49

Res. 1. 5

4-I

Martini Magistri seu Maistres.
De Temperantia, Jejunio, et Vitiis oppositis.

~~XXII - E - 6~~

No ~~46186~~

Dep. 282.

BIBLIOTEKA SHTETNORE SHKODER
Nr. Inv ~~46186~~

BIBLIOTEKA ... SHKODRE

BIBLI... Nr. Inv. 9280

1490

Vid. Bibliotheca Latina medię et infimę ętatis Jo: Alberti Fabricii Tom. V. p. 41. Editionis Patavinę 1754.

Ex legato [illegible]

c

Irca tempantiam Cardinalem vͤtutē. Querit̄ primo Vtrum temperantia ſit virtus ſpecialis? Arguitur ꝙ nō Virtuſque eſt circa id quod eſt omni virtuti cōmune non eſt virtus ſpecialis: ſed temperātia eſt circa id quod eſt omni virtuti cōmune: ergo tempantia non eſt virtus ſpecialis. In oppoſitū ſunt omnes autores moralis phie qui ponunt tempantiam ſpecialem virtutem. Notādum ꝙ tempantie nomē accipit̄ triplicit̄. Vno modo vt ſignificat omnē moderatōem ⁊ temperiem quā ratio ponit in humanis operationibꝰ ⁊ paſſionibus/ ⁊ quia hec moderatio omni virtuti cōis eſt: quia omnis virtus habet modū ꝑ circunſtantia/ ideo hoc mō tempantia nō eſt virtꝰ ſpecialis ſed cōmunis. Vult tamē Tho. ꝙ tempantia differt a fortitudine ratione/ etiaꝫ ſm ꝙ vtraqꝫ ſumitur vt virtus cōmunis. Naꝫ tempantia retrahit ab hiis que contra rōem appetitum alliciunt. fortitudo auteꝫ impellit ad ea ſuſtinēda vel aggredienda ꝑpter que homo refugit bonū rationis. Hec opinio nō mihi placet. Et arguo primo ſic contra eam. fortitudo ſm ꝙ huiꝰ modi habet modū ponere timori terribiliuꝫ/ et audacie auſibiliū: ergo fortitudo ſm ꝙ fortitudo eſt tempantia hoc modo accepta. Secūdo aut opatio que eſt a fortitudine ſcdm ꝙ fortitudo habet circunſtantiam debiti modi / aut non ſi non: g̊ nō habet opatio ſecundū ꝙ a fortitudie eſt ꝙ ſit bona ⁊ virtuoſa. ſi ſic/ ergo fortitudo ſm ꝙ fortitudo eſt temperantia. Tercio auſibile contra rationeꝫ trahit appetitum ad hoc ꝙ ſubeat pericula belli/ aut ergo moderatio huius fit per fortitudinem ſcdm ꝙ fortitudo: vel ſecundū ꝙ tempantia/ ſi ſcdm ergo non eſt fortitudo ſecundū ꝙ fortitudo mediocritas inter timores ⁊ audacias nec inter terribilia et auſibilia: ſi ſic: g̊ fortitudo ſecundū ꝙ fortitudo facit vt eā que alliciunt appetitum in pericula belli/ non alliciāt ipſum contra rōem Secundo modo accipitur tempantia ſtrictiſſime/ ⁊ ſic temperantia eſt moderatiua delectationum ⁊ triſticiaruꝫ guſtus et tactus: quomō accipit eam Ariſ. t̉cio ethicorū

Tercio modo accipit̄ tempantia pro habitu moderatiuo delectationuꝫ ⁊ triſticiarū nō arduarum: dixi autē nō arduarū vt tempantia contineat ſub ſe manſuetudinem/ liberalitatē/ modeſtiam/ affabilitatē vͤitateꝫ eutrapeliam/ ⁊ vt per illud differat a fortitudine ſecundū ſe ⁊ ſecundū omnes ſpecies ſuas/ cui cōuenit moderare delectationes arduas ⁊ paucis hominibus cōuenientes. ꝙ ſi alicui nō placeat iſta reſtrictio excogitat ipſe aliam per quaꝫ differat tempantia a fortitudine cardinali vͤtute/ ⁊ cōtinuat vͤtutes q̄s diximus/ alioquin talis ſciat ſe non diffiniuiſſe tempantiaꝫ cardinalē vͤtutē. Ex quibus patꝫ ꝙ diffinitio illa quā dat Auguſ. li. de libero arbitrio ca. ix. Tempantia eſt affectio cohibens appetitū ab iis rebus que turpit̄ appetunt̄/ niſi ſubintelligat̄ cōit̄ ab ōnibus: aut nō arduis/ erit oī virtuti morali cōmunis. Similit̄ idem dicit̄ de illa quā ipſe dat lib. lxxxiii. cōcluſionū cuꝫ ait. Tempantia eſt refrenatio cupiditatis ab iis q̄ tpāliter delectant Ideꝫ eſt de tempantia de qua dicit libro de moribus eccleſie cū ait. Omne officiū tempantie eſt exuere veterem hominē ⁊ in deo renouari ⁊ cōdemnare tōnes corporeas illecebras/ laudēqꝫ popularē/ totūqꝫ amorē ad inuiſibilia ⁊ diuina cōferre. vbi cōſtat cōtineri omnem pene actū [illegible] moraliū virtutū/ ⁊ ita in omnibus his vel [illegible]titudine tempantia ꝑmo mō/ vel ſi tertio m[illegible]e exceſſus ē [illegible]la ſunt reſtrictione ſupdicta au[illegible]antie q̄ fortitu[illegible] Ambroſius autem libro de Ia [illegible]lla. Tēpantia eſt virtus incitamēta gule ceteraſqꝫ mūdi cupiditates/ paſſiōes motuſqꝫ cohibens: q ibi vel diffinit tēpantiā primo modo dictā/ vel per hoc additū mūdi intelligit paſſiones vulgares non arduas ſed cōes. Dubiū autē eſt de diffinitōe Tullii quā ponit in fine ꝑmi rhetoricorū dicēs ꝙ tempantia eſt in libidinem atqꝫ alios nō rectos impetus animi firma ⁊ moderata dominatio. Conſtat autē ꝙ preſumptuoſus vanus ⁊ ſuperbus patiunt̄ nō rcōs impetus/ ⁊ ideo difficile eſt videre qua ꝑticula hec diffinitio faciat differre tempantiam a fortitudine Aliqui autē ad defenſionē huiꝰ diffinitionis dicunt primo ꝙ libido accipitur tripliciter. Vno modo pro placentia dulcedis ex delectabili innato circa guſtum ⁊ tactum: quia alii ſenſus non habent delectationem niſi ꝑ accidens. Secundo modo accipitur pro omni placentia ex cōuerſione actuali ad bonum cōmutabile. Tercio° accipit̄ ꝓ mala diſpoſitōe relicta ex peccato ſecundū quam de facili inclinamur in bonū cōmutabile/ ⁊ hoc modo accepit Auguſ. quando dicit ꝙ omne peccatum eſt ex libidine hoc intellectum vniuerſaliter videtur impoſſibile/ nam ſi libido eſt mala q̄litas relicta ex peccatō

Sum, Fris Renati Nicolai Cont[illegible] Quimpliens[illegible]

Liber . D. Grimani [illegible]

Nunc ad usū Joseph Faler[illegible]

Domus Soc. Jesu
Scodrae

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODËR (2018)

Tunc quero de illo peccato/aut ipſum eſt ex libidine/aut non.ſi ſic/ tunc ante ipſuꝫ fuit peccatum.Et tunc quero.ſi ſit ex libidine ⁊ arguaꝫ vt prius.ꝙ ſi ꝯcedatur erit ꝓceſſus in infinitū/nec erit dabile primū peccatū:ſi non ergo falſum eſt dictum Auguſtini dicentis. Omne peccatū eſt ex libidine.ꝙ ſi dicas ꝙ ītelligit de peccato poſteritatis ade: quia quodlibet eius peccatuꝫ eſt ex libidine ⁊ fomite originato ex peccato primi parentis. Contra.ſecluſa q̄cunq; inclinamur fomitis ad huc poteſt in nobis cadere peccatuꝫ igitur. Añcedens ꝓbatur quia per peccatuꝫ ade nullam peccabilitatē perdidimus:ſed infecti ſumus vna noua quaꝫ non habuit: que eſt inclinatio fomitis:ergo ſicut adam ante peccatum fuit peccabilis ſine quacunq; inclinatiōe fomitis etiam ⁊ nos.quia illam peccabilitatē nō ꝑdidim⁹ ergo ſequit̄ ꝙ poteſt in nobis cauſari peccatum ſine libidine id eſt ſine li̅ ꝙ ad illud moueat mala diſpoſitio et qualitas inducta per peccatū primi hominis:ſed hec aliena ſunt a preſenti materia.Dicunt ergo iſti ꝙ Tullius accepit libidinem primo modo.Et quia a[illegible]dit Tulli. atq; alios non rectos impetus quod[illegible]r extendere tempantiam ad actus fort[illegible]deo dicunt ꝙ impetus non ſignifica[illegible]atū motum:quia motus in ard[illegible] impetu ſicut motus indelectabile: [illegible]mo difficultas que eſt circa illud arduum vt dicunt retrahit ab impetu. Vnde impetus p̄cipue eſt delectabilis trahentis ad ſubitum motū ex ſeipſo. Velut dicūt aliter dicendum eſt.ꝙ duplex eſt impetus:ſcilicet ex precipitatione potentie/⁊ ex vehementia obiecti trahentis:primo modo fit īpetus ire. Secundus autem cōmunit̄ concupiſcibili. Iſta videtur mihi non ſolū voluntaria:ſed etiam cōtra rōem ⁊ expientiam.Nam timor periculorū bellicorum:licet non faciat impetum in actum fortitudinis:ſed ab eo retrahat.facit tamen impetum in fugā inordinatam.⁊ amor victorie facit impetum in actum pugne etiam nō rectū.amor preterea honoris facit impetū multum violentū in graues adminiſtrationes ⁊ in ꝓcurationē fallacium artium quibus faciliter honores/dignitates ⁊ officia ꝓcurant̄/ideo niſi addatur impetus nō arduos aut aliud ſimile.nō video in illa diffinitiōe aliquid per quod differat temperātia a fortitudine. Eſt autem alius modus dicendi quem ponit Buridanus multū ſubtilis.dicit enī ꝙ virtutes ab aliquibus diſtinguunt̄ ex diſtinctione obiectorū/⁊ hec vt dicit eſt artificioſiſſima diſtinctio quā ſecutus eſt Ariſ. Ab aliis autē diſtinguunt̄ per diuerſas ꝓprietates q̄s omnes vnaqueq; virtus obſeruat circa ꝓpriū obiectum/⁊ hoc modo diſtinguendo vt dicit poſuerunt Seneca ⁊ Tullius quatuor virtutes cardiales:quarum vna firmat animū in ope bono contra difficilia ⁊ eſt fortitudo que eſt ꝯmunis omni operi virtuoſo:quia ſecundo ethicorum. circa difficile eſt ars ⁊ virt⁹.Secunda moderat exceſſus et defectus in actionibus ⁊ paſſionibus ⁊ operationibus ⁊ eſt tempantia: que etiam cōmunis eſt omni operi virtuoſo:cum in omni opere virtuoſo poſſit eſſe ſuperhabundantia et defect⁹ et mediocritas. Tercia menſurat actiōes ⁊ opationes que ſunt ad alios ⁊ ad bonum ꝯmune dirigit:et hec iuſticia que etiam cōmunis eſt omī virtuti.Quarta que determinat medium in omni virtute/⁊ hec dicitur prudentia ⁊ etiam omni virtuti cōmunis eſt.Iſta opinio quamuis videatur ſubtilis videtur tamen mihi confundē omnem doctrinam de moribus. Arguo ſic.nulla diſtinguuntur ab inuicem per ea que cōmunia ſunt omnibus illis diſtinctis: ſed quodlibet horum eſt ōnibus iſtis virtutibus cardinalibus cōmune:ergo virtutes cardinales non diſtiguūtur per iſtas proprietates.Maior eſt certa.quia omne diſtinctiuū eſt proprium.Et mior eſt opinantis.Secundo accipio vnam de illis ꝓprietatibus puta firmare animum circa difficilia quod etiam ſecundum ſe conuenit omni virtuti. Arguo ſic.aut cōuenit omni virtuti per ſe: ita ſcilicet ꝙ temperantia in materia ſua firmet anim contra difficilia ⁊ iuſticia ſimiliter ⁊ prudentia et tunc hoc non videtur eſſe magis ꝓprium fortitudini q̄ aliis/ neq; temperantie magis conuēit moderari exceſſus ⁊ defectus q̄ aliis virtutibus Tum etiam quia hoc eſt falſuꝫ de actu proprio prudentie:quia talis actus eſt actus cognitiuus et indicatiuus qui non cōmuniter per ſe aliis virtutibus.īmo per prudentiam omīs virtus eſt obiectatrix medii ſui/aut ergo conuenit cuilibꝫ alteri virtuti per alterum ſcilicet per fortitudineꝫ et hoc eſt aperte falſum:quia ſi ſic ſequeretur ꝙ nulla virtus poſſet habere actum ſecundum omnem circunſtantiam bonum ſine fortitudine/et nulla ſine temperantia/ ſed oporteret ꝙ omnes virtutes ad actum vnius virtutis concurrerent. Tum ſecundo quia ſequeret̄ ꝙ tempantia [illegible] ꝙ tempantia nō firmaret animū cont̄ difficilia que impediunt a recto vſu delectationum guſt⁹ et tactus: nec fortitudo [illegible] ꝙ hmōi eſſet medio critas inter audacias ⁊ timores: nec inter exceſſum timendi ⁊ defectum timēdi: nec inter exceſſum audendi ⁊ defectū audendi. Tercio aut q̄libet v͛tus eſt circa materiā qualꝫ: aut cuilꝫ v͛tuti r̄ndet ſua ꝓpria materia: ſi primū tunc cum virtutes nō diſtinguant̄ per materiā ſed diſtīguāt̄ ꝑ actus circa materiā. Indubitant̄ ſequit̄ inconueniens illatū in precedenti rōne: ſcilꝫ ꝙ nullus erit actus virtutis niſi ad ipſum cauſandū cōcurrant omnes quatuor virtutes. Tum ſecūdo quia multe ſunt operationes virtutis que nō ſunt ad alterū: ergo ſaltem ad tales nō cōcurrit iuſticia Añcedens patꝫ de vſu cibi ⁊ potus: de appetitu honoris ⁊ glorie. Quarto ſi ſic ſequeret̄ ꝙ ſola temꝑantia eſſet virtus: ſed cōſequens eſt falſū Et patet cōña quia poſito actu temꝑantie omni alio remoto opus eſt virtuoſū. quia mediat īter ſuꝑabundantiam ⁊ defectum. cōña tenet: quia ſi eſt vituperabilis deficit aut ſuꝑabundat. g̊ ſi nec deficit nec ſaꝑabundat ſed mediat: nō eſt vituperabilis. Quinto omnis virtꝰ inclinans ad moderate agendū inclinat ad ſuꝑandū omnē difficultatem que nata eſt impedire hm̄oi moderatam actionem: ſicut quantū grauitas inclinat deorſum tantū inclinat ad ſuꝑandum omne illud quod impedit motū deorſum. et inde eſt qd̊ graue poſitum ſupra trabem frangit eam. Tum etiam quia quecunqꝫ inclinant in motus contrarios vel quietes inclinant ad ſeinuicē vincendum ſed difficultas inclinat ad motū contrariū moderationi: et temꝑantia ad ipſā moderationem: qui ſunt motus ꝯ̃rii: g̊ tēꝑantia īclinat per ſe ad ſuꝑandum difficultatem ⁊ pugnādū contra difficilia in materia ſua. Confirmat̄ quia tūc illud Ariſ. omnis virtus eſt circa difficile nō verificaretur niſi de vna virtute ſcꝫ de fortitudine. Ex quibus patet ꝙ non poteſt dici. ꝙ quelꝫ virtus ſit circa quamlibet materiā. Si auteꝫ dicat̄ ꝙ cuilibet virtuti reſpondet ſua ꝓpria materia.

Tunc arguitur ſic. Cuilibꝫ virtuti reſpondet ſua ꝓpria materia: ita ꝙ vna nō agit in materia alterius: g̊ cuilibꝫ v͛tuti correſpondꝫ omnis ꝓprietas requiſita ad hoc ꝙ actus ſit bonus et laudabilis: ergo temꝑantie cōuenit ſuꝑare difficilia ī materia ſua. Hic autem non volo comprehendi ꝓprietates ſumptas ab actibus cognitiuis quia cuilibet virtuti ſua prudentia correſpondet ſicut et ſua materia. ꝙ ſi dicas ꝙ iſte ꝓprietates non dicuntur diſtinguere iſtas v͛tutes: ſic ꝙ ꝓprietas cōueniens fortitudini cōueniat omnibꝰ aliis ꝑ fortitudinē: ſed ſic ꝙ ſuꝑare difficilia dicit̄ ꝓprietas fortitudinis eo ꝙ maxime cōuenit fortitudini ⁊ moderare int̄ ſuꝑabundātias et defectus maxime cōuenit temperantie ⁊ ſic de aliis hoc non poteſt bene ſuſtineri. Tum primo quia proprietas prudentie que eſt determinare mediuꝫ cōuenit prudentie: et per prudentiam cuilibꝫ v͛tuti. nulla enī virtus inuenit in materia ſua medium niſi prudentia: quia inuentio medii ⁊ dcāmen de circunſtantiis ſine quo non eſt recta inuentio medii eſt actus habitus cognitiui Cōfirmatur quia ſi proprietas prudentie cōuenit ꝑ ſe aliis virtutibus: aut cōuenit prudentie in aliqua certa materia: aut in qualibet: aut in nulla. non in aliqua certa tantum/ quia nullius virtutis materia plus eſt propria prudentie q̄ alterius. ſi in qualibet habetur intentum. ſi in nulla ergo actus ille non ſibi cōuenit: cum actus inuentiuꝰ medii nō poſſit eſſe niſi in materia. Secundo arguo de duabus ſcilicet de ſuperare difficilia: et de moderare exceſſus et defectus: et ſuppono ꝙ ſi alie ſint ſimiles ꝙ argumentum ita curret de aliis Arguo ſic. Superare difficilia nō plꝰ conuenit fortitudini q̄ temꝑantie ⁊ iuſticie/ nec moderare exceſſus et defectus magis conuenit temperantie q̄ fortitudini aut iuſticie: igitur diſtinctio iſta nulla. Añcedens probatur. quia ſi plus conuenit fortitudini ſuꝑare difficilia q̄ aliis/ aut plus conuenit fortitudini in materia ſua et hoc non conuenit aliis in materia fortitudīs: aut in materia aliarū virtutuꝫ. et hoc non. quia non conuenit fortitudini ſuperare difficilia in materia aliarum virtutum. Sed dices forte ꝙ fortitudini magis conuenit in materia ſua ſuperare difficilia q̄ temꝑantie in materia ſua.

Contra hoc arguitur ſic. q̄tamcunqꝫ inclinationem facit fortitudo ad ſuperandum difficilia in materia ſua/ tantam inclinationeꝫ facit temperantia ad ſuꝑanduꝫ difficilia in materia ſua ergo fortitudo nō magis inclinat ad ſuperandū difficilia in materia ſua q̄ temperantia in materia ſua. Añcedens probatur: quantamcunqꝫ vim ⁊ impetum in actum ſuū facit fortitudo/ tātam facit et temꝑantia: ſed conſtat ꝙ vbi occurrunt difficilia ſuperanda: neutrius actus poteſt eſſe niſi ſuperentur difficilia: ergo quantamcunqꝫ inclinationem facit fortitudo ad ſuperandū difficilia: tantam inclinationem facit temperantia in materia ſua. Secundo. quotieſcunqꝫ in duabus aut pluribus virtutibus ſunt duo actꝰ ſubordinati equaliter. quantamcunqꝫ inclinationeꝫ facit vtraqꝫ virtus in principalem: tantam inclia

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

tionem facit vtraqꝫ in eum qui ſubordinatus eſt ſed tam in fortitudine q̃ in temꝑantia actus ſuperandi difficilia ſubordinatur moderationi inter ſuꝑabundantiā ⁊ defectū equalit̄:quia vtrobiqꝫ ideo tantuꝫ ſuꝑantur difficilia vt habeatur actus medius int̄ ſuꝑabundantiam ⁊ defectum ita ꝙ ſi poteſt haberi iſte actus medius ſine ſuperando difficilia:quia forte nulla difficilia occurrerent ſuꝑanda non eſſꝫ ſuꝑatione opꝰ difficilium:ſicut contingit in temꝑantia ſm̄ gradū tēperantie/⁊ in fortitudine ſm̄ gradum temꝑantie. Tum etiam quia videmus ꝙ audax ſuperat difficilia ꝑtinentia ad fortitudineꝫ:quia tamen non inſequit̄ mediū int̄ ſuꝑabundantiā ⁊ defectum ideo vituꝑamus ipſū/ex quo vt videt̄ indiſſolubilit̄ patꝫ ꝙ actus ſuꝑandi difficilia in fortitudine ſubordinatur moderationi int̄ habundantiā ⁊ defectum. Ex his arguo ſic/aut igit̄ fortitudo ⁊ temꝑantia equaliter ſe habēt ad huiuſmodi actum moderandi/⁊ tunc equalit̄ ſe habebunt ad actum ſubordinatum qui eſt ſuꝑare difficilia/aut inequaliter/⁊ tunc/aut hoc magis conuenit fortitudini q̃ temꝑantie/⁊ hoc eſt ꝯtra te qui dicis ꝙ ſuperare difficilia magis cōuenit fortitudini/⁊ moderare inter ſuꝑabundantiam et defectum magis cōuenit temꝑantie/ aut ecōtra magis ꝯuenit temꝑantie q̃ fortitudini:g̊ actus ſubordinatus ſcꝫ ſuperare difficilia magis conuenit temꝑantie q̃ fortitudini. ꝙ ſi dicas ꝙ fortitudo dicit̄ eſſe magis circa ſuperationē difficiliū quia difficilia que ſuperat ſūt maiora q̄ ſunt pericula mortis. Tunc arguo ſic fortitudineꝫ magis eſſe circa difficilia non eſt aliud q̃ fortitudinē eſſe circa magis difficilia:g̊ ſic diffinire et diſtinguere hm̄ōi virtutes non eſt aliud q̃ diſtinguere ea per obiecta. Nam maxime terribilia ſunt alia obiecta a non maxime terribilibus ⁊ difficilibus:ergo male dicit Buridanus cum ait. ꝙ Seneca ⁊ Tullius ponentes quatuor virtutes cardinales nō diſtinxerunt eas ꝑ obiecta:ſed per quaſdā ꝓprietates. Secundo. ſi fortitudinem eſſe magis circa difficilia non eſt aliud q̃ eaꝫ eſſe circa magis difficilia. Quero q̄d ſit temperantiā magis eſſe circa moderationeꝫ inter ſuꝑabundantiam ⁊ defectum/aut eſt eam eſſe circa ea que difficilima ſūt ad moderanduꝫ aut que facilima ad moderandum/aut circa ea quorum moderatio eſt maxime neceſſaria. nō primū:quia difficultas moderationis prouenit ex difficultate retrahentium:ergo vbi retrahentia ſunt difficiliora:ibi moderatio eſt difficilior ſed per te retrahentia ab actu fortitudīs ſūt difficiliora:ergo in fortitudine moderatio eſt difficilior. Nec ſecundum. quia nunq̃ ꝯſurgit virtus ex facilitate ſm̄ ꝙ hm̄ōi. Tū ſcd̄o. quia videmꝰ plures incidere in īmoderationeꝫ oppoſitā temperantie q̃ in alias īmoderatiōes. Nec tertium quia in omni virtute ſuꝑabundantia ⁊ defectus equalit̄ egent moderatione. Tuꝫ ſcd̄o quia nūq̃ cōſurgit virtus ex hoc preciſe ꝙ aliquid magis vel minus venit in vſum. Tum tertio quia ſcd̄m veritatē hoc nō eſſet diſtinguere temꝑantiā ab aliis niſi per obiecta:quia ſcꝫ temꝑantia eſt circa ea quorum moderatio eſt magis neceſſaria. ex eo ꝙ eſt nobis frequentior vſus eorū que moderanda ſunt per eam:⁊ talia moderabilia ſunt illa que vocauimus non ardua. Ex iſtis patet ꝙ iſta diſtinctio virtutū licet multis videatur pulchra ⁊ ſubtilis/ non poteſt rōnabiliter defendi. Ideo mihi melius videtur eſſe ſequendū ꝙ a ꝑ̄ncipio queſtionis dictum eſt:ſcꝫ ꝙ temꝑantia virtus cardinalis diſtinguit̄ a fortitudine. quia ipſa eſt circa delectationes ⁊ triſticias quorū moderatio non eſt ardua. Fortitudo auteꝫ eſt circa ea que ardua ſunt ⁊ plena magnis laboribus ⁊ periculis ſicut ſupra dictum eſt. Pro reſponſione ad queſtionem ſit prima cōcluſio. Temꝑantia tertio mō dicta eſt virtus. Probatur. omnis habitus inclinans habentē ad tenendū mediuꝫ inter ſuꝑabundantiam ⁊ defectū vituꝑabilis ē virtus:ſed temꝑantia eſt hm̄ōi igit̄. Minor probat̄. quia delectationes quarū moderatio nō eſt ardua cōtingit magis concupiſcē q̃ oꝫ/⁊ magis triſtari q̃ opꝫ de earum abſentia. Cōtingit etiā minus concupiſcere eas q̃ opꝫ/ ⁊ per temꝑantiā concupiſcimus ⁊ fugimus eas ſcd̄m ꝙ oportꝫ/⁊ ſcd̄m ꝙ recta ratio dictat:igr̄. Secunda cōcluſio. Temꝑātia primo mō nō eſt virtus ſpecialis Patꝫ ſatis ex predictis. Tercia cōcluſio. temꝑantia tertio mō ē vꝰtus ſpecialis. ꝙ ſit virtꝰ probatū eſt. ꝙ ſpecialis ꝓbatur. quia habet materiam ſpecialē ſcꝫ delectationes ⁊ concupiſcentias quaruꝫ moderatio non eſt ardua/⁊ triſticias oppoſitas. Differt enim a prudentia per hoc ꝙ eſt habitus electiuus Differt a iuſticia per hoc ꝙ ē circa delectationes ⁊ triſticias/⁊ differt a fortitudine per hoc ꝙ eſt circa ea quorū moderatio non eſt ardua. Contra primam concluſionē arguitur ſic. Nulla virtus repugnat inclinationi nature eo ꝙ in nobis eſt naturalis īclinatio ad virtutem:vt dicit̄ ſcd̄o ethicorum:ſed temperantia retrahit a delectationibꝰ ad quas natura īcli natvt dicit̃ ſcđo ethicoꝝ: g̊ tempantia ñ ė v̉tus

Z°. Virtutes ſunt cōnexe adinuicē: ſed multi hñt tempantiā qui nō hñt alias v̉tutes. nam multi inueniunt̃ tempati q̄ ſunt auari vł timidi. Tercio. ſm Ariſ. tempantia eſt min⁹ circa t̉ſticias q̄ circ̃ delcātōes: g̊ nō cōſiſtit in medio: g̊ ipſa nō eſt v̉tus. Cōna ten3 q̃a omnis v̉i⁹ cōſiſtit in medio. Ad p̉mā rñdet beat⁹ Tho ꝯcedēdo maiorem ⁊ negādo minorē q̃a natura ñ iclinat niſi ad delcātōes ſcđ3 rōe3 homi cōuenientes ⁊ a talibus non retrahit tempātia: ſ3 potius ad eas inclinat ipſa aūt retrahit a delcātōnibus beſtialibus ad quas nō inclinat natura poteſt huic addi ſolutio Bu. ꝙ p naturā poſſumus aliqñ intelligē que p longā conſuetudinē trāſierunt in naturā ⁊ h̊ mō virtus bene iclinat ꝯ̄ naturā. Z° mō poſſum⁹ intelligere qualitates q̄ſdā indiuiduales nobis igenitas que nō cōſequunt̃ totā ſpēm humanā ⁊ hoc mō v̉tus ꝯ̄ naturā alñ inclinat. Tercio mō poſſum⁹ intelligere materiā vel formā ⁊ etiā q̄litates ac diſpoſitiones neceſſario totā humanā ſpēm cōſequentes ⁊ h̊ mō nulla v̉tus inclinat cont̃ naturā ⁊ de iſta natura videt̃ intelligi ſolutio Tho. cōſtat ei ꝙ virtus freq̄nt̃ inclinat cōtra impetū ⁊ inclinatōem quā faciunt alique q̄litates ingenite: ſ3 q̃a operatio in quā inclinat non eſt ꝯ̄ria inclinatōni quā facit natura aut q̄litates eius ſcđm ratōnem ſue ſpeciei ideo operatio v̉tutis nec violenta nec ꝯ̄ naturā dicenda eſt. Ad ſcđam reſpondet beatus Tho. ꝙ illi qui carēt aliis v̉tutibus nō hñt temperātiā quia non hñt prudentiam qua carent ōnes vitioſi ⁊ ſi operent̃ actus prudentie hoc faciunt ex quada3 naturali diſpōne ſ3 ꝙ v̉tutes quedā impfecte naturalit̃ inſūt homibus. Iſta ſolutio nō plac3 mihi ſed q̃a dependet ex ea queſtione que eſt de cōnexione v̉tutū ideo nihil ad p̄ſens. Ad formā ergo nego antecedens nā hoc eſt expreſſiſſime ꝯtra Caſ. in collatōibus. Ad terciā cōceſſo añte nego cōſequētiā quia cōſiſtē in medio non eſt equalit̃ eē circa vtrunq; extremorū: ſed eſt circa vtrūq; extremorū eſſe electiuu3 ⁊ opatiuū ꝯformit̃ ad dcāmē recte rōis vt tamen clarior ſit ſolutio poteſt diſtigui maior ſc3 ꝙ tempantia minus eſt circa triſticias q̄ circa delcātiones vnus ſenſus eſt ꝙ tempantia minus. i. impfectius eſt opatiua circa triſticias q̄ circa delcātiones et ſic negat̃ Alio mō ꝙ minus id eſt infreq̄ntius eſt circa triſticias q̄ circa delcātiones quia nō tā freq̄nt̃ occurrit materia vtendi tempantia circa triſticias q̄ freq̄nter occurrit circa delcātōes ⁊ ſic cōcedit̃ cum quo ſtat ꝙ ſit elcīua medii circ̃ vtraſq;. Contra terciā acceptionē tempantie Ar̃ ſic. ſi ſic ſequeret̃ ꝙ tempantia nō ſolū eſſ3 circ̃ delcātōes ⁊ triſticias tactus ⁊ guſtus: ſed etiam circa delcātōes aliorū ſenſuū viſus auditus olfactus/ etiā circa delcātōes intellectus: ſed cōſequens eſt fłm: igr̃. p3 cōna q̃a multe tales delcātiones ſūt non ardue ⁊ circa eas cōtingit ſupabundare ⁊ deficere vitioſe: g̊ hītus elcīuus medii circa has erit v̉tus: ſed non eſt alia virt⁹ q̄ tēpantia: igr̃. Tum ſecūdo q̃a tales delcātiōes et maxime viſus magis nate ſunt capere augmentū vitioſū q̄ cetere cum ſenſū viſus ſm Ariſ. pl⁹ ceteris diligamus. Tum tercio q̃a videm⁹ multos luxurioſe delcāri in aſpectibus mulierū nō tm̄ ſcđm ꝙ viſus refert̃ ad tactū ſed etiā ſecundū ſe q̃a alias luxurioſus nō magis delcāret̃ in viſu vnius mulieris q̄ alterius niſi inq̄tum per viſū iudicat̃ eſſe dulcioris tactus: ſed cōns eſt fłm igr̃. Minor pat3 q̃a ſi mulier eſſet turpis q̄tumcunq; eſſet leniſſima tactu nō ita delcāret̃ in ea Tum q̄rto. q̃a Tul. diffiniens tempantiā dicit ꝙ eſt rōnis in libidinē atq; in alios nō rectos impetus animi firma ⁊ moderata dñatio: ſed conſtat ꝙ non ſolum circa tactū ⁊ guſtum ſunt non recti impetus immo etiam circa viſum ⁊ alios ſenſus quin etiā circa intellectū: igitur. Tū quito pat3 per ſenecā libro de quatuor v̉tutibus capit. de tempantia dicentē. Si cōtinens es: cunctis eſto benignus/ nemini blandus/ paucis familiaris omnibus equus: ſed hec non tm̄ habent locum circa delcātōes guſtus ⁊ tactus: falſitas autem cōſequentis pbatur. quia pari rōne eſſ3 circa delcātiones in pecuniis in honorib⁹ in ludis et omnibus aliis quod fłm eſt/ cum circa tales ponantur alie virtutes ſpeciales. Tum ſecundo quia paſſiones maxime diſparate ⁊ nullam penitus habentes cōnexionem non videntur pertinere ad eandem virtutē ſpecialē: ſed delcātiones que dicte ſunt oīno ſūt diſparate a delectationibus guſtus ⁊ tactus nec habent vllam ꝯnexionem cum eis: prime enim eleuant homines ſupra morem beſtialem: alie non cum ſint nob̄ et beſtiis cōmunes/ ⁊ hanc rōem innuit Ariſ. t̉cio ethicoꝝ tractatu de tempantia cū ait. Nō eſt autem neq; in aliis animalibus ſecundum hos ſenſus delectatio preter ſecundum accides tales autem delectationes circa quas tempantia eſt et intempantia quibus reliqua animalia cōmunicant ſeruiles ⁊ beſtiales vident̃

Secundo delcātōes in pecuniis pertinent ad magnimitatem:ergo alique delectationes non ardue pertinent ad magnimitatem: ergo temꝑantia non eſt circa delcātiones omnes nō arduas. Antecedens ꝓbatur quia dictum eſt ſup̄ ꝙ contemptus externorum bonorū ꝑtinent ad magnanimitatē ⁊ in hoc contemptu fundata ē humilitas quā ad magnimitatē pertinere ſup̄ diximus. Ad primā dicitur ꝙ circa delcātiones aliorum ſenſuꝫ eſt temperātia terciomō dcā accipiendo ſcilꝫ temperātiā vt eſt virtꝰ cardinalis ſecundum ꝙ Tulli. ⁊ Sene. ⁊ multi alii auctores de ea loquuntur hoc modo enim eut̃pelia eſt ps eius/affabilitas/veritas/ māſuetudo liberalitas q̈s conſtat eſſe circa alias delcātiones nec hoc dico ꝓpter rōnes arguēdo adductas. Ad primā enim ꝓbationeꝫ faciliter dicētur ꝙ circa delcātiones viſus niſi inquātum ordinatur ad tactum vel ad exceſſum aut defectum alterius virtutis raro contingit vitioſe ſupabundare ⁊ deficere ita diceret̃ de delcātione ītellectus. De honoribus reſpondeo ꝙ moderatio eorum eſt ardua ⁊ ꝑtinet ad magnimitatē De pecuniis dico ꝙ duplex eſt earum moderatio vna ardua que poſita eſt in cōtemptu ⁊ iſta ꝑtinet ad magnimitatem. alia eſt non ardua q̄ poſita eſt in rcā diſpenſatione ⁊ diſtributiōe earum ⁊ iſta ꝑtinet ad liberalitatem. Ad ſecundā ꝓbationem reſpondeo ꝙ quātumcunqꝫ magis ſenſum viſus diligamus tñ raro in delcātionibus eius exceditur exceſſu moraliter vitioſe et non ꝑtinente ad tactuꝫ ⁊ guſtum aut ad alias delcātiones. Ad terciam dico ꝙ ſine dubio viſus habet ꝓprias delcātiones ſine relatōe ad tactū ⁊ etiā auditus quia tñ non ſunt notabiliter exceſſiue aut defectuoſe niſi inquātum inducunt exceſſum aut defectū ſecundū ea que ꝑtinent ad alias virtutes ideo non neceſſe fuit huiuſmodi exceſſus ſub aliqua virtute reponere. De quarta ſatis dictum eſt et de q̄nta q̄a Tul. et Sene. loquuntur de temꝑantia tercio mō dcā Ad probationes autem quibus ꝓbatur falſitas ꝯſequentis rñdetur. Ad primā iā ſatis reſpōſum eſt. Ad ſecundā nego maiorem pericula enim bellica ⁊ adminiſtratio arduorū nullā hñt cōnexionem ⁊ tñ ad eandē vͭtutem ꝑtinent ſcꝫ ad fortitudinē cardinalem. ſimilit̃ vͥginitas et coniugalis caſtitas nullā cōnexionem habēt et tamen ad eandem vͭtutem ꝑtinent. Dico g̊ ꝙ ad hoc ꝙ paſſiones diſparate ad eandem virtutem pertineant non requiritur inter eas connexio. ſed ſufficit ꝙ contineātur ſub aliquo communi quod eſt obiectum adeq̃tuꝫ talis virtutis ita eſt autem ꝙ omnes delectationes quarū moderatio non eſt ardua ſub eodem ꝯmuni obiecto continentur. Neqꝫ valet auctoritas Ariſ. ad ꝓpoſitum ꝙ Ariſ. non loquit̃ de temꝑantia ſm ꝙ virtus cardinalis ſub ſe virtutes ſuperiꝰ enumeratas continens/ſed diſtincte a manſuetudine affabilitate et ſic de aliis eam accipit

Ad ſecundā rationem iam ſatis reſponſum eſt. Dico eniꝫ ꝙ circa pecunias repitur aliqua moderatio ardua que vt dictum eſt poſita eſt in contēptu earū ⁊ talis moderatio ꝑtinet ad magnanimitatē alia eſt non ardua ⁊ talis pertinet ad liberalitatē. Contra terciam concluſionē arguitur ad temꝑantiā pertinet ſe integꝝ ac incorruptū ſeruare:ſed hoc ꝑtinet ad omnem virtutem:igitur. Maior eſt Auguſ. libro de moribus eccleſie. Secundo. ſecundum Ambroſiū libro de officiis in temꝑantia maxime tranſq̄llitas animi ſpectatur ⁊ queritur: ſed hoc ꝑtinet ad omnem virtutem:igitur. Tercio. ſecundū Tullium in de officiis decorum nequit ab honeſto ſeparari ⁊ ꝙ iuſta omnia decora ſunt ſed decoꝝ ꝓprie eſt a tēperantia vt ideꝫ velle videt̃ ergo temꝑantia eſt ꝯmunis virtus Ad iſtas tres rationes reſpondet beatus Tho. ꝙ ſicut nomen temꝑantie conuenit omnibus virtutibꝰ excellent̃ tamen conuenit virtuti que eſt circa delectationes guſtus ⁊ tactus ita integritas tranquillitas ⁊ decorum efficiuntur ab omni virtute excellenter tamen ⁊ maxime a temꝑantia videtur tñ mihi ꝙ iſti autores nō acceperūt temperantiam pro virtute que eſt tantum circa delectationes guſtus ⁊ tactus: ſed acceperunt eaꝫ primo modo vel tercio modo. Primo mō auteꝫ tēperātia nō eſt vͥtꝰ ſpecialis. Tercio mō vero eſt virtus ſpecialis ⁊ vna de quatuor ſed non eſt ita ſpecialis ſicut ſecundo mō quia temꝑantia ſecundo modo eſt ſpecies temperātie tercio modo accepte.

q Veritur ſecundo. Vtrum temꝑantia ſit virtus cardinalis? Arguitur ꝙ non temperantia eſt circa ea que maxime diſtant a ratione quia circa delectationes beſtiales:ergo ipſa non eſt virtus cardinalis.

In oppoſitum eſt Gregorius ſecundo moralium temperantiam inter principales virtutes enumerans. Notandum ꝙ opinio Thome eſt ꝙ virtus cardinalis ſiue ꝑncipalis dr̄ ꝑncipalius laudat̃ ex aliquo eoꝝ que cōiter req runť ad rōem v͛tutis. ⁊ q̄a moderatio que in oī v͛tute reperiť p̄cipue laudabilis eſt in delectationibus tactus: tum qa tales delectationes ſūt nobis magis naturales ⁊ ideo difficilius eſt ab eis abſtinere ⁊ ꝯcupiſcētias eaꝝ refrenare: tuꝫ etiā qa eaꝝ obiecta magis ſunt neceſſaria p̄ſenti vite ex hoc ꝯcludit ꝙ tpantia eſt v͛tus cardinalis iſta opinio non mihi placꝫ ꝯtra quā pono duas propoſitiones. Prima eſt non ideo aliq̄ virtus diciť cardinalis qa precipue ſibi vēdicat aliqd eoꝝ que cōmuniť ad virtutē requiruntur. probata eſt hec ꝓpoſitio ſecūda cōcluſione de fortitudine. Secūda propoſitio moderatio nō eſt precipue laudabilis in delectatiōibus tactus ꝓbať primo quia ſecundm ea que dicta ſunt moderatio in his non eſt ardua moderatio vero in his circa que eſt fortitudo ē ardua ſed moderatō ardua eſt ſemp laudabilior nō ardua igr̄: Secūdo moderatio in omi v͛tute ē id quod potiſſime laudať g° v͛tus que moderationem laudabiliorē hꝫ eſt cet̄is excellentior: ſꝫ tpantia nō eſt cet̄is v͛tutibꝰ excellētior imo ſm Thomā eſt omniū infima igiť. Añs pꝫ qa poſita moderatione eſt opatio laudabilis ea reōta nō eſt laudabilis ⁊ q̇cūq; ſūt laudabilia in v͛tute iō laudabilia ſūt qa ad moderationē ordinata ſūt. Tercio moderatio in delectationibus circa quas eſt tpantia nō eſt difficilior cet̄is g° nō eſt maxīe laudabilis ꝯña iſta videť tenere ⁊ fundari in dictis opinātis q ideo dicit eā laudabiliorē qa eſt difficilior. ⁊ añs ꝓbať q̄a ſi eſt difficilior aut hoc eſt ex ſe ipſa aut ex ꝓhibētibus eā ex his ſcꝫ q̄ alliciūt ad imoderationē oppoſitā aut retrahūt ab hmōi moderatione: non p̄mū qa ſecluſis ꝓhibētibus allicietibus ſcilꝫ ⁊ retrahētibꝰ nulla remanꝫ difficultas vt p expiētiā ꝯſtat. Si ſcđm tūc arguiť ſic vbicūq; difficilius eſt ſuperare ꝓhibētia ſiue retrahētia a moderatione ibi difficilior eſt moderatio ſed ſm Thomā difficilius eſt vincē retrahētia a bono ⁊ moderatiōe rōis in fortitudīe q̄ in tpantia g° moderatō in fortitudine ē difficilior q̄ in tpantia. Cōfirmať ad moderatōue hn̄dā ſuppoſito dictamie rōis opꝫ ⁊ ſufficit vincē totū retrahēs g° vbi difficilius eſt vincē retrahens ⁊ ꝓhibēs ibi difficilior eſt moderatio et hoc ſuppoſito ꝙ v͛m eſt ꝙ moderatio nullā difficultatē habeat niſi ex retrahentibus. Prima concluſio tpantia nō iō diciť v͛tus cardinal' qa ſibi vēdicat aliqd eoꝝ q p̄ncipaliť ptinēt ad rōeꝫ v͛tutis in cōi. pꝫ ex dictis. Secunda concluſio tpantia nō ideo eſt v͛tus cardinalis qa ipſa vnā ſit de illis circa quas ſic voluiť tota humana cōuerſatio ꝙ hn̄s eas eſt ſimpliciť bonus ⁊ aliqua deficiēte qbuſcūq; aliis hn̄tis nō eſt ſimpliciť bonus pōt ꝓbari rōnibis qbus hoc ꝓbatū eſt de fortitud e.

Tercia cōcluſio ideo tpantia eſt v͛tus cardīalis qa eſt vna de illis circa quas tanq̄ circa cardines voluiť moralis honeſtas ꝙ hn̄s eas hꝫ potiſſimos v͛tutū habitus inclinantes ad actus oīm v͛tutū moraliū ⁊ eos limitātes ⁊ moderātes pōt hec ꝯclō ꝓbari rōibus qbus ſilis ꝯcluſio ſupra de fortitudine ꝓbata eſt Contra t̄ciā concluſionē arguiť ſic ſi tpantia eſt v͛tus cardīalis aut ergo q̄libet aut aliqua ⁊ aliqua nō nō q̄libꝫ qa non eſt veꝝ de qualibꝫ ꝙ ipſa ſit vna de ill' quattuor circa q̄s tanq̄ circa cardies voluiť ⁊c̄. nec ſcđm qa nō eſt maior rō de vna q̄ de alia. Secūdo qa hoc p̄dicatū v͛tus cardialis vel diciť de tp̄antia ⁊ de nulla pte eius vel de tpantia et qualibꝫ pte eius vel de tpantia ⁊ aliqua parte eius ⁊ aliqua nō: nō p̄mū qa eſt p̄dicatum v͛ificatum de t̄mino pſonaliť ſupponēte ergo nō ē poſſibile ꝙ dicať de temperātia ⁊ de nulla parte eius: nec ſecundū nec tercium vt patꝫ ex precedente argumento. Tercio hoc nomen virtus cardinalis vel eſt, nomen collectiuū vel non nō pōt dici ꝙ ſit nomen collectiuū quia nō eſt dabilis quecūq; multitudo pro qua ſupponat: ſi non ſit nomē collectiuū tūc cum nō ſit t̄minus ſecunde intentionis ſequiť ꝙ ſi diciť de toto diciť de aliqua parte ſubiectiua. Quarto quia cum diciť ꝙ tēperantia eſt v͛tus cardinalis vel accipiť temperantia ſecundo mō vel tercio: mō non ſecundo mō qa ipſa tm̄ eſt circa delectationes tactus ⁊ guſtus vltra quas multe ſūt alie requiſite neceſſario ad honeſtatē moralē que nō ſunt nec ſub hac nec ſub iſtis tribus contente. Nec ſcđo mō qa capiendo hoc mō tpantiā ⁊ cōformiť fortitudinē ⁊ iuſticiā ſcꝫ extēſis noībus oīs v͛tus moralis ꝯtineť ſub his g° iſte v͛tutes n̄ inclināt ad actus aliaꝝ v͛tutū nec limitāt actꝰ aliaꝝ virtutū qa preť eas non ſunt alie g° non conueniūt iſte ꝯditōes tpantie t̄cio mō accepte

Quīto māſuetudo ē p̄ncipalior v͛tꝰ q̄ tpantia igiť ipſa magis eſt v͛tus cardīalis dicēda. añs ꝓbať qa ira circa quā eſt manſuetudo eſt difficilior ad refrenādū q̄ ꝯcupia circ̄ quā ē tpātia qđ ꝓbať ſic qa q̄to aliqd ē magis ipetuoſū tāto ē difficilius ad refrenādū ſed ira eſt magis impetuoſa q̄ ꝯcupiſcētia ſm illō puerbioꝝ xxvii. ira nō hꝫ miſericordiā nec erūpens furor ⁊ impetũ ſpirſtus ꝯcitati qs ferre potit. Sexto humilitas q̃ refrenat p̄ſumptionẽ imoderate ſpei eſt p̃ncipalior q̃ tꝑantia que refrenat ꝯcupiam ſed hũilitas nõ eſt v̓tus cardialis ergo nec tꝑantia. Añs ꝓbat̾ qa ſpes eſt p̃ncipalior motus aĩ q̃ deſideriũ vel ꝯcupiſcẽtia. Septio delectatõnes circa quas eſt ꝯcupiſcẽtia ſũt diſtãtiſſime a rõne g̊ v̓tus circa eas exiſtens nõ eſt cardinalis. añs ꝓbat̾ qa ſũt hoĩbus ⁊ brutꝫ cões. Ad p̃mã dicit̾ ꝙ tꝑantia eſt v̓tus cardinal' ⁊ tñ nec q̃libꝫ tꝑantia eſt v̓tus cardĩalis nec aliqua ſic ⁊ aliqua nõ ſicut ſortes eſt ſuppoſitũ creature rõnalis ⁊ tñ nulla pars ẽ ſuppoſitũ ⁊ ſimilit̾ equ⁹ vel homo ſm aliquos eſt totũ etherogeniũ ⁊ tñ nulla pars eius eſt totũ etherogeniũ: qa nec os nec caro nec ſanguis ſimilr ignis eſt vnum de quinꝗ partibus p̃ncipalibus vniuerſi ⁊ tamen nulla ꝑs eius eſt vna de q̃nꝗ p̃ncipalibus ꝑtib⁹ vniũſi ⁊ ſecana extendit̾ a loco ſue originis vſꝗ ad mare et tamen nulla pars ſecane extẽdit̾ a loco origis ſecãe vſꝗ ad mare Ad ſcðꝫ patꝫ rñſio per exẽpla enim data ſatis apparꝫ ꝙ ſunt aliqua predicata dicta de t̾mino ſupponẽte ꝑſonalit̾ q̃ verificat̾ de toto ⁊ nõ de aliq̃ ꝑte eius. Ad t̾ciã dico ꝙ li virtus cardinalis vel ẽ nomẽ collectiuũ vel ſatis habꝫ ꝓprietates nõis collectiui qa dicit̾ de toto ⁊ nõ de aliq̃ ꝑte eius q̃dam enĩ noia ſũt nõ ꝓprie collectiua q̃ tñ hñt ꝓprietates nomis collectiui ſicut patuit in exemplo de his noĩbus ſortes ſecana ⁊ ſilib⁹

Ad quartã dico ꝙ accipit̾ t̾cio° ⁊ ad ꝓbatõꝫ dico ꝙ multe ſũt v̓tutes alie q̃ rare ſũt ⁊ q̃ ꝓpt̾ raritatẽ ſuã parꝫ cognite fuerũt habens autem iſtas q̃ttuor v̓tutes habꝫ hĩtus potiſſimos honeſtatẽ moralẽ ꝯcernẽtes ⁊ habꝫ etiã habitus inclinantes eũ mediãtibus actib⁹ elicitis in act⁹ aliarꝫ v̓tutũ ſi q̃ alie ſint ab illis q̃ttuor. Ad q̃ntã dico ꝙ mãſuetudo ꝯtinet̾ ſub tꝑantia tercio mõ accepta quia eſt circa paſſionẽ cui⁹ mederatio nõ eſt ardua. Ad ſextã dico ꝙ ſpes ẽ paſſio r̃ſpcũ cuiuſcũꝗ boni ꝯcupiſcibilis deſiderati cuius adeptio eſtimat̾ de ꝓpe futura iõ nõ reducit̾ ad aliqð dictũ genus v̓tutis. Ad aliã dico ꝙ hũilitas non eſt v̓tus cardinalis qa non eſt genus v̓tutis tale q̃le dictũ eſt ſed ꝯtinetur ſub v̓tute cardiali ſcꝫ ſub fortitudĩe. Ad ſeptimã diſtĩguo vel diſtãtia ſubiectiua vel cãli vel directi ad directũ de p̃mis ſiue ſic ſiue nõ nihil ad ꝓpoſitũ qa actus rõnis trãſit in ea que ſũt ⁊ loco ⁊ ſubiecto a ſe diſtãtia de t̾cio v̓o negat̾ imo dico ꝙ loq̃do de tali diſtãtia aliq̃ co magis diſtant quo hñt plura vel fortiora retrahẽtia a directione ⁊ regula rõnis. Rõ añ oppoſitum ſoluta eſt.

q Verit̾ t̾cio vtrꝫ tꝑantia ſit vna v̓tus ſm ſpẽm? Arguit̾ ꝙ ſic qa alias plures eſſent v̓tutes cardinales q̃ q̃ttuor qð fm̃ eſt. In oppoſitũ arguit̾ tꝑãtiarꝫ alie ⁊ alie ſũt circa obiecta ſpecie diſtincta g̊ ſũt etiã ſpẽ diſtincte. Notãdũ ꝙ ſub tꝑantia v̓tute heroica ml̃te v̓tutes ꝯtient̾ tꝑantia ꝓprie dc̃ta mãſuetudo liberalitas affabilitas v̓itas eutrapelia modeſtia: has oẽs ꝯcedit beatus Thomas ꝑtiere ad tꝑantiã p̃ter liberalitatẽ quã dicit ꝑtinere ad iuſticiã ⁊ ideo hic ꝓbaremus ꝙ liberalitas magis ꝑtꝫ ad tꝑantiã q̃ ad iuſticiã niſi h̊ ꝓbãduꝫ ſupeſſet cũ de liberalitate agemus. Sit ergo p̃ma concluſio tꝑantia t̾cio modo dicta ml̃tas ſub ſe tꝑantias genere diſtinctas cõtinet ꝓbat̾ qa cõtinet ſub ſe eutrapeliã ⁊ manſuetudinem ſed eutrapelia ⁊ mãſuetudo genere differũt ſaltẽ ſubalt̾no igit̾. miºr ꝓbat̾ qa plus dr̃nt eutrapelia ⁊ mãſuetudo q̃ eutrapelia ⁊ affabilitas ſed eutrapelia ⁊ affabilitas ſpecie dr̃nt g̊ mãſuetudo ⁊ eutrapelia genere dr̃nt eodẽ modo ꝓbaret̾ de aliis ſpeciebus. Secũda cõcluſio v̓ecũdia ⁊ honeſtas nõ ſunt ꝑtes integrales tꝑantie probat̾ non eſt plus neceſſe ad actũ tꝑantie refugẽ turpitudinẽ cõtrariã tꝑantie ⁊ amare pulchritudinẽ eius q̃ ad fortitudinẽ refugere turpitudinem ⁊ amare pulchritudinem actus fortitudinis ſed ꝓpter ſcðm nõ ponunt̾ v̓ecundia et honeſtas partes fortitudinis ergo nec ꝓpter p̃mum ponũtur ꝑtes tꝑantie integrales alie rõnes dabunt̾ cũ de his ſpecialit̾ aget̾. Secũdo verecundia ⁊ honeſtas ſi ſint virtutes aut paſſiones ſunt communes omnibus virtutibus cum in materia cuiuſcunꝗ virtutis turpe ſit ⁊ verecundabile diſſormare ſe recte rationi: honeſtũ vero ſe eidem conformare. Tercia concluſio modeſtia/manſuetudo/affabilitas/eutrapelia/veritas non ſunt partes potentiales temperantie. probatur quia ſi haberent rationem partium potentialium reſpectu temperantie hoc ideo eſſet quia modũ illum quẽ obſeruat temperantia circa materiã principalem ille obſeruant circa alias materias minus principales ſed hoc non igit̾ minor probatur quia materia temperantie ⁊ materia aliarum virtutum nullo modo ſunt connexe ergo vna nõ eſt dicenda principalis ⁊ alia minus pricipalis. tũ ſcðo qa actus ipſius temperantie ſcꝫ moderatio nul-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

lo modo dependet. a moderatiōe aliarū nec ecōtra: ergo vnus actus nō dicit᷑ magis principalis et alius minus principalis Scđo. quia ſi ſic ſequeret᷑ ꝙ iuſtitia et fortitudo eſſent ꝑtes potentiales temperātie: ſed ꝯñs eſt falſū igitur. et patet ꝯña. quia moderatio in temperantia ſm opinantē eſt difficilior q̄ in iuſtitia aut fortitudine ergo ratione huius maioris difficultatis et materia reſpectu materie ⁊ actus reſpectu actus dicet᷑ magis vel minus principalis. p̓maria vel ſecūdaria. quia nō videt᷑ eſſe aſſignabilis quecūq; ratio ſecluſa cōnexioni que nō reperit᷑: ꝓpt᷑ quā rationē vna virtus ſit ſcđaria ⁊ alia primaria niſi ratione materiarū et actuū. et in materiis nō poteſt ſubeſſe ratio niſi ratiōe actuū. cū ergo actus moderandi ſit difficilior ſm opinātē in temperantia q̄ in fortitudine et iuſtitia: ſequitur ꝙ erit ordo inter materias et materias ⁊ inter actus et actus: et per cōſequens iſte dicent᷑ partes potentiales reſpectu illius Tertio. quecūq; ſe habent vt pars potentialis et totū: hoc ideo eſt. aut quia certum modū ſubordinationis habent reſpectu vnius actus. aut reſpectu actuū ſubordinatorū: ſed hoc eſt falſū. Tum primo q̄a hec non ſufficiunt. Tum ſcđo quia temperātia ⁊ ille v̓tutes ad nullū actum vnū et eundē ſubordinantur Tum tertio. quia nec actus illarū ſubordinant᷑ actibus temperantie. Quarto quia ſi ſic ſeq̄retur ꝙ affabilitas/ veritas/ et eutrapelia eſſent ꝑtes potentiales manſuetudinis: ſed ꝯñs eſt falſū igitur. et patet ꝯña. quia materia circa quā eſt manſuetudo eſt p̓ncipalior q̄ materie aliarū. et moderatio eius eſt difficilior q̄ moderatiōes aliarū. Quinto. quia videt᷑ multis ꝙ moderatio manſuetudinis ſit difficilior q̄ temperātie: cum ira maioris ſit impetus. nec valet dicere ꝙ non eſt tante duratiōis. hoc enim falſū videtur de is quos Ar̄. duros appellat. Quarta cōcluſio. predicte virtutes ſunt ꝑtes ſubiectiue temperātie tertio modo dicte. ꝓbat᷑ cuilibet earū conuenit diffinitio tēperātie tertio modo dicte. qđ patet per ſingulas diffinitiōes ſiue a Tullio ſiue ab Ambroſio ſiue ab Auguſtino date ſint quas ſupra recitauimus. Sed dicet Thomas ꝙ ille diffinitiōes ſunt diffinitiōes temperantie p̓io modo: quo ſcꝫ dicit temperantiā accipi nō ſm antonomaſiā: ſed ſm cōitatē ſig̃tionis ſui nois: qđ cōcedo de quibuſdā deſcriptōibus/ nō tñ de oībus quia nō eſt veriſimile ꝙ illi auctores qui diuidunt v̓tutē in quattuor: poſtea diffiniāt tēperantiam mēbrū diuiſionis diffinitiōe cōueniēte oībus aliis mēbris. hoc enī eſſet nimis inerudite factū. Scđo Seneca ⁊ Tullius et Ambroſius diuidentes virtutē in quattuor ſub hac diuiſiōe oēm v̓tutem cōprehēdere voluerūt. ſed cōſtat ꝙ v̓tutes que dicte ſunt nec ſub prudētia/ nec ſub fortitudine/ nec ſub iuſtitia cōtinent᷑ ergo continent᷑ ſub temperantia. Quinta cōcluſio. diſtinctio illarū partiū tēperantie quas Thomas potētiales vocat nō videt᷑ ab eodē cōuenient᷑ aſſignata. Pro quo eſt aduertendū ꝙ btūs Thomas ꝓ diſtinctiōe iſtarū ꝑtiū ita dicit. Quecūq; v̓tus moderationē operat᷑ in alia ma̓tia a delectationibus tactus et refrenationē appetitus in aliq̄d tēdent̄ pōt poni pars tēperātie ſicut v̓tus ei adiūcta. qđ q̄dē ꝯtingit triplr̄. Vnoº in in̓tioribus motibus animi. Alioº in ex̓tioribus motibus ⁊ actibus corꝑis. Tertioº in ex̓tioribus rebus. Inueniūt᷑ aūt tres motꝰ animi tēdētes in aliq̄d preter motū cōcupiſcentie quē moderat᷑ et refrenat tēperantia. p̓mus ē motus volūtatꝫ cōmote ex īpetu paſſiōis ⁊ hūc motū refrenat cōtinentia. ex qua fit vt lꝫ hō īmoderatas cōcupiſcētias patiat᷑ volūtas tñ nō vincit᷑. Alius motus īterior ī aliquid tendēs eſt motus ſpei ⁊ audacie que ipſaꝫ cōſequit᷑. et hunc motū moderat᷑ humilitas Tertius ē motꝰ ire tendens in vindictā quē refrenat māſuetudo ſiue clemētia. Circa motꝰ aūt ⁊ actus corꝑales moderationē facit modeſtia quā Andronicꝰ in tria diuidit. ad q̄rū p̓mū ꝑtinet diſcernere q̄d faciēdū q̄dq; dimittēdū. et q̄d quo ordine ſit agēdū. et q̄tū ad hoc ponit bonā ordinatiotiōem. aliud eſt ꝙ hō in eo qđ agit decentiā obſeruet: et q̄tū ad hoc ponit ornatū. Tertiū aūt ē ī colloq̄is amicorū vel q̄buſcūq; aliis ⁊ q̄tū ad hoc ponit᷑ auſteritas. Circa ex̓tiora v̓o duplex ē moderatio adhibēda. p̓io q̄dē vt ſuꝑflua nō requirat᷑: ⁊ q̄tū ad hoc ponit᷑ a Macrobio parcitas. et ab Andronico ꝑ ſe ſufficiētia Scđo aūt vt hō nō nimis exq̄ſita req̄rat. ⁊ q̄tū ad hoc ponit Macrobiꝰ moderatōeꝫ. Andronicꝰ v̓o ſimplicitatē. hec Thomas. Hec opinio in multis deficit. Primo in hoc ꝙ dicit ꝙ quecūq; v̓tus moderatiōeꝫ operat᷑ in alia ma̓tia ⁊c̄. q̄a cū oīs v̓tus moralis alia a tēperātia opet᷑ moderatiōeꝫ in alia ma̓tia a tꝑātia: oīs v̓tꝰ moral̓ alia a tꝑātia eēt pars tꝑātie. Scđo defic̄ in h̓ ꝙ dic̄ ꝙ ꝯtinētia moderat᷑ motū volūtatꝫ cōmote ex īpetu paſſiōis. ⁊ cū ipſe ꝓteſtet᷑ ꝙ loq̄t᷑ de alio motu ab illo quē moderat᷑ tꝑātia vellē bñ ſcire q̄s motus moderatur continentia. Secundo volo ꝙ tēperantia moderet aliq̄s motꝰ/ aut tu vel parū an volūtas ē oci tata illis motibus vel non: ſi non, ergo nō habet illos motus: ſi ſic: ergo non ſolum cōtinentia ſed etiam temperantia moderatꝛ motuꝫ voluntatis cōmote ex impetu paſſionis. nec poteſt dici ꝙ ille motus nō eſt paſſio: quia omnis motus notabiliter inſurgens contra iudiciuꝫ recte rationis eſt paſſio. Tercio continentia per te preter illos motus quos moderatur tēpantia moderatur motū voluntatis impetu paſſionis concitate: aut pro tunc in illum motuꝫ temperantia immediate aliquid poteſt aut non. ſi non ergo tēpantia non facit vniuerſalitꝛ moderationeꝫ circa omēs delectationes tactus ⁊ guſtus: ſi ſic, ergo nō eſt opꝰ cōtinentia. Item volo ꝙ tēpantia moderauerit in aliquo ōnes motus ſuos. Tunc quero vtrū poſſibile ſit hoc ſtante ꝙ voluntas ſit cōcitata īpetu alicuius paſſionis ꝑticularis ad cōtinentiam, aut nō: ſi ſic, ergo cum illa paſſio ſit delectatio aut triſticia guſtus vel tactus contra ratōem inſurgens: ſequitꝛ ꝙ tēpantia nō moderauerit omnes ſuos motus: quod eſt contra ſuppoſitum: ſi nō: ergo preter tēpantiā nō eſt opus cōtinentia Iſte rationes videntur mihi apparentes multuꝫ contra opinantē q̄tum tamen ſm̄ veritatem cōcludant apparebit cum agetur de tēpantia et cōtinentia proprie dictis. Tercio deficit in hoc ꝙ ponit humilitatem partem tēpantie. Nam ſupra oſtendimꝰ ꝙ ꝑtinet ad magnanimitatem et cōſtat ꝙ moderatio quā facit eſt ardua. Secūdo quia ex iſta ratione videtꝛ poſſe cōcludi ꝙ fortitudo pertinebit ad tēpantiā cum ipſa moderet motū ſpei ⁊ audacie. Quarto deficit in hoc. ꝙ ponit bonā ordinatōem partē tēpantie cuꝫ vt patꝫ ex deſcriptione eius ibi poſita ipſa ſit v̄tus intellectualis vel prudentie pars. Diſcernere enim ad vim cognitiuā ꝑtinet, nec habet Andronicus ꝙ hmōi diſcretio ⁊ bona ordinatio ſit ad tēpantiaꝫ ꝑtinens tanq̄ virtus moralis adiuncta. ſed pertinet ad eam hoc eſt tanq̄ prudētia directiua circa talem materiam quēadmodū bona ordinatio ⁊ diſcretio de periculis bellicis ſubeundū ⁊ nō ſubeundum ꝑtinet ad fortitudinem bellicā. Poteſt autem aliter aſſignari diſtinctio ꝑtium ſubiectiuarū tēpantie t̉cio mō dicte. omnis enim tēpantia eſt moderatio nō ardua, aut ergo eſt moderatio ire aut cōcupiſcētie, aut conuerſationis humane. ſi p̄mū ſic ē māſuetudo. ſi tertiū ſic eſt affabilitas veritas et eutrapelia. ſi ſecundū hoc eſt tripliciter, quia aut eſt concupiſcentia cuiꝰ delectatio ē potiſſima in vſu aut in poſſeſſione. ſi p̄mū ſic eſt liberalitas q̄ eſt circa pecunias et que potius pugnat contra illiberalitatem q̄ contra ꝓdigalitatem. ſi ſecunduꝫ hoc eſt duplicitꝛ: quia aut cōſiſtit in vſu ſenſuum et ſic eſt tēpantia ꝓprie dicta: aut in vſu quarūdā rerum exteriorū ⁊ reꝝ que ſicut vtendo oſtētātꝛ et ſic eſt modeſtia. Sexta cōcluſio. tēpantia nō eſt vna virtus ſm̄ ſpeciē. Patet ſatis ex dictis. De tēpantia aūt ſtricte accepta dicetꝛ cū agetur de ea. Ad rōem ante oppoſitū dico ſicut dictum eſt in queſtione precedenti ꝙ h̄ cōplexum virtus cardinalis facit t̉minū de quo dicitꝛ collectiue teneri ꝓ multitudine ſcꝫ habituuꝫ bonorū ſub eo contentoꝝ ⁊ ita dicitur de termino cōmuni de aliqua parte eius ſubiectīa. Huic ſimile eſſe videtꝛ de hoc incōplexo elementū cuꝫ dico aqua eſt vnuꝫ de quatuor elementꝭ: quia enim aqua in multas ꝑtes diuiſa eſt de quarum nulla vere dicetꝛ ꝙ ſit vnum de quattuor elementis: quāuis tamen de qualibꝫ vere dicatur ꝙ eſt aqua. ꝙ ſi virtus cardinalis nō haberet ex cōmuni vſu loq̄ndi hanc vim nō haberē ꝓ incōuenienti cōcedere ꝙ quelibet temperantia eſſet virtus cardinalis, ⁊ ꝙ eſſent plures virtutes cardīales ſpecie diſtincte q̄ quattuor: cum quo tamē ſtat ꝙ hoc cōmune virtus cardinalis cōuenientꝛ prima ſui diuiſione diuiditꝛ in quatuor mēbra ꝙ licet ſint ſeptem vel octo vel centum: quelibꝫ tamē illarū ſub aliquo iſtarū quatuor cōtinetꝛ quia q̄libꝫ vel eſt tēpantia vel fortitudo vel iuſticia vel prudētia ⁊ ſic de aliis.

q Irca tēpantiam ſtrictiſſime acceptam Queritꝛ primo vtrū ipſa ſit circa delectationes tactus ⁊ guſtus ſolum? Arguitur ꝙ nō circa delectationes aliorū ſenſuuꝫ eſt dare virtutē aliquam ⁊ non aliā a tēpantia: igitur. Maior ꝓbatur quia vbi dabilia ſūt extrema vitupabilia ibi dabile eſt mediū laudabile ſꝫ circa tales delectatōes dabilia ſūt extrēa vitupabilia: igitꝛ. In oppoſitū eſt Ariſ. 3° ethicorū. Notandū ꝙ ſm̄ Ariſ. 3° ethicoꝝ tēpantia ꝓprie dicta ē circa delectatōes ⁊ triſticias tactꝰ ⁊ guſtꝰ. Sunt enī ſm̄ Ariſ. duplices delectationes q̄dā ſūt aīales. alie ſūt corꝑales. aīales diffinit d. ꝙ ſūt ille q̄ fiūt nl̄ patiēte corꝑe: h̄ ē ad q̄s cāndas nō eſt neceſſe cōcurrē corpꝰ actiue ⁊ cālitꝛ vt ſūt amor hōris ⁊ amor diſcipline: quis tn̄ ad eas ſeq poſſit paſſio corporis, ⁊ altatio ſēſibilis in corpe: ad eas tn̄ cāndas ſufficit paſſio ment. hac diſtinctōeꝫ cū diffinitione ſupdcām ⁊ exemplis ponit Ariſ. cū ait de delectatōibꝰ diffiniātꝛ aūt aīales ⁊ corꝑales put amor honoris ⁊ amor di-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſcipline. Vterqꝫ enim horū gaudet: cuius amatiuus eſt nihil patiente corpore: ſed magis mēte. Aliī dicunt ꝙ delectationes aīales ſunt q̄ fiunt in nobis patiente corpore ſcđm apprehenſionem exteriorem. Corporales vero ſunt que fiunt in nobis patiente corpore ſcđm apprehēſionem exteriorem. Sed hec opinio non placet. qa poteſt in nobis eſſe amor honoris aut diſciplīe/ nihil penitus patiente corpore: nec interius nec exterius per ſolam apprehenſionem intellectus

Alia vero opinio Buridani eſt ꝙ hic Ariſto per delectatiōes animales: illas intelligit quas primo rhetorice vocat cōcupiſcentias cum ratione. et per delectationes corporales: eas ītelligit quas ibidem vocat irrationales/ cum ait. Cōcupiſcentiarū autem he quidem irrationales ſūt/ he autem cum ratione. et ꝙ ita ſit ꝓbat per illđ qđ ſequit̄: Dicunt autem irrationales quid̄ quaſcunqꝫ concupiſcūt nō ex eo ꝙ eſt exiſtimare aliquid. Sunt autem tales quecunqꝫ dicunt̄ eſſe natura: ſicut que per corpus exiſtūt. vt que alimenti ſuis et fames: et ſcđm vnāquāqꝫ ſpeciē alimēti concupiſcentia. Et que circa guſtabilia et circa venerea et totaliter tangibilia: et circa olfactum boni odoris/ et auditum et viſum. Et ſequitur cum ratione autem quaſcūqꝫ exꝑſuaſos eſſe Multa enim et vidiſſe et poſſediſſe cōcupiſcunt qui audierunt ⁊ perſuaſi ſunt. Ex quibus verbis apparet vt dicit Buridanus: ꝙ per concupiſcētias irrationales intelligit illud qđ hic intelligit per delectationes corporales. et per concupiſcentias cum ratione intelligit delectatiōes aīales. Hec opinio non mihi videtur vera. tum quia nō oīs concupiſcentia (de qua ipſe loquit̄ in primo rhetorice loco allegato) eſt delectatio. et aliquid eſt concupiſcentia ſine ratione qđ non eſt delectatio corporalis. ut patet de eſurie et ſiti: de quibus ipſe exemplificat ibi: que tamen non ſūt delectatiōes corporales. Similiter nec omnis concupiſcentia cum ratione eſt delectatio. vtpote ſi non aſſit ſpes potiendi concupito. Tum ſcđo qa dato ꝙ omnis concupiſcentia eſſet delectatio ꝙ falſum eſt: tamen adhuc concupiſcentia eſſet inferius ad delectationem. quia concupiſcentia ē reſpectu futuri non habiti delectatio vt ibidem habetur eſt tam reſpectu futuri q̄ p̄ſentis q̄ preteriti. reſpectu futuri per ſpem. reſpectu p̄ſentis per ſenſum. reſpectu preteriti per memoriā. Tū tertio. quia ſicut ſenſus aliqua cōcupiſcit ſine ratione: et non ex eo ꝙ eſt eſtimare aliquid. Siue ut exponit idem Buridanus ſine preuia ratiocinatione intellectus: ita et contingit in mente. ꝙ ſunt aliqua deſideria rerum non pertinentiū ad ſenſus: in qua ſine ratiocinatione preuia intellectus et voluntas tam naturaliter inclinantur: ſicut ſenſus in obiectum ſibi conueniens: et ideo Ariſto. dicit in ꝓhemio metaphiſice ſue. ꝙ omnes homines naturaliter ſcire deſiderant. Tum quarto ego capio vnam concupiſcētiam cum ratione illa ſit propter exiſtiare aliquid nobis futurum. hoc eſt quia exiſtimamus ꝙ per illđ concupitum aliquod bonū habebimus: aut erit nobis bene. tunc quero de illo alio/ aut concupiſcimus ipſum concupiſcentia irrationali/ aut cum ratione. Si irrationali: ergo ſi idem ſit concupiſcentia irrationalis ⁊ delectatio corporalis: in intellectu erit delectatio corporalis qđ eſt abſurdum. Si cum ratione ergo eſt ibi preuia ratiocinatio/ qua exiſtimamus aliquid nobis infuturꝫ et tunc iterum quero de illo: ⁊ ſic vel erit ꝓceſſus in infinitū. vel tandem ſtabitur in concupiſcentiis intellectus ad aliquam: que erit ſine ratiōe Verbi gratia. deſidero potionem amaram propter ſanitatem. et ſanitatem ꝓpter virtuoſā operationem. et virtuoſam operationem propter felicitatem. felicitatem autem non propter aliq̄d et ita ſine ratione. Tum quinto. quia eſſe ſaluatum poſt multos labores et anguſtias eſt delectabile. aut ergo delectatio illa ſi eſt concupiſcētia/ aut eſt concupiſcentia irrationalis: ⁊ tūc ipſa erit delectatio corporalis quod falſum ē/ aut cum ratione: et hoc non. quia dato ꝙ nō eſtimemus aliquid nobis per hoc affuturum: tamē hoc de ſe delectabile eſt. Tum ſexto. volo ꝙ aliq̄s egrotus vehementer admodum concupiſcat medicamentum aliquod firmiter ſperans ꝙ ꝑ hoc conſequetur ſanitatem. et propter firmam ſpem ſicut frequenter contingit minuat̄ egritudo. tūc ſic. Hec concupiſcentia eſt cum ratione. qa mediante ratiocinatione preuia illud eſt concupitum: et tamen ſcđm hoc te licet non forte ſecūdū veritatem delectatio que ſperando habetur eſt corporalis et non animalis. quia vt tu dicis aīales ille ſole ſunt que fiunt nihil patiente corpore. qđ opꝫ te intelligē nec cauſalit̄ nec cōſecutīe qa alias tu nihil dicēs ad ꝓpoſitū ꝯ opiōnē quā īprobas. cū g̊ ibi patiat̄ corpꝰ ſeq̄t̄ ꝙ delectatio illa eſt corpalis ⁊ nō aīalis. ergo nō eſt idē delectatio corpalis ⁊ ꝯcupiſcētia irronalis. Septio volo ꝙ aliq̄s ꝯcupiſcat dulcē liquorē ſperans ꝑ hūc ſe ꝯſeruaturū ſaītatē: tūc ꝯſtat ꝙ hmōi cōcupīa ē cū rōe. qa ex p̄uia rōcinatiōe: tū delecta que habet᷑ in ſic ſperando aut cōcupiſcēdo/videtur ſm Ariſto. eſſe corpalis et fieri patiēte aliquo ſenſu corpeo ſcꝫ fantaſia. Qđ ꝓbat᷑ ex Ariſto. ṗmo rhetorice loco allegato a Buridano ita dicente. Qm̄ aūt eſt delectari in pati ſenſum alicuius paſſionis. fantaſia aūt eſt ſenſus quiđ debilis. et vtiqꝫ memorāti et ſperanti cōſequit᷑ fantaſia aliqua eius qđ meminit aut ſperat. Si aūt hoc palā: qa delectatiōes magis memorātibus et ſperātibus. qm̄ et ſenſus. q̄re neceſſe eſt omīa delectabilia eſſe/aut in ſentiēdo p̄ſentia/aut in memorando facta/aut in ſperando futura ⁊c̄.

Ex iſto textu videt᷑ haberi expreſſe ꝙ delectatō que habet᷑ ſperando: fit patiente ſenſu fantaſie licet ſit debilis. Dico ergo cōformit̾ ad Ari. ꝙ delectatiōes aīalis. i. animi ſunt que fiunt nihil patiente corpe: cāliter ſcꝫ: hoc eſt ſunt ille quaꝝ paſſio corpis nō eſt cauſa. Ille aūt dicant᷑ corporales: que fiunt patiente corpore. hoc eſt q̄rū paſſio corporis eſt cauſa. ſicut experiētia ſenſualis alimenti cōuenientis eſt cauſa delectationis. et memoria ſenſualis alimenti eſt etiam cā delectationis. et ſiĺiter etiā de ſpe que fit mediāte fātaſtica ap̄phenſione. Prima cōcluſio. Temperantia ſtricte accepta: de qua ſola hic loqui intēdimus: eſt tm̄ circa delectatiōes corpales. Hanc cōcluſionē ꝓbat Ari. ex cōi vſu vocabuli. qa qui delectatiōibus nō corpalibus gaudēt nec tēperati neqꝫ intēperati dicunt᷑. amatores enī fabularū et narratores et circa eā que dietim contingūt cōterentes dies bene dicimꝰ garrulos: ſꝫ nō intēperatos. Neqꝫ etiā eos dicimus intēperatos qui dolent et cōtriſtant᷑ gratia pecuniarum aut amicorū. Scđa cōcluſio. Nō eſt tēperātia circa delectationes viſus/olfactus/⁊ auditus. ꝓbat idem Ari. eos qui ſupabūdant̾ gaudēt in coloribus et figuris et pictura. neqꝫ tēperati/neqꝫ intemperati dicunt᷑. neqꝫ etiā eos qui ſupabūdanter delectant᷑ melodiis et ipocriſi. i. cantu ⁊ pronūciatione aut ipocriſi. i. armonia muſicaliū inſtrumentorū in quibus eſt quedā fictio ⁊ imitatio cantus humani. Neqꝫ etiā eos qui ſupabundant̾ delectant᷑ in odoribus dicimꝰ intēperatos/ niſi per accidens. Nam qui gaudēt odoribꝰ malorū roſarum/aut timiatū nō dicimus intēperatos. ſed eos qui gaudēt ſupabundant̾ odoribus vnguentorū et pulmentorū dicit eos intemperatos. quia per hos odores fit rememoratio reruꝫ quas concupiſcūt. Nam ſicut quidā quādo eſuriunt gaudent ciborū odoribus: ita etiā intēperati gaudent his. quia cibus eſt eis cōcupiſcibilis

In aliis aūt aīalibus ab hoīe nō eſt delectatio ſcđm hos tres ſenſus viſum/auditū et olfactū: niſi ſcđm accidēs. inq̄tū ſcꝫ odores certi ſunt iudicia et teſtimonia guſtabiliū et tangibiliū Non enī canes gaudent odoribus leporū: ſꝫ eſu et cibatione: cuius ſenſū facit odor. quia per odorem cognoſcit canis leporē nō multū diſtare. nec ꝙ leo gaudet voce bouis: ſed comeſtione et laniatione. Sed quia per vocē ſentit leo ꝙ bos ꝓpe ē: ideo apparet ꝙ gaudeat voce. Siĺiter nō gaudet in viſu capre agreſtis vel cerui: ſed cū videt gaudet ꝙ cibum habebit. Tertia cōcluſio. Temperantia et intēperantia ſunt circa delectatiōes guſtus et tactus. ꝓbat idem Ari. quia tēperantia et intēperātia ſunt circa delectatiōes que cōmunes ſunt hoībus et reliquis aīalibus ſꝫ tales ſunt delectatiōes guſtus et tactus igit᷑. Maiorē ꝓbat. quia intēperati dicunt᷑ ſeruiles et beſtiales qđ nō cōtingit niſi qa delectationes circa q̄s ſunt cōes ſunt beſtiis: et nimium eis affectos velut quodā īpetuoſo dn̄io agunt. Pro declaratione horū eſt aduertendū. ꝙ hic circa dicta ariſto. ſe ingerit grauis queſtio. Vtrum alia aīalia ab hoīe delectent᷑ in obiectis/viſus/olfactꝰ/ et auditus aliter q̄ per accidens ſcꝫ aliter q̄ per relationē ad cibum et guſtū. Et rn̄det Buridanꝰ ꝙ nulle beſtie ſiue nulla bruta delectant᷑ in odoridus viſibilibus ⁊ ſonis niſi per accidēs. niſi ſcꝫ per relationē ad cibos et potus et coitū. Et inde eſt ꝙ nō delectant᷑ in odoribus roſarū et violarum. Et ad hoc ꝓbandū inducit primo Ari. i textu allegato: qui multū eſt apparēs pro opinione ſua. ¶Secundo. Natura que non deficit ī neceſſariis/ nec abundat in ſupfluis dedit aīalibꝰ brutis delectationes ſenſuū ad vite ſalutem: ſed ſole delectationes guſtus et tactus et ordinate ī eas ſunt neceſſarie ad ſalutem vite eoꝝ ergo habent ſolas delectatiōes guſtus et tactus ꝑ ſe. et alias tm̄ per relationē ad guſtū et tactū. Iſta opinio nō mihi videt᷑ bene certa. Et arguo ṗmo de auibus que vident᷑ delectari in cantu non ſolum ſuo: ſed etiam alieno Ad qđ reſpōdet Buridanus ꝙ hoc faciunt ꝓpter coitum. ꝓpter enīꝫ ſolicitudinē et laborem que ſunt in fetuū generationibus ⁊ parturitionibus ⁊ mutatiōibꝰ ordinauit eis delectationē in cantu. ⁊ huius vt dicit ſignū eſt ꝙ bruta non delectant᷑ niſi in cātibus et vlulatibus ⁊ vocibus ad ſuā ſpeciē ꝑtinētibus

Contra hanc ſolutionē arguit᷑ ſic ſm Ariſto Gaudere odoribus vel coloribus ꝓpter tactū vel guſtū fit: cum per odorem vel colorē cognoſcit᷑ ꝙ res guſtanda/vel tangenda prope ſit: ergo etiam gaudere cantu propter coitum ſit: cum per cantum auis cognoſcit ꝙ res cum qua coire debet proprie eſt:ſed hoc eſt falſum: quia tunc nō gauderet in cantu proprio:ſed alio tantum:igitur. Secundo.auis gaudet in cantu ſimilis ſecundum ſpeciem vt dicit idem Buridanus:ſed maſculus indifferenter gaudet in cantu maſculi ⁊ femella in cantu femelle:cum quibus tamē nō exercet coitum. Tercio.Cantus releuat auem a laboribus ⁊ ſolicitudinibus coitus ⁊ parturitionis et nutritionis:ergo in cantu auis eſt aliqua ſuauitas ⁊ dulcedo alleuiatiua contra laborem:ſed nullo experimento probari poteſt ꝙ illa dulcedo plus alleuiet a laboribus coitus et ſimilibus q̄ a laboribus volatus igitur. Immo illa ſolutio Buridani videtur inſolubiliter concludere ꝙ cantus auis de ſe eſt alleuiatiuus auis:⁊ ꝙ per ſe habet voluptatem: ⁊ non propter alimentum aut coitum. Quarto.aues que nunq̄ ſuſtulerunt labores coitus et partus: delectantur mirabiliter in cantu : ergo non tantum ordinatus eſt cantus ad alleuiandum labores/coitus et partus Quinto.auis delectatᷣ in cantu alterius ſpeciei.puta in cantu et ſermone humano/in ſibilationibꝰ/imitatiōibus hm̄oī ⁊ audiunt docentes attente ⁊ addiſcunt ſtudioſe. Et poſtq̄ didicerunt emittūt voces illas cū voluptate quadā:ſed iſte voces nō ſunt voces ſue ſpeciei nec videntᷣ quācunq꞉ ordinatōeȝ hr̄e ad guſtuȝ aut tactum igitur. Sexto arguitᷣ de canibꝰ et equis qui delectantᷣ in vſu ⁊ olfactu magiſtrorū ſuorū:imo relinquūt cibos ⁊ potus vt magiſtris veniētibus vel vocātibus applaudāt. Et eodem modo argui pōt de multis aīalibus: vt de eiſdē canibus in odio et ꝑſecutiōe extraneorū. Nam ſi habeāt triſtitias impertinētes guſtui ⁊ tactui etiam habebunt delectationes guſtui et tactui impertinentes. Septimo arguitur de olore qui moriturus ſuauiſſime in aquis cantat. Talis enim cantus ⁊ delectatio non fit cauſa cibi/aut coitus ut conſtat:ergo in eo eſt aliqua ſenſualis delectatio per ſe:⁊ non per relationibus ad guſtum ⁊ tactum. Et antecedēs probatur per illud Ouidii. Sic vbi fata vocant vdis abiectus in vndis. Ad vada meandri concinit albus olor. non quia te ſpereȝ noſtra prece poſſe moueri ⁊c̄

Ad rōes āt Buri. rn̄deo ⁊ pᵒ ad Ar̄. ⁊ dico ꝙ nō repitᷣ i Ar̄. ꝙ nulla bruta delectatiōes hn̄t ꝑ ſe/in odoribus/coloribus/⁊ ſonis. ſꝫ bene dr̄ de q̄buſdā aīalibꝰ ꝙ multe delectatōes q̄s videmꝰ ea hr̄e in p̄dictꝭ. nō hn̄t in eis ꝑ ſe:ſed ꝑ relatōeȝ ad guſtū et tactū. Dico gᵒ ꝙ ſm Ari. bruta non hn̄t vniuerſalitᷣ/regularitᷣ et vt in pluribus delectatiōibus in ſupradictis: niſi per relationē ad cibum/potū/et coitū. Cum quo ſtat ꝙ aliq̄ eorꝫ licet pauca/poterūt habere delectationē per ſe in aliquo eorū. et ꝙ bruta in paucioribus ⁊ nō regulariter etiam in p̄dictis delectari poterunt Ad qđ etiam poteſt addi octaua ratio. Omnis potētia ꝑceptiua alicuius obiecti que triſtatᷣ in improportiōe obiecti:delectatᷣ ſm ſe in improportione illius. ſed viſus brutorū eſt ꝑceptiuꝰ lucis et aliorū viſibiliū ⁊ auditus ſonorū: ⁊ triſtatᷣ in īproportiōe eius. puta in magnitudine lucis vel ſolis/vel fulgioris. et. ſimiliter in vehementia ſoni. ergo etiā poteſt delectari in certa ⁊ debita ꝓportione eorū. Ratio autem quam adducit Buridanus nullomodo cōcludit. quia ſi eſſet efficax retenta eadem maiore:concluderetᷣ manifeſte ꝙ bruta non habēnt ſenſatiōes viſus/auditus/et olfactus:niſi ordinatas in guſtum ⁊ tactum ita ſubſumēdo. ſed ſole ſenſatiōes guſtus et tactus et ordinate in eas ſunt nccē vite eorū: ergo natura eis ſolas tales ſenſatiōes dedit: qđ cōſtat eſſe falſū. Ideo dico ꝙ ſenſationes ⁊ delectatiōes aliquorū ſenſuū/ etiā nō ordinate in ſenſationes ⁊ delectatiōes guſtus ⁊ tactus ſunt vtiles ad vitam brutorū:cum delectatio ſit cauſa ꝓlongatiōis vite. neq꞉ ſola delectatio tactus ⁊ guſtus eſt eis ad vitam vtilis:licet ipſa ſit ⁊ efficacior:⁊ magis de ꝓpinquo ad vitam eorū ordinata:ſicut etiam ⁊ in hoībus Quarta concluſio. Temperantia ⁊ intēperantia aut nihil aut parum ſunt circa delectatiōes guſtus. ꝓbatᷣ. quia guſtus ſcd̄m ꝙ guſtus eſt diſcretiuus ſaporum: ſed hoīes nō multū gaudent in diſcretiōe ſaporū. et ſi gaudent:nō ꝓpter hoc dicuntᷣ intēperati ſicut pꝫ de iis qui vina ꝓbantᷣ/et pulmenta cōdiunt ſiue p̄parāt epulas. ſed gaudent hoīes i vſu ſaporū. i. in veſcēdo ſaporibꝰ qđ fit per tactum ⁊ nō per guſtū. Oīs enī vſus/ſiue in cibis/ſiue in potibꝰ/ſiue in venereis fit per tactū. De cibis et potibus probat per hoc ꝙ quidam pultiuorax orauit vt guttur eius fieret longius gutture gruis vt magis tactu delectaretur. Pro iſta ratione eſt aduertendum / ꝙ aliud eſt diſcernere ſapores/⁊ vti ac veſci ſaporibus. Diſcretio ſaporum fit cum guſtando iudicamus de qualitate ſaporis ⁊ hoc fit per guſtum ſm ꝙ guſtus. et guſtatio ꝓpe fit parū q̄ ſumēdo. ſic pꝫ in his q ꝓbāt vina vl' pulmēta. ſꝫ vſus ſaporꝫ fit cū veſcim eis ⁊ iſtevſus non fit per guſtum ſcꝫ ꝙ guſtus eſt:ſed fit per tactū. vult igiᷣ Ariſ. dicere ꝙ in actum guſtus ſcꝫ ꝙ guſtus hoc eſt in actu quo preciſe iudicium facimus de ſapore non cōſiſtit teꝑantia quia in tali actu nō eſt magna delectatio.nec etiam aliquis diciᷣ īteꝑatus ꝑ hoc ꝙ minus gaudet in hmōi diſcretione:ſed temperantia ⁊ inteꝑāntia magis ſunt in vſu ſaporū qui vſus ſaporū fit per tactum. Quinta cōcluſio:nō circa omnes delectationes tactus ſūt teꝑantia ⁊ inteꝑantia. ꝓbatur qa ipſa nō eſt circa liberaliſſimas delectatōes tactus que fiebāt in ginnaſiis per contritionē⁊ calefactionē.hoc ē per laborem ⁊ ſudorem. Scđo. Tactus inteꝑati non ſunt circa quālibꝫ ꝑtem corꝑis:ſed circa aliquas tantum:ſcꝫ circa eas per quas fit vſꝰ ciborū potuum ⁊ venereoꝝ. Confirmatur.delectationes in exercitio luctevľ ꝑue ſperevel cōfricationis corporū balneorū et multorū hꝰmōi videnᷣ eſſe delectationes tactus : ⁊ tamen ſcđm eas nemo diciᷣ teꝑatusvel inteꝑatus.

Sexta cōcluſio:nō ideo temperantia eſt circa delectationes potuum ciborū ⁊ venereorū:qa ille ſunt maxime. ꝓbatur hec cōcluſio ſatis ex dictis. Ariſ.enim inueſtigans circa quas delectationes eſt teꝑantia:non inueſtigat hoc ex magnitudine delectationū:ſed exvſu tātū:ex eo ſcilicet ꝙ tales vel tales appellanᷣ temperati aut inteꝑati. Secundo.magnanītasvel fortitudo cardīalis eſt circa pericula et tamen non eſt tantum circa maxima ꝑicula.ſimiliť māſuetudo circa iras ⁊ tamen non eſt tantum circa maximas iras.⁊ iuſticia circa operationes quibus reddiᷣvnicuiqꝫ quod ſuum eſt.⁊ tamen non ē tātum circa maximas tales operationes.nec prudentia eſt tantum circa maxima agibilia.

Tercio.Delectationes anime alique ſaltē vidētur multo maiores q̄ delectationes corporis/ et tamen circa eas non eſt temperantia Añcedēs ꝓbatur.Nam in aliquibus operatiouibus anīe conſiſtit felicitas:ſed felicitas cōſiſtit in operatione pulcherrima optima ⁊ delectabiliſſima :vt habet Ariſ.in primo ethicorum ⁊ in decimo:ḡ nō ideo temperantia eſt circa delectationes ciborū potuum ⁊venereorū:quia ſunt maxime

Quarto.quia Ariſ expreſſe in ſeptimo ethicorū ꝓbat ꝙ tales nō ſunt delectationes niſi per accidens:quia cōſequunᷣ indigentiā.Ille auteꝫ ſuntvere ⁊ per ſe delectationes:que nullā indigentiā cōſequūtur. Propter iſtas rationes nōvidetur mihi ꝙ cauſa quam aſſignat beatus Thomas ſit ſufficiens propter quā temperantia⁊ intemperātia ponanᷣ eſſe circa delectatiōes ciborum potuū ⁊venereorū Septima ꝯcluſio.temperantia ⁊ intemperantia ſūt circa delectatōes aliorum ſenſuum per accidens:ſecundū ſcilicet ꝙ referunᷣ in delectationes guſtus ⁊ tactus. ꝓbatur expreſſa auctoritate Ariſ.tertio ethicoꝝ dicentis.Gaudentes enim malorūvel roſarum vel timiamatū odoribus nō dicimus intemperatos:ſꝫ magis eos quivnguētorū ⁊ pulmētorū gaudent eniꝫ his teꝑati.quoniā per hec fit rememoratio cōcupiſcibiliū Secundo ſic.qcūqꝫ actus ſubordinati ſic ſe habent ꝙ deordinatio ī vno cōmuniter ⁊ regulariť facit deordinationē in alio:⁊ non eſt cōmuniter deordinatio in actu ſubordinato niſi ꝓpter deordinatōeꝫ in actu ſubordinate virtus que moderať circa ſubordinātē moderať etiā circa ſubordinatū:ſed actusviſibilia ⁊ ordinabilia relatus in delectationes tactꝰ et guſtus ſunt ſubordinati actibus ⁊ guſtus aut tactus:⁊ nō ē regulariť⁊ cōmuniť deordiatio in vno eorum quin ſit etiam deordinatio in altero Nam delectationes colorum ſaporū et odorum que referunᷣ in delectatiōes guſtus⁊ tactꝰ: ſunt delectationibus guſtus ⁊ tactus ſubordinate.et deordinatio in iſtis facit regulariť ⁊ cōmuniter deordinationem in illis.Nam qui ſunt luxurioſi delectantur in aſpectu ⁊ colloquiis mulierum et odoribus vnguētorum/⁊ econtra exceſſus in hmōi ꝓuocat ad luxuriam.Et eodēmodo eſt de ſubordinatis gule:ergo temperantia ⁊ intemperantia ſunt circa delectationes aliorū ſenſuum a tactu ⁊ guſtu relatas in tactum ⁊ guſtū.

Octaua cōcluſio. Teꝑantia ⁊ inteꝑantia ſunt circa delectationes ſenſuum interioruꝫ de guſtabilibus/et tangibilibus/⁊viſibilibus/odorabilibꝰ/⁊ audibilibꝰordiatᷣ in guſtabilia⁊ tangibilia ꝓbaᷣ.Nā inteꝑati eſt delectari ex memoria actus intēperātie ꝑteriti: aut ex ſpe actꝰ inteꝑantie futuri.immo etiam experimur ꝙ quis rememorādo cātumvel figurā mulierꝭviſe incendiᷣ libidine: aut rememorando odores vnguētorū quibus ſolet ſe luxuriaturꝰ ꝑfundere experimur etiam ꝙ quis ſimiliter incendiᷣ nec memorando nec ſperando:ſed apud ſe fingendo formam ⁊ figuram pulcherrime iuuencule quā necviditvnq̄ nec ſperat.⁊ ideovir temperatus ſe habet comprimere⁊ caſtigare huiuſmodi apprehenſiones ⁊ cogitationes:⁊ q̄tum poteſt impedire euagatōem mentis in illas. Eodem modo dico de apprehenſionibus mentalibus ſimilibus predictis. Ex his omnibus ſequiť nona concluſio. ꝙ temperantia et intemꝑantia ſūt ſolum circa delectationes guſtus ⁊ tactus ⁊ ordinatas in eas. patꝫ ex dictis Cōtra primā ⁊ ſcd̄aꝫ ꝯcluſionē Arguiť ſic. circa delectatōes mentis ⁊ aliorū trium ſenſuū a tactu ⁊ guſtu non ordinatas in delectationes tactus ⁊ guſtus poſſunt eſſe defect⁹ ⁊ exceſſ⁹ vituꝑabiles ⁊ mediocritas laudabilis: g̊ ⁊ virtus: ſed nō videť que virtus ibi ſit niſi temꝑantia igiť. Confirmatur ſm̄ Auguſtinū li. de moribus eccleſie. Munus temꝑantie ē in cohercendis ſedandiſq̄ cupiditatib⁹ quibus pellimur in ea que nos auertunt a lege dei et a fructu bonitatis eius: ſed predicte delectationes ſunt tales: g̊ ꝑtinent ad temꝑantiā/ aut g̊ ad tēꝑantiam ꝓprie dictam ⁊ tunc habeť intentū: aut ad temꝑantiam cōmuniť dictam ⁊ nō ad manſuetudinē nec liberalitatē nec ad aliquā ſpeciē eius aliā a temꝑantia ꝓprie dicta: g̊ ꝑtinent ad temꝑantiam ꝓprie dictam. Secundo quecūq̄ ſunt vnius generis ꝑtinent ad eiuſdem virtutis materiā: ſed delectatōes oīm ſenſuum ſunt vni⁹ generis: g̊ ōnes tales pertinent ad temꝑantiam

Tercio. Delectationes ſpirituales ſunt maiores corꝑalibus: ſed quandoq̄ ꝓpter cōcupiſcentias delectationū ſpiritualiū recedim⁹ a lege dei vt eua ꝓpter cupiditatem ſcie p̄teriuit p̄ceptum diuinū cui diabol⁹ in figura ſerpentis dixit eritis ſicut dii ſcientes bonū ⁊ malū. Quarto alique ſenſatiōes viſus ſūt corruptiue viſ⁹ ⁊ alique conſeruatiue: g̊ delectatōes ⁊ triſticie viſus ſcd̄ꝫ ſe ꝑtinent ad aliquā v̓tutē Quinto. Deſideriū ſciendi poteſt eſſe aliquando tā vehemens vt qs ut ſciat noua ⁊ curioſa addiſcit. Vn̄ non oportꝫ puta a demonibus aut aliis modis ꝓhibitā et nephandā ſcientiā acquirat: g̊ circa delectationes anime poteſt eſſe ſuꝑabundantia vituperabilis

Sexto. Videmus ꝙ aliqui ꝓpter nimiā cupiditatem ſcientie faciunt labores intollerabiles quibus egritudines magnas ⁊ breuitatē vite incurrunt freq̄nter: g̊ iſta ſuꝑabundantia cōcupiſcentie aliqua virtute moderanda eſt. Ad primam reſpondeo. ꝙ dictarū delectationū alique ſunt quibus homines vt in pluribus nō ſuꝑabūdant nec deficiunt notabiliter per ſe ſicut eſt de cupiditate ſcientie: pauci enim repiunť qui ſciētiam ſuꝑabundanter ament/ ⁊ licet multi deficiant ab amore ſcientie hoc tamen non eſt per ſe ſed vel quia excedunt in amore aliquorū aliorū nō bene cōpoſſibili vl̓ qa odiūt laborē ſine q̄ nō acquiriť ſcientia. de is aūt q̄ in pautioribus cōtingunt vel raro non ſunt ponende ſpeciales v̓tutes. ꝙ ſi quis reddatur vitioſus talib⁹ vitiis aut v̓tuoſus tali v̓tute nec v̓tus nec vitia ſūt noīata. non v̓tus: qa nō videť magni meriti. eo ꝙ nulla eſt per ſe difficultas in op e. nō vitia: qa raro cōtingunt De iis autē in quibus ſuꝑabūdam⁹ aut deficimus per accidens nō ſunt ponende v̓tutes alique quia reducunť ad v̓tutes circa que per ſe habundamus aut deficimus vt ſi quis nō amet ſcientiā quia amat laſſiuiam: intemꝑatus eſt. ſimiliť delectatio viſus aut alterius poſſibilis q̊ ad ludos ꝑtinet ad eutrapeliā: quo ad venēa ad temꝑantiam: quo ad ſcire dicit Buri. ꝙ eam nō opꝫ multū reꝑmere qa diſpoīt ad bonū rōis Q̄ð ſi ſint circa tales delcātōes alie v̓tutes a p̄dictꝭ ille ſunt innominate ꝙ concedunt Alb̄. et Buri. Cum autem agem⁹ de modeſtia videbim⁹ vtrū cupiditas ſcientie poſſit ad eam reduci. Ad cōfirmationē cōcedo. ꝙ ſi moderatio earū non ſit ardua ꝑtinent ad temꝑantiā cōmuniť dictā. Et cum vlterius dicis ꝙ ꝑtinēt ad aliquā ſpeciē e⁹ dico ꝙ alique earum ad temꝑantiam ꝓprie dictam: alique ad modeſtiā: alique ad eutrapeliā virtutē vel affabilitatꝫ: alique vero ad virtutes que ꝓpter cauſam dictam innominate ſunt

Ad ſcd̄am diſtinguo maiorē vel ſi intelligať de genere p̄dicamentali ⁊ ſic ego nego maiorꝫ vel de genere obiectali ⁊ ſic cōcedo maiorem et nego minorē: quia nomen temꝑantie nō fuit inpoſitum ad ſignificandū omnē moderationē circa delectationes que ſunt eiuſdem generis p̄dicamentalis cum delectationibus tactus ⁊ guſt⁹ ſed ſolū moderationem que eſt circa delectationes tactus et guſt⁹. Ad tertiā reſpondꝫ beat⁹ Thomas. ꝙ delectationes ſpirituales per ſe loquendo ſunt ſm̄ rōem nec ſunt refrenāde niſi ꝑ accidens inq̄tū ſcꝫ vna delectatio ſpiritualis retrahit ab alia potiori ⁊ magis debita. Hec tn̄ ſolutio non videť poſſe ſtare: quia ſi delectatio ſciētie retrahat a delectatione precepti īplendi aut orandi: aut per ſe retrahit aut per aliud. nō ꝑ aliud quia illud non eſt dabile et quocunq̄ dato adhuc ſine illo poteſt retrahere: ſi per ſe: g̊ per ſe refrenanda eſt. Secūdo. ſi cupiditas pecunie aut honoris nō retrahit ab aliqua alia potiori ⁊ magis debita ipſa nō eſſꝫ moderāda nec circa eas eēt ponēda aliq̄ v̓tus g̊ non iō circa aliquā delectatōēꝫ nō eſt ponēda v̓tus qa nō eſt refrenāda niſi quia retrahit ab aliq̄ alia potiori et magis debita. Ideo aliť reſpōdeo cōcedendo ãns ꝓuta ꝙ pte cōcedendo etiā ꝙ ſunt moderāde: ſꝫ v̓tus

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

qua moderatur vel est modestia vł nō est nobis nominata. Aliter posset fortassis aliquis respōdere. ꝙ īmoderatio cupiditatis sciētie ⁊ aliorū ꝑtinent ad vꝫtutē illā ad quā ꝑtinet delectatio illa a qua nos retrahūt sicut enī qa timor nos retrahit ab ope fortitudis iō moderatio timorꝫ ꝑtinet ad fortitudinē / sicut ⁊ ipsum opus fortitudis. ⁊ delectatio cibi ⁊ potus retrahit nos ab abstinentia iō ꝑtinēt ad teꝑantiā sicut abstinētia. Ita etiā diceref ꝙ cupiditas scientie retrahens a teꝑantia ꝑtinet ad intēperantiā ⁊ ista solutio videf magis rōnabilis qa ibi esset vitiū inteꝑantie fm gradū incōtinētie. Passio eniꝫ cōcupiscētie scientie nos agitat ⁊ stimulat cōtra p̄ceptū de teꝑantia iō si vīcimur ē inteꝑantia scđm incōtinētia: si vincim⁹ est teꝑantia secundū cōtinentiā ⁊ hec solutio magis mihi placꝫ in casu argumēti. Ad q̄rtā rn̄def negādo cōnam qa ad sēsatōes visus corruptiuas nō videf esse aliq̄ naturalis iclinatio iō nō videf esse moderatio difficił circa eas ⁊ ꝑ cōns nec videf ponenda aliq̄ vꝫtus. ꝙ si aliq̄ esset ponēda ꝓpter raritatē ei⁹ ipsa nō est noīata videf tn̄ sub cōtinētia cōit̄ dicta cōtineri Ad q̄ntā dico addiscere a demonibus cū pacto explicito vel iplicito ꝓpt̄ cupiditatē excessiuā sciendi est idolatria scđm gradum sciendi ⁊ cōcedo ꝙ ibi potest eē suꝑabundātia vituꝑabilis: sed ipsa ꝯstituit gradū in vitio vꝫtutis ꝯ̄ quā ipellit Ad sextā dico ꝙ respcū amoris ꝓprii corꝑis nō videf eē posita aliq̄ virt⁹ moralis ⁊ maxīe respcū defect⁹ i amore sui qa hmōi defectus est rarus ī hominibus lꝫ aūt suꝑabundātia amoris sui sit satis cōmunis nō tn̄ facit vitiū speciale: sꝫ ꝑtinet ad vitiuꝫ ad qđ impellimur ex suꝑabundantia amoris ꝓprii vt q̄ ꝓpt̄ nimiū amorē corꝑis sui nimis indulget voluptatibus corꝑis dicif inteꝑat⁹ ꝙ si eꝯ̄ qs ꝓpt̄ nimiā cupiditatē scientie nō satis indulgeret corꝑi curando illi diceref insensibilis scđm gradū incōtinētie lꝫ hoc raro cōtingat.

Contra illud qđ dictū ē in declaratione t̄tie cōclusionis ꝯ̄ Buri. ꝙ bruta lꝫ nō vniūsalit̄ r̄gulanf ⁊ vt in plurib⁹ hn̄t delectatōem in sēsibilib⁹ visus: olfcūs ⁊ audit⁹ nō relatā in tactū ⁊ gustū. Arguif sic Aris. exp̄sse habet ꝙ teꝑantia ⁊ inteꝑantia sūt circa delectatōes qb⁹ reliq̄ aīalia nobiscū cōicāt ⁊ ille sūt tm̄ delectatōes gust⁹ ⁊ tactus: g̊ in aliis aīalib⁹ ab hoīe nō repitur aliq̄ delcātio nisi sit scđm gustū ⁊ tactū. aut nisi sit in delcātōe gustus ⁊ tact⁹ relata. ꝯn̄a tꝫ da aliq̄ talē tūc ipsa cōmunicāt nobiscū in tali delcātōe ⁊ illa nō ē delectatio gustus aut tact⁹: g̊ in alia delcātōe q̄ gustus ⁊ tactus reliq̄ aīalia cōicāt. Ad hāc rōem rn̄deo lꝫ qđ allegaf hꝫi ab Aris. ⁊ verū eē: sed dico ꝙ in verbis Aris. reliq̄ est distributm̄. Et vult dicē Ar̄ ꝙ teꝑantia et intēꝑantia sūt circa delectatōes qb⁹ reliq̄ aīalia .i. oīa alia aīalia nobiscū cōicāt. Tales autē sūt sole delcātōes tactus ⁊ gust⁹ cū quo tn̄ stat ꝙ in delcātionibus audit⁹: aliq̄ aīalia nobiscū cōmunicāt ⁊ aliq̄ in delcātionib⁹ visus ⁊ aliq̄ ī delcātionib⁹ olfactus etiā nō relatis in cibū potuꝫ aut coitū Cōtra q̄rtā cōclusionē arguif sic. delectatōes gustus sunt magis necessarie ad vitaꝫ q̄ delectatōes veneree: sed circa venereas est tēꝑantia: g̊ ⁊ circa delectatōes gust⁹. 2° teꝑātia est magis circa passiōes q̄ circa res ip̄as hoc est magis circa cōcupiscētiā ⁊ affectionem quā facit obiectū q̄ circa ip̄m obiectū: sꝫ vt habetur scđo de aīa. Tact⁹ est sēs⁹ alimēti q̄tū ad ipsā substantiā alimēti. sapor aūt q est obiectū gustus ē sicut delcāmentū alimētoꝝ: g̊ teꝑantia ē magis circa gustū q̄ circa tactū. Tertio. ad delicias ꝑtinet delectatio q̄ est in sapore: sꝫ delicie ꝑtinēt ad mollitiā q̄ opponif ꝯtinētie circ̄ eadē aūt ē cōtinētia ⁊ teꝑantia: g̊ tēperātia ē circa sapores ⁊ ꝑ ꝯn̄s circ̄ delcātōes gustus.

Ad p̄mā dico ꝙ delcātōes gust⁹ q̄tū ad vsuꝫ eaꝝ sūt magis necessarie ad cōseruationeꝫ vite ⁊c̄ eedē tn̄ sunt delectatōes gust⁹ ⁊ tact⁹ gustādo enī fiūt ⁊ dicunf delcātōes gust⁹ ⁊ gustādo saporē a sapore discernim⁹ sꝫ fiūt ⁊ dn̄r delcātōes tactus vtēdo ⁊ vescēdo hmōi reb⁹ sapidis. iō Ari. dicēs ꝙ inteꝑantia parū ē circa gustū / aut nihil nō vult aliud dicē q̄ nō fiūt aut dicūf cōit̄ tēꝑati hoīes vł intēꝑati ꝓpt̄ delcātōes q̄s suscipiūt gustādo sapores ⁊ discernēdo sꝫ vtēdo ⁊ vescendo Ad scđam cōcedo maiorē. teꝑantia eni magis ē moderādo passiōes puta delcātōes q̄ ꝑueniūt ab obiectis. qa moderādo hmōi passiones moderaf vł⁹ obiectorū. Et ad minoreꝫ dico ꝙ gustus ē sēs⁹ discretiu⁹ alimēti fm saporē: sed tact⁹ est sens⁹ q̄ vescimur alimēto ⁊ saporib⁹ / qa in gustando est act⁹ gustus. in vtendo vo ⁊ vescēdo est act⁹ tactus. Ad tertiā cōcedo p̄mā ꝑtē añtis / ⁊ cū dicif ꝙ delicie ꝑtinēt ad molliciē nego sꝫ ipotētia fēndi absentiā deliciarꝫ ꝑtinꝫ ad molliciē vel impotentia tollerādi laborē. ꝯcedo vlteri⁹ ꝙ mollicies opponif cōtinētie g̊ dui [illegible] circa eadē est cōtinētia ⁊ teꝑantia. cōcedo vlteri⁹ ꝙ teꝑantia est circ̄ sapores nec negat Ar̄. sed est circa eos nō per tactū gustādi sꝫ ꝑ ac tum vtendi ⁊ vescendi qui est actus tactus scđm illud Aris. oīs vsus cibi pot⁹ ⁊ venereorū fit p tactū Contra q̄ntā cōclusionē arguit sic. circ̄ aliquas delcātōes tact⁹ est tempantia: g̊ circ̄ oēs cōna tenet qa nō videt maior ratio de aliquib⁹ q̄ de aliis. 2°. potest esse in aliis delcātōib⁹ tactus defectus ⁊ supabundātia vitupabilis: g̊ ⁊ mediocritas laudabilis: sed nō videt ad quā virtutē ptineant nisi ad tempantiā: g̊ ptinēt ad tēpantiā. Ad p̄mā respondet beatus Tho. negando cōnam: qa tempantia solū est circa illas q̄ valēt ad cōseruatōem nature: vł fm īdiuiduū vel fm spēȝ ad quā sole delcātōes ciborū potuū et venereorū valent. Sed magis mihi placȝ modus dicēdi Aris. ꝙ scȝ ille delectatōes ptinent ad tempantiā: fm quas cōiter hoīes tempati vł intempati appellant: ⁊ qa vs⁹ oīm habuit appellare hoīes tēperatos vł ītempatos fm delcātiones ciborū potuū ⁊ venereorū / aut ordinatas in illas ⁊ nō fm alias: iō alie delectatiōes q̄ nō sūt tales nō ptinent ad tempantiā Tū etiā qa multe alie delectationes tactus ordinate sūt ad cōseruatōem nature: cum ptineāt ad regimē sanitatis: vt pȝ de exercitio pue spere ⁊ aliis corpalib⁹ exercitiis mediocrit sūptis: Ad scđam respōdeo sicut p̄us in filii. Cōtra vltimā cōclusionē arguit p octauā. tempantia ē circ̄ delcātōes sensuū interiorꝝ: sed tales nō sūt delcātiōes gust⁹ ⁊ tact⁹: cū gustus ⁊ tact⁹ sint sensus exteriores igr̄ nō solū ⁊c̄. Ad hanc rōem cōcedo vtrāq̄ ptem añtis: et nego cōnam: qa lȝ tales delcātiones sensuū interiorū nō sint delectatōes gustus et tact⁹. tales tñ delcātōes ⁊ act⁹ sperādi ⁊ mēorandi a qbus cānt hñt delcātōes gust⁹ ⁊ tact⁹ p obiectū: iō tempantia q̄ ē circ̄ delectatōes sēsuū interiorū dicit etiā esse circa delectatōes gust⁹ ⁊ tactus: inq̄tū hmōi delcātōes gust⁹ ⁊ tact⁹ sunt obiecta delcātionū interiorꝝ ⁊ actuū sperādi et mēorandi a quib⁹ cānt. Ratio ante oppositū soluta est ex dictis.

q Verit scđo vtrū in cōcupiscētiis naturalib⁹ possit esse pctm̄? Arguit ꝙ nō qa null⁹ increpat de iis q̄ a natura nobis insūt: sȝ hmōi cōcupiscētie insūt nobis a natura et ob hͦ dicūt naturales igr̄ in eis nō ē pctm̄. In oppositū est Aris. 3° ethicorꝝ ita dicēs: ī natura lib⁹ igr̄ cōcupiscētiis pauci peccāt ⁊ in vnū ī pl⁹. Notādū ꝙ Aris. 3° ethi. volēs ondē act⁹ tēpantie ⁊ itempātie diuidit cōcupiscētias dicēs: ꝙ cōcupiscētiarū q̄dā sūt cōes ⁊ q̄dā ꝓprie ⁊ apposite exēplificat vt cōcupiscētia cibi q̄ est naturalis est cōis cōcupiscētia: qa ōne aīal ɔcupiscit hūidū aut siccū cibū qñ fuerit īdigēs. et notant dicit q̄ ē naturalis. qa nō ōnis ɔcupiscētia cibi est cōis illa scȝ quā nō excitat natura: sed mala ɔsuetudo. ⁊ iō ista detmīatio q̄ ē naturał restrictiue tenet. oīs etiā iuuenis ⁊ crescēs qñ īdigēs fuerit ɔcupiscit lcm̄ vt dicit Hōe. p qđ aliq̄ itelligūt cōcupiscētiā quietis: alii venereorꝝ cōcupiscentiā. Cōcupiscētia ꝓpria ē q̄ cōcupiscim⁹ hūc cibū vel hunc potū. hͦ enī nō est oīb⁹ cōe sȝ est ꝓpriū cōcupiscēti appositū sibi: aut ex cōsuetudīe aut ex cōplexione ꝓpria: aut ex aliq̄ alia cā. sed tñ vt dicit hͦ aliqd hȝ naturale fm ꝙ ex natura est ꝙ alia aliis sūt delcābilia ⁊ quedā delcābiliora aliis: sicut hoīes vni⁹ regiōis interdū delcāntur in aliqb⁹ cibis ⁊ potib⁹ in qb⁹ hoīes alti⁹ rḡonis nō delcānt. ex p̄ncipiis enī ɔplexionātib⁹ pñt ineē aliqb⁹ aliq̄ q̄litates certe corpales q̄ inclināt ita pfecte ad aliq̄s cōcupiscētias ad q̄s ɔsuetudīes male īclināt. alñ v̓o tales q̄litates sūt remisse a natura ⁊ p malā cōsuetudinē earꝝ īclinationi cōformē roborāt ⁊ fortificāt: ⁊ tūc licet nō sint totalit naturales: aliqd tñ naturale hñt. ex quo textu apparȝ ꝙ capiēdo hͦ naturale quomō accipit hͦ Aris. nō ītelligit Aris. idē p ɔcupiscētias cōes ⁊ naturales ⁊ iō bñ dicim⁹ ꝙ li q̄ naturalis ē: est restrictio: qa alit Aris. nō cōcederet ꝓprias hr̄e aliqd naturale: sȝ qa hͦ pōt solui p distīctōem: aliqd enī dicit naturale qa cōsequit aliqd qđ inest alicui a p̄ncipiis naturalib⁹ siue specificis siue indiuiduātib⁹ aut a ɔsuetudine: ⁊ hͦͦ aliq̄ cōcupiscētie ꝓprie sūt naturales. alio mō aliqd dicit naturale qa ɔseqt p̄ncipia specifica: hͦ ē qa ɔsequit p̄ncipia aliq̄ quib⁹ similia fm spēȝ sūt in quolibȝ alio īdiuiduo eiusdē spēi et hͦͦ cōcupiscētie ꝓprie nō hñt aliqd naturale et ad hūc sensū itelligēd⁹ ē Eustra. cū dicit ꝙ Ari delcātōes cōes naturales eē dicit ⁊ Bu. etiā cuȝ eandē sētētiā sequit. Adūte tñ ꝙ iste delcātōes cōes nō dicunt naturales qa adeq̄te consequnt p̄ncipia specifica: qa tūc semp ineēnt cū sēp īsint hmōi p̄ncipia specifica: sed dicūt naturales qa corpe aliq̄lit se hñte p̄ncipia vł specifica vł q̄litates ea seq̄ntes hmōi ɔcupiscētie excitāt puta corpe idigēte cibo: ⁊ iō sūt cōes nō ɔditate ꝓprii q̄rto mō sȝ 3°° poti⁹. insūt ei oib⁹ sȝ nō semp sed tp̄e indigētie tm̄: neq̄ est verū ꝙ aliq̄ dicunt ꝙ Aris. p cōcupiscētias cōes ⁊ ꝓprias itelligit idē ꝙ p cōcupiscētias irrōnales ⁊ cū rōne. Naȝ sicut appetit⁹ cibi q̄ fit tp̄e indigētie ē irrōnalis ita ⁊ appetit⁹ h⁹ cibi ī solucē vł aliq̄ certo mō [illegible] plexionatis ſit ſine rōne. t̄lis aūt appetitꝰ ē cōcupiſcētia ꝓpria vt hʒ expſſe Ariſ. nec ē v̓a opinio Buri. dicentꝭ. ꝙ vtrūqꝫ mēbrū iſtiꝰ diuiſiōis imo ipſa tota diuiſio cōtinetᷣ ſub vno mēbro diuiſionis poſite p̓mo rhetorice ſcʒ ſub ꝯcupiſcētiis irrōnalibus. Cōtra hᷓ arᷣ. appetitꝰ victorie ⁊ hōris ſūt cōcupiſcētie cū rōe qa vt dicit Ariſ. p̓ victoriā ſit fātaſia excellētie ⁊ p honorē ſit fātaſiā v̓tutis ⁊ tñ cōſtat ꝙ iſte cōcupiſcētie ſūt cōes vl̓ appoſite ſiue ꝓprie. 2° opinetur q̄s firmitᷣ. ꝙ eſus hedi valʒ ſibi ꝯ̃ egritudinē quā patitᷣ ⁊ ſm hāc opinionē cōcupiſcat eſū hedi: ꝯſtat ꝙ ꝯcupiſcētia ē ꝓpria, ⁊ tñ ipā ē cū rōe. Cōfirmatᷣ auctē Euſtra. q dicit. ꝙ ꝓprie ꝯcupiſcētie appoſite ſūt nobis ex ꝯſuetudinibꝰ ⁊ opinione omnis autē cōcupiſcentia ſuſcepta ex opīone ē cū rōe: g̊ nō ē verū ꝙ oēs cōcupiſcentie tā cōes q̄ ꝓprie ſunt irrōnales. Tertio oēs cōcupiſcētie cōes aut ꝓprie ſūt irrōnales: ſʒ ōnes cōcupiſcētie ſūt cōmunes aut ꝓprie: g̊ oēs cōcupiſcētie ſūt irrōales: ſʒ cōns ē fl̄m: qa tūc nulle eēnt cōcupiſcētie cū rōe et p cōns male diuiſiſſʒ Ariſ. cōcupiſcētias primo rhe. g̊ altā p̄miſſaꝝ ē flā nō mior: qa i ea p̄dicatᷣ diſiunctū ex mēbris diuidētibꝰ de diuiſo vl̓r. g̊ maior ⁊ ita habetᷣ intentū. Notādū p̄tēa ꝙ ſm Eu. epicuri diuiſerūt ꝯcupiſcētias i naturales ⁊ neceſſarias: naturales ⁊ non neceſſarias nō naturales ⁊ nō neceſſarias: p̄me ſūt cibi ⁊ potus, ſcḋe venereoꝝ, t̄tie vt cōcupiſcētie hꝰ cibi vl̓ huiꝰ potus vl̓ hꝰ indumenti ⁊ plures alie q̄ vt dicit Eu. ſiūt ſm inanē opinionē. Dicūt aūt Alb̄. et Bu. ꝙ q̄rtū mēbrū nō ē ponibile: ſcʒ neceſſaria ⁊ nō naturalis hᷓ enī ē fl̄m. Nā cōcupia aliᷓꝰ certe potiōis ſñ q̄ nō poſſū ab egritudine liberari ē neceſſaria: ⁊ tñ nō eſt naturalis: ſʒ ē ex opīone medici cōſulētis ſuſcepta: nec valʒ rō eoꝝ qa inqunt natura nō deficit in nccāriis. Natrā nō deficere in neceſſariis pōt intelligi duplr̄. Vno mō ꝙ natura miſtret nob̄ oia q̄ neceſſaria ſunt ad cōſeruandā vitā nr̄am cōtra q̄cunqꝫ eā oppugnātia, ⁊ tūc cōſtat hᷓ eſſe falſū. Alioᵒ ꝙ natura dedit nobis r̄gularitᷣ ⁊ vt in pluribꝰ facultatē ꝓcurādi p nos aut alios ea q̄ valēt ad defenſionē vite nr̄e ⁊ hᷓ ē verū. cū quo tñ ſtat ꝙ alñ cōtigūt cāus naturalitᷣ irremediabiles Alii ſenſꝰ poſſēt dari magis forte ad ītentōem Ariſ. ſʒ iſti pro nūc ſufficiāt. Iſta aūt diuiſio epicuri pōt reduci ad diuiſionē Ariſ. Nā ōnes naturales ⁊ neceſſarie cōtinentᷣ ſub cōibꝰ: aliq̄ naturales non neceſſarie etiā ſub cōibus. puta q̄ venereoꝝ in īdigentibꝰ. aliq̄ v̓o naturales nō neceſſarie ſub propriis: puta ille ꝓprie q̄s dicit Ariſ. hr̄e aliquid naturale ⁊ maxīe ille ad q̄s excitāt p̓ncipia cōplexionātia. Oēs v̓o nō naturales ⁊ nō neceſſarie ſub ꝓpriis. puta q excitantur mediāte cōſuetudine vel opinione aliq̄ nō ōnibꝰ cōi. dixi autē nō oibꝰ cōi. Nā appetitus victorie, appetitꝰ boni noīs videtᷣ eē cōcupiſcētia cōis: ⁊ tñ ſm Ariſ. fiunt mediāte fantaſia ⁊ opinione ſiue cū rōe. qa ingt fit p hec fantaſia excellētie: ſed qa iſta opinio eſt oibus cōis: iō talis cōcupiſcētia eſt cōis Et ſi dicas ꝙ nō ineſt carētibꝰ rōne aut nihil de talibus rebꝰ cogitātibus. Rñdeo ꝙ ita dici pōt de appetitu ſciētie: quā tñ Ariſ. dicit eſſe naturalē ita etiā diceretᷣ de appetitu cibi ⁊ potꝰ q nō ineſt cibo ⁊ potu repletis: ⁊ nihilominꝰ cōcupiſcētiā cibi ⁊ potꝰ appellat cōeʒ. Dico g̊ ꝙ vt dcm̄ eſt nō dicitᷣ cōcupiſcētia cōis qa ōnibꝰ inſit: ſed qa ineſt ōnibꝰ cū aliquo certo mō ſe hn̄t et eam nō īpediunt. quo quidē certo mō pn̄t omnes talis generis vl̓ ſpēi regularitᷣ ſe hr̄e. ſi vixerit per notabile ⁊ cōpetens tp̄s: ita etiā nemo ē ingreſſurꝰ cōcertationē aliquā qui nō vellit vicē: nem eſt etiā ītelligens qd ſit bonū nomē: q nō ꝯcupiſcat eē boni nois. Prima cōcluſio. In cōibꝰ cōcupiſcētiis pauci ⁊ tm̄ vno mō peccāt. ꝓbatᷣ. qa in ꝯ̄ibus cōcupiſcētiis ꝯtingit peccare p hᷓ ꝙ q̄s indigēs cibo ⁊ potu cōedit ⁊ bibit indifferenter de ōnibꝰ q̄ ſibi apponuntᷣ quouſqꝫ ſupflue ⁊ ſupabundantᷣ repleatur: ſʒ hᷓ repitᷣ in paucis ⁊ ſit peccatū hᷓ vnoᵒ: igr̄. Qḋ hᷓ pctm̄ fiat ſm ꝯcupiſcētiā cōem ⁊ naturalē. ptʒ qa h̄ peccatᷣ cū repletᷣ indigētia: ſʒ repletio indigentie eſt naturalis ꝯcupiſcentia. ꝙ hec ſuprepletio ſit pctm̄ ꝓbatᷣ: qa ē exceſſus in multitudine cibi aut potꝰ. Pro q̄ rōne adūte. ꝙ cōitᷣ hoīes cū indigēt cibo ⁊ potu et hn̄t cōcupiſcētiā cōeʒ: cōitᷣ in p̓ncipio q̄ vſqꝫ ſit aliq̄tulū ſatiſfcm̄ idigentie vtūtᷣ indr̄ntᷣ quis cibo aut potu eis appoſito. alitᷣ cōcupiſcētia eoꝝ nō eſſʒ naturalis ⁊ cōis poſtq̄ aūt aliq̄tulū ſatiſfecerūt indigentie: tunc incipiūt cōcupiſcē determinatū cibū: ⁊ in hᷓ hn̄t cōcupiſcētiā ꝓpriā ⁊ replēdo ſe illo ꝓprio ⁊ detminato cibo nō peccant ſm naturalē ⁊ cōem cōcupiſcentiā. qa iā reiecerunt eam ⁊ aſſūpſerūt ꝓpriā ꝯcupiſcētiā, ⁊ qa hᷓ ita cōitᷣ cōtigit ⁊ pauci repiuntᷣ q ſe indr̄ntᷣ q̄cūqꝫ cibo repleāt: iō dicit Ariſ. ꝙ pauci in his concupiſcētiis peccāt. tales āt q hᵒᵒ peccāt i ꝯcupiſcētiis cōibꝰ vocātᷣ ſm Ariſ. gaſtrimargi q̄ſi preter idigētiā ſe replētes ⁊ dicit eos eē multū beſtiales. dici aūt gaſtrimargi vñ caſtrimargi Eu. ⁊ Lau. vellē ſe ſequutᷣ ſcōm quā dr̄ gaſtrimargia a gaſtir qḋ ē venter ⁊ margiō qḋ ē inſania. eſt enī q̄dā inſania vētris: eſt enī ſcōm cū non ipſa cibi concupiſcentia:ſed ventris ingluuies. In iſta ꝑte autē Ariſ. ꝯcupiſcētias cōes naturales vocat non quia he ſole aliqd naturalitatꝭ habeāt: ſed quia ſunt magis naturales ꝗ ꝓprie. Secunda cōcluſio. Circa ꝓprias cōcupiſcētias multi ⁊ ml'tiplicit' peccant. ꝓbaꝛ ratione Ariſ. quidā eniꝫ peccāt ī gaudēdo quibꝰ nō oꝫ: vt adulteri q gaudēt alieis: aut ꝯcubitores maſculorū. Alii gaudēt magis ꝗ datvt q nimiū delcānꝛ ī certis cib̄ puta ꝑdicibꝰ aut faſianis. quidā gaudent in certis cibis potibꝰ ⁊ venereis: vt multi id eſt non ꝓpter finē ꝓpt' quā gaudendū eſt et nō curādo an iuuent aut impediāt ſanitatē corꝑis aut bonas diſpoſitōes eiꝰ. quidā gaudent nō vt opꝫ: vt qui gaudēt carnibꝰ crudis aut coitu etiā ꝓpriarum vxorū: nō tn̄ ſm modū debitū natūre. Intempati enī excedunt circa ꝓprias delcātōes. hiis ōnibus mōis gaudēt enī iis ꝗ odio digna ſūt ⁊ qbꝰ nō opꝫ gaudere/ ⁊ cū gaudent iis quibꝰ opꝫ/ tn̄ aut magis gaudent ꝗ opꝫ aut vt multi. i. nō ꝓpter finē ꝓpt' quē opꝫ iis gaudent. Ex qua declaratione pꝫ ꝙ multipliciꝰ peccaꝛ ſm cōcupiſcētias ꝓprias ꝗ ſm cōcupiſcētias cōes. Poteſt ⁊ aliis rōnibꝰ ꝓbari h̄. qa in ꝓpriis cōcupiſcētiis cū ipſa naturali cōcupiſcentia trahit cōcupiſcētia appoſita: ſed vbi eſt fortius trahens ibi cōtingit magis excedere. igr̄. ſed h̄ argumentū nō ꝓbat directe intentū: ſꝫ bene ꝓbat ꝙ ſm cōcupiſcētiā cōem ⁊ ꝓpriā magis peccaꝛ ꝗ ſm cōcupiſcētiaꝫ cōem tm̄: vbi gr̄a qui hꝫ cōcupiſcentiā cōem ꝓpter indigentiā cibi ⁊ cū h̄ habꝫ ꝓpriā ſi habeat poſt repletōem indigentie cibū quē ꝓprie cōcupiſcit excedet magis ꝗ ſi habuiſſꝫ cōcupiſcētiā cōeꝫ tm̄. ſꝫ hec ratio nō ꝓbat ꝙ hn̄s ꝯcupiſcētiā ꝓpriā tm̄ magis ⁊ multipliciꝰ peccet ꝗ hn̄s cōeꝫ tm̄. Aliā rōem addit Buri. cōcupiſcētia cōis cibi ⁊ potus videꝛ p̄ciſe ſtare in ipſo tactu. cōcupiſcētia vō ꝓpria videꝛ ꝓuenire ex delcātōe alteriꝰ ſenſꝰ circa obiectū tactus ſcꝫ ⁊ guſtꝰ ī ſapore dulci vel viſꝰ in pulcro viſibili: ſed delcātōes vnius ſenſꝰ circa obiectū altius augēt illius alteriꝰ ſenſꝰ cōcupiſcētiā ⁊ delcātōem circa ſuū obiectū/ et he rōnes ꝓbant ꝙ cōtingit peccare multipliciꝰ ſupabundādo ſcđm ꝓprias cōcupiſcētias ꝗ ſm cōes: vtrū autē cōtingat peccare etiā multiplicius in minꝰ ſcđm eas diceꝛ cū de iſēſibilitate ageꝛ. Tercia cōcluſio. Circa t'ſtitias guſtꝰ ⁊ tactꝰ nō eſt eodē mō temꝑantia ſicut fortitudo eſt circa t'ſtitias ꝑiculorū mortꝭ in bello. ꝓbaꝛ rōe Ariſ. qa aliqs diciꝛ fortꝭ ex eo ꝙ hmōi t'ſtitias ꝑiculorū bellicorū bn̄ ſuſtinet/ ⁊ timidꝰ ex eo ꝙ nō bn̄ ſuſtinꝫ eas. ſꝫ tēꝑatꝰ nō diciꝛ aliqs qa bn̄ ſuſtinet t'ſtitias guſtꝰ ⁊ tactꝰ: nec intemꝑatꝰ qa nō bene ſuſtinꝫ eas. ſꝫ diciꝛ aliqs intemꝑatꝰ qa t'ſtaꝛ magis ꝗ opꝫ ex eo ꝙ delcābilia nō adipiſciꝛ/ ⁊ delcātio ꝑ abſentiā ſuā facit ei t'ſticiā. diciꝛ aūt temꝑatꝰ qa nō t'ſtaꝛ ꝓpt' aſentiā delcābiliū ⁊ qa abſtinet ad eis cū p̄ntia ſūt. ꝙ aūt dicit Ariſ. ꝙ t'ſtitiā facit delcātio nō eſt intelligēdū ꝙ eā faciat tanꝗ cā imediata: ſꝫ tanꝗ cā mediata: delcātio enī vl' aliqd in abſentia ſua relictū ē cā apꝑhēſiōis vl' noticie apꝑhenſio vl' noticia cū volūtate ē cā deſiderii. deſideriū cū apꝑhēſiōe carētie ē cā t'ſtitie quē decurſū ſtati poſt oſtēdit Ar̄. dicēs ꝙ itemꝑatꝰ cōcupiſcit oīa delcābilia uel aliꝗ maxīe ad ꝗ ꝑ cōcupiſcētiā ſuā duciꝛ et īpelliꝛ vt hec magis ꝗ alia eligat: qa g̊ cōcupiſcit ⁊ nō adipiſciꝛ t'ſtaꝛ. Ex ꝗ cōcluſiōe infero ꝙ vita itemꝑantiū ē turpis ⁊ t'ſticiis plena. ꝓbaꝛ qbuſcūqꝫ ꝯcupia ē cū t'ſtitia ſi ſūt ſemꝑ cōcupiſcentes ii ſūt ſp aut ꝓ maiori ꝑte t'ſtes: ſꝫ ꝯcupiſcētia itemꝑantiū ē cū t'ſtitia: g̊ itemꝑati ſunt ꝓ maiori ꝑte t'ſtes. maior ꝓbaꝛ qa q cōcupiſcūt vidēt freq̄nt' ſe nō poſſe potiri cōcupito: aut nō ml't ſperāt: aut mltos labores ⁊ difficultates vt potianꝛ ſuſtinēt aut diutiꝰ carēdo: aut etiā ſi habetur vti tn̄ nō poſſumꝰ vt cōtingit invenēis apud multos: aut in cibis ⁊ potibꝰ iis q iā pleni ſt' aut egritudīe īpediunꝛ ne cibis cōcupitꝭ veſcāꝛ/ aut ſi veſcunꝛ ſtatiꝫ augeꝛ dolor egritudis. videꝛ tn̄ abſolute Ar̄. dicē ꝙ cōcupia ē cū t'ſtitia qa oīs carētia ꝯcupiti etiā ꝗtūcūꝫ aſſit ſpes ē moleſta et h̄ ꝓ tp̄e ꝓ ꝗ cōcupiſciꝛ. Scđa rō oīs vita eoruꝫ in qbꝰ delcātio cāt t'ſtitiā ē turpis ⁊ plēa t'ſtitia ſꝫ in intemꝑatꝭ delcātio cāt t'ſtitiā: g̊ vita itēꝑatoꝝ ē turpis ⁊ plena t'ſtitia. maior ē Ar̄. ita dicentꝭ. icōuenīēti aūt aſſimilaꝛ ꝓpt' delcātōeꝫ triſtari: vbi incōueniēs accipit nō ꝓ falſo aut īpoſſibili: ſꝫ ꝓ abſurdo ⁊ turpi iō alia t'nſlatio hꝫ. abſurdū aūt videꝛ ꝓpt' voluptatē dolē. mīor ē enim Ar̄. i eodē loco. delcātio enī facit t'ſtitiā in itēꝑatis tū ꝓpt' carētiā eiꝰ tū ꝓpt' deſꝑatōem eiꝰ. tū ꝓpt' cōſecutōis laborē. tū ī cōſeruatōe delcābil'. Tū ī exceſſiō vſu delcābilis ⁊ iñ ḡues egritudines ītemꝑati freq̄nt' incurrūt. tū ꝓpter īpotētia vtēdi delcābili p̄nti ſicut īdebilitatꝭ coitu aut ī febcitātibꝰ vinū ꝯcupiſcētibꝰ. hiiſce cibꝰ mōis ⁊ forte ꝑlibꝰ aliis delcātio facit triſtitiā. h̄ correlariū ē Eu. ita dicentꝭ. ꝑ h̄ aūt ſil' oñdit vitā ipſorū triſticiā eē ꝗuis viſā circ̄ delcatōes ⁊ ī delcatōibꝰ eē. ſi enī ī ꝯcupiſcēdo t'ſtaꝛ nūꝗ aūtē qn cōcupiſcūt itemꝑati ſp vtiqꝫ erūt ī triſtitia ꝗre ꝓpter iſatiabile circa delcātoem ſtudiū ī ꝯrio delcātōis ꝑlimū ꝑſeuerāt exiſtētes. Cōt' ꝑma cōclōem. Ar̄ ſic. ꝯcupiſcēs actū venereū ꝓpt' idigētiā euacuatōis nō m̄rimonialit' [illegible] hꝫ cō cupiſcētiā cōem ⁊ naturalē/⁊ tñ ex ĩpulſione eꝰ vtendo coitu peccat:⁊ nō tm̄ peccat qa ſupabundet vtēdo coitu ſ3 qa vtit̃ coitu ⁊ hͦ pctm̄ in mltꝭ ꝯtingit:gͦ ꝯclo Zᵒ pt aliqs cōcupia cōi ⁊ naturali cōcupiſcē ꝓ aliquo tp̄e illud qꝺ ꝓ illo tp̄e ē ſibi ꝓhibitū vt obligatꝰ ad ieiuniū alñ ꝓpter idigentiā cibū cōcupiſcit ꝓ tp̄e ꝓ quo ē obligatꝰ et ꝯſtat ꝙ ſi obediat cōcupie peccat ⁊ cū multi ſūt tali cōcupiſcētie obediētes:igr̄. Eodēmō arguerer̃ de obligato ad ꝯtinentiā q ꝯcupia cōi venerea appetit ꝙ ꝓpt̃ obligatōem aut ꝓpt̃ p̄ceptū cōcupia dū tñ ſit ab idigētia cāta nō ē minꝰ naturalis. Tercio idigēs cibo ⁊ appetēs pōt replēdo ſe cibo cōtinuare hmōi cōcupiam ſ3 cū ē repletꝰ cibo cōcupia illa ē vitioſa ⁊ agēdo ſcꝺm eā vitioſe agit̃ ⁊ peccat̃. hͦ aūt vt videt̃ plıbꝰ ꝯtigit igr̄ Quarto ꝓbat̃ ꝙ f3 talē idigētiā ñ ꝯtigat peccare nec i paucis nec vᵒᵒ qa appetēs cibū āt idiget āt ñ:ſi idiget gͦ peccat appetēdo ⁊ vtēdo:ſi ñ gͦ ꝯcupia ſua nō ē naturał. Quīto. qa ſi tłis peccat aut peccat qa appetit āt qa plꝰ appetit q̄ idigeat:nō p̄mū vt cōſtat nec ſcꝺ3 qa ſic appetē iſtū cibū ł illū nō ptin3 ad ꝯcupia3 ꝯēm ſ3 ꝓpriā:ita appetē tm̄ vł tm̄ nō ptin3 ad cōcupiſcētiā cōem ſ3 ꝓpriā:tū qa ieſt mediāte ꝯſuetudie vł malo habitu:tū qa inē qbuſꝺ ⁊ nō oībꝰ talit̃ idigētibꝰ. Sexto. illꝺ nō ē pctm̄ ad cꝰ oppoſitū ñ poſſumꝰ aſſueſcē ſ3 ad oppoſitū naturał ꝯcupiſcētie nō poſſumꝰ aſſueſcē qa nullū natura exiſtētiū alr̃ aſſueſcit. ii. ethi. igr̄. Ad duas p̄mas pōt rñderi ꝙ h̄ Arꝭ loqt̃ de pctō qꝺ ꝯtigit ꝯ̄ moralē hōeſtatē ſecluſa q̄cūq3 lege poſitia diuina vł hūana oī eni tali lege ſecluſa dicer3 arꝭ. ꝙ nullū ē tp̄s in quo idigēs cibo ⁊ cōcupia cōi cibū aut potū cōcupiſcēs qui i eo poſſit cōedere et bibere qa ſecluſa tali lege nō ſūt aliq̄ ieiunia nec cibi ꝓhibiti niſi mere volūtarie ſuſcepta. Similit̃ de coitu dicer3 ꝙ idigēs purgatōe p coitū quā nō ita cōueient̃ poſſ3 hr̄e aliomō pōt vti coitu ſine itempantia ſ3 qa ex lege dīna vł hūana alr̃ obligamur iō ꝓpt̃ cōmiſſiōem in legē p ipulſionē ꝯcupie naturał multi nūc peccāt etiā pluribꝰ mōis q̄ vno f̃m cōcupias ꝯēs. ꝙ ſi hͦ ꝯ̄dicat qbuſcūq3 ſacris diffinitionibus ꝓteſtor malle me Arꝭ. q̄ ſacras hmōi diffitōes relinq̄re. ſ3 dices cōſtat etiā ſecluſa lege oī poſitia adultiū eē pctm̄ volo tūc ꝙ qs cōcupiſcat cōcupia cōi et naturali coitum et nō hn̄s ſolutā aliq̄ q̄ vtat̃ expleat ꝯcupiam ſuā i eā q̄ ē altiꝰ de cōſēſu eiꝰ conſtat ꝙ iſte peccat ⁊ nō peccat ſupabūdāter vtendo re ꝯcupita:ſ3 qa vtit̃ ea quā ñ d3 vti:igr̄ ñ cōtigit f3 has ꝯcupias tm̄ vnoᵒ peccare Ad hāc rōem dico p̄mo ꝙ pauci ſūt q hn̄tes tm̄ cōcupiſcētiā cōem eā expleāt i vxorē altiꝰ niſi eni aſſit cōcupia appoſita reuerētia mr̄imonii vt plimū r̄frenat eā imo forte f3 Arꝭ. diceret̃ ꝙ nlli eēnt tales ⁊ ꝙ oēs peccātes ſcꝺm adulteriū l3 cū peccāt hēant cōcupiam cōem tñ nō peccāt ſcꝺ3 impulſionē eꝰ ſ3 ſcꝺ3 ipulſionē cōcupie ꝓp̄e et appoſite qa exp̄ſſe dicit Arꝭ. volēs oñdere dr̄am int̃ cōcupias ꝓprias ⁊ cōes ꝙ ſcꝺ3 eas peccat̃ gaudēdo qbꝰ nō o3 puta cibis ł venereis ꝓhibitꝭ aut ſcꝺ3 iudiciū rcē rōis ꝓhibēdis Ad t̃ciā rōe3 ꝯcedo totū argumētū vſq3 ad vltimā pte3 ⁊ dico ꝙ maior ps hoim nō ē talis/hec eni ē rō Arꝭ. q̄ ꝓbat ꝙ ſcꝺ3 tłem ꝯcupiam cōem peccare ꝯtigit Ad q̄rtā dico ꝙ idigēs nō peccat qa vtit̃ ſ3 peccat qa ſupabūdāt̃ vtit̃ Ad qntā dico ꝙ iſta ꝓpō peccat qa plꝰ appetit pōt hr̄e duplicē ſēſū. vnꝰ eſt ſcꝺm ꝙ li plus cōſtruit̃ cū v̄bo a pte poſt ex vi t̃nſitōis ⁊ ſic ē nomē ⁊ ē ſēſꝰ peccat qa plꝰ appetit. i. qa appetit cibū tłe3 vł maiorē q̄ o3 ⁊ tc̄ nō peccat hᵒᵒ ſcꝺ3 cōcupiam cōem ſ3 ſcꝺ3 ꝯcupiam ꝓpā qa appetē mḡnū ł pūū tm̄ ł talē ex cōcupia ꝓpā ē ⁊ nō ex cōi. aliꝰ ſēſꝰ ē ſcꝺ3 ꝙ li plꝰ ē adūbiū ⁊ det̃miatio v̄bi ⁊ tc̄ ē ſēſꝰ peccat quia plꝰ. i. magis q̄ o3 appetit qa. ſ. adhuc appetit cū dicit̃ eē r̄frenatꝰ appetitꝰ ⁊ hᵒ peccat qs ſcꝺm cōcupiam cōem qa plꝰ appetit. qꝺ pōt ita declarari ſi qs idigeat cibo ⁊ cōcupiſcat cōcupia erit ꝯmūis tc̄ cū aliq̄tū fūit repletꝰ ꝯueniēt iducit̃ ꝯcupia ꝓpā ⁊ tc̄ pctm̄ fit ſcꝺ3 eā ſi fiat ſupr̄pletio alñ v̄o nō iducit̃ ꝯcupia ꝓpā ſ3 cōtinuat̃ cōis et nił ominꝰ tłis l3 nō ſit r̄pleta tota idigētia ſupflue tñ ſe repl3 ⁊ peccat qa r̄pl3 ſe plꝰ q̄ bōa diſpō corpis exigat:dcāt eni rcā rō ꝙ ſaītas ⁊ bona hītudo corpis exigit vt nō r̄pleat̃ tota idigētia qa h̄ loqmur de idigētia q̄ dicit carentiā cibi replentꝭ ⁊ nō cibi ad ꝯſeruatōem vite ⁊ bone hītudis nccārii. Pōt p̄tea illa idigētia ⁊ ꝯcupia naturalis vſ3 ad ſupfluā r̄pletōem cōtinuari ex eo ꝙ p̄ciſe p ſūptōem cibi ñ ſoluit̃ idigētia nature ſ3 p cōūſiōe3 i ſbām aliti iō qa ſūptio cibi nōbilit̃ p̄cedit ꝯūſiōem eꝰ i ſbām aliti pt aliqs ſupabūdāt ſe r̄plē cibo ſumēdo ipm̄ ⁊ nıominꝰ ꝯcupiſcē ip3 ꝯ̄cupia naturali ⁊ cōi qa nūꝺ fcā ē cibi ſūpti ꝯūſio i alitū. dico gͦ ꝙ tłis ñ r̄frēat appetitū naturalē cū ſūpſit cibū ſufficiētē ad r̄plēdū idigētiā hͦ ē cū ſūpſit cibū q cū erit ꝯūſꝰ ſufficiet r̄plē idigētiā nat̃e ſ3 adhuc appetit ⁊ appetitui obſeqt̃ iō peccat ſcꝺ3 ꝯcupia3 ꝯē3 ⁊ naturalē Ad vi. cōcedo maiorē ⁊ miorē ⁊ cōcedo vlt̃ ꝙ ille appetit ñ ē pctm̄ ſ3 dico ꝙ velle obſeq appetui huic poſtq̄ ſat obſecutꝰ ē ⁊ vlt obſeq q̄ ſcꝺ ē pctm̄ nec hͦ inē nob a nat̃a ſ3 ꝯ̄ hͦ aſſueſcē poſſuꝰ ꝯ̄ēt talis appetitꝰ ſit moleſtꝰ ⁊ cū t̃ſtitia vł r̄frenatio eiꝰ ſit moleſta hᵒ nō ieſt a natura/ ſed ꝯ̄ illud poſſumꝰ aſſueſcere. Rō añ ⁊c̄.

q Veriẜ ṫcio: vtꝝ rł̄a tꝑantie ſit ſumēda ẜm nccītatē p̄ñtis vite? Arguiẜ ꝙ ñ ea q̄ ſūt aīe nō regulāẜ ẜm ea q̄ ſūt corꝑis: g̊ nec tꝑantia ẜm nccītatē corꝑis. In oppoſitū ē Aug. in li. de moribꝰ eccł̄ie hʒ vir tꝑatꝰ ī rebus huiꝰ vite rł̄am vtroq; teſtamēto firmatā vt coꝝ nihil diligat nihil ꝑ ſe appetēdū putet/ ſʒ ad vite huiꝰ atq; officioꝝ nccītatē qđ ſat eſt vſurpet vtētis modeſtia nō vtētꝭ affectu Pro rñſiōe nota ꝙ ẜm btm̄ Thoāʒ nccitas accipiẜ dupł̄r. vᵒᵒ ẜm ꝙ neceſſariū diciẜ ſine q̄ res nō pōt eē aut ꝯſiſtē quō cibus diceret nccārīꝰ ei q eſſet in extrema nccītate īdigētie poſitꝰ. Alioᵒ accipiẜ neceſſitas ẜm qđ diciẜ neceſſariū id ſine q̂ res nō pōt ꝯueniēt eē. Pria ꝯclō rł̄a tꝑantie nō ē ſumēda ẜm ꝑmā nccītatē ita vt oīs ille dicatur ītꝑatꝰ q ꝓ tꝑe ꝓ quo pt eē ⁊ ꝯſiſtere ſine cibo cibo vtitur. ꝓbatur qa nullꝰ ex eo qđ appetit delc̄tabł̄ia q̄ oʒ ꝓpt̄ ſanitatē aut bonā hītudinē corꝑis mēſurate ⁊ quō oʒ ⁊ ſic de aliis circūſtātiis peccat ꝑ intꝑantiā vt hʒ Arī. 3ᵒ ethicoꝝ. ſed multi tł̄ia ⁊ talꝛ appetūt qbꝰ cibꝰ ꝓ tūc ñ ē ꝑmoᵒ neceſſariꝰ g̊ nō oīs peccat q nō regulat vſū ciboꝝ ⁊ potuū ſcđʒ ꝑmā nccītatē ⁊ hec ē ſñia Tho. q. cxli. arti vi. in rñſiōe ad ſcđʒ q poſita diſtictōne ꝑori ita đt. tꝑantia āt nō ſolū attēdit ꝑmā nccītatē ſʒ ēt ſecūdā ⁊ allegat Arī. 3ᵒ ethicoꝝ in libro nuꝑ allegato. ꝓbaẜ eadē ꝯclō auc̄te gregorii ſuꝑ eze. dicētis. Caro aliqñ nobis adiutˣ ē ī bono oꝑe aliqñ aūt ſeductˣ ī malū. Si g̊ pluſq̄ debemꝰ ei t̾buimꝰ hoſtē nutˀmus ⁊ ſi nccītati eiꝰ q̄ dēmꝰ nō reddimꝰ ciuē necamꝰ. Satiāda g̊ ē caro ad hoc vt ī bono oꝑe ſufficiat q aūt ei t̾buit vt ſuꝑbiat ſaciare penitꝰ ignorat ex q̄ auc̄te apparʒ ꝙ neceſſaria appellauit grego. nō ſine qbꝰ pōt res ꝯſiſtere ſed etiā ſine qbꝰ nō pōt cōpetentẜ eē ⁊ oꝑari ea q̄ oꝑanda ſūt. Eodēᵒ accepit nccītatē ille q dixit appetitui carnis ī nccāriis obtꝑēꝰ ne opꝑmamꝰ ciuē ſuꝑfluis vō ꝯ̄dicāꝰ ne nutˀamꝰ hoſtēʒ hic ei oñdit ſe latiꝰ accipe nccītatē: cū tm̄ dicat eē ꝯ̄dicēdū ſuꝑfluis ꝯſtat ei ꝙ q̄ iuuāt ad ſaītatē ⁊ bōas hītudines nō ſūt ſuꝑflua. late ēt accepit Augꝰ nccītatē li. de ꝯflictu vicioꝝ cū ait ſic̄ eger ad medicinā ſic ad ſumēdas dapes qſq; accedē debʒ neq̄q̄ ī illꝛ voluptatē appetēs ſʒ nccītati ſuccurrēs.

Scđa ꝯclō rł̄a intꝑantie nō ē ſumēda ſecūdū ſecūdā nccītatē ſic ſcʒ ꝙ omis ille peccet ꝑ intꝑantiā qui cibo vtiẜ vel potu ꝓ tꝑe pro quo nō eſt hac neceſſitate neceſſariꝰ. ꝓbaẜ nullus ex eo diciẜ intꝑatꝰ ꝙ vtiẜ delectabilibus q̄ nō impediūt bonā hītudinē corꝑis nec cōtra honeſtatē ſūt nec ſupra facultates ſʒ ꝯtingit ꝙ aliqñ delectabilia tꝑantie ſint talia ꝙ ñ erunt nccāria iſta nccītate ſcđa ⁊ tñ nō impedient bonā diſpōnē corꝑis nec eoꝝ vſus erit ꝯ̄ honeſtatē nec ſuꝑ facultatē vtētis g̊ tał nō peccat. maior ⁊ mīor ꝓbanẜ ꝑ Arī. ſuꝑ loco alleḡto ſubiungens ⁊ tł̄ia delectabilia appetit nō īpedimēta his exiſtētia ſcʒ ſanitati ⁊ bōe hītudini vel ꝓpter bonū vel ſuper ſubſtātiā vbi alia trāſlatio nec ſūt ꝯ̄ hōeſtatē aut ſuꝑ facł̄tates. Cōfirmaẜ auc̄te beati Tho. loco ꝑalleḡto ita dicētis q̄dā eni ſūt impedimēta ſaītatis vł bōe hītudinis ⁊ his nulloᵒ tꝑatus vtiẜ hoc enī eſſʒ pctm̄ ꝯ̄ temꝑantiā quedā vō ſūt q̄ nō ſūt his īpedimenta/ ⁊ his moderate vtiẜ ꝓ loco ⁊ tꝑe et ꝯgruētia coꝝ qbus cōuiuit/ ⁊ ſubdit ⁊ ideo ibidē pħus dicit. ꝙ etiā tꝑatus appetit aliq̄ delc̄tabilia q̄ nō ſūt neceſſaria ad ſaītatē vel ad bonā hītudinē nō īpedimēta his exiſtētia. hec Tho. ex qbꝰ ſatꝭ apparet v͛itas ꝯcluſiōis.

Tercia ꝯcluſio neceſſitas hoc mō videtur eſſe regulariẜ rł̄a tꝑantie ꝯ̄ inſēſibilitatē ita ꝙ oīs ille rł̄ariter peccat pctō īſenſibilitatis q nō vtitur delectatiōibꝰ cū hᵒ neceſſitas exigit. hec enī neceſſitas nō īcludit primā: ſed eꝯ̄ ꝑma īcludit ſecūdā qa ſi aliq̄d ſit ſñ quo res nō pōt ꝯſiſtē illđ erit ſine quo nō pt bñ eſſe nec īcludit hec nccītas aliq̄d ꝯ̄ hōeſtatē qa ſi eſſʒ turpe ⁊ īhōeſtū vti tali delectabili vel tł̄i tꝑe vel aliẜ res meliꝰ ſe hēret ſine vſu q̄ cū tali vſu nec īcludit ſūptū ſuꝑ facultates: qa tūc vel ī caſu tali exponēde eſſēt facultates ꝓ eo ſic̄ ſi nō poſſʒ haberi ſanitas ſine vſu talis delectabilis. vel ſi tm̄ eēt de his q̄ nō īpediūt bonā hītudinē corꝑis tūc meliꝰ eſſʒ nob̄ nō vti eo ⁊ retinē facł̄tates, q̄ cōſumē facł̄tates ⁊ vti eo ⁊ ita ñ caderet in hᵒ caſu neceſſitas iſta. Hec ꝯcluſio pt faciliẜ ꝓbari auc̄tat bus Gregorii ⁊ Aug. allegatis in fine ꝑme ꝯcluſiōis. Dixi aūt regulariter ꝓpter eos qui vel ex regula vel ingreſſi ſūt ꝓhibētur vti aliq̄bus certis delectabilibꝰ puta vel carnibꝰ vel vinis vel etiā ꝓhibētur certꝭ tꝑibꝰ ſicut in obligatis ad ieiuniū talibꝰ enī vt videtur īhōneſtū eſſʒ ⁊ turpe etiā ꝓpter meliorē habitudinē corꝑis vti delectabilibꝰ ꝓhibitis. et his q̄ nō ſūt ꝓhibita vti tꝑe ꝓhibito

Quarta ꝯcluſio bona hītudo corporis ⁊ aīe nō īpedita/ honeſtas ⁊ facultas ñ exceſſa ſūt regł̄a tꝑatie ita ſcʒ ꝙ oīs ⁊ ſolus vſus delectabiliū q vel nō eſt honeſtꝰ vel facultates excedit vel bonā hītudinē aīe et corporis īpedit facit intꝑatū. ꝓbaẜ ꝯclō oīs et ſolꝰ intemperatus magis diligit delectationes ad temperantiam pertinentes q̄ oportʒ: ſʒ nullus

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

diligẽs tm̃ delectationes vel delectabilia talia que nõ ſupant facłtatẽ nec ſũt ꝯ̃ hõeſtatẽ nec ſt̃ ĩpeditiua bõe hĩtudĩs aĩe vel corpis magis diligit delcãtiões ad tpantiã ptinẽtes q̃ oportꝫ g̊ nullus talis eſt intpat⁹ ⁊ p ꝯñs oĩs eſt tpatus. Et hanc ratioeꝫn tangit Ar̃.in t̃cio ethicorum cũ ait.Sic eni hñs magis diligit tales delecta°nes q̃ dignũ ſit:tpat⁹ aũt nõ talis ſed vt recta rõ In hac aũt ꝯcłone nõ accipio hõeſtatẽ vłr p omĩ ꝯſonãtia ad rectã rõem.tũc ei hõeſtas ſola eſſꝫ regła tpantie⁊ dãdo eã ſic acceptã p regła tpantie n̄ eẽ⁹ p h̃ młto certiores q̃ añ qa ab oĩb⁹ ſatꝫ ꝯfeſſũ ꝙ rc̃ta rõ ẽ vˀa rła ĩ vſu delectabiliũ ſicut ⁊ in quolibꝫ alio hũano ope.Sed dico ꝙ aliqb⁹ delectatõib⁹ nõ ẽ hõeſtũ vti aut ꝑpt̃ horrorẽ q̃m dã quo mõ nõ ẽ hõeſtũ vti carib⁹ hũanis:nec vt videt̃ hõeſtũ ẽ vti carnib⁹ crudis ⁊ maxĩe ĩ his regiõib⁹ ĩ qbus fere oẽs gẽtes vti ſolent coctis Aliqb⁹ vˀo nõ ẽ.hõeſtũ vti ꝑpt̃ ꝓhibitiõeꝫ ⁊ hoc duplr̃ aut qa ꝓhibet̃ vſus delectabilis ſm totã ſpẽꝫ ſuã ſicut ãtiq̃ lege ꝓhibitũ erat vti carnib⁹ porcis:aut p certo tpe ſicut apđ nos ꝓhibitũ vti carnib⁹ oĩb⁹ dieb⁹ venẽis⁊ ſabbati:⁊ tpe ieiunii ꝓhibitũ eſt vti oĩb⁹ q̃ regularit̃ ſumi ſolẽt ĩ eſcã niſi ſemel in die:⁊ ꝓhibitũ ẽ vti coitu niſi cũ ſua ĩõ nõ hñti vxorẽ ſimplr̃ ꝓhibit⁹ eſt coit⁹.ideo dico ꝙ vſus taliũ eſt cõtra honeſtatẽ.ſed dices ꝙ in aliqbus iſte ꝯditiones repugnãt ꝯtingit eni aliqñ ꝙ ſi qs nõ vtat̃ ꝓhibitis ꝙ ĩpedit bonã hitudinẽ corpis ⁊ aĩe vt ſi qs q̃dragesimã ieiunet egrotabit nec ſufficiet ad opa vˀtutis ⁊ aliq ſunt q ſi ꝯtineãt incurrẽt multas egritudĩes. q̃rit̃ g̊ qd ĩ tali caſu erit faciẽdũ.Rñdeo ꝙ illa q̃ ꝓhibita ſũt ſũt in duplici drña q̃dã ſũt ꝓhibita lege hũana et de talib⁹ videt̃ ꝙ p ꝓhibitiõeꝫ ſecluſa circũſtantia patientꝫ ſit inhõeſtũ poſita eadẽ circũſtãtia patiẽtis deſinit eſſe ei inhõeſtũ ⁊ h̃ niſi int̃ueniret expſſio talis circũſtãtie ſicut ꝯtĩgit de cartuſiẽſibus. Alia ſũt ꝓhibita iure diuĩo:⁊ de talib⁹ dico ⁊ talia nõ fiũt de inhõeſtis ⁊ illicitis licita p hoc p̄ciſe ꝙ ſũt ĩpeditiua ſanitatis ⁊ bone hĩtudinis corpis:vtꝝ aũt ex aliq̃ ꝯſimłi vł ꝓpinq̃ circũſtãtia poſſint fieri licita alias diceret̃ ⁊ breuit̃ ſine p̄iudicio melioris finẽ videt̃ mihi ꝙ ſi de cõſiłib⁹ p̄ceptis aut ex ſacris litt̃is aut teſtimonio ſacroꝝ doctoꝝ recepto habeat̃ ꝙ ĩ caſu piculi vite aut alio ſiłi de⁹ noluit oblig̃re creaturã rõalẽ nõ videt̃ mihi ꝙ ĩ tali caſu ſit etiã adhuc oblig̃ta niſi rõ obligãdi a pte ceſſaret ĩ vno cũ circũſtãtia caſus ⁊ adhuc militaret ĩ alio cũ circũſtãtia caſus ⁊ ĩ tali caſu ĩhõeſtas cedẽt cõſeruatõi vite ⁊ ꝑpt̃ eã de ĩhõeſto ⁊ illicito fiẽt hõeſtũ ⁊ licitũ.Si q̃ras ſi p̄ma ⁊ t̃cia ꝯditio repugnẽt ita ſcꝫ ꝙ nõ poſſit ſaluari bõa hitudo niſi ſũpt⁹ facultatẽ excedat.Dico ꝙ piclm bõe hĩtudinis eſſet tm̃ ⁊ tã repẽtinũ ꝙ eẽt vita cito finẽ acceptura niſi aliis delectatiõib⁹ vtẽt̃ quoꝝ tñ ſũpt⁹ ꝓp̃as facłtates excederẽt dico ꝙ eſſet ꝯſulendũ vite cũ det̃mẽto facultatũ qa meli⁹ eẽt facultates tm̃ pdẽ q̃ ſił vitã ⁊ facłtates. ꝙ ſi piculũ nõ eẽt tã ĩminẽs.dico ꝙ eſſet int̃ vtrũ ꝙ moderãdũ ſcꝫ aliqd paꝝ ſupra facultates faciendũ vt vite piculũ miorarent̃ cũ ſpe ⁊ ꝯfidẽtia in dño ꝙ ſucceſſu tpm aliqd meli⁹ timẽtib⁹ cũ largiret̃ ita ꝙ in h̊ caſu nec vite piculũ totalit̃ facultatib⁹ cedẽ debꝫ nec facultates vite piculo totalit̃:ſꝫ vtrũq; ptialr̃ alt̃i.Si q̃ras qd ĩtelligĩ p bonã hĩtudinẽ nõ ĩpeditã dico ꝙ oꝫ ꝙ ſic ſit n̄ ĩpedita nõ tm̃ ꝙ ſufficiat ad ſuſtẽtatõeꝫ vite ſꝫ etiã ad admĩſtratõeꝫ ⁊ geſtioꝝ officioꝝ ꝯueiẽtiũ hõi rõe vite ſtat⁹⁊ digĩtatis ⁊ iõ dicit Aug. li.de morib⁹ eccłie ꝙ tpat⁹ reſpicit nõ ſolũ nccitatẽ hui⁹ vite ſed etiã officioꝝ. Si q̃ras qd faciẽdũ ſi bõa hĩtudo corpis bõe hĩtudini aĩe aduſet̃ ita ſcꝫ ꝙ corp⁹ ſanũ ⁊ bñ diſpoſitũ ex ꝯſuetud̃e hẽat ſupbire laſciuire⁊ aduerſari rõi.Dico ꝙ bõa hĩtudo aĩe ẽ potior q̃ bõa hĩtudo corpis Et iõ p̄ferẽda ẽ ⁊ meli⁹ ẽ patient̃ tollerare aliq̃tam ĩdiſpoſitõnẽ corporis cum bõa habitudĩe mentis q̃ cum bona habitudine corporis ſalus aĩe eminẽti piclo exponeret̃. ꝙ ſi qs vellꝫ ĩdulgere bõe hĩtudĩ corpis tũc ex aduerſo dẽret firmare aĩm in bello ꝯ̃ cupias ⁊ piis opibus ex p̄cib⁹ aſſiduis ĩpetrare auxiliũ a dño.In his eni matiis nõ põt põi vna lex ⁊ vna rła oĩb⁹ ꝯis ſed in diu̾ſis ꝑpt̃ diuerſitatẽ ꝯplexõnũ ꝯſuetudinũ ⁊ aliaꝝ ĩclinãda młta variãda ſũt.

Quita cõclu° nõ qlꝫ exceſſus rłe date facit intpatũ:ſꝫ oꝫ ꝙ exceſſus ſit notabilr̃ ſẽſibilis:ꝓbat̃ qa freq̃nt̃ cũ pſeũat appetit⁹ edẽdi aut bibẽdi n̄ bñ poſſum⁹ iudicare vtꝝ ipſe ſit ꝓcurat⁹ a nccitate aut a ꝯcupia vtꝝ ſit ĩpeditiu⁹ bone diſpõnis an non Vtꝝ p tũc vſũ cibi ⁊ pot⁹ q alr̃ eſſꝫ illicit⁹ faciat licitũ ꝓcuratio bõe hĩtudĩs:g̊ nõ qb⁹ exceſſus facit intpatũ.Hec vr̃ eẽ ſñia Aug.li.ꝯfeſſionũ dicẽtis docuiſti me dñe vt queãdmodũ medicamẽta ſic alimẽta aſſũptur⁹ accedã ſꝫ dũ ad q̃etẽ ſatietatis ex indigẽtie moleſtia trãſeo in ipſo trãſitu ĩſidiat̃ mihi laq̃us ꝯcupie ipſe trãſit⁹ voluptas ẽ⁊ nõ ẽ ali⁹ q̃ traſeat̃ niſi q̃ tranſire cogit nccitas:⁊ cũ ſalus ſit cã ẽdẽdi ⁊ bibẽdi:adiũgit ſe tãq̃ pediſſeca piculoſa iocũditas ⁊ plerũq; p̄ire conat̃ vt cã me dico facẽ:nec idẽ vtriuſq; ẽ.nã ſaluti ſat eẽ cã fiat qđ ſalutꝫ ẽ delectatiõi paꝝ eſt : Et ſepe incertum ſit vtrum adhuc neceſſaria corporis cura ſubſidium petat : an voluꝑtas cupiditatū misteriū suspiret. hꝰ sñie ē Arī. i scđo ethi. vbi dicit ꝙ nō qlibet recessꝰ a medio vitiū facit. ex supdictis oibꝰ īfero: ꝙ mltū neccꝫ ē ꝯcupiscētias delectabiliū eē punitas ⁊ castigatas in nobis. ꝓbaᷣ rōibꝰ aristote. oē illḋ quo qs turpia appetit ⁊ augmētatōēꝫ magnā facilr recipit: opꝰ ē vt puītū sit ⁊ castigatū. sꝫ ꝯcupiscētia est q̄ qs turpia appetit ⁊ ipā facilr magnā augmētatōnē recipit: g̊ oꝫ ꝯcupiscētiā puīre ⁊ castigare. Cōfirmaᷣ qa nomē intꝑantie a pueris adviuētes ſm ꝯcupiscētias trāslatū ē. ⁊ rōabilr. qa vtꝙ turpia appetit ⁊ magnā augmētatōnē habꝫ: sꝫ pctā puerorꝝ sūt puīēda ⁊ castigāda g̊ ⁊ pctā intꝑate viuētiū. Z° oē illḋ qḋ nō castigatū augmētū magnū recipit. dñiū sibi vsurpat ⁊ mētē de statu suo deiicit: opꝰ hꝫ puītiōe ⁊ castigatiōe: sꝫ ꝯcupiscētia intꝑatorꝝ ⁊ appetitꝰ delcābilis cū sit isatiabil si nō sit castigatꝰ ⁊ puītꝰ magnā augmētatōēꝫ recipiet ⁊ dñiū sibi vsurpabit qa ē isaciabil. ⁊ pt̄ea opatio auget conatū. i. vehemētiꝰ ꝯcupiscē facit. maxīe ī stulto ꝯcupiscēti ⁊ si sint magne ⁊ vehemētes mētē a statu suo deiicient igr̄. Ter° oꝫ ꝯcupiscētias eē mēsuratas ⁊ paucas ⁊ nō aduersas rōni: sed h̄ nō ē aliud q̄ ꝯcupiscētias eē puītas ⁊ castigatas. Sicut eī oꝫ puerꝝ viuē ſm ꝑceptū pedagogi: sic etiā ꝯcupiscibile ꝯsōare debꝫ rōi. Quarto ꝓbaᷣ auctē gregorii. xxx. moraliū dicētis. Si a carne h̄ qḋlibꝫ abscidimꝰ: mox in spū qd delectet īueīmꝰ. Quīto per illḋ eiusdē. xxxi. quo plꝰ caro ꝑmiᷣ eo de celesti spe aīmꝰ securiꝰ letaᷣ. tāto enī meliꝰ mēs ad supna appetēdo ꝯponiᷣ: q̄to ab illicitis corpus arctiꝰ edomaᷣ. Sexto ꝓbaᷣ auctē hugonis de sac. li. i. pte vii. c. xv. ī statu inocētie sic deꝰ ꝑsidebat spūi: ita spūs ꝑsidebat carī: ⁊ ipā caro iumētū spūs erat. ꝓpt̄ea ad sessorē ꝑtinebat vt iumēto suo pabulū ꝓuiderꝫ ne deficēt: ⁊ h̄ solū fortassᷣ tūc sufficē potuisset. nūc aūt pt̄ pabulū ⁊ freno: ⁊ calcaribꝰ īdiget. freno vt furētē ⁊ ꝑcipitē a malo coherceat. calcaribꝰ aūt vt ad bñ faciēdū excitet pigrū ex his vb̄ hugōis clare patꝫ ꝯ°

Sexta ꝯ° scis ⁊ ꝑfcis viris q iā tēꝑātiā virtutē scdm̄ tēꝑātie gradū attigerūt nccās ē rl̄a. ꝓbaᷣ qa scti ⁊ ꝑfcti ea pro rl̄a hñt que alii nō hñt nisi ꝑ ꝯsilio sꝫ nccās rspcū īꝑfectorꝝ ē ī ꝯsilio g̊ respectu ꝑfctōrꝝ vr̄ eē ī rl̄a. Z° q̄to qs magis ꝑficit ī aliq̄ v̓tute tāto magis nitiᷣ accedē ad v̓ū ⁊ īdiuisibile mediū ⁊ apḋ eū dīnuiᷣ latitudo medii. sic h̄ ē ī sagitātibus q̄to enī qs magis exercitatꝰ ē ⁊ ꝑfectꝰ vituꝑaᷣ si rl̄ariᷣ nō ꝓximiꝰ accedat ad mediū signi q̄ minꝰ exercitatus ⁊ ꝑfecꝰ sꝫ vir ꝑfectꝰ ī vsu delectabiliū ē ī eis mltū exercitatꝰ g̊ ꝯtinue dꝫ magis ac magis accederē ad v̓ꝝ ⁊ īdiuisiblē mediū: ⁊ ꝑ ꝯñs mediū apḋ eū debꝫ eē strictiꝰ ⁊ mīoris latitudis q̄ apḋ ipscm ⁊ īexercitatū. Cōfirāᷣ auctē bern. dicēt ꝙ ī via morꝝ nō ꝓgredi retrocedē ē. g̊ vir scūs q ꝑꝰ cū ī ꝑfectꝰ eēt habuit mediū tꝑantie mltē latitudis si n̄ ꝯtiñe magis accedat ad mediū illiꝰ medii ⁊ faciat respctu sui mediū illḋ mīorꝭ latitudis n̄ nō ꝓcedit nec ꝓgrediᷣ in via morꝝ: g̊ retrocedit ⁊ peccat. hec ꝯclō pōt ꝓbari oibꝰ auctoritatibꝰ su ꝑpositꝭ q̄ mētionē faciūt de nccitate. Cōtra secūdā ꝯclōnē arguiᷣ sic rōne thome. oīs finis est regl̄a eorꝝ q̄ sūt ad finē: sed nccitas ē finis delectabiliū q̄ veniūt ī vsū hōīs. qa oīa veniūt in vsū hoīs ꝓpt̄ aliquā nccitatē: g̊ nccitas hꝰ vite ē rl̄a delectabiliū. Scđo arguiᷣ auctē Aug. posita pꝰ oppositū. Tercio oīs vtens delectabili propter se peccat: sed omnis vtens delectabili nō ꝓpter nccitatē subleuādā vtiᷣ ꝓpt̄ se: g̊ oīs tal peccat. g̊ nccitas ē rl̄a recti vsus delectabiliū. Quarto pt̄ argui ꝑ oēs auctes sup̄ dispse positas q̄ videᷣ dicē ꝙ ꝓpt̄ nccitatē tm̄ vtēdū est delectabilibꝰ. Quīto oīs vsus delectabilis quo satisfit ꝯcupie ē pctm̄: sed oīs vsus delectabilis ad quē nō excitat nccitas ē vsus delectabilis quo satisfit ꝯcupiscētie: g̊ oīs talis ē pctm̄. Sexto oīs vsus delcābilis ad quem excitat voluptas siue delectatio: est peccatum: sꝫ oēm vsū delcābilis quē nō excitat nccitas excitat voluptas siue delectatio: g̊ oīs talis ē pctm̄. Ad ꝑmā iudicio meo debuisset rñdē beatꝰ thōas. qa q̄uis in rñsiōe ad articulū cōcludat v̓tute huius rōis ꝙ nccitas ē rl̄a tñ ī solutōibꝰ argumētorꝝ adiūgit fē oīa q̄ sup̄ ī ꝯclōnibus adiūximꝰ. Rñdebo g̊ pro eo ⁊ ꝑ me ⁊ ꝑmo ſm rigorē ſmōis nego mīorē. nullꝰ enī vtiᷣ cibo ⁊ potu vt nccitatē aliquā acq̄rit: sꝫ magis vt a nccite liberetᷣ. nccitas g̊ nō ē finis vsus delectabiliū: sed illḋ qḋ pulsa nccitate hēmꝰ: scꝫ bñ ⁊ ꝯueīent eē. cū eī īdigemꝰ cibo n̄ bñ ⁊ ꝯueīent sūꝰ. cū v̓o pulsa ē īdigētia bñ ⁊ ꝯueīent sūꝰ. Sꝫ dices g̊ bñ ⁊ ꝯueīet eē ē rl̄a recti vsꝰ delcābiliū: sꝫ h̄ n̄ ē aliḋ q̄ dicē ꝙ nccitas ē rl̄a: g̊ simplr ꝯcedēdū ē ꝙ nccitas ē rl̄a. Ad h̄ rñdeo ꝙ sine dubio oīs recte vtēs delectabili fert intuitū ad bñ ⁊ ꝯuenient eē: ⁊ illḋ ē ex quo saltē ꝑticular rcā rō sumit regulā suā. sꝫ pt̄ duplr intelligi ꝙ bñ et ꝯuenient esse sit rl̄a recti vsus delcābiliū. vno° ꝙ oīs ⁊ solus ē rcūs vsus delcābiliū ꝑ quē vtēs de n̄ bñ ⁊ ꝯueīet exñte sit bñ ⁊ ꝯueīet exñs ⁊ h̄ ē fl̄m: ⁊ huic sēsū hꝫ ꝓpō q dicit ꝙ nccitas ē rl̄a. q si sit rl̄a oꝫ ꝙ ꝑ oēꝫ rectū vsū tollaᷣ aliq̄ nccitas ⁊ īdigētia. A°° ꝙ omīs vsus delectabiliū sit nō

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

rectus q tollit bñ ⁊ ꝯuenient̄ eē ⁊ hoc ē verꝝ. Eſt enī aliꝺ in vſu delectabiliū ⁊ in tollerātia piclorū. recta enī rō dictat nō eē ſubeūda picula niſi ad ea ſubeūda aliq̄ eminēti nccītate aut mḡne vtilitatis cā vrgeamur: ſꝫ in vſu delectabiliū h̄ recta rō fragilitati nr̄e cōcedit vt delectatōibus licitis vti poſſum⁹ dūvſus ille noſtro bñ eē ñ aduerſef.

Ad ſcꝺaꝫ ⁊ q̄rtā dico ꝙ oēs ille autoritates loquūtur de regl̄a tꝑantie in viris ſctis ⁊ ꝑfectis q vt dictū ē iā tꝑantiā hn̄t ſꝫ ḡdū tꝑantie. ꝙ ſi loq̄tur vl̄r tūc dicēdū ē ꝙ ipeꝛ alii noīe nccītatis ītelligūt illꝺ qꝺ pōitur ꝑ ſublatiōem nccītatꝭ: qa illꝺ ē ꝓꝑe finis recti vſus delectabiliū. et tūc dico ꝙ ad illꝺ ponēdū vl̄ ꝯſeruādū ⁊ etiā ad nccītatē ſat ē. dicit Augu. oīs ille vſus delectabilis q̄ poſito pōitur bñ ⁊ ꝯueient̄ eē ſi ñ ierat / aut ſi inerat ꝑ ipm̄ nō tollitur. Et ſi dicas mi⁹ illo ſufficit ad bñ ⁊ cōueient̄ eē ḡ h̄ nō ē ꝙ ſufficit. nego ꝯñaꝫ qa hoc ē qꝺ nō aduerſaf ipſi bñ eē: ꝑ h̄ enī qꝺ ſat ē nō intēdit Aug⁹ excludē niſi illꝺ qꝺ nimiū eſt aut mi⁹. nihil aūt ē nimiū niſi qꝺ aduerſaf bōe hītudini.

Ad t̄ciā ꝯceſſa maiore nego miorē qa ſtat vſus delectabilis nō ꝓpt̄ nccītatē ⁊ tñ ꝙ ſit in deū relat⁹ ⁊ ita non erit fruitio nec amor delcābil̄: ſꝫ vſus licit⁹ ⁊ debit⁹ ⁊ h̄ eſt qꝺ hꝫ Aug⁹ in ſuꝑdicta auc̄te cū ait vt eorꝝ nihil diligat nihil ꝑ ſe appetendū putet ſꝫ ad vite hui⁹ atq; officiorꝝ neceſſitatē qꝺ ſat eſt vſurpet vtētis modeſtia nō amātis affectu.

Ad. v. nego maiorē nā ſm̄ qꝺ dictū ē ſuꝑ aliq̄ ē ꝯcupiſcētia cōis ⁊ ſm̄ illā raro ⁊ v°° ꝯtingit peccare. alia ē ꝓꝑa ⁊ ſm̄ eā licꝫ peccef multplr̄ nō tñ ſp.

Ad vi. nego maiorē qa ſicut habet Aug⁹ i auc̄te allegata ad q̄ntā ꝯcl̄onē nccītati ſe adiūgit voluptas ⁊ aliq̄n eā ꝑire conaf ita vt ei⁹ cā fiat qꝺ aliq̄n dicim⁹ fieri cā īdigētie / aliq̄n vō incertū ē a quo excitef appetit⁹ an ſcꝫ ab indigētia an a delectatōne. Dico tñ ꝙ fragilitati nr̄e ſm̄ iudiciū rc̄tē rōis ꝯceſſū ē vt voluptati ſiū delectatiōi tm̄ īdulgeam⁹ q̄tū patif bōa hītudo nō īpedita hōeſtas / ⁊ facultas nō exceſſa: qa tñ de ſuꝑdictis ꝯfitef Aug⁹ tanq̄ de his in q̄b⁹ regulā rōnis vr̄ eē trāſgreſſus iō ꝯforit̄ ad vltimā ꝯcl̄onē ꝯcedo ꝙ nc̄citas bñ ē regl̄a ſctis ⁊ ꝑfcis viris aliis aūt nō. Alit̄ tñ ꝑt rn̄deri negādo ꝯñtiā: qa nccītas excitat vſū delectabilis ꝑ aliquo tp̄e ꝑq̄ ſufficiēs ſūptio facta ē ⁊ ſufficiēs vl⁹ q̄ vt dictū ē ſuꝑ nccītas nō tollif niſi ꝑ ꝯuerſionē alimēti i ſbn̄aꝫ aliti q̄ ē poſterior vſu ⁊ ſūptōe alimēti: iō ꝑ aliquo tp̄e medio int̄ ſūptionē ⁊ ꝯuerſionē quo tp̄e medio ē ſūptū ſufficiēs alimentū ſꝫ nō ſufficiēs ꝯuerſū eſt adhuc nccītas excitat appetitū ⁊ vſū alimēti.

Contra t̄ciā ꝯcl̄onē Arguif ſic ſi ſic ſeq̄ref ꝙ ſcti viri q min⁹ vtunf alimētis q̄ nccītas corporꝭ exigat: q ē vtūf alimētis parꝝ ꝯueniētib⁹ bone hītudi corꝑis puta radicib⁹ ⁊ herbis peccarēt: ſꝫ h̄ ē fl̄m̄ cū vita eorū in eccl̄ia recitef ⁊ ꝓpōaf catholicis viris imitāda. Cōfir̄af qa tūc etiā peccaſſet btūs marti⁹ q ml̄to tp̄e helleboro vitā ſuſtētauit q vt vult caſſian⁹ corp⁹ ſanū intimit. 2° ſi ſic ſeq̄ref ꝙ ille cui coit⁹ eēt nccāri⁹ ad ſalutē corꝑis peccaret ſi eo nō vteref. Et pꝫ ꝯñā qa tl̄is ꝯ regulā tꝑantie facēt.

Ad ꝑmā ꝙ ſi ſcti ſciēt vtēnf his q̄ ſenſibilit̄ ⁊ q̄ſi ſubito nocēt ſaluti ⁊ bōe hītudi corporis: ⁊ in pauco tp̄e ad intitū corꝑis ꝑducerēt niſi eſſet cū eis ſpāl̄r a deo diſpēſatū nō vidēnf ab iſēſibilitate excuſabiles. Sꝫ ego nō legi ſcōs viros ita feciſſe ſi vō ſci viri vtanf iis q̄ nō multū ſēſibilit̄ nocēt corꝑi ſꝫ cānt q̄ſdē īdiſpōes corporꝭ lētas: tūc vel he egritudīes aut īdiſpōes impediūt eos ab executiōe eorꝝ q̄ eis ꝑ officio vel digitate faciēda īcūbūt ⁊ tūc nō ꝯſulte faciūt Si aūt ñ īpediūt tūc dico ꝙ h̄ faciēdo macerāt corp⁹ ſuū ⁊ i ſeruitutē redigūt ⁊ ſe offerūt ſacrificiū xp̄o: qa apte ꝯgſcūt ꝙ corp⁹ eorꝝ tal̄r maceratū ⁊ caſtigatū r̄ddif ſpūi obediēti⁹ q̄ſi plēa ſaītate potēnf. Et h̄ ē qꝺ ſuꝑ dictū eſt ꝙ ſi bōa hītudo corꝑis bōe hītudi mētis aduerſef ipā dꝫ ei cedē: qa bōa hītudo aīe ē ꝑncipalior q̄ bōa hitu° corꝑis ⁊ hec ī illā tāq̄ ī ꝑncipalē ordiata ē.

Ad ꝯfir̄ationē dico ꝙ ml̄ti mirāf quō btūs marti n⁹ potuit viuē ex heleboro qꝺ potuit ꝑ° ꝯtigere aut ex nccītate aut ex ig̃rantia: cū tñ coḡuit ꝙ erat det̄mētū ſaluti corꝑis ſui vſū ei⁹ reliq̄t vt legif ī vita ei⁹.

Ad t̄ciā nego ꝯñaꝫ qa nl̄la ē nccitas reſpcū illi⁹ qꝺ aut ex ſe aut ex p̄cepto diuīo ē illicitū ⁊ ihōeſtū: coit⁹ ei int̄ illas delectatiōes ponēd⁹ ē viris a mat̄moīo libis q̄s ihōeſtas dicit Ar̄. ad q̄s nulla nccītate ꝯpelli poſſum⁹ niſi tl̄es ſint ꝙ eas de nō hōeſtis hōeſtas nccītas faciat: ſicut ꝯtigit i ieiunio ⁊ i eſu carniū tp̄ib⁹ ꝓhibitꝭ

Cōtra q̄rtā ꝯcl̄onē ar̄ ſic: ſi ſic ſeq̄ref ꝙ in cāu extrēe nccītatꝭ eēt licitū cartuſień cōcedere car̄es ſꝫ h̄ ē fl̄ꝫ. Et pꝫ ꝯñā qa ſi eſſꝫ extrēa nccitas aut etiā nc̄tas ſcꝺo° dcā. tunc ꝙ nō ſit exceſſa facultas nec ſit in eſu carniū inhoneſtas. omnes ꝯdiciones ꝯcurrentes ad regulā tēperācie ſimul cōcurrēnt ḡ ſi nō vtenf carnib⁹ peccarent.

Ad hāc rationē reſpōdeo ⁊ ſuppono ꝙ i hac ꝑte regula corꝝ ſit recta ⁊ cōformis rationi et ꝙ ꝑ ſua poſſibilitate reddēdo vicē xp̄o ſe poterūt hoc voto obligare. hoc ſuppoſito nego ꝙ ſit eis i eſu carniū hōeſtas. hāc enī idē appello ho neſtū ⁊ licitū. et dico ꝙ aliqd ꝙ eſt ſm ſe ⁊ abſolute/ ⁊ ſecluſis circūſtātiis ꝑſonarū: nō eſt illicitū ex circūſtātia ꝑſone vouētꝭ aut aliť ſe obligātis fit illicitū ⁊ inhoneſtū. et ɋa ꝑſone de qbꝰ ar̄ ita ſecrete voto obligarūt ēt cū extreme nccītatis īcluſiōe exꝑſſa. iō dico ꝙ ē eis oīno illicitū ⁊ ꝙ nō ꝯcurrūt ſil' in eis ille tres conditiōes

Cōtra ſextā ꝯclōeꝫ ar̄ ſic: ꝑmo rōe añ oppoſitū adducta. Scḋo ɋcūqꝫ excedit rl̄aꝫ peccat. ḡ ſi nccītas eſſet rl̄a: vir ſcūs ꝗ ꝑter nccītatē vteret̄ delectatiōe peccaret: ſꝫ hoc ē durū multū igiť. Tercio ſi ſic ſeqret̄ ꝙ vir ſanctꝰ cā neceſſitatꝭ vtens ɋcūqꝫ delectatione nō peccaret ſꝫ lr̄ ē falſū igiť. Et pꝫ ꝯſequēcia quia nullꝰ ſequēdo regulā ſuā peccat. Ad ꝑmā negādo maiorē et maxie qñ ea ꝗ ſūt anime habēt ꝓ obiectꝭ ſuis ea ꝗ ſūt corporis: queēadmodū ꝯtingit de v̓tute tꝑantie. Et ſi dicas ꝙ priꝰ nō rl̄at̄ a poſteriori ſi intelligas de priori ī ꝑfectōe entitatꝭ ſic ego nego: vbi priꝰ hꝫ ꝓ obiecto id ꝙ ē poſteriꝰ: aut aliqd cꝰ eſt illḋ poſteriꝰ. Ad ſcḋam ꝯcedo ꝯñs ſi vir ſcs ⁊ ꝑfectꝰ ſm tꝑantiā lr̄ ſciēt̄ facēt. ſed dico ꝙ nccītas hmōi hꝫ latitudinē multā. trahit̄ eni hmōi nccītas tā ex īdigētia corꝑis quo ad eē ꝗ ex indigētia quo ad bñ eē: ꝗ ex his ꝗ rōe dignitatis ⁊ officioꝝ faciēda īcūbūt ⁊ iō apḋ virū ſcm̄ in ꝑte nccītatꝭ eēt ſi ille vtēt̄ cibo ⁊ potu vt hoſpiti eſſet ſolatio. aut ut egrotū excitaret ad cōedēdū ⁊ bibendū. aut aliꝗ alia ꝓbabili cā ad id faciēḋ moueret̄ Ad .iii. dico ꝙ ſi illa delectaº eēt inhōeſta: tūc reſpcū eiꝰ nulla eēt nccītas. ɋa vtēdo tali delcātiōe nō eēt meliꝰ vtēti ꝗ nō vtēdo. Iḋo ſimplr̄ ꝯcedo ꝙ infert̄ ꝙ vir ſcūs vtēdo ɋcūqꝫ delcātiōe cā nccītatꝭ nō peccat. ſi āt ītelligas de nccītate corꝑali tūc addēda ē ꝯditio honeſtatis. Et ſi dicas ḡ vtēdo coitu cā neceſſitatꝭ nō peccabit Dico ꝙ nō pōt vti coitu cā nccītatis. ɋa ex ꝓcepto diuīo coitus īſoluto aut ſoluta ē oīo illicitꝰ ⁊ īhoneſtꝰ iō nō pōt vti eo cē nccītatis. ɋa cū crederet ſubleuare ſe per coitū ab vna nccītate ſcꝫ a nccītate corꝑali maiorē incurrēt ſcꝫ nccītatē peccati mortalis.

q Verit̄ ɋrto: vtrꝫ pctm̄ ītꝑantie ſit maxie exprobrabile? Arguit̄ ꝙ nō ɋa pctm̄ ītꝑantie ē pctm̄ puerile ḡ nō ē maxie exprobrabile.

In oppoſitū ē Arl̄. 3º ethicoꝝ dicēs ⁊ videbitur vtiqꝫ exprobrabilis qm̄ nō ſm ꝙ hoīes ſumꝰ exiſtit ſꝫ ſꝫ ꝙ aīalia. Notādū ꝙ exprobrabile id ꝙ ē vituꝑio dignū/ ⁊ ꝓpt̄ ꝙ homīes digne ⁊ merito vituꝑant̄ ⁊ ꝙ cedit ī īfamiā ꝑſōe. nō dr̄ viciū exprobrabilꝰ ꝑciſe ex eo ꝙ eſt maiꝰ aut deteriꝰ: ſꝫ ꝓpe dicit̄ exprobrabilꝰ ꝙ cū ſit malū tñ magis deiicit hoīem a ſua digītate ⁊ mīores ſiue pauciores excuſatiōes recipit Tūc ſit ꝑma ꝯclō. Intꝑantia nō ē viciū oībus aliis deterius ⁊ culpabiliꝰ ꝓbat̄ hoīcidiū/ blaſſemia/ ⁊ ſuꝑbia in deū ⁊ multa alia ſūt grauitatꝭ maiorꝭ ꝗ ītꝑantia igiť. 2º ꝓbat̄ auc̄te Gregorii dicētis ꝙ vicia carnalia ꝗ ſūt ſub ītꝑantia ⁊ ſi ſint mīoris culpe ſūt tñ maioris īfamie. Tercio vbi eſt maior deordiaº a fine ibi eſt maior ḡuitas culpe: ſed ī pctis ſpūalibꝰ ꝗ dicta ſūt ē maior deordiatio a fine cū blaſſemia ⁊ ſuꝑbia in deū directe cōmittāt̄ in deū/ ⁊ hoīcidiū in ꝑte ḡuiſſimū odiū ꝓximi igiť. Scḋa ꝯclō pctā ītꝑantie ſūt cetis viciis hūanis exprobrabiliora. ꝓbat̄ ꝑº oē pctm̄ maxie deiiciēs hoīeꝫ ab excellētia ſua ē maxie exprobrabl'e: ſꝫ pctā ītꝑantie m̄gis deiiciūt hoīem ab excellētia ſua ḡ pctā intꝑantie ſūt maxie exprobrabil'a. minor ꝓbat̄ ɋa ſūt circa delectatōes hoībꝰ ⁊ brutꝭ cōes: ⁊ hec ē rō quā tāgit Arl̄. ī textu allegato poſt oppoſitū ɋa ſcꝫ ītꝑantia ñ īnē hoībꝰ ſꝫ ꝙ hoīes ſūt ſꝫ ſꝫ ꝙ aīalia. Ft ſubiūgit talibꝰ eni delectatōibꝰ gaudē ⁊ maxie diligē beſtiale. Et paulo añ habꝫ ꝙ eſt circa illas delectatiōes qbꝰ reliꝗ aīalia cōicāt ꝗ ſuiles ⁊ beſtiales vident̄. Cōfirmat̄ iſta rō ꝑ illḋ pſal. hō cū ī hōre eēt nō ītellexit cōpatus ē iumētis īſipiētibus/ ⁊ factꝰ ē ſilis illis. 2º omē pctm̄ ꝙ maxie repugnat gl'e ⁊ clare noticie hominis ē maxie exprobrabile: ſed ītꝑantia ē pctm̄ ꝙ maxie repugnat gl'e ⁊ clare noticie hoīs ḡ ītꝑantia ē pctm̄ maxie exprobrabile ɋa in oībꝰ aliis ꝑt apparē aliqd de luīe rōīs: ī iſto aūt nō Tercio omne peccatum quod priuat homiem enbilius ⁊ naturalius maioribus bonis eſt exꝓbrabilꝰ ſꝫ intꝑantia ꝑuat hoīem maioribꝰ bonis ſenſibilꝰ ⁊ naturaliꝰ/ ſcꝫ lr̄is ⁊ diſciplis inɋtū obtūdit acumē ītellectꝰ/ ⁊ auertit a reꝝ ītelligēdaꝝ ꝯſideratōe ⁊ ɋſi excecat mentē īmerſā carnalibꝰ delectatōibꝰ retrahit ab admīſtratōe reꝝ ḡuiū ⁊ arduaꝝ ꝓpt̄ mollicié ꝗ ꝑ hec pctā ꝯhit̄/ retħit ab aōre diuīoꝝ ⁊ celeſtiū ꝓpter ꝯuerſionē ad carnalia. Tū etiā ɋa hōr ⁊ glīa ſūt illa qbꝰ hoīes mltū īcēdūt̄ ad bōa ſtudia/ ⁊ hōeſtas actiōes ḡ pctā illa maxie ꝑuāt hoīem his magnis bōis ꝗ maxie deſtituūt hoīeꝫ ab appetitu hōeſto gl'e ⁊ hōris: ſꝫ vicia ītꝑantie maxie deſtituūt ītꝑatū ab hmōi appetitu igi. Quarto pctā minꝰ excuſabilia ⁊ notabilit̄ ſēſibiliora ſūt pctā magis exprobrabilia: ſꝫ vicia ītemꝑantie ſunt minꝰ excuſabilia/ nā qui ꝑ iram alteꝝ ledit excuſatur quia receperat prius iniurie: auarus excuſat̄ ꝓpt̄ tiorē future nccītatꝭ: ſḋꝰ ꝓpt̄ tiorē mortis. Iniuſtꝰ frequēt habꝫ de inocētia ſua ratione. Ita ꝙ illō quītiliani ī declamatiōibꝰ. ſceleri nūq̄ defuit rō: videt̃ eē oībꝰ viciis cōe ꝑterq̄ ītēperātie. Eſt etiā ītēpātia notabilit̃ ſēſibilior nā ⁊ luxurioſꝰ freq̄ntiſſima hꝫ indicia exteriora luxurie ſue. ⁊ ebriꝰ habꝫ apertū indiciū ſue ebrietatis. ⁊ guloſꝰ ſue īgluuiei: vt puta eructuatioēs pōdꝰ corꝑis ſōnū ⁊ alia mlta Quinto vicia q̄ cito augmētatioēꝫ magnā recipiūt ⁊ captiuāt maxīe ac ī ſeruitutē redigūt partē rationalem / ſūt maxīe exꝓbrabilia: ſꝫ vicia ītempantie augmētatioēꝫ magnā cito recipiūt: ſicut ⁊ ipā ꝯcupiſcentia nō caſtigata / ⁊ partē rationalē maxīe captiuāt et in ſeruitutem redigūt cū hominē totalit̃ his ꝯcupiſcēciis immergāt imo etiā cogitationē ꝑcutiūt. i. hominē a ſtatu ſuo dimouēt ⁊ impediūt in eo raciociacionē vt dicit thomas 3° ethicorū. ⁊ hoc habet expſſe Ariſtoteles ī ſeptimo allegās homerꝫ dicētē venerem deceptiouem eſſe q̄ furata ē ītellectū ſpiſſe ſapiēt̄.

Sexto oīs alius peccās videt̃ q̄dammodo a ratione vinci ſꝫ cōſtat apud ōnes ꝙ ītemperatus nullomodo a ratione ſꝫ tm̄ a concupiſcētia vincitur. Septimo intēperatus peccat cū delectatione quia ducitur a cōcupiſcētia. Alii autē peccantes peccāt cū triſtitia: niſi ex ꝯſuetudine delectationē in pctō acquiſierint. ergo intēperātie pctā ſūt aliis exprobrabiliora. Tertia cōcluſio. intēperantia eſt exprobrabilior beſtialitate nō habituali. ꝓbatur. quia in intēperato ē electio ⁊ ratiocinatio ⁊ pars rōnalis in eo deprauata eſt. in beſtiali vō huiꝰ gnīs non eſt electio nec ratiocinatio nec ratio q̄tū ad vſum. ergo intemperātia eſt tali beſtialitate exprobrabilior

Hāc cōclōnem hꝫ Ar̄ in vii. cum ait de beſtili hac beſtialitate: nō ei hꝫ elcōeꝫ neq̄ rōciatōꝫ ſed diſceſſit a natura queādmodū inſaniētes hominū. et ſequit̃ minꝰ aūt beſtialitas malicia terribilius aūt. vult dicere q̄ beſtialitas iſta ē terribilior q̄ malicia. i. ꝙ intēperātia ſm gradū intēperātie. ſed eſt minus turpis. Et ꝓbat cōſequēter dicens. nō enī corruptū eſt optimū et cetera.

Quarta ꝯcluſio. beſtialitas habitualis eſt exꝓbrabilior q̄ intēperantia Pro hac cōcluſiōe eſt aduertendū ꝙ duplex ē beſtialitas. vna non habitualis. que ſcꝫ cauſat̃ in aliquo ex eo ꝙ aut ex mala cōplexione / aut ex orbitate / aut egritudine / aut aliqua alia vehemēti paſſiōe quis rationis vſu orbatus cōcupiſcit delectatiōes non naturales. de qua Ar̄. in. vii. eodē cap. cū ait. de delectatiōibus he aūt humane ⁊ naturales ⁊ genere ⁊ magnitudine. he aūt beſtiales. Et ſequit̃ de beſtialibus he aūt orbitates ⁊ paſſiones ⁊ egritudines. Habitualis beſtialitas ē que cauſat̃ ī aliquo nō ex ꝑdictis accidētibus: ſed ex actibꝰ non naturales delectatiōes cōcupiſcendi frequenter elicitis: ⁊ de iſta nō cōcludūt ratiōes Ar̄. et ē illa quā ego dico exprobrabiliorē. ut maſculꝰ qui delectat̃ in coitu maſcuiorū: aut ſi quis delectat̃ in eſu carniū humanarū / aut debachat̃ in effuſione ſanguinis humani. Hec enim ſi ſit habitualis: nō ſolum eſt terribilior ſed etiā turpior intēperantia. De beſtialitate habituali nō loquitur aut ſaltē parū Ar̄. quia forte nō credidit eā contingere poſſe inter hoīes. et ideo neſcio quō Thomas dicit ꝙ ſm Ar̄. beſtialitas eſt exprobrabilior q̄ intēperātia: cum expreſſe vbi ipſe allegat eum Ar̄ habeat oppoſitum. ut expreſſe declarat idem Thomas in cōmento ſuo ſup ſeptimū ethicorū. Probat̃ iſta cōcluſio: quia delectatiōes nō naturales ⁊ oino a natura hoīs abhorrētes ſunt multo turpiores q̄ naturales. et quecūq̄ cauſa et ratio exprobrabilitatis cōtingit in naturalibus eadē etiam cōtingit in nō naturalibus ⁊ beſtialibus igit̃ ſunt magis exprobrabiles Tercio intēperatus dicit̃ exprobrabilis quia ſequit̃ delectatiōes cōes hoībus et beſtiis. ergo beſtialitas habitualis eſt multo exprobrabilior que ſequit̃ delectatiōes que ꝓpter turpitudinē ſuā ſūt rare ⁊ in hoībus ⁊ beſtiis Quinta cōcluſio. Et ſi pctā puerorū dicant̃ intēperātia: nō tamē omne pctm̄ intemperātie dicit̃ eſſe pctm̄ puerile. i. pctm̄ ſolis pueris cōueniēs: aut pctm̄ paruum et exiguū. Prima pars ꝓbat̃. ſcꝫ ꝙ pctā puerorꝫ dicant̃ eſſe intēperātia. i. filia peccatis intēperatorum. quia ſicut puer appetit aliquid non audita rōe ita ⁊ intēperātia. Scōo quia ſicut pctā puerorum nō caſtigata faciliter creſcūt ita ⁊ pctā intēperatorū. et ideo ecc. xxx. dicit̃. equus indomitꝰ euadit durus. et filius remiſſus euadet preceps De cōcupiſcētia aūt intēperatorū dicit Aug vii. cōfeſ. dum ſeruitur libidini facta eſt cōſuetudo. et dum cōſuetudini nō reſiſtitur facta eſt neceſſitas. Tertio. quia ſicut pueri emendantur cū cohercentur: ita dum reſiſtitur cōcupiſcētie ipſa reducitur ad debitū honeſtatis modū. de primo ſcribitur ꝓuerb. xxiii. Noli ſubſtrahere a puero diſcipliuā tu virga ꝑcutis eum: ⁊ aīam eiꝰ de inferno liberabis. De cōcupiſcētia aūt habet Aug vi. muſice ꝙ mente in ſpiritualia ſuſpenſa atq̄ ibi fixa ⁊ manēte cōſuetudinis ſcꝫ carnalis concupiſcentie impetus frangitur ⁊ paulatī repſſus extinguit̃ ⁊ iō dicit Arī.3°ethi. ꝙ queādmodū puerū oꝫ ſcđꝫ p̄ceptū pedagogi viuere ſic ⁊ cōcupiſcibile cōſonare rōi. Scđa ps ꝓbat̃ qa ꝑ experientiā videmus ꝙ multi ſenes labe ītempantie maculant̃. Tercia ps pꝫ qa nullū pctm̄ mortale eſt ꝑuū. Sexta cōcluſio. Intempantia ē exꝓbrabilior q̄ timor. ꝓbat̃ rōe Ariſ. ītempātia eſt magis voluntaria q̄ timor: igr̃ exꝓbrabilior. aſſūptū ꝓbat̃ qa ītempantia fit ꝓpt̃ delcātōeꝫ timor v̓o ꝓpt̃ t̃ſtitiā: ſꝫ delcātōem ꝓſeqmur t̃ſtitiā aut fugimꝰ cū triſtitia ſtupefaciat ⁊ corrumpat naturā hn̄tis delcātō aūt nō: g̊ intempātia ē magis volūtaria q̄ tīor. nā ꝙ volumꝰ qa placꝫ ⁊ delcābile ē nob̄ illđ ꝑ ſe volumꝰ qđ v̓o volumꝰ vt aliud fugiamus nō volumus per ſe ſꝫ tm̄ illud placꝫ nobis qa illud aliud quod fugimꝰ diſplicꝫ. Secūda ratō illud vitiū ꝯ qđ facilit̃ ⁊ ſine ꝑiculo poſſumꝰ aſſueſcere eſt magis exꝓbrabile q̄ illud ad cꝰ oppoſitū nec facilit̃ nec ſine ꝑiculo aſſueſcere poſſumꝰ ſed cont̃ intentōem faciliter ⁊ ſine ꝑiculo poſſumꝰ aſſueſcere nō aūt ꝯtra timiditatē aſſueſcimus niſi difficilit̃ ⁊ cū ꝑiculo igit̃. Tertia ratio. qcq̄d in cōi h̊ eſt in abſentia obiecti ⁊ circunſtantiarū eius aliquādo eſt voluntariū ſi eſt nolitū in cōi cum ventuꝫ fuerit ad ſingularia ⁊ ad obiectorū ⁊ circumſtantiaruꝫ preſentiā nō fit volūtariū niſi ꝑ quandā violentiā illud eſt minus exprobrabile q̄ illud qđ i ꝯī apud ōnes eſt īuolūtariū et in ꝑticulari ſine q̄cunq̄ violentia fit voluntariū. ſed timor in cōi h̊ eſt in abſentia ꝑiculorū aln̄ eſt voluntariꝰ eo ꝙ talis timor eſt ſine t̃ſtitia. Nā multi īt̃rogati ſi īmineret hoſtis vtrum vellent congredi ⁊ pug̃re cum eo an nō. rn̄dent ꝙ nō ⁊ ꝙ mallent fugere ⁊ ſi eſt inuoluntariꝰ non fit circa ſingula. i. in p̄ſentia ꝑiculorū voluntariꝰ niſi ꝓpter quandaꝫ violentiā ꝓpter t̃ſtitiā enim ſtupefacienteꝫ que cauſat̃ ex t̃rore hoſtili ex ꝑcuſſionibꝰ ex effuſione ſanguinis ex mortibus eorū qui ꝓpe militāt fit vt illi qui ꝓpoſuerant confligere in hoſtem arma ꝓiiciant ⁊ multa alia deformiter faciāt in ītempantia vero econūſo eſt. Nā intempantia circa ſingula h̊ eſt edere aut bibere ſupabūdanter voluntaria eſt ⁊ nunq̄ violenta etiā ei qui p̓ꝰ nolebat eſſe intempatus. in cōi aūt nunq̄ eſt voluntaria qa nullus eſt qui velit eſſe intempatꝰ.

Quarto ꝓbat Tho. ſic. q̄to illud qđ mouet ad peccandū eſt magis neceſſariū tanto peccatum ē minꝰ exprobrabile: ſed ad intimiditatē mouꝫ cōſeruatio vite ad intempantiā autē cōcupiſcēia ſeu delcātio oppoſita quia raro peccat̃ circa cōcupiſcētias naturales: ꝯſeruatio autē vite eſt magis neceſſaria q̄ delcātio appoſita igr̃.

Quīto ſic. q̄to ille qui peccat eſt magis ꝯpos mētꝭ tanto pctm̄ ſuū ē exprobrabiliꝰ. ſed timor magis alienat mentē ⁊ obſtupefacit ꝓpter triſtitiā q̄ delcātio ſm̄ quā peccat intempatus: igit̃. Iſte rōnes ⁊ alie quas adducit nō dr̄nt multuꝫ a ſupioribus. Contra ſcđam cōcluſionē. Ar̃. peccata q̄ ſunt magis cōmunia ſūt minꝰ exprobralia ſꝫ peccata intempantie ſunt magis ꝯīa cet̃is: g̊ ſūt minꝰ exꝓbrabilia. Z°. pctā ad q̄ natura incitat ſunt minꝰ exprobilia: ſꝫ ad peccata ītempātie natura īcitat magis q̄ ad alia: ergo ſūt minꝰ exprobrabilia. Tercio. Peccata puerorū ſunt minus exprobrabilia: ſꝫ pctā intēpantie compant̃ puerorū peccatis: igr̃ Quarto vitiū q̄to rep̄henſibilius tanto eſt exprobrabilius/ ſꝫ q̄to eſt deterius tanto eſt rep̄henſibilius: g̊ quanto eſt deterius tāto eſt exprobrabilius: ſed peccatū intempantie nō eſt cet̃is det̃ius g̊ non eſt ceteris exprobrabilius. Ad p̓maꝫ reſpondet Tho. ꝙ aliquod peccatū dicit̃ magis exprobrabile duplicit̃ Vno mō ſm̄ opinionem hoim ⁊ ſic cōcedit maiorē. Alio mō ſꝫ naturā vitiorū ⁊ ſic ꝓpter cōitatē ⁊ cōſuetudinē non fit minus exprobrabile. Alit̃ pōt dici ꝙ lꝫ cōſuetudo ⁊ cōitas peccati faciat ꝙ pctm̄ nō tm̄ de facto ⁊ actualit̃ exprobret̃ nō facit tn̄ vt ſit minus exprobrabile Ad ſcđam nego maiorē ⁊ miorē. maiorē quiđ qa poſite ſunt in ꝓbationibꝰ cōcluſionis cauſe ⁊ rōes ꝓpter quas aliqđ peccatū dicat̃ magis exprobrabile que ſtāt cū īcitamēto nature. miorē v̓o quia in multis ītempantia excitat̃ a malis habitibꝰ ⁊ ꝑuerſis cōſuetudinibus. et iñ eſt ꝙ Ariſ. in 3° ethicorū cōcupiſcentias ꝓprias ſm̄ quas maxīe peccant intempati vocat appoſitas. Ad t̃ciā cōcedo ꝙ eađ pctā ſcđꝫ ſpēꝫ i iuuenibꝰ ſūt miꝰ exꝓbrabilia q̄ i ſeībꝰ ⁊ ad miorē dico ꝙ pctā ītēpātie n̄ dicūt̃ pctā puerorū ſm̄ exp̄ſſionē v̓itatis ſꝫ ſcđm exp̄ſſiōeꝫ ſimilitudinis h̊ eſt ſunt ſimilia peccatꝭ puerorꝫ et compant̃ eis ſcđm quaſdā cōditōes ꝓpter q̄s ncc̄e eſt caſtigare diligent̃ ⁊ punire huiuſmodi peccata intempantie ſicut ⁊ peccata puerorum Dico p̄terea ꝙ peccata puerorū v̇t caſtigent̃ egent magna ⁊ freq̄nti exprobratōe Ad q̄rtā nego maiorē aliud enī eſt rep̄hendere aliud exprobrare. rep̄hendere enī eſt alicꝰ deordinatōeꝫ oſtendere. exprobrare v̓o eſt deordinatōis cauſas in peccantē reflectere q̄ cum miori grauitate peccati poſſunt eē g̃uiores. ꝙ ſi quis cōcedat idē eē rep̄hendere ⁊ exprobrare tūc negabit minorē argumēti. Contra quartā cōcluſionem

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Ar̄ sic. bñ sequit̄ bestialitas habitualis est exꝓbrabilior q̄ intempantia: sed aliqua bestialitas habitualis est ītempantia: g̊ aliq̄ ītempantia est exprobrabilior q̄ intempantia qđ implicat quia li q̄ cōfundit t̄minū seqntē. Ad hāc rōem dico ꝙ intempantia accipit̄ dupliciť vno mō vt est nomē ḡdus vitii ⁊ hͦ mō accepit Arı̄. in vii. ethi. cū ꝯpauit bestialitatē ad intempantiā. scđo mō accipit̄ vt ē nomē vitii ⁊ hͦ dupliciť vno° strictissīe et tūc intempantia est tm̄ circa delcātōes humanas / ⁊ hͦ° accipiendo ꝯcedo maiorē ⁊ nego minorē. Alio° accipit̄ cōiť ꝓ existēte circa delcātōes tactus ⁊ gustus siue sit humane siue bestiales ⁊ hͦ mō cōcedo miore: ʒ maior est falsa qa nō ita accipit̄ ī cōclusiōe ʒ pmo mō Cōt̄ qntā cōclusionē fm Hiero. sup illud Ma. xviii. nisi ꝯūsi fuerit ⁊ efficiamini sic paruuli ⁊c̄. Puul⁹ nō pseūat in iracūdia les⁹ nō meminit videns pulcrā mulierē nō delectat̄: ʒ intēpat⁹ pseuerat in ītempantia ⁊ vidēs pulcrā mulierē delectat̄: g̊ pctā puerorū nō dicunt̄ peccata intempantie Z° in puerı nō sūt nisi ꝯcupīe naturales: ʒ pctā intempantie raro cōtigūt fm ꝯcupīas naturales: igr̄ pctā puerorū nō sūt pctā intempantie. Tercio pueri sūt nuťendi ⁊ fouēdi: ʒ cōcupīa intempantie nō ē nuťenda ⁊ fouenda ʒ magis castiganda ⁊ cohercēda: igitur

Ad pmā distiguēdo cōns uel fm ꝓpriecatē locutōis ⁊ sic ꝯcedo: uel fm expssiōem similitudinis ⁊ sic ego nego. Ad scđam dico ꝙ cōcupīa aliq̄ dr̄ naturalis t̄pliciť vno° qa hūana ⁊ sic accipit Arı̄. in vii. scđo mō accipit̄ cōcupīa naturalis ꝓ illa q̄ h3 ortū ex pnciipiis cōplexionātibus. 3° mō accipit̄ ꝓ ꝯcupīa cōi. qrto mō ꝓ omī cōcupīa quā h3 aliqs ⁊ non ex cōsuetudīe longi tp̄is: si accipiat̄ g̊ in maiore cōcupīa naturalis. 3° mō nego eā. pueri enī hn̄t multas ꝯcupīas ꝓpas ⁊ nō cōes: si etiā accipiat̄ cōcupiscētia naturalis pmo mō flā est. vidi enī quēdā iuuenē nouē aut decē annorū qui cōcupiscebat esū pāni ⁊ nulla vestis ei integra manebat imo nec cooptoriū lecti. alii ꝯcupiscūt carbōes alii alia. has aūt ꝯcupiscētias ꝯstat nō eē humanas. si autē accipiat̄ qrto mō cōcedo. mior aūt tm̄ vā est de cōcupīa naturali 3° mō. Ad t̄ciā cōcedo aňs ꝓ vtraq̄ pte ⁊ nego cōnam qa l3 pueri sint fouēdi ⁊ nuťendi pctā tm̄ eorū sūt castigāda ⁊ puniēda ⁊ iō ꝯcupīa nō dicit̄ simil̄ pueris ʒ dicit̄ similis pctīs puerilib⁹ Cōtra sextā cōclusiōe3 Ar̄ sic. tīditas fortitudini opponit̄ q̄ est maior vt⁹ q̄ tempantia: g̊ timiditas est mai⁹ vitiū q̄ ītempantia. cōna p3 qa fm Arıſ. in li. porū maiori bono mai⁹ malū opponit̄. Z°. difficili⁹ ē vincē delcātōes q̄ alias passiones: g̊ intempantia in quā qs a delcātiōe impellit̄ ē min⁹ pctm̄ q̄ timor. aňs ꝓbat̄ p Arıſ. ii. ethi. dicētē ꝙ difficili⁹ est ꝯ̄ voluptatē q̄ ꝯ̄ irā pugr̄e ⁊ tm̄ ira videtur eē fortior q̄ tior. Tercio tīditas ē magis volūtaria q̄ ītempantia: g̊ tīditas est ḡui⁹ pctm̄ aňs ꝓbat̄ qa multi cupiūt fugē mort̄ picula et qđ ē timē ⁊ null⁹ vult eē intempat⁹. Quarto maiora bōa piclitant̄ p tīditatē q̄ p intempantiā: g̊ tīditas est exꝓbrabilior. aňs ꝓbat̄ qa piclitat̄ bonū puatū psone bonū cōe toti⁹ citatis ⁊ bona puata oīm piclitat̄ libtas. studia litťaru3 ⁊ q̄cunq̄ alia piclitari pn̄t p intempantiā.

Ad pmā rňdeo. ꝯclusio nō dicit ꝙ ītempantia sit mai⁹ vitiū q̄ tīditas nec hͦ h3 Arıſ. qa enī fortitudo maxīe ptinet ad bonū toti⁹ multitudinis ⁊ tīditas ad malū iō simpliciť loqndo ⁊ fortitudo ē maior vt⁹ q̄ tempantia ⁊ tīditas mai⁹ vitiū q̄ intempantia ʒ h3 Arıſ. et cōformiť ad ipsū. Cōclusio sexta ꝙ ītempantia ē exꝓbrabilior ⁊ hͦ cōcludit ex eo ꝙ ipā ē magis volūtaria vt p3 ex textu suo. Volūtario aūt inqt magis assimulat̄ intempantia q̄ timor ⁊ post ꝓbatōe3 ei⁹ ꝯcludit ꝓpť qđ ⁊ exꝓbrabili⁹. dcm̄ ē aūt sup̄ ꝙ vitiū eē magis exꝓbrabile stat cū hͦ ꝙ ē mi⁹ vitiū Ad scđam si intelligatur vl̄r nego aňs amor enī vite ꝓpť quē vitant̄ picula mort̄ ē magis general̄ q̄ amor ciborū aūt venēorū. Ad ꝓbatōem dico ꝙ difficili⁹ est difficultate ꝓueniēte ex diuturnitate pugne ⁊ ex dolis ⁊ insidiis ī pugnando l3 nō sit difficilius difficultate ꝓueniente ex impetu. ira enī est magis īpetuosa: sed pugna eius ē apta ⁊ breuis. pug̃ vͦ cōcupīe ē diuťnissīa ⁊ insidiosa ⁊ negat̄ ꝙ ira sit fortior q̄ timor piculorū eminētiū. Ad t̄ciā rňsū ē satis in t̄cia rōe cōclusiōis. cōcedo enī ꝙ in cōi ⁊ vl̄r timiditas est magis volūtaria: ʒ in pn̄tia reru3 causantiū picula. intempantia est magis voluntaria Per hoc enim ꝙ timiditas voluntaria in cōmuni ⁊ minus in pticulari cōclusū ē apte ꝙ intempantia ē exꝓbrabilior q̄ tīditas. Ad qrtā cōcedo aňs ⁊ nego cōnam qa l3 hͦ forte bñ valeat ad cōcludendū ꝙ tīditas est maior culpe. ʒ qa ipsa pl⁹ h3 de violēto ⁊ min⁹ de volūtario iō simpl̄r intempantia est exprobrabilior.

Ad rōem aň oppositi rňsū est.

Verit̄ qnto Vtrū oīs mot⁹ pmus ad ītempantiā sit mortale pctm̄. Ar̄ ꝙ hic pmus mot⁹ ad intempantiā ē eiusdē rōis cū aliis motib⁹ posteriorib⁹: ʒ mot⁹ posteriores sūt pctā: g̊ ⁊ mot⁹ pmus. Ad hāc qstione3 rňdet

q

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Altiſſ. ſub tribꝰ dictis. Primū ꝙ oīs motꝰ primus ad luxuriā eſt pctm̄ nō ex ꝑte cauſe ſꝫ ex ꝑte finis ꝓbat qꝛ oīs talis motꝰ tendit ad illicitū ſcꝫ ad delcāndū in re tp̄ali. Scdm ꝙ nō ōnis motus ṗmꝰ ad gulā eſt pctm̄. Terciū ōnis motus ṗmus ad gulā tendēs ad delcāndū in cibo et potu eſt pctm̄. Sūt enī quidā aſſueti in ꝯmeſſationibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ ꝙ ſtatī qn̄ appetūt comedē libidinoſe appetūt. In talibꝰ g̊ ṗmis motibꝰ ad comedēdū eſt pctm̄. in aliis v̊o nō ē peccatū qm̄ comedē ⁊ bibere ſm ſe eſt licitū. Pro declaratōe aūt horū ṗmittit ꝙ ex peccato ade vis cōcupiſcibilis corrupta eſt tā q̄tū ad vim generatiuā: q̄ q̄tū advim nutritiuā. ſed maior tn̄ fuit īfectio q̄tū advim generatiuā q̄ q̄tū ad vim nut̄tiuā. qđ ꝓbat qꝛ adā fuit reꝰ leſe maieſtatꝭ voluit enī rapere deitatē ⁊ ꝓpter hͦ dāpnatus eſt ī ſe et in poſteritate ſua: g̊ vis cōcupiſcibilis magis corrupta eſt in parte illa ſcdm quā fit ꝓpagatio q̄ in alia ꝑte. illa autē eſt vis generatia. Iſta opinio ſalua r̄uerentia tanti doctoris nō mihi videt̄ vͣ. ſuppoſito vno qđ ſupponit ſcꝫ ꝙ nō ōnis motus ṗmus eſt pctm̄ vt pꝫ ſatis ex ſcdo dcō eiꝰ Suppono p̄terea ꝙ cū ipſe loquit̄ de luxuria ipſe nō accipit luxuriā vt eſt nomē vitii ſꝫ p̄ciſe vt eſt nomē actꝰ ꝑtis generatiue alias inepte multū facēt ꝯpatōem int̄ luxuriā ⁊ actū gule cum dicat aliquē primū motū ī actū gule nō eē libidinoſū. Hiis ſuppoſitis ſit ṗma cōcluſio. Nō ōnis ṗmus motꝰ in actū ꝑtis generatie ē pctm̄ ꝓbat̄ nō ōnis cōſenſꝰ in actū generatie ꝑtis eſt pctm̄ g̊ nō oīs pꝰ motꝰ ī actū eiuſdē ꝑtis ē peccatū. cōña tꝫ qꝛ ꝯſēſꝰ multo plꝰ hꝫ de volūtario q̄ ṗmꝰ motꝰ. tū ſcdo qꝛ ꝑ ṗmū motū ego poſſuꝫ ī id totalit̄ tendē in qđ ego tendo ꝑ cōſenſū. Et añs ꝓbat̄. qꝛ ſi ſic ſeq̄ret̄ ꝙ actus cōiugalis nō poſſꝫ eē volitꝰ ſine pctō qđ videt̄ durū ⁊ multū diſtrahere de dignitate ⁊ neceſſitate ſacramēti matrimonii. Cōfirmat̄. aliqs pōt recte ſe hr̄e in actibus generatie ꝑtꝭ vtēdo ea vbi qn̄ quō in quā ⁊ ꝓpt̄ qđ oꝫ ⁊ decꝫ alias matrimoniū eſſꝫ dignū omi execratōe ſi nō poteſt bn̄ actꝰ mr̄imonialis exerceri: g̊ ex multꝭ actibus rectis ⁊ bonis generabit̄ bonꝰ habitꝰ ⁊ laudabilis: ſꝫ talis hītꝰ natꝰ erit cauſare aliquos motꝰ ṗmos ſicut ⁊ alii hītꝰ tā boni q̄ mali. Illi aūt motꝰ ṗmi nō erūt mali cū ſint a bono habitu ⁊ nō habeāt quācūꝗ deordinatōem nec tendāt ad quodcūꝗ illicituꝫ: igit̄ nō oīs motꝰ ṗmꝰ in actū generatie ꝑtis eſt pctm̄

Scđa cōcluſio. Nō oīs ṗmus motus in actuꝫ luxurie eſt pctm̄. ꝓbat̄ nullꝰ motꝰ q nec ī ſe eſt volūtariꝰ nec in cā ſua eſt volūtariꝰ mala volūtate ē pctm̄: ſꝫ nullꝰ ṗmꝰ motꝰ ē in ſe volūtariꝰ cū ꝯſit cauſatꝰ volūtate nullo mō libē ꝯcurrēte ⁊ aliqs eſt q nō eſt volūtarius in cā ſua mala volūtate vt ſi egrediar domū vt ego eā ad eccleſiam miſſā auditurꝰ vl̄ dicturus ⁊ occurrat mihi ſubito ſpecioſiſſima mulier de q̄ nō priꝰ cogitauerā et ad ſubituꝫ aſpectū eiꝰ mouear libidinoſe q̄m motū tn̄ ego ſtatī reṗmo cōſtat ꝙ iſte motꝰ non eſt volūtarius mala volūtate quo ad cām ſuam cū ipſe aſpcūs mulierꝭ occurrentꝭ fiat ſine ṗmeditatione ⁊ ſine ꝓuolitōe in caſu dicto: g̊ motus ex tali apph̄enſione cātus ⁊ ſtatī rep̄ſſꝰ ⁊ cohibitus nō eſt pctm̄. Scdo ṗmi motus ſiue ad luxuriā ſiue ad ingluuiē nō ſolū cauſant̄ ex mal̄ habitibꝰ aut ex corruptꝭ cōſuetudinibus: ſꝫ int̄duꝫcāntur ex ṗncipiis cōplexionantibꝰ aut ex mal̄ q̄litatibus corꝑalibꝰ vel inexiſtentibꝰ a natura aut a cibis ⁊ potibꝰ aut ex aliquo mōvinēdi nō culpabili: g̊ nō ōnis talis motꝰ ē pctm̄ Ex iſtis ꝓbat̄ t̄cia cōcluſio q̄ eſt ꝙ n̄ ōnis motꝰ ṗmꝰ tendens ad delcāndū in cibo ⁊ potu eſt pctm̄. Quā iterū ꝓbo ſic. Nō ōnis delcātio in cibo ⁊ potu ē illicita ⁊ vitioſa: g̊ nō ōnis motus primꝰ tendēs ad delcāndū in cibo ⁊ potu: aut in alia re tp̄ali ē pctm̄. Añs nulli ē dubiū qui doctrinā Ariſ. approbat. hꝫ enī in 3° ethi. ꝙ tem̄patꝰ diligit delcātōes vt rcā rō dictat Ipſe p̄tēa eos q deficiūt circa delcātōes ⁊ minus gaudent q̄ opꝫ vocat inſenſibiles. Preterea ſm eundē ibidē tem̄patus cōcupiſcit delcātōes ad ſanitateꝫ vtiles ⁊ alias etiam dum tn̄ nō ſint īpeditiue bone habitudīs nec ſunt cōtra honeſtatē: nec ſup̄ facultates: g̊ p̄t tem̄patus ſine quocūꝗ peccato delcāri in cibo et potu/ ⁊ in venereis licitꝭ ⁊ honeſtis/ neꝗ tenetur appetere cibū ꝑ ſuſtentatōe corꝑis. Quarto ꝓbant̄ p̄dicte cōcluſiones ex dictis opinantꝭ. dicit enim ſic ad quoddā argumentū reſpondens ad vltimū dico ꝙ appetē comedere an̄ horā debitā non eſt pctm̄ ſm ſe qm̄ naturaliter ⁊ q̄ſi de neceſſitate pōt hoc aliquis appetere velit nolit vn̄ nō ē in ꝑtāte nr̄a tc̄ ſic: appetē comedē an̄ horā debitā n̄ ē ī ꝑtāte nr̄a: ſꝫ velimꝰ vl̄ nolimꝰ hͦ appetimꝰ: iō nō ē pctm̄: g̊ nullꝰ motus appetitus qui nō eſt in poteſtate noſtra eſt pctm̄: ſꝫ primi motus ſm ōnes nō ſunt in poteſtate noſtra: g̊ ṗmi motus ad gulā ⁊ luxuriā non ſunt peccata. Prima conſeq̄ntia tenꝫ ab exponibili ad alteram exponētē. ſequitur enim quia homo eſt rationalis ideo nō eſt aſinus: ergo nullum rationale eſt aſinus. Da oppoſitum cōſequentꝭ aliquod rōnale eſt aſinus: g̊ hͦ quod eſt eſſe ratōnale nō eſt cauſa remouendi aſinū ab hoīe: g̊ ṗa fuit falſa qa hō eſt rōnalis iō nō eſt aſinꝰ. Si tū q̃ras de iſta appetere comedē ante horā debitā eſt peccatū: et ſuppono ꝙ li debitā dicat debitū ꝑcepti. Tunc dico ꝙ vel appetere dicit ibi motū deliberatū ⁊ non primū. Vel accipit̃ cōmūiter ad motū p̄mū et nō primū: vel dicit tm̄ motum primū: ſi t̃cio mō dico ꝙ ꝓpoſitio eſt falſa. Si p̄mo aut ſcd̓omodo diſtinguo penes amphibologiā qa vel li ante horā debitā det̃miat h̃ v̓bū appetē: ⁊ tc̄ ē ſſꝰ ꝙ appetē añ debitā horā ꝯedē ꝑ hora ſcꝫ debita. tc̄ dico ꝙ ipſa eſt falſa. ſi autē det̃minet h̃ v̓bum comedere tūc eſt ſenſus appetere comedē ante debitā horā eſt peccatū et tunc v̓a eſt: ſꝫ differēt̃: quia ſi appetē ſignificet actū deliberatū v̓a eſt vniuerſalit̃. ſi autē accipiat̃ cōiter ad actū deliberatū ⁊ ad p̄mū motū tunc vera eſt: ſꝫ ꝑticularit̃ tm̄ ita ꝙ vniūſalis ſibi correſpondēs eſt falſa. In hac q̃ſtione nihil dico de primis motibꝰ ex malis habitibus cauſatis quia de his loco ſuo inquiret̃. Cont̃ primā cōcluſionē arguit̃ rōne adducta ꝓ p̄mo dcō

2ᵒ ſic. tu ſcis ꝙ illicitū eſt ſic te moueri ⁊ ſic moueris gͦ peccas. Añs ꝓbatur quia tu ſcis ꝙ moueri libidinoſe illicitū eſt. tum ſcd̓o. quia tu ſcis ꝙ niſi rep̄mas illū primū motū illicite moueris: ergo tu ſcis ꝙ illicitū eſt ſic te moueri

Tercio. Ille motus eſt malū et nō maluꝫ pene. gͦ malū culpe: gͦ peccatū. prima pars añtis ꝓbat̃ per illud Apoſ. ꝙ odi malū id facio. ꝓ ſecunda parte ꝓbatur quia tunc debuiſſet dicere Apoſ. qđ odi malum hoc patior/ et non hoc facio. Tum etiā ſi tm̄ pena eſt/ eſt a deo inflicta: gͦ deo placet: gͦ Apoſ. potius debuit diligere illud malum ꝗ odire. ꝓpter iſtas rōnes cōcludit p̄poſitinꝰ. ꝙ motus primꝰ eſt peccatū quia ex vitio ſurgit ⁊ ad illicitū tendit. Et hiſdē rationibꝰ omnino arguit̃ cōtra ſecūdā ꝯcluſionē quia magis cōtra eā militant et aliter ſoluende ſūt.

Ad primā nego añs nō enī omnis motus viri ĩ copulā ꝯiugis tendit ad illicitū: nec ſcitur eſſe illicitū/ nec malū eſt vt breuiter oīa argumēta expediā. iō rn̄dēduꝫ eſt ad iſta argumēta ſecūdū ꝙ vident̃ facere ꝯ̄ ſcd̓am cōcluſionē. Ad primā nego maiorē ⁊ dico ꝙ ad illicitū pōt qs licite ⁊ ſine peccato moueri. q enī violent̃ mouet̃ ad illicitū nō mouet̃ ad illicitū illicite nec qui mouet̃ inuolūtarie: iō ſi maior debeat eſſe vera ipſa ē ĩtelligēda de motu ĩ nr̄a ꝑtāte exiſtēte q̃lis nō eſt p̄mus motus. Ad ſcd̓am nego añs ꝓ p̄ma ꝑte qa ſi ſis te moueri ſicut mouerꝭ p̄mo motu eſt moueri iuolūtarie. neſcio aūt me moueri iuolūtarie eſſe illicitū. ꝙ ſi ꝑ ſic moueri intelligeres moueri libidinoſe ⁊ diceres ſcis ꝙ te ſic moueri eſt illicitū. dico ꝙ ego ſcio ꝙ me ſic moueri aliquando eſt illicitum qn̄ ſcꝫ moueor voluntarie/ ⁊ ſcio ꝙ aliquādo nō eſt illicitū quādo ſcꝫ moueor voluntarie nec in ꝑtāte mea eſt moueri vel nō moueri. Ad ſcd̓am ꝓbatōem ātecedentis cōcedo aſſumptū ⁊ nego cōnam ſcio eī ꝙ niſi reprimā motū illū ego illicite mouebor nō qa motꝰ q̃ ego iā moueor ſit illicitꝰ: ſꝫ qa ſi ꝯtinuet̃ de p̄mo motu ⁊ nō illicito fiet nō p̄mꝰ ⁊ illicitus ⁊ de nō exiſtente in ꝑtāte nr̄a fiet ex iſtēs ĩ ꝑtāte noſtra Ad t̃ciā dico ꝙ eſt malū pene. Et ad ꝓbatiōem primā nego cōnam quia motus ille cauſat̃ a cauſa intrinſeca iō melius dicit Apoſ. facio ꝗ patior. Ad ſecundā ꝓbationem cōcedo ꝙ eſt a deo ĩflicta ꝑcialiter tamē a creatura cauſata cōcedo ꝙ deus diligit eā et nego cōnam qa multa diligit deus que nō vult a nobis diligi vtputa morteꝫ patris aut noſtrā aut infortunia ꝓximi: aut damnatōem noſtraꝫ aut deſertōem qua nos deſerit. Item dato ꝙ debeamus diligere quicquid deus diligit hoc nō eſt niſi pro tempore pro quo deus diligit ſcilꝫ ꝓ tempore quo eſt primus motus quia deus non diligit eum pro tempore ꝓ quo eſt ſecundꝰ motus vel motus ſpontaneus/ ⁊ hoc mō odiebat eū Apoſ. ſed hoc mō deus non faciebat ipſum. et cum dicit Prepoſitinus. ꝙ iſte motus ſurgit ex vitio. diſtingo vel ex vitio alieno ⁊ ſic ſiue ſic ſiue non nego cōnam: vel ex vitio ꝓprio puta ex malis habitibus. et dico ꝙ hoc nō eſt vniūſalit̃ verū. ſicut oſtenſū eſt ſupra ⁊ ſi ita eſſet qa orit̃ ex vitio hītuali ⁊ nō actuali ideo cōna nō valꝫ ꝙ aūt dicit Altiſſ̃ ꝙ vis generatia magis corrupta ē ꝗ vis nutritia nec ſufficiēt̃ ꝓbatū ē nec ꝯcludit qđ intendit non qdē cōcludit qđ intēdit quia poſito ꝙ eſſet magis corrupta non tamen ex hoc ſequeret̃ ꝙ motus ab ea ꝓcedentes ꝗ nō ſunt in poteſtate noſtra ſint peccata: ſed bn̄ ſequitur ꝙ eſt p̄ncipiū plurium malarū opatōm aut deteriorū. ꝗ vis nutritiua: nec tamē ſufficient̃ ꝓbat quia vis cōcupiſcibilis dicit̃ corrupta in ꝑte generatiua ꝑ hoc ꝙ in natū mediante ea ĩfūdunt̃ male q̃litates ⁊ quaſi venenate ad malas opationes inclinantes ſed non ſolū īmittunt̃ in vim generatiam: ſꝫ in oēm vim cōcupiſcibilem et iraſcibilē. ſi autē dicat̃ magis vis generatia magis corrupta qa ipā eſt principiū corrupte ꝓpagationis nihil ad ꝓpoſitū quia cum h̃ ſtat ꝙ alie habent qualitates infectas ⁊ morbidas et ad malas qualitates inclinātes quicquid ſit tamē ex hoc non poteſt concludi ꝙ primus motꝰ invi generatiua ſit peccatum   Ad rationem ante oppoſitum dico ꝙ motus aliquis nō habʒ ex ſpecie ſua eſſentiali ꝙ ſit bonusvel mal⁹ ⁊ iō quāuis ſit eiuſdem rōnis cum aliis ſi nō eſt voluntarius ⁊ i nr̄a ptāte nō ē pctm̄ qavolūtariuʒ eſt ꝓprietas opis bonivel mali.

Verif̃ Vtrum inſenſibilitas ſitvitiū?

q Arguif̃ ſic. Non eſtvitium carere ōnibus delectationibus tactus ⁊ guſtus ſed hoc eſt inſenſibilitas: ergo inſenſibilitas nō eſt vitium.   In oppoſitū eſt Ariſ.3°ethi. Notandū ꝙ per inſenſibilitatē intelligif̃ habitus iclinans habentē ad min⁹appetendū delcātōes guſtusvel tactus q̄ opʒ. omnibus enim aīalib⁹ vt dicit Ariſ. cōmune eſt diſcernē cibos ⁊ aliquibus gaudere ſiue delcāri aliquib⁹aūt nō. inſenſibili autē nihil eſt delcābile neqꝫ apud eūvnus cibus differt ab altero   Tunc ſit p̓ma ꝯcluſio Habitus inſenſibilitatꝭ eſt poſſibilis ōnis hītus eſt poſſibilis cui⁹actus cauſatiui ⁊ ꝓductiui ipius ſunt poſſibiles:ſed act⁹ īſenſibilitatis cātiui ipi⁹ſūt poſſibiles:igif̃. Minor ptʒ quia poſſibile eſt ꝙ quis minus appetat delcatōes ciboruʒ et potuū ac etiāvenereorū q̄ opʒ id eſt q̄ exigit ſanitas ſua:aut bona habitudo corporis/aut generatio ꝓlis. poſſibile eſt etiam ꝙ nō ſatis diſcernat int̃ cibos ⁊ ꝙ apud eum omnis cibus vl̃ potus idem ſit. conſtat autē ꝙ ex talibus actibus freq̄nter elicitis generaf̃ habitus inſenſibilitatis:igitur.   Secunda cōcluſio. Et ſi inſenſibilitas non ſit ipſa mala cōplexio poteſt tamen ex mala cōplexione oriri ꝓbatur p̓ma pars. qa nllūvitiū morale ē mala cōplexio:ſʒ inſenſibilitas eſtvitium morale:ergo nō eſt mala cōplexio. Maior ꝓbaf̃ qa oīs mala cōplexio eſt vitium corꝑale ſed nullumvitiū morale eſtvitium corꝑale:igif̃. Secunda ps ꝓbatur. Ex omni illo poteſt oririvitiū inſenſibilitatis quod inclinat ad actus ex quibus nata eſt generari inſenſibilitas:ſed mala cōplexio inclinat ad actus ex qbus nata eſt cauſari inſenſibilitas ſcʒ ad actus non diſcernendi inter cibos ⁊ non gaudendi in delcātionibus q̄tum opʒ. quod patʒ qa mala cōplexio inclinat ad actus gaudēdi in cibis ⁊ potibus in quibus non opʒ gaudere vt patʒ de his que a puero delcānf̃ in eſu carbonū aut veſtiū aut aliorū hmōi.   Tercia cōcluſio. Inſenſibilitas poteſt oriri ex egritudine ⁊ aliis malis qualitatibus non inexiſtentibus a natura. Patʒ p̓ma ps de egrotis oēm potum et cibum aut alteruʒ eorū reiicientibus quib⁹ moleſtū ē comedere:q̄uis tn̄ ad ſanitatem ſit eis neceſſarium. Dico enim ꝙ ex tali egritudine generātur actus que ſi eſſet longa ⁊ diu frequentarenf̃ generaretur hītus inſenſibilitatis inclinans ad act⁹ conſimiles. Eodeʒ modo poteſt ꝓbari de malis q̄litatibus. ex q̄litatibus enim inductis ex aliq̄bus cibis aut potibus fit odium coitus ex aliis fit odium cibi ex aliis odium potus ex aliis deſiderium ciborūviliū/ex aliis ciboruʒ nō humanorū ſicut contingit frequent̃ in mulieribus p̄gnantib⁹. Dico eni ꝙ ſi q̄litates ille diu ꝑmanerent in tantū ꝙ pōt fieri diuturna frequentatio actuū generaref̃ habitus inclinans etiā ceſſante aut corrupta illa mala q̄litate ad act⁹conſimiles. Ex iſtis cōcluſionibus apparʒ ꝙ Buri. male reprobat opinionē dicentiū ꝙ vitiū inſēſibilitatis eſt poſſibile non in hominib⁹bone cōplexionis ſed ꝑuenire poteſt ex praua ⁊ defectuoſa cōplexione naturali ſi enim reprobaret hāc opinionē quo ad primā ꝑtem forte habēt apparentiā ſʒ quia reprobat quo ad ſcd̃am apparentia caret. Nam hec opinio nō dicit ꝙ h̓vitiū ſit ipſa cōplexio:ſed ꝙ ex ipſa cōplexione mala ꝑuenire poteſt.   Quarta cōcluſio. Vitiū inſenſibilitatis pōt ꝑuenire ex errore intellectus. ratō enim cognoſcens damna turpitudines ⁊vituperationes q̄s cōmunit̃ homines intemꝑati ex nimia comeſtione ⁊ potatione incurrunt pōt iudicare licʒ erronee ꝙ ab his abſtinendū eſt q̄tuʒ natura pati poteſt ⁊ q̄tum poſſibile eſt cauēda et fugienda eſt in hiis delcātio/⁊ poteſt ſevolūtas huic erroneo iudicio conformare ⁊ imꝑare vſum ciborū ⁊ potuū non delcābiliū in pauca q̄titate ⁊ ī mala qualitate talit̃ ꝙ corp⁹ nō ſufficient̃ ſuſtentabif̃ nec ſufficiet ad oꝑationes q̄ cōgruunt ꝑſone tam ex ſe q̄ rōne officiorū ſic aūt ex electione freq̄nter faciendo generabif̃ habitus inclinans ad cōſimiles actus q dicif̃ inſenſibilitas. Ex iſtis autē actibus nō ſolū generaf̃ malus habitus in anima:ſed etiā generanf̃ male q̄litates in corꝑe cōplexionē depuātes ⁊ corrūpentes   Quīta ꝯcluſio. pōt aliqs ꝯt̃ iudiciū rōis inſēſibilitatꝭ act⁹ exercē. ꝓbo ponoꝙ aliqs ſm ſcd̃am ⁊ terciā cōcluſionē inclinef̃ ad actus inſēſibilitatis/⁊ nihilomin⁹iudicet hos act⁹eē vitioſos:tūc ſic. quotienſcunqꝫ voluntas inter duas inclinatōes contr̃ias manet libera ipſa poteſt declinare in qualibʒ ꝑtem:ſedvoluntas hic manet libera int̃ inclinatiōes qualitatū corporaliū ⁊ iudicii rōnis ſemꝑ ad optima deꝑcātis ⁊ inclinantis:g̃ poteſt ſeq̄ iſti⁹ vel illi⁹ impulſu

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

BIBLIOTEKA E SHTETIT SHKODER
46186
Inv

BIBLIOTEKA
BARLETI
SHKODËR
9280

onē ſm ꝙ ſibi placebit. ꝙ aūt int̄ iſtas īclinatōnes maneat libera. pꝫ quia nulla earum ipſaꝫ neceſſitat: ergo int̄ ipſas manet libera Sexta concluſio. Inſenſibilitas eſt vitium nociuuꝫ nature diſpendioſuꝫ bonis moribus ⁊ inhumanū ꝙ ſit vitium ꝓbatur omnis actus humanus quo quis deficit a regula recte rōnis eſt vitiū: ſed inſenſibilitas eſt hmōi: igr̄ Minor pꝫ quia rcā rō dictat mediocrit̄ ſuſtētādū eē corpꝰ ⁊ delectatōnibus guſtus ⁊ tactus eſſe mediocrit̄ indulgendum ⁊ regula huiꝰ mediocritatis eſt ꝙ nō minꝰ q̄ neceſſitas: nec tantū ꝙ impediat̄ bona habitudo corpis vel anime vel deferat̄ hōeſtas vl̄ excedatur facultas: ſed inſenſibilis non vtit̄ huiuſmodi delcātionibus q̄tum neceſſitas exigit ḡͦ inſenſibilitas deficit a regula rōnis. ꝙ ſi etiā aliquis ſacramentū inſtitutū ad multiplicādā naturā aſſequutus ita fugeret delcātiōem venereorū vt p̄termitteret ea que neceſſaria ſūt ad ꝯſeruationē nature ſm ſpeciē que per generationē fit talis deficeret a regula rcē ratōis ⁊ peccaret. ꝙ hmōi vitium ſit nociuum nature. Pꝫ qa vt dictum eſt: eſt conſeruatiuum malarū qualitatū ſi alique inſint ⁊ inductiuum earū ſi nō inſint ⁊ etiam variaruꝫ egritudinū cauſatiuū per q̈s non ſolū vires vegetatiue ſed etiā animales indiſponunt̄ ⁊ īterdū intātū creſcit indiſpoſitō ꝙ ratio percutitur ⁊ alienatur. ꝙ ſit bonis moribus diſpendioſum ꝓbatur. quia leſis viribus vegetatiuis ⁊ ſenſitiuis impedit̄ opus prudentie. quod ex ſenſationibus et experienciis dependet ſed impedito opere prudentie diſpendium affert̄ bonis moribus cum prudentia ſit bonorū morū regula p̄terea īpedit̄ homo ne ea facere poſſit que ſibi cōpetunt rōne ſtatus ⁊ dignitatis puta miles ab actibus militie p̄dicator a labore p̄dicatōis agricola ab operibus agriculture: igit̄. ꝙ ſit vitium inhumanū ꝓbatur ratiōe Ariſ. Omne vitium qđ hoīem elongat a moribus ⁊ conditōibus hoim eſt inhumanū: ſꝫ inſenſibilitas eſt hmōi: igit̄. Minor ꝓbatur quia per inſenſibilitatē fit ꝙ homo non diſcernat cibos et non aliquibus gaudeat ⁊ aliq̄bꝰ nō/ ⁊ ꝙ nihil ſit delcābile ⁊ ꝙ apud eum omnes cibi pro eodem habeant̄: ſed qui talis eſt lōge diſtat a moribus ⁊ cōditionibus hominū: igit̄. Septima concluſio. Abſtinere a multis ⁊ cōibus delcātionibus et pauciſſimis vti cōgruis ad aliqueꝫ finem honeſtū ⁊ meliorē q̄ ſit delectatio a q̄ abſtinet̄ et effectus eius in intendentibus talē finem non eſt inſenſibilitas: ſed temꝑantia maxime ſi non deficiat̄ in tanto ꝙ ꝑcutiat̄ rō: ſiue alienet̄ vſus ratiōis: aut egritudines manifeſte et vehementes incurrant̄. Iſta cōcluſio ꝓ p̄ma pte eſt beati Tho. dicentis ꝙ ab hiis delcātionibus/ quandoq; laudabile vel etiam neceſſariuꝫ eſt abſtinere ꝓpter aliquem finē ſicut ꝓpt̄ ſanitatē corpis aliqui abſtinent a quibuſdā cibis ⁊ potibus ⁊ venereis/ ⁊ etiam ꝓpter alicuius officii executionem ſicut athletas ⁊ milites neceſſe eſt ab aliquibus delectationibus abſtinē/ vt officium ꝓprium exequant̄ ſimilit̄ penitentes ad recupandam ſanitatē anime abſtinētia delectabiliū quaſi quadaꝫ dieta vtunt̄/ ⁊ volentes contemplatōi ⁊ rebus diuinis vacare opꝫ ꝙ ſe magis carnalibus abſtrahant: nec aliquid p̄dictoruꝫ ad inſenſibilitatis vitiuꝫ ptinet hec Thomas Addo quod habꝫ Buri. ꝙ monachi ⁊ alii religioſi ⁊ ſacerdotes quibus nullum impendꝫ onus graue ſi ſtrictiſſimis abſtinētiis macerēt corpꝰ vt robur ⁊ pulchritudinē diminuāt ad eternam adipiſcendā ſalutem ipſi non peccant/ ſed magnū operāt̄ opus temꝑantie duꝫ tamē nō ī tanto deficiant ꝙ ꝑcutiant rōneꝫ aut inde egritudines manifeſte incurrant ꝙ ſi ita facerēt p̄ncipes ⁊ milites ⁊ manu operatores et alii quibus incumbit in aſpectibus ſubditorū decētes eſſe aut corporeos ſuſtinere labores peccarēt ſecundum vitiuꝫ inſenſibilitatis. dixi autem propter finem honeſtum quia ſi finis eſſꝫ īhoneſtꝰ non ꝓpter hoc euitaretur vitium inſenſibilitatis vt ſi mulier ita abſtineret vt ſe luxurie aptiorē redderet dupliciter peccaret. dixi ⁊ melioreꝫ q̄ ⁊c̄ quia ſi finis ille non eſſet melior tunc non īpediret inſenſibilitateꝫ vt predicator qui ita faceret vt magis placeret populo et vt deuotior ⁊ temꝑatior appareret et non vt populum dirigeret ad Criſtum. Dixi ſi non deficiatur in tāto et cetera. quia finis poſſet eſſe tam arduus ꝙ leues aut lente egritudines tollerande eſſent ꝙ ſi inde cauſaretur alienatio mentis/ aut aliqua vehemens ⁊ violenta egritudo que cito inductura eſſet mortem non videtur rationabile talibus abſtinentiis indulgere. Ad quod ꝓbandum poſſunt induci omnes rationes et autoritates que ſupra adducte ſunt in queſtione de regula tēperantie. ꝓbat̄ iſta cōclō p illō qđ hr̄ Danielis. x. in diebus illis ego dan. lugebā triū ebdomadaꝝ tps panē deſiderabilē nō comedi ⁊ caro ⁊ vinū nō introierūt in os meū ſꝫ neq;

vnguēto vnct⁹ ſū. ſcđo ꝓbat᷑ per illud danielis p̄mo pueris qui vtebant᷑ legumibus dedit de⁹ ſciām ⁊ diſciplinā in omī libro ⁊ ſapiētia ex q̄ auctoritate pȝ ꝙ hmōi abſtinentia ꝓmouet ad opus cōtemplatiōis ⁊ ad rerꝝ cognitionem.

Octaua cōcluſio Et ſi ītpantia ſit cōior ⁊ plures ſine cōpatōne oppugnet q̄ inſenſibilitas nō eſt tñ inſenſibilitate deťior. Prima ps eſt Arī. in ťcio dicētis de inſenſibili nō ſortitus aūt tľis nomē ꝓpť nō multū fieri. Et in ſcđo ita habȝ deficiētes aūt circa delectationes nō multū fiunt ꝓpť qđ iſti nomen nō ſunt ſortiti ſint aūt inſenſibiles. Scđa ps ꝓbat᷑ auctē caſſiani collatōe ſecunda que eſt de diſcretiōe dicentis ꝙ ad puritatem mētis exigit᷑ nos illeſos ab vtraqȝ nimietate ſeruare ſcȝ ieiunii et gaſtrimargie vigilie ⁊ ſomni. qđ ꝓbat p̄mo per cōmune ꝓuerbiū quo dicit᷑ ꝙ nimietas ⁊ voracitas equales ſūt quod ſic exponit. i. ad vnū finē nimietas ieiunii ⁊ voracitas ꝑuenit eodē enim diſpendio īmoderate vigilie ⁊ torpor ſōni monachū inuoluit cū ꝑ exceſſū vigiliarꝝ ad illū ſtatū reuoluat᷑ in quo negligens qſꝑ per incuriā detinet᷑: q enim vigiliis immoderate vtit᷑ morbos īcurrit ac varias egritudines qb⁹ nec ad laudes matutinas ſurgere nec alia religioſi viri officia exequi ꝑmittit᷑. Addit ꝙ eos quos nō potuit ſuꝑare gaſtrimergia ⁊ ſōnus eos immoderatio vigilie ⁊ ieiuniorꝝ frequent᷑ ſuꝑauit ꝓbat preťea per illud per arma iuſticie que a dextꝭ ſunt ⁊ a ſiniſtris recto moderamine tranſeūdū eſt. Tercio ꝓbat exēplo ſui q cū aliī duob⁹ ac trib⁹ diebus cibuȝ reſpuiſſe: ⁊ per pľes dies ac noctes paululū ſomni recepiſſet grauī⁹ tñ periclitatuȝ ſe ſenſit ſōni cibiqȝ faſtidio q̄ corpis ⁊ gaſtrimargie colluctatione. Ex qbus infert ꝙ ſicut timendū eſt ne appetitu corporee voluptatis ſic in diſſolutionem delabamur vt añ ꝯſtitutū tempus vel cibo indulgere vel modū excedere preſumam⁹ ita refectio eſce ⁊ ſomni hora legitima etiā ſi tūc faſtidianus ingerēda eſt. qđ ꝓbat qa īmoderata abſtinentia ꝑnicioſius q̄ ſaturitas remiſſa ſupplātat ⁊ a ſaturitate ad debitā mēſurā inťcedente diſcretionis cōpunctione aſcendi poteſt ab immoderata aūt cōtinentia nō poteſt. ꝓbat᷑ preťea concluſio ꝑ hāc inſenſibilitatē homīes maxime patent illuſionibus demonis igit᷑. Añs ꝓbat exemplisque inducit idē caſſianus in eadem collatione. Et p̄mo explō heronis q cū tenuiſſet qnquaginta ānis ꝯtinentiā ⁊ ſolitudinē cū ſūmo rigore ita vt nec die paſchali voluerit fratribus aggregari nec q̄tulocūqȝ pui leguminis vſu recreari: tādē a ſathana ſe in angelū lucis trāſſerēte ſuaſus eſt vt nulli amplius diſcrimini eſſet ſubiectus ꝓpter magnitudinē ſue virtutis quod vt expimēto ꝓbaret ſe in ꝓfundū puteū p̄cipitē dedit a quo extractus vitā in labore ſue deceptionis finiuit aqua nec expimēto mortis reuocari potuit. Scđo ꝓbat᷑ explō duorꝝ fratrꝝ qui poſt diuturnas ⁊ duriſſiās abſtinētias decreuerūt aberrare ꝑ vaſtitatē ſolitudinis ⁊ nullā eſcā ſumē niſi quā deus illis per ſemet ipſū ťbuiſſȝ: cūqȝ longa fame deficerēt magites viri īmaniſſī cōtra naturā ſue crudelitatis eis cū panibus occurrerūt quorꝝ vn⁹ ſc panib⁹ velut a deo ſibi porrectis cū grārꝝ actōe refecit alter cibū ab hoīe allatū recuſauit ⁊ inedia ꝯſūpt⁹ ē. Tercio ꝓbat᷑ explō monachi meſopotameni q cū diu obſeruaſſet cōtinentiā paucis imitabilē diabolicis tñ reuelatōnib⁹ ſic deluſus ē vt ad iudaiſmū ⁊ circūciſionē carnis lapſu miſerabili volueret᷑ oſtendit eni illi demō pplm xpiānuȝ cū apľis ⁊ martirib⁹ tenebroſū tetrꝝ omīqȝ macie deformē cō̄ iudeorꝝ plebē cū moyſe p̄riarchis ⁊ ꝓphetis ſūma tripudiātē leticia ⁊ ſplēdidiſſīo luie coruſcātē ſualitqȝ vt ſi vellet horꝝ btitudinis pticeps fieri circūciſionē ſuſcipet qđ et fecit. ꝓbat᷑ p̄terea cōclō qa ſicut nimietas ventrē diſcendit ita ieiuniorꝝ ariditas vētrē ꝯſtringit ⁊ ſicut mēs nietate ciborꝝ opp̄ſſa emittē puras p̄ces ad deū ñ pt ita eađ nieate cibi laſſata ꝑdit orōnis vigorē. ⁊ preťea expim ur ꝙ dieb⁹ illis qbus acriore abſtinētia carnē caſtigam⁹ ignē carnalis ꝯcupiſcētie magis ſentimus hūc tñ miſtrat vt dicit caſſian⁹ p̄terita cibi maťia.

Cōtra p̄mā cōcluſionē argui᷑ ſic tact⁹ ⁊ guſtus ſūt nobis neceſſarii ad vitā gͦ īſenſibilitas guſtus ⁊ tactus nō ē homi ſaltē diu victuro poſſibilis. Secūdo nulla potentia eſt neceſſaria niſi propter actum ergo illius potētie actus eſt neceſſarius que eſt ad vitā nccīa ſed vt conſtat tactus et guſtus ſunt ad vitam neceſſarii ergo et actus eorꝝ ⁊ per cōſequens inſenſibilitas nō eſt poſſibilis. Ad primam dico ꝙ inſenſibilitas accipitur dupliciter. Vno modo pro omnimoda deſtitutiōe ab appetitu cibi ⁊ potus et aliorꝝ delectabiliū ⁊ ſic cōcedo ꝙ nō ē poſſibilis niſi ꝓpter egritudinē aut vehementē maliciam complexionis. Secundo modo accipitur pro defectu in gaudendo huiuſmodi delectationibus ꝛ pro defectuoſo vſu eaꝝ ſecūdū ꝙ dictū eſt in notabili et ſic eſt poſſibilis ꝛ per hoc ad ſecūdā

Contra ṕmā partē ſexte concluſionis arguitur ṕmo ſic minus concupiſcere ꝛ minus delectari q̄ ſit neceſſariū non eſt in poteſtate noſtra ſed inſenſibilitas conſiſtit in minus ɔcupiſcēdo ꝛ minus delectādo q̄ ſit neceſſariū ergo īſenſibilitas non eſt in poteſtate nr̄a ꝛ per cōſeqns non eſt viciū. Maior ꝓbatur pro ṕma pte quia fames ꝛ ſitis nō ſunt in ptāte noſtra ergo cōcupiſcentia cibi ꝛ potus non ſunt in ptāte noſtra Pro ſecūda pte ꝓbatur ɔcupiſcere nō eſt in poteſtate nrā ſed delectatio ſequatꝛ naturali neccītate adeptionē rei cōcupite gͦ delectatio nō eſt in noſtra poteſtate . Cōfirmatur auc̄te Ar̄.in t̄cio diuidentis ɔcupiſcentias in cōes ꝛ ꝓprias qui dicit cōes eſſe naturales ꝛ cōuenire omībꝰ ꝛ ꝙ qlibet ɔcupiſcit qn̄ indigens fuerit ſiccū et humidū cibū ꝛ lectū ingt homerꝰ iuuenis ꝛ creſcens:dicit pret̄ea ꝙ in naturalibus cōcupiſcētiis pauci peccāt ꝛ tm̄ vno mō vbi habꝫ cuſtracius in minꝰ enim pctm̄ a naturali impeditꝛ appetitu ꝛ indigentia. Secūdo illđ nō eſt viciū qđ eſt oportunū homī bn̄ diſpoſito ſm̄ v̓tutem ſed in totali ext̓minatōne delectationū ē optima diſpoſitio homīs ad v̓tutem igitꝛ. Minor ꝓbatur auc̄te Euſtracii ṕmo ethicoꝝ dicētis ꝙ ꝑfectū opꝫ feſtinare ad omīodā ext̓minationē irrōabiliū paſſionū ꝛ Ar̄. vt habetꝛ in libro de morte ſua dicit ꝙ phūs purus ꝛ ꝑfectus mortificauit omīa deſideria ſua in comeſtōne potu ꝛ coitu. Et cōmentator in ꝓlogo octaui phiſicoꝝ ꝙ cum hoc perfectus factus ſpeculatiuus viderit inuirilitatē appetituū ſenſualiū eiiciet eos omīo ꝛ odiet odio maximo. Tercio inſenſualitas valet ad acqſitionē virtutis ergo ipſa nō eſt viciū. Añs ꝓbatur quia ſecundū Ar̄. ſecundo ethicoꝝ ſi volumus acqrere v̓tutem opꝫ nos habere ad delectationem ſicut ſeniores plebis troianoꝝ ſe habebāt ad helenā quā nec tāgē nec videre volebāt ita dicēte Ar̄. ꝙ igitꝛ ſenes plebis patiebantur ad helenam hoc oꝫ pati ꝛ nos ad delectationē ꝛ in omībus illoꝝ dicere vocē ſic igitur abiicientes eam minus peccabimus ſed per inſenſibilitatē abiicimus delectationē ergo valet ad acquiſitionem v̓tutis. Quarto omne viciū habet in nobis aliquod motiuū qđ ꝑuertit iudicium rōnis aut electionē voluntatis : cum ratio ſemp ad optima deprecetur ſed inſenſibilitas nullū habꝫ in nobis motiuū non rationem quia ipſa ſemp ad optima deprecatꝛ non voluntatem quia nata eſt ſequi iudiciū rōnis niſi per appetitū ſenſitiuū trahatur ad oppoſitū nec appetitū ſenſitiuū qa inclinatur naturaliter ad delectationes ſenſuales. Confirmatur omne motiuū ad viciū aut mouet delectando aut ɔtriſtando ſed ad inſenſibilitatē nihil mouet delectando cū cōtra delectationē nihil delectando moueat nec cōtriſtando qa omne tale mouꝫ ad fugā ſed delectando nec ad fugam nec ɔtriſtando mouere poteſt gͦ inſenſibilitas nullū habet motiuū in nobis. Quinto illud nō eſt viciū quod viri religioſi ꝛ maxime contemplatiui ſemp obſeruauerūt ſed hmōi viri q̄tum potuerunt delectationes guſtus ꝛ tactꝰ a ſe reiecerūt gͦ inſenſibilitas qua fit hmōi abiectio nō eſt viciū. Sexto opa cōtemplatiōis ꝛ ſanctitatis ſūt precioſiora bōa habitudine et diſpōne corporis ſed reiectio delectabiliū vſqꝫ ad indiſpoſitionē corporis q̄lis fuit in gregorio qui propter abſtinētias duriſſimas febre quaſi cōtinua ꝛ doloribus ſtomachi vexabatꝛ eſt vtilis ad opa contēplationis ꝛ ſanctitatis gͦ hmōi reiectio delectabiliū nō eſt vicioſa gͦ nec inſenſibilitas. Ad ṕmā dico ꝙ accipiendo ɔcupiſcere cōmunitꝛ pro appetere ɔtingit minus ɔcupiſcere triplicitꝛ. vno mō appetitu ſequente malas qualitates corporis. ſecūdo mō appetitu ſequente deliberationē rōis erronee. tercioº appetitu ſequente habitū iā ex frequētatis actibus genitū. Dico pret̄ea ꝙ cōcupiſcere dicitur eſſe in poteſtate nrā duplicitꝛ. vno mō qa in poteſtate noſtra ſit ꝙ inſurgat vel nō inſurgat ipē motus cōcupiſcentie. Alio mō qa in ptāte noſtra ſit ꝙ ei appetitū rōnalem ɔformemus aut ꝙ ei talitꝛ inſurgenti obediamus. tūc dico primo ꝙ appetitus ſecūdo mō eſt in ptāte noſtra vtroqꝫ mō hoc ex ſe patet qa talis appetitus ſequitꝛ rōis deliberationē q̄ eſt in mera libertate nrā. Dico ſcđo ꝙ appetitus quo ṕmo mō appetimus nō eſt in poteſtate nrā ṕmo mō ſꝫ eſt in poteſtate nrā ſcđo mō hoc eſt nō eſt in poteſtate noſtra ꝙ talis motus inſurgat vel nō inſurgat nec per hoc ꝙ tunc inſurgit peccamus ſed quia ī ptāte nr̄a ē ɔformari ſibi p appetitū rōalē aut obedire ꝛ obſeq ſibi vl̄ ꝑmittē ꝙ ducamur ipetu eiꝰ iō hec faciēdo peccamꝰ: de appetitu t̄cioº dico eodº ſicut de appetitu pºº niſi ꝙ hitꝰ gn̄atꝛ ē ex vicioſis actibꝰ n̄i [illegible] mala cōplexio [illegible] tactū ē vtrꝝ hitꝰ ex vicioſis actibꝰ geitus faciat primos motus ab eo cauſatos eſſe vicioſos. Et licꝫ ergo non famere ꝙ non ſitire non ſit in pote ſtate noſtra tamen in poteſtate noſtra eſt min⁹ accipere de cibo vł cibū min⁹ delectabilē q̄ exigat neceſſitas tā rōne ꝑſone q̄ ſtatus et ex tali aſſuefactōne poſſibile ē ꝙ fames et ſitis non fiant in nobis niſi ſecūdū exigētiā illi⁹ modice ſūptionis et ꝙ ī maiori nō delecteť appetitus.

Ad cōfirmationē concedo anctoritatē ariſ. ad ſenſū ī q̄ ſup̄ expoſita eſt. Ad euſtraciū dico ꝙ peccatū in min⁹ vł peccatū inſenſibilitatꝭ impediť a naturali appetitu ⁊ indigētia nō ne fiat vnq̄ ſed ne frequenť ⁊ in multis fiat ita enī ſolēt Ar̄. ⁊ euſtracius ⁊ alii phī morales ī moralibus ꝙ in pluribus euenit vīuerſaliter affirmare/⁊ ꝙ in paucis cōtingit vniuerſaliť negare ſcđm ꝙ idē Ar̄. in ṗmo libro expreſſe proteſtatus eſt propť multā drn̄am q̄ habet uia moralis. Ad ſecūdā nego minorē ad auctē euſtracii dico ꝙ per irrōnales paſſiōes intelligit eas que cōtra iudiciū recte rōis inſurgūt tales enim extˀminari opꝫ vt ſolum remanēt paſſiōes recte rōni ꝯſone. Ad auctē Ar̄. dico ꝙ p mortificationē deſiderioꝝ nō intelligebat Ar̄. reiectōeꝫ oīꝫ deſiderioꝝ ſed per mortificationē ītelligit ꝙ nulla deſideria impellāt notabiliter hoīnem cōtra iudiciū recte rōnis ⁊ hoc eſt hr̄e ꝟtutes ſm gradū tꝑantie in quo gradu homo exiſtens non ſentit notabilē pugnā appetit⁹ ſenſitiui cōtra rōem. Eodem mō ad auctē Auerrois rn̄deo ꝙ per eiicere eos intelligit ꝙ faciat eos eſſe ſub regula rōis ⁊ nō dimittat eos ī impetu ſue inſenſualitatis et inuirilitatis. Ad terciā negať ꝯn̄a nā ſm Ar̄. in ſecūdo ethicorum inclinato ad vnū viciū ꝓficit ad acqſitionē virtutis ſe tranſferre in oppoſitū viciū ⁊ tn̄ conſtat ꝙ oppoſitū viciū eſt viciuꝫ ſimiliter inanis gloria vt habet caſſianus valet ad acqrendū tēperantiā ⁊ tn̄ inanis gloria eſt viciū. Ad ꝓbationes aūt an̄cedentis reſpondeť dupłr vno modo ꝙ loq̄ť de delectationibus exceſſiuis recte rationis iudiciū oppugnātibus. Aliť diciť ꝙ qa hoīnes cōiť inclinanť ad exceſſiuas delectationes ſm documēta ſua optima via ꝑueniēdi ad vſū mediocrē ⁊ honeſtū eaꝝ eſt reiicere omēs q̄tū poſſibile eſt vt mediāte reiectiōe rōnis ⁊ inclinatōe q̄ facit natura eligať circa delectatōes medietas. Ad quartā dico ꝙ male qualitates corporee poſſunt mouere ad act⁹ inſenſibilitatis poſſunt etiam mouē male conſuetudines pn̄t mouere erronea rōis iudicia ꝑuenientia aut ex diminuta inqſitiōe aut ex aliqua ſophiſtica rōne aut ex quauis apparentia falſa. Poteſt preterea ad id mouere appetitus laudis ⁊ glorie ſicuť ꝯtingit in illo cui dictum eſt a quodam ſene ꝙ cum erat in cenobio eum fratꝝ aſpectus et laudatio ſaginabat ideo ſine fatigatione p tres aut quattuor dies ieiunabat in heremo aūt vbi erat ſolitudo vix per vnū diē ieiunare poterat qa nō ſaginabať aſpicientiū fratꝝ laudationibus. Ad ꝓbationē cum diciť ꝙ ratio ſemp ad optima deprecať hoc cōceditur de ratione non errante. Ad probationē de voluntate dico ꝙ ſi ratio erret volūtas eā male ſequiť. Dico etiā ꝙ q̄uis ratio nō errararet circa materiā inſenſibilitatis. voluntas tamen appetens inaniť laudē et gloriā p̄t ex libertate ſua velle iſtā duriſſimā abſtinentiā vt per eam laudem conſequať mediante noticia ⁊ iudicio intellectus vero ⁊ nō erroneo quo indicat ratō homines talibus abſtinentiis deditos haberi apud alios in magna reputatione. Ad probationem de appetitu ſenſitiuo concedo aſſumptuꝫ vt in pluribus contingit tamen aliquos eē male complexionis ⁊ non taliť ex complexiōe aut aliis qualitatibus inclinari. Ad confirmationē dico ꝙ ad opa inſenſibilitatis poteſt quis moueri cum delectatiōe poteſt quis moneri cū triſticia poteſt quis moueri cum vtroqꝫ qui directe ⁊ īmediate moueręť ad ea ex inclinatiōe qualitatum corporalium videręť moueri cū delectatione qui moueręť ad ea ex iudicio erroneo cōtra inclinationes vehementes in oppoſitum ante habitū geitum moueretur cum triſticia qui aūt moueręť ex appetitu vane laudis ꝯtra inclinationes vehementes appetitus ſenſitī habet delectationem ex ſpe laudis et habet triſticiā in carendo delectationibus vehementer concupitis. Ad quintā concedo minorē de delectatiōibus ſuperfluis nō de delectatōib⁹ neceſſariis et congruentibus ſibi aut ſimpliciter aut ſecundum exigentiā alicuius honeſti finis

Ad ſextam concedo vtranqꝫ partem antecedentis concedo etiam conſequens quod inferť reiectio enim huiuſmodi delectationum quantum congruit ad aliquem finem honeſtum cuꝫ paruo diſpēdio corporis non pertinet ad inſenſibilitatem ſed ad temperantiam ſicut dictum eſt. Contra ſeptimam concluſionem arguitur ſic nihil ꝙ ſecundum ſe eſt vicium poteſt ꝑpter quamcunqꝫ circunſtantiam fieri virtuoſū ſed inſenſibilitas ſecundum ſe eſt vicium ergo inſenſibilitas propť circunſtantiā finis nō definit eſſe vicioſa nec incipit eſſe virtus.

Secundo homo tenetur ministrare alimēta nccīa corpori g̊ nō mīstrando nccīa ⁊ q̄ suff.ciunt ad bonā corporis habitudinem non soluit ꝙ soluere tenetur ergo peccat. Tercio homo tenetur plus ad sustentationem proprii corporis q̄ proximi sed nō pascendo proximū ꝗtum necesse est peccat ſm illud si non pauisti occidisti ergo peccat si citra necessitatē corpus ꝓpriū sustētat Ad p̄mā respōdeo ꝙ cōclusio nō h₃ ꝙ isēsibilitas possit eē v̓tus s₃ ꝙ actus q̄ detrahit᷑ delectationibus secūdū exigēciā certi finis plus q̄ si nō int̓ueniret huiusmodi circunstantia finis nō est insensibilitas. sed dices ille actus p̄mo seclusa circunstantia finis est insensibilitas ⁊ postea illa circunstantia finis posita non est isensibilitas sed actus bonus ergo isensibilitas pōt nō esse insensibilitas ⁊ eē actus bonus ⁊ laudabilis. Ad hoc rn̄deo ꝙ aliqs actus dicit᷑ esse isensibilitas dupl'r vno mō p se p̄mo ⁊ sic solus actus voluntatis habens omēs circūstantias actus ext̓ioris pro obiecto dicit᷑ eē insensibilitas. Alio° per alterū ⁊ sic actus appetitus sensitiui aut ext̓ior p̄mo actui subordinat⁹ dicit᷑ insensibilitas cū ergo dicit᷑ insensibilitas pōt eē actus bonus si illa sit cōposita falsa ē qa sensus est ꝙ hec est possibilis insensibilitas est actus bonus si sit diuisa ⁊ accipiat᷑ p̄mo modo tūc dico ꝙ falsa est: si scd̓o mō tūc concedo eam esse verā sicut ꝓbat argumentū qa hoc modo insensib ilitas pōt nō eē isensibilitas. Ad secūdā dico ꝙ alia alimenta nccīa sūt corpi vt ꝑduret in bona habitudine sanitatis et alia vt ꝑduret in bona hītudine ad finē aliquē rōabilit᷑ p̄stitutū puta ad finē cōtemplationis aut satisfactōis pro peccatis aut ad opa excellentis sanctitatis iō si nō soluat homo corpori ea q̄ nccīa sunt ad hītudinē bonā ⁊ ꝯgruā fini rōabilit᷑ prestituto ꝯcedo ꝙ peccat. Eodē mō rn̄deo ad t̓ciū pascit enī ꝓximū ⁊ se ip̄m ꝗtū ncc̄e est si pascat ꝗtum ꝯgruit fini quē sibi ip̄e p̄stituit. Cōtra scd̓a₃ ptē octaue ꝯclusionis arguit᷑ p̄mo auct̄e Ar̄. scd̓o ethicoꝝ dicētis ꝙ insēsibilitas min⁹ opponit᷑ tꝑantie q̄ itꝑantia g̊ est min⁹ viciū. Scd̓o de insensibilitate facilius ē redire ad tꝑantiā q̄ de intꝑantia g̊ insensibilitas ē min⁹ viciū. ān̄s ꝓbat᷑ tū p̄mo qa ad hoc ꝙ redeat᷑ de insensibilitate ad tꝑantiā iuuat naturalis īclinatio que īpedit ne redeat᷑ de intꝑantia ad temꝑantiā tū secūdo qa ꝓpt̓ oppōnē insensibilitatis ad naturā min⁹ pōt cape augmentū. tū t̓cio qa insensibilitas min⁹ tollit vsū ⁊ exerciciū rōnis q̄ intēperantia cū tota vita intꝑatoꝝ verset᷑ in potationibus comestionibus ⁊ diuturnis sōnis vel eoꝝ ꝓcurationibus ⁊ ita paꝝ vel paucū eis de tpe ꝯcedit᷑ advacandū opationib⁹ rōis. Tercio intꝑantia est cōior vt dicit p̄ma ps cōclusionis ⁊ plures commaculat ergo est deterior.

Ad p̄mā dico ꝙ ſm Ar̄. in eodē scd̓o capitulo p̄mo t̓cii tractatus pn̄t esse due cause ꝓpt̓ quas ꝯtingit ꝙ vnū extremū plus opponit᷑ medio q̄ alteꝝ vna est sūpta ex ipsa rei natura qa sc₃ ſm rei v̓itatē vnū extremū ē simili⁹ ⁊ ꝓximius medio. Alteꝝ ē dissimili⁹ ⁊ distanti⁹. Alia est sūpta ex nobisipsis ita ꝙ illud extremū ad qd̓ hoim genus magis inclinatū est cōit᷑ dicit᷑ magis opponi medio. Et hoc mō ꝯcedo ꝙ isensibilitas minus oppōit᷑ tꝑantie q̄ intꝑantia ꝙ exp̄mit Ar̄. post assignationē scd̓e cause ita dicens. Alia causa ex nobisipsis ad que enī ipsi magis nati sumus aliqualit᷑ hec magis cōtraria medio vident᷑ puta ipsi magis nati sumus ad delectatōnes iō facilius mobiles sumus ad intꝑantiā q̄ ad tꝑantiā. hec igit᷑ magis cōtraria dicunt᷑ ad q̄ augmētū magis fit. Dico ergo ꝙ ꝯn̄a nō valet de eo ꝙ minus opponit᷑ ꝓpter secūdā causā. Ad secūdā nego p̄mo ān̄s ⁊ ad ꝯtrariū āntis allegatus est in ꝓbatiōe eiusdē cōclusionis octaue cassianus dicēs ꝙ a saturitate ad debitā mensurā ascendi pōt ab īmoderata aūt ꝯtinentia nō pōt. Secūdo pōt ꝓbari exēplo heronis quod allegatū est in probatōne octaue conclusionis qui nullo modo potuit suaderi vt die pasche fratribus aggregaret᷑ ⁊ aliqd leguminis sumēt ⁊ tn̄ illa die innumeri intemꝑantes temperantie modū ⁊ regulam seruant. Secundo nego consequentiā quia ꝙ facilius redeatur non contingit quia sit minus viciū s₃ qnia homines naturalit᷑ inclinant᷑ ad delectationes tempantie Et ideo ꝯcedo duas p̄mas probationes. dico tamen pro secunda ꝙ modicū ⁊ paruum augmentū in insensibilitate est mlt̓o magis nociuū q̄ magnum augmentum intemperantie cum statim ex paruo augmento insensibilitatis ratio percutiatur ⁊ alienet᷑ mens. Ad terciā probationem dico ꝙ insensibilitas notabilis ⁊ sensibilis tollit ⁊ bonā habitudine₃ corporis et egritudines varias inducit ex quibus ita vel magis impedit᷑ vsus rationis q̄ ex intemperantia ⁊ preterea percutit rationem.

Ad terciam nego consequentiam dico tamen ꝙ aliquid dicitur deterius dupl'r vno mō extensiue. Alio° intensiue de p̄mo mō ꝯn̄a est bona ſed de hoc mō nō eſt poſita ꝯcluſio. ſecūdo mō ꝯña nō vꝫ: oppoſitū ei vitiū crudelitatis ē extēſiue ꝛ plˀes inficit q̄ crudelitas. Et ſilr̄ ira q̄ crudelitas et tamen crudelitas eſt deterior.

Cōcluſio quā poſuimus vt eſtimo a nullo negabitur ſi cōpararemꝰ inſenſibilitatē ad intemꝑantiā ſecundū eq̄litatē graduū recedat enim inſenſibilis a medio tꝑantie ꝑ vnū gradū ꝛ intꝑatus ꝑ vnū. Dico ꝙ erit deťius īſenſibili ꝑ īſenſibilitatē vnius gradus q̄ iniꝑato ꝑ intꝑantiā vnius gradus recedat vterqꝫ ꝑ duos aut tres aut per ſex: dico ꝙ erit deťius inſenſibili ꝑ inſēſibilitatē ſex graduū q̄ intꝑato ꝑ intꝑantiā ſex graduum ideo nō videt᷑ mihi caſſianꝰ ſine rōe ſñiam ſupꝛius poſitā fuiſſe ſequutā

c Onſequent᷑ agendū de partibus tꝑantie ſtricte accepte q̄ ſūt caſtitas/abſtinētia ꝛ ſobrietas ꝛ p̓mo age᷑ de caſtitate ī cōmuni deiñ de ꝑtibus eius   De caſtitate g̊ q̄ritur p̓mo Vtꝝ caſtitas ſit vˀtus ſpēalis? Arguit᷑ p̓mo ꝙ nō caſtitas ꝑtinet ad corpꝰ g̊ ipſa non ē vˀtus. Añs ꝓbat᷑ qa aliquis dicit᷑ caſtus ex eo ꝙ aliq̄lˀr ſe habꝫ ad vſū aliquaꝝ ꝑtiū corporis

In oppoſitū arguit᷑ auctoritate macrobii et oīm theologoꝝ ponētiū eā ꝑtē tꝑantie.   Notandū ꝙ caſtitas accipit᷑ duplr̄. vnoº ꝓprie alio mō methaphiſice. ꝓprie eſt firmū ꝓpoſitū reiiciendi libidines turpes ꝛ inhōeſtas. ſm aliq̄s enī caſtitas dicit᷑ a caſtū qđ eſt ꝯſtrictū aut choercitū/ hitus ergo quo cohercent᷑ libidinū ꝯcupiſcētie ne in opa turpia ꝛ diſſoluta īpellāt vocat᷑ caſtitas. Secūdū aliq̄s vˀo caſtitas a caſtigo qa ꝑ eā caſtigant᷑ hmōi ꝯcupiſcētie libidinū. alio mō accipit᷑ methaphorice ꝛ tc̄ caſtitas ſꝫ Thomā eſt debita mētis ad rem aliquā ꝯiūctio ac nexꝰ. Fornicatio aūt methaphorice dicta eſt indebita mētis ad rē aliquā ꝯiūctio ꝛ qa talis ꝯiūctio ſolū debꝫ eſſe ad deū iō mens q̄ hac coniunctione deo ꝯiuncta eſt dicit᷑ caſta ſm illud apoſtoli ii. ad cor̄. xi. deſpondi vos vni viro vˀginē caſtā exhibē xp̄ō cū aūt mens nexu ſilˀi creature coniungit᷑ tunc ipſa dicitur fornicari ſm illud hieremie iii. Tu aūt foricata es cū amatoribus multis. Ex iſtis ꝙ nomē caſtitatis eſt cōe tꝑantie vˀginū coniugatoꝝ et viduaꝝ. probat᷑ omēs tales temperati ſecundū delectatōes venereas ꝓponūt firmit᷑ reiicē libidīes turpes ꝛ inhoneſtas. de virginibus patꝫ quia proponunt firmiter reiicere omnes et ſimiliter eti vidue licet eis aliquando indulſerint: De coniugatis patet quia ſi temperati ſint ſm has delectationes proponūt reicere omnes vetitas et ꝓhibitas ꝛ etiam nō ꝓhibitaꝝ ſupabundātiā ꝛ exceſſum.   Prima cōcluſio caſtitas eſt virtus probat᷑ omnis mediocritas laudabilis int᷑ duo extrema vicia eſt virtus: ſed caſtitas eſt mediocritas laudabilis inter duo extrema vicia ergo caſtitas eſt virtus. maior eſt nota et minor probatur quia mediat inter admittere delectationes venereas turpes aut ſupabundāter et nullas admittē etiam vbi recta rō dictat eas eſſe admittēdas. Ex iſta concluſione infero ꝙ propoſitū abſtinendi a delectationibus venereis in perſona ꝯiugata ſiue partis alťius cōſēſu nec actuali nec int᷑pretatiuo non eſt caſtitas nec talis mulier ex tali ꝓpoſito dicenda eſt caſta. ꝓbat᷑ nullū viciū eſt caſtitas quia ꝓbatum eſt ꝙ caſtitas eſt virtus ſed hmōi ꝓpoſitum eſt vicium igitur minor patet quia eſt ī iniuriā alterius et detentionem iuris alieni cū cōiugum ſecundū apoſtoluꝫ quilibet ſit alťius neqꝫ enim mulier corporis ſui poteſtatē habet ſꝫ vir Secūdo nulla inſenſibilitas eſt virtus ſed hoc propoſitum eſt inſenſibilitas ergo nō eſt virtus. minor patꝫ quia eſt minus vti ꝛ gaudere delectatiōibus tactus q̄ oportet ꝛ q̄ recta rō dictet.

Secunda concluſio caſtitas eſt virtus ſpecialis ſub temperantia. ꝙ ſit ſub temperantia ptꝫ quia eſt circa aliquas delectatōnes circa quas eſt temperantia ꝛ non circa omnes ꝛ circa nullas delectatōnes eſt caſtitas qm̄ circa eas ſit tēperantia ꝛ non eſt circa illas aliquo mō caſtitas quī circa eas eodē mō ſit temꝑantia. ergo caſtitas eſt ſub temperantia ꝯtēta. p̓ma pars añcedentis patet quia eſt circa delectatiōes venereas ꝛ circa eas eſt temperantia. Secūda ptꝫ quia temperantia eſt circa delectationes ciborum ꝛ potuum circa quas non eſt caſtitas. Tercia patꝫ qa caſtitas tantum eſt circa delectationes venereas circa eas autem omnes eſt temperantia. Quarta patꝫ quia nō eſt dabilis aliquis modus ſecundū quem circa venereas delectationes ſit caſtitas: quin ſecundū eundem circà eas ſit temperantia. ꝙ autem ſit virtus ſpecialis patet: quia habet materiam ſpecialem circa quam eſt.   Tercia concluſio caſtitas ab abſtinentia diſtincta eſt. patet quia abſtinētia eſt circa vſum ciboꝝ et non circa delectationes venereorum/ caſtitas autem eſt circa delectationes venereorum et non circa ciboꝝ ſꝫm has aūt delectatōes ꝯſtat eē altius ꝛ altiꝰ gñs

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

nam cibi ordinanť ad conſeruationem eius q̄ cibo vtiť. venerea aūt ad generationē ⁊ eſſe alterius ab eo q venereis vtiť: ⁊ inde eſt ꝙ dicuntur ordinari ad cōſeruationē ſpeciei. Quarta conclusio pudicicia ſm ꝓprietatē nomīs ꝑtinet ad caſtitatē. Pro declaratione huius conclusionis eſt aduertendū ꝙ ſecūdum btm̄ Thomā pudicicia attendiť ꝓprie circa venerea ⁊ p̄cipue circa ſigna venereoꝝ ſicut ſūt aſpectus īpudici oſcula ⁊ tactus caſtitas aūt magis reſpicit ipſam venereā cōmixtionē̄ ⁊ concludit ꝙ pudicicia ad caſtitatē ordinať non ſicut virtus ab ea diſtincta ſed ſicut exp̄mens caſtitatis circumſtantiā quādā interdū tn̄ vnū pro alio ponitur. hec opinio non videť rōnabilis nec dictis eiuſdē doctoris conſona ſecundū enim eū ī eodem loco pudicicia ꝓprie eſt circa illa de quibus homines magis verecundanť: q̄a pudicicia dicitur a pudore in quo v̓ecundia ſeruatur maxime aut homines v̓ecundanť de actibꝰ venereis in tm̄ ꝙ coitus coniugalis qui honeſtate nuptiaꝝ decorať verecundia nō caret ſecundū Auguſt. xiiii. de ciuitate dei ex his dictis Thome arguiť ſic. Pudicicia ē circa illos actꝰ de quibus homines magis v̓ecundanť. ſed homines magis v̓ecundantur de ipſis actibus venereis q̄ de actibus qui ſunt ſigna venereoꝝ g̊ pudicicia eſt magis circa venereos actus q̄ circa ſigna eoꝝ. Vnde ſecundū hugutionē pudicicia habet omnino contrariā ſignificatōnē dicit enim cū ponit differentiā inter pudiciciā ⁊ caſtitatē. Pudicicia eſt v̓tus libidinē domans eiꝰ tn̄ ſigna nō abhorrens ſui aūt aſpectꝰ oſcula tactus caſtitas autē huiuſmodi ſigna abhorret et tn̄ eſt ꝙ v̓gines caſtas dicimus coniuges autē pudicas. Alia aūt eſt opinio nonii marcelli dicentis ꝙ pudicicia ab iniuria turpiū libidinuꝫ ē libera. caſtitas aūt ab his cōtinēs eſt ⁊ remota ſed iudicio meo theologi extendūt caſtitatē ad omnē v̓tutem caſtigantem et moderantē libidines ſiue totaliť eas reiiciendo ſiue tm̄ non turpibus indulgendo ⁊ hoc mō etiā pudiciciaꝫ accipe ſolent. Preťea ſi pudicicia eſſꝫ talis v̓tus tunc ſtaret aliquē eſſe pudicū et nō caſtum puta ille qui moderate ſe haberꝫ circa ext̓iora ſigna oſcula ſcꝫ aſpectus ⁊ tactū ⁊ tn̄ immoderate ſe haberet circa actum ipſum venereum ꝙ freq̄nter contingit ⁊ eꝯ̄ etiam aliquis poſſet eē caſtus ⁊ non pudicus puta qui moderate ſe haberet circa actū venereū et immoderate circa ſigna ext̓iora. ſecundū quoſdā aūt caſtus diciť omnis qui turpes libidines domat ſiue integer ſit ſiue corruptus. Pudicus aūt q cum corruptꝰ ſit turpes domat libidines. hoc videť ꝓbari poſſe ex q̄ntiliano in milite mariano pudiciciam in milite laudare erubeſco feminaꝝ eſt iſta v̓tus niſi diceret ꝙ feminā accepit vt ſexū nō vt vt ſtatum ſignificat q̄cquid ſit opinio Thome multū ꝯſonat ei ꝙ in hymno de confeſſoribꝰ legiť. Qui pius prudens humilis pudicus ſobrꝰ caſtus fuit ⁊ q̄etus. vbi q̄a pudico ſup̄addit caſtum non videnť ſynonima ⁊ maius videtur caſtum q̄ pudicū q̄a aliter nō creſceret oratio cōtra regulā oratoꝝ nec ibi pudicū eum qui corruptus ſit ſignificat q̄a nō cantareť recte de cōfeſſoribus v̓ginibus nec caſtū eū qui corruptus ſit ⁊ integer q̄a ſi ſic non recte cantareť de non virginibus. g̊ oportet ꝙ pudicus eū ſignificet q in ſignis maxime pudendoꝝ actuū moderationem habꝫ. caſtus autē eū q circa venerea rationem moderantē ſeq̄tur ⁊ ita pudicꝰ diceretur cuius ita moderata eſt libido vt nihil eius q̄ꝺ nō deceat exterius appareat: caſtus aūt cū ita moderata eſt vt nō efferueſcat int̓ius: ꝙ ſi dicamus v̓gines caſtas ⁊ cōiuges pudicas hoc ideo eſt ꝙ ad coniuges ꝑtinet moderatio huiuſmodi ſignoꝝ ext̓ioꝝ in q̄bus poſſunt ⁊ deficere et ſup̄abundare ⁊ medio mō ſe habere ad v̓gines aūt nō ꝑtinet huiuſmodi moderatō ſed totalis reiectio eorum que libidinoſos motus repreſētant neq̄ enim ꝑmittuntur eis oſcula nec aſpectus nec tactus nec v̓ba q̄cq̄ turpitudinis importantia. pudicicia g̊ ſ̓cōm hugutionē nō abhorret a ſignis libidinis q̄a hmōi ſignis moderate ⁊ q̄tū recta rō patiť vtitur. ⁊ hoc modo accipiendo bene dicit Thomas ꝙ pudicicia non eſt caſtitas quia ſicut argutum eſt ſtat aliquē eſſe non caſtū ⁊ pudicū eſt tn̄ adiūcta caſtitati ſicut cōſeruatrix eius nā moderatio huiuſmodi ſig̃rum cōſeruat inter ꝯiuges ⁊ amorē ⁊ caſtitatē ꝙ ſi virgo his ſignis immoderate vtatur que totaliť exhibē̓ debꝫ aut nō prop̓e diceť impudica aut aliq̄d dicetur impudicū ꝙ in eodē ſtatu manēs eſſe pudicū nō poteſt: ꝙ ſi hoc modo accipetur pudicicia non eſſꝫ adiuncta vniuerſaliter caſtitati ſed cōiugati p̓ncipaliter: minꝰ aūt viduali. Si vero pudicicia adiūgatur vniuerſaliter caſtitati tūc ſicut in v̓ginibus caſtitas dicit omnimodā reiectionē libidinis ⁊ ſimiliter in viduis ita ⁊ pudicicia eaꝝ poſita erit in omnimoda reiectione ⁊ cohibitiōe hmōi ſignoꝝ. Et ſicut in ꝯiugibus caſtitas dicit moderatōeꝫ libidinis ita et earꝫ pudicitia erit hmōi ſignorum moderatiua vt ſcꝫ admittat ea que ꝯiugū amoreꝫ bonū ⁊ caſtū nutriunt ⁊ ea reiiciat que adaugent laſciuiā ⁊ eam turpiter oſtentant Et hec opinio mihi magis placet. Quarta ꝯcluſio. Caſtitas eſt virtus continens plures ſpecies virtutum ſub ſe. ꝓbaꝛ caſtitas coniugalis virginalis ⁊ vidualis ſunt ſpecie differentes ⁊ oēs he ſub caſtitate continenꝛ: igiꝛ. An̄s ꝓbaꝛ cū caſtitate coniugali ſtat oppoſitum v̓ginitatꝭ. cum virginitate non ſtat oppoſituꝫ v̓ginitati: ergo caſtitas coniugalis et v̓ginitas ſpecie drn̄t. Cōna tenet. quia quotienſcunqꝫ aliqua ſunt eiuſdē ſpeciei quicqd eſt cōpoſſibile vni illud eſt cōpoſſibile alteri. Scd̓o. caſtitas coniugalis eſt moderatiua coitꝰ. v̓ginalis v̓o caſtitas eſt cohibitia coitus: igiꝛ non ſunt eiuſdē ſpēi. Contra p̓mā cōcluſionē arguiꝛ ſic. Oīs v̓tus eſt qualitas anime ſed caſtitas ad corpus pertinꝫ cum dicaꝛ aliqs caſtus ex eo ꝙ aliqualiter ſe hꝫ adv̓ſum quarūdam ꝑtium corpis. Secundo. Virtus eſt hitus voluntarius vt habeꝛ ſcd̓o ethicorū: ſed caſtitas nō eſt habitus voluntarius cuꝫ auferri poſſit ꝑ violentiā vt ptꝫ de mulieribꝰ violenꝛ oppreſſis igr̄. Tercio. Nulla v̓tus eſt in infidelibꝰ: ſꝫ aliq infideles ſunt caſti: g̊ caſtitas nō eſt virtꝰ. Quarto. Vitia carnalis ꝯcupiſcentie domari nō pn̄t g̊ nullus hitus qui ad hᵒ poniꝛ vt hmōi vitia domenꝛ eſt virtus: ſed caſtitas ad hᵒ tm̄ poniꝛ: g̊ caſtitas non eſt v̓tus. An̄s ꝓbaꝛ qa ſenſualitas n̄ pōt curari ab illicito appetitu ⁊ p̄cipue ſcd̓ꝫ motus luxurie. Probaꝛ ſcd̓o auc̄te Pau. qui ter rogauit dominū vt ſedareꝛ in eo ſtimulꝰ libidinis et non diſceſſit ab eo. Ad primā cōcedo maiorem ⁊ diſtingo minorē vel ꝙ ꝑtineat ad corpus tanq̄ ad ſubiectū ſuum et ſic nego vel tanq̄ ad id cuius actum imꝑat cohibet vel moderaꝛ et ſic cōcedo. Ad ſcd̓am cōcedo maiorē ⁊ nego minorē. et ad ꝓbatōem nego aſſumptū caſtitas enim eſt actuale vel habituale ꝓpoſitū mentꝭ circa libidinem vel moderandā vel cohibendaꝫ ꝙ quidem ꝓpoſitū non ſubiacet violentie: licꝫ actꝰ exterior libidinis poſſit per violentiā inferri et poſſit etiam quis cogi ad hmōi violentā tolleratiā. Ad t̓ciā reſpondet beatꝰ Tho. ꝙ in infidelibus nulla eſt virtus qa infideles nō referūt actus ſuos ad debitū finem ⁊ ad hᵒ allegat Auguſ. li. x. ꝯtra iulianū vbi hꝫ exp̄ſſe ꝙ nō officiis vel actibꝰ: ſꝫ finibꝰ a vitiis diſcernunꝛ virtutes. hec opinio videꝛ multū dura ē tm̄ ſcd̓m vnū ſenſū vera/ ⁊ ideo dico ꝙ per infidelē vnoꝰ poſſumus intelligere eum qui nundum ſuſcepit ſacramētum id per quod fit de familia Xp̄i nec in opē nec ī voto quem cōmuniori appellatōe gentilē dicimꝰ ⁊ tc̄ cōcedo ꝙ ī infidelibꝰ pōt eſſe v̓a v̓tꝰ et lꝫ in eis non ſit habitus infuſus ꝑ quē cū auditu credibiliū poſſint inclinari ad aſſētiēdum credibilibus pōt tn̄ eis mediāte auxilio ſpeciali dei inſpirari cognitio eorū que ad debitam ⁊ honeſtā opatōem ſufficiunt ſicut eſt cognitio finis ⁊ aliarū circūſtantiarū neceſſariarū. Alioᵒ accipiꝛ infidelis ꝓ eo qui nec eſt de familia xp̄i nec auxilio ac motione ſpeciali eius ſuſcepit rectam cognitōem eorum que ꝑtinent ad opationem bonā ⁊ honeſtam: ⁊ de iſto infideli loquiꝛ Auguſ. et vt puto. Tho. Auguſ. in hac ꝑte ſecutus alias eni ſequereꝛ ꝙ nunq̄ ex infideli poſſꝫ fieri fidelis qa cōſtat ꝙ infidelis nō fiet fidelis ꝑ malā opatōem: g̊ per bonā g̊ oꝫ ꝙ anteq̄ ſit fidelis ex infideli factus ꝙ in eo ſit aliq̄ bona et laudabilis opatio. Ad quartā diſtingo an̄s qa aliqd diciꝛ domari dupliciꝛ. Vno mō ſimpliciter ⁊ ꝑfecte ſcd̓m ſcꝫ gradū teꝑantie ita ꝙ non plus ab eo inſurgat notabilis motꝰ in vitium an̄cedēs. Alio mō aliqd diciꝛ domari qa lꝫ ab eo inſurgat motus in vitium/ ille tn̄ motꝰ rep̓miꝛ nec ducit in opus cōcupie ⁊ ſic ego nego. de p̓mo autē etiā dico cum Caſſiano ꝙ domari poteſt ad illum ſenſū ita ꝙ ſcꝫ ardor libidinis poteſt totaliꝛ extingi ꝙ ꝓbat p̓mo qa deſideriū pecuniarū poteſt totaliꝛ a corde reſcidi g̊ et ardor fornicationis totaliꝛ extigi. Cōna tꝫ qa Apoſ. pari mō vtrūqꝫ mortificandū p̄cipit et cōſtat ꝙ non cōiunxiſſet īpoſſibile cū poſſibili Scd̓o Apoſ. fornicatōem ⁊ imunditiā ita extirpandam cōſidit vt non noietur in nobis: vt patꝫ per illud. fornicatio ⁊ omnis imūdicia ⁊ auaricia ne noietur in nobis aut turpitudo aut ſtultiloquiū aut ſcurrilitas q̄ ad rem nō ꝑtinet. Tercio. fornicatio excludit a regno dei: g̊ pt eꝰ ardor in nobis extingui. An̄s pꝫ ꝑ illō eiuſdeꝫ illud aūt ſcitote qm̄ fornicator aut imundꝰ aut auarus ꝙ eſt idolorū ſeruitꝰ nō hꝫ hēditateꝫ in regno Xp̄i ⁊ dei ⁊ iterū nolite errare neqꝫ fornicari neqꝫ idolis ſeruientes neqꝫ adulteri neqꝫ molles neqꝫ maſculorū concubitores neqꝫ fures neqꝫ auari neqꝫ ebrioſi neqꝫ maledici neqꝫ rapaces regnū dei poſſidebūt. Ad p̓ma ꝓbatōeꝫ nego aſſumptū. dico ei ꝙ pt curari ſi diligenꝛ cū cōfidentia auxilii diuini cure eius intendaꝛ Ad ſcd̓am ꝓbatōeꝫ dico ꝙ nō expediebat Apoſ. ꝙ totaliꝛ amoueretur ab eo carnis ſtimulꝰ

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

et ideo non fuit in eo totaliť ablatus. Cōtra ſcđam cōcluſionē Ar̄ ſic ſm Auguſ. li. de mendacio caſtitas eſt motus animi ordinatus ſubdens maiora minoribꝰ: ſed hoc ad qualibʒ v̓tutem ꝑtinet: igr̄. 2° oīs hītus caſtigatiuꝰ motuū appetitiue ꝑtis eſt caſtitas: ſʒ ōnis v̓tus eſt habitꝰ caſtigatiuus motuū appetitiue ꝑtis: igiť ōnis virtus eſt caſtitas. Maior ꝓbať qa nomen caſtitatis a caſtigatōe ſumitur. Tercio. Caſtitati fornicatio opponiť: ſed fornicatio ꝑtinet ad omne genꝰ pcti ſm illud pſalm. pdes ōnes q fornicanť abs te. Ad ṗmā rn̄deo ꝙ caſtitas accipiť dupliciť. Vno mō vt diciť a caſtigatōe eorūʒ que maxīe egent caſtigatōe ⁊ hoc mō accipiť cum poniť ſpecies temꝑantie. Aliomodo accipiť vt generaliť dicitur a caſtigatōe eorum que in nobis caſtiganda ſunt ⁊ h̄mō videtur accipere eam Auguſ. Ad ſecundam ſimiliter

Ad terciā dico ꝙ fornicatio accipiť dupliciter. Vno mō ꝓprie et ſic opponiť caſtitati ꝓprie accepte ſcđm vnā ſpēm eius. Alio mō methaphorice ⁊ ſic nō opponiť caſtitati ꝓprie accepte ſed tm̄ methaforice aut cōmuniť accepte Cōtra terciā cōcluſionē arguiť ſcđm Auguſ. ṗmo de ci. dei. pudicitia eſt v̓tus anime: g̊ nō ꝑtinet ad caſtitatē: ſed per ſe eſt v̓tus. Secundo. De omni turpi actu eſt verecundia ⁊ pudor: ſed pudicitia diciť a pudore: g̊ pudicitia nō ꝑtinet ſpecialiter ad caſtitatē. Tercio. ad pudicitiā ꝑtinet fugere ea que ſunt exprobrabilia: ſed ōnis intemꝑantia eſt exprobrabilis: igr̄ pudicitia ꝑtinet ad oēm temꝑantiā. Quarto. pudicitia nō abhorrʒ a ſignis exprobrabilibꝰ libidinis ſecundū Hugu. g̊ pudicitia non differt a caſtitate ſicut dictum eſt. Quinto. ſi ſic ſequētur ꝙ aliquis poſſet eſſe caſtus et impudicus et pudicus et non caſtus. Patet cōna quia poteſt aliquis habere habitū domantē ardorē libidinis et nō domantē ſigna exteriora ⁊ ecꝯ. Sexto. idē eſt habitꝰ circa actū īteriorē et exteriorē g̊ idē habitus caſtitatis moderať ⁊ domat tam ardorē libidinis q̄ ſigna exteriora eius: g̊ pudicitia nō eſt alius habitus a caſtitate. Ad primā concedo an̄s ⁊ nego cōnam qa nō diciť pudicitia ꝑtinere ad caſtitatē eo ꝙ ipſa nō ſit v̓tus ſine caſtitate. ſed quia eſt cōſeruatiua caſtitatꝭ / ⁊ oppoſitū eiꝰ eſt corruptiuū caſtitatꝭ Ad ſcđam cōcedo vtrāqꝫ ꝑtem an̄tis ⁊ nego cōnam qa pudicitia nō eſt de ōni pudendo: ſʒ de eo ꝙ eſt ſignum maxīe pudendi. Et ſi inferas ꝙ magis debʒ eē de ipſo actu q̄ de ſignis. nego cōnam qa actꝰ ꝓpť maxīam turpitudinē eiꝰ maxīe celať ⁊ occultatur a nobis ſigna aūt nō iō nō fuit ponēda pudicitia circa ipſū actū qui raro īnoteſcit: ſʒ circ̄ ſigna q̄ freq̄ntius veniūt in noticiā. verecundia enī ⁊ pudor nō ſūt niſi de turpi qđ vel innoteſcit vel īnoteſcere putamꝰ Ad t̓ciā nego maiorē ſed ad eam ꝑtinet fugere vel moderari ſigna eorū que maxīe exprobrabilia ſūt. Ad quartā videť mihi ꝙ ſcđm eum pudicitia nō eſt ponēda ī v̓ginibꝰ: ſʒ ī corruptis ⁊ maxīe in cōiugibꝰ qa pudor v̓gineꝰ etas ⁊ amor integritatꝭ ſatis īclinant v̓ginē ad reꝑſſionē ſignorū libidīs: ſʒ q̄a iſta non reꝑiunť in corruptis ⁊ maxīe in ꝯiugibus quibꝰ ⁊ neceſſe eſt hmōi ſignis exterioribꝰ ad nutriendū amorē ꝯiugalē īdulgē moderate ideo moderādo hmōi ſigna generatur in eis v̓tus pudicitie. ꝙ ſi v̓go ſentirʒ ſe inclinatā ad hꝰmōi motus īpudicos ⁊ freq̄nter reṗmē poſſʒ in ea generari bonus hītus inclinās eā ad hꝰmōi reꝑſſionē: ſed quia iſte hītus nō haberet duo extrema aut ſi haberʒ nō eſſent eiuſdē rōnis cum extremis pudicitie coniugalis iō differret ſpē hec ab illa poteſt enī ꝯiunx nimis indulgē his ſignis ita ꝙ exṗment ⁊ reꝑn̄tabūt furioſā libidinē ⁊ nō caſtigatā poterit indulgere nimis parū vt cum ꝓpť defectū horū alť cōiugū credit nō ſe amari ab alia / aut ſi credat poſſet tn̄ retinere eum in amore ſui ⁊ ꝓpť defectū horū accedit et rapitur ad amorē alterius. poť ⁊ medio mō hr̄e ſe ⁊ in iſta mediocritate poſita eſt vera pudicitia ⁊ ꝑfecta. In v̓ginibus autē nō reꝑitur nimis parū indulgere ſignis copule vel libidinis cum debeāt ōnino fugere talia ſigna ſicut ⁊ copulaʒ ſed ōne ſignū qđ in eis eſt: eſt nimiū. ꝙ ſi velis ibi dare defectū ſuꝑabundantiā ⁊ mediū adūte ꝙ iſta ſigna ſūt ſig̃ equoca. aliq̄n enī oſculuʒ eſt ſignū libidinis aliq̄n eſt ſignū amicitie ex ꝯſanguineitate aut alia neceſſitate exorte ita de tactu ⁊ aſpcū ⁊ aliis ſuo mō. Dico g̊ ꝙ v̓go nimis īdulgerʒ hiis ſignis cū īdulgēt eis cū vľ de fctō eſſēt ſigna libidīs vľ cū ꝓbabiliť dubitaretur an eēnt ſig̃ libidīs. Nimis parū autē cū deſiderio fugiēdi ṗdcā ſcđm ꝙ ſūt ſigna libidinis fugerʒ ea oīmode ēt cū ꝯſtaret ea fieri bona et hōeſta cā vt ſi v̓go frēm ex ꝑegrinatōe reuerſū recuſaret oſculari aut ſi ꝓpť egritudinē grauē cognoſcendā vľ curandā recuſaret tactū ⁊ de h' hr̄ exēplū in Caſ. de quodā hēmita iuitato ab alio ad prandiū q cū celle vel domui in q̄ prādere debebat appropinq̄ret vidit mulierē ingrediēte cꝰ aſpectu ita turbatꝰ eſt vt ad cellā illico ꝗ loge di ſtabat r̃uerteretur vt autẽ intelligẽt ſe peccaſſe in lͦ dñs dedit eum in egritudinẽ tã moleſtã vt nullius viri attactũ pati poſſit et fuit tandẽ coactus hr̃e in cella ſua mulieres quarũ officiis et humanitate durante egritudĩe vteretur medio crit̃. ſi autẽ indulgẽt hiis ſi recuſaret q̃ cõſtaret eſſe ſigna libidinis aut de quibꝰ etiã dubitaretur ita tamẽ vt nõ recuſaret ea que cõſtaret n õ eſſe libidinoſa: ſed hr̃e bonã ⁊ honeſtam cauſã

Ad quintã cõcedo ꝙ infertur. Ad ſextaʒ concedo añs de actu exteriore ſubordinato ext̃iori ſubordinatiõe actꝰ imꝑati ad imꝑatẽ aut de actu ĩteriori ⁊ exteriori quã hʒ ille actꝰ interior ꝓ obiecto principali ⁊ cõi ⁊ nego ꝯñaʒ qa actus caſtitatꝭ nõ hʒ iſta ſigna exteriora ꝓ obiectis exterioribꝰ: ſed volitio vel nolitio hꝰmõi ſignorũ rõi cõformis habʒ ea ꝓ obiectis ⁊ ſubordinat̃ illi volitõi vel nolitõi ſubordinatõe actꝰ ĩꝑati vel ꝓhibiti ad actũ inꝑantem vel ꝓhibentẽ licʒ tamẽ hmõi ſigna aliq̃n ſubordinãtur actui caſtitatis aut vitii oppoſiti ſubordiuatiõe q̃ ẽ medii ad finẽ: ſed iſta ñ ſufficit ad ſubordinatõem que eſt int̃ actũ exteriorẽ ⁊ interiorẽ

Contra quartã cõcluſionẽ arguitur p̄mo ſic. oĩm caſtitatũ vnus eſt finis ſcʒ frenare cõcupiſcentiã ꝓpter decorẽ honeſtĩ: g̃ quelibʒ caſtitas eſt cuilʒ caſtitati eiuſdẽ ſpẽi. ꝯña tenet qa ſ̃m Ariſ. a finibus oĩa denoĩantur. 2ͦ ſic. illud qͦ eſt ꝑaccidens nõ variat ſpeciẽ: ſʒ v̓ginitas viduitas ⁊ coniugiũ ſe hñt ad caſtitatẽ ꝑaccidens cũ non attingãt eã niſi ex ꝑte corꝑis Tercio ſic. in q̃buſcũqꝫ eſt ſimilis modus trahẽdi circa ea eſt vna v̓tus ſ̃m ſpẽm: ſed õnia venẽa hñt cõſimilẽ modũ trahendi ſcʒ ꝑ modũ cõcupiſcẽtie veneree: igr̃. Quarto. vbi nõ eſt diſtinctõ delectatõis ibi non eſt alia ⁊ alia v̓tus ſ̃m ſpecieʒ ſed v̓ginitas cõiugũ et viduitas nõ hñt diſtictas delcãtõẽs: igr̃ nec ſũt diſticte v̓tutes. Quinto Idem eſt ſenſꝰ ꝑceptiuus obiectorũ hmõi caſtitatũ g̊ etiã idẽ habitus directiuꝰ. Sexto. In õmibus talibus delcãtõibus venẽis eſt idẽ modꝰ delcãndi: g̊ ⁊ vitia oĩa luxurie ſũt eiuſdẽ ſpẽi: g̊ et õnes v̓tutes caſtitatis oppoſite ſũt eiuſdẽ ſpẽi

Ad p̄mã cõcedo añs de fine cõi: ſʒ dico ꝙ q̃libʒ caſtitas hʒ ſuũ finẽ ꝓpriũ nec valʒ ꝯña aliãs enĩ poſſʒ eadẽ rõne ꝓbari ꝙ õnis tempantia ẽet cuilʒ tẽꝑantie eadẽ ſpẽ/ ⁊ ꝙ õnis v̓tꝰ eſſet eadẽ ſpẽ õni v̓tuti. Ad ſc̃dãʒ dico. ꝙ caſtitas ſe hʒ ꝑ ſe ad virginitatẽ viduitatẽ ⁊ cõiugiũ ⁊ ꝙ integritas ĩportata per virginitatẽ ꝑ ſe ſe hʒ ad v̓ginitatẽ ſiue ad v̓ginalẽ caſtitatẽ ⁊ ſil̃e eſt de cõditõibus ĩportatꝭ per alia puta ĩtegritas eſt ꝑ ſe obiectũ actus illius q eſt per ſe p̄mo actꝰ v̓ginitatis. actus aũt viduitatꝭ hʒ circunſtantiã ꝑſone ꝑ obiecto ſicut ⁊ actus aliarũ caſtitatũ: qa g̊ ſunt alia ⁊ alia obiecta hic ⁊ ibi lʒ ſit iͦ obiectũ cõe ideo dico ꝙ et actus ab actibus ⁊ bitus ab habitibꝰ ſpẽ differũt. Ad t̃ciã nego maiorẽ qa varietas ſpeciei nõ tm̃ ꝓuenit ex mõ trahẽdi ſʒ ad eã ſufficit q̃cũqꝫ alienictas vel diuerſitas obiectorũ ⁊ qa iſte caſtitates vt dictũ ẽ hñt alia et alia ꝓ obiectis iõ ſpecie differũt. Ad quartã nego maiorẽ ꝓpter eandẽ cãm. Ad quĩtam nego cõnam ꝑ eandẽ enĩ rõem ꝓbaret̃ ꝙ q̃libʒ cognitio intellcĩua cuilʒ cognitõi intellcĩue eſſet eadẽ ſpecie: quia eſt eadẽ potẽtia cognitiua

Ad ſextã nego cõnam ꝓpter cãm iam ſepiſſime dictã cũ idẽtitate enĩ mõi delcãndi ſtat diuerſitas obiectorũ in actibus interioribꝰ q̃ ſufficit ad diuerſitatẽ ſpecificã ipſorũ actuũ interiorum.

q Verit̃ ſecundo. Vtrũ quis poſſit ita attigere in hac vita ꝑfectõem caſtitatꝭ vt ĩ eo ſit omnis ardor libidinis extinctꝰ?

Arguit̃ ꝙ nõ. Nullus põt ita abſtinentiã aſſequi vt õnis feruor gaſtrimargie ſit extinctꝰ: g̊ nec caſtitatẽ. Cõna tenʒ qa eadẽ videt̃ de vtraqꝫ ratio. In oppoſitũ arguit̃ auc̃te Caſ. collatõe xii. lͦ diffinientꝭ. Notandũ ꝙ ſ̃m Caſ. eadem collatiõe caſtitatꝭ puritas ſeptẽ gradibꝰ diſtĩcta eſt multũ a ſe diſtantibus. Primꝰ eſt quo fit ne quis vigilans impugnatõe carnali ſubũtat̃. Secundꝰ eſt quo fit ne mens volũtariis cõcupiſcẽtie carnalis cogitatõibꝰ ĩmoret̃. Tertiꝰ q̃ fit ne femĩeo q̃tũcũqꝫ tenũit moueat̃ aſpectu. Quartꝰ quo ne cum vigilat etiã ſimpliceʒ carnis ꝑforat motũ. Quintꝰ quo fit ne cũ neceſſitas lcõis ĩgeſſerit memoriã generatõis hũane ſubtiliſſĩꝰ aſſẽſꝰ mẽtẽ ꝑſtringat. Sextꝰ q̃ fit ne illecebroſis fantaſmatibus feminarũ ⁊ dormiendo illudat̃ licʒ enĩ hmõi ludificatio nõ ſit pctõ obnoxia eſt tñ indiciũ cõcupĩe latitantis medullitꝰ. hec auteʒ illuſio accidit multis mõis. Nã vnuſqſqꝫ dormiens temtat̃ ſ̃m illũ vſũ quẽ vigilans exercẽ conſueuit. q enĩ ſũt ꝯmixtionis feminee expertes habẽt ſimpliciora ⁊ puriora ſomnia ⁊ faciliore diligẽtia ⁊ minore labore curant̃. q aũt carnales copulã nouerũt hñt ſomnia ſordidiora ⁊ magis exꝓſſa fantaſmata donec venerint in odiũ libidinis quã voluntariã antea ſentiebãt. Septimꝰ in pauciſſimis ĩuenit̃ quo fit vt ipſo carnalis cõcupĩe motu emortuo obſcenĩ liquoris ſine materie emiſſionē nō pferat. Prima cōcluſio. caſtitatē adeptur⁹ dꝫ ſūmo ſtudio ieiuniis vigiliis opi ac lectioni intendere nō ꝙ eſtimet ſe eaꝫ p hec adepturū ſꝫ ꝙ cōfidat ſe per hec miſericordiaꝫ a domio cōſeq ⁊ ei⁹ auxilio ab hac impugnatōne defendi. Probat̃ iſta cōcluſio qa non poſſumus exercitio iſtarū rerū pfectōem caſtitatꝭ cōſequi niſi harū cōtemplatōe diē gratie largitas nobis ad eam attingē ꝯcedat. ꝙ ſi qs in ꝓtectōne et auxilio dei potiſſimā ſpem poſuerit nō ſuꝑbiet in v̓tute ſua ⁊ intelligꝫ ſe impura illa turpitudine maculandū q̃ primū paululū ab ea diuina ꝓtectio diſceſſerit ⁊ iō ideſeſſis orōnib⁹ apud deū inſtare dꝫ vt ſibi diuinū auxiliū aſſit ꝓpterea qui deſides ſūt in affectu ⁊ deſiderio caſtitatis illi nunq̃ attingūt pfectōem ei⁹: ſꝫ illi q putant eam ſubeſſe viribus ſuis ⁊ credunt ꝙ ex ſe poſſint ⁊ nō habitā acquirē ⁊ acqſitā cōſeruare ſūt deſides ac tepidi in affcū ⁊ deſiderio e⁹ ſicꝫ de ſpadonib⁹ eo ꝙ credūt ſe ꝑiculū nō habē corrūpende caſtitatis: g̊ volens attingere ad ꝑfcōem caſtitatis nō dꝫ credere eam ſubeſſe virib⁹ ſuis nec eſtimare ꝙ qb⁹cūqꝫ vigiliis aut abſtinentiis poſſit eam aſſequi niſi mediāte auxilio diuine largitatꝭ. Scđa cōcluſio. adepturus caſtitatis pfcōem dꝫ ei⁹ deſiderio ⁊ amore vehement̃ inflāmari ꝓbat̃ qa ſicut ille q appetit pecunias vl̓ honores aut ducit̃ amore mulierꝭ pulcherrime vt que deſiderat cōſequat̃ deſpicit cibū potū ⁊ ſomnū ita ⁊ ille qui erit deſiderio caſtitatis affectus vt eam cōſequat̃ ieiuniis vigiliis orationibus ⁊ lectionib⁹ indefeſſus incumbet ardor enī ille deſiderii facit eum patient̃ tolerare ſitī vigilias nuditatē ⁊ cet̄os labores corꝑis imo ēt libēt̃ ſuſtinē ſm illud. anime egēti amara etiā dulcia vident̃ 2°. Nō pn̄t deſideria carnalis cōcupiſcētie auelli ⁊ eradicari niſi ꝓ hiis alii ſalutares introducant̃ affectus. ⁊ nullus affectus ſalubrior ⁊ ad eos auellendū efficatior introduci poteſt q̃ deſideriū vehemēs caſtitatis cū cōtrariet̃ deſideriis libidinoſe cōcupiſcentie. Maior ꝓbat̃ quia mens nō pōt abſqꝫ aliqua affectōe ſubſiſtere. tum etiam quia p h̊ animus habet cui moretur et per qđ illecebras tp̄alium gaudiorū reſpuat. Tercia cōcluſio. Ꝑfectionē caſtitatis adepturus eget ⁊ cura anime ⁊ cōtinentia ſiue abſtinentia corꝑis. ꝓbat̃. illa que tam anime q̃ corꝑis vitio generant̃ nō niſi vtriuſqꝫ labore ⁊ cura ſupari poſſunt: ſed vitia caſtitati oppoſita generant̃ tam aīe q̃ corporis vitio: g̊ ad retundendū horum ſtimulos non ſufficit ſola mentis intentio niſi etiā caſtigatio corporalis acceſſerit que conſiſtit in ieiuniis vigiliis aſſiduitate opis ſiue fuga ocii ⁊ elongatōne locali. Cōfert enī plurimū caſtitatē adipiſci ſtudentibus ſubſtrahere ſibiipſis materias paſſionū quibus anime ad hec egrotāti ꝑſtat̃ occaſio vel recordatio earundē paſſionū. Secūdo duplici morbo duplex adhibenda eſt curatio: ſꝫ h̄ eſt duplex morbus anime ſcꝫ ⁊ corꝑis: g̊ op⁹ eſt duplici curatōe: ſcꝫ ſubſtractōe materie ne ꝯcupiſcentia temtet in effectuꝫ erūpere ⁊ apponenda eſt attentior meditatio ſcripturarū ⁊ ſolicitudo ꝑuigil ⁊ remotio humani cōſorcii ne cōcupiſcentiā ipſam anima cogitatōe ꝯcipiat. In aliis enī vitiis cōſorcia humana conferunt ſe ab his expedire volentibus/ in vitiis aūt carnalib⁹ nocent vt dicit Caſſi. Quarta cōcluſio. Et ſi a gaſtrimargie ſtimulis omīo liberari nō poſſumus ardor tamē libidīs poteſt in nobis totalit̃ extingi. pͥma pars patꝫ q̃diu durat in nobis affectus cibi ⁊ potus tamdiu durat ſtimul⁹ gaſtrimargie: ſed ſemꝑ in nobis durat affectus cibi ⁊ potus g̊ ⁊ ſtimulus gaſtrimargie. Maior ꝓbat̃ quia ſupflui appetit⁹ cibi ⁊ potus licꝫ declinari poſſint nō tn̄ deleri. Cofirmat̃ per h̊ ꝙ Apoſ. n̄ ꝑ̄cepit nos abſcindere curā carnis ſed abſqꝫ deſideriis eam adhibere ſm illud. et carnis curā ne feceritis in deſideriis. tum per illud eiuſdeꝫ ſed ſimus victu quotidiano indumentoqꝫ cōtenti. Probat̃ ſcđo per illud nō abhominaberꝭ egiptiū quia fuiſti incola in terra eius per qđ figuratiue ſig̃tur. ꝙ victus neceſſarius nō denegat̃ corpi ſine ipſius ꝑnicie vl̓ anime ſcelere nemo eſt enī qui liberari poſſit ꝓuidentia quotidiani victus. Tercio ꝓbat̃. Nam ſicut videmus ꝙ aqla celſiſſimo volatu ſublimat̃ ⁊ rurſum ad terrena ventris neceſſitate deſcendere compellitur ita ⁊ q̃tumcunqꝫ nos diuinis meditationib⁹ intendamus neceſſe tamē ē vt ad alendū corp⁹ ipſa nature neceſſitate redeamus. Quarto ꝓbatur per parabolā cuiuſdā ſenis qui ita dicere ſolebat multis me creditorib⁹ pater meus debitorē reliquit ceteris ſatiſfeci: ſed vnus eſt cui quotidie ſoluendo ſatiſfacere non poſſū ⁊ hanc parabolaꝫ ita ipſe expoſuit multis vitiis ſum natnrali conditione cōſtrictus: ſed inſpirante deo cunctis preterq̃ vni ſatiſfeci gaſtrimargie vero ſtimulis nullo modo carere potui: et q̃uis eam in ꝑuiſſimam q̃titatem redegerim ⁊ vim quotidiane compulſionis euaſerim perpetuis tamē ei⁹ conuentionibus perurgeor et intermīabilem ei ſolutionem impendo. Secunda pars ꝓbaꝛ deſiderium pecuniarū ⁊ honorūʒ poteſt talitꝛ de cordibus auelli: ergo ⁊ ardor fornicationis. Coña tenet quia Apoſ. vtrunqꝫ pari mō mortificādū precipit ⁊ conſtat ꝙ non cōiunxiſſet impoſſibile cum poſſibili. Secundo. Apoſ. imundiciam et fornicatōem ita de membris noſtris extirpādam cōfiditvt nō nomineꝛ in nobis: g̊ ſentit eā poſſe extingui. añs ptʒ per illud fornicatio ⁊ ōnis imunditia ⁊ auaricia ne nomineꝛ in vobis aut turpiloquiū aut ſcurrilitas que ad rem non ꝑtinet. Tercio. fornicatio excludit a regno dei ergo poteſt eius ardor a nobis extingui antecedens patʒ per illud Apoſ. Illud autē ſcitote qm̄ ōnis fornicator aut imundus aut auarus quod eſt idolorū ſeruitus non habʒ hereditatē in regno Xp̄i dei. Et iterū nolite errare neqꝫ fornicari neqꝫ idolis ſeruientes neqꝫ adulteri neqꝫ molles neqꝫ maſculorū cōcubitores neqꝫ fures neqꝫ auari neqꝫ ebrioſi neʒ maledici neʒ rapaces regnum dei poſſidebunt. Iſtis rōnibus ꝓbat Caſ. luxurie ardorē poſſe totalitꝛ extingi. tcia tamē non videꝛ mihi valida quia per eam eque faciliter ꝓbaretur ꝙ gaſtrimargia poſſet totalitꝛ auelli cuius oppoſitum habeꝛ in prima ꝑte concluſionis que eſt eiuſdem. Nam ex vltima auctoritate ebrietas excludit a rḡno dei ebrietas aūt ꝑtinet ad gaſtrimargiā niſi diceretꝛ ꝙ quilibʒ motus ad fornicatōem eſſe peccatum mortale: ſed non quilibʒ motus ad gaſtrimargiam ꝙ ſupra rationabiliter vt puto reprobatum eſt.

Quinta cōcluſio ad ꝑfectionē caſtitatis cōſequendā neceſſaria eſt lenitas ⁊ patiētia cordis ita ꝙ quantum quis in lenitate ac patiētia cordis ꝑfecerit tm̄ ⁊ in corporis caſtitate ꝑficiet Hec concluſio eſt Caſſi. quā multiplicitꝛ probat primo quanto quis iracundie paſſionem longius propulerit tanto caſtitatem tenatius obtinebit: igitur neceſſaria eſt lenitas cordis. añs ptʒ quia non declinaꝛ corporis eſtus niſi mot⁹ animi ſit ante cōpreſſus. Sunt enī aliqui qui cū cōcupiſcentia libidinis aguntꝛ ⁊ impediuntꝛ a ꝯſequutōe rei ꝯcupite exiſtimāt ſe ꝑuipenſos ⁊ vehementꝛ iraſcuntꝛ in eos quos exiſtimāt cās fuiſſe ipedimēti ſui ⁊ p hꝰ adhuc magis incenduntur paſſione libidinis ⁊ iō ad cōſequendū caſtitatē multū vtile eſt hanc lenitatē cordis q̄ oppoſita eſt iracundie aſſumē. Scđo ꝓbaꝛ p illō Saluatoris. Beati mites qm̄ ipſi poſſidebūt terraʒ ſed t̄ra huius corpis nō ſubiciꝛ ditioni nr̄e niſi mens ꝑus fuerit patiētie lenitate fecūdata/nec poterit quis inſurgentia bella libidinis ꝯpmē niſi prius armis manſuetudinis inſtruatꝛ vt ptʒ per illud māſueti enī poſſidebūt terrā ⁊ inhitabunt in ſeculū ſeculi ſuꝑ eam. Tercio ꝓbaꝛ p illud pſal. Expecta dominū ⁊ cuſtodi vias eius ⁊ exaltabit te vt hereditate capias t̄ram: g̊ illi ſoli t̄ram corpis ſui poſſeſſuri ſunt qui ꝑ imobilē patientie lenitatē vias dn̄i duras ac p̄cepta cuſtodiunt. Quarto nemo delcāri poteſt in multitudine pacis in c⁹ carne bella cōcupiſcētie ſuſcitanꝛ: ſed māſuetꝫ ⁊ terra poſſidēda ⁊ multitudo pacis ꝓmittiꝛ manſueti ait pſal. poſſidebūt terram ⁊ delcātur in multitudie pacis. Quīto. patientia eſt efficaciſſima cordis medicina ſm̄ illud. māſuetus vir cordis eſt medicus: g̊ nō ſoluʒ extirpat fomitē ire ⁊ triſtitie accidie inuidie ⁊ ſuꝑbie: ſed ⁊ libidinis ⁊ oim vitiorū ⁊ ideo illꝗ verū eſt melior eſt patiens forti ⁊ qui ꝯtinʒ irā q̄ qui capiet vrbeʒ. Sexto. patientia ⁊ lenitas ꝓmereꝛ maxie apud deum vt cum ad eū temtatōib⁹ impetiti clamam⁹ ipſe nos audiat ⁊ de lacu miſerie ⁊ de luto fecis. i. fetore libidīs educat vt pʒ ꝑ mltas auctes iā allegatas. Et ꝑtēa ꝑ illō pſal. expectās expectaui dn̄m ⁊ reſpexit me ⁊ exaudit dep̄catōem meā ⁊ eduxit me de lacu miſerie ⁊ de luto fecis vbi per expectatōeʒ repetitā durām patientiā ſignificat: ſed frequētiſſime inter temtatōes libidinis clamare cogimur ad dn̄m ⁊ dicere. miſer factus ſū ⁊ curuat⁹ ſum vſquequaqꝫ tota die cōtriſtat⁹ ingrediebar. qm̄ lumbi mei impleti ſūt illuſionibus ⁊ id maxime vere clamamus cū aduerſū nos īſurgunt ſtimuli ⁊ impetus libidinis poſt longā obſeruatōem caſtitatis ⁊ ſpē de ſuꝑatis ſtimulis tantā ꝙ dicere audebamus ego dixi in abundantia mea non mouebor ineternū tunc enī ad dominū recurrē ⁊ ſibi confiteri cogimur. domine nō ī mea ſed in tua voluntate p̄ſtitiſti decori meo v̓tutē auertiſti faciē tuam a me et factus ſū cōturbatus. et rurſum illud Iob. Si lotus fuero q̄ſi aquis niuis ⁊ fulſerint quaſi mundiſſie manus mee tamen ſordibus intinges me ⁊ abhominabuntꝛ me veſtimenta mea. Ex quibus ptʒ ꝙ ad acqrendā caſtitatis ꝑfectōem vʒ lenitas ⁊ patiētia per modū meriti valʒ etiam ꝑ modū cauſe naturalis dum ſcʒ ꝑ patientiā tolleramus ieiunia/labores/vigilias/orationes/lectōes/ ⁊ meditatōes ſacrarū litterarū/moleſtiam temtationum/⁊ abſentiam delectationum adluxuriam ꝑtinentium. Et per lenitatē non iraſcimur aduerſantibus nobis ne q̄ cupimus ꝯſequimur ga

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

vt dictum eſt iracundia inde ſuſcepta nō extingit ſed inflāmat deſiderium. Ꝑ modū autē meriti lenitas ⁊ manſuetudo circa res que imptinentes videntᷣ luxurie valet ad extingendū ardorē. nam cum dimittimꝰ p lenitatē offendentibus nos: nobis largitᷣ deus vt repellat a nob̄ ea per que offendi poſſimꝰ / nec intelligo de lenitate tm̄ circa offendētes nos: ſed de lenitate in eos qui fetore libidinis deum offendunt in quos multi qui ſe caſtos putant et nō ſunt mirabili indignatōe incandeſcunt. Et ideo ſit. Sexta cōcluſio. qui luxurie ſordibus infectis plus indignantᷣ q̄ cōmiſeratōis cōpatiantᷣ affectu hi q̄tūcunqꝫ corpore mundi videantᷣ ſūt tamē longe a caſtitatis ꝑfectōe remoti. ꝓbatur. Nullꝰ ē vere caſtus qui putat ſe caſtitatis puritatē viribꝰ ꝓpriis ⁊ non munē diuino obtinere: ſed qui aliis indignantᷣ ⁊ nō cōpatiuntᷣ putant ſe viribꝰ ꝓpriis caſtitatem obtinere: g̊ tales non ſunt vē caſti Minor ꝓbatᷣ. quia ſi quis putat ꝙ caſtitas non hr̄ ſine munē diuino ⁊ ad eā non ſufficit cura ⁊ diligentia quecūqꝫ humano ſtudio adhibita ille ſi eſt vere caſtus debꝫ de munē ſibi cōceſſo g̊tias deo ⁊ aliis cōpati qui non ſūt a deo ſimili munere donati: g̊ illi qui īdignantᷣ ⁊ non cōpatiuntᷣ cōfidūt temerarie de viribus ſuis ⁊ victoriam ſuā q̄ de certamīe luxurie ſe habē putāt nō deo ſed ſibiipſis tribuunt ⁊ p cōns nō ſūt vere caſti. Scd̄o tales licꝫ cōtineant hoc eſt aut qa diffamatōem magis odiunt q̄ ament delcātionem veneream aut qa volūt in cōſpectu ⁊ in ore hoīm de puritate caſtitatis laudari ⁊ gloriā q̄rere aut quia ſperant per hoc ſe ad magna bona ꝓmouendos eſſe ⁊ ꝓpt̄ iſtas cauſas cōtigit ꝙ alios deſpiciunt ⁊ cōtēpnunt ⁊ eos apud omēs cōtēptibiles haberi ꝓcurāt et multi ſunt q q̄uis videantᷣ indignari tm̄ mente gaudent de lapſu et diffamatōe ꝓximi. indignantᷣ autē aut potiꝰ indignatōem ſimulant / non qa peccatum illud in ꝓximo odio habeant ſed vt caſtitas videatur ab eis deſiderata ⁊ amata ⁊ in eis frequentᷣ tāta eſt impuritas mentis ꝙ ſi eſſent certi ſe poſſe potiri ⁊ habēnt ſpem certā occultādi peccatū ſuuꝫ ipſi forte ardentius q̄ alii quibꝰ indignantᷣ in libidinem ruerent tales g̊ ꝓpter p̄dictas cauſas inter maculas ⁊ ſordes mentis abſtinent a cōmaculatōe corporis ⁊ nō ꝓpt̄ deuꝫ nec ob amorē caſtitatis quare non ſunt vere caſti. Et ſi queras vtrum poſſit aſſignari certa tēporis mēſura in qua qs diligentiſſie vacans hiis q̄ ad ꝑfcōnē caſtitatis hn̄dā neceſſaria ⁊ vtilia eē dcā ſunt poſſet eā aſſequi. R̄n̄det Caſſi. p̄mo ꝙ diffinire hoc aſſertiue ⁊ vniūſalit̄ eſt temerariū. tū ꝓpter diuerſitatē voluntatū ⁊ virium. tū quia h̄ nō facile diſcerni poteſt in aliis artibus ⁊ diſciplinis. tū qa in diūſis eſt alia ⁊ alia applicatio mentis in vno ſcꝫ intenſior ⁊ in alio remiſſior. Secundo dicit ꝙ ſi quis abſtractus a cunctis ꝯfabulationibus mortificatus ab omni ira ſolicitudine ⁊ cura mūdana ex duobꝰ paximaciis in die fuerit cōtentus nec ad ſatietatē aquā biberit ⁊ ſomnū tribus aut quatuor horis t̄minauerit non ſperans in labore ſuo: ſed in miſeratōne dei ille infra ſex menſes cognoſcet ꝑfectōeꝫ caſtitatis non eſſe ſibi īpoſſibilē. Septima cōcluſio. ꝓxime puritatis euidens iudiciū eſt incipē non ſperare eam de ꝓprii laboris īduſtria ſcd̄ꝫ illud. niſi dn̄s edificauerit ciuitatē fruſtra laborāt qui edificant eā. Iſta ꝯcluſio poteſt ꝓbari. illud eſt euidens iudiciū ꝓxime puritatꝭ qđ eſt ad eam cōſequēdā efficaciſſimū: ſꝫ nō ſperare caſtitatē induſtria ꝓprii laborꝭ ſed diuini numinis largitate eſt efficaciſſimū ad eam conſequendam igr̄. Minor ptꝫ. Naꝫ vigilie / ieiunia meditatōes ſcripturaꝝ ſn̄ hac ſpe ſunt inutilia hec aūt ſpes ſn̄ p̄dictꝭ muldꝭ freq̄nt̄ ē ad ꝯſeq̄ndā caſtitatē vtilis. ꝙ ptꝫ nā cūꝫ poſt ieiunia ⁊ vigilias aliqua portio caſtitatis nobis arridet ꝯtinuo blandimur nobiſipſis ⁊ efferitᷣ in cōſciētie ſecreto ⁊ credimus ꝙ ſimus eam cōſequuti cura ⁊ diligentia noſtra ⁊ tūc derelinqmur ⁊ paululū denudamur ꝑſidio ſupno ⁊ illꝭ ſordidis paſſionibus tādiu opprimimur q̄diu expiētia docente cognoſcamꝰ nos viribus nr̄is caſtitatꝭ bonū adipiſci non poſſe. Ex quo ptꝫ ꝙ dimicāti ꝯ̄ ſpiritū fornicatōis victoria ſingularis eſt ex conatu ⁊ labore ſuo nō ſperare remediū. Ex hiis pꝫ ad q̄ſtionē rn̄ſio. Contᷣ p̄mā cōcluſionē aᷣ ieiunia / vigilie meditatio ſcripture ⁊ reliq̄ huiuſmōi aut ſūt vtilia ad caſtitatē ꝯſequēdā aut n̄ ſi ſic: g̊ poſſumꝰ exiſtiaē nos p hec poſſe caſtitatē ꝯſeq: ſi nō g̊ vt caſtitatē ꝯſeq̄mur n̄ ē eis incūbēdū. Scd̄o hec oīa ſūt cauſe naturales reſpectu caſtitatis: ergo poſſumꝰ eſtimare nos p hec poſſe caſtitatem conſequi. Añcedens patet nā dinuūt materiā excitantē libidinē. Ad primā dico ꝙ ſūt vtilia tanq̄ q̄dā cauſe ꝑtialꝭ opꝰ caſtitatis adiuuātes ⁊ diſtiguo ꝯñs vel ꝙ poſſumꝰ eſtiare nos poſſe per hec tanq̄ p cās ſufficientes ⁊ ſic ego nego cōñam vel tanq̄ per cauſas adiuuātes īſufficiētes tñ ⁊ ſic ꝯcedo ſꝫ ad p̄mū aſſumptū poſita eſt concluſio. Et ſi dicas ꝙ etiā auxiliū diuinū non eſt cauſa totalis dico p̓mo ꝙ auxiliū diuinū poteſt eē cauſa totalis reſpcū ſublationis impedimenti vel eoꝝ que actū difficultare pn̄t. dico ſcđo ꝙ eſt cauſa p̓ncipalis ſine qua reliqua non habent efficaciā. dico t̓cio ꝙ puꝝ auxiliū diuinū ſine reliqs ē aliqn̄ cā caſtitatis:reliq̄ aūt ſine auxilio diuino nūq̄. dico q̄rto ꝙ cōfidētia auxilii dīni eſt cā vt hēant̓ reliqua ſcꝫ ieiunia orōes vigilie ⁊ hmōi. dico qnto ꝙ reliqua ſunt media quedā reſpectu auxilii diuini impetrādi ⁊ ipꝫ auxilii finis. Ad ſecundā cōcedo ꝙ ſūt cauſe naturales ꝑtiales⁊ nego ꝯn̄aꝫ qa cum eis ꝯcurrit cā nō naturalis ſed libera ſcꝫ volūtas q̄ non pōt habere ad caſtitatē optinendā per q̄ſcunqꝫ cās naturales ſufficiētes motus niſi auxilio ſpeciali dei adiuuet̓ ⁊ moueat̓. Cōtra ſecūdā ꝯcluſionē arguit̓ ſic eſt tā difficile deſiderio ⁊ amore caſtitatis inflāmari q̄ difficile eſt eē caſtū ergo inflāmari deſiderio caſtitatis nō eſt via ꝯgrua ꝑueniēdi ad caſtitatē. an̄s ꝓbat̓ qa om̄is qui amat caſtitatē eſt caſtus⁊ q̄to magis amat tāto eſt caſtior. Cōfirmat̓ ad hn̄dū amorē caſtitatis exigunt̓ ieiunia vigilie orōnes ⁊ ꝯfidentia diuini auxilii ſicut ad hn̄dū ꝑfectionē caſtitatis ergo tā difficile eſt habere amorē caſtitatis q̄ difficile eſt habere ipſā caſtitatē. Secūdo ꝗcunqꝫ deſiderat vel amat caſtitatē odit delectationes aduerſas caſtitati: ſed quicūqꝫ odit delectatōes aduerſas caſtitati eſt caſtus g̊ quicūqꝫ amat caſtitatē vel deſiderat eſt caſtus. Tercio paup per ſolum actū int̓iorē dicit̓ liberalis eo ꝙ deſiderat facē oꝑa lib̓alitatis g̊ ⁊ ꝗcūqꝫ deſiderat hēre oꝑa caſtitatis eſt caſtus. Ad p̓mā nego an̄s ⁊ ad probatōnē nego aſſūptū ſicut enī non om̄is qui deſiderat eē diues vel doctus vel liberalis ē diues doctus vel liberalis ita nec om̄is qui deſiderat eſſe caſtus eſt caſtus. Ad cōfirmationeꝫ nego an̄s ſcꝫ ꝙ hec omnia requirant̓ imo videmus ꝙ luxurioſus icipit deteſtari luxuriā ſuā poſtq̄ patrato oꝑe ceſſat ingetatio libidinis et gaſtrimargus cū ſentit ſue ingluuiei moleſtias cōcedo tn̄ ꝙ ad hoc ꝙ deſideriū illud caſtitatis ſit bonū exigit̓ diuinū auxiliū. Ad ſecundā dico ꝙ amare caſtitatē ⁊ odire delectatiōes aduerſas caſtitati contingit dupliciť vno mō ceſſāte motione q̄ fit ꝑ hmōi delectatōes ad illicitū Alio mō ī ꝑticulari⁊ poſita motiōe actuali ad illicitū ꝯcedo ꝙ ꝗ amat caſtitatē p̓mo mō odit delectatōes aduerſas p̓mo mō ⁊ ꝗ amat caſtitatē ſcđo mō odit delectatiōes aduerſas ſcđo° non opꝫ tn̄ ꝙ oīs qui nūc amat vel deſiderat caſtitatē in abſentia motiōis ad illicitū ꝙ poſita motione odiat delectationes aduerſas qa ꝯtingit freq̄nť ꝙ tūc deſinit amare caſtitatē. Et ad minorē nego eā de odire delectatōes adnerſas caſtitati p̓mo mō: de odire ſecūdo mō duplr̓ pt̄ rn̄deri vno mō ꝯcedēdo eā qui enī pn̄te motōe delectatiōis odit eā fugit ipſā qa odire non eſt aliud q̄ nolle ⁊ fugē ꝗ aūt fugit eā vicit ⁊ ſupat ⁊ ita habꝫ actū caſtitatis⁊ ita eſt caſtus caſtitate actus vel habitus. Alio mō pōt reſponderi negādo illā minorē dicēdo ꝙ duplex eſt odiū ſcꝫ efficax ⁊ ſopitū qui habꝫ odiū efficax delectationū pn̄te motiōe ipſe eſt v̓e caſtus ſed ꝗ hꝫ odiū ſopitū nō opꝫ ꝙ ſit caſtus qa cū iſto odio ſopito volūtas ꝑmittit ſe duci a concupiſcētia ⁊ impetu libidinis ſm̄ illud Aū. in ſeptimo de ꝯcupiſcētia⁊ rōne forte aūt cōcupiſcētia inexn̄te hec quid dicit fugere hoc: ꝯcupiſcētia aūt dicit mouere enī vnā quāqꝫ pōt ꝑticulari; hic aūt per odiū efficax ītelligo odiū impatiuū executiōis ꝯforis aut ꝓhibitiōi executōis oppoſite. Sꝫ per odiū ſopitū nō ītelligo ceſſatōnē a nolitōe actuali ſed intelligo nolitionē ſimplicē volūtatis nō ꝓhibitiuā executōis oppoſite. Ad t̓ciam dico ꝙ duplex eſt deſideriū vel pii opis ⁊ etiā caſtitatꝭ ñ actualr̓ ipatiuū executōis vnū ē ꝙ ē equalent̓ ipatiuū executōis ꝙ ſcꝫ eſt tale ꝙ ſi adeſſet vel facultas vel oportūitas pii opis de fctō imparet executōeꝫ eius⁊ ſilr̓ de deſiderio caſtitatis equalent̓ impatiuo executiōis ꝯforis vel ꝓhibitiuo executiōis oppoſite qđ ſcꝫ eſt tale ꝙ ſi adeēt tētatio ꝓhibēt ꝯcupiſcētiā ne ducēt volūtatē ⁊ iparet fugā ꝯcupiſcētie ⁊ loq̄ndo de tli actu int̓iori ꝯcedo an̄s ⁊ ꝯn̄s. Aliud eſt deſideriū nec formalit̓ nec equalent̓ impatiuū executōis qđ ſcꝫ facilr̓ per illc̄tionē ad oppoſitū ſopit̓ qđ deſideriū freq̄nt̓ expimur in nob̄ in abſētia ꝯcupiſcētie aut tētatōis ⁊ de tali nego an̄s niſi diceret̓ ꝙ eſſꝫ quedā caſtitas actualis mētalis ⁊ multū ipfecta qa ſm̄ rei v̓itatē tale deſideriū ſi aſſint cet̓e circūſtantie eſt bonus motus ⁊ nō videt̓ ad quā v̓tutē ꝑtineat niſi ad caſtitatē ſic ⁊ deſideriū ſiplex pii opis ad lib̓alitatē ꝙ ſi qs velit ſimplr̓ ſuſtinē qđ dcm̄ ē dicꝫ ꝯn̄r ꝙ ſi volitio nō ſit actualr̓ aut equalent̓ īpatiua executōis oꝑans nō hꝫ firmū ⁊ imobile iudiciū qđ ē vna de ꝯditiōib⁹ oꝑantꝭ v̓tuoſe vt pꝫ ī ſcđo ethi.

Cōtra t̓ciā ꝯclōnē arguit̓ ſic mlti expiūt̓ ꝙ tpe ieiunioꝝ ⁊ abſtinētie magis icēdunt̓ ad libidinē g̊ adepturus caſtitatē nō eget abſtinētia

Ad hāc rationem diſtinguo antecedens vel in his in quibus abſtinentia eſt rara ⁊ exceſſus frequens ⁊ ſic cōdedo vel in his in q̄bus abſtinētia ē frequēs ⁊ exceſſus rarus ⁊ ſic ego nego in p̄mis eni ē multa reſolutio materie et itēdū multitudo cibi aut potus ita cōſopitvim naturevt langueſcat nec ſufficiat ad motꝰ naturales diminuta autē matia p ieiuniū tūc minuit̄ pōdus ⁊ ḡuitas ⁊vires q̄ ſopite erāt ſūt liberiores et ad motus ſuos naturales ſufficiūt nō contingit autem ſic in ſecundis. Si dicas ergo ſatis p̄mi nō debent abſtinent̄ viuerevt caſtitatē conſequant̄ nego ꝯſequētiā quia in illis ſicutvires corporis ſunt propter multitudinē cibi ⁊ potus cōſopite ita ⁊ ratio ⁊ appetitus intellectus ⁊ ꝓpter hoc iſti tenuiſſimo motui ꝯcupiſcētie ⁊ libidinis ſtatim ſuccumbunt q̄ diu ingluuiei vacant: cum aūt int̄ponunt ieiunia ⁊ abſtinētias licet patiant̄ vehementiores īpetus temtatōis quavires ſūt magis actuales tñ etiā multovirilius reſiſtunt ſi in eis ſit amor ⁊ ſtudiū caſtitatis eo ꝙ ratio ⁊ appetitus intelligētius nō deſinūt eſſe ſopiti ⁊ quaſi ligati.

Cōtra quartā cōcluſionē arguit̄ ſic matia libidis ex matia gaſtrimargie cōſurgit g̊ ſi nō poſſumus libari totalr̄ a ſtimulꝭ gaſtrimargie nō potimus libari totaliter ab ardore libidinis.

Secūdo omis motus quo excitat̄ volūtas ad expulſionē matie libidinoſe eſt temtatio libidinis ſꝫ q̄ diu eſt talis materia poteſt eſſe excitatio voluntatis ad expulſionē ergo cum ſemper ſit talis materia i nobis ſequit̄ ꝙ ſemꝑ pōt cadere in nobis temtatio.

Tercio aut per totalē extinctionē ardoris intelligit̄ deſitio ⁊ corruptio alicuius qđ inſuit ⁊ hoc nō nō q̄dam mali habitus cū multi adoleſcentes in q̄bus nullus eſt ad hec habitus genitus patiant̄ graues temtationes libidinis nec q̄litates corꝑales cum nō videat̄ a quo corrumpent̄ aut intelligit̄ poſitō habitus noui ⁊ hoc nō quia habitus abſtinētie ponit̄ ita bñ i abſtinente ſicut habitus caſtitatis in caſto ⁊ tñ per potētiā talis hītus nō eſt extinctio totalr̄ gaſtrimargie.

Ad p̄mā nego ꝯñam quia i mltis eſt ſtimulus gaſtrimargie in q̄bꝰ non eſt gaſtrimargia ⁊ ꝑ ꝯñs nec materia gaſtrimargie licꝫ ſit ibi matia ſm̄ ſpēm ſimilis.

Ad ſecūdam ꝯcedo maiorē ⁊ minorē ⁊ ꝯcluſionē. extinctio enim libidinis nō dicit impoſſibilitatē ad temtationē libidinis: alias enim aliq̄s viator daret̄ qui eſſet illꝰ peccato īpeccabilis ſine quocūq̄ defectu nature exiſtēs quod nō reputoverum. Dico ergo ꝙ ardor libidinis dicit̄ extinctus in aliquo qñ ex longa caſtigatōne carnis corrupte ſūt male qualitates inclinātes ad libidinoſe concupiſcendum diminuta eſt etiam materia ad libidinem incitās ⁊ per frequentes actus caſtitatis corrupti ſunt mali habitus tāꝫ in voluntate q̄ in appetitu ſenſitiuo ſi qui inerāt ⁊ introducti ſunt oppoſitāvehemētiā magnā et impetum facientes in actum caſtitatis ⁊ a quibus frequentiſſime compreſſi ſūt motus in libidinem. his enim ſic ſe habentibus dico ꝙ nō īſurgunt in nobis motus in libidinem ⁊ ꝙ illud quod ſolebat excitare huiuſmodi motus eſt ita cōpreſſum et att̄tum vt nullos excitet ſi tamen laxet̄ diſciplia caſtitatis ⁊ homo fuerit aut minus abſtinens aut in caute cauſis huius cōmotionis ſe abiecerit certe ardor qui erat extinctꝰ renouabit̄ ⁊ reuiueſcet ⁊ int̄dum fient nouiſſiā det̄iora prioribus.

Ad t̄ciam dico ꝙ ad extinctionem ardoris requirit̄ regularit̄ habituum generatio licet talis generatio non ſit extinctio requirit̄ aliquādo malorum habituum corruptio aliquādo malarum qualitatum corruptio in his ſcꝫ in quibus iſta prefuerūt aliquādo vero imo credo ſemper matie diminutio vt pꝫ in ſolutōe p̄cedenti ⁊ ad iprobationē de hñte dico ⁊ cōcedo ꝙ poſitio habitus non ſufficit. Et ſi queras vnde ergo eſt ꝙ non extinguit̄ ſtimulus gaſtrimargie ⁊ tamen ardor libidinis bene extinguit̄. Reſpondeo ꝙ hoc ideo eſt q̄a huius vite neceſſitas cogit nos dietim expiri delectationes ad gaſtrimargiā pertinentes ⁊ eaꝝ deſiderium ad quaꝝ deſiderium tanto magis nos natura ſtimulat q̄to diutius ab his abſtinuimꝰ non ſic eſt autem de delectationibus ad luxuriam pertinentibus quia ergo neceſſitas nature cogit nos advſum huiuſmodi delectabilium et frequent̄ neſcimus quantitatem conuenientem vere temperantie ⁊vt dicit etiam Auguſtinus in libro confeſſionum neſcimusvtrum deſiderium illud continet̄ neceſſitate nature aut importunitate concupiſcentie ideo q̄ diu viuimus non caremus totaliter ſtimulis gaſtrimargie. Et per hoc patet ſolutio ad rationem ante oppoſitum.

c Onſequenter agēdum eſt de ſpeciebus caſtitatis. Et primo de virginitate. Circa quam queritur primo Vtrum ipſa ꝯſiſtat in integritate carnis ? Et arguit̄ ꝙ ſic ſecundum Auguſtinum libro de nuptiis virginitas eſt in carne corruptibili incorruptionis ꝑpetua meditatio ſed incorruptio carnis nō p tinʒ niſi ad carnē igiť. Iu oppoſitū argiuť ex eadē auctoritate v̓gitas ē ipſa meditatio ſʒ meditaͦñ ꝯſiſtit in ītegritate caris ġ necv̓ginitas in integritate carnis ꝯſiſtit.

Notandū ꝙ opinio Thome eſt ꝙ in v̓ginitate tria reperiunť / ſcʒ integritas mēbri corporalis īmunitas a delectatione ex reſolutione ſemis ꝑueniens et ꝓpoſitum abſtinendi de tali delectatione p̓mum ſcd̓m eū ſe hʒ per accñs ad v̓ginitatē.ſcd̓ʒ ſe hʒ vt maťiale.ťciū ſe hʒ formaliť ⁊ cōpletiue. hāc opinionē ꝓbat qa in delectatione venereoꝝ ťa ſuntvnū eſtviolatio ſignaculiv̓ginalis ſcd̓m eſt reſolutio ſemīs delectationē cāns in quo ꝯiungiť vt dicit id qd̓ eſt aīe cū eo qd̓ eſt corꝑis.tercium eſt ꝓpoſitū ꝑueniēdi in talē delectationē p̓mū ſe hʒ p accñs ad moralē actū q nō ꝯſiderať p ſe niſi ſm ea q̄ ſūt aīe ſcd̓ʒ ſe hʒ maťialiter qa ſenſibiles paſſiones ſunt maťia moraliū actuū ťcium ſe hʒ formaliť ⁊ cōpletiue iſta opinio nō mihi placʒ.

Sit igiť p̓ma concluſio nō requiriť adv̓ginitatē integritas ſignaculi v̓ginalis. ꝓbať ſtat aliquē eē virginē ⁊ in eo ſignaculūv̓ginale eē corruptū aut ab egritudine aut ex leſione aliq̄ nullus eni ē q dicat eā ñ eē virginē cꝰ ſignaculūv̓gīale ꝓpť aliquā talē cāʒ corruptū eſt.Scd̓o inviris eſtv̓ginitas ⁊ tñ nōvidetur alia ītegritas in eis tpev̓ginitatis q̄ eſt vel erit tpe quo av̓ginitate diſceſſerūt.

Secunda cōcluſio integritas ſignaculi v̓ginalis oppoſita corruptioni libidinoſe ē de rōe v̓ginitatis ⁊ ad eā p ſe ꝑtinēs. ꝓbať illud p ſe ꝑtinʒ ad v̓gitatē ſine quo nō cōſiſtitv̓gitas ſed ſine huiuſmodi ītegritate nō ꝯſiſtitv̓gitas ġ hmōi integritas p ſe adv̓ginitatē ꝑtinʒ.maior ꝓbať qa ſi aliqd ꝑtinet p accñs tm̄ adv̓gitatē eo poſito vł remoto nō minus poniť v̓ginitas:ġ ſi ipm̄ ſit tale ꝙ eo nō poſito nō poniť v̓ginitas ipm̄ per ſe ꝑtʒ ad v̓gitatē.Secūdo illud quod eſt p ſe obiectūvolitionisvel ꝓpoſiti qd̓ eſſentialiť eſt v̓gitas p ſe ꝑtinet ad v̓gitatē:ſʒ hmōi ītegritas oppoſita corruptioni libidinoſe eſt obiectūvolitionisvel ꝓpoſiti qd̓ eſt eēnaliť v̓gitas cū oīsv̓go velit ſeruare integritatē dictā quā appellat Augu. in corruptionē in carne corruptibili.Tercio quicq̄d eſt de diffinitiōe v̓gitatis illd̓ p ſe ꝑtinʒ ad v̓gitatē.ſed ītegritas p̄dicta eſt de diffinitione v̓ginitatis ġ integritas p̄dicta p ſe ꝑtinet ad v̓ginitatē.

Tercia concluſio ꝓpoſitū ꝑpetuev̓gitatis nō per ſe ꝑtinʒ adv̓gitatem.pʒ qa ꝓpoſitum ⁊voluntas nubendi nō repugnatv̓gitati ſʒ ꝓpoſitū ⁊ volūtas nubendi regulariť repugnat ꝓpoſito ꝑpetue integritatis ergo non eſt de rōe v̓ginitatis ꝑpetue integritatis propoſitum maior probať quia alias nunq̄v̓govoluntarie deſpondereť viro.minor pʒ qa eo facto ꝙvoluntarie deſpondeť viro regulariť carʒ ꝓpoſito ꝑpetue caſtitatis.Dico aūt regulariť ꝓpter glorioſāv̓ginē in qua ſimul vtrūꝗ̄ reptum eſt ſcʒ deſponſatioviri ⁊ ꝓpoſitū perpetue ītegritatis.Ex q̄bus patʒ ꝙ v̓ginū q̄dam ſunt in quibus eſt ꝓpoſitum firmū perpetue integritatis:Alie ſunt in quibus eſt propoſitum integritatis tempora nec tm̄.Et q̄uis prime habeantv̓ginitatē excellentiorē ſecundū curſū qui nunc eſt.nōvideo tñ ꝙ ſecūde dignitatem v̓ginitatis ꝑdiderint.Secundo tales ſunt caſte ⁊ nō ſunt vidue nec cōiugate ergo ſuntv̓gines.

Qnarta cōcluſio imunitas a delectatione per ſeminis reſolutionem non eſt de rationev̓ginitatis nec tanq̄ materiale nec tanq̄ formale:ꝙ non tanq̄ formale concedit ſanctus Thomas probať ergo cōcluſio poſitis ꝓpoſito integritatis oppoſite coruptioni libidinoſe ⁊ ipſa integritate poniť v̓ginitas. Alťo autē eorum remoto remoueťv̓ginitas ergo immunitas a delectatione ex reſolutione ſeminis non eſt de rationev̓ginitatis. Añcedens probatur quia ſi per poſſibile vel impoſſibile contingeret ꝙ ſine apertione ſignaculorumv̓ginaliuʒ per actum libidinoſum reſolueret ſemen ⁊ delectationē cauſaret ⁊ hoc non obſtante ipſa puella haberet propoſitum firmum ꝙ nunq̄ clauſtravirginalia corrumperentur in ea per actuʒ libidinoſum quantumcūꝗ̄ careret propoſito immunitatis a delectatione per reſolutionē ſeminis:manente tamen ſupradicta integritate manetvirginitas⁊ propoſitum illud quod habʒ eſt propoſitumvere virginitatis ergo de ratōe virginitatis non eſt huiuſmodi immunitas a delectatione.Secūdo pono duas puellas quarum vna dormiendo patiatur reſolutōnem ſeminis ſine quacunꝗ̄ corruptione integritatis et delectetur non ſolum dormiendo ſed etiā vigilando cum meminitvolo tamen ꝙ huiuſmodi reſolutio nullo eius vicio procurata ſit ſicut freqūter cōtingit ſit vero alia nihil penitus ſciēs aut cogitans de reſolutione ſeminis ⁊ de delectatione que inde conſueuit cauſari que pecunia ſeducta conſentiat alicui ⁊ ſit in defloratiōe eius tantus dolor ꝙ nullam penitus delectationem ſentiat imo nec ſemen emittat : quo facto ipſa poſtea informata de reſolutione ſeminis ⁊ delectatione eius ꝓponat perpetuo abſtinere a tali delectatione. Arguo ſic pᷓma eſt virgo ⁊ non ſecunda ergo ꝓpoſitum integritatis ſeruande ⁊ nͣ ꝓpoſitum immunitatis a delectatione eſt virginitas ergo nec delectatio nec reſolutio ſeminis eſt materiale ꝑtinens ad rōnem vᷓginitatis ſed ipſa integritas oppoſita libidinoſe corruptioni ſi enim ibi ponendū ſit materiale illud debet dici matͣia qd̄ eſt obiectū pͥncipale volitōis vel nolitionis intͦioris. Concluſio predicta videtur mihi ꝓbabilior ꝙ̄ oppoſita de virginitate feminei ſexus in maſculis aūt eſt ſatis difficile vidē in quo cōſiſtit vᷓginitas cū in maſculo nulla videtur corruptio ſignaculoꝝ vᷓginaliū ſubſequi coitū. Et ob hoc forte motus ē beatus Thomas nō ſine magna apparētia ponere eā in delectatione cōſequente reſolutōnē ſeminis quia nihil apparꝫ cōmune vtriqꝫ vᷓginitati niſi hmōi reſolutio. Sed ſicut dictum eſt vᷓgo virginitate corporis pt̄ deſinē eē vᷓgo ſm̄ qcūqꝫ delcātōe tm̄ ⁊ ſm̄ qcūqꝫ reſolutiōe ꝑ ſolā rupturā ſigclorꝝ vᷓgialium per actū libidinoſū dixi aūt per actū libidinoſū qa vt dictū eſt mēbra illa ſiue ſignacula poſſūt multis aliis modis rūpi ſine dꝑditione vᷓginitatis corporee. Et hͦ hꝫ auguſtinꝰ pᷓmo libro de ciuitate dei ita dicens mēbra illa poſſūt diūſis caſibus vulnerata vim ꝑpeti ⁊ medici alii ſaluti opitulantes hec ibi faciūt ꝙ̄ horrꝫ aſpectus obſtetrix etiam virginis cuiuſdā integritatem manu velut explorās dū inſpicit ꝑdidit. Et ſubdit nō opior queꝙ̄ tā ſtulte ſape vt hinc periiſſe aliquid exiſtimet etiā de corporis ſanctitate ꝙ̄uis illius membri integritate iam perdita. Ex hac auctoritate motus beatus Thomas q c lii articulo pᷓmo in reſponſione ad tͨciū dicit ꝙ integritas corporalis mēbri per accn̄s ſe hꝫ ad vᷓginitatem inq̄tum ſcꝫ per hoc ꝙ ex ꝓpoſito bonitatis abſtinet qs a delectatiōe venerea remanet integritas in membro corporeo: vnde ſi cōtingat ꝙ per aliū modū aliquo caſu membri ī integritas corrūpatᷓ non magis preiudicat virginitati ꝙ̄ ſi corrumpatur manus aut pes. Et in reſpōſione ad quartū dicit ꝙ delc̄tio ꝙ̄ eſt ex ſeminis effuſione duplr̄ poteſt cōtingere vno mō vt ꝓcedit ex mentis ꝓpoſito ⁊ ſic tollit vᷓginitatē ſiue fiat ꝑ concubitū ſiue abſqꝫ concubitu. Nec huic obſtat ꝙ Auguſtinus dicit in libro de virginitate ꝙ vᷓginis integritas ⁊ per piam cōſciētiam ab omni concubitu immunitas angelica porcio eſt facit enim hic mentionē Augꝰ de cōcubitu vt dicit qa hmōi reſolutio cōuenientᷓ et naturalitᷓ fit ex concubitu. Alio modo poteſt ꝓuenire pretᷓ ꝓpoſitum mentis vel in dormiendo vel per violentiam illatam cui mens non conſentit q̄uis tamen delc̄tionem experiatᷓ aut etiam ex infirmitate nature vt patꝫ in his qui fluxum ſeminis patiunᷓ et ſic non ꝑditur virginitas quia talis pollutio nō accidit per impudiciciam quā vᷓginitas ſecludit. Ex his dictis Thome infero aliqua correlaria primū eſt ꝙ que ꝑ violentiam corrupta eſt et non conſentiit corruptori eſt vᷓe vᷓgo ⁊ hanc expreſſe cōcedit Thomas. Secundo ſequitᷓ ꝙ illa que per experientiam cognoſcit ꝙ cum de die cogitatōnem habꝫ circa venerea de nocte in ſomno habꝫ de eadem re ſomniū ⁊ reſolutionem ſeminis in qua delectanᷓ ſi talis ex ꝓpoſito habꝫ huiuſmodi cogitationem et de nocte dormiendo ſeq̄tᷓ reſolucio ſeminis ⁊ delectatio ꝙ ipā nō manet vᷓgo q̄uis tm̄ habeat ꝓpoſitū ꝑpetue ītegritatis ſᷓuande qa delectatio in ea ex ſeminis effuſione ex mētis ꝓpoſito ꝓcedit. Tercio ſeqᷓtᷓ ꝙ ꝑfectus ſciathicus cōcūbēs libidinoſe cū ꝑfecta ſciathica ſcienter ⁊ voluntarie ex parte vtriuſqꝫ ⁊ ex lectione philoſophie naturalis aut ex inſtructione alicuius docti viri cui credunt conditionem ꝑfecte ſchiaticorum cognoſcentes poſſunt multociēs cohabitare ſimul cum ruptura ſignaculoꝝ virginalium per actū libidinoſum ⁊ ad hmōi rupturam a natura ordinatū ſine dꝑditione ſue virginitatis ꝙ̄ ſuppono in eis fuiſſe vſqꝫ ad pᷓmum cōcubitum .et patꝫ conſequentia quia ſecundum Ariſtotilē libro probleumatū ꝑfecte ſchiathicus non poteſt generare quia non fit ab eo reſolutio ſeminis ſi ergo iſti ſciant naturā ⁊ conditionem ꝑfecte ſchiathicoꝝ ipſi ſcient ꝙ non poteſt in eis fieri ſeminis reſolutio ⁊ per conſeq̄ns neuter eoꝝ habet ꝓpoſitum delc̄tionis ex ſeminis reſolutione ergo vterqꝫ eorum manebit virgo poſt multos cōcubitus ⁊ rupturā clauſtroꝝ virginalium per actum libidinoſum. Quarto ſequitᷓ ꝙ hec eſt naturalitᷓ poſſibilis ⁊ ſine quocunqꝫ miraculo virgo parit ſequitur enim hec parit hec eſt virgo demonſtrando vtrobiqꝫ illā que corrupta eſt per violentiam ergo virgo parit. Antecedens eſt poſſibile ergo ⁊ conſequens Quinto ſequitᷓ ꝙ ſi ſint due virgines quaꝝ vna proponat cras ⁊ poſt cras concumbere cum viro et de facto faciat ſine emiſſione ſeminis tamen et ita continuet per menſem integrum. Alia vero proponat concumbere cras ſed interueniat impedimentum non ſolum cras ſed per totum menſem prima erit ita immunis a corruptione oppoſita virginitati ſicut ſecunda. De iſtis illatis plura cōcedit albertus cuiꝰ opinionē vr̄ imitatꝰ Thōas dt̄ g̊ ꝙ ſ₃ auctes ſcōꝝ v̓ginitas eſt ītegritas carnis atteſtās corruptionē mētis. Dicitur autē ītegritas carnis nō q̄libet incorruptio puta a vulnerevel gladio ſ₃ incorruptio ab actuali ⁊ completa delectatiōe cōcupiſcētie exvolūtate oꝑantevel cōſentientevl̓ nō diſſentiēte vel nō inq̄tum pōt renittēte. Ex voluntate oꝑante ſicut in his qui digitovel manuvl̓ lignovel quouis alio adiūcto tangūtvl̓ cōprimūt neruos intiores in mēbris genitalibus quatinus ſua ſenſibilitate ꝑfectā coitus delectationē cōſequant᷑:qđ indubitant̓ veꝝ eſt ſi clauſtrav̓ginalia rumpant᷑:ſi aūt nō rumpant᷑ etia₃ ſi propt̓ incitationē nature ſequeret᷑ delectatio ex effuſione hoc remanet in q̄ſtione ſi ꝑdat᷑v̓ginitatis ītegritas corꝑalis vocat aūtvt dicit cōpletā delectationē omnē illā q̄ eſt oꝑis in tāta delectatione quanta ē coitus dicit cōcupiſcētie ad drñā₃ purgatōis nature q̄a natura tā i viro q̄ i feīna purgat ſe a q̄buſdā ſupfluis per illum locū addit ꝙ ſi mulier cogitet de coitu ⁊ de mēbris illisvt in ea excitet᷑ eſtus cōcupiſcentie vt delectetur in eo ⁊ ſequatur effuſio ſeminis ⁊ delectatio tūc ipā ꝑditv̓ginitatē dicit᷑ enī corrūpi corpus vt dicit corruptōevicii nō paſſiōis inviolationev̓ginitatis ⁊ laxationevenarum⁊viaꝝ ꝑ quas explet᷑ coitus ñ diſſentientē volūtatē dicit eē in nō clamātibus nō renitentē in his qui nō corde ⁊ corꝑe renitunt᷑ vt ſi nō pñt defendē corpus ſaltē cor a cōcupiſcētia ⁊ ſenſu delectatōnis impediāt vt aūt ego breuit̓ expediā de p̄mo correlario ꝯcedit ipm̄ ſm̄ tñvltimā eiꝰ ꝑticulā op₃ addē ꝙvioletia fuerit tāta ꝙ nō cōſenſerit ſed reniſa ſit corde ⁊ oꝑe ita ꝙ in q̄tum potuit ſe a ſenſu delectationis ipediuit⁊ in hoc nō videt᷑ ſentire cū eo Thomas qui dicit ꝙv̓ginitas nō ꝑdit᷑ niſi ex ꝓpoſito mētis ꝓcedat ſemis effuſio ſm̄ correlariū cōcedit t̓ciū aūt et quartū vtvidet᷑ nō pñt euadere . ꝓbat᷑ pret̓ea ꝯcluſio p̄dicta illa integritas eſt de rōe v̓ginitatis ſcđm quā fiūt aut ferunt᷑ iudicia humana de v̓ginibus ⁊ nōv̓ginibus ſed ex integritate ſignaculorumv̓ginaliū ſumit᷑ iudiciū de v̓ginitate corporali alicuꝰ ⁊ non ex imunitate a delectatiōe ex effuſione ſeminis ꝓueniente vt pat₃ ꝑ medicos ⁊ obſtetrices ⁊ hoc etiā pt₃ auctoritate cipriani epiſtola decima ita dicentis. Et idcirco cōſulte ⁊ cum vigore feciſti frat̓ cariſſime abſtinēdo diaconū qui cum v̓gine ſepe manſit ſed ⁊ ceteros qui cum v̓ginibus dormire conſueuerūt:ꝙ ſi penitētiam huius illiciti concubitus ſui egerint ⁊ a ſe inuicē receſſerint inſpiciant᷑ interim v̓gines ab obſtet̓cibus diligent̓ ⁊ ſi v̓gines inuente fuerint accepta cōicatiōe ad eccleſiā admittant᷑. Pret̓ea ſi ſic ſequeret᷑ ꝙ virgo conſentiens corruptori in qua ex coitu corrūperentur clauſtra v̓ginalia ⁊ effunderet᷑ ſemē impediret᷑ tñ propt̓vim doloris ne delectaret᷑ illa ex emiſſione ſeminis eſſet vere v̓go ſcđm corpus pat₃ q̄a in ea non eſſet delectatio illa quā Thomas⁊ Albertus dicunt req̄ri ad corruptionem integritatis v̓ginalis. Ex ſupradictis infero primo ꝙ v̓gīes fluxū ſeminis patientes nō fiūt de non v̓ginibus corrupte per ſolam diſtillationē humoris ⁊ delectationē inde cōſequentē pt₃ q̄a ſtat hmōi diſtillatio cū integritate ſignaculoꝝ v̓ginalium. Scđo infero ꝙ puelle q̄ in annis puerilibus añq̄ incipiant pubeſcere agūt turpia q̄bus rupunt᷑ ſignacula pudoris debent dici corrupte quia cum hec faciunt diſcernūt talia fctā circa aliquas ꝑtes corporis eē cauſatiua alicꝰ delectatōnis ⁊ non circa alias puta circa manū vel pedē g̊ iſta faciendo intendūt delectationē venereā ergo opus eoꝝ eſt libidinoſū:ſed omnis confractio ſignaculoꝝ v̓ginaliū per opus libidinoſū eſt corruptiov̓ginitatis igit᷑. Cōfirmat᷑ quia puelle ante annos pubertatis habēt diſcretionem ſufficientem ad meritum vel demeritum ergo poteſt opus eaꝝ eſſe libidinoſū ⁊ per conſequens ⁊virginitatē perdere per tale opus. Tercio ſi in illa etate paterent᷑ ſine violentia coitū viri dicerent᷑ corrupte ⁊ nō videt᷑ rōabilit̓ poſſe negari quin dicerentur corrupte ſi frequent̓ hoc paterentur ⁊ delectarentur non in emiſſione ſeminis ſed in contactu ⁊ agitatione membroꝝlibidinoſoꝝ ergo ſi hec eadem a ſeipſis patiantur debebunt dici corrupte. Tercio infero ꝙvir non ꝑ̓us corruptus ⁊ ſimilit̓ femina qui per opus libidinoſum voluntarium humorem de genitalibus membris emittit cēſendus eſt corruptus ⁊ nonvirgo. Cōtra aſtexanum dicentem ꝙ triplex humor fluit de genitalibus membris ſcilicet ſemenvrina ⁊ humor ſimilis ſemini medius inter ſemen ⁊ vrinam q̄ diſtillat aliquando propter ſolum femine tactū vel aliquorum turpium auditum:et vult ꝙ per ſolam ſeminis reſolutionem perdatur virginitas quia ipſa ſola vt dicit locum coitus ſupplet vel eius delectationē ꝯplet. ꝓbatur q̄a alias nō videt᷑ poſſe ꝓbari de aliq̄ ꝙ eſt₃ corruptꝰ p̄ſertī

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

de muliere niſi per actum generationis ⁊ patꝫ cōſequentia qͣ incertum eſt ſemꝑ quis humor ſit ex genitalibus mēbris emiſſus niſi per actū generationis quia hmōi ille medius nō eſt generationi aptus. Secūdo tam femina q̄ maſculus poſſūt v̓ginitatē perdē vt dictū eſt ſine quacunqꝫ effuſione humoris ergo per effuſionē ſolius humoris medii ꝑ opus libidioſū n̄ ꝑdit᷑ v̓gītas imo ſi poſſibłe eēt ꝙ ꝑ opꝰ libidioſū emitteretur vrina non minus perderet᷑ virginitas qͣ vt dictum eſt ſine emiſſione interdum ꝑdit᷑. Et ſi queras quid intelligit᷑ per opus libidinoſum Reſponſio ꝙ q̄tūcūqꝫ attactus et oſcula et alia multa dici poſſunt oꝑa libidinoſa denominatione extrinſeca vł intrinſeca hic tamen per opꝰ libidinoſū non intelligo niſi agitationē membri genitalis ſolum ſiue a ſe ſiue ab alio factā.

Quinta concluſio in maſculis per opus libidinoſū ꝑditur virginitas patꝫ quia in eis perditur virginitas vt cōſtat aut ergo per ſolā effuſioēm ſeminis aut per rupturā ſignaculoꝝ virginaliū aut per laxationē venaꝝ aut per opus libidinoſū non primū ſicut ſatis ꝓbatum eſt de feminis vt patꝫ ſatis per argumentū de ſchiaticis nec ſcd̄m qͣ in maſculis nō vident᷑ eſſe talia ſignacula virginalia nec t̄cium qͣ tunc oīs emiſſio ſeminis ſine opere libidinoſo corrūpet v̓ginitatē cū laxet ⁊ dilatet venas ergo dandū eſt quartum. Secūdo opus libidinoſū viri cōiugati cum ea que non eſt ſua ſine quacūqꝫ emiſſione de non adultero facit adulteꝝ ergo conſimile opus maſculi virginis facit de virgine nō virginem Añs ⁊ conſequentia vident᷑ ſatis certa. Contra ſecundā ⁊ quartam cōcluſionem Arguitur p̄mo ſic ſi integritas p̄dicta ꝑtineat per ſe ad v̓ginitatem aut tanq̄ maťiale aut tanq̄ formale nō tanq̄ formale qͣ v̓ginitas formaliter ⁊ eſſentialit᷑ eſt ꝓpoſitum mentis nec tanq̄ maťiale. tum p̄mo quia v̓ginitas eſt forma ſimplex ergo non eſt compoſita ex maťiali ⁊ formali. tum ſecundo quia nihil ſeꝑatū ab aliis ꝑtinꝫ ad illud tanq̄ maťiale cum ex maťiali ⁊ formali fiat vnū ſed integritas corporis eſt in corpore ⁊ propoſitū mentis eſt in aīma ergo vnū nō ſe habet ſicut materiale reſpectu alťius. Secundo omnis v̓tus alia a iuſticia eſt circa paſſiones ſed v̓ginitas eſt v̓tus ergo ip̄a eſt circa paſſiones ⁊ nō niſi circa delectatiōes venereoꝝ g̊ v̓ginitas eſt imunitas ab hmōi delectatōibus ⁊ iſta videt᷑ eē potiſſima rō Thome quā tāgit cum ait nā ſenſibiles paſſiones ſunt maťia corporaliū paſſionū. Tercio arguit᷑ ſi ſic ſequeretur ꝙ violent̕ corrupta non eſſet v̓go ſed ꝯñs eſt falſum igit᷑ et conſequentia ꝓbat᷑ qͣ in ea ſunt corrupta ſignacula v̓ginalia falſitas aūt conſequentis patet in ea non deperit corꝑis v̓gitas cui nihil deperit de ſanctitate corꝑis qͣ v̓ginitas corporis eſt corporis ſanctitas quedā ſed violenter corrupte nihil deperit de ſanctitate corporis ſm illud Aug. p̄mo de ciuitate dei membra illa poſſūt diuerſis caſibus vulnerata vi ꝑpeti ⁊c̄. Et ſubdit non opinor quenq̄ tam ſtulte ſaꝑe vt huic ꝑiiſſe aliq̄d exiſtimet etiā de ipſius corporis ſanctitate q̄uis etiam illius membri integritate iā ꝑdita. Quarto omne illud quo exuit᷑ ⁊ perdit᷑ pudicicia ſufficit ad v̓ginitatem ꝑdendam ſed per voluntariam reſolutionem ſeminis ꝑdit᷑ pudicitia ergo ſequit᷑ ꝙ illa ſufficit ad ꝑdendum v̓ginitatem Maior videt᷑ eē Auguſtini p̄mo de ciuitate dei vbi de violēter corruptis ꝓbat ꝙ nō ꝑdunt v̓ginitatem qͣ nō perdunt pudiciciam. Quinto violent̕ corrupte non ꝑdunt integritatē corporis per actū libidinoſū ergo nō perdūt v̓ginitatem añs ꝓbat᷑ qͣ ſi ꝑdūt ꝑ actum libidinoſū aut ꝑdunt ꝑ actum ꝓprium aut ꝑ actū alienū. nō per actum ꝓprium qͣ tunc non eſſet violent̕ corrupta. nec per actum alienum qͣ aliena malicia nulli ē imputanda. Sexto per Auguſtinum loco ſup̄dicto dicentem ꝙ nō p̄ōt corrumpi corpus niſi corrumpat᷑ animus. Septimo ꝓbat᷑ per illud beate lucie: ſi inuitā me violaueris caſtitas mihi duplicabit᷑ ad coronā ſed ſi deſiiſſet eſſe v̓go nō fuiſſet in ea duplicandū p̄miū caſtitatꝭ igit᷑

Septimo tali deberetur aureola ergo eſt virgo corpore ⁊ mente ergo non perdit v̓ginitatē corporis. Octauo ſi ſic ſequeretur ꝙ oppreſſa dormiendo non eſſet v̓go ſed ꝯſequens eſt falſū igitur et patet cōſequentia quia in ea corrupta ſunt clauſtra v̓ginalia ⁊ falſitas cōſequentis ptꝫ ſicut de violenter corrupta. Nono nullus niſi per actum ꝓprium culpabilem poteſt pati detrimentum in his que v̓tutis ſunt ſed corrupta per violentiam vel dormiendo nullū habꝫ actū culpabilem ergo nō eſt impoſſibilitata ad v̓tutem v̓ginitatis. Decimo arguitur auctē ambroſii dicentis in ſecundo de v̓ginitate capite aureꝫ v̓gines dei virgo chriſti ꝓſtitui poteſt adulterari nō poteſt: vbicunqꝫ v̓go dei eſt templum dei eſt nec lupanaria infamant caſtitatem ſꝫ caſtitas etiā loci abolet infamiā. Vndecimo per illd̄ Auguſtini p̄mo de ciuitate dei ita ne vt nō ali quā polluat aliena libido metuitur non polluit ſi aliena erit ſi aūt polluet nō aliena erit: g̊ per illud eiuſdem ibideꝫ nullus magnanimus vel pudicus in poteſtate habet quid de ſua carne fiat ſed tm̄ qd annuat mēte vel renuat. qs tandeꝫ ſana mente putauerit ſe ꝑdere pudiciciā ſi forte in app̄henſa carne ſua exerceat᷑ expleat᷑ libido nō ſua Decioťcio ꝑ illud Hiero .i li.ebrai carū q̄ſtionū corpꝰ mulieris nō vis maculat: ſꝫ volūtas Decioq̄rto ꝑ Augu.in epiſtola ad victorianū Ad deū ingemiſcentibꝰ ōnino ſuis aderit qui adeſſe cōſueuit/ ꝛ aut nihil in earū caſtiſſis mēbris libidine hoſtili ꝑpetrari ꝑmittit: aut ſi ꝑmittit cū earū animꝰ nulla cōſenſionis turpitudine ꝯmaculat᷑ ꝛ carnē ſuā defēdūt a crimine ꝛ quicq̄d in ea nec cōmiſit nec ꝑmiſit libido patientꝭ ſolius erit culpa facientꝭ. Oīs ꝙ illa violētia nō ꝓ corruptōis turpitudine: ſꝫ ꝓ paſſionis vulnere deputabit᷑ Decioq̄nto. ſi caro patientis ꝓ Xp̄o diuidat᷑ ferro in manu vl' in alio loco laudat᷑ ſꝫ nō eſt plꝰ in ꝑtāte diuidi ferro in vno loco q̄ alio modō diuidi in loco pudoris igr̄. Decioſexto. nulla paſſio violenta mētur vituꝑiuꝫ: ſꝫ veniā potius ꝛ miſericordiā: g̊ talis violatio nihil hꝫ verecundie vel turpitudīs: ſed amiſſio v̓ginitatis eſt turpis ꝛ opprobrioſa: igit᷑

Decimoſeptio. Poluta dormiendo ꝛ poſt pollutōeꝫ delectata v̓ginitatē ꝑdit ꝛ tamē clauſtra pudoris in ea manent integra: igr̄. Decimo octauo. In hiis quorū eſt eadē v̓ginitas ſm ſpeciem eſt idē modus corrūpendi v̓ginitatē: ſꝫ virginitas in maſculis ꝛ feminis eſt eadē ſm ſpēꝫ et non corrumpit᷑ in maſculis ꝑ fractōeꝫ ſignaculorū v̓ginaliū quia talia nō hn̄t: g̊ nec in feīs per hmōi rupturā corrumpit᷑ v̓ginitas. Decimo.ix. actꝰ ext̓ior nihil addit bonitatis vel malicie ſuꝑ actū interiorē ꝛ maxime ſuꝑ illū q eſt formalit᷑ impatiuus executōis. Tunc ſic. volo ꝙ ſint due v̓gines quarū quelꝫ hēat firmā volūtatē ꝯſentiēdi corruptori ꝛ vadat vtraq; ad locū in quo debꝫ reꝑire corruptorē ꝛ vna corrumpatur de fcō ꝛ alia ꝓpter indiſpoſitōem alterīꝰ viri intentis eā corrumpē: ſed ꝓ tunc nō potentis nō corrumpat᷑. Tunc ſic in vtraq; eſt actꝰ interior libidinoſus eque malus ꝛ eque impatiuꝰ executōis: ſꝫ vna ꝑ actū quē habuit ꝑdidit v̓ginitatē: g̊ ꝛ alia. Da oppoſitū ſeq̄tur ꝙ cū nō differāt niſi ꝑ actū exteriorē ꝙ actꝰ ext̓ior addet aliq̄d malicie ſuꝑ actū interiorē cꝰ oppoſitū ſuppoſitū eſt. Viceſimo. v̓go q̄ ꝑ actū voluntariū delcātōem hꝫ ex reſolutōe ſemīs ꝑdit caſtitatē ꝛ nō ꝑdit caſtitatē vidualē neq; cōiugalē: g̊ caſtitatē v̓ginalē Viceſimoꝑmo. pono duas v̓gines q̄rū vna habeat ſolū ꝓpoſitū mentis circa delcātōnem venereā ſed nihil executōis. Alia v̓o cum ꝓpoſito mentis hēat emiſſionē ſeminis ꝛ delcātōem cōſeq̄ntē ſine corruptione tñ ſignaculorꝫ v̓ginaliū puta in multis caſibus ſup̄ exp̄ſſis. tūc omnis actus malꝰ q̄ nō tm̄ mens v̓ginis ſꝫ etiā corpꝰ eiꝰ polluit᷑ ꝛ maculat᷑ eſt corruptiuꝰ v̓gitatꝭ Sed actus ſecūde v̓ginis eſt actꝰ malus quo non tm̄ mens eiꝰ ſꝫ etiā corpus polluit᷑ cū ſit in ea libidinoſa ſeminis emiſſio: g̊ actus eius eſt corruptiuꝰ v̓ginitatis Viceſimo ſcd̓o. Ar̄ aucte Cipriani ep̄la.x. vbi de v̓ginibꝰ q̄ dormierūt cū viris loquens ait. Nec aliqua putet ſe poſſe excuſatione hac defendi ꝙ īſpici ꝛ ꝓbari poſſit an v̓go ſit. Cū ꝛ manus obſtetricū ꝛ oculi ſepe fallant᷑. Et ſi īcorrupta iuenta fuerit v̓go ex ea ꝑte ſui qua mulier ē. pōt tñ ex alia corꝑis ꝑte peccaſſe q̄ corrūpi pōt ꝛ tñ īſpici nō pōt certe ipſe ꝯcubitꝰ ipſe cōplexus ipſa cōfabulatio ꝛ inoſculatio ꝛ ꝯiacētiū duorū turpis ꝛ feda dormitio q̄tū dedecoris ꝛ crīmis ꝯfitet᷑: ſi ſuꝑueniēs maritꝰ ſpōſā ſuā iacētē cū alio videat nōne īdignat᷑ et fremit ꝛ ꝑ zeli dolorē fortaſſis ꝛ gladiū ſumit in manu ex quibꝰ v̓bis apparet ꝙ pōt v̓go corrumpi ſignaculis v̓ginalibus incorruptis. Ad iſtas rōnes. Rn̄deo. Ad primā dicit᷑ ꝙ ſi materiale accipiat᷑ ꝓprie tunc integritas corꝑis nec tanq̄ materiale nec tanq̄ formale ꝑtinꝫ ad v̓ginitatē v̓tutē: ſi aūt accipiat᷑ īproprie ꝓ obiecto circā qꝺ aliud eſt tunc dico ꝙ ītegritas p̄dicta ꝑtinꝫ ad v̓ginitatē mentalē tanq̄ maťiale. v̓gitas aūt mentalis nō eſt aliud q̄ ꝓpoſitū ſeruandi v̓gitatē corꝑeā: v̓ginitas corꝑea eſt illa integritas q̄ dicta eſt. ꝓbatōes autē ꝓcedunt de materiali ꝓprie dicto Ad ſcd̓am cōcedo maiorē ꝛ minorē de v̓ginitate mentꝭ. cōcedo etiā cōns ꝑmū ſcꝫ ꝙ v̓gitas v̓tꝰ ē circa paſſiōes ꝛ ēt circa venereas eſt enī v̓ginitas v̓tus ꝓpoſitū ſeruāde v̓ginitatis corꝑalis tā firmū ꝙ ꝑ nullas delcātōes venereas poſſit ꝯ rcām rōem auelli. Et cū infert᷑ g̊ ē imunitas ab hmōi delcātōibꝰ. nego cōnam: ſed bñ ē īmunitas a delcātionibus v̓ginitatꝭ corꝑee corruptis. Argumēta q̄ ſūt a tcio vſq; ad decimū.vii. relinquo q̄a de violent' aut neſcienter corruptꝭ poſtea erit q̄ſtio. Ad.xvii. neꝰ ꝑmā ꝑtē añtis ꝓpt cās ſupra dcās Ad.xviii. nego maiorē illa enī nō maiorē habet apparentiā v̓ginitatis de v̓gitate q̄ de caſtitate ꝛ tñ ſm multos caſtitas v̓ginalis cōiugalis ꝛ vidualis ē eadē ſm ſpēꝫ nec tñ ē idē modꝰ corrūdendi eas. ita etiā dico ꝙ q̄tūcūq; v̓gitas ſit eadē ſpē in maſculis ꝛ feminis ꝓpter tñ diuerſitatē organorū in hiis ⁊ in illis eſt alius mod⁹ corrūpendi v̓ginitatē. Et ſi quis vellet negare v̓ginitatē eſſe eiuſdē ſpeciei in viris ⁊ femis. Nā in diffinitōe v̓ginitatꝪ feminee etiā mētalis poniẗ integritas ſignaculorū v̓ginaliū. In diffinitōe autē v̓ginitatꝪ viril̓ poniẗ aliud loco eius ⁊ ideo nō eſt eadē diffinitio et ꝑ ꝯ̄ns nec eadē ratio ſpecifica ⁊ h̓ ſuppoſito ꝙ v̓ginitas corꝑalis nō ſit eadē ſpē in eis pōt tñ defendi ꝙ eſt eadē ſpē in eis ⁊ dici ꝙ vtraqꝫ v̓ginitas eſt ab ope libidinoſo notabilit̓ ſenſibili immunitas. Per opus aūt libidinoſū notabilit̓ ſenſibile intelligo agitatōem mēbri q̄ in femis ſufficit corrumpē ſiḡcula ⁊ in viris nō patientib⁹ ip̄edimētū ſemen r̄ſoluē. Iſta aūt diūſitas non ꝓuenit ex diūſitate aliq̄ ſpecifica int̓ v̓ginitatē femineā ⁊ virilē ſꝫ ex diuerſitate organoruꝫ.

Ad.xix cōcedo totū caſū ⁊ dico ꝙ ſcd̄a manet v̓go corꝑe. ꝑma aūt v̓ginitatē ⁊ mentꝪ ⁊ corporꝪ ꝑdidit. Et ita hn̄t dicere ꝯ̄rie opinātes addito caſui ꝙ in ſcd̄a nulla ſit fcā ſemis reſolutō. Et ad argumentū cōcedo ꝑmā ꝑtē añtis ⁊ ſecūdā ⁊ nego cōnam. Et ad ꝓbatōem cōne nego cōſeq̄ntiā. iſta enī ſcd̄a eſt ita mala ⁊ ipudica ſicut ꝑma. Nec hꝫ ꝑma aliqd malicie moralis quin tm̄ hēat ſcd̄a ⁊ tñ ꝑma hꝫ aliqd corruptōis corꝑalis qd̄ nō hꝫ ſcd̄a. illa autē corruptō corꝑalis nō eſt mala moralit̓ malicia int̓nſeca ſꝫ ext̓nſeca ſcꝫ malicia mētis ⁊ iō nihil malicie addiẗ ꝑ actū ext̓iorē. et ſicut corruptō illa in ꝑma denomiaẗ ipudica ab ipudicicia mētis ita ois act⁹ ext̓ior quē habuit ſcd̄a ad ꝑficiendū libidinoſā volūtatē ſuā eſt mala ⁊ ipudica ipudicicia mētis ⁊ ext̓nſeca denoiatōe. Et ſi dicas ꝙ ꝑma ꝑdidit v̓ginitatē mētis ⁊ corꝑis g̊ ⁊ ſcd̄a nego ꝯſeq̄ntiā ſꝫ bene ꝑdidit ſcd̄a v̓ginitatē mētis ſicut prima. Perditio autē v̓gitatis corꝑalis nō ē mala malicia int̓nſeca ſꝫ ext̓nſeca tm̄ iō non ꝓpt̓ h̓ plus malicie hꝫ.

Ad.xx. ẜm rigorē ſermōis nego ꝑmā ꝑtē añtis ꝓpt̓ cōfuſionē quā facit h̓ v̓bū ꝑdit ꝓpt̓ negatōem incluſā in eo ſeq̄tur enī ꝑdidit caſtitatē g̊ nullā caſtitatē hꝫ. ſtat aūt ꝙ caſtitatē aliquā ꝑdat ⁊ caſtitatē aliquā retineat qa ſūt diuerſe ſpēs caſtitatis iō nego eā in rigore ſermonis ſꝫ ꝯcedo iſtā caſtitatē ꝑdat non tñ neceſſe eſt ꝙ ꝑdat v̓gitatē nec mētis nec corporꝪ qd̄ pꝫ qa ſtat ꝙ ꝑ actū voluntariū hēat reſolutōem ſemis ⁊ cū h̓ firmū ꝓpoſitū nūq̄ ꝑdēdi integritatē corꝑis ꝑ op⁹ libidinoſū tūc videẗ ꝙ talis retinꝫ v̓gitatē mētis ⁊ tñ aliq̄ caſtitatē ꝑdit oppoſitā ſcꝫ intemꝑantie veneree cui ſuccūbit. exēplū h⁹ eſt de caſtitate cōiugali. ꝯſtat enī ꝙ cū caſtitas cōiugalis directe opponaẗ adult̓io pōt aliq̄ mulier ſimul retinē caſtitatē ꝯiugaleꝫ ꝑſiſtēdo ſcꝫ in ꝓpoſito nūq̄ cōicandi corp⁹ ſuū alteri q̄ viro ꝓprio ⁊ tñ multas ſpēs caſtitatis ꝑdere vtēdo ſcꝫ opib⁹ libidinoſis cum viro ꝓprio nimis exceſſiue ⁊ cū det̓mēto ſanitatis ſue aut cū det̓mento ꝓlis generāde aut ꝑ molliciē aut alio⁰ ꝯ̄ naturā peccādo ita dico de v̓gine ꝙ ſine ꝑditatōe v̓gitatis ſue tā mentis q̄ corꝑis pt̄ eē multipl̓r ipudica capiēdo ipudiciciā vt accipit Auguſ. vt ſcꝫ opponiẗ caſtitati ⁊ aliquā caſtitatē q̄ habuit ꝑdē. Et ſicut nō ois lapſus carnis i cōiugata eſt adulteriū ita nec ois lapſus v̓gis i delcātōem venēā ē v̓gitatꝪ ꝑditatio. Exēplū ēt pōt dari de iuſticia ẜm diuerſas ei⁹ ſpēs ⁊ de tēꝑantia ẜm diuerſas e⁹ ſpēs. Et ſi dicas. ſi hec ſit v̓a ſeq̄ẗ ꝙ aliqs ſil̓ erit caſt⁹ ⁊ nō caſt⁹ ſꝫ h̓ ē ipoſſibile: igr̄. Et pꝫ cōna qa bn̄ ſeq̄tur iſte ē v̓go: g̊ ē caſt⁹ ab iferiori ad ſuꝑi⁹ qa dcm̄ eſt ꝙ caſtitas eſt ſuꝑius ad v̓gitatē ⁊ ſequiẗ etiaꝫ iſte aliq̄ caſtitatē ꝑdidit ⁊ hꝫ ipudiciciā oppoſitā g̊ ē nō caſt⁹ ⁊ ita ſimul eſt caſt⁹ ⁊ nō caſt⁹. Ad h̓ rn̄deo ꝙ caſt⁹ ⁊ alia cōcreta v̓tutū accipiuẗ dupl̓r. vno⁰ mē affirmatiẽ ⁊ tc̄ caſt⁹ ē ois q aliq̄ caſtitatem hꝫ/ ⁊ ois eſt iuſt⁹ q aliquā iuſticiā hꝫ. et h̓ mō ꝯcedo ꝑmā cōnam ⁊ cōns ei⁹ ſꝫ nego ſcd̄am non enī ſeq̄tur iſte hꝫ aliq̄ ipudiciciā g̊ ē nō caſtus qa ad hāc iſte eſt nō caſt⁹ ſequiẗ ꝙ nullā caſtitatē hꝫ ſꝫ bn̄ ſeq̄tur ꝙ ē ipudic⁹. i. aliq̄ ipudiciciā hn̄s. Alio⁰ accipiuẗ ꝑti affirmatiẽ ⁊ ꝑtim negatiẽ ⁊ tūc caſt⁹ eſt q ⁊ aliq̄ caſtitatē ⁊ nullaꝫ ipudiciciā hꝫ ſic iuſt⁹ q aliq̄ iuſticiā hꝫ ⁊ ōni iniuſticia carꝫ ⁊ ſic nego cōnam illā. H̓ mō enī virgo nō ē t̓min⁹ inferior ad caſtū lꝫ v̓gitas ſit iferior ad caſtitatē qa h̓ mō ꝯcretū includit aliqd̄ ſincathegreuma qd̄ nō includit abſtractū ꝓpter quā incluſionē nō ſeq̄tur ois v̓gitas eſt caſtitas g̊ ois v̓go ē caſta: ſicut nō ſeq̄tur ois caſtitas cōiugalis eſt caſtitas g̊ ois caſta ꝯiugalit̓ ē caſta ſuppoſito ꝙ eē caſtā ꝯiugalit̓ eſt ꝯiūgē ex [illegible] mētꝪ ꝓpoſito nl̓li niſi ſuo ſe cōmiſcē.

Ad.xxi. admitto caſū ⁊ nego maiorē. nā retēto caſu [illegible] niſi ꝙ ponaẗ ꝙ i illa nec corrūpanẗ ſiḡcula nec fiat emiſſio ſeis ꝯſtat ꝙ corp⁹ poluiẗ polutōe vitii cū cōtact⁹ ⁊ mot⁹ ois ext̓ior q h̄ ibi mal⁹ ⁊ libidinoſus denomieẗ a malicia ꝯ libidĩe volūtatis ⁊ ita caro illi⁹ poluiẗ ⁊ excutiẗ ipudicicia et tñ ꝯſtat ẜm opinātes ꝙ nō ꝑdiẗ v̓gitas i caſu i q̄ nec ſemis emiſſio nec ruptio ſiḡculoꝝ fieret.

Cōt̓ qntā ꝯcluſionē ar̄ ſic aut ꝑ [illegible] op⁹ libidinoſū ꝑdiẗ v̓gitas aut ꝑ aliqd̄ [illegible] ⁊ aliqd̄ n. nō ſcd̄m qa oia videẗ eiuſdē [illegible] niſi q ex aliqb⁹ ſequit̄ reſolutio ſemīs ⁊ ex aliquibꝰ nō. nec primū qa tunc ꝑ qualꝫ agitatōem mēbri ꝑderet̄ v̉gitas i maſculis. Ad hāc rōem rn̄det̄ ⁊ dicit̄ ꝙ aliqđ opus libidinoſum viri v̉ginis eſt tam notabilit̄ ſēſibile ꝙ ſi nō ſit īpedimētū ſeqtur r̄ſolutio ſemīs ⁊ ꝑ ōne tale ꝑdit̄ v̉gitas ī viro. aliud nō eſt ita notabilit̄ ſēſibile ⁊ ꝑ illud nō ꝑditur v̉ginitas.

q

Verit̄ ſcđo. vtrū v̉gitas ſit v̉tꝰ? Ar̄ ꝙ nō v̉gitas nō ē licita g̊ v̉gitas nō ē virtꝰ. Añs patꝫ qa ē ꝯ̄ria p̄cepto legis nature qđ ponit̄ Gen̄. i. creſcite ⁊ multiplicamī ⁊ replete t̄rā. In oppoſitū Ar̄ auc̄te Am. li. de v̉gitate ita dicentꝭ. īuitat v̉ginitatꝭ amor vt aliqđ de v̉gitate dicāꝰ ne veluti t̄nſitu quodā ꝑſcrutata videat̄ q̄ p̄ncipalis ē v̉tꝰ. Notādū ꝙ v̉gitas accipit̄ t̄plr̄. vno mō ꝓ integritate corꝑis oppoſita corruptōi q̄ fieri ſolet ꝑ opꝰ libidinoſū. 2° mō accipit̄ ꝓ ꝓpoſito ſuāde v̉gitatꝭ corꝑalis ꝑpetue 3° mō ꝓ ꝓpoſito nō deſerēdi eā niſi ꝑ opꝰ cōceſſū et licitū. Prima cōclō v̉ginitas p̄mo mō nec v̉tꝰ ē nec vitiū. p3 qa t̄lis ē ī corꝑe nō ī aīa. ⁊ fit a natura ⁊ nō ex aſſuefactōe g̊ nec v̉tꝰ ē nec vitium. Scđa cōcluſio. v̉gitas 3° mō ē v̉tus. ꝓbat̄ oīs hītus elciuꝰ in medietate exiſtēs det̄mīata rcā rōne ē v̉tus: ſꝫ v̉gitas 3° mō ē hmōi. Nā nolle frāgē hmōi ītegritatē quouſq; oportunū ſit ⁊ rcā rō dictet mediat int̄ velle eā frāgē añq̄ rcā rō dictet / ⁊ nolle eā frāgere cū rcā rō dcāt g̊ hꝰmōi v̉gitas ē v̉tus. 2°. ōn s caſtitas ē v̉tꝰ: ſed tal̄ v̉gitas eſt caſtitas cū ſit abſtinētia a delcā°nibꝰ venereis vbi qñ quō ⁊ gr̄a cꝰ rcā rō dcāt abſtinendū. qđ aūt tale ꝓpoſitū ſit v̉gitas. ꝓbat̄ oīs caſtitas hñs ꝓ obiecto integritatē corꝑis oppoſitā corruptōi libidinoſe eſt v̉gitas: ſꝫ hmōi ꝓpoſitū ē caſtitas hñs integritatē corꝑis oppoſitā corruptōi libidinoſe ꝓ obiecto eſt enī ꝓpoſitū ſeruādi ītegritatē corꝑis ⁊ nō deſerēdi eā q̊uſꝫ ⁊ quō rcā rō dcāuerit eā eē deſerēdā Cōfirmat̄ ex vſu et appellatōe tā vulgari q̄ poetarū q̄ oīm ſapientū q t̄les appellāt v̉gines. Tercia cōclō. v̉gitas ſcđo mō ē v̉tꝰ ꝓbat̄ vbicūq; cōtingit excedē ⁊ deficere ibi pōt eē medietas laudabilis. ſed in ſeruādo ꝑpetue ītegritatē ſig̃culorū v̉ginaliū cōtigit ſupabūdare vt in illo q vellꝫ ſeruare eā cū neceſſitas hūane multiplicatōis ſm dcāmē rcē rōnis cogit eā frangē ⁊ cōtingit deficē in ſuando eā vt ꝯtigit in iis q nō ſūt apti ad hūanā generatōem ⁊ ſivis ſtare in mera rōe naturali ade ꝙ actꝰ venēꝰ ſit eis ī det̄mētū ſaītatꝭ ⁊ bōe hitudis ⁊ ꝙ h̊ cog̊ſcāt ꝓbabilit̄ aut ꝙ patit̄ egritudinē q̄ ꝑ actū generatōis t̄nſfūdet̄ in ꝓlē ſic ꝯtigit ī leproſis. 2° ꝓbat̄ rōne quā v̄r īuenē Tho. abſtinētia ab illo actu quē rcā rō nō p̄cipit exercē q̄valꝫ ad ſūmas aīe v̉tutes acqrēdas et ad earū opa exercēda ē laudabil̄: ſꝫ v̉gial̄ abſtinentia ē hmōi valꝫ enī maxīe ad opa cōtēplatiōis ⁊ ad ſtudiū phie ⁊ ad v̉tutū opa ⁊ mlto magis ꝓficiet̄ ī his ſi abſtineat q̄ ſi nō abſtineat. 3°. oīs abſtinētia a venēis voluptatibꝰ ī ill̄ q ad earum vſū nō cogūt̄ nec ex nccītate ꝯſeruāde ſpēi nec ex cōgruitate ꝯſeruādi īdiuidui ē laudabil̄ ⁊ v̉tuoſa: ſꝫ mlti ſūt q̊s nec nccītas nec ꝯgruitas p̄dicta cogit ad vſū venēarū delcātōm: g̊ total̄ abſtinētia ī eis ē laudabil̄ ⁊ v̉tuoſa. Sꝫ ad rōes iſtas rn̄det Bu. ꝙ bñ ꝯcludūt ꝙ v̉gitas ⁊ abſtinētia ꝑpetua a venēis ē v̉tꝰ qa īūt aliq q̊s recta rō dcāt abſtinē debere ꝑ totā vitā puta h̊ expedit leproſis ne ſanos inficiāt aut ꝓlē putridā et corruptā generēt egrotꝭ ſterilibꝰ ⁊ paupibꝰ q nō poſſēt ꝓlē cōpetent̄ alē: ſed nō ꝓbāt rones ꝙ abſtinētia ꝑpetua a venereis ſit ſm ſe v̉tꝰ cū rōes videāt̄ cōcedere h̊ alñ nō expedire. nō enī hoc expediret regi cui ſi diſcederꝫ ſīn ꝓle tirānꝰ crudeliſſimꝰ ſuccederꝫ aut bellū int̄mīabile v̉iſimilit̄ oriret̄. nec expedirꝫ collectie ōnibꝰ de vna ciuitate aut regno: nec expedirꝫ vt dicit idē filie regis ſine vitio ⁊ det̄mēto ſuo generare potenti et ex h̊ cōcludit ꝙ v̉gitas q̄ ē ꝑpetua abſtinētia a venēis nō ē v̉tꝰ ſm ſe qa in aliqbꝰ ē v̉tꝰ ⁊ in aliqbꝰ nō. nā ſi v̉gitas ſm ſe ē v̉tꝰ oīs v̉gitas ē v̉tꝰ. ſꝫ iudicio meo Bu. deceptꝰ ē in h̊. Nā nemo ē q nō ꝯcedat ꝙ reddē alteri qđ ſuū ē: ē actꝰ v̉tutꝭ ⁊ iuſticie ⁊ tñ cōſtat ꝙ reddere furioſo gladiū ſuum q̊ ꝓbablr̄ credit̄ eū male vſurū eē nō ē actꝰ iuſticie ſꝫ īiuſticie. ſilr̄ aggredi hoſtē ē actꝰ fortitudinis ⁊ tñ cōſtat ꝙ in aliq̊ caſu aggredi hoſtē ē actꝰ audacie ꝯ̄rie fortitudini. Et iō ꝑ ſolutiōe oīm q̄ obiiciunt̄ a Bu. ⁊ ab aliis. Eſt adūtendū ꝙ h̊ nomē v̉gitas ex īpōne ſua nō v̄r dicere niſi totalē abſtinētiā a venereis nec videt̄ nomē ipſū aliqđ de ꝯformitate ad rōem rcāꝫ aut de rōnis moderatōe īportare q̄lit̄ īportāt alia noīa v̉tutū puta tempantia / iuſticia / fortitudo et tc̄ cōcedo cū Bu. ꝙ h̊ nomē v̉gitas ē tā nomē vitii q̄ v̉tutꝭ nō ſolū ſcđm moralē rōem ſꝫ etiā ſcđm ſacre ſcripture teſtimoniū. nā ꝓpoſitū ꝑpetue abſtinētie in eo quē rcā rō dcāret nō debere ꝑpetue abſtinere eē t vitioſū. ſilr̄ aūt ꝓpoſitū ī eo quē rcā rō dcārꝫ ꝯgruū eē abſtinē vl̄ poſſe ſīn piculo et detrīmēto ⁊ ſui ⁊ aliorū abſtinere eſſꝫ actꝰ v̉tutꝭ ⁊ pterea in ſacris lr̄is aliq vocant̄ fatue v̉gines qbꝰ clauſa ē ianua celeſtis. ſꝫ lꝫ hec ſit īpoſitio noīs tñ ex vſu auctorū v̉gitas in ſua rōne vel

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

caſtitatē vel intempantiā vł moderatōem icludit ita ꝙ hᵒ nomē v̓gitas apud eos tm̄ v₃ q̄tu₃ hᵒ cōplexū tempantia v̓ginalis ⁊ tūc in ſua diffinitōe ponit̄ moderatio rōnis vel conformitas ad rōem vel aliq̄d equalens ita ꝙ hᵒmō deb₃ diffiniri v̓ginitas ē ꝓpoſitū caſtū vel tempatū ītegritatꝫ corpalis ꝑpetue ſeruāde. cōſtat aūt ꝙ omē tale ꝓpoſitū ē actꝰ v̓tutꝫ ⁊ ꝙ in rege aut filia regis aut multitudīe tociꝰ regni aut in cōiuge tł'e ꝓpoſitū nec caſtū cēt nec tempatū ſ₃ potiꝰ cēt ꝓpoſitū īſenſibilitatꝫ tempantie ꝯ̄rie. Qđ autē dixi in cōiuge ītelligo regularit' ꝓpt' gl'oſiſſimā v̓ginē q̄ cū cōiugio v̓ginitatē eminētiſſimā ſeruauit ⁊ ſicut ꝯcedimꝰ ꝙ ois tꝑantia ē v̓tꝰ/ois fortitudo ē v̓tus ⁊ ſic de aliis ita hᵒmō de v̓gitate p̄dicare poſſumꝰ nomē v̓tutꝫ vł'r. Nā ois v̓gitas ē v̓tꝰ q̄a ois v̓gitas ē ꝓpoſitū ītegritatꝫ rcē rōi cōforē et ꝓpoſitū ītegritatis qđ nō eſt rcē rōni ꝯforme nō eſt v̓ginitas: ſ₃ potiꝰ inſēſibilitas vt dcm̄ ē. ex q̄bus p₃ ꝙ ſeq̄nti naturalē rōem nō ē negādu₃ v̓ginitatē ee v̓tutē ⁊ ꝙ etiā ex dcis Bu. indubitant' hᵒ ꝯuinci pōt accepto noīe eomō quo dixi. Quod ſi dicas nomen ipſū nō ſic debere accipi iā erit diſputatio de nomīe ad qđ tn̄ cōcedēdu₃ te auctorū vſus cōpellet.

Quarta cōcluſio virgitas nullo voto firmata eſt v̓tus que ꝯcluſio ponit̄ cont' Tho. qui ſcđa ſcđe. q. clii. arti. 3ᵒ in rn̄ſione ab quartū argumentū dicit ꝙ v̓ginitas ſecūdū ꝙ eſt v̓tꝰ īportat ꝓpoſitū voto firmatū ītegritatis ꝑpetuo ſeruāde. Hic autē non intēdo dicere ꝙ v̓ginitas que eſt voto firmata nō ſit v̓tꝰ hoc enī falſiſſimū ⁊ hereticū eſſet. Sed volo dicē ꝙ ꝓpoſitū ſimplex ⁊ nō voto firmatū de ꝑpetuitate integritatis eſt v̓tus. Probat̄ g̊ cōcluſio. ꝓpoſitū illud non firmatū voto eſt actus humanꝰ aut ergo eſt bonus aut malus: ſi bonus ⁊ laudabilis cum in medietate cōſiſtat vt ſup̄ ꝓbatū ē ſeqtur ꝙ eſt virtus: ſi malus g̊ que ꝑpetuo cōtiner₃ ſine voto q̄uis etiā apta eſſet ſ̄m rectā rōem ad ꝑpetuā cōtinentiā ꝑpetuo peccaret. Scđo ꝓpoſitū hꝰ integritatis ꝑpetue an̄q̄ ſit firmatum voto aut eſt rōni cōforme aut difforme aut neutrum Non terciū quia eſt actus humanꝰ ⁊ deliberatꝰ ſi primū g̊ eſt actus virtutis: ſi ſcđm ergo votum nō eſt de meliori bono ſed eſt de malo ⁊ diffor̄i recte rōni ita ꝙ votū cad₃ ſup id qđ nō ſit bonū niſi per ipſū.

Tercio quicq̄d licite poteſt fieri ꝑ votum licite ⁊ rōnabilit' poteſt exerceri ſn̄ voto vt pat₃ de pauptate obedientia et aliis ſup q̄bus vota cadere ſolent: ſed v̓ginitas ex voto ē bona laudabilis ⁊ v̓tuoſa: igitur eſt ſine voto.

Quarto in aliquo caſu cōtingit ꝙ virginitas n̄ firmata voto eſt laudabilior q̄ voto firmata: ergo ſi v̓ginitas voto firmata ſit virtus etiā voto n̄ firmata erit virtus. An̄s p₃ in caſu quo frat' regis francie ꝯgnoſceret ꝓbabilit' ꝙ ſi rex ſine herede decederet regnū tranſiret ad tirannum aliquē crudeliſſimū talis cognoſcēs res hūanas in maioribus ꝑſonis ſicut in minoribus eſſe variis caſibus ſubiectas ⁊ dubitās an neceſſitas tēporalis regiminis ſufficiat ad reſiliendū a voto in tali enī caſu videret̄ eſſe conſultius ꝙ ip̄e ꝑmaneret in ꝓpoſito ꝑpetue v̓ginitatis ſeruande ita firmo ⁊ īmobili ꝙ nūq̄ eſſet ip₃ deſerturꝰ niſi cā predicte neceſſitatis q̄ ſimplicit' ⁊ abſolute tale ꝓpoſitū voto firmaret. ꝙ quanuis etiā forte eſſet cōſultius firmare ꝓpoſitū ſuū voto ſub cōditione tamē apud nullū pōt eſſe dubiū quin frat' ille hn̄s ꝓpoſitū illud per totā vitā ſuā ſine voto eſſet laudandus ⁊ actus ſue v̓ginitatis multū excellens.

Quinto. Omnis tempantia eſt v̓tus/ſed v̓ginitas nullo voto firmata in ꝑſonā quam nec neceſſitas nec cōdecentia vrget ad oppoſitū eſt tempantia g̊ eſt virtus. Huius ſiue videt̄ fuiſſe Ciprianus epiſtola decima ita de v̓ginibus quibuſdā dicens. ꝙ ſi ſe ex fide Xp̄o dicauerūt pudice ⁊ caſte ſine vlla fabula ꝑſeuerent ita fortes ac ſtabiles p̄miū v̓ginitatis exſpectent. ſi autē ꝑſeuerare nolunt vel non poſſunt melius ē vt nubant q̄ in ignē deliciis ſuis cadant. Conſtat autē ꝙ ſi tales vouiſſēt v̓ginitatē nō poſſent poſtea nubere g̊ ſeqtur ꝙ in aliquibus ſine voto īterdū eſt ꝓpoſitū integritatis ꝑpetue laudabile et v̓tuoſū.

Quinta cōcluſio. Et ſi ꝑpetua v̓ginitas interdū ex fine creato reddatur laudabilis interdum tamen ſine quocunq₃ fine creato excellentioris virtutis rationem habet. Probatur quia poteſt quis interdum aſſumere huiuſmodi propoſitum vt comodius et liberius vacet rebus diuinis ⁊ cōtemplationi veritatis a qua vicia carnalia multū retrahunt. Secunda pars ꝓbatur quia omnis actus quo quis abſtinet a delectationibus non neceſſariis ta₃ ſimplicit' q̄ ad bene eſſe ꝓpter ſolum amorē dei ⁊ nō ꝓpter amorē alicuius boni creati inde conſequendi ē actus excellentis virtutis etiam excellentioris q̄ ſi abſtineret propter amorē alicuius boni creati: ſed multi ſunt quibus delcātio venerea nullomodo eſt neceſſaria ergo abſtinentia ab hiis ꝓpter deum eſt actus excellentis virtutis. Secūdo quicquid ego poſſu₃ rationabilit' facere ꝓ bono creato ego poſſum etiam facere ꝓpt' amorē boni increati ꝗ veriſimilit' ego cognoſcā illđ eſſe ſibi gratum ⁊ delcābile ſed omnis quē nul la neceſſitas ad oppoſitū v̓ginitatis cōpellit ſcit v̓ginitatem ſuã deo eſſe gratã ⁊ acceptã g̊ cum poſſit rōnabilit̓ ſuſcipere ꝓpoſitū eius perpetuo ſeruãde ꝓpt̓ bonū aliquod creatū cōſequendum multo magis ꝓpt̓ amorē dei Contra primaꝫ cōcluſionē Arguit̄ ſic. Nulla virtus a nō virtute dependet: ſed v̓ginitas mentis que eſt virtus dependꝫ ab integritate corpis: g̊ integritas corporis eſt v̓tus. Maior ꝓbat̄ quia ſi ſic ſequeret̄ ꝙ per poſitōeꝫ alicuius mere naturalis de ope v̓tuoſo fieret opus non virtuoſū. Verbi gratia ſi per poſſibile vel impoſſibile deus r̄paret integritatē perdita ꝓpoſitū mentis an̄ corruptioneꝫ integritatis eſt virtus: ea corrupta nō eſt plus v̓tus: ea v̓o integrata iam eſt virtus. Ad ṗmã nego maiorē. v̓tus enim dependet a potentia ītellectiua ⁊ voluntate quarū nulla eſt virtus. Et ad ꝓbatōem nego cōnam ⁊ ad ꝓbatōeꝫ dico ꝙ non ē idem ꝓpoſitū mentꝭ numero quod erat an̄ īnexiſtētē corruptōem ⁊ tpe corruptōis ⁊ tpe ītegritatis. ꝓpoſitū enim illud an̄ corruptionem habuit integritatē preſentē ſcd̓m ꝙ hmōi ꝓ obiecto q̄ remota nō remanꝫ idē obiectū ⁊ ꝑ ꝯñs nec idem ꝓpoſitū ⁊ ita corrumpit̄ ꝓpoſitū ſic̄ obiectū deſinit inexiſtere: ea autē per poſſibile vl̓ īpoſſibile repata tunc oꝫ ꝙ eliciat̄ nouus actus ſiue nouum ꝓpoſitū ⁊ per cōſeq̄ns ibi nō eſt tantū mutatio penes ens mere naturale ſed etiam penes actū volūtatis. Contra ſecundã cōcluſionē Arguit̄ ſic. De rōne virtutis eſt velle vel nolle firmit̓ ⁊ ī mobili iudicio ſed qui hꝫ ꝓpoſitū ſeruande integritatis vſq; ad certū tempꝰ non vult firmit̓ ⁊ īmobilit̓ quia non vult niſi ad tpa g̊ tale ꝓpoſitū non eſt v̓tus. Secundo. nulla v̓ginitas habꝫ corruptōem integritatꝭ ꝓ obiecto ſed tale ꝓpoſitum habꝫ corruptōem integritatꝭ ꝓ obiecto cum non ꝓponat ſeruare integritateꝫ niſi vſq; ad certum tempus ⁊ poſt illud tempus cōiugem fieri ⁊ dare alt̓i poteſtatē ſui corporis igr̄ tale ꝓpoſitū nō eſt v̓ginitas ⁊ ꝑ cōns non eſt virtus Ad primã cōcedo maiorē ⁊ nego minorem. Et ad ꝓbatōem ꝯcedo aſſumptū ⁊ nego cōnam ad ꝓpoſitū enī īmobile nō requirit̄ ꝙ ſit volitio vel nolitio ꝓ ſemp: ſed ſufficit ꝙ ſit volitio vel nolitio ꝓ quocunq; tpe r̄cã rō dcãbit: ita eē volendū vel nolendū. Ad ſcd̓am nego minorem ⁊ ad ꝓbatōem nego aſſumptū: ſed dico ꝙ ꝑ actū qui eſt virgītas non ꝓponit coniugem fieri Sūt enī ibi duo actus. vnꝰ ē volitio ītegritatꝭ vſꝫ ad. a. tempus. alius eſt volitio ꝯiugii poſt. a. tēpus. ṗmus ꝑtinet ad virginitatē ⁊ nō ſcd̓us. ꝙ ſi eſſet vnus equalens vtriq; tunc ille actus nec eſſet formalit̓ v̓ginitas nec actꝰ cōiugii ſed equalent̓ vtriq;. Cont̄ t̓ciã cōcluſionē Arguit̄ ſic. Oīs v̓tus repat̄ ꝑ penitentiã: ſed v̓gītas ſcd̓o modō nō repat̄ per penitentiã: g̊ v̓ginitas ſcd̓o modo nō eſt v̓tus. 2°. Virgītas cōdiuidit̄ viduitati ⁊ pudicitie cōiugali: ſed nulla illarū eſt v̓tꝰ: g̊ nec v̓ginitas. Tercio. Virginitas ſcd̓o modō cōtradicit illi p̄cepto legis nature creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrã: ſed nulla virtus ꝯ̄dicit p̄cepto legis nature: g̊ v̓ginitas nō eſt v̓tꝰ

Quarto. quicquid recedit a medio v̓tutꝭ ē vitioſum: ſed v̓ginitas recedit a medio virtutꝭ cuꝫ iubeat abſtinere ab ōnibus delcãtōibꝰ venēis g̊ v̓ginitas non eſt v̓tus. Confirmat̄ ꝑ Ariſ. ſcd̓o ethico. dicentē ꝙ qui ōni voluptate potitur et neq; ab vna recedit intēpatus eſt: qui auteꝫ ōnes fugit aggreſtis eſt ⁊ inſenſibilis. Quito Apud antiquos puniebant̄ oēs qui celibē vitã ducebant vt dicit Vale. ⁊ Pla. ſm̄ Auguſ. ī de vera religione ſacrificaſſe dicit̄ vt ꝑpetua eius cōtinentia tanq̄ pctm̄ aboleret̄: g̊ v̓ginitas nō ē virtus. Sexto ōnis virtus cōſiſtit in medio: ſꝫ v̓ginitas cōſiſtit in extremo ⁊ nō in medio cuꝫ abdicet oēm voluptatē venereã: ergo nō eſt v̓tus

Septimo. Nulla v̓tute male cōtingit vti: ſed v̓ginitate male cōtingit vti: g̊ v̓ginitas nō eſt v̓tꝰ Maior eſt Auguſ. ⁊ habet̄ etiã ṗmo rhetorice Et minor ꝓbat̄. Nam ſi ṗmi parentes cavſi fuiſſent male vſi fuiſſent. Similit̓ ſi rex vteret̄ ea male vteret̄ cum careret ꝓle que ſuccederet ī regnū. Octauo. Omnis v̓tus inclinat ad opandum vbi quando ⁊ ſm̄ quod oꝫ: ſed v̓gītas nō inclinat ad opandū quod opꝫ igr̄. Minor pꝫ. Tū ṗmo qa v̓ginitas non inclinat ad opandū ſꝫ ad abſtinendū. Tum ſcd̓o quia licitū eſt nubere g̊ non opꝫ ſemp abſtinere: g̊ cū v̓ginitas inclinet ad ſemp abſtinendū ipſa non eſt v̓tꝰ. Nono. Nulla virtus inclinat contra illū finē ad quem natura reꝫ ordinauit: ſed natura ordinauit mēbra genitalia ad actus venereos ꝓpt̓ ꝓlē hn̄dam g̊ nulla v̓tus inclinat ad ꝑpetuo abſtinendū ab hmōi actibus ⁊ ꝑ cōns v̓ginitas nō eſt virtus

Decimo. Oīs v̓tus moralis pōt ōni homi cōicari: ſed v̓gītas non pōt ōni hoī cōicari. Tū qa nō ōnis hō hꝫ ītegritatē corpis. Tū qa ſi eēt oī hoī cōicata deficēt hūana generatio. Vndecimo. Volo ꝙ ſint due feīe q̄rū vna ſit corrupta et neſciat alia ſit ītegra/ tūc vtraq; habeat ꝓpoſitū integritatꝭ ꝑpetuo ſeruāde cū ōnibꝰ pariꝰ circūſtãtiis. arguo ſic iſta duo ꝓpoſita ſūt eiꝰdē ſpēi et rōis qa q̄cq̄d obiectū vniꝰ illoꝝ vel alt̓ē ſile ſm ſpēm eſt obiectū alt̓ꝰ ⁊ ecōūſo: ſꝫ ꝓpoſitū illiꝰ q eſt corrupta non eſt actus v̓tutis cum non ſit rōni rcē ſed erronee cōformis:ḡ nec ꝓpoſitū ītegre non eſt v̓tus ⁊ tñ ē v̓ginitas rcā rōne regulata:ḡ v̓ginitas nō eſt v̓t⁹. Duodecio. Oīs hītus qui ſm ꝓpriā rōem eius eſt v̓tus in quocūq; inueniatur ſemp eſt v̓tus:ſed v̓ginitas in aliquib⁹ nō ē v̓tus:puta in hiis quos neceſſitas aliq̄ ad actus venereos ſm iudiciū rcē rōnis cōpellit:ḡ v̓ginitas in nullo eſt v̓tus. Deciotercio. Si virgītas eſt v̓tus vel eadē caſtitati vel a caſtitate diſtīcta ſed nō eſt eadē caſtitati cum caſtitas ſit cōis viduitati ⁊ caſtitati cōiugali ḡ nec diſtīcta q̄a ſuper caſtitatē que carnis eſt nō addit niſi ītegritatē carnis:ſed v̓tutis eſſētia nō eſt in carne igr̄ nō eſt diſtincta a caſtitate ⁊ ꝑ cōns nō eſt v̓tus.

Decioq̄rto. Ponat̄ ꝙ aliq̄ ſit virgo ⁊ ſm ſtatū eccl̓e in caritate manens nubat cōſtat ꝙ ſcd̓m Apoſ. nō peccat. Tunc ſic. hec non amittit aliquā virtutē ⁊ tñ amittit v̓ginitatem:ḡ v̓ginitas nō ē virt⁹. Ad primā rñdȝ beatus Tho. ꝙ ōnis v̓tus repat̄ per penitentiā q̄tū ad formale ſuum:ſed nō q̄tū ad materiale ſic̄ pȝ de ꝓdigo qui cōſumit pecunias ſuas ⁊ per penitentiā pōt reparari in eo formale v̓tutis quā ꝑdidit peccādo ſed non pn̄t repari per penitētiā diuicie q̄s conſūpſit. Ita etiā licȝ per penitentiā nō poſſit reparari matiale v̓tutꝭ ſcilȝ integritas carnis poteſt tñ reparari ꝓpoſitū ipſum. Hec ſolutō nō placȝ mihi per penitentiā enim nec matiale nec formale v̓ginitatꝭ reparari poteſt Probat̄ ſic ꝓ quo ſuppono ꝙ nō quodlibȝ ꝓpoſitū viuendi caſte ē formale virtutis:ſed ꝓpoſitū ſeruandi integritatē carnis rcā rōne moderatā. Tunc arguo ſic. In q̄cunq; non poteſt eſſe per quācunq; penitentiam ꝓpoſitum ſeruandi integritatē carnis in eo nō poteſt per penitentiā reparari formale virgitatꝭ ſed in corrupta per nullā penitentiā poteſt eſſe ꝓpoſitū ſeruandi integritatē carnis cum ſcd̓m Tho. non poſſit in ea per penitentiā reparari ītegritas carīs:ḡ in corrupta ꝑ penitētiā nō poteſt repari formale virginitatꝭ. Secundo. Virginitas caſtitas cōiugalis ⁊ caſtitas vidualis formalit̄ differunt ⁊ dicunt ꝓpoſita formalit̄ ⁊ ſpecifice diſtincta vt ꝓbabilit̄:ſed nō videt̄ poſſe differentiā formalē aſſignari niſi dicat̄ ꝙ formale v̓ginitatꝭ ē ipſū ꝓpoſitū quo ꝓpono ſeruare' integritatē carnis ḡ cum h̓ ꝓpoſitū non ſit repabile per penitentiā ſequit̄ ꝙ formale v̓ginitatis non eſt per penitentiā reparabile. Tercio. ꝓpoſituȝ ipſū ſeruandi integritatē carnis:aut eſt formale tantū v̓ginitatꝭ:aut materiale tm̄:aut ē cōpoſitū ex materiali ⁊ formali. ſi formale tm̄/ habeo intentū ꝙ formale v̓ginitatis nō eſt ꝑ penitentiam repabile:nec materiale tm̄ quia nō ſe tenet ex parte carnis:ſed ex parte anime:nec ꝯpoſitū ex vtroq; q̄a ſi ſic ſequeret̄ ꝙ per errorē q̄s poſſȝ recupare ꝑfecte v̓ginitatē ſuā. Nā corrupta pōt per errorē credere ſe nō eſſe corruptā ⁊ ꝓponere ſeruare ꝑpetuo integritatē carnis:ḡ ſi ꝓpoſitum ſeruande integritatꝭ ſit matiale ⁊ formale ſil' virginitatis ſequit̄ ꝙ quis per errorē poſſit ꝑfecte recupare v̓ginitatē ſuā. Tū etiā q̄a nihil ē materiale v̓ginitatis niſi integritas ipſa realit̄ carni inexiſtens:ſed ꝓpoſitū ſeruande integritatꝭ nō cōtinet ipſā realē integritatē carnis cōtinentia illa qua totū cōtinet ptes:ſed tm̄ cōtinentia illa qua actus vel habitus cōtinet obiectū ſuū :igit̄ ꝓpoſitū illud non eſt quid cōpoſitū ex matiali et formali v̓ginitatis. Ideo alit̄ rñdeo negando maiorē dico enī ꝙ ſunt alique v̓tutes non reparabiles ⁊ tales non reparantur per penitentiam/ ſȝ bene ꝑ penitentiā delet̄ macula vel reat⁹ ſiue diſſoluit̄ obligatio illa q̄ cōtracta fuerat cū peccādo ꝑdebat̄ v̓tus illi⁹ ⁊ recupat̄ etiā gr̄a vel caritas amiſſa ꝑdēdo eā peractū illicitū Ad ſecundā cōcedo maiorē ⁊ nego minorē: ſȝ de hoc poſtea Ad t̄ciā dico ꝙ p̄ceptū illud creſcite ⁊ multiplicamī ⁊c̄ inuenit̄ habuiſſe duplicē obligatōem. vnā reſpcū toti⁹ multitudīs tam ſm ſe q̄ ſm q̄libȝ ptē ei⁹ ad actū p̄cepti habilē ꝑ etate idonea ⁊ ħmō p̄ceptū illō fuit obligatoriū ṗmorū ꝑentū ⁊ generalit̄ ꝓ q̄libȝ tpe ꝓ quo parū fuit multiplicatū gen⁹ hūanū ⁊ in h̓ ītellcū intelligo dcm̄ Altiſſ. ꝙ p̄ceptū de mr̄imonio fuit tpale tc̄ enī fuit mr̄imoniū in p̄cepto qñ nccē fuit gen⁹ hūanū ꝓpagari. In tpe aūt Apoſ. erat tm̄ ī remediū q̄ v̓ba itelligēda ſūt vt dcm̄ ē q̄a alias patēnt̄ calūpniā. nā q̄uis gen⁹ hūanū ſit ſufficient̄ multiplicatū tñ cū hoīes ⁊ morbis ⁊ variis accidentib⁹ dieti deficiāt ſtatī ꝑiret genus hūanuȝ et deficēt niſi ītenderȝ gn̄atōi. aliā obligatōem hȝ lex illa reſpcū multitudīs ſȝ nō reſpcū [illegible] e⁹ ⁊ ſic dico ꝙ illa lex ē ad hec obligatori[illegible] ip erit q̄uſȝ ſit adeo ſpāli⁹ reuocata aut alit̄ ipoſſibilitas ꝯſeruādi eā. Dico enī ꝙ tota multitudo vni⁹ ꝓuicie vel regni ē obligata ad actū gn̄ationis ſcd̓m aliq̄s ptes ſuas ⁊ tñ nulla ps e⁹ eſt ad ipſū obligata cū poſſit ꝯiuges vitā celibē ducē et de mutuo cōſēſu v̓ginitatē vouē. Sȝ q̄a ꝓpt̄ delcātōem quā de⁹ in actu venēo ēē voluit eſt [illegible] babil̄r hoīes ſatꝭ affici ad actū gn̄atiōis etiā ſua ſpōte intendē p̄ter legē illā obligatoriā toti⁹ multitudīs nō ē nccē dare legē aliq̄ poſitiuā q̄ ſpālit̄ aliq̄ de multitudīe obligent̄ ſic̄ ꝯtigit ī aliis

BIBLIOTEKA PUBLIKE “MARIN BARLETI” SHKODER (2018)

qꝛe oneroſa ſūt ⁊ difficilia ſicut in excercitu aliq tenent̃ cuſtodire caſtra alii deferre ſigna alii gladiis decertare ad q̄ oīa ip̄e excercitus tenet̃ ꝙ ſi aīaduerteret̃ ꝙ homīes ꝓ maiori pte actū generādi refugerēt. tūc poſſēt pticularit̃ ad id obligari aliq pticłares in ſufficiēti nūero q ad hoc magis viderent̃ apti nec placʒ mihi qđ ait altiſ. ſimpłr ⁊ crude ꝙ illa lex eſt tpalis et nō ꝑpetua nō enim pōt p̓nceps facē legē per totū regnū ſuū ꝓhibitiuā gñatōnis hūane: ſi enī hoc faceret directe ꝯdiceret iſti legi ⁊ obligare nitiretur totā multitudinē regni ſui ⁊ vnūquēꝗ illius ad legē ꝯriā ei legi ad quā iure nature ip̄a młtitudo eſſet obligata. nec placʒ mihi opinio thome dicētis ꝙ illa lex tm̄ obligat multitudineʒ qa credo ꝙ pro aliquo tpe ſatis lōgo obligauit vnūquēꝗ de multitudine ad multitudinē generis humani. Ad q̈rtā nego minorē ⁊ ad ꝓbationē ꝯcedo ꝙ iubʒ abſtinere ab oībus delectationibꝰ venereis ſʒ hoc eſt ſm dictamē recte rōnis ideo hoc nō eſt recedē a medio v̓gītatis ſup habūdātia enī oppoſita v̓ginitati eſt indulgere delectatōibꝰ venereis corruptīs integritatis cū nō ſine graui detr̄mēto ſui aut ꝓlis poteſt generationi intendē. defectꝰ aūt eſt nullis indulgē cū nccītas aliq̄ idulgē iubʒ. int̃ hec aūt mediū eſt abſtinē oīno ab his cū nłła ad eas nccītate cogimur: Ad ꝯfirmatōnē dico ꝙ v̓go nō fugit oēs delectatōnes qa ſūt aliq̄ neceſſarie ſcʒ ciborum ⁊ potuū ſed fugit omēs delectatiōes venereas ſm iudiciū recte rōnis iō nō eſt dicēda inſenſibilis. Ad qntā nego añs apđ enī antiquos erāt v̓gines veſtales que diis v̓ginitatem ſuā dicāt. ferūt etiā poete dyanā ⁊ nimphas celibem vitam duxiſſe. De platone autem dicit Thomas ꝙ ſacrificauit non quia hoc peccatuʒ crederet ſed vt publice opinioni cederet. ꝙ ſi apud antiquos alique leges matrimonioꝝ fuerint inceperunt ab ortu gentium vel ciuitatum que quia non videbatur aliqua reuocandi eas neceſſitas etiam tpe nō neceſſario eis vtebant̃ ſed ab his omnibus nos euangelii libertas liberat quod nec ad onus coniugii nec ad virginitatis puritatem compellit. Ad ſextam ſatis reſponſum eſt. Ad ſeptimam dico ꝙ ſicut dictum eſt virginitas accipitur duplicit̃. vno modo ꝓ ꝓpoſito integritatꝭ carnis ꝑpetuo ſeruande ⁊ hoc mō ſicut dictū eſt eſt nomen tam virtutis q̈ vicii ⁊ aliqua virginitas eſt virtus et aliqua eſt vicium ⁊ concedo ꝙ aliqua virginitate contingit male vti ⁊ illa non eſt virtus. aliqua etam non contingit male vti aut eādem etiam ſed pro alio tempore pro quo ſcilʒ appet nccītas cōiugii q̄ tūc nec appebʒ nec erat ⁊ illa non eſt virtus ſaltē ꝓ tpe ꝓ quo vſus eiꝰ eſt malꝰ Alioͦ accipit̃ virginitas pro hmōi ꝓpoſito rcē rōi ꝯformi ⁊ oīs talis eſt virtꝰ nec ea ꝯtigit male vti. Ad ꝓbatōnē dico ꝙ nec p̓mi pentes nec rex potuiſſet vti virginitate ſcđo mō dicta qa in eis tale ꝓpoſitū ñ fuiſſet rōi ꝯforme. Ad viii ꝯcedo maiorē extēſo verbo opandi ad opꝰ poſitiuū ⁊ ceſſationē ab ope ſicut ſilia verba vł nōia accipiūt̃ in diffinitōe peccati ⁊ hoc mō abſtinē ē opari. Ad ſcđāʒ ꝓbationē ꝯcedo aſſūptū ⁊ diſtīguo ꝯñs qa vel ly opʒ dicit exigētiā nccītatꝭ ⁊ ſic ꝯcedo ꝯñs in is maxīe qbus nubē licitū ē ꝓpt̃ egrotos certos ⁊ ſteriles ⁊ eos qui ſe voto in ꝯriū aſtrinxerūt vel dicit exigētiā ꝯdecentie ⁊ excellētis honeſtatis ⁊ ſic nego ꝯñaʒ nō ei ſeqt̃ tibi licitū ē nubē g̊ ñ eſt tibi hoeſtiꝰ ⁊ decētius ꝑpetuo ꝯtiere. Ad nonā ꝯcedo maiorē i his qbus incūbit nccītas ꝓcurādi illū finē. Alii āt qbus non incūbit tł̄s nccītas talia mēbra pñt ordinare ad excellentē virtutē ⁊ iō dictū eſt ꝙ abſtinētia illa nō eſt virtus niſi ſit recta rōe regulata. Ad x. nego maiorē ſiue ītelligat̃ diuiſim ſiue ꝯiūctim nō qdē diuiſim qa aliq ſūt homīes qbus incūbit neceſſitas corrūpēde ītegritatꝭ carnis nec cōiūcti ꝓpt̃ rōeʒ ibi poſitā. Et ſi dicas apłs nō peccabat volēdo oēs hoīes eē ſic̄ ſeip̄ʒ v̓gīes vł ꝑpetuo ꝯtinētes. R̄ñdʒ altiſ. ꝙ vult oēs hōines diſi eē ſicut ſeipſum ſʒ ñ ꝯiūcti ſed hec ſolutio nō videt̃ aliqbus rōnalis ſm bonā logicā nā vbi ꝓpoſitio de ſenſu diuiſo infert illā de ſenſu ꝯpoſito nō eſt ꝯcedēda in ſenſu diuiſo ⁊ negāda in ſenſu compoſito ſʒ ita eſt in ꝓpoſito igit̃. minor pʒ qa bñ ſeqt̃ volo iſtū eē virginem ⁊ volo illū eſſe v̓ginē ⁊ ſic de aliis g̊ volo iſtū ⁊ illū eſſe v̓ginē. Dicūt p̄terea ꝙ vbi ſenſus diuiſus in illa ꝓpoſitiōe eſſʒ talit̃ diſtinctꝰ a cōpoſito tñ nō volebat vł̄r ⁊ ſine reſtrictōe oēm hominē eſſe ſicut ſeip̄m ſed cū limitatiōe ſcʒ volo oēm hōem abſolutū a nccītate generandi ſicut ego ſiue eſſe ſicut me ip̄m. i. ꝑpetuo continentē ꝙ ſi loquebat̃ apoſtolus de v̓ginitate tūc nō ſolū intelligebat limitationē dictā ſed adebat integꝝ carne ⁊ abſolutū ⁊c̄. Scđm dictū ſatis approbo ſed nō primū. Vñ hec propoſitio altiſſi. apoſtolus nō volebat ꝯiūctim oēs hoīes eē v̓gines ſʒ diuiſim eſt diſtīguēda qa vel ly cōiuncti ⁊ diuiſim pñt diſtinguere hoc vbum volebat ⁊ tūc bñ arguūt nec ſic intelligit altiſ. quia ſenſus hoc mō infert cōpoſitū. Si aūt detmīat hoc v̓bū eē tūc bñ dicit altiſſ. ⁊ eſt ſenſus apl̄s ñ volebat om̄s hoīes eſſe cōiūcti ſiue ſimul v̓gīes ſed diuiſim hoc ē de iſto volebat ꝙ eſſʒ v̓go: ⁊ de illo volebat ꝙ eſſʒ v̓go ⁊ ſimul volebat de vnoquoq; ꝙ eſſʒ v̓go ſed nō volebat om̄s ſil̓ eſſe v̓gines q̱a h̊ nō expediebat rei publice. Sʒ cōtra ſcd̓ʒ mēbꝝ arguit altiſſi. qd̓ eſt melius ſemp ē magis eligendū ſed melius eſt om̄s parit̓ acceptos eē v̓gines aut ꝑpetuo ꝯtinētes g̊ hoc potuit eligē ⁊ velle apoſtolus. Minor ꝓbat̓ meli⁹ eſt iſtū eē v̓ginē q̄ eſſe in m̄rimonio ⁊ meli⁹ ē illos duos eē ſil̓ v̓gīes q̄ eē ī m̄rimoio ⁊ ſic ð̓al. g̊ meli⁹ eſt oēs ſimul eē v̓gīes q̄ in m̄rimonio. Scd̓o meli⁹ eſt iſtū eē v̓ginē q̄ in matrimonio ⁊ eadē ē rō de omibus g̊ melius eſt oēs ſimul eē virgines q̄ in m̄rimonio. Tercio ſi oēs eēnt virgines tp̄e apl̄i cōplet⁹ erat nūer⁹ elc̄toꝝ ⁊ h̊ erat dubiuʒ apl̄o cū g̊ dubia ī meliorē ptē īt̓pretāda ſint ſequit̓ ꝙ ſimpl̓r debuit apl̄s velle om̄s eſſe ꝑpetuo ꝯtinentes. Ad has rōes rn̄det altiſſi. nego maiorē q̱a aliqñ id ꝙ ē magis fructuoſū ē magis eligendū q̄ id qd̓ eſt ſimpl̓r melius licʒ g̊ ſit ſimpl̓r melius omēs ſimul eſſe cōtinentes q̄ aliquā eſſe in m̄rimonio tñ q̱a fructuoſi⁹ aut vtilius eſt reipu. aliquos eſſe in m̄rimonio iō illud eſt magis eligēdū. Si aūt nō placeat hec ſolutō alit̓ rn̄deo ⁊ ꝯformit̓ ad ea q̄ ſup̄ dcā ſūt. Ad p̓mā nego minorē ⁊ dico ꝙ ſi om̄s eēnt v̓gines accipiēdo v̓ginitatē ꝓ ꝓpoſito ꝑpetue integritat̄ ⁊ in t̄l̄i v̓ginitate pſeuerare vellēt cū v̓ginitate oīm alioꝝ null⁹ apt⁹ gn̄ationi hūane eſſʒ v̓e v̓go q̱a recta rō nemī dictaret ꝙ deberet ī tali caſu ꝓponē ſeruare ꝑpetuo integritatē carnis eo ꝙ multitudo hoīm eēt obligata ad legē gn̄atiōis ⁊ ꝓpagatiōis hūane iō melius eſſet in tali caſu nō ꝯtinere q̄ cū dictis circūſtantiis integritatē carnis ſeruare. Ad p̓mā ꝓbationē minoꝝ ꝯcedo duas p̓mas ptes aſſūpti ⁊ nego t̓ciā q̱a poſſʒ deueiri ad tm̄ numeri q̱a multitudo nō ſufficient̓ ſatiſſaceret legi q̄ accepit de hūana ꝓpagatione intelligo aūt ſub illa clauſula ⁊ ſic ð̓al. ⁊ ſic de t̓b⁹ de q̄tuor de q̱nʒ ⁊c̄. Ad ſcd̓am ꝓbatiōeʒ ꝯcedo aſſūptū ꝓ prima pte ⁊ dico ꝙ eſt eadē rō de omibus diuiſim ⁊ hoc cū limitatiōibus p̓us poſitis q̱a ſi nc̄citas cogēt aliquos ad actū gn̄atiōis hūane nō eēt eadē rō nō tñ eſt eadē rō de omibus cōiūctim q̱a cū v̓ginitate iſtius pōt m̓ltitudo ſatiſfacere legi generationis hūane obliganti eā ſed cū hoc ꝙ ſic oēs ſūt v̓gines v̓ginitate ſupradicta nō ſtat ꝙ cōitas ſatiſſaciat hmōi legi ideo ſi oēs eſſent ſic v̓gines ⁊ cū tali circunſtātia pſeuerare ꝓponerēt ⁊ nō eſſet multitudo deobligata a lege illa nature nullns eſſʒ v̓go v̓ginitate q̄ eſt virt⁹ q̱a null⁹ ſeruaret ītegritatē carnis ꝯformit̓ ad dictamē recte rōnis. Ad vndecimā admitto caſū ⁊ nego maiorē ⁊ ad ꝓbationē nego ⁊ dico ꝙ vnū ꝓpoſitū hʒ rcāʒ rōeʒ ꝓ obiecto aliđ hʒ rōem erroneā ⁊ hoc intelligēdo ſm̄ ꝙ ſūt ꝓpoſita v̓ginitatis q̄ eſt virtus.

Ad. xii. ꝯcedo maiorē ⁊ ad minorē dico ꝙ v̓giuitas accepta vt īportat cōmenſuratōnē ad rectā rōem ſm̄ quē modū dixim⁹ eā ꝑ ſe v̓tutē in oībus eſt v̓tus nec repit̓ in illis quos aliq̄ neceſſitas cogit ad actū humane gn̄atiōis. Ad xiii. dico ꝙ v̓gītas eſt eadē caſtitati q̱a v̓gitas eſt caſtitas ſicut hō eſt idē aīali ſʒ tñ ꝯcept⁹ caſtitatis eſt gen⁹ ad ꝯceptū hōis. ⁊ ad ꝓbationeʒ nego ꝯñaʒ ſicut nō ſeq̄t̓ aīal eſt cōe hōi ⁊ equo g̊ hō nō ē idē aīali q̱a in añte accipit̓ al̓ ꝓ ſigno ⁊ in ꝯñte ꝓ re ſignificata ꝑ ip̄ʒ. Ad xiiii. admitto caſū ⁊ ꝯcedo añs ꝙ non peccat ⁊ cū dicit̓ hec nō admittit aliquā v̓tutē ⁊ admittit v̓gītatē g̊ virgītas nō eſt virtus rn̄dʒ altiſ. negādo ꝯñaʒ dicit̓ ei admittē virginitatē nō quo ad eēntiaʒ ſed quo ad actōes ⁊ eſt fallacia ex cōmutatōne p̄dicamēti. iſtātia ē vt dicit nucal⁹ muſic⁹ corrūpet̓ cras ſʒ null⁹ hō corrūpet̓ cras g̊ nucal⁹ muſicus nō eſt hō. Aliđ expl̓m pt̄ dari ſʒ ponētes q̱titatē ñ eē diſtictā a ſbña deſinit eē q̄titas bicubita ſed nulla q̄titas deſinit eē g̊ nulla q̄titas eſt bicubita: deſinit eſſe creatio angeli ſʒ nulla res deſinit eſſe ergo nulla res eſt creatio angeli. Iſta ſolutio altiſſi. eſt ſubtil̓ ſed ſupponit vnū qd̓ ego r̄puto ſſm̄ ſcʒ ꝙ eadē entitas ſū eēntia v̓tutis ſit que manēte ītegritate dicit̓ virginitas ea aūt remota dicit̓ caſtitas ꝯiugalis vel vidualis quod ego omnino reputo falſū. Et ideo alit̓ reſpondeo ad rōem negando maiorē ⁊ cōcedo minorē habuit enim ꝓpoſitum integritatis rcā rōne regulatū nūc autem nō habʒ hmōi ꝓpoſitum integritatis ſed loco eius ſuccedit aliđ ſcʒ ꝓpoſitum caſtitatis coniugalis ⁊ ſi dicas ꝙ primum non addit ſupra ſecundū niſi integritatē carnis q̄ non eſt de eēntia alic⁹ ve[illegible]tat̄. dico ꝙ p̓mū nō addit neq; diminuit ſup ſcdm q̱a non ſe hn̄t ſicut includēs ⁊ incluſū ſed dico ꝙ p̓mū eſt omīo aliud a ſcd̓o q̱a p̓mi ⁊ ſcd̓i ſūt aliud ⁊ aliđ obiectū act⁹ aūt ⁊ hītus variant̓ ꝑ obiecta ⁊ cū dicis ꝙ integritas carnis non eſt de eſſentia huius ꝓpoſiti [illegible] eſſe de eſſentia accipit̓ ſcd̓e ītētional̓r vt idē eſt qd̓ eē p[illegible] diffitōnis dico ꝙ integritas carnis ē de eſſentia ꝓpoſiti v̓gitatis ſicut lapis ē de eſſentia intellectiōis lapidis ſȝ ibi t̓mi ſupponūt ꝓ ſignis ſi eē de eēntia accipiat᷑ p̓me intētōnal̓r vt idē eſt qꝺ̄ eē ptē cēntialē ⁊ ītriſecā alicuius ſic ego ꝯcedo ꝙ nō ē de eēntia eſt tñ aliqd ad cui⁹ variatiōnē variat᷑ eēña qa eſt obiectū illius ꝓpoſiti ſicut qa lap̓ eſt obiectū intellectiōis lapidis ⁊ equ⁹ ītellectiōis eq neutꝝ tñ eſt de eēntia ipſius intellectiōis. alia tñ ſm eēntiā eſt intellectio lapidis ab ītellectōne eq.

Cōtra q̈rtā cōcl̓oem arguit᷑ ſic nulla v̓tus ꝑditur niſi ꝑ pctm̄ ſȝ v̓ginitas non firmata voto ꝑditur ſine pccō qa ꝑ actū cōiugalē gͦ tal̓ v̓ginitas nō eſt v̓tus. Scōo nulla v̓tus ꝑditur ꝑ vnū ſimplicē actū: ſȝ v̓ginitas ꝑditur ꝑ vnū ſimplicē actū gͦ hmōi v̓gitas nō eſt v̓tus. Tercio Ambroſi⁹ Aug. ⁊ Ihero. ⁊ alii ſcti nō loquūtur niſi de v̓gitate ſacrata deo ꝑ votū gͦ nulla ē alia v̓gitas añs pȝ ꝑ illud ābroſii p̓mo de v̓ginitate nec caſta ē q̄ metu cogit᷑ nec hōeſta q̄ mercede ꝯducit᷑ nec pudor ille q intꝑatū ocl̓oꝝ q̄tidiāo expoſcit cōuitio ⁊ flagitioſis aſpectib⁹ v̓beratur tū ſcōo per illꝺ̄ eiuſdē ſcōo de v̓ginitate nec v̓ginis nomen agnoſcit᷑ vbi auctor v̓gitatis negat᷑ nā quēadmodū v̓go ſi meret̓cē colas ⁊ q̄admodū v̓go ſi adult̓os diligas quēadmodū v̓go ſi amorē petas tollerabili⁹ ē mentē v̓ginē q̄ carnē hr̄e vtrūqȝ bonū ſi liceat ſi nō licȝ ſaltē nō homī caſti ſed deo ſimus. Tū t̓cio per illud Aug. li. de v̓gitate nec nos inqt in v̓ginib⁹ h̓ p̄dicam⁹ ꝙ v̓gines ſūt ſȝ ꝙ deo dicate pia ꝯtinētia v̓gines ſūt nā ꝙ nō temē dixeri felicior mihi videt᷑ nupta mulier q̄ v̓go nuptura

Ad p̓mā nego maiorē aliq̄ eñi v̓tus ſine peccato vt pȝ in omibus v̓tutib⁹ q̄ ſūt de actib⁹ cadentibus ſub ꝯſilio ⁊ ñ ſub p̄cepto vt voluntaria pauꝑtas ⁊ ſic de aliis. Dico enim ꝙ eoꝝ q ꝓpoſitū ꝑpetue integritatꝭ hn̄t qdā ſūt in qbus tale ꝓpoſitū eſt regulatū dictamen recte rōnis dictāte op⁹ illud eē debituȝ debito obligatōis vt forte ī leproſis ⁊ ſterilib⁹ ⁊ in t̓libus v̓ginitas nō p̄t ꝑdi ſine pccō. Aliud ē ꝓpoſitū regulatū dictamiē rōnis dictāte de debito excellētis hōeſtatis ⁊ ꝯdecētie ſicut ꝯtigit in opib⁹ ꝯſilii ⁊ ī talib⁹ v̓gitas p̄t ꝑdi ſine pc̄co.

Ad ſcōaȝ nego maiorē vl̓r ītellcāȝ. Dico ei ꝙ ille v̓tutes q̄ reqrūt aliq̄s ctas ꝯditōes ī aīa vel in corꝑe q̄ ꝯditōes pn̄t tolli per vnicū actū ⁊ tñ nūq̄ pn̄t reparari tollunt᷑ ēt ꝑ vnicū actū nec per talē actū ſublate repari pn̄t ſic aūt eſt de v̓ginitate q̄ ponit incorruptionē in carne ꝑ opus libidinoſū ⁊ hec īcorruptio ꝑ vnicū actū libidinoſum tolli pōt ⁊ per illum ſublata repari non pōt iō v̓ginitas ꝑ vnicū actū tollit᷑. Sed dices poſito illo actu nō ꝓpt̓ hoc corrūpit᷑ hītus mentꝭ. ſȝ hītus mētis eſt v̓ginitas gͦ v̓ginitas nō corrūpitur ꝑ vicū actū. Ad hāc rōeȝ dico ꝙ dupl̓r pn̄t intelligi ꝙ poſito illo actu nō ꝓpt̓ hoc corrūpit᷑ hītus mētis vel ꝙ ñ ꝓpt̓ hoc ꝙ q̄litas illa mentꝭ deſignat exiſtē ⁊ eſſe q̄litas ⁊ ſic ꝯcedo vel ꝙ illa q̄litas deſignat eē inclinatiua in actu v̓ginitatis ſcȝ in volitionē ⁊ ꝓpoſitū ꝑpetue integritatis ⁊ ſic ego nego. dico gͦ ꝙ per illū actū vnicū corrūpit᷑ v̓ginitas ñ quia hītus q erat v̓ginitas ꝑ vnicū actū deſinat eſſe ſed qa deſinit eē v̓ginitas vtꝝ aūt ſit ad hec hītus ⁊ inclinet in aliquos actus potīt alibi dici ꝓ nūc aūt nō facio drn̄tiā int̓ iſtas corrumpit᷑ v̓ginitas ⁊ v̓ginitas corrūpit᷑ licȝ logici nec ſine rōe drñam faciāt.

Ad terciam nego p̓mo ꝯn̄tiam qa locus ab aucẗe nō valȝ negatiue. ſcōo nego añs ſicut ſatis allegatū eſt ex cip̓ano in ꝓbatione cōcluſionis. Ad p̓mā ꝓbationem rn̄deo ꝙ nullā habȝ appentiaȝ nec qcq̄ in ea loquit᷑ de voto ſȝ tm̄ loquit᷑ ꝯ̄ eas q metu vel p̄mio ꝯtinēt. Ad ſcōaȝ etiā dico ꝙ nullā habȝ apparētiā ſed tm̄ loquit᷑ ꝯtra eas q cū cōtineāt corꝑe idolatrāt tñ ⁊ ſacrificāt idolis qa tales nō ſūt caſte deo licȝ caſte ſint hoī.

Ad t̓ciā dico ꝙ non concludit ꝓpoſitum ſed loquit᷑ ibi Auguſti. preferre vniuerſalit̓ propoſitum ꝑpetue integritatis propoſito integritatis temꝑanee ⁊ v̓ginitatē illā v̓ginitati iſti ⁊ vt magis preferat oſtendit etiā nuptas habere aliqd meli⁹ q̄ v̓gines nupture ꝙ veꝝ eſt q̄uis tñ v̓go nuptura aliquā cōditōnē nobilem habeat quā non hȝ mulier nupta. Et ſi dicas ꝙ loquitur de virginibus dicatis deo vt pȝ ex lr̄a eius reſpōdeo ꝙ aliqua virgo dicit᷑ dicata deo. Vno modo quadam diffinitione ⁊ propoſito voluntatis Alio modo voti exhibitione indifferenter aut de iſtis aut illis loquitur ⁊ vterqȝ dicate deo dicuntur/prime per mentis diffinitionem/ ſecunde per voti exhibitionem.

Contra primam partem quinte concluſionis arguitur ſic Nihil ex fine creato laudabile redditur cuius oppoſitum ex fine creato redditur laudabile ſed coniugalis caſtitas que virginitati cōdiuidit᷑ ex fine creato redditur laudabilis ſcilicȝ propter bonum prolis ſiue propt̓ cōſeruatiōnē humane ſpeciei gͦ v̓ginitas nō reddit᷑ laudabilis ex fine creato. 2° ſi ſic ſeqret᷑ ꝙ aliq̄s poſt ſuſceptū laudabiliter perpetue integritatis propoſitum poſſȝ recipere laudabiliter propoſitū caſtitatis

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

coniugalis:ſed conſequēs eſt falſum igitur maior patꝫ quia iſti duo fines creati pn̄t iudicari ſucceſſiue eē laudabiles fl̄itas aūt ꝯn̄tis ꝓbať ꝗa v̓gitati ꝑpetue nō pōt ſuccedē ꝯiugalis caſtitas nec ecōtra gͦ nec ꝓpoſitū ꝓpoſito ſuccedē p̄t nā ſi eſt ꝑpetua v̓gitas eſt v̓gitas vſꝗ ad mortē ⁊ per ꝯn̄s nullo tp̄e in t'li eſt ꝯiugal' caſtitas ⁊ ſi aliquo tp̄e ē in aliq̂ ꝯiugal' caſtitas deſinit ibi eſſe v̓ginitas nec vnq̄ p̄t eē ibi v̓gitas. Cōtra ſcd̓aꝫ ptē arguiť ſic amor dei eſt oī fini creato ꝑferēdꝰ gͦ ſi v̓gitas ꝓpť amorē dei laudē ⁊ excellētiā hꝫ ꝓpť nullū finē creatū erit deſerēda v̓ginitas ſed oppoſitū hꝰ ſepe dictū ē igiť. Ad p̓mā nego maiorē nc̄citas eni ḡnatōis humāe dat laudabilitatē ꝯiug̃li caſtitati exerciciū āt v̓tutis ⁊ opeꝝ ꝯtēplatiuoꝝ dat laudē v̓gitati.

Ad ſcd̓aꝫ ꝯcedo qd̓ inferť ſi ei deficēt heres regni poſſet frať regis qui ꝓpoſuit ꝑpetuo ſeruare itegritatē carnis deſerē illd̓ ꝓpoſitū ⁊ nubere Et ad iprobatōnē ꝯcedo aſſūptū ⁊ nego ꝯn̄ā ꝗa hoc qd̓ eſt v̓ginitas ꝑpetua ponit itegritatē corpis cū ꝓpoſito eiuſdē per totā vitā:ſi aūt ſibi ſuccederet caſtitas ꝯiugalis tūc per aliquā ptē vite nō ieſſet hmōi ꝓpoſitū ⁊ ita ꝑ totā vitā ineēt tale ꝓpoſitū ⁊ etiā integritas ⁊ nō ꝑ totā vitā ineſſet q̄ ꝯ̃dicūt ſꝫ hͦ qd̓ eſt ꝓpoſitū ꝑpetue integritatis nec poit integritatē ꝑpetuā nec ꝓpoſitū ꝑpetuū:nō ei ſeqꝛ iſte habꝫ ꝓpoſitū ꝑpetue itegritatis gͦ hꝫ ꝑpetuā integritatē: ꝓpoſitū gͦ pōt ſuccedere ꝓpoſito ⁊ tn̄ v̓ginitas ꝑpetua nō pōt ſuccdere caſtitati ꝯiugali nec eꝯ̃ ⁊ hoc dictū ſit r'lariť ꝗa in btā v̓gine vtrūꝗ aliť factū eſt cū poſſibile. Ad rōem ꝯ̃ ſecūdā ptē ꝯcedo an̄s ⁊ nego ꝯn̄am ꝗa talis finis creatꝰ nō eſt incōpoſſibilis fini icreato imo ſibi ſubordiatus poſſū ei velle ḡnare ꝓpť ḡlā dei ⁊ amorē eius ſꝫ ſi finis eſſꝫ talis ꝙ ſcū nō cōpatereť finē increatū vel qui nō pōt in eū rōnabiliť referri tūc ꝓpť talem finē nūq̄ eſſet deſerēda v̓ginitas vt ſi ꝗs vellꝫ deſerere v̓ginitatē vt adulťareť tūc peccarꝫ ꝗa adulťiū nō pōt referri i deū ꝑ actū amoris nec tn̄ dico ꝙ ꝓpť quēlibꝫ finē creatū i deū referibilē pōt v̓gitatē deſerē. Rō aū oppoſitū ſoluta ē.

Veriť t'cio vtꝝ v̓ginitas ſit ceťis v̓tutibꝰ
q excellētior? Arguiť ꝙ ſic ſibi debeť ma
ximū p̓miū gͦ ē excellētiſſima v̓tus. an̄s
pꝫ ꝗa ſibi debeť fructus centeſimus vt hꝫ gloſa Mat.xiii. In oppoſitū arguiť ꝗa ſm̄ Au.li. de v̓gitate marturiū v̓ginitati ꝑferť. Prima ꝯcluſio integritas corporis v̓ginalis eſt bōa bōtate morali ⁊ meritoria. ꝓbať ꝗcquid retineť ⁊ ꝯſeruať mediāte actu bono moral' ⁊ meritorie eſt bonū moraliť ⁊ meritorie ſꝫ integritas v̓ginalis retineť ⁊ ꝯſeruať mediante actu bono et meritorio ſcꝫ mediāte ꝓpoſito mētis qd̓ ē bonū ⁊ meritoriū igiť minor eſt certa ⁊ maior ꝓbať ꝗa actꝰ inťior bonꝰ ⁊ meritoriꝰ inťnſece denōiat exťiorē exťnſece bonū ⁊ meritoriū. Scd̓o corrupta per actū libidinoſū illicitū ꝑdit aliquā ſctitatē corpis gͦ cū fuerit v̓go corpꝰ eiꝰ ſuit ſanctū ⁊ bonū ⁊ nō niſi rōne itegritatis q̄ retineť mediāte v̓ginitate inťiori igiť. maior eſt Aug.i.de ciuitate dei vbi de corruptis ꝑ violētiā aut ferro aut alio mō dicit ꝙ nihil ꝑdūt de ſāctitate corpis gͦ ſatis inuit ꝙ corꝑalis eaꝝ integritas eſt ſancta ⁊ bōa. dixi aūt itegritas v̓ginalis ꝓpť duplicē cām p̓ma vt ego cōprehendā eas q̄ corrupte ſūt morbo aut ferro aut alioꝰ q̄ per opus libidinoſum. Secūdo vt ego ſecludam eas que licꝫ habeāt integritatē corpis:tn̄ nō ſeruant ex ꝓpoſito mētis integritas eni taliū nō ē bona moraliť nec meritoria nec intriſece nec extriſece.

Scd̓a ꝯcl'o itegritas corpis ē ſiplr̓ nobilior ꝯditio q̄ oppoſita corruptio. ꝓbať omis ꝯditio q̄ magis decorat corpꝰ hūanū q̄ oppoſita ē ſimplr̓ nobilior ſꝫ itegritas corpis magis decorat corpus humanū q̄ oppoſita gͦ ipſa eſt ſimplr̓ nobilior ꝯditio nec valꝫ dicere ſicut dicit Buridanꝰ ꝙ lꝫ illa integritas magis decoret tp̄e iuuētutꝭ nō tn̄ eo tp̄e quo iā nupſit ⁊ ſit ꝯiūx. Cōtra hoc arguiť ſi per poſſibile l' ipoſſibile nupta poſt corruptōnē imo etiā poſt ptū reddēť itegra ipa eſſet magis decorata q̄ alia q̄ i ſua corruptiōe remanēt gͦ ſimplr̓ itegritas ꝑ q̂cūꝗ tp̄e ineſt magis decorat corpus q̄ corruptio oppoſita. Scd̓o omis hitus laudabilis a natura datꝰ ⁊ iſtitutus ad decorē ⁊ pulchritudiē ē nobilior q̄ ſua p̓uaꝰ ſed integritas corpis eſt hitus laudabilis a natura nobis datus ad decorē ⁊ pulchritudinē et fractura eius eſt p̓uatio eiuſdē hitus igiť. Dixi aūt laudabilis ⁊ ad decorē datus propť alios habitus illaudabiles ⁊ decorē impedientes ſicut eēt pellicula ꝯtegēs oculū aut gibboſitas in hoīe aut ſextus digitꝰ i manu. Tercio illa ꝯditio ē nobilior q̄ pſeuerauit in hoīe tp̄e inocētie et tempore glorie reditura eſt ſed talis eſt conditio integritatis: nam tempore innocētie erat perfecta membroꝝ illoꝝ integritas eadē etiam reuerteť in his q̄ perdiderunt tempe glorie. Quarto illa cōditio eſt nobilior que ceteris paribus reddit perſonam ſemper magis acceptabilem et eligibilem ſed ita eſt ꝙ datis duabus que in omnibus ſunt pares preter q̄ ꝙ vna paſſa eſt violentiã ⁊ pepit ⁊ corrupta eſt ſed certitudinal'r ſciť ꝙ hoc omino fuit ſine culpa eius ſcõa aũt nullã violentiã paſſa eſt ſed eſt integra certũ ẽ ꝙ ſi ccťa ſint ⁊ ſciant' eſſe oĩo paria ꝙ magis eliget' integra q̄ alia gͦ integritas corpis eſt ſimpliciť nobilior ꝯditio q̄ corruptio oppoſita. Quĩto integritas eſt nobilior q̄ corruptio fcã a ferro l' ab egritudĩe l' ab obſtetrice gͦ ipſa eſt ſimpliciť nobilior ꝯditiõ q̄ corruptio facta ꝑ actũ libidinoſũ ꝯña ſatis videť nota et ad ꝓbationẽ añtis paucis variatis pt̄ applicari precedẽs rõ. ⁊ ꝓbať etiã qa nulla eſt taliť corrupta qn remanẽte ſaĩtate optaret fieri integrã.

Sexto talis integritas nõ ꝑdiť ſine v̓ecundia gͦ pulchrius eſt eã hr̃e q̄ nõ hr̃e ꝯña tenꝫ qa v̓ecundia nõ eſt niſi de malo aut turpi nec põt dici ſicut dicit Buridanus ꝙ ſi quis ꝑdat illã integritatẽ ante tps legittim v̓ecundať. ſi aũt tpe legittimo ꝑdat nõ v̓ecũdať qa hec ſolutio eſt ꝯ̄ oẽm expientiã ꝙ ſit excellentior caſtitate matrimonii Tercia ꝯclõ caſtitas v̓ginalis ẽ ſimpliciť melior caſtitate coniugali. probať qa eſt ſimpliciť meli⁹ ⁊ ꝑfectius oĩo abdicare delectationes nõ nccĩas ꝓpť deũ q̄ abdicare eas in ꝑte ĩťdũ eis vacare ⁊ ĩťdũ eas reiicẽ ſcꝫ cũ nociue ſunt ſed v̓ginalis caſtitas omino abiicit delectatiões nõ nccãrias. caſtitas aũt ꝯiugalis ꝓ pte abiicit ⁊ nõ ꝓ parte abiicit gͦ v̓ginalis caſtitas eſt ſimpl'r melior ⁊ excellentior q̄ ꝯiugalis caſtitas. dixi aũt delectationes nõ neceſſarias qa ſi eſſent neceſſarie tũc abiectio eaꝝ eſſꝫ potius dicenda inſenſibilitas v̓ginalis q̄ caſtitas v̓ginalis ⁊ hec rõ ꝓbat ꝙ v̓ginalis caſtitas ẽ melior ꝯiugali ſimpl'r ⁊ ſecluſo quocũqꝫ fine creato Secundo illa v̓tus q̄ ceťis ꝑibus reddit hoĩem magis aptũ ⁊ idoneũ ad ꝯtemplationẽ diuinoꝝ deuotionẽ ⁊ amorẽ dei eſt excellentior ſed v̓ginalis caſtitas eſt hmõi qa v̓gĩalis caſtitas plura habꝫ que incitant eã ad amorẽ ⁊ ꝯtemplationẽ diuinoꝝ ꝯiugata aũt plura habet que retrahunt curã ſcilꝫ ꝓlis ſollitudinẽ familie amorẽ ꝯiugis ⁊ mundi vt vult apoſtolus. Tercio ꝓbať auctoritate euangelii nã mathei .xviii. cõmendanť v̓gines que ſe caſtrant. i. ꝯtinẽ volunt ꝓpť regnũ dei ſupra ꝯiugatas. Quarto melius eſt habere caſtitatẽ v̓ginalẽ ⁊ generare q̄ habẽ caſtitatẽ coniugalẽ ⁊ non generare ſed caſtitas ꝯiugalis non habꝫ excellentiã ſuã ex actu generandi ſed ex fide thori qa ꝑmũ nõ eſt difficile: ſed delectabile ⁊ magis eget regula moderante q̄ excitãte ſꝫ fides thori ẽ id qđ maioris ẽ difficultatis vt ꝯſtat igiť caſtitas v̓ginalis eſt excellentior q̄ ꝯiugalis. Maior ꝓbať qa illud ꝓpter excellentiã ſuã in ſola matre dei glorioſa v̓gĩe maria reptũ eſt. Quinto chriſtus magis eligit naſci de v̓gine q̄ de corrupta caſta caſtitate ꝯiugali gͦ vr̃ ꝙ caſtitas v̓gĩal' ẽ excellentior caſtitate ꝯiugali. Sexto ꝓbať ꝑ illđ cipani v̓gĩtas flos eſt eccleſiaſtici germinis decus atqꝫ ornamẽtũ grãe ſpiritalis leta indoles laudis ⁊ honoris op⁹ magnũ atqꝫ incorruptũ imago dei reſpondens ad ſãctimoniã dñi. illuſtrior portio gregis xp̄i Septimo ꝓbať per illud iohannis ad palmachium in apologecia tm̃ eſt inť nuptias ⁊ virginitatẽ q̄tum inť non peccare ⁊ benefacere. Octauo per illud eiuſdem ſi v̓gines ꝑmicie dei ſunt gͦ vidue ⁊ in matrimonio ꝯtinentes erunt poſt ꝑmitias hoc eſt in ſecundo gradu ⁊ ťcio. Nono per illud eiuſdem ibidẽ eccleſia dei non damnat matrimonia ſed ſubiicit nõ abiicit ſꝫ diſpẽſat. Decimo per illud Auguſtini de bono cõiugali: ego qdem nõ ſum melior q̄ abrahã ſed melior eſt caſtitas celibũ q̄ caſtitas nuptiarũ q̄rum vnã abrahã in actu habuit ambas in habitu. Vndecimo per illđ eiuſdẽ ibidẽ res ip̄as ſi comparemus nullo mõ dubiũ eſt meliorẽ eẽ caſtitatem continentie q̄ caſtitatẽ nuptiaꝝ cũ tñ vtrũqꝫ ſit bonũ homines enim cũ comparamus ille eſt melior qui bonũ melius habꝫ q̄ alius. Porro qui amplius eiuſdem generis habꝫ ⁊ illud qđ minus eſt habꝫ ſed qui qđ minus eſt habꝫ qđ eſt amplius non vtiqꝫ habꝫ. In centũ eĩ ſunt ⁊ triginta ⁊ ſexaginta: non aũt in triginta ſunt centum cũ ergo vt dictum eſt v̓ginitati reſpondeat fructus centeſimus viduitati ſexageſim⁹ ⁊ caſtitati ꝯiugali ťceſim⁹ ſeqť ꝙ caſtitas v̓ginalis eſt viduali ⁊ ꝯiugali caſtitate excellẽtior. Duodecimo abſtinentia a venereis recta ratione regulata eſt bona ⁊ excellens ergo maior abſtinentia recta ratione regulata eſt melior ⁊ excellentior ſed v̓ginalis caſtitas eſt maior abſtinentia cum ſit omnimoda abſtinẽtia ergo eſt inter omnes caſtitates excellentior

Quarta concluſio v̓ginalis caſtitas eſt excellentior viduali caſtitate ad huius probatõnem poſſunt applicari multe de rationibus ⁊ auctoritatibus ſupradictis. Quinta concluſio viduális caſtitas eſt excellentior caſtitate coniugali. poſſunt ad hanc concluſionem applicari multe de rationibus et auctoritatibus ſupradictis. Et probantur ad hec ſecunda et quarta

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

vna rōne omne bonū quod cadit ꝓpt̄ perfectionem eius sub consilio est melius eo quod cadit sub permissione ⁊ dispensatione sed castitas v̓ginalis propt̄ perfectionē eius cadit sub cōsilio castitas aūt coniugalis sub dispensatione ⁊ ꝑmissiōe:igit̄. Minor pro prima parte est Apostoli qui de v̓ginitate loquens dicit. Non precipio sed consiliū do. Pro secūda ꝑte satis nota ē et patꝫ ex auctoritate Hieronymi in rōne ad questionem secūdā allegata. Ex his ōnibus sequit̄ sexta conclusio ꝙ v̓ginalis castitas ē inter omnes castitates excellētissima patꝫ ex dictis. Septima conclusio aliquoꝝ castitas cōiugalis nō est virginali castitati que regularit̄ inuenit̄ in omnibus dignitate ⁊ excellētia postponēda. Probat̄ ista cōclusio auctoritate Augustini libro de bono ꝯiugali dicētis non ē impar meritum continentie in ioh̄e qui nullas expertus est nuptias ⁊ in abraham qui filios generauit istius enim celibatus ⁊ illiꝰ cōnubiū. Pro tꝑm cōgruentia xp̄o militauerūt:ecce vbi Augustinus censet cōnubiū abrahe nō esse postponendum celibatui iohannis. Ad hanc auctoritatem respondet beatus Thomas ꝙ abraham habuit aīm sic dispositū vt paratus esset virginitatem seruare si esset tempus cōgruum ex quo meritum cōtinentie cōiugalis in ipso equatur merito continentie v̓ginalis in iohanne respcū p̄mii substātialis non āt respectu p̄mii accidētalis. Et hanc rationem confirmat auc̄te eiusd̄ Augustini dicentis ꝙ iohānes habuit continētiam in ope abraham vero in h̄itu. ista solutio non mihi videt̄ rōabilis. Tum p̄mo quia abraham nunq̄ simul habuit coniugium in opere ⁊ animū paratū ad virginitatē seruandā. Si tn̄ esset congruū quia per cōiugium in opere consummatuꝫ perdidit integritatem corporis per actum lididinosum licitum tamen sed v̓ginitas perdita non est recuperabilis ergo tūc non habuit eam in preparatione animi nihil eniꝫ habemus in preparatione animi nisi quod est nobis possibile nam preparare se ad id quod ē scitum eē impossibile insipientis est Nec iuuat eum auctoritas Augustini quā adducit q̄a nō dicit Augustinus ꝙ Abrahā habuit v̓ginitatem in habitu sed continentiā vel celibatū:celibatus aūt viduis conuenit immo ⁊ int̄dum cōiugatis cum animo firmo ꝓposuerint vitā sine cōmixtione carnali peragere. Secundo h̄re virtutem aliquā in actu ⁊ opere est multo ꝑfectiꝰ q̄ habere eā secundum preparationem animi ꝫ inde ē ꝙ pauptas religiosoꝝ ē ꝑfectior q̄ pauptas possidentiū:sed sicut abrahā habuit cōnubium in ope ⁊ celibatum in preparatione mentis siue in habitu ita iohānes habuit v̓ginitatē in opere ⁊ connubium in preparatione mentis ita ꝙ si aliqua necessitas exegisset in eo connubium nō est dubium q̄n fuissꝫ paratus ip̄m suscipere:ergo si omnis v̓ginitas sit quolibet coniugio excellentior sequitur ꝙ virginitas in iohanne fuit simplicit̄ excellentior q̄ connubiū in abrahā quia iohānes habuit virtutem perfectiorem in opere ⁊ imꝑfectiorem in habitu. Econtra abrahā habuit imꝑfectiorē in ope ⁊ ꝑfectiorem in habitu tm̄. Dico ergo al̄r quod cōnubium abrahe non est postponendū v̓ginitati iohānis nō quia Abrahā habuit virginitatem i habitu aut celibatū:sed hoc fuit quia connubiū abrahe ⁊ carnalis cōmixtionis ꝓpositum in eo post promissionem factam sibi ꝙ in semīe suo benedicerent̄ omnes gentes habebāt generationem christi pro obiecto ⁊ pro fine. Ideo eni vacabat carnali cōmixtōni vt semen ꝓcrearet ex quo tandem nasceret̄ christus ⁊ hec excellentia sibi tantā necessitatē huius commixtionis indicebat vt non fuisset sibi licitum post hanc promissionem celibem vitam ducere nec alicui de semine suo nisi ex speciali dispensatōe dei aut ex alia causa secundum cursum illius tēporis legitima. Postq̄ autem christns de semīe abrahe natus est tunc iohānes baptista qui de eodē semine erat hoꝝ misterioꝝ cognitione illustratus vitā celibē ⁊ ab omni commixtione carnali remotā duxit. Et hec fuit sententia Augustini cum ait ꝙ iohānes celibatus ⁊ ab abrahe ꝯiugium christo militauit. Hec ergo nobilis cōditio ⁊ excellens dignitas que erat in coniugio abrahe ⁊ s̄m quam militabat christo quia post promissiones sibi factas abrahā cōiugium suū ad generationem xp̄i ordinauit. ⁊ habuit castitas sua mentalis christum nascituꝝ ꝓ obiecto Aduerte tamen ꝙ in superioribus conclusiōibus comparationem int̄ predictas semper intellexi secundum eosdem gradus. nam si compararet̄ v̓ginitas secundum gradum ꝯtinentie ad castitatem coniugalem secundum gradum temperātie aut heroicum:tunc posset rōnabilit̄ defendi ꝙ rationes ⁊ auctoritates adducte nō ꝯcluderēt in his enim comparationibus minimum infimo ⁊ optimum optimo comparandū est nam si optimus equus ē melior optimo asino tunc equus simpliciter ⁊ secundū genus suū eſt melior aſino.Et ita ergo ad ſaluādum hui⁹ mōi excellentiā ſufficit ꝙ optima v́ginitas ſit melior optima caſtitate cōiugali. Septīa cōcluſio Virginitas non eſt excellentiſſima virtutū.¦Probat̃ fides caritas ⁊ ſpes ſunt excellentiores.ſimilit̃ patiā vl̃ martiriū ſunt excellētiores virtutes. ꝓbat̃ quia ſecunduꝫ Ariſ. difficilius eſt pugnare contra triſtitiā dolorum q̄ cont̃ voluptatum delcātōem.Nā nemo eſt qui non magis eligat carere delcātiōibus q̄ ſubire dolores cruciatus ⁊ pericula mortis igr̃. Cont̃ primā concluſionem.Arguit̃ ſic.hmōi integritas v́ginalis ineſt a natura ergo non eſt bona nec int̃nſece nec ext̃nſece. Ad hanc rōem diſtinguo añcedens vel ꝙ illa res que nunc eſt integritas virginalis ſit a natura ⁊ ſic ego ꝯcedo vel quod a natura habeat ꝙ ipſa ſit integritas v́ginalis ⁊ ſic ego nego:res enim illa que eſt integritas virginalis bene eſt a natura:ſed ipſa habꝫ ex ꝓpoſito mentꝭ ꝙ ſit virginalis integritas. Contra Illa res eſt a natura ⁊ eſt integritas/ aut ergo ē v́ginalis/aut non.Non eſt dicendum ꝙ nō. qa tunc eſſet integritas corrupta quod implicat

Ad hanc rōem reſpondeo ꝙ illa integritas que eſt a natura non eſt a natura virginalis.Et dico ꝙ ꝓpoſitum mentis de integritate carnis ſeruāda denominat mentem virginalem int̃nſece ⁊ carnem denominat virginalem ext̃nſece nec ſine hoc ꝓpoſito actuali vel hītuali denominat̃ caro virginalis niſi equiuocaret̃ de termīo

Contra ſecundam cōcluſionē Arguit̃ rōnibus Buri.Primo ſic. Illa conditio eſt nobilior quā natura ⁊ recte rōnis dcāmen aliquādo inſeruerunt q̄ oppoſita conditio que ſine vitio ſaluari non potuit:ſed apertura corpis ad ꝓlificādum eſt vel aliquādo fuit ex iuſſu nature ad ꝓlificādum nec integritas tunc ſaluari potuit ſine vitio:ergo talis apertura corpis eſt cōditio nobilior q̄ oppoſita integritas imo talis ītegritas eſſet vilis ⁊ vituperabilis ſecundum mores.

Secundo.Quecunq; ſic ſe habent ſecundū nobilitatem adinuicem ꝙ vnum ſcd̄m vnius temporis circunſtātiā eſt nobilius/⁊ aliud ſecundū circunſtātiā altius temporis eſt nobilius nullū eorum eſt ſimplicit̃ nobilius:ſed ita eſt de virginitate ⁊ oppoſita corruptione. Nā in hiis q̊s non eſt neceſſe vacare generationi v́ginitas eſt nobilior:in aliis autem corruptio eſt nobilior: igr̃. puta in iuuentute ante tempus debituꝫ generationis integritas eſt nobilior:ſed cum mulier accepit virum corruptio ⁊ fractura integritatis eſt nobilior. Tercio.Quicq̃d eſt fini ad quem natura ordinauit ſexuꝫ ꝓpinquius illud eſt nobilius:ſed corruptio integritatis eſt ꝓpinquior fini ad quē natura ordinauit ſexū muliebrē:g̊ corruptio integritatis in talib⁹ ē nobilior q̄ integritas. Quarto.Integritas ſe hꝫ ſicut flos ⁊ ꝓles ſicut fruct⁹:ſed cōſtat ꝙ arbor ē nobilior qñ fructu creſcente flores ceciderūt: g̊ mulier eſt nobilior qñ corrupta integritate ꝓlē ſuſcepit q̄ erat añq̄ corrūperet̃ ipā ītegritas. Ad primā nego maiorē ex h̊ enī cōditio aliq̄ nō hꝫ nobilitatē ꝙ natura.i.lex nature vel dcāmē rōnis inſerit eam:ſed bene hꝫ ex h̊ neceſſitatē.nō enī eſt dubiū quin eſſe bipedē eſt nobilior ꝯditio q̄ oppoſitū eius ⁊ tñ alñ ex rcō dcāmine rōnis ponit̃ oppoſita ꝯditio ⁊ abſcindit̃ vnus pes vt totū corp⁹ ſaluet̃: nec poteſt in tali caſu illa nobilis cōditio ſine vitio retineri ⁊ cū dicit vltius ꝙ talis integritas in tali caſu eſt vilis ſcd̄m mores concedo: ſed cum h̊ ſtat ꝙ ſit nobilis dignitate ⁊ excellentia nature. cōſtat enī ꝙ ꝯcluſio illa intelligit̃ de nobilitate morū. Ad ſecundā nego minorē ⁊ ad ꝓbatōem nego aſſumptū ⁊ dico ꝙ ꝓ ōni circūſtātia tp̄is ītegritas corporis ē nobilior ſemp nature dignitate et pulchritudine Ad terciā nego maiorē ex h̊ enī ſequeret̃ ꝙ multa feda ⁊ ſordida ⁊ que ꝓpt̃ turpitudinē ſummouentur ab oculis eſſent nobiliora multis aliis nō talibus. Ad quartā ſiue ſit bona compatio ſiue nō admittat̃ tñ ⁊ maxime ad illū ſenſū ad quē cōit̃ ſolꝫ dici ꝙ iſte deflorauit v́ginē.Et ad minorē dico ꝙ lꝫ arbor ſit vtilior qñ fructu creſcente flores ceciderūt q̄ cū florebat tñ multe arbores ſunt pulchriores ⁊ ornatiores ⁊ magis decore p̄ntibus floribus q̄ fructibus.Sed adhuc h̊ cōceſſo argumentū nihil ꝓbat ad ꝓpoſitū qa corruptio integritatis nō ē ipſe fruct⁹ nec eſt ipſa ꝓles:ſed eſt tm̄ mediū pueniendi ad eā q̄uis g̊ aggregatū ex muliere ⁊ ꝓle q̊ eſt duo hoies ſit aliq̄d meli⁹ q̄ ipā mulier et ipſa ꝓles q̄ integritas mulieris tñ ex h̊ nunq̄ pōt cōcludi ꝙ ipſa corruptio mulieris q̇ nō ē ꝓles nec aliq̄d ei⁹ int̃nſece ſit nobilior q̄ integritas ⁊ maxīe cū ꝓle ſuſcepta ⁊ nata mulier libēt̃ reparꝫ ītegritatē ſuā ſi poſſet Cont̃ t̃ciā ꝯcluſionē Arguit̃ ſic.Optīa v́ginitas nō eſt melior optima caſtitate cōiugali:g̊ nec ſimplicit̃ v́ginitas eſt melior caſtitate cōiugali. Añs ꝓꝫ q̄a v́ginitas iohīs vt dcm̄ eſt nō eſt melior ꝯiugio Abrahe. Z°.Non qualꝫ v́go eſt melior qualibꝫ cōiugata:g̊ nec v́ginitas eſt melior ꝯiugio

f.ij.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Da oppoſitū. v̓ginitas eſt melior cōiugio: ergo virgo eſt melior cōiugato ⁊ non eſt maior ratō de vno q̄ de alio: g° qlibꝫ v̓go q̊libet cōiugato eſt melior. Tercio bonū cōmune eſt poti⁹ bono p̓uato vt pꝫ p̓mo ethicorū: ſed cōiugiuꝫ ordinat̄ ad bonū cōe ⁊ v̓ginitas ad bonū priuatū: igitur Minor pꝫ ꝓ prima pte per illud Auguſ. lib. de bono cōiugali quod eſt cibus ad ſaluteꝫ homis hoc eſt cōcubitus ad ſalutē hūani generis. ꝓ ſecunda parte pꝫ auc̈te Apoſ. dicentꝭ ꝙ v̓ginitas valet vt vitet̄ tribulatio carnis quā ſuſtinēt coniugati Quarto. Duo quorū vnus eſt v̓go ⁊ alt̄ cōiugatus pn̄t in eq̄li caritate decedere: g° erūt eque beati ⁊ per cōns eque boni: g° v̓ginitas ⁊ caſtitas cōiugalis adeq̈nt̄ inter ſe. Quinto. ꝓles ad quā ordinat̄ mr̄imoniū eſt mai⁹ bonum q̄ cōtēplatio ad quā ordinat̄ v̓ginalis caſtitas g° ⁊ mr̄imoniū v̓ginali caſtitate Sexto matrimoniū hꝫ tres vtilitates quas nō hꝫ v̓gitas ſcilꝫ bonū ꝓlis bonū ſacramenti ⁊ bonū fidei: g° cōiugalis caſtitas eſt v̓ginali caſtitate melior.

Septio. Arguit̄ auc̈te Auguſ. li. de bono cōiugali dicentꝭ ego q̄ non vtor nuptiis melior ſū illis qui per animi incōtinentiam nō poſſūt q̄ꝯ ego non illis qui ꝓpter tpis differentiā nō fecerunt quod ego. Octauo. Si v̓ginalis caſtitas eſſet melior q̄ cōiugalis caſtitas ſequeret̄ ꝙ eſſet melius eſſe v̓ginē ⁊ cōiugatū q̄ eſſe v̓ginem et non cōiugatū: ſed cōns eſt falſū vt cōſtat. ⁊ pꝫ cōna quia qui hꝫ v̓ginitatē ⁊ cōiugiū hꝫ duo bona qui vero hꝫ v̓ginitatē ⁊ nō eſt cōiugatus non hꝫ niſi vnum de illis bonis: ſed melius eſt habere duo bona q̄ vnum: igit̄. Nono. Si virgiālis caſtitas eſſꝫ melior cōiugali ſequeret̄ ꝙ coniugalis caſtitas eſſꝫ melior viduali: ſed cōns patꝫ eſſe falſū ex hiis que ſup̄ dcā ſunt: igit̄. Et patet cōſequentia. Si v̓ginitas eſt melior cōiugali caſtitate ſequitur ꝙ melius eſt eſſe cōiugatum ⁊ non virginem q̄ non eſſe coniugatū ⁊ nō v̓gineꝫ quia prim⁹ hꝫ vnum bonū ſcꝫ caſtitatē cōiugalem ⁊ vnum malū ſcꝫ carentiā v̓ginitatꝭ. ſecundus vero habꝫ duo mala ſcꝫ carentiā v̓ginitatis et carentiā coniugii. ſed conſtat ꝙ qui habꝫ caſtitatē coniugalē eſt cōiugatus ⁊ nō virgo q v̓o hꝫ caſtitatē vidualem nec coniugatus nec v̓go igr̄. Ad primā nego ān̄s ⁊ ad ꝓbatōēꝫ nego cōnam quia ego ſuppono ꝙ v̓ginitas glorioſe v̓ginis eſt melior q̄ v̓ginitas Iohis ⁊ q̄ ꝯiugium Abrahe quia habuit pro obiecto Xp̄m naſciturū ſicut coniugiuꝫ Abrahe ⁊ ita illa eſt que dicenda eſt optima. Ad ſecundā concedo ātecedens ad bonū intellectū ⁊ nego cōnam quia licꝫ v̓go excellat cōiugatū in bono caſtitatꝭ. Tn̄ cōiugatus poteſt excellere virginē in multꝭ aliis magnis bonis puta in martirio defenſione fidei magn̄imitate ⁊ patientia ꝓpter que bona ēt maiorē caritatē hēbit. Tum ſcḋo quia etiā vbi cet̄a bona eorū eſſent paria tn̄ poſſibile eſt ꝙ v̓go nō habeat v̓ginitatē ſuā niſi ſm̄ gradū continentie / ⁊ ꝙ cōiugatus caſtitatē cōiugalē habeat ſm̄ gradū temꝑantie aut ſm̄ gradū heroicū

Ad terciā reſpondet beatus Tho. ꝙ bonum cōmune ꝙ eſt eiuſdē generis cū bono p̓uato eſt melius q̄ bonū priuatū: ſed cum hoc ſtat ꝙ bonū priuatū ſm̄ genus ſuum ſit melius. Hec ſolutio nō placꝫ mihi ⁊ videt̄ mihi cōcedendum ꝙ multiplicatio ſiue cōſeruatio ſpeciei hūane eſt ſimplicit̄ melior q̄ cōtemplatio diuinorū q̄tumcunqꝫ ſint diuerſorū generū. Et rōne huius dico primo ꝙ reip. ſtatus ꝯiugii eſt melior q̄ ſtatus v̓ginitatis: igr̄. ꝙ ſi alter illorū ſtatuum eſſet in rep. ſuſtinendus melius eſſet rep. ⁊ magis teneret̄ ſuſcipere ſtatum coniugii q̄ v̓ginitatꝭ qa ad hoc multitudo obligata eſt ⁊ non iſte nec ille. Dico ſecundo ꝙ huic fine quo cōuenient̄ conſeruat̄ ſpecies humana per alias partes multitudinis ſtatus virginitatis eſt melior q̄ ſtat⁹ cōiugii quia per alias partes cōmunitatꝭ bonum cōe ſufficient̄ cōſeruat̄ ⁊ cum hoc per ſtatum v̓ginitatis iſte aliquem excellentem finem cōſequit̄. Si enim finis virginitatis eſſꝫ melior ſimplicit̄ q̄ finis coniugii. videt̄ ꝙ ꝓpter cōſeruatōnem humane ſpeciei non eſſet deſerenda virginitas etiam firmata voto nec ꝓ pace vnius regni nec poteſt Papa diſpenſare quia diſpenſatio non fit niſi ꝓpter melius hoc auteꝫ eſt error begniuori. Ad quartā dico ꝙ ſi cetera bona in eis ſint paria ⁊ gradus v̓ginitatꝭ ⁊ caſtitatꝭ cōiugalis pares virgo ſemꝑ in maiori caritate decedit ⁊ eſt melior. Ad quintā cōcedo ān̄s de bonis nature / ⁊ nego cōnam per illā enī ratōnē ꝓbaret̄ ꝙ ipudicitia cōiugalis eſſꝫ mai⁹ bonū q̄ v̓gitas qa ita bn̄ naſcit̄ ꝓles ex concubitu adulterino ſicꝫ ex caſto. Nā cū maiori bonitate finis ſtat qḋ ex genē v̓gitas ſit melior. Alit̄ tn̄ dco ⁊ forte meli⁹ ꝙ lꝫ ꝓles ſimplicit̄ ſit mai⁹ bonū q̄ ꝯtēplatō dinorū tn̄ ꝓles nō ē tn̄ bonū plicati q̄tū bonū ē ꝯtēplatio ꝯtēplatiui vl op⁹ v̓tutꝭ ꝑ ſi opanti. Primū enī ē bonū extrīſecū ⁊ nature ſcḋm ē bonū intrīſecū ⁊ morale. Ad ſextam cōcedo ān̄s ⁊ nego cōnaꝫ. Nā bonū ꝓlis ē extrīſecū ⁊ loco ei⁹ hꝫ v̓go ꝯtēplatōēꝫ dinoꝝ ⁊ vnitā amorē celeſtiuʒ que ſunt bona intͤnſeca ⁊ bonū ſacramenti non eſt niſi bonuʒ ſigni: rem autem ſigͣtam magis ꝑticipat v̓go per v̓ginitatē q̄ ꝯiuges per cōiugiū. bonū fidei thori licʒ ſit intͤnſecū loco tm̄ huius hʒ virgo bonū ſue caſtitatis ad Xp̄m et thorū imaculatuʒ ſeruat v̓go Xp̄o quē ſeruat cōiugii coniunx. Ad ſeptimā cōcedo auctētem Auguſ. ſed hͦ nō eſt qa cōiugiū ſimplr̄ ſit adequādū virginitati. ſed aut qa iuxta cōcluſionem eſt aliquod cōiugium quod non poſtponitur ſed magis ꝯpriat̄ v̓ginitati: aut ꝓpter alia bona que habebāt illi cōiuges quibꝰ forte carebat aut carere ſe credebat Auguſ. Ad octauā ſi intelligatur cōns de cōiugio incōpoſſibili v̓ginitati qꝺ ſcʒ ē cū ꝓpoſito carnal̄ culpe tunc ego nego cōnam ſi intelligatur de coniugio cōpoſſibili ſicut fuit in beata v̓gine. Cōcedo ꝙ in aliquo melius fuit eſſe virginē ⁊ coniugem q̄ fuerit alicui pure creature eſſe virginē ⁊ nō cōiugem. Dixi auteʒ pure creature ꝓpter Xp̄m cui melius fuit eſſe virginē ⁊ nō coniugē q̄ beate v̓gini fuerit eſſe v̓ginē ⁊ cōiugem quis tn̄ beate v̓gini infuerit per hoc aliqua dignitas que nō infuit Xp̄o imo nec eius xp̄s fuit capax ſcʒ ꝙ ipſa fuit mater dei ⁊ hoīs. ſed quia ratio videtur ꝓcedere de iis que regularit̄ contingunt. iō alit̄ rn̄dendum eſt ⁊ negat̄ cōna. Et ad ꝓbatōem dico ꝙ hʒ v̓ginitatē hʒ bonū v̓ginitatis ⁊ bona ad que diſponit v̓ginitas ſaltem in diſpoſitione ꝓpinqua ⁊ nō impedita: qui autē hʒ v̓ginitateʒ et bonum cōiugii cōpoſſibilis hʒ quiꝺ bonū v̓ginitatis: ſed diſpoſitio quā facit v̓ginitas eſt impedita per bonū coniugii. Tum ꝓpter turbationem erga plurima. Tum quia cōiunx non hʒ corpꝰ ſuum in poteſtate ſua īmo videt̄ ꝙ v̓ginitas ſola cōtineat eminēter caſtitatē cōiugalem ſecluſo bono ꝓlis ⁊ per cōns nō eſt melius habē ſiml̄ v̓ginitatē ⁊ cōiugiū cōpoſſibile q̄ v̓ginitatē tm̄ etiā poſito ꝙ cōiugiū impediret diſpoſitionem quā facit v̓gitas ad illa excellētia bona. Ad nonā nego cōnam ad ꝓbatōem nego cōnam et ad ꝓbatōem dico ꝙ p̄mꝰ hʒ vnū puum bonū ſcʒ caſtitatē ꝯiugalē ⁊ duo magͣ mala ſcʒ carētiaʒ caſtitatis v̓ginalis ⁊ carentiā caſtitat̄ vidual̄. ſecundꝰ v̓o hʒ vnū mgn̄ū bonū ſcʒ caſtitatē vidualē q̄ ē maiꝰ bonū q̄ caſtitas cōiugl̄is quā hʒ primꝰ ⁊ cū hͦ hʒ vnū de malis q̄ hʒ aliꝰ ſcʒ carētiaʒ caſtitat̄ v̓ginalis ⁊ vnū aliud puū malū ſcʒ carētiā caſtitat̄ ꝯiugalis q̄ ē mltͦ minꝰ malū q̄ carētia caſtitat̄ vidual̄ quā hʒ alius. Ex q̄ pʒ ꝙ melꝰ ē ei q nec ꝯiugatꝰ ē nec v̓go q̄ ei q ꝯiugatꝰ eſt et nō v̓go cetis pibus. Cont̄ vltimā cōcluſioneʒ Ar̄ ſic. Primo auctē Cipri. li. de v̓ginitate. nūc nobis ad v̓gines ſermo eſt quarꝫ quo ſublimior glͣ eſt eo magis cara flos eſt ille eccl̄aſtici germīs decꝰ atꝙ ornamentū grē ſpiritalis illuſtrior portio gregis Xp̄i. Scd̄o. maius p̄miū debetur maiori v̓tuti: ſed v̓ginitati debet̄ maius p̄miū ſcʒ fructus centeſimꝰ: igr̄. Tercio. P̄ v̓gitatē maxīe cōformamur Xp̄o: g̊ eſt maxīa virtutū. Añs pʒ per illud quod de v̓ginibus habet̄ in apocali. xiiii. ca. ſequūtur agnū quocunꝙ ierit ⁊ ꝙ cātant cāticū nouū quod nemo aliꝰ poterat dicere: g̊ v̓ginitas eſt maxīa v̓tutū. Ad primā dico ꝙ Cip. cōparat ibi v̓ginitatē ad caſtitatē cōiugalē et vidualē. Ad ſecundā reſpondet beatꝰ Tho. ꝙ ſʒ Hiero. centeſimꝰ fructꝰ attribuit̄ v̓ginitati ꝓpt̄ excellentiaʒ quā hʒ ſup alias caſtitates. viduitati autē ſexageſimꝰ ⁊ cōiugali caſtitati triceſimꝰ. ſed ſm̄ Auguſ. li. de q̄ſtionibus euāgelii centeſimꝰ fructꝰ eſt martirꝫ ſexageſimus v̓ginū / ⁊ triceſimus coniugataruʒ.

Ad t̄ciā negat̄ añs ad ꝓbatōem ꝙ v̓gies dicunt̄ ſm̄ Auguſ. ſequi agnuʒ quocunꝙ ierit qa imitant̄ Xp̄m non ſolū in puritate ment̄ ſed ēt in puritate carnis ⁊ ideo in pluribꝰ ſequunt̄ eū tamē ſunt aliq qui magis de ꝓpinquo ſequunt̄ ipſū ſcʒ martires ⁊ p̄dicatores qui fidē defēdūt et publicant canticū autē nouū qꝺ ſole v̓gies cātant vt dicit beatꝰ Tho. eſt gaudiū illud qꝺ hn̄t de integritate carnis ſeruata. Ratio añ oppoſitū ſoluta ē ex dc̄is.

q Verit̄ q̄rto Vtrū v̓go per violentiā corrupta v̓ginitatē ꝑdat? Ar̄ ꝙ nō quia non ꝑdit aureolā: g̊ nō ꝑdit v̓ginitatē.

In oppoſitū ar̄ quia per opꝰ libidinoſū ꝑdit integritatē corpis: g̊ ⁊ v̓ginitatē ꝑdit. Notandum ꝙ cōtingit multiplicit̄ ꝙ v̓go corrumpat̄ ꝑ violentiā. Vno mō per opꝰ libidinoſū ſicut q̄ a viro aliquo violent̄ corrūpitur. Scd̄o mō per opꝰ non libidinoſū vt que a medico vel cirurgico ꝓpt̄ curā morbi aut q̄ ab obſtetrice corrūpitur ſic ꝯtingit de illa de q̄ loqtur Auguſ. p̄mo de ciui. dei. Cū aūt corrūpit̄ ꝑ violētiā ꝯtingit ꝙ v̓go ſe habeat triplr̄. Vno mō vt nō cōſentiens. Secundo mō vt diſſentiens. Tercio mō vt diſſentiens ⁊ renitens q̄tum in ſe ē violentie. Quarto mō vt diſſentiens ⁊ renitens q̄tum in ſe eſt tam violētie q̄ delcātioni cōſeq̄nti opꝰ libidinoſū. Prima concluſio. Corrupte violent̄ per opus non libidinoſum nec virginitatē ꝑdunt nec virginitatis aureolā. ꝓbatur: in talibus remanʒ integ[illegible] fūi.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

tas oppoſita corruptioni libidinoſe:g̊ tales ſunt vere v̓gines corpore:g̊ non ꝑdunt v̓ginitatē nec ꝑdūt v̓ginitatis premiū. Secūda cōcluſio. v̓go corruptioni ſue nō ꝯſentiens:ſed nec diſſentiēs nec renitens ⁊ v̓ginitatē ⁊ v̓ginitatꝭ aureolā ſi ei debita fuerat ꝑdat. Probat᷑ quia ipſa tenet᷑ diſſentire quia ſi nō diſſentit nō amat v̓ginitatem ſuā:ſed ſi non amat v̓ginitatē ſuā non habꝫ firmū ꝓpoſitū ſeruandi eam g̊ ſibi nō debet᷑ virginitatis premiū. Secūdo ſcđm Ariſ. in .vii. ethicoꝝ: Voluntas cum ꝑmittit ſe duci a cōcupiſcentia cont̄ rōēꝫ peccat peccato illo ad qđ ducit cōcupiſcētia ⁊ h̊ eſt q̄a tenet᷑ diſſentire ⁊ reniti g̊ etiā v̓go ſi nō diſſētiat corruptōi ſue poſt corruptionē eſt vera corrupta ⁊ digitate ⁊ premio v̓ginitatis priuata. Tercio. quicunq̧ amat aliquid odit poſitiue ōne illud quo ꝑdit᷑:g̊ quicunq̧ amat virginitatē ſuā odit opus libidinoſum quo ꝑdit᷑/ ⁊ q̄tum amat vnū tm̄ odit aliud:ſed quicunq̧ odit diſſentit cum odiū ōne ſit nolitio g̊ ſi virgo non diſſentit corruptōi ſue nō odit eā et per cōns nec v̓ginitatē amat. Tercia ꝯcluſio. Virgo corruptioni ſue diſſentiens et nō renitens q̄tum rōnabilit᷑ poteſt perdit virginitatem ⁊ v̓ginitatis aureolā. Patet ōnis rōnabilit᷑ diſſentiens debꝫ reniti ei cui diſſentit q̄tum rōnabilit᷑ poteſt: g̊ ſi non renititur q̄tum rōnabiliter poteſt non diſſentit. Secundo. Omnis cōſenſus v̓tuoſus debꝫ eſſe impatiuus executiōis cum res exigit:g̊ et ōnis diſſenſus v̓tuoſꝰ debet eſſe impatiuus executionis cuꝫ res exigit: ſed renitentia eſt executio diſſenſꝰ/ ⁊ res exigit executōem in virgine tunc maxime cum violentiam affert corruptor:g̊ virgo tunc ſub periculo v̓ginitatis ſue ⁊ premii eius tenet᷑ ad diſſenſum et renitentiam. Tercio ſi diſſentit et non renititur cum in pluribus diſſentientes renitantur hoc eſt aut vt malum aliud vitet aut vt bonū cōſequatur et conſtat quod hoc non eſt ꝓpt̄ malum culpe vitandū:ſed propter maluꝫ pene/nec ꝓpter bonū virtutis conſequendū:ſed ꝓpter bonum vtile puta quia nihil timet verba corruptoris vel perdere gr̄am ⁊ bona que ſolꝫ ei impēdere vel quia ſperat premia aliqua ſed ꝓpt̄ has cauſas non reniti nō eſt aliud q̄ magis velle vitare malū qđ timetur q̄ malū corruptionis aut magis amare bonū quod ſperatur q̄ bonū virginitatis:g̊ ſecundum rei veritatē talis nec diſſentit corruptioni nec virginitatē ſuā amat. Et ſi dicatur ꝙ timet malū mortis. Dico ꝙ reniſꝰ ſit triplicit᷑/factis/clamore/ ⁊ ſuaſione ⁊ omibꝰ ſimul raro contingit ꝙ renitenti omnibus modis inferatur mors/rariꝰ ꝙ renitenti alt̄o illoꝝ modorū/rariſſime vero ꝙ renitenti ſermone ſolo ⁊ ſuaſione quomō renitebatur Lucia cuꝫ dicebat. Si inuitā me violari feceris caſtitas mihi duplicabitur ad coronam vbi tm̄ omnibꝰ modis aut vno eorū tm̄mō renitenti ꝓbabilit᷑ timētur mors ⁊ veriſimilit᷑ crederet᷑ ꝙ ꝓpter opus illud libidinoſum ⁊ delcātōem que in eo cōtigit non fieret ꝓnior ad libidinē ⁊ non minus amaret caſtitatem q̄ prius cuius oppoſitum frequētiſſime cōtingit ⁊ repiunt᷑ multe que q̄uis non ſint corrupte niſi cum violentia ipſis diſſentientibus et renitentibus tamen ſiue ꝓpter expartā delectationē ſiue ꝓpter minorē appretiationeꝫ ſue caſtitatis ⁊ maius vilipendiū ⁊ deiectioneꝫ ſui fiunt ꝓni in libidinē ⁊ in eis ꝑiclitat᷑ omnis caſtitas:ſi nunq̄ talit᷑ ſe haberꝫ non video ꝙ deberet preferre integritatē ſui corꝑis vite ſue ⁊ ſi hoc faceret credo ꝙ male iudicaret quid ꝓ quo eſſet ſuſtinendū vel eligendū. Quarta cōcluſio. que ante ſenſū delcātionis corruptioni diſſētit ⁊ renitit᷑ in ipſo tamē delcātionis ſenſu Vel poſt placet ſibi corruptio ⁊ v̓ginitatē ⁊ v̓ginitatꝭ aureolā perdit. Cōcluſio ꝓbat᷑ talis habꝫ actuꝫ contrarium ꝓpoſito virginitatis ſcꝫ conſenſū in corruptionē ſuam ⁊ in ꝑditionem integritatis g̊ q̄tumcunq̧ delcātio ſupueniens ex opere libidinoſo ſit cauſa illius non minus perdit᷑ v̓ginitas ⁊ peccatur. Secundo. cōſenſus ille in delcātionem ⁊ corruptiōeꝫ eſt circa materiā caſtitatis aut g̊ eſt caſtitas aut impudicitia. Nō caſtitas vt conſtat quia non eſt rōni cōformis:g̊ impudicitia ſed omnis impudicicia vel corruptionē integritatis inducens vel ex corruptione hmōi inducta eſt v̓ginitatꝭ corruptio et a debito ꝓmii eiuſdē deſtitutio:igr̄. Et hec ꝯcluſio poſita eſt ꝯ quandā opinionem quam recitat Ariſt᷑. dicētē ꝙ inuoluntariū non eſt hic iudicandū ſm̄ aliquos in ipſa delcātione vbi ratio abſorbet᷑ ſed ān et poſt. Alii vero vt dicit dicunt contrariuꝫ Tercio. ſm̄ hanc opinionē cōſenſus delcātionū ſequens facit opus voluntariū:g̊ ⁊ ꝯſenſus in ipſa delcātione. Cōna tenet. q̄a in ipſa delcātiōe non ſic abſorbetur ratio quin iudicet non eē cōſentiendū. Quarto quia ſm̄ Ariſ. in ſeptimo. in icōtinente in quo eſt vehementia paſſionis abſorbetur ratio ⁊ ligatur iudicium eius adeo ꝙ ibi Ariſ. compat eos ibidem ebriis ⁊ tamē cōſtat ꝙ peccant:igitur. Quinto ſi ſic ſequeret᷑ ꝙ nullus incontinens incontinentie opus exercē cendo peccarꝫ peccato mentali quod tunc habꝫ ſed ſolū peccato quod habuit vl' poſtea habebit ſed hoc eſt falſum.igit̄.Et patꝫ cōna quia ꝑ tpe ꝑ quo peccat ⁊ delcātiōem expitur abſorbet̄ in eo ratio.Falſitas autē cōntis patꝫ quia ſi peccaret vͥtute conſenſus p̄teriti ſequeret̄ ꝙ q̄tuncūqꝫ diſſentiret in ipſo actu ⁊ nihilominus violentaretur ad ꝑficiendū ꝙ talis non minus peccaret quia cōſenſus ille nō poteſt non fuiſſe cōſenſus Ad hoc tn̄ reſpondētur ꝙ lꝫ conſenſus ille non poſſit impediri ne fuerit conſenſ⁹ poteſt tamen īpediri ne actus exterior ab eo impatus ſit malus per poſitōem diſſenſus oppoſiti.Sexto.ira n̄ minus abſorbet rōem q̄ delcātio oppoſita:ſed q̄ fiunt per iram mala ſunt ⁊ peccata:g̊ etiaꝫ que fiunt ꝓpter delcātōem preſentē mala ſunt ⁊ peccata ſed non niſi peccata impudicitie:igit̄.

Quinta cōcluſio.Que violent̄ corrūpitur nō ob hoc virginitatē ꝑdit ⁊ vͥginitatis aureolā ꝙ delcātioni nō renititur. Probat̄ p̄mo quia non fit de vͥgine corrupta ob ſenſū delcātionis ſꝫ ob corruptōem integritatis per opus libidinoſum g̊ non perdit vͥginitatē ⁊ premiū eius quia non renititur delcātioni ſed quia nō renititur corruptioni. An̄s patꝫ ex dictis.Et cōna nota ē.Secundo. talis frequent̄ prius eſt corrupta q̄ delectationis ſenſū habeat:g̊ non ꝑdit vͥginitatē qa nō renititur delcātioni cum ante delcātionem iam ꝑdiderit.Tercio.Delcātio illa cauſat̄ naturaliter ex p̄ſentia rerum cōuenientiū neqꝫ eſt in poteſtate illius que corrumpit̄: g̊ non videt̄ illa que corrumpitur violent̄ obligata vt renitatur delcātioni. An̄s pꝫ quia p̄ntia illarum reꝝ ſufficientium cauſare delcātōem non dependet ex aliquo actu libero illius que corrumpitur. Quarto.Illa que corrumpit̄ neſcit ꝙ ad op⁹ illud libidinoſū ſequat̄ delcātio cum nunq̄ ſit experta nec ſcit quo mō reſiſtendū eſt illi delcātōni:g̊ non obligatur ad hoc ꝙ hmōi delcātiōi renitat̄.Ex quo pꝫ ꝙ opinio Albti non eſt vera ꝑ vltima eius parte cum ait non renitens autē ē in eis que nō ſemꝑ eꝓrio corde ⁊ corpore renitunt̄ vt ſi etiā nō pn̄t defendē corpus ſaltē cor a cōcupiſcentia et ſenſu delcātionis impediant h̊ enim nō videtur mihi bene dcm̄/ ⁊ iudicio meo renitentia ad quā tenent̄ eſt reſpectu corruptionis ⁊ non reſpectu delcātionis cōntis opus libidinoſum. Sexta cōcluſio. Que mere violent̄ corrumpitur ſic ſcꝫ ꝙ corruptōi ac violētie diſſentit et quantum poteſt renititur virginitateꝫ perdit.Iſta cōcluſio probatur ſic.Quecunqꝫ perdit integritatem carnis per opus libidinoſum illa perdit virginitatem:ſed talis perdit integritatem carnis per opus libidinoſum quia ꝑ coitum:ergo ipſa perdit virginitatem.Secundo.Si talis remaneret ita vere virgo ſicut illa que omnino intacta ſequeretur ꝙ hec eſſet naturaliter et ſine miraculo poſſibilis virgo parit:ſed cōns eſt falſum cuꝫ illud ſingulari laude decantetur de ſola glorioſa virgine.Et patꝫ cōſequentia qa corrumpatur aliqua mere violent̄ ⁊ concipiat ⁊ pariat ipſa parit ⁊ ⁊ per te ipſa eſt virgo ergo vͥgo parit:ſed totū an̄cedens eſt poſſibile ergo et cōſequens ſed conſtat ꝙ cōſequens nō eſt poſſibile ergo nec an̄cedens. Tercio cōtrahens matrimoniū cum tali eſt bigam⁹ nec poteſt ad ordines ſacros ꝓmoueri:ergo talis per opus illud libidinoſum virginitateꝫ perdidit. Nec valꝫ dicere ꝙ hoc non eſt quia virginitatem perdiderit:ſed quia neſcitur ſi ipſa cōſenſerit vel ſi reniſa ſit ſufficienter. Contra.Eccleſia iudicat eā paſſā eſſe omnimodā violentiā:ergo iudicat eā virginem:ergo indicare debet cōſequenter eundo cōtrahentem cum ea cōtrahere cum virgine et non eſſe bigamū.Preťea per te neſcitur ſi cōſenſerit:ergo neſcitur ſi ſit corrupta g̊ non debꝫ eccl'a iudicare ꝯhētē cū ipſa cōtraxiſſe cuꝫ corrupta ergo iudicare debet contraxiſſe eum cuꝫ virgine.Cōſequentia tenet quia cum a natura ꝓducatur cum integritate carnis debꝫ eccleſia iudicare vnāquanqꝫ integrā carne niſi de corruptione conſtiterit.Et quicquid videatur Altiſſ ipſe tamen ita videtur ſenſiiſſe. Atiſ.enim in ſolutione queſtionis non dicit ſimpliciter ꝙ talis ſit virgo ſed ꝙ habenda eſt inter beatas virgīes quantum ad meritum.Si inquit per ſolam violentiam corrupta ſit alipua ⁊ nullomō cōſenſerit int̄ beatas vͥgines habenda eſt q̄tū ad meritum ⁊ ſibi debetur aureola cum quo tamē ſtat ꝙ ſm̄ rei veritatem non ſit virgo. Quarto.ar̄ Ille que ſic corrupte ſunt nec debent ſe comparare ſacris virginibus nec cōſecrari ſicut ille:g̊ non ſunt vere virgines.An̄cedens ꝓbat̄ auc̄te Hieroni. dicentis ꝙ ille que corrupte ſunt non audent ſe ſacris virginibus comparare nec audent conſecrari. Confirmatur per illud Leonis pape in quodam ſermone. Ille famule q̄ integritatem pudoris oppreſſione barbarica perdiderunt laudabiliores ſunt ſi in earum humilitatem ac verecundiam incōtaminatis virginibus ſe non audeant cōparare quamuis ōne peccatum ex voluntate naſcatur/ et potuerit corru ptione carnis mens inuita non pollui minꝰ tamen hoc oberit illis ſi quod potuerant animo non admittere ſe doleant vel corpore perdidiſſe Ex qua auctoritate patꝫ ꝙ tales perdiderūt integritatem pudoris ꝙ corrupte ſunt carne ꝙ illud quod perdiderunt obeſt eis ꝙ nec copulare ſe debeant aliis virginibus nec conſecrari. Qđ vltimum exponit Altiſſ. niſi inquit certe fuit ꝙ nullo modo conſenſerint. Quinto Arguitur. Tales patiuntur aliquod opprobrium quale etiam non patiuntur ille que integritatē ſig̃culorum ferro aut egritudine perdiderunt ⁊ nō videtur in quo patiantur opprobrium niſi in ꝑditione virginitatis: igitur. Añcedens patꝫ per illud Auguſ. ꝑmo de ciui. dei cap. xxviii. vbi querit cur permiſſi ſunt violare non cōſentientes ⁊ inter ceteras cauſas vnam dicit eſſe ꝙ nimis inflabantur ⁊ ſe efferebant ꝓpter continentie bonum ⁊ humanis laudibus delectabantur et poſtea concludens ait. Si inquit peccantibus conſenſiſtis diuine gratie ne admitteretur diuinum acceſſit auxilium vbi diuinā grãm pudicitiam mentis appellat. Et ſequitur ⁊ humane glorie ne amaretur humanum ſucceſſit opprobrium. Septima cōcluſio. Huiuſmodi corrupta nec aureolā perdit nec ſtatum virginitatꝭ egreditur ſi vitam celibem ducere inſtituat. ꝓbatur primo per illud beate Lucie. Si inuitam me violari feceris caſtitas mihi duplicabiť ad coronam: ergo corona debita beate Lucie ratōne virginitatis non fuiſſet perdita ſi inuita fuiſſet violata. Secundo. Nullum premiuꝫ ꝑ actum voluntarium nobis debitum perdimus niſi illum actum voluntarium ſponte deſeramꝰ ⁊ maxime cum res exigit illum habere ⁊ retinere ſꝫ virgo meruit aureolam per voluntarium ꝓpoſitum mentis integritatis ꝑpetuo ſeruande ⁊ nunq̃ voluntarie deſeruit illum maxime cuꝫ neceſſitas exigebat tale ꝓpoſitū ſcꝫ tempore violētie quia tunc quãtum potuit retinuit ⁊ nunq̃ ſponte deſeruit ipſum ſed tunc premiuꝫ ipſum deſeruit cum erat impoſſibile ſibi ipſum habē cuꝫ primuꝫ ſcꝫ corrupta eſt integritas carnis: g̊ ſeq̃tur ꝙ nullum ꝑmiū prius acquiſitum per talē corruptiōem perdidit. Sed priuſq̃ corrumpereť erat ſibi debita aureola g̊ et poſt violentaꝫ corruptionem. Secunda pars ꝓbatur quia talis ꝓprie non eſt de ſtatu cōiugatarꝫ vt ꝯſtat nec de ſtatu viduarū quod ꝓbo deſertio volūtaria integritatis ⁊ inuolūtaria deſertio eiuſdem nō ꝑtinent ad eundē ſtatum. Sed vidue ſunt que integritatem ſponte deſeruerunt ⁊ vitā celibē ducꝭ inſtituunt: g̊ cum violenť corrupte nō deſuerint hmōi integritatē voluntarie ſeq̃tur ꝙ nō ꝑtinent ad ſtatum viduarū: g̊ cum circa caſtitateꝫ nō aſſigneť niſi tres ſtatus ſeq̃tur ꝙ ꝑtinēt ad ſtatū virginū. Secundo. ꝑmia ſꝫm dignitateꝫ ſtatuū aſſignanť g̊ ille ꝑtinent ad ſtatū virginū quibꝰ debeť v̓ginū premiū: ſed hmōi corruptis violenť debeť ꝑmiū virginū vt dicit ꝑma ꝯcluſio g̊ etiam ipſe ꝑtinent ad ſtatum virginuꝫ q̃uis ſecundū rei veritatē non ſint virgines. Tercio ſic. Qui cogitur facere contra pauꝑtatē euãgelicam violentia cui non poteſt reſiſtere q̃tumcunq; poſſeſſor ſit in ꝓprio vel in cōi ꝑtinet tamen ad ſtatū pauꝑtatꝭ euangelice: g̊ que violenter corrumpiť q̃tumcunq; corrupta ſit ꝑtinꝫ ad ſtatum virginū. Quarto. arguiť rōne ſecūda ad primā partem cōcluſionis que poteſt faciliť applicari ad iſtā ſecundā ꝑtem. Octaua cōcluſio. Que ſic per violentiā corrupta eſt nec corꝑe nec mente formaliť virgo eſt. ꝙ nō corpore patet quia integritas corporis ſui per opus libidinoſum corrupta eſt. ꝙ nō mente patet vbicunq; eſt impoſſibilis virginitas corporis ibi eſt ipoſſibilis virginitas mentis: ſed in talibus eſt impoſſilis virginitas corporis cum ad preteritum non ſit potentia ſaltem naturaliter vtrum ꝑ potentiam alterantur magni doctores de quo alibi. Maior probatur ibi non poteſt eſſe virginitas mentis vbi non poteſt eſſe rationabiliter ꝓpoſitum virginitatis corporalis ſeruande quia de quo diffinitio verificari non poteſt nec diffinitum. Virginitas autem mentis diffiniť per oppoſitum v̓ginitatis corporalis ſeruande igiť.

Confirmatur. Propoſitum huiuſmodi habet virginitatem vt preſentem pro obiecto: ſed impoſſibile eſt eam eſſe preſentem: ergo talē propoſitum eſt impoſſile. Nona concluſio. Propoſitū perpetue continentie in corruptis ꝑ violentiam equiualet ⁊ adequatur propoſito virginitatis. Probať omne ꝓpoſitum perpetue continentie quod eſt ꝓpoſito perfecte viduitatꝭ excellentius equiualet et adequatur ꝓpoſito virginitatis: ſed propoſitum huiuſmodi corruptarū eſt propoſito perfecte viduitatis excellentius: igiť. Maior pꝫ qꝛ in caſtitate non repiuť niſi tres ſtatꝰ ⁊ ťplicia ꝓpoſita tam formaliť q̃ equiualent differētia quorꝫ infimꝰ eſt ſtatꝰ cōiugatꝭ mediꝰ vidualis ⁊ ſupm̄ꝰ v̓ginalis caſtitatꝭ g̊ ꝓpoſitū qđ eſt excellentius propoſito perfecte viduitatis ꝑtinet per equiualentiam et adequationem ad ſtatū ⁊ propoſitum virginitatis. Minor ꝓbatur quia ꝓpoſitū viduitatis ⁊ cōtinentie ꝑpetue cōueniunt in hoc ꝙ ꝑ vtrūq; ꝓponit̃ ꝯtinentia perpetua ab ope libidinoſoꝝ differūt in hoc ꝙ propoſitū viduitatis hꝫ ꝑ obiecto volitionē ⁊ cōplacentiā corruptionis p̄terite nō dico volitionē q̄ nūc vult corruptionē p̄teritā ſed qua voluit cum corrūpebat̃ aut añ aut poſt: ꝓpoſitū aūt in corruptis per violentiā hꝫ pro obiecto nolitionē et diſplicentiā ⁊ reniſū ſue corruptionis ⁊ loquor hic nō de q̄buſcūq; ꝓpoſitis iſtoꝝ ſꝫ de ꝓpoſitis formal'r diſtinguētibus hāc caſtitatē ab illa q̄ ſola ſunt ꝓprie ꝓpoſita caſtitatis ⁊ corruptaꝝ ꝑ violentiā: ſed ꝯſtat ꝙ velle ꝑpetuo ꝯtinere ⁊ cōplacentiā habere de diſſenſu ⁊ reniſu hito ꝯ̄ corruptionē ſuā eſt excellēti⁹ q̄ velle ꝑpetuo ꝯtinē ⁊ gaudē vel triſtari ꝙ cōſenſiit corruptiōi ergo ꝓpoſitū ꝑpetue ꝯtinētie in his que corrupte ſūt ꝑ violentiā eſt excellētius ꝓpoſito viduaꝝ. Et ſi dicas ꝙ multe vidue triſtant̃ de corruptōe ſua Dico ꝙ lꝫ ita ſit tamen adhuc excellentius ſeēt multo triſtari ꝙ vel actualit̃ vel int̃pretatiue ꝯſenſerūt ⁊ vtroq; excellentius eſt gaudē ꝙ diſſēſerunt ⁊ reniſe ſūt ⁊ t̃ſtari ꝙ ꝑ volētiā corruptoris fuerūt oppreſſe. Dico ergo ꝙ hec oīa ꝓpoſita ſimul aut aliqđ vnū oībus iſtis equalēs adeq̄tur in ſanctitate ꝓpoſito virginitatis licꝫ ſm rei v̓itatē non ſit ꝓpoſitū v̓ginitatis formalit̃ ad ꝯuincendū aūt ꝯ̄rie oppinantē opꝫ ſemꝑ q̄rere ꝓpria ꝓpoſita diſtiguētia illos de iſto ſtatu ab illis de aliis ſtatibus. Sed circa p̄dicta querit̃ vtꝝ v̓ginitas amiſſa recuꝑari poſſit? Opinio cōis eſt ꝙ virginitas corporis amiſſa recuperari nō poteſt ſed v̓ginitas mentis amiſſa bn̄ p̄t recuꝑari. ſed hec opinio ſic vniuerſalit̃ intellecta nō videt̃ mihi v̓a ideo ſit p̓ma ꝓpoſitio virginitas corporalis amiſſa nō p̄t de potētia creature repari ꝓbat̃ virginitas corꝑalis nō cōſiſtit p̄ciſe in hoc quod eſt eſſe ītegꝛꝝ quia ſi poſt corruptionē ſignacula vel ꝑ medicamentū vel per longā ceſſationē a coitu reniterent̃ nō ꝓpt̃ hoc talis eſſet v̓go ſed cōſiſtit v̓ginitas corꝑalis in hoc ꝙ nunq̄ clauſtra pudoris fuerūt per op⁹ libidinoſū aperta ſed clauſtra pudoris que per opus libidinoſum fuerunt aperta nō poſſunt ꝑ potentiā creature nunq̄ fuiſſe apta ergo virginitas corꝑalis amiſſa nō eſt recuꝑabilis. Secunda propoſitio virginitas mētis amiſſa manente tamen virginitate corporis recuꝑari pōt ſicut contingit in illa que conſentit corruptioni ſue tamen int̃uenit impedimētū quo hmōi corruptio impedit̃ patꝫ quia amiſſio hmōi ꝯſiſtit in ꝓpoſito non cōſeruāde virginitatis corꝑalis ꝑpetuo: ſed hoc ꝓpoſitū pōt deſeri ⁊ ſibi ſuccedere ꝓpoſitū virginitatis corporalis ſeruāde ergo v̓ginitas mentalis amiſſa modo dicto recuꝑari poteſt. ꝯña tꝫ quia v̓ginitas mentalis actualis nō eſt niſi hmōi ꝓpoſitū habitualis aūt non eſt niſi habitus elicitiuus huius ꝓpoſiti conſtat aūt ꝙ ſi actus poſſit redire ⁊ habitus quia ex actibus frequētatis generabit̃ habit⁹ Tercia ꝓpoſitio v̓ginitas mentis amiſſa cuius amiſſionem ſeq̄tur vel añcedit amiſſio v̓ginitatis corporis non poteſt per potentiā creature recuꝑari. ꝓbatur impoſſibile eſt eſſe virginitatē mentis ſine viginitate corporis ſed v̓ginitas corporꝪ amiſſa non eſt recuꝑabilis ergo virginitas mētis amiſſa cuius amiſſionē anteceſſit vel conſequuta eſt v̓ginitas corꝑis nō eſt recuperabilis ꝯſequentia tenꝫ da oppoſitum ſequit̃ ſtatim ꝙ aliq̄s erit virgo mente qui erit corpore corruptus ergo eadem rōe coniugata erit virgo ⁊ vidua erit virgo quibus nihil abſurdius: nā quodcūq; ꝓpoſitū tu des ſi nō habeat virginitatē corporis pro obiecto illud erit cōe vidue aut coniugate ⁊ ita non erit ꝓprium ꝓpoſitū v̓ginitatis neq; ex actibus ſimilibus frequentatis generabit̃ habitus v̓ginitatis ⁊ ita pꝫ ꝓpoſitio vera eſſent hic multa dicēda de aureola ſed alius his reſeruat̃ locus Quarta propoſitio eſt ſi corruptio v̓ginitatis mentis corruptionē carnis non añceſſerit ipſa naturali neceſſitate eam ſequit̃ ꝓbat̃ quia ſi corrupta ſit caro corruptōne oppoſita virginitati nullū in nobis erit nec eſſe potit ꝓpoſitum conſeruande ꝑpetuo integritatis q̄a iſtud ꝓpoſitum hꝫ hmōi integritatem tanq̄ inexiſtentē ꝑ obiecto que vt dictum eſt nō ē reparabilis ſed ſi nullū ſit nec eſſe poſſit tale ꝓpoſitum in corrupta nihil in ea erit vel eſſe potit virginitas mētis igitur naturali neceſſitate ad corruptionem virginitatis corruptionis ſequit̃ corruptio virginitatis mentis poteſt tamen duplicit̃ intelligi ꝙ virginitas mentis corrumpat̃ ſecūdum ꝙ virginitas poteſt accipi vno modo pro actu Alio modo pro habitu. Si capiat̃ pro actu tunc non videtur illa virginitas manere q̄tum ad ſubſtantiam ſuam corrupta integritate carnis ſicut nec remanet noticia intuitiua abſēte vel corrupto obiecto. Si ꝑ hītu tūc dico ꝙ lꝫ hmōi habitus maneat quo ad ſubſtātiā ſuam tn̄ nō plus manet virginitas virtus lꝫ bn̄ poſſit manere habitus ꝯ virtutis et īclinare ad aliquos

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

actus q erūt actus pudicicie ⁊ caſtitatis ſed ad nullum actum virginitatis inclinabit poterit etiā inclinare ad illos actus quos dicimus equalere q̄tū ad meritū actib⁹ v́gītatis ⁊ hoc mediantib⁹ actibus ſuis. ex q̄bus tamen actibus mediate ab eo cauſatis generať nouus habit⁹ vnus vel plures in corruptis ꝑ violētiā qui eſt ꝓprius habitus earꝫ per cui⁹ actus differunt a cōiugatis ⁊ viduis ⁊ etiā omino incorruptis lȝ ꝓpť equalētiā ꝑ tales actus in ſtatu v́ginū manerent licȝ in eis non repeť virgines q̄uis tñ ſi ſtatim poſt violētiā morerenť anq̄ aliquos tales actus elicerent ꝓpť diſſenſū ⁊ reniſū nec ſtatū nec meritū v́ginitatis amitterēt. Cōtra ſecundā cōcluſionē arguiť ſic talis nō amat delectationes venereas ꝯ̄ iudiciū rōis g̊ nō eſt impudica g̊ nō ꝑdit virginitatis. Secūdo talis nullū actum mētis malū hȝ g̊ ſequiť ꝙ nō peccat ⁊ per ꝯñs nō ꝑdit virginitatē ſaltē culpabiliť ⁊ ita nō ꝑdit premiū virgītatis. Ad ṗmā rñdeo negando ꝯñam q̄a nō ſolū pctm̄ impudicicie eſt ī amādo delectatiōes venereas magis q̄ opȝ ſed etiā in nō odiendo q̄tū opȝ ⁊ ſm ꝙ oȝ ⁊ q̄a illa que corrūpiť teneť tūc hm̄ōi delectationes ita odire vt diſſentiat ⁊ renitať ⁊ nō facit ideo peccat. Ad ſcđaȝ nego ꝯñaȝ q̄a licȝ nullū habeat actū malū caret tñ bonis actibus ſcȝ diſſenſu ⁊ reniſu quos tūc teneť hr̄e ⁊ iō peccat

Contra t̄ciā concluſionē arguiť ſic diſſenſus ille aut eſt bonus actus aut malus ſi bonus ſeq̄tur ꝙ nō peccat: ſi malus ergo peccat v́go ī eo ꝙ diſſentit corruptōni ſue q̄a oīs peccās habēs malū actū in eo peccat ꝙ hȝ malū actū Scđo ſic talis hȝ oēm actū mētaliť quē tūc teneť hr̄e g̊ tūc ñ peccat ⁊ maxime ſuppoſito ꝙ nullū malū actū habeat. Ad ṗmā dico ꝙ diſſenſus ille eſt bonus actus ⁊ nego ꝯñam peccat enī non q̄a diſſentit ſȝ q̄a ñ reniť cū reniti teneť Ad ſcđam nego añs q̄a tūc teneť habere diſſenſū ī ꝑatiuū executōis ſcȝ actū renitētie aut actū volitionis circa renitentiā impatiuū executionis ⁊ illū nō hȝ ⁊ ideo peccat Cōtra quartā cōcluſionē arguiť de illa cui poſt ſenſū delectatōnis placȝ corruptio. Arguo ſic cū corrūpiť ⁊ cū hȝ ſenſū delectationis nō ꝑdit v́ginitatē corꝑis q̄a diſſentit ⁊ renitiť nec cū poſtea placȝ ſibi corruptio ⁊ violētia q̄a ſi ſic tūc nulla ē corruptio ſue integritatis nec tūc ē aliq̄s act⁹ libidinoſus ſed nō ē corruptio v́gītatis corꝑalis niſi ꝑ op⁹ libidioſū g̊ tūc nō ꝑdit v́ginitatē ſuā. Scđo ī tp̄e medio inť ſenſū delectatiōis ⁊ cōplacētiā eius eſt virgo ī debeť ſibi aureola ſed ꝯ̄ſenſus in delectationē non eſt cā ſufficiēs corruptiōis eius quo ad corpus nec ꝑditionis aureole cū nō deſinat eſſe virgo corpore niſi per corruptionē integritatis vt ṗus dcm̄ eſt ergo cū cōſentit delectationi preťite aut cū placȝ ſibi in ea ipſa adhuc eſt v́go ⁊ debetur ſibi aureola. Tercio in illo tp̄e medio ipſa adhuc ꝑtinet ad ſtatū v́ginū ⁊ ſibi debeť aureola ⁊ neq̧ tūc neq̧ poſt poniť aliq̄d de nouo ꝓpť q̊ ṗmiū ꝑditū nō poſſit recupari g̊ licȝ ꝑdat aureolā per ꝯſenſū ſequētem tamen poſtea per penitētiā recupare poterit. mīor ꝓbatur q̄a nihil poniť nouū niſi cōſenſus ſed que per ſolū cōſenſū ꝑdit aureolā pōt ꝑ diſſenſū oppoſitū ⁊ penitentā recupare igiť.

Ad primā ꝯcedo ṗmā ꝑtē añtis ⁊ nego ſecūdā ⁊ ad ꝓbationē ꝯcedo ꝙ tūc nullū eſt opus libidinoſū ſed prefuit manet tñ ipſa ītegritatis corruptio cū non ſit repata integritas ⁊ cū dicis ꝙ nō eſt corruptio integritatis niſi per opus libidinoſū ꝯcedo ſaltē ad amiſſionē v́ginitatis. Et dico ꝙ talis v́ginitatē ꝑdidit in ip̄a corruptiōe integritatis ꝑ actū libidinoſū ṗmiū aūt poſtea in complacentia corruptiōis. Ad ſecūdam nego ꝙ in tempore medio ſit virgo ⁊ concedo ꝙ ſibi debetur aureola et concedo ꝙ conſenſus non eſt cā ſufficiens corruptiōis eius: ſed opus libidinoſū fuit cā corruptionis et nego ꝙ nō ſit cauſa ſufficiens ꝑditiōis aureole. Et cum dicis ꝙ eſt virgo corpore nego quia preceſſit opus libidinoſum per quod allata eſt ītegritas per caſum dato tamen ꝙ eſſet virgo corpore tamen ꝑ cōſenſum in opus libidinoſum perdit aureolā ſed recuperabiliter ⁊ cum infertur ergo cum cōſentit ⁊c̄. nego ꝯſequentiam. Ad terciam cōcedo primam partem antecedentis ⁊ cum dicitur ꝙ neq̧ tūc neq̧ poſt ⁊c̄. dico ꝙ corruptio integritatis iam poſita ⁊ conſenſus in corruptiōe qui poſtea ponitur ſunt cā ſufficiens irrecupabilitats premii quia in omni corrupta premiū aureole ꝑditum eſt irrecuperabile. Et ad probationem cum dicitur ꝙ nihil ponitur nouū niſi conſenſus cōcedo. Et cum dicitur ꝙ que per ſolum cōſenſū ⁊c̄. concedo de integra de corrupta nego quia conſenſus ⁊ corruptio ſunt cauſa ſufficiens irrecuperabilitatis ideo ſi conſenſus habeatur a prius tuuc corrupta facit premium perditum irrecuperabile ſicut ⁊ ip̄a corruptio ē irrecuperabilis. Contra quintam cōcluſionē arguiť ſic delectatio illa eſt venerea delectatio et libidinoſa ergo ſi placet ſibi illa delectatio īmpudica eſt ⁊ ꝑ cōſeqn̄s ꝑdit ꝟginitatis p̄miū g̊ ne ꝑdat ꝟgitatis p̄miū debꝫ hmōi delectatōi reniti. Scđo ſi delectat᷑ placꝫ ſibi delcāº ex corruptiōe ſequuta: ſi placꝫ delectatio cōſentit ſi ꝯſentit ꝑdit ꝟginitatis p̄miū g̊ ſi delectat᷑ ꝑdit ꝟginitatis p̄miū. Ad p̄mā ꝯcedo an̄s ⁊ diſtinguo ꝯn̄s qa duplex ē cōplacētia qdā eſt ſenſualis ⁊ mere naturalit̄ cāta ⁊ de illa cōplacētia nego ꝯn̄am. Alia eſt cōplacētia volūtaria ⁊ ſpōtanea q̄ ſcꝫ hꝫ delectationē illā ſenſualē ꝓ obiecto ⁊ de iſta cōcedo ⁊ cū īfert᷑ g̊ ꝑdit ꝟginitatis p̄miū nego ꝯn̄am qa nō omīs īpudicicia ſubſtrahit a ꝟgine ꝟgitatis p̄miū verbi gr̄a eſt aliq̄ virgo que cū audit verba de luxuria delectat᷑ in apprehēſiōe delectatiōis veneree habꝫ tn̄ firmū ꝓpoſitū integritatis ꝑpetuo ſeruande dico ꝙ licet hec delectatio ſit impudica nō tn̄ ꝑ hāc ꝑdit virginitatis p̄miū. Sil̄r illa q̄ dormiēdo ſine cl̄pa ſu , ſemē emittit ⁊ delectat᷑ hꝫ tn̄ firmū ꝓpoſitū ꝑpetue integritatis nō ꝑdit virgitatis p̄miū ⁊ cū dicitis g̊ ne ꝑdat ⁊c̄. dico ꝙ in rei veritate ſecuriꝰ eſt vt renitat᷑ cōplacentie delectationis volūtarie ⁊ ſpōtanee ꝓpt̄ duas cāſ. p̄ma eſt qa hmōi cōplacētia ē impudicicie. Scđa qa hmōi cōplacētia nata eſt inducē cōplacētiā de corruptōe ꝑ quā facta eſt delectatio ⁊ de facto freqn̄t īducit ⁊ iō ꝯſultiꝰ eſt ꝙ renitat᷑ hmōi cōplacētie. dico tn̄ ꝙ nō eſt neceſſe ꝙ ſi habeat ꝯplacentiā de delectatiōe ſenſuali ꝙ ꝓpt̄ hoc ꝑdat ꝟginitatis p̄miū eo ꝙ cū tali ꝯplacētia ſtat ꝙ diſplicētia de corruptōne multo maior ſit q̄ cōplacentia de tali delectatione ⁊ credo mltas extitiſſe que corrupte ſūt violent̄ ⁊ delectate ſūt ſenſualit̄ ⁊ placuit eis delectatio que tn̄ parate eēnt nō ſolū carere omni tali delectatōe ſꝫ etiā ꝑferre dolores magnos ꝓ reꝑatiōe integritatis ſi eſſꝫ reꝑabilis. Ad ſecūdā cōcedo ꝯn̄s prime ꝯn̄e de cōplacētia naturali de ſpōtanea aūt nego. Et ad ſecūdā ꝯn̄am cōcedit᷑ ꝯn̄s ſi intelligat᷑ de cōplacētia ſpōtanea. Et ad terciā nego ſicut eni dc̄m eſt nō ſeqt᷑ cōſentit delectatiōi cōſenſu ſpontaneo g̊ ꝑdit premiū ꝟgitatis qa cuꝫ tali cōſenſu ſtat ꝓpoſitū firmū itegritat̄ ꝑpetue in integra ⁊ diſplicentia firma ⁊ intenſa corruptiōis integritatis in ea q̄ ꝑ violētiā corrupta ē Et ſi dicas ꝙ talis nō eſt ꝟgo cū ſit corrupta ꝑ opus libidinoſū cōcedo dico tn̄ ꝙ nō ꝑdit virginitatem qa nō renitit᷑ delectationi ſed qa ꝑ opus libidinoſū corrūpit᷑. Contra ſextā concluſionē arguit᷑ rōnibus poſitis in p̄ma q̄ſtione de ꝟginitate que facte ſūt ꝯ̄ ſecūdā ⁊ quartā concluſiones ſimlr̄ ⁊ ſignant̄ illis q̄ ſūt a t̄cia vſq͂ ad xvii. que ſūt numero xv. Decimo ſexto ſic ꝑ ꝓceſſū Aug. p̄mo de ciuitate cap. xvi. ⁊ multis aliis v̄ ꝟginitas eſt ꝟtus aīe ⁊ nō corꝑis g̊ quacūq͂ mutatiōe facta in corꝑe nō ꝑdit᷑ ꝟginitas niſi ſimul fiat mutatio in aīa ſed in violent̄ corruptis diſſentientibꝰ ⁊ renitentibꝰ ut dictū ē nō fit mutatio in aīa qa in ꝓpoſito firmit̄ ⁊ inuiolabilit̄ ꝑſeuerāt g̊ nullo mō in eis ꝑdit᷑ ꝟgitas mentis. Decimo ſeptimo arguit᷑ ſm̄ eū ibidē nihil ſcm̄ in corpore alieno pudiciciā excutit q̄ diu ipſa ꝯſtantiſſimo aīo retinet᷑ ſꝫ pudicicia virginis eſt ꝟginitas ⁊ eā ꝟgo que opprimit᷑ cōſtātiſſimo aīo retinet g̊ nullo mō tali facto perdit᷑ in oppreſſa virgine ꝟginitas Ad p̄mā ꝯcedo ꝯn̄s vt pꝫ ex cōcluſiōibꝰ. Et ad ꝓbatōeꝫ dico ꝙ duplicit̄ poteſt intelligi ꝙ alicui deꝑeat aliqd de ſanctitate corꝑis. vno mō qa nō denominat᷑ ab eadem ſanctitate nec ſecūdū actū nec ſcđm habitū nec preparationem animi ⁊ ſic nō intelligit Aug. qa enim ſecundū eum ibidē corpus ſanctū ſit ⁊ dicitur vſu ſancte volūtatis qa ergo nō eſt idem actus formaliter nec idē h̄itus formalit̄ nec poteſt animus eſſe rōnabil̄r preparatus ad impoſſibile ideo nec corpus eadē ſanctitate ſcm̄ dicitur. Alio mō qa nō denominatur ab eadē ſanctitate nec formal̄r nec per equalētiam ⁊ hoc modo dico ꝙ nihil deꝑit qa ſanctitas quam hꝫ violenter oppreſſa eſt eadeꝫ ꝑ equolētiam reſpectu premii ſanctitatis quam habuit ante oppreſſionem. Et ob hoc dicit Aug. ꝙ ſibi nihil deperit de ſāctitate corꝑis. Ad ſcđam que non eſt directe ad ꝓpoſitum cōcedo ꝙ omne illđ quo in virgine exuitur pudicicia ſufficit ad ꝑdēdū ꝟginitatē mētis: ſꝫ de ꝟgitate corꝑis nego. Ad ſcđam rn̄debitur cū arguetur ꝯ̄ quādā cōcl̄oeꝫ ſequētē. Ad t̄ciā nego an̄s ⁊ ad ꝓbatōeꝫ dico ꝙ ꝑ alienū ⁊ ad ꝓbationem cōcedo ꝙ nulli eſt imputanda aliena malicia quia nihil imputatur niſi ei cuius culpa ſit ſed licet non imputetur ſibi tamen per illđ perdit virginitatem corporis ⁊ mentis qa ad amiſſionē virginitatis corporis ſeqtur amiſſio virginitatis mentis. Ad quartā dico ꝙ corpꝰ dr̄ corrūpi dupl̄r. vnoº corruptōne vicii ⁊ ſic itelligit Au. Alioº corruptōe paſſiōis ⁊ ſic nō itelligit Aug. licꝫ eni corpꝰ nō plꝰ illa ſanctitate ⁊ caſtitate denōietur q̄ ꝑus ſcm̄ et caſtū denōibat᷑ qa nō plus denominatur virgineū nullius tamen vicii propter hoc denominationem ſuſcipit et ſuſcipit denōiationē ſcītatis equalent̄ ꝟginitati

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſicut dictũ eſt. Ad.v. ꝯcedo dictũ lucie et nego minorẽ. Dico enĩ ꝙ caſtitas ſibi duplicata fuiſſet ad coronã v̾ginitatꝭ Si enĩ fuiſſet inuita violata nõ ꝓpt̾ hͦ ꝑdidiſſet p̄miũ ſue virginitatis in hͦ ꝙ nulli delectationi veneree cõceſiſſet habuiſſꝫ etiã aliud p̄miũ ſue caſtitatis in hͦ ꝙ nulli violentie ceſſiſſet ſed ꝯſtãtiſſimũ aĩm habuiſſet int̾ violẽtiã ⁊ opp̄ſſionẽ ipſã de ſeruãda caſtitate oppꝓbriũ etiã ⁊ vilipẽdiũ ſibi i hac violẽtia ipẽſũ fuiſſꝫ ſibi ad p̄miũ q̄ õia parata erat pati ꝓ nomine xp̄i/ huic tñ oppinioni adu̾ſari videt̾ altiſ. dicẽs ꝙ ſi lucia fuiſſꝫ invitaviolata ip̄a mota ſuiſſꝫ motu patiẽtie Et ita per hunc motũ fuiſſet duplicatũ p̄miũ. Quod ꝓbat p̄mo ſic quia ſi fuiſſet ĩuitaviolata ip̄a corruptione corrũpẽte caſtitatẽ ergo non fuiſſet mota motu caſtitatꝭ. Secũdo õnis v̾tus q̄ tollerãt̾ aduerſa cũ tollerãda ſũt ⁊ eis reſiſtit̾ cũ reſiſtẽdũ ẽ ẽ patiẽtia. Sꝫ lucia adu̾ſi ſue violẽtie reſtitiſſet quia alias nõ fuiſſet inuita corrupta g̊ ꝑ patientiã reſtitiſſet ⁊ nõ ꝑ caſtitatẽ maior ꝓbat̾ quia patiẽtia ſiue q̄libet aliav̾tus ꝯſiſtit ĩ medio duoꝝ vicioꝝ extremoꝝ ſicut lib̾alitas dat qñ dandũ ẽ ⁊ nõ dat qñ nõ eſt dandũ: ſꝫ non eſt poſſibile aſſignare extrema illa niſi pati qñ patiẽdũ ẽ ⁊ reſiſtẽ qñ reſiſtendũ eſt in hoc aũt caſu nõ eſt patiendũ cũ cohit⁹ nõ ſit tale q̄d quod ad meliora ꝓmoneat igr̄ reſiſtẽtia corruptioni fuiſſet av̾tute patiẽtie. Aliud aũt ẽ de ſuſtinẽtia ꝯtumeliaꝝ ⁊ v̾beꝝ hec ei ad meliora ꝓmonet. ⁊ rñdẽdo ad obiectionẽ quãdã dicit ꝙ Lucia nõvolebat paſſionẽ ſuã ſimpl̾r ſꝫvolebat añ q̄ negaret fidẽ ⁊ pot̾at eẽ ꝙ ſimul.i.in eodẽ ꝑuo tp̄e mouet̾ur motu fidei motu ſapiẽ ⁊ motu caſtitatis. Cõtra hãc opinionẽ ad ſẽſũ quẽvidetur facẽ arguo ſic Lucia inuita corrupta nõ mouetur motu caſtitatis g̊ caſtitas Lucie iuite corrupte nõ ẽ ſibi duplicata ad coronã poſito ꝙ ſit iuita corrupta. ꝯña tꝫ q̄a illa corõa duplex nõ datur ſm opinantẽ ꝓ caſtitate ſꝫ vna ꝓ caſtitate ⁊ alia ꝓ patiẽtia g̊ nõv̾m dicit lucia ſi inuitã meviolari feceris caſtitas mihi duplicabit̾ ad coronã. 2° oĩsv̾t⁹ĩclinãs nõ efficacit̾ ad delectatõnẽ ⁊ ꝯſeruatõnẽ alic⁹ inclinat nos efficacit̾ ad reſiſtẽdũ oĩb⁹ corruptiuis illi⁹ ⁊ q̄tũ ĩcliat advnũ tm̃ iclinat ad aliũ ſꝫv̾gitas ꝑ ſe inclĩat ad amorẽ ⁊ ꝯſeruatõeꝫ ĩtegritatis corꝑal̾ g̊ inclĩat ad reſiſtendũ oĩb⁹ corruptis ei⁹ ſm iudiciũ recte rõis g̊ inclĩat ad reſiſtendũ violẽtie ⁊ nõ ſolũviolẽtie ſꝫ etiã oĩb⁹ q̄ pñt corrũpe ſctm̃ illud ꝓpoſitũ mẽtis maior videt̾ nota ꝑ expiẽntiã vnuſq̄ſq; enĩ hñs aliquã v̾tutẽ ſentit ⁊ expit̾ ſe magis inclinatũ ad reſiſtẽdũ corruptiuis ei⁹ q̄ erat añq̄ haberet illãv̾tutẽ. ⁊ q̄to ꝑfecti⁹ habꝫ eã tãto magis ſe inclinatũ expit̾. Et ꝓpt̾ hoc ſuꝑius cũ agebat̾: de patiẽtia dictũ ẽ ꝙ patiẽtia q̄ habet̾ in tollerãdo aliqua aut r̄ſiſtẽdo ne op⁹ v̾tutis alic⁹ deſeram⁹ nõ facit nouũ gen⁹ v̾tutis ſed bñ facit nouũ gradũ ⁊ nouã ſpẽm ſub eodẽ gñe ⁊ ꝑtinet ad gradũ ꝑſeuerãtie ideo ꝯformit̾ ad hͦ p̄ncipiũ ⁊ adv̾ba beate lucie dico ꝙ ſi btã lucia fuiſſꝫ inuita corrupta caſtitati ſue fuiſſet debita duplex corona nõ ꝓpt̾ motũ altius v̾tutꝭ tũc ſibi ꝯiũcte ſꝫ ꝓpt̾ duplicẽ motũ ipſius caſtitatis quoꝝvno diligebat caſtitatẽ ⁊ alio reſiſtitiſſet corruptĩs ei⁹ ⁊ tolleraſſet patient̾ cõtumelias ⁊ opprobria publice violationis et proſtitutõis ne ſcm̃ illud mẽtis ꝓpoſitum de caſtitate ſeruãdaviolaſſet. Ad p̄mã rõeꝫ opiniõis nego añs ſi enĩ fuiſſet violata inuita bñ fuiſſet corrupta corruptõe torrũpẽtev̾ginitatẽ ſꝫ ñ corrũpente caſtitatẽ q̄a ſꝑ mãſiſſet caſta lꝫ ñ ꝑmãſiſſꝫv̾go ⁊vt dictũ eſt ñ obſtãte ꝙ v̾go ꝑtinuiſſꝫ ad ſtatũv̾ginũ ⁊ ſibi debitũ fuiſſet p̄miũ v̾ginũ Et ſi dicas fuiſſꝫ in ea corruptav̾gitas g̊ ⁊ caſtitas nego ꝯñaꝫ ẽ enĩ fallacia ꝯñtis ab inferiori ad ſuꝑius cũ diſtributõe ſuꝑioꝝ ꝓpt̾ negatõſꝫ incluſã in noĩe corruptiõis. Ad ſc͞dãꝫ poſita eſt ſupra diſtĩctõeꝫ de patĩa ꝑ quã plane ſoluit̾ illa obiectõ. Ad ſextã nego ꝯñaꝫ q̄a aureola nõ tm̃ debet̾ v̾ginib⁹mente ⁊ corpe ſꝫ debet̾ etiã his q̄ nũq̄ ſponte v̾ginitatẽ deſeruerũt ſed ipſis diſſentiẽtib⁹ ⁊ renitẽtib⁹ eã amiſert̾. Ad ſeptimã ꝯcedo ꝯñs ⁊ dico ꝙ ſi añ actũ actũ neꝫ poſt neq; in actu corruptiõi ꝯſenſerit eodẽ° dicẽdũ ẽ de ea ſicut de violent̾ corrupta ſꝫ ſũt aliq̄ q̄ dormiẽdo opp̄mũt̾ q̄ añ actũ ip̄m ꝯſenſert̾ ⁊venert̾ ad locũ illũ autviã ꝑuenert̾ ad eas vt corrũꝑent̾ ſũt v̾o aliq̄ q̄s int̾dũ in ipſo actu int̾dũ poſt actũ delectatiõ aut alia cã ĩducit ad cõſenſũ ⁊ hui⁹ ſinẽ ẽ btũs Tho. Ad viii. nego añs q̄ ei ſeuicia tirãni ꝑuat̾ oculis aut maib⁹ nõ p̄t ꝓmoueri ad ordĩes ſacros in q̄bus tñ multa opav̾tutis põt exeq ⁊ multos hĩtus v̾tutũ acq̄rere a q̄bus tñ ꝑuat̾ ſine culpa ſua q̄ q̄ v̾tutis v̾ginitatisvt freq̄nt̾ dcm̃ ẽ dicit aliquã diſpõnẽ in corpe quã vt in exñtẽ hꝫ ꝓ ſubiecto ſuo ĩõ cũ ſine culpa ſua p̄t ꝑuari hmõi diſpõe corpis poteſt et ſine culpa ſua ꝑuari v̾tute v̾gitatꝭ p̄t tñ eã ꝑ equalẽtiã recupare vt dcm̃ ẽ ⁊ q̄tũ ad meritũ ⁊ q̄tũ ad p̄miũ. Ad ix. ꝯcedo dictẽ Ambroſii v̾go enĩ chriſti et loquit̾ in ſenſu compoſito quia cōſtat ꝙ in ſenſu diuiſo falſa ſunt que ibi dicunt̄ q̄ eni nūc virgo eſt cras erit meretx aliđ tū vult dicē ſcʒ ꝙ v̓go q̄ diu diſſentit corruptiōi ſue ⁊ renitit̄ aut ſibi diſplicʒ corruptio ſua que nunq̄ placuit licet ꝓſtituat̄ nō tū fit adulť a aut fornicaria aut impudica qa licʒ ꝑdat v̓ginitatem formalr̄ nullā tū impudiciciā ſuſcipit ſʒ ꝯtinētie ꝑſeuerat in caſtitate ⁊ de v̓gine formalr̄ fit v̓go ꝑ equalentiā. Ad x. dico ꝙ nullū poluit aliena libido qa pōt v̓gitas tā corꝑis q̄ mētis auferri ſine polutione. i. ſine culpa ⁊ pccō vt dictū eſt. Ad xi. ꝯcedo totā auctē Aug. cōcedo vltiꝰ ꝙ v̓go tal' n̄ ꝑdit pudiciciā nec caſtitatē ſicut nec v̓go q̄ deſpōſata a viro cog̊ſcit̄ caſtitatē ꝑdit ſeu pudiciciā ⁊ tū ꝑdit v̓ginitatē v̓ginitas eni pōt ſine culpa ⁊ ſine ipudicicia ꝑdi ſed pudicicia n̄ pōt ꝑdi ſine ipudicicia iō notādus ē bn̄ modus loquēdi Auguſtini q̄ cū de v̓ginibus per violētiā corruptis loq̄ret̄ ita docte ⁊ ſubtilit̄ v̓ginitatis nomē in nomen pudicicie mutauit ⁊ aſſerit ſemp in eis pudiciciā ſeruari ⁊ ꝙ nulla ipudicicia poluunt̄ ſed non aſſerit ꝙ remaneāt v̓gies ꝙ ſi in aliquo doctore autētiq̊ h̊ repiat̄ exponēdū erit de v̓gitate ꝑ equolētiā

Ad xii. ꝯcedo auctē Hiero. neq̄ eni v̓ginis corpꝰ per violentiā corruptū maculat̄ aut polluat̄ ſed caſtū ⁊ ſcm̄ manet. Ad xiii. ꝯcedo ꝙ taliū ⁊ aīmꝰ ⁊ caro imūis ē a crimīe ꝯcedo etiā ꝙ q̄cq̄d fit ibi redūdat in culpā faciētꝫ ⁊ ꝯcedo vltiꝰ ꝙ nō ē ibi turpitudo corruptōnis. i. nō eſt ibi corruptio turpis ⁊ culpabil' ſed magis h̊ exiſtimādū eſt tanq̄ vulnus paſſiōis. Ad. xiiii ꝯcedo añs ꝓ vtraq̄ ꝑte ⁊ ſi inferat̄ g̊ n̄ ꝑdit v̓ginitatē nego ꝯñaʒ ſʒ bn̄ ſeq̄t̄ ꝙ nō ꝑdit culpabilit̄ qa nō ꝑ actū q̄ fit i ptāte ſua Ad xv. dico ꝙ aliq̄d dicit̄ opprobrioſū. duplr̄. vno° ſcḋm v̓itatē ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ talis amiſſio nihil hʒ opprobrioſū Alio° ſcḋʒ opinionē ⁊ ſic nego ⁊ cū dr̄ ſʒ amiſſio v̓gitatꝫ ⁊c̄. ꝯcedo de amiſſiōe volūtaria ſʒ de violēta nego aut ſi videat̄ meliꝰ diſtingue de opprobrio turpi turpitudine culpe et de turpi turpitudie ifamie ſcḋm ꝙ aplus vult ꝙ opʒ nos ſeq̄ xp̄ʒ ꝑ famā ⁊ ifamiā ⁊c̄. Ad xvi. ꝯcedo añs ⁊ ꝯñs ⁊ dū dr̄ ſed in violent̄ corruptꝫ ⁊c̄. nego et dico ꝙ ipſis corruptꝫ nō ꝑſeuerāt in ꝓpoſito eodē formalr̄ ⁊ ſpecifice lʒ ꝑſeuēnt i eodē ꝑ equalentiā ꝓpoſitū eni qđ habuerūt añ corruptōeʒ ē quo volebāt ſe ꝑpetuo ſeruare imunes a corrutiōe carnis poſt corruptionē aūt h̊ ꝓpoſitū ē eis impoſſibilē cū ipoſſibile ſit ꝙ n̄ fuerit corrupte ſʒ ꝓpoſitū eaꝝ eſt ꝙ volūt ſe ꝑpetuo ſeruare immunes ab ope libidioſo. Et ſi dicas ꝙ ſi corrūpit̄ ad corruptionē corꝑis nō eſt v̓tus mētis nego ꝯñaʒ h̊ eni argumētū facit Aug. de caſtitate ⁊ non de v̓ginitate ⁊ ꝯcludit de caſtitate ſed nō ꝯcludit de v̓gitate qa caſtitas de cōi rōe ſua nō iportat aliquā diſpōeʒ corꝑis ſʒ pt̄ ſtare cū integritate ⁊ cū corruptiōe corꝑis. v̓gitas aūt dicit certā diſpōeʒ corꝑis ſine q̄ ipa nō remanʒ i mēte. Ad xvii. ꝯcedo maiorē ſʒ dico ꝙ aliq̄d tale bn̄ excutit v̓gitatē ꝯcedo etiā minorē ꝓ p̓ma ꝑte ſed nego ꝙ v̓go q̄ opp̓mit̄ ꝯpleta oppſſione hoc eſt corruptis ſignaculis retineat virginitatem licet bene retineat pudiciciam nec tunc pudicicia ſua ē v̓gitas foralit̄ ⁊ n̄ plus ē v̓go formalr̄ nec ꝑ ꝯñs excutit̄ ab ea pudicicia ſed excutit̄ v̓gitas quā nō plꝰ retinet ꝯſtātiſſimo aīo imo nec retinē pt̄. Cōtra ſeptimā ꝯclonem arguit̄ p̓° ſic q̄ violent̄ corrupte ſūt nō debent ſe ſociare aliis v̓gibꝰ nec ꝯſecrari g̊ ſeq̄t̄ ꝙ nō ꝑtinēt ad ſtatū v̓ginū: añs ꝓbat̄ ꝑ auctes Hiero. et leōis adductas i q̄rta rōe ſexte ꝯcluſiōis ⁊ ꝯfirmatiōe eiꝰ. Z° ſtatꝰ v̓ginū nō ē aliđ q̄ ꝯgregatō v̓ginū ſʒ iſte vt dictū ē nō ſūt v̓gies g̊ nō ꝑtinēt ad ſtatū v̓ginū Ter° quoꝝ actꝰ ſūt ſpē drn̄tes ⁊ ſtatꝰ Sʒ actꝰ v̓ginū ⁊ corruptaꝝ ꝑ violētiā ſūt ſpē drn̄tes g̊ ⁊ ſtatꝰ Cōtra ſecūdā ꝑtē arguit̄ qa aureola aut debet̄ v̓gitati v̓tuti aut actui eꝰ Si p̓mū g̊ ei q̄ ē in ꝯiugio ⁊ nūdū coiuit ſʒ coire ꝓponit debet̄ aureola qđ ſlm̄ ē: ſi motui ſiue actui g̊ v̓gini q̄ habuit motū fidei ⁊ caritatꝫ nūq̄ tū habuit actū v̓ginitatꝫ debet̄ aureola ⁊ ſiue ſic ſiue nō ſeq̄t̄ tū ꝙ nō debet̄ aureola corrupte ꝑ violētiā qa illa nec actū nec hītū v̓gitatꝫ habʒ. Si aūt dicatur ꝙ ei dētur aureola q̄ ꝑata ē moueri motu v̓gitatꝫ ⁊ tū q̄uis nūdū mota ſit ꝯ̄ ſeq̄tur ꝙ eadē rōe ei q̄ hʒ ſciaʒ p̄dicādi q̄uis nūdū p̄dicaūit dētur aureola. et ſilr̄ ei q̄ ꝑatꝰ ē ſubire martiriū q̄uis de ſcō n̄ ſubſtieat dētur aureola

Ad ꝑmā ꝯ̄ p̓mā ꝑtē r̄n̄° ꝙ ſi itelligatur ꝙ n̄ dēnt debito p̄cepti aut ꝓhibitōis nego qa ſe ſociādo cū aliis nō peccāt ſi itelligr̄tur ꝙ nō debʒ debito ꝯſilii ꝯcedo qa ei deꝰ ꝑmiſit eas ſic opp̓mi iō dēnt dubitare ne in eis fūit cā demeritoria huiꝰ deꝑſſionis ⁊ oppſſiōis aut appetitꝰ laudꝫ ꝓpt̄ v̓gitatē aut ꝯtēptꝰ nō v̓ginū aut arrogantia q̄dā ⁊ iō ꝓpt̄ hoc tenentur ſe magis deiicē ⁊ humiliare qđ maxie faciāt ſi nō audeāt ſe aliis i corruptis copulare. ⁊ iō ꝯſultiꝰ vr̄ ꝙ ꝯpulatō cū aliis ⁊ ꝯſecratio eaꝝ fiat ad petitiōeʒ ⁊ ꝓcuratōeʒ aliaꝝ q̄ ex ſeipis. ⁊ hāc hūilitatē tāgit leo i eadē auctē allegāta. pt̄ alia cā eē qa debēt dubitare ⁊ ſeipas examiare ſi forte delectatio ſenſualis optinuerit aliquē conſenſū volūtatis vel in actu violentie vel poſt ⁊ forte conſulit᷑ eis ꝙ non ſe audeāt ſociare aliis vt per hoc admoneant᷑ de examinādis ꝯſcientie ſecretis quia ſi vllo mō ꝯſenſerint iam non ꝑtinent ad ſtatum virginum nec ſunt aliis virginibus ſacris ſociande. Ad ſecundam dico ꝙ ſtatus vᷣginum eſt dignitas quedam ⁊ excellentia conſequens ꝑſonas q̄ ſūt in ſtatu illo propt᷑ actus virginitatis aut alios eiſdem equalētes ꝙ ſi diffiniat᷑ ꝑ congregationem dico ꝙ dicit congregationem vᷣginum formalit᷑ ⁊ vᷣginum per equalentiam

Ad tᷣciam nego maiorem ſed oportꝫ ſic aſſumere quoꝝ actus ſunt ſpecie differentes ⁊ nullo modo equalentes ⁊ ſtatus. actus autem virginum ⁊ viduaꝝ ſunt equalentes. Ad ṗmā contra ſecundam ꝑtem reſpondꝫ altiſ. ꝙ debet᷑ aureola vᷣgini non degenerāti vᷣgines enim vt dicit nullo modo degenerans ſemper debꝫ appetere omnimodā mundiciā recitat etiā opinionem ꝙ debet᷑ motui vᷣginitatis exiſtenti in actu vl᷑ in habitu. Et conſequent᷑ concedit ꝙ vir doctus habens ſcientiā predicādi ⁊ voluntateꝫ ⁊ nō predicat ideo ſolum eſt quia nō mittit᷑ debet habere aureolā. Mihi autem videt᷑ ꝙ aureola debet᷑ propt᷑ actum nō quemlibꝫ ſed quē comitat᷑ actus ext᷑ior ⁊ ideo virgini que habuit ꝓpoſitum vᷣginitatis ⁊ integritatem ſeruat ⁊ etiam corrupte per violentiam que habuit actum imperatiuum renitentie ⁊ de facto q̄tum recta rō dictat reuiſa debet᷑ aureola nō enīꝫ videt᷑ mihi ꝙ debeat᷑ premiū ſine actu volūtatis ⁊ ideo non apparet mihi ꝙ integritati corporali quam natura tribuit ſine quocunq̄ actu ſeruādi eam debeat᷑ aureola. de ṗdicare auteꝫ ⁊ martire dico ꝙ non debet᷑ eis aureola niſi habeāt actum imꝑatiuum executōnis cui niſi ſit impeditus ſemper reſpondet actus ext᷑ior. De illa autem que iam eſt ī mr̄imonio dico ꝙ eis nō debet᷑ aureola qᷓ q̄uis habeat ītegritatem corporis ⁊ forte aliquando habuerit propoſitum virginitatis hoc tamen per cōiugium reuocauit ⁊ hoc intelligo regularit᷑: ei etiam non debet᷑ aureola que licꝫ ſit integra corpore nūq̄ tamen propoſitum ſeruande integritatis accepit nec in eo ꝑſeuerauit. Sed cōtra hāc ſolutionē arguit᷑ per illud quod in apocalipſi de innocentibus ſcribit᷑ hi ſunt qui cum mulierib⁹ nō ſunt coingnati vᷣgines enim ſunt ⁊ ſequunt᷑ agnum quocunq̄ ierit gᷓ eis debet᷑ aureola ſiue fructus centeſimus ⁊ cōſtat ꝙ nullum actū mētis circa integritatē corꝑis habuer̄t igr̄. propt᷑ hoc argumentum videt᷑ dicere altiſ. ꝙ virgini que non nupſit ſꝫ nubere ꝓponit licꝫ ſit mente ⁊ corpe vᷣgo tamen non debet᷑ ei aureola nec fructus centeſimus. ſi vero non ꝓponat ſe cognituram viꝝ vel ſi nubat inuita tunc ſibi debet᷑ qᷓ eſt reputāda de ſtatu vᷣginum qᷓ inuita eſt de ſtatu coniugatoꝝ iſta ſolutio non mihi placꝫ ⁊ credo ꝙ exigat᷑ actus poſitiuus circa integritatem. De innocentibus aūt dico ꝙ ex largitate chriſti in cuius odium occidebant᷑ donati ſunt munere ⁊ premio vᷣginitatis ſine quocunq̄ actu eoꝝ. Contra ṗmam ꝓpoſitionem poſitam in reſponſione ad dubiū in reſurrectione penitus reintegrabit᷑ corpus mulieris corrupte ergo et invita recupari poteſt ergo vᷣginitas corꝑis recuperari poteſt. Secundo corruptam mente poteſt deus reintegrare mente ergo ⁊ corruptā corpore. Añcedens ꝓbat᷑ per Hieronymuꝫ ſuꝑ illud oſee ſponſabo te mihi in ſempit᷑num dicite cōiugium hominē de vᷣgine facit corruptā cōiugiū dei facit de corupta vᷣginē. Rn̄dꝫ altiſ. duplicit᷑. vno mō ꝙ corruptā corpore deus reintegrare nō poteſt. i. ſe non poſſe ſignificauit: ſignificauit enim ſe poſſe ⁊ reſuſcitare mortuos mortuos reſcuſcitādo: ſe poſſe illuminare cecos cecos illuminādo. ſed nunq̄ legit᷑ ꝙ corruptam reintegrauit. Alit᷑ vt dicit reſpondet᷑ ꝙ corruptam corpore reſuſcitare pōt de potētia ſed nō de iuſticia ſicut poteſt petꝝ damnare de potentia ſed non de iuſticia qᷓ non eſt conſonum iuſticie dei. Iſte ſolutōes nō mltū mihi placēt iō alit᷑ reſpondeo cōformit᷑ ad ſupra dicta. Ad ṗmam dico ꝙ duplex eſt reintegratio quedā ē ad ſignaculoꝝ diuiſoꝝ per opus libidinoſum vnionem ⁊ de illa concedo. Alia eſt ad virginitatis formalem digītatem ⁊ de illa nego hec eīm exigit ṗmam ⁊ cum hoc plus ſcꝫ ꝙ nūq̄ ꝑ opus libidinoſum fuerint apta ſignacula quod an poſſit deus vel non dubium eſt int᷑ doctores Hiero. enim vr̄ dicē ꝙ nō deus inquit cum omnia poſſit non poteſt tamen virginem ſuſcitare poſt corruptionem. Gilbertus vō vt dicit altiſ. in gloſis ſuper boetium de trinitate dicit ꝙ pt facere deus ꝙ mundus nunq̄ fuit ⁊ ideo hoc ſub dubio relinquit idem altiſ. quod etiā ſuo loco reſeruamus. pret᷑ea argumentū non concludit quia quod fit in reſurrectione non fit de potentia creature de qua fit mentio in concluſione.

Ad ſecundam reſpōdet altiſ. negādo antecedens ſicut enim inquit aliqua dignitas inerit vᷣgini ex eo ꝙ nō fuit corrupta corpore ita que dam dignitas inerit anime ex eo ꝙ nõ fuit corrupta mentaliter ⁊ ad illam dignitatem nõ põt deus de iuſtitia eã reſtitue͛. Alit͛ tamen reſpõdeo cõcedo añcedens ⁊ nego cõnam quia h̾ qꝺ̃ eſt integrum corpore ſecundum cõem omniuꝫ intelligentiam non ſolum dicit vnionem ſignaculoꝝ ineſſe ſed ẽt ſemꝑ infuiſſe ſic ſcꝫ ꝙ nunq̃ corrupta fuit per opus libidinoſuꝫ. Sed h̾ quod eſt integrum mente dicit ꝓpoſitum firmum integritatis ſeruande ⁊ hoc ſiue infuerit aliquando contrarium ꝓpoſitũ dum tamẽ nunc inſit huiuſmodi integritatis ꝓpoſitum quia g͛ in ea q̃ v͛go eſt corꝑe ꝓpoſito impudicitie aut cõiugii poteſt ſuccedere ꝓpoſitum penitẽtie et v͛ginitatꝭ iõ poteſt corrupta mente etiam per potentiã creature reparí quia vero huic quod eſt fuiſſe corruptum per opus libidinoſum non poteſt ſuccedere ꝑ potentiam creature hoc quod eſt non fuiſſe corruptũ ꝑ opꝰ libidĩoſũ iõ corrupta corꝑe ꝑ potentiam creature nõ p̄t reparí.

q Veritur. Vtrum v͛ginitas glorioſe v͛ginis fuit inter õnes excellentiſſima?

Ar̃ ꝙ non ſic v͛ginitas nõ ſtat cũ mr̃imonio: ſed glorioſa v͛go ſuſcepit ſacramẽtũ mr̃imonii ⁊ ſm̃ euãgeliũ fuit deſponſata ioſeph: ergo ipſa nõ fuit v͛go. In oppoſitũ arguit̃ beta v͛go habuit v͛tutẽ v͛ginitatis per totã vitã ſuã: ſed om̃is v͛tus quã habuit fuit in ea excellentior q̃ in cet͛is puris hominibꝰ igr̃. Notandũ ꝙ q̄dã heretici voluerunt dicẽ mariã nõ fuiſſe v͛gineꝫ cõiugiũ enĩ impedit v͛ginitatẽ vt dicũt: ſed Maria ſm̃ v͛itatẽ euangelicã fuit deſpõſata ioſeph g͛ nõ fuit v͛go. Alii v͛o voluerunt dicẽ v͛ginitateꝫ marie nõ fuiſſe excellentiſſimã q̄a ſi cũ ꝯiugio ſtet v͛ginitas cũ eo nõ ſtat v͛ginitatꝭ excellentia q̃ qs ꝓponit firmit͛ ⁊ viro ⁊ õni viri ſolatio carẽ.

Sit igr̃ p̃ma cõcluſio. Cõiugiũ vt regularit͛ ⁊ cõit͛ fit repugnat voto v͛ginitatꝭ ꝓbat̃. quoꝝ ꝓpoſita ſunt repug̃ntia ⁊ ſtatus ſunt repugnãtes: ſꝫ ꝓpoſita cõiugii vt regularit͛ ⁊ cõit͛ fit ⁊ caſtitatꝭ ſũt repug̃ntia: g͛ ⁊ cõiugiũ ⁊ v͛ginitas. Maior pꝫ q̄a hm̃õi ꝓpoſita ſũt actꝰ p̄dcãrũ v͛tutũ ſꝫ ſñ actibꝰ iſtis nõ generant̃ v͛tutes iſte: igr̃. minor patet q̄a ꝓpoſitũ v͛ginitatꝭ eſt ſeruare ꝑpetuo integritatẽ corꝑis ſic ꝙ nunq̃ corrũpat̃ ꝑ opꝰ libidinoſũ. ꝓpoſitũ v͛o mr̃imonii eſt dare corpꝰ ſuũ alteri ⁊ recipe corpꝰ alterius ad carnalẽ copulã quã vtq; ꝓponit v͛iſibilit͛ ſe vl̓ petituꝝ vl̓ redituꝝ petẽti q̄a regl̓arit͛ ꝯiũgũt̃ vt ꝑ carnalẽ ꝯmixtõem et opꝰ libidinoſuꝫ ꝓlem ꝓcreent qꝺ̃ ꝓbat̃ p̃mo ꝑ illud Auguſ. de bono cõiugali decꝰ cõiugale ẽ caſtitas ꝓcreandi ⁊ redendi debiti carnal̓ fides. Hec mĩor ſatꝭ nota ẽ ꝑ expiẽtiaꝫ ⁊ iñ eſt ꝙ a ſacerdote deſponſante fiunt orões ad deũ vt det eis poteſtatẽ ꝓcreandi ꝓlem ⁊ enut͛endi ad cultum ⁊ ſeruiciũ eius. Secunda cõcluſio. Nõ ẽ int͛ cõiugiũ ⁊ ꝑpetuã v͛ginitatẽ ſimplicit͛ ⁊ abſolute r̃pug̃ntia ꝓbat̃ quoꝝ ꝓpoſita ſũt ſĩpl̓r ⁊ abſolute cõpatiunt̃ ⁊ ſtatꝰ ⁊ habitꝰ: ſed ꝓpoſita v͛ginitatis ꝑpetue ⁊ cõiugii ſe ſimplicit͛ ⁊ abſolute cõpatiunt̃: igr̃. minor ptꝫ q̄a ꝓpoſitũ v͛ginitatꝭ ꝑpetue eſt velle ꝑpetuo ſeruare ĩtegritatẽ carnis ſic ꝙ nunq̃ per opꝰ libidinoſũ corrũpat̃ ꝓpoſitũ autẽ coniugii eſt mutua datio corporũ ad carnalem copulã. Sed hec ꝓpoſita nõ repugnãt ſtat enim ꝙ aliq̄s ꝓponat nunq̃ vti carnali copula ⁊ tamẽ ꝙ det alt͛i poteſtatẽ corꝑis ſui maxĩe cuꝫ certus eſt ꝙ alter nunq̃ vtet̃ ꝑtãte ſibi data. Cõfirmat̃ q̃cunq; diſticta ſunt realit͛ ⁊ ſe hñt vt prius ⁊ poſterius nõ ſolũ natura ſed etiã tempe poteſt voluntas velle vnũ nolendo aliud: ſꝫ mutua datio copoꝝ ⁊ carnal̓ copula licita ſunt realit͛ diſtincta / ⁊ mutua datio p̃or ẽ q̃ natural̓ copula nõ ſolũ natura ſed etiã tꝑe vt cõſtat g͛ põt quis dare poteſtatẽ corꝑis ſui ad carnalẽ copulã ⁊ nole poſitiue vſum carnalis copule. Ex hiis Arguo ſic. Iſta cõna eſt bona iſti fecerũt mutuam dationẽ corꝑm ad carnaleꝫ copulã: g͛ inter iſtos eſt cõiugiũ: ſed ꝓpoſitũ integritatꝭ ꝑpetuo ſeruande ſtat cum mutua datõe. g͛ ſtat cũ cõiugio. Cõna tenet quia ſm̃ regulã loicoꝝ v͛iſſimã q̄cq̄d ſtat cum añte ſtat cum cõnte. Prima ꝑs añtis patꝫ per diffinitõem cõiugii. ſcꝺa ꝑs ſatꝭ ꝓbata eſt in ꝓxima deductõe de p̃ori ⁊ poſteriori ex q̃ deductõe ſic arguit̃. Illud ꝓpoſituꝫ nõ ſtat cum mutua datõe corporũ in carnalẽ copulam: g͛ oppoſitũ eiꝰ ſeq̄tur. cõna tꝫ ꝑ regulã loicorũ ſed oppoſitũ nõ ſeq̄tur ad hm̃õi mutuã datõem: nõ enĩ ſeq̄tur iſti fecerũt mutuã datiõem g͛ nõ ꝓponunt ꝑpetuo ſeruare integritatẽ cũ iã dcm̃ ſit ꝙ fecerint mutuã datõem ⁊ tñ nolint vnq̃ vſũ carnal̓ copule. Ex iſtis pꝫ ꝙ cõiugiũ ⁊ virgitas non repug̃nt ſimpl̓r ⁊ abſolute. Et ſi dicas ꝙ q̄cunq; cõſenſiũt in hm̃õi datõem cõſenſiunt in vſũ hꝰ datõis ſcꝫ in carnali copula. R̃ndeo ꝙ lꝫ regl̓arit͛ ⁊ cõit͛ vnũ nõ fiat ſñ alio tñ poſſibile eſt ſimpl̓r ⁊ abſolute iſta ſepari ꝓpt͛ rõem adductã ⁊ maxĩe cũ fit ſine iiuria ptis cũ ſcꝫ fit de ꝯſenſu ptiũ aut de cõſenſu eꝰ ſub cꝰ ꝑtãte ⁊ vtq; et oĩm v͛tutũ ac ſacm̃ẽtoꝝ iura poſita ſũt ſcꝫ de cõſenſu dei. Zº poſſibile ẽ [illegible] ꝯtingit aliquos poſt cõiugiũ ⁊ añ oẽm vſũ carnal̓ copule vouere de mutuo cōſenſu celibē vitā. nā ſi hō lȝ poſt carnalē copulā licebit multo magis añ: lȝ tľes ſūt cōiugati cum ſuſcepint v̓m cōiugiū qđ adhuc ī diſſolutū manet ⁊ tñ ſi ſint integri corpe ſūt virgines cū habeant ꝓpoſitū ꝑpetue integritatꝫ ſeruande: igr̄. Tercio ꝓbaẛ exemplo beate Cecilie et Valeriani quos eccleſia ſponſū ⁊ ſpōſā appellat ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ lȝ cōſēſiit in mutuā datiōnē corporū nō tñ cōſenſiit in carnalē copulā ſed diſſēſit ⁊ ōnibus mōis laborauit apud valerianū vt vſum carnalis copule abdicaret ⁊ v̓ginitatē ſuam dño ꝯmēdatā illibatā ſeruarȝ. Tercia ꝯcluſio. In beata v̓gine ſil' fuerūt cōiugiū ⁊ v̓ginitas. ꝙ fuerit in ea cōiugiū pȝ ꝑ illđ Lu. ſcđo de ioſeph vt ꝓfitereẛ cū maria deſponſata ſibi vxoē ꝑ̃gnante. ꝙ autē fuerit v̓go ꝓbaẛ p̓mo ꝑ illđ Iſa Ecce v̓go cōcipiet ⁊ pariet filiū. ſcđo ꝑ illđ eꝰdē ad āgelū. quō fiet iſtud qm̄ virū nō cognoſco q bꝰ v̓bis maria aut ſig̃t ꝑ̃ciſe ꝙ nunꝗ̃ ꝯgnouit virū in ꝑ̃terito et ſi ſic nō poťat rōabiliẛ dubitare qui poſſet poſtea virū cognoſcē ⁊ cōcipe cū non eſſet ſterilis: aut ſig̃t ꝙ ꝓpoſuit nunꝗ̃ ꝯgnoſcere virū ⁊ hō eſt ꝓpoſitū v̓ginitatꝫ ꝙ nunꝗ̃ legiẛ mutaſſe ⁊ iō ne ꝑ hō crederȝ ſe debē diſcedē a ꝓpoſito angelꝰ declarauit ꝯceptōem illā nō debē fieri cōmixtiōe feim: lȝ fecūdiſſima ſcī ſpiritꝰ opatōe ⁊ obūbratōe v̓tutꝫ altiſſimi / ſp̄s inqt ſcūs ſuꝑueniet in te ⁊ v̓tꝰ altiſſimi obūbrabit tibi. hec ꝯcluſio apud virū catholicū nō debȝ in dubiū reuocari: ſed ꝓpť nō catholicos q intellcm̄ ſacrarꝫ lr̄arū ad falſas opiones ſuas defendēdas cōtorquent ego aliq̄ teſtimonia de marie v̓ginitate afferā. Ait ſibilla pſica. Ecce beſtia cōculcaberis ⁊ gignetur in orbeȝ terrarꝫ dñs ⁊ gremiū v̓ginis erit ſalꝰ gentiū. 2° pȝ auc̃te ſibille libice. ecce dies veniet ⁊ illuminabit dñs ꝯdenſa tenebrarū ⁊ ſolueẛ nexus ſinagoge ⁊ videbūt regeȝ viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio v̓go dña gentiuȝ ⁊ reg̃bit in mīa ⁊ v̓terꝰ mr̄is eiꝰ erit ſtatera cūctorū. Tercio. auc̃te delphice ſibille hō exp̄ſſiſſime dicenꝫ naſceẛ ꝓph̄a abſqꝫ maris coitu ex v̓gine. Quarto. auc̃te chimice ſibille in p̓ma facie v̓ginis aſcēdet puella facie pulchra capillis ꝓlixa ſedēs ſup ſedē ſtratā puerū nutriens dās ei ad comedendū ius ꝓpriū. Quīto. auc̃te herithee ſibille in vltima etate humiliabiẛ deꝰ ⁊ hūanabiẛ ꝓles dīna vnieẛ hūaītati dīnitas iacebit in feno agnꝰ ⁊ puellari officio educabiẛ. Hec autē in alio q̄dā loco dat teſtimoniū ⁊ v̓ginitati ⁊ cōiugio marie dicēs. Et in diebꝰ illis exurget mulier de ſtirpe hebreorꝫ noie maria hñs ſponſū noie ioſeph ⁊ ꝓcreabiẛ ex ea ſine cōmixtiōnē viri de ſpū ſcō filꝰ dei noie ih̄s ⁊ ipſa erit virgo añ ꝑtū ⁊ poſt ꝑtū ⁊ alia multa. Sexto. auc̃te ſibille heleſpōtine. de excelſo inqt celorū h̄itaculo ꝓſpexit deus hūiles ſuos ⁊ naſceẛ in diebꝰ nouiſſimis de v̓gine hebrea in cunabul' t̄re. Septimo ꝑ illud phrigie ſibille. ex olimpho excelſus veniet ⁊ firmabiẛ ꝯſiliū in celo ⁊ annūciabitur v̓go in vallibus deſertorū. Octauo. ꝑ illud enrope ſibille veniet ille ⁊ t̄nſibit mōtes ⁊ colles ⁊ latices olimphi reg̃bit in pauꝑtate ⁊ dñabiẛ in ſilentio ⁊ egredieẛ de vtero v̓ginis. Nono ꝑ illud agripe ſibille. Naſceẛ ex mr̄e vt deꝰ ⁊ ꝯuerſabiẛ vt peccator. naſciẛ autē vt deꝰ qſqs ſine cōcubitu de v̓gine naſciẛ. Decio ꝑ illud kalaā alienigene cꝰ ſepulcrū cōſtantini ⁊ hirene tꝑibꝰ inuētū eſt ⁊ in lamina aurea hanc ſcripturā cōtinuit. Xp̄s naſceẛ de v̓gine ⁊ credo in eū. O ſol ſub hirene ⁊ cōſtantini tꝑibus iterū me videb̄. Vndecimo. ꝑ illud alumāſar in facie t̄cia v̓ginis oriẛ puella v̓go pulchra atȝ hōeſta ⁊ mūda ꝓlixi capilli ⁊ pulchra facie hñs ī manu ſua duas ſpicas ⁊ ipſa ſedȝ ſup̄ ſedē ſtratā ⁊ nutrit puerꝫ et vocant gentes q̄dā ipſū puerū Ih̄m ⁊ oriẛ cū ea ibi ſedēs ſup ipſā ſedē. Ex qbꝰ īfero ꝙ ī maria nō repug̃uit cōiugio v̓gītas. maria enī decreuerat apud ſe ſine voto ſine ſimplicis mentꝫ diffinitione ſe ꝑpetuo v̓ginitatē ſeruaturā ⁊ nihilominꝰ fuit de diuina inſpiratōe ſufficienť inſtructa ꝙ eſſȝ datura ꝑtātē ſui corꝑis ipſi ioſeph q tñ hꝰ ꝑtātꝫ vſū nunꝗ̃ eēt ab ea exacturꝰ ⁊ hō certiſſime ſciuit maria lȝ in hmōi datōe ꝑtātis ꝯſiſtit ꝯiugiū in abdicatōe aūt vſꝰ v̓gītas: g̊ v̓ginitas marie ſtetit cū eiꝰ cōiugio. Nā vt dicit ſcotꝰ ꝑ hō ꝙ angelꝰ inſtruxit ioſeph noli timē accipe mariā vxorē tuā multo magis q̈ſi indubitanť ꝯcludiẛ ꝙ ipā ꝑ āgelū ľ īmediate a deo añꝗ̃ deſpōſareẛ ipſi ioſeph fuit certitudinaliẛ edocta noli timē accipe ioſeph virū iſtū in ꝯiugē ecce enī ſpiritꝰ ſcūs dabit eū cuſtodē ⁊ teſtē v̓gitatꝫ tue q tecū pari voto cōtineat ⁊ in multis tibi ad v̓ginitatꝫ tue cuſtodiā cōgruētibꝰ obſeq̄ẛ. Nec mirū ē de iſta ꝓbabilitate cū quicq̄d fcm̄ eſt ī ioſeph ꝑ admonitōem angelicā totū factū eſt [illegible] marie q̄ fuit īmediata ineffabili ⁊ mirabili cōceptōe vnigeniti filii dei. ꝓbat ꝑ̃terea hanc poſſibilitateȝ ſeꝑandi datōem mutuā corꝑorū ad carnalē copulā ⁊ vſū carnalis copule. nā vt habeẛ ex̄ de ſignificatōe v̓borū exiit qui ſeminat ⁊ eſt hodie ī ſexto li. nō eſt inutile cōcedē aliis vſū rei retento dñio: g̊ a ſimili poſſibile eſt cōcedē aliis dñi um ⁊ poteſtatē corꝑis ſui ad tꝉem vſū ſi petatur retento tñ ſibi vſu qa ab alio nō petetur nō retinuit tñ corꝑis ſui vſū maria auctē ſua: ſed certa fuit ꝙ ſpūs ſcūs illū vſū ſibi retinerꝫ ſic ꝙ nūq̄ aliꝰ cui ille vſus debebatur exigēt. Itē adult̉a habꝫ poteſtatē corporis viri ſui qa per mr̄imoniū fuit ſibi data īdefectibilit̄ ⁊ tñ nō hꝫ nec habē pōt vſū corꝑis illiꝰ ꝓpt̄ peccatū ſuū: g̊ peccatū ꝓhibere pōt ꝑpetuo vſū ſtante ꝑtāte data in mr̄imonio multo igr̄ magis ſpiritꝰ ſcūs ꝓpt̄ honeſtā cām. Aliud exemplū dat ſcotꝰ dicēs ꝙ ſi qs cōtraxiſſet ſpōſalia cū iuramēto ⁊ poſt vouiſſet v̉ginitatē videret̄ ei cōſulendū ꝙ cōſūmaret ſponſalia ꝯhendo de facto vt ſeruaret fidē iuramento ⁊ tñ vt ſeruaret votū ſtatī ante ꝯſūmationē debꝫ auolare ad religionē: g̊ lꝫ iſti dare coniugi poteſtatē ſui corꝑis ꝯhendo vere mr̄imoniū ratū ⁊ tñ cū intētione nunq̄ dandi vſū ⁊ hoc ex ꝑte ſui ſine lr̄ ꝙ ſciat aliā ꝑſonā illū vſū petiturā g̊ multo magis deberet ſic ꝯhere ſi ſcirꝫ ꝯiugē nūq̄ illū vſū petiturꝫ. Ab Al. aūt aſſignantur alique rōnes ꝙ maria fuit v̉go q̄ nō ſūt multe efficacie. Vna eſt cꝰcunqꝫ ordinis inueniūtur aliq̄ extrema neceſſe eſt vt ōnia media īueniri poſſint. inuentū eſt aūt ꝙ vir natꝰ ē de feīa corrupta ⁊ ſimilit̄ mulier de viro incorrupto et vir de terra v̉gine incorrupta: g̊ cū reſtet adhuc q̄rtū membrū ſcꝫ generatio viri de muliere incorrupta oportebat illud īpleri. Alia eſt corruptio nō aſcendit ſuꝑ incorruptōēꝫ: ſed maria aſcendit ſuꝑ choros angelorū qui ſūt īcorrupti. g̊ maria māſit īcorrupta. Ad primā rn̄det̄ ab adūſariis fidei multiplicit̄. Primo ꝙ maior ē falſa. nā per te naſcit̄ de īcorrupta īcorruptꝰ ſcꝫ de maria xp̄s ⁊ naſcit̄ de corrupta īcorruptꝰ vt ptꝫ in generatōībꝰ quotidianis: g̊ ſi oportebat medias inueniri oportebit ⁊ de incorrupta naſci corruptā ⁊ ſil̄r de corrupta naſci corruptā q̄ nec legūt̄ euēiſſe nec ī futurꝫ expectāt̄. Zº deficit qa per illud ꝓbari poſſꝫ ꝙ nō ſolū reſtat aliud q̄rtū mēbrū ſed multa alia q̄ nec data ſūt nec vnquā dabunt̄ ſcꝫ generatio femīe de femīa īcorrupta et generatio viri de viro incorrupto. Tercio deficit qa nulla mulier nata eſt de viro īcorrupto tanq̄ de parente ⁊ auctore generatōīs. nā lꝫ eua fuerit ex adā fuit tñ ex eo non tanq̄ ex pr̄e ſꝫ tā q̄ ex materia. Et ſimilit̄ adā nō eſt natus ex t̉ra incorrupta tanq̄ ex mr̄e: ſꝫ tanq̄ ex mat̉ia vt cōſtat. Ad aliā negat̄ maior nā multi cōiugati ⁊ corrupti ꝑtingēt ad excellētiorē btitudinis g̊dū q̄ multe v̉gines nō enī ſola v̉ginitas ē cauſa meritoria beatitudinis. ⁊ vt ſuꝑ dcm̄ eſt martiriū eſt magis meritoriū q̄ v̉ginitas. Quia hec g̊q̄ſtio potiꝰ agit̄ ꝯ infideles q̄ ꝯt̄ catholicos iō rōnes hmōi q̄ patent̄ peccant nō ſūt infēnde ne pateat irriſioni fides.

Quarta cōcluſio. Marie v̉ginitas int̄ oīm purarū creaturarū v̉ginitates fuit excellentiſſima lr̄ autē addidi ꝓpt̄ v̉ginitatē Xp̄i q̄ cunctas excellentia ac dignitate t̄nſcendit. ꝓbat̄ cōcluſio auctē Amb. li. vi. de v̉ginitate ad v̉gines deo dicatas dicentꝫ. Sit vobis tanq̄ in imagine deſcripta v̉ginitas ⁊ vita Marie de qua velut ſpeculo refulgꝫ ſpēs caſtitatꝫ ⁊ forma v̉tutꝫ hinc ſumatis exempla viuendi vbi tanq̄ in exemplari magiſteria exp̄ſſa ꝓbitatis quid corrigere quid effigē qd tenē debeatꝫ oñdunt. Item ibidē p̄mꝰ diſcendi ardor nobilitas eſt mgr̄i. Quid autē nobiliꝰ eſt dei mr̄e qd ſplēdidius ea quā ſplendor elegit: quid caſtius ea q̄ corpꝰ dei ſine cōtagione corꝑis generauit. Scd̄o ꝓbat̄ ꝑ illud eiuſdeꝫ de ꝓfeſſione beate v̉ginis. Egregia igr̄ v̉go eſt maria que ſignū ſacre v̉ginitatis extulit ⁊ intemerate v̉ginitatꝫ piū Xp̄o vexiliū legauit. Item per illud eiuſdē. O diuicias mariane v̉ginitatꝫ q̄ſi olla ferbuit ⁊ q̄ſi nubes pluit in terrā gr̄am Xp̄i. Excipite igr̄ v̉gines ſacre hꝰ pluuiā ſpiritualē temꝑamentū flagrantie corꝑalis vt corꝑis omēs reſtringat ardores atqꝫ int̉na mentis vr̄e humeſcāt deſcēdat vnguentū iſtud marie quo nō deliciarū odores ſancta maria ſed diuine gr̄e ſpiramēta redolebat. Rōne ſic. Virginitas ex ꝑfciſſima electōe voluntatꝫ ꝓcedens deſtinata ōnibꝰ q̄ eā nata ſūt corrumpē ⁊ comitata omnibꝰ q̄ eā pn̄t adiuuare ſm̄ gradū ꝑfectiſſimū temꝑantie hīta eſt excellētiſſima: ſed v̉ginitas marie fuit hmōi: igit̄ Minor pꝫ ꝑ p̄ma ꝑte quia nulla penitꝰ circūſtātia requiſita ad ꝑfectiſſimā elcōem voluntatꝫ ei defuit. ſcd̄a ps pꝫ quia defuit marie pctī fomes ergo v̉ginitas eius fuit deſtituta ōnibus q̄ poſſunt eaꝫ corrumpere quia quicquid potuiſſꝫ eā corrumpere ex alicꝰ pctī fomite ꝓceſſiſſet. tertia pars ptꝫ quia affuit marie omniū v̉tutū abūdātia. Secundo. Deus dedit marie matri ſue omnē excellentiſſimū honorem qui non ponerꝫ eā extra limites creature nec alicui alteri ſibi collato diſconueniret: ſed excellentiſſima poſt Criſtum v̉ginitas non ponit mariaꝫ extra limites creature nec diſconuenit alicui alteri honori ſibi collato: ergo deus donauit eā tali excellentiſſima virginitate. Tercio. Virginitas conſecrata deo ad generationē dei ⁊ hominis eſt excel lentiſſima cum ſit ſuprā naturā rerum ꝙ virginitas ordinetur ad generatiōeꝫ ꝙ ſi ſit totaliter ſup̃ naturā ⁊ eſt bonū opus ⁊ glorioſū ſeqtur ꝙ eſt totaliter diuinum: ſed maria cōſecrauit virginitatem ſuā deo ad generatōem dei ⁊ homīs g̊ virginitas ſua fuit excellentiſſima. Quarto illa virginitas in cuius cōſeruatōem certiſſimaꝫ et obſequiū ⁊ conſolatōem coniugium inſtitutū eſt: ē excellentiſſima: ſed coniugiū inſtitutuꝫ eſt in conſeruatōem certiſſimā virginitat̄ marie in obſequiū ⁊ cōſolatōem eius ergo virginitas eius eſt excellentiſſima. Maior ptꝫ quia ꝯiugium quod regulariter fit eſt deſtructiuū virginitatis: ergo ſi aliquod reperiat̃ coniugiū inſtitutū ⁊ ordinatū ad conſeruatiōem virginitat̄ oportꝫ dicere ꝙ illa ſit excellentiſſima. minor ptꝫ quia ideo mariā virginē perpetuā deus ordinauit deſpondendā vt vir eius eſſet cuſtos et teſtis virginitatis vt ſibi ⁊ nato puero obſequeret̃ ⁊ cōſolatōem afferret ⁊ ne iudei cauſā ſeuiēdi in virginē hērent quā virginē neſciebāt ꝑ cōiugiū enim celata eſt iudeis marie virginitas qui quā coniugio datā ſciebāt virginē eſſe non arbitrabant̃. Quinto. Virginitas quā ad generatōem ſui deus ip̄e ſacrauerat ac dedicauerat fuit oīm excellentiſſima: ſed virginitatē marie ad generatōem ſui temporalē ſibiipſi deus ab eterno dedicauit ac ſacrauit g̊ fuit oīm excellētiſſima.

Contra primā cōcluſionē Arguit̃. ſic. multi reperiunt̃ qui facto cōiugio virginitatē vouent in quibus ſtat ſimul cōiugiū ⁊ virginitas: ſed cōſtat ꝙ illi hn̄t coniugiū vt cōmuniter et regulariter fit: igr̄.

Ad hāc rōem concedo ātecedens ꝓ p̓ma ꝑte ⁊ negat̃ ſcđa. iſti eni poſt votū virginitatis nō hn̄t cōiugiū niſi quātū ad mutuā poteſtatē corporū ⁊ non quātū ad vſum hmōi poteſtatis quia talem vſū per votum virginitat̄ abdicant vt aūt cōit̄ fit coniugi ipſū fit cum datione hmōi poteſtatis et ꝓpoſito vtendi tali ptāte. ꝙ ſi iſti qui vouent virginitatē poſt ꝯſūmatuꝫ coniugiuꝫ habuerint ꝓpoſitum iſtius vſus. Tunc dico ꝙ pro illo tempore habuerunt cōiugiū vt cōmunit̄ fit ⁊ regularit̄ ⁊ pro illo tēpore non habuerunt votum virginitatis. cū aūt poſtea virginitatē vouent tunc non plus remanent in illo primo ꝓpoſito ſed accipiunt ꝓpoſitū abdicatiuū vſus ⁊ ſuſcipiunt votum virginitatis quod eſt illi cōpoſſibile ⁊ vero cōiugio.

Cont̃ ſcđam cōcluſionē Arguit̃ ſic. Conſenſus in carnalē cuiꝫ diſſenſui ꝑpetuo in carnalē copulam repugt̄: ſꝫ ōne verū ꝯiugiū ponit ꝯſenſū in carnalē copulā / ⁊ v̓gitas ꝑpetua ponit ꝑpetuū diſſēſū ad carnalē copulā igr̄. Maior eſt manifeſta et minor ꝓbatur pro p̓ma ꝑte quia cōiugiū eſt ſocietas maris ⁊ femine ad vſum aliquē ⁊ nō niſi ad vſū carnalis copule: igr̄.

Secundo. Illud includit conſenſū in carnalē copulā quod ꝓpt̄ vſū carnalis copule principaliter inſtitutū eſt: ſꝫ cōiugium eſt hmōi: igr̄. Pꝫ minor per illud quod habet̃ gene. ſcđo poſt formatiōem eue ex coſta ade hoc nunc os ex oſſib⁹ meis ⁊ caro de carne mea hec vocabit̃ virago qm̄ de viro ſumpta eſt / q̄obrem relinquet homo pr̄em ſuū ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori ſue ⁊ erunt duo in carne vna ſꝫ cōſtat ꝙ non ſūt duo in carne vna niſi in carne ꝓlis. g̊ coniugiū p̓ncipalit̄ ē inſtitutū ꝓpt̄ ꝓlem que non poteſt haberi ſine carnali copula. Scđo ꝓbatur eadem minor per illud quod habet̃ ibidem cap. p̓mo. Creſcite ⁊ multiplicamini et replete terrā vbi principalē actum et finē cōiugii explicauit deus: ſed cōſtat ꝙ nō poſſunt multiplicari et replere terrā niſi per vſuꝫ carnalis copule: igit̃.

Tercio. Si conſenſus in carnalē copulā non eſſet de ratione cōiugii ſequeret̃ ꝙ inter duas feminas poſſet eſſe verū mr̄imoniū / ſꝫ cōns eſt flm̄: igr̄. Et ptꝫ cōna quia due femie ſibiinuicem poſſunt facere mutuā datiōem ⁊ corporū ⁊ animorū ad dilectionē ⁊ indiuiduā ſocietatē: g̊ ſi hoc ſit verū cōiugiū ſeqtur ꝙ inter feminas poterit eſſe verū coniugiū.

Quarto. ſi ſic ſequeret̃ ꝙ inter eos qui iam vouerunt virginitatē eſſet paſſim recipiendū cōiugiū in eccleſia. Cōns eſt flm̄: igit̃. Cōna ptꝫ quia virginitas non repugnat cōiugio ⁊ ex ꝯiugio virgines poſſent multa emolumenta ⁊ obſequia in hiis que ꝑtinent ad humanā vitā conſequi.

Quinto. illud non eſt verū coniugiū cui deficit vnū de tribus bonis coniugii: ſed cōiugio qđ ſtat cū virginitate deficit vnū de tribus bonis cōiugii: g̊ tale cōiugiū non eſt verū coniugiū. maior ptꝫ qa in quolibꝫ cōiugio repiuntur tria bona ſcilꝫ fides ꝓles ⁊ ſacramentū. minor patꝫ quia tali deficit bonum ꝓlis

Confirmatur per illud Auguſ. de bono coniugali decus coniugale eſt caſtitas ꝓcreandi ⁊ reddēdi carnalis debiti fides tū per illud eiuſdem de eccleſiaſticis dogmatibus bone ſunt nuptie: ſed cauſa filiorum ⁊ compeſcende fornicationis obtentu.

Ad primaꝫ videt̃ reſpōdere Guido carmelita negādo maiorē. conſenſus enim in carnalem copulā ſecūdum legem ⁊ diſſenſus ſm̄ voluntatem diuinā vt dicit non ꝯriant̃ ⁊ ſm̄ hoc dicit de gloſa ma ria ꝙ ipſa per cōiugiū ſm legem cōſenſiit carnali copule ſm vero volūtatē diuinā cui atteſtata eſt per virginitatē diſſenſiit. Cont̄ hāc reſponſionē Arguit̄ ſic. Impoſſibile eſt ꝯ̄ria ⁊ repugnātia per q̄lcunqȝ diūſas cauſas eſſe ſimul ī eodem. Sed cōſentire in carnalē copulā ⁊ diſſētire carnali copule ſunt ꝯ̄ria: ergo nō eſt poſſibile ꝙ cum vnū ineſt ex lege ꝙ alterū inſit ex voluntate diuina. Maior ptȝ qa alias ſequeret̄ ꝙ idem poſſet eſſe calidū ⁊ frigidū ſm eandē ptēȝ ꝓpter pn̄tiā calefacientis ⁊ frigefacient̄. Idem etiā per diuerſas cauſas poſſȝ ſimul moueri ⁊ q̄eſcere viuere ⁊ mori et multa alia abſurda et q̄ rōne hoc dicit̄ de ꝯ̄riis diceret̄ etiā de ꝯ̄dictoriis ⁊ ita ſicut cōcedit de maria ꝙ cōſenſiit carnali copule ſm legem cōiugii ⁊ diſſenſiit ſecundū voluntatē dei ita cōcedendū eſſet ꝙ fuit v̄go ſecundū voluntatē dei ſed ſcḋm legē nō fuit virgo ⁊ econt̄ ꝙ fuit cōiugata ſecundū legē ſed nō fuit cōiugata ſecundum voluntatē dei. Ariſto. eniȝ ⁊ alii dicentes ꝙ cōtraria nō poſſunt ſimul̄ eſſe in eodem non intendunt hec cum additiōe huius per eandē cauſā. quis eniȝ vnquā opinatus eſt oppoſituȝ ſed intendunt ꝙ nec ꝑ eandē nec per diuerſas. Ricardus de ſancto Victore dicit ꝙ coniugiū non importat conſenſū in carnalē copulā ſed importat cōſenſū in indiuiduā ſocietatē qua ſe alter alteri conſeruet ⁊ non neget: carnalis autem copula vt dicit nō ꝑtinȝ ad rōem cōiugii ſed ad officiuȝ Contra hanc opinionem multuȝ apparent̄ militant rationes que arguendo facte ſunt licet idem Ricardus nītatur multuȝ diſſoluere Et iterum Arguo ſic contra eum quia aut in coniugio eſt mutua datio corporuȝ ad carnalē copulam aut non. Si ſic habetur intentuȝ ꝙ coniugium preter illam dationem mutuā indiuidue ſocietatis includit aliquam aliā datōem concernentē copulā carnalem. ſi non ergo virtute coniugii non fit alter alteri debitor reſpectu carnalis copule cuȝ neuter coniugum quicquam alteri ꝓmiſerit de carnali copula. Conſequentia tenet quia per eum coniugiū in ratione ſua non includit dationem hmōi reſpectu carnalis copule ideo alit̄ dico

Ad primā ergo reſpondeo ꝙ duplex eſt cōſenſus in carnalem copulā ſcilȝ conſenſus in dationem poteſtatis corporū reſpectu carnalis copule. Alius eſt conſenſus in vſum carnalis copule quo ſcȝ quis vult efficacit̄ pro loco ⁊ tēpore vti carnali copula. Et ſimilit̄ duplex eſt diſſēſus. Primus conſenſus eſt de rōne matrimonii nō ſecundus/ primus ꝯſenſus opponitur primo diſſenſui ⁊ ſecundus ſecundo ſed non quilȝ cuilibet. Et ad ꝓbatōem nego primā ꝑtem aſſumpti non enim eſt cōiugium de rōne ſua conſenſus ad vſum aliquē ſimplicit̄ ſed eſt conſenſ⁹ ad datōem poteſtatis corporū reſpectu vſus alicuius. Nam poteſt eſſe mutua datio poteſtatis reſpectu vſus indiuidue ſocietatis cum ꝓpoſito nūquā indiuiduā ſocietatē ſimul habendi puta in hiis qui ante ꝯiugium ꝓmiſiſſent euolare ad religionē in locis diſtantiſſimis poſt cōſummatū coniugium quia vterqȝ certus eſſet ꝙ nunquam repeteret̄ ab eo vſus poteſtat̄ date. ꝙ ſi concedēdum ſit ꝙ coniugiū ſit ad vſum aliquē tunc intelligendū eſt de coniugio ſcḋm ꝙ regularit̄ fit ⁊ cōmunit̄/ aut de vſu mutue dilectōis. Ad ſecundā cōcedo maiorē de cōſenſu in carnaleȝ copulā primo mō ſed nego de cōſenſu ſcḋo mō. Ad ꝓbatōem dico ꝙ ſunt duo in carne vna per mutuā dationē poteſtat̄ r̄ſpectu carnalis copule ⁊ nō per vſum carnalis copule quia alias ſeq̄retur ꝙ nō eſſēt v̄tute cōiugii duo in carne vna cum ſine om̄i vſu carnalis copule ſit cōſūmatuȝ cōiugium. Ad ſcḋam ꝓbatōem dico ꝙ per illō̄ creſcite ⁊ multiplicamini nō explicat deus aliquid quod ꝑtineret ad rōem cōiugii quia tunc ſequeret̄ ꝙ nō eſſet cōiugiū cōpletū niſi poſt generatōem ꝓlis. ſed explicauit vſū illi⁹ poteſtatis quā cōiuges ſibi mutuo tradūt. Et ſi dicas iſta poteſtas mutua datur ꝓpter iſtū vſū: g̊ ꝓpt̄ hunc vſuȝ prīcipalit̄ inſtitutū eſt cōiugiū. Ad h̄ reſpondeo ꝙ lȝ rō prime inſtitutōis cōiugii fuit ꝓles per vſum hmōi poteſtatis generāda: tamen nō oportȝ ꝙ in quolȝ ꝑticulari qui vtit̄ cōiugio ratio cōiugii ſit ꝓles ꝑ coitū generāda. Pro quo eſt aduertendū ꝙ ſicut dcm̄ eſt prius ꝓ aliquo tempore lex nature obligabat nō ſolū multitudinē ſed etiā quēlȝ de multitudine potentē ad officiū cōiugii ad cōiugium ⁊ h̊ ꝓpter neceſſitatē ꝓcreande ⁊ multiplicāde ꝓlis ꝓ aliquo vero tempore multitudo manſit ad legem coniugii ⁊ ꝓcreande ꝓlis obligata nec potuiſſet in ciuili multitudine fieri lex recta cōtraria huic legi: ſed tamē nullus de illa multitudine ex lege obligante ſed tantū ex ſpontanea voluntate coniugium ſubire tenebat̄ in quo caſu vbi poterat fieri ſine iniuria partis puta cum fiebat ex conſenſu poterat quis ſubire coniugium ſine cōſēſu in vſum ſiue in officium carnalis copule quia ſicut ꝑſona illa non erat obligata ad coniugium ita nec ſuſcepto coniugio obligata eſt ſimplicit̄ minice maria q̃uis eſſꝫ deſponſata nundum tñ erat traducta in domum ioſeph nec erat ab eo adhuc accepta in coniugem paulopoſt profecta in domum eliſabeth cognate ſue vt ſibi iohannem pariture obſequeretur etiam anteq̃ traduceretur ⁊ reciperetur in coniugem poſt natiuitatem iohannis ⁊ obſequium longum exhibitum eliſabeth cognouit ioſeph mariam pregnantem eſſe ⁊ tunc formidauit eam deſponſatam ſibi accipere in coningem ⁊ eſt hoc quod dicit cum nollet eam traducere id eſt in coniugem recipere voluit eam occulte dimittẽ ⁊ huic eidem trepidationi ſue ſtatim in ſomniis angelus occurrit dicens. Ioſeph fili dauid noli timere accipere mariam coniugem tuam formidabat ergo ioſeph ⁊ timebat aliquid ⁊ hoc erat profecto id cuius timor aufertur ſibi cum dicitur noli timere Mariam accipere cõiugem tuam ⁊ huic reſpõdet factum quod fecit ioſeph timore ſublato quod exprimitur cum dicitur exurgens autem ioſeph a ſomno fecit ſicut precepit ei angelus domini ⁊ accepit coniugem ſuaꝫ ꝙ ſi omnino tenendum ſit ꝙ iam ioſeph acceperat eam in coniugem propter rationem forte quam inducit Criſoſtomus ꝙ ſicut in ea que in domo viri concipit intelligitur cõceptio maritalis ſic in ea que extra domum concipit eſt ſubrepta ꝯceptio: tunc mallem termĩos magis proprie exponere ⁊ dicerem ꝙ Ioſeph nolebat traducere Mariam a domo eliſabeth in domũ ſuam nec recipere tanq̃ coniugem ſuam que tamen erat vera coniunx ſua ⁊ inculpata ſed ad monitionem angeli traduxit ⁊ tanq̃ coniugem accepit. Ad confirmationem concedo antecedens ⁊ nego conſequentiam quia congruentius fecit que dicta ſunt ſub vmbra coniugii ꝗ per miraculum aut alium modum. Ad ſecundam reſpõdet ſcotus dupliciter primo ꝙ illa lex non obligabat niſi filias ſaphat ad q̃s deuoluebatur hereditas ⁊ propter eas facta fuit lex tantum vt habetur numerorꝝ vltimo. Maria autem non fuit heres. Aliter reſpondet ꝙ maria fuit devtraqꝫ tribu et leui et iuda Ex tribu iuda ex parte ioachim patris qui deſcendit ex nathan filio dauid vt patet per Danielem capitulo nono vbi ponit genealogiam marie. Ex parte vero Anne matris ſue p̄ſumitur fuiſſe de tribu leui vt per ipſam eſſet eliſabeth cognata Marie. Ad terciam concedo de nubentibus ſecundum communem legem qui ſcilicet preſtituunt ſibi finem coniugii generationem prolis per concubitum ſed de nubentibus qui certi ſunt ꝙ nunq̃ repetitur ab eis vſus illius poteſtatis quam in coniugio alteri tradunt non eſt verum. Ad quartam concedo ꝙ cõtractus matrimonialis eſt obligatorius ⁊ cum dicitur ſcilicꝫ ad reddendum debitum petenti hoc ego nego: ſed ad reddendum debitum ſi petatur que propoſitõnes multum differunt quia ſecunda non ponit redditionem debiti niſi ſub conditione. Prima autem abſolute cum nulla implicetur conditio ꝙ ſi tu habeas eas pro eodem placet mihi dum tamen primam ad ſenſum ſecunde ⁊ non econtra exponas ⁊ nego minorem. Et ad probationem dico ꝙ Maria non erat redditura debitum ioſeph petenti nõ quia non eſſet obligata ad reddendum ſi peteret ſed quia ioſeph nunquam erat petiturus. Ad quintam dico ꝙ coniugium Marie fuit eiuſdẽ rationis cum coniugio quod communiter ⁊ regulariter fit quia eſſentialia pertinentia ad rationem coniugii ſunt eadem hic et ibi ſcilicet mutua traditio poteſtatis ſuorum corporuꝫ ad carnalem copulam. Et ad improbationem huius nego conſequentiam quia propoſitum generandi prolem per concubitum licꝫ habeatur communiter et regulariter a contrahentibus hoc tamen non eſt de eſſentia coniugii ſed de eſſentia eius eſt tantum propoſitum et conſenſus in illam mutuam traditionem poteſtatis corporum ad carnalem copulam quod autem ſuperadditur vt per concubitum generatur proles hoc reſpicit finem coniugii qui eſt extriſecus coniugio ⁊ non eſt de eſſentia coniugii.

Contra ſecundam partem concluſionis eiuſdem arguitur et probatur ꝙ Maria non fuit virgo. Primo per illud quod habetur Matthei primo. Cum eſſet deſponſata Maria mater ieſu ioſeph anteq̃ conuenirent inuenta eſt invtero habens de ſpiritu ſancto vbi gloſa ſuper illud anteq̃ conuenirent exponit anteq̃ conuenirent ad carnis cõmixtõem ergo aliquãdo ad carnis cõmixtionem Maria ⁊ ioſeph conuenerunt ergo non manſit Maria virgo. Secũdo arguit per illud qꝺ habet eodẽ capitulo ⁊ accepit coniugem ſuã ⁊ nõ cognouit eã donec pep̄it filiũ ſuũ primogenitum:ex quo arguitur ſic.ioſeph non cognoſcebat eam carnaliter donec peperit ergo poſtq̄ peperit cognouit eam. Tercio ſic quia maria vt ibidem habetur peperit filium ſuum primogenitum ergo maria alios peperit quia primus ē quem alii ſequuntur. Quarto ſcriptura non nullos fratres domini appellat ergo p̄ter xpriſtum maria alios peperit. Quinto ſi ſic ſequeretur ꝙ xp̄s nō fuit ex parte ioſeph de ꝓgeīe dauid ⁊ p ꝯſequēs ꝙ nō debuit ſuccedē in regnū dauid q̄tū fuit ex generatione ſua tēporali. Sed coſequens videtur contra euangelium Matthei qui ioſeph genealogiam refert vt oſtendat chriſtū fuiſſe de genealogia dauid et regnum dauid ad ipſum pertinuiſſe imo nec p hoc poteſt oſtendi ꝙ in ſemine abrahe benedicte ſunt omnes gentes. Ad p̍mam reſpōdeo dupliciter.primo ꝙ cōueniſſent non eſt exponēdum de conuentione ad carnalē copulam ſꝫ de conuentione deſponſatoꝝ p coniugium ⁊ p traductionem in domum ioſeph. Secundo rn̄deo ꝙ ſi ſit recipienda predicta expoſitio hoc eſt ad iſtum ſenſum Maria inuenta eſt in vtero hn̄s eo tempore quo ioſeph ſciebat ſe nō cognouiſſe eam. Ad ſecūdam nego illam ꝯn̄am ioſeph nō cognoſcebat eam ⁊c̄.ergo poſtq̄ peꝑit cognouit eam:nam ſecūdum logicos ex negatiua nūq̄ poteſt per bonam ꝯn̄am inferri affirmatiua et Hieronimus contra eluidum probat multipliciter ꝙ hec aduerbia ante donec vſq; negando actum in preterito nō ponūt ip̄m ī futuro vt patꝫ in illis vſq; ad ſenectam portabo eos.Iſai.xlv. non cognouerunt ſepulchꝝ moiſi vſq; ī hodiernum diem deutro.xxxiiii. non dimittam dilectum meum donec introducam eum in domnm canticoꝝ.iii.⁊ de coruo dicit̄ geneſis viii non reuertebatur donec ſiccaretur aqua.Ex q̄bus non poſſunt inferri ergo poſt ſenectam non portabo eos ergo hodierno die cognoſcit̄ ſepulchꝝ moiſi ergo poſtq̄ introduxero eū in domū meam dimittam eum ergo poſtq̄ aqua ſiccata eſt reuerſus eſt in archam. Ad terciam dico ꝙ p̍mogenitus accipit̄ dupliciter vno modo pro nato anteq̄ nullus ⁊ hoc modo frequent̄ accipit̄ in ſacra ſcriptura vt pꝫ in illo ego ex ore altiſſimi ꝓdii primogenita vbi nomine ſapientie ſignificat̄ filius in diuinis qui ſolus eſt genitus. Tum per illud quod habet̄ in leuitico ꝙ ſacerdotibus debent̄ primogenita ⁊ conſtat ꝙ debentur anteq̄ alia ſint genita etiam ſi nunq̄ naſcerent̄.tum etiam in illo percuſſit primogenita egipti inter que credendum eſt multa fuiſſe vnigenita. Ad quartam dico ꝙ ſcriptura fratres ieſu appellat eos qui ex ioſeph nati fuerant ex alia coniuge qui ſecundum communem appellationem fratres dicebant̄:interduꝫ etiam cognati vocantur in ſcriptura fratres ſecundum quem modū abrahaꝫ vocauit loth fratrem geneſis xiii. ſarram ſororem geñ.xx.

Ad quintam dico probabiliter ꝙ quia ſpiritus ſanctus in generatiōe chriſti suppleuit actionem ioſeph ſcilꝫ actionem virtutis ſeminis quod maſculus ſolet tranſfundere ideo quicq̄d dignitatis vel priuilegii habuiſſet chriſtus ſi fuiſſet actione ipſius ioſeph genitus habuit idem ipſe genitus per actionem ſpiritus ſancti niſi illa dignitas expreſſe includat hoc quod eſt eſſe genitum ex ioſeph ſicut facit hec denominatio filius ioſeph ⁊ inde eſt ꝙ doctores nō concedūt ꝙ chriſt⁹ fuerit filius ioſeph ⁊ in euangelio mathei habetur filius vt putabatur ioſeph ⁊ non filius ioſeph. ⁊ propt̄ hanc cauſam poteſt eſſe q̄ſtio an ex parte ioſeph fuerit filius dauid ⁊ an ex parte eiuſdem ioſeph fuerit de ſemīe dauid ⁊ poteſt videri ꝙ non quia non ex parte ioſeph eſt filius dauid aut de ſemine dauid niſi quia eſt filius ioſeph ⁊ de ſemine ioſeph.Sed nec fuit filius ioſeph nec de ſemīe ioſeph ergo nec fuit ex parte ioſeph filius dauid nec de ſemīe dauid. Secundo arguitur ad idem quia ſi fuit de ſemine dauid per ioſeph fuit de ſemine dauid per ieconiam quia ioſeph deſcendit a dauid per ieconiam ergo fuit chriſtus de ſemine ieconie: ſed ſi fuit de ſemine ieconie non pertinebat ad ipſum regnum: igitur ſi fuit de ſemīe dauid per ioſeph non debebatur ſibi regnū ſaltem ſecundum ꝙ hoc modo erat de ſemine dauid.Quod autem nō debebatur regnum xp̄o ſi erat de ſemine ieconie ſaltem ſecundum ꝙ huiuſmodi. Probat̄ p illud qđ habetur hieremie xxii.de ieconia.ſcribe virū iſtū ſterilem qui in diebus ſuis nō ꝓſperabitur.Nec eīm erit de ſemine eius vir qui ſedeat ſuper ſolium dauid et poteſtatem habeat vltra ī iuda ex quo appet ꝙ ſi fuiſſet de ſemine ieconie per ioſeph ꝙ virtute ſue generacionis erat regno dauid p̍uatus.Cōcedit nicholaus de lira ꝙ nō fuit filius ioſeph nec fuit fili⁹ dauid racione ioſeph ſed racione marie.Et ad argumētū inductū de genealogia ioſeph recitata a ma.rn̄dꝫ ꝙ [illegible] recitat̄ vt p hoc probetur ꝙ ratione ioſeph ſit ex ſemine dauid ſꝫ vt ꝑ hoc oñdat ꝙ rōe Marie ē filius dauid qđ probat Maria non poterat nubere niſi alicui de tribu ſua ergo ſi probatum eſt ꝙ ioſeph eſt de tribu dauid probatum eſt etiam ꝙ Maria eſt de tribu dauid et cū conſtet ex fide xp̄m eſſe filium marie ſatis ꝯſtꝫ eum eē filiū dauid Vtrum autem ex vi ſue generationis debuerit in regnum ſuccedere non perua queſtio eſt ⁊ videtur ꝙ non ex parte ioſeph quia licet deus ſuppleuerit actionem Ioſeph ita ꝙ oīs dignitas ac priuilegium quod habuiſſet ſi fuiſſet genitus ex ioſeph fuit ſibi debitum per ſuppletōieꝫ hmōi actiōis tñ nō potuit hr̄e ex vi illius gñatōis maius priuilegiū q̄ ſi fuiſſet ex ioſeph geitus ſꝫ ſi fuiſſet ex ioſeph non habuiſſet ius ad regnū: tum quia ioſeph nunq̄ habuit ius ſed fuit particeps maledictionis facte contra ſemē ieconie ſicut nuper allegatum eſt ex ieromia/ Tum etiam quia ſi fuiſſꝫ natus ex ioſeph fuiſſet de ſemine ieconie ⁊ per conſequens aduerſus eum cucurriſſet maledictio: cum nullibi legatur ab hac maledictōne exceptio chriſti. Ex parte autem Marie patet ꝙ non habuit ius. Tum quia maria nunq̄ habuit ius ad regnum ergo nō potuit generando transferre ius regni in alium. qui vellet reſpondere iudicio meo dicere poſſet ꝙ ioſeph non ſolum fuit ex ſtirpe dauid per ieconiam ſed etiam per mathā vt patet ex genealogia quam refert Lucas et ex conſequenti per ipſum chriſtus habuit ius ad regnū dauid: ſed quia hec queſtio alibi tractanda eſt ideo ꝓ nūc ſatis ſit.

v Tꝝ hītuū ⁊ ſignoꝝ exterioꝝ moderatio ſit actus virginitatis? Arguiť ꝙ nō quia cum habitu ⁊ ſignis impudicis ſtat integritas mentis et corporis ergo hec non ſunt actus v̓ginitatis. In oppoſitum arguitur auctoritate Cipriani de habitu virginum dicētis. Nec ornari aut placere cuiq̄ niſi domīo ſuo ſtudeant a quo ⁊ mercedem virginitatis expectant. Notandū ꝙ vt ſupra patuit inter caſtitatem ⁊ pudiciciam magna differētia eſt quia caſtitas immediate reſpicit coitum. Pudicicia autem ſigna quedam exteriora ipſius ⁊ ibi magis attribuimus pudiciciam coniugatis q̄ virginibus eo ꝙ contra pudiciciam coniugate errare poſſunt tam ſuperhabūdando in huiuſmodi ſignis exterioribus q̄ etiam deficiēdo eo ꝙ aliquando res poſtulat vt alter alterum excitet ⁊ ad honeſtam oblectationem prouocet: virgines vero tantum non peccant contra pudiciciā ſuperhabundando niſi forte raro: ideo non tam patenter impudicicia virginum ſaluatur ratio v̓ginitatis moralis ſicut impudicicia coniugatarum: pudicia tamē earum mihi videtur magna ⁊ preſtans virtus que conſiſtit in omnimoda reiectōne ſignorum exteriorum venerorum

Sit igitur prima concluſio v̓ginitas deo per votum ſacrata virginem inclinat ad fugiendū habitus illos in quibus aut ratione pompe aut ratiōe forme iudicium quoddam apparet libidinis. Probatur primo virginitas perfecta inclinat ad fugiendum ea per que ipſa faciliter ꝑiclitari poteſt. Sed per huiuſmodi habitus faciliter periclitari poteſt v̓ginitas ergo ipā inclinat ⁊c̄. Maior patꝫ quia quantum aliqua virtus inclinat ad actus quibus conſeruatur tantū videtur inclinare ad fugiendum actus quibus deſtruitur. Minor patꝫ quia que talibus habitibus vtitur iuuenum mentes in ſe allicit ⁊ prouocat ⁊ inflammat ⁊ ab his contra ſacrum eius votum ſollicitatur importūe difficile eſt auteꝫ contra tantam importunitatem perſiſtere maxime vbi habentur ſigna ⁊ iudicia animi a vera ſtabilitate ſua iam prolapſi. ꝙ innuit Ciprianus epiſtola qua agit de habitu virginum. Ceterum inquit ſi tu te ſtudioſius comas ⁊ per publicum notabiliter incedas oculos in te iuuentutis illicias ſuſpiria adoleſcentum poſt te trahas concupiſcendi libidinem nutrias peccandi fomenta ſuccendas ⁊c̄. ſequitur excuſari nō potes quaſi mente caſta ſis et pudica redarguunt te cultus improbi ⁊ impudicus ornatus nec cōputari iam potes inter virgines ⁊ puellas chriſti que ſic viuis vt poſſis adamari. Secundo virginitas perfecta inclinat ea fugere per que caſtitas in alijs regl̓ariter periclitatur ⁊ depit quia ſicut iuſtus amat iuſticiam in ſe ⁊ in alio ⁊ ſimiliter magnanimus ⁊ manſuetus ita caſtꝰ amat tam in ſe q̄ in alio caſtitatem. Sed per huiuſmodi habitus periclitatur caſtitas in alijs/ ſecundum illud Cipriani quod eodem loco habet: vt ⁊ ſi ipſa non pereas alios tamen perdas ⁊ velut gladium te ⁊ venenum videntibus prebeas ergo virginitas perfecta inclinat ad fugiendum huiuſmodi habitus. Tercio virginitas inclinat fugere ea que nō niſi proſtitutis et impudicis ꝯgruūt ſꝫ hmōi ornamēta ac cōpte veſtes nō niſi proſtitutis ⁊ impudicis feminis congruunt dicente Cipriano eadem epiſtola. Ornamentorum ac veſtium inſignia et lenocinia furiarum non niſi proſtitutis et impudicis feminis congruunt ⁊ nullarum fere precioſior cultus eſt q̄ quarum pudor vilis eſt. Probatur etiam eadem minor per illud quod habet᷑ in apocalipſi ⁊ venit inquit vnus ex ſepteꝫ angelis habentibus fialas ſeptem ⁊ aggreſſus eſt me dicens veni oſtendam tibi damnationē meretricis magne ſedentis ſuper aquas multas cum qua fornicati ſunt reges terre et duxit me in ſpiritu Et vidi mulierem ſedentem ſuper beſtiam ⁊ mulier illa amicta erat pallio purpureo ⁊ coccieo ⁊ adornata erat auro ⁊ margaritis ⁊ lapidibus precioſis ferens poculū aureum in manu ſua plenum execrationis ⁊ immundicie ⁊ fornicationis totius terre vbi ſecūdum ſententiam Cipriani deſcribitur ciuitas meretrix compta pulchrius ⁊ ornata ⁊ cum ornamentis ſuis ac propter ipſa potius peritura

Quarto ꝓbatur ꝙ per huiuſmodi ornamenta ⁊ veſtes periclitetur virginitas per illud iſaie exaltate ſunt filie ſion ⁊ ambulauerunt alto collo ⁊ nutu oculoꝝ ⁊ inceſſu pedum trahentes tunicas ⁊ pedibus ſimul ludentes ⁊ humiliabit dominus pñcipales filias ſion ⁊ reuelabit dominus habitum eaꝝ ⁊ auferet dominus gloriam veſtis illaꝝ ⁊ ornamēta eaꝝ ⁊ crines ⁊ circinnos ⁊ lumilas ⁊ diſcriminalia ⁊ dextralia ⁊ armillas ⁊ botronatū ⁊ ſpecula et annulos et in aures ⁊ cerica cōtexta cū auro ⁊ iacincto et erit pro ſuauitate puluis ⁊ pro cingulo reſte cingēs ⁊ pro ornamento capitis aureo caluitium habebis: quibus verbis ſecundum ſententiā Cip̄ani ornatus ⁊ comptitudo veſtiū cauſa eſſe ſignificantur corrupte virginitatis hinc inquit corruptas eſſe virgines hinc a cultu vero ⁊ diuino deſciuiſſe pronunciat exaltate ceciderunt compte turpitudinem feditatemqꝫ meruerunt ſerico ⁊ purpura indute chriſtum induere non poſſunt.

Quinto ille que mentis ⁊ corporis integritatem ⁊ pulchritudinem deo vt ſibi placerent ꝑpetue virginitatis voto ſacrauerunt non debēt niti vt de eadem pulchritudine hominibꝰ placeant: quia per hoc ꝙ ſacrata eſt deo ablata eſt hominibus. Sed veſtis precioſa ornata ⁊ compta fit vt placeamus hominibus per votum autem ſacrata eſt ⁊ integritas ⁊ pulchritudo virginum deo: igitur. Maior patet per Ciprianum vbi ſupra dicentem nec ornari aut placere cui q̄ niſi domino ſuo ſtudeant a quo ⁊ mercedem virginitatis expectant ⁊ paulo poſt hi ſunt qui ſequuntur agnum quocunqꝫ ierit ꝙ ſi chriſtum continentia ſequitur ⁊ regno dei virginitas deſtinatur quid eſt illis cum terreno cultu ⁊ cum ornamentis quibus dum hominibus placē geſtiunt: dominum offendunt non cogitantes eſſe predictum qui hominibus placent confuſi ſunt quoniam deus nihil fecit eos. Et Paulus ait ſi hominibus placere vellem chriſti ſeruus non eſſem. Sexto probatur eiuſdem Cipriani auctoritate ibidem dicentis. Continentia vero et pudicicia non in ſola carnis integritate conſiſtit ſed etiam in cultu ⁊ ornatu honore parit᷑ ⁊ pudore. Sed conſtat ꝙ continentia non conſiſtit in cultu ⁊ ornatu diſconuenienti caſtitati niſi vt eum fugiat ⁊ cōuenienti caſtitati niſi vt eū ſuſcipiat ergo virginitas inclinat ⁊ cetera.

Septimo virginitas non ſolum inclinat habentem eam ad ſaluandum integritatem mentis et corporis. Sed etiam ad hoc ꝙ intelligat᷑ ⁊ credatur eſſe in eo qui eam habꝫ ita ꝙ facit iclinatiōem circa exteriora talem vt nemo qui viderit dubitet eam eſſe virginem ⁊ per conſequens inclinat ad exhibenduꝫ exterius ea que ꝯſentanea ſūt itegritati intiori ⁊ nō ad infamādum tantum bonum cultu corporis. Sed habitus ornatus ⁊ comptus qui pre ſe fert iudicia q̄dam libidinis facit vt que virgo eſt credat᷑ non eſſe virgo nec conſentit cum interiori integritate ſed infamat bonum virginitatis igitur. Maior eſt Cipriani ita dicentis virgo non eſſe tantum ſed ⁊ intelligi debꝫ ⁊ credi. Nemo cum virginem viderit dubitet an virgo ſit parem ſe integritate in omībus preſtet nec bonū corporis cultus infamet. Octauo ornatus corporis eo ſolo fine laudabilis videt᷑ vt ornata mulier placeat viro aut quem habꝫ aut quem querit vt habeat. ſed vͥgo voto perpetue virginitatis nec virum hꝫ nec virum querere debet vt habeat igr̄ Hanc rationem facit Ciprianus cum ait quid ornata quid compta ꝓcedit quaſi maritū aut habeat aut querat. Timeat potius placere ſi vͥgo eſt nec periculum ſui appetat que ad meliora ⁊ diuina ſe ſeruat ⁊ ſequitur que virum non habent cui placere ſe ſimulent integre et pure non tantum corpore ſed etiam ſpiritu perſeuerent. Nono exterior cultus cohercendus eſt in muliere ⁊ ſm̄ eccleſiaſticam diſciplinā mo-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

derandus ergo multo magis in v̓ginibus. cōſequentia probat᷑ ꝗa mulieres excuſant cultus ⁊ ornatus ſuos ꝓpter maritū. virgo autem nullā cultus ſui excuſationē ⁊ nullam venie cām hꝫ ⁊ cum non poſſit in alterꝝ deriuare mendacium culpe ipſa ſola manet in crimine. Secūda cōcluſio ꝑpetue virginitatis perfectus habitus v̓ginem inclinat vt nec comā nutriat nec de pulchritudine carnis gloriet᷑. Hec concluſio ꝓbari poteſt eiſdem rationibus: ꝑ hec enim frequent̓ periclitat᷑ mentis ⁊ corporis integritas. Probatur ſecundo auctoritate cip̓ani epiſtola qua ſupra dicentis Neq; enim fas eſt v̓ginem ad ſpeciem ſue forme comā nutrire aut de carne aut de eius pulchritudine gloriari cum nulla ſit illis magis q̄ aduerſus carnem colluctatio ⁊ vincendi aut domādi corꝑis obſtinata certatio n̄ decet enim vt que ſe carnis concupiſcētiis renūciaſſe ꝓfitet᷑ in eiſdem ꝗbus renunciauerat inueniat᷑ ⁊ ſequit᷑ deprehenderis virgo detegeris Aliud te eſſe iactas ⁊ aliꝺ affectas maculis te concupiſcentie carnalis aſpergis cum integritate candida ſis ⁊ pudore. Ex ꝗbus cōcludit neminem chriſtianum decet ⁊ maxime v̓ginem non decet claritatē vllā computare carnis ⁊ honorem: ſed ſolum appetere ſermonem dei bōa in et̓num māſura complecti. aut ſi in carne ſit gloriandum tunc plane quando in nomīs xp̄i cōfeſſione cruciat᷑ quando fortior femina viris torquentibus inuenit᷑ quādo ignes aut cruces aut ferrū aut beſtias patit᷑ ut coronet᷑ illa ſunt carnis p̓cioſa monilia: illa corporis ornamēta meliora. Tercia concluſio non decet viginē ſuccis appoſitis pulchritudinem faciei aut crinium aut corꝑis emētiri. pꝫ quia hec ex malis artibus peccatorꝝ ⁊ apoſtatarꝝ angelorꝝ prodierunt. Illi enim (vt ait Cip̓anus) docuerūt oculos circūinducto nigrore fricare ⁊ genas mendacio ruboris inficere ⁊ mutare adulterinis coloribus crinē ⁊ expugnare ōnem oris ⁊ capitis v̓itatem ergo nullas feminas decet hec facere ꝙ ſi nullas decet maxime virgines non decet. Aliam rōnem addit Cip̓anus ꝗa talia facere eſt temerarie impugnare opus diuinū et velle emēdare qꝺ fecit ac ſi mł̓e feciſſꝫ ⁊ nitit᷑ vincē ſn̄iaꝫ dn̄i dicentis nō poteſt facere capillū vnū album ⁊ nigrꝝ ⁊ poſt multas alias ſuaſiōes ita concludit v̓gines certe que ſe hm̄ōi artibus cōſperſere int̓ virgines non putem debere numerari ſed tanq̄ contactas oues ⁊ morbidas pecudes a ſancto ⁊ puro grege v̓ginitatis arceri ne contagio ſuo cet̓as polluāt dum ſimul degunt ne perdant alias quecunq; perierent. Quarta couclusio non decet v̓ginem ſimul cum viris balnea adire. probat᷑ primo que ſunt contra pudicos ⁊ ſobrios mores q̄tamcūq; licentiā ſibi ꝑ negligentiā vſurpauerint non decent v̓ginem ⁊ contra talia v̓ginitatis habitus inclinat. ſꝫ hec ſunt contra pudicos ⁊ ſobrios mores igit᷑. Maior probat᷑ auctoritate Cipriani. Nec illa inq̄t pret̓ eo qui dum negligentia in vſum veniunt contra pudicos ⁊ ſobrios mores licentiā ſibi de vſurpatione fecerunt. Minor ꝓbat᷑ quia v̓gines per hunc modum corꝑa ſua dicata pudori pudicicie ac deo exponunt oculis virorꝝ curioſis ad libidinem que cum ea corā viris nudis nudant vident ⁊ vident᷑ turpit̓ ⁊ illecebrā viciis p̄ſtant ſolicitant ⁊ immutant viros preſentes ad corruptelā ⁊ iniuriā ſui nec excuſant᷑ a crimīe ob hoc ꝙ illic veniunt ſola intentione lauandi corꝑis quia licꝫ neminem cōſpiciāt impudice a multis tamen impudice conſpiciunt᷑ licꝫ etiā non polluant ocnlos ſuos turpi oblectatione ⁊ impudica dum tamen oblectāt alios ipſe polluunt᷑. Secundo quia tales cum veſtibus corpoꝝ v̓ecundiā honorem corporis ac pudorem exuunt ⁊ v̓ginitatis locus denotādus ⁊ quaſi cōtrectandus exhibet᷑. Tercio tales non habent v̓ecundiam virginalem g̊ tales non habent verā ⁊ ꝑfectā v̓ginitatem quia illa ꝑfecta incliat ad v̓ecundiam v̓ginalem. An̄cedens ꝓbatur ꝗa illa que nuda inuerecundiſſime v̓ſatur int̓ viros cū eſt veſtita multominus eſt int̓ viros v̓ecunda ⁊ ideo ait Cip̓anus iam nunc conſidera an cum veſtita eſt v̓ecundia ſit int̓ viros talis que ad inuerecundiā proficit audacia nuditatis. Quinta concluſio non decet deo ſacratas v̓gines nuptiarꝝ conuiuiis intereſſe patꝫ quia in talibus vt in pluribus contingūt laſciui ſermones ⁊ impudica colloquia ꝗbus anteceditur fomes libidinum. Secundo quia virginibus ⁊ nuptis vota ⁊ ſtudia ſunt diuerſa: ⁊ cum virginum animꝰ nō ſit ad nuptias non debꝫ eis eſſe locus in nuptiis ⁊ maxime cum illic nihil videat᷑ aut diſtatur quia eas in propoſito virginitatis cōfirmet propt̓ quod fit vt que impudica illic venit recedat impudica ⁊ licꝫ v̓go corpore ac mente ꝑmaneat oculis tamen auribus ⁊ lingua minuit q̄ habebat ſcꝫ v̓tutes caſtitatis ⁊ pudicie ⁊ que ſupra diximus tandem ꝓbat Cip̓anus hoc modo dicens.ſic ḡ eccleſia freq̄ntervirgines ſuas plangit ſic ad infames eaꝝ ac deteſtabiles fabulas ingemiſcit ſic flos oīs virginū extinguiť honor cōtinentie ac pudor poniť gloria omnis ac dignitas ꝓfanať ſic ſe expugnatus iīmic⁹ ꝑ artes ſuas inſerit ſic inſidiis per occulta fallentib⁹ diabolus obrepit ⁊ dum ornari cultius dum liberius vagarivirginesvolunt eſſe v́gines deſinūt furtiuo dedecore corrupte vidue anteq̄ nupte ñ mariti ſed Xp̄i adultere ⁊ q̄ fuerant p̄miis ingentibusv́gines deſtinande tam magna ſupplicia ꝑ amiſſa ſunt v́ginitate ſenſure.hec ille.Ex quibus cōcludit ꝙ nec facié nec ceruicé nec formāvel ſuccisvel aliis modis corrūpé dn̄t ꝙ nō dn̄t ferre iaures/ ñ armillas/nō monilia:nō aureos cōpedes/nō crines colore fucare/nō cūvirī ſed cum feminis lauari/nō nuptiis/nō ꝯuiuiis laſciuis intereſſe quoꝝ ꝑiculoſa cōtagio é. vince inquitveſté quevirgo es: vince aurū q̄ carné vincis et ſeculū:non eſt eiuſdé nō poſſe a maioribusvinci:⁊ imparé minoribus inueniri.

Sexta cōcluſio. Nō inclinat in fugā ſupradictorū habitusv́ginitatis imediate ſed mediate actu ſuo elicito.ꝓbatur quia fuga horuꝫ ꝑtinet ad aliamv́tuté putavel ad pudiciciā vel ad modeſtiāvel ad affabilitaté.Ad v́ginitaté autem non ꝑtinet niſi inq̄tum predicta ſi non fugianť nata ſunt facere ꝑiclitarivirginitaté ⁊ de hͦ mō inclinationis dictum eſt ſupra in multis locis.

Contra primā cōcluſioné arguiť ſic.Omé illud ad quod inclinat aliqua virtus opponiť alicui qͦd eſt incōpoſſibile actui illius virtutis.ſed hmōiveſtiū ornataꝝ aut comptaꝝ vſus nō eſt incōpoſſibiľ actuiv́ginitatis cum ſtet cū illovſu integritas mentis ⁊ corꝑis:igť. Secundo.virginitas in v́gine non cōſecrata deo nō inclinat in p̄dicta:ergo nec v́ginitas deo ꝑpetue ſacrata.Cōna tenet quia iſta et illa ſunt eiuſdé rōis Et an̄s ꝓbať quia talivirgini lꝫ ſe comptā ⁊ ornatā gererevt placeat marito qué q̄rit. Tercio.habituū ſpecie differentiū ſunt inclinatiōes differentes ſpecie:ſed modeſtia ⁊ pudicicia ad quas ꝑtiuent iſti actus ſunt habitus ſpecie differentes:ergo et inclinatóes eorū ſunt ſpē differentes/⁊ per cōnsv́ginitas nō inclinat ad actuꝫ fugiendi talia. Quarto.Si ſic hoc ideo eēt q̄a virgo debet ſoli deo placere ⁊ non hominib⁹ ſꝫ hoc eſt falſum:igitur.Maior patꝫ exvna ratōe ſuperius adducta ex auctoritate Cipri.Minor probatur. Tuꝫ primo quia ſimul placere poſſumus deo ⁊ hominibus cum cōplacentia reſpcū vnius non inferat diſplicentiāꝫ reſpcū alterius iuſtus enim faciendo iuſticiā ſimul placet deo et hominibus.Tuꝫ ſecundo quia cōplacere hoībus in pulchiitudíe forme nullibi īueniť a deo ꝓhibituꝫ:ergo in hac re cōplacere hominibns non infert diſplicere deo.Quinto.mľte tales v́gines nobiles ſunt et diuiciis affluentes:ḡ licet eis rōne nobilitatis ⁊ diuiciarū armillis in auribus monilibus ⁊ aliis p̄cioſis ornamenť vti. Coſequentia tenet quia poſtquam deus voluit eas talia poſſiderevoluit etiam eas eiſdem vti

Sexto.Quia tales ita faciendo aut peccāt aut non.ſi non ſequitur ꝙ ad fugam horuꝫ non inclinatv́ginitas.Nec poteſt dici ꝙ peccent q̄a ſi peccant hoc maxime eſt quia ſe exponunt periculo:ſed hoc nō q̄a ꝑiculū cui ſe exponunt nō eſt cōfundens ⁊ obruens ſed tantū circundās

Septimo.Licꝫvxori ita ſe ornare ⁊ comptaꝫ gererevt pulchritudo ſua placeat tam ſuoviro q̄ aliis:ſed virgo non magis ꝓhibeť placere hominibus q̄vxor aliis aviro ſuo:ḡ lꝫ v́gini ita ſe ornatā ⁊ comptā gererevt placeat hominibus.

Octauo.Placere hominibus in pulchritudíe etvelle ꝙ homines iudicent eam pulchrā nihil penitus malicie includit:ḡvirginitas ꝑpetua ñ inclinat in oppoſitum huius.An̄s patꝫ quia in hoc nec iniuſticia eſt nec imprudétia nec timiditas aut audacia nec intemꝑantia. Ad primam nego maioré.Virtus enim non inclinat tantum in fugam actuum incōpoſſibiliuꝫ actui ſuo:ſed etiam inclinat in fugā actuum vel rerū inducentiū ad actus oppoſitos actui ſuo ſicut cōuiuere luxurioſis non opponiť formaliter actui caſtitatis/caſtitas tamen inclinat mediante actu ſuo elicito fugere cōuictum luxurioſū ⁊ auditum ſermonuꝫ turpium/ quia hec inducūt et inclinant ⁊ impetuꝫ faciunt ad actus oppoſitos actibus caſtitatis. Ad ſecundam nego cōſequentiā quia enim querit maritum licꝫ ſibi aliquid et expedit quod nō licꝫ ei que deo ꝑpetuā virginitaté ſacrauit.Et ad ꝓbationem conſeq̄ntie nego aſſumptum.Virginitas enim ſacrata deo habet multa pro obiectis que non habet aliavirginitas ſcilicꝫ circunſtantiam perpetuitatis/abnegationem coniugii/⁊votum aut p̄miſſionem factam deo. Ad terciam cōcedo maiorem et minorem et concluſionem primam et nego ſecundum conſeqnens cum conſequentia. niſi intelligatur de inclinatione immediate facta ab habitu de qua concedo conſequens de inclinatione auteꝫ facta ab habitu mediante pro prio actu elicito nego conſequentiaʒ et cōſeqn̄s

Ad quartaʒ concedo maiorē de debito cōgruitatis ⁊ nego minorem quia placendo ī pulchritudine ſua hominibus ꝑiculum eſt ne v̓ginitas eius pereat ⁊ deo diſpliceat ⁊ hoc videtur tetigiſſe Cipri. cum ait. Nunc quanta ignorantia tui eſt animi. quāta demētia id velle quod ⁊ nocuerit ſemper ⁊ noceat ⁊ putare vt inde ipſa non pereas. Vnde alios periſſe cognoſcas

Ad p̓mā ꝓbatōeʒ minoꝝ ꝯcedo aſſūptū. ſed ꝙ dico vbi placēdo hoībus periculuʒ eſt ne deo diſplicere incipiamus licet vtriqꝫ placere poſſimus ⁊ forte liceat tamen non expedit. Ad ſecūdam ꝓbatōem cōcedo an̄cedens et conſequens nec enim dico ꝙ illa placentia ſit peccatū mortale: ſed ꝙ in fugam eius tanq̄ in aliquid periculoſum virginitati v̓ginitas īclinat. Ad q̄ntam cōcedo an̄cedens ⁊ negat cōnam Cipri. vtere (inquit ille) diuiciis ad res ſalutares/ et ad bonas artes vtere ad illa que deus precepit diuitem te ſentiant pauperes/ locupletem ſentiāt īdigentes/ patrimonia tua deo fenera Xp̄m ciba vt virginitatis perferre gloriam liceat vt ad domini venire premia cōtingat multis ꝓcibus exora ⁊ alia multa. Et ad ꝓbationem nego aſſūptum. Nam ⁊ voceʒ homini deus dedit vt habꝫ Cipri. et tamen non ſunt iccirco amatoria cantanda aut turpia/ ⁊ ferrū eſſe ad culturā t̓re deꝰ voluit/ nec homicidia ſunt iccirco: nec q̄a thura et ignem deus inſtituit ſacrificandum eſt idolis. Aliter tamen poſſit rn̄deri ꝙ lꝫ ſꝫ nō expedit. Ad ſextam dico ꝙ aliquādo peccant/ vt cum hec faciunt voluntate nimiuʒ inordinata placendi hominibus ⁊ vt ab eis ſollicitent᷑ ⁊ amore ſui capiant᷑. licꝫ etiam non intendant eis rogantibus conſentire/ aut temptationi ſuccūbē. Et cū dicit᷑ ſi nō peccēt ſeq̄tur ꝙ ad fugā ⁊c̄ Nego ꝯſequētiā ⁊ cā eſt iā ſaꝵ dcā q̄a q̄uis hec licerent nec peccetur faciendo tamen propt̓ periculum non expediunt ſecunduʒ illud Apoſ. Omnia licent ſed non omnia expediunt. Et cū probatur ꝙ non peccent q̄a ⁊c̄. Dico ꝙ illa non eſt cauſa: ſed inordinatum placendi deſideriuʒ

Ad ſeptimam concedo maiorē pro prima ꝑte ſcilꝫ pro illa qua dicitur vt placeat viro ſꝫ nego pro ſecunda ſcilicꝫ qua dicitur et vt placeat aliis. Videtur enim expedire vt ſe moderate ⁊ inter terminos modeſtie ornet vt placeat viro ſꝫ non vt placeat aliis. Et nego minorem quia enim virgo ſe ⁊ corpus ſuum deuouit deo ſicut vxorata ſe et corpus ſuū marito deuouit/ ideo ſic placere deo ſibi expedit vt non placeat hominibus. Pretera eſt ideʒ modus in muliere quo placeat viro ⁊ aliis hominibus: ſed non eſt idē modus quo virgo placeat deo ⁊ hoībus quia placet deo amando ⁊ ſeruando integritatē mētis ⁊ corpis et fugiendo ea que huic integritati afferunt periculū. Eodem autem habitu ⁊ ornatu mulier viro ⁊ aliis placꝫ/ neqꝫ ſibi tantum īminet periculum quia habet virum qui ardorem cōcupiſcentie maritali officio extingat.

Ad octauā dico primo ꝙ illud videtur īcludere aliquid malitie ſiue culpe ⁊ criminis ⁊ huiuſmodi actioneʒ virginū appellat Cipri. culpā et crimen in eadem epiſtola cuʒ ait. ꝙ ſi illi petrus ſcꝫ ⁊ paulus mulieres admonent cohercēdas ⁊ ad eccleſiaſticam diſciplinā religioſa obſeruatione moderandas que excuſare cultus ſuos ſoleant per marituʒ: q̄to id magis obſeruare virginem fas eſt cui nulla ornatus ſui competat venia nec diriuari in alterum poſſit mēdacium culpe: ſed ſola ipſa remaneat in crimine. Ecce vbi cultum ⁊ ornatum appellat Cipri. culpam ⁊ crimen quod verū eſt vbi deſideriuʒ oſtētationis pulchritudinis eſt ita inordinatum ꝙ notabiliter excedit mediuʒ pudicicie aut modeſtie aut affabilitatis aut alterius virtutis circa humanā conuerſationem exiſtentis aut ſcḿ ꝙ accedit ad inordinatum appetitum glorie. Hiis autem ſecluſis non videtur dicere maliciā ſed tantum diſſuadetur a doctoribus ꝓpter periculum quod imminet per eam virginitati. eodem modo pene argui poſſet contra alias concluſiones et ſolui niſi ꝙ in aliquibus diceret᷑ n̄ licere qꝺ hic dicimus nō expedire Rō an̄ oppoſitū ſoluta eſt.

t Trum viduitas ſit virtus? Arguit᷑ ꝙ non quia circa vnam materiaʒ nō eſt niſi vna v̓tus: ſed circa materiā venereoruʒ eſt virtus v̓gītas: ergo viduitas nō eſt virtus.

In oppoſitum Arguitur. Omnis caſtitas eſt virtus: ſed viduitas eſt caſtitas: ergo viduitas ē uirtus. Notandum eſt. ꝙ viduitas accipitur dupliciter. Vno modo pro ꝓpoſito perpetue continentie in ea que cum corrupta ſit eſt tamen a lege viri ſoluta et dicitur perpetue cōtinētie ad differentiam viduitatis temporanee de q̄ ſtati dicet᷑. Dicitur in ea que corrupta eſt ad differētiam v̓ginitatis/ dicit᷑ ⁊ a lege viri ſoluta ad differentiā caſtitatis cōiugalis Alio modo capit᷑ ꝓ poſito temporanee cōtinentie in ea que cū corrupta ſit eſt tn̄ a lege viri ſoluta ſicut enī eſt du

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

plex ꝓpoſitum integritatis ita ⁊ cõtinẽtie vel celibatus. Tercio modo accipiť viduitas ꝑ carentia ⁊ deſtitutõe ab omni ſolatio humano ita ꝙ q̃uis aliqua ſit que habeat virũ: quia tñ eſt pauper ⁊ impotens ⁊ caret opibus ⁊ amicis talis q̃tum ad indigentiã auxilii inter viduas numerať ⁊ cum iubet dñs viduas ſubleuari ⁊ eas iis qui in poteſtate ſunt cõmendat: hĩ viduarũ gen⁹ cum aliis cõprehendit hoc mõ accepiſſe viduã videť gloſa ſup pſal. cxxxi Vidua eſt õnis aĩa que intelligit ſe deſertã omni auxilio niſi ſoli⁹ dei he tñ non ꝑtinent ad ſtatũ viduitatis ſm̃ ꝙ eius diſtinctio ex diuerſis gradibus caſtitatꝭ ſumitur. Prima cõcluſio. Viduitas non dicit carentiam filiorũ nepotũ ⁊ familie. ꝓbať qꝛ aliqua que virum habuit poſt obitũ viri hñs firmum ꝓpoſitũ abſtinendi ꝑpetuo a venereis rcẽ rationi cõſonuꝫ eſt caſta ⁊ nõ caſtitate cõiugali quia viro caret nec caſtitate virginali qꝛ corrupta eſt: g̊ viduali ⁊ tñ non caret omnino filiis nepotibus ⁊ familia g̊ viduitas nõ dicit carẽtiam ⁊c̃ Scđa cõcluſio. Et ſi vidua ſit aliq̃ que nũq̃ ſacrabiľe cõnubiũ ſortita ẽ: nulla tñ ad viduitatꝭ ſtatũ ꝑtinet niſi q̃ ſic corp̃e corrupta ẽ vt v̉go eſſe deſierit. ṗma pars pꝫ qꝛ multe corrũpũť ſine ſacramentali cõiugio detur g̊ aliqua talis que tacta diuinit⁹ ꝑpetue cõtinentie ꝓpoſitũ aſſumat ſicut legiť de magdalena ⁊ de maria egiptiaca: cõſtat ꝙ caſtitatis huius nõ eſt v̉ginitas nec caſtitas cõiugalis: g̊ viduitas: lꝫ tñ hec non ſit cõis appellatõ: ſꝫ eas tñ vulgares viduas appellant que ſunt legittimũ cõiugiũ ſortite/ideo vidua que derelicta eſt vocatur. Scđa ps pꝫ qꝛ que non eſt corrupta ꝑtinet ad ſtatum virginuꝫ

Tercia cõcluſio. Ꝓ hoc ꝙ aliqua ad ſecũdas aut tercias nuptias tranſiuit ſi derelicta eſt nõ impeditur a ſtatu viduitatis. ꝓbatur vt p̃cedentes quia talis cum aſſumit cõtinentie ꝑpetue ꝓpoſitũ non eſt de ſtatu virginũ aut cõiugataruꝫ g̊ ꝑtinet ad ſtatũ viduarũ. Probať etiã auctoritate Am. dicentꝭ. Neqꝫ v̉o ſi que in ſecũdas aut ťcias nuptias tranſierit quas vtiqꝫ apoſtolica ñ dãnãt p̃cepta q̃ſi fructu pudorꝭ emiſſio ſi rurſ⁹ ſoluta fuerit a viro ab effectu viduitatis arceť/habebit illa quiđ meritũ caſtitatis: ſed ꝓbatior erit que alterius non fuerit expta cõiugiũ in illa enim ſtudiũ eminet caſtitatis: huic v̉o aut ſenectus aut pudor modũ feciſſe videť nubendi. h⁹ tñ ſententie vltima ps intelligẽda ẽ ceťis paribus. Cõtingit enim ꝙ vna vidua cõtenta ſit p̄mis nuptiis ꝫ altera non ꝓpter amorẽ caſtitatis p̃ciſe ita ꝙ in eis ceťa que facere poſſunt ad ſecundo ⁊ 3° ꝯ̃hendũ ſint paria ⁊ in hoc veritatem habꝫ ſententia Am. cõtingit vero aliquando ꝙ cetera ſint imparia. Poſſibile eſt eni ꝙ que nõ cõtraxit niſi ſemel multo diucius fuit cũ illo vnico cõiuge q̃ alia fuerit cum tribus cõtingit ĩterdũ ꝙ in primo fuit multa impotentia reddẽdi debitũ. cõtingit ꝙ illa que abſtinet a ſecundis hoc facit non ꝓpter amorẽ caſtitatis ſed ꝓpter amorũ liberorũ quos ex primo ſuſcepit cõtingit ꝙ vna reperit ſecundas nuptias ſibi ⁊ liberis multũ oportunas ⁊ cõuenientes. alia autem econtra/cõtingere p̃terea poſſunt multe alie circunſtantie ꝓpter quas impediť ne ex nuptiarũ multitudĩe inferri poſſit maior diminutio caſtitatis iõ in talibus nec faciliter iudicãdum neqꝫ ſunt leuiter regule generales ponẽde

Quarta cõcluſio. Et ſi deuotio orandi ſedulitas ieiunia ⁊ pietatis opera verã viduitatẽ et adiuuent ⁊ tanq̃ ſigna quedã iudicent nõ ſũt tñ iſta de vere viduitatis eſſentia. ꝓbatur ṗma ps auc̃te Am. li. de v̉ginitate. Vidua p̃diceť vni⁹ viri vxor etatis q̊ iam ꝓbata ꝓceſſu viuida religione ⁊ effeta iam corp̃e cuius diuerſoriũ in tẽplo colloquium in prece vita in ieiunio que dierũ noctiũqꝫ tp̃ibus indefeſſe deuotiõis ardet obſequio cum corporis cognoſcat ſenectutẽ pietatꝭ tñ neſciet etatem. Deuotio enim vtilis eſt viduitati cõſeruande. Nam per hoc ꝙ amať de⁹ ⁊ colitur deſeriť mundi voluptas que in venereis ẽ maxima ⁊ per ꝙ frequenť deum ⁊ celeſtia cogitamus a cogitatione carnaliũ voluptatũ ſalubriter auertimur qua cogitatione nihil magis obeſt caſtitatẽ ſequi volentibus. deuotio g̊ ẽ cã cõſeruande ⁊ augmentande caſtitatis vidualis et eiuſdẽ iudiciũ ſatꝭ vehemens cũ ſit iudicium cõuũſionis mentꝭ in deum ⁊ auerſionis a carnalibus voluptatibus. Orandi ſedulitas etiã viduitatem adiuuat per remotionẽ eorũ que ĩpediunt eam aut corruptiua ſunt eius adiuuat eam per modũ meriti. p̃cum enim ⁊ orõnũ inſtantia meremur vt deus in nobis caſtitatẽ vidualẽ et cõſeruet ⁊ augeat ſic tñ precib⁹ ⁊ orõnibus vacare debꝫ vidua vt filios nepotes ⁊ familiam [illegible]bꝫ nõ negligat. Et iõ ait Apoſ. ṗma ad thimoteũ. v. ſi q̃ vidua filios aut nepotes h[illegible]diſcat primũ domũ ſuã regere ⁊ mutuã vicẽ reddere parentib⁹ hĩ eni acceptũ eſt corã deo q̃ aũt v̉e vidua eſt ⁊ deſolata ſperet in deũ ⁊ inſtet obſecrationibus ⁊ orõnibus die ac nocte. Ieiunia etiã vidualem caſtitatẽ adiuuant in q̃tum p eam macratum corpus ſubiugū rōnis ponitᷣ nō aduerſatur nō rebellat:ſed cōtinentie legē ꝑfert minus moleſte cōmeſſationes enim caſtitatē deſtruūt et corrumpunt. Et iō Pau. i. ad thimo. v. vidua que in delitiis eſt viuens mortua eſt. Et Hieroni. in quadā epiſtola. O filia ſi Apoſ. corp⁹ ſuuꝫ in ſeruitutē redegit ne cum aliis p̄dicaret ipſe reprobus efficeretᷣ quō tu iuuēcula adhuc in iuuentutꝫ feruore poſita dapibus ꝛ vino plena poteris eſſe de caſtitate ſecura. Eandē auteꝫ vim habent in corpore ſenectus ꝛ debilitas viriuꝫ q̄ ieiunia imo maiorē et ob hᷦ vult Am. ꝙ vidua que ꝓbatᷣ ꝛ laudetᷣ ac ſi iam nihil dubitetᷣ de caſtitate eius ſit effeta corpore antiqua etate ꝛ lōgo etatis ꝓceſſu ꝓbata. Vult p̄terea ꝙ diuerſorium eius ſit in templo ꝓpter tria. Primo quia templū eſt loc⁹ orōnis ꝛ domus dei ideo frequētatio templi ſignū eſt amoris in deum. Secūdo quia locus ille eſt minime aptus libidini:ideo vidua q̄to magis locū illū freq̄ntat tanto ſe magis a pruritu libidinis elongat. Tercio. q̄a q̄ diuerſorium hꝫ in templo fugit conūſatōem hoīꝫ et mulierū qua conūſatōe nihil eſt caſtitati ꝑiculoſius. Et ideo Hiero. ad Euſtra. Nolo habeas cōſortiū matronaꝝ:nolo ad nobiliū accedas domos:nolo te frequentᷣ videri ꝛ cōtemnas eſſe quod noluiſti. In cōuerſatione humana cōtigit audire ꝛ loqui frequentiſſime ea que parū congruunt caſtitati. Pietatis aūt oꝑa ſunt merita reſpectu caſtitatis ſeruande ꝛ augende/ ꝛ iō in hec omnia inclinat habitus viduitatis mediante actu ſuo elicito ꝛ ipſa tanq̄ effect⁹ cām caſtitatē indicant ꝛ repreſentant. Secunda ꝑs ꝓbatᷣ. quia ꝓpoſito in aliqua corrupta et a viri lege ſoluta ſolo ꝓpoſito firmo ꝑpetue cōtinentie ꝓpter deū/ eſto ꝙ de aliis nihil ꝓponat ipſa eſt caſta caſtitate viduali:g̊ p̄dicta nō ſunt de rōne ꝛ eēntia caſtitatis vidualis. Añs ꝓbatur vtᷤ talis eſt caſta ꝛ nō caſtitate v̓ginali aut cōiugali g̊ viduali. Quinta cōcluſio. Caſtitas vidualis eſt virtus multū excellens ꝓbatur ōnis habit⁹ elciuus ī medietate cōſiſtens recta rōne deᷤminata circa bonū difficile ꝛ. excellens eſt v̓t⁹ excellēs:ſꝫ caſtitas vidualis eſt hmōi igr̄. Minor pꝫ ꝑ vltima ꝑte quia eſt circa reiiectōem ꝛ abdicatōeꝫ venereorū actuū que eſt corpus difficile ꝛ mltū excellens cuꝫ rōnabiliter fit ꝙ in medietate cōſiſtat. Patꝫ quia cōtingit ꝙ rcā rō alñ dcāt ꝓptᷣ aliq̄s circunſtantias ꝙ eſt vacandū ꝯiugio ꝛ tē ſi nō vacaretᷣ peccaretᷣ deficiendo. alñ v̓o dcāt ñ eē vacandū ꝓptᷣ multa q̄ ad hᷦ ſapientē moueret et tūc ſi vacaretᷣ peccaretᷣ ſuꝑabūdādo. cōtingit v̓o ꝙ alñ rcā rō dictat nō eſſe malū indulgere cōiugio:nec eſſe etiā malū ſed magnum ꝛ excellens bonū ꝑpetuā cōtinentiā cōſeruare. Caſtitas autē vidualis inclinat vt nos mediū inter hec extrema ſequamur ꝛ ꝑpetue cōtinentie ꝓpoſitū aſſumamus cū recta ratio nullomō dcāt indulgendū eſſe cōiugio. Sexta cōcluſio. Caſtitas vidualis eſt a caſtitate v̓ginali ꝛ cōiugali ſpecie diſtincta. ꝓbata eſt iſta cōcluſio ſupius ꝛ oſtenſa ex obiectis ſpecifica diſtinctio Septima cōcluſio. Caſtitas vidualis eſt caſtitate v̓ginali minus excellens. ꝓbatᷣ qcq̄d ꝑfectōis reperitᷣ in caſtitate viduali illud repitᷣ in caſtitate v̓ginali ꝛ cū hᷦ aliq̄d aliud:g̊ caſtitas v̓ginalis eſt ꝑfectior. Añs pꝫ q̄a in viduali caſtitate reperitᷣ ꝓpoſitū ꝑpetue cōtinentie ꝛ hᷦ idem repitᷣ in caſtitate v̓ginali/ ꝛ p̄terea in v̓ginali repitᷣ ꝓpoſitū ꝑpetue incorruptōis qꝺ nō repitur in caſtitate viduali. Secundo ſi ſint due incorrupte q̄rū vna ꝓponat firmitᷣ ꝑpetuā incorruptōem ꝛ alia ꝓponat nubē ſed nunq̄ t̄nſire ad ſcꝺas nuptias imo ꝓponat ꝑpetuā ꝯtinentiā poſt mortem mariti quē iudicio medicorū aut alio mō fit poſt paucos annos moriturū. cōſtat ꝙ ꝓpoſitū ꝑme ē mltᷣto ꝑfectius q̄ ꝓpoſitū ſcꝺe/ ꝛ tñ ꝓpoſitū ſcꝺe continet v̓tualitᷣ ꝓpoſitū viduitatis lꝫ forte nō ita abſolutū ſicut in vidua iam a lege viri ſoluta. Tercio. caſtitas in vidua q̄ t̄nſiuit ad ſcꝺas nuptias cet̄is paribus nō eſt ita ꝑfecta ſicut illa q̄ nō t̄nſiuit ad ſcꝺas nec caſtitas in ea q̄ tranſiuit ad t̄cias nuptias eſt ita ꝑfecta ſicut in ea q̄ nō tranſiuit ad t̄cias:g̊ caſtitas in ea q̄ nullo mō trāſit ad nuptias ꝛ in qua ſemp ꝑdurauit ꝓpoſitū integritatis eſt multo ꝑfectior q̄ caſtitas ī illa que t̄nſiuit ad nuptias qualis eſt vidua. Quarto. cohibere ſe a coitu ſm dcāmen rcē rōnis eſt laudabile:g̊ magis ſe cohibē a coitu eſt magis laudabile ꝛ maxie maxie:ſꝫ v̓ginitas totalitᷣ ꝛ maxime cohibꝫ a coitu:g̊ ipſa eſt ꝑfciſſima caſtitas ꝛ ꝑ ꝯñs eſt ꝑfectior caſtitate viduali. in hac aūt cōcluſione nō intendo ꝯpare viduā ad v̓ginē ſm merita ꝑſonaruꝫ ſed ſm altitudinē et dignitatē ſtatuū. Nō dubito enī multas viduas v̓gines nōnullas exceſſiſſe in merito ſicut Maria magdalena ꝛ egiptiaca:ſed iſte exceſſus nō ꝓuenit rōne dignitatꝫ ſtat⁹ ſed rōne meritorū ꝑſonaliū ꝛ dico ꝓbabilitᷣ ꝙ ſi magdalena et egiptiaca cū meritis illis magnis ꝑſonalib⁹ habuiſſent ſtatū v̓ginitatis fuiſſent excellētioris ꝛ altioris meriti q̄ fuit. Contra primā cōcluſionē

Arguiꝛ ſic. Que nepotes filios parētes ⁊ familiā habꝫ illa nō eſt deſolata: ſed vera vidua deſolata eſt ⁊ ab ōni hūano auxilio deſtituta: igr̄ Minor ꝓbatur per gloſā ſuꝑ illud .i. ad thimoteū .v. Que autē vere ſūt vidue ⁊ deſolate ſperēt in dn̄o ⁊ inſtent obſecrationib⁹ nocte ⁊ die dicētem Apoſ. ibi diffinit verā viduā g̊ de ratione vere viduitatis eſt deſolatio a mundi auxilio/ ſpes in deum ⁊ or̃onis freq̄ntia ⁊ h̄ etiā ibideꝫ dicit quedā gloſa. Ad h̄ dico ꝙ vidua ẜm ꝓprietatē ⁊ vſum nomīs eam ſignificat que deſtituta eſt ſolatio non quolibꝫ ſed viri ꝙ ſi ſit aliqua que omni ꝑrſus humano ſolatio deſtituta ſit illa non diciꝛ vidua abſolute ſed cum adiectione aliqua vt vere vidua/ aut omnimode vidua ⁊ iō in eodem loco Apoſ. ꝑ́mo viduaꝫ appellauit q̄ habebat familiā ⁊ filios ⁊ parentes poſtea autē illā que ōnino deſtituta eſſꝫ humano ſolatio vere viduā appellauit talis auteꝫ diciꝛ vere vidua tam veritate deſolationis humane q̄ veritate eorum ad que inclinat in vere deſolata viduitatꝫ v̓tus mediante actu ſuo elicito ſcꝫ ad ſpem in domino ⁊ or̃onis inſtantiā/ hec autē vera viduitas non facit ſtatū ẜm ꝙ v̓a viduitas ſed p̄ciſe ẜm ꝙ viduitas. Nos autē h̄ loq̄mur de viduitate ſcd̃ꝫ ꝙ ē nomē ſtatus ⁊ h̄ mō intelligenda eſt gloſa ꝙ ſi non placeat iſta ſolutio poteſt negari gloſa illa ⁊ dici ꝙ non cōſonat textui. De intentōe autē Apoſ. eē videꝛ ꝙ vera vidua dicaꝛ illa q̄ hūano deſtituta eſt ſolatio ⁊ non includit in rōe ſua ſpem in dn̄o nec or̃onis inſtantiā: ſed hortatur Apoſ. veras viduas ad hm̄ōi actus tanq̄ ad actus conſentaneos propriis actibus viduitatis et maxime que circunſtantiam habꝫ omnimode deſolationis. Contra terciam cōcluſioneꝫ Arguiꝛ auc̄te Ambro. li. de v̓ginitate dicētis vidua p̄diceꝛ vni⁹ viri vxor ⁊ effeta corꝑe ⁊c̄ g̊ illa ſola in ſtatu eſſe viduitatꝫ dicenda eſt q̄ fuit vnius viri vxor. Scd̃o. Illa in qua ſunt certiſſima argumēta incōtinentie in nullo ē ſtatu caſtitatis: ſed in vidua que trāſiuit ad ſcd̃as aut t̓cias nuptias ſunt certiſſima argumēta incontinentie g̊ talis in nullo eſt ſtatu caſtitatis. Maior pꝫ quia ſtatus caſtitatis eſt incōtinētie incōpoſſibilis. Minor pꝫ quia nō fit tranſitus ad ſecundas nuptias vt volunt doctores niſi cauſa incontinentie. Tercio. Non poteſt qui ad ſecūdas et t̓cias nuptias t̄n̄ſiuit ꝓmoueri ad ſacros ordines g̊ nec pōt talis ad ſtatū viduitatꝫ recipi

Ad primā dico ꝙ ambroſius nō oſtēdit ibi q̄ ſit vidua nec deferētiā eius a nō viduis ꝑ illa v̓ba oſtēdit ſed vult monſtrare q̄ ſit vidua ab ōnibus ſecure laudāda de cui⁹ ſcilicet caſtitate iam ita conſtet vt dubitari nō poſſit Ad ſecūdam nego minorē et ad ꝓbationē primo reſpondeo negādo aſſūptū ſcd̃o reſpōdeo negando cōnam quia lꝫ in ea fuerit incōtinentia cū ad ſecundas nuptias tranſiuit tn̄ hm̄ōi incōtinentia poteſt eſſe ſufficient̓ emendata ⁊ loco e⁹ ſub inductus amor caſtitatis ⁊ ideo q̄uis cōcedereꝛ ꝙ tranſiiſſe ad ſcd̃as aut t̓cias nuptias fuerit ſignū ⁊ argumentū incōtinentie que infuit cū trāſibat non ſequiꝛ ꝓpter h̄ ꝙ ſit argumentū incontinentie que iam inſit. Poſſibile eſt autem ⁊ frequenter cōtingit vt que fuit incōtinens iam caſta ſit ⁊ cōtinens. Ad terciā cōcedo an̄s ⁊ nego cōnam quia ordo ſacramentū eſt ⁊ nō virtus Viduitas autē virt⁹ ē ⁊ non ſacramentuꝫ.

Contra ſeptimā cōcluſionē Arguiꝛ auctoritate Am. li. ꝑ́mo de viduitate dicentꝫ. ꝓpe modū non inferioris v̓tutꝫ eſt abſtinere a coniugio quod aliq̄n delectauit q̄ cōiugii delectamenta neſcire in vtroq; fortes vt eas cōiugii nō peniteat cum fidem ſeruent ⁊ cōiugalia oblectamēta non alligent ne viduenꝛ infirme que ſibi adeſſe non poſſunt. Confirmaꝛ in viduis eſt duplex virtus. Vna eſt quia preteritis oblectamentis nō trahunꝛ. Alia eſt quia etiā defuncto ſeruāt thori fidem ſed in virginib⁹ nō eſt niſi vna virtus q̄ ſcꝫ non trahunꝛ venereis oblectamentꝫ: igr̄.

Secundo. Continentia viduarū eſt difficilior q̄ v̓ginū g̊ ⁊ excellentior. An̄s ꝓbaꝛ quia experti coitum plus accēdunꝛ in libidinē q̄ non experti ꝓpter memoriā delcātionis vt hꝫ Ariſto. in li. de animalibus g̊ viduis que coitum experte ſunt difficilius eſt cōtinere q̄ v̓ginibus. Confirmaꝛ quia videmus per experientiā ꝙ iuuencule que etiam per violentiā corrūpunꝛ nō poſſunt ⁊ cōtinere ⁊ in libidinē ſpontanee ruunt q̄ ſi non fuiſſent corrupte ſine pena ⁊ moleſtia v̓ginitatē ſuā vſq; ad honeſtū cōnubiū cōſeruaſſent ſed hoc non eſt niſi quia experte coitū magis accendunꝛ in libidinē: igr̄ Ad primā reſpōdeo ꝙ Am. non negat viduitatē eſſe inferiorē virginitate ſed bene dicit eam non eſſe multum inferiorem vt ſatis pꝫ ex littera ⁊ in hoc bene dicit quia inter virginitatem ⁊ viduitatē null⁹ eſt gradus caſtitatis medius. Ad confirmationeꝫ dico ꝙ vnica virtus virginitatis trāſcendit plene illas duas v̓tutes que ponuntur in viduitate De fide autem cōiugii dico ꝙ nulla eſt ex vi ſacramenti mr̄imonii reſpectu defuncti ga ſcōm

Apoſ. mulier viro mortuo ſoluta eſt a lege viri ſed ſi ex ſpontanea voluntate fideꝫ quā vi ſacramēti viuo debuit ⁊ amorē extendat in mortuū bn̄ agit ⁊ in hᵒ laudanda ē Ad ſecundā. qcqd ſit de añte qa ſcd̄m diuerſas circunſtantias aliter ⁊ aliť dicendū eſſet. Negaꝛ cōna qa lꝫ caſtitas vidualis ex difficultate ſortiaꝛ excellentiaꝫ multa tñ ſūt in caſtitate v̓ginali ꝓpter que maiorem habet excellentiā/ puta ꝑpetua integritas tam mentis q̄ corꝑis/ argumentū aūt ex difficultate ſumptū nihil cōcludit niſi ceťis parib⁹ Ad ꝓbatōem añtis reſpondeo ꝙ ſi cōcludat nō cōcludit niſi de vidua que adhuc eſt in flore etatis ⁊ que eſt viuide cōplexiōis ⁊ forte adhuc de tali non ſemꝑ valet cōna quia ſicut exꝑta eſt delcātōem coitus per quā alliciꝛ ita exꝑta ē magnā turbatōem rei familiaris cōiugalis dn̄ationem viri que aliqn̄ ⁊ ſepe dura eſt ⁊ multiplices occupationes ⁊ ſolicitudines que eam cum erat ſub lege viri augebant a quibus etiam diſtrahitur a nuptiiis. Ad cōfirmatiōem dico ꝙ q̄uis in multis cōcludat verū/ tñ hᵒ nō videꝛ eſſe ꝓpter exꝑimentū delcātōnis veneree qa illa vt videꝛ multū eſt tenuis ⁊ debilis in muliere cū primo corrumpiꝛ: ſed hᵒ magis videꝛ cōtingere ꝓpter ablatōem et excuſſionē pudoris v̓ginei qui virginē ne temptationi ⁊ importunitati eaꝫ ſolicitantiū cōſentiat retrahebat eo v̓o excuſſo ꝑua temptatio ſufficit vt ſuccumbat. Rō añ oppoſitum ſoluta ē freq̄nť in multꝪ locis.

Trum ad statū viduitatis exigaꝛ votū?

v Arguiꝛ ꝙ ſic ꝑ illud Apoſ. Vidua eligatur non minus lx. ānorū vbi dicūt ſancti ꝙ eligiꝛ ad velum vel ad platōꝫ inť deo dicatas feminas g̊ ad ſtatū viduitatꝪ votū exigitur. In oppoſitū eſt diffinitio nomīs q̄ nullo mō votum includit. Notandū eſt ꝙ viduitas eſt attributū certis ꝑſonis cōueniens a/ liqn̄ v̓o eſt attributū cōditōis tm̄/ aliqn̄ cōditōis ⁊ fortune/ aliqn̄ v̓o cōditōis ⁊ v̓tutis/ ⁊ aliqn̄ cōditiōis fortune ⁊ v̓tutis. Qn̄ eſt attributū cōditōis tm̄ tunc ſig̃t eam que cum corrupta ſit deſtituta ē viri ſolatio qa caret viro. Scd̄o diciꝛ vidua q̄ cū corrupta ſit tñ ⁊ viri ⁊ auxilii tꝑalis ſolatio deſtituta eſt. Tercio diciꝛ vidua que cuꝫ corrupta ſit ⁊ a lege viri ſoluta ꝓpoſitū ꝑpetue caſtitatis ſuſcepit. Quarto mō diciꝛ q̄ cū corrupta ſit a lege viri ⁊ a cura tꝑali ſoluta ⁊ ōni humano ſolatio deſtituta ſuſcepit ꝓpoſitū ꝑpetue caſtitatꝪ et hec eſt quā v̓e viduā appellat Apoſ. hᷓ autē agim⁹ de vidua vt eſt nomē cōditōis ⁊ v̓tutꝪ ꝙ ſub ſe cōtinet viduā q̃rto mō dictā. Prima cōcluſio. Viduitatis ꝓpoſitū in multꝪ voto firmatū ē ꝓbaꝛ quia ſunt alique vidue q̄ velanꝛ ſed videꝛ ꝙ tunc tales in ſuſceptione veli publice deo caſtitatē ꝓmittunt: igř. 2ᵒ ōne opus ſuꝑrogatōis ⁊ cōſilii pōt voto firmari: ſed viduitas eſt op⁹ ſuꝑrogatōis ⁊ cōſilii g̊ pōt voto firmari. Tercio. ꝓbaꝛ ꝑ Apoſ. dicētē. adoleſcētiores viduas deuita cū eni luxuriate fuerint in Xp̄o cū nubē voluerint hn̄tes damnationem qa p̓mā fidē irritā fecerūt vbi gloſa p̓mā fidē. i. votū. Quarto. ꝑ illud eiuſdē gloſe Vouentib⁹ v̓ginitatē uľ viduitatē nō ſolū nubē ſed etiā velle nubē dānabile eſt. Quinto. ſuꝑ illud Apoſ. iam etiā quedā cōuerſe ſunt retro poſt ſathanā dicit glo. poſt votū

Scd̄a cōcluſio. cōtinentie votū nō ꝑtinꝫ de neceſſitate ad viduitatꝪ ſtatū ꝓbaꝛ votū nō ꝑtinet ad v̓ginitatis ſtatū g̊ nec ad ſtatum viduitatꝪ. ſecundo. ponaꝛ aliq̄ vidua que habeat in ſe ꝓpoſitū firmū ꝑpetue cōtinentie ⁊ in eo ꝑpetuā vitaꝫ ꝑſeuerꝫ. Arguo ſic. iſta nō ꝑtinet ad ſtatū cōiugalē qa viro caret nec ad ſtatū v̓gineū qa corrupta eſt ⁊ ꝑtinet ad aliquē ſtatū caſtitatꝪ g̊ ꝑtinꝫ ad ſtatum viduitatis. Tercia cōcluſio. rōem viduitatꝪ vt eſt nomē ſtatus hec ſola tria integrāt corruptio ſolutio a cōiugio ⁊ ꝑpetue cōtinentie ꝓpoſitū. Pꝫ qa cuicunq̧ hec tria cōueniunt ei ꝯuenit viduitas cui v̓o hec tria uľ duo uel vnū horū defuerit ei viduitas deeſt. Quarta cōclᷓo n̄ ſunt ad votū viduitatis recipiende niſi ille q̄ cōtinentie ꝑpetuo ſeruāde legittima argumenta dederunt. ꝓbaꝛ p̓mo auc̄te Apoſ. dicentꝪ. Adoleſcētiores viduas deuita ꝑ qd̄ īnuit Apoſ. eas nō eſſe faciliť ad votū viduitatꝪ recipiendas. 2ᵒ ꝑ illud eiuſd̄ Apoſ. Volo iuniores nubē ꝙ exponens Am. dicit. Vicina eſt lapſib⁹ adoleſcētia qa variarū eſt cupiditatū feruore calentis īflāmata etatis boniq̧ doctoris eſt materiā arcē pcti. p̓ma eni īſtitutōis diſciplia ē culpā auūtere. ſcd̄a v̓tutē infundē. 3ᵒ qa vř ſm Apoſ. ꝙ vidua q̄ ſuſcipiꝛ ad votū n̄ dꝫ eē min⁹ q̄. lx. ānorꝫ ⁊ ob hᵒ iubꝫ adoleſcētiores nō eē recipiēdas ad votū ⁊ iuniores vult nuptiis īdulgē. Quarto ꝓbaꝛ auc̄te Am. li. de v̓gitate vbi rn̄dꝫ iis q̄ repꝛhendunt cum ꝙ v̓gines velabat nō ſatis matuē etatis ita dicētis. pleriq̧ maturiorꝫ etatis v̓gīes eē velādas volunt neq̧ ego ab imo ſacerdotalis cautōis eē debē vt nō temē hᵒ faciat ſpectet plane ſpectet etatē ſacerdos: ſed fidei vľ pudoris ſpectet maturitatē verecundie/ examinet grauitatē v̓tutis/ morū ſenecta/ pudicitie ānos/ aios ca ſtitatis / tamē deinde ſit mr̄is cuſtodia tuta comitum ſobria ſedulitas / ſi hec preſto ſunt non deeſt virgini longeua etas ſi deſūt puella tam moribꝰ q̄ ānis. Ex his arguo ſic hec omīa ſunt certa teſtimoīa ꝯſeruande ꝯtinencie ſʒ hec oīa ſpectanda ſūt ī vidua igiꝛ. minor patet quia ſūt ſpectanda in virgine que nūq̄ exꝑta eſt delectationes venereas ergo mlto magis in vidua.

Contra ſecūdam cōcluſionē argui poſſet omnibꝰ auctoritatibus ad p̄mā cōcluſionem adductis. Secundo ſtatus ille non habet fructum in celo niſi ſit propter deum ſed viduitas nō eſt propter deū niſi ſit firmata voto ergo nec fructū habʒ in celo. Ad primam reſpondeo ꝙ omnes ille auctoritates bene concludunt ꝙ in aliquibus eſt viduitas voto firmata ſed non concludunt ꝙ non ſit viduitas niſi que voto firmata eſt. Ad ſecundam nego minorem poſſumus enim multa propter deum operari ex quibus ⁊ premium ⁊ fructum recipimus que tamē non firmauimus voto. Contra terciam concluſionem arguitur ſic: volo ꝙ ſit aliqua viduata marito que apud ſe nundum diffiniuit vtꝝ maritum ſubibit aut ī viduitate manebit ⁊ ita in bona caſtitate perſeueret per quinqꝫ vel ſex annos. arguo ſic caſtitas huius non eſt virginalis quia corrupta eſt nec coniugalis quia nec maritum habʒ nec habere adhuc propoſuit ergo eſt vidualis. Ad hanc rationem reſpondeo ꝙ caſtitas huius ad nullum ſtatum ꝑtinet cum nullus pertineat ad ſtatum niſi ex deliberatione ⁊ propoſito mentis ſicut illa que moriꝛ virgo non ꝓpoſuit tn̄ permanere in virginitate nec accipere maritum nec ad ſtatū virginitatis nec ad ſtatum coniugalem pertinet.

d E caſtitate cōiugali q̄ritur vtꝝ actꝰ reddēdi debitū ſit actus caſtitatꝭ ꝯiugalis

Arguitur non omnis caſtitas conſiſtit in abſtinentia a concubitu ſed redditio debiti conſiſtit in concubitu igitur redditio debiti non eſt opus caſtitatis. In oppoſitū arguitur quia ſecūdum Ariſtotelem tercio ethicoꝝ temperantia conſiſtit in gaudere delectatiōibꝰ quibus opportʒ ⁊ non gaudere quibus nō oportet. Notādum ꝙ per caſtitatem cōiugalem ego ītelligo caſtitatē illā ad quā qs obligaꝛ vl̄ obligatione p̄cepti legis vel obligatione moralis hōeſtatꝭ ex vi ſtatus ſuſcepti. Conſtat aūt ꝙ vterqꝫ coniugū ex vi ſtatus ꝯiugalis obligatur ad fidem thori fides aūt thori ꝯiūgalis in duobus cōſiſtit ſcʒ in nō cōicādo ſe alteri q̄ cōiugi ⁊ in cōicādo ſe ꝯiugi petenti debitū. Tūc ſit prima ꝯcluſio cōcubitus cōiugis cū nō ſuo aut cū nō ſua eſt actus caſtitati cōiugali oppoſitus Iſta cōcluſio nulli ē dubia ⁊ ꝓbabiꝛ cū ageꝛ de adulťio. Scōa cōcluſio nō reddē debitū ꝯiugi petēti cū reddē teneꝛ eſt actus caſtitati ꝯiugali oppoſitus. ꝓbaꝛ nō vti cibis cū neceſſitas exigit ē actꝰ tꝑantie oppoſitus g° etiā nō vti ꝯcubitu cū qs teneꝛ vti ē actꝰ caſtitati ꝯiugali oppoſitus. an̄s ē notū q̄a eſt actus inſenſibilitatis vt vult Ar̄. in ſcōo ⁊ in ťcio ethi. Scōo talis omiſſio eſt actus vicioſus circa maťiā venereoꝝ ad cuius oppoſitū teneꝛ ita omittēs ex vi ſtatus ꝯiugalis ſuſcepti g° ē actꝰ caſtitati ꝯiugali oppoſitus. ꝯn̄a iſta tenʒ ex diffinitione caſtitatis cōiugalis. Tercia concl̄o nō reddē debitū quō vl̄ qn̄ vl̄ vbi teneꝛ nō reddē nō eſt actus caſtitati coniugali oppoſitus. ꝓbaꝛ oīs actus caſtitati cōiugali oppoſitus eſt malus: ſʒ talis nō redditio debiti nō eſt mala ſed bōa igiꝛ. dixi āt vbi puta ſi peteretꝛ debitū in publico vel in loco ſacro dixi qn̄ puta ſi vir debitū a muliere impregnata peteret ſi die paſche pro tꝑe pro quo eſſet eucariſtiā ſuſceptura aut ſi peteret cū eſſʒ eminentiſſimū ꝑiculū fetus exn̄tis in vtero aut cūʒ eſſʒ ꝑiculū lepre in ꝓle cōcipiēda. dixi quō puta ſi in vaſe nō debito aut ſi eo mō quo ꝓbabiliꝛ impediretꝛ generatio. Quarta cōcluſio in p̄dictis circunſtātiis nō quelibʒ redditio debiti eſt actus ꝯiugali caſtitati oppoſitus. pʒ q̄a aliq̄ ſūt tales circunſtantie in q̄bus obligatio ꝯiugū ad nō reddendū debitū nō ꝓuenit ex vi ſtatus ꝯiugalis ſed ꝓuēit ex ſola hōeſtate morali nec repiꝛ in eis aliqua ſpecialis ꝓhibitio circa coniuges. patet de circunſtantia vaſis indebiti de circunſtantia loci ſacri ⁊ publici ⁊ de circūſtantia temporis in quibus prohibenꝛ a concubitu nō ſolum cōiuges ſed etiā nō cōiuges ita ſcʒ ꝙ ſolutus cū ſoluta illis modis concubens peccat contra dupliceʒ obligatōem ⁊ habʒ duo peccata aut formaliť aut ꝑ equalentiam. Si aūt eſſet aliqua talis circunſtantia qui eſſet ꝓhibita ſolis cōiugibus aut ſi eſſet ex rōne moralis honeſtatis etiam aliis prohibita inueniretꝛ tamē cū hoc ſpecialis prohibitio coniugibus tūc reddere debitū cū tali circunſtantia eſſet actꝰ caſtitatiꝰ cōiugali oppoſitꝰ vbi grā cōiuges ex vi cōiugii obligātur ad ſtudiū ꝓcreãde ꝓlis iō ſi eſſʒ aliqs modus concumbendi quo alter coniugū redderetur impotens aut notabiliť difficulta

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

retur ad ad prolificationem aut quo ex intentione certa alter vellet impedire generationem prolis. tunc dico ꝙ non redditio debiti eſſet opus caſtitatis coniugalis⁊ redditio debiti cum tali modo vel circunſtantia eſſet actus caſtitati coniugali oppoſitus. Similiter ſi eſſet aliqua conſtellatio que ſcđm iudicium peritorum aſtrologorū eſſet talis ꝙ mulier tꝑe eius cū viro ꝯcumbēs redderet̃ ſterilis et vir vellet ꝯcūbere vt ꝑpetuo mulierē ſuā ſterilē facēt tunc hoc ſciens mulier reddēdo debitū nō facit opus caſtitatꝭ ꝯiugalis ſʒ facit actū ꝯ̄triuʒ caſtitati ꝯiugali eodem mō dicendū eſſʒ de loco eodē mō etiā dicendum eſſʒ ſi vir vellet accedere ad vxorem aut eꝯ̄ altius coꝝ membro certo vnguēto inuncto qđ eſſʒ ſterilitatē inducturꝝ. Non dico tñ ꝙ ꝯiūx nō tenet̃ reddere debitū quotienſcūq; viſimile eſt ꝙ ex illo ꝯcubitu aut rōe modi aut rōne loci aut ob aliā circunſtantiā nō generabit̃ ꝓles qa tunc muliere ꝑ̄gnāte neut̃ cōiugū teneret̃ debitū reddere qđ falſū eſt ⁊ poſtea ꝓbabit̃ ſed dico ꝙ ſi vir modo vel loco vel tꝑe illis intēdere ſciat̃ vel perpetuā ſterilitatē inducē vł cōceptōnē iā factā ipedire ita ꝙ loco illo vł tꝑe vł mō vtit̃ vt generationē iam factā impediat tūc mulier nō tenet̃ debitū reddere imo tenet̃ non reddere. Vtꝝ aūt teneret̃ nō reddere qñ nitit̃ maritꝰ ex aliqua circunſtantia impedire generationē faciendā? videt̃ ꝙ tenet̃ reddere qa q̄uis maritus intendat ipedimētū cōceptōnis tñ nō obſtāte illa intētione maritꝰ nō petit niſi qđ ſuū eſt ⁊ mulier reddēdo nō cōſequit̃ notabile detrimētū debʒ g̊ reddere ⁊ reddendo ad amorem ſuū ita īducere vt ſuadere poſſit ſibi deſiderium prolis. ſi tñ eſſet ꝓbabile mulieri ꝙ differendo redditōnē debiti ſequeret̃ cōcubitus ſine tali circunſtātia ⁊ qui aptus eſſet generatōi tūc nō videret̃ malū ꝙ aut ſimulatōne egritudinis aut ſub ꝑ̄textu alicuius honeſte occaſionis ip̄a debiti redditionē differret: vbi grā ſcit maritꝰ ꝙ ipſe vino ⁊ epulis ingurgitatus eſt ineptꝰ generationi ꝓlis hꝰ ergo hʒ de cōſuetudine vt cū ē his īgurgitatus vult accedere ad vxorē ne ꝓles ex cocubitu generet̃ mulier ſi poſſʒ differre debet quouſq; vini ⁊ epularꝝ pro parte facta ſit digeſtio hanc tñ dilationē nō debʒ facē in forma negationis debiti ſed ſub ꝑ̄textu alicuius honeſte cauſe ⁊ maxime ſi exꝑta ſit ꝙ cū cōſueuit ſibi ſic petenti reddere ipſe nolit reddere mulieri petenti pro tempe pro quo ipſe eſt in diſpoſitione apta generationi. Quinta concluſio cōcubitus omīs cōiugalis in eo qui ex modo aut tempore aut loco intendit impedire ne inde generet̃ proles eſt actus caſtitati coniugali oppoſitus. Probatur finis principalis coniugii eſt ꝓles ergo concubitus coniugū qui habʒ finem ꝯtrarium huic eſt impudicicia coniugalis ergo omnis talis eſt oppoſitus ⁊c̄. ꝯña tenʒ quia ex lege coniugii tenet̃ non nolle illum finem. Secundo probatur nam diuino iudicio hoc declaratū eſt in onan. geñ. xxxviii. q delcātꝰ nimiū ī thamar vxore ne ipſa imp̄gnaretur ⁊ forte minueretur pulchritudo eius aut voluptas in eius concubitu decreſceret fundebat ſemen in terram ex certa intentione. Sexta concluſio cōcubitus coniugum ad procreatiōem prolis vbi quando ⁊ ſecundum ꝙ oportet factus eſt caſtitatis coniugalis actus. Probatur talis actus ē actus temperantie ⁊ non circa materiam ciborum ⁊ potuum ſed circa materiam venereoruʒ ergo eſt actus caſtitatis. Añcedens probatur qa eſt actus alicuius virtutis ⁊ nō videtur cuiꝰ virtutis ſit niſi temperantie vt patʒ inducendo circa ſingula. igitur. Secundo omnis actus bonus medius inter īſenſibilitatem ⁊ impudiciciam cōiugalem tanq̄ inter vicia extrema eſt actus caſtitatis ſed huiuſmodi ꝯcubitus eſt actꝰ bonus ⁊ laudabilis cum fiat propter conſeruationem ſpeciei medius inter ſenſibilitatem ſiue inter defectum concumbendi ⁊ inter impudiciciam ſiue inter ſuperhabundantiā cōcubitus coniugalis ergo eſt actus caſtitatis coniugalis. Tercio caſtitas coniugalis non dicit omnimodam abiectionem concubitus vt conſtat quia tunc nullus coniugatus haberet caſtitatē coniugalem ergo caſtitas coniugalis importat ceſſationem actus cum recta rō dictat eſſe abſtinendum: ⁊ delectationem in actu quando recta ratio dictat eſſe actui vacandum. Septima concluſio non omnis concubitus coniugum non cauſa prolis generande factus eſt actus caſtitati coniugali oppoſitus. probatur primo nō omnis talis concubitus eſt illicitus immo aliquis eſt licitus igitur. Antecedens patet quia aliquis talis ſit cauſa ſanitatis corporalis aliquis ſit cauſa fornicationis vitande aliquis ſit cauſa reddēdi debiti aliquis ſit cauſa ſerenande mentis: interdum enim contingit ꝙ deſiderium libidinis eſt ita vehemens et ita conturbat mentē ꝙ vix homo eſt cōpos ſui neq; pt̄ ſe ad aliquid faciēdum applicare cum ergo nullo iure vſus ſue mulieris que data eſt ſibi ſolacii et remedii cauſa ſit ſibi ꝓhibitus ⁊ maxīe cūvtendo ea neqꝫ vxori neqꝫ cuicunqꝫ ꝓximo neqꝫ legi afferat iniuriā eſt ſatis extraneū ꝙ ſupiores cauſe nō faciāt cōcubitū cum cōiuge licitū ⁊ inculpabilē. Octaua ꝯcluſio aliquis eſt concubit⁹ cōiugalis illicitus qui nō eſt caſtitati cōiugali oppoſitus. ꝓbatur aliꝗs eſt talis illicitus ꝗ nō eſt prohibitus ex lege cōiugali ſed eſt prohibitus aut ex dictamiue rōnis ſiue ex bono moralis hōeſtatis aut ex aliq̄ lege humana aut diuina puta cōcubitus qui eſt cōtra honeſtatē cōcubitus quo ꝗs impedit᷑ a cura familie aut quo egritudo veriſimilit᷑ īcurrit᷑ ſicut cōtingit in mꝉtis tales enim ſunt illiciti :ꝗa tn̄ culpe rō nō reperit᷑ in eis ex vi legis cōiugalis ideo actus tales non ſūt' oppoſiti caſtitati cōiugali. Sed q̄retur quis actus cōiugalis eſt peccatū ⁊ ꝗs nō? Rn̄det᷑ cōiter ꝙ aliqn̄ cōiuges ꝯmiſcent᷑ cā ꝓꝉ ꝓcreande: ⁊ tūc actus eoꝝ nō eſt peccatū qđ intellige ſuppoſitis aliis circunſtantiis. aliqn̄ v̓o cauſa reddendi debiti quod ſit cum alt᷑ eoꝝ petit ſibi reddi debitum ⁊ tūc etiā nullū eſt peccatum in reddente debitū vt doctores cōiter exponunt ſed addo ꝙ cet̓is circūſtantiis ꝯſtantibus neqꝫ etiā eſt pctm̄ in petēte: v̓bi grā ſi ꝗs ꝓbabiliter dubitet ꝙ vxor ſua nollit ſibi reddere ip̄e poteſt petē nō cā exſatiāde voluptatis ſꝫ cauſa reddēdi debiti: aut ſi vxor recuſauit ſibi reddē debitū vt cōpellat᷑ a iudice reddere pōt petere debitū ea eni cā vt ponat᷑ in poſſeſſionē ſue vxoris. Similit᷑ poteſt cōtingere denouerit vxor aꝗ p⁹ bn̄dictionē nuptialē cū timet ꝓbabilit᷑ ne aliqui ante carnalem copulam nitant᷑ inducē vxorem ad religionē. Tercio cauſa fornicatiōis vitande ⁊ tunc dicunt ꝙ ibi eſt peccatum veniale Quarto cauſa exſatiande libidinis ⁊ tunc vt dicunt eſt pctm̄ mortale. Iſta opinio pro duobus dictis p̄mis eſt vera ſed nō videtur mihi rōnabilis pro duobus poſtremis: neqꝫ cōſona ſententie apoſtoli nec Auguſtini q̄tumcūqꝫ ſe videantur auctoritate eius iuuare. Pro cuius declaracione ſit nona concluſio: cognoſcēs vxorem loco tp̄e ⁊ modo debitis p̄ciſe cauſa fornicatōnis vitande nō peccat. probat᷑ ponat᷑ caſus ꝙ quis qui nouerit vxorē duxit aliq̄ neceſſitate cogēte cōicaturus ſit cum quadā cū qua cōſuetudinē habuit cōnubendi ante cōiugiū. iſte refugit et odit fornicationē ⁊ vult vxori ſue ſeruare fideꝫ quā ei debet ex vi cōiugii timet tn̄ ꝙ ſi tempe colloq̄uii efferueat in eo cōcupiſcētia ꝙ facilit᷑ ſuadebit᷑ ab alia ad concubitū vt igit᷑ extīguatur in eo cōcupiſcētia accedit ad vxorem ꝓpriā vt extincta cōcupiſcētia ſecurus ſit a ꝑiculo fornicationis videt᷑ mihi ꝙ iſte prudent᷑ facit omnibus circunſtantiis penſatis ⁊ ꝙ ſi iret ad ſacerdotem ſuū aut ad quemuis aliū ſapientē virum ⁊ neceſſitatem cōicationis cū alia muliere ⁊ fragilitatem ſuā ⁊ reliquias preteriti amoris exponeret daret᷑ ſibi idem conſiliū. Preterea ſi quis videret vxorem ſuam in ſimili ꝑiculo fornicationis vt eam a tali ꝑiculo erueret poſſꝫ rationabilit᷑ ab ea petere debitum ergo vt euitet a ſe idem fornicationis periculuꝫ poteſt etiam petere debitum. Tercio cauſa egritudinis vitande aut etiā ꝑiculi ꝓbabiliter imminētis poteſt quis rem vxoriam petere ergo multo magis cauſa vitande fornicationis. cōſequētia tenꝫ ꝗa egritudo ſpiritualis eſt multo maior ꝗ̄ corꝑalis. Quarto ꝓbatur auc̓te Au. libro de eccleſiaſticis dogmatibus capitulo. xxxv. dicentꝭ bone ſunt nuptie ſed cauſa filioꝝ ⁊ cōpeſcende fornicationis obtentu. Probat᷑ q̄nto poſt pctm̄ inſtitutum fuit matrimonii ſacramētū ad officium ⁊ ad remediū: remediū aūt eſt ne ꝗs igne cōcupiſcētie exuſtus in fornicationē incideret ergo ſine quacunqꝫ culpa poteſt quis vti in coniugio actu coniugali in remediū cōtra fornicationē ⁊ per ꝯſequens qui vtitur cōcubitu cū vxore p̄ciſe cauſa fornicationis vitande non peccat Añcedens probatur per Aug. ſup geneſ libro ix. humane nature infirmitas perpendens ruinam turpitudinis excipit᷑ hōeſtate nuptiaꝝ vt ꝙ ſanis port̓at eſſe officium ſit egrotis remediū ⁊ hugo li. i. de ſacramentis ꝑte viii. hꝫ ſacramētū cōiugii duplicē hꝫ inſtitutionē vnā an̄ pctm̄ aliā poſt peccatum an̄ pctm̄ non fuit inſtitutuꝫ ad remediū ſed ſolum ad ſacramentū ⁊ officiū Sexto probat᷑ auc̓te iſid. libro ſecundo ethicoꝝ dicentis tribus de cauſis ducitur vxor: cauſa ꝓlis ſm̄ id geñ. creſcite ⁊ multiplicamini: cauſa adiutorii ſecundum illud non eſt bonū eſſe hominem ſolum faciamus ei adiutorium ſimile ſibi. cauſa continentie ſecundum illud apoſtoli propter fornicationem autem vnuſquiſqꝫ ſuam vxorem habeat ſed conſtat ꝙ non eſt coniugium in remedium fornicationis niſi propter cōcubitum cum vxore quo expleto ardor concupiſcentie extinguitur ergo ſine peccato licet vti concubitu propter fornicationem vitandā. Septimo lꝫ vti cibo delectabili guſtu propter fornicationem vitandam pro tempe etiam ꝓ quo non apparet aliqua neceſſitas aut congruitas nutriendi corporis ergo multo magis licʒ vti ꝯcubitu cōiugali ꝓpť eundē finē. ꝯñtia tenʒ ꝗa ꝯiugiū ſm aplm̄ ⁊ ſacros doctores ad vitandaʒ fornicationē ſpecialiť inſtitutū eſt. Octauo ſi cōcubitus ꝯiugalis propť ſolā fornicationē vitandā factus eſt culpabilis hoc eſt aut ꝗa finis eſt malus aut ꝗa nō eſt per tale mediū acqrendus aut ꝓpť aliā circunſtantiā malā poſitā aut ꝓpť aliquā bonā deficientē non ꝓpť ťcium aut q̄rtū quia ſupponunt᷑ oēs alie circūſtātie bōe i eē ⁊ male deeſſe neq; ꝓpť p̄mū ꝗa cū fornicatio ſit mala vitare eā eſt bonū ⁊ laudabile: neq; ꝓpť ſcd̄m ꝗa aplus ⁊ doctores aſſerūt expreſſe ꝙ cōiugiū ordinat᷑ ⁊ inſtituit᷑ cā fornicatiōis vitāde ʒ cōſtat ꝙ nō niſi ꝓpť actū ſuū: ꝗa q̄tumcūq; eēt ꝯiugium inť aliquos ⁊ ñ vterent᷑ actu coniugii tūc nō minus vterent᷑ nec minus ꝑiculū fornicationis īcurrerent. Decima cōcluſio: cōcubitus cōiugalis ꝓpť ſanitatē aut aliā diſpoſitionē vel ħitudinē corporis vel aīme notabiliť bonā factus eſt licitus ⁊ nō culpabilis. ꝓbat᷑ recta rō naturalis dictat ꝙ ſi alť coniugū ꝓpter defectū actus cōiugalis īcidat ī ꝑiculū egritudinis aut altius male diſpōnis corꝑis vel aīe ꝙ vti debʒ eo nec videt᷑ poſſe reꝑiri qd̄cunq; p̄ceptū diuinū vel humanū cōtra hmōi rectitudinē rōis immo viſū eſt q̄buſdā ꝓpť rectitudinē huiꝰ rōnis in oꝑe ꝯiugali ꝙ etiā qs ꝓpť cōſimilē cauſā poterat vti cōcubitu fornicario qd̄ flm̄ eſt tn̄ ꝓpter ꝓhibitionem diuinā. Scd̄o ꝓbat᷑ vnuſq̄ſq; in remediū cōtra egritudinē pōt vti re ſua niſi vſus ad illud ſit ſibi auct̄e legis vel ſuꝑioris ꝓhibitꝰ ſed ſm apoſtolū corpꝰ mulieris eſt in p̄tāte viri ⁊ eꝯ̄ ⁊ neuť ꝯiugū ꝓhibitus eſt vti alťo ad hunc finē gͦ pōt ⁊ licitū eſt vti ſibi cōcubitu cōiugali propť ſanitatē. Tercio ſi alť ꝯiugū eſſʒ in magna egritudine a qua ſm iudiciū periti medici nō poſſʒ releuari niſi per cōcubitū cōiugalē peccaret egrotus nō vtendo ꝯſilio medici ꝗa recta rō vnicuiq; magis dictaret ꝙ vti debēt conſilio medici q̄ nō vti ergo in tali caſu vtendo cōcubitu ꝯiugali ñ pc̄cat. Quarto ſoluͦ ieiunii p̄cepti ab eccleſia ꝓpter gulam facta ē maius peccatū q̄ cōcubitus cōiugalis ꝓpter voluptatē factus ſʒ propť ſanitatē corporalem poſſū per cōſiliū medici ſoluere ieiuniū imo in tali caſu ſolutio ieiunii aliq̄ñ cadit ſub precepto vt pʒ ex regiſtro Gregorii ⁊ allegabit᷑ cū agetur de ieiunio ergo et cōcubitus cōiugalis propter predictam cauſam factus eſt licitus ⁊ inculpabilis. Quinto ſi eſſet illicitus aut hoc eſſʒ ex parte finis ⁊ hoc ñ ꝗa ſanitas ⁊ procuratio eius eſt finis bonꝰ aut ratōne medii ꝗa ſcʒ illicitum ſit procurare per tale medium ⁊ hoc non cum non ſit nec contra legem vllam nec contra recte rōnis dictamen. Sexto talis ſic vtendo concubitu non egreditur medium temꝑantie: ergo non peccat. cōſequentia tenet quia ſi peccat non peccat niſi per ītemperantiam. añcedens patʒ quia non plus amat voluptatem venereā q̄ oportʒ cum non vtatur ꝯcubitu cauſa voluptatis ſed cauſa ſanitatis.

Pro quarto dicto eſt aduertendū ꝙ magnū deſiderium voluptatis explende aliquando eſt cauſa partialis magne triſticie multum ⁊ diu bonam diſpoſitionem anime abſorbentis cum ſcilʒ diffidit deſiderans ſe poſſe potiri voluptate aut cum videt ſe non poſſe potiri ea ſine peccato ideo cōſequenter dico ꝙ aliquis poteſt velle potiri voluptate vno modo propter amorem ipſius voluptatis. ſecundo modo propť vitandū tedium ⁊ angorem triſticie cauſate ex carentia voluptatis. Sit igitur vndecima concluſio ꝯcubitus coniugalis cauſa vitande triſticie prouenientis ex abſentia delectationis veneree ñ non eſt culpabilis ⁊ intelligo in iſtis cōcluſionibus ꝙ alie circunſtantie ſint bone ⁊ cōuenientes. Poſſʒ hec cōcluſio probari ratiōibꝰ quibus ꝓbata eſt precedēs ⁊ intelligo ꝙ iſta triſticia ſit ita magna ꝙ impediat m̄gis ⁊ diutius a bonis oꝑationibus q̄ ipſe cōcubitus. Pro hac concluſione videtur eſſe auctoritas apoſtoli ad corintheos vi. melius eſt nubere q̄ vri. Duodecima concluſio licet omnis concubitus cōiugalis propter voluptatem factus qui circunſtātia habʒ malam mortaliter ſit culpa mortalis nō tn̄ omnis talis ſimpliciter eſt culpa mortalis. Iſta concluſio videt᷑ eſſe de exp̄ſſa intētiōe Auguſtini ita dicentis. Cōcubitū qui non ſit cauſa prolis nuptie nō cogūt fieri ſʒ īpetrāt ignoſci ſi tn̄ nō ita ſit nimiꝰ vt īpediat tp̄a q̄ orōi debent᷑ nec īmutet᷑ in eū vſū qui ꝯtra naturā ē ecce vbi exp̄ſſe Au. dicit ꝙ ꝯcubitꝰ q̄ non ſit cauſa ꝓlis ſʒ (vt expōit hugo de ſācto victore ii. li. de ſacramēt ꝑte xi.) q̄ ſit cāʒ īcōtinētie excuſat᷑ vēiā recipit ꝓpť bonū nuptiaꝝ ſi nō incidāt male dānabiles circūſtantie q̄ꝝ dus ipſe exp̄mit cū ſcʒ impediunt᷑ ip̄a q̄ orōi debent᷑ ⁊ cū exercet᷑ mo qui eſt contra naturam. Et paulo poſt decus q̄dem coniugale eſt caſtitas procreandi ⁊ reddēdi carnalis debiti fides. Immoderata autem progreſſio ſecundum veniam conceditur quod (vt patet per hugonem vbi ſupra et ex principio capituli vbi allegat) dicit Auguſtinus de immoderata progreſſione per incontinentiam facta que tamen ſm Aug. ſm veniā ꝯcedit̄ significans per hoc ꝙ non eſt culpa mortalis ſed venialis ſed immoderata eſt. Sed dubiū eſt vtrū ſm doctrinā Arı̄. oīs cōcubitus cōiugalis cā voluptatis factus ſit culpa venialis et videt̄ mihi ꝙ non ſaluo ſemp meliori iudicio Ariſt. enim in t̄cio ethi. diffiniuit nobis menſurā ⁊ regulam in vſu delectationum cum adiuuāt ſanitatem ⁊ bonam habitudinem corpis vel anime cum non impediunt eam nec ſunt cōtra honeſtatem nec ſupra facultates. his enim ſtantibꝰ videtur Ariſtote ꝙ licet hoī vti mēſurate delectationibus ciboꝝ ⁊ venereoꝝ ꝙ ſi eſſet cōcubitus lege ꝓhibitus tunc eſſet contra honeſtatē ſimilit̄ ſi per ipſū impediremur ab eo ad quod pro tūc tenemur aut ſi haberet circunſtantiam modi innaturalis: ſi vero eſſet tam immoderatus amor voluptuoſus vxoris vt rōne voluptatꝭ ſumptus fierent in ea ornāda ⁊ alenda qui excederent facultatem aut ſi propt̄ immoderatuꝫ amorē voluptatis venere ea reliqueremus que nobis ad ſuſtētādā familiā agenda incumbūt tūc diceēt̄ eſſe ſupra facultatem. ſi vero eſſꝫ eiꝰ vſus ita frequens ꝙ per hūc fieret debilitatio vel mala corpis vel anime diſpoſitio tunc etiā ſm Arı̄. eſſet intemperatus. ſi vō iſta nō contingerēt tunc vſus coitus maneret ſcđm eum infra limites tpantie. Et ſi dicat̄ cōtra Arı̄. ꝙ qui vtit̄ coitu cā voluptatis ille ſeruit libidini: et in hoc videt̄ ſe fūdſſe Aug. cum vult ꝙ omis concubitus cauſa voluptatꝭ factꝰ ē culpabil̄ ſaltē venialiter. Ad hoc rn̄dēt Arı̄. ꝙ nō eſt de rōne v̄tutis facere hoīeꝫ ſine paſſionibꝰ ſed moderari paſſiōes ⁊ impedire ne īpellāt ꝯtra impiū rōis ſtoici aūt alit̄ ſentiebāt ⁊ dicebāt v̄tutē eē īpaſſibilitatē dico ergo ꝙ ſeruire libidini poſſumꝰ intelligē dupl̄r. vnoº vt idem ſit ꝙ moueri imoderate motu libidinis ⁊ tūc qcunqꝫ ſeruit libidini peccat: ſed nō oīs qui cupit actū cōiugalē vt voluptateꝫ expleat ſeruit libidini cū ſtet ꝙ hō moueat̄ ⁊ tñ ſm nullā circūſtātiā malā neqꝫ venialē neqꝫ mortalē male moueat̄. Alio mō vt idem eſt ꝙ moueri ad cōcubitū vt expleat̄ libido: vel ꝓpt̄ deſideriū voluptatis ⁊ tūc diceret Arı̄. ꝙ hoc nō eſt ſp ſeruire libidini. ſꝫ ſi rō ita libidinē moderet̄ vt ꝓpt̄ deſideriū iſtud nullaꝫ malā circunſtantiā ponat in actu: tūc diceret ꝙ hoc non eſt ſeruire libidini ſed eſt libidinē ſub iugū rationis ponere et cohibere ne libido que de ſua natura apta nata ē furere furiat: neqꝫ adhuc vidi auctoritatem aliquā ſacre ſcripture ex qua hec opinio Arı̄. poſſet ſufficient̄ reprobari Si autem repiant̄ alique auctoritates ſacroꝝ doctoꝝ qui ex induſtria ſemp niſi ſunt ab his deterrere homines in qbus ꝓpt̄ ꝓmptitudinem ⁊ inclinationem nature facilit̄ ⁊ frequenter nimium peccatur malo illis cōſentire q̄ Arı̄. maxime propter fetorem et immundiciā veneree voluptatis: ſed credo ꝙ eſt multū periculoſum pro moribus hominum dicere ꝙ hmōi cōcubitus cōiugalis ideo preciſe ſit mortalis quia fit cauſa libidinis ⁊ voluptatis. ſi enim hoc ſit hominibus ſimplicibus perſuaſum cum neſciant diſtinguere in grauitate peccatoꝝ mortalium cum voluptas impellet eos ad concubitū eque faciliter explebunt eā cum nō ſua ſicut cū ſua ⁊ miror vnde illa opinio tantum cōſenſum meruit attento ꝙ qui eam aſtruunt nullā rōnem habent imo vix vnam auctoritatem hoc expreſſe ſonantem conſiderent queſo quot ſcrupuloꝝ piculis coniugatoꝝ cōſciās exponūt cum multi ſint quoꝝ vxor ſtatim inpregnatur quo fcō quemcunqꝫ eoꝝ repetentē debitū periculo peccati mortalis exponūt niſi certū ſit ꝙ cauſa vitande fornicationis hoc fecerit ideo tutiſſima mihi videt̄ quo ad culpā mortalem in concubitu cōiugali cauſa voluptatis facto Auguſtini regula ꝙ ſcꝫ eſt ibi peccatū mortale cum eo ꝓcedit cōcupiſcentia vt aliquā mortalem circunſtātiā in actum inducat ſi nō nō eſt culpa mortalis. Ex his omnibus reſpondet̄ ad titulū quonis ſcilꝫ ꝙ aliquis actus reddendi debitum eſt actus caſtitatis. ꝓbata eſt iſta cōcluſio: ⁊ iterū ꝓbatur auctoritate Auguſtini dicentis decꝰ quidem cōiugale eſt caſtitas procreandi ⁊ reddendi carnalis debiti fides. ex qua auctoritate ſic arguo omis caſtitas procreandi liberos eſt actus caſtitatis coniugalis ſed aliqs actus reddendi debitum eſt caſtitas procreandi liberos ille ſcꝫ qui fit cauſa procreande prolis ergo aliquis actus reddendi debitum eſt actus caſtitatis cōiugalis. Contra nonā ⁊ decimā concluſiones arguit̄ primo ſic auctoritate Augu. dicentis ſi veniam cōceſſit apoſtolus ergo peccatum ſunt nuptie cui enim venia niſi peccato concedit̄. ⁊ ſequit̄ ⁊ ita veniam concedens apoſtolus concubitum attendit cōiugatoꝝ in quo eſt incontinentie malū. Incontinentie malum eſt ꝙ vir cognoſcit vxorem etiam vltra neceſſitatem procreandi filios ſed ibi eſt nuptiaruꝫ bonum ⁊ ita non propter hoc malum culpabile eſt hoc bonum ſed illud malum fit veniale

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

propt᷑ bonum nuptiale. Secundo auctoritate eiuſdem dicentis cōcubitus enim qui eſt neceſſarius cauſa prolis īculpādus eſt tm̄modo ſi ē nuptialis. qui aūt vltra iſtā neceſſitatem ꝓgredit᷑ iam non rōni ſed libidini obſequit᷑. Ex qua auc̄te ſic arguit᷑ ſolus cōcubitus qui eſt cauſa ꝓlis generāde eſt inculpādus ſed cōiugalis concubitus qui fit cauſa fornicationis vitande aut cauſa ſanitatis aut alterius bone habitudinis non fit cauſa prolis ergo talis eſt culpabilis

Tercio arguit᷑ auc̄te eiuſdem ibideꝫ ſequit᷑ enī: ⁊ hunc non exigere ſed reddere coniugi ne fornicet᷑ ad ꝯiugem ꝑtinet ergo concubitus ſaltem petitus cauſa fornicatiōis vitāde eſt culpabilis. Quarto arguit᷑ auc̄te apoſtoli illa ad Corith. vi. dicentis. hoc autem ſm indulgentiā dico nō ſm imꝑium: vbi expreſſe apoſtolus cōcedit veniā cōiugatis cōcumbentibus. Quīto auctoritate eiuſdem Au. qui poſtq̄ dixit decus quidem cōiugale eſt caſtitas procreandi ⁊ reddendi carnalis debiti fides: paulopoſt ſubdit immoderata autem ꝓgreſſio ſm veniā cōcedit᷑. Sexto omnis actus excitatus a motu libidinis eſt pctm̄: ſed hmōi cōcubitus excitat᷑ a motu libidinis ergo hmōi cōcubitus eſt pctm̄.

Septimo talis motus non eſt bonus motus nec rōne ordinatus ꝗ alias cōcubitus nō cauſa prolis generande factus poſſet eſſe bonus actus moralis ⁊ per ꝯn̄s poſſet eſſe meritori⁹ vite eterne ergo eſt malus moraliter ergo eſt culpabilis ſaltem venialit᷑. Octauo quicunqꝫ cognoſcit vxorē quia nō poteſt cōtinere peccat: ſꝫ qui cognoſcit vxorem cā fornicatiōis vitāde cognoſcit eā ꝗ nō poteſt cōtinere ergo pēcat. minor patꝫ quia ſi poſſet cōtinere nō eſſꝫ in ꝑiculo fornicationis. Nono omnis actus in quo rō patit᷑ iacturā ſine recompenſatione alicuius boni eſt culpabilis: ſed in tali cōcubitu rō patitur iacturā ſine recōpenſatiōe alicuius boni

Ad p̓mam reſpondeo ꝙ argumentum fundat᷑ in illa parte auc̄tis incōtinentie malū eſt ꝙ vir cognoſcit vxorem vltra neceſſitatem ꝓcreandi habꝫ enim duplicē ſenſum vnus eſt ꝙ quilibꝫ actus quo vir cognoſcit vxorem ſine intentione tunc cōcipiende ꝓlis eſt malum incontinētie ⁊ ſic ego nego: ſi enim cauſa ſanitatis hoc faciat aut cā vitāde fornicatiōis ita tn̄ ꝙ moderate ⁊ ſine poſitione alicuius circunſtantie culpabilis tunc non eſt malum incōtinētie aut ꝙ aliqꝫ actus talis ſit malū incōtinētie et ſic cōcedo nō intelligit autem primo mō Auguſtinus ꝗ tunc ſibi cōtradiceret: ꝗ̄ vt allegat᷑ argumēto tercio licꝫ reddere debitū cōiugi petēti vt vitetur fornicatio: ſed frequent᷑ talis cōcubitus fit ſine ſpe generāde ꝓlis puta cū vxor eſt pregnās aut extra etatem cōcipiendi: ergo nō omīs cōcubit⁹ ⁊c̄. ⁊ ita cū Auguſtinus nō ſibi cōtradicat oportꝫ dicere ꝙ illud intelligit particulariter cum ſcilicꝫ talis cōcubitus eſt inordinatus ⁊ nullo modo rōne moderatus ſed ex vi libidinis ponit᷑ aliqua circunſtantia indebita. Dices ꝙ auc̄tas allegata intelligit᷑ de exigēte ⁊ ꝙ omīs talis exigēs ne fornicet᷑ eſt incōtinēs quod patꝫ quia ſi eſſet cōtinens nō timeret fornicari. neqꝫ ita vrgeret᷑ impetu libidinis vt ne fornicaretur ad vxorem accederet vltra neceſſitatem ꝓcreandi. Ad hoc rn̄deo negādo ꝙ ōnis talis ſit incōtinens immo potius eſt ꝯtinēs non quidem ſm gradū temperantie quia de illo gradu cōcludit rō ſed ſecundū gradum continentie quia enim eſt cōtinens ſm hmōi gradū patit᷑ rebellionem paſſionum ⁊ ne ſuccumbat illicite dat oꝑam licite. ⁊ cum dicis ſi eſſet cōtinens ⁊c̄. verū eſt ſi eſſꝫ cōtinens ſm gradum tēperantie in quo ceſſat omnis paſſionum inſult⁹ ſed hoc nō habꝫ v̓itatem de cōtinente ſecundū gradum cōtinentie. Ad ſecundā cōcedo auctoritatem ⁊ ad rōnem que ex ea format᷑ nego maiorem vt enim patꝫ cōſtruenti v̓ba Auguſt nō dicit ꝙ ſolus cōcubitus qui fit cauſa prolis eſt inculpandus ſed dicit ꝙ inter cōcubitus q fiunt cauſa prolis ille ſolus eſt īculpandus qui eſt nuptialis ꝗ fornicatorius factus cauſa ꝓlis eſt culpādus. ⁊ ad minorem dico ꝙ poſſibile eſt ꝙ ꝯcubitus factus cauſa ſanitatū fiat cā ꝓlis. Sanitas enim in generationem ꝓlis eſt ordinabilis eo ꝙ ſani ſunt aptiores ad generationem q̄ egri ⁊ ſimilr̄ dicitur de illo qui fit cauſa fornicationis vitande quia per cōſuetudinē fornicationis diminuit᷑ amor cōiugalis eo autem diminuto ⁊ extincto fiunt cōiuges minus apti ad generationem ꝓlis. Et cū vlterius dicit Au. Qui autem extra iſtam neceſſitatem progreditur ⁊c̄. cōcedo de illo qui progredit᷑ inordinate ⁊ cum poſitōne circunſtātie male aut ablatōne bone ſicut cōtingit in illo qui cōtra iudiciū rōnis ducit᷑ impetu libidinis. De illo autem qui ꝓgreditur moderate negat᷑. Dicit᷑ autem immoderate ꝓgredi vltra circunſtātias expreſſas ab Auguſt. ſi ſit ita frequens vt ſit cauſa egritudinis vel alicuius male indiſpoſitionis aut ſi ardor ſit nimius aut ſi loco ſacro vel publico et multis aliis modis. Ad terciã dico ꝙ si licꝫ ꝯiugi tue reddere tibi debitũ ne fornicerꝭ. dico ꝙ licet tibi etiã petere ne forniceris lꝫ etiã tibi petere ne ipsa fornicet̃ ⁊ h̃ vnicuiqꝫ dictat recta ratio. Sed vult dicere Augus. ꝙ vno cõiugũ petente etiã inordinate debitũ iordinatiõe quidẽ veniali licitũ est alteri reddere ⁊ sine quocunqꝫ peccato potest reddi: sed nulli lꝫ inordinate petere / si autẽ ꝓuideat vir vxorẽ fornicaturã nõ inordinate petit si ne ipsa fornicet̃ petat sibi reddi debitũ. Ad quartã dico ꝙ ex illa auctoritate Apos. nitunt̃ heretici ꝓbare ꝙ nuptie sũt culpabiles quia nihil eget venia nisi ꝙ culpabile est. cõstat autẽ ꝙ cum dicit Apos. h̃ aut secũdũ indulgentiã per li hoc demonstrat cõiugiuꝫ itaꝙ sit sensus h̃ autẽ scꝫ nubendũ esse iis q ꝯtinere non p̃nt dico s̃m indulgentiã q̃uis Augꝰ. exponat de malo incõtinentie quod cõtingit in cõcubitu cõiugali cui h̃ non satisfacit. Alit̃ dico scꝫ ꝙ Apos. vult dicere ꝙ non dat legẽ hãc nuptiarũ tanq̃ legẽ p̃ceptiuã vel impatiuã sꝫ tã q̃ legẽ pmissiuã decerint ita posse rõnabilit̃ ⁊ inculpabilit̃ fieri sꝫ nõ p̃cipit. Alias eni añ idulgentiã Apos. fuissẽt nuptie ⁊ actꝰ nuptialis culpabiles. Ad q̃ntã cõcedo auc̃tem Augus. ẽ enim in tali cõcubitu aliq̃ ꝓgressio ĩmoderata que non est nisi culpa venialis. Ad sextã nego maiorẽ motꝰ enĩ libidinis alñ excitat aliq̃m actũ quẽ statim rõ frenat ⁊ moderat̃ / et p cõns non est culpabilis ⁊ vltra negat̃ minor / põt eniꝫ quis vti cõcubitu cã vitande fornicatõis quẽ tc̃ non agitat libido sed qa timet ne postea agitet̃ cum aderit oportunitas fornicatõis ex directione rõnis occurrit periculo cõstat enim de illo q vtit̃ eo cã sanitatꝭ ꝙ taleꝫ actũ ñ excitat libido

Ad septimã que apparentiã hꝫ nego añs et ad ꝓbationẽ nego qꝺ infertur de h̃ tñ dicet̃ ĩ argumentꝭ alteriꝰ cõclusionis diffusius. Ad octauã nego maiorẽ ⁊ minorẽ / maioreꝫ quiꝺ qa q nõ põt cõtinere ita dirigit̃ a rõne ꝙ cõcupiscentiã cõsumit in licito cõcubitu vt euadat piculũ illiciti cõcubitus ⁊ ob h̃ institutũ est ꝯiugium in remediũ. minorẽ v̓o qa lꝫ qs põt cõtinẽ et hẽat habitũ cõtinendi ne tñ subeat piculũ cõcubitus illiciti licito ⁊ cõcesso vtit̃. Ad nonã nego minorẽ dico enĩ ꝙ rõ nullã iacturã patit̃ et ex tali actu fit recõpensatio iacture si q̃ insit / per h̃ scꝫ ꝙ vel fornicatõis piculũ vitat̃ vel sanitas cõseruat̃ aut acq̃rit̃. Cont̃. xii. cõclusionẽ Ar̃ p̃mo. õnis cõcubitus q ẽ malo fine circunstantionatꝰ est culpabilis mortalit̃: sed cõcubitus cõiugalis cã satiande voluptatꝭ factꝰ ẽ malo fine circunstantionatꝰ: g̊ talis cõcubitꝰ ẽ mortalit̃ culpabilis. minor pꝫ qa iubemur fugẽ voluptatẽ tam ex doctrina sacrarũ lrãruꝫ q̃ phĩe.

2° õnis cõcubitus q non est bonus est culpabilis: sed nullus cõcubitus cõiugalis cã voluptatis factꝰ est bonus g̊ õnis talis est culpabil̃. maior pꝫ qa õnis cõcubitꝰ cõiugalis est actꝰ deliberatꝰ g̊ est actꝰ bonus vel malꝰ: g̊ si nõ est bonꝰ est malus. minor pꝫ qa si esset aliqs talis bonꝰ seq̃ret̃ ꝙ aliqs talis posset esse meritoriꝰ vite etne si fieret ab hñte grãm qꝺ non repugnat si sit bonꝰ moralit̃. Tercio Voluptas venerea nõ põt in deum referri actu volitionis g̊ oẽm actũ cuiꝰ est finis facit mortalit̃ culpabilẽ. Quarto. nulla recta ratio dictat ꝙ sit vtendũ delcãbili gratia voluptatis: g̊ nullus cõcubitus cõiugalis qui fit causa voluptatis est rcẽ rõni cõformis. Añs patꝫ qa de õni ꝯcubitu q fit cã voluptatꝭ tantuꝫ recta ratio dictat aut dictare põt ꝙ eo nõ ẽ vtendum. Quinto. Oĩs q tali cõcubitu vtit̃ aut p̃uenit̃ a voluptate ⁊ sic rõ in eo patit̃ iacturam / aut p̃uenit ⁊ excitat voluptatẽ ⁊ tunc etiã rõ patit̃ iacturã g̊ cum non sit alicꝰ boni rẽcõpensatõ sequit̃ ꝙ actꝰ est culpabilis. Sexto. Quicunqꝫ vtit̃ cõcubitu cã voluptatꝭ seruit libidini g̊ õnis talis peccat. Septimo. Ar̃ per illud phi adulter est in suã vxorẽ amator ardentior. Octa° per illud Hiero. sapiens amat cõiugẽ iudicio ñ affectu nõ regnat in eo impetꝰ voluptatꝭ nec p̃ceps fert̃ ad coitũ nihil enĩ femis q̃ vxorẽ amare quasi adulterã Nono. Omnis cõcubitus q q̃tum est ex vi cõcupiscentie ad ipsũ allicientis aut ex vi volitõis cui subordinat̃ indifferent̃ fit in suã ⁊ non suã est mortalit̃ culpabilis: sꝫ oĩs ꝯcubitꝰ q fit ad satiandã voluptatẽ q̃tũ est ex vi ꝯcupiscentie aut ex vi volitõis indifferent̃ fit ĩ suam ⁊ nõ suã g̊ ⁊c̃. Minor pꝫ qa cũ sufficiat satiare libidinẽ ⁊ illa satiat̃ equalit̃ per cõcubitũ cũ non sua sicut in sua seq̃tur ꝙ talis cõcubitus est indrñter ad h̃ ꝙ satiet̃ ⁊c̃. Ad primã nego maiorẽ nã si finis nõ sit malus nisi venialit̃ nõ reddit actũ malũ mortalit̃ sicut circũstantia tpis mala venialit̃ tñ reddit actũ culpabilẽ venialit̃ tñ. Et ad miorẽ dicit̃ ꝙ voluptas venẽa nõ est malꝰ finis mortalit̃ sed venialit̃ tñ qa tñ alñ amor eꝰ est ita vehemẽs ꝙ inducit circũstãtias malas mortalit̃ vt cũ inducit ad explendũ cũ nõ sua aut cũ aliena aut in vase nõ debito et sic de multis aliis modis ⁊õ in tlibꝰ casibꝰ ẽ culpa mortalis. Ar̃ si aũt minorẽ hꝰ rõis negaꝫ ⁊

2ᵒ.per illud quod hꝫ li.de bono cōiugali.ſicut eni bonū erat qđ martha faciebat occupata circa miſteriū ſcōꝝ:ſed meliꝰ qđ maria audiēs v͛bū dei:ita etiā bonū ſuſanne in caſtitate ꝯiugali laudamꝰ:ſed bonū vidue Anne ⁊ magis v͛ginis Ma.añponimꝰ.Terᵒ Actꝰ venereꝰ deiicit aīm aviditat꞉ ⁊v͛ginitatis ꝑfectionibus:g̊ deiicit aīm ab arce ⁊ excellentia ꝑfcōnis.

Quarta cōcluſio.Luxuria eſtvitiū capitale. ꝓbať oē vitiū ex quo rłariter nata ſunt oriri multavitia genere drña eſtvitiū capitale: ſꝫ ex luxuria nata ſunt oriri multavitia genē drña:g̊ luxuria ē vitiū capitale.Maior pꝫ ex diffinitōe vitii capitalis.minor ꝓbatur.tū ꝑ̇mo ōne vitiū cꝰfinis eſt ita appetibilis ꝙ ꝓpter cōſecutiōem eiꝰnati ſunt hoīes multavitia ꝑpetrare eſt tale ꝙex eo multavitia nata ſunt oriri etiā genere differētia:ſed finis luxurie qui eſt ſenſualis delcātō ē talis ꝙ ꝓpter cōſecutōem eiꝰmultavitia ſpecie drña nati ſunt homīes ꝑpetrare: ut homicidia fraudes:mēdacia:ꝑiuria:ꝓfuſiōes īmoderatas pecuniarū:igř.minor ptꝫ.Tum ꝗa eſt vehemētiſſima inť delcātōes ſēſuales. tū ꝗa eſt maxīe inť eaſcōnaturalis.Scđo.Omnevitiuꝫ ꝑ cꝰfrequens exercitiū multa vitia genere drña nata ſunt rłariter generari eſtvitiū capitale:ſꝫ luxuria eſtvitiū ꝑ cꝰfrequēs exercitiū nata ſūt multavitia genere drña generari:igř luxuria ēvitiū capitale.mīor pꝫ de cecitate ment꞉:de amore pn̄tis ſeculi:⁊ odio dei ⁊ multis aliis q̄ ꝑ exercitiū freq̄ns luxurie generanť in luxurie deditis.Sunt enī duo modi quibusvnū vitiū oriť ex alio. Vnus eſt cū ut aſſeq̄mur exercitiūvniꝰ vitii aſſumimꝰactus alioꝝ/ aliq̄n enī uel difficultatē uł īpedimentū patitur luxurioſꝰin potiēdo re quā optat ⁊ tuncvtiť mendaciis:ꝑiuriis/ dolis:iniuriis:ꝓfuſionibꝰ⁊ ſūptibꝰinordinatis ⁊ multis aliisvt qđcupit ꝑficiat ⁊ iſte modꝰoriginisvideť eſſe dicēdus occaſionalis/ aliꝰnaturalis cū ſcꝫ augmētatiovniꝰvitii eſt iniciū altius ut augmētatio gaſtrimargie ſm Caſ.eſt iniciū luxurie ⁊ hᵒᵒ ponit originēvitioꝝ ex aliis Caſ. in collatōibus.Iſta autē diſtinctio ē neceſſaria ad cōcordantiaꝫ ſacroꝝ doctorū quoꝝ aliq̄ dicuntvnūvitiū oriri ex alio:alii eꝯ/ qđ intelligēdū eſt ſm diūſos mōs originis.Naꝫ loq̄ndo de naturali origine ex gaſtrimargia oriť luxuria loq̄ndo enī de occaſionali eꝯ alıť cōtingit. Naꝫ ꝗsvt ſic potentior in ope luxurie aſſumit gaſtrimargiā ⁊vtiť potibꝰ⁊ cib̄ ad hᵒ accomodis/vbi forte ſi nō intueniret deſideriū explēde libidis eſſꝫ ieiunio ⁊ ſobetativocaturꝰ.

Quīta cōcluſio.Cecitas ment꞉/incōſideratio/p̄cipitatio/icōſtantia/amor ſui/odiū dei/affectꝰpn̄tis ſeculi ⁊ ꝯſpatio futuri ſūt filie luxurie.ꝓbať ꝑ̇mo auc̄te Gre.xxxi.moraliū.ꝓbatur ſcđo de ſinguł. ōne vitiū qđ amatū maxīe afficit eſt tale qđ mēteꝫ maxīe ligat captiuat ⁊ cecā reddit:ſedvitiū luxurie eſtvitiū qđ amatū ⁊ freq̄ntatū maxīe afficit ꝗa delcātio venerea inť ōnes delcātōes ſēſuales eſt maxīa:igř maxīe mentē cecā reddit et captiuā.Maior patꝫ quia per illud vitiū vires ſuꝑiores maxīe afficiunť ad obiecta ſua g̊ ꝑ illudvitiūvires ſuꝑiores maxīe diſtrahūť ab obiectis ſibi cōuenient꞉ īpediunť et deordināť ab actibꝰſuis g̊ ꝑ tłevitiū rō maxīe ligať captiuať et ceca reddiť.2ᵒ ꝗcꝗd ita hebetat rōemvt eaꝫ circa ꝑ̇ma ꝑ̇ncipia agibiliū q̄ de ſunt nota errare faciat ⁊ mētiri generat ⁊ inducit cecitatē mētis ꝗa mēs nō pōt eſſe cecior q̄ cū errat circ̄ ea q̄ ſunt nob̄ ſm ſe manifeſtiſſima: ſꝫ luxuria eſt hmōi:igř.minor ꝓbať ꝗa ſcđm Ariſ. malitia vitiū ſcđm gradū malicie ſiue intꝑantie mētiri facit circa ꝑ̇ncipia agibiliū g̊vitiū qđ ex natura ſua hꝫ ꝙ ſit magis excecatiuuꝫ hꝫ etiā ꝙ auctūvſꝙ gradū malicie ſit maxīe execatiuuꝫ: ſed luxuria ex natura ſua eſt maxīe executiua cū ſit maxīe diſtractiua ab actu intelligēdi ꝓpť cōuerſionē quā facit ad ꝑcipiendū delcātiones ſenſuales:igř.Et p̄tereavideť mihi multū ꝓbabile ꝙ ſicut aliq̄ delcātōes corꝑales inclināt ad luxuriā ⁊ inde eſt ꝙ per aliquos cibos ⁊ potus reddiť ꝗs inclinatior:ꝑ aliquosv͛o minus ita ēt ꝑvſū freq̄ntē luxurie generanť aliq̄ q̄litates ⁊ diſpoſitōes corꝑales in nob̄ q̄ corpꝰidiſponūt ad hᵒ ꝙ debite miſtret aīe ea q̄ exigunť ad actꝰ intelligendi. Videmꝰenī ꝑ expientiā ⁊ hꝫ Ariſ. inꝓhemio libri de phiſonomia ꝙ aīe ſequūtur corꝑa ⁊ ꝙ ſcđm diūſas diſpōnes corꝑales reddimur aptivel inepti ad oꝑatōes aīe. Quarto. Iuſtū eſt vt cum nosipſos infra dignitatē hominis deiicimus. p̄uenitur iis q̄ homī ſingulariť ſcđm dignitatē ſue cōditōis cōueniunt:ſed per peccatū luxurie deiicimus nos infra dignitatē hominisetvſꝙ ad vilitatem brutalē per vſum immoderatum brutaliū ⁊ fediſſimarū delectationuꝫ/ideo iuſto iudicio deus nos priuat ⁊ deſtituit cognitione rerū que homini ſecunduꝫ dignitatē ſue cōditionis ꝯuenit quod ſit vltra modos naturales in prioribus rationibus tactos ꝑ ſubſtratōeꝫ auxilii ſui ſpecialis quod eſt nobis neceſſariū in omni reꝝ cognitōe ⁊ intꝰdū etiam

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

per ſubſtratione̅ auxilii generalis reſpectu alicuius certe cognitionis. De p̄cipitatione pʒ qa vitiuʒ quod ex ſe eſt impetuoſiſſimuʒ eſt inductiuū p̄cipitationis eo ꝙ impetus ē cōſilii ablatiuus. Sc̄do ōne cōſiliū exigit cognitōem ⁊ inq̄ſitōem ⁊ iudiciū g̊ vitiū quod inducit cecitateʒ mentis inducit p̄cipitationē/ et ideo de amore libidinoſo dicit The. in ennu. Que res in ſe neqꝫ cōſiliū neqꝫ modū hʒ vllū eam cōſilio regere non potes. De incōſideratione patʒ ṗmo p rationē ſc̄dam adductā de p̄cipitatōe. Sc̄do qa vbi non eſt cōſiliū ibi nō eſt iudiciuʒ de agēdis qa inq̄ſitio precedit iudiciū. De inconſtantia patʒ quia ſi alr̄ bene iudicet non tamē īmoratur iudicio: ſed ſtatim adueniente cōcupiſcētia cedit ei/ ⁊ ideo The. in ennu. dicit de iuuene q ſe dicebat receſſurū ab amica/ hec verba vna falſa lacrimula reſtringʒ. Dicit beatus Tho. ꝙ iſta q̄tuor ſunt vitia rōnis ⁊ opponūtur q̄tuor ꝑtibus prudentie: ſcʒ cecitas mentis intelligēt̄ que eſt recta apprehenſio finis. p̄cipitatio opponit̄ conſilio: incōſideratio iudicio: incōſtantia precepto Alia q̄tuor ſunt vitia voluntatis amor ſui q eſt inordinatus appetitꝰ finis quē ſibi rōne delcātionis quā inordinate appetit p̄ſtituit: odiuʒ dei tanq̄ ꝓhibentis delcātōem cōcupitā. affectus p̄ſentis ſeculi in quo ſolo delcātōem maxīe cōcupitā expimur: ⁊ deſperatio futuri cꝰ delcātiōis faſtidimꝰ qa nimiū carnalibus afficimur. Hmō enī ordinat beatus Tho. mihi autē alıꝰ ordo videtur ponendus ꝓcedendo ſcʒ ab vltima vſqꝫ ad ṗmā ⁊ videbimꝰ aptum cōſenſū de gradu ī gradū. Dico g̊ ꝙ cuʒ qs notabilit̄ afficit̄ deſiderio luxurie ⁊ veneree voluptatis inordinate ſtatim incipit nō firmit̄ ſperare bona etn̄a/ nec ea cupit q̄ tn̄ iclinat vꝰtus ſpei ⁊ quo magis creſcit deſideriū luxurie tanto creſcit neglectꝰ bonoꝶ futuri ſeculi: iō nō accipit̄ deſpatio ꝯrie ad ſperare: ſed magis ꝯdcōrie niſi inq̄tū ex nō ſpare tā [illegible]ꝓcedit̄ vſqꝫ ad verā ⁊ poſitiuā deſpatōem. ex neglectu vō eternorū bonorū creſcit amor bonorū q̄ in hoc ſeculo expimur ſcʒ. bonoꝶ tpalium in quo amore poſtq̄ aliq̄tulū ꝓceſſimus ceſſat ī nobis amor dei: incipit neglectꝰ eius ſequit̄ cōtemptus ⁊ tandē odiū ipſius anteq̄ ꝑueniamus vſqꝫ ad ſupremū gradū ſcilʒ ad cecitatē mentis poſtquā enim deſinimus amare deum neceſſe eſt vt totuʒ amorem in noſipſos cōuertamus ⁊ neglecto deo ⁊ mandatis eius feramur in omē illud quod ordinate vel inordinate cōcupimus Ex quo ſtatim conſequitur vt illud quod extra concupiſcentiā decernimus fugienduʒ: adueniente ⁊ vrgente ꝯcupiſcentia cupiamus ⁊ ꝓſequamur ⁊ quod in prius iudicamus eſſe facienduʒ nunc fugiamus et hoc appellat inconſtantiam Gre. que non eſt vitiū rōnis vt vult Tho. ſed voluntatis vel appetitus ſe rōis iudicio diſformātis ⁊ hic eſt ille gradus morū fugiendorū queʒ vocat Ariſ. incōtinentiā. Cum auteʒ diu vſati ſumus in huiꝰ incōſtantie ſiue incōtinentie exercitio iam minꝰ cōſiderare que agenda incumbunt incipimꝰ ⁊ dum prius ſatis erat nobis expletio libidinis aliq̄tulū inordinate iam ſingulas circunſtantias cōſiderare deſinimus iā non curauimꝰ ꝯſiderare aliena ſit an non: poſtea nō curamus cōſiderare vtrū ad nos cognatōem habeat an non. vtrū mō nature cōcupiſcentia vtamur an ꝯrio. Cum autē ꝑuenimus ad ſummū illud incōſideratōis gradū tunc ſine vllius circunſtantie intuitu cuʒ pleno impetu cōcupiſcētie ſine reluctatione rōis. ſed vt vult Ariſ. ex electōne quadā in eo quod cupimus ferimur ⁊ tūc dicit̄ p̄cipitatio in q̄ habet̄ ſecundꝰ morū fugiēdorū gradus qui dicit̄ ītempantia anteq̄ ⁊ poſt q̄ in beſtiales mores incidimꝰ p conſideratōeʒ poſtq̄ autē aliq̄tulū vſati fuerimus in hmōi intempantie actibus generatur in nobis illa cecitas ⁊ excecatio mentis qua circa finem agibilium erramus ⁊ iudicamus delcātioneʒ illā aut vtilitatē quā appetimus eſſe bonorū optimum nec iducit iſta vitia luxuria circ̄ matīā ſuā tm̄ ſed etiā circa materias aliorū vitioruʒ tn̄ ꝓpter neglectum bonoꝶ eternorum ⁊ dei ⁊ amorem bonorum preſentis ſeculi ⁊ noſtri que generaliter et vniuerſaliter circa poſtrema inclinationem faciunt. tum quia per aſſuefactionē inconſiderationis ⁊ p̄cipitatōis in vno inducimur ad inconſiderate ⁊ precipitanter agendum in alio niſi forte in quibuſdā materiis ꝓpter longuʒ vſum ⁊ exercitiū non ſolemus quicq incōſiderate aut precipitanter agere.

Sexta concluſio. Turpiloquia/ ſcurrilia/ ludicra/ ⁊ ſtultiloqa ſūt filie luxurie. Probatur auctoritate Iſido. libro ethimolo. has quatuor filias luxurie ponentis vbi per turpiloquiū intelligo deſideriū dicendi et audiendi turpia ⁊ inhoneſta/ ex abundantia enim cordis non ſolum os loquitur/ vt habetur Ma. xii. ſed etiā auris audit. P ſcurrilia intelligo deſideriū dicēdi ⁊ faciēdi audiēdi ⁊ videndi ea que ſunt ridicula que ſcilʒ ſunt aut ad irriſionē facta aut ad riſū mouenduʒ non obſeruata conditione rerum ⁊ dignitate perſonaruʒ

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Alii dicunt ꝙ ſcurra eſt qui alium ſequitur cibi cã ad quod in pauperibus ĩclinat luxuria eo ꝙ ſine cerẽ ⁊ bacho friget venus. Per ludicra ĩtelligo hiſtrionicorũ ⁊ aliorũ ludorum leniuꝫ ⁊ ingenuorũ exercitium in quoꝝ deſideriũ ⁊ exercendi et videndi inclinat luxuria quia enim luxurioſus mentẽ hebentẽ habet ⁊ ꝓpter continuã curã venereē delcãtõis non poteſt ſic ſe grauibus ⁊ ſeriis rebus applicare ad ſcurrilia ⁊ ludicra deuoluitur Et quia non ſe applicat grauibus et ſeriis ſed ludicriis ⁊ ſcurrilibus/ideo frequenter ſtulte loquitur cum putat ſe prudenter et ſenſate loqui. Sermo enĩ ſapĩe ſale conditus multum expimentum ⁊ multã cognitõem et eleuatõem mentis exigit. N̄ec dicit ſtultiloq̃um actum voluntatis ſicut precedentia quia nõ cupit luxurioſus ſtulte loq̃ ſicut cupit turpit̃ loqui ſed magis dicitur vitiũ rõnis/neq; puto v̄m quod dicit Tho. ꝙ iſta dicunt tm̄ inordinatos actus exteriores quia luxuria primo ponit inordinatõem in actibus interioribus quibꝰ ſubordinant̃ iſti actus exteriores. Tum etiã quia deſiderare dicere ⁊ audire turpiter ſcurriliter ⁊ ludicre ſunt actus interiores geniti a luxuria ſunt actus exteriores eis ſubordinati g̊ magis dicendũ eſt ꝙ cum auctores ponunt hec eſſe filias luxurie ꝙ intelligunt de interioribꝰ p̓mo ⁊ cõſequent̃ de exterioribus. Enumerauit aũt Iſi filias luxurie que omni gradui luxurie ſunt cõmunes niſi q̃dã verecundia ⁊ pudore pſone ĩpediatur earũ generatio. Gre. vero eas õnes enumerat ꝑ quas ab infimo luxurie gradu vſq; ad poſtremũ fit aſcenſus declaratũ eſt. Enumerat etiã Iſi. filias illas tm̄ per quas det̃minate fit ꝓruptio in aliqu os actus exteriores quod nõ fit per filias quas enumerauit Gre. Contra p̓mam ꝑtem p̓me cõcluſionis Arguit̃ ſic. omis vſus venereorũ eſt luxuria aut caſtitas: ſꝫ nullꝰ vſus venereoꝝ eſt caſtitas: g̊ õnis eſt luxuria/ ſed õnis luxuria eſt actus illicitus g̊ ⁊ õnis vſꝰ venereorũ eſt illicitus. minor ꝓbat̃. omis caſtitas eſt ceſſatio a venereis cum ſit continentia q̃ a cõtinendo dicitur. Tum ſcͦo quia ſm̃ Augꝰ libro de bono cõiugali/cõiugati cõtinentiã hñt in habitu ſed non in vſu: ergo nullus actus venereus eſt cõtinẽtia ⁊ per cõns nullus eſt caſtitas

Zͦ Vbicunq; inuenit̃ aliquod ſupfluuꝫ quo bonũ rõnis impeditur ibi eſt pctm̄: ſed in omni cõcubitu inuenit̃ aliquod ſupfluuꝫ quo bonum rõnis impedit̃: g̊ õnis actus venereus eſt pctm̄. Maior ꝓbatur q̃a õnis v̓tus impedit̃ ꝑ ſupfluũ et diminutũ vt habet̃ ſcͦo ethi. minor ꝑꝫ q̃a in coitu eſt ſupfluitas delcãtõis q̃ ita abſorbet rõnem ꝙ impoſſibile eſt aliq̃d intelligẽ in ip̃a vt hꝫ Ariſ. vi. ethi. Tercio. õne illud eſt peccatũ ex quo pctm̄ naſcit̃: ſed ex actu venereo trahitur peccatũ in puulis vt hꝫ Auguſ. li. de nuptiis: igr̃ actus venereꝰ õnis eſt peccatũ. Quarto õne illud eſt pctm̄ ex quo voluntarie homo perdit õnem vſũ rõnis: ſed ex õni actu venereo ſpõte et voluntarie ꝑditur vſus rõis: g̊ õnis talis actus eſt peccatũ. Quinto. Oĩs actꝰ ſpontaneꝰ eſt peccatũ in quo ⁊ per quẽ homines magni ĩpediunt̃ a gratiis gratis datis ⁊ ab intellcũ magnorũ ⁊ arduoꝝ: ſed actꝰ venereus eſt hmõi cũ ſm̃ Hiero. in illo actu ſpiritꝰ ſanctus nõ tangebat corda ꝓphetarũ: igr̃. Sexto. õnis delcãtio venerea eſt ſupabundans g̊ õnis delcãtio venerea eſt vitioſa. Cõña tenꝫ q̃a õnis ſupabundantia in actibꝰ hũanis eſt vitioſa. Cõtra ſcͦaꝫ ꝑtem eiuſdẽ cõcluſionis Ar̃ ſic. In emiſſiõe aliarũ ſupfluitatũ a ſemĩe nõ eſt pctm̄ g̊ nec ĩ emiſſiõe ſemĩs: ſed ꝑ actũ venereũ ſola fit emiſſio ſeminis quod eſt ſupfluũ alimẽti g̊ nullus actus venereus eſt pctm̄: g̊ ⁊ ꝑ ꝯñs luxuria nõ eſt peccatũ. Zͦ õne pctm̄ hꝫ vitiũ ſibi oppoſitũ: ſꝫ luxuria nullũ hꝫ vitiũ oppoſitũ g̊ nõ eſt peccatum

Tercio. qlꝫ põt licite vti eo qđ ſuũ eſt: ſed in actu venẽo nõ vtit̃ hõ niſi eo qđ ſuũ eſt niſi forte in raptu vł adult̃io g̊ nõ õnis luxuria ẽ peccatũ. Ad p̓mã cõcedo maiorẽ ⁊ nego minorẽ. Ad ꝓbatõem nego aſſũptũ ⁊ dico ꝙ aliq̃ caſtitas cõſiſtit in abſtinẽdo a coitu vbi qñ ⁊ ſꝫ ꝙ opꝫ ⁊ in vtẽdo coitu vbi qñ ⁊ ſm̃ ꝙ opꝫ. Et ſimilit̃ dico de cõtinentia. Nã vt vult Alb. actꝰ mr̃imonialis eſt actꝰ cõtinentie. Ad ſcͦaꝫ ꝓbatõeꝫ dico ꝙ Auguſ. intelligit de cõtinẽtia celibũ et nõ vł̃r de õni genẽ cõtinẽtie/ ⁊ de illa ꝯcedo ꝙ rõ eiꝰ poſita eſt in abſtinẽtia ⁊ ceſſatõe ab actu venereo. Ad ſcͦam dico ꝙ aliq̃d dr̃ ſupfluũ dupl̃r. vnoͦ q̃a multũ vel intenſũ. alioͦ q̃a excedit moderatõem rcẽ rõis ſi accipiat̃ ſupfluũ p̓mõ dico ꝙ aliqđ t̃le ſupfluũ repit̃ ĩ cõcubitu. ſi ſcͦoͦ dico ꝙ ñ r̃pit̃ t̃le ſr̃fluũ ĩ q̊lꝫ actu venẽo ⁊ cũ dr̃ ꝙ t̃li ſr̃fluo bonũ rõnis ipedit̃ dico ꝙ aliq̃d dr̃ ipedire bonũ rõis t̃pl̃r. vnoͦ ꝑ diſſormatõem ⁊ ſic ego nego. ſcͦoͦ ꝑ totalẽ corruptõeꝫ ⁊ ſic itm̃ nego. 3ͦͦ ꝑ int̃nuſſionẽ vbi qñ ⁊ quõ rcã rõ iudicat licẽ ipſũ intermittere ⁊ ſic concedo q̃ mõ etiam ſompnus bonũ rationis impedit Et ſi dicas ꝙ concupiſcentia et delectatio venereorum non ſubiacet imperio ratõnis diſtinguo vel in ipã expientia actuali obiecti delectabil' vł i abſẽtia. p° duplicit' uel q̃tũ ad eſſẽtiã ipſi⁹ delectationis ⁊ ſic ꝯcedo qa naturalit' cãtur ab obiecto ⁊ potẽtia ſẽſitiua vł q̃tũ ad motionẽ ad aliꝺ licitũ vel illicitũ ⁊ ſic ego nego. Si autẽ loq̃mur de delectatione añ expiẽtiã obiecti ſẽſibil' dico ꝙ ſubiicit' ipio rõis ⁊ volũtatꝫ quo ad motionẽ ſiue impulſioẽꝫ ⁊ ꝑ longum excercitium in cohibẽdo ſubiici põt quo ad ei⁹ ꝯtinuationẽ licet nõ forte quo ad ṗmã illã ⁊ ſubitũ generationẽ põt enĩꝫ volũtas ĩpedire ne ꝯtinuet' delectatio deſiderata põt enĩꝫ ĩpedire ne trahat ad ꝯſẽſũ illicitũ. Ad terciã nego maiorẽ vł'iter intellectã ex actu enĩ vidẽdi naſcit' act⁹ ꝯcupiſcẽdi ⁊ deſiderãdi qui act⁹ vidẽdi nõ ſp eſt pctm̃ ſilr etiã diceret' de actu audiendi turpia q̃ quis inuite audit ex quo tñ aliqñ naſcit' pctm̃. Silr ex magnitudĩe vtutꝫ aliqñ naſcit' ĩanis gloria q̃ eſt pctm̃. Et ad miorẽ dico ꝙ pctm̃ accipitur duplicit' vno° ꝑ actu facto vel emiſſo ꝯ̃ dictamẽ rcẽ rõis uł legis obligãtc faciẽtẽ uł omittẽtem ad penã ⁊ ſic nego miorẽ alio° generalit' ꝑ õni quod hñtẽ obligat ad penã nõ quidẽ ex natura ſua ſed ex ĩſtitutione alicui⁹ cauſe ita potentis ĩſtituẽ ⁊ ſic ꝯcedo ſed ꝯſtat ꝙ tã h° q̃ ṗmo mõ accepto noĩe pctĩ maior falſa ẽ Ad quartã iã reſpõſũ eſt maior enĩ eſt falſa ſi extẽdat' nomẽ ꝑdiciõis ad ĩtmiſſiõeꝫ alias enĩ dormitio õis eſſet pctm̃. Ad quĩtã ſilr dico ꝓphete enĩ ꝑ actũ venereũ intmittebãt vſũ ꝓphetie ſꝫ ñ totalit' amittebãt. Ad ſextã iã poſita ẽ diſtictio de ſupfluo q̃ eodẽ° fieri põt de ſuphabundãtia ꝙ ſi alicui non placet diſtinguere tunc ſimpliciter neganda eſt minor quia ſuperhabũdãtia delectatioĩs nõ dicit ſolũ quãtitatẽ delectationis ſed dicit etiã deordiãtõneꝫ ei⁹ a rectitudĩe rõis licet aũt in õni actu venereo ſit magna delectatio nõ tamẽ ibi eſt deordinata delectatio

Ad ṗmã ꝯ̃ ſecũdã ptẽ negat ꝯſequentiã beat⁹ thomas qa ſemẽ ut dicit eſt ſupfluũ quo idigetur vt vult ariſtotiles ſupfluũ quidẽ qa eſt reſiduũ opatiõis vtutis nutritiue ⁊ eo indiget' ad vſ⁹ vtutꝫ generatĩe iõ nõ refert q̃lit'cũqꝫ eittãt' alie ſupfluitates ſalua cũ decẽtia ꝯuict⁹ hũani ſꝫ nõ ẽ ſilr i ſemis effuſiõe quã opꝫ tłr fieri q̃lit' ꝯueĩt fini ad quẽ ordiat' hec ſolu° ñ ſatiſfcit tñ q̃a ñ ẽ dubiũ ꝙ circa eĩſſiõeꝫ aliaꝝ ſupfluitatũ põt eẽ iordiã° ſi ſcꝫ ꝓcuraret' fieri ꝑ loca ñ naturalia aut i q̃titate q̃ nõ ꝯueniret bone diſpõni corpoꝝ ſicut ſi quis ꝓcuraret egeſtiõeꝫ ꝑ os ⁊ vriatiõeꝫ ꝑ aliã ptẽ corporis. ꝑterea ſequitur ꝙ illi q̃ ñ hñt ſemẽ aptũ gñatõi aut ꝓpt' cõplexionẽ corpis aut ꝓpt' etatẽ non peccarẽt quocũqꝫ emittẽdo ſupfluitãtẽ illã ⁊ ita nõ peccarẽt luxuriãdo. Ad rõeꝫ nego ṗmo añs ſcðo nego ꝯñtiã qa i emiſſione aliaꝝ ſupfluitatũ nõ ꝯtigũt tãte delcãtões q̃tc ꝯtigũt in emiſſiõe ſemis ⁊ iõ hoĩes ꝯiter nõ iclinant' ad eaꝝ emiſſionẽ niſi natura ſua ſpõte vel rõ ſaitatis iducat ⁊ ꝓptea nõ fuit ponẽda lex in emiſſiõe aliaꝝ ſupfluitatũ in emiſſiõe vo ſeminis ꝓpt' uehemẽtiã delcãtiõis oẽs fere exceſſiue inclinãt' ad vtẽdũ emiſſiõe cũ ẽ eis turpe aut cũ q̃ eſt eis turpe aut ꝓpt' finẽ turpẽ ⁊ aliqñ vt augeãt delectatõnẽ iclinãt' vt certos modos emiſſiõis quos ⁊ rõ deteſtatur ⁊ ſenſus ideo multo frequẽtius peccat' in emiſſione ſeminis q̃ in emiſſiõe aliaꝝ ſupfluitatũ in aliis enĩ variatio modi eſſet nõ delectabilis ſꝫ moleſta. Ad ſcðaꝫ nego miorẽ hꝫ enĩ vitiũ ĩſenſibilitatis q̃ quis p̃t tm̃ odire actũ venereũ vt nollꝫ vti eo cũ ſua cãꝑlis gñande aut in tm̃ odire ipm̃ ꝙ rõne huius etiã ita odiret genus mulieꝝ vt nec vidẽ nec audire eas ſine moleſtia poſſet qꝺ odiũ malũ eſſe declarat caſſian⁹ i collationibus patꝝ. Ad t'ciã dico ꝙ vbi certis legib⁹ ⁊ dictamĩe rõnis p̃finit⁹ eſt modus vtẽdi re ſua nõ põt vti vnuſqſqꝫ re ſua vt vult ſecus eẽt ſi de vſu intellectũ eſſꝫ vel rõe certa vel legibus prefinitũ maior etia intelligit' vbi vtẽdo re ſua nulli affert' iiuria qa ſi afferret' iiuria alt'i ꝯſtꝫ ꝙ recta rõ que dictat nulli eẽ iniuriãdũ decerneret talẽ vſũ nõ eſſe ꝯueniẽtẽ dictũ ẽ ãt ſup ꝙ q̃ luxuriatur iiuriã affert deo in hoc ꝙ templũ ꝯtaminat ⁊ polluit. Cõtra t'ciã cõcluſionem arguitur ſic ĩmũdicia q̃ eſt eadẽ luxurie ẽ filia gule g° luxuria nõ eſt vitiũ capitale. ꝯñtia tenet qa contra rõem vitii capitalis eſt ꝙ oriatur ex alio. Añs eſt Grego. xxxi. moralium. Scðo luxuria oritur ex ſupbia g° nõ eſt vitiũ capitale ꝯña tꝫ vt ṗus ⁊ añs ꝑ bat' ꝑ iſiꝺ. dicentem li. de ſũmo bono ꝙ ſicut per ſuperbiã mentis itur in ꝓſtitutionẽ libidĩs ita per hũilitatẽ ſalua ſit caſtitas carnis. Tercio luxuria cãtur ex deſpatione ſed deſperatio nõ eſt vitiũ capitale g° nec luxuria maior ꝓbatur per illud ad ephe. q̃rto qui deſpantes ſe tradidert' impudicicie. Ad ṗmã rñdet beatus Thomas ꝙ imũdicia luxurie dicitur cãri ex gula matiałr qa gula miniſtrat matiã corpalẽ luxurie ſꝫ nõ ſm rõeꝫ cãe finał' ſꝫ quã potiſſime attẽdit' origo alioꝝ vitioꝝ ex vitiis capitalib⁹ ſꝫ h°' vꝫ eẽ ꝯ̃ intẽtionem caſſiani collatõe v. vbi de originatõe maxime

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

naturali loquēs dicit ꝙ iucremētū gaſtrimargie ē īitiū luxurie illa aūt q̄ ē ex pte ſiſ ē mlto minus naturalis q̄a vbi pōt haberi finis luxurie ſine actibꝰ aliorꝝ viciorꝝ nō origiāt aliqđ eorū ideo rn̄deo aliť ⁊ ꝯcedo ꝙ īmūdicia luxurie eſt filia gule per originationē naturalē gula āt inťdū originat᷑ a luxuria ꝑ originatiōnē occaſionalē tāq̄ ſcꝫ per aliqd adiuuās ꝯſequutionē finis luxurie. Et cū dicit᷑ ꝙ cōtra rōem vicii capitalis ⁊c̄. Rn̄deo ẜm diſtinctionē poſitā de vicio capitali cū agebat᷑ de inani glīa. Ad ſecundā nego an̄s regulariť licꝫ enim deꝰ hoīem aut q̄a ſupbit aut ne ſupbiat vt voluīt doctoēs ſacri ꝑmittat cadē in luxuriā nō ꝓpť hoc tn̄ luxuria orit᷑ ex ſupbia q̄a ille caſus nō ꝓuenit ex inclinatione ſupbie ſed ex ꝑmiſſione diuina que fit aut ꝓpter demeritū ſupbie aut iā poſitū aut impediendū ⁊ ideo caſſianus collatiōe q̄nta ex p̄ſſe deťmiat ꝙ nō luxuria ſꝫ caſtitas ⁊ cōtinentia orit᷑ ex ſupbia ⁊ iactātia Ad ťciā ſi intelligat᷑ de originatiōe reglari ⁊ q̄ cōiter fit negat᷑ ſed dico ꝙ ecōtra fit ꝙ regularīꝰ deſperatō orit᷑ ex luxuria ſicut demōſtratū eſt ſupra ꝯclōe q̄rta ⁊ ad aplm dico ꝙ terminꝰ ille nō plꝰ ſigificat ꝙ deſpatio ſit cā impudicicie q̄ ecōtra q̄a de rigore ſerōis ſig̃tur tm̄ ꝯiūctō in illis ꝑuerſis inť deſperationē ⁊ īpudiciciā dico tn̄ ꝓ cōcordia ꝙ luxuria in gradu remiſſo eſt cā deſpatiōis accipiēdo eā negatīe aut ꝯ̄dictorie ipā v͛o cū p̄ntia eiuſdē deſpatiōis eſt cā ꝙ fiat in luxuria de g̃du ī g̃dū ꝓgreſſio ſicut hodie diffuſe deductū ē illi ei ad quos ſcribit apl's vexabunt᷑ deſiderio libidinis quā tn̄ explē nō audebāt ne bōa eťna ꝑderent poſtq̄ aūt ceperūt ea negligere ⁊ nō deſidare tc̄ ťdiderť ſe igᵒminiis luxurie ⁊ eā ꝑ g̃dus varios adauxerūt. Cōtra q̄rtā ꝯcluſionē arguit᷑ ſic cecitas mētis incōſideratio ⁊ p̄cipitatio ꝑtinēt ad īprudētiā q̄ inuenit᷑ ī oī pctō ſicut prudētia ī oī v͛tute g̊ n̄ ſūt ſpeāles filie luxurie.

Scđo cōſtantia non eſt pars tpantie g̊ nec inconſtātia eſt filia luxurie. Tercio amor ſui vſq꞉ ad contemptū dei eſt p̓ncipiū omnis peccati vt pꝫ per Auguſtinum. xiiii. de ciuitate dei ergo non debꝫ poni filia luxurie Ad primā nego ꝯñam quia enim intemperātia maxime corrumpit prudentiam ideo vicia oppoſita ſuperbie maxime oriuntur ex luxuria que eſt g̃uiſſima intemperātia. Ad ſecundā dico ſine conſtantia ad nullum genus virtutis pertinꝫ ſed potius ad gradum ita nec inconſtantia ad genus vicii ſed ad gradum. Ad rōnem ergo cōcedo ātecedens ⁊ nego ꝯñam conſtātia enī ⁊ incōſtantia in temperantia ⁊ ī ītpantia ſicut in aliis reperiunt᷑ nec tamen ſola incōſtātia que reperit᷑ in intemperātia orit᷑ ex luxuria vt vult Thomas eo ꝙ luxuria cor hominis emollit et effeminat nō circa terribilia ⁊ in omī materia incōſtātem reddit. Ad terciā dico vbi amor ſui vſq꞉ ad contemptū dei ante omne aliud peccatum ineſt poteſt eſſe omniū pctōrū origo ſed hoc non obſtāte ſi ſit luxuria in aliquo ante huiuſmodi amorem ſui poteſt luxuria eſſe origo contemptus dei ⁊ amoris ſui ꝑ que ad ſup̄mos luxurie gradus tādem aſcendit᷑ nec placꝫ mihi ſolutio thome dicentis ꝙ amor ſui q̄tū ad quecunq꞉ bona que ſibi quis appetit eſt cōe p̓ncipium peccatorꝝ ſed q̄tum ad hoc ſpecialiť ꝙ aliq̄s ſpecialiť appetit ſibi delectabilia carnis eſt filia luxurie quia ſi amare ſe ſic vt appetantur delectabilia carīs origiet᷑ ex luxuria etiā amare ſe vt inſint delectabilia laudis ⁊ glorie erit filia inanis glorie ⁊ amare ſe vt inſint vtilia erit filia auaricie ⁊ ſic de aliis et per ꝯn̄s amor ſui reſpectu nullius erit origo ſed ab vno vicio originabit᷑ ẜm aliqd ⁊ ab alio ẜm aliđ ⁊ ſic de al'.

u Trꝝ tm̄ ſint ſex ſpecies luxurie? Arguit᷑ ꝙ non immoderatus coitus coniugalis eſt actus luxurie ⁊ tn̄ ſub nullla dictarꝝ ſpērum cōtinet᷑ igit᷑. Minor ptꝫ quia non eſt actus caſtitatis ergo ē actus luxurie. In oppoſitū ſūt cōiter tā doctores theologi q̄ iuriſ

Notandū ꝙ luxuria accipit᷑ dupliciter. vno modo communiter pro omni inordinato ꝯcubitu ⁊ hoc modo ſupabundātia coitus cum vxore ꝓpria eſt luxuria. Secūdo modo accipit᷑ ſtrictius luxuria pro omni cōcubitu inordinato īordiātione ꝓueniente ex parte maťie aut īſtrumenti exťioris actus luxurie aut ex parte modi exercendi. Prima concluſio luxurie ſtricte accepte ſunt ſex ſpecies ſcꝫ fornicatio/adulterium/inceſtus/ſtuprꝝ/raptus/et pctm̄ contra naturā. probat᷑ omīs actus venereus deordinatus ex parte materie uel finis uel inſtrumenti vel modi aut eſt illicitus tm̄ aut innaturalis ⁊ illicitus. ſi ſecūdum ſic eſt pctm̄ contra naturā ſi primū hoc eſt dupliciter quia vel perſona illa per nullū ꝯſenſū cōcūbentiū pt̄ eiꝰ fieri licita maťia reſpcū illiꝰ rebꝰ ſtātibꝰ vt ſtāt vl' pt̄ ſi non pōt hoc eſt dupliciter quia uel hoc ꝓuenit ex naturali propinquitate ſanguinis et ſic eſt inceſtus vel ex libero conſenſu per quem iam facta eſt in poteſtatem alterius et ſic eſt adulteriū vel ex libero ꝯsensu per quem iam facta est in potestatem alterius ⁊ sic est adulterium. Si pōt esse licita materia hoc est dupliciter quia vel ad hoc ꝙ de facto fiat materia infertur violentia et sic est raptus vel non et hoc est dupliciter quia vel est corrupta et sic est simplex fornicatio vel integra et si est stuprum. Ex qũibus infero cõtra beatum Thomã ꝙ spẽs luxurie non solũ accipiũtur ex ꝑte materie. pꝫ qꝛ pctm̃ contra naturã nõ ꝓuenit scd̃m quãlibꝫ eius spẽm ex ĩnaturalitate mat̃ie sꝫ aliqñ ꝓueĩt ex ĩnat̃alitate modi ipsiꝰ actꝰ venerei vt pꝫ cũ vir coit cũ feĩa ñ ĩ vase debito aut si ĩ vase debito tñ modꝰ quẽ natura ĩstituit ñ obs̃uat̃ vt ꝙ vir sup ⁊ mulier sub iaceat cõstꝫ enĩ ꝙ si qs h̃ mõ fornicet̃ actus suus venereus denomĩabitur deordinatꝰ deordinatõe duplicis spẽi scꝫ deordinatõe fornicatõis scꝫ cũ nõ sua ⁊ peccati cõtra naturã qꝛ modo innaturali. Infero scd̃o ꝙ distinctio harꝝ spẽrũ p̄ter stuprũ eque ex parte viri sicut ex ꝑte femĩe sumit̃ nã si masculus in masculũ actũ venereũ excerceat fit peccatum ꝯtra naturam si femina in virũ ꝯiugatũ fit adult̃iũ: si puer violentetur vel a femina vel a viro vt vel virilia faciat vel muliebria patiat̃ erit raptꝰ si solutꝰ corruptus cum soluta corrupta cõueniat erit simplex fornicatio. Quia v̍o in masculo nõ est corruptio integritatis signis aptis maĩfesta iõ nõ ponitur stuprũ cũ primũ masculus v̍ginitatẽ ꝑdit sicut ponit̃ cũ feĩa deflorat̃ tñ etiã qꝛ mľier fit multo minus nubilis corrupta q̃ ĩtegra ⁊ mľto minꝰ adhuc cũ corrupta est illicito cõcubitu masculus aũt nõ. Nam licꝫ de masculo bñ q̄ratur si sit captꝰ amore alicuiꝰ alteriꝰ an ñ raro tñ q̄ritur vtrꝝ v̍go sit an nõ q̄re flos v̍ginitatꝭ muliebris cũ multo maiori det̃meuto ꝑditur q̃ flos virilis v̍ginitatis. Quia tñ ꝑpetua v̍ginitas in viro est eq̄ p̄ciosa aut forte p̄ciosior q̃ in mľiere eo ꝙ castitas v̍tus magis est ꝓpria mulieribus q̃ viris s̃m illud Quĩti. in declamatiõe militis mariani pudiciciã in milite qꝺ laudẽ feĩarꝝ magis est ista v̍tꝰ ideo si mulier masculo ꝓponẽ tivitã agẽ in ꝑpetua v̍ginitate violentiã ĩferret vsqꝫ ad emissiõnẽ semĩs ꝑ actũ venereũ credo ꝙ nõ minꝰ peccaret g̃uit̃ q̃ si vir inferret mľieri cõsil̃em violẽtiã

Scd̃a cõclusio ꝑsone due hũane sexu drñtes sunt mat̃ia naturalis actus venerei humani. pꝫ illa sũt mat̃ia naturalis actꝰ venerei humani q̄ natura ordĩauit ad gñatõnẽ ꝓlis hũane sꝫ natura ad generationẽ ꝓlis hũane ordĩauit ꝑsonas hũanas in numero binario sexu drñtes igr̃. Scd̃o pꝫ ꝑ illꝺ qꝺ hẽtur ĩ geñ. masculũ ⁊ feminã creauit eos ⁊ istos deus coniũxit ⁊ dixit crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrã. Ex quo patꝫ ꝙ omĩs actus venereus est innaturalis ex parte materie qui nõ est inter duas ꝑsonas humanas ⁊ q est ĩter plures q̃ duas aut q est int̃ ꝑsonas eiusdẽ sexus.

Tercia cõclusio illa sola sunt naturalia instrumẽta actꝰ venerei in qbus sexuũ dr̃a ꝓposita est. ꝓbat̃ qꝛ illa sola mẽbra natura ordĩauit ad gñatõnẽ ꝓľ ⁊ in h̃ legẽ naturalis cõcubitus instituit extra quã oĩs cõcubitꝰ ⁊ generaliter omĩs actꝰ venereus est ĩnaturalis.

Quarta ꝯclusio modus naturalis actus venerei est vt mulier supina ⁊ vir ꝓnus iacens concumbat. patꝫ qꝛ iste est modus quẽ velut aptum ad generationẽ natura instituit alii aũt aut rõne impedimenti aut causa luxuriose debachationis ꝯtra naturalẽ institutionem inuenti sunt.

Quinta conclusio materia licita actus venerei est vir ⁊ femĩa mr̃imonialiter cõiuncti quia inter nullos est licitus actꝰ venereus nisi qui sibi mutuã dationem corporꝝ suorũ ad vsum venereum fecerunt sed hanc dationem tm̃ vir ⁊ femina mr̃imonialiter coniuncti fecerunt igitur.

Sexta conclusio non oĩs materia actꝰ venerei illicita est eq̄liter illicita. probatur qꝛ aliqua materia sic ẽ illicita ꝙ tñ est in ꝓpĩqua dispõne vt fiat licita vt cum nulla lex ꝓhibet cõsensum mr̃imonialẽ sicut ꝯtingit cum vterqꝫ est solutus nulla ad alterꝝ cognatiõe carnali vel spirituali impeditiua mr̃imonii deuĩctus aliquãdo vero est illicita ꝙ pro tunc nõ ẽ licita neqꝫ est in ꝓpinqua dispositione ut sit licita sed tñ potest sine interuentione auc̃tis legislatoris esse vel fieri licita vt ptꝫ cum alter eorꝝ est vinculo mr̃imonii ligatns per mortẽ enĩ pñt qui remaneret esse in ꝓpinq̄ dispositione vt sint materia licita ita ꝙ non plus exigitur nisi consensus mr̃imonialis. Aliqñ vero sic ẽ illicita ꝙ non est tunc licita nec in ꝓpinqua dispositione vt sit licita nec esse potest in huiusmodi dispositione propinqua nisi per interuentionem auctoritatis legislatoris vt qui habent inter se cognationem spiritualem impeditiuam matrimonii aut qui sunt vinculo consanguineitatis in quarto vel in tercio gradu coniuncti. Aliquãdo v̍o sic est illicita ꝙ non est tunc licita nec in dispositione propinqua vt sit licita nec esse potest in tali dispõne sine interuentione auc̃tis nec ad h̃ p̄t ĩterueĩre auc̃tas legislatoris nisi forte nccitas rarissime cõtigens ad h̃ vrgeret vt cõtingit iter

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

p̄rem ꝛ filiā īter fratrem ꝛ ſororē ꝛ hoc mō omnis qui ſe ꝛ corpora ſua deo per votum cōtinentie perpetue ſacrauerūt ſunt illicita materia venerei concubitus. Septima concluſio Luxurie p̓mo modo accepte ſūt plures ſpēs q̄ ſex. ꝓbaꝛ ē aliquis cōcubitꝰ īordinatꝰ ꝗ nō eſt actus venereꝰ īordinatꝰ ex ꝑte maťie nec ex ꝑte īſtrumētı nec ex ꝑte mōı g̊ eſt aliq̄s īordinatꝰ altiꝰ ſpēi a ſex p̄dictꝭ ꝯn̄a tꝫ ꝗa q̄libꝫ illaꝝ ſex ſpēꝝ īordinatıoēꝫ ex aliq̄ p̄dictoꝝ triū ꝓueientem īportat ꝛ an̄s patet de actu venereo ꝯiugū q̄ uel occupāꝛ tēpora cultui diuino debita aut ita exceſſiue ꝙ nocet eis ad bonā diſpoſitioēꝫ tā aīe q̄ corpoꝝ aut de cōcubitu in loco vel publico vel ſacro facto ꝯſtat enī ꝙ ōis tlis eſt actꝰ venereꝰ illicitꝰ ꝛ culpabilis igiꝛ 2° q̄cquid ꝯtinetur directe ꝛ ꝑ ſe ſub genē ꝯtineꝛ ſub aliq̄ ſpecieꝝ ſed hmōı cōcubitꝰ ꝯtieꝛ ſub genere luxurie directe ꝛ ꝑ ſe ꝗa nō rōne alicuiꝰ alteriꝰ ꝛ nō ꝯtineꝛ ſub aliq̄ illaꝝ ſex ſpēꝝ ut ꝯſtꝫ g̊ ꝑter eas ē danda ſeptima ſpēs. 3° ōnis deforitas ꝯ̄ria caſtitati ꝯtineꝛ ſub aliqua ſpē luxurie ſed hmōı actꝰ venereꝰ eſt deforitas ꝯ̄ria caſtitati cū ſit ꝯ̄ iudiciū recte rōis ꝛ nō ꝯtieꝛ ſub aliq̄ ſex predictaꝝ ſpēꝝ igr̄ preť eas dāda eſt ſeptīa. Ex q̄ īfertur ꝯ̄ thomā eſſe in itelligibile ꝙ pctā luxurie q̄ attēdūtur penes circūſtātias nō ꝯſtituūt ſpeciem aliquā ſb luxuria dicit enī ſic in reſpōſione ad p̓mū argumētū articuli p̓mi. cliiii ꝯ°nis. Ad p̓mū dicēđ ꝙ pctm̄ ꝯiugati cū ſua vxore nō eſt ſecūđ īdebitā maťiā ſꝫ ſecūđ aliquas circūſtātias q̄ nō ꝯſtituūt ſpem̄ moralis actꝰ h̊ enī eſt mlťū extraneū ꝛ remotū a ꝟitate. Nā variatio circūſtātie tranſfert actū cuiꝰ ē de ſpē vťutꝭ ad ſpēꝫ vitii ita ꝙ actꝰ ꝗ ſuiſſꝫ caſtitas cōiugalis ſeruata debita circūſtātia ſit viciū illa remota aut g̊ trāſit ad genꝰ vicii ꝛ nō ad aliquā ſpēm ꝛ hoc ē oio ipoſſibile ſicut ipoſſibile eſt ſimplr̄ ꝙ aliq̄d ſit aīal ꝛ n̄ ſit hō vel equꝰ ꝛc̄. aut trāſeūdo ad genꝰ vicii trāſit ad aliquā ſpēꝫ ꝛ cōſtꝫ ꝙ nō ad aliquā eaꝝ q̄ enumerate ſūt g̊ ꝑter eas ē alia ſpēs ponēda. ꝑterea iſte actꝰ exterior rōe talis circūſtātie deordiatꝰ ſubordiaꝛ alicui actui īteriori ꝑ ſe malo ꝗ hmōı circūſtātiā hꝫ ꝓ obiecto talis aūt actꝰ iterior ꝑ ſe malus eſt eēn̄alr̄ ꝛ ſpecifice ab oibus p̓us enūeratis diſtinctꝰ cū habeat aliq̄d ꝓ obiecto qđ nō habēt alii ꝛ aliı aliq̄d qđ n̄ hꝫ iſte. Et ſi queras quomō vocatur illa ſeptia ſpecies. R n̄deo ꝙ ꝗa alie ſex ſpecies hn̄t noīa ꝓpria q̄bꝰ ſignꝛ iō pōt ſibi appropᷓari nom̄ gn̄is ſꝑt ꝑ appropᷓa°nē appellari luxuria. Dico ſcđo ꝙ ꝑt appellari luxuria ꝯiugl̄ n̄ ꝗa iſ ſolos ꝯiuges ꝯtigē poſſit ſꝫ ꝗa i eis ꝑt iueiri. Cōtra ꝑ̓mā ꝯcłoeꝫ ar̄ ſic diūſitas ſpecifica ſuiꝛ a forma ſꝫ p̄dicta diſio ſuiꝛ ꝭm diūſitatē maťie vł inſtrumēti vel mōi vtꝫ̄ oñſū eſt g̊ iter iſta nō ē diſtinctio ſpecifica. Scđo i q̄buſcūq̧ maťia ē eiuſđ rōis in eis actꝰ reſpcū illaꝝ maťiaꝝ ſūt eiuſđē rōis ſꝫ vͦgo corrupta ꝛ ꝯiugata ſūt eiuſdē rōis ꝛ ſpēi ꝛ q̄libꝫ hoꝝ ad ſpēꝫ hūanā ꝑtꝫ q̄ ē ſpēs ſpecialiſſima g̊ vicia ſūpta ꝭm iſtas drās ſūt eiuſđ ſpēi. Tertio adulťiū nō dr̄t a ſimplici fornicatiōe niſi in h̊ ꝙ adulť vltra incōtinētiā cōmittit iiuſticiā accedēdo ſcꝫ ad vxorē altiꝰ ꝛ ꝯ̄ctādo rē altius iuito dn̄o ſꝫ iiuſticia n̄ ē ſpēs luxurie nec ſpēm aliquā cōſtituit ſub luxuria g̊ adulťiū nō eſt ſpēs diſtincta a ſiplici fornicatiōe.

Quarto q̄cūq̧ cōmiſceꝛ mlĭeri obligate deo ꝑ votū luxuriaꝛ vt ꝯſtat ꝛ nō ꝭm aliquā ſpērū p̄dictaꝝ ꝗa nō ſimplici forīcatiōe cū iſtud pctm̄ oi ſimplici fornicatōe ſit ḡuiꝰ: nec adulťio ꝗa n̄ eſt alteriꝰ vxor. nec ꝭm aliquā aliā ſpēꝫ vt ꝯſtꝫ igr̄ ꝑter eas ſūt aliq̄ alie ſpēs luxurie. Quito ꝗ cōmiſceꝛ cū ꝯmr̄e aut filia ſpūali luxuriaꝛ ꝛ nō ꝭm aliquā p̄dictaꝝ ſpēꝝ igiꝛ maior ē nota ꝛ mīor ꝓbaꝛ ꝗa nō ſcđꝫ iceſtū cū nō ſit īter eos neceſſitudo ſanguis nec ſcđꝫ adulťiū cū nō ſit ꝯiugata ꝛ ſic đ al'. igr̄. Sexto imūdicia ꝛ ipudicicia ſūt ſpēs luxurie ꝛ tn̄ nō enūeranꝛ hic igiꝛ An̄s pꝫ ꝑ aplꝫ ad cor. xii. dicētē ne iteꝝ cū venero hūiliet me deꝰ ap̄ vos ꝛ lugeā mlťos ꝗ an̄ peccauerūt ꝛ nō egerūt pn̄iam ſup imūdicia ꝛ fornicatiōe ꝛ ipudicicia quā geſſerūt. Septio luxuria eſt ſpēs motꝰ venerei inordinati fornicatōi ꝛ īpudicicie cōdiſticte g̊ nō ꝯtinꝫ fornicationē ꝛ alias ſpēs ſub ſe an̄s ptꝫ ꝑ aplm̄ ad ga. v. maīfeſta ſūt opa carnis q̄ ſūt fornicatio imūdicia impudicicia luxuria. Octauo ꝯcubitꝰ coꝝ cū vxoribꝰ ꝗ effūdūt ſemē in ťra ne gn̄ent ē luxuria cū ſit actꝰ venereꝰ culpabił ꝛ tn̄ n̄ ꝯtieꝛ ſub aliq̄ p̄dictaꝝ ſpēꝝ igr̄ minor pꝫ ꝗa nō ſūt pccō ꝯ̄ naturā ꝗa nec materia ē inaturał nec inſtrumētū inaťale nec modꝰ ꝯcūbēdi inaturał cū tał fiat vt ſuppono vxore ſupia ꝛ viro pno ꝯcūbētibꝰ. Ad p̓mā cōcedo maiorē in ꝯ̄poſitꝭ ex materia ꝛ foȓa in rebꝰ vͦo ſimplicibꝰ ſuiꝛ diſtic° ſpecifica ex rebꝰ ipſis q̄ ſūt diſtincte ſpēꝭ nihil eis intrinſecū formalr̄ ꝛ ꝗa actus itelligēdi ꝛ volēdi ſūt r̄s ſimplices ꝑ q̄s potētia fert̄ ī aliō [illegible] diſtic° ſpecific̄ iſtoꝝ n̄ caꝛ foȓalr̄ ab aliq̄ itrīſec° vel exťnſico ſed ſe ipſis diſtinguūtur ſed diſtinctio ipſa innoteſcit nobis ꝑ obiecta ipoꝝ et ha bemꝰ certiſſimū argumentū diſtinctiōis ipſoꝝ quādo vnus illoꝝ actuū habet aliquid pro obiecto quod nō habet alius. Et ad minorē dico ꝙ diſtinctio ipſa ſumitur ſecūdum diuerſitatem materie vł inſtrumēti et eſt tanq̄ per ea ꝑ que arguitur diſtinctio et nō tanquam per formaliter diſtinguente. Ad ſecūdā cōceditur maior ſi actꝰ illi ſint circa illas materias ſecundū ꝙ ſunt eiuſdem rationis ſed ſi actus ſint circa materias illas ſecūdū ꝙ diuerſitatē habent int̄ ſe tunc non oportet actus illos eſſe eiuſdē rationis vbi gratia intellectiōēs mulieris vxorate ſecūdū ꝙ mulier ⁊ non vxorate ſecūdum ꝙ mulier ſunt eiuſdē rōnis/intellectio tñ mulieꝝ vxorate ſecūdū ꝙ huiꝰmoi ⁊ nō vxorate ſecundū ꝙ hmōi ſpecie a ſe īuicem drn̄t ſimilit̄ ⁊ volitio huiꝰ a volitione illiꝰ q̄a licet vxoratū ⁊ nō vxoratū nō faciant differre mulierē a muliere niſi accidētalit̄ tñ int̄ ſe quidditatiē drn̄t ſicut licet albū ⁊ nigrū nō faciāt differre lapidē a lapide niſi accn̄talit̄ tñ albedo ⁊ nigredo eſſētialiter a ſe drn̄t ⁊ iō itellecᵒ hoīs albi ſꝫ ꝙ hmōi ſpē drt̄ ab intellectōe hoīs nigri ſm ꝙ hmōi ⁊ ſilr̄ volitio q̄a aliq̄d vł aliq̄lit̄ eē ē obiectū vniꝰ ꝙ vł q̄lit̄ eē nō ē obiectū alteriꝰ. Ad t̄ciā nego maiorē dico ꝙ ſecluſa q̄cūq; iiuſticia .i gn̄e luxurie adulteriū ē ſimplr̄ g̃uiꝰ q̄ ſimplex fornicatio puta dato ꝙ hr̄et̄ ꝯſenſus illiꝰ q̄ offendit̄ nihiloiꝰ dico ꝙ adhuc multo g̃uiꝰ peccaret adult̄ q̄ fornicator q̄a accedit ad eā q̄ n̄ pt̄ facē corpꝰ ſuū altiꝰ ſicut inceſtuoſus ſimplr̄ g̃uiꝰ peccat q̄ ſimplex foȓicator q̄a accedit ad eā q̄ nō pt̄ obſtāte cog̃tiōe cōicare corpꝰ ſuū iſti ad coitū ſiue nō pt̄ eē licita materia actꝰ venerei cū iſto inceſtuoſo.

Ad q̄rtā ꝯcedo maiorē ⁊ nego miorē ⁊ dico ꝙ reducit̄ ad adulteriū eo ꝙ n̄ pt̄ eē licit̄ materia reſpcū hꝰ q̄a iā dedit ptātē corpis ſui nō materiali ſꝫ ſpūali ꝯiugi. Ad v. nego minorē ⁊ dico ꝙ ꝯtiet̄ ſub iceſtu q̄a n̄ pt̄ eē licita mat̄ia actꝰ venerei reſpcu hꝰ ꝓpter cog̃tōneꝫ ſpūalē q̄ iter iſtos ꝑ aliq̄s actꝰ ſacrabiles ꝯ̄cta ē. Ad vi. ꝯcedo ṕmā ptē añtꝫ ⁊ nego ſcdāꝫ dico ei ꝙ ꝯtinetur ſub p̄dictꝭ. Ad vii. diſtinguo añs vel ſi accipiat̄ ſm ꝓpaꝫ ſig̃tiōeꝫ ⁊ ſic dico ꝙ ē genꝰ vł ſm appropatā ſig̃tiōeꝫ ⁊ ſic ē ſpēs luxurie ſꝫ ꝓpriā ſig̃tiōeꝫ accepte ad q̄d aūt ſig̃ndū approp̄et̄ gloſatoēs diūſimode dicūt imo de aliis q̄ enūerat apl̄s glo. ſup xii. ca. epl̄e ii. ad cori. dicit vnoᵒ ⁊ ſup q̄ntū epl̄e ad gala. aᵒᵒ. dico aūt ꝙ apl̄s ad cor. enūerat imūdiciā fornicatōeꝫ ⁊ ipudiciciā ad gala. aūt addit luxuriā. dico igr̄ ꝙ ꝑ imūdiciam intelligit omnem luxuriam innaturaleꝫ ſiue ex parte materie ſiue ex parte inſtrumentorum ſiue ex pte modi. Per fornicatiōeꝫ vt dicit glo. epl̄e ſcde ad cor. itelligit luxuriā ꝯiugatoꝝ ⁊ ſolutoꝝ ſū itelligit adult̄iū ⁊ ſimplicē fornicatōeꝫ. P̄ ipudiciciā itelligit luxuriā iceſtuātuū ⁊ nomē luxurie appropat ad luxuriā eoꝝ q̄ nimio ⁊ exceſſiuo coitu vtunt̄ aut peccāt i aliis circūſtātiis ab his penes q̄s dixiꝰ ſpēs luxurie. Ad viii. dico ꝙ ē luxuria ꝯ̄ naturā ⁊ ad ꝓbatōnē dico ꝙ iſtrum̄ta q̄bꝰ fit agitatō apt̄ ad effuſionē ſeīs ſūt naturalia ſꝫ nō fit ipā eiſſio i iſtrumēto q̄d natura deputauit ad receptōeꝫ ſeīs ⁊ ē g̃uiſſimū pctm̄ ꝯ̄ naturā cū ex intētōe fit ad q̄d nō mouꝫ delcātio pn̄s cū eēt delcābiliꝰ in ꝓpriū vas fūdē q̄ in t̄rā ſꝫ directe fit vt ipediat̄ gn̄atō ꝓlis ad h̄ forte mouꝫ iordiatꝰ amor mlieꝝ ⁊ diuturne delcātōis iordiatiſſiꝫ deſideriū q̄a ei pꝰ ptū ſūt latiores vie q̄ añ iō iſti beſtiales ꝯſēſiūt ipedire ꝯceptōeꝫ ꝑ illū modū vt maiorē delcāᵒnē expiant̄ i coitu. Cōt ṕmū correlariū ar̄ ſic circūſtātia n̄ dat ſpēꝫ actui morali g̊ ex pte materie tm̄ ⁊ n̄ ex circūſtātiis ſumēda ē diſticᵒ ſpērū luxurie. Ad hāc rōeꝫ nego añs dico eni ꝙ circunſtantie actuū ext̄ioꝝ ſūt obiecta actuū interioꝝ per ſe bonoꝝ aut maloꝝ ⁊ iō circuſtantie actuū exterioꝝ dant ſpēm actui int̄iori eoᵒ quo obiectū dat ſpēꝫ actui cuius ē obiectū ⁊ q̄a actus ext̄ior reponit̄ ſub ſpē more denōiatiue extrinſeca per ſubordīatiōeꝫ ad actū int̄iorē iō ſpēꝫ moris tā actꝰ int̄ior q̄ ext̄ior accipiūt a circūſtantiis actus ext̄ioꝝ hic aūt ꝑ actū exteriorē intelligo actū impatū. Cōtra ſcdꝫ correlariū ar̄ p̄dicte ſpēs accipiūtur ſm drn̄am mat̄ie ſꝫ mulier cū ſe habeat magis in rōne patiētis q̄ vir hꝫ rōem mat̄ie ⁊ nō vir g̊ nō equalr̄ ex pte viri ⁊ feīe ſumūtur iſte drē. Ad hāc rōeꝫ dico ꝙ iſte ſpēs nō tm̄ ſm drāꝫ mat̄ie accipiūtur vt ſ̄ deductū eſt: ⁊ ad miorē dico ꝙ q̄libꝫ duaꝝ ꝑſonaꝝ ē mat̄ia reſpcū altiꝰ ⁊ vir reſpcu mlieꝝ ⁊ mulier reſpctu viri ⁊ vtꝗ; ē agēs ſiue cā effcia reſpcū ꝯcubitus ⁊ diſtinctiua ſpēꝝ luxurie. q̄d ꝓbo maīfeſte volo ꝙ vir ⁊ femina ſoluti cōueniāt ſimul ꝯſtat ꝙ concubitus eoꝝ eſt ſimplex fornicatio poſtea vir vxorē accipiat mulier aūt maneat ſp ſoluta ⁊ iteꝝ ſil̄ ꝯueniāt ꝯſtꝫ ꝙ ꝯcubitus eoꝝ erit adult̄iū tūc ſic: actꝰ luxurie q̄ ſit nunc int̄ iſtas ſpē diſtinguit̄ ab illo q̄ ṕus fiebat ſꝫ diſtinctio iſta nō ꝓuenit ex pte mulieris cū nl̄la ſit i ea fcā variaᵒ ⁊ maneat ſoluta ſicut pꝰ g̊ ꝓueīt iſta diſtictio ex pte viri. 2ᵒ i concubitu maſcl̄oꝝ ē luxuria ꝯ̄ naturā ⁊ tñ nl̄la ē ibi mulier. Eodēᵒ pt̄ argui de ſacerdote aut r̄ligioſo q

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

virginitatem vouit actū venereū cū meretrice exercente ꝯſtat enī ꝙ actꝰ ille nec ſpeciem nec ḡuitatē ſuā ex muliere accipit ſꝫ exviro. Ratio añ oppoſitum ſoluta eſt ex dictis.

q Verit̃ 3°. vtrū ſimplex fornicatio ſit peccatū mortale. Arguitur ꝙ nō nec ex dictamie rōnis naturalis nec rōne precepti diuini ſimplex forīcatio eſt peccatum cū nullū p̄ceptū diuinū eam prohibeat nec aliqua vera ratio eam eſſe omnino fugiendā ꝯuincat ſgitur. In oppoſitū ſimplex fornicatio excludit a regno dei g° eſt peccatū mortale. Notandum ꝙopinio thome eſt ꝙ ſimplex forīcatio indubitant̃ eſt peccatū mortale quod ꝓbat/ omnis concubitꝰ vagꝰ eſt peccatū mortale omnis fornicatio eſt cōcubitus vagus ergo omnis fornicatio eſt peccatum mortale. Maior ꝓbatur omnis concubitus qui directe committit̃ contravitam hominis eſt pctm̄ mortale vt ꝯſtat ſꝫ omis cōcubitus vagus directe cōmittitur contra vitam homīs naſcituri qa ad educationem pueri nati non ſufficit ſola cura matris a q̄ lactatur ſed multo magis requirit̃ cura patris a quo eſt inſtruendus ⁊ docendus ⁊ in bonis tam int̃ioribus q̄ ext̃ioribus ꝓmonendus. Per vagum autem concubitum priuat̃ puer natus cura patris cum invago concubitu non ſit det̃minatiomaris ad det̃minatā feminam nec ſint cōcumbentesvago concubitu per totāvitam imo nec diu permanſuri quod exigit̃ ad edicatiōeꝫ ꝓlis. tum ſecundo quia per vagum concubituꝫ tollit̃ certitudo prolis de qua tamen certitudineviri naturalit̃ ſolliciti ſūt quia imminet eis educatio. Tum tercio quia determinatio certi viri ad certam femininam eſt tn matrimonio ⁊ ideo matrimoniū dicit̃ eſſe de iure nature ſꝫ hmōi det̃minatio neceſſaria eſt ad educationē ꝓlis ergo ⁊ matrimonium ergovagus concubitus qui eſt ſine mr̄imonio eſt peccatū mortale Tum quarto quia bona communia cadūt ſub det̃minatōe legis ſed cōcubitus det̃miati marꝭ ⁊ femie ordinat̃ ad bonum commune ergo iſta det̃minatio que mr̄imonium dicit̃ aliqua lege det̃minatur de qua determinatione vt dicit dicet in t̃cia parte. Licꝫ concluſio ſit vera nonvidetur mihi tn̄ ſufficient̃ ꝓbata. Tum primo qa nonꝓbat efficaciter omnem fornicationem ſimplicem eſſe pctm̄ ſed tantumꝓbat de fornicatione ſimplici meretricia ſiue que fit cum meretrice ad quam nō vnus tm̄ nec duo nec tres ſed indifferenter quivolunt accedunt. Tum ſecundo quia nonꝓbat ꝙ vagus concubitus maſculi ſit pctm̄ mortale ſed tm̄ hocꝓbat de vago concubitu femine quia vagus concubitus viri nō facit incertitudinem ꝓlis ſicutvagus concubitus femine nam ſivnusvir accedereret ad decē mulieres ⁊ vna mulier tm̄ advnumvirꝶ ſicut cōtingebat in regibus ⁊ principibus antiquis quivl̃ vxores multas vel cum vxore magnum numerum concubinarum habebant non eſſet incertitudo prolis in illis enim ſemp̱ erat certido prolis eo ꝙ concubitus mulieris nō erat vagus et ita ſolus vagus concubitus femine eſt qui directe opponit̃ eductioni prolis. Tum tercio quia adhuc nō probat̃ ꝙ omnis fornicatio ſimplex nec omnisvagus cōcubitus eſt peccatum mortale ſed tm̄ ille de quo v̓iſimilit̃ eſtimaret̃ aut dubitaret̃ ꝙ inde eſſet proles generāda ex quo ſtatim ſequit̃ ꝙ non probatur de concubitu qui fit cum meretrice(quevulgat omnibus corpus ſuum ⁊ ex qua iam per multos annos nō eſt nata proles)ꝙ ſit pctm̄ mortale qa in tali non militat rō. Tum quarto quia non probat de concubinatu qui eſt fornicatio ſimplex ꝙ ſit peccatū mortale cum talis non ſit vagus concubitus ſꝫ eſt det̃minati ad det̃minatam etiā interdū ad longum tempus ⁊ cum int̃poſitione iuramenti de fide ſeruanda ⁊ de prole educāda ſine tamē int̃uentione auctoritatis eccleſie ⁊ ſine bono ſacramenti contra enim hūc concubitum nonvidetur militare p̄dicta ratio. poteſt enim ſufficienter ꝓuideri educationi prolis ex tali concubitu nate. Sed ad hoc reſpondet beatus Thoās ꝙ id qᵒ cadit ſub legis det̃minatione iudicat̃ ſecūdum id quod communiter accidit non ſm̄ id quod in aliquo caſu poteſt accidere. Hec ſolutio eſſꝫꝓbabilis ſi ipſe iam ꝓbaſſꝫ hmōi concubitū fornicatoriū eſſe lege prohibitum quod nundumꝓbauit ſed nitit̃ rōne naturali conuincere hunc eſſe peccatū mortale ⁊ cum rō oſtedit̃ manifeſte deficere iam recurrit ad legem de qua non fecit adhuc fidem. Quinto ſi ſic ſequeretur ꝙ ſimplex fornicatō nō eſſꝫ de ſe mala ſꝫ tm̄ rōne iniuſticie que ex ea ſequi poteſt que iniuſticia conſiſtit in hoc ꝙ pater non reddit proli educationem et inſtructionem quam tm̄ lege nature reddere tenetur ⁊ tunc ex hoc ſequit̃ primo ꝙ aliqua fornicatio ſimplex nō eſt peccatū mortale. patꝫ ꝯn̄a nō eſt peccatum mortale fornicatio ſimplex niſi ratiōe iniuſticie que ex ea ſeqtur ergo illa ad quam nulla ſequitur iniuſticia non eſt pctm̄ mortale ſed aliq̄ ē ad quā nul la ſequitur iniuſticia puta illa ex qua nō generatur ꝓles ⁊ illa ex qua generata ꝓles religioſe educatur. Et pꝫ ꝯña per ſimile de iactu lapidis vel ſagitte in loco in quo facilit̄ qs poteſt ledi / cōſtat enim ꝙ ſi qs ita iaciat ꝙ diligent̄ ꝓuideat ne inde ſequat̄ leſio cuiuſcūqꝫ ꝙ q̄uis natus ſit homo occidi ex illo iactu aut cōſimili nō tñ punieť tanq̄ homicida nec erit homicida eo ꝙ de facto ita ꝓuiſū ſit per eum ꝙ non eſt ſequuta mors homīs nec leſio: g̊ lꝫ ex tali vago cōcubitu nata ſit ſequi iniuria ꝓlis / ſi tñ de facto ita ꝓuideatur ꝙ nō ſequat̄ non erit peccatū. Zº ſequit̄ ꝙ fornicatio ſimplex meretricia que ꝓprie ē vagus cōcubitus erit bona ⁊ licita. Ptꝫ cōña ōnis actus conformis legi rcē rōni cōformi cꝰ actus toti culpe que ex eo cōmunit̄ euenire poteſt per aliā legem ſufficient̄ ꝓuiſum eſt: eſt actus bonꝰ et licitus: ſed lex de vago cōcubitu ⁊ de meretribus in ciuitate habendis eſt rcē rōni cōformis quia ſecundū Auguſ. Tolle meretrices de eccleſia ⁊ eam reples cōcubinis ⁊ adulteris ⁊ per aliā legem ꝓuiſū eſt ſufficienter aut ſaltem faciliter ꝓuideri poteſt iniurie ꝓlis generande: in qua cōſiſtit tota īiquitas vagi concubitus ⁊ ſimplicis fornicatōis. Illis autē malis que nata ſūt oriri ex ablatione illius legis nulla lege ꝓuideri poteſt g̊ actus cōformis legi de vago ſeu mēťcio cōcubitu eſt licitus ⁊ inculpabilis: imo etiam dato ꝙ nulla mala ſequerent̄ ex ablatione illius legis ſi tamen non haberet culpam ſimplex fornicatio niſi ꝓpter iniuriam ꝓlis quā ſolam aſſignat p̄dicta ratio Thome ⁊ per legē ciuilē aut alio mō huic iniurie ſufficient̄ ꝓuiſum ſit ſequit̄ ꝙ non erit ſimplex fornicatio peccatū mortale. Sexto aut eo ipſo aliquid eſt peccatuꝫ mortale ꝙ ex eo nata eſt ſequi alterius īiuria aut quia de facto ſequit̄: ſi ſecundum ergo tota ratio nulla cum ex ea non inferat̄ ꝙ ōnis fornicatio ſimplex eſt culpa mortalis: ſed illa conſeq̄ntia de facto ſequit̄ iniuria ꝓlis. Nec poteſt dici primū q̄a tūc ōnes negatōes ciuiles / actiōes fori exterioris ⁊ fere ōnes hominū coīcatōes eſſent peccata mortalia quia ex his ōnibus nate ſunt ſequi culpe mortales: ſcꝫ fraudes / mendacia / ꝑiuria / falſa iudicia / ⁊ multa hmōi. ſequeretur etiam ꝙ omne iuramentū quod ſine neceſſitate fit eſſet peccatū mortale quod eſt cōť Auguſ. vbi diſputat contra fauſtū ⁊ ptꝫ cōña quia vt ibidem habꝫ Auguſ. iuratio veri ꝓhibeť nō quia in ſe mala ſit ſed quia frequent̄ iurādo homines inducunt̄ ad ꝑiuria que ſunt mala mortaliter. Ex hiis patꝫ ꝙ hec ratio Tho. nō ē ſufficiens ad ꝓbandū ꝙ ſimplex fornicatio eſt peccatum mortale / ⁊ ideo Duran. quarto ſententiarum hanc rationem in v̓tute aſſumit ad ꝓbādū ꝙ ſimplex fornicatio eſt peccatum in primo articulo / ⁊ in ſecundo inquirit an ſit peccatū mortale. Eſt tamen multum ꝓbabilis ꝑſuaſio ad inducendū homines ad fugam ſimplicis fornicationis. Buri. autem ex eodem pene fundamento idem ꝓbat quod Tho. lex reſpicit ad id qđ cōmunit̄ accidit: ſed cōmunit̄ ex fornicatōe pōt malū ꝓuenire quod euitaretur per ligamentuꝫ mr̄imonii: g̊ iuſtum legale eſt nō fornicari. minorem ꝓbat per illud quod adducit Ariſ. ſecundo politice cōtra opinātes ꝙ in optima policia mulieres debent eſſe cōmunes quia non ſcireť quorum filii nati eſſent ⁊ illa nullā gererent curam patres / de liberis aut multo minoreꝫ q̄ oporteat. Ad hanc rōem rn̄deo ꝙ eſt valida ⁊ efficax ad tollendam legem illam de cōmunitate vxoris in ciuitate ⁊ ad inducendum legem mr̄imonii: ſed non valet ad ꝓbandūꝫ ꝙ ille peccat mortaliter. Si extra matrimoniū actū ſimplicis fornicatōis exerceat: poteſt eniꝫ ſimplex fornicatio ſtare in ciuitate cum lege mr̄imonii Si dicas ꝙ ſi eſſet ꝑmiſſa ⁊ non culpabilis mortaliter ciues impedirent̄ a mr̄imonio ⁊ coniugio. Reſpōdeo negando cōnaꝫ q̄a in policia bñ inſtituta poſſet det̄minari certa etas / infra quā homines tenerent̄ ſe ad certum ſtatum artare et ſubire coniugium / aut in celibatu vitam agere ⁊ illa per hunc modum non impediretur hominum legittima generatio. Alii autem reſpondent aliter ꝙ ſine coniugio Iohannes ⁊ maria poſſunt habere firmam voluntatē manendi ſimul vſqꝫ ad mortem ⁊ ſolitarie coeundi adinuicem ⁊ ꝓlem educandi religioſe et ita ceſſaret vt dicunt inconueniens illatum prius. Sed hec reſponſio non mihiꝰ placet. Tum primo quia iſte contractus ſecundum rei veritatem eſſet cōiugium ciuile licet non eſſet cōiugium ſacrabile q̄a haberꝫ duo bona ſcꝫ bonū fidei ⁊ bonū ꝓlis ſed non habēt bonū ſac̄mēti. Tuꝫ etiā quia vel eſſet in libertate eoruꝫ recedē a ꝓmiſſo nec poſſēt ad pacta tenēda cogi auc̄te legiſlatoris et tc̄ cū hoīes ſemp reputēt diuturnitatē cōmoratōis coacte in onus vellent homīes [illegible] onus fugere et per cōns receptōem iſtius concubinatꝰ abolerent̄ legittima cōiugia a ciuitatibꝰ ⁊ deſtrueretur ille nexus quo maxime ꝓcuratur educatio ꝓlis ⁊ vniuerſa pene ꝓles labem illegitimam incurreret. Si autem poſſent cogi non video in quo differat a coniugio ciuili niſi per hoc ꝙ in cōiugio ciuili aliqua publica auctoritas interueniret ⁊ ita cūm eſſet illud clandeſtinū coniugium paris oneris cuꝫ vō coniugio ⁊ minoris hōris ſequitur ꝙ illud nullo mō eſſet in preiudicium veri coniugii recipiendum neqꝫ puto hͦ genus concubitus ⁊ contractus ꝑpetuo duraturi ī policiis bene rectis ⁊ inter ꝑſonas nubiles eſſe admittendum. Eſt igiᵗ ratio illa Buri. efficax ad ꝓbandum quod dictum eſt: ſed non ſufficienter ꝓbat fornicatōem ſimplicē eſſe peccatū mortale. quia non obſtante illa ratiōe videᵗ ꝙ ſi nihil aliud obſtaret/mulier diues ⁊ potens q̄ ſine adiutorio viri ſui poteſt ꝓlem educare: poſſet ſine peccato fornicari licite: ꝑſtito pri⁹ ꝓmiſſo de educanda ꝓle ⁊ de faciendo eam religioſe erudiri et maxime ſi ſatiſfeciſſet legi de ſubeundo coniugio quod contingeret ſi iam ſubiiſſet ꝯiugium et maritus eius obiiſſet. Sed conᵗ replicat Buri. quod conuenit humano generi ſecundū ſe nō poteſt per aliqua extrinſeca auferri ſed ſecundū rectam rōem cōiugiū ſiue legittima maris ⁊ feīe obligatio cōuenit hūano generi ſecundum ſe: g͛ non poteſt auferri ꝓpter diuicias vel amicos iſtius vel illius. Ad hanc rōem diſtinguo minoreꝫ vel ꝙ coniugium ſecūdum ſe cōueniat generi humano ꝓ ſingulis ei⁹ ptibus ⁊ hoc eſt falſum cum multi ſint qui virginitatē voueant vel ꝙ cōueniat generi humano ſecunduꝫ aliquas eius partes ita ꝙ ſit lex impeditiua eorum que ꝯmuniᵗ poſſunt impedire ne homines in pluribus ſubeant coniugiū ⁊ ſic concedo ideo ſi aliqua ciuitas inſtitueret ne in ea celebrarentur coniugia eſſet iniqua: ſed oſtēſum eſt ꝙ caſus ille non impedit cōiugiū licet hunc vel illum ꝓ tꝑe a coniugio retardet Et ſi dicas ꝙ poteſt eſſe cōtrouerſia inter viruꝫ ⁊ mulierem quis poſſideret puerū. Reſponſio ꝙ illa ꝯtrouerſia auc̈te legiſlatoris faciliᵗ dirimi poſſet. Nec ōnia ſunt peccata mortalia ex quib⁹ cōtrouerſie aut mala oriri poſſunt alias approṕatio rerū ⁊ vxorū eſſet peccatū mortale Prima cōcluſio. Non ideo omnis ſimplex fornicatio ē pctm̄ mortale quia directe cōmittitur cōtra vitā hōis naſcituri. ꝓbatur q̄a non ōnis fornicās intendit vocem hoīm naſcituri: igitur. Aῆs ptꝫ Tum q̄a multi ſunt qui non intendunt generare. Tum ſcdo quia multi ſunt qui intendūt debite ⁊ religioſe educare eum qui naſceᵗ ex illo concubitu. Tum tercio quia de mille nō inuenietur vnus qui de per ſe et directe intendat nocumentum directe in vita naſcituri. Tum quarto quia lege recta ⁊ cōueniēti poteſt ꝓuideri ne hoc nocumentū vt in pluribus ſequatur. Secunda cōcluſio. Simplex fornicatio nō ideo eſt pctm̄ mortale q̄a ſit ipeditiua ꝯiugii ⁊ mr̄imonii ꝓbaᵗ q̄a poteſt lege recta ⁊ rationali ita moderari hoc impedimentū vt parum ſit nociturū mr̄imonio. Cōcedo tamē ꝙ ſi de facto ita eſſet nociturū mr̄imonio ꝙ nulla lege ⁊ nulla policia poſſꝫ ipediri q̄m eneruaret vt in plurib⁹ ipſum ꝙ hͦ cōcluderet ipſum eſſe peccatū mortale quia approṕatio vxoruꝫ non eſt minus neceſſaria ciuitati ⁊ regno q̄ approṕatio poſſeſſionū et dominiorū. Tercia cōcluſio. Non iō ſimplex fornicatio eſt peccatū mortale quia ip̄a poſita ciuitas non poſſet ſtare ꝓpter diſſenſiones ⁊ homicidia q̄ inde cōtingerent quaꝫ rōeꝫ videᵗ tāgē Altiſſi. ꝓbaᵗ. Non videᵗ maiora litigia et diſſenſiones ſuſcitari poſſe ex imunitate ſimplicis fornicatōis a peccato mortali q̄ ex approṕatione poſſeſſionū quia maiora litigia ⁊ diſſētiones nata ſunt ꝓuenire ex appropriatiōe poſſeſſionū q̄ ex ꝑmiſſione ſimplicis fornicatōnis de maxime cum ſibi iuncta eſt lex de mr̄imonio: ſed non eſt ꝓpter illam cām approṕatio dn̄iorum peccatū mortale g͛ nec ſimplex fornicatō ponenda eſt ꝓpter illam cauſā eſſe pctm̄ mortale. Secundo quicunqꝫ retrahitur a fornicatiōe timens quia eſt peccatū r̄trahitur ab homicidio quod ꝓpter fornicatōem eſſet cōmiſſurus q̄a eſt grauius peccatū: ergo ſi ideo non contingūt homicidia vt ī pluribus quia fornicatio eſt peccatum mortale multo minus etiam contingerent ſi rectis legibus ⁊ īſtitutionibus moderari poſſent ne ex fornicatōe cōtingerent ſicut rectis inſtitutionibus moderanᵗ homines ne ex variis ludis ꝑmiſſis paſſim homicidia ſubſeq̄nᵗ ſunt enī ſupplicia inſtituta delinq̄ntibus. Quarta cōcluſio. Ideo ſimplex fornicatio eſt peccatum mortale quia iure diuino ꝓhibita eſt. Probaᵗ p̄mo per illud quod habeᵗ deute. xxiii. Non erit meretrix de filiab⁹ iſrahel neqꝫ ſcortator de filiis iſrahel vbi dicit gloſa Auguſ. Ad meretrices accedere ꝓhibet dominus quarū venalis eſt turpitudo: lꝫ quidē libri corrupti habeant venialis et hūc textū ita allegat Tho. 2ᵒ ꝑ illud qͦ habeᵗ ad teſſᵗ. x. ſcitꝭ q̄ p̄cepta dederim vobis ꝑ dominū ihm hec eſt voluntas dei ſanctificatio vr̄a vt abſtineatis vos a fornicatōe. Tercio ꝑ illud qͦ habeᵗ ad epheſ. v. ōnis fornicator aut imūdus aut auarus non habebit hereditateꝫ in regno Xp̄i ⁊ dei. Quarto ꝓba᷑. Nam non ſolũ illa de neceſſitate fidei ſunt credenda que ſũt expreſſa in ſacris ſcripturis: ſed etiã que ſine ſcripturis per ſucceſſiuã relatõeꝫ patrũ vſqꝫ ad nos ꝑuenerunt: ſed a Xp̄o vſqꝫ ad hec tp̄a p̄res eccleſie ſemꝑ poſteriorib⁹ fornicatiõem ſimplicẽ int̃ mortalia peccata t̃diderũt ⁊ illa ſemꝑ in eccl̃ia ꝓ certo ⁊ indubitato habitũ eſt igr̃. Quinto ꝑ illđ quod habe᷑ xxii.q.i.ca.vltimo. Predicanđ debent noſce talẽ ꝑiurio penitentiã imponi debere qualẽ de adulterio de fornicatõe de homicidio voluntarie cõmiſſo ⁊ ceteris criminalib⁹ vitiis. Sexto ꝓbatur. õne illud eſt pctm̃ mortale cui debetur eterna pena: ſed debe᷑ pena eterna fornicatõi: g̊ fornicatio eſt peccatũ mortale. minor iam ꝓbata eſt ex auc̃te Apoſ. ⁊ ꝓbatur ſecundo ꝑ Hiero. in ep̄la ad ſuſannã dicentẽ. O q̄ acerbus luxurie fructus amarior felli crudelior gladio. Tum ſc̄do ꝑ Iſi. lib. ii. de ſũmo bono dicentẽ. Quãdo impulſu demonũ mens ad delectatõem fornicatõis impellatur diuinii iudicii metus eterna tormenta ĩcendii añ oculos ꝓponatur: quia õnis pena grauioris ſupplicii formidine ſuꝑatur: ſicut enim clauus clauũ expellit ita ſepe recordatio iehenne ardoris ardoreꝫ excludit luxurie: h̃ vt vide᷑ nõ dicẽt Iſi. niſi ſentiret penam eternã fornicationi deberi. Septĩo ꝓbatur cõcluſio q̄cquid eſt maximi ſceleris int̃ ſeptem vitia illud eſt peccatũ mortale: ſed fornicatio eſt maximi ſceleris int̃ ſeptem vitia g̊ ⁊c̃. Minor ꝓba᷑ auc̃te eiuſdẽ Iſi. li. eodẽ dicentis Inter ſeptẽ vitia fornicatio maximi eſt ſceleris quia parit ĩmundiciã templũ dei violat ⁊ tollẽs mẽbra Xp̄i facit mẽbra diaboli. Ex õib⁹ iſtis auc̃tibus apparent̃ ⁊ ſatis ꝓbabilit̃ oñdi᷑ õnem fornicatõem ſimplicẽ eſſe ꝓhibitã tanq̄ peccatũ mortale. difficile tñ eſſet hiis cõuincere ꝓteruũ quia gloſe ſuꝑ Apoſ. in locis in quib⁹ Apoſ. vti᷑ noĩe fornicatõis exponũt nomẽ in alia ſignificatõe / alñ enĩ nomĩe fornicatõis dicunt idolatriã intelligi / alñ cõcubitũ nõ ſolũ cũ meretrice ſed etiam cũ ea q̄ eſt altius. Doctores etiã ſacri cũ loquun᷑ de fornicatõe eã ꝓ luxuria ponũt cõſtat autẽ luxuriã ẜm aliq̃s ſp̄es ſuas eſſe pctm̃ mortale ⁊ iõ q̃rta ꝓbatõ adducta vide᷑ mihi fortior. Quinta cõcluſio. Nõ põt accipi rõnabiliter ꝓhibitio fornicatõis ſimplicis ex ꝓhibitõne mechie quã cõcluſionẽ nõ pono niſi ꝓbabilit̃ ꝓpter reuerentiã Auguſ. q ſuꝑ exodũ dicit ꝙ ſic̃ furti nomĩe cũ dici᷑ ñ furtũ facies ĩtelligi᷑ oĩs illicita vſurpatio rei aliene / nõ enĩ rapinã ꝑmiſit qui furtũ ꝓhibuit ſed vtiqꝫ a parte totũ intelligere volunt q̄cq̄d illicite rerũ ꝓximi aufer᷑. Sic ꝑfecto noĩe mechie õnis illicitus cõcubit⁹ atqꝫ mẽbroꝝ illoꝝ nõ legittim⁹ vſus ꝓhibitus debꝫ ĩtelligi. hec v̾ba Au. recitan᷑ in decreť. xxxiii. q. ii. c. õnis mechia: hec aũt rõ Auguſ. nõ eſt efficax. Nã lꝫ in ꝓhibitõnibus a ꝑte minoris culpe intelliga᷑ totũ ꝓhibitũ vt bene ĩducit Aug⁹. de furto ⁊ rapina / non eſt tñ rõnale ꝙ a ꝑte que eſt maioris culpe intelliga᷑ ꝓhibitio vl̃is toci⁹ generis: cõſtat autẽ ꝙ mechia qua adulterium ſigĩfica᷑ maioris ẽ culpe q̄ ſimplex fornicatõ q̄ eſt ſoluti cum ſoluta / ⁊ iſta eſt ſententia Durã. qui h̊ mõ rñdet ad rõeꝫ beati Auguſ. Et ꝙ ita ſit pꝫ. nam mechia lege ciuili eſt ꝓhibita / et tamẽ non eſt ꝓhibita eadẽ lege ſimplex fornicatõ. 2° ẜm Auguſ. ĩmo ſcd̃m ſententiã Xp̄i in veteri lege: cum dici᷑ nõ aſſumes nomẽ dei tui ĩvanũ ꝓhibetur ꝑiuriũ ⁊ in alio p̄cepto ꝓhibe᷑ falſũ ſiue mendax teſtimoniũ / ⁊ tñ in p̄ma nõ ꝓhibebatur iuratio veri q̄uis aliqua talis ſit illicita / nec in ſcd̃o ꝓhibe᷑ mendaciũ officioſũ: qđ tñ eſt ſcd̃m eundẽ Auguſ. illicitũ: cõſtat autẽ ꝙ mendaciũ teſtificatiuũ ⁊ mendaciũ officioſũ ſunt ꝑtes vnius totius ſcꝫ mendacii g̊ nõ eſt verũ vniũſalit̃ ꝙ in ꝓhibitõibus ex parte totũ ĩtelligi᷑. p̄terea cõtingit alñ ꝙ cã ꝓhibendi aliqđ malum eſt grauitas culpe ⁊ tunc in ꝓhibitiõe minoris ſemꝑ intelligi᷑ ꝓhibitio maioris: alñ v̾o cã ⁊ rõ ꝓhibendi nõ eſt grauitas culpe: ſꝫ cõitas aut facilitas illi⁹ mali ⁊ ex ꝓhibitõe minoris nõ poſſꝫ inferri ꝓhibitio maioris.

Sexta cõcluſio. aliqua fornicatio ſimplex ſecluſa omni lege poſitiua diuina vel humana eſt peccatũ mortale. proba᷑ aliq̃ eſt fornicatio ſimplex q̄ cuꝫ tãto ardore ⁊ cum tanta vehemẽti cõcupiſcẽtia fit vt fornicans ꝓponat etiã ꝓ nullo ĩde malo ſequuturo eẽ dimiſſurũ eam nõ pro amicitia dei nõ ꝓ caritate ꝑdenda: ſed cõſtat ꝙ õnis talis eſt peccatũ mortale. 2° eſt aliq̃ fornicatio ſimplex q̄ eſt ꝑfecta intemꝑantia quã ſcꝫ exercendo ꝑiclita᷑ in nob̃ ſcientib⁹ ⁊ cognoſcentib⁹ ſanitas bona hĩtudo corporis ⁊ anĩe deſerim⁹ ea facẽ q̄ ꝑ tuete nemur vt cũ ĩpediun᷑ tp̄a diuino cultui debita eſt aliq̃ q̄ eſt ꝯ honeſtatẽ vt q̄ hꝫ circumſtantias loci aut tempis õnino incõuenientes: igr̃ eſt aliqua fornicatio ſimplex q̄ ſecluſa õni lege poſitiua diuina ⁊ hũana eſt pctm̃ mortale. Et hec concluſio poſita eſt cõtra Duran. oppoſitũ aſſerẽteꝫ ſub hiis v̾bis. qđ autẽ dicunt quidã ꝙ fornicatio

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

de se est peccatum mortale seclusa ōni lege positiua diuina vel humana nō bene intelligo. qa peccatū mortale dicit̄ ex eo ꝙ meret̄ mortē tēporalē vel eternā: fornicatio autem simplex nō meret̄ mortē tp̄alem scd̄ȝ aliquā legē nec morteȝ eternam scd̄m legē naturalē qa lex natural̄ nihil dicit nec nouit aliquid de morte et̄na. Rō autē Duran. cōcludit equalit̄ ꝙ nihil est pctm̄ seclusa omni lege positiua ⁊ ita adulteriū pctm̄ cont̄ naturā parricidia et hm̄ōi seclusa ōni lege positiua nō erunt peccata: quia seclusa omni lege positiā non meremur aliquā penā nec tp̄alem nec eternā: h̄ autē est manifeste ꝯ̄ Aris. tercio ethi. vbi dicit. quedā autē nō est cogi: sȝ magis moriendū patientē durissima. Illud autē reputa rcā rō peccatuȝ nō veniale sed mortale qđ est tante grauitatis ꝙ potius tollerāda ē mors cū grauissimis suppliciis q̄ ꝙ illđ cōmittat̄/ cū ergo Aris. sine ōni lege positiua sed ex sola rcītudine rōnis ꝯgnouerit aliq̄ esse talia sequit̄ ꝙ seclusa omni lege positiua aliqua sunt peccata mortalia. Z° omnis rcā rō cognoscens ꝙ de⁹ curam gerit de hominibus ⁊ amat bonos et odit malos iudicat ꝙ sunt aliq̄ mala et peccata ꝑ q̄ dignū est vt faciens cōsequat̄ iimicitiā diuinaȝ sed h̄ nō est aliud q̄ esse peccatum mortale: g̊ seclusa ōni lege positiua sunt aliqua peccata mortalia g̊ etiā ꝓpter eandē rōem aliqua est fornicatio simplex que scȝ rōne circunstantiarū promeretur odiū diuinnm/ constat enim ꝙ aliqua fornicatio simplex habȝ circunstantiā finis culpabilem mortaliter vt qui fornicat̄ vt adulteretur sicut cōiter contingit/ aut qui fornicatur vt furetur aut vt cōfornicantē voluntati homicide exponat. Ex hiis ptȝ falsitas opinionis illorum qui dicunt ꝙ simplex fornicatio non est peccatum. Que opinio tanq̄ erronea in articulis parit̄. damnata est/ error. clxxxvi. est fornicatō simplex. i. soluti cum soluta non est peccatum. Guido v̊o carmelita dicit. xxi. cap. ꝯtra errores grecorum. ꝙ error grecorū dicentiū simplicem fornicatōem inter solutum ⁊ solutā non esse peccatum mortale patenter cōtinet heresim cōtra sacram scripturam. qđ ꝓbat quatuor rōnibus. prima est nam maius est peccatum actu fornicari q̄ sola concupiscentia mulierem videre qa plus aduersatur recte rōni actus fornicarius in quo pre nimia delectatione absorbet̄ iudicium rationis q̄ actus solius concupiscentie: sed act⁹ cōcupiscentie damnatur in sacris litteris tanquā peccatuȝ mortale secundū illud Ma. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū. Secundo cōuictus ⁊ cōmunicatio non ꝓhibentur nisi rōne peccati mortalis. sed fornicator s̄m Apos. i. ad corin. v. est vitandus nec licȝ cum eo cibum sumere g̊ fornicatio est peccatū mortale. Tercio non tollitur a nobis habitatio spiritus sancti nisi ꝓpter peccatuȝ mortale ꝓpt̄ qđ sp̄s sanctus recedit a nobis: sed ꝓpter fornicatōem aufert̄ a nob̄ habitatio spiritus sancti ⁊ desinimus esse tēplū habitationis spirit⁹ sācti ⁊ desinim⁹ esse mēbra Xp̄i et efficimur membra meretricis. secundū Apos. ibidem qui p̄cipit fornicatōem fugē tanq̄ sepantē ab vnitatem Xp̄i ⁊ cōiungentē meretrici. Quarto solum pctm̄ mortale excludit a vita eterna ⁊ regni celestis possessiōe ⁊ visiōe dei sed fornicatio secludit nos a visione dei secūduȝ illud Eȝe. xxix. Abscondā faciem tuam ab eis et excludunt̄ etiā a regno dei s̄m illud ad ephe. v. scitote ꝙ omnis fornicator aut imundus nō hȝ hereditatem in reguo dei et Xp̄i/ ⁊ ipsi iudicabuntur ad iudicium damnatōis ad hebreos xiii.. Iste rōnes sunt multū āppentes non tamē cōuincerent ꝓteruum imo vt videtur satis rationabilit̄ possent euitari.

Ad p̄maȝ diceret̄ ꝙ mulier accipitur triplicit̄. Vno mō vt est nomē sexus ⁊ sic distinguit̄ cont̄ virum. Scd̄o mō vt ē nomē status ⁊ sic distinguit̄ cōtra solutā. Tercio mō vt est nomē corruptionis ⁊ sic distinguitur contra virginē ⁊ h̄ mō meretrix soluta dicētur mulier. si nomē mulieris accipit̄ scd̄o mō q̄ mō debȝ accipi si argumētū valeat nego maiorem ⁊ cōcedo minorē de actu cōcupie mulieris illo scd̄o mō accepto noīe mulieris. Nā ibi ꝓhibetur p̄mo mechia q̄ dicit non solum actum interiorē sed exteriorē adulterii/ ⁊ postea ꝓhibet̄ ideȝ actus interior mechie siue adulterii q nō in sola cognitione sed in firmo cōsensu respectu actus exterioris cōsistit vt hȝ glosa ibideȝ q̄ ita dicit qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eam i. que fine ⁊ animo accēderit vt eam cōcupiscat qđ iam nō est titillari: sed plene ꝯsentire libidini vt si facultas sit pagat̄ hic iam mechat⁹ est eā in corde suo. Dico autem ⁊ vt puto ita dicere oīs catholic⁹ hm̄ōi act⁹ cōcupiscendi vxorē alterius est deterior q̄ act⁹ simplex fornicandi cum soluta.

Ad scd̄am rn̄detur ꝙ maior est ꝓbabilis sed non est credita nec indubitata iō ex ea cū minore catholica nō seqt̄ur de necessitate cōclusio catholica: sed ꝓbabilis tm̄ quia conclusio semp seqtur debiliorē pte silogismi. dicēt enim aliqs ꝙ ꝓhibitio cōuict⁹ ⁊ cōicatōis nō solū fuit ꝓpt pctā mortalia:ſʒ alñ ex cā ſiue graui culpa Et ad minorē dico ꝙ fonicatorē eſſe vitandum poteſt dupliciter intelligi. Vno mō tanq̄ excōmunicatū ꝛ per modū p̄cepti ꝛ ħ nō habeť ex vi littere. Alio mō tanq̄ eius cuiꝰ vita eſt turpis inhoneſta ꝛ piculoſa in cōicatione hominū ꝛ ꝑ modum cōſilii ꝛ ſic cōcedo:ſed ħmō nō debite ſumitur minor ſub maiore. Ad terciam reſpondeť ꝙ habitatio ſpiritus ſancti diciť tolli a nobis dupliciter. Vno mō tanq̄ per cām demeritoriam ꝛ ſic concedo maiorem. Alio mō tanq̄ per diſpoſitionem ad huiuſmodi cauſā demeritoriā et ſic negať. multa enī venialia peccata ſunt diſpoſitōes ad mortalia ꝛ ꝑ ea tollitur a nobis habitatio ſpiritꝰſcī diſpoſitiue qa diſponūt ad mortalia per q̄ demeritorie tollitur a nobis ſpiritꝰſcūs ħ mō diceret ꝙ ꝑ fornicatōem deſinimus eſſe membra Xp̄i diſpoſitiue ꝛ ħ ptʒ ex rōne quā inducit Apoſ. qa ſcʒ efficimur membrum meretricis ſicut enī amor mundi cōtinuatꝰ paulatim creſcit ꝛ interdū tm̄ ꝙ ꝓpt amoreʒ mundi cōtempnimꝰ deum ꝛ tm̄ nō omnis amor mundi eſt pctm̄ mortale/ita dicēt ꝙ q̄ amat meretricē ſi in eiꝰ amore pſeueret in tm̄ ardorē cōcupiſcentie ꝓuehitur vt efficiatur membrum meretcis/ ꝛ ita ꝙ relictis p̄ceptꝭ diuinis mētrici obtemꝑet et ꝓpt eam deum negligat. Ad quartā maiorē cōcederēt ꝛ diſtinguerent minorem vt prius vel tanq̄ cā demeritoria ꝛ ſic negarēt vel tanq̄ cā diſpoſitiua ad hec ōnia ꝛ ſic ꝯcederēt Alr̄ rn̄dēt ad ťa vltia ꝙ nomē fornicatōnis accipiť ꝓ ōni nō legittīo ꝯcubitu.i.ꝓ ōni ꝯcubitu q̄ nō eſt inter virū ꝛ vxorē ꝛ tūc includit adulteriū/inceſtū/pctm̄ cōtra naturā/ꝛ ſtupruʒ et raptū ꝛ ita rōne multoꝝ q̄ in eo incluſa ſunt eſt pctm̄ mortale ꝛ ita vr̄ exponere gloſa ad ro. i. Sed qa in aliis eplīs Pau. fornicatiōi alñ adiungit adulteriū ꝛ molicīē iō in aliquibꝰ generalius ꝛ in aliis ſtrictius poſſet accipi. Tercio et forte apparentiꝰ diceret ꝙ fornicatōis ſimplicis nomē accipitur duplr̄. Vno mō abſolute et tunc ſignificat p̄ciſe cōcubitū ſoluti cū ſoluta Alio mō cognotatiue ꝛ tūc ſig̃t cōcubitū ſoluti cū ſoluta ꝛ cognotat inordinatōem ſiue difformitatē ad rcām rōem nō ex genē actꝰ ſʒ ex aliqua circunſtantia ꝓuenientē ꝛ tunc dicēt ꝙ apoſ. accipit ſimplicis fornicatōis nomē in iſta ſig̃tōe q̄ꝺ hʒ ħmō īuolutā maliciā ſicut furtū et adulteriū ꝛ ꝑ hāc diſtinctōem ſoluerenť omēs auctes ex Apoſ. inducte ꝛ q̄ poſſent ex aliis locis ſacre ſcripture induci ꝫ diceret ꝙ in illis nō accipitur fornicatio preciſe pro cōcubitu ſoluti cum ſoluta ſed accipiť ꝓ aliquo tali cōcubitu q̄ eſt vel ex nimio ardore corde vel nimiū freq̄ns vel in loco aut tp̄e indebito aut ꝓpt finē maluʒ aut ꝓpt quē cōtemnimꝰ deū ꝛ cultū eꝰ ꝛ ſic de aliis circunſtātiis malis quarū aliq̄ ſūt male venialiť aliq̄ mortaliť. Et ſi dicas ꝙ per hāc diſtinctionē ipſi poſſent ſoluere ōnes auctes ad ꝓbandū ꝙ fornicatio ſimplex eſt pctm̄ mortale. Rn̄deo p̄mo ꝙ ſi vellent vti iſta diſtinctōe eēt difficile eos ꝓteruientes cōuincē ſicut dcm̄ eſt. Scđo dico ꝙ nō ita rōnabiliť poſſēt vti iſta diſtinctione ad defendēdū ꝙ ſimplex fornicatio nō ē peccatū ſicut ad defēdēdū ꝙ nō ē hēticū dicē ꝙ ſimplex fornicatō nō eſt pctm̄. cꝰ rō eſt qa cū allegatus ſit textꝰ ſacre ſcripture ꝛ auctes ſacrorū doctorū exponentiū ſacrā ſcripturā quoꝝ dictꝭ eſt aſſentiēdū ꝓpt reuerētiā approbatōis doctrine ſue ſi nō cōſtet de oppoſito:iō cū negātes fornicatōeʒ ſimplicē eē pctm̄ mortale:nec rōneʒ:nec auctē cōuincentē habeāt videť ꝙ teneanť aſſentire dcis ſacroꝝ doctoꝝ. Sed qa idē ſacri doctores q̄ dicunt fornicatōem ſimplicē eē peccatuʒ mortale nō aſſerūt ꝙ dicē oppoſitū ſit hereticū videť ꝙ nullꝰ de neceſſitate ſalutꝭ teneať ħ credere niſi ſibi ex auctibꝰ ſacre ſcripture manifeſte ꝛ indubie deducať ꝙ ipſa ſit peccatuʒ: iō ad diſſoluēdū auctes q̄ adducunť ex ſacra ſcriptura pn̄t vt eis videri pōt hāc diſtinctōem applicare appentius q̄ ad eas diſſoluendū ꝯ p̄ncipale ꝓpoſitū difficile enī ē ꝓbare ꝙ Apoſ. accipiat fornicatōem p̄mo mō neq; ħ pōt ex ſacris lr̄is probari. Conť p̄mā cōcluſionē Ar̄ rōe Tho. adducta in notabili. Ad hanc rōem rn̄deo negando ꝙ fornicatio ꝛ vagus cōcubitꝰ in policia bene īſtituta directe cōmittiť ꝯ vitā hoīs naſcituri cum hmōi policia vite nati ſufficienť ꝓuideat. Ad ꝓbatōem nego ꝙ ꝑ vagū ꝯcubitū rectis legibꝰ regulatū p̄uetur natꝰ puer cura pr̄is ꝛ equalenti ꝛ aliis ad eruditōem reqſitis ꝛ ſine diuturna mora pōt ꝓuideri educatiōi ꝓlis ꝛ maxīe de ꝓle raro cōtingente ſicut cōtingit de ꝓle vagi ꝯcubitꝰ reſpcū ꝓlis orte ex mr̄imonio. Ad ſecūdam ꝓbatōem dico ꝙ pōt inſtitui lex per quaʒ erit certitudo ſufficiens ad educatōem ꝓlis, tuʒ etiam quia ſi mulier illa paucis ſe communicet erit facilis certitudo:ſi multis erit rara ꝓles. Ad ſecundā ꝓbatōem cōcedo ꝙ mr̄imoniū et detminatio eiꝰ eſt lege determinata:ſed hec legis determinatio de mr̄imonio non īfert vagū cōcubitum policie bene inſtitute legibꝰ moderari.

ratū eſſe contra vitā homīs naſcituri. Contra quartam cōcluſionē Arguit᷑ ṗmo ſic. Nullum pctm̄ mortale cadit ſub precepto. ſed oſee ille p̄cipitur a domino vade ſume tibi vxorem fornicariam ꝛ fac tibi filios fornicatōm ergo fornicatio ſimplex non eſt peccatū mortale. Scđo fornicatio ſimplex cōmemorat᷑ fuiſſe in antiq̄s patribus ſine rep̄henſione. Legit᷑ enim geneſis xvi. de Abrahā. ꝙ acceſſit ad agar ancillā ſuā et. xxx. de Iacob. ꝙ acceſſit ad balam ꝛ zelphā ancillas vxoris ſue/ ꝛ. xxxviii. ꝙ iudas acceſſit ad thamar quā eſtimauit meretricem: ergo fornicatio ſimplex nō eſt peccatū mortale. Tercio. Omne peccatū mortale cōtrariat᷑ caritati/ ſed fornicatio ſimplex non cōtrariat᷑ caritati cū non cōtrariet᷑ dilcōni dei: nec dilectioni ꝓximi cum per hanc nulli facit iniuriā. Quarto. fornicatio ſimplex non ducit in ꝑditōem eternam ergo non eſt peccatū mortale. Añs pꝫ p Am. ſuper illud ṗme ad thimo. iiii. Pietas a domia valet dicentem. Omnis ſumma diſcipline xp̄iane in miſericordia ꝛ pietate eſt: quam aliquis ſequens ſi lubricū carnis patit᷑ ſine dubio vapulabit: ſed non pibit. Quinto. Nō omnis inordinatus vſus ciborū eſt pctm̄ mortale: g̊ nec oīs inordinatus cōcubitus. ſed fornicatio ſimplex ē minima inordinatio cōcubitus: g̊ ipſa non eſt pctm̄ mortale. Añs ꝓbatur qa ſm̄ Auguſ. in libro de bono cōiugali qđ eſt cibus ad ſalutē corporis hoc eſt cōcubitus ad ſalutem generis.

Sexto. Actuum. xv. fornicatio enumerat᷑ cū hiis que non ſunt peccata mortalia: g̊ ipſa nō ē pctm̄ mortale. Añs pꝫ p illud qđ ibi ſcribit᷑. abſtineatis vos ab immolatis ſimulacroꝝ ꝛ ſāguine ſuffocato ꝛ fornicatōe ſed alioꝝ vſus non eſt pctm̄ mortale: ſm̄ illud. i. ad thimo. iiii. Nihil reiiciendū eſt quod cum grāꝝ actione ſuſcipit᷑ igit᷑. Septimo. Quicq̄d poteſt dari ad ſemp poteſt dari ad tp̄s: ſꝫ mulier poteſt dare viro poteſtatē ſui corporis adˀ ſemp per mr̄imoniū: ergo etiā poteſt dare ad tempus: ſed h̊ fit in fornicatōe ſoluti cum ſoluta: igr̄. Octauo. Mendaciū eſt maiꝰ pctm̄ q̄ fornicatio ſimplex. qđ patꝫ ex h̊ quod iudas q̄ fornicatōem non horruit cōmittere cum thamar recuſauit mēdaciū dicēs. certe mendacii arguere nos non potuit Geneſ xxxviii. ſed mendaciū non eſt ſemp pctm̄ mortale: igr̄ nec ſimplex fornicatio. Nono. Simplex fornicatio nō eſt intemꝑantia g̊ nō ē pctm̄ mortale. cōña tenꝫ qa ōne pctm̄ ī matia venereorū per ſupabundātiā eſt ītꝑantia. Et minor ꝓbatur. qa omnis intemꝑantia peccat ꝯ̄ regulaꝫ temꝑantie: ſed non ōnis ſimplex fornicatio peccat contr̄ regulam temꝑantie cum nō omnis ſit ꝯ̄ria bone habitudini corꝑis vel anime nec cōtra heneſtatē nec ſupra ſubſtantiā. Decimo. in aliquo caſu omiſſio ſimplicis fornicatōis eſt pctm̄ contrarium intemꝑantie: ergo in aliq̊ caſu ſimplex fornicatio nō eſt pctm̄ mortale. Añcedens ꝓbatur egrotet aliquis ſolutus ꝛ ſecunđ iudiciū peritorum medicorꝫ non poſſit ſanari niſi per coitum. Arguo ſic. Abſtinentia a coitu ſine quacunq; culpa ſua eſt iſti cauſa grauiſſime infirmitatis ꝛ mortis ergo eſt inſenſibilitas: g̊ vſus coitus ꝛ ſimplex fornicatio in iſto caſu eſt actus temꝑantie Confirmat᷑. quia in p̄dicto caſu liceret ſe inebriare ꝛ vti cibis q̄tumcunq; delcābilibus p̄termittē ieiunia ab eccleſia inſtituta ergo in predicto caſu licꝫ vti ſimplici fornicatione. Vndecimo. Scđm Ariſ. In delectationibus naturalibꝰ raro eſt peccatum ꝛ vno mō tm̄ ſcꝫ nimiū vtendo delcātione: ſed aliqua cōcupiſcentia venereorū eſt naturalis vt ibidem hꝫ Ariſ: g̊ nō cōtingit pctm̄ niſi ſupabūdando: ergo non omnis ſimplex fornicatio/ ſed illa tantum que exceſſiua eſt et nimia eſt peccatum mortale. Duodecimo. Sicut allegatū in hoc argumento eſt: quod eſt cibus ad ſaluteꝫ hominis hoc eſt cōcubitus ad ſalutem generis ergo ſicut ſe poteſt habere cibus ad ſalutem generis ita ſe poteſt habere concubitus ad ſalutem hominis. ſed pro ſalute generis hoc eſt ad generationem prolis licet vti cibis multum delectabilibus/ et in maiori copia ſi ita periti conſulant q̄ alias liceret: ergo etiam cauſa ſanitatis indiuidui licet vti coitu fornicatorio quo alias non liceret. Decimotercio. Homines naturaliter patiuntur maiorem debibilitatem et infirmitatem circa peccatum luxurie / q̄ circa peccatum gule: quia generatiua eſt corrupta et infecta ex peccato primo/ nutritiuā autem ad quam pertinet peccatum gule licꝫ corrupta ſit/ non tamen infecta eſt ꝛ magis impugnatur homines circa peccatum luxurie q̄ circa peccatū gule: ſecundum illud Iob vndecimo. virtus eiꝰ in lumbis et poteſtas eius in vmbilico ventris illius: ergo magis excuſatur in hominibus peccatum luxurie q̄ gule: ſed non omne peccatum gule eſt peccatum mortale: ergo nec omne peccatum luxurie eſt peccatum mortale.

Confirmatur quia vis nutritiua eſt magis punita q̄ generatiua cum eā ſequātur ſitis ⁊ eſuries ex quibus aliquādo moriuntur homines et ſimilit̄ tota rebellio car̄is ad ſpiritū ſubſecuta eſt ex iordinata concupiſcentia cibi ḡ peccatum gule eſt maius q̄ luxurie et per ꝯſequens ſi non omne peccatum gule eſt mortale nec ōne peccatū luxurie eſt mortale. Decioquarto nihil eſt peccatum in quo ratio vel abſorbet̄ vel deliberatione caret ſꝫ in ōni peccato luxurie ratio abſorbetur propt̄ magnitudinē delectationis et aliquando deliberatione carꝫ vt patet in loth qui ignoranter acceſſit ad filias

Decimo quinto magis impedit bonū ⁊ generationem prolis perpetuus celibatus q̄ fornicatorius concubitus ſed licitus eſt immo multuꝫ meritorius perpetuus celibatus ergo licitus ē fornicatorius concubitus. Decimo ſexto concubitus aliquis ex quo non poteſt ſequi generatio prolis nō eſt peccatum mortale ergo nec fornicatorius concubitus eſt peccatum mortale. Añs patꝫ de concubitu coniugali qui fit cū muliere ſterili. Decimo ſeptimo conſenſus fornicationis prout eſt in cogitatōne nō eſt peccatum mortale ergo nec fornicatio eſt peccatū mortale. Añcedens patꝫ quia delectatio fornicationis prout eſt in cogitatiōe non eſt niſi peccatum veniale ſed conſenſus in veniali non eſt mortale peccatum igitur. Decimo octauo titillatio carnis eſt actus fornicationis ſed huiuſmodi titillatio non eſt peccatum mortale ſecūdum illud gloſe ſup̄ Mattheū cap. q̄nto tillata concupiſcentia et ſi ſit peccatum non eſt tamen crimen Decimo nono concubinatus in antiquis patribus fuit licitus ſed omnis concubinatus eſt fornicatio ergo aliqua fornicatio eſt licita. Maior patꝫ per Anguſtinū decimo ſexto de ciuitate dei dicentē ꝙ Abrahā vſus eſt concubina ad generandam prolem non ad explendam libidinem tum etiam per illud Hieronimi ad agenichiam patriarche non ſingulas habuerunt vxores immo et concubinas habuere plurimas. Ad primā reſpōdet beatus Thomas ꝙ oſee non peccauit fornicando: quia hoc fecit ex precepto diuino quod enim fit ex precepto diuino non eſt contra rectaꝫ rōnem ideo non eſt peccatum Nec talis concubitus ꝓprie debet dici fornicatio q̄uis referendo ad curſum communem ſit fornicatio. Ex hac ſolutōne maniſeſte ſequitur quod aliquid poteſt cadere ſub precepto diuino quod ſecluſo ip̄o precepto ſi fieret non eſſet peccatum mortale quod ſecunduꝫ rei veritatem non habeo pro inconuenienti. ſed quia vt videtur hec ſolutio non procedit ſecundum veritatem hiſtorie ideo aliter reſpondeo ꝙ dominus nō precepit oſee ꝙ fornicaretur cū muliere fornicatoria ſed ꝙ illā que fuerat ⁊ tūc erat fornicatoria ⁊ meretrix in vxorem acciperet ⁊ ideo habꝫ littera ſume tibi vxorem fornicariam nec precepit dominus vt ipſe fornicando cum ea generaret filios ſed vt eos qui iam ex actibus fornicatoriis erant geniti faceret ſuos per adoptionem et hoc probatur per gloſam Gregorii ibidem Neq̄ dominus inquit rē turpem precepit neq̄ propheta obediendo peccauit ſed potius fornicariam ad pudiciciam reuocauit et manens in ſua bonitate de mala bonam fecit. Et alia gloſa iubet aſſumere fornicariam ⁊ ſumere filios eius vt quos illa de fornicatione genuerat iſte de meretrice ſuple olim generet liberos. ⁊ ideo Gregorius in originali videtur velle ꝙ in textu non debeat eſſe fac tibi ſed ſume tibi vxorem fornicationis et filios foruicatōnū cui concordat littera ſeptuageſima que vt habetur in gloſa talis eſt tolle tibi vxorem fornicationis ⁊ filios fornicationis. Hec ē expreſſa ſententia Auguſtini libro contra fauſtum vbi dicit ꝙ meretrix illa recepta eſt in caſtum coniugium et ꝙ propheta ille fecit meretricem vxorem ⁊ per hoc conſultum eſt mulieri ad vitam corrigendam. Ad ſecundam reſpondet beatus Thomas ꝙ abraham et iacob ad ancillas acceſſerunt non quaſi fornicario cōcubitu iudam autem a peccato non eſt neceſſarium excuſare qui etiam actor fuit venditōnis ioſeph: ſed hec ſolutio eſt nimis obſcura quia vl̄ agar vxor fuit abrahe vel non ſi non videtur ꝙ fuerit fornicarius concubitus: ſi ſic tunc hoc fuerat in ſolutione exprimenduꝫ: ideo durandus ⁊ de lira dicuut ꝙ concubine erant vxores minus principales ⁊ ob hoc non vxorum ſed concubinarum nomine vocabantur. ⁊ hoc probari poteſt Nam ante omnem concubitum agar cū Abraham data eſt ſibi in vxorem ita enim legitur geneſis decimo ſexto igitur ſarai vxor abrahā nō genuerat ſibi libos ſꝫ h̄ns ācillā egi ptiā nomine agar dixit marito ſuo ecce concluſit me dn̄s ne parerē ingredere ad ancillā meā ſi forte ex illa ſuſcipiaꝫ filios cūqꝫ ille acqeſcēt deprecanti tulit agar ācillā egiptiā ſuam poſt ānos decē q̄ habitare ceperāt in terra chanaan et dedit eam viro ſuo vxorē qui ingreſſus ē ad eam ⁊c̄. De cethura vero ita legitur. xxv capitulo abraham vero aliam duxit vxorē nomīe cethurā que peperit ei ʒaram ⁊c̄. ꝙ aūt he concubine dicte ſint patet per illud quod ſtatī ſeqꝛ dedit ꝙ abrahā cūcta q̄ poſſederat yſaac filiis aūt concubinaꝝ largitus eſt munera. Auguſtinus tn̄ contra fauſtū defendit cōcubitum abrahe cum agar tanq̄ cum cōcubina non fuiſſe criminoſū: concubitus enim iſte non eſt factus ex volūtate libidinoſa abrahe nec ad lī vxorem vt conſentiret inflexit ſed potius abrahā obediuit vxori iubenti que filios cupiens ⁊ ſe ſterilē cognoſcens voluit poteſtate licita fecunditatem vteri ancillaꝝ. i. filios ancille ſue in poteſtateꝫ ſui iuris vendicare ita vt quā de ſe habere non poterat ſaltē de ancilla ipſa ſuſciperet. Et ſi dicas ergo nūc licebit viro de conſenſu vxoris ſterilis prolē ex ancilla vxoris ſuſcipere. Reſpondeo negando conſequentiam quia non eſt vtrobiqꝫ par ratio. Nam deus primo promiſit abrahe ſeminis innumerabilē abundantiā ſed nondum fuerat patefactū quomō futura eſſet illius ſeminis propagatio vtꝝ ex ſemine abrahe generando an ex voluntate aliquē adoptando q̄d declarauit abrahaꝫ cum ait domino ſibi loquēti de vernaculo ſuo hic heres meus erit ac ſi diceret quia de meipſo mihi ſemen non dediſti in iſto comple quod meo ſemini promiſiſti cogitans ipſum filium per adoptōnem facere. Et ob hoc vt dubitationi ſue occurreret tunc promiſit ei dominus ſemen de vtero ſuo. Non hic erit heres tuus ait dominus ſed qui exiet de vtero tuo per quam promiſſioneꝫ ſublata eſt de adoptione cogitatio ſed tamen adhuc incertuꝫ erat vtꝝ ex ſara ſuſciperet proleꝫ aut ex alia/ et cum decem aut amplius annorū experimento ſara ſe ſterilem cognouiſſet voluit ipſa ꝙ abraham ex ancilla ſua prolem ſibi promiſſam ſuſciperet. poſtea vero facta ē promiſſio ꝙ eſſet prolem de ſara coniuge ſuſcepturus Et ideo cū iſte fuerit promiſſionum factarum abrahe ordo viſus fuiſſet abraham contemnere promiſſionem ſibi factam a deo niſi ſare offerēti ancillam obtēperaſſet. Cōſtat autē ꝙ nūc nō ſubeſt eadē concubitus ratio. Nōnulli tamen dicunt ꝙ cethura illa eadē ē que priꝰ dicta fuit agar quod nō videtur michi verū tn̄ quia ſacra ſcriptura agar et cethuram concubinas abrahe appellat. Et Auguſtinus decimo ſexto de ciuitate dei videtur ſentire ipſas fuiſſe duas cum ait de agar ⁊ cethura ambe quidem ⁊ vxores abrahe ⁊ concubine ſunt appellate ⁊ hoc repetit multociens preterea ibidem dicit ꝙ agar carnales veteris teſtamenti ſignificat ⁊ Cethura carnales noui teſtamenti ⁊ ita dicit eas duas ⁊ diuerſa figuraſſe. Patet idem auctoritate ſacre ſcripture que in eodem capitulo ſcilicet viceſimo quinto geneſis de vtraqꝫ ſimul mentōnem facit ⁊ enumerat vtriuſqꝫ aliam ⁊ aliam prolem. Et ideo q̄uis iudei videantur aſſerere oppoſitum non videtur tamen eis eſſe credendum neqꝫ poteſt aſſignari ratio probabilis propter quam ſi vna eſſent ſcriptura ſacra de eis tanq̄ de duabꝰ loqueretur. pret̄ea dictum eſt de agar xvi. capitulo ꝙ ſara dedit eam abrahe vxorem ⁊ viceſimo q̄nto capitl̄o dicitꝛ ꝙ abrahā mortua ſara accepit Cethuram in vxorem ꝙ fuiſſet multis annis ante vxor habita nō fuiſſet poſtea ducenda cū idem homo ad eādem vxorem nō cōtrahat bis coniugiuꝫ. Non valet ergo ꝙ dicunt ꝙ agar prius concubina mortua ſara tranſiuit in coniugem. Quicq̄d ſit tamen de hoc ſiue verum ſit ſiue falſum non poteſt probari per hoc ꝙ ſimplex fornicatio ſit licita immo equaliter probaretur ꝙ adulteriū eſſet licitum naꝫ ſi non erat vxor ⁊ concubitus abrahe cum eis ratione perſone non erat licitus conſtat ꝙ erat adulterium De iacob ſimiliter dicitur ꝙ habuit duas vxores ⁊ ancillas eaꝝ ſcilicꝫ balam ⁊ ʒelphā orantibus vxoribus habuit uel in vxores uel ī concubinas Nam vt habetur geneſis triceſimo capitulo cum rachel vidiſſet ꝙ infecunda eſſet dedit viro ſuo iacob balam ancillā in coniugium ⁊ ſtatim poſt ſentiens liia ꝙ parere deſiiſſꝫ ʒelpham ancillā ſuā marito tradidit. Promiſerat enim dominus iacob multiplicationem ſeminis ideo cum ex ſe non poterant gignere filios ex ancillis ſuſcipere cupiebant et reputabant eos ſuos : ideo poſtq̄ balā peperit filium dixit rachel: indicauit mihi dominus ⁊ exaudiuit vocem meam dans mihi filium ⁊ poſt partum ſecundum ancille ait: Comparauit me dominus cum ſorore mea ⁊ inualui. Et liia poſtq̄ ʒelpha peperit dixit beatam quippe me dicēt ōnes mulieres. Et ita vt ait Auguſtinus decio ſexto de ciuitate dei nullā iacob legitꝛ petiiſſe pret᷑ vnā nec vſus plurimis niſi gignēde prolis officio cōiugali iure ſeruato vt neqꝫ h᷑ faceret niſi vxores eius id fieri flagitaſſent que corporis viri ſui legittimā habebant poteſtateꝫ. Et hoc diffuſius declarat ꝯtra fauſtū. Quicquid tamē ſit h᷑ argumentū ſicut p̄cedens eque eſt ꝓ defenſione adulterii ſicut ſimplicis fornicatiōis. De iuda autē vnoᵒ reſpondetur ꝙ peccauit et hec ē ſentētia auguſtini cōtra fauſtū licet vt dicit nō peccauit tā grauiter ꝗ̄ grauiter peccaſſꝫ ſi cum nuru ſua cōcubuiſſꝫ ſciēter. Qui autē tenerent ꝙ fornicatio non eſt mala niſi quia iure poſitiuo ꝓhibita et cū h᷑ ꝙ tūc nō data erat ꝓhibitio fornicatiōis tales ꝯſequēter eūdo dicerēt ꝙ iudas niſi aliud inducatur nō peccauit mortalit᷑ accedendo ad nurū quā neſciebat eſſe nurū ſed credebat eſſe meretricē. Et hoc ſuppoſito ꝙ nō tenebat᷑ de neceſſitate ſalutis īquirere an ſibi eſſet aliqua neceſſitudīe cognatiōis vel affinitatis cōiuncta. Ad tertiam dico ꝙ fornicaᵒ ſimplex ꝯtrariatur dilectioni dei in quantum contra p̄ceptū eiꝰ cōmittetur. Ad quartam negatur ātecedens et ad ꝓbatiouē dico ꝙ ambroſius nō vult dicere ꝙ lubricū carnis demereatur penam tēporalem et non eternā. ſꝫ vult dicere ꝙ per opa pietatis et mīe qs ſingularit᷑ ꝓmeretur vt a lubrico carnis reſipiſcat ⁊ pena etna ꝗ̄ debet᷑ ſibi pro peccato in tempalem cōmittet᷑. Ad qntā cōcedo āns ⁊ ꝯn̄s Nam aliqs cōcubitus eſt peccatū veniale vtputa q cū vxore nimiū ardent᷑ fit. Et ad ꝓbationem cōſequentie negat᷑ ꝙ fornicatio ſimplex ſit mīma ī ordinatio ꝯcubitus mīoris enim īordinatōnis eſt concubitus cum vxore qui fit cauſa libidinis

Ad ſextā cōcedit᷑ āns ⁊ negat᷑ ꝯn̄a quia non enumerant᷑ ibi ab apl̓o ratione grauitatis culpe ſed rōne diſcidii quod per actus iſtoꝝ viciorum poterat inter iudeos ⁊ gentiles ꝓcurari: gētiles enim non reputabāt fornicationem illicitam quam illicitam iudei reputabant vt dicit Thomas ⁊ ſimiliter vſum immolaticii cruoris abhominabantur ⁊ propter hoc apoſtolus int᷑dicit ea gentibus ne per hec inter gentiles ⁊ iudeos diſcidium fiat. Ad ſeptimā nego maiorem vniuerſaliter intellectam ⁊ maxime cū facta eſt det᷑minatio circa modum dandi rem illam quia ergo lex prohibens fornicationem prohibet ne quis daret corporis ſui poteſtatem alteri ad tempus ⁊ limitauit modum liciti concubitus in hoc ꝙ eum antecedat matrimonialis datio que eſt ad ſēper ideo in tali re nō recipitur datio ad tempus et hoc eſt quia datio ad ſemper eſt conuenientior educatiōi prolis propter quam prolem fit p̄ncipaliter datio mutua corpoꝝ. Ad octauam concedo de mendacio pernicioſo attamen aliquis propt᷑ maius incitamentum quod habꝫ ad peccatū mortale minꝰ fugit ipm ꝗ̄ peccatū veniale ad quod non multum allicitur pro tunc. Et ad minorem dico ꝙ omne mendaciū pernicioſum eſt peccatū mortale. Ad nonam nego antecedens ⁊ ad ꝓbationem nego ſecundā partē aſſumpti. omnis eniꝫ ſimplex fornicatio eſt contra honeſtatem quia contra preceptum. Ad decimā nego ātecedens. ⁊ ad ꝓbatōnem concedo ꝙ abſtinentia a coitu eſt cā infirmitatis ⁊c̄. ⁊ nego ꝙ ꝓpter hoc ſit inſenſibilitas ⁊ dico ꝙ eſt obſeruatio meritoria precepti ⁊ vera temperantie virtus. Ad cōfirmationem cōcedo añcedens ⁊ nego conſequentiam quia omnis ſimplex fornicatio eſt ꝓhibita ſed non prohita eſt omnis ebrietas: tum etiam quia vſus ciboꝝ ⁊ potuum per ſe ordinatus eſt ad ſuſtentationem ⁊ ſanitatem corporis non autem vſus venereoꝝ. Ad vndecimaꝫ concedo antecedens de delectationibus naturalibus que non ſunt contra honeſtatem Nam ꝗ̄tumcunqꝫ cibi appetitns eſſet naturalis peccaret tamen ſi quis ad hunc ſaciāndum carnibus humanis veſceretur. Et quia delectatio venerea omnis niſi cum ſua eſt contra honeſtatem quia contra prohibitionē ideo vſus omnis talis eſt peccatum. Ad duodecimaꝫ concedo antecedens ⁊ primum conſequens ſecundum quod eſt ibi ſimilitudo particularis concedo etiam minorē ſecunde deductionis ⁊ nego conſequentiam quia ſecundum cadit ſub prohibitione ⁊ non primum ideo licet vti primo ad finem ſecundi ⁊ non licet vti ſecundo ad finē primi. Ad decimam terciaꝫ reſpondeo primo ꝙ maior non videtur vera experimur enī quotidianum conflictum a gula ⁊ non a luxuria et ꝗ̄ diuviuiꝰ nos īpugn̄t gule tētaᵒ ſꝫ n̄ luxurie. Et hoc declarauit parabola ſenis que ſupra recitata eſt ⁊ hoc eſſe verum experietur aliquis ſi diuturno tempore ſine cibo ⁊ potu perſeueret tūc enim intelliget ꝗ̄ vehemens ſit gule temptatio dato tamen ꝙ antecedens ſit verum conſequentia tamē non valet niſi in peccatis que ſunt eiuſdem rationis quia enim peccata diuerſoꝝ generum ex ratione ſui generis grauitatem habent ideo in talibus non eſt cōparatio ſumenda ſecūdū ea preciſe que excuſant peccata ipa.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Ad confirmationem dico ꝙ ſitis ⁊ eſuries naturali nc̄citate ſequuntur vim nutritiuam neqꝫ ſunt pene vis nutritiue extrīſecꝰ inflicte ⁊ cum dicitur ꝙ tota rebellio ⁊c̄ .reſpondetur ꝙ hͦ negat thomas ſed ut dicit ſecuta ē ex ſuꝑbia ſiue tamē ſic ſiue non hoc eſt ōnino īptinēs ad ḡuitatem peccati cū non ex actibꝰ quos tunc habuit adam ſumēda ſit naturalis ⁊ ſpecifica peccatorū ḡuitas.etvltra ꝯcedo quod infertur ſcilicʒ ꝙ non omne peccatum luxurie eſt peccatum mortale vt patʒ de concubituviri ⁊vxorisveni aliter de'ordinato. Ad decimā quartā nego maiorē maximevbi rō abſorbetᷣ aut deliberatione caret ex culpa facientis ſecus ſi ſine culpa.Et ad mīorē dico ꝙ abſorbetur ratio i actu extiori ex culpa facientis quam in actu intioris conſenſus contraxit.Et licet in actu extiori deliberatione careat non tamen in actu intiori pro menſura pro qua extereriorem preceſſit De loth autem dicitᷣ ꝙ in eo erat ſpecialis cauſa propter quam deliberatione caruit ſcʒ ebrietas cuiꝰſi fuerit cauſa culpabilitᷣ actus ſequens ſibi imputandus eſt. Ad decimā quintā cōcedit Thomas maiorē ⁊ minorem ⁊ negat cōſequentiam pro tempore gr̄e in quo magisvacandū eſt ſpirituali ꝓpagationi q̄ corporali ad quam ſunt magis apti celibem vitaʒ ducentes Pro tempore autem pro quo eratvacandū multiplicationi humani generis mīor falſa eſt immo non potuiſſet quis abſtinere ab actu generationis ſinevicio tam ſecundum legem humanam q̄ diuinam. Ex hac ſolutione arguitur ſic contra opinionem Thome ſupius recitataʒ tempore gratie nō eſt tanta neceſſitas huic nec iſti generande prolis quanta erat tempore quo quis tenebatur ad generationem prolis immo iſti nulla eſt neceſſitas cum poſſit vitam celibem perpetuo agere ergo ex neceſſitate generande prolis nou poteſt concludi efficacitᷣ ꝙ cōcubitus fornicatorius ſit mortale peccatum. Ideo aliter reſpondeo negando cōſequentiam quia cauſa propter quā huic fornicatorius cōcubitus eſt peccatum mortale non eſt quia iſte ſit oblig̃tus ad generationem ſed quia prohibitus eſt cum non ſua concumbere. Ad decimam ſextam reſpondetur ꝙ aliquis concubitus dicitur eſſe concubitus ex quo nō poteſt ſequi generatio prolis tripliciter. vno modo ſecūdum rationem ſue ſpeciei ſicut eſt concubitus maſculi cum maſculo ⁊ omnis talis eſt illicitꝰ Secundo modo,quia non ita conuenentᷣ nec ita frequenter ex eo ſequitur generatio ⁊ educatio prolis ſicut eſt fornicatorius ⁊ iſte etiam eſt illicitus. Tercio modo propter particularia accidentia concumbentiū vt propter egritudinem aut ſenectutem aut improportionem eoꝝ ⁊ talis poteſt eſſe licitus.Et hec ſolutio ſatis cōuenit cum ſolutione Thome in concluſionibus de malo.Ex qua ſic arguitur vbicūqꝫ reperitur ratio preciſe ⁊ adequate faciens aliq̄d eſſe illicitum illud eſt illicitum ex quacūqꝫ cauſa illa ratio ibi reperiatur:Sed in concubitu cum ſterili reperitur hec ratio que eſt nō eſſe aptum ad gerationem prolis ⁊ ille concubitus non eſt illicitus ergo hec ratio non eſt ratio adequata ⁊ preciſa proptᷣ quam aliquis concubitus dicatur illicitus. ideo reſpōdeo cōcedendo antecedens ⁊ negando cōſequentiam quia fornicatorius eſt prohibitus ⁊ alius qui fit cum ſterili non eſt ꝓhibitus quia eſt coniugalis. Ad decimā ſeptimam dico ꝙ per conſenſum fornicatōnis in cogitatione hic non intelligo niſi conſentire cogitatōni de fornicatione ⁊ tunc dico ꝙ aliquis talis conſenſus eſt peccatum mortale aliq̄s nō Nam ſi cogitare velimus deliberatevt fornicatio pretita nos delectet ⁊ in ea complaceamus nobis autvt ſperatum aſſequamur tunc eſt peccatum mortale.Si autem cogitare velimus vt ad memoriam reuocemus quotiens ⁊ quātum deum offendimus ⁊ peccata noſtre fornicationis digne defleamus eſt actus bonus. ſi tamen cogitemus cum firmo propoſito nunq̄ incidendi in eam hoc non videtᷣ peccatum mortale cū non ſit prohibitum quia in hac cogitatōne nec eſt actus exterior nec coecupiſcentia actus exterioris q̄uis qui ita cogitat ſe exponat periculo non confundenti ⁊ obruenti ſed circunſtanti

Ad probationem dico ꝙ delectatio fornicatōis;ſi non eſt deliberata non eſt pctm̄ mortale quia non eſt actus liber ſed ſi eſt deliberata et talis qualis dicta eſt eſſe peccatum eſt peccatū mortale quotiens autem habetur cōſenſus circa eam tunc ipſa deliberata eſt ⁊ ob hoc conſenſus in ea nō eſt conſenſus inveniali ſed in mortali. Ad decimam octauam dico ꝙ fornicatio dicit actum exteriorem qui eſt concubitus ſoluti cum ſoluta et actum interiorem ſcʒ conſenſum vel volitionem huius actus exterioris plene deliberatam. Et quia titillatio non dicit huiuſmodi deliberationem aut huiuſmodi conſenſum ideo titillatio non eſt actus fornicatōis ſʒ potiꝰ ē pꝰmotꝰ aut ipſa de fornicatōe tētatio.

Ad decimū nonū iā patuit ꝙ rō illa equaliter concludit contra adulteriū ſicut contra ſimplicem fornicationem ideo dcm̄ ē ꝙ cōcubine eoꝝ appellate ſunt vxores ⁊ aſſignata eſt cauſā ex auguſtino propter quā fuit eis licitū. Ratio añ oppoſitū ſoluta eſt ex dictis

q Veritur ſcđo vtrū fornicatio ſit peccatū ĝuiſſimū? Arguitur ꝙ ſic ſm̄ aplm̄. Qui fornicatur in corpus ſuū peccat ⁊ tollit mēbra xpriſti et facit ea mēbra mētricis igiť ĝiſſie peccat. In oppoſitū eſt gregorius dicēs ꝙ peccata carnalia ſunt minoris culpe q̄ peccata ſpiritualia. Ad hāc q̄ſtionē reſpondꝫ thoās ſub ꝓpoſitionib⁹ tribus. p̄ma eſt/ fornica° ſecūdū ſe eſt grauius peccatū illis peccatis que ſūt contra bona exteriora proximi ſicut ē furtū ꝓbat quia fornicatio eſt contra bonū homis naſcituri. Secūda fornicatio eſt peccatū minus ĝue illis que ſunt contra deum. Tercia fornicatio ē peccatū minus graue illis q̄ ſūt cōtra vitā hominis nati ſicut eſt homicidiū. Due ſecunde ꝓpoſitiones mihi vere videntur ſed non prima.

Ideo ſit prima concluſio. Fornicatio ſimplex nō eſt peccatum ita graue ſicut furtum ceteris paribus. ꝓbatur furtū eſt exp̄ſſius contra p̄ceptum dei datū moyſi q̄ fornicatio ſimplex quia furtū eſt ſub propria rōne ꝓhibitum: fornicatio v̓o ſimplex vel non eſt aliquo illoꝝ decem preceptoꝝ prohibita: vel ſi eſt aliquo eoꝝ ꝓhibita hoc eſt ſub ꝓhibitione alťius hoc eſt mechie ꝑ quandā ſequelā vt dicit Thomas de qua tamē ſequela ſiue ꝯña a ꝓhibitōne vnius ad ꝓhibitionem alťius conſtat q̊ niſi aliud addatur nō valet. Secūdo qui furať facit cōtra p̄ceptū diuinū ſicut ille qui fornicať ⁊ cum hoc iniuriā facit ꝓximo certo et determiato ⁊ toti reipublice inq̄tū turbat ſtatū eius pacificū qui v̓o for̄icať nulli deťminato ꝓximo facit iniuriā igiť. Minoř ꝓbať quia ſi ſic hoc maxime eſt (vt dicit Thomas) quia facit iniuriā homini naſcituro ſed hⁱ non quia vel facit ſibi iniuriā eo ꝙ cōcumbendo fornicatorie non generat homiem ⁊ hoc non quia tūc magis noceret nō cōcumbendo cū mľto minus ĝnaret. tum etiā qa hoc nō concludeť niſi de concubitu vago et mereťcio ⁊ nō adhuc de quolibꝫ qa nō de cōcubitu viri ſed de concubitu mulieris ꝓpť quem vagū cōcubitū eius fit inepta ad generationē aut facit iniuriā hoī naſcituro quia nō nutrit nec educat eum ⁊ hoc nō qa iſti actus nō ſūt actus fornicatiōis ſed ſunt actus iiuſticie a quolibꝫ actu fornicatiōis diſticti: aut qa ita generādo dānificat eum in eo ꝙ facit ipm̄ illegitimū ⁊ hoc nō qa hoc non eſt eē contra vitā hominis naſcituri: tum etiā qa licꝫ non faciat eum legitimū facit tamē eum eſſe ⁊ ita plus facit ſibi boni q̄ inferat mali tum quia vt iam dictū eſt perpetuis celibatus magis eſt contra vitam hominis naſcituri q̄ ſimplex fornicatio. Tercio quicq̄d dat alicui actui grauitatē culpe illud dat grauitatem culpe cuicunq̄ actui in quo reperitur ſed eſſe contra vitā hominis naſcituri nō dat celibatui quācunq̄ grauitatem culpe in quo tamen ꝑ ſe ⁊ ex intentione reperiť omnis enim celibem vitam proponens per ſe intendit non generare ergo nō dat grauitatem actui fornicatorio in quo ⁊ ſi reperiať hoc nec eſt per ſe nec ex intentōe. Quarto ſuppoſito ꝙ fornicator inferat nocumentum vite hominis naſcituri tamen non tenetur non eſſe cauſa huius nocumenti alias omīs celibatus eſſet culpabilis: fur vero infert nocumentuꝫ bonis exťioribus proximi cuius nocumenti tenetur non eſſe cauſa ergo furtum eſt maius peccatum q̄ ſimplex fornicatio: immo ex iſto argumento probatur ꝙ ſimplex fornicatio non habet grauitatem ex hoc quod eſt contra vitā hominis naſcituri quia non teneť ille qui fornicatur non eſſe cauſa huius nocumenti omne autē quod auget grauitatem peccati eſt debitū non ineſſe aut debitum ineſſe. Et ſi dicas ꝙ licet non teneatur nō eſſe cauſa illius nocumenti tenetur tamen non eſſe cauſa per actum fornicatorium ex hoc habetur intentum ſcilꝫ ꝙ hoc qđ eſt agere contra vitam hominis naſcituri ⁊ maxime non per ſe ⁊ principaliter intendēdo nocumentū illud non eſt in ſe malū nec dat actui fornicatorio grauitatem ſed econtra actus fornicatorius dat alteri grauitatem ⁊ culpabilitatem. Nam cum quis ſine actu fornicatorio vel alio actu culpabili agit contra vitam hominis naſcituri tunc non infert culpabiliter nocumentum vite hominis naſcituri: ſi autem mediante actu fornicatorio tunc infert tale nocumentū culpabiliter: ergo huiuſmodi nocumentum culpabilitatem recipit ab actu ⁊ non econtra.

Quinto furtum per ſe ⁊ ex itentiōe eſt in nocumentum proximi actus fornicatorius non ē per ſe et ex intentione contra vitam hominis naſcituri ergo furtum eſt deterius fornicatione.

Sexto: Furtum nominat actuale damnum proximi cum quo non ſtat vtilitas ꝓximi ſimplex fornicatio nō dicit actuale dānū plus cū q̄ ſtat vtilitas nutritio ſcilicet et educatio prolis debita et ꝯueniēs igiƭ. Septio furtum nihil penitus includit vtilitatis circa proximū. Sed ſimplex fornicatio quotiēs ponit nocumētū homīs naſcituri in nutritione et educatione poīt bonum eiꝰ quia ponit ipſū in eſſe. g̊ fornicatio ſimplex non eſt deterior furto. Secūda ꝯclo Forneccatio ſimplex non ē ḡuiſſimū peccatum inter peccata que ſunt contra vitam homīs naſcituri. ꝓbatur quia peccata conṫ naturā ſunt ꝯ̄ vitam hominis naſcituri ⁊ ḡuiora ſunt fornicatione. Añs patet de concubitu in vaſe ñ debito aut de concubitu in vaſe debito cum emiſſiōe tamē ſemīs in terrā. Secūdo patet de veneficio quo fit ex intentione vt mulier cū qua cōcūbiƭ non ꝯcipiat. veneficiū autem illud quo fit vt cōceptꝰ fetus extiguatur eſt contra vitam homīs iam nati natiuitate in vtero. Tercio concluſio inter ſpecies luxurie ꝓuenientis ex ꝑſona ī ſtrumentis aut modo ſimplex fornicatio ē minus grauis. patꝫ inductiue. Eſt minus grauis adulterio qꝺ includit iniuriam viri ipſius mulieris inceſtu qui includit iniuriā ſanguinis et cognationis raptu qui includit iniuriā parentum aut eoꝝ quibus puella commiſſa ē: ſtupro quo perſona ad libidinoſum cōcubitū ꝑuio trahitur: peccato contra naturā qꝺ nature enormē iniuriam includit. Dixi aūt inter ſpecies luxurie ꝓuenientis ⁊c̄. ꝓpṫ concubitum ꝯiugalem inordinatū rōne ſuꝑabundantie aut nimii ardoris qui eſt minus grauis fornicatorio concubitu poſſꝫ tamen eſſe tāta deordinatio libidīs ꝙ eſſꝫ grauior. Proſequentibus tamen cōcluſionibus eſt aduertendum ꝙ fornicatorioꝝ concubituum videƭ eſſe triplex drña. vnus eſt concubitus vagus quo ſcꝫ quis nūc cum vna poſtea cum alia ⁊ iteꝝ cum alia. concumbit. Alius ē non vagus quo ſolutus cum ſoluta ⁊ vnus cum vna concumbit ſine tamen vllius pacti inṫuentione de diuturnitate aut ꝑpetuitate cohabitationis. Tercius quo quis cum vna cum hmōi interuentōe pacti cōcumbit ⁊ hoc tacite vł exp̄ſſe ⁊ iſte tercius modus imitatur cōiugiū in duobus ſcꝫ in fide ⁊ in bonis prolis niſi ꝙ hec in ꝯiugio bona ſunt ſimpliciṫ hec v̓o non: nō q̄dem fides q̄a non debent aliqui ad hanc fidem priuatis pactis ⁊ non inṫueniente eccleſie auctoritate ſe aſtringē: nec proles quia licet ſuppoſito ꝙ euenerit ꝓles ipſa ſit nutrienda ⁊ educanda religioſe tamen illicita eſt promiſſio ſimpliciṫ ad prolem inde educandam vnde non poteſt licite ſuſcipi. Et iſte tercius concubitus ē prope concubinatus. Secundus eſt concubinatus ſm̄ q̄d ⁊ maxime ſi eadē domo ⁊ foco ⁊ menſa vtātur. Tunc ſit quarta cōcluſio. Fornicatio ſimplex que eſt concubinatus eſt aliis fornicatōis ſimplicis ſpeciebus grauior. probaƭ. Omīs fornicatio ſimplex tanto eſt deṫior quanto magis aduerſaƭ cōiugio ſed concubinatus magis aduerſatur coniugio igitur. Minor ptꝫ quia concubini hoc mō inṫ ſe pepigerunt ⁊ promiſerunt ſe non deſerere ⁊ vnus nō tranſit niſi raro ad cōiugium alṫius quia vir iudicat mulierem impudicam ⁊ vilem que ſe ſibi illegitimo concubitu communicauit ergo concubinatus maxime aduerſaƭ coniugio. Secundo concubinatus includit deordinationem omnem q̄ eſt in aliis et preṫ illam includit quedam illicita ⁊ inordinata pacta ſicut dictum eſt igiƭ. Tercio omne peccatuꝫ tanto eſt grauius quanto magis viam v̓e penitentie p̄cludit. ſed cōcubinatus inter omēs ſpecies fornicationis maxime precludit viam penitentie: igiƭ. Minor ꝓbaƭ quia concubinatꝰ propṫ pacta inṫuenientia firmat animum ꝑ toto tam vitam aut multum diuturnum tempus in illo illegittimo concubitu que firmatio animi repugnat diſplicentie de peccato et per ꝯn̄s v̓e penitentie. Quarto quicq̄d preſtat freq̄ntiſſimā occaſionem peccādi illud eſt ceṫis paribus grauius ſed cōcubinatus preſtat frequētiſſimā occaſionem peccādi propṫ p̄ſentiam ⁊ icitamentum cohabitantis concubine: firmat etiam in peccato ꝓpoſitum ſuſcepta proles blāditie muliebres ⁊ alia obſequia que frequentiora ſunt ī eis que ſimul conuerſanƭ ⁊ habitant. Et preṫea aīmus non diſtenſus ſm̄ amorē vnius vnitus ⁊ inde eſt ꝙ ouidius dans amoris remedium ꝯſulit plures amicas facere vt aīmus minus vniſus facilius diſtrahaƭ. Ex his omnibus igitur ſcꝫ ex impedimento cōiugii ex pactis illicitis/ ex impedimento penitētie ex firmatione aīmi efficatiori in malo ꝓpoſito/ ex frequētiori occaſione peccandi: ptꝫ grauitas concubinatus ſup alias ſpecies fornicationis. Quinta cōcluſio Concubinatus ſm̄ quid qui eſt cohabitatō vnius cum vna ſine tamē pactis illis que dicta ſūt eſt grauior fornicatio q̄ vagus cōcubitus. patet quia iſte concubinatus aduerſaƭ cōiugio ⁊ penitentie vere ſaltem ad tempus pſtaƭ frequentem occaſionem peccādi ⁊ ita firmat ꝓpoſitum in malo ꝙ ex eo frequētis in concubinatū perfectum tranſiƭ q̄ ex aliquo alio fornicatorio con cubitu. Sexta ꝯcluſio. Vagus ꝯcubitus regularit̄ eſt grauior fornicatio q̄ ꝯcubitus vnius cum vna ſine cohabitatione ⁊ pactis illicitis. ꝓbatur. Tum primo quia in vago ꝯcubitu q̄s ſe cōmunicat viliori ꝑſone ſcʒ meretrici: que carnem ſuam elocatam habʒ ⁊ eam plurib⁹ cōmunicat ⁊ impti̅t. Tum ſcđo. quia in vago ꝯcubitu vtitur: libidinem nunq̄ ex ſaciataʒ habʒ: ſed ꝓponit cōtinue aliā poſt aliam querē que magis placeat ⁊ multo facilius capitur vndequaqꝫ occurrrentium mulierū aſpectu q̄ ille q̄ animū in vna firmatū habʒ Septima ꝯcluſio. Cōcubitus vnius cum vna nō pariter habitantiū nec eodem foco ⁊ menſa regulariter vtentiū eſt ceteris paribus minoris grauitat̄ pʒ ex dictis. Si quis vellet dicere ꝯcubitū vagum eſſe minoris grauitatis poſſet rōnabiliter rn̄dere ad rōes ꝓ ſexta ꝯcluſione inductas: dicendo ꝙ ſe ꝯmunicari viliori ꝑſone nō eſt ꝯcubitui ad culpā ſed ad penam. Ad ſcđam rn̄deret ꝙ h̄ nō eſt de ratione ꝯcubitus vagi: quiimo an̄s illud addit nouā circunſtantiā in actu vt ſcʒ quis vtat̄ vago ꝯcubitu nō vt ſatiet inſurgentē libidinis motū ſed vt in libidine explenda querat ꝯtinue aliq̄d qđ ſibi ſemꝑ magis placeat. Et credo ꝙ vag⁹ ꝯcubitus cum iſta circunſtantia eſt deterior concubitu fornicatorio in hac ſeptima ꝯcluſiōe expreſſo. Si quis autem p̄ciſe vteret̄ vago concubitu ad exſatiandā naturalē concupiſcentiā: tunc in tali caſu non videret̄ ſeptima ꝯcluſio veritatem cōtinere Octaua ꝯcluſio. Fornicatio nō eſt peccatū omniū grauiſſimū pʒ ex dictis

Contra primā ꝯcluſionē arguit̄ rōne Tho. Fornicatio ſimplex eſt pct̄m contra vitaʒ hominis naſcituri: furtum non eſt peccatuʒ contra vitaʒ neqꝫ nati neqꝫ naſcituri ergo fornicatio ſimplex eſt peccatū grauius furto. Secundo. fornicator de mēbris xp̄i facit mēbra meretricis et tollit ea a Xp̄o: hoc autē non facit fur: igitur. An̄cedens eſt Apoſ. prima ad corin. ſexto.

Tercio. Fornicator in corpus ſuū peccat qđ ē ſibi ꝯiūctiſſimū: fur aūt nō peccat ī corpus ſuum ſed in bona ꝓximi ergo fornicator grauius peccat q̄ fur. Conſeq̄ntia tenʒ quia tāto aliquis magis peccat quanto in rem magis ſibi cōiunctam delinquit. Et an̄s eſt Apoſ. i. ad corin. vi

Quarto. Ardor libidinis eſt maxim⁹ vt habetur. i. ad corin. vii. ergo fornicatio eſt graui⁹ pct̄m q̄ furtum. Cōña tenet. quia peccatum tanto eſt grauius quanto ex maiori libidine procedit. Quinto. Veneficium eſt grauius furto/ et hoc non eſt niſi quia eſt contra vitā hoīs naſcituri g̅ cum fornicatio ſit etiam contra vitam hoīs naſcituri ſequitur qđ eſt furto grauior.

Ad p̄mā dico qđ aliquod pct̄m dicit̄ eē contra vitam hominis naſcituri dupliciť. Vno mō quia ab homine naſcituro ablaturuʒ eſt vitā vł impediturum ne naſcatur.. Secundo mō q̄a ab homine naſcituro ablaturū eſt aliqua que ad vitam ſuam vel cōſeruandā vel meliorandā vł decorandā ꝑtinent cōſeruandā ſicut nutrimentuʒ melioranda ſicut eruditio ⁊ doctrina decorandam vt legimitas. Et quocunqꝫ iſtorū modoruʒ adhuc cōtingit dupliciť. Vno modo per ſe ⁊ ex intentione. Alio mō per accidens ⁊ preť intentōem per accidens ⁊ preť intentōem adhuc dupliciter. Vno mō per ſequelā neceſſariā velvt ī pluribus ad per ſe intentum. Alio modo ſine tali ſequela neceſſaria. Et preterea aliquid dicitur auferre vel impedire aliquid dupliciter. Vno mō poſitiue quia ſcʒ quod hʒ vel habiturum eſſet tollit. Alio mō negatiue quia non cōfert illud. Dico ergo primo. ꝙ ſimplex fornicatio non eſt primo mō ꝯ̄ vitaʒ homīs naſcituri quia potius eſt cauſa ꝙ homo naſcatur q̄ ꝙ nō naſcatur. Dico ſcđo ꝙ non aufert ex intentione et per ſe ea que ad vitam homīs naſcituri conſeruandam ⁊ meliorandā ꝑtinent. Dico ťcio ꝙ nec intendit aliquid per ſe ad quod ſequela neceſſaria hmōi ablatio ſeq̄tur. Dico q̄rto ꝙ illegittimitatē nō infert ꝑ ſe ⁊ tanq̄ cā totalis ſʒ cā ꝑtialis eſt lex nō legitōis diffiniēs eos qui extra cōiugium naſcunt̄. Dico q̄nto ꝙ ꝯcubitus fornicatori⁹ nō eſt cā poſitiua illi⁹ illegittimitatis ſed ideo eſt cā illegittimitatis q̄a in homīe nato nō inducit legittimitatē. Dico ſexto ꝙ ad hoc illegittimitat̄ damnū nō inferēdū nō tenetur ſub pena peccati mortalis licʒ ſub pena peccati mortalis nō fornicari teneat̄. Fur autē tenetur ſub pena peccati mortalis nō damnificare ꝓximū in bonis exterioribus ⁊ tn̄ dānificat ipſū in illis poſitiue per ſe ⁊ ex intentōe. Ad ſcđam cōcedo an̄s q̄a ꝑ cōiunctōem cū meretrice p̄mo ꝑdit amorē caritatiuū q̄a ꝑdit caritatē ſcđo augʒ dilcōem ſuā ad meretricē ⁊ ītimiori dilcōne ſibi cōiungit̄: amorē v̊o ſuū ⁊ vnionē ad Xp̄m cōtinue diminuit. Et lʒ fur h̄ nō faciat tn̄ ꝑdit caritatē ſi habuit/ ⁊ iīuriā affert ꝓximo qđ eſt deterius q̄ ſe facere mēbrū meretricis.

Ad terciā dico ꝙ fornicator in corpus ſuuʒ peccat q̄a preť pct̄m aīe: delectatōeʒ opatōe carnis cōſummat/ ⁊ eandē carnē indebite reſoluit in q̄

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

nat ⁊ cōmaculat alteri indebite cōmiſcēdo que lʒ fur non faciat: facit tñ iniuriā ꝓximo ⁊ ꝑturbat tranſquillū ſtatum ciuitatis que ſunt det͛iora. Ad quartā cocedo maiorē de ardore ſenſuali ⁊ impellente ad cōſenſum peccati ſʒ nego de ardore ſpontaneo et deliberato. Et nego minorem. Et ad probationem nego aſſumptum de ardore ſenſuali et impellente immo ille diminuit pctm̄: de ardore vero ſpontaneo ⁊ deliberato cōcedo ꝙ ille ardor auget pctm̄ vt vult thomas. Ad quintā cōcedo an̄s ꝓ prima parte ⁊ ꝓ ſecunda nego ſed dico ꝙ hoc iō eſt quia ꝑ ſe ex intentōe ⁊ poſitiue eſt contra vitā hoīs naſcituri qualit͛ nō eſt fornicatio ſimplex. Cōtra quartā cōcluſionē A r̄ ſic. Omne pctm̄ tanto eſt minus graue: q̄to eſt virtuti ſimilius: ſed cōcubinatus eſt cōiugio qđ eſt opus v͛tutis ſimiliꝰ q̄ aliqua alia ſpecies fornicatōis ſimplicis igr̄. Minor pʒ quia cōuenit cum cōiugio in fide ꝓle cohabitationis diuturnitate in quibus alie fornicatōes differunt a cōiugio. 2° Cōcubitus cū cōcubinis fuit antiquis patribꝰ licitus vt pʒ de Abraham ⁊ Iacob: ſed cōcubitus cum meretricibus nō fuit eis licitus ⁊ inde eſt ꝙ Auguſ. reprehendit cocubitū iude cuʒ thamar nuru quā tñ credebat eſſe meretricē ex lr̄ q̄a cōcubitꝰ cuʒ meretrice nō eſt licitus igit͛. Tercio. Cōcubitus vagus eſt grauior cōcubinatu vnius cū vna. Antecedens patet quia concumbere cū vna eſt aliquāte grauitatis ⁊ cōcūbere cum duabꝰ eſt in duplo maioris grauitatꝭ et cum tribus eſt in triplo maioris grauitatis ⁊ cum q̄tuor in q̄druplo ⁊ ſic de aliis: ſed in cōcubinatu fit cōcubitꝰ cum vna: cōcubitus vͦo vagus fit cum multis ⁊ ſine numero: igit͛ cōcubitus vagus eſt multo maioris grauitatis q̄ cōcubinatus. Ad primaʒ nego maiorē crudelitas enī eſt ſeueritati ſimilior q̄ iniraſcibilitas ⁊ temeritas magnanimitati q̄ puſillanimitas/ ⁊ auaricia parſimonie q̄ ꝓdigalitas/ ⁊ tñ temeritas ⁊ auaricia ſūt vitia aliis deteriora. eoꝝ enim que ſunt magis ſimilia v͛tuti duplex eſt drn̄a. quedā ſunt que ſūt minꝰ dimouentia ab ipſa v͛tute ſicut ꝓdigalitas eſt ſimilior liberalitati q̄ auaricia ⁊ minꝰ eam impedit. alia ſunt que q̄uis ſint magis ſimilia alicui v͛tuti ſunt tñ regularit͛ magis impeditiua ipſiꝰ et de iſtis nego maiorē. Et ad minorē dico ꝙ ꝯcubinatus nō hʒ fidem cōiugii nec ꝓlem ⁊c̄ q̄a nō habʒ hec per pacta licita ſʒ illicita quod requiritur ad hoc ꝙ dicamur eſſe cōiugii. Ad ſcđam rn̄ſum eſt ſupra ꝙ per cōcubinas intelligebant͛ vxores minus ꝑ̄ncipales/ aut ſi erat de cōſenſu vxoris qui cōſenſus tm̄ iudicat͛ validus in illis in quibus erat neceſſitas multiplicande ſobolis tanta q̄ta erat in antiquis patribus quibus facta fuerat repromiſſio. Ad terciā nego antecedens. Ad ꝓbatiōem cōcedo primā partem aſſumpti/ ⁊ ſcđam ⁊ alias cōcedo ceteris paribꝰ Si autem non ponant͛ cet͛a paria nego. Et ſi dicas occidere duos homines eſt in duplo maioris grauitatis q̄ occidere vnum g͛ etiā concumbere vniuerſalit͛ cum duabus eſt in duplo maioris grauitatis q̄ cum vna. Rn̄deo ꝙ ſunt aliq̄ actus qui nō ſunt circa eandē materiā replicabiles. alii vͦo ſunt replicabiles: v͛bi gratia occidere. Nō enī poteſt idē homo bis occidi iō non eſt actus ſm̄ eandē materiam replicabilis: ſed percutere/ concūbere/ videre ſunt actus replicabiles multotiens ceteris paribus: iō lʒ vniuerſaliter verum eſſet ꝙ occidere duos homines eſt in duplo grauius: q̄ occidere vnum: non tamē ꝓpter hoc verum eſſet vniuerſalit͛ ꝙ concumbere cum duabus eſt in duplo grauius q̄ concumbē cum vna: quia cōcumbere cum vna ter videtur grauius q̄ cōcumbere cum duabus ita ꝙ cum qualʒ tm̄ ſemel: ſicut nec vniuerſalit͛ verū eſt ꝙ percutere duos homiēs eſt in duplo grauius q̄ percutere vnum quia vnus poteſt ꝑcuti ter/ quater/ decies/ milleſies. Contra illud quod dcm̄ eſt tanq̄ ꝓbabile in ſeptima cōcluſione. ꝙ cōcubitus vagus eſt minus grauis q̄ concubitus vnius cum vna quod intelligitur ſi ordinetur tantū ad explendum naturalem concupiſcentiam ita ꝙ aliquis velut incurioſus laudabili īcurioſitate circa actum luxurie non determinet ſibi aliquam cuius concubitu accenſum libidinis ardorem extinguat ſed ꝓponat q̄tum poterit continere quod ſi aliquando inſurgat vehementior paſſio prima quam inueniet vtetur ſine tamen iniuria vel perſone vel cognationis vel nature ⁊ huius exemplum eſt de eo qui eſurit aut ſitit/ ⁊ primo cibo vel potu quem inuenit qui ſcilicet tamen non ſit diſpendioſus vel illicitus vtitur/ talis enim multo magis videtur ad temperantiam accedere q̄ qui habet concubinam propriam. Arguitur tamen contra hoc talis pluribus corpus ſuum impartitur et cum pluribus commaculat et inquinat ergo magis peccat

Reſpondeo diſtinguendo antecedens vel impartitione inquinationis ⁊ commaculatōe diuerſarum rationum et ſic ego nego. Vel eiuſdem rationis et ſic concedo. Dico enim ꝙ ſi quis impartiat᷑ corp⁹ ſuum per ſimplicē fornicatōeʒ decem mulieribus cum circunſtantiis nūc declaratis/⁊ alius impartiat᷑ decies cum vna etiā per ſimplicē fornicatōem:imptiones ⁊ cōmaculatōes p̄mi ſunt eiuſdē rōnis cū imptitōib⁹ ⁊ cōmaculatiōibus ſecundi niſi aliud īpediat/puta aliq̄ circunſtantia in vno q̄ nō in altero/ ⁊ ideo nō oʒ ꝙ imptitio p̄mi ſit grauior q̄ ſcōi. ꝙ ſi ſit ſubordinate actib⁹ interioribus diuerſarū ratōnum ꝓpter circunſtantias declaratas q̄ ſūt obiecta interioris actus tūc cōmaculatiōes ſecundi ⁊ imptitiones erunt deteriores ⁊ grauiores ꝗ primi.

q Verit᷑ tercio Vtrum in tactib⁹ ⁊ oſculis cōſiſtat pctm̄ mortale? Ar̄ ꝙ ſic. aſpectus libidinoſ⁹ eſt peccatū mortale:ergo multo magis oſculū ⁊ tactus. In oppoſitū Ar̄. oſcula ⁊ tactus in nullo loco inueniunt᷑ ꝓhibita tanq̄ peccata mortalia:igit᷑ non ſunt peccata mortalia. Scōo ꝓbatur per Ambro. ſup Lu. lib. v. Oſculum inquit mutui amoris iudiciuʒ eſt:pietatis ⁊ caritatis pignus. Notanduʒ ꝙ opinio beati Tho. in hac queſtione cōſiſtit ī duab⁹ ꝓpoſitionibus. Prima eſt. Oſcula amplex⁹ ⁊ tactus nō ſūt ſcōm ſpeciē ſuā peccata. Scōa. Oſcula amplexus ⁊ tactus ſcōm ꝙ libidinoſa ſūt et ex cauſa libidinoſa ꝓcedunt ſunt pctā mortalia. Iſta opinio nō videt᷑ mihi vera ꝓ ſcōa ꝓpoſitione. Et ideo ꝓ rñſione ad queſtionē Sit prima cōcluſio. Non ōnia oſcula tactus et amplexus ſunt peccata mortalia qđ vt puto intendit Tho. per primā ꝓpoſitōem ſuam. Probat talia bn̄ fieri pn̄t ⁊ ſine libidine aut ꝓpter cōſuetudinem patrie/aut ꝓpt᷑ aliā neceſſitatē/aut cām rōnabilē vt dicit Tho. ē hec videt᷑ fuiſſe ꝯſuetudo Xp̄i in aduētu diſcipulorū ad ſe:alias nō videt᷑ vn̄ iudas auſ⁹ fuiſſet irrūpere in oſculū:ſi id apud Xp̄m incōſuetū fuiſſet ⁊ iō Xp̄s hᵒ ſibi exꝓbrauit dicens. iuda oſculo filiū hoīs tradis

Pro cōcluſionib⁹ aliis eſt notāduʒ. qđ aliqđ oſculū dicit᷑ eſſe libidinoſū dupliciter. Vno mō quia fit vt inducamus alterū in cōſenſū libidīoſi ſiue venerei act⁹ inq̄tum p hec oſcula tactus ⁊ amplexus excitat᷑ in libidinē ⁊ excitata facili⁹ nobis cōſentit. 2° mō aliqđ oſculū dicit᷑ libidinoſū qa fit cauſa delectatōis tactus quā in ipſo expimur:iſta autē ſunt adinuicē ſepabilia/ aliquis eniʒ delcātur in oſculis ⁊ amplexibus ſororis qui tn̄ ꝓ tunc firmū ꝓpoſitū habʒ nunq̄ exercendi venereū actū cum ea imo neq; vnq̄ pateret᷑ eam induci in opus venereum nec cuʒ eo nec cum alio. Tunc ſit ſcōa cōcluſio. Oſcula tactus ⁊ amplexus ſcōo mō libidinoſa ſunt piculoſa. ꝓbatur ōnis oportunitas et illectiuū ad pctm̄ mortale eſt piculoſuʒ ⁊ vitandū:ſed hmōi oſcula libidinoſa ſūt oportunitates ⁊ illectiua ad peccata mortalia/aln̄ ſcʒ ad ſimplicē fornicatōnem/aliqn̄ ad adulteriū/aln̄ ad inceſtū ⁊ ſic de aliis g̊ ſunt piculoſa ⁊ vitanda:lʒ enim tunc hō firmit᷑ ꝓponat nunq̄ cōſentire in opus venereuʒ quia tamē voluntas eius eēt multū ⁊ facilit᷑ mutabilis in deterius iō timendū eſt ſibi ne p hec ad ip̄m cōcubitum tranſeat. 2° Ad cōſūmationem vniuſcuiuſq; peccati certis cōſcendit᷑ gradibus vt ad pctm̄ luxurie de v̓bis ad oſcula ꝓceditur de oſculis ad tactus ⁊ amplexus de tactibus ⁊ amplexibus ad cōſūmatōem peccati g̊cū p hmōi gradus fiat approximatio ad conſūmatōem peccati:neceſſe eſt vt qui tute vult fugē ipſum pctm̄ fugiat gradus quibus ipſū cōſcendit᷑ g̊ fugere debʒ oſcula tactus ⁊ amplex⁹ et p ꝯn̄s iſta ſunt piculoſa. Sunt autē piculoſiora cum pſonis illis cum quibus facilius in cōſenſ⁹ venerei cōcubitus inducimur vt cum aliena q̄ cū cōſanguinea. Tercia cōcluſio. Predicta nō ſūt peccata mortalia. ꝓbatur qa ſi eſſent pctā mortalia aut hᵒ eſſet ſiſtendo in delcātōe q̄ in eis exercendis ſuſcipit᷑/ ⁊ hᵒ nō quia nec delcātio ipſa nec exercitiū hmōi actuū alicubi repitur ꝓhibita ſub pena peccati mortalis. Tū ſcōo qa ſcōm beatū Tho. arti. iiii. c. l. iiii q. Apoſ. ii. ad ephe v. turpitudinē per quā intelligit oſcula ⁊ amplexus ⁊ tactus non reſumit cū fornicatōe ⁊ imunditicia ex eo ꝙ n̄ hn̄t nomē peccati niſi ſecūdū quod ordinant᷑ ad fornicatiōem ⁊ imundiciam ſed talis oſculum faciens preciſe ꝓpter delectationem oſculi cum tali non ordinat ipſū ad fornicationem nec immundiciam:ſed ſiſtit in ipſa oſculi delectatione:ergo tale oſculū non eſt peccatum mortale:nec ſunt peccata mortalia quia ſunt illectiua ad pctm̄ mortale quia tunc omis cōmunicatio cum mulieribus/ōnis cōuictus ⁊ cōuerſatio eſſet peccatū mortale. Tum ſecundo quia tunc omnis temtatio in peccatuʒ mortale eſſet peccatū mortale cum ōnis talis ſit illectiua in peccatuʒ mortale. Quarta cōcluſio. Oſcula tactus ⁊ amplexus eoruʒ qui in libidinem perfecte cōſentiunt non facta vt foueatur huiuſmodi cōſenſus/ aut excitet᷑ libido non ſunt peccata mortalia. Pʒ quia talia ſiſtunt in delcātione ſibi ꝓpria ⁊ non habent actum venereuʒ pro circunſtantia finis. Dixi autem non facta eē quia ſi fierent vt fouentur hmōi conſenſus: aut vt excitaretur libido tunc ordinarenť finaliter in opus venereū ⁊ haberent ipſū ꝓ circunſtantia Quinta cōcluſio. Oſcula tactus ⁊ amplexus facta vt alium inducamus in conſenſū cōcubitus illiciti ſunt peccata mortalia. ꝓbať. Omne peccatū habens circunſtantiā malā mortaliter eſt pctm̄ mortale: ſed predicta hn̄t circunſtātiam malā mortaliter quia hn̄t cōcubitū illicitum qui eſt pctm̄ mortale ꝓ fine: ergo talia ſunt pctā mortalia. Scd̄o. Qui dat elemoſinā vt inducat aliū in hereſim peccat mortaliť: ergo qui oſculatur/tangit/vel amplectiť mulierē vt fornicetur cum ea peccat mortaliť. Cōna tenet quia vtrobiꝗ̄ eſt intentio mortaliť corrupta. Tercio Omnis actus exterior ſubordinatꝰ volitōi male mortaliť eſt mortale pctm̄: ſed actus oſculādi cā fornicationis impetrāde fouende vel excitāde ſubordinatur volitioni male mortaliť: igitur Minor ꝓbatur quia ſubordinatur volitōi q̄ vult ille oſculari vt fornicetť: ſed hec volitio eſt mala mortaliť. quod patꝫ quia ōnis volitio qua quis vult fornicari eſt mala mortaliter: ſed volitio ōnis qua quis vult oſculari vt fornicetur eſt volitio qua vult fornicari g̊ ōnis talis eſt mala mortaliter. Sexta cōcluſio. Et ſi oſcula facta cauſa fornicatōis/ ſiliter tactus ⁊ āplexus ſint alia pctā mortalia ab actu fornicatorio: nō tn̄ habēt aliā culpabilitatē vel malitiā mortalē a culpabilitate vel malicia actus fornicatorii. Pro ꝓbatione huius cōcluſionis hic ſupponiť (qđ alibi ꝓbabitur) ꝙ actus exterior nullā maliciā addit ſuper actus interiores: ſed ipſa malicia actꝰ interioris denominat intrinſece actum interiorem malū/⁊ actum exteriorē denominat malū extrinſece: tunc Arguitur ſic. Actus fornicationis denominať malus a malicia volitiōis q̄ qs vult fornicari: ſed ab eadem malicia denomiatur malus mortaliter actus oſculandi ꝓpter fornicatōem: g̊ licꝫ ſint ibi plura mala ⁊ pctā mortalia: eadem tamen malicia ⁊ culpa mortali dicuntur mortalia ⁊ culpabilia. Similiter de illo qui dat elemoſinā alicui vt inducat eum in hereſim/talis eni lꝫ addat nouū peccatū mortale: nō tn̄ addit nouā maliciā mortalē quia a volitōe hereſis denominať iſta datio elemoſine mala mortaliter: ſi autem fornicaretur vt inducerꝫ in hereſim tunc adderet nouam culpā mortalē quia enim fornicatio eſt mala mortaliter ſecūdum ſe ⁊ cum ſit ꝓpter hereſim etiam eſt mala mortaliť rōne circunſtantie finis. ita dico ꝙ volitio fornicatōis vt inducatur aliquis vel aliqua in hereſim eſt mala duplici malicia: quia ipā vł formaliter vel equiualenter eſt volitio fornicationis ⁊ eſt volitio hereſis. Et quia dcm̄ eſt ꝙ oſcula cauſa delcātōis facta nō ſunt mala mortaliter ideo quia oſculatur ꝓpter fornicatōeꝫ ⁊ fornicať habet duo pctā mortalia exteriora: ſꝫ nō habꝫ niſi vnam maliciā mortalē ⁊ vnā venialeꝫ Si autem furaretur vt fornicareť/⁊ de facto fornicaretur hēret duo peccata mortľia exteriora et duas culpas vel malicias mortales formaliť vel equiualenť. Septima cōcluſio. Qui oſculatur/tangit/⁊ amplectiť vt fornicetur ⁊ poſtea fornicatur non per ſe ſe obligat ad quadruplicē penā eternā. ꝓbatur quia vt dictum eſt lꝫ ſint ibi plura peccata mortalia non ſūt tn̄ plures culpe mortales ſed obligatōes ad penā eternā nō numeranť ſm̄ numerū pctōrum exterioꝝ ſꝫ ſecundū numerū maliciaꝝ mortaliū: igr̄. Eſſꝫ enim infeliciſſime actū cum miſeris fornicatoribus ſi quotiens oſcularenť/amplecterenť/⁊ tangerent totiens obligatōem ad nouā penā eťnaꝫ incurrerent. Dixi autē ꝑ ſe ꝓpter opinionē que dicit ꝙ veniale in damnato punitur pena eťna de qua nundum diſcuſſū eſt Octaua cōcluſio Non quilꝫ homo ⁊ quelꝫ mulier nudus cuꝫ nuda poſſunt ſine pctō in vno eodem lecto iacere ⁊ licite ſe tangere in omni parte ſui ⁊ ſe oſculari ⁊ ventrē ventri cōiungere cum motus carnis ſtimulat vt temtatio ceſſet. Hec cōcluſio poſita eſt contᷓ errorē pſeudo Apoſ. q̈ hec ōnia licita dicebant vt turpitudinē ſue libidinis peruerſis erroribus operirent. Probať quia quicunꝗ̄ ſe exponit vehemētiſſimo ꝑiculo pcti mortalis ⁊ q̄ ſm̄ opinionē ſuā non poteſt vitari niſi per miraculū ille peccat: ſed tales ita faciētes preſertim cum eos motus carnis ſtimulat ſe exponūt grauiſſimo ꝑiculo temtationis vt conſtat qđ ſecundum opinionē eorū non poteſt vitari niſi ꝑ miraculum quia ipſi in ſexto errore ſuo dicunt licet ſm̄ ſit ⁊ erroneū ꝙ iacere cum muliere ⁊ nō cōmiſceri carnaliť eſt maius miraculū q̄ mortuum ſuſcitare g̊ qui tempe temtatōis talia faciunt peccant ⁊ faciunt q̄ tunc non licent. Secundo. Oſcula tactus ⁊ amplexus nudi cū nuda pariter iacentiuꝫ multo magis ex natura ſua augent flammā libidinis ⁊ motum carnis q̄ viſus mulieris: ſed viſus mulieris hmōi cōcupiſcentiam prouocat ⁊ auget vt patuit in Dauid qui ad aſpectum mulieris barſabee ita accenſus eſt vt cum ea concubuerit ⁊ adulterium ⁊ homicidiū perpetrauerit. Pꝫ etiam de ſenibus apud Danielem qui videntes pulchritudinē ſuſanne exarſerunt in cōcupiſcentiā illius. Et ꝓpterea ſapiens eccle. ix. cōſulit non reſpicere mulierem ne incidatur in laqueo illius ⁊ non aſpicere virginem ne quis offendat in decore illius: igiť tactus ⁊ amplexus ⁊ oſcula nudi cum nuda pariť iacentium non diminuunt ſed augent flāmā libidinis. Tercio ſecundum doctores ſacros temtatio luxurie magis per fugam q̃ per contēpug̃tōem vincenda eſt. Nā vt dicit gloſa. i. ad corinthe. vi. In aliis vitiis experiri poteſt conflictus fornicatio autem non aliter melius poteſt vinci q̃ per fugā. Vnde Apol. fugite fornicationē ſed qui ad temptatōem vincendā nudi cum nudis dormiunt/tangunt/oſculantur/amplectunť non fugiunt luxuriā ⁊ occaſiones eius: ergo nō recte ad eam vincendā ꝓcedunt ⁊ per conſeq̄ns predicta non licent vt temtatio luxurie ſupereť

Contra terciā cōcluſionē Arguiť ratōnibus Tho. que ſunt tres. Primo ſic Aſpectus libidinoſus eſt minus malum q̃ oſculum tactus vł āplexus: ſed aſpectus libidinoſus eſt pctm̄ mortale: igiť. Minor pꝫ per illud quod habeť Ma. quinto. Qui viderit mulierē ad concupiſcenduꝫ eam iam mechatus eſt in corde ſuo. Secundo Arguitur auctoritate Cipri. ad Pomponeū dicentis. Certe ipſe concubitus/ipſe amplexus ipſa cōfabulatio/⁊ oſculatio/⁊ cōiacentiū duoꝝ turpis ⁊ feda dormitio q̃tum dedecoris et criminis confitentur: ergo per predicta fit hō reus peccati mortalis. Tercio. Conſenſus in delectationē peccati mortalis/ ⁊ non ſolum in actū eſt peccatum mortale: ergo ſi oſcula/tactus/⁊ āplexus propter delectationem fiant ipſa erunt peccata mortalia. Quarto. Omne peccatum luxurie eſt peccatū mortale: ſed tľes peccāt peccato luxurie vt conſtat: ergo peccant mortaliter

Ad primā dico ꝙ duplex eſt aſpectus libidinoſus. Vnus ātecedens actum cōcupiſcendi ſiue cōſenſum in cōcupiſcentiā carnaleꝫ. Et de illo concedo maiorē ⁊ nego minorē / neqꝫ talis aſpectus prohibetur tanquā peccatum ſed ſoluꝫ tanquā occaſio ⁊ oportunitas ac illectio in peccatum: imo magis ꝓprie ibi ꝓhibetur vt dicunt doctores actus concupiſcendi. Alius eſt conſequens cōſenſuꝫ in cōcupiſcentiā carnalē et ab eo impatus ⁊ de tali nego maiorē ⁊ cōcedo minorē. Ad ſecundā dico ꝙ Cipri. ibi expreſſe loquitur contra impudicitiā virginum que habitabant ⁊ dormiebāt cū maſculis: ⁊ nihilominus ſe virgines intactas dicebāt. ꝙ de talibꝰ loq̄tur pꝫ ex p̓ncipio epiſtole vbi ſtatim poſt p̓ncipiū ita habetur. Legimꝰ litteras tuas frater cariſſime quas per paconiū fratreꝫ noſtrū miſiſti poſtulans ⁊ deſiderās vt tibi ſcriberemus quid nobis de hiis virginibus videatur que cū ſemel ſtatum ſuū continenter ⁊ firmiter tenere decreuerunt detecte ſint poſtea in eodeꝫ lecto pariter manſiſſe cum maſculis ex quibus vnum diaconū eſſe dicis. Et ſequitur. Plane eaſdē que ſe cū viris dormiſſe cōfeſſe ſunt aſſeuerare non deceꝫ ſe integras eſſe/⁊ multis int̓poſitis(nec aliquā inquit)puto ſe poſſe hac excuſatōe defendi ꝙ ⁊ inſpici ⁊ ꝓbari poſſit an virgo ſit cum ⁊ manꝰ obſtetricum ⁊ oculi ſepe fallantur. Et paulo poſt ſequitur. Certe ipſe cōcubitus ⁊c̄. Ex hiis de quibus loquitur Cipri. Dico ergo ꝙ aliquid diciť magnum dedecus ⁊ crimen cōfiteri tripliciter. Vno mō per exiſtentiā quia ſcꝫ ipſa ſunt magnum crimen. Secundo mō per electionem. Tercio modo per rep̄ntatōem ⁊ teſtificatōeꝫ ad ſecundū ꝑtinent ea que preponit. Nolite dare locuꝫ diabolo: liberanda eſt diligenter de ꝑiculoſis locis nauis ne inter ſcopulos ⁊ ſaxa frangatur exuenda eſt velociter de incendio ſarcina p̓uſq̃ flāmis ſuꝑuenientibus concremeť. Nemo diu tutus eſt periculo ꝓximus. Et alia multa ꝑ que oſtendit Cipri. quanto ꝑiculo ſe exponunt virgines ille. ſ. quod eſt totaliť pro ſecunda concluſione. Et iō ſtatim poſt ſubdit deniqꝫ q̃ graues multarū ruinas hinc fieri videmus ⁊ ꝑ huiuſmodi illicitas ⁊ ꝑiculoſas cōiunctōes corrūpi plurimas virgines conſpicimus. Ad terciuꝫ membrū ꝑtinet illud quod paulo poſt ſequitur Certe nullū fratribus aut ſororibus ſcādalū faciāt. tū ſimile de marito q ſi reꝑiret ſponſā ſuā ſic iacentē cum alio indignareť ⁊ fremereꝫ ⁊ gladiū in manu forte ſumeret ⁊ crederet eam adulterā. Dico g̊ ꝙ hec cōfitenť crimē magnū ideſt mortale ꝑ teſtificatōem et illectōem ſed non ꝑ exiſtentiā. Ad terciā cōcedo maiorē ⁊ nego cōnam quia nec oſculū nec delcātio in oſculo p̄ciſe ꝓpter delcātōem factū eſt peccatū mortale.

Ad quartam nego maiorem ..concubitus enī viri cum vxore nimius ⁊ cā libidinis ē peccatum luxurie nec tū̄ mortale niſi ſit notabiliť contra regulā temperātie. Cōtra q̄ntā cōcluſionē Ar̄ ſic. oſcula tactꝰ ⁊ amplexꝰ nō impediūt bonū ꝓlis g̊ nō ſūt pctā mortalia. 2º huiuſmōi nō ſūt ꝓhibita g̊ non ſunt pctā mortalia Añs pꝫ qa ſi ſūt ꝓhibita doceať vbi. Tercio

Si ſunt peccata mortalia tunc ſequit̃ ꝙ oſculuȝ ſoluti cum ſoluta erit fornicatio/ ⁊ cum cōiugata erit adulteriū/ ⁊ cum cognata erit inceſtus/ ⁊ cum v̾gine erit ſtuprū: ſed hec ōnia ſunt falſa: igit̃. Et pȝ cōna quia illud pctm̄ ſub aliqua ſpecie luxurie cōtinebit̃. Et falſitas cōntis ꝓbatur Tum p̄mo q̄a nō eſt adulter ſine adultera nec ſtuprator ſine ſtuprata ⁊ ſic de aliis maxīe vbi nullꝰ violentia infertur: ſed hic nulla eſt ſtuprata/ nulla eſt adult̃a/ nulla eſt inceſta q̄a ſuppono ꝙ in iſto caſu mulier ſine intentione libidinis explende recipiat oſculum/ vir v̾o det cū intentōe deprauata. Et cōfirmat̃ auc̄te Ouidii in epiſtolis heroidū qui inducit theſeum ſcribentem ad helenā poſtq̄ eā currentē in ſtadio oſculatus eſt ⁊ rapere voluit dicit ſe tm̄ ei eripuiſſe ſibi id quod ſalua virginitate rapi poterat ſcilicȝ oſculū. Ad primā dico ꝙ impediūt bonū ꝓlis tanq̄ illectiua ad fornicatiōem que ſecūdū cōem opinionē impedit bonū ꝓlis. Ad ſecūdā dico ꝙ lȝ nō ſint ꝓhibita ſub pena pcti mortalis ꝓhibitū tñ eſt id ꝓpter quod fiunt qꝺ ponitur circumſtantia eorū quando fiunt eo mō quo in dicta cōcluſione expreſſum eſt. Ad terciam nego cōnam lȝ enim denominatōem ſuſcipiant a malicia actus int̃ioris nō tñ ōnino eandē cum actu ext̃iori. actus g̊ ext̃ior dicit̃ abſolute fornicatio/ adulteriū/ inceſtus/ ſtuprū. Sed oſcula dicunt̃ fornicatoria/ adultoria/ ſtupratoria/ ⁊ ſilr̃ de tactibꝰ ⁊ amplexibus. Et ad ꝓbatōnem dico. ꝙ actus ext̃iores non cōtinentur ſub ſpeciebꝰ luxurie ꝑ ſe q̄a idem manentes poſſūt nunc ſub vna poſtea ſub alia reponi. Dico tñ ꝙ denominatōem ſuſcipiunt ab aliqua ſpē ſic̄ dictum eſt. Et cū ꝓbat̃ falſitas cōntis dico ꝙ nō ē adult̃ adult̃io ext̃iori ſine adultera ſed bñ adulterio interiori. Hec aūt oſcula ⁊ amplexus imperant̃ ab adulterio vel fornicatōe interiori ⁊ nō ab exteriori. Cont̃ ſextā ⁊ ſeptimā cōcluſionē Ar̃ ſic. quotiens q̄s oſculat̃ cā fornicationis totiens peccat/ et totiens ſe pene eterne obligat g̊ ſi freq̄nt̃ oſculet̃ freq̄nter hȝ nouā culpā ⁊ nouā obligatōem ad penā et̃nā. cōna tȝ q̄a freq̄nt̃ oſculādo freq̄nt̃ nouit̃ peccat. Cōt iſtas cōcluſiones nō plꝰ arguo q̄a latius arguetur cū de bonitate ⁊ malicia ext̃ioꝝ actꝰ aget̃ Ad hāc rōeȝ ꝯcedo p̄mā ptē āñtis ſȝ dico ꝙ freq̄nter peccat ꝓpter freq̄ntem repetitōem actꝰ q eſt pctm̄ ſȝ nō ꝓpt̃ freq̄ntē repetitōem actꝰ ext̃ioris q nō ē culpa vel malicia ⁊ iō nego cōnam. Ad ſc̄dam ptē āñtis nego eam. Actꝰ enī ext̃ior nō obligat ad penā eternā ſȝ interior ⁊ iō ꝓpt̃ freq̄ntē repetitionē actꝰ ext̃ioris nō fit obligatio ad nouā penā ſi nō fiat iteratio actꝰ q ē culpa vl' malicia.

Verit̃ q̄rto. Vtruȝ nocturna polutio ſit
q pctm̄? Ar̃ ꝙ ſic. nocturna polutio eſt actus hūanus ⁊ nō eſt bonus g̊ eſt malꝰ et ꝑ cōns eſt pctm̄ In oppoſitū arguit̃ hec pollutio nocturna nō eſt actꝰ liber g̊ nō eſt pctm̄

Notandū ꝙ vt vult caſſianus collatiōe. xxii. pollutio nocturna ex triplici cā ꝓcedē poteſt ſcȝ ex ſupfluo cibo q̄a neceſſe eſt qꝺ illud qꝺ cōgregatū eſt in medullis ꝑ ingluuiē/ egerat̃ ꝑ pruritum q̄uis etiā multo ieiunio labefacti ſimꝰ. nā cum polluimur tpe ieiunii pollutio ip̄a nō fit ꝓpter mediā ſiue ꝓpter vacuitatē cibi ſed ꝓpt̃ nimietatē p̄terite ſacietatis. ieiuniū enī aliq̄n diſponit ſupabundantē materiā ad exitū. Sunt tñ aliq vt dicit q ꝓpt̃ tempieȝ corpꝫ vel ꝓpt̃ maturitatē etatꝫ rarius polluunt̃. 2° vt dicit fit ex incuria mentꝫ. nā ſi mens ſe ſegniter tradat exercitiis ſpiritalibꝰ aut nō cauet ſordidas cogitationes tūc facilit̃ euagat̃ ꝑ cogitatōes variarum paſſionū q etiā ingetant fantaſmatibꝰ illecebroſis dormientē. Tercio fit ex illuſione demonis nā ceſſātibꝰ p̄oribꝰ cauſis hoſtis nō vt dicit nos īpugn̄t ⁊ velud r̃atu aliq̊ nos conatur hūiliare illis maxīe diebꝰ quibꝰ deſideramꝰ deo placē ⁊ ſine mentꝫ cōſenſu ſine illuſione fantaſmatꝫ alicuius nos polluit vt nos a ſacra cōione deterreat. Addit aliā cām Caſſi. ꝓpter quā impugnat q̊ſdam incipientes ſe attenuare ⁊ macerare ieiuniis vt ſcȝ dum animaduerterit ſe tanto magis hac nocturna ſemis emiſſiōe pollui: q̄to magis ieiuniis intendunt horreant abſtinentiā tanq̄ emulā ⁊ inimicā puritatis. Qꝺ autē interdū fiat illuſione demonis ꝓbat idē Caſſi. exēplo cuiuſdā f̃ris q cum diu ſeruaſſȝ caſtimoniā mentꝫ et corpis quotiēs tñ ſe ad ꝑcipiendā eucariſtiā p̄parabat imūdo fluxu dormiēs fedabat̃ q cuȝ multo tpe a ſacra cōione abſtinuiſſet tandē de hac re ſeniores cōſuluit: qui cum cognouiſſet ꝙ nō ex abundantia ciborū cōtigiſſet neqꝫ ex elatione ob caſtimoniā ſuam tanq̄ ſi [illegible] eam ꝓpriis viribus conſecutus(qua impuritate etiaȝ diſtrictiſſimi viri vrgentur cum paululum elati fuerit de puritate ſui corporis) neqꝫ ex culpa alia aīe: cenſuerunt eū debē miſceri ſacro ſanctis epulis alias fuiſſȝ īppetuū fraudatꝰ medicina tā ſalutari q̊ facto ceſſauit oīs illuſio Be. Tho.

dicit ꝙ pollutio nocturna ex triplici cauſa contingere poteſt ex corporali ex animali ⁊ ex cauſa extrinſeca ex corporali contingit aliquando aut quia humor ſeminalis abundat in corpore aut quia facta eſt humoris reſolutio vel per nimiā calefactionem corporis vel per quācūqꝫ aliam commotionem ⁊ ſomniat dormiens ea que pertinent ad huiuſmodi emiſſionem humoris ſuꝑabundantis vel reſoluti ſicut etiam accidit quando natura grauatur aliqua alia ſuꝑfluitate quando formanť in imaginatione ea que ꝑtinent ad emiſſionē talis ſuꝑfluitatis. propter hanc cauſā contingit in curſoribus pollutio nocturna ⁊ ideo ait haimo curſores ponebant ad lumbos laminas plumbeas ne noctibus per ſōnum polluerentur. Cōtingit auteꝫ aliquādo ꝙ hmōi ſuperabundantia vel reſolutio humoris eſt culpabilis aliquando vero non. Ex animali cauſa contingit cum euenit pollutio ex cogitatione precedenti ex cauſa extrinſeca cum illuſione demonis fit cōmouentis fantaſmata dormientis ad talē affectum. Notandū ſecundo ꝙ quando fit pollutio nocturna ex cā animali hoc eſt ex aliqua anime cogitatione hoc cōtingit dupliciter qa vel illa cogitatio eſt bōa ⁊ laudabilis aut eſt turpis ⁊ inhoneſta: bōa ⁊ laudabilis vt cogitatio ſpeculatiua de luxuria aut cogitatio penitentialis de peccato luxurie. Turpis ⁊ inhoneſta eſt duplex qa quedam eſt de re pertinente ad emiſſionem ſeminis vt cogitatio de coitu cum femina aliqua. Alia eſt de re impertinente ad hmōi pollutionem vt elatio de ꝓpria caſtitate ⁊ iſta non cauſat naturaliter pollutionem nocturnā ſed tantuꝫ demeritorie hec enim demeretur vt ſuperbiens de re de qua humiliari debꝫ ad eius humiliationem hanc pollutionis turpitudinem patiatur illa autem que eſt de re pertinente ad huiuſmodi pollutionem eſt duplex quedam eſt que eſt huiuſmodi pollutionis volitio vel deſiderium vt ſi quis expertus ꝙ cum de die cogitat de coitu cum muliere de nocte hꝫ ſomnium de hac re ⁊ in ſomnio pollutionem ⁊ ita ex intentione de eadem re cogitat vt ſomniet ⁊ polluatur. Alia vero eſt que non habꝫ huiuſmodi pollutionem pro obiecto que ſcilicꝫ nec eſt volitio nec deſiderium huiuſmodi pollutionis. Et preterea cogitatio turpis ⁊ inhoneſta eſt duplex q̄dam eſt que eſt delectaᵒ turpis ſed nō ꝯſenſus in futurꝝ actum: Alia eſt que eſt delectatio ⁊ cōſenſus ⁊ quelibꝫ iſtarꝝ adhuc eſt duplex quedā eſt que ī tempore medio inť ipām ⁊ pollutōnem emendata eſt diſplicentia ⁊ contritiōe vt cum qs dolet ſe tā diu immoratum eſſe huic delectationi aut turpitudini future mente conſenſiſſe. Alia vero eſt que nulla diſplicentia eſt emendata. Noto ťcio ꝙ poſt ꝗ facta eſt pollutio nocturna nos poſſumus habere ad eam quadrupliciť vno modo complacēter propter delectationem expertam in emiſſione ſeminis. Secundo modo complacenter propter purgationem habundantis humoris. Tercio modo diſplicenter propť timorem offenſionis. Quarto mō neqꝫ complacenter neqꝫ diſplicenter. Tunc fit prima cōcluſio. Pollutio nocturna que nec exvitio carnis nec exvitio anime cōtingit nec eam vicioſa complacentia ſequitur non eſt peccatum. Probatur nullus actꝰ exterior eſt peccatum niſi ex malicia et culpa anime ſe cumd pollutio nocturna eſt talis qualis dicta eſt non dependet ex malicia vel culpa anime ergo ipſa nō eſt peccatum. Secundo nullus non culpabilis per actum mere naturalem ⁊ qui nō eſt in poteſtate ſua fit culpabilis: ſed iſte qui polluiť in quo nec corporis nec anime viciū preceſſit nec ſequitur non eſt culpabilis cum dormire incipit ⁊ non ponitur in eo de nouo niſi actus mere naturalis ⁊ qui nō eſt in poteſtate ſua ergo talis pollutio nō eſt culpabilis Ex hac ꝯcluſione infero ꝙ ſi pollutio nocturna ſequatur ex reſolutione ſeminis aut ſuꝑabundantia humoris non culpabilibus aut ex cogitatione ſpeculatiua luxurie aut ex cogitatione penitentiali ſue libidinis aut alia cogitatione non culpabili aut etiam ex non culpabili illuſione demonis ipſa non eſt peccatum. Patꝫ correlarium ex ꝯcluſione precedente. Eadem eſt ratio quando in corporibus nundum ſatis ieiuniis attenuatis oritur ex ipſo ieiunio cū ſe macerare incipiunt. Secunda concluſio. Pollutio nocturna que ex culpa cōtingit emēdata tm̄ per cōdignā diſplicentiā aut penitētiā quā nec vicioſa cōplacētia ſequiť nō eſt pctm̄. Probať in his que p̄ciſe ſunt pctā quia oriunť ex actibus vel omiſſionibus culpabilibus illud non ē eſt peccatum quod oriť ex actu culpabili ꝓ tēpore pro quo nō eſt nobis culpabilis ſed hmōi pollutiones que nō habent cōplacētiā ſequētē culpabilem non ſunt peccata niſi qa oriunť ex actibus culpabilibus vt cōſtat ꝓpinātes g̃ cū oriantur ex illo actu qui alias fuit culpabilis

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

pro tempe pro quo non eſt culpabilis ſed emẽdatus per diſplicentiam aut penitentiam ſufficientem vt patʒ ex caſuvidetur ꝙ non ſunt culpabiles igitur. Secundo ſi quis ex culpa conſequatur furiam actus culpabiles in furia ſecundum eoſdem ei imputantur. Si autem ille habeat clara interualla et de culpa per quam furiam incurrit peniteat cõſtat ꝙ ſi poſt modum accedente furia aliquid culpabiliter committat non ſibi imputatur igitur. Tercio actus exterior directe ſubordinatus actui interiori qui actus exterior pro principio ſuo eſt in poteſtate noſtra non eſt culpabilis cum ſit pro tempe pro quo diſplicet nobis actus cui ſubordinatur verbi gratia aliquis proponit ſe laqueo ſuſpendere aut in precipitiũ mittere ⁊ de facto mittit ⁊ ſtatim penitet ⁊ diſplicet ſibi malũ propoſituʒ ſuum et q̃tum poteſt nititur ſe liberare conſtat ꝙ actꝰ iſte pro p̃ncipio pro q̄ ſibi placebat malum propoſitum fuit ſibi culpabilis cum auteʒ diſplicet ſibi mala voluntas cum ipſa non ſit plus in culpa neqꝫ actus ext̃ior eſt ſibi culpabilis.

Tercia concluſio pollutio nocturna que ex culpa ꝯtingit non emendata que tamen nõ eſtvolitio vel deſiderium huiuſmodi pollutionis nec eam ſequitur complacentia culpabilis non eſt peccatum mortale. Probatur iſta concluſio Ōmis actus ext̃ior culpabilis eſt volitꝰ huiuſmodi pollutio nocturna ex caſu nõ eſt volita neqꝫ ex actu precedente neqꝫ ſequente ergo huiuſmodi pollutio nocturna non eſt culpabilis. Maior patʒ quia omne peccatum ſecundũ Auguſtinum eſt voluntarium ergo cum talis pollutio non ſit voluntaria nec ſecundum ſe nec ratõne alicuius actus precedentis quia nullus actus precedens eſtvolitio eius igitur. Secũdo impoſſibile eſt ꝙ aliquis qui non eſt peccator niſi vno peccato fiat peccator duobus peccatis per aliq̄d mere naturale quia tunc aliquis poſſet fieri nouiter peccator per aliq̄d quod nullo modo eſſʒ in poteſtate eius ſed iſte poſt malãʒ cogitationem non eſt peccator niſi vno peccato ⁊ pollutio nocturna in iſto eſt mere naturalis/ ergo poſt eam non eſt pectator niſivno peccato ⁊ per cõſequens pollutio nocturna non eſt peccatum quia pone ꝙ ſit peccatum ea poſita iſte erit peccator duobus peccatis. Tercio pollutio nocturna orta ex cogitatione honeſta ⁊ laudabili luxurie puta ex cogitatione penitentiali vel deteſtatiua non eſt actus bonus ergo nec ipſa ſequens ex cogitatiõe culpabili eſt actus culpabilis ꝯña tenet q̄a qualit̃cũqꝫ actus int̃ior culpabilis denõiat actum ext̃iorẽ denominatõne ſibi propa talit̃ actus interior bonus denomĩat actum ext̃iorem denominatione ſibi propria ſed ita eſt ꝙ hmõi pollutio quãdo oritur ex actu bono eodẽ mõ ſe habʒ ad actum bonũ quomodo ſe habʒ ad actum malum quando oritur ex eo ergo ſi non denominet̃ bona per hoc qꝺ orit̃ ab actu bono ⁊ meritorio nõ denomĩabit̃ mala per hoc quod orit̃ ex actu malo ⁊ culpabili. Quarto quia vel õne quod orit̃ ex actu culpabili mortalit̃ eſt pctm̃ mortale ⁊ hoc non q̄a tunc obligatio ad penam et̃nam eẽt culpabilis mortalit̃ ⁊ inclinatio ad peccãdũ mortalit̃ eſſʒ culpabilis mortalit̃ ⁊ intellectio peccati mortalis eſſʒ mortalit̃ culpabilis cũ hec omnia oriãt̃ ex culpa mortali aut tñ illud quod ſic orit̃ ex actu culpabili qꝺ tamen eſtvolitum ꝑ hmõi actum culpabilẽ ⁊ tunc pollutio nocturna nõ eẽt peccatũ mortale cum nõ ſit per hmõi actũ culpabilem volita vel deſiderata vt tangit̃ concluſio. ſed quia ad iſtas rõẽs dici poſſʒ ꝙ aliq̄d dicit̃ eſſe volitum duplicit̃ vno mõ in ſe alio mõ in cauſa ſua Licʒ aũt pollutio nocturna non ſit volita in ſe per illum actũ culpabilẽ eſt tamen volita in ſua cauſa. Contra hoc procedit exp̃ſſe iſta quarta rõ quia omnia que enumerant̃ hic ſuntvolita in actu culpabili tanq̃ in ſua cauſa ⁊ tñ non propter hoc ſunt peccata mortalia. Quinto quicquid eſt peccatum mortale q̄avolitum ĩ ſua cauſa illud eſt tale qꝺ faciens tenetur ſcire ip̄m ſequi ad cauſam ſuã ⁊ eſſe in ea volitũ ſed nullus tenet̃ ſcire ꝙ pollutio nocturna eſt ſeq̄la talis cogitationis culpabilis nec ꝙ ipſa eſtvolita in tali cogitatione culpabili ergo non propter hoc eſt peccatum mortale quia eſt volita ĩ huiuſmodi cogitatione culpabili. Sexto in cogitatione culpabili mortaliter non plus volita eſt pollutio nocturna que de facto erit q̃ pollutio nocturna que nõ erit ſed eſſʒ ſi alie cauſe ꝑtiales eius occurrerent ſed illa non eſt peccatum mortale quia volita in cauſa ſua ergo nec ꝑma. Maior patʒ quia cogitatio illa q̃tum eſt ex ſe equalit̃ ſe habʒ advtrãqꝫ ſed qꝺvna ex ea originet̃ ⁊ nõ alia cõtingit quia ille cauſe ꝑtiales concurrunt ad vnam ⁊ non ad aliam ideo vna ponitur ineſſe et non alia. Septimo ſic ſi ſic ſequeretur ꝙ aliquis actus tũc eẽt culpabilis cum maxime diſplicʒ. ſed ꝯñs eſt fl̃m ⁊ ptʒ conſeq̄ntia volo ꝙ aliq̄s poſt culpabilē cogitationem quam habuit vigilando / dormiendo polluatur ⁊ excitetur cum ipſa pollutio fit ⁊ diſpliceat ſibi intenſe huiuſmodi pollutio tunc ſic iſta pollutio parte nunc eſt culpabilis mortaliter ⁊ tñ nūc pfecte diſplicꝫ ⁊ ē nolita eo mō quo pōt eſſe nolita ğ aliq̄s actus tunc eſt peccatum mortale cū pfecte diſplicꝫ. Octauo q̄ñcūqꝫ aliqui duo actus omnino eodem mō oriunť ex aliquo tercio culpabili ⁊ vnus eorum non reddiť culpabilꝭ q̄a oriť ex pᵒ nec aliꝰ ex hc̄ eadē cā reddiť culpabilis: ſꝫ ſōniū fedū ⁊ turpe ⁊ pollutio nocturna omnino eodē mō oriunť ex cogitatione viciosa ⁊ turpi imo frequenť polutio oritur ex ea mediante ſomnio ⁊ ipm ſōnium fedū ⁊ turpe nō eſt culpabile ex hoc quod oriť ex tali feda cogitatione ğ nec ex eadem cauſa pollutio nocturna reddiť culpabilis. Nono nullꝰ actus qui fit per ignorātiā eſt culpabilꝭ ſed hmōi pollutio nocturna fit per ignorātiā ğ hmōi pollutio nocturna non eſt culpabilis. Maior eſt Ariſ. tercio ethicoꝝ vbi habꝫ ꝙ ignorantia facit inuoluntarium. Cōfirmať quia ſi q̄s ſomniando ſurgeret ⁊ accepto gladio ſocium occidēt occiſio illa nō eſſet culpabilis maxime ſi nō p̄ceſſerit volitio vel deſideriū reſpectu talis occiſionis in ſōno faciēde. Et quia q̄ ſic occidit nec volūtarie nec ſcienť agit ğ multo minus hmōi pollutio eſt culpabilis. Sed dices ꝙ hec occiſio eſt culpabilis ⁊ ꝙ ignorantiā nō eſt cauſa eius ſed paſſio odii fortaſſis que in ſomno exurgit ⁊ impellit in actū ita etiā cā huius pollutiōis nō eſt ignorātia ſꝫ paſſio libidinis q̄ in ſomno exſurgit ⁊ excitat vires in actu pollutiōis ⁊ credo ꝙ illud debꝫ eſſe fūdamentū opiniōis oppoſite per hūc enim modū defendit Ariſ. t̃cio ethicoꝝ ꝙ que fiūt ab ebrio ſunt culpabilia ⁊ ꝙ ignorātia non eſt cauſa eoꝝ ſed paſſio odii vel amoris quam paſſionē ne refrenet ignorātia ex ebrietate cōſecuta impedit. ebrius enim (inq̄t) vel q̄ iraſcitur nō videtur propter ignorantiā operari ſed propť aliq̄d eoꝝ que dicta ſunt ſcꝫ propť aliquam paſſionem. Contra hoc fundamentuꝫ fit decima ratio: nullus actus nō per ſe volitus a nobis cauſatus ex impetu alicuius paſſiōis quā pro tūc non tenemur rep̄mere eſt culpabilis mortaliter ſed hmōi pollutio eſt actus nō p ſe volitus a nobis vt ſuppponit cōcluſio cauſatꝰ ex impetu alicuius paſſionis puta libidinis in ſomno inſurgentis vt dicit opinans ⁊ hanc paſſionem non tenemur reprimere quod patet q̄a non poſſumus eam reprimere propť ſomnum ⁊ ignorantiam cauſatam ex ſomno ⁊ hec impotentia non cauſatur ex culpa noſtra cum cauſetur preciſe a ſōno qui non eſt culpabilis vt ſuppono igitur talis pollutio nō eſt mortaliter culpabilis. Maior probatur quia propter hoc ſi ebrietas nō cauſaretur in nobis ex culpa noſtra ſecundum omnes doctores actus malus factus in ebrietate non eſſꝫ culpabilis quāuis ita bene ab aliqua paſſione tempore ebrietatis inſurgente cauſaliter procederet: tum ſecundo quia propter hoc ſomnia turpia ⁊ conſenſus libidinoſi qui in ſomno contingunt nō ſunt culpabiles quia ſcꝫ impotentia reprimēdi huiuſmodi paſſionem non eſt ex culpa noſtra. Tū tercio quia alias ſequeretur ꝙ in incipientibus qui poſt lōga exercicia libidinis nouam vitam inchoant pollutio nocturna orta ⁊ cauſata ex malo habitu libidinis eſto ꝙ in die precedēte nec diu ante habita ſit turpis cogitatio eſto etiam ꝙ nulla ſit ſupabundantia humoris in corpore pollutio nocturna erit peccatum. patꝫ quia cauſatur a paſſiōne libidinis inſurgente tempore ſomnii que tunc non poteſt reprimi. Vndecimo omīs actus qui ſequitur ex actu culpabili non ſecundum ꝙ culpabilis eſt non culpabilis niſi aliunde cauſam ſue culpabilitatis habeat ſed pollutio nocturna ſequiť ex actu culpabili non ſecūdum ꝙ culpabilis eſt ⁊ non habꝫ aliunde cauſam ſue culpabilitatis ergo talꝭ pollutio nocturna non eſt culpabilis. Maior videť nota ⁊ minor probať quia ſi huiuſmodi pollutio nocturna ſequeretur illum actum ſecundum ꝙ culpabilis nunq̄ ſequeretur actum non culpabilem quod falſum eſt. tum ſecundo quia non ſequiť eum ſecundum quod eſt conſenſus libidinoſus ſed ſecundum quod eſt diuturna libidinis cogitatio ſed non eſt culpabilis ſecundum quod talis cum non omnis diuturna libidinis cogitatio ſit mala igitur. Duodecimo probatur expreſſa auctoritate Gregorii in paſtorali Non eſt peccatum ꝙ nolentes imaginibus nocturnis illudimur ſed tunc eſt peccatum cum anteq̄ illudamur cogitationis affectibus preuenimur qua nihil poteſt eſſe expreſſius. Quarta concluſio: Omnis pollutio nocturna orta ex actu culpabili qui eſt volitio vel deſideriū illius nō emēdato per diſplicentiā cōdignam eſt culpabilis. Probatur Omīs actus volitus volitiōe culpabili ſic ꝙ iō ipſa volitio eſt culpabilis qa eſt volitio eius eſt culpabilis ſꝫ pollutio nocturna eſt volita volitione culpabili vt ſupponit cōcluſio ſic tamen ꝙ ideo ipſa volitio eſt culpabilis quia ipſa eſt volitio eius volitio enī qua vis cogitare de libidine vt polluaris nocte ideo eſt culpabilis quia ipſa eſt volitio nocturne pollutionis ergo hmōi pollutio nocturna eſt culpabilis. Dixi aūt in maiore ſic ꝙ ideo ipſa volitio ⁊c̄. quia non eſt verum vniuerſalit̄ ꝙ omnis actus volitus volitione culpabili eſt culpabilis pono enim aliquem iuſtū vł pium hominē qui poſt multos actus iuſticie ⁊ pietatis virtuoſe ⁊ laudabiliter habitos temptaꝛ de vana gloria ⁊ habet actum quo vult opa ſua iuſticie ⁊ pietatis propt̄ humanā laudē cōſtat ꝙ iſte actus eſt volitio culpabilis illoꝝ opeꝝ pretitoꝝ ⁊ tamē illa opera p̄terita non propter hoc redduntꝛ culpabilia. Secundo omnis actus qui reddit aliuꝫ actum culpabileꝫ propt̄ hoc qḋ eſt eius finis et qḋ ille fit vt iſte alius fiat eſt culpabilis ſed in caſu huius concluſionis pollutio nocturna reddit cogitatōnem libidinis culpabilem ex eo ꝙ eſt finis ipſius ⁊ ꝙ ideo habetꝛ cogitatio vt ſubſequaꝛ pollutio ita ꝙ q̄uis illa cogitatio ex nulla alia circumſtantia eſſet culpabilis iſta ſufficeret eam reddere culpabilem g̊ hmōi nocturna pollutio eſt culpabilis. Tercio omnis actus qui ſi mere libere fieret eſſꝫ malus ⁊ culpabilis eſt ſimplicit̄ culpabilis cū nobis quocūqꝫ poſſumus ꝓcurātibus vt fiat ip̄e fit ſed pollutio nocturna ſi mere libē fiēt eſſꝫ actus culpabilis vt ſuppono ⁊ ab eo qui cogitationē fedā libidinis habꝫ de die vt nocte polluaꝛ ⁊ cum hoc de fctō fit eo q̄tum poſſibile eſt ſibi procurante vt fiat ergo ipſa eſt ſibi culpabilis. Maior patꝫ quia per hūc modū conuincunꝛ ſortilege homicidii ⁊ alioꝝ ſceleꝝ que ipſis procurantibus ⁊ ꝑ actionem demonis fiunt non enim talia ſūt mere in poteſtate eaꝝ nihilominus qa q̄tum poſſibile ē eis ꝑ pacta īplicita aut explicita talia fieri ꝓcurāt ⁊ in teſtiōniū ſue malevoluntat̄ faciunt aliqua que poſſunt vt a demonibus fiat qḋ non poſſunt ita iſti inſiſtūt cogitationi duturne libidinis quod poſſūt vt per hoc in ſomno rep̄ſentētur ſimiles imagines ⁊ excitetur paſſio libidis per quam mediate vel immediate fit reſolutio ſeminis ⁊ nocturna pollutio ſ̄m quod hꝫ Aug. xii. li. geneſis ad litteram ipſa fantaſia que fit ī cogitatione ſermocinātis vt inter illā ⁊ verā cōiunctionem corporꝝ nō diſcernaꝛ cōtinuo mouetur caro ⁊ ſequiꝛ ꝙ eum motū ſequi ſolet ⁊c̄.

Dixi autem in predicta concluſione culpabilis ⁊ nō culpabilis mortaliter quia nondū certum habeo ꝙ volitio qua volo cogitare de libidine cum aliqua muliere ſine tamen conſenſu concubitus cum ea ſed forte cum diſſenſu poſitiuo ſꝫ facta preciſe vt de nocte cauſeꝛ ſomniū ⁊ ex ſomnio pollutio ſit peccatum mortale cum illa ſub nulla de ſpeciebus luxurie que cōmuniter ponunꝛ peccata mortalia contineatur. ſed hoc ſtudioſis diſcutiendum relinquo ⁊ videtur mihi ꝙ non eſt ita faciliter aſſerendum ſicut multi aſſerunt de aliquo quod ſit peccatum mortale. hoc enim eſt viā celoꝝ que arta eſt facere ſine magna ratione arctiſſimā. ⁊ ita etiam videꝛ dubitaſſe caſſianus duodecima collatiōe cum de huiuſmodi pollutione aít ſi aūt noſtro vicio facta fuerit egeſtio formidandū eſt. Quinta concluſio. Pollutio nocturna que non ex precedenti volitione reddiꝛ culpabilis non reddiꝛ ex ſimultanea aut cōſequente complacentia culpabilis. ꝓbatur ⁊ grā huius ꝯcluſiōis ponaꝛ caſus ꝙ aliquis habeat cogitationem de libidine deteſtatiua eius ⁊ nocte dormiendo ſomniū habeat de eadem re ⁊ ſtatim ſequaꝛ ſeminis egeſtio volo pret̄ea ꝙ dum fit egeſtio cum tamē nullo modo plus ſit in poteſtate eius aut ſtatim poſt habeat complacentiam de hmōi egeſtione aut aut delectatione quā in ea expertus eſt. Dico ꝙ iſta complacentia vel volitio ſimultanea ſubſequens bene eſt culpabilis ſed tamen non denomint egeſtionem illā que non eſt ab ea imperata nec orta culpabilē. Probo iſtā concluſionem diſplicentia ſequens non reddit eam bonam ergo complacentia nō reddit eam culpabilem. Secundo ſi ſic ſequereꝛ ꝙ ſimilit̄ alii actus ex complacentia aut volitione ſequēte redderentur boni vel mali: ſed cōſequens eſt falſū igitur falſitas ꝯſequentis ꝓbatur quia tunc idē actus poſſet ſimul eſſe bonus ⁊ malus quod ꝓbatur volo ꝙ aliqua mulier velit parere filiuꝫ ad honorem dei ⁊ cum parit ⁊ poſtq̄ peperit placeat ſibi partus propter vanam gloriam aut honorem demonis tūc ſic: aut iſte partus eſt ſimł bonus ⁊ malus propter volitionem precedentē bonā ⁊ ſequentē malā ⁊ tunc idē actus ſimul ē bonus ⁊ malus ⁊ per cōſequens cōformis recte ratiōi ⁊ difformis aut tm̄ eſt bonus ⁊ tunc non denominaꝛ malus a mala volitione ſequente/ aut tm̄ malus et tunc non denominaꝛ bonus a bona volitione a qua partus ille ortus eſt ⁊ volitus. Tercio ſi ſic ſequereť ꝙ in poteſtate hōinis v̓tuoſi qui habuit mille opera bōa eſſet facere nunc ipſa ōnia mala ⁊ poſtea iterꝝ bona ⁊ poſtea iterꝝ mala ⁊ ſic multociens procedendo. ſꝫ cōſequens videtur abſurdum ⁊ patꝫ cōſequentia quia pono ꝙ nunc omnia bona que fecit cōplaceant ſibi propter laudem humanam aut vt facilius homines fallat ⁊ tunc cum iſta complacentia ſit mala ipſa denominabuntur mala: volo iterꝝ ꝙ peniteat de hoc ⁊ placeant ſibi qa cōformia fuerūt p̄cepto diuino ⁊ tūc iterū erūt bona ⁊ ſic multociens faciat. Ex ſuperioribꝰ cōcluſioībꝰ poteſt vniuerſaliter cōcludi in quibus caſibꝰ ⁊ in qbus nō polutio nocturna ē culpabilis et eſt michi ſatis extraneum quo mō apud doctos viros facta ſit tāta cōtentio de ipſa polutione nocturna et nō ſit facta cōtentio de ſōnio fedo ⁊ turpi ex cogitatione libidinis exorto

Cōtra p̄mā cōcluſionē arguitur p̄mo ſic polutio nocturna quā nulla preceſſit mala volitio vigilādo contingit ex cōſenſu turpi et libidinoſo habito ſōniando ſed talis conſenſꝰ ē culpabilis g̊ huiꝰmōi polutio nocturna ſequens eſt culpabilis. Maior patꝫ per expientiā. Mior ꝓbatur qa ille cōſenſus vt plurimū procedit ex malo habitu cuius principiū fuit noſtra poteſtate: ergo quicqd ex inde cōſequitur eſt nobis imputandum tanq̄ culpabile. cōſequentia videť eſſe de intentione Ari. ťcio ethi diffiniētis ibidē ꝙ omne malū quod agimus aut ex ebrietate aut ex ignorantia quam ex culpa cōtraximus eſt nobis culpabile. Secundo ſalomon per bonā volitionem quam habuit dormiendo ſapientiam a domino cōſequutus eſt: ergo volitio dormiendo habita eſt bona ⁊ laudabilis ergo eadem ratione aliqua eſt mala ⁊ culpabilis āñcedens habetur ſecundo paralip. i.. Tercio in ſōno hētur vſus rōnis g̊ in ſōno p̄t hr̄i meritū ⁊ demeritū. aāns ꝓbať qa appitio fantaſtica ſōnii aliqñ corrigiť in ſōno ⁊ ñ niſi p rōem igiť. Tū ſcđo qa in ſōno hētur ꝯſenſus ⁊ diſſenſus habet etiā vnius p̄ alťo electio ſꝫ iſta non fiūt ſine vſu rōis. Quarto q̄tieſcūq; p̄t hō iſtrui ⁊ erudiri p̄t rōe vti mēri ⁊ demēri ſꝫ in ſōno p̄t hō iſtrui ⁊ erudiri ſm illō iob xxxiii. p ſōnū ĩviſione nocturna qñ ſopor ſolꝫ occupe hoīes tc̄ apit aures viroꝝ ⁊ erudiēs eos iſtruit diſciplia igiť p̄t in ſōno hō mēri ⁊ demēri Ad i. ꝯcedo maiorē licꝫ etiam aliqñ ſine cōſenſu ꝯtingat ⁊ ſine ſomnio vt habeť in decretis d. vi. ⁊ nego minorem Ad probationem cōcedo primam ptem āñcedentis ꝙ aliquando cōtingit ex malo habitu ⁊ cōcedo etiā ſecundā ⁊ nego cōſequentiā ſed tm̄ illud eſt nobis imputabile quod ſequiť ex eo pro tempore pro quo ſumus potentes impedire ne ſequať aut impotentia ipſa impediēdi ex culpa noſtra cōtracta eſt ⁊ quia in ſomno nō ſumus potentes impedire nec impotētia ipſa ex culpa noſtra cōtracta eſt quia ſomnus ipſe non eſt culpabilis ideo talia non ſunt nobis imputanda. Ad ſecundam reſpōdet btūs Thōas ꝙ ſalomon non meruit dormiendo ſapientiaꝫ a deo ſed fuit ſignū p̄cedētis deſiderii ꝓpter qđ diciť talis petitio placuiſſe deo vt Augu. dicit xii. ſup geñ. ad lr̄am. Ex qua ſolutione Thōe ego infero ꝙ actus ille petēdi ſapientiā a dño in ſōno hitus nō fuit bonus q̄uis ex bono deſiderio habito tpe vigilie ortus ſit qđ verꝝ eē putoꝝ ob hoc ſatis admiror quō nōnulli doctores ſūt ita ꝓmpti ⁊ parati in multiplicandū hōim peccatis vt velint actꝰ q oriunť ex culpis eē malos ⁊ tñ negēt ꝙ alii actus ſimiliť orti ex bonis actibꝰ ſint bōi: ſi alicui aūt nō placeat ſoluͦ thome dico ꝙ nō hētur ex rigore textus ꝙ illa apparitio fuerit facta ſalomōi dormienti ſed hēť ꝙ in nocte dñs appuit ſibi ꝯſtat aūt ꝙ dñs vigilātibꝰ apparē p̄t nocte ſic die. Ad iii. neͦ aāns de vſu plāo ⁊ ſufficiēte ad meritū ł demeritū: Nā cū i ſōno ipediať vſus ſenſuū ipediť plenū rōis iudiciū ⁊ iōvt d̓t tho. ñ iputať ad culpā qđ tc̄ agit. Ad. i. ꝓbatōeꝫ ꝯͦ aſſūptū ⁊ neͦ ꝯñtiā qa ñ lr̄ arguit plenū rōis vſū qa ei hō freq̄nť reflectiť ſup ſōnū ſuū vigilādo ⁊ īdicat ſe dormiendo deceptū eſſe ⁊ illuſū, ex qbus actibꝰ generať hītus q cū ſōniādo moueť qs ad appitiōeꝫ fātaſticā mouet rōeꝫ ad actū ſilēꝫ ei actui ex q̄ genitus ē ⁊ indicat rō ꝙ id qđ appet eſt ſōnū ⁊ illuſio imo expiunť aliq ꝙ cū hn̄t ſōniū ad qđ nata ē ſeq polluͦ ex deteſtatōe hmōi pollutōis facta vigilādo hn̄t apphenſionē aliquā corrigētē apphēſionē illā ſōnii qua excitať dormiēs ⁊ intđū p̄ueniť ⁊ impediť pollutio intđū v̓o nō ⁊ lr̄ puto ptinē ad opꝰ rōis. dico ſcđo cū diciť ꝙ i ſōno hēť vſus rōis dico ꝙ duplr̄ hēť vſus rōnis vͦͦ p detmiatione ⁊ impiū voluntatꝫ ſe libē ad lr̄ detminātꝫ ⁊ tūc vſus rōis q tūc hēť ē i ptāte hn̄tis ⁊ ē p̄ncipiū meriti vel demeriti. Aͦͦ hētur vſus rōis ſic tñ ꝙ nō ē i ptāte hūtꝫ hr̄e ipꝫ nec ē i ptāte eiꝰ facē ꝙ rō ꝯſideret de eo qđ ē faciēdū vel ñ faciēdū ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ hēť vſus rōis i ſōno ſꝫ ille ñ ē p̄ncipiū meriti vł demeriti qa oio caſuale ē ꝙ tc̄ hēať vſus rōis ⁊ ñ hēť nec ꝯtinuať ex certo ꝓpoſito mētꝫ. Ad ſcđaꝫ ꝓbatōeꝫ ꝯcedo aſſūptū p oibus ptibus ⁊ nego ꝯñtiam qa tunc nō eſt in ptāte noſtra corrigere vel approbare conſenſū vł diſſenſū iō nō hn̄t rōeꝫ meriti neq̄ demeriti. Ad q̄rtā diſtiguo maiorē vł quociēſcūq; pōt erudiri ex determīatiōe et ꝓpoſito libero volūtatꝫ et ſic ꝯcedo uł ſine ꝓpoſito liberovolūtatis tunc habito et ſic ego nego et ad miorē dico ꝙ nō pōt homo erudiri ex ꝓpoſito certo et determīatiōe volūtatis ſed vł ex occurſu fātaſmatū qui nō ſubē volūtati aut per reuelationē diuinā per īmiſſionē āgeli boni vł mali. Cōtra tertiā ꝯcluſionē arguitur primo ſic ōnis actus exterior ex actu interiori culpabili ꝓcedēs ē culpabilis ſed huiuſmōi pollutio nocturna ē actus exterior ꝓcedēs ex actu intiori culpabili ſcʒ ex mala volitione cogitatiōis libidinoſe gͦ pollutio nocturna eſt culpabilis.

Secūdo arguiť auctoritate rabani ſuꝑ leuiticū dicētis ꝙ polutionē nō mot⁹ naturales faciūt ſed peccatū. Tertio arguiť auctoritate gregorii in regiſtro ita dicēd ī illuſione nocturna pēſādū eſt ex qua re mēti accidat dormientꝫ aliquādo enī ex crapula aliquādo ex nature ſuꝑfluitatevel īfirmitate aliquādo ex cogitatiōe ꝯtingit ⁊ quidem cū ex nature ſuꝑfluitatevel īfiritate euenit hec illuſio non eſt timenda quia hāc aim⁹ magis ꝑtuliſſe dolēd⁹ eſt q̄ feciſſe. Cū v͛o ex crapnla habet exinde aim⁹ aliquē reatū quod tam̄ vſq; ad ꝓhibitionē ꝑcipiēdi ſacri miſterii inter miſſaꝝ ſolemnia uon procedit cum fortaſſe aut dies feſtus exigit aut exhibere miſterium (pro eo ꝙ ſacerdos alius ī loco nō eſt) neceſſitas compellit nam ſi aſſint alii qui īplere miſterium valeant illuſione a crapula facta a ꝑceptiōe ſacri miſterii vt arbitror ſe ſuſtrahē humiliť debʒ: ſi tamen dormientis mētem hec turpi imagine nō cōcuſſerit ſi aūt ex turpi cogitatione vigilātis oritur illuſio dormienti patet anime ſuus reatus videt enim a quā radice inclinatio illa proceſſerit qui quod cogitauit ſciens hoc pertulit neſciens : ſed penſādum eſt in ipſa cogitatōne vtrꝫ ſuggeſtione aut delectatione vel quod maius eſt peccati ꝯſenſu acciderit ex quibus verbis manifeſte apparet ꝙ huiuſmodi illuſio ⁊ etiā pollutio eſt peccatum. Cum vero ex crapula (inquit) habʒ exinde animus aliquē reatum ⁊ poſtea ſi auteʒ ex turpi cogitationevigilantis oritur illuſio dormienti: patet anime ſuus reatusvidet enim a qua radice inclinatio illa proceſſerit. Quarto quicq̄d impedit a ſuſceptiōe ſacre eucariſtie eſt peccatum ſed hmōi pollutio nocturna impedit a ſuſceptōne ſacre eucariſtie vt patʒ ex eodem textu ergo eſt peccatum. Quinto probatur auctoritate Caſſiani qui hoc expreſſe xxii. collatōne determinat Nam germano querenti ſi die ſolemnī quo oportʒ accedere ad ſacroſancta miſteria illuſione polluamur an ſumenda eſtvel vitāda ſalutaris eſce ꝑceptio reſpōdet ꝙ ſi polluamur ſine intuentione pruritus reprehenſibilis ⁊ ſine vllo aſſenſu oblectationis cōtaminante nos ſʒ ſola neceſſitate nature aut impugnatione diaboli ſine ſenſuvoluptatis poſſumus ad ſalutarē cibū accedē ſi v͛o nr̄o vicio fuerit facta egeſtio formidandū. Sexto arguiť per illud leuitici omnis immundus non manducabit, carnes et anima quecunq; commederit de carnibus ſacrificii ſalutaris (quod eſt domini in qua ē immundicia) peribit coram domino. Septimo per illud quod habeť in deutr. Si fuerit inť vos homo qui nocturno pollutus ſit ſomno egredietur extra caſtra ⁊ nō reuerteť priuſq̄ ad veſpaʒ lauetur aqua ⁊ poſt ſolis occaſum reuertetur in caſtris. Octauo arguiť per illud quod habeť xv. q. c. Si quis ꝙ illi qui hominem occidit in furia eſt leuior penitentia iniūgēda quem culpa ad furorem perduxit. Nono arguitur ſic per illud quod habetur diſt. vi. ca. i. in apparatu ſecundum q̊ſdā nocturna illuſio que ex infirmitate ꝓcedit non eſt peccatum etiam veniale que vero ex culpa ꝓcedit veniali etiam peccatum eſtveniale ⁊ ſtatim poſt ſi aūt cogitatio ꝓceſſit ad conſenſum eſt peccatum mortale.

Decimo ſecundum Arī. ťcio ethicoꝝ malū quod cōmittit aliquis ex ebrietate eſt ſibi imputabile ergo etiā pollutō quā quis committit ex cogitatione culpabili precedente eſt ſibi imputabilis. cōſequentia tenet quia ratio quā adducit Arī. ibidem equaliť de vno ſicut de alio cōcludit quod patʒ quia ratio quā adducit eſt quia in poteſtate ſua erat non inebriari: domin⁹ enim ingt eſt eius quod eſt nō inebriari ſʒ cōſtat ꝙ hec ratio equaliter ꝯcludit de illa pollutiōe quia ſicut in poteſtate ebrii fuit ꝙ nō inebriareť ita in poteſtate eius qui polluiť eſt ꝙ non haberet cogitationē illā turpem ⁊ inhoneſtam Vndecimo poteſt argui de eo quod fit per ignorātiam eoꝝ que tenemur ſcire quia iō illud eſt malum quia in poteſtate noſtra fuit n̄ ignorare illud eo ꝙ ſi adhibuiſſemus diligentiam nos nō ignoraremus illud eius aut vt dicit ibi Arī. qꝺ eſt diligentes eſſe domini ſum⁹ ⁊ ideo vt dicit ibidem talia facta puniunť a legibus. Duodecimo omne turpe qꝺ ignorant fit non tamen fit propter ignorantiam ſʒ ꝓpter paſſionem ſit culpabiliter:ſed pollutio illa nocturna eſt aliquid turpe:⁊ que lꝫ fiat ignorāter non tñ ſit per ignorantiā ſed per paſſionē veneream excitatā imaginibus ⁊ ſimulacris in ſomno p̄ſentatꝭ g̊ hmōi pollutio nocturna eſt culpabilis. Maior videt᷑ eſſe Ariſ. in 3° ethi. dicētis ꝙ aliud eſt opari ꝓpter ignorantiā ⁊ ignorantē facere/ebrius enim ⁊ qui iraſcitur nō videt᷑ ꝓpt̃ ignorantiā opari:ſed ꝓpter aliquid eoꝝ q̄ dicta ſunt non ſciens autē ſed ignorans. Decimot̃cio arguit᷑ auctē Auguſ. xii. ſup gene. ad lr̃am que allegata eſt ī tertia rōe puarte cōcluſionis ⁊ addit ī fine quod tā ſine peccato ſit q̄ ſine peccato a vigilātibꝰ dicitur quod vt diceretur ſine dubio cogitatum eſt g̊ ex oppoſito ſi non eſt cogitatū vt diceret᷑ ſine peccato illud non eſt factū ſine peccato. Ad primā dico ꝙ aliquid dicitur ſequi ex alio dupliciť. Vno mō ꝑ ſequelaꝫ naturalis cālitatis mediate vel īmediate totalis vel ꝑtialis ⁊ ſic ego nego maiorē. Nam vt dictum eſt actus intelligendi ſup actū cogitatōis mee reflexus a tali actu culpabili ꝓcedit ſic ex obiecto. ſ. ꝑtialiť: ſimiliť temtatio ad cōſenſum peccati ex actu culpabili cogitandi de tali pctō ꝓcedit ⁊ tñ temtatio nō eſt pctm̄ ſed potius datur ad exercitiū ⁊ ꝓbatōem v̓tutis. Alio mō aliquid dicit᷑ ꝓcedere ex actu culpabili impatie et h̊ formaliť vel equalenť/ ⁊ ſic ego cōcedo maiorē. minorē autē cōcedo in p̾mo ſenſu ⁊ nego ī ſcd̄o. Ad ſcd̄am cōcedo auctem tanq̄ verā ꝑticulariť nō vlr̃ qa vt dcm̄ eſt alñ ꝯtigit ſine peccato imo ex actu meritorio cōtingere poteſt et nego cōnam. Non enī ſequit᷑ ꝙ ſit pctm̄ ſꝫ ꝙ orit᷑ ex peccato. Ad terciā cōcedo auctē gre. et dico ꝙ ex ea nullo mō habet᷑ ꝙ pollutio ipſa ſit pctm̄ ſed ꝙ aliqñ pollutꝰ eſt culpabilis ⁊ peccator puta cum ex vitio eius orit᷑/ ⁊ ad h̊ ꝙ dicit cū enī ex crapula ⁊c̄. cōcedo ꝙ in h̊ caſu animus ipſius polluti hꝫ reatū nō ex ipſa pollutōe ſed ex ipſo actu crapule ⁊ ingluuiei idē etiā intelligit cum dicit. ſi autē ex turpi cogitatiōe ⁊c̄ pꝫ aīe ſuus reatus nō quidē ꝗ cōſiſtat in pollutōe ſed in ipſa p̄cedentꝭ cogitatōis volitōe quod declarat in h̊ quod ſubiungit. videt enī a q̄ radice Ad q̄rtā nego maiorē. alñ eī aliq̄d īpedit qa eſt pctm̄:aliqñ qa ſignū peccati/alñ ꝓbablr̃ dubitat᷑ vtꝝ ſit pctm̄ vł ſignū peccati. Vtruꝫ autē hmōi pollutio īpediat a ſuſceptōe eucariſtie etiā qñ ex culpabili radice orit᷑ alibi determinandū eſt. Ad q̄ntā dico ꝙ Caſſi. non dicit ꝙ hmōi pollutio ſit pctm̄ neq̧ in illis v̓bis allegatis aſſerit ꝙ īpediat a cōīone eucariſtie ſꝫ ꝙ ſi vitio noſtro facta eſt formidandū eſt ſuſcipere ſacrā eucariſtiā. Ad ſextā dico ⁊ ad ſeptimā ꝙ illa cerimonialia legis veteris̃ nos nō obligant ſed magis obligamur ad vitates ꝑ ipſa figuratas īmundicies aut illa immundiciaꝫ peccati mortalis figurabat cū qua nō licꝫ ad ſacrā menſā accedere. Ad octauā dico ꝙ quāuis opus malū tpe furie ſit culpabile nō opꝫ tñ ꝙ ꝓpter h̊ pollutio turpē cogitatōeꝫ ſequens ſit culpabilis. Ad nonaꝫ dico ꝙ gloſa illa recitat opinionē illā ⁊ reprobat eaꝫ quia vt dicit ex ea ſequit᷑ ꝙ aliqs neſciens peccat mortaliť ⁊ venialiter ⁊ meret᷑ vitā eternā qđ nō eſt verū imo nec peccat mortaliť nec venialiť Ad decimā cōceſſo añte negat᷑ cōna ⁊ ad ꝓbatōem nego aſſumptū ⁊ ad ꝓbatōem cōcedo ꝙ ſicut in poteſtate ebrii eſt ꝙ nō inebriet᷑ ita in ꝑtāte polluti ē vel fuit ꝙ nō haberet illā cogitatōem turpē/ et nego cōnam iō enī homicidiū fcm̄ in ebrietate imputat᷑ ebrio quia occidit de facto mala paſſione īpulſus ſcꝫ paſſione odii quā paſſionē tenetur tunc rep̄mere ita ꝙ nihil penitus hꝫ ꝓpt̃ qđ tunc nō teneat᷑ reprimē paſſionē illā nō ignorantia quia cum ſe voluntarie ⁊ culpabiliť inebriauerit nō eſt per eam de obligatus ab eo ad quod teneret᷑ ſi eam nō incurriſſet:polutꝰ v̓o huiuſmodi pollutōem incurrit impulſu paſſionis libidinoſe in ſōno exurgentꝭ quā paſſionē nō p̄t reprimere qa ignorans eſt ⁊ vſus rōnis ligatus neꝫ tenet᷑ rep̄mē qa ignorātia iſta nō cātur ex ipſa cogitatōe culpabili ſed cātur ex ſōno ꝗ nō eſt culpabilis iō nec ignorantia ſōni eſt culpabilis. Dico g̊ ꝙ nō eſt ſimile qa ebetas q̄ ē culpabilis eſt ꝓxima cā ignorantie per quā reddimur impotētes vincē motū paſſionis aut diſcernere ea q̄ tunc diſcernēda ſūt: iō nō nos liberat ab obligatōe vincendi paſſionē. In ꝓpoſito autē ipſa cogitatio nō eſt cā ignorantie nec impotētie noſtre nec mediata nec īmediata ſed ſomnꝰ ꝗ nō eſt culpabilis. Ad. xi. ſilr̃. Ad. xii. concedo maiorē ſi ꝓ tpe illo tenemur vincē paſſionē ⁊ ad hunc ſenſū ꝓcedit ꝓbatio ⁊ ad minorem dico ꝙ lꝫ pollutio fiat a paſſione libidinoſa nō tñ tenemur eam tunc vincē qa ſumꝰ in ignorantia ⁊ in īpotentia vincēdi quā ſine culpa nr̃a incurrimus. Ad. xiii. cocedo auctē A[illegible]et ne cōnam. dicerꝫ enī dialeticꝰ ibi [illegible] fallatiā [illegible]tis a deſtructōe añtis ad deſtructōem [illegible]ñs ei equalꝫ hunc cōne ſi h̊ ē cogitatuꝫ vt diceret᷑ ſine pctō h̊ eſt ſine pctō cōnſvo huic ſi h̊ nō eſt cogi

BIBLIOTEKA PUBLIKE “MARIN BARLETI” SHKODER (2018)

tatū ſine pctō vt diceref h̄ n̄ eſt ſine pctō vbi cla
re pꝫ quod dcm̄ eſt. Cōtra q̊rtā cōcluſionem
ar̄ p° ſic. Nullꝰ actꝰ quē ſumꝰ ipotentes ipedire
ne fiat ipotentia nō ꝓueniente ex culpa nr̄a eſt
pctm̄ qa talis actꝰ nō eſt liber libtate ſufficiēte
ad actum humanū ſed hmōi pollutōem ipedi-
re nō poſſumꝰ ipotentia ꝓueniente ſine culpa no
ſtra qa impotentia ꝓuenienete ex ſomno q non
eſt culpabilis igr̄. Ar̄ ſcōo per rōem ſcōam ad
ductā ad ꝓbatōem tercie cōcluſionis. Ar̄ 3°
per rōem ſeptimā ad eandē cōcluſionē. Ar̄
quarto per rōem octauā. Quinto. ꝑ rōem no
nā ⁊ cōfirmatōem eiꝰ. Sexto ar̄. ꝑ rōem. xi.

Septimo. qa aut volitio illa p̄cedens in vigi
lia eſt mala quia eſt volitio talis actꝰ aut econt̄
actus ipſe pollutōis eſt malꝰ qa volitus tali voli
tione/ nō primū qa tunc actus eſſꝫ malꝰ etiā nō
volitus quod eſt cōtra terciā cōcluſionē ⁊ pꝫ cō
ſeq̄ntia qa ōnis actus q facit volitōem malā eſt
malus ſm̄ ſe: nec ſcōm qa volitio illa ſi nō ē ma
la ex actu volito cū nō habeat maliciā ex q̄cūq
alia circunſtātia vt ſupponif ſeqtur ꝙ nō ē ma
la: ſed ſi nō eſt mala nō eſt actꝰ aliqs malꝰ qa ſit
ea volitus. Ad primā nego maiorē ⁊ eſt iſtā
tia de actu quē eſſe volumꝰ ⁊ q̄tuꝫ in nobis ē ni
timur facere vt ſit ⁊ fiat illa ꝙ ōni cōcurſu q̄ vo
luntarie poſſumꝰ ad ipſū cōcurrere de facto con
currimꝰ. Exemplū hꝰ eſt de homicidio impato
ſeruo noſtro lꝫ enī nō poſſumus impedire cū ſit
ꝓpter diſtantiā noſtrā qa tn̄ volumꝰ illud fieri
et q̄tum in nobis fuit coopati ſumus vt fierꝫ/ iō
illud imputaf nobis ad culpā. Exemplū de pu
teo quē in loco aliquo effodimꝰ vt nocte t̄nſeun
tes ibi pereant. Dico etiā ꝙ lꝫ nō ſit ꝑ tunc i po
teſtate eiꝰ q fodit impedire ne viator ꝑeat mors
tn̄ oim qui ibi ꝑeunt eſt ſibi iputabilis qa quic
quid potuit egit vt ōnes illuc viantes perirent ⁊
ea quiō intentōe vt perirent. Ad ſcōam cōce
do maiorē ad hunc ſenſū ꝙ fiat peccator ꝑ ali-
qō mere naturale tanq̄ ꝑ cām totalē. Dico aūt
ꝙ ille qui voluit hr̄e cogitatōem turpē vt pollu
eref nō reddif peccator ſcōo pctō totalit ꝑ huiꝰ
modi pollutōem que eſt mere naturalis ſed tn̄
ꝑtialit quia ſi nō p̄ceſſiſſet talis volitio q̄tūcūq
poneref pollutio n̄ redderef pctōr ſcōo pctō ꝓpt
hmōi pollutōem. Ad terciā nego cōnam ad
ꝓbatōem admitto caſū ꝑ q̄lꝫ ꝑte ⁊ dico ꝙ pollu
tio nō eſt tūc culpabilis qa volitio p̄cedens ꝓpt
diſplicentiā tūc habitā nō plꝰ iputaf ad culpam
ſꝫ ꝑ hmōi diſplicentiā emēdaf ſi itelligatur ꝙ
pollutio diſpliceat diſplicētia v̄tuoſa ⁊ laudabi
li alias n̄ ipediret pollutōeꝫ eē culpabilē Ad
quartā cōcedo maiorē ⁊ ad minorē dico ꝙ ſom
niū ſeq̄ns volitōem q̄ ipm̄ eſt volitū ⁊ deſidera-
tū aut opatōem aliquā iō volitā ⁊ ſcām vt ſōni
um ſubſeq̄tur eſt culpabile. Ad qntaꝫ rn̄deo
de ignorātia ſicut de ipotētia actꝰ enī factꝰ nob
ignorantibꝰ quē tn̄ cū nō ignorabamꝰ libē volu
mꝰ ⁊ ad ipſū ſciētes opati ſumꝰ q̄tuꝫ potuimꝰ eſt
nobis iputabilis ad pctm̄. Ad cōfirmatōem di
co ꝙ ſi occiſio illa q̄ accidit in ſomno fuiſſꝫ p̄us
volita vt in ſōno accidēt ⁊ aliqd fecrrimꝰ vn̄ ꝓ-
curaref nob tale ſōniū ⁊ in ſōnio talis actio tūc
dico ꝙ ipſa eēt nob iputabilis. Ad ſextā di
co ꝙ talis pollutio licꝫ nō ſeq̄tur ex actu culpa
bili ſm̄ ꝙ culpabil eſt in ſēſu reduplicatiuo qa
vt arguif pōt ſequi ex actu nō culpabili tn̄ ē cul
pabilis qa aliūde hꝫ cām ſue culpabilitatꝫ ſcilꝫ
ex h° ꝙ eſt volita tali volitōe ⁊ ad eaꝫ q̄tū poſſu
mꝰ volētes ⁊ ſcientes opamur. Ad ſeptimaꝫ
dico ⁊ ꝙ volitio eſt mala qa eſt volitō hmōi pol
lutio eſt mala qa volita/ ⁊ cū iprobaf p̄mū dico
negādo cōnam qa nullꝰ actꝰ eſt hūanus niſi ſm̄
ꝙ volitꝰ/ ⁊ ad ꝓbatōem nego aſſūptū ad hūc ſēſū
ꝙ ſit malꝰ ſcōm ſe. i. ſecluſa volitōe. Ad iproba
tōem ſcōi dico. ꝙ volitio eſt mala ex actu volito
nec oꝫ obiectū reddēs actū malū eſſe malū ⁊ a-
ctualit iputabile ad culpā ſine volitōe. Et dicif
aliqō malū ſcōm ſe nō qa ſit maluꝫ ⁊ iputabile
ſecluſo actu voluntatꝫ circ̄ ipſū ſꝫ qa nō pōt crea
tura rōnalis benevelle ipſū fieri nec pōt ipſum
bn̄ opari opatōe hūana ⁊ libē ⁊ h° ſtante lege vt
dicunt nōnulli actꝰ ḡ volūtatꝫ dr̄ malꝰ qa ē eiꝰ tā
q̄ obiecti eo ꝙ illū actū creatura rōnalis nō po
teſt bn̄ velle q̄uis tn̄ nō ſit malꝰ niſi volitꝰ. Cō
tra qntā cōcluſionē Ar̄ ſic. Ois actꝰ eſt culpabi
lis q mala volitōe eſt volitꝰ: ſꝫ hmōi pollutō eſt
mala volitōe volita ḡ ipſa ē culpabilis. Scōo
ōnis actꝰ extior eſt culpabilis cꝰ iterior cui ſub
ordinaf ē culpabilis: ſed hmōi pollutō ē actꝰ ex
tior ſubordinatꝰ illi male cōplacētie ⁊ culpabi
li ḡ ipſe ē culpabilis. Ad primā nego maio
rē ſꝫ intelligi debꝫ de illo q volitꝰ ē mala volitō
ne cui ſubordinaf ⁊ ex cꝰ impio ꝑtialit vl̄ totali
ter dependꝫ qa autē illa pollutio nō depēdꝫ ab
hmōi volitōe cōplacētie iō nō hꝫ ab ea ꝙ malꝰ
ſit. Ad ſcōam nego minorē hmōi pollutio n̄
ſubordinaf tali volitōi cū ſit volitio cōplacētie
qa pullutio eſt ⁊ nō eā nō ſit pollutō qa volitio
ē ꝫ eā impat in ſe nec impat aliud vt ipſa ſit

Veri qnto. vtꝝ ſuprū ſit ſpēs luxurie
a cētis ſpēbus diſtinctaꝫ. Ar̄ ꝙ n̄ ſtu

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ꝓrū ſit interdū int̄ ſolutū ⁊ ſolutā: g̊ ſtuprū ideʒ eſt ſimplici fornicatōi In oppoſitū eſt cōis opinio doctorū. Notandū ꝙ ſtuprū accipit̄ tripliciť. Vno mō generaliť ꝑ ōni pctō luxurie ſecundū illū modū loq̄ndi figurate quo interdum ſpēm ꝑ genere ponimus. 2°mō accipit̄ ſtuprū ꝑ cōcubitu viri cōiugati cū ea q̄ nō eſt ſua ⁊ h̄o accipit ſtuprū Am.li.de pr̄iarchis cū ait nemo ſibi blandiat̄ de legibꝰ hoim ōne ſtuprū adulteriū eſt. Tercio mō accipit̄ ꝓprie ⁊ ſic ſtuprū accipit̄ ꝑ illicita defloratōe v̓ginū in q̄ nulla violētia affert̄ qa ſi afferret̄ violētia iam in aliā ſpeciem tranſſiret: h̄ autē 3°mō accipitur ſtuprum cū ponit̄ luxurie ſpēs. 2°Notandū ꝙ puella que ſtuprat̄ alñ eſt ſub tutela ⁊ cuſtodia parentū vniꝰ vel amboꝝ: alñ carʒ parentibꝰ: ſʒ eſt ſub cuſtodia tutoꝝ. alñ v̓o ⁊ parētibꝰ ⁊ tutoribꝰ carʒ ⁊ tē dr̄ eſſe ſub cuſtodia publica Tercio notandū ꝙ puellaꝝ que ſtuprant̄ q̄ ſunt in etate nubili h̄ eſt in ea etate in qua ſcḿ ꝯſuetudinē loci ſolent puelle ꝯhere m̄rimoniū: alñ ſupgreſſe ſunt etatē nubilē / alñ v̓o ſunt infra etatē nubileʒ. Et iſtaꝝ quedā ad hmōi etatē magis accedūt alie minꝰ Prima cōcluſio ſtuprū ē pctm̄ mortale multū graue pʒ ꝓhibita ē ſimplex fornicatō ſub pena pcti mortalis: g̊ ꝓhibitū eſt ſtuprū. cōna tʒ qa in ꝓhibitōe minoris mali ſemp intelligit̄ ꝓhibitio maioris ⁊ maxīe cū ḡuitas peccati cauſa eſt ⁊ rō ꝓhibendi. Tum ſcđo qa ōne ſtuprum v̓tualiť cōtinet fornicatoriū cōcubitū. ꝙ ſit mltū graue pʒ qa puella ſtup̄ta ꝑdit florē v̓ginitatis quo nihil hʒ cuſtodie ſue cōmiſſuʒ int̄ ea q̄ a natura ſibi tributa ſunt precioſius nec qđ ꝑiculoſius ꝑdi poſſit qa cū nunq̄ recupari poſſit ad mlta vitia / ⁊ ad ōnē vite cōtemtibilitatē adituʒ p̄ſtat huiꝰ p̄cioſi theſauri corruptio ꝑdit p̄terea nomē ⁊ famā laudabilē ⁊ infamata ⁊ cōtemptibilis hr̄ ex quibꝰ ſit vt reddat̄ inubilis ꝑ h̄ ꝙ ōnes deſpicient ⁊ cōtemnent eiꝰ cōiugiū / ꝑdit tercio florē pudoris ⁊ verecundie. Nā cum verecundia ſit timor ingloriatōis ex turpi facto maxīe debʒ eſſe verecundia in puella circa libidinoſa tā ſigna q̄ facta / ſigna quiđ vt oſcula tactꝰ vľ amplexus fugiat / facta vt opus venereū ipſa p̄cipue deteſtet̄: ꝙ ſi ſit in tm̄ diminutꝰ eiꝰ pudor vt ſe oſculari āplecti ⁊ tāgi ꝑmittat mltū ꝑdidit. Si v̓o adhuc diminuat̄ quđo vt in illđ opꝰ turpe ſordidū ac fetidū ⁊ in ſiḡculoꝝ v̓ginaliū corruptōeʒ cōſenſerit: ita videt̄ ab ea excluſꝰ pudor ⁊ oīs verecundia vt nihil in ea remanſiſſe videat̄. Quarto expoſita eſt veneree delcātōis expimēto q̄ ḡuis non expta alliciat cum tñ eiꝰ expimentū habitū eſt ita fortiť allicit vt ab ea expedire nos nō poſſimꝰ ſcḿ illud Ih̄o. ſup oſee. Voluptas venerea inſatiabilis eſt ⁊ q̄to magis capiť tāto plus vtentibꝰ famē cāt. Et Iſi. de ſūmo bono. non ita delcāt amantiū imo amentiū inexpta carnis libido ſicut expta nec ita delcāt fornicatio dum primū cōmittit̄ nā repetita maiorē delcātōem ingerit. ſi v̓o in vſū venerit tm̄ ꝑditis dulcoris ſit vt ſepari difficile ſit ex quibꝰ duobus ſit vt puella exponat̄ m̄etricatui ⁊ ꝑpetue incōtinētie. nā cum cā ſenſꝰ ⁊ expimentū veneree voluptatꝭ cōtinue alliciat ⁊ ꝑdiderit florē pudoris ⁊ verecundie / ꝑdiderit etiā famā bonā ⁊ reddita ſit cōtētibilis nihil hʒ qđ impediat attractōeʒ veneree voluptatꝭ q̄re vt in pluribꝰ ſe in oēm veneree voluptatꝭ vſū exhibʒ ſit odioſa parentibꝰ ſuis ⁊ ipſa cogit̄ domū egredi vt iram eoꝝ fugiat ⁊ q̄ ſolebat patnis epulis ſatiari / nunc cogit̄ corpꝰ venale facere vt vñ viuat inueniat: parentibꝰ auteʒ puelle ſtup̄tor grauiť iniuriat̄. Nā p̄mo oīa dāna filie redūdāt in parentes: reddūt̄ enī cōtēptibiliores ex lapſu filie imo ⁊ tota generatio eorū diffamat̄ ⁊ cōtemtibilior reddit̄ ⁊ p̄tea bona que fuerant filie ex legittimo cōiugio ꝓuentura cōputant̄ etiā in damnū parentibus. Et p̄terea oritur ſpecialis difformitas in ipſo peccato ſtupri ex eo ꝙ puella erat ſub cuſtodia parētum ſcđm illud eccľi. xlii. Sup filiā luxurioſaʒ ꝯfirma cuſtodiā ne qñ te faciat venire in opprobriū inimicis. Secunda cōcluſio. Cōſenſꝰ puelle ſtuprate nō impedit ne ſtuprū ḡuitate culpe ſimplicē fornicatōem excedat. Probat̄ p̄mo quia puella nō eſt ſui iuris ſed eſt ſub ptāte tutela ⁊ cuſtodia parentū aut tutoꝝ aut reip. conſtituta que ōnia reddunt eam minꝰ habileʒ ad ꝯſēſū ⁊ ꝑ cōns ꝑ nullū talē ꝯſenſū ad actuʒ illegittimū actū ſit adequatio inter ſtuprū ⁊ ſimplicē fornicatōem. Scđo quia q̄tūcunq; conſentiat nihilominue per ſtuprū ōnia damna que dicta ſunt ipſa cōſequit̄ quoꝝ origo eſt ⁊ cauſa potiſſima ſtuprator. Tercio quia ſtuprator blandiciis ⁊ mendaciis ⁊ muneribus v̓ginē in conſenſū ſtupri ſeduxit. Quarto quia puella non eſt tante conſiderationis vt tot damna que ad eam ex ſtupro peruentura erant cōſiderare potuerit

Tercia cōcluſio. Lʒ per ſtuprū puelle afferatur iniuria iis ſub quorū cuſtodia puella conſtituta eſt quādo de facto ſub aliquorū cuſtodia ē poſita tamē ſtuprum nō ſortitur rōem ſue ſpeciei ex h̄ ꝙ puella ſub cuſtodia parentū vľ alioꝝ poſita eſt. Probat᷑ ṗma pars illis ius diuinum cenſuit eſſe illatã iniuriã quos eadem iura recõpenſandos diffiniunt: ſed ius diuinũ diffinit prẽm puelle eſſe pecunia recõpenſandũ: igitur. Minor pꝫ per illud q̊d hꝫ deutero. xxii. Si inuenerit vir puellã virginẽ que nõ habꝫ ſpõſuꝫ/ ⁊ apph̄endens cõcubuerit cum illa et res ad iudicium venerit dabit qui dormiuit cum ea patri puelle centũ qnquaginta ſiclos argenti ⁊ habebit eam vxorẽ ⁊ quia hũiliauit illã non poterit illã dimittere cunctis diebus vite ſue ⁊ hõ iõ ne videatur feciſſe ludibriũ vt dicit Auguſ. ꝓbat᷑ ſcḋa pars quia poſita ſola illicita defloratõe ſine ablatõe ṽginitatꝭ per coitũ ponitur ſtuprum et ea remota ⁊ quocunqꝫ alio poſito nõ ponitur ſtuprũ: g̊ ratio ꝓpria ſtupri in ablatõe ṽginitatꝭ poſita eſt. Añs ꝓ ṗma ꝑte pꝫ quia detur virgo que ſub nullius cuſtodia poſita eſt: cõſtat ꝙ eiꝰ defloratio non eſt ſimplex fornicatio/ nec adulterium/ nec inceſtus ⁊ ſic de aliis g̊ eſt ſtupruꝫ Pro ſcḋa autẽ ꝑte pꝫ quia ſi ſit iam corrupta ꝯcubitus cum ea non eſt niſi ſimplex fornicatio. Dixi autẽ per coitũ qa ſi virgo ſeipſaꝫ corrumperet non diceret᷑ ꝓprie ſeipſã ſtuprare ex vſu ꝯmuni q̄uis tñ ť̄mini ſignificẽt ad placitũ. Dixi autẽ illicita quia defloratio cõiugalis nõ dicit᷑ ſtuprũ. Et ſi dicas ꝙ defloratio qua vir deflorat vxorẽ ṽgineꝫ poteſt eſſe illicita. Rñdeo ꝙ aliq̃ dicit᷑ defloratio illicita dupliciť. Vno° ex parte materie qa ſcꝫ virgo illa non eſt licita maťia reſpectu illius viri ⁊ ſic ego nego añs ⁊ de iſta ĩtelligo. Alio mõ ex ꝑte aliarũ circunſtantiarꝝ puta vel finis vel loci vel tꝑis vel modi ⁊ ſic de aliis ⁊ iſta vitioſitas in actu nõ facit ſtuprũ.

Quarta cõcluſio. Stuprũ ceteris paribus tanto eſt grauius q̄to puella aut ꝓ etate aut ꝓ ſimplicitate aut ꝓpť aliã cãm honeſtũ ab ĩhoneſto et vtile ab inutili diſcernere nõ poſſe cognoſcit᷑ ꝓbatur qa ſi puella hec diſcerneret ⁊ ĩcomoda que eam cõſequntura ſunt cognoſceret non niſi cũ magna difficultate impetraret᷑ cõſenſus ſuꝰ g̊ cum ad impetrandũ cõ ſenſuꝫ puelle cõcurrit ſimplicitas ipſiꝰ ⁊ ad eã faciliꝰ fallendã ⁊ accipiendã inexꝑientia eiꝰ abutimur ſtupruꝫ eſt culpe grauiorꝭ. Ex q̊ infero ꝙ illi g̃uiſſime ſm̄ hãc ſtupri ſpẽm peccãt ꝗ iuuenculas etatꝭ nouẽ aut decẽ annorꝝ ſtuprant ĩmo formidandũ eſt ne ꝯſenſꝰ earꝝ nõ ſit ꝓ cõſenſu habendus ⁊ ꝑ cõns ꝙ coitꝰ cũ eis ť̃nſeat in ſpẽꝫ raptꝰ/ ⁊ credo ꝙ legiſlatores bñ facẽnt ſi declararẽt oẽm talẽ ꝯſenſũ eſſe nullũ ⁊ actũ defloratiõis ꝗ fit mediãte tali cõſenſu ꝗ fictõe iuris eſſet nullꝰ reputarent violentũ ⁊ tanq̃ violentũ punirent. Quinta ꝯcluſio. Et ſi ceť̄is paribus parentuꝫ cõſenſus faciat ſtuprũ minꝰ culpabile nõ aufert tñ rõem ſtupri ab illicita defloratõe. ṗmũ pꝫ qa cõſentienti vł nõ fit iniuria vel ſaltẽ minor fit iniuria cũ ſcḋꝫ Ariſ. nullꝰ patiat᷑ iniuſtũ volens. tum etiã ſcḋo quia ſi eſſet ꝓbatũ cõtra parentes ꝙ cõſenſiſſẽt ſtuprator videret᷑ abſoluendꝰ a pena qua volunt iura affici ſtupratorẽ erga parentes filie ſtuꝑ̄te. Scḋa ps ꝓbat᷑ quia nõ obſtante tali cõſenſu defloratio eſt illicita ex ꝑte materie qa nõ põt fieri licita ex ꝑte materie niſi mediãte ſac̃mẽto m̃rimonii q̄uis eni ſtuꝑ̄turus peccet inducẽdo parentes in cõſenſũ ⁊ multomagis parentes cõſentiendo. ꝑ hõ tñ ꝙ cõſentiunt diminuit᷑ ſtupri culpa. Sexta cõcluſio. ſtupri crimẽ minuitur ſi potiꝰ puella virũ q̄ eꝯ̄ ad eã ſturpranḋ ĩduxit. Pꝫ quia ſeductio puelle a viro agg̃uat ſtuprũ: g̊ ablatio hꝰ ſeductiõis ſtupri culpã diminuit.

Septima cõcluſio. ſtuprũ puellarꝝ citra etatẽ nubilẽ exiſtentiũ eſt inť ceť̄a grauiꝰ puniendũ ⁊ quo minor eſt etas eo pena g̃uior infligenda eſt ſtuꝑ̄tori. Pꝫ qa cũ puelle illa etate ꝓ earum inexꝑientia ⁊ ignorantia ſint facillime ſeducibiles nec comodorũ ⁊ incomodorũ honeſtorũ ⁊ inhoneſtorũ cognitõem babeãt niſi huic ĩcomodo q̊d iam de die in diẽ creſcit occurrat᷑ tota ciuitas meretricibꝰ ⁊ adulťis cõplebit᷑. Nã difficile eſt eam que añ cõiugiũ m̃tricata eſt ĩ cõiugiũ receptã ꝯiugalẽ caſtitatẽ ſeruare Octaua cõcluſio. Stuprũ eſt ſpẽs luxurie ab aliis diſtincta. pꝫ diſtinguit᷑ eni ab adulťio quia q̄ ſtuprat᷑ eſt ſoluta. Diſtiguit᷑ a raptu ꝑ hõ ꝙ nulla violentia infert᷑/ diſtinguit᷑ ab inceſtu qa q̄ ſtuꝑ̄t᷑ eſt in potẽtia ꝓxima vt ſit legittima maťia ꝯcubitus cũ ſtuꝑ̄tore a pctõ ꝯ̄ naturã qa coitꝰ ꝗ habet᷑ cũ ea non eſt innaturalis/ a ſimplici fornicatione qa que ſtuprat᷑ ante actum ſtuprandi ñ fuit corrupta Nona cõcluſio. In puella que ſeipſã corrũpit ṗmus coitꝰ illicitꝰ ſtuprũ ẽ. Pro ꝓbatõe hꝰ cõcluſionis aduerte ꝙ ṽginitas accipit᷑ dupłr. Vno mõ ꝓ integritate oppoſita corruptioni per opus libidinoſũ. Secundo mõ ꝓ integritate oppoſita corruptõi per coitũ. In ſuꝑioribus g̊ cum dcm̃ eſt ſtuprũ eſſe defloratõem virginũ nõ accipit᷑ ṽginitas ṗmo mõ ſed ſcḋo modo ita vt illa dicatur ṽgo que nundũ eſt per coitũ naturalẽ corrupta. Pꝫ cõcluſio qa lꝫ ſtuꝑ̄tor nõ auferat ab ea integritatẽ ſignorũ q erant iam ꝑ opꝰ libidinoſuꝫ corrupta: aufert tñ ab ea florē ⁊ decus ṗme cōicationis ſue carnis:aufert ab ea florē pudoris v́ginei qui non fuerat ꝑ primā corruptōem cꝰ ipſa ſola cōſcia erat ablatus diffamat eam diffamat ꝓgeniē reddit eā nō nubilē ⁊ eam ꝑiculo eminentiſſimo mĕtricatiōis exponit ⁊ multa alia damna infert que nō fuerant ꝑ ṗmā corruptōem illata. Ex quo pȝ ꝙ talis qui ṗmus coit illicite cū ea teneť ſñia ⁊ pena ſtuꝑtoris ꝗuis etiam puella cōfiteať ſe priꝰ ſine coitu tñ̄ fuiſſe corruptā. Decima ꝯcluſio Stat puellā ſtuprari cū qua prius tñ̄ coitum eſt Pȝ de ea cum quo coitū eſt coitu īnaturali ſiue qui eſt ꝯ̄ naturā ex ꝑte vaſis. pȝ ꝗa talis eſt v́go v́ginitate q̄ dicta eſt q̄ ſcȝ eſt integritas ſig̃culorū v́ginaliū nō corruptorū per coitū ꝗa ſolꝰ coitus q̄ fit in vaſe debito hmōi ſig̃cula virginalia corrūpit minus tñ̄ dānificat iſte ſtuꝑtor puellā q̄ ꝑcedens ex eo ꝙ nō p̄t corrūpi ꝑ coitū īnaturalē niſi carnē ſuā alteri cōicando ⁊ florē pudoris ꝑdendo ⁊ infamiaȝ et multa alia ꝯ̄ñdo aut ſaltē īminenti horꝝ ꝑiculo ſe exponendo. hmōi v́ginū corruptōeȝ tetigiſſe mihi vŕ Ci. epiſtola decima q̄ eſt de v́ginū reꝑhenſione q̄ nude cū viris nudis dormitabāt ⁊ tñ̄ aſſerebant ſe v́gines et ſe obſtetricū examini ſubmittebant vbi ait. nec aliqua putet ſe poſſe hac excuſatōe defendi ꝙ ⁊ inſpici ⁊ ꝓbari poſſit an v́go ſit cū ⁊ manꝰ obſtetricū ⁊ oculi ſepe fallanť ⁊ ſi incorrupta inuēta fuerit v́go ex ea ꝑte ſui qua mulier pōt eē ſcȝ ex ea ꝑte q̄ eſt vas naturale muliebre potuerit tñ̄ ex alia corꝑis ꝑte peccaſſe q̄ corrūpi poteſt ⁊ tñ̄ inſpici nō poteſt corrūpi pōt ꝗa poteſt exerceri opus libidinoſū in ea ꝑte mulieris q̄ eſt vas nō naturale ⁊ īſpici nō poteſt ꝗa cū ī ea nō ſint v́ginitatis ſig̃cula ꝑ inſpectōem illiꝰ ꝑtis inſpici nō pōt an mulier integra ſit an corrupta.

Cōtra ſcđam cōcluſionē Ar̄ ſic. Volēti ⁊ cōſentienti nō fit iniuria ſed ōne ſtuprū eſt cōcubitus iniurioſꝰ g̊ cū puella cōſentit nō eſt ſtupꝝ.

2° Vir per primū cōcubitū ita bñ ꝑdit v́ginitatē ſicut puella: ſed rōne ṗmi nō cōmittiť ſtuprū g̊ nec rōne ſcđi. Ad ṗmā rñdeo ṗmo ꝙ lȝ nō fiat iniuria puelle fit tñ̄ iniuria parentibꝰ fit īiuria toti ꝓgeniei/ fit iniuria tutoribꝰ/ ⁊ fit īiuria reip. ac ſac̃mēto mr̄imonii. Rñdeo ſecundo ꝙ fit iniuria puelle quia lȝ volenti ⁊ cōſentienti ⁊ plene noticiā actus ſui ⁊ omniū que inde ſequutura ſunt habenti nō fiat īiuria volenti tñ̄ et ſeducto blādiciis ⁊ muneribꝰ bñ fit iniuria ⁊ ſic negať maior. Rñdeo 3° nego minorē de rōe enī ſtupri eſt ꝙ ſit illicita defloratio v́ginis nō violenta ſiue g̊ h̊ fiat cum iniuria ſiue nō dum tñ̄ hec oīa reperianť erit ſtuprū. Ad ſecūdā cōcedo añs ⁊ nego cōñam quia vir ꝑ corruptionem v́ginitatꝭ ex coitu nō cōſequiť detrimenta que mulier per cōſimilē corruptiōem cōſequiť non enī fit minus nubilis nec aliqua ſignacula corrumpunť nec alia detrimēta que ſupra enumerata ſunt cōſequiť ideo in defloratōe mulieris poſita eſt ſpecialis luxurie ſpēs que nō ponitur in defloratione viri. Contra terciā cōcluſionē arguiť ex diffinitōe cōmuni que ſolȝ aſſignari de ſtupro. Diciť enī cōiter ꝙ ſtuprū ē illicita defloratio v́ginū ſub cuſtodia parentū ex īſtentiuȝ. Ad h̊ rñdeo ꝙ in diffinitōe iſta cōiť data nec ponunť omnia que requirunť ad ſtuprū ſcȝ ꝙ illa defloratio nō ſit violenta et poniť aliquid qđ non eſt de ratōne ſtupri ſed vt plurimū ſtupro cōiungiť ſcȝ ſub cuſtodia parētū nō eſt enī de rōne ſtupri ꝙ v́go que ſtuprať ſit ſub cuſtodia parentū ꝯſtituta: alñ enī eſt ſub cuſtodia tutorū: alñ ſub cuſtodia publica: alñ ſine cuſtodia ꝗuis in ciuitate bene recta vbicūqꝫ ſit debeat eſſe ſub tutela publica ꝗa tñ̄ cōiter ⁊ vt in pluribꝰ accidit ꝙ puella que deflorať eſt ſub cuſtodia parentū ideo h̊ in diffinitōe ſtupri a nonnullis poſitū eſt non tanq̄ indicās aliq̄d ꝑtinēs ad ſtupri rōem/ ſed tanq̄ quid in pluribus accidat manifeſtans. Contra quartā cōcluſioneȝ Ar̄ ſic vel illud facit grauitatē ſpecie differētē vel ſm̄ intentōem tm̄ nō primū quia vtraqꝫ defloratio ſub ſpecie ſtupri continetur/ nec poteſt dici ſecundū quia poſſet alius actus ſtupri dari qui ſine tali circunſtantia eſſet eque vel magis intenſus ⁊ per cōns eque vel magis grauis grauitate intentōis. Ad hanc rationē dico ꝙ illud facit grauitatē differentē ſpecie in actu interiori qui primo ⁊ per ſe dicitur ſtuprū quia habet aliud obiectum ſcȝ etatem iuuenilem puelle et ſimplicitatē eius ⁊ ignorantiam. Ad alietateȝ autem obiecti ſemꝑ ſequitur alietas actꝰ ⁊ habitus. Et ad ꝓbatōem dico ꝙ ſtuprū nō eſt ſpecies ſpecialiſſima ſed ſub ſpē ſtupri multe alie ſpecies cōtinentur. Contra quintā cōcluſionē Arguiť ſic. Puella eſt ſub poteſtate parentum pro tempore illo puericie g̊ cōſenſus parentum aufert rōem ſtupri. Secundo. ſi puella ⁊ parētes cōſentiant nulli fit iniuria g̊ defloratio eius nō eſt ſtuprum. Ad primā cōcedo ꝙ eſt ſub poteſtate parentū q̄tum ad illa in que lex ꝑmittit cōſenſum quantū autem ad ea quoꝝ lex ꝓhibet cōſenſū nō eſt in eorū poteſtate quia ꝓhibē

mū

tur a iure ne cōſentiant ꝛ ne cōſenſ⁹ faciat opatōem ſequentē licitā ꝛ per cōns ꝙtuncunq̧ cōſentiant manet integra ſtupri ratio ſc3 defloratio virginis illicita ſed non violenta. Ad ſecundā eodē mō rn̄deo ſicut ad primā contra ſcđa3 cōcluſionē. Contra octauā ꝯcluſionē Arguitur ſic. Stuprum in rōne ſua cōpletiua dicit iniuſticiā: g̊ ſtuprum nō eſt ſpēs luxurie ſed iniuſticie. Añs p3 quia rō cōpletiua eius cōſiſtit in h̊ ꝙ eſt facere iniuſticiā ſiue iniuriam et parentibus puelle quā corrumpit ꝛ inde eſt ꝙ pater poteſt ad animū reuocare iniuriā ſibi a ſtupratore factam ꝛ agere actione iniuriarū contra eu3

Ad hoc nego añs ꝛ dico ꝙ iniuſticia nō eſt de ratione ſtupri lic3 ſit ei annexa ſaltem regulariť ꝛ vt in pluribus l3 dubiū ſit vtrꝫ ſit ſibi ſēp annexa. Ad ꝓbatiōem añtis negať aſſumptu3 vt patuit in tercia cōcluſione Contra decimā cōcluſionē Arguiť ſic. Coit⁹ innaturalis eſt deterior q̄ coitus naturalis: ſed coitus naturalis p̄cedens facit ne ſequens ſit ſtuprū g̊ multo magis h̊ facit innaturalis. Ad hāc cōcedo maiorē de deterioritate que ꝓuenit ex g̃uitate culpe ſed dico ꝙ cum hoc ſtat ꝙ coitus naturalis multo plura tꝑalia ꝛ ſenſibilia detrimēta afferat q̄ innaturalis/ ex ꝑte quoꝝ attendiť rō ſtupri: non quia de neceſſitate ſemꝑ talia detrimēta inferat ſed quia q̄tu3 eſt ex ꝑte ſui hmōi primus coitus naturalis illicitus ꝛ non violentus talia detrimenta natus eſt inferre. Rō ante oppoſitū ſoluta ex dictis.

q

Veritur ſexto Vtrum raptus ſit ſpecies luxurie a ſtupro diſtincta ꝛ ab aliis luxurie ſpeciebus? Arguiť ꝙ nō ſm Iſido. qui rapto potiť ſtupro fruitur: g̊ raptus a ſtupro n̄ diſtiguiť. In oppoſitū eſt cōis doctoꝝ opinio Notandū ꝙ raptus eſt cum violentia vel in mulierē vel in eos quorū cuſtodie ꝛ ꝑtāti mulier ſubdita vel cōmiſſa eſt illatus cōcubit⁹ Dixi aūt cū violētia qa ſine violētia nō ē rapt⁹ Dixi autē in mulierē quia ad raptū nō exigiť ꝙ rapta ſit v̓go ſed ſit raptus in meretricē inuiduā in cōiugē in virginē ꝛ in corruptā quālibet ſi inferatur ei coitus per violentiā. dixi vľ i eos etc̄ quia violentia illata marito cōiugis aut patri puelle/ aut tutoribus aut hiis quibus a pr̄e vel coniuge vel tutoribus ꝯmiſſa eſt ſufficit ad raptu3 non tn̄ eſſ3 rapt⁹ ſi fornicatori mētricis vel cōcubinatio ex cōſenſu meretricis vel cōcubine violentia inferreť eodē mō dicereť de violētia in adulterū vt ab eo adulťa ſubtrahereť

Zc Notandū ꝙ puelle vel aliis in quorū tutela poſita eſt duplex eſt violentia quedā eſt circ̄ cōcubitū ipſum vt cum raptor violenť ꝛ conť diſſenſū puelle reluctantꝭ cum ea cōcubit. alia ē violentia reſpectu h⁹ ꝙ eſt ea3 educi de domo ita ꝙ puella bene cōſentit cōcubitui ſed nō cōſētit traductōi ꝛ tunc fit violentia puelle: aliqn̄ v̓o cōſentit traductioni ſed parentes aut alii reſiſtūt et tunc fit violentia in parentes aut alios quib⁹ cōmiſſa eſt/ aliqn̄ vero non fit violentia in educendo ſed fit violētia in ingrediendo domū quā ſi tutarenť parentes aut tutores filie aut etiam amici ꝛ vicini ſoli ſine parentibus ꝛ raptur⁹ violenť eam ingredereť dicereť raptus q̄l3 enī huiuſmodi violentia ad raptu3 ſufficit. Prima cōcluſio. Non ſolū raptus cōmittiť cum puella e domo patris abduciť vt corrupta in vxorē habeať. P3 quia vt dcm̄ eſt ōnis illatus cū violentia cōcubitus eſt rapt⁹ igr̄. Scđo nō ſolū rapt⁹ cōmittiť in puellas ꝛ v̓gines vt dictū eſt ſed in viduas cōiugatas ꝛ meretrices noīe rapt⁹ aliq̄tulum extenſo q̄uis tn̄ raptus meretricū nō ſit ille quē leges pena in iure deſignata ꝯ raptores punire intendunt. Tercio qa nō eſt tm̄ rapt⁹ in eas que ſunt in domo pr̄is ſed etiā in eas q̄ ſūt in alienis domib⁹. Quarto qa nō ſolū fit rapt⁹ cum puella abſtrahiť de domo patris vt tandē ducatur in vxorē ſed etiā cum abſtrahiť vt i eā concupiſcentie libido expleať cum intentōe nū q̄ ducendi eam in vxorē. Quinto ꝓbo auctoritate Simachi Pape dicentis. Raptores viduaru3 vel virginum ob immanitatem facinoris tanti deteſtantur qua auctoritate patet ꝙ non ſolum virgines ſed etiam vidue interdum rapiuntur Sexto. Abſtrahat quis virgine3 e domo patris explende libidinis cauſa vt plurimum fit/ conſtat ꝙ concubitus ſequens non eſt ſimplex fornicatio/ nec adulterium/ nec inceſtus/ nec ſtuprum cum de ratione ſtupri ſit ꝙ in eo non ſit violentia ergo eſt raptus. Eodem modo probaretur ꝙ violentia illata meretricibus eſt raptus quia non eſt ſimplex fornicatio ergo rapt⁹. Tum ſecundo quia in meretrice violēter e domo abſtracta leges non tantum puniūt violentiam illatam in educendo e domo vel in irrumpendo in domum: ſed etiam violentiam illata3 in ipſe concubitu ita ꝙ ipſe concubit⁹ violētus facit ſpecialē differentiā peccati et trahit actū qui alias eſſꝫ forīcacionis. Secunda ꝯcluſio puella q̄ e domo pris nec ipſa renitēte nec parētibꝰ reſiſtentibꝰ abducitur vt ꝯcubitū patiat̄ intēdū corrupta rapi dicitur interdum v̓o non nā ꝗ̄uis ipſa et parētes ſui non renitantur cū educitur ſi tn̄ nūq̄ int̄ eos pactū ꝯiugale interuenerit poteſt puella poſſūt etiam parentes poſtea violationi puelle diſſentire ⁊ reniti quod patet qa puella ⁊ parētes vbi reſiſtere poterant ⁊ non reſiſtunt peccant ſꝫ cōſtat ꝙ de peccato ſuo penitere poſſunt ⁊ penitēdo facinori reſiſtere cui p̓us non reſiſtendo peccauerant ſed corrūpendo eam violenter q̄ ſācte ⁊ iuſte (ex hoc maxime ꝙ non eſt materia licita illius) reſiſtit eſt raptus ergo ſi vero nec puella nec parentes qui non reniſi ſunt eductioni non renitentur corruptioni aut concubitui tūc cum non ſit illata nec puelle nec parentibus violentia non erit raptus Et hec videtur eſſe intentio Graciani triceſimo ſexto queſtione prima de raptoribus cum ait hic autem non parētibus non puelle vim intuliſſe videtur cum nō illis prohibentibus non illa renitente violent̄ ſit abducta quod probat dicens aliud eſt enī ꝓmiſſionibus aliquā ſeducē aliud ſibi vim inferre ⁊ ſequit̄ vnde quia neutri vis illata probatur raptor hoc iure dici nō debet quod dictum graciani intelligo ſi parentes et puella ipſi etiam cōcubitui non reſiſterent quia ſi in concubitu ſit violentia illa ſufficit ad raptum, gloſa autem hoc graciani dictum nō videtur approbare ⁊ dicit ꝙ gracianus allegando hoc dicit ⁊ ꝙ ſtatim ſubdit ſolutionem quoꝝ vtrumqꝫ falſum eſt nam nec allegando hoc dicit ſed ex allegatis auctoritatibus hoc concludit nec ſolutionē ſubdit vt patꝫ intuenti. Tercia cōcluſio cum minis ac terroribus fit vt vel puella vel parentes diſſentientes eductioni puelle non reſiſtunt eius eductio ac corruptio vel raptus eſt vel raptu non inferior hoc ſentuiſſe videtur gracianꝰ cum ait aliud eſt enim promiſſionibus aliquē ſeducere aliud ſibi vim inferre vbi cum promiſſionibus non enumerauit minas ⁊ terrores qa mine ⁊ t̓rores violentiam inferūt quam nō inferunt promiſſiones. Nam ſecundum Ariſtotelem tercio ethicoꝝ ea que propt̄ metum fiunt inter violenta numerâtur probatur eadē concluſio per illud quod diffinitū eſt in cōſilio pariſiēſi nullus aut viduā aut filiam alterꝰ extra voluntatē parentū aut capere p̄ſumat aut r̄gis beneficio exiſtimet poſtulandam quod ſi fecerit eis eccleſie cōmunione remotꝰ gladio feratur. Quarta cōcluſio omnis violentus cū muliere ꝯcubitus raptus dicendus eſt ſiue fiat vt habeatur in vxorē ſiue in concubinam ſiue hac intentone vt ea corrupta eiiciatur. Probat̄ omnis detentio violenta rei alicuius ſiue res eripiatur domino vt in ꝑpetuum detineatur ſiue eripiat̄ vt aliquanto temꝑe vſus eius habeatur ē rapina ergo etam violentus cōcubitus cū muliere ſiue fiat vt habeat̄ in perpetuum ſiue fiat vt habeatur pro aliquo temꝑe longo vel breui eſt raptus poſſet etiā hoc ꝓbari ratione communi adducta in p̓ma cōcluſione ⁊ hoc etiam diffinit graci. Quīta cōcl̓o raptor raptam ſi ipſi ⁊ hi in quoꝝ ꝑtāte ſunt conſenſerint in vxoreꝫ ducere poteſt. Probatur auctoritate Hierony. ita dicentis tria legittima coniugia in ſcripturis legūtur. Primum legittimū eſt virgo caſta in v̓ginitate viro data legitime. Secundum virgo in ciuitate apprehenſa a viro ⁊ illi per vim copulata ſi voluerit pater eius dotabit eaꝫ iſte vir q̄tum iudicauerit pater ⁊ dabit precium pudicicie eius. Terciū filia predicta apprehenſa ſi non fuerit voluntas patris trahet eam a predicto viro ⁊ tradet eam alii ⁊ dotabit eam ⁊ legittima erit ei ſed primū his duobus prefertur Secundo probat̄ auctoritate Ambroſii in apologia dauid deniqꝫ (inq̄t) ⁊ puelle pater illius q̄ vim cōcubitus deſpōſata ꝑtulit quinquaginta dragmas argenteas accipiet ipſa autem in cōiugio permanebit vbi Ambroſius cōcedit cōiugium raptoris cum rapta ſatiſfactione tamē patri puelle prius facta. Sexta cōcluſio priuſq̄ int̄ raptorem ⁊ raptā legittimum conſtituatur matrimoniū oportꝫ vt puella rapta patris primum reddatur poteſtati et rapine crimen cum digna penitentia emendetur. probatur excommunicatus niſi ſatiſfactione premiſſa non poteſt matrimonium cōtrahere cum non ſit ſacramentoꝝ capax ſed raptor a iure excōmunicatur ergo non poteſt matrimonium ꝯtrahere niſi prius ſatiſfecerit ſed non ſatiſfacit nec digne penitet niſi puellam raptam patris poteſtati reſtituerit et alia ad impleuerit que iura precipiunt adimpleri quia nullus perſeuerando in crimine ſuo ſatiſfacit vel digne penitet igitur. Maior eſt nota. Et Minor probatur/primo per illud conſilii calcedonenſis viceſimo ſeptīo capittulo. Eos qui rapiunt puellas ſiue mulieres ſub nomine ſimul cohabitādi cooperantes aut conuiuentes raptoribus decreuit ſancta ſynodus vt ſi quidam clerici ſunt decidant a proprio gradu ſi vero laici anathematizant᷑ ecce vbi non ſolum raptores ſed etiam cooperatores et conuiuentes anathematiſat ſynodus calcedonenſis. Et hoc ipſum in concilio cabilonenſi confirmatum eſt. Secundo probatur auctoritate Gregorii pape. Si quis inquit v̓ginem vel viduam niſi deſponſauerit rapuerit vel furatus fuerit in vxorem cū ſibi fauentibus anathema ſit. Tercio probatur per illud quod ſtatutum eſt in cōcilio pariſieñ nullus autem viduam aut filiam ⁊c̄. vt allegatū eſt in ꝓbatione tercie ꝯcłonis hoc idē cēſuit ſymach⁹ papa ſignāter he raptorib⁹ ſacrarum v̓ginū ſiue ille ꝯſentiāt ſiue ñ ⁊ h̾ maxīe ſi eas in mat̄monio ſuo ſociare tētauerint ita dicens raptores igitur viduarū vel v̓ginum ob īmanitatem tāti facinoris deteſtamur illos vehemēti⁹ ꝑſeuerando ꝗ ſacras v̓gines vel violētas vel inuitas in mat̄moīo ſuo ſociare tētauerīt quos ꝑ tāti nefandiſſimi crimīs atrocitate a cōmunione ſuſpendi precipimus. Et ſi dicas ꝙ ſi ſacras v̓gines matrimonio ſuo ſociare temtant ñ ſunt raptores maxime cum ille conſentiunt.

Reſpondeo ꝙ ſi hec pena ſit impoſita ſtupratori earum magis raptori cenſetur impoſita in quaꝝ raptu' lex ciuilis nō ſolum raptum' ſꝫ conatū rapiendi pena capitis feriēdū cenſet: nā vt ait iuſtinianus imperator. Si ꝗs non dicam rapere ſed attemtare tm̄ modo matrimonii iungendi cauſa ſacratiſſimas virgines auſus fuerit capitali pena feriat᷑. Attemtare aūt raptuꝫ non eſt producere raptum ad effectū quia tunc idem eſſꝫ quod rapere ſed eſt aliquid facere rapiendi cauſa ex quo etiam raptus impleret᷑ ſi ſi nō impediret᷑ nec video ꝙ attemtare multuꝫ differat a conari quicquid dicat gloſa cum quicunqꝫ conat᷑ aliq̄d ad effectum perducat ⁊ motum aliquem exteriorem habeat ſicut ille qui attemtat. Quarto probatur auctoritate graciani qui ex ſuꝑioribus auctoritatibus ꝯcludit ꝙ rapta raptori copulari non poteſt q̄ diu ille raptor et illa rapta iure appellantur hoc autem ē q̄ diu cōtra voluntatem parentum raptam detinet raptor ac rapine ſue penitentiam non egerit cum autem hec facta fuerint non prohibentur adinuicem copulari. ſi autem in predictis canonibus non intelligeret᷑ ſentētia eo ipſo lata ſed cauſa diſcuſſa in iudicio ferenda nō poteſt ex his concludi quod dictum eſt quia non prohibetur expreſſe in his ne raptor raptam in cōiugio habeat credo tamen ꝙ predicte auctoritates intelliguntur de ſententia ipſo facto lata ⁊ rationabiliter nam cum frequenter fiat raptus vt puella contra voluntatem parentum in coniugem habeatur ſacra conſilia huic incommodo occurrere violentia fecerunt raptores ſacramētorum incapaces vt matrimonium poſt raptum attemtatum etiam ex conſenſu puelle nullum ſit. Quinto probatur ex concilio meldēſi vbi ſic dicitur. ſi autem necdum eas quas rapuerant cum voluntate parentum ſub deſpōſationis vel dotali nomine in coniugium duxerunt quando hec conſtitutionibus fuerit promꝉgata ab eorum coniunctione ſeperentur ⁊ publice penitentie ſubigantur et rapte parentibus legaliter reſtituantur. peracta vero penitentia publica ſi etas incontinentiam exegerit ex vtriuſqꝫ partibus placito coniugio ſocientur nō in his ergo regulam cōſtituimus ſed magis vt leonis verbis vtar ꝙ ſit tolerabilius eſtimam⁹ ſed ſi vnus ex coniugatis obierit ⁊ is qui penitentiam publicam exegerit ſuperſtes extiterit iterare coniugiū non preſumat niſi epiſcopus aliquam conceſſerit indulgentiam vt grauiorem poſſit amouere culpam. Ex quo decreto patet clare quod diximus q̄uis gracianus in contrarium exponēdum putet qui dicit ꝙ per hoc decretum prohibetur ne raptori rapta poſt penitentiam copuletur ſed bene ꝯcedit ꝙ alia poſſit ſibi copulari quod probat ſic per hoc decretum tam raptor q̄ rapta penitentie publice ſubiici precipiuntur ergo ſi inter eos poſtea factum fuerit coniugium quocunqꝫ eorum decedente ſemper remanebit is qui publicam penitentiam exegit ꝙ ſi ita eſt non diceretur ibi ꝙ ſi vnus ex coniugatis obierit et is qui pententiam publicam exegerit ſuperſtes extiterit.

Ad hoc reſpondeo negando antecedens nam cum dicit et publice penitentie ſubigantur de ſolis raptoribus loquitur quia de raptis ſtatim ſubiungit ⁊ rapte parentibus legaliter reſtituantur. Et hec eſt opinio gloſe que in hac parte contra gracianum ſentit ita dicens ſuper illo verbo publicam raptori imponitur publica pñia nō rapte ꝗa nō ita ꝯſtat an rapīe ꝯſēſerit addo ꝙ q̄uis etiā ꝯſtaret eā rapine conſenfuiſſe non eſſꝫ tamen ſibi ꝓpter hoc imponenda penitētia quia raptor in multis dānificauit raptā rapta aūt ſibi ⁊ parētibus ⁊ nõ raptori dānum intulit. Et ideo henricus cōtra gracianuꝫ apte ſentit ita dicēs raptor acta penitentia pōt cōtrahē cū rapta ⁊ cā mortua nõ ducat aliā ꝓpter enormitatem crimis. Ex qua concluſione infero q̄ q̄tumcunqꝫ rapta in raptoris coniugium eo ꝑſeuerante in raptu ꝯſentiat nõ conſtituit̃ int̃ eos matrimoniū legittimū patet q̄a vt dictum eſt raptor excōicatiōis ſententiā incurrit a qua eo perſeuerante in raptu nunq̄ abſoltur ergo nec legittimū matrimoniū cōtrahit.

Septima cōcluſio raptor niſi bñficio epiſcopi ad ſecūdas nuptias trāſire nõ poteſt. Patet ex vltima clauſula decreti meldeū pro p̄cedenti cōcluſione allegati: hec enī eſt vna de penis raptoris. Tū ſcđo quia nõ ꝑmittit̃ ſibi cōiugiū niſi cū pro etate formidāda eſt incōtinētia regularit̃ autem accidit ꝙ mortua vxore ꝯtrāſita eſt illa etas ideo tūc ſibi nuptie in penā raptus denegātur hic aūt ſecūdas nuptias appello eas que p̄mas poſt raptū ſequerentur ſi fierēt. Octaua cōcluſio ad legittimū int̃ raptorē ⁊ raptā cōiugiū non ſufficit raptoris ⁊ rapte ⁊ parentū ſuoꝝ conſenſus. patꝫ quia vt allegatū eſt in ſexta ꝯcluſiōe multiplicit̃ exigitur ꝙ rapta reſtituat̃ parentib⁹ ⁊ raptor publice penitentie ſubiiciat̃ alias ſemꝑ manebit excōmunicatus nec ad ꝯtrahendū erit habilis. patꝫ ſecundo auctoritate aquiſgranieñ cōcilii ita diffinientis placuit vt hi qui rapiunt feminas vel furantur aut ſeducunt eas nullatenus habeant vxores q̄uis eis poſtmodū conueniant ant eas dotauerint vel nuptialit̃ cum conſenſu parentum ſuoꝝ acceperint. vbi ſm̄ rei veritatem cōcilium illud non prohibꝫ totalit̃ coniugium inter raptorem ⁊ raptam ſed vult ꝙ illa que exꝑmit ſcꝫ dotatio ⁊ parentum cōſenſus ⁊ carnalis copula ſiue cōuentio non ſufficiat ad legittimū eoꝝ ꝯiugiū nec valet qđ dicit gracianus ꝙ hec auctoritas nõ preiudicat auc̃ti Hieronymi maxime cū illa teſtīonio diuīe legis innitat̃ nam ſi hoc cōſiliū diffinuiſſet illud quod gracianus ait ſcꝫ ꝙ nec etiā cum voluntate parētis raptores raptas pñt hr̄e cōiuges preiudicaret auc̃ti Hieronymi q̄a in cauſis decidendis preferunt̃ cōſilia auc̃tibus ſcoꝝ ratꝝ nec valet qđ Hieronymus innitit̃ teſtimonio diuīe legis nā Hieronymus bene allegat ꝙ ita factū eſt in antiq̄ lege ſꝫ ex hoc nõ pt argui ꝙ nūc fieri liceat vel ꝙ cōcilia ſtatuere non poſſunt ne fiat vt ptꝫ de cōiugiis in multis gradibus cōſanguineitatis que erāt ꝑmiſſa in antiqua lege nunc aūt ſunt prohibita. Dico gͦ ꝙ Hieronymus nõ cōtradicit huic decreto ſed nõ omnia expreſſit que ad cōtrahendum mr̄imoniū int̃ raptorem ⁊ raptā iura fieri volunt quare etiam in hoc eodem errat cum auctore ſuo gloſator. Nona concluſio raptus eſt ſpecies luxurie ab aliis diſtincta patꝫ ſatis ex dictis. Contra p̄mā cōcluſionē arguit̃ auctoritate graciani xxxvi.q.i.dicent̄ Raptus admittitur cum puella violenter a domo patris abducit̃ vt corrupta in vxorem habeatur. Ad hoc reſpōdeo ꝙ dictum graciāi eſt verꝝ dictū ſed nõ eſt vera et bona diffinitio nec cōſonat aliis ab eo ibidem recitatis et approbatis ⁊ iō illud magis dicit exempli ⁊ differentie cā ſed nõ diffiniendi gratia. Contra ſecundā cōcluſionem arguit̃ vbi non eſt violētia ibi nõ eſt raptus ſed in predicto caſu nulla eſt violētia ergo ibi non eſt raptus. Minor patet per gracianū dicentem hic autem neqꝫ parentibus neqꝫ puelle vī intuliſſe videtur cū neqꝫ ill̄ ꝓhibētib⁹ neqꝫ illa renitēte violent̃ ſit abducta. Confirmatur illa de qua hic loquit̃ violenter eſt abducta vt patꝫ ex forma verboꝝ et nec ipſa nec p̄entes reniſi ſunt ergo ſtat aliquā violent̃ abduci cum nec ipā nec parentas eius renituntur. Secundo quia ſtat nec ipſam nec parentes reniti ⁊ tamen tutores aut vicinos et amicos reniti ſed ſi ipſi renitantur ⁊ abducat̃ erit violentia ⁊ raptus igitur. Tercio quod ſemel placuit diſplicere nõ poteſt ergo ſi ipſa ⁊ parentes conſentiant eductioni non cenſebitur violentia nec raptus nec etiam iure cenſebuntur diſſenſiiſſe ⁊ reſtitiſſe corruptioni. Ad p̄mam nego minorem et ad probationem dico ꝙ gracianus intelligit ſi parentes et puella nõ renitantur nec eductioni nec concubitui.

Ad confirmationem nego primam partem antecedentis ad probationem dico ꝙ dictum illud habet duplicem ſenſum vnum ſecundum ꝙ negatio cadit ſupra totam propoſitionem et tunc propoſitio nihil affirmat nec violentiam ponit. Alium cum cadit ſupra partem orationis ita vt dicat cum ſit violenter nec ipſa nec parentibus renitentibus ⁊ hocͦ nõ intelligit ſꝫ primo modo. Ad ſecundam dico ꝙ tutores loco p̄entū ſūt: de vicinis ⁊ amicis dico ꝙ vtͦ faciūt in p̄ntia p̄entū nõ renitētiū ⁊ tūc nõ videt̃ reſiſtentia eoꝝ facere raptū vel in abſentia cū

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

viſilr exiſtimant parētes eē reuiſuros eductōi puelle ⁊ tūc reſiſtentia eoꝝ videť facere raptū cū ibi ſupplere pn̄tiā parentūvideanť. Ad t̄ciaꝫ dico ꝙ cōſenſus aliqñ fit circa licita aliqñ circa illicita circa licita puta in pactis: dico ꝙ illud quod placuit ſic ꝙ per cōſenſum firmatū ē pactū ñ p̄t diſplicē ſi ſit ꝯſēſ⁹ cc̄ illiciť dico ꝙ illō̦ qō̦ placuit p̄t diſplicē̦ alias nō eſſꝫ poſſibiľ in pctōre ꝑfecta cōtritio. Cōtra q̄rtā cōcluſionem arguiť q violenť ꝯcumbit cū mētrice nō puniť pena raptoris g̊ talis cōcubitus nō eſt raptus. Secundo qui ꝯiugē ſuā violenter e domo ꝑentum educit ⁊ violenť etiam corrumpit non cōmittit raptū ⁊ tñ in tali eſtviolentus ꝯcubit⁹ igiť. cōtingit enim aliqñ ꝙ ꝓpter iuuentutē puelle parētes pacti ſūt ꝙ vir ñ vteť vxoreuſqꝫ ad certā etatē pono ꝙ añvelit vti poſt nuptias celebratas ⁊ violenť abſtrahit ⁊ violenť corrūpit

Tercio pono ꝙ ſit habita collocutō de nuptiis puelle cū aliquo ⁊ añ cōſūmationē ipſeviolēter extrahat ⁊ corrūpat ꝯſtat ꝙ talis nō eſt ſua ⁊ violenť cōcumbit ⁊ tñ nō eſt raptus igitur ꝙ nō ſit raptus patꝫ per illud gelaſii pape lex illa p̄teritoꝝ ṗncipū ibi raptū dicit eſſe cōmiſſum vbi puella de cuius nuptiis nihil ante actū fueritvideať abducta. Ad ṗmā cōcedo añs ſꝫ hoc nō eſt quia ibi nō fit raptus ſed q̄a perſona que offendiť eſt vilis quā legiſlator nō tāti facitvt in violentia illius rei recipiat tam grauē vltionē quā multociens turpiť pecunie grā cōmunicauit. Ad ſecūdam ꝯcedo ṗmā ꝑtem añtis maxime vbi ꝯſtat ⁊ ṗuate ⁊ publice eaꝫ eſſe ſuā ſi aūt de hoc nō cōſtaret aut queſtioṽteret corā iudice habenda eſſꝫ pro nō ſua ⁊ nego ꝯñam q̄a concluſio intelligiť devioléto cōcubitu cū nō ſua licꝫ tñ violentia nō rōnabilis cum nō ſua ſit punienda Ad t̄ciam nego ꝙ in tali caſu non ſit raptus nihil enim actum ſenſeť de nuptiis cum non quicq̄ pactis nuptialibus firmatum eſt vtrum autem violentia illata añ q̄ pacta illa auctoritate eccleſie firmata ſint ſufficiat ad raptum. Alia queſtio eſt Nam ſi ſit ſua ſine interuentōe auc̄tus eccleſie non eſt raptus ſi nō ſit ſua nihil actum de nuptiis cenſeť ⁊ videť raptus. Cōtra nonā cōcluſionem arguitur ſic ſecundum iſidoꝝ raptus eſt omnis illicitus concubitus a corrumpendo dictus ergo raptus non eſt ſpecies luxurie. Secundo violentia per quam raptus ponitur differre ab aliis per accidens ſe habꝫ ad luxuriā ergo rapt⁹ non eſt per ſe ſpecies luxurie cōſequentia tenꝫ quia nihil quod ſe habꝫ per accidens ad aliq̄d ſpeciem ſub eo cōſtituit. Tercio peccatum luxurie per matrimoniū cohibetur ſed raptus m̄rimonium impedit vt patuit ex concluſionibus ergo raptus non eſtſpecies luxurie.

Quarto ſi raptus ſit vna de ſex ſpeciebus luxurie ṗncipaliť ſignificat cōcubitū ſed hoc ē falſum igitur. Minor patet quia ſi principaliť ſignificaret cōcubitū tunc ibi non eſſet raptus vbi non eſſetviolentus cōcubitus et per ꝯñs cū puella abſtrahētur violenter ſed non corrumperetur violenter nō eſſꝫ raptus cuius oppoſitū dictū eſt. Quinto aliquis raptus eſt ſtupruꝫ aliq̄s adult̄iū aliq̄s ſimplex fōricatio aliq̄s peccatum contra naturā ⁊ aliq̄s inceſtus inceſtus igiť prima ꝑs añtis patꝫ in raptu virginū ſecūda in raptu mulieris cōiugate: tercia in raptu meretricis: quarta in raptu pueri vel mulieris abutendi cā: quinta in raptu ꝯſanguinee: ſexto pōtviolenť abſtrahi puer e domo parentis ⁊ haberi cū eo cōcubitusviolētus ſicut puella ſed ṗmaviolentia nō facit raptū ergo nec ſecūda.

Septimovolo ꝙ aliquis abſtrahatviolenter puellāvt eam corrūpat ſed tamen de facto non corrumpit quia vel impediť vel poſt abſtractionem penitet: tunc ſic ſi raptus ſit ſpecies luxurie ibi non eſt raptus et tamen ibi ſunt omnia requiſita ad raptum ergo raptus nō eſt ſpecies luxurie. Ad primā dico ꝙ Iſidorus non loquitur de raptu proprio ſed cōmuniť de eo loquitur ⁊ pro luxuria accipit. Ad ſecundā cōcedo añs ſꝫ nego ꝯñam q̄a differētie inferioꝝ per accidēs ſe habent ad ſuꝑiora cum nō p̄dicentur de eisvniuerſaľr. dico tamen ꝙ ꝯſtituit per ſe ſpēm ſub luxuria eo mō quo in talibus poteſt aliquid per ſe cōſtitui ⁊ diffiniri ⁊ (vt dicit Tho) violentia videtur procedē ex magnitudine cōcupiſcentie qua aliq̄s nō refugit pericula que ſibi imminēt violentiā inferēdo q̄tacunqꝫ tamen ſit ꝯcupiſcentia ſi nō inferatur violentia nō erit raptus. Ad terciam cōcedo vtranqꝫ partem antecedentis ⁊ nego cōſequentiam. dicit tamen Thomas ꝙ raptus non dirimit matrimoniū iam contractum ſed impedit contrahendum quod ſi intelligat de eo quod ꝯtractum eſt ante raptum cōcedo ſi forte tunc in queſtione ſit an ſit contractum ſi intelligat de matrimouio contracto poſt raptum ante tamen conſenſum parentum et penitentiam legittimam / hoc non uidetur mihi iuri conſonum propť allegatiōes ſuꝑ factas nec iura illa abrogata ſunt nec eis vt dictum eſt contradicit Hieronim⁹. Ad iiii. ꝯcedo p̄mā ptē an̄tis ⁊ nego ſecūdā. ⁊ ad ꝓbatōez dico ꝙ violent⁹ dicit̃ cōcubitus nō ſolū ꝓpt violētiā illatā in ope ip̄o libidioſo ſed etiā cū ſit violētia in his p q̄ attētat̃ ꝯcubit⁹ ⁊ qa ſi nō ſit cōcubitus nō ē violēt⁹ cōcubitus ideo ad raptū nō exigit̃ ꝙ ibi ſit violentus ꝯcubitus ſed ſufficit ꝙ ſit violenta ꝯcubitus attētatio. Et ſi dicas ꝙ oī raptu aliqd rapiat̃ ſ3 ibi nihil rapit̃ g̊ ibi nō eſt raptus. Rn̄deo negādo maiorem ſed omī raptu aliqd rapitur aut rapi attētatur Ad v. dico ꝙ ſtupꝝ adult̄ium ⁊ ſic ꝺ al̃. aliqn̄ accipiūtur vt ſūt ſe inuicē excludentia ⁊ tūc in diffinitōe vniuſcui⁹ꝗꝫ eoꝝ intelligit̃ aliqd excludēs id quod ꝓp̄e ptinet ad roem̄ alti⁹ vt ſtuprū eſt defloratio v̓gis cōſentiēt̃ nulla ꝓximitate cōiuncte. et ſimplex foricatio ē natural̃ cōcubit⁹ ſoluti cū ſoluta corrupta cōſentiente ⁊ nulla ꝓximitate cōiuncta ⁊ hoc mō iſta nō verificātur de ſe inuicē nec eni hoc modo ſtupꝝ eſt adulteriū nec raptus aliquod eoꝝ eſt formalit̃. Aliomō accipiunt̃ ſine hmōi mutua excluſiōe ⁊ tūc coincidūt in eodē actu ſed rōnes eoꝝ ſunt diuerſe vt idem actus erit raptus ⁊ ſtupꝝ alia tn̄ rōne dicetur raptus ⁊ alia ſtupꝝ et ſecundum hunc modum poteſt ſuſtineri Thomas dicens ꝙ aliquis raptus eſt ſtuprum vt quando aliquis violentiā infert ad v̓ginem deflorandā quādoꝗꝫ vero non vt ſi rapiat viduā vel puellam corruptam ſed prima acceptio videtur mihi doctrinalior non enim proprie qui rapit v̓ginem ⁊ deflorat eam violēter committit ſtupꝝ ſed committit raptum ſtuproſum ⁊ qui rapit conſanguineam committit raptū inceſtuoſum ⁊ pctm̄ eius cōtinȝ ſtupꝝ ⁊ raptum aut īceſtū ⁊ raptum ſed tamen non eſt ſtupꝝ quia eſt cōcubitus violenter attemtatus

Ad ſextā nego minorē eſt enim raptus ī violēto cōcubitu maſculoꝝ a feminis quod raro fit ⁊ a viris qꝺ fit crebrius ſicut in violento ꝯcubitu puellaꝝ. Ad ſeptimā admitto caſum et nego primā ptem an̄cedentis fuit enim ibi libidinoſa volitio que ad luxuriā ſ̄m ſpeciem luxurie pertinebat cuius volitionis executio īpedita eſt aut forte ſi penituerit mala voluntas fuit per penitentiā emēdata.

q Veritur octauo vtrꝝ adult̄iū ſit ſpecies luxurie ab aliis diſtīcta ? Arguitur ꝙ non tam in ſtupro q̄ in adulterio violatur mulier aliene poteſtati ſubiecta ergo ſtuprum ⁊ adulterium nō diſtinguunt̃. In oppoſitum eſt cōmunis auctoꝝ ſententia. Notandum ꝙ adulteriū eſt alt̄ius thori violatio mulier enim ꝑ ꝯiugiū fit thorus viri ⁊ vir dicitur thorus mulieris ⁊ corpus mulieris ſ̄m apl̄m ē in poteſtate viri ⁊ corpus viri in ptāte mulieris Ex quo patȝ ꝙ ſi mulier cōiugata cū viro ſoluto cōcumbat vterꝗꝫ adulterat̃ qa mulier violat thoꝝ viri ſui in hoc ꝙ ipſa cōmunicat thoꝝ viri ſui alt̄i qꝺ tn̄ nō habȝ in ptāte ſua vt cōicet. Silr̃ vir ille ſolutus adulterat̃ qa violat thoꝝ alt̄ius hoc eſt cōcumbit cum ea que eſt thorus alt̄ius. Prima cōcluſio cōiugatus cū ea quā ſcit eſſe ſolutā cōcumbēs adulterat̃. Probat̃ p̄mo quia ſe thoꝝ alt̄ius exiſtentē ei cuius nō ē violandū tradit ergo adulteratur. ꝯn̄a tenȝ qa hoc faciendo violat thoꝝ alt̄ius qa ſe qui ē thorus alteri⁹ violandū tradit ⁊ exhibet. Secundo ſoluta cōcumbens cū cōiugata adult̄atur g̊ ⁊ ꝯiugatus cū ſoluta. ꝯn̄tia tenet qa in vtroꝗꝫ delictum eſt par ⁊ equale ceteris paribus. ⁊ an̄s pȝ qa accedit ad thoꝝ alterius. Ex quo infero ꝙ accedere ad thoꝝ alterius viri nō eſt diffinitō adulterii qa licȝ in omī adult̄io fit acceſſus ad thoꝝ alt̄ius tn̄ nō ſolū ille adulterat̃ q accedit ad thorum alterius veꝝ etiam ille vel illa ad quam acceditur cū tamen ſit thorus alt̄ius adulterat̃ nec ille ſolus violat thoꝝ alterius qui ad thoꝝ alterius accedit ſed etiam qui cum ſit thorus vnius ad alterius ſe ꝯcubitū exhibet

Secunda cōcluſio adulterium eſt peccatum mortale multū graue. probatur ꝙ ſit mortale quia eſt diuina lege prohibitum vbi dicitur non mechaberis nō ꝯcupiſces vxorem proximi tui ꝙ ſit multum graue ꝓbatur: ſuſcipit enim primo grauitatem qa cōtra vnum de decem preceptis diuinis. Secūdo qa non ſeruatur fides ī facie eccleſie promiſſa ⁊ auctoritatis eius interuentu firmata et roborata. Tercio qa per hoc cōiungunt̃ in cōcubitū qui non ſunt prius coniuncti per mat̃monii vinculū ſed hoc eſt commune ſimplici fornicationi ⁊ multis aliis ſpeciebus luxurie. Quarto quia per adulteriuȝ et hi potiſſime mulieris fit incertitudo prolis et frequenter recipiuntur in hereditaria ſucceſſione pares qui ſunt origine diſpares. Quinto quia frequenter bona domus diuiduntur ⁊ diſtrahuntur vt adulterina proles nutriatur. Sexto quia frequenter eſt cauſa abortus ⁊ homicidii. Septio qa nihil ē ꝙ ita turbet ciuitatē ⁊ trāſquillā ei⁹ pacē impediat ſiue adulterium

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ideo a legiſlatoribus fuerūt g̃uiſſime pene contra adulteros ⁊ adulteras īſtitute propt̄ dolorē ex violato thoro ſuſceptū ſecūdū illud ꝙ habet gloſa. amos ſeptimo non eſt tātus dolor ī filia ſtuprata q̄tus in vxore polluta ⁊ paulo poſt q̄ſi marit⁹ vxorē mallit īterfici q̄ pollui. Tercia cōcluſio adulteriū cōiugati cum aliena eſt grauius q̄ cōiugati cum ſoluta. Probatur in adulterio cōiugati cum aliena ē ex parte vt̄uſq̄ duplicis thori violatio nam cōiugatus ſe thorum ei cuius non eſt violandum exhibet ⁊ ad thoꝝ alt̄ius accedit ſimilit̄ mulier illa aliena ſe thorum alterius ei viro qui nō eſt ſuus violādā exhibet ⁊ accedit ad viꝝ qui eſt thorus alt̄ius mulieris in alio aūt nō eſt niſi vnius thori violatō

Quarta cōcluſio nō omnis credens adult̄ari adulterať. Probatur nullus ſolut⁹ cōcumbens cum ſoluta adult̄atur ſed aliq̄s credens adult̄ari eſt ſolutus cōcumbēs cum ſoluta ergo aliq̄s credens adult̄ari nō adult̄atur. Maior videtur manifeſta ex diffinitiōe adult̄ii. Minor ꝓbať quia ponať caſus ꝙ aliquis ſolutus eam cum cōcumbit que eſt ſoluta credat nō eſſe ſolutam tunc in illo caſu ipſe credit adult̄ari ⁊ tamē ipē ſolutus ꝯcumbit cum ſoluta. Secundo aliq̄s erronee credit adult̄ari g̊ aliq̄s credens adulterari nō adulterať. ꝯn̄tia tenꝫ da oppoſitū cōſequētis omnis credens adult̄ari adulterať ſequitur oppoſitum antecedentis ſcilicꝫ nullus erronee credit adulterari ſi enim erronee credit adulterari decipiť in credendo et quod verum eſſe credit eſt falſuꝫ ergo ſi erronee credit adulterari ſl̄m eſt ꝙ aul̄tetur g̊ veꝝ eſt ꝙ non aulteretur. Secundo probatur illa cōſequentia per expoſitionem an̄cedentis. iſta enim ego erronee credo adult̄ari ita exponiť ego credo adult̄ari ⁊ non eſt ita ꝙ ego adultero. An̄cedens aūt ꝓbatur quia ſōniās erronee credit ſe adulterari. tū ſcd̊o q̄a nō min⁹ cadit erronea credulitas circa hoc quod eſt adulterari q̄ circa iſta comedere occidere equitare ⁊ hui⁹ mōi. tercio non oīs credēs occideri hoſtem occidit hoſtem nec ōnis credens furari furatur g̊ nec ōnis credēs adulterari adulteratur an̄cedens patet q̄a aliquis credens occidere hoſtem occidit int̄dū patrē aīciſſimū ⁊ credens capere rem alienā int̄dum capit ſuā. Quinta cōcluſio mulier adulterans multo grauius peccat q̄ vir adult̄ans probatur peccatum quod ceteris paribus magis cenit in infamiā magis cedit in dedecus ⁊ opprobriuꝫ domus familie ⁊ tocius generis ceteris paribus eſt grauius ſed adulteriū mulieris magis cedit in infamiā domus ⁊ dedecus ⁊ opprobriū tocius familie ac generis q̄ adulterium viri igitur. Minor patꝫ quia domus ⁊ familia maiori habeť opprobrio ꝑ hoc ꝙ mulier adult̄atur q̄ ſi vir ⁊ cum filia eſt danda nuptui magis recipitur argumentum future impudicicie ex impudicicia mulieris q̄ ex impudicicia viri. Secundo omnis luxuria ſiue omnis cōcubitus illicitus eſt deformior ⁊ turpior in muliere q̄ in viro ergo ⁊ adulteriū. An̄cedens ptꝫ ex communi eſtimatione ōnium nullus eſt enī parens qui non grauius ferat luxuriam filie q̄ filii. Tum ſecundo quia quanto aliqua virtus eſt magis propria alicui tanto vicium magis oppoſitum illi virtuti eſt opprobroſius ſed caſtitas eſt magis propria mulieribus q̄ viris ⁊ deſideramus eam magis eminere in mulieribus q̄ in viris ſicut etiaꝫ fortitudo eſt magis ꝓpͣa viris q̄ in mulieribus: ⁊ ob hoc dicit Quintilianus pudiciciam in milite quid laudem? femīarum magis eſt iſta virtus. igitur. Tercio illud vicium ceteris paribus eſt grauius eſt grau⁹ ex quo in politia plura detrimenta ꝯtingunt ſꝫ ex adulterio mulieꝝ plura detrimenta contingunt in policia q̄ ex adulterio viroꝝ igitur. minor patꝫ q̄a ex adulterio mulieꝝ directe ꝓueīt incertitudo prolis ex adulterio autem viroruꝫ nō. Nam ſi vnus vir cōmunicaret ſe decem mulieribus quaꝝ nulla ſe pluribus cōmunicaret non eſſet incertitudo prolis: ſed ſi mulier communicaret ſe decem viris quoꝝ nullus alt̄i ſe mulieri cōmunicaret fieret incertitudo prolis ex adult̄io etiam mulieris ꝓuenit impedimentum generationis quanto enim pluribus mulier ſe communicat tanto eſt ad generationem ineptior exſurgunt ntiam plures: perturbationes ⁊ diſſentiones in ciuitate ex adulterio mulieꝝ q̄ viroꝝ: Cadit etiam regularit̄ multo facilius cōſuetudo adulterii immo ⁊ vniuerſe luxurie per adulterium mulieꝝ q̄ viroꝝ nam cū ea pars que videtur a caſu remotior ruit tot⁹ edificii ruina vehementer formidanda eſt. Ex his omnibus ſequitur ꝙ adulteria mulieꝝ ſūt peccata grauiora q̄ viroꝝ. In iſta autem cōcluſione viꝝ ⁊ mulierē accipio vt ſunt nomīa ſtatus nō vt ſūt noīa ſexus. Sexta cōcluſio. et ſi is q cū vxore alt̄ius q̄ publice meretricať cōcūbit fit adulter peccatum tū eius eſt minus graue q̄ peccatum illius qui adulteratur cum muliere que honeſte cum viro ſuo conuerſatur. pro batur quia adulteriū eius qui primo mō adulterat̄ nō est cā tot ⁊ tantorū detrimentoꝝ/quot et quantorū cā est adulteriū scđi. Tum scđo qꝛ nullus dubitauit vnq̄ de scđo an sit adulter ꝙ pena legis puniendus. de primo autē multi sapiētes dubitauerunt: vt p3 per Quin. de institutiōibus oratoriis.   Septima cōclusio. Primū adulteriū mulieris est ex parte viri adulterantis ceteris paribus grauius. P3 qꝛ sicut graui⁹ est seducere v̓ginē3 q̄ corruptā ⁊ cōiter plura ex eo damna oriunt̄ ita seducere castā cōiugē ē multo grauius q̄ cum impudica concumbere. Scđo ōne illud pctm̄ per qđ piclitat̄ maior castitas ceteris parib⁹ est grauius: sed per pctm̄ viri primo seducentꝭ nuptā a cōiugali castitate piclitatur maior castitas ceteris pibus: g̊ pctm̄ hmōi viri est graui⁹ qđ intelligo cū ipse ħ agit sciens et volens ⁊ reputand⁹ est scire mulierē eē castā cum nō h3 pbabilē i: no vehementē cōiecturam de opposito.   Octaua cōclusio. Cū apud xp̄ianos nullus possit esse rōnabilis cōsensus cōicādi thorū suum alteri: cōsens⁹ vnius coniugū impedire nō potest cōcubitū alterius cum nō suo esse adulteriū. pbat̄ quilз cōiugū illā dedit ptātem corpis sui alteri ad cōcubitū quā eccl̓a i sacramento mr̄imonii instituit approbauit ⁊ confirmauit: sed eccl̓a solū instituit datōem ptātis qua quisq̄ alteri petenti debitū reddere teneretur nisi intueniret impedimentū legittimu3 et nunq̄ voluit nec approbauit datōe3 illā mutue ptātis qua poss3 alteri ꝯcedē vsū alteri⁹ cui vol3 sed tm̄ eam qua possit vti g̊ nō potest esse rōalis cōsens⁹ apud cristianos cōicandi thorū suū alteri cū alt̓ nō dederit alteri ex vi sac̄mēti mr̄imonii ptātem cōicandi sed vtendi tm̄: cōstat aute3 ꝙ alter nō h3 in corpus alteri⁹ potestatē nisi illam quā ex institutōe ⁊ approbatiōe ecclesie p mr̄imonii sac̄mentū accepit. Scđo si posset esse talis cōsensus sequeret̄ ꝙ sine pctō cōtingēt in ciuitate pmiscuus vsus vxorū ⁊ icertissima plis cōfusio: sed hec sunt g̃uissima incōuenientia i ciuitate ⁊ que a ciuitatib⁹ bene institutꝭ semp reiecta sunt igr̄. Et pt3 cōna qꝛ pono ꝙ maior ps ciuitatꝭ cōsentiat in vsu mutuo vxoꝝ. Nā si vn⁹ possit cōcedere vsu3 sue vxoris vni aut duob⁹ poterit ⁊ tribus ⁊ quatuor ⁊ sic de aliis quo posito seq̄rent̄ incōuenientia dcā. Ex quo infert̄ ꝙ vir non h3 oīo eandē potestatē in corp⁹ vxoris quā h3 in res suas mobiles vel imobiles. pt3 qꝛ res suas potest vēdere donare locare ⁊ oīno a se alienare sed vir nō potest hec de vxore facere s3 tātū potest ea vti igr̄.

Nona cōclusio. Adulteriū est spēs luxurie ab aliis distincta. ꝙ sit spēs luxurie p3 qꝛ est illicit⁹ cōcubitus. ꝙ sit ab aliis distincta p3 quia est alieni thori violatio qđ nulli alteri cōuenit. Possent tm̄ addi alie pticule per quas differret adulteriū a ceteris spēbus luxurie: vt p naturale a pctō ꝯ̄ naturā/p nō violentū a raptu: per nō cōsanguinitate cōiunctum ab incestu/p alienū a stupro ⁊ simplici fornicatōe.   Contra primā ꝯclusionē Ar̄ sic pmo. adulterari est ad thorū alienū accedere: sed tal̓ nō accedit ad thorū alienū g̊ nō adulterat̄.   Scđo mulier illa nō adulterat̄ in p̄dicto casu g̊ neq̄ vir. cōna t3 qꝛ adult̓ ⁊ maxime s̄m op⁹ exteri⁹ nō est nisi respectu adultere/sunt eni vt videtur relatiua equipantie/⁊ ans̄ pbat̄ adulterari nō cōuenit nisi viris vxorē habentib⁹. qđ pbatur p quandā glosā sup exo. in qua dicit̄. Adulteriū est qꝛ aliqs ad alterā accedit pret̓ suā.   Tercio Vir solutus accedens ad cōiugatā nō adulterat̄ nec mulier soluta accedens ad virū cōiugatū g̊ nec eꝯ̄. Ans̄ pbat̄ ōnis adulter agit cōt fidē mr̄imonii ⁊ eam soluit: sed iste nō soluit fidē mr̄imonii cū sit solutus nec eam seruādam vnq̄ pmiserit: igr̄ nō est adult̓.   Ad primā distinguo maiorē vel si illa sit vniūsalis ita ꝙ qđlibз adulterari sit ad alienū thorū accedē et sic ego nego maiorē: ħ eni quod est accedē ad thorū alienū nec est diffinitio h⁹ quod est adulterari nec v̓r de eo p̄dicat̄: vel si illa sit pticularis et sic concedo sed tunc ego nego cōnam. in casu eni p̄dicto accessio mulieris ad thorū alienū est adulterari/⁊ ita aliqđ adulterari est accedē ad thorū alienū.   Ad scđam nego ans̄ ad pbatōnem nego assumptū/⁊ ad pbatōe3 dico ꝙ glosa illa nō diffinit adulteriū qꝛ orō diffiniens sup̄ dcā nō cōuenit nisi viris sed casū aliquē in q̊ cōtingit adulteriū exp̄mit.   Ad terciā nego antecedēs p vtraq̄ pte.   Pro quo tm̄ est aduertēdu3 ꝙ cum cōiugatus cum alia cōcūbit vt di. btūs Tho. pctm̄ eius pōt denominari vel ex pte sua et sic semp est adulteriū qꝛ ꝯ̄ fidem mr̄imonii agit vel ex pte mulieris ad quā accedit ⁊ sic qn̄ ꝙ est adulteriū puta cū accedit ad vxorē alterius: qn̄q̄ aūt h3 rōem stupri vel alic⁹ alteri⁹ scđm diuersas cōditōes mulierū ad quas accedit/dictū est autē in sup̄ ꝙ spēs luxurie accipiunt̄ s3 diūsas mulierū cōditōes. Ista expositio est bene obscura ⁊ incōpossibilia ponit: obscura quia ñ dicit plane vtrū in tali casu cōcubitus mulieris sit adulteriū: nec dicit etiam vtrū vir ex p

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

tē mulieris adultereť an nō lꝫ tamen de vtroꝙ magis videať dicē ꝙ nō tamen in tali caſu qui frequenť cōtingit et cōſcientias multoꝝ pulſat fuerat loq̄ndū aptius/ incōpoſſibilia autē dicit hec duo ſcꝫ ꝙ vir ex pte ſua cōmittit adulteriū et quod diu̓ſe ſpecies luxurie ſumuntur ſm diuerſas mulierꝝ cōditiones. Scđo enī arguiť cōtra pmuꝫ. ſpecies luxurie ſumunť ſm diuerſas cōditiones mulierū: ſed q̄tum eſt ex cōditione mulieris ſolute cum qua iſte cōcubit non committiť adulteriū: g̊ iſte ſimpliciť nō cōmittit adulterium imo nec iſte ex parte ſua ꝯmittit adulteriū quia adulteriū ſm ſnīam ſecūdi dcī nūq̄ cōmittitur ex cōditōe viri ſed tm̄ ex cōditiōe mulieris. Et videť beat⁹ Tho. dicere ꝙ ſimpliciter loq̄ndo cum cōiugatus cōcubit cuꝫ ſoluta non eſt adulteriū: nec ex pte viri nec ex pte mulieris quod pꝫ eſſe falſum qa ex parte viri nl̓la ſumiť ſpecies luxurie: g̊ vir ex parte ſua nō cōmittit adulteriū: nec etiā cōmittit ex pte mulieris g̊ nullo mō cōmittit adulteriū. Scđo Vir ſolutus cognoſcens mulierē cōiugatā min⁹ peccat q̄ vir cōiugatus cognoſcens mulierē ſolutā ſed primus cōmittit adulteriū ⁊ ſcđus nō committit grauiorē luxuriā q̄ ſit adulteriū g̊ ꝯmittit ſimpl̓r adulteriū. 'An̄s pꝫ qa ſcđus agit ꝯ̄ fidē ad quā tenēdā ſe explicite ī facie eccl̓e obligauit nō autē pmus ⁊ ceťa ſūt paria ī eis/ igr̄/ iō dico ꝙ vir ꝯiugat⁹ cog̊ſcens mulierē ſolutā ſimpliciter ⁊ abſolute loq̄ndo cōmittit adulterium/ ⁊ mulier ipſa cōmittit adulteriū q̄uis ſit ſoluta. Et ſimiliť vir ſolutus cognoſcens mulierem cōiugatā cōmittit adulteriuꝫ ⁊ mulier etiam cōmittit adulteriū. ꝙ ꝓbatur quia quilꝫ iſtorū vt dictū eſt violat thorū alteri⁹ ſicut ſup̄ diffuſius declaratū eſt. Dico tn̄ ꝙ cōiugatus ⁊ cōiugata multo magis peccant q̄ ſolutus ⁊ ſoluta quod ꝓbo. Pro quo ſuppono ꝙ ex ſtatuto diuīo et eccleſie/ nullus eſt cōcubitus licit⁹ niſi matrimonialis ⁊ p̄terea inter mr̄imonialiť ꝯiunctos ex eodē iure eſt pactio ⁊ ꝓmiſſio de mutua fide ſeruanda ita ſcꝫ ꝙ nullus eorū pmittat aut tradat vſum ſui corpis quo ad cōcubitū alťi quod ius in tota eccleſia eſt ita notū ꝙ nullus poteſt ei⁹ ignorantiā pretendere ⁊ ad q̄ꝫ ius ſeruandū nō ſolum obliganť illi qui ꝓmiſerunt ſe ſeruaturos explicite: ſed etiā quilꝫ de eccleſia vniu̓ſaliť teneť: imo nec h̓ ſolū ptinet ad ius diuinum imo ⁊ ad ius gentium/ ⁊ ideo nō ſolum fideles ed etiam infideles ad h̓ obligati ſunt. Dico ergo ꝙ cōiugatus ⁊ cōiugata cōcumbentes cū ſoluto vel ſoluta cōmunicant corpus ſuū quod eſt in poteſtate alterius cōſtitum: ei cuius non eſt: et cōmunicando peccant dupliciť. pmo quia ſūt generali inſtituto obligati ſicut ⁊ quilibꝫ alius xp̄ianus. ſcđo peccant quia preť generalē illaꝫ obligatōem ipſi illud ſpecialiť ꝓmiſerunt ⁊ ad id ſeruandum in ſacramento eccleſie v̄bis exp̄ſſis ſe obligauerunt. Solutus autem ⁊ ſoluta non peccant ſcđo mō quia nunq̄ v̓bis expreſſis promiſſionē fecerunt de fide mr̄imonii ſeruanda/ ſed peccant primo mō ⁊ p̄terea cōſentiunt ⁊ aliq̄n ſuadent ſollicitant ⁊ impellunt vt qui promiſſionē illā fecerunt eam irritā faciāt. Cōſtat autē ꝙ pmo mō peccantes graui⁹ peccant q̄ ſecundo mō/ nec cōcludit rō Tho. que arguendo poſita eſt cum enim diciť omnis adulť agit cōtra fideꝫ mr̄imonii/ cōcedo de fide quā implicite vl̓ explicite ſeruare ꝓmiſit ſed ſi intelligať quā ꝓmiſit explicite ſuare nego ⁊ in pmo ſenſu nego minorē. Contra terciā cōcluſionē Ar̄ ſm Hiero. Adulter eſt amator ardentior in ſuam vxorē ita ꝙ ſcđm eum nihil inter eſt ex qua cā quis inſaniat: ſed poſſibile eſt ꝙ q̄s in amando ſolutā multo plus ardeat q̄ in amādo cōiugatā g̊ poſſibile eſt ꝙ adulteriū cōiugati cum ſoluta ſit grauius q̄ adulteriū cōiugati cum cōiugata

Ad hanc rōeꝫ diciť ꝙ aliquis diciť amator ardentior dupliť. Vno mō per intentōem libidinis ſolā ⁊ ſic non intelligit Hieronymus quia ſi quis amet vxorem intenſe et ad hec intendat huiuſmodi amorem dummodo maneat intra limites amoris coniugalis talis nō eſt adulter Secundo modo. Per egreſſum amoris coniugalis ita ꝙ amor ſit tam vehemens ꝙ quāuis nō eſſet vxor nihilominus vellet efficaciť ea vti ad concubitum/ ⁊ hoc modo intelligit Hieronym⁹ Et conformiť dico ad hoc ꝙ ſi aliquis in amando ſolutam vehementius arderꝫ ardore egrediēte limites amoris q̄ habeť ad ſolutā tūc īgredereť limites amoris qui habetur ad coniugatam. Contra quartam concluſionem Arguitur. Omnis peccans peccato adulterii adulteratur: ſed omnis credēs adulterari peccat peccato adulterii: ergo adulteratur. Maior probatur quia qui peccat peccato adulterii peccat ille aut adulterando aut non adulterando. ſi primum habetur intentum. non ſecundū quia implicat. Secundo. Credens ⁊ volens ſe adorare diabolum quāuis de facto adoret deum eſt idolatria et adorat diabolum:ergo omnis credens adulterari adulteratur. Conſequentia tenet quia nonvideť maior ratō devno q̄ de alio

Tercio. Qui credit adulterari et fornicatur grauius peccat q̄ qui credit fornicari et adulteratur:ergo primus ſecundumveritatem adulteratur et ſecundus fornicatur. Conſequentia tenet quia nulla ſimplex fornicatio eſt grauiꝰ peccatū adulterio. Antecedens probatur vbi maior eſt contemptus ibi eſt grauius peccatū: ſed in primo'ē maior contēptus:igitur. Tū ſecundo quia primus habetvolitōem deteriorēꝫ q̄ ſecundus quia habetvolitionem adulterandi: ergo ⁊ magis peccat. Conſequentia tenet quia a grauitate volitionis cetera denominantur ſgrauia. Confirmatur quia antequā exeant in actū primus magis peccat q̄ ſecundus:ergo ⁊ primꝰ ſi cetera ſint paria. Conſequentia tenet quia bonitas vel malicia actus exterioris nihil addit vltra bonitateꝫvel maliciā actus interioris.

Ad primā nego maiorē quia ꝙ quis peccꝫ peccato adulterii exvolitōe adulterandi eſt. ꝙ vero adulteretur ex eo eſt ꝙ thoruꝫ alterius violat/⁊ quia primū eſt poſſibile ⁊ frequenter cōtingit ſine ſecundo ideo maior falſa eſt. Et ad ꝓbationem dico ꝙ iſta gerundia adulterando ⁊ non adulterando poſſunt tenerivel cauſalit̃ vel temporaliter/ſi cauſalit̃ dico ꝙ qui peccat peccato adulterii nec adulterando peccat peccato adulterii necnon adult̃ando ħ eſt nō iō peccat pctō adult̃ii qa adulteratur nec quia nō adulteratur ſed quia vult adulterari r̄gulariter quāuis in caſu alia cauſa eſſet aſſignabilis: ſi autē teneatur tēporaliter. Dico ꝙ aliquis talis peccat peccato adulterii adulterandovꝫ cūm adulteratur :aliquis vero nō adulterando ſcꝫ cū nō adult̃ať quia cum ipſe ſolutus concumbit cum ſoluta quam credit eſſe coniugatā vult adulterari ideo peccat peccato adulterii ⁊ tamen non adulteratur. Ad ſecundam dico ꝙ impoſſibile eſt ꝙ aliq̄s ſimul credat ⁊ velit adorare diabolum ⁊ tamen adoret deum licꝫ poſſibile ſit ꝙ is ante quē flectit genua ſit deus ⁊ credat tamen ꝙ ſit diabolus/ ꝓpter tamen argumentuꝫ concedo ꝙ omnis credens ⁊volens adorare diabolum quantumcunq̄ ſit deus ille ante quem flectit genua adorat diabolum. Et nego conſequentiam/⁊ ad probationem nego aſſumptum quia ego non proprie adoro illum ante quē flecto genua ſed in quem ſigna illa exteriora per meditationem cordis et deuotam orationeꝫ refero: ſed concubitus qui habetur cum muliere vnius conditionis per nullamvolitionem meā poteſt ſic referri in aliam ꝙ ſit concubitus cuꝫ muliere alterius conditionis. Sed cōtra hāc ſolutionem Arguitūr ſic. Si credens et volens adorare diabolum adorat diaboluꝫ credens et volens adorare iſtum adorat iſtum:ſed iſte eſt deus ergo credens ⁊ volens adorare iſtuꝫ adorat deum ergo non adorat diaboluꝫ Ad hoc reſpondeo negando primaꝫ conſequentiaꝫ. omnis enim credens adorare diaboluꝫ adorat diabolum ⁊ tamen nō ōnis credens adorare iſtū adorat iſtū/quia enī ideo preciſe volo adorare iſtū nō quia credo eū eſſe iſtum:ſed quia eū credo eſſe diabolū ideo ſi iſte non ſit diabolus nec adoro iſtum necvolo adorare iſtum licet credā me adorare iſtum ⁊velle me adorare iſtum eo ꝙvolitio conformis maiori ſilogiſmi ſcilicꝫ diabolus eſt a me adorandus/facit vt ſigna facta in preſentia iſtius non referantur in iſtum qui eſt preſens ſed referantur in eum quem ego adorare ⁊ credo et volo/cum ego facio ſigna adorationis in preſentia iſtius ſicut quantuncunq̄ quis flectat genua coram imagine non tamen adorat imaginem ſed deum per imaginem repreſentatum/nec eſt alia differentia niſi ꝙ ego ſcio imaginem non eſſe deuꝫ: ſed hic ego credo hunc eſſe diaboluꝫ:ideo dico ꝙ in iſto eſt aſſenſus circa maiorem ſilogiſmi qui cum minore vera infert aſſenſum contrarium concluſioni et eſt volitio conformis maiori que contrariaturvolitioni quam ego credo habere conformiter ad concluſionem/ ſilogiſmus iſtius errantis eſt:diabolus eſt adorandus a me⁊ nō deus:hic eſt diabolus ergo hic eſt a me adorandꝰ et quia minor eſt falſa ideo cōcluſio eſt falſa/et ſi loco eius poneretur minorvera ſcilicet hic nō eſt diabolus ſequeretur concluſio oppoſita ſcilicet hic non eſt a me adorandus: Vbi Nota ꝙ aſſenſus circa maioreꝫ ſilogiſmi illius ſequiturvolitionemvoluntatis mote aliquo motiuo. Aſſenſusvero circa concluſionem non ſequitur volitionem ſed ſequitur aſſenſum circa maiorem ⁊ minorem ſilogiſmi. Volitio auteꝫ circa concluſum alñ ſequitur aſſenſum circa concluſionem alñ non / cum ea que exterius facimus per nullam relationem mentis poſſunt eſ ſe alia q̄ ſunt vt concubitus habitus cum coniugata per nullam relationem mentis poteſt nō eſſe adulterium. Cum vero ea que exterius facimus per actum mentis referentis poſſunt eē alia q̄ eſſe videntur et creduntur tunc volitio q̄ poteſt eſſe circa concluſum non ſequitur aſſenſum ſed ſequiturvolitionem illam quem ſequebatur aſſenſus circa maiorem/et quia hoc modo contingit in actu adorandi ideo q̄uis credā adorare iſtum non tamen adoro iſtū. Sed hec alio loco dicenda ſunt diffuſius Ad tertiam concedo antecedens et nego conſequentiā quia primus ideo grauius peccat quiavult adulterari et ſecundus nonvult niſi fornicari grauius autem eſt haberevolitionem adulterii cum exteriori fornicatione q̄volitionem fornicationis cum exteriori adulterio. Ad confirmationē concedo antecedens. Contra quintam concluſionem arguitur ſic mulieres ſunt magis ductibiles a concupiſcentiis cum plus de humore habeant ergo mulieres minus peccant adulterando q̄ viri. Confirmatur per Chriſoſtomū dicentem ꝙ propria paſſio mulieris eſt luxuria. Confirmatur ſecundo per Ariſtotelem ſeptimo ethicorum dicenteȝ ꝙ mulieres ꝓprie loquendo non dicuntur incontinentes ꝓpter facilem inclinationem in concupiſcentias. Cōfirmatur tertio quia mulieres ſunt per naturā minus ſtabiles Secundo bonū rationis preualet quibuſcunqꝫ paſſionum motibus. ſedvir plꝰ gabet de bono rationis et magis diſcernit iter facienda ⁊ fugienda igitur Terciovir et mulier non ad imparia iudicantur ergo vir et mulier equaliter adulterando peccant. Ad primam concedo antecedens loquendo de ducibilitate in eavicia contra que non eſt eis ingenitus pudor Sed dico ꝙ propter facilitatem earū contra aliquavicia. natura mulieribus pudorē ingenuit etverecundiam ideo de talibus negatur et ſiliter reſpondetur ad terciā cōfirmatōeȝ

Ad primā confirmationem dico ꝙ poteſt multipliciter intelligi ꝙ propria paſſio mulierum ſit luxuriavnomodo propter maiorem exitationem ⁊ ſic falſum eſt cumviri plus habeāt de principio exitatiuo quia plus habent de calore. ſecundo quia magis operi illi ſufficiūt ſeu quia plus poſſunt et ſic concedo tercio quia luxuria eas maxime decorat et dehoneſtat et ſic iterum concedo. Ad terciam reſpondeo negando conſequentiam quia contra facilem iclinacionem natura eis pudorem ingenuit quo ꝛtrahuntur. Ad ſecundam diſtinguo maiorem vel ꝙ preualeatvel ꝙ ſit excellentiſſimus etſic concedo vel ꝙ ſemper preualeat id eſt vincat paſſionum motus et ſic nego. Ad terciam concedo antecedens de imparitate obligationum prouenientium et ortorū ex vinculo matrimonii. Sed dico ꝙ ſunt alie obligationes ex honeſtate et aliis circunſtanciis impares in viro et muliere. Contra ſextam et ſeptimam concluſiones arguitur ſic peccata illorum ſunt eiuſdē rationis et ſpeciei ergo ex ſola intentione recipiunt grauitatem ſed peccatum cum meretrice poteſt eſſe intenſius q̄ cum non meretrice et peccatum cum ea que non ſemper ſeruauit caſtitatem poteſt eſſe intenſius q̄ cum ea que ſemper ſeruauit caſtitatem igitur. Secundo. Qui mulierem etiaȝ coniugatam reperit in lupanari habet ſufficiens argumentum ꝙ ſoluta eſt ⁊ non coniuncta et quāuis etiaȝ coniugata ſit tamen propter vilitateȝ perſone ſue non meretur preuilegio coniugatarum gaudere ergo peccatum cum eā commiſſum non eſt adulteriū.

Tercio. Ponatur ꝙ aliquis habeat centum ſcuta et primus fur auferat ab eo decem ſecundus decem et tercius decem conſtat ꝙ tercius plus damnificat eum q̄ ſecundus quia minus relinquit ſibi ⁊ ſecundus pluſq̄ primus: ergo qui tercio adulteratur cum muliere grauius peccat q̄ qui ſecundo et qui ſecundo grauius q̄ qui p̓mo

Ad primam negatur maior. peccatum eniȝ primi habet pudicitiam mulieris quam ſeducit pro obiecto non autem peccatum ſecundi: ideo licet quodlibet ſit adulteriū non tamen ſūt eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſime. Ad ſecundaȝ negatur antecedens licet enim argumentum illud ſit probabile ⁊ coniecturā generet non tamen eſt ſufficiens ⁊ maxime attendēdo ꝙ hoc faciendo dat operam rei illicite. Et vlterius dico ꝙ licet proptervilitatem perſone non mereaturvti preuilegio coniugate: concubitus tamē cum ea eſt adulterium quia concubitus nō habet ꝙ ſit adulteriuȝvel non ſit ex dignitate vel vilitate perſone ſed ex eo preciſe ꝙ eſt vlterius

Ad terciam dico ꝙ quātum eſt ex quantitate abſoluta partis ablate quilibet eum equa damnificat q̄tum eſt ex proportione partis ablate ad totum a quo aufertur tercius magis de inde ſecundus dānificat quantuꝫ ṽo eſt ex preparatione ⁊ inuentione aditus ad locuꝫ theſauri tunc primus damnificat magis et hoc eſt qd̄ videtur in furto magne grauitatis ꝙ iter panditur futuris furibus ⁊ penes hanc conditioneꝫ cōparatur p̓mū adulteriū furto p̓mo non ſecūdum alias cum in re que ibi eripitur non menſuretur iniuria ex parte quantitatis quod dictū eſt de fure pꝫ in eo qui theſaurum in loco ſecreto vel difficilis aditus ſibi r̄poſuiſſe videtur ita et qui thorum habet caſtum multum ſe damnificatum putat cum ad eum violanduꝫ inuentus eſt aditus. Contra nonam concluſionē Arguitur ſic. Adulterium non eſt diſtinctum a raptu:ergo adulterium non eſt ſpecies luxurie ab aliis diſtincta. Antecedens patet quia omnis violatio eſt cuꝫ violentia:ſed omnis luxuria violentiam habens eſt raptus. igitur cum adulterium ſit violatio alieni thori omne adulterium eſt raptus. Secundo. Quantuncunqꝫ puella conſentiat ſi tamen inferatur violentia parentibus erit raptus ergo quantuncunqꝫ vxor conſentiat ſi inferatur marito violentia erit raptus ergo cum adulterium dicatur violatio propter violentiam illatam alteri coniugum ſequitur ꝙ omne adulterium eſt raptus. Tercio. Omnis concubitus cum ea que eſt alterius eſt adulťiū ſꝫ ſtupꝝ ē cōcubitꝰ cū ea q̄ ē altiꝰ g̊ ſtupꝝ ē adulteriū. Minor patꝫ quia eſt cōcubitus cū ea que eſt patris aut matris aut alicuius vel aliquorum vicem eorum gerentiuꝫ. Ad primam nego antecedens Ad probationeꝫ nego aſſumptum. Dicitur enim adulterium violatio non quia ibi violentia cōtra reniſum actualem exhibeatur:ſed quia adulteriū et ſi fiat cum cōſenſu vnius coniugum/non fit tamen cum conſenſu alterius quia nec conſentit nec conſentire debet nec rationabiliter poteſt. Ad ſecundam concedo antecedens et conſequens ⁊ nego conſequentiam quia adulterium non dicitur violatio quia ſit ibi illata violentia: ſed quia non habetur conſenſus eius que corpus ſuum in alterius poteſtatem quo ad concubitum dedit

Ad terciam dico ꝙ aliqua dicitur eſſe alterius dupliciter. Vno modo per mutuam corporis dationem quo ad concubitum. Alio modo per ſubiectionem . Si primo modo concedo maiorem et nego minoreꝫ. Si ſecundo modo nego maiorem et concedo minorem.

q Veritur nono Vtrum inceſtus ſit ſpecies luxurie ab aliis diſtincta? Arguitur ꝙ nō. Cuilibet luxurie opponitur caſtitas:ergo quelibet luxuria eſt inceſtus. Conſequentia tenet quia inceſtus dicitur quaſi caſtitate carens. In oppoſitum eſt cōmunis ſententia auctorum. Notanduꝫ ꝙ inceſtus eſt concubitus eoruꝫ qui ob certā cognationis aut affinitatis neceſſitudinem coniungi prohibentur vt fratres ſorores conſobrini et huiuſmodi. Dixi autem certa quia non quelibet cognatio aut affinitas concubitum inceſtuoſum facit.

Eſt autem duplex cognatio ſcilicet carnalis et ſpiritualis. Carnalis ex cōmuni ſanguine oritur ita ꝙ illi dicuntur habere cognationeꝫ carnalem qui ex eodem ſanguine orti ſunt. Spiritualis autem oritur ex adminiſtratione alicuius ſacramenti et maxime baptiſmi et confirmationis. Ex cognatione auteꝫ carnali mediante concubitu oritur affinitas inter perſonas que prius nulla tali neceſſitudine coniuncte erant: vt ſi ego perficiam matrimonium cum ſorore berthe/inter bertham et me naſcitur affinitas et inter fratrem meum et ſororem berthe contrahitur affinitas/inter vero fratrem meuꝫ et bertham vel proprie non contrahitur affinitas vel ſi contrahitur non tamē in illo gradu in quo concubitum inceſtuoſum faciat. Prima concluſio. Concubitus qui vno tempore eſt inceſtuoſus alio tēpore nō eſt inceſtuoſus. probatur inter quoſcunqꝫ licitum eſt matrimoniū inter eos concubitus nō eſt inceſtuoſus ⁊ inter quos propter cognationem aut affinitateꝫ non eſt licituꝫ inter eos concubitus eſt inceſtuoſus ſed in diuerſis temporibus fuerunt alie et alie leges circa matrimonia perſonarum cognationem aut affinitatem habentium et que licebāt non obſtante cognatione vno tempore/ alio tēpore propter cognationem non licebant:igitur Minor probatur. Nam poſt creatos primos homines et editam prolem ante debitam multiplicationem humani generis fuit inter fratres et ſorores licitum matrimonium:nec concubitus eorum inceſtus erat/ fratres eniꝫ ⁊ ſorores cognationem habent ſecundum lineam tranſuerſalem ⁊ non ſecundum lineaꝫ rectaꝫ in qua linea recta ſecundum Scotuꝫ omnis concubitus fuit inceſtus etiaꝫ quocunqꝫ tempore ita ꝙ ſi Adam vixiſſet vſqꝫ nunc nullaꝫ muliereꝫ po[illegible].

ſſet habere in coniugem quia quelibet data ſe habet ad eum ſecundum lineam rectam. Quicquid autem ſit vel fuerit de facto. Dico ꝙ ſi cōplexio que talis fuiſſet ꝙ nō fuiſſet apta ex cōplexione ad generationeʒ maſculorū ſicut mlᵗe reperiuntur ⁊ hoc adam poſt multaruʒ filiarum generationem cognouiſſet potuiſſʒ accipere vnā de filiabus ſuis in vxorē maſculoruʒ generandoruʒ cauſa alias nec deo precipienti mlᵗiplicationem generis humani nec rationi naturali hoc indubitanter ſuadenti ſatiſfeciſſʒ qa per ſolam multiplicationeʒ feminei ſexus non ſufficienter multiplicabatur humanum genus nec fuiſſet ſatiſfactuʒ intentioni precipientis Secundo. In omni lege fuit de facto prohibitus ſub certo gradu cognationis cōcubitus. Probatur de lege nature per illud. Reliquet homo patrem ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori ſue. Vbi videtur expreſſe prohibere ne ideʒ ſit pater ⁊ maritus ⁊ ne eadem ſit mater ⁊ vxor quia alias eideʒ adherere ⁊ non adherē iuberemur. In lege veteri patet in exodo. In lege noua patʒ. Nam prohibitus eſt concubitus vſqꝫ ad quartum gradum ex patrum conſtitutionibus. Tercia concluſio. Leges de ſanguineoruʒ matrimonio aliquando fuerunt latiores aliquando vero arctiores q̄ nunc ſint. Patet quia tēpore legis nature ⁊ vſqꝫ ad ſufficientem multiplicationeʒ humani generis non videbatur prohibita cōmixtio niſi ſecundum rectam lineam ſecundū quaʒ alter ab altero mediate vel īmediate procedebat nec tempore legis veteris videtur fuiſſe taʒ arta prohibitio ſicut nunc. Secundum patʒ qa tempore Gregorii Pape apud iam cōfirmatos et roboratos in fide erat ꝓhibita cōmixtio vſqꝫ ad ſeptimū graduʒ apud alios vſqꝫ ad quintuʒ vt patet ex quadam epiſtola quaʒ ad Auguſtinum Anglorum preſulem ipſe Gregorius ſcripſit nunc vero latior eſt lex quia nō prohibetur ꝯmixtio niſi vſqꝫ ad quartuʒ graduʒ Quarta concluſio. Lex de prohibitione cōmixtionis vſqꝫ ad quartum gradum eſt rationabilis. Probatur illa lex eſt rationabilis per quam multo plures in ciuitate amicitia colligantur ⁊ vniuntur: ſed per hanc legem multo plures in amicitia colligantur ⁊ vniuntur igitur. Maior patet quia amicitia eſt multuʒ vtilis ⁊ deſiderata ad conſeruationē ciuitatis. Et minor probatur qa ſi liceat indifferenter quoſcunqꝫ de cognatione ſua in matrimoniū iungere: tunc idem erit frať et maritus eadem erit ſoror ⁊ coniunx. ſi auteʒ non liceat tunc iſte due neceſſitudines que non erant niſi in duabus perſonis erunt per quatuor perſonas extenſe. Nam vna erit ſoror ⁊ alia vxor / ⁊ vnus erit frater ⁊ alius maritus ⁊ ita ꝑ hoc quatuor coniungenť in amicitia vbi prius non fuiſſent niſi duo cōiuncti ⁊ hanc rōeʒ diffuſius deducit Au. xv. de ci. dei. Secūdo. nullus actus turpis aut fedus ⁊ in quo facientes deprehenſi naturaliter verecundantur exercēdus eſt cum hiis quibus reuerentiā ⁊ honorificentiaʒ debemus niſi neceſſitas exigat: ſed actus venereus eſt turpis ⁊ fedus in quo faciētes deprehēſi verecundantur ⁊ inde eſt ꝙ non exercetur niſi in occulto ⁊ ad eos qui cognationem nobiſcū habent reuerentiam debemus / ⁊ ideo apud antiquos non erat licitum vt dicit Valerius. filiū ſimul cum patre balneari ne ſeinuicem nudos conſpicerēt / ⁊ propter hanc cauſam dicitur leuiti. decimooctauo. Mater tua eſt nō reuelabis turpitudinem eius. Tercia ratio perſone ſāguine coniuncte ſimul conuerſantur ergo ſi non arcerentur a cōiunxione mutua graue admodū periculuʒ immineret ne ſine vinculo matrimonii frequentius commiſcerentur. Quarto. quia ſi amori quem naturaliter habet homo ad conſanguineaʒ adderetur amor vxori cuʒ eſſet inter eos nimius ardor amoris et maximum libidinis incentiuuʒ. Sed hec ratio ſuperioribus forte ſeculis valuit cum homines plus ſuperhabundarent in amore vxoruʒ q̄ deficerent: nunc autem cum ſit econtra non videtur multum efficax. Quinto. Qualitates complexionantes vt plurimum conſequuntur ſanguineʒ ita ꝙ communiter vbi reperitur communitas ſanguinis ibi reperitur qualitatum corporalium communitas: ergo ad huiuſmodi qualitates variādas et emendandas et temperandas vtile multum eſt vt connubia fiant inter diſpares et eos qui non ſunt conſanguineitate cōiuncti: quia tamē hec materia magis proprium locum hꝫ vbi agitur de mr̄imonio iō ſufficiāt q̄ de hoc dcā ſunt Quinta concluſio et ſi inceſtus non ſe extendat de iure diuino ad affinitatem ſe tamen extendit de iure hūano poſitiuo. Pꝫ quia ex iure poſitiuo hūano qui cōcubuit cū aliqua non poteſt

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſororem eius in vxorem ducere nec cum ea ſine inceſtu commiſceri Si quis tamen diceret ꝙ hoc non eſt propter affinitatem cōtractam:ſed propter conſanguineitatem que eſt inter ſorores due enim ſorores non poſſunt ſecundū legē nunc poſitam fieri caro vna cum vno viro propter conſanguineitatem eaꝝ nec duo fratres poſſunt nunc fieri caro vna cum vna muliere licet hoc non ſolum erat permiſſum ymo etiam iuſſum in veteri lege cū precipiebatur ꝙ frater accederet ad relictam fratris ſui qui deceſſiſſet ſine liberis vt ſuſcitaret ſemen ſibi Et ita diceret ꝙ prima repugnantia non venit ex affinitate inter ſororem vxorem ⁊ virum contracta Sꝫ ex conſanguineitate que eſt inter duas ſorores aut inter duos fratres propter quam conſanguineitatem prohibetur duorū fratrum cum vna muliere et duaꝝ ſoroꝝ cum vno viro commixtio. Quidquid ſit de hoc ſiue vocetur conſanguineitas ſiue affinitas conſtat ꝙ eſt iure prohibita commixtio inter huiuſmodi perſonas.

Sexta concluſio Cognatio ſpiritualis de iure poſitiuo humano facit cōmixtionem illicitam. contrahitur autem huiuſmodi cognatio ſpiritualis inter eos qui ſecundum ritum eccleſie ex miniſtratione ſacramenti aliquam denominationem cognationis ꝯtrahunt. Dicitur enim aliquis pater ſpiritualis. aliquis compater. aliq̄ commater et quia iſtas tres denominationes videntur conſequi ī tribus ſacramentis ſcilicet baptiſmo/confirmatione/et penitentia ideo cognatio per hec cōtracta ſacramenta facit concubitum inceſtuoſum de hoc habetur ex concilio magocienſi de eo ꝙ interrogaſtis ſi quis filiolam ſuam in vxorem duxerit et cetera. Et ſequitur de talibus ſic reſpondendum eſt. Si filiolam aut commatrem ſuam aliquis in coniugiꝫ duxerit ſeparandos eſſe iudicamus ⁊ graui penitentia plectendos. De penitentia autem ſacramento ait Simachus Papa. Omnes quos in penitentia ſuſcipimus ita noſtri ſunt ſpirituales filii vt et ipſi quos vel nobis ſuſcipientibus vel ſub trine mertionis vocabulo mergentibus vnda ſacri baptiſmatis regenerauit. Silueſter quoq; docens admonet vnumquenq; ſacerdotū vt nullus cauſa fornicationis ad ſuam penitentialem accedat quia ſcriptum eſt. Omnes quos in penitentia accipimus ita filii noſtri ſunt vt in baptiſmate ſuſcepti quapropter ⁊ cetera. Idē ꝓhibet Celeſti. Papa dicens. Si quis ſacerdos cuꝫ filia ſpirituali fornicatus fuerit ſciat ſe graue adulterium commiſiſſe et cetera. Idem habet. Non debet epiſcopus aut preſbiter commiſceri cum mulieribus que ei ſua fuerint confeſſe peccata et addit penam. Aduertendum tamen ꝙ cognatio contracta per ſacramtentuꝫ penitentie non tranſit ad aliam perſonam/non enim ex eo ꝙ tu audis bertham in confeſſione contrahitur inter te et filiam berthe quecunq; cognatio ſpiritualis/ideo dico ꝙ vbi non reperitur ſpecialis prohibitio per hoc cōcubitus nō fit inceſtuoſus. Secundum multos autem in ſacramento baptiſmi et confirmationis contrahitur triplex cognatio ſpiritualis paternitas compaternitas et fraternitas paternitas contrahitu tam in miniſtrante ſacramentum q̄ in tenētibus baptiſatum vel confirmatum Compaternitas contrahitur ad parentes baptiſati ⁊ cōfirmati et maxime ſi ſint baptiꝫati quia baptiſmus eſt principium omnis cognationis ſpiritualis et ideo non tranſit huiuſmoi cognatio ſpiritualis ad nō baptiſatos ꝙ ſi parentū vnus nō ſit baptiſatꝰ ⁊ aliꝰ ſit baptiſatus tn̄ſit ad vnū cognatio ⁊ nō ad aliū ſed ꝗcquid ſit de hoc vulgariſſimo mō dicendi quo dicitur ꝙ v̓tute huius compaternitatis impeditur matrimoniuꝫ int̄ patrem ſpiritualem pueri ⁊ matrem carnalem eiuſdem propter cognationem ſpiritualem contractam que eſt compaternitas videtur mihi ꝙ compaternitas nullam cognationeꝫ ſpiritualē compatrum ad ſe inuicem ſed ad filiū ſpiritualem importat ſicut concauſalitas non importat habitudinem cauſalitatis vnius ad alterum inter ipſas cauſas ſed ad ipſum cauſatum. non enim ratio cauſe dicuntur ea quorum vnum eſt cauſa alterius ſed ea que ſunt ſimul cauſa reſpectu tertii ita etiam compater dicitur vel ſimiꝉ pater vel ſe habens ad filium quo ad eſſe ſpirituale ſicut ſe hꝫ carnaꝉ pater ad ip̄m q̄ ad eē naturale ꝯſtat autē ꝙ ſic ſe habē ad īuicē nō poſſit aliquā cognationē ſpiritualem in ſic ſe habentibꝰ fr̄nitas aūt cauſat̄ int̄ regeneratū et filios carnales regenerāti. dico tn̄ ꝙ iſte cognatiōes n̄ egrediūt̄ pſōas neꝫ tn̄ſeāt ī aľas pſōas ex na rei ſed tantuꝫ ex inſtitutione poſitiua ideovbi reperitur prohibitio eſtimo eam factā eſſe pro reuerencia ſacramentorum et ſequenda eſtvbi autem non reperitur expreſſa prohibitio non ē amplienda neqꝫ extendenda nec doctoribus iuris dicentibus matrimonium non tenere vel diſſoluendum eſſe credendum eſt niſi ius exp̄ſſum adducant:quia ſi nō initantur iuri oportꝫ ꝙ initantur rationi .difficile eſt autem afferre rationem cogentē in iſtis in quibus principia videntur ex ſola inſtitutione obtinerevimSed quia iſta magis pertinent ad materiam de matrimonio ideo vſqꝫ illuc reſeruantur vbi deo cōcedente circa vnumquodqꝫ ſpecialiter īſiſtem⁹ vbi etiam dicetur de cognatione legali. Sed ē queſtiovtrum vbicunqꝫ eccleſiia prohibet matrimonium propter cognationem vel affinitatem carnalemvel ſpiritualem ibi eo facto ſenciat concubitum nō matrimonialem eſſe inceſtū

Ad quod dico ꝙ ſic maxime de cognatione et affinitate carnali.De ſpirituali vero in aliquibus expreſſe dampnatus eſt concubitus nō ſolū tamq̄ illicitus ſed etiā tāq̄ grauioris culpe vt patet ex allegatis. Ad ſextam concluſionem.in aliis vero recurrendum eſt ad communem eſtimationem eccleſie:in qua viuitur ⁊ ad moralē honeſtatem putant tamen non nulli ī talibus ſemper eam partem aſſerendam eſſe ꝑ quam homines magis retrahuntur a peccatis ſed non puto deo gratum eſſe falſis doctrinis et per mendaciis homines a peccatis retrahere ī talibus ergo diſcucienda eſt veritas et nihil temere aſſerendum. Septima concluſio inceſtus eſt ſpecies luxurie ab aliis diſtincta patet ſatis ex dictis diſtinguitur enim ab aliis in hoc ꝙ concumbentium vnus non poteſt eſſe licita materia alterius propter cognationem vel affinitatem carnalem vel ſpiritualem. Ex quibus patetꝙ inceſtus habet multos gradus ſecundū quos etiam peccata in grauitate aſcenſum habent .Eſt enim omnium ſummus gradus commixtio eorum qui cognationem habent ſecundum lineam rectam vt patris et filie matris et filii.et ſic de aliis Secundus commixtio ſecundum primum gradum linee tranſuerſalis fratris et ſororis tercius commixtio penes ſecundum gradum eiuſdem linee lateralis vt conſobrini et conſobrine .quartus ſecundum terciū quintus ſecundum quartum.in primo autem gradu poſſunt aſſignari gradus ſecundum maiorem vel minorem proximitatem.tamen ſecūdum ſcotum maxime diſtantes ſecundum lineam rectam grauiorem inceſtum committūt q̄ maxime propinqui ſecundum lineam tranſuerſalem .Secundum cognacionem ſpiritualē prim⁹ grad⁹eſt inter regenerantem et regeneratum.ſecundus inter regenerantem et parentem carnis.tercius inter regenerantem et prolem generantis.quartus inter prolem regenerantis et prolem generantis et hoc ſi de iſtis inueniatur ſpecialis prohibitio Idem diceretur de penitentie ſacramento in quo commixtio ꝑtinet ad primum modum cognationis ſpiritualis in affinitate etiam potiſſimus gradus inter maritum et matrem coniugis ſue.ſecundus inter maritum et ſororem coniugis ſue eodemmodo etiam de parentibus et fratribus mariti dicendū eſſet Alius gradus ſumeretur penes cognationeꝫ legalem que eſt propinquitas perſonarum ex adoptione prouenîens. Cuius eſt duplex ſpeciesſcilicet arrogatio que fit in eum qui eſt ſui iuris:et adoptio que fit in eum qui ē iuris alterius. Octaua concluſio inceſtus nō eſt ſpecies ſpecialiſſima luxurie patet quia vt dictum eſt continet ſub ſe multos gradus ſpecie differentes vt patet ex ſeptima concluſione nec valet quod dicit thomas ꝙ perſona affinis coniungitur alicui propter perſonam conſāguineitate coniūctam et ideo quia vnum eſt propter alterum eiuſdem rationis ingerentiam faciunt affinitas et conſanguineitas.tum primo quia q̄uis affinitas ex conſanguineitate naſcatur ita ꝙ non eſſet affinitas ſi non eſſet conſanguineitas tamen alia ratio eſt affinitatiſ a ratione conſanguineitatis ⁊ multe perſone ſunt affines que non ſunt conſanguinee et in multis gradibus conſangnineitatis fit iceſtus in quot gradibus affinitatis non fit inceſtus quare inceſtus mentalis conſanguineorum aliud habet obiectum quam inceſtus affinium et differunt peccata iſta in grauitate vt conſtat : et non tantum ſecundum intentionem : ſ; ſecundum ſpeciem. Tum ſecūdo quia ſub inceſtu continetur cōmixtio eorum qui habent cognationem ſpiritualem et legalem ergo inceſtus non eſt ſpecies ſpecialiſſima immo nec inceſt⁹ conſanguineorum eſt ſpecies ſpecialiſſima.

Contra concluſionem reſponſiuam arguitur

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſic inceſtus non importat de ſe ſpecialem rationem malicie ergo inceſtus non eſt ſpecies luxurie antecedens apparet quia accedere ad conſanguineas vel affines non eſt de ſe malum alias numq̄ fuiſſet licitum. Secūdo prohibitio inceſtus tantum ordinata eſt ad concordiam ⁊ amiciciam generandam in ciuitate ergo inceſtus non eſt per ſe malus. Conſequentia tenet quia inceſtus non plus habet de ratōne mali q̄ oppoſitum eius habet de ratione boni. Ad primam nego antecedens. Dico enim ꝙ inceſtus in ratione ſua importat prohibitionem. Eſt enim inceſtus concubitus cognationeȝ vel affinitatem habentium lege prohibitus. Et ad probatōnem dico ꝙ accedē ad conſanguineos vel affines contra prohibitionem eſt de ſe malum quia hoc eſt accedere contra rectam rationem. Ad aliquos tamen accedere conſanguineos eſt contra legem nature non ſolum hominibus verum etiam animalibus inſitam puta accedere ad filium vel filiam nam filii naturaliter debent reuerentiam parentibus cui maxime per hoc opus fedum et turpe derogatur et hoc bruta animalia abhominari videntur. Nam vt refert Ariſtoteles octauo de animalibus quidam equus quia deceptus fuit vt matri commiſceretur ſeipſum precipitauit et quidam camelus etiam deceptus vt matri cōmiſceretur deceptorem peremit. Aliarum vero perſonarum commixtio que per ordineȝ ad parentes cōmixtionem habent non habet tantam indecentiam ſed circa hec variatur decentia et indecentia ſecundum conſuetudinem et legem humanam vel diuinam: Et ideo habet Auguſtinus primo de ciuitate dei ꝙ commixtio ſororum et fratrum quanto fuit equior cōpellente neceſſitate tanto poſtea facta eſt dānabilior prohibente religione. Ad ſecundam dico ꝙ illa non eſt ſola cauſa / ſed preter hanc multe alie allegate ſunt et preterea negatur conſequentia quia ſicut que per ſe valent ad concordiam ciuitatis et amiciciam ciuium ſunt per ſe bona ita que per ſe huic nocent ſunt per ſe mala poſita prohibitione. Cauenduȝ eſt tamen ne ex multiplicitate huius quod eſt per ſe bonum et per ſe malum quis decipiatur.

Ad rationem ante oppoſitum negatur conſequentia quia inceſtus quod aliqui volunt cōponi ex in et caſtus quaſi non caſtus ſiue ex ꝓpria ſignificatione ſiue ex appropriatione tantū ſignificat ꝯcubitū illū qui ob cognationē vel affinitatē eſt illicitus.

q Veritur decimo: Vtrum vicium contra naturaȝ ſit inter peccata carnis grauiſſimum peccatum luxurie? Arguitur ꝙ non aliqua peccata luxurie ſunt immediate contra deum vt luxuria perſonarū deo dicatarum ſed peccatum cōtra naturam non eſt immediate contra deum igitur. In oppoſitum eſt Auguſtinus libro de adulterinis coniugiis dicens omnium horum peccatorum que ſcilicȝ ad luxuriam pertinent peſſimū eſt quod contra naturā ſit. Notandum ꝙ actus luxurie dicitur eſſe tripliciter contra naturam. vno modo ex parte materie quando ſcilicȝ aliquid aſſumitur pro materia luxurie quod non eſt ordinatum a natura vt ſit materia reſpectu illiꝰ vt cum maſculus in maſculū vel femina in feminā turpitudinē operatur vel quilibet eoꝝ in ſeipſo et hoc dupliciter. Vno modo cum variato debito ſexu retinetur eadem ſpecies vt in exemplis dictis. Alio modo cuȝ variatur ſpecies q̄uis etiam retineatur ſexus vt cum homo cuȝ iumento coit aut cū alio alterius ſpeciei. Secūdo contingit innaturalitas ex parte inſtrumenti ex parte mulieris nanq̧ mutatur aliquando vas naturale in innaturale ex parte viri etiaȝ mutatur iterū iſtrumētum et iſte due īnaturalitates ſunt enormes que ꝓprie ad beſtialitatē pertinent prima autem mutatio ſi non egrediatur ſpeciem habet ſemper annexam ſecundā Sed non econtra nam ſi maſculus luxurietur cum maſculo hoc fieri non poteſt ſine innaturalitate inſtrumenti ex parte alterius eorum Similiter cum quis ſe polluit. Tertia innaturalitas eſt cuȝ ſeruata naturalitate in materia et inſtrumento ſeu vaſe in modo operandi ordo nature peruertitur. Ordo enim nature eſt vt femina ſub et vir ſupra iaceat ſic diſpoſitis corporibus vt pedes pedibus et vultus vultibus reſpondeant. Contra quem ordinem nature errari pōt controuerſis corporibus. Scđo ꝯtrouerſis maſculi ⁊ feīe ſitibus ita ꝙ maſculus ſub ⁊ femina ſupra iaceat tertio cum neuter eorum ſub et neuter ſupra et hoc dupliciter vno modo lateretenus alio modo retrotenus in vaſe tamen feĩneo. quarto mõ cũ neuter iacet ſed vel ambo ſtant vel ambo ſedent vel vnus ſtat et alter ſedet. Primus modus et ſi ſit poſſibilis non tamen videtur ab aliquo fieri cum propter ineptitudinem ad opus libidinoſum non augeat voluptatẽ. Secundus habet etiam multum innaturalitatis cum nec ſit aptus retentioni ſeminis propter vas femine controuerſum/ nec etiã ſit aptus emiſſioni ſeminis virilis: concubitus qui fit lateretenus minus innaturalitatis videt̃ habere cuꝫ in eo nec vir nec femina tantuꝫ diſtent a ſitibus ſuis et vultus vultibus et pedes pedibus reſpondeant: Qui vero fit retrotenus plus innaturalitatis habet. tum quia licet pedes pedibus non tamen vultus vultib⁹ reſpondent Tum propter acceſſum ad ſitum corporum qui eſt in ſodomitico vicio. Quidam eum coitum qui fit cum brutis beſtialitatem vocant eum vero qui fit in re eiuſdem ſpeciei debito tamen ſexu non ſeruato ſodomiticum vicium appellant illum vero quo quis ſe polluit immundiciam ſiue molliciem. Sed iudicio meo ſecundum horum etiam Ariſtoteles appellat beſtialitateꝫ Ideo ſit prima concluſio. Sodomiticum vicinm eſt ſpecies luxurie. probatur omne opus libidinoſum illicituꝫ eſt ſpecies luxurie: ſodomiticum vicium eſt opus libidinoſum illicitum igitur eſt ſpecies luxurie. Minor probatur quia omne tale eſt innaturale ergo illicitũ. omne enim tale eſt contra honeſtatem quam natura inſtituit in vſu talis voluptatis ergo ſecundum regulam Ariſtotelis omne tale eſt illicitum: cum enim amor voluptatis impellit contra honeſtatem nimis diligitur voluptas et peccatur. Eodẽ modo probatur ꝙ omne peccatũ contra naturam eſt ſpecies luxurie. Secunda concluſio ſodomiticũ peccatum non eſt ſpecies luxurie ſecundũ gradum incontinentie aut intemperantie. Probatur omnis continentia et incontinentia temperantia et intemperantia ſunt circa delectationes humanas et naturales ſed ſodomiticũ vicium non eſt circa delectationes humanas ⁊ naturales ſed circa beſtiales. igitur. Maior eſt Ariſtoteles in ſeptimo ethicorum ita dicentis ipſarum autem differentias aſſumendũ quemadmodũ enim dictum eſt ſecundum principia he quidem humane ſunt ⁊ naturales ⁊ genere ⁊ magnitudine he autem beſtiales. harum autẽ circa primas temperantia ⁊ intemperantia eſt ſolum propter quod ⁊ beſtias neq̧ temperatas neq̧ intemperatas dicimus. Minor probatur auctoritate eiuſdem in eodem ſeptimo vbi loquens de ſpeciebus beſtialitatis. ſed hec quidẽ inquit propter orbitates hec autẽ propter conſuetudines fiunt hec auteꝫ propter pernicioſas naturas et poſt pauca enumerat coitum cum maſculis ita dicens puta pilorum euulſiones ⁊ virginum corroſiones: ad hec autem carbonuꝫ et terre cum his autem que venereorum maſculis his quidem eni natura his auteꝫ ex conſuetudine accidunt puta aſſuefactis ex pueris. Secundo probatur concluſio nulla malicia ſuperabundans ſiue tranſcendens terminos humane nature eſt incontinentia vel imtemperantia ſed õne tale viciũ tranſcendit terĩnos humane nature ita ꝙ turpitudo ei⁹ ita eſt aliena ab humana dignitate vt ſit infra communem deiiectõnem hominum ita ꝙ homines cõmuniter ⁊ vt in pluribus tale vicium horrent propter maximam eius vilitatem igitur. Hanc rationeꝫ tangit Ariſtoteles in eodem ſeptimo ita dicens. habere quidem igitur ſingula horꝫ extra malicie terminos eſt quemadmodum et beſtialitas Et ſequitur. habentem autem ſuperare vel ſuperari non ſimpliciter incontinentia ſed ſecundum ſimilitudinem quemadmodum et circa iras et ceťa vbi vult dicere ꝙ hoc modo ſuperhabundanter malus non eſt dicendus abſolute incontinens ſed ſecundum ſimilitudinem vel vt poſtea eodem capittulo magis explicat cum additione huius quod eſt beſtialis vel egritudinalis puta dicetur incontinens incontinentia beſtiali vel incontinentia egritudinali. Tercia concluſio ſodomicum vicium eſt luxuria ſecundum gradum beſtialitatis probatur omnis luxuria eſt ſecundũ gradum incontinentie intemperantie aut beſtialitatis ſed ſodomicum vitium eſt lnxuria et non ſecundum gradum incontinentie aut intemperantie ergo ſecũdum gradum beſtialitatis minor patet ex precedenti concluſione ⁊ etiam p̃ncipalis concluſio ex auctoritatibus ibidem adductis probari poteſt. Quarta concluſio aliqua luxuria beſtialis eſt minus mala q̃ nõ beſtialis licet ſit turpior et ĩhoneſtior ꝑbatur hec cõcluſio ratione ariſtote. in eodẽ ſeptimo omnis prauitas que ſit a non habente principium humanorum actuum eſt minꝰ mala q̃ q̄ ſit ab habente huiꝰmōi principium ſed interđ ſodomiticum ſit a nō habente principiū humanorum actuū ſcilꝫ a non habente vſum rōnis igiť maior eſt ariſtotelis ita dicentis innocentior euiꝫ prauitas ſemper q̃ non habet principiū intellectus aūt principiū minōr patet per ariſtotelē ī eodem ſeptimo dicentē ꝙ in hmōi beſtialibꝰ nō eſt corruptum principium queādmođ in hoīne id eſt ſicut corrūpitur in eo qui nō egrediť terminos humaītatis ſed corruptū eſt et nō habꝫ vbi vult dicere ꝙ in malo qui tamen eſt homo ꝫ nō beſtialis rō corrupta eſt id eſt deprauata et habetur vſus rationis ſed deprauatus in eo vero qui eſt beſtialis non habetur vſus ratioīs neqꝫ deprauatus neqꝫ non deprauatus ſed omnino corruptus eſt. Secundo probatur idem expreſſa auctoritate Ariſtotelis dicentis ibideꝫ. minus autē beſtialitas malicia terribilius autem ⁊ probat hoc ratōne iam inducta vbi vult dicere Ariſtoteles ꝙ licꝫ beſtialitas ſit terribilior q̃ malicia id eſt prauitas ex electione proueniens intra tamen limites humanitatis conſiſtens eſt tamen minus malū. Tercio omē vicium quod ineſt aut propť egritudinē aut propter cōſuetudinem aut propter nature peruerſitatem eſt minus eo quod ineſt ex electione ſed aliquando luxuria ſodomitica ⁊ beſtialis ineſt propter egritudinem aliquando propter cōſuetudinem ⁊ aliquando propter nature peruerſitatem: igitur. Maior patꝫ quia quanto vicium minus habet de electione tanto videtur minus ⁊ hanc minorem habꝫ ibidem Ariſtoteles ita dicens quātis quidem igitur natura cauſa hos vtiqꝫ nullus diceret incontinentes q̃admodum neqꝫ mulieres quoniam non ducunt ſed ducuntur. Similiť autem ⁊ egrotatū habentibus propter conſuetudinem. Minor probatur auctoritate eiuſdem Ariſtotelis dicentis ſed hec quidem propter orbitates id eſt morbos hec autem propter conſuetudines fiunt hec aūt ꝓpter pernicioſas naturas vult ergo Ariſtotteles ꝙ predicti actus beſtialitatis aliquādo cōtingūt ex cōſuetudine vt cū quis a puero aſſueſcit ad cōcubitum maſculoꝝ: pro quo q̄dem tempore neſcit diſcernere fedū a nō fedo ⁊ turpe a nō turpi nec ſodomiticū a nō ſodomitico per longam aūt cōtinuationē generať beſtialis conſuetudo que ſecundū Ariſtotelem nō habꝫ tantū malicie q̃tum habꝫ opus intempantie. Aliquando vero ex natura ſit id eſt ꝓpť malas qualitates corporales a natura inexiſtentes inclinantes ad huiuſmodi beſtiales actus aliquando vero propter morbos nam ſicut ex complexione naturali aut etiam ex cibis ⁊ potibus poſſunt induci qualitates corporales inclinantes ad huiuſmodi actus ita et ex morbis poſſunt ſimiliter induci.

Quinta concluſio Vicium ſodomiticum habituale eſt peccatum luxurie grauiſſimum. Dixi autem habituale ad ſignificādum de illo qui generatur ex actibus electionem voluntatis ſequentibus et non ex actibus ſequentibus impulſionem qualitatum a morbis aut natura introductarum aut inclinationem peruerſe conſuetudinis. Quod ſit aliquod tale vicium beſtialiatis videtur innuiſſe Ariſtoteles in ſeptimo ethicorum qui vbi oſtendit ꝙ hec beſtialitas interdum ex egritudinibus interdum ex conſuetudine interdum ex pernicioſa natura cauſatur: ſubiungit. eſt et circa horum ſingula ſimiles videre habitus. Dico autē beſtiales ecce quomodo poſſunt generari in voluntate habitus habentes inclinatōnem talem qualem habent conſuetudines male pernicioſa natura ⁊ egritudines hoc autem vicium aliquando contingit in viris magnis fame et glorie cupidis qui vt faciant ſibi nomen celebre de caſtitate reſpuūt naturalen. luxuriam et innaturali vtuntur credentes per hoc ſatiſfacere voluptati et gloriam caſtitatis apud homines cōſequi. ꝙ autem tale vicium habituale ſit grauiſſimum peccatum luxurie patet. Omne peccatum luxurie quod tranſcendit limites et terminos humane luxurie eſt grauius eo quod non tranſcendit huiuſmodi limites / ſed ſodomitica ſiue beſtialis luxuria tranſcendit limites humane luxurie quia omnis humana luxuria habet delectatioēm naturalē hec autem īnaturalem habꝫ et beſtialem igiť cōfirmatur ariſtoteles ꝯparando beſtialitatē ad ītempantiam ⁊ dicēdo eā eſſe minꝰ malā hoc ideo aſſerit vt patet ex ratione ſua quia minus hꝫ rōis ⁊ ṕncipium agibilium ī beſtiali magis corruptum eſt ⁊ ob hoc tales dicunť beſtie q̄a maxime accedunt ad beſtias ⁊ cum eis gerunt in carendo ṕncipio agibilum ſcꝫ rōne ⁊ intellectu g̃ cum viciuꝫ eſt habituale cauſatum ex actibus electiuis ⁊ ſpontaneis tale vicium erit deterius luxuria ſm gradum intempantie et generaliť omnī alia ſpecie luxurie. Secūdo omnis luxuria que exercetur cum corruptione viarꝝ ⁊ ordinum inſtitutorꝝ a natura eſt peccatum grauius ea que fit ſine hmōi corruptione ſed ſodomitica luxuria eſt hmōi: igitur. Maior videť manifeſta quia in qualibet peſſima eſt p̄ncipii corruptio quod maxime apparet in ſpeculatis in q̄bus error circa principia eſt turpiſſimus ⁊ periculoſiſſimus ita etiam in delectationibus illicitis in q̄bus error qui circa ea que ſunt a natura inſtituta aliquid turpitudinis in ſe continet eſt grauiſſimus nam inhoneſta inhoneſte facere eſt turpiſſimum cōſtat aūt ꝙ ſolum matrimonium dat honeſtatem actui venereo ergo huic actui addere inhoneſtatē vel ex parte materie vel ex parte inſtrumentorꝝ eſt inhoneſtiſſimum neqꝫ tamen eſt verꝝ vniuerſaliť ꝙ quicquid agitur cōtra ea que ſm̄ naturā ſunt determinata eſt grauiſſimū ⁊ turpiſſimū ambulare enim manibus ⁊ capite in terrā verſis eſt agē cōtra id quod eſt a natura inſtitutum: ſimiliter ambulare in tergum ⁊ tamen hoc non eſt grauiſſimū peccatum cum illō int̄dum ſine peccato fieri poſſit idcirco maiorē illā ita limitaui ⁊ reſtrinxi. Sexta concluſio non omnia peccata contra naturam ſunt equalis grauitatis. probatur quia peccatorꝝ cōtra naturā quedā peccant in materia quedam in inſtrumento ⁊ quedam in modo ſiue in ſitu corporꝝ peccantia aūt in mat̄ia ſunt grauiſſima puta que peccant in ſpecie vt coitus cum iumētis aut in ſexu vt coitus maſculorꝝ cū maſculis ⁊ iſtorꝝ primi grauius peccant q̄ ſecundi quia plus diſtat pecus ab homine q̄ femina a viro que autem peccant in inſtrumento habent ordinē in grauitate: nā cum non ſeruatur vas debitum eſt graui⁹ puta cum vir cum femina coit in vaſe viro ⁊ femine coiunt et non in vaſe femineo deinde cum vel nō habeť vas vt cum quis ſeipſum polluit aut etiam cū q̄uis habeatur vas nō tamen adhibetur inſtrumētum aptum vaſi vt cum femina ſe ipām polluit pro eodem aūt habeo ꝙ femia feminā aut ſeipſam polluat ⁊ ſemꝑ adhibetur inſtrumentū indebitū. Similr̄ pro eodem habeo ꝙ vir ſeip̄m polluat aut vir virꝝ per molliciem puta cum virga manibus agitatur aut cum fit fricatio alio modo ꝑtinente ad molliciem. Poſtremo v̉o loco ⁊ minoris grauitatis ſunt illa ī quibus errať in mō aut ſitu concumbentium, cū ſcꝫ obſeruata debita ſpē ꝗ vaſe ⁊ īſtrumētis cōcumbentes non habent ſitū illum ſecundum quē natura inſtituit libidinoſū opus fieri. ꝙ aūt iſtud ſit minoris grauitatis q̄ pctm̄ imundicie vel moliciei. ꝓbatur mat̄ia ⁊ inſtrumenta magis ſunt de pertinentibus ad opus q̄ ſitus operantiū ſed in ſodomitico vicio ⁊ mollicie errať circa materiā ⁊ inſtrumenta in aliis aūt errať tantū in ſitu ⁊ poſitione operantiū igiť. Secūdo poteſt eē aliqua cā rōnalis propter quā opus libidinoſū factū contra naturā ſitus ⁊ poſitionis nō erit culpabile mortaliť imo ſecūdū aliquos nec venialiter ſed non poteſt ſubeſſe aliqua cauſa propter quā error in mat̄ia aut inſtrumento non ſit mortaliť culpabilis igiť. Maior patet in caſu īpregnationis cū ſcꝫ concūbendo in ſitu inſtituto a natura timentur propter periculuꝫ fetus. Ex quibus ōnibus patꝫ ꝙ int̄ ōnia peccata cōtra naturā minoris grauitatis ſūt in q̄bus imitať ſitus a natura inſtitutus. ⁊ hec ſit ſeptīa cōcluſio. Octaua cōcluſio: Nō quodlibꝫ peccatum contra naturā eſt cet̄is peccatis luxurie grauius patꝫ q̄a peccatū quod fit contra naturā ſitus nō videtur eſſe ita graue ſicut adult̄iuꝫ nec ſicut inceſtus nec ſicut raptus imo difficile eſſꝫ oſtendere ꝙ mutatio ſitus adderet circumſtantiā mortaliť culpabilē. Nona concluſio ſodomia maſculi in maſculū eſt grauior q̄ maſculi in feīnā. patꝫ q̄a ſodomia maſculi in maſculū eſt abuſus perſone ⁊ vaſis in ſodomia maſculi in feīnā eſt abuſus vaſis ſed non perſone. femina enim poteſt eſſe licita materia reſpectu maſculi ſed maſculus nullo mō poteſt eē licita materia reſpectu maſculi. Decima cōcluſio adulterium ſtuprꝝ ⁊ raptus magis perturbant ſtatum trāſquillum ciuitatis q̄ peccata contra naturā patꝫ quia prima ſunt directe in iniuriā proximi vt conſtat non autē peccata contra naturā. Ex his patꝫ ad queſtionem reſponſio.

Cōtra primā cōcluſionē arguiť ſic primo viciū cōtra naturā non cōtineť ſub malicia ergo non eſt ſpecies luxurie. cōſequentia tenet quia omnis lnxuria eſt malicia. Secūdo luxuria conſiſtit circa actus ad humanā generationem ordinatos ſed viciū contra naturā conſiſtit in actibus ex quibus non poteſt ſequi generatio g̃ viciū ꝯtra naturā non eſt ſpēs luxurie. Tercio omnis luxuria eſt cōcubitus illicitus ſꝫ aliquod eſt peccatū contra naturā quod nō eſt cōcubitus illicitus vt patꝫ de peccato quo quis ſeip̄m polluit ergo aliquod eſt pctm̄ ꝯtra naturā quod nō eſt ſpecies luxurie. Ad primā respondeo quod malicia accipit̃ dnpliciter. Vno modo vt eſt nomen vicii et peccati ita ꝙ omne vicium et peccatū dicitur malicia et ſic nego antecedens. Alio° accipitur malicia vt eſt nomen gradus in vicio et tunc malicia diſtinguitur contra incōtinētiā ⁊ beſtialitatem et in hoc ſenſu cōcedo antecedēs et nego conſequentiam et ad ꝓbationem nego aſſumptum accepto nomine malicie ſecūdo° aliqua enim luxuria eſt īcontinentia vt illa in qua eſt grauis et valida rationis obmurmuratio cum ſcilicet in peccando homo magis videt̃ duci a paſſione q̄ conſentire aliqua etiā luxuria eſt malicia vt illa in qua non eſt talis obmurmuratio ſed plena electio actus mali qui non eſt infra cōmunē deiectionē hominū. aliqua etiā eſt beſtialitas cum ſcilicet actus libidinoſus eſt infra cōmmunem deiectionem hominum Ad ſecundam nego maiorem ſi intelligitur vniuerſaliter ſed ſolum verum eſt de luxuria naturali eſt tamen vniuerſaliter verum ꝙ luxuria eſt circa delectationes ſimiles delectationibus que contingunt in actibus ordinatis ad humanam generationeꝫ: luxurioſus enim non querit humanā generationem principaliter ſed veneream delectationem. Ad tertiam nego maiorem ſꝫ bene verum eſt de luxuria naturali nō eſt igit̃ luxuria omnis concubitus illicitus ſed omnis luxuria eſt opus libidinoſum illicitum Contra quartam cōcluſionem arguitur ꝑ rationes quinte concluſionis Ad illas rationes negant̃ maiores vniuerſaliter iutellecte ſed oportet addē ſi talis luxuria ſit mere ſpontanea ⁊ ſine corruptione principii agibiliū ſcilicet rationis ex culpa proueniente quia ſi in ſic luxuriāte ſit corruptū principium agibilium ſine culpa eius ſicut contingit quando beſtialitas ꝓuenit a natura aut morbo aut̃ ex mala conſuetudine q̄ inducta eſt anteq̄ in oꝑante eſſet vis diſcretiua talium oꝑationū tunc licet talis actus ſit turpiſſimus et indecentiſſimus inter omnes actus luxurie non eſt tamen peſſimus. Contra quintam concluſionē arguitur adulterium/ſtuprū/inceſtus/et raptus/magis contrariantur caritati q̄ peccatū ſodomiticum g° ſunt eo grauiora. Conſequētia tenet quia tanto aliquod peccatū eſt g̃uius quāto magis cōtrariat̃ caritati. aūs pꝫ quia predicta ſunt directe ī iiuriā ꝓximi nō autem peccata ɔ̄t naturā Scđo adult̃iū inceſt⁹ ⁊ rapt⁹ in ꝑſonas deo dicatas ſunt immediate ī iniuriā dei ſicut ⁊ q̄ʒlibꝫ ſacrilegiū ſꝫ peccata ſodomitica nō ſūt ɔ̄ deū imediate igit̃. Tertio tāto aliquod peccatū eſt g̃ui⁹ q̄to ī perſonas nobis magis cōiūctas ɔmittit̃ cū ſcđm ordinē caritatꝭ eas magis diligē debeam⁹ ſꝫ inceſtus ſemꝑ eſt in ꝑſonas cōiūctas peccatū autē ſodomiticum intēdū it̃ ꝑſonas alienas g̃ īceſt⁹ eſt aliquo peccato ɔ̄ naturam g̃uius. Quarto agē ɔ̄ ordinē īſtitutū a nat̃a nō ē tāte g̃uitatꝭ vt faciat peccatū maximū ī genē illo igit̃. aūs aꝫ Tū primo quia multa fiunt contra naturā ī qb⁹ nō eſt peccatū vt patet de iactu lapidis ſurſū de actu retrogrediēdi ⁊ de oꝑibus miraculoꝝ h̄ enī ōnia ſūt ɔ̄ naturā ⁊ tū nō ſūt peccata. Silr̃ calefactio aq̄ Ad ꝑmā negat̃ aūs ſodomiticū enī peccatū lꝫ nō ſit tm̄ ɔ̄ ꝓximū ſaltē nō ꝑticipātē ī crimine q̄tū adult̃iū rapt⁹ ⁊ c̄ tū magis nocet faciēti q̄ ꝑdcā noceāt ⁊ faciēti ⁊ ꝓximo ei⁹ et ꝑt̃ea ſodomiticū ē ɔ̄ deū nō ſolū tāq̄ ɔ̄ ꝑcipiētē ſꝫ tāq̄ ēt ɔ̄ ordinatorē nat̃e qa cū de⁹ ſit ordiator nat̃e q ɔ̄ hmōi ordinē agit agit ɔ̄ deū ⁊ h̄ ē ſententia Auguſ. 3° libro cōfeſſionū dicētꝭ flagitia q̄ ſūt ɔ̄ nat̃ā vbi ſemꝑ deteſtāda et puniēda ſūt q̄lia ſodomitaꝝ fuerūt q̄ ſi ōnes gentes facēnt eodē criminis reatu diuina lege tenēnt̃ q̄ nō ſic fecit hoīes vt ſe illo vtēnt̃ modo violat̃ qppe ipſa ſocietas q̄ cum deo nobis eſſe debet cū eadē nat̃ia cuius ille auctor ē libidinis ꝑuſitate polluit Ad ſecūdā negat̃ mīor vt iam apparuit Dico g° ꝙ peccata ſodomitica tanto ſūt g̃uiora q̄to ordo nat̃e humane īdit⁹ ē ꝑor et ſtabilior q̄libet alio ordīe nat̃e huāne ſuꝑaddito in luxuria enī ſacrilega ſolū offēdit̃ ius poſitiuū ad qđ origat̃ aliqs ex libera ꝓſtitutione volūtatꝭ ī peccato v° ſodomitico violat̃ ius nat̃e īditū Ad terciā ɔcedo maiorē cet̃is parib⁹ nā adulteriū in ſororem eſt grauius adulterio in alienā et ſimilit̃ de ſtupro et etiā peccatū cont̃ naturā ī ɔſanguineos ē g̃ui⁹ q̄ ī alienos. dico tū ꝙ violatio ordinis natural̄ ē g̃uior q̄ violatio ordinis ɔſanguineitatꝭ et maxīe qñ eſt violatio q̄ ad materiam et īſtrumenta ꝑncipalia quē ordinē magis intendit natura. Ad quartā dico ꝙ multiplex eſt agē ɔ̄ naturam quoddā ē qđ eſt ſuꝑ facultatē creature poſitū vt oꝑatio miraculoꝝ ⁊ tale agere contra nat̃ā nō eſt opus peccati ſed ē opus excellētie aliud eſt qđ eſt infra facultateꝫ hominis et illud eſt duplex quia quoddā eſt qđ preciſe dicit̃ cont̃ naturā quia eo aliquid mouetur cōt̃ inclinationē ſibi data a natura aut ad aliquid ad quod non ordinauit ipſum natura tunc dico ꝙ non habet aliquid ꝙ ſit peccatum ex eo quod hocº eſt contra naturam. Aliomodo aliquod agere dicitur eſſe contra naturam quia ad aliquē actū turpē et verendū excercendum aliquid aſſumitur quod nō aſſūi vel nō aſſumiť quod aſſūi natura inſtituit ⁊ illud aſſūi ⁊ iſtud nō aſſūi eſſe illicitum vnicuiꝗ potenti vti ratione cōſtat eſſe indecēs turpe ⁊ illicitū et tūc dico ꝙ hocº eſſe conť naturā facit magnā grauitatē in peccato Tercioº aliquod agere dicitur cōtra naturā quia agens et paciens nō ſe habēt taliter in agēdo aliq̃ turpi et verēdo qualiter ea ſe habere natura inſtituit ⁊ qualiter etiam illud agēdo ſe habere cōſtat eſſe indecēť ſe habere et hocº eſſe cōť naturam nō facit tantā grauitatem. Et ꝑ hanc diſtinctionē poſſunt ſolui omnes inſtantie in arguendo adducte.

Contra ea que dicta ſunt in ſexta et ſeptima concluſione arguiť ſic ꝑmo magis peccatur cū ſit abuſus alicuius rei ꝗ cum omittitur debitus vſus ſed molicies cōſiſtit in ſoli omiſſione concubitus alie autē ſpecies q̄ proueniūt ex inordinato ſitu ꝯſiſtūt in abuſu iſtrumentorū ad concubitū ordinatorū igiť molicies eſt minus graue peccatū ꝗ cōcubitus ſtationalꝭ vel lateralis vel retrouerſus vel controuerſus. Scd̄o in omni peccato proueniente ex abuſu maior eſt grauitas que ꝓuenit ex abuſu reꝝ ordinatarū ad actum illum ꝗ q̄ prouenit ex abuſu rerum non pertinentium Sed deformitas in concubitu cōtrouerſo laterali. et ſic de aliis eſt abuſꝰ rerum pertinētiū ad cōcubitū in ſodomitico āt eſt abuſus rerum nō pertinētiū ad illū concubitum et ſimiliter in molicie igiť ſodomiticū non eſt grauiſſimum peccatum inter peccata cōtra naturam. Ad primaꝫ que eſt Thome et ſeq̄cium eius. Reſpōdeo pro quo eſt aduertendū ꝙ beatus Thomas inter peccata contra naturam ponit hunc ordinem. Infimū locum tenet ī his peccatuꝫ moliciei ſiue imūdicie ꝙ conſiſtit in ſola omiſſione concubitus ad alterum. Grauiſſimū autem eſt peccatum beſtialitatꝭ vbi nō ſeruatur debita ſpecies Vnde ſuper illud geneſis triceſimo ſeptimo accuſauit fratres ſuos crimine peſſimo dicit gloſa ꝙ cū pecoribus miſcebantur poſt hoc autem eſt vicium ſodomiticum vbi nō ſeruatur debitus ſexus magis autem peccatuꝫ eſt ſi non ſit debitum vas ꝗ ſi ſit īordinatio ſecunduꝫ aliqua alia pertinentia ad modum concubitus. Quia ergo iſte ordo nō placet mihi ideo reſpōdeo et nego maiorē vniuerſaliter intellectam Cum enim natura ordinauit aliqua ad aliquem actum tūc maior eſt turpitudo in omittendo aliquod eorum que natura ordinauit ꝗ in abutēdo ordinatis ⁊ ad minorem dico ꝙ in molicie non ſolum eſt omiſſio alicuius ordinati a natura puta vaſis vel membri virilis ſed etiam eſt abuſꝰ ordinati et aſſūptio non ordinati vt patet in eo qui ſe polluit per iſtud enim argumentum equaliter probaretur ꝙ concubitus lateralis eſſet grauius peccatū ꝗ ſodomiticꝰ qa ī ſodomitico ē omiſſio alicꝰ ordinati a naťa ad ꝯcubitū Ad ſecūdā nego maiorem ymo talis abuſus eſt minor ceteris paribus et ideo ex oppoſito maioris cū eadem minore bene probatur cōcluſio intēta. Cōtra octauam cōcluſionē arguitur ratione Thome oppoſitū tenētis. Error circa principia eſt grauiſſimus ſed in omni peccato contra naturam eſt error circa principia ergo omne peccatū cōtra naturam eſt quolibet qd̄ nō eſt contra naturam ḡuius et ꝑ cōſequēs ē ḡuiꝰ adulterio īceſtu ⁊ ſic de aliis. Ad hͦ ipſū poſſunt adduci rationes adducte ad quītam cōcluſionē. Ad ꝑmā dico ꝙ duplex eſt error circa principia vnus eſt q̄ q̄ ſunt prima vera creduntur eſſe falſa et que ſunt prima falſa creduntur eſſe prima vera et iſte error eſt grauiſſimus ⁊ periculoſiſſimus. Aliꝰ eſt quo licet credamus principia ipſa eſſe vera non tamen vtimur eis eomodo quo vti oportet ad inquiſitionem veritatis ita ꝙ eis vtimur inťdum ad concluſiones falſas. in peccatis contra naturam primo errori comparantur ea que ſūt innaturalia ex ꝑte materie aut inſtrumentoꝝ Secundo autem errori comparantur ea que innaturalia ſunt ex parte modi cōcubitus conceditur ergo maior de primo errore ſed negatur de ſecundo. Ad primam pro quinta concluſione dico ſimiliter ꝙ dupliciter contingit trāſcendere limites humane luxurie ſcilicet vel ex parte materie et inſtrumentorum et ſic cōcedo maiorem vel ex parte modi vtendi materia et inſtrumentis debitis et ſic ego nego. Et eodemmodo ad ſecundam. Racio ante oppoſitum ſoluta eſt ex dictis.

q Veritur Vtrū inter omnia luxurie naturalis peccata inceſtus ſit ḡuiſſimū.

Arguitur ꝙ non quia adulterium magis ciuitatem perturbat igitur adulterium eſt grauiꝰ. In oppoſitū arguitur quia inceſtus ē peccatum contra reuerentiā naturalem igitur.

Notandũ eſt ꝙ ſecundũ multos ſunt ſex ſpecies luxurie naturalis/fornicatio ſimplex/ſtuprũ/adulteriũ/iceſtus/raptus/et ſacrilegiũ. Eſt autem ſacrilegiũ ſecundũ eos qua perſona cultui diuino ducata maculatur. Sed ſicut dictum eſt ꝙ inceſtus īportat et ſignificat actum luxuriãdi pſonaꝝ cognationẽ vel affinitatem tam carnalẽ q̄ ſpiritualem habentium:ita dicẽdum eſt ꝙ adulteriũ ſignificat luxuriã pſonaꝝ quarum altera/vel ambe alteri connexe ſunt carnaliter ſicut cõnectuntur per matrimonium vel ſpiritualiter ſicut cõnectuntur deo per religionẽ Et quia perſona ſic deo dicata poteſt eſſe integra corpore poteſt eſſe carnaliter aut ſpiritaliter perſone cõluxurianti cõiuncta. ideo idẽ peccatũ poteſt eſſe per equiualentiã triplex aut quadruplex. Nam ſi rapiat᷑ virgo cõſãguinea dicata xpriſto equalebit peccatũ illud inceſtui adulterio/ſpirituali/ſtupro/et raptui. ſi rapiat qs deſponſatã cõmatrẽ cõſanguineaꝫ dicatam Criſto(poteſt enī deſpõſata ꝑ cõſẽſũ viri religionẽ īgredi)erit ꝑ equalẽtiã adulteriũ duplex qa deſpõſata ⁊ dicata deo erit iceſtꝰ duplex:qa cõſãguinea ⁊ cõmat᷑ et erit raptꝰ. Et ita hec vicia poſſunt inter ſe multipliciter comparari. Vnoº quia minimum comparetur minimo vt ſi comparraet᷑ raptꝰ ſoluti ⁊ corrupte inceſtui in quarto gradu aut maximum maximo vt ſi compararetur inceſtus in matrem raptui mulieris dicate deo. Et in hac comparatione non debet eſſe eoꝝ q̄ comparatur alterius in altero incluſio quod fieret ſi qs cõpararet inceſtũ ad raptũ cõſanguinee. Prima cõcluſio aliquis inceſtus omni alio peccato luxurie naturalis eſt grauior patet de inceſtu in matrem vel in filiã quem nulla vnquã lex admiſit. Secunda cõcluſio aliquo inceſtu adulterium eſt grauiꝰ patet aliquis eſt inceſtus qui non eſt prohibitus niſi de iure poſitiuo vt concubitus cum cõſanguinea ī tercio vel quarto gradu concubitus cum cõmatre hec enim tantuꝫ ſunt de iure poſitiuo ſed adulterium eſt tam contra ius poſitiuum q̄ contra ius diuinum expreſſũ igitur. Tercia cõcluſio aliquo inceſtu raptus ē grauior patet de inceſtu cum conſanguinea in quarto gradu et de raptu virginis. primum enim non eſt niſi cõtra ius poſitiuum. ſecundum eſt contra ius gentium. Cum autem dico inceſtum in quarto gradu eſſe tantum de iure poſitiuo non intelligo concubitum illum luxurioſum et cum non ſua eſſe tantum de iure poſitiuo prohibitum ſꝫ intelligo ꝙ q̄ntum ad circumſtantiam illã que facit ipſum eſſe inceſtum nõ eſt niſi de iure poſitiuo. Quarta concluſio nõ quilibꝫ inceſtus eſt quolibet ſtupro grauior Probatur quia multa plura incommoda proueniunt ciuitati ꝑ ſtupra q̄ per inceſtum meretricis conſanguinee in quarto gradu et ſi poneretur in optione multitudinis ipſa pocius eligeret inceſtum in quarto gradu licere q̄ deflorationem virginum neq̧ reuerentia debita conſanguineis oppoſitum cõuincit quia reuerentia illa tanto minuitur magis q̄to magis ꝯgnatio ipſa a ṕmo g̃du recedit Quarta concluſio omne adulterium eſt ſtupro grauius Probatur adulterium eſt humana et diuina lege expreſſe prohibitum ſecundum circunſtantiam illam ſecundum quam eſt adulterium ſed ſtuprum non eſt prohibitum niſi humana lege niſi ſecundum rationem illiciti cõcubitus in qua conuenit cum adulterio quod ītelligo non eſſe diuina lege prohibitum inq̄tũ huiuſmodi ſub pena peccati mortalis. Nam in deuteronomio. ſtupratorũ pena temperalis imponit᷑ igitur. Secundo adulterium eſt exp̄ſſe prohibitũ prohibitione decalogi ſꝫ ſtuprũ nõ eſt tali prohibitione expreſſe prohibitum nec prohibitione legis euangelice quod ītelligo vt prius quantumcunq̧ enim doctores ſacri prohibitionẽ decalogi ad omnem illicitum concubitum extendant conſtat tamen ꝙ illa prohibitio eſt tantum expreſſa prohibitio adulterii et ſi ſit aliorum prohibitio non tamen expreſſa.

Aliam rationem addit thomas quia maior eſt iniuria ſiquis abutatur muliere alterius poteſtati ſubiecta ad vſum generationis q̄ ad ſolam cuſtodiam ſed priores rationes magis me mouent et attentis incõueniẽtibꝰ que contingũt per ſtuprum ſecluſa omni lege diuina eſſet grauis queſtio quid eorum eſſet grauius.

Contra predictas concluſiones poſſunt fieri multa argumenta que faciliter ſoluentur ſi diligenter attendatur an cuꝫ comparantur due ſpecies luxurie ad inuicem cetera ſint paria vt ſi compararetur ſtuprum iceſtuoſum ad adulterium ſimplex eſſet mala comparatio quia cetera non ſunt paria. Ad rationem ante oppoſitum negatur conſequentia maxime de inceſtu primi gradus propter ius nature quod ꝑ ipſum violatur.

De continentia gradu

q

Veritur duodecimo Vtrum continennentia ſit virtus a caſtitate diſtincta et temperantia. Arguitur ꝙ ſic per Andronicum dicentem ꝙ continentia eſt habitus innictus a delectatione. Notandum ꝙ nomen continentie accipitur dupliciter. Vnomodo vt ſignificat ceſſationem ab omni delectatione venerea et ſic duplex eſt continentia ſcilicet virginitas etviduitas. Alio° accipitur continētia pro habitu quo quis ſupat delectationes humanas vehementes contra iuditium rationis inſurgentes ſecundum quam acceptionem dictū eſt ſupra in multis locis ꝙcontinentia non noīnat aliquod genus virtutis ſed nominat gradū in quolibet generevirtutis repibilem:quia tamē delectationū humananarum potiſſime ſūt delectationes guſtus et tactus ideo iſti gradus magis proprie repiūƭ in materia et generevirtutis.temperantie in aliis tamen omnibus reperiuntur. Iſto ſecundo° accipit continentiā Ariſ. in ſeptimo ethicorum accipit eam etiā andronicus in auctoritate allegata ante oppoſitum. Accipit etiam eam caſſianus collatione duodecimavbi ponit differentiam inter cōtinētiam et caſtitatē.Eſt enim caſtitas cum caro non concupiſcit aduerſus ſpiritum ſed cōſentit deſideriis eius et ſibi confederatur ſecundū illud Pſalmiſte.habitauerunt fratres in vnum Continentia vero conflictam et impugnationē carnis cōiūctam habet(nō caſtitas iquit)ſʒ cōtinentia diciturvbi ad huc aliqua reſiſtit adūſitasvoluptatis. Notandum preterea ꝙ nomenvirtutis accipitur dupliciter. Vno° pro habitu electiuo immediate conſiſtēte et cetera.

Aliomodo prout eſt nomen gradus in quolibet virtutis moralis genere reperibilis quo° accipitvirtutem Ariſt. ſeptimo ethicorum cū ait poſt hec autem dicendum aliud facientes prīcipium quoniam circa mores frigidoꝝ tres ſūt ſpecies/malicia/incontinentia/beſtialitas contraria autem duobus quidem manifeſta hᷓ quidem enim virtutem hoc autem incontinentiamvocamus.Ex quo patet etiam ꝙ malicia poteſt accipi dupliciter.Similiter temperantia poteſt accipi dupliciterVnomodo vt eſt nomē generisvirtutis .Secundomodovt eſt nomen ḡdus virtutis quem ibi Ariſ. intelligit per virtutem et poſteavocat multos temperantiam et oppoſitum eius intemperantiam.dictum eſt ſupra etiam ꝙ continentia vt eſt nomen gradus accipitur dupliciter Vnomodo cōmuniter ⁊ ſic continet ſub ſe perſeuērantiā Aio° ꝓprie eo° quo diffinita eſt in p̄mo notabili et ſic diſtinguitur contra pſeuerantiam eodē° etiam de incontinentia dici poteſt. Prima concluſio Cōtinentia primo° nec a caſtitate nec a tempātia v̓tutibus diſtincta eſt. Probatur omnis continentia eſt caſtitas ⁊ omnis continentia eſt tēperantia igiƭ:Secunda cōcluſio continentia ſecūdo° circa materiam caſtitatis exiſtēs nec a caſtitate nec a temperantia virtutibus diſtincta eſt.patet quia omnis talis cōtinentiā eſt caſtitas⁊ oīs talis eſt tempātia igiƭ Tercia cōcluſio aliqua continentia ſecundomodo a caſtitate et temperantia virtutibus diſtincta eſt.patet quia aliqua continentia pertinet ad iuſticiam/aliqua ad fortitudinem/quia in qualibet earum reperiuntur tres gradnsvirtutum.

Quarta cōcluſio ꝯtinētia ſecūdo° a caſtitate et tēpātia ḡdib⁹diſtincta eſt.pʒ hᷓ de cōtinētia et caſtitate ḡdib⁹auctoritate caſſiani allegata de tēpātia pʒ p Ariſ. i ſeptimo ethicoꝝpene p totū. Quīta cōcluſio ꝯtinētia ſecūdo° et ſi ſit v̓t⁹ p̄mo° accepto noīe v̓tutꝫ nō tñ ē v̓t⁹ſecūdo° pʒ p̄mū quia eſt habit⁹ electiu⁹ īmediate cōſiſtens ⁊ c̄ patet ſecūdū quia cōtinētia ḡd⁹ nō eſt tēpātia ḡd⁹cū tempātia dicat abſolutionē a paſſionib⁹auertentib⁹ nos ne ſeq̄mur iudiciū rationis p diuturnāvictoriā huiuſmodi paſſionum inexiſtētē cōtinētiav̓o ponit huiuſmodi paſſionū cōflictum alie tñ ꝯditiones ad eas exigūtur q̄s quia diffuſe aliis locis dixim⁹ p̄t̄mittimus g̊ cōtinētia nō ē v̓tus ḡdus cōſequentia tenet quia idē ſunt cōūtibiliter v̓tus ſecūdo° et temperantia ḡdus.Et ſi queras q̄modo differt caſtitas ḡd⁹a tēpātia.reſpōſio ꝙ differūt ſicut ſupi⁹⁊ inferi⁹Caſtitas eni dicit abſolutionē a delectationib⁹ aut tſticiis vt ꝯ iudiciū rationis ad venēa moueaƭ ſʒ ceſſāte ōni īpetu ⁊ īpugnatione circa venēa agitvl̓ omittit quidq̄d recta rō agēdū vl̓ obmittēdū ꝯſulit tēpātia v̓o ḡd⁹eſt abſolutio ab hmōi īpugnatione nō ſolū circa act⁹ venēos ſʒ etiācirca alia delectabilia. Sexta ꝯcluſio Continētia ḡd⁹non eſt tm̄ circa delectationes venereas. Probatur in omni genere virtutis reperitur continentia gradus ergo continentia gradus non eſt circa ſolas delectationes venereas Conſequentia tenet quia non reperiuntur in omni genere virtutis delectationesveneree. Antecedens probatur quia ſi quis in opere iuſticie patiaƭ impugnationes a reb⁹ delectabilibus puta munēib⁹vl̓ aliis huiuſmodi et vincat frequent' talis erit iuſtus ſecūdum aliquem gradum:et non ſecūdū gradum heroicum quia temptatio non excedit cōmunē facultatem hominū nec ſecundum gradum tempantie quia patitur impugnationem:ergo ſecundū gradū continentie. Secundo in omni materia repibilis eſt continentia in qua reperiunturr paſſiones impellentes ad proſequendū aliquid quod recta ratio dictat non eſſe proſequendum ſed in omni genere ⁊ matia virtutis reperiunt' huiuſmodi delectationes.nam per cupiditatē pecunie impellitur quis aliquando ad iniuſtitiam alius ad fugam vel proditionem ergo in his repit' continentia maior eſt certa et minor eſt thome ſecūda ſecunde queſtione centeſima .lv. articulo ſecundo dicentis . Proprie continentia dicitur circa illas paſſiones q̄ impellūt ad aliquid proſequendum in quibus laudabile eſtvt ratio retrahat a proſequēdo licet tamē hanc maiorem ibidem limitare videatur ſed nimiumvoluntarievt patebit ſoluendo rationē per eum adductam. Tercio arguit' autoritate ambroſii primo de officiis dicentis.ꝙ generale decorum ita eſt ac ſi equabilem atq; vniūſitatem honeſtatis habeat in omni actu ſuo cōtinentem ſed conſtat ꝙ non omnis actus pertinet ad delectationes tactus igit' Quarto nomen continentie dicitur ex eo ꝙ aliquis ſe recte tenet in bono rationis et ſuperat paſſiones ꝯ̄ huiuſmodi bonum trahentes ſed multe paſſiones alie a delectationibus tactus trahunt hominem contra bonum rationis igitur circa alias paſſiones cōſiſtit cōtinentia.maior eſt ariſ. ſeptimo ethicoꝝ dicentꝭ.continentia autem in eo qđ eſt ſupare. Quinto auctoritate tullii ſecundo rethoricoꝝ dicētꝭ ꝙ continentia eſt per quam cupiditas conſilii gubernatione regitur ſed conſtat ꝙ cupiditas eque bene aut magis eſt diuitiaꝝ ſicut delectationum tactus igitur et continentia non eſt circa ſolas delectationes tact⁹. Has rationes fere omnes ſoluit thomas per hoc ꝙ nomē continentie poteſt accipi communitervel ſtricte:in quo non ab eo diſſentio. dum tamen conſtet hos virtutum gradus ī omni generevirtutis repiri. Septia cōcluſio continentiia gradus eſt virt⁹ a caſtitate et tempantia gradibus diſtincta ptꝫ ex dictis. Contra ſecundā ꝯcluſionē arguitur ſic de ratione continentie eſt paſſio reẗhens ſed hoc nō eſt de ratione caſtitatꝭ nec tempantie igitur.Secūdo tempantiavirtus continet ſub ſe heroicā tempantiā ſed eā nō continet ſub ſe cōtinentia gradus igitur Ad primā concedo maiorē et minorem et nego conſequentiam quia continentia caſtitas et temperantia in ipſis accipiunt' ꝑ t'minis quorum eſt ratio et diffinitio in conſequēte autem accipiuntur pro actibusvel habitibus.

Ad ſecundam reſpondeo omnino eodem modo.per has eni rationes probaret' ꝙ homo nō eſſet animal quia homo continet in ratione ſua rationale et non animal ⁊ animal continet ſub ſe equum quē nō continet hō . Contra ſextā concluſionem arguitur ſic ſecundū ariſtotelem ſeptimo ethicoꝝ continentia et incōtinētia ſūt circa illa circa que ſunt tempantia et intēpantia ſed tempantia ⁊ intempantia ſunt ſolū circa delectationes tactus: ergo et continentia et īcōtinentia. Secūdo cōtinētia et incōtinētia ſunt ſolum circa delectationes naturales ſed ſole delectationes tactus ſunt delectationes naturales igit' minor eſt certa et maior probat' quia continentia et incōtinētia ſunt circa delectationes vehementiorē iuclinationē facientes ſꝫ delectationes naturales int' omnes vehemētiorem īclinationē faciunt cum ſint principia omniū delectationū ſupuenientiū igit'. Tercio continentia ꝓprie dicit' in materia ī qua eſt difficilimū continere ſed in cōcupiſcentiis delectationū tactus eſt optimū et difficilimū continere igitur circa eas proprie eſt continentia . Quarto circa ea non eſt ꝓprie cōtinentia circa que homines proprie non dicunt' cōtinētes aut incōtinētes Sed circa alias paſſiones homines nō ꝓprie dicūt' continentes ſed ſecundū quid et cum appoſitione vt dicim⁹ iſtū cōtinētē ire lucri honoris aut pecuniarū igit'.Quito ſi ſic ſeq̄ret' ꝙ circa delectationes nō humanas puta q̄ ſunt in eſu carnium humanaꝝ aut abuſu pueroꝝ vel beſtiaꝝ eſſet cōtinētia ſed cōſequēs ē falſum vt patet ſeptimo ethicoꝝ igit'.Iſte rationes et maxie q̄ttuor prime ſumpte ſūt ⁊ collecte ex dictis thome ad impugnationē ꝑdicte cōcluſionis. Ad ꝑmā cōcedo maiorē et nego minorem accipiendo tēpantiā et intempantiā vt ſignificant g̃dus virtutū etvicioꝝ ſi autem accipenturvt ſunt nomina ſig̃ntia genera virtutum etvicioꝝ maior eſſet falſa et minor vera. Ad ſecundā nego maiorē ꝗuis minor ſit falſa quia delectationes guſt⁹ ſūt etiā naturales .ad probationē maioris cōcedo ꝙ ſūt circa delectationes faciētes vehemētē inclinationē ſed non oportet ꝙ ille circa quas ſunt faciant vehemēt

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

orem q̄ cēte ymo poſſēt facē tā vehemētē iclinationē ꝙ vehemētia ipā ponēt actū ext̄ g̃dū ꝯtinētie ⁊ facēt ipſū ptinē ad g̃dū heroicū puta ſi iclinatio facta eſſet tam vehemēs ꝙ pauci homines regularit̄ eā vincerēt. Ad t̄ciā nego maiorē nā vt dictū eſt poſſet eſſe tāta difficultas ꝯtinēdi ꝙ actꝰ non eſſet actus cōtinētie ſed virtutis heroice puta ſic vincē talē paſſionē eēt ſup̄ cōmunē facultatē hominū. Ad quartā (q̄ ē bona ⁊ ex dictis ariſ. videt̄ ꝓcedē) dico ꝙ nomen ꝯtinētie ꝑmo ipoſitū ē ad ſignificādū ceſſationē ab omi actu venēo Sc̄do ad ſignificādū actꝰ q̄bꝰ vicimꝰ delectationes venēas nos ꝯ̄ rationē ad opa libidinoſa trahētes Tertio ad ſignificādū actꝰ quibꝰ vicimꝰ delectationes nos ꝯ̄ rectā rationē ad opa itēpantie q̄ i tactu ⁊ guſtu ꝯſiſtūt t̄hentes. Quarto ad ſignificādū actꝰ q̄bꝰ vincimus delectationes nos ꝯ̄ rectā rationē t̄hētes

Quīto ad ſignificādū actꝰ q̄bꝰ vicimꝰ delectationes et t̄ſticias nos cōt̄ rectā rationē trahentes. Quīto mō accipit ariſ. ſeptimo. ethicorū ꝯtinentiā ī principio cū ponit eam vnū ex tribus g̃dibꝰ circa mores faciendoꝝ. Quartoº accipit in eodē ſeptimo cū ꝯtinētiam a ꝑſeuerātia diſtīguit. Tertioº ī eodē ſeptimo tractatu ꝑmo capitulo ſexto. Secundoº accipit caſſianꝰ. Primoº accipiūt mlti ⁊ ꝓpt̄ iſtas diuſas acceptiones ꝯtīgit ꝙ cū de cōtinente aut incōtinēte loq̄mur circa alias delectationes a tactu ⁊ guſtu aliquid addimꝰ vt magis explicamꝰ quid ītēdimꝰ ⁊ h̊ ſignificaſſe videt̄ ariſ. quarto et quīto capitulis. Ad quītā nego ꝯſequēciam quia cōtinētia ē circa delectationes humanas a quibꝰ vinci nō deiicit hominē īfra cōmunē vilitatē hominū ideo circa tales nec ꝯtinētia eſt nec īcōtinētia et hoc diffuſe hꝫ ariſ. in ſeptimo/tractatu primo/capitulo ſexto. Contra ſeptimā cōcluſionē arguit̄ ꝑmo Cōtinentia cōdiuiditur v̓tuti vt patꝫ ſeptimo ethicoꝝ ergo ipſa nō eſt virtus Secūdo peccāt multi cōtinendo puta ſi deſiderant facere aliquod bonum et nō faciunt g̊ continentia nō eſt virtus conſequētia tenet quia nullus vtendo virtute peccat vt vult auguſtinꝰ libro de libero arbitrio. Tercio nulla virtus retrahit hominē a licitis ſed tm̄ ab illicitis ſed continētia ret̄hit hominē a licitꝭ vt patet per gloſam ſup̄ quintū capitulū ad gal. dicētem ꝙ ꝑ cōtinētiā etiā q̄s a licitꝭ abſtinet.

Ad primam dico ꝙ in ſeptimo ethicorum ariſ. accipit virtutem: non vt ſignficat genera virtutum ſed vt eſt nomen gradus idem cum temperāntia gradu ſig̃ns Ad ſecundā nego añs ⁊ ad ꝓbationē nego aſſūptū q̄ eni deſiderat facere bonum et non facit non dicitur continere nec continens: ſolus enim ille eſt continens qui contra paſſionum motus rationi recte inſiſtit. Ad terciam nego maiorem omnes enī habitus conſiliorum retrahunt hominem alicitis ſicut ab illicitis. Ratio ante oppoſitum ſoluta eſt ex dictis

De Incontinentia gradu.

q Veritur decimotercio Vtrum incontinens ſit intemperāte deterior. Arguitur ꝙ ſic quia incontinēs magis agit cōtra conſcientiam ergo eſt deterior. In oppoſitū arguitur ſecundum ariſ. ſeptimo ethicorum. intemperatus non eſt penitiuus ſed inpenitentia aggrauat peccatum igitur. Notandum ꝙ ſicut poſite ſunt diſtinctiones de continentia ita et omnino ſimiles poni poſſunt de incontinentia hic autem accipio ſecundū ꝙ eſt gradus in moribus fugiendorum vt diſtinguitur contra intemperantiam et beſtialitatem ī qua ſignificatione continet ſub ſe moliciē et ideo ad huc poteſt ſpecialius accipi ſecundum ꝙ diuiditur contra moliciem ſicut continentia contra perſeuerantiam non curo aūt multū nūc. vtrū accipiatur iſto ſpeciali modo vel non. dum tamen accipiatur vt eſt nomen gradus vicii et non generis vicii. Notandum preterea ꝙ duplex ē īcontinentia quedam eſt que dicitur preuolatio alia eſt que dicitur debilitas. preuolatio fit cum inſurgente paſſione non expectamus conſilium ⁊ deliberationem rationis ſed ſtatim ferimur ſecūdum motum paſſionis debilitas fit cum inſurgente paſſione expectamus conſiliū. ſed tamen non manemus neque perſiſtimus ī eo Preuolatio contingit dupliciter. Vnomodo quia ſumus faciliter ſequaces fantaſie et apprehenſionis ſicut ſunt acuti id eſt collerici qui frenum rationis non expectant Secundo modo contingit propter vehementiam impreſſionis vt in melancolicis in quibus eſt apprehenſio tam fortis et tam vehemens ꝙ ſine freno mouentur motu paſſionis inſurgentis. Notandum eſt preterea ꝙ iſte paſſiones trahētes ad illicitum frequēter ī nobis ex qualitatibꝰ corporalibus inſurgunt vt patet per illud ꝙ dictum ẽ in precedẽti notabili de colericis et melancolicis et habetur ab ariſtotele in ſeptimo.huiuſmodi autem qualitates aliquando ĩſequuntur naturam generis vt in ſcitarum regibus reperitur molities qui ſe habent ad alios homines vt femininum ad maſculinum aliquando inſequuntur egritudinem videmus enim multos affici ad alia et alia propter egritudines quas patiuntur quia alie ⁊ alie qualitates vim habent in corpore in aliis et aliis egritudinibus:alii vero inſequuntur proprias complexiones. Cum autem hm̃oi qualitates inſunt propter naturã generis/aut ꝓpter egritudinẽ/cõtigit interduꝫ ꝙ ſunt ita vehemẽtes ꝙ non põt ille qui afficitur talibus paſſionibus contratẽdere ſiue pugnare contra paſſionẽ ꝓpter naturam generis vel ꝓpter egritudinẽ/ et tunc ꝓprie tales cum vincunt̃ a paſſionibus quas multi vincunt non dicuntur molles: quia mollicies ſiue vinci accidit ꝓpter naturã generis.Et ratio huius eſt quia vt videt̃ tota cauſa ꝙ vincunt̃ a talib⁹ paſſionibus ꝓuenit ex parte corꝑis ſicut cõtingit in illis in quibus paſſiones ita creſcunt ꝙ auferũt vſum rõnis vt in amentibus tales enĩ nõ ꝓprie dicuntur incõtinentes neqꝫ molles per hoc qđ iſurgentes paſſiones inſequunt̃/et vt dicit Tho. in iſtis vltimis quando ſcꝫ totaliter aufert̃ vſus rõnis non ſaluatur ratio incõtinentie/mihi aũt videtur ꝙ neqꝫ in primis ſ̃m doctrinam Ariſ.

Et ideo ſit prima cõcluſio.Cõtinentia ⁊ incõtinentia ſunt circa paſſiones quas multi poſſũt vincere.Iſtaꝫ cõcluſionẽ ſup̃ ꝓbaui diffuſe ⁊ ad eam varios paſſus Ariſ.induxi Secunda cõcluſio.Ille qui paſſiones quas multi poſſunt vincere non poteſt ꝓpter naturã generis aut egritudinẽ ſupare nõ ẽ dicẽd⁹ ĩcõtinens cũ ab eis vincitur.ꝓbatur ṗmo auc̃te Ariſ. ita dicent̃ in ſeptimo ethi. Sed ⁊ ſi qs ad q̃s multi poſſũt abſtinere ⁊ ab hiis vincit̃ ⁊ non põt ꝯtendere nõ ꝓpt̃ naturã generis vel ꝓpter egritudineꝫ puta in ſcitarũ regibus mollicies ꝓpter genus ⁊ vt femininũ ad maſculinum diſtat.Secundo.Nullus qui ſupatur a paſſione quã pauciſſimi illius generis et nature ſuperant eſt incontinens:ſed tales ſuperantur a paſſione quã pauciſſimi illius generis ⁊ nature ſuperant/ cuꝫ propter qualitates ex natura generis inexiſtentes non poſſint contratendere/ igitur tales non ſunt incõtinentes. Maior patet ex prima concluſione.Tercio nullus qui vincitur a paſſione aliqua a qua vinci ẽ cõdonabile ⁊ maxime ſi ꝯ nitatur eſt incõtinẽs ſed predicti vincantur a paſſionibus a quib⁹ vĩci eſt condonabile ſi contranitantur cum difficilimum ſit eas vincere:igitur. Maior eſt Ariſ. in eodeꝫ ſeptimo. Similiter aũt hꝫ circ̃ continẽtiam ⁊ incontinentiam. Non enim ſi quis a fortibus et ſuperexcellentibus delectationibus vicitur vel triſtitiis admirabile ſed cõdonabile ſi contratendens. Vbi expreſſe declarat Ariſ. ꝙ in tali caſu vinci non eſt incontinentia. Tercia concluſio.Incontinentia non eſt corporis ſꝫ anime habitus.Probatur.Omne vitiũ eſt qualitas mentis:incontinentia eſt vitium:igit̃

Pro hac cõcluſione aduerte ꝙ in incontinẽte fragili ſiue debili inuenitur paſſio impellens ad illicitum vel retrahens a licito inuenitur ratio ad licitum ſuadens ⁊ exhortans ⁊ inuenitur hoc quod eſt vinci a paſſione cum voluntas relicta ratione ſe permittit duci ſcḋm impetũ paſſionis:hoc auteꝫ vinci eſt actus voluntatis ab impetu paſſionis ſuperate quod ſi frequenter fiat generat habitum in voluntate per quem voluntas inſurgente paſſione facilius vincitur ⁊ inclinatur ad non reſiſtenduꝫ aut ad minus reſiſtẽdũ Dico ergo ꝙ huiuſmodi paſſio corporalis non eſt incontinentia:ſed eſt qualitas impellens ad actum incontinentie/et dicit eam Thomas occaſionem incontinentie quod non videtur mihi verum.Eſt enim magna differentia inter cauſam impellentem et inclinantem ⁊ cauſam occaſionalem.Similiter ratio reſiſtens vel adhortans ad oppoſituꝫ non eſt incontinentia cũ hec adhortatio ad oppoſitum non ſit vitioſus actus Eſt igitur incontinentia actualis ipſum vinci ⁊ ſuperari quod eſt actus liber voluntatis potent̃ reſiſtere et non reſiſtentis. Habitualis autẽ eſt hit⁹ ex frequentibus actibus genit⁹ inclinãs voluntatem ad actus conſimiles illis ex quib⁹ genitus eſt/et iſti actus ⁊ habitus ſunt proprie incontinentia ⁊ ſunt vitia mentis. ꝙ ſi iſte habit⁹ inclinans voluntatem ad non reſiſtendum impetui paſſionis et ad permittenduꝫ ſe duci a tali paſſione fuerit multum auctus et firmatus ita ꝙ voluntas nõ plus reſiſtere conetur. Iaꝫ tãdem incipit non ſolum non reſiſtere ſed conſentire paſſioni impellenti/et tunc ex multis actibus generabitur habitus in voluntate inclinãs eam ad illud idem ad quod paſſio corporalis inclinabat ipſam/et quia nulla eſt ibi reſiſtentia neqꝫ obmurmuratio iſte habit⁹ dr̃ itpantia. ex iſtis pꝫ ꝙ paſſio corpalis nõ eſt ſolũ cã ꝑ accñs actus incontinentie ſicut vult Tho. ſed eſt c[illegible] ſe. quod pꝫ in eo in quo nundū eſt genitꝰ hītus incōtinentie: in tali enim volūtas nō eſt totalis cā per ſe actꝰ incōtinētie: ḡͦ pret᷑ eam eſt aliqua alia cā per ſe. Tuꝫ ſcđo quia ōne per ſe ſupans et vincens eſt cā per ſe hꝰ qđ eſt ſupari ⁊ vinci ſꝫ paſſio eſt per ſe ſupans ⁊ vincens voluntatē que ꝯtendit ⁊ r̄ſiſtit: ḡͦ paſſio eſt cauſa ꝑ ſe huius qđ eſt ſupari ⁊ vinci: ſed ſupari ⁊ vinci ſunt actus icōtinentie ḡͦ paſſio corꝑalis eſt per ſe cā actꝰ incōtinentie. Et per iſtud pꝫ ꝙ Tho. nō ſufficient᷑ hoc ꝓbat per illud mediū ꝙ paſſio non eſt cā ꝑ ſe ſed occaſio tantum. Quarta cōcluſio. circa paſſiones fugibiles ⁊ non vituperabiles nullus dicitur incōtinens. Probaꝛ circa paſſiones circ̄ quas non eſt malicia non eſt incontinentia: ſed circa paſſiones fugibiles tantum ⁊ non vituperabiles non eſt malicia: ergo nec incōtinentia. Maior eſt Ariſ. qui poſtq̄ diuiſit delcābilia in delcābilia ſm naturā/eligibilia ⁊ delcābilia ſecundū naturam/fugibilia ⁊ intermedia horum Et exēplificauit de primis vt pecunie lucrū: victoria honor/⁊ ſubiecit ꝙ non vituꝑamur quia talia cōcupiſcimus: ſed quia aliqualiꝛ ea appetimus ſcꝫ habundanꝛ ⁊ magis q̄ oportet ſubiūgit. Malicia quidē igiꝛ nulla circa hec eſt ꝓpt᷑ id quod dcm̄ eſt qm̄ natura eligibiliū vnūquodꝙ eſt ꝓpter ſeipſum: praue autē ⁊ fugiende ſunt ipſorum cōcupiſcentie. Similiꝛ autē neꝗ incontinentia. Secundo pꝫ exp̄ſſa auc̄te eiuſdem dicentis ibidem. Incōtinentia enim non ſolū fugiendorū ſed etiā vituꝑabiliū. Vbi vult dicere ꝙ incontinentia eſt eorū que non ſolum ſunt fugienda ſed etiā vituꝑabilia quia ſi intelligereꝛ aliter eſſet contra ꝓceſſum eius in eodem loco. ꝙ ſi incōtinentia dicatur in illis puta in fugibilibus ⁊ non in vituꝑabilibus: hoc eſt ꝓpter ſimilitudinē paſſionis ſiue impugnationis ⁊ cuꝫ appoſitione ſiue additione alicuius vt dicimus incōtinentem ire quem tamen diceremus ſimpliciter incōtinentē: ſicut dicimus malū medicuꝫ quem tamen ſimpliciꝛ non diceremus malum Tercio ꝓbatur expreſſa auc̄te eiuſdem in eodē capittulo vbi poſita diuiſione delectabiliū conſimili ei que dicta eſt in prima ratione huiꝰ concluſionis ita dicit. Eligibilia quideꝫ ſm ſeipſa dico autem puta victoriā honorē diuicias ⁊ talia bonorum ⁊ delectabiliū. Eos quidē igiꝛ qui ad hec preter rectā rōem ſuꝑexcellunt (eamꝗ i ipſis) ſimpliciter quidē nō dicimus incōtinētes apponentes autem pecuniarū incōtinentes ⁊ lucri ⁊ honoris ⁊ ire: ſimpliciꝛ autem non vt altos vt alteros ⁊ ſm ſimilitudinē dictos. Quarto q̄cquid vituperaꝛ non vt peccatum tantū: ſed vt malicia quedā vel ſimpliciter vel ſm quandā ꝑteꝫ hoc eſt vt accedens ad maliciā illud eſt tantum circa paſſiones vituꝑabiles: ſed incōtinētia nō vituperatur vt peccatum ſolum. i. vt diſcedens a recta ratione: ſed etiam vituꝑatur vt malicia vel vt accedens ad maliciā/nam in eo qui frequenter vinciꝛ a delectatōibus poſt habituꝫ incōtinentie cōſūmatuꝫ circa eadē obiecta incipit generari hītus malicie ſiue ītemꝑantie gradus. Minor ꝓbatur quia quicquid vituperatur vt malicia eſt circa delcātiones circa quas eſt malicia: ſed malicia non eſt niſi circa delectationes vituꝑabiles ergo nec incōtinentia ꝓprie eſt circa delcātiones vituꝑabiles. Quinto circa illas delcātiones eſt incōtinentia circa quaruꝫ triſticias ꝓuenientes ex illarū abſentia eſt mollicies: ſed circa ſolas triſticias vituperabiles eſt mollicies ꝓp̄e ḡͦ ⁊ circ̄ delcātōes ſolas vituꝑabiles ē ꝓprie icōtinētia. Hanc rōeꝫ tāgit Ariſ. in eodem loco cum ait. Signuꝫ autem eſt etenim molles dicunꝛ circa has circa autē illarū nullā

Pro intellectu huius cōcluſionis declarandū eſt que ſunt delcātiones fugibiles tantū ⁊ q̄ ſūt delcātiones fugibiles ⁊ vituꝑabiles. Videꝛ dicere beatus Tho. ſecunda ſecunde. q. c. lvi. articulo. ii. in rn̄ſione ad cōcluſionē ꝙ ſunt delectationes praue cum ait. Et ideo ph̄us dicit in. vii ethico. ꝙ incōtinentia vituꝑatur nō ſolum ſicut peccatum quod ſcꝫ eſt per receſſum a recta ratione: ſed ſicut malicia quedā inq̄tum ſcꝫ prauas cōcupiſcentias ſm Tho. Incōtinens vult cōcupiſcentias ſequitur. Sed contra h̄ͦ eſt intentio Ariſ ibideꝫ dicentis. ꝙ incōtinentia honoris eſt circa prauas concupiſcentias quia eſt circa ſuperabundantiam honoris que praua eſt et fugibilis et tamen negat ꝙ ſit circa concupiſcentias vituperabiles: ergo non omnis concupiſcentia praua eſt vituperabilis. Antecedens apparꝫ ex textu iam allegato. Nam de illis loquens ait. Praue autē ⁊ fugiende ſunt ipſoruꝫ ſuꝑ habundantie/et ſtatim ſequitur. Incontinentia autem non ſolum fugiendorum ſed etiam vituꝑabilium. Ecce quomodo aliqua ſunt praua et fugibilia que tamen non ſunt vituꝑabilia. Dico ergo ꝙ ſcđm Ariſ. delcābilium quedam ſunt per ſe et ex natura ſua appetibilia. ꝙ intelligo ſic ꝙ poſſunt appeti rationabiliꝛ etiā ſi ꝓpter nullū finem creatum appetantur/vt pecunie lucrum victoria/honor/⁊ talia habent bene ſuperabun

dantias prauas ⁊ fugibiles:ſed tamē nō dicunt
vitupabilia. Alia ſunt qne ſunt hiis ꝯ̄ria ꝗ ſcʒ
ex natura ſua fugienda ſunt de quibus exēpli-
ficat Euſtra. vt comedē crudas carnes eſt aliq̄
bus delcābile quod tamen eſt fugiendū per ſe.
Alia vͦ ſūt neceſſaria ꝗ poſtea appellat intme
dia que ſcilicet ratione indigentie alicuius ra-
tionabilit̄ appetuntur vt comedere bibere. In ṗ
mis quia ſole ſupabundantie ſunt fugiende iō
ipſa non dicuntur vitupabilia quia vero in ter-
ciis non ſole ſupabundātie ſunt fugiende quia
talia non ſunt neq̄ ſecundum parum neq̄ ſecun
dum multuʒ appetenda niſi quādo eſt indigen
tia aut ſaltem quādo non ſūt nocitura bone diſ
poſitioni corpis vel anime ideo dicūtur nō ꝑ ſe
et ex natura ſua appetenda ſed neceſſaria ⁊ ap
petenda propt̄ aliud. Secūda vero nec per ſe ap
petenda ſūt nec neceſſaria ad aliud niſi forte ra
ro de aliquibus eorum que poſſunt ſumi vt me
dicamenta. Prima ergo dicuntur ſm̄ Ariſ. fu-
gienda ⁊ nō vituperabilia. Omnia vero alia di
cuntur fugienda ⁊ vituperabilia. Et hec eſt intē
tio Ariſ. in ſeptimo ethicorum vt patere poteſt
intuenti textum/⁊ circa iſtas delcātiones vitu-
perabiles ⁊ neceſſarias ꝓprie ponit cōtinentiaʒ
et incontinentiam. Per quandam autem ſimi-
litudinem circa primas. Quinta cōcluſio. In
continentia eſt peccatum probatur primo quia
ſecundo ad Thimoteum tercio connumeratur
aliis peccatis vbi dicitur criminatores inconti
nentes immites. Secundo probatur auctorita-
te Ariſtote. ſeptimo ethicorum ⁊ iam allegatū
eſt dicentis. ꝙ incontinentia non tantum vitu-
peratur vt peccatum ſed vt malicia. Tercio om
nis habitus inclinans voluntatem ad non reſi-
ſtendum ſed potius ſuccumbendum delectatio
nibus vituperabilibus contra rectam rationeʒ
dictantem eſſe reſiſtendum et non ſuccumben-
dum eſt peccatum:ſed incontinentia eſt huiuſ-
modi vt patet ex iam allegatis:ergo incōtinen-
tia eſt pctm̄. Beatus Tho. vͦ dicit ꝙ incōtinen
tia eſt circa aliquid triplicit̄. Vno mō ꝓprie et
ſimplicit̄ et ſic eſt circa delcātiōes tactus. Scđo
mō ꝓprie ⁊ non ſimplicit̄ ſed ſcđm quid ⁊ ſic eſt
circa delectatōes ꝑ ſe appetibiles in quibꝰ tn̄ re
pitur ſupabundatia praua. Tercio mō ſecundū
ſimilitudinē et ſic eſt circa cōcupiſcentias corū
quibꝰ non poteſt quis male vti ſicut ſunt v̓tutes
et ſm̄ mō Dionyſi. x. cap. de diuinis noībꝰ dicit ꝙ
Pau. ꝑ incōtinentiā diuini amoris dixit. viuo
ego iam non ego. Hanc diſtinctōeʒ nō reprobo
dum ꝯſtet ex auctoritatibus allegatis in iſta q̄
ſtione ꝙ incōtinentia ſcđo mō etiā dicit̄ per ſi
militudinē: ſed quia alia eſt ratio ſimilitudis ī
continētie ṗmo mō dicte ad ſcđo mō ⁊ t̄cio mō
dictam ideo poteſt diſtinctio Tho. defendi.

Sexta concluſio. Intempantia eſt deterior ⁊
peior ꝗ incōtinentia. Probat̄ quicunq̄ opat̄ a-
liquid turpe qa impulſus a paſſione eſt minus
malus ꝗ qui a paſſione nō impulſus opatur ſi-
mile turpe:ſed incōtinens opatur turpit̄ qa im
pulſus a paſſione/ītempatus vͦ nō impulſus a
paſſione aut ſaltem remiſſe impulſus opat̄ tur-
piter:igit̄. Maior pʒ ṗmo quia ſi ille q nō eſt ī
pulſus a paſſione opatur turpiter multo turpiꝰ
oparetur ſi eſſet in paſſione. Quid eniʒ vtiq̄ ait
Ariſ. faceret in paſſione exiſtens. Scđo ꝓbatur
a ſimili. Nam qui nō iratus ꝑcutit eſt deterior
eo qui iratꝰ ꝑcutit ḡ ſimilit̄ qui turpe opat̄ ſine
impulſu eſt deterior eo qui turpe opat̄ qa a paſ
ſiōe impulſus eſt. Minor ꝓbatur qa intempan
tem dicimus qui opatur turpit̄ nō quia a paſſi
one impulſus eſt ſed ex electione propria. In-
cōtinentē vͦ qui opatur turpit̄ quia a paſſione
impulſus eſt. Secundo. Omne vitiū inſanabile
eſt deterius eo quod eſt ſanabile maxime quā
do illa ſunt circa eandem materiā:ſed intempe
rantia eſt inſanabilis:incōtinentia vero ſanabi
lis eſt:igitur. maior eſt nota. ⁊ minor probatur
qa intempatus non eſt penitiuꝰ: ſed ꝑſiſtit ī ele
ctione ſua/incontinens vero qui a paſſione du-
citur penitet cū ceſſat paſſio. Tercio. Omis ma
licia ꝯtinētia ⁊ nō intrupta ē cetis paribꝰ dete-
rior malicia nō cōtinētia ſʒ intrupta:ſʒ intēpe-
rātia ē ꝯtinētia ⁊ nō intrupta malicia:incōtinē
tia vͦ ē malicia nō ꝯtinētia ⁊ iñ ē ꝙ intpantia
aſſimulat̄ idropiſi ⁊ ptiſi:incōtinentia vͦ epilē-
tie. Quarta rō. intpatus eſt malus malicia que
eū latʒ quia nō penitʒ nec murmurat in eo con
ſcientia:ſed incontinens eſt malus malicia que
non eum latʒ cum ſit peniturus ⁊ habeat r̄mur
murantē cōſcientiā:igr̄ intempatus eſt deteri-
or incōtinente. Nam cum in malicia latēte la-
tētia venit ex ꝑuerſitate ⁊ corruptione rōnis ip
ſa facit eā deteriorē ſecꝰ eſt ſi latentia ꝓueniret
ex errore inuicibili aut cū magna difficultate
vincibili. Quīto oīs ꝑſequēs delcātōes ex elcō
ne voluntatꝭ qa ſcʒ iudicat eas eē ꝑſeq̄ndas eſt
deterior eo q eas ꝑſequit̄ ſine elcōne voluntatis
nec iudicat eas eſſe ꝑſequēdas:ſed intpatus ꝑſe
quit̄ delectationes ex elcōne voluntatis et iudi
cio rationis corrupte. Incontinens autem ſine

iudicio rationis et ſine elcōnevoluntatis ſꝫ potius ꝑmittit ſe a paſſione duci: q̃ ītemꝑatus eſt incōtinente deterior. Maior apparꝫ qa in primo illud quod eſt optimū in homine ſcꝫ ratio ē corruptum circa p̃ncipia agibiliū cum q̈ corruptione non ſtat ꝙ ſitveravirtus in homīe. In ſecundo autem non eſt hmōi ratio circa p̃ncipia agibiliū corrupta. Confirmaꝛ quia primꝰ diſcedit a recta ratione quia credit et iudicat ꝙ huiuſmodi delcātiones impudentꝛ ſequende ſunt. Secundus autem idem agit non quia h̃ credat ſed quia ſuperaꝛ a paſſione et ideo iſte incontinens non eſt ſimplicitꝛ malus cum in eo ſalueꝛ optimū p̃ncipiū humanarū actionū: intempatꝰ aũt eſt ſimplicitꝛ malꝰ quia ī eo non ſaluaꝛ ſꝫ corruptū eſt tale principiū. Iſte ſūt ratiōes Ariſ. quas ponit in ſeptimo: cap. vi. p̃mi tractatꝰ beatus Tho. vbi agit de incōtinentia in cōcluſione ſupra allegata non ponit niſi qntam iſtarū rationum quevt eam formatvideꝛ pati calumniaꝫ ſic enim aitvbi eſt maior inclinatiovoluntatis ad peccandū ibi eſt maius peccatū: ſed in intēperatovoluntas inclinaꝛ ad peccandū ex ꝓpria electione que ꝓcedit ex habitu per cōſuetudinē acquiſito. In eo autem qui eſt incōtinensvoluntas inclinaꝛ ad peccandū ex aliqua paſſione et quia paſſio cito tranſit: habitus autē eſt de difficili mobilis ideo incontinens ſtatim penitꝫ. Intempatus autem non ſed gaudet ſe peccaſſe eo ꝙ operatio peccati eſt ſibi facta cōnaturalis/et ideo de intempatis diciꝛ ꝓuerbi. ii. letanꝛ cum malefecerint ⁊ exultant in rebus peſſimis tota difficultas cōſiſtit in h̃ ꝙvoluntas incontinentꝭ inclinaꝛ ad peccandū ex aliqua paſſione tantū et non ex habitu. ſi enim intelligat Tho. ꝙ per actus incōtinentie freq̄ntatos non generaꝛ aliquis habitus inclinansvoluntatē ad peccandū videꝛ falſum ⁊ primovideꝛ contra totā phiam moralē q̈ clamat ꝙ ex actibꝰ freq̄ntatꝭ generaꝛ hitus maxīe in ſubiecto non hn̄te contrariū habitū. Secundo enim hoc eſt contra expientiam quia omnes incōtinentes experiunꝛ ſe magis inclinatos ad deſerendū rectam rōem poſt frequentationē multorū actuuꝫ q̃ ante. Tercio qa ſm Tho. incōtinentia advoluntatē ⁊ nō advim cōcupiſcibilē nec iraſcibilē ꝑtinꝫ ſicut ⁊ cōtinētiavt habꝫ ſcōa ſecunde. q. clvi. ar. iii. ⁊ nō dicit preciſe actum quia ſicutvirtus eſt habitus ita ⁊ vitium: ſed omnevitium in voluntate exiſtens inclinat eam ad peccandū. igiꝛ. Dico q̃ ꝙ incōtinentis voluntas īclinatur ex ꝓprio habitu ad peccandum: ſed non inclinatur ex ꝓprio habitu ad ſequendū cōcupiſcentias malas ⁊ turpes: inclinatur inq̃ ad peccandū quia inclinaꝛ ex proprio habitu ad non reſiſtendū motioni ⁊ impetui paſſionū cū tñ teneꝛ reſiſtere h̃ aũt eſt peccare ſed ipſa eademvoluntas q̃ diu manetvoluntas incontinentis non habet volitionē ⁊ electionem hmōi cōcupiſcentiarū imo iſte eſt actus ītempati ⁊ habitꝰ inclinans ſic ad electōem ſcilꝫ etvolitionem illarū delectationū ad q̃s paſſiones inclinant dicitur intempantia ⁊ ex h̃ patet manifeſte ꝙ intempantia eſt habitus genē differens ab incōtinentia quod expreſſit patenter Ariſ. cum ait in ſupra memorato capittulo. Et omnino aũt alterū genus incōtinētie ⁊ malicie et ibidem qm̄ igiꝛ malicia incōtinentia non eſt manifeſtūvbi maliciā pro intempantia accipit

Septima cōcluſio. Incōtinētia debiliū eſt deterior incōtinentia p̃uolantiū. ꝓbaꝛ incōtinentia eoꝝ qui rōem hn̄t cui nō immanent eſt deterior incōtinentia eoꝝ qui rōne ⁊ iudicio carent ſed incōtinentes debiles rōem hn̄t cui nō īmanēt/p̃uolātes vero rōne ⁊ iudicio carent igitur. Maior pꝫ quia qui rōem ⁊ iudiciū hn̄t ⁊ tamē vincunꝛ ſupantur a minori paſſione ⁊ ſupantur non incōſulte. i. nō ſine cōſilio: deterius eniꝫ eſt ſupari ⁊ vinci cuꝫ habeꝛ cōſilium de nō ſupari etvinci q̃ ſuperari ſine huiuſmodi cōſilio. Secūdo. Incōtinentes debiles ſimiles ſunt illis q cito inebrianꝛ ⁊ a vino pauciore q̃ multi inebriātur: preuolantes aũt nō igiꝛ debiles deteriores ſunt preuolantibus.

Octaua cōcluſio. Incōtinentia cōcupiſcentie eſt turpior q̃ cōcupia ire ꝓbaꝛ primo. Oīs incōtinens qui nullo mō obſequtur rōni necvinciꝛvllomō ab ea ſedvinciꝛ a cōcupiſcentia eſt deterior eo q aliqualitꝛ vinciꝛ a ratiōe ⁊ eam aliqualitꝛ ſequiꝛ: ſed incōtinēs cōcupiſcētie nullo mōvinciꝛ a rōne ſed a cōcupia necvllo mō ſequiꝛ eam ſed cōcupiſcētiam: incōtinens autē ire aliquo mōvincitur a ratōe ⁊ eā ſequiꝛ igiꝛ. Maior eſt nota. Et minor ꝓbaꝛ qa cōcupiſcens ad apprehenſionem ſenſusvel rōnis dicentis hoc eſſe delcābile ſtatim moueꝛ et ꝓperatvt eo potiatur: iratus vero rationem audit ſm quid. Nam q̃ primum per rōemvel fātaſiam manifeſtatū eſt ſibi ꝙ facta eſt ei iniuria vel contemptus velud ſilogizans cōcludit ꝙ oꝫ illum oppugn̄re ⁊ ſtatim moueꝛ advindictaꝫ aũ q̃ habeatur iudicium rōis plenū ⁊ perfectū quo dictetur de agibili ⁊ omnibus circumſtantiis eꝰ Et ita iratus audit rōem ſed incomplete ⁊ imp ſecte audiens mouetᷣ advindictā quod contigit ꝓpter caliditatē ⁊velocitatē nature. Ira enī eſt accenſio ſanguinis circa cor ⁊ hͦ manifeſtat Ariſ duobus exemplis. Primū eſt develocibus miniſtris qui excurrunt ad faciendū qꝺ impatur anteq̄ audierint totalitᷣ dcm̄ imperantꝫ et iñ eſt ꝙ peccant ⁊ errant in agendo nec faciunt quod eis fuerat impatū. Scōm exemplū eſt de canibus qui ſtatim latrāt ad primū ſtrepitū ingredientis anteq̄ cognouerint ſi ille qui intrat amicus ſit aut nō Scōo. Incōtinentia eo ē minus turpis et ei facilius ignoſcimus acveniā damꝰ quo eſt naturalior ⁊ difficilior ad vincendū ſed ira eſt naturalior ⁊ difficilior advincendū q̄ ille cōcupiſcentie que ſupabundantes ſunt ⁊ non neceſſarie:igitᷣ incōtinentia ire eſt minus turpis q̄ cōcupiſcētie. Maior ꝓbatᷣ qavidemꝰ ꝙ etiā ipſis cōcupiſcentiis magisveniā damꝰquanto ſunt magis cōes:qa inq̄tum ſūt magis cōes ſunt magis naturales. Minor ꝓbatᷣ duobꝰexēplis Ariſ. Primuꝫ eſt de eo qui ſe excuſabat ꝙ iratus pr̄em pcuſſit:patᷣ enī meus(inqt)pcuſſit pr̄em ſuū/⁊ ille ſuū ⁊ filiū ſuū oſtendens et iſte inquit me pcutiet cām addidit. cōnatū enim nob id eſt cōnaturale ⁊ cōgenitū. Scōm exemplum eſt de eo qui t̄hebatᷣ a filio cum fuit tractꝰ vſq; ad ianuā iuſſit ceſſare ⁊ rōeꝫ addidit qa nō traxerat pr̄em niſivſq; ad illū locū. Ex iſtis exemplis apparet ꝙ iravel ſaltem q̄litates ad actuꝫ ire inclinantes tranſit a parentibꝰ in filios et pcōns ipſa eſt multū naturalis. Tercio. Incōtinentia inclinans ad opandū īſidioſe ⁊ fraudulenter eſt turpior ea que inclinat ad opandum manifeſte ⁊ apte:ſed incōtinētia cōcupiē inclinat ad ꝓſeq̄ndū cōcupiſcentiā īſidioſe ⁊ dolo:ira autē ad ꝓſeq̄ndūvindictā palam ⁊ manifeſte et non per inſidias:igr̄. Maior pꝫ qa qui iniuriaꝫ inferunt tāto ſūt iniuſtiores q̄to magis inſidiātes. Minor ꝓbatᷣ per illꝺ qꝺvenus(q̄ apud poetasveneream cōcupiām ſig̃t cōiter appellatᷣ doloſa ciprigena ⁊ corrigia eivaria attribuitᷣ ⁊ homerꝰ vocat eam deceptionē q̄ furata eſt intellectum multum ſapientis. Quarto nullus ſcꝺꝫ cōcupiām opans triſtatᷣ/ōnis ſm irā opans triſtatᷣ:g̊ iniuſtior eſt opatio ſm cōcupiam q̄ ſcꝺꝫ irā. Nā pctā quo magis placēt eo grauiora ſūt

Adūte ꝙ ſi quis patᷣ hēat duas filias quarū vnā qsꝓpt cōcupiamviolet:alterāvͦ aliꝰ ꝓpter irā qa ſcꝫ a pr̄e eaꝝaliqꝺ ſimile paſſus eſt:tunc pͥmꝰmaiorē iniuriā ītulit q̄ ſcꝺus ⁊ minꝰ iraſci dꝫ patᷣ ſcꝺo q̄ pͥmo. Iſtis quatuor rōnibus ꝓbat Ariſ. ꝙ incōtinētiā cōcupiē eſt deterior q̄ ire.

Nona cōcluſio. Incōtinētia hītualis eſt aſſuefactiua/⁊ aſſuefactiua naturali detior. Pro qua cōcluſione aduertendū ꝙ p incōtinentiam naturalē ītelligo actū ſeq̄ndi delcātiones ex q̄litatibus a natura inductꝫ cātum aut inclinatōeꝫ ad hmōi actū p q̄litates a natura īductas factā ſine aſſuefactōe ⁊ ſine hītuvoluntatꝫ ad actū incōtinētie inclinante. Qn̄ vͦ hmōi inclinatio fit per q̄litates ex ſola aſſuefactione factas ſic tn̄ ꝙ ex hmōi actibꝰquibꝰ fit aſſuefactio nō generatᷣ habitꝰincōtinētie in voluntate tunc dicitᷣ aſſuefactiua incōtinētia qꝺ cōtingit cum qs ꝓ tpe ꝓ quo non eſt adhuc notabilitᷣ capax rōis ⁊ diſcretionis freq̄ntē operā dat opibus incōtinētie puta aſſueſcit cibos ad ingluuiē ⁊ potus ad ebrietatē. Hītualis aūt incōtinentia eſt hītus genitꝰ involuntate ex freq̄ntibꝰactibus quibꝰ volūtas adueniente paſſione inclinatᷣ ſibi nō reſiſtē:ſed cedē contᷣ rōem impellenti. Dico g̊ ꝙ iſta tᷣtia eſt duabꝰaliis deterior. Pꝫ qa iſta ꝓprie eſt incōtinentia moralis ⁊ moralitᷣvitioſa:alie auteꝫ nō. Iſta enī hꝫ plus devolūtario qa cauſatᷣ ī homie ꝓ tpe ꝓ quo ē notᷣblr capax rōis ⁊ diſcretōnis et ꝓ tpē ꝓ q̄ tenetᷣ ſupare paſſionē. Alie autē nō:ſed naturalis ineſt p cām inexiſtentem a natura nō quidē totalitᷣ ſed ptialitᷣ:aſſuefactiua vͦ ineſt per cāꝫ cauſatā in cōtinēte ꝓ tpe ꝓ quo eſt notabilitᷣ capax ratōis/habitualis vͦ eſt cāta vt dictum eſt. Probatᷣ igitᷣ cōcluſio qavlᷣ īcōtinentia accipitur pro ipſis principiis inclinatiuis/ ⁊ tunc conſtat ꝙ habitualis eſt deteriorᷣqa eſt cauſata ex actibus malis et turpibus et ipſi operanti imputabilibus/aſſuefactiua etiam eſt cauſata ex actibus turpibus licet non imputabilibus ipſi operanti propter defectuꝫvſus rōis ſed imputabilibus iis quorum cuſtodie puer ꝯmiſſus eſt. Et ob hoc dicit Ariſtoteles in pͥmo ethicorum ꝙ non parum refert iuuenem ſicvel ſic aſſueſci. Primavero ſcilꝫ naturalis ſine culpa cuiuſcunq; cauſata eſt/ſivero accipiatur incontinentia pro actu ad quem fit inclinatio:tūc dico ꝙ habitualis eſt deterior / quia actus ille qui eſt concupiſcentia eſt culpabilis ⁊ turpis operanti/ et cauſa ad ipſum inclinans ex actibus turpibus ⁊ ipſi operanti imputabilibus eſt cauſata. Actusvero concupiſcentie aſſuefactiuevel non eſt imputabilis operantivel ſi eſt imputabilis propter vſum rationis interuenientē tamen cauſa eius non eſt cauſata ex actibus ſibi iputabilibꝰ ſꝫ alti ⁊ ſi nō iputabilibꝰ tn̄ [illegible]

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Naturalis vero q̃uis etiã ſit actus imputabilis pro tempe diſcretionis cã tñ eius nõ ineſt ꝑ actus imputabiles nec turpes ſed ex mera actione nature. ꝙ autẽ ita ſit dicendũ ⁊ ꝙ diſtinguẽde ſunt hmõi inclinatões ptꝫ ex Ariſ. vii. ethico. ca. iiii. in ea pte in q̃ agit de beſtialitate ita dicente. Quia aũt ſũt quedã delcãbilia natura et hoꝝ hec quidẽ ſimplicit̃ hec autẽ ſm genera et animaliũ ⁊ hominũ hec aũt non ſunt: ſed hec quidem ꝓpter orbitates hec autẽ ꝓpter cõſuetudines fiunt hec autem ꝓpter ꝑnicioſas naturas et ſeqtur. Eſt et circa horum ſingula ſimiles videre habit⁹/ ecce vbi diſtinguit Ariſ. inter habitus/ ꝑnicioſas naturas/ ꝯſuetudines/ ⁊ orbitates ſiue morbos ꝙ ſi cõtingat circa beſtialẽ nõ eſt dubium etiam cõtingere circa incõtinentiã ꝙ autẽ inclinationes a natura facte aut a ꝯſuetudine nõ ſint ita praue ſicut facte ab habitib⁹ Ptꝫ quia ꝓpter h̃ Ariſ. dicit opus quod ex eis ſequitur non eſt dicendũ incõtinentiã ita dicẽs Quantis quidẽ igr̃ natura cauſa hos vtiq; nullus diceret incõtinentes queẽadmodũ neq; mulieres qm̃ nõ ducunt ſed ducunt̃/ ſimilit̃ auteꝫ et egrotatiue ſe hñtibus ꝓpter cõſuetudinẽ. Buri. autem ſatis breuiter ſe expedit de predicta q̃ſtione dicens. ꝙ incõtinens per naturã eſt detior ſcd̃m maliciam naturalem: ſed incõtinens per aſſuefactionẽ eſt deterior ſm maliciã moraleꝫ Sed iudicio meo non ſatiſfacit queſtioni. tum ꝓ eodẽ hꝫ incõtinentiam ſm aſſuefactionẽ ⁊ incõtinentiam habitualem. Tum ſecundo quia adhuc ſtat queſtio de actu incõtinentie facto ꝓpter inclinationem qualitatũ naturalium ⁊ de actu incontinentie facto ꝓpter inclinatõem cõſuetudinis ⁊ etiam de actu facto ꝓpter inclinationeꝫ habitus qui actus ſi fiant ab hñte plenum vſuꝫ rõnis ſunt praui moralit̃/ ⁊ ita inter ipõs poteſt fieri cõparatio q̃tum ad prauitatẽ moralẽ. Dico ergo de compatione iſtorũ ꝙ actus incõtinẽtie qui eſt a malo habitu eſt deterior ⁊ turpior/ deinde actus qui eſt ex mala cõſuetudine. Tercio. Actus qui eſt a qualitatibus naturalibus male inclinantibus ⁊ h̃ cetis paribus ꝓpt̃ cauſas iam adductas. Hec tamẽ cõcluſio qualificãda ⁊ limitanda eſt per ſcd̃am cõcluſionẽ huius queſtionis. Contra ſecundam cõcluſionẽ Arguitur. Ille qui paſſiones quas multi ſuꝑant nõ poteſt vincere ꝓpter peruerſitatem cõplexionis: ſiue qualitatũ indiuidualiũ male inclinantiuꝫ dicit̃ incõtinens: g̃ ⁊ ille qui non poteſt hui⁹modi paſſiones ſuꝑare ꝓpter naturam generis aut egritudinem. Cõña ptꝫ quia actus incõtinentie non eſt plus in poteſtate vnius q̃ alterius ⁊ õnis rõ q̃ militat ꝓ vno militat ꝓ alio. Secũdo. Talis cõmittit actum malũ ⁊ non ſm intemꝑantiam quia nititur contra tendere nec ſm beſtialitatẽ quia actus non eſt actus beſtialitat̃ vt ſuppono g̃ peccat ſcd̃m incõtinentiã. Ad ꝑmaꝫ poteſt rñderi duplicit̃. Vno mõ ꝙ qualitates indiuiduales ꝓuenientes ex complexione ꝑticulari non faciunt tantam vehementiã nec tantũ ĩpetũ ſicut q̃litates ex natura gener̃ ĩexiſtentes aut ꝓpter egritudinem ideo homo affectus qualitatibus indiuidualib⁹ tm̃ ſemꝑ magis põt reſiſtere impulſioni earum ⁊ eas ſuꝑare ⁊ magis eſt dominus ſui q̃ affectus qualitatibus ſui generis. Secundo dico ꝙ ſi reꝑiantur alique qualitates indiuiduales tantam impulſionẽ facientes ⁊ reddentes hominẽ impotentẽ aut difficilime potentem reſiſtere ſicut apud multos eſt veriſimile tunc ille ſcd̃m rei veritatẽ (ſi contra tendere nitatur) non eſt dicendus incõtinens quia vincitur in eo in quo non plurimi ſic ſe habẽtes reſiſterent. Nã iſte ſi vinceret faceret actuꝫ heroice v̾tutis non ex natura actus ſed ex circunſtantie perſone operant̃: poſſꝫ enim ibi eſſe tanta ⁊ tam vehemens impulſio ꝙ ille actus cõtinẽdi eſſet ſibi tam difficilis q̃ difficilis eſt viro ꝑfecto actus martirii ꝙ ſi ꝯ̃tendere nitat̃ ⁊ tamẽ vincat̃ actus quid̾ erit malus ⁊ culpabilis ſꝫ tñ erit talis de quo ſibi facile venia donet̃: quia tñ iſta qualitas indiuidualis non eſt ita nota ſicut q̃litas gener̃ ⁊ qd̾ iſte facit ĩpulſione ꝑmale qualitatis multi putant eum facere ſola ꝑuerſione voluntatis ideo oꝑatio ſua appellatur incõtinẽtia lꝫ ſm veritateꝫ non ſit incõtinentia qd̾ ſemꝑ intelligo de incõtinentia gradu. Ad ſecũdã concedo primã partem añcedent̃ ⁊ ſcd̃am ⁊ terciam ⁊ nego cõnam quia talis actus eſt tam parum imputabilis facienti vt non ſit in aliquo g̃du vitii reponendus. In iſtis enim gradibus nõ reponuntur actus niſi culpabiles ⁊ multum imputabiles ⁊ talit̃ ꝙ apud homines magis cenſeant̃ digni pena graui ⁊ emendatione culpe q̃ cõdonatione ⁊ venia ſicut contingit in actib⁹ vl̾ omiſſionibus oppoſitis heroicis oꝑationibus. Nam ei qui ꝓpter metum grauiſſimoꝝ ſuppliciorum fugit ne per hec cogatur ad negandam fidem veniam dandam homines cenſent quamuis tamen in caſu actus ille ſit culpabilis et imputabilis. Cuius exemplum poteſt eſſe de beato Regulo qui cum vidiſſet ſupplicia Dionyſii ſurgē cepit ne ſimilit̄ afficēt̄. Et ſi dicas ꝙ ſecūdum hoc ſequeretur ꝙ in predicto caſu aliquis adulterans non peccaret mortaliter quia nō ageret incōtinent̄ et non faceret niſi peccatū veniale. Ad hoc reſpondeo negando conſequētiam quia licet non ageret incontinenter incontinētia gradu ageret tñ luxurioſe et contra preceptum diuinum vnumquēꝗ potentem vti ratione obligans ſub pena peccati mortalis. Et cū dicis ꝙ non faceret niſi peccatū veniale dico ꝙ faceret peccatum mortale quia licet quantū eſt ex circūſtantia ꝑſone peccatū ſuum eſſet faciliter cōdonabile tamē ratione precepti tranſgreſſio ad penam eternam obligat credo tamen ꝙ deus cum minore penitudine et cōtritione remitteret ſibi peccatū illud ꝗ̄ perſone aliter circunſtantionate. Contra terciam concluſionē arguitur ſic diuerſitas ſexuū facit diuerſitatem circa continentiā et incontinentiā quia ſecundum Ariſ. ſeptimo ethicorum mulieres nō dicuntur incōtinentes ſed diuerſitas ſexuū eſt ex ꝑte corporis et non ex ꝑte anime ergo incontinentia eſt habitus corporis et nō anime. Secundo nihil quod ſequitur corporis complexionem ꝑtinet ad animā ſed incontinentia ſeqtur corporis complexionē. Nam ſecundū Ariſ. ſeptimo ethicoꝝ maxime acuti ſcilicet colerici et melancolici ſunt incontinētes incōtinētia effrenata ſiue p̄uolante Tercio victoria magis ꝑtinet ad eum qui vincit ꝗ̄ ad eum qui vincit̄ ſed ex hoc dicitur aliquis eſſe incontinens ꝙ caro concupiſcēs aduerſus ſpiritū ſuꝑat ipſum ergo incōtinētia magis ꝑtinet ad corpus ꝗ̄ ad animā Quarto incōtinētia dicit actū aliquē circa delectationes corporales ⁊ non dicit actū volūtatꝭ puta nō dicit velle ſeq̄ delectatiōes corporales quia tūc incōtinēs oꝑaret̄ ex electione quod eſt cont̄ Ariſ. in ſeptimo ethicorū vbi oſtendit differentiā int̄ icontinentē ⁊ intemꝑatū ergo dicit actū q̄litatū corporalium ſcȝ ducere ad delectationes corporales contra rectam rationē. Ad primā ſi accipiatur facere proprie vt ſignificat cauſam nego maiorem ſi accipiat̄ improprie pro ſignificare ſic ego concedo: Diūſitas enim ſexuum non eſt cauſa diuerſitatꝭ circa continentiam et incontinentiam ſed bene ē ſignum ſed qualitates que communiter reperiunt̄ in his diūſis ſexibꝰ faciūt hm̄ōi diūſitateȝ et ita concedo (conſequēter dicendo) ꝙ cauſa aliqua actꝰ incōtinētie ſe tenet ex ꝑte corporis ſȝ ipſe actus nō eſt actꝰ corporis ſed eſt actꝰ anime et ſilit̄ habitus. Quod autē dicit Ariſtoteles ꝙ mulieres non ſunt continentes neꝗ incontinentes intelligit de mulieribus regulariter et vt in pluribus ꝗ̄uis tamē poſſint reꝑiri alique cōtinentes et alique incōtinētes. intelligit etiā in oꝑationibus ad quas inclinātur ſecūdū qualitates regulariter naturam femineam ſequentes Cuius ratio eſt quia reſpectu taliū oꝑationum habent fortes et frequentes impulſiones et ſunt multum debiles in reſiſtendo ſecunduȝ illud prouerbiorum vltimo mulierem fortē qs inueniet adeoꝙ in pluribus vincūtur et in paucioribus vincūt ideo cum vincunt nō eſt actus continentie ſed altioris virtutꝭ puta heroice ratione difficultatis actus ex circūſtantia perſone cum vero vincuntur tunc non eſt actus incontinentie ſed actus condonabilis ⁊ qui propter ꝑuam imputabilitatem non reponitur in gradu vicii eſt tamen actus culpabilis etiam aliquādo mortaliter omnino tñ ſimil̄ in viro eſſet ml̄to magis imputabilis et aſcenderet ad gradū ī cōtinentie. Ad ſecundā dico ꝙ aliquid dicitur cōſequi aliud dupliciter. Vnoº cōſecutione ꝗ̄ eſt inter cauſam totalē et effectū et ſic cōcedo maiorem et nego minorem. cōplexio enī nō eſt cauſa totalis actꝰ vl̄ habitꝰ qui eſt incontinentia ſed cum ea cōcurrit voluntas. Alio modo cōſecutione que eſt int̄ inferens et illatū et hoc dupliciter vel ſi̊ ītelligit̄ de conſecutione ſimplicit̄ neceſſaria et ſic ego nego minorē. hec enī ꝯſequētia nō ē ſimpliciter neceſſaria iſte ē colericus ergͦ ē incōtinēs quia vt dictū eſt ad cōtinētiā cū q̄litate īpellēte exigit̄ volūtas ꝗ̄ ꝯnitit̄ et tñ vicit̄ et quia libera ipſa ē et in poteſtate ſua eſt non vinci ideo cōſequētia illa nō ē neceſſaria vl̄ ītelligit̄ de conſecucione vt ī pluribus et ſic negat̄ maior et etiā minor quia ſi ita eſſet vt in pluribus ꝙ colerici vincerētur ⁊ raro vincerēt iam ꝑ doctrinā Ariſ. nō dicerēt̄ īcontinētes Ex qbꝰ pȝ ꝙ falſū ē ꝙ incōtinētia cōſeqt̄ ꝯplexionē corꝑis. Ad Ariſ. autē dico ꝙ īcōtinētia p̄uolans ſiue effrenata maxīe repit̄ ī colericis ⁊ melācolicis vt hȝ Ariſ. et ad eā iclināt q̄litates corporales colericoꝝ ⁊ melācolicoꝝ etiam fortius ⁊ vehemētius ꝗ̄ q̄litates aliaꝝ complexionū tamē ab huiuſmōi q̄litatibꝰ corporis ad īcōtinētiā anime nec neceſſario neꝗ vt ī pluribꝰ valȝ ꝯſeq̄ntia quia vt dictū eſt tūc nō dicerēt̄ īcōtinētes. Ad terciā ꝯcedo maiorē ſed dico ꝙ victoria nō denoiat īcōtinētē ſȝ īcōtinētie cauſā nō enī īcōtinēs eſt ꝗ vincit ſed qui vin citur et ideo licet victoria tribuat̄ carni et q̄litati corpali incōtinētia tamē q̄ cōſiſtit in vinci et nō in vincē attribuit̄ ſpiritui ſiue anime. Et ad minorem dico ꝙ hec ratio q̄ eſt carnem ſupare ſpiritū nō eſt ratio incōtinētie ſed bene infert rationē īcōtinētie q̄ eſt ſpirituʒ ſupari a carne h̄ autē ſupari eſt ipſiꝰ ⁊ nō carnis. Non vult tn̄ Tho. ⁊ bene ꝙ in īcōtinēte caro ex neceſſitate ſupet ſpiritū ſed vt dicit per quandam negligētiā ſpiritus nō reſiſtētꝭ fortit̄ in hoc autem ꝙ eſt nō reſiſtere vbi ratio dictat reſiſtēdū eſſe ꝓpe cōſiſtit ratio incōtinētie. Ad quartam rationē q̄ eſt difficilis dico ꝙ incōtinētia non dicit volitionē circa delectationes corporales propter rationē arguendo adductā ſed dicit magis paſſionē quādā puta vinci ⁊ ſupari que paſſio cōſiſtit in omiſſione reſiſtētie ꝓ tempore pro q̄ ē impugnatio et recta ratio dictat eſſe reſiſtendū et in h̄ ꝙ eſt duci ſecundū impetū paſſinis h̄ autem duci ſequit̄ ex ipſa impugnatioē paſſionis et non reſiſtētia volūtatis cū eni fortit̄ īpugnat paſſio et nō reſiſtit volūtas tūc ducitur īpetu paſſionis. Quod autē vici et ſupari ſit actus incontinentis et ſupare et vincē actꝰ cōtinentis hʒ Ariſ. ſeptimo ethicorū expreſſe vbi oſtēdit quid vnūq̄dq̄ horꝝ ſit. Contra quartā cōcluſionē arguitur ſic circa habūdātias delectacionū fugibibiliū tantū aliquis peccat ⁊ non ſemper ſecundum gradum beſtialitatis aut ītēperantie ergo aliq̄n ſecūdū gradū īcontinentie conſequentia tenet quia nō videntur eſſe niſi illi tres gradus. Ad hanc rationem reſpondeo concedo primā ꝑtem antecedētis et ſecundam et cōſequēs ſed dico ꝙ incōtinentia gradꝰ dicitur primo et proprie circa delectationes fugibiles et vitupabiles circa alias autem ꝑ quādā aſſimulationē et cum additione alicuiꝰ termini et hoc forte contingit ratione ꝑ̇me īpoſitionis termini. Contra quintam cōcluſionem arguitur primo ſic nullus incōtinētiā vitare poteſt ergo incōtinētia nō eſt peccatū cōſequētia tenet quia nullus peccat in eo q̄ vitare non poteſt ſecundū Auguſtinū libro de libero arbitrio et antecedens ꝓbatur ꝑ illud ſapientie octauo ſcio ꝙ non poſſum eſſe cōtinens niſi deus det

Secundo nullum eſt peccatum ſine vſu rationis ſed in īcōtinente vincitur ratio ergo incōtinens nō peccat Tercio aliq̄s fit incontinens ex vehementia diuini amoris ſecundum illud dioniſii quarto capitulo de diuinis nominibus Pau. per incontinētiam diuini amoris dixit viuo ego iam non ego. Quarto quia incontinētia vel eſt peccatū omiſſionis vl' cōmiſſionis nō omiſſionis quia eſt cont̄ ꝑceptū negatiuū non commiſſionis quia tunc incōtinēs ex electione volūtatꝭ peccaret ꝙ ē cōt̄ Ariſ. Ad ꝑ̇mā nego antecedens et ad ꝓbationē nego cōſequētiā quia licet homo nō poſſit nō adiutꝰ vitare incōtinētiā poteſt tamē eam cum auxilio diuino vitare quia illa poſſumus que adiuti a deo poſſumus eo maxime auxilio q̄ nō deeſt petentibꝰ et reqrentibꝰ. Ad ſecūdā diſtinguo maiorē vel ꝙ non ſit peccatū ſine vſu rationis .i. niſi cū peccans poteſt ꝓ tunc vti ratione et eam ſequi. et ſic cōcedo vel ꝙ nō ſit peccatū niſi cū peccās rationē ſeq̄t̄ ⁊ ſic ego nego imo ideo peccat q̄a a ratione deuiat. Et ad minorem dico ꝙ ī incōtinēte racio vincit̄ nō quia ꝓ tūc nō poteſt vti ratōe neq̄ quia ꝓ tūc de facto nō vtat̄ recte iudicādo de agibili et fugibili ſʒ quia ꝓ tūc volūtas nō ſeq̄t̄ iuditiū rationis ſed ꝑmittit ſe duci ꝯ̄ illud iudiciū. Et vt dicit Thomas nō vincitur iudiciū ratiōis ex neceſſitate ſed ex negligētia q̄dā hominis nō firmit̄ reſiſtentꝭ. Ad terciā nego antecedēs accepto nomine īcōtinentie ꝓ incontinentia gradu Dioniſiꝰ autē non accipit incōtinētiam ꝓ incontinentia ḡdu ſed tranſūptiue ꝓ omni opatione q̄ ex vehemētia affectōis ſiue bone ſiue male ꝓcedit ita eni ī Paulo vincebat diuinꝰ amor vt iam viueret nō ipſe ſʒ in eo xp̄s. Ad quartā dico ꝙ aliq̄ īcōtinētia ē peccatū omiſſionis aliq̄ ē peccatū ꝯmiſſionis q̄a aliq̄ ē tranſgreſſio ꝑcepti affirmatiui aliq̄ eſt tranſgreſſio ꝑcepti negatiui q̄uis tamen ꝑceptū affirmatiuū tranſgredi poſſit ꝑ actū poſitiuū vt ꝑceptū amorꝭ per odiū et preceptum latrie per ydolatriā. Et ad ī ꝓbationē ſecūde ꝑtis negatur cōſequētia nā ꝙ q̄s fornicet̄ ē peccatū ꝯmiſſionis ad fornicationis aūt actū nō hʒ volūtas in īcōtinēte actū poſitiuū volēdi ſʒ nō reſiſtit impetui paſſionis ⁊ ſine electione voluntatꝭ. Et ita impetꝰ paſſionis moue poteſt organa corpea ſn̄ īperio volūtatꝭ h̄.s. tm̄ poſito ꝙ volūtas nō reſiſtat poſitiuo actu ipſi paſſioni impellenti mouētur ipa mēbra a paſſione a'l ꝯcupiſcētia ſua peccans ducit̄. Cont̄ ſextā cōcluſionē arguit̄ ſic īcōtinēs magis agit ꝯ̄ ꝯſciētiā q̄ intempatꝰ ḡo ī continens magis peccat cōſeq̄ntia tʒ ꝑ illud luce duodecimo Seruus ſciens voluntatem domini ſui et nō faciens plagis vapulabit multis. Et antecedēs probatur quia incontinēs habet rationem dictantem ſibi non eſſe ſequendum q̄d ſequit̃ Secundo peccatũ incõtinentie eſt inſanabiliꝰ peccato tempãtie ergo et deteriꝰ Cõſequẽtia eſt nota et añs probatur quia peccatũ alicuius ſanatur ꝑ ammonitionem et correctionem ſed hec ãmonicio nihil videt̃ cõferre incõtinenti q ſit ſe male agere et nihilominus male agit igitur Tercio q̃to aliquis ex maiori libidine peccat tanto grauius peccat ſed incõtinens peccat ex maiori libidine q̃ ĩtempatꝰ qa incõtinẽs habet vehementes cõcupiſcentias q̃s nõ habet intemperatus igitur incontinens magis peccat q̃ intempatus. Quarto vbi eſt minus de racione ibi minus eſt de peccato. et iñ eſt ꝙ vbi non eſt racio ibi non eſt peccatũ ſed ĩ intempato eſt minus de racione q̃ ĩ ĩcontinẽte quia ĩ incontinente victa eſt racio tantũ in itẽpato aũt corrupta. Quinto qui malum agit diſſuaſus eſt deterior eo qui malum agit ſuaſꝰ ſed incontinens malũ agit diſſuaſus quia racio obmurmurat et ad oppoſitũ deprecatur: intẽpatus vero malum agit ſuaſꝰ quia ratio in eo et paſſio concordant. Sexto mala q̃ non latent ſunt peiora q̃ ea que latent ſed incõtinentia eſt malum magis aptũ et nõ latens q̃ intempãtia quia incõtinens poſt actũ reuertitur ad rationem et cognoſcit peccatũ ſuũ et penitet ĩtempatus autẽ ñ g̃: ⁊ maior probat̃ quia bona q̃ patẽt et non latent preſẽtia ſũt meliora q̃ q̃ latent ergo et mala que nõ latent p̃ſẽtia ſũt detiora malis q̃ latent. Conſequẽtia iſta tenet ꝑ locũ a cõt̃riis et añs eſt Ariſ. p̃mo rethorice Tũ ſecundo quia intẽpatus minus verecũdatur peccare palam q̃ incõtinẽs ergo peccatũ eius minus latet coña tenet. Septimo detius eſt cõſiliari ⁊ a recta ratione diſcedẽ q̃ agẽ incõſiliatꝰ et p̄ueniendo cõſiliũ ꝑ h̃ enim medium videt̃ Ariſ. ꝓbare ꝙ incõtinẽs debilis eſt deterior preuolãte ſʒ ĩcontinens cõſiliatur primo et poſtea a recta ratione et conſilio diſcedit intempatus autẽ agit inconſiliatus ergo incontinẽs eſt deterior intempato. Ad p̃mã cõcedo añs et nego cõſequẽtiã nam cõtingit aliq̃n ꝙ peccatũ qđ non eſt contra conſcientiã ſit g̃uius et hoc duplicit̃ Vno° q̃n peccans negligit vel cõtẽpnit inquirere quid faciendũ ſit aut ſequẽdũ ne ĩ agendo et peccando habeat cõſcientiã remurmurantẽ v̓bi gratia ſunt duo qui ſũt aliquid acturi vnus inquirit diligẽt̃ quid agẽ debeat et cognita veritate nihilominꝰ paſſio vincit rationẽ. Alius v̓o eligit quid faciat et ne habeat remurmurantem cõſcientiã nõ vult igrẽ quid ſit vel nõ ſit faciendũ Cõtingit preterea ſecũdo° hoc idem q̃n error q habet̃ non ſolum habet̃ ꝑ negligẽtiam inq̃ſitionis ſed p̀ diuturnam cõſuetudinẽ peccandi que rationẽ circa principia agibiliũ corrupit quod contingit in ĩtempatꝫ et de iſtis certum eſt ꝙ hoc° agẽ non ꝯ cõſcientiã ẽ grauius Si tamen ſint duo peccantes faciẽdo aliquid de q̃ probabile dubiũ eſt an ſit faciẽdũ vl̃ nõ et vnꝰ eoꝝ diligẽtiſſimã inq̃ſitionẽ vitatꝫ faciat ita vt cognoſcat quid agendũ ſit et nihilominꝰ paſſioẽ victus cont̃ iudiciũ rationis agat aliꝰ diligentiam adhibeat ſed nõ tantã non affectet tamen ignorantiam et faciat opationẽ ſimilem alteri tunc p̃mus g̃uius peccat q̃ ſecundus q̃uis tamẽ ſecũdus omittat in aliq̃ in q̃ non omiſit p̃mus

Ad ſecundã nego añs Et ad ꝓbationem dico ꝙ ammonicio multo plus cõfert incõtinenti q̃ intẽpato tũ quia incontinens ẽ magis capax eius cũ nõ habeat rationẽ corruptã circa principia agibiliũ ſicut intempatꝰ. Tũ ſc̃do quia q̃uis ĩtempato oſtendẽt̃ ꝑ ãmonitionẽ quid agẽdũ ſit tñ difficilius obediret rationi q̃ incontinens qa incontinens nõ hʒ niſi paſſionẽ impellentem in ĩtempato autem habitus voluntatis concordat cũ inclinatione paſſionis que inclinatio habitus cũ magna difficultate tollit̃. Et propter iſtas cauſas incõtinens eſt ſanabilior quia ad ſanandam ipſũ ſufficit firmare voluntate eius ꝯ impetũ paſſionis ad ſanãdũ vero intempatũ oportet ſanare rationẽ voluntatem et rep̃mere paſſionem ſi que inſit. Et cũ dicit̃ ꝙ ĩcontinens ſcit ſe male agere cõcedo ad bonũ ſẽſũ dico tamen ꝙ multa pertinentia ad repreſſionem paſſionis et confirmationẽ voluntatꝫ per bonam ammonicionem poſſunt ſibi actualiter fieri nota que cum peccabat nõ cognoſcebat actualiter et q̃uis ea cognouiſſet tamen aliã efficatiam habebunt vel repetita vel ab alio dicta vel aliomodo menti impreſſa q̃ habebant cũ talia ex ſe ipſo cõſiderabat. Ad terciam diſtinguo maiorem et minorẽ vl̃ ſi ĩtelligit̃ de libidine volũtatꝫ et ſic concedit̃ maior et negat̃ minor vl̃ ſi ĩtelligit̃ de libidine cõcupiſcẽtie appetitus ſenſitiui et ſic negat̃ maior et conceditur minor ꝑticularit̃ intellecta h̃ eſt contingit aliquando ꝙ ĩ intempato aut nõ eſt cõcupiſcentia aut eſt minor q̃ in incõtinẽte Incõtinens enĩ non peccat niſi a forti concupiſcentia intempatus autem quia habet habitum inclinantẽ ad ſequendũ illas delectationes corporales ad q̃s concupiſcentia inclinat ĩcontinentem ideo cõ tingit aliquando ꝙ per inclinationem habit⁹ exiſtẽtẽ in volũtate ꝓuenit ꝯcupia alñ aũt ꝯcupia paruã et remiſſam impulſionẽ faciente ꝓpter habitum voluntatis intemperat⁹ prauas delectationes ſequitur et hocmodo ĩtelligendum eſt illud Ariſtotelis in ſeptimo ethicoꝝ Omnino autem vtiqꝫ videbitur deterior eſſe ſi quis non concupiſcens vel quiete id eſt remiſſe concupiſcens operatur quid turpe quod dicit non quia intemperatus omnis remiſſe concupiſcat ſed quia propter habitum malum volũtatis ad tenuiſſimum motum concupiſcentie turpiter operatur. Ad quartam dico ꝙ in aliquo eſſe minus de ratione poteſt cõtingere duplicitr Vno° propter ignorantiã precedentẽ inclinationem malevoluntatis et ſic(vt dicit Thomas) q̃ſtioẽ cẽte. quĩq̃geſimaſexta ar.3°. reſ. ad pͥmã q̃to eſt maior ignorantia tanto peccatũ magis diminuitur et aliqñ totaliter excuſat. quod intelligo vbi non ſumus cauſa talis ignorantie.

Secundo° propter ignorantiam ſequentem inclinationem appetitus et ab ea cauſatã et talis ignorantia q̃to eſt maior tanto peccatũ eſt grauius et hoc ſecundo° in intẽpato eſt minus de ratione et plus de ignorantia plus quidem quãtũ ad durationẽ Primo qa in intẽpato durat ſemp et ideo Ariſ. intempantiam dicit morbum continuũ in ĩcontinente aũt durat tantum paſſione durante. Secundo q̃tum ad ea circa que erratur quia ĩtemperatus errat circa principia agibilium incontinens autem non quomodo autem in incõtinẽte ſit ignorantia videbitur poſtea Ad quintam diſtinguo maiorem duplex eſt enĩ ſuaſio vna eſt probabilis et de illa conceſſa maiore negatur minor q̄a loquendo de tali ſuaſione intẽpatus non peccat ſuaſus Alia eſt ſuaſio improbabilis que recipiť tñ ab aliq̃ nõ ex natura vľ apparentia rei q̄ ſuadeť ſed ex corruptione principii ĩdicatiui ſcꝫ rationis ⁊ talis corruptio aliqñ eſt a natura aut ab egritudine aliqñ vero eſt ex corruptione appetitus q̃liť cõtingit in ĩtẽpato et hoc° intelligẽdo negať maior imo mľto deterior ẽ ille q̄ agit malum ſuaſus q̄ q̄ agit malum diſſuaſ⁹ ſicut pꝫ ex reſponſione ad primam. Ad ſextam dico ꝙ aliqꝺ malum dicitur latens vľ non latens dupliciter Vno° apꝺ operantem Alio° apud alios bonos et ſapientes Scꝺo° cõceditur maior et negať minor imo hͦ° mala intempati ſunt aptiora et minus latentia quia minus verecundať pͥmo° dico ꝙ aliquod malũ dicit eſſe latens vel non latens duplicit Vno° ex natura et conditione ipſi⁹ opationis ita ꝙ illud latens dicať de q̃ ꝓbabile dubiũ eſt an ſit malũ et illꝺ non latens de q̃ conſtat ⁊ certũ eſt ipſũ eſſe malum et hoc° cõceſſa maiore negať minor. Alio modo ex circumſtantia opantis ita ꝙ vnũ malũ dicať latens opanti quia propter corruptionẽ principii indicatiui in ipſo opante ipſe neſcit ſe male agẽ aliud autẽ dicať nõ latens opãti quia nõ eſt in opante corruptũ principiũ idicatiuum et in iſto ſenſu negať maior ⁊ cõcediť minor et maxime qñ corruptio ꝓuenit ex corruptione appetit⁹ ſicut dictũ eſt ex iſtis ſatis pꝫ quomodo reſpõderi poſſit ad ꝓbationes arguẽdo adductas. Ad ſeptimã dico ꝙ aliquis dicitur agẽ inconſiliatus tripliciter vnomodo qa ꝓpť vehemẽtiam paſſionis aut velocitatem in inſequẽdo motũ paſſionis ꝓuenientẽ ex naturali diſpoſitione rei nõ expectať ſed p̄ueniť deliberatio rationis et hoc modo concedo maiorẽ et nego minorem. Secũdo° quia talis qui agit non eſt potẽs cõſiliari propť corruptionẽ alicuius requiſiti ad bene cõſiliandũ ex natura aut egritudine aut aſſuefactione prouenientẽ et hͦ° cõcedo maiorẽ et nego minorẽ intelligẽdo per aſſuefactionẽ illud qꝺ ſupͣdictũ eſt. Tercio° quia talis q̄ agit nõ eſt potẽs recte cõſiliari ãt qa de facto nõ recte cõſiliať ꝓpť corruptionẽ rationis ex corruptione volũtatꝭ prouenientẽ et hͦ modo nego maiorẽ et cõcedo minorẽ talis enĩ habitũ illũ p quẽ ſic ĩcõſiliatus agit acqſiuit p⁹ q̄ frequẽť a ratione recta diſceſſit. Conť ſeptimã cõcluſionẽ arguiť ſic incõtinẽtia p̄uolans magis aſſimulať ĩtẽpantie q̄ incõtinẽtia debilium ergo eſt deterior Añs pꝫ quia p̄uolans agit ĩcõſiliat⁹ ſicut intẽpat⁹. Secundo in p̄uolãte et debili eſt vnum malũ cõmune ſcilicet nõ ſeq rõeꝫ ⁊ debilis hꝫ vnũ bonũ q̃ carꝫ p̄uolãs qa ſcꝫ rationẽ expectat q̄ ñ expectat p̄uolãs ḡ p̄uolãs eſt deterior debili. Ad pͥmã cõcedo ꝙ ĩ aliquo preuolatio eſt ſimilior intẽpantie q̄ debilitas et nego cõſequẽtiã et ratio huius pꝫ ex reſpõſione ad ſeptimã rationẽ ꝯ p̄cedẽtẽ cõcluſionẽ p q̄ oſtendiť quo° intẽpatus et preuolans aliter et aliť agũt incõſiliati. Ad ſecũdã cõcedo añs ꝓ vtraqꝫ pte et nego cõſequẽtiã quia in debili eſt vnum malum qꝺ nõ eſt in p̄uolãte ſcꝫ diſcedẽ a recta ratione aut aliter et in idẽ redit negať cõſequentia quia nõ ſeq rectam rationem eſt deterius in debili in q̃ fit diſcedendo a recta ratione q̄ in p̄uolante in q̃ fit preuenie do rectam rationē. Conť octauam concluſionem arguiť ſic difficilius eſt reſiſtē ꝯcupiſcentiis q̄ ire ſecūdū illud Ariſ. in ſecundo difficilius eſt concupiſcētie pugnare q̄ ire ergo incontinētia ire ē detior q̄ concupiſcētie. Coña tenet quia q̄to difficili⁹ ē paſſioni reſiſtē tāto minus turpe eſt ſeq̄ ipetū eius Scđo icōtinētia ire ē cū maiori vſu rationis g̊ ē turpior añs ē Ariſ. et pꝫ conſequētia qa q̄ndo paſſio extinguit rationē vt in iania vł alia ifirmitate peccatū excuſať. Tercio cōcupiſcētia eſt paſſio naturalior q̄ ira ergo incōtinētia ꝯcupiſcētie ē excuſabilior ꝛ minus turpis q̄ ire. Coña tꝫ quia quāto paſſio ē naturalior tāto peccatū eſt min⁹ qa naturalis inclinacio videť aliqualiť excuſare ꝛ diminuere peccatū et antecedēs ꝓbať quia obiectū ꝯcupiſcentie puta cibi et pot⁹ ſūt naturaliores q̄ vindicta. Tū ſecūdo quia triſticia que opponiť delectationi ē innaturalior q̄ manſuetudo q̄ opponiť ire g̊ et cōcupiſcētia eſt naturalior q̄ ira coña tꝫ quia illud eſt naturalius cui⁹ oppoſitū eſt innaturalius Tū tercio quia cōcupiſcētia eſt nobis magis ꝯcontrita ex puero vt habeť ſecūdo ethicoꝝ g̊ ipſa eſt naturalior. Quarto illud peccatū ē turpi⁹ ꝙ fit manifeſti⁹ cū ꝑ hoc accipiat rationē ſcādali ſꝫ incōtinētia ire manifeſti⁹ peccat q̄ cōcupiſcētie vt hꝫ Ariſ. in ſeptimo igiť. Quīto incōtinētia ire impellit ad homicidia et ad alia nocumenta ꝓximi ergo eſt iiuſtior q̄ incōtinētia ꝯcupiſcētie q̄ ad talia nō ipellit et ꝑ cōſequēs eſt turpior. Sexto iꝯtinētē ire ōnes formidāt ꝛ fugiūt tāq̄ periculoſū nō autē incōtinētē cōcupiſcētie g̊ icōtinētia ire eſt deterior q̄ cōcupiſcētie. Ad primā diſtīguo añs vł ratione frequētꝭ impugnationis doli ꝛ fraudis i ipugnādo aſſuefactionis ꝛ pigricie i volūtatꝭ et ſic cōcedo vł ratione ipet⁹ ꝛ violētie et ſic ego nego i hac ſolutione ꝓ ꝑte cōuenit Tho. ita dicēs dicēduꝫ ꝙ difficili⁹ ē aſſidue pugnare ꝯ̄ delectationē q̄ ꝯ̄ iram quia concupiſcētia ē magis cōtinētia ſed ad horā difficili⁹ ē reſiſtē ire ꝓpť eius ipetū. Ad ſecundā diſtinguo añs vł ꝙ ſit cū maiori vſu rationis .i. ꝙ irat⁹ ſit magis cōpos mentꝭ ꝛ magis vidē poſſit q̄d agēdū ſit vł fugiēdū q̄ cōcupiſcēs ꝛ ſic negať quia cōcupiſcēs icōtinēs plene dictat de agibili et fugibili de q̄ nō plene dictat irat⁹ vł ꝙ ſit cū maiori vſu .i. ꝙ cōformitatē ad aliq̄ rationē rectā habeat irat⁹ q̄ nō habet ꝯcupiſcēs et ſic cōcedo Et qa p̓mū ponit turpitudinē i actu illi⁹ q̄ ſe difformat ideo ꝛc̄. Ad terciā ꝯcedo añs et nego cōſeq̄ntiā licet enī ꝯcupiſcentia ſit naturalior q̄ ira tn̄ ſuꝑhabūdātia delectationū ꝯcupiſcibiliū penes q̄s attēdiť icōtinētia ꝯcupiſcētie nō ſūt ita naturales ſicut ira multi enī putāt ꝙ Ariſ. in ſeptimo vbi tractat iſtā ꝯcluſionē dixerit ꝙ ira eſt naturalior q̄ ꝯcupiſcētia q̄đ falſū ē qa cū difficultate abſolueť a ꝯ̄dictione ſed dicit ꝙ ira eſt naturalior q̄ ſuꝑhabūdantie delectationū Ira autē iq̄t naturali⁹ ꝛ difficilius ꝯcupiſcētiis iis q̄ ſuꝑhabūdātie ꝛ nō neceſſariis. Aliť poteſt dici ꝙ aliquid diciť naturalius qa magis et regulari⁹ a natura generantꝭ trāſfūdiť in genitū Alio° quia ad ipſū magis aſſueſcim⁹ p̓mo° ira ē natnralior ſcđo° cōcupiſcentia. Tercio mō quia obiectū illi⁹ magis exigiť ad ſuſtētationē nature q̄ obiectū illi⁹ et hoc etiā modo cōcupiſcētia eſt naturalior ſed quia iꝯtinētia nō cōſiſtit ꝑciſe in vſu tał obiecti ſed i ſuꝑfluo et ſuꝑhabūdāte vſu ideo ratione huius nō tm̄ diminuiť de iputabilitate ꝯcupiſcētie icōtinētꝭ quātū diminuiť irato ꝓpť vehemētiā ꝛ naturalitatē ſibi ꝯueniētē. Ad quartā dico ꝙ aliq̄d diciť occulti⁹ ꝛ manifeſtius dupliciter Vno° reſpectu ꝑſonaꝝ q̄b⁹ peccādo nocumētū temptam⁹ inferre. Alio° reſpectu ꝑſonaꝝ alienaꝝ et iꝯtinentiū ſi itelligať ſcđo° cōcedo ꝙ in q̄lꝫ ſpecie peccati manifeſtatio auget culpā ꝓpter ſcandalū. Primo° ē ꝯ̄riū in peccatꝭ q̄bus ꝓximo nocumētū iferim⁹ ē enī ꝑ̓pi⁹ nocē proximo ꝑ inſidias q̄ palā nā ſi q̄s ꝓpť cōcupiſcētiā ꝓponat rapē v̓ginē q̄tū poteſt fallaciť et inſidioſe hoc facit. Si vero in vindictā iiurie accepte hī faciat alius tūc nō ita iſidioſe ſed manifeſti⁹ faciet Et hoc eſt ꝙ voluit dicē Ariſ. ſcꝫ ꝙ illi qui ꝓpť ꝯcupiſcētiā et irā nocumēta inferūt taliter ſe hn̄t ꝙ p̓mi iſidioſe nocēt ſecundi manifeſte ꝛ palā. Ad quītā dico ꝙ ad hec omnia ipellit etiā incōtinētia ꝯcupiſcētie. Nam dauid vria ꝓcurauit occidi ꝓpť concupiſcētiā vxorꝭ ſue Et tunc dico ꝙ q̄ occidiſſet vriā ꝑ irā nō tm̄ peccaſſet q̄tū peccauit Dauid occidēdo eū ꝓpť ꝯcupiſcētiā ꝛ ideo in iſtis ꝯꝑationib⁹ ſēꝑ debet argui ceterꝭ ꝑib⁹ Cōcedo tn̄ cū Thoma et aliis ꝙ ira regulariť eſt nocentior ſed non turpior Et ad hī etiā tendit vltima ratio nō enī homines formidant et fugiūt iratos tāq̄ turpiores ſed tanq̄ nocentiores Conť nonā cōcluſionē nulla eſt incōtinētia naturalis igiť. Añs pꝫ qa natura inclinat ad v̓tutes ergo nō inclinat ad vicia. Conſequentia tenꝫ quia idem nō inclinat ad cōtraria. Secundo natura dirigiť ab intelligentia nō errante g̊ natura nō iclinat ad icōtinētiam Coña tenet quia tūc dirigēs naturā erraret.

Tercio nihil qꝺ eſt a natura eſt malū aut turpe quia ſecūdū ea q̄ inſūt a nat̄a nec laudamur nec vitupamur ſed oīs icōtinētia ē mala et turpis ergo nulla eſt incōtinētia natural̄. Quarto incōtinētia naturalis eſt difficili⁹ curabilis q̄ aſſuefactiua et habitualis g̊ eſt turpior et deterior Coña patet quia incōtinētia q̄to eſt minus curabilis tanto eſt turpior Ad p̄mā nego conſequentiā Ad probationem dico ꝙ vna natura inclinat advirtutes et alia advicia diūſorum enim hominum diuerſe ſunt nature Et quia eadem natura hꝫ diuerſas ꝑtes ideo ſecūdum vnam ꝑtem puta rationalem inclinat ad virtutes ſecundū aliam puta ſecundū appetitū ſenſitiuū inclinat ad vicia Et quia i eodē varii ſunt appetitus ſenſitiui ſicut ſuntvarie diſpoſitiones corporales ideo in eodem etiaꝫ ſecunduꝫ eandem ꝑtem poteſt ratione aliquarum q̄litatū corporalium inclinare advnam vel duas vl̄ tres virtutes et ratione aliarum advicia videmus enim aliquos eſſe naturalit̄ iuſtos et auaros et aliquos eſſe crudeles et prodigos immo interdum per eandem qualitatem inclinat̄ qs ad virtutes et ad vicia nō oppoſita illi virtuti.

Ad ſecūdam cōcedo antecedens et nego conſequentiam quia iſta inclinatio advicia non prouenit ex errore intelligētie dirigent̄ naturā ſꝫ ꝓuenit ex qualitatibus cōplexionantibus talit̄ inclinantibus:licet enim intelligētia naturam dirigens non erret res tamē naturales ſuos agere mot⁹ ſinit. Ad terciam dico ꝙ ea q̄ iſūt a natura ſunt duplicia. Quedā ſūt emēdabilia alia nō/nō emendabilia vt clauditas/cecitas ⁊ de talibus concedo maiorē. Emendabilia autē habent in nobis duplex tempus vnum ꝓ quo emendationem ſuſcipere nō poſſunt vt eſt temp⁹ ꝓ quo non vtimur notabiliter racione aliud ꝓ quo ſuſcipe poſſunt emendationē. Nam huiuſmodi inclinationes naturales nō neceſſitātvolūtatē ad actus ſuos ſed in ea ſēp manet lib̄tas reſiſtēdi ⁊ ꝯrio° opādi licet int̄dum ſit difficile vir tamen ſapiens dñabit̄ aſtris Dico g̊ ꝙ ꝓpt̄ ea q̄ inſūt a nat̄a ⁊ ſūt emēdabilia nō vitupamur ꝓ tp̄e ꝓ quo nō ſūt a nob̄ emēdabilia pro tp̄e vero ꝓ quo ſūt emēdabilia ab iis q̄ curam noſtri geruntvitupantur et de iis parentes aut alii vitupāt̄ ꝓ tp̄e vero ꝓ quo ſunt emēdabilia a nob̄ ſi nō emēdāt̄ vitupamur qa tūc aliq̄d icidit volūtariū ꝫ culpabile ſcꝫ negligentia nr̄a in talia emēdādo. Et vlt̄ diſtinguo minorē qa icōtinētia poteſt accipi duplicit̄ Vno° ꝓ actu icōtinētie et ſic cōcedo minorem ōnis eni tal̄ act⁹ ſiue cauſet̄ ꝑ iclinationē naturalem ſiue mediāte habituali e t̄pis Alio° ꝓ iclinatione ipſa et tūc de habituali cōcedo de naturali ꝯcedo ꝓ tēpore ꝓ quo potuit emēdationē recipe a nobis ⁊ tñ nō ē emēdata ꝓ alio v̊o tp̄e nego. Ad q̄rtā dico ꝙ aliq̄ icōtinētia dicit̄ eſſe curabil̄ duplicit̄ Vno° ꝑ ablationē cauſe iclināt̄ ⁊ ſic cōcedo añs aſſuefactio eni mala aut habit⁹ mal⁹ poteſt facili⁹ auferri q̄ naturalis ꝯplexio. Alio modo ꝑ ipedimētū hmōi iclinationis ita ꝙ liꝫ nō tollit̄ p̄ncipiū iclinās ipedit̄ tñ ne inclinatio ꝯ ratōnē ĩhat ⁊ h̄° ego nego maiorē Inclinatio eni natural̄ et iclinatio ex aſſuefactione poſſūt ipediri vno° ꝑ lib̄tatē volūtat̄. ſcd̄o° ꝑ habitum genitū i volūtate ꝯrio° iclinātē aut reſiſtitiuū tali iclinationi. tū ſcd̄o qa poſita iclinatione naturali adhuc manetvolūtas iteg̃ et icorrupta ꝑ cuius lib̄tatē vt dictū ē poteſt ſanari mala iclinatio poſito v̊o malo habitu iā corruptū ē illud qꝺ debꝫ eſſe p̄ncipiū ꝓximū ſanationis et cure ideo difficil̄ ē cura imo difficilima cetearum egritudinū non eni remanet niſi racio ad optia dep̄cās q̄ cū volūtas corrupta eſt nō modo ꝯtēpnit̄ verū etiaꝫ ligata captiua ꝙ tenet̄ Et ad ꝓbationē ꝯſeq̄ntie dico ꝙ aſſūptū illud ſēp itelligēdū ē cet̄is ꝑib⁹ cū ſcꝫ vt̄ꝙ ſūt eq̄lit̄ aſſueta vl̄ eq̄liter volita et non aliter.

De abſtinentia

c Onſeq̄nt̄ agēdū ē de abſtinētia Et q̄ritur Vtrū abſtinētia ſit v̓t⁹ ſpecial̄ Arguit̄ ꝙ nō abſtinētia nō eſt ex ſe laudabil̄ g̊ abſtinētia nō ē v̓t⁹ Coña tꝫ qa oīs v̓t⁹ eſt ex ſe laudabil̄ Et añs ꝓbat̄ ꝑ illud Grego. i paſtorali abſtinētia nō niſi ex aliis v̓tutib⁹ ꝯmēdat̄ In oppoſitū ſūt cōmunit̄ tā ſacri doctores q̄ philo. Notādū ꝙ tēpātia v̓t⁹ diuidit̄ i tēpātiā guſtabiliū ⁊ tēpātiā venereoꝝ q̄ dr̄ caſtitas. Tēpantia guſtabiliū diuidit̄ in tēpātiā regularē ⁊ abſtinētiā/⁊ ſobrietatē. Tēpātiā guſtabiliū regularē appello illā q̄ qs iclinat̄ in vſu ciboꝝ et potuū ſeq̄ regulā rōnis ita ſcꝫ ꝙ nec deficiat ab ea culpabiliter nec excedat etiam culpabiliter quia tñ medietas iſta latitudinē magnā hꝫ ꝓtēſā ab ext̄mo i quo ꝯſiſtit inſēſibilitas ad ext̄mū i quo ꝯſiſtit intemperantia oppoſita in qua latitudine opatio tāto eſt difficilior q̄to magis accedit ad extremū oppoſitū ideo ſub temperātia guſtabilium ponunt̄ duevirtutes Vna que dicitur regularis que pro medio ſuo hꝫ totā latitudinem medii ita ꝙ non inclinat ad vtendū cibis ⁊ potibus niſi infra latitudineꝫ illā ita ꝙ ſatis eſt tali tempato ꝙ nec deficiat ab illa latitudīe nec excedat. Alia vero eſt que aliquid infra latitudinem illā notabilit̄ ab extremo ſupabundātie diſtās ꝑ medietate recipit ⁊ de iis que ſūt conceſſa ſecundū temperātiā guſtabiliū r̄gularē ſubſtrahit alicui⁹ boni ⁊ honeſti finis gr̄a ⁊ hec in cibis dicit̄ abſtinentia: in potibus vero ſobrietas. Dixi infra latitudinē illā quia ſi illud eſſꝫ extra latitudinē medii tunc eēt exceſſus aut ſupabundātia. Dixi notabilit̄ diſtās quia ſi inſenſibilit̄ vel parum diſtaret tunc non cōſtitueret̄ alius hītus a tempantia regulari. Dixi ꝑ medietate recipit quia ſi non vteret̄ eo tanq̄ medio ſed tanquā eo quod eſſet aliq̄d medii ita ſcꝫ ꝙ electiovoluntat̄ non hr̄et illō ſpecialit̄ pro obiecto tunc non faceret v̓tutem ſpecialeꝫ. Exemplū huius: ſit latitudo guſtabilis ab vna liberavſqꝫ ad duas ita ꝙ comedere minus vna libera in die ſit deficere per inſenſibilitatē et comedere duas ſit ſupabundare. Tunc dico ꝙ tempantia regularis hꝫ ꝑ tota latitudine ſua q̄titateꝫvnius libr̄ ita ꝙ ille qui comeditvltra vnā liberā ⁊ non excedit duas ſeruat mediū tēperātie regularis. Abſtinētia v̓o ſubſtrahit notabilit̄ de latitudine huius medii ⁊ hꝫ ꝑ medietate ſua latitudinē in hac latitudine contentā ⁊ que eſt ps eius que ſm maximuꝫ ſui notabilit̄ diſtat ab extremo ſupabundātie put̄ hꝫ ꝑ medio latitudinemvnius ſemilibre autvnius q̄rte ptis libre/ ⁊ itavbi tempatus regularisvtet̄ duabus libris abſtinens nonvtetur niſi vna libra cum media autvna libra cūm q̄rta ptevni⁹.

Notādum ſcd̄o ꝙ ſicut medietas in tempantia regulari attendit̄ ſm q̄titatē guſtabilis ⁊ ſecundū q̄litatē ⁊ ſm freq̄ntiā ita ꝙ non ſolū peccat qui plus ſumit q̄ debꝫ ſed etiā qui delicati⁹ exquirit q̄ debet ⁊ freq̄ntiusvtit̄ delcābili q̄ dꝫ ſunt etiā alie circunſtātie loci/tpis/finis/ ardoris penes q̄s attendit̄ exceſſus ⁊ defectus ita etiā penes hec omnia attendit̄ abſtinentia. Nā in hiis omnib⁹repitur quedā latitudo q̄ eſt medietas tempantie r̄gularis a qua ſubſtracta aliqua parte notabili fiet mediū abſtinentie. Et cōtingit aliq̄n ꝙ abſtinentia attendit̄ ſm q̄titatem et non ſecundum qualitatem/ aliq̄n ſecundum qualitatem et non ſecundum q̄titateꝫ/ aliq̄n ſm freq̄ntiā ⁊ non ſm alias/ aliq̄n ſecundū tempus/ aliquando ſecundū duas aut tres aut quatuor iſtorum. Nomen autē abſtinentie vt dicit beatus Tho. quod importat ſubſtractōem ciborum poteſt accipi duplicit̄. Vno mō ſm ꝙ abſolute ⁊ preciſe h̄mōi ſubſtractōeꝫ iportat et qa ſubſtractio aliqua eſt indiſcreta ⁊ aliqua rōnabilis: ideo abſtinentia non deſignat h̄mō actus tm̄ qui ſunt virtutes ſed ſignificat taꝫ actus qui ſuntvirtutes q̄ actus qui ſuntvitia qd̄ intelligit Tho. cum dicit ꝙſignificat aliquid indifferens Alio mō poteſt accipivt ſignificat abſtinentiā cibi ⁊ cōnotat ꝙ illa ſit recta ratiōe regulata et hoc modo aliquādo ꝑ hītu aliq̄n ꝑ actu accipit̄ et in hac ſignificatione abſtinentia eſt ſpēs tempantie

Prima ꝯcluſio. Abſtinentia/ ieiunia et ſobrietas non ꝓpter ſe ſed ꝓpter puritatē mētis appetenda ſunt. Probatur que ad puritateꝫ cordis multum vtilia ſunt ⁊ preter eam non habent aliam magnāvtilitatē neqꝫ in eis eſt magna honeſtas opis illa ſecluſa ꝓpter puritatem cordis ſunt appetenda/ ſed p̄dicta ſūt ad puritatē cordis multuꝫ vtilia ⁊ preter eam non habēt magnāvtilitatē nec in eis eſt magna aliq̄ honeſtas alia ab illa que eſt in tempantia regulari ergo hec non propter ſe: ſed propter puritatē cordis ſunt appetenda. Secundo que non ſunt ex ſe bona non ſunt propter ſe appetenda/ ſed predicta non ſunt ex ſe bona: igitur. Minorem pro Caſſianus. xxi. collatione. Tuꝫ quia iſta facta oportuno tempore bene cedūt: inoportuno vero male. Tuꝫ quia nihil niſivirtus eſt per ſe bonū ſed ieiunium non eſt virtus. Tuꝫ tercio quia q̄ ieiunii auſteritatem in fratris aduentu obſeruarevult/ aut cumvires egent cibo ad reparationem ſui/ autvt laudem humanam aucupet talis inepte ieiunat nec bene agit ſed male: igit̄ et per hec probari poteſt minor p̄cedentis rōis Tercio quecunqꝫ rōnabiliter tantum fiunt vel cauſa mortificande carnisvel promerende puritatis mentis vel voluntate ſatiſfaciēdi illa tātum gratia puritatis appetenda ſunt quia mortificatio carnis ⁊ puritatis meritū ⁊ ſatiſfaciendivoluntas ad puritatem mentis ordinata ſūt: ſed predicta fiunt tantum propter predcās cauſas igitur. ꝙ autem p̄dictavaleant ad mortificatōem carnis pꝫ qa ſubſtrahēdo cibū ⁊ potum cohibet̄ caro a deſideriis ſuis ⁊ ꝯcupiſcētiis q̄b⁹ ꝯcupiſcit adu̓ſ⁹ ſpm: ſꝫ cū cohibet̄ h̄mōi deſideria carnis mortificat̄ caro: igit̄. Pꝫ hoc idem auctoritate Bernardi in quodam ſermone dicētis ꝙ ſicͭ carnales cupiditates reſecāt abſtinentia ita oēs aīe vͤtutes edacitatꝭ vitio deſtruūt tū ſcđo ꝑ illđ Gre. in moralib⁹ li. iiii. Spirit⁹ deficit vbi caro regeſcit vt enī caro mollibus ſic anima duris nutrif: illā blanda refouent: hāc aſpa exercent: illa delectatōibus paſcif: hec amaritudinibus vegetaf ⁊ ſicut carnem dura ſautiāt ſic mollia ſpiritū necant ſicut illā laborioſa interimunt ſic iſta delectabilia extingunt. Et li. xxx quo plus caro p̄mif eo celeſti ſpe anim⁹ ſecuri⁹ letatur tanto enī melius mens ad ſupna appetenda cōponif q̄to ab illicitꝭ corp⁹ arci⁹ edomaf Tum t'tio per illud Se. durius tractādū eſt corpus ne animo male pereat. Tuȝ q̄rto ꝑ illđ Iſi. de ſūmo bono. Abſtinētia ⁊ viuificat ⁊ occidit viuificat animā ⁊ corp⁹ occidit. ꝙ valeant ad ſatiſfactōem pȝ quia aliq̄n ſūt ex p̄cepto: aliq̄n imponunf ꝑ peccatꝭ a vicario Xp̄i: aliq̄n volūtarie hec ſibiipſi peccator īponit. De t'cio pȝ q̄a multi ſācti viri his rebus ſe affligunt vt eorū deus miſertus puritate mentꝭ eos donet/ ⁊ a vitiis multꝭ liberet in que ſentiunt ſe ꝓnos ⁊ inclinatos ⁊ ob hͦ dicunt ſacri doctores ꝙ orō ⁊ ieiuniū ſibi cōſocianf. In iſta autē cōcluſione accipif nomen abſtinentie p̄mo mō ⁊ ſobrietatꝭ nomē in ſignificatōe cōſimili. Scđa cōcluſio. Abſtinentia ieiuniū/ ⁊ ſobrietas ad acq̄rendā reꝝ noticiam plurimū valent. Pȝ exemplo oīm ph̄oꝝ ⁊ auctorū qui excellentes fuerūt in cognitōe reꝝ. hi enim ꝑ hec ſemꝑ ad cognitōem reꝝ ꝑuenire ſtuduerūt: igr̄. Zͦ Oppoſita iſtoꝝ ſcȝ gaſtrimargia et crapula nocent cognitōi reꝝ g̊ hec ꝓficiūt

Tercia cōcluſio. Abſtinētia ꝑ ſe vͤtus in ratione ſua puritatē mentꝭ tanq̄ finem includit. probatur nomen vniuſcuiuſq; vͤtutis in ſua rōne includit illud tanq̄ finē quo ſecluſo non habet bonitatē moralē: ſed ſecluſa puritate mentꝭ ab abſtinentia ipſa non habȝ bonitatē moralē: igitur Minor ꝓbatur quia ſi fiat ꝓpter aliq̄d repugn̄s puritati mentis vtputa ꝓpter vanā gloriā ipſa n̄ eſt bona moralit': ſi vero fiat ꝓpter aliquid n̄ īcludens ipſā nec formalit' nec vͤtualiter vtputa propter cognitōem vͤitatis tunc non habȝ bonitatē moralē ſed potius maliciā ꝓpter carentiaȝ debiti finis ꝙ ſi cognitio vͤitatis queraf ꝓpter deū iam act⁹ ille ē ꝓpter puritatem mentis formaliter vel virtualit'. Quarta cōcluſio. Abſtinentie/ ieiuniis/ ⁊ ſobrietati indulgenduȝ eſt cuȝ valent ad puritatem mentis cum autem nocēt ab eis ceſſandū eſt. Hec cōcluſio eſt Caſ. collatione p̄ma hoc exp̄ſſe dicentis ⁊ ꝓbat. Nam ſi ex ieiunio triſticiaȝ ſuſtineat: aut cōtra fratrē indignetur tunc plus diſpendii incurritur q̄ fruct⁹ capiatur. Tum ſcđo q̄a omne illud eſt a nobis tanq̄ noxiuȝ euitandū ex quo poteſt noſtre mentꝭ puritas ꝑturbari: g̊ ſi ex iis turbef puritas noſtre mentis iſta ſunt tanq̄ noxia vitanda. has tamē Caſſi. rationes intelligo in abſtinentiis voluntariis quia ſi eſſent ex p̄cepto tunc eſſet eis opa danda et ꝓpenſius nobis cauendum ne inde in ꝑturbationem puritatis caderemus. Idem habet Caſſi. in. xii. ⁊. xiiii. collationibus. Quinta ꝯcluſio. Abſtinentia inter duas nimietates mediat quarū vnius non quodlibet eſt ex ſe vituperabile neq; eſt contra rōem ꝓhibentem ſed contra rōem conſultricem. Primū pȝ q̄a abſtinentia mediat inter nimis abſtinere et nimis comedere: non quidē nimis. i. plus ſemꝑ q̄ regula temperantie exigat: ſed pluſq̄ ratio abſtinentie expoſtulet. Dictum eſt enim ꝙ abſtinentia pro medietate habȝ minorem latitudinē q̄ temperantia regularis que medietas notabilit' diſtat a ſupabundantia temperantie ſicut declaratum eſt per exemplū ⁊ ita ſi quis ꝓponens abſtinere egrediatur latitudinē medietatis abſtinentie ⁊ ſiſtat in aliquo medio inter latitudinē abſtinentie ⁊ ſupabundantiaȝ intempantie adhuc ille remanebit infra limites tempantie regularis neq; faciet contra rationem ꝓhibentem quia illud medium cum ꝑtineat ad medietatē tempantie regularis non eſt ꝓhibitum faciet tamen contra rationem abſtinentiam conſulentē et diffinientē medietateȝ ſuam ſub minori latitudine. Secundo non quodlibet minus abſtinē q̄ rō ꝯſulit ē vitupabile ſȝ aliq̄d vni⁹ nictatꝭ ē min⁹ abſtinē q̄ rō ꝯſulit vt pȝ ex dictis. Nec obſtat huic ꝙ omnis virtus mediat inter ſupabūdantiā ⁊ defectū quia ſicut quodlibȝ iſtoruȝ extremorum dicitur eſſe nimietas ita quodlibet dicitur eſſe defectus/ nimietas enim abſtinendi eſt defectus vtendi guſtabilibus: et nimietas vtendi eſt defectus abſtinendi. Si ergo velimus aduerbia illa parum ⁊ nimium eadem dictione limitare tunc habebimus ibi parum ⁊ nimium ſiue ſuperabundantiam ⁊ defectum/ vt parum vti/ nimium vti/ parum abſtinere/ nimium abſtinere. Si autem diuerſis dictionibus diuerſos actus ſignificantibus limitare velimus tunc inueniemus duas nimietates ⁊ duos defectus/ nimis abſtinere nimis vti minus abſtinē ⁊ minus vti Et q̄a idē ſūt minus vti ⁊ nimis abſtinē

Et ſiſit̃ idē ſunt nimis vti ⁊ minus abſtinē iō licʒ extrema ibi variis modis explicent̃ nunc ꝑ duas nimietates nunc ꝑ duos defectus nūc per unā nimietatē ⁊ vnū defectum:tñ non ſunt niſi duo extrema ſic diuerſis modis explicata. Iſtū modū loq̄ndi de duab⁹ nimietatibus hʒ Caſ. ii collatione vbi declarat diffuſe ꝙ vtraq̧ nimietas equali diſpendio monachū afficit. Sexta cōcluſio. In abſtinentia multo ꝑiculoſior eſt nō vtendi nimietas q̄ vtendi diſſuaſa nō tñ ꝓhibita ſupfluitas. ꝓbat̃ nō vtendi ſiue abſtinendi nimietas ſemp eſt vitupabilis ⁊ menteʒ frequent̃ ꝑcutit/ſupfluitas autē vtendi diſſuaſa ⁊ nō ꝓhibita non eſt vitupabilis:ſed cadit intra limites medietatis ad regularē tempantiaʒ ptinentis igr̄. Dixi autē diſſuaſa ⁊ nō ꝓhibita vt ꝑ lr̄ intelligat̃ me loqui de nimietate vtendi que locata eſt intra limites tempantie regularis et vt ego excludā eam que vel ſimplicit̃ vel pro tpe cadit ſub ꝓhibitione. Iſta cōcluſio ꝓbat̃ etiā diffuſe a Caſſi. collatione ſcd̾a/⁊ etiā hoc idem ꝓbauim⁹ ſup̄ cum de tempantia in cōmuni agebat̃/hui⁹ ſnīe eſt Orige. ſup dicens. Ꝑiculoſa eſt grandis ⁊ īmoderata abſtinentia. Et Se. ait Quēadmodū deſiderare delicias res luxurie ē itā vſitatas ⁊ nō magno parabiles fugere dementie. ꝙ autē hmōi abſtinentie nimietas ſit multū ꝑiculoſa. Hʒ Gre. in mora. li. xx. d. Corda in cithara ſi minus tendit̃ non ſonat:ſi ampli⁹ rauce ſonat:ſic nimirū v̓tus abſtinentie aut omnio nulla eſt:ſi quis corp⁹ atterit pl⁹ q̄ valet ꝑ abſtinentiā q̄ppe ſunt vitia carnis extinguēda nō caro ⁊ tanto q̄ſq̧ ſibi debʒ moderamie p̄eſſe vt ad culpā caro nō ſupbiat ⁊ tñ ad effectū rectitudis in opatione non ſubſiſtat. Et ibidē. ſic neceſſe ē vt artē quis abſtinentie teneat vt nō carnē ſed carnis vitia occidat. Nam plerunq̧ dum pl⁹ iuſto caro reſtringit̃ ab exercitatiōe boni operis eneruat̃ vt ad oratōem q̧ vel p̄dicationē nō ſufficiat dum incentina vitiorꝝ in ſe funditus eneruare feſtinat. Et paulo poſt. Sepe g° dum in illo hoſtem inſeqmur ciuem quē nō paſcimus cruciamus/⁊ ſepe dum quaſi cōcini paremus ad p̄lium hoſtē nutrimus. Septima cōcluſio. Abſtinentia ſcd̾o mōſ eſt v̓tus. Probat̃ omnis habitus in medietate cōſiſtens determinata rcā ratione eſt virtus ſed abſtinētia eſt hmōi g° abſtinētia eſt v̓tus. Secundo ꝓbatur per illō. ii. Pe. i. Miniſtrate in fide veſtra v̓tutē/in v̓tute autem ſcientiam/in ſcientia autē abſtinētiā. vbi vult dicere beat⁹ Pe. ꝙ homo abſtineat a cibis ꝑ vt oportʒ ꝑ congruentia hoīm cum quibus viuit et ꝑſone ſue ⁊ ꝓ valitudinis neceſſitate. Octaua cōcluſio. Abſtinētia eſt ſpecialis v̓tus. Probat̃ quia eſt diſtincta ab omnibus v̓tutib⁹ que ſunt circa aliā materiā a tangibilib⁹ per materiam et ita ſpecifice quia materia diſtinctōem ſpecificam arguit in habitibus ⁊ actibus circa hui⁹modi materiā exiſtentib⁹ a partibus autē tempantie diſtīcta eſt/ a caſtitate q̄a eſt circ̄ cibos caſtitas autē eſt circa venerea/a virtutibus exiſtētib⁹ circa guſtabilia diſtīcta eſt/a ſobrietate que eſt circa potus ipſa autem eſt circa cibos:a tempantia regulari diſtincta eſt etiā. qd̾ ptʒ q̄a vbicunq̧ eſt alia ⁊ alia latitudo medietatꝭ ibi ē alia ⁊ alia v̓tus:ſed abſtinentia hʒ aliā latitudinem medietatis a latitudine tempantie regularis:quia latitudo abſtinentie eſt pars latitudinis regularis tempantie:igr̄. 2° aliq̄d qd̾ ptinet ad medietatē tempantie regularis ē extremitas in abſtinentia reſpectu eiuſdeʒ ꝑſone loco ⁊ tpe et aliis circumſtantiis paribus exiſtētibus igr̄ ſunt v̓tutes ſpecie diſtincte. Contra p̄maʒ cōcluſionē Arguit̃ ſic. Omnis v̓tus ꝓpter ſe eſt appetenda:ſed abſtinentia eſt virtus:g° abſtinentia ꝓpter ſe eſt appetenda. Maior ꝓbatur Tum p̄mo aucte Caſſi. illo eodē loco vbi ponit p̄dictam cōcluſionē vbi exp̄ſſe hʒ ꝙ v̓tus ꝓpt̄ ſe eſt appetenda. Scd̾o. Omnis tempantia ꝓpt̄ ſe eſt appetenda cum ꝯ̄ria vitia ſint de ſe turpia et inhoneſta:ſed ōnis abſtinētia eſt tempantia cum abſtinentia ſit ſpecies tempantie:igit̃.

Ad p̄mā poſſʒ ab aliq̄b⁹ rn̄deri ꝯcedēdo maiorem de eo quod eſt per ſe ⁊ primo virtus/⁊ negando de eo quod eſt virtus per alterum. Et ad minorem dicerent ꝙ abſtinentia aliquando accipitur pro actu vel habitu interiori a quo act⁹ exterior abſtinentie denominatur bonus et de illo conceditur minor ⁊ cōcl̄o. Alio modo pro ipſo actu exteriori/⁊ de illo negatur minor. talis enim actus non eſt virtus ſed eſt actus virtuoſus per denominationem extrinſecam. In cōcluſione autem accipitur abſtinentia pro actu exteriori. Hoc tamen non multum mihi placet quia ſi quis non eſſet aliquā vtilitatē aut hōribus aut alio mō ſuſcepturus ꝑ abſtinētiā ſiue exteriorē ſiue interiorem non video ꝙ recta ratio ei dictaret qd̾ eſſet abſtinendum:ideo aliter dico ꝙ virtutū quedā cōſiſtunt p̄ncipalit̃ in tollerantia durorū aut laborioſorꝝ aut periculoſorū ꝓpter aliq̄ maiorē vtilitatē:aut ꝓpt̄ fugā maiorū malorꝝ ita ꝙ q̄n talia ip̄edent hmōi dura tol leranda ſūt:qn̄ aūt nō:nō ſūt tollerandavt martiriū fortitudo ⁊ hmōi. Alie ſūt q̄ cōſiſtūt i amore alic⁹ qđ ſecluſis hiis vtilitatib⁹ aut icomodis ext̄nſecis eſt honeſtū. Scđe v̓tutes ſūt ꝑpt̄ ſe appetibiles ꝓme autē nōvt martiriū nō eſt appetibile niſi vt defēdeť fides aut iuſticia aut ne idolatria cōmittaſ aut ꝑpt̄ aliqd tale v̓tutes primi generis ſemꝑ hn̄t ꝑ fine aliqd talit̄ vtile cōſeqndū:aut aliqd talit̄ malū fugiendū ꝑpt̄ qđ volend⁹ eſt actus eaꝝ ext̄ior. Ad ſcđam nego maiorē aliq̄ ei ē tꝑantia q̄ nō mediat int̄ vitia vt dcm̄ eſt qa lꝫ ꝓvna ꝑte habeat iſenſibilitateꝫ ꝓ alt̄a tn̄ hꝫ latitudinē aliquā ꝑtinentē ad temꝑantiā regularē. Contra terciā cōcluſionem Ar̄ ſic ꝑ quartā cōcluſionē alñ abſtinentia impedit puritatē mentꝭ:g̊ abſtinentia nō includit in ratione ſua puritatē mentis. 2° Ieiuniuꝫ nō icludit in rōne ſua puritatē mentꝭ vt patꝫ in iis q cū ieiunabāt ext̄minabant facies ſuas vt apparerēt hoibus ieiunātes:ſꝫ ōne ieiuniuꝫ eſt abſtinentia: g̊ abſtinentia nō includit in ratōe ſua puritatē mentꝭ Tercio quia aut hmōi puritas mentꝭ q̄ includit abſtinētia eſt v̓tus aut vitiū aut carentia vitii:ſi v̓tus aut eſt ipſamet abſtinentiam aut alia virtus ab ea:non alia vt patet inductiue nec eſt ipſamet abſtinentia quia nihil in ſua ratione includit ſeipſum.

Ad primā cōcedo an̄s ⁊ cōns ſi abſtinentia accipiaſ ꝓmo mō:ſi autē accipiaſ ſcđo mō nego. Ad ſcđam cōcedo maiorē ⁊ minorē ⁊ nego cōnam:qa in minore accipit̄ abſtinētia mē ꝑſonalit̄:in cōcluſione autē mat̄ialit̄ ꝓ t̄mio rōe ꝑdicati/includē eni aliqd in rōne nō cōuenit ꝓprie niſi ſignis. Dico ꝑterea ꝙ ſicut nomē abſtinentie pōt accipi duplicit̄ eo mō ꝙ dcm̄ eſt ſup̄ ita ⁊ nomē ieiunii: pōt eni accipi ieiuniū duplicit̄. Vno mōvt eſt act⁹ abſtinentie ꝓmo mō accepte ⁊ ſic ieiuniū nō includit in ratione ſua puritatē mentꝭ ſicut nec abſtinentia. Alio mō pōt accipivt eſt actus abſtinētie ſcđomō dicte ⁊ ſic ieiuniūvideť eſſe ſpecies abſtinētie ſcđo modo dicte ⁊ includit in ratione ſua puritatē mentis ſicut genus ſuū. Ad terciam dico ꝙ puritas mentis ꝓprie eſt expurgatio mentꝭ a vitiis qua ſcilꝫ mentē ab innaſcentib⁹ ⁊ excreſcentibus vitiis iugit̄ expurgare non ceſſamus: ſicut agricola ſegetem ab infructuoſis graminibus vt dicit Caſſi. collatione prima. ex intemꝑantia enim terra noſtra ꝓfert multa ḡmina nō ſolum infructuoſa:ſed etiā multū nociua quibus ꝑſentibus bona ſeges fructū facere nō poteſt ⁊ nō ſolum ꝓ intemꝑantiam iſta ꝓducit:imo per mediocrem nutritōem ⁊ educatōem ideo vt hec reſcindanť et t̄ra noſtra fiat ad hec infructuoſa et inepta ꝑ abſtinentie rigorē ⁊ agriculturā domāda eſt ⁊ exmacerāda. Cum autē dixi ꝙ abſtinētia icludit puritatē mentꝭ in ratione ſua accipio abſtinentiā ſcđo mōvt ſcꝫ eſt nomē v̓tutis ⁊vt ſigt̄ tātū actus recta rōne regulatos:in diffinitōe eniꝫ abſtinentie hmō dicte debꝫ poni puritas mentꝭ tanq̄ finis actuū ad quos iclinat abſtinētia habit⁹. Et ꝑterea ipſi actus interiores immediate eliciti ab habitu abſtinentie hn̄t hmōi puritatē mentis ꝓ obiecto eomō quo circunſtantia finis ipſius actus exterioris eſt obiectū actus interioris ipſe autē actus exterior hꝫ hanc puritateꝫ mentꝭ ꝓ circunſtantia finis. Contra ſeptimaꝫ cōcluſionē Arguit̄ ꝓmo ſic. In v̓tute cōſiſtit regnum dei ſm̄ illud Apoſ. i. ad corin. iiii. nō ē regnū in ſermone ſed in v̓tute:ſed in abſtinentia non eſt regnū dei ſm̄ illud ad Ro. xiiii. nō eſt regnū dei eſca ⁊ potus:vbi gloſa dicit nec in abſtinendo nec in manducando eſſe iuſticiam

Scđo. moderari medicamēta nō ꝑtinꝫ ad abſtinentiā ſed ad artē medicine g̊ nec moderari alimenta. Cōna tenet ꝑ illud Auguſ. in. x. confeſſionū ad deū loqntis. h̄ me docuiſti vt queād modū medicamēta ſic alimēta ſūpturus accedā. Tercio. abſtinentia cōſiſtit in defectu qa conſiſtit in ſubſtratione ciborum / ergo non in medio:ergo non eſtv̓tus. Conſequentia tenꝫ qa omnisv̓tus conſiſtit in medio. Quarto. Nullav̓tus excludit aliaꝫ ſed abſtinentia excludit patientiam ergo ipſa non eſt v̓tus. Minor ꝓbatur per Gre. in paſtorali dicentē ꝙ mentes abſtinentium plerunqꝫ in patientia excutit a ſinu tranquillitatis. Ibidem etiam dicit ꝙ cogitatōnes abſtinentium nonnunq̄ ſuꝑbie culpa trāſfigit ⁊ ita excludit humilitatē. Quinto. Omis virtus denominatur ab aliquo actu: ſed abſtinentia non denomiatur ab aliquo actu: ſed a ꝓuatione actus:igitur. Ad primam dico ꝙ ſecundum Caſſianum collatione prima. Regnū dei eſt puritas mentis ⁊ contemplatio dei ⁊ qa abſtinentia non eſt hmōi puritas mentis:ſꝫ ad eam diſponit et etiam ad contemplatiōem dei ideo concedo ꝙ proprie loquendo abſtinentia non eſt regnum dei / et cum infertur/ergo non eſtvirtus. Nego conſequentiam quia non quelibetv̓tus eſt r̄gnū dei ſed q̄ v̓tutes ſint regnū dei enumerat Apoſ. cū ait regnū dei int̄ nos eſt ē iuſticia pax ⁊ gaudiuꝫ in ſpiritu ſancto. Ad ſcđam cōcedo añs ⁊ nego cōnam. Et ad ꝓbationem nego cōnam. Vult tñ Tho. ꝙ moderatio ciborū ſm q̄titatē ⁊ qualitatē ciborꝫ ꝑtinꝫ ad artē medicine in compatiōe ad valitudinē corporis ſed non ſm interiores affectiones in ꝯparatione ad bonum rōnis. Dicit enī Auguſ. li. de cōcluſionibus euuangelii. nō int̃eſt oīno ſcꝫ ad v̓tutem quid alimentorū vel q̄tum quis accipiat dum tamē id faciat ꝑ cōgruentia hoīm cum quibus viuit ⁊ ꝑſone ſue ⁊ ꝑ valitudinis ſue neceſſitate: ſed q̄ta facilitate ⁊ ſerenitate hiis cum oꝫ vł neceſſe ē careat. Iſtā ſolutōeꝫ ñ īprobo. Dico tñ ꝙ v̓a abſtinentia exigit vt habeat̃ conſideratio valitudinis corꝑis. Nam ſi nimiꝰ abſtinētie rigor egritudinē corꝑis notabilit̃ induceret non eſſꝫ abſtinentia ſed potiꝰ inſenſibilitas.

Ad terciā nego aſſumptū ⁊ dico ꝙ conſiſtit īmediate recta ratione det̃minata/ denominat̃ autē abſtinētia a defectu nō quia cōſiſtit in defectu ſed quia laus eiꝰ ſumit̃ magis tendēdo verſus defcm̄ q̄ v̓ſus ſuꝑabundantiā q̄a ibi inuenit̃ difficultas ſicut fortitudo lꝫ cōſiſtat in medietate timorꝫ ⁊ audaciarū tñ laus eiꝰ ⁊ denominatio ſumit̃ pet acceſſū ad audaciā. Ad quartam cōcedo maiorē regularit̃ in caſu tamē int̃dum vna v̓tus aliā excludit ⁊ nego minorē: ⁊ ad probationē cōcedo auctoritatem Grego: ſꝫ nō habetur ex eo ꝙ abſtinentia excludit patiētiaꝫ ſꝫ habetur ꝙ interdum īpatia excutit plerunqꝫ et perturbat mentes abſtinētiū: et eas deiicit a ꝑfectione abſtinētie. Dico tñ ꝙ aliq̄d dr̃ excludere aliud dupliciter. Vno mō ꝑ ſe ⁊ tāq̄ cōtrariū: ⁊ ſic abſtinētia nūq̄ excludit patiētiā nec humilitatē. Alioᵒ tanq̄ origo vel occaſio vicii oppoſiti tali virtuti: ⁊ ſic abſtinētia excludit aliquādo patientiā ⁊ humilitatē: quia eſt origo ⁊ occaſio īpatiētie et ſuꝑbie: ſꝫ tñ ꝙ de facto generet̃ īpatia ⁊ ſuperbia: magis accidit ex vicio abſtinētis: q̄ ex natura et cōditione abſtinēcie. Ad quītā ꝯcedo maiorē de actu interiori aut exteriori/ ⁊ nego mīorē tā etiā de actu īteriori quaꝫ exteriori. Abſtinentia enim non ſolū dicit nō vſum ciboꝝ ſed etiā dicit moderatū vſū ⁊ recte rationi cōformē ad puritatē ment̃ accomoduꝫ

Cont̃ octauā cōcluſionē Ar̃ ſic Oīs v̓tus ē ſecundū ſe laudabił ſꝫ abſtinētia nō eſt ſꝫ ſe laudabilis ſm illud Gre. in paſtorali ꝙ v̓tꝰ abſtinētie nō niſi ex aliis v̓tutibꝰ cōmendat̃ g̊ abſtinētia nō eſt v̓tus ſpecialis. 2ᵒ abſtinētia ꝑtinet ad caſtitatē g̊ nō eſt a caſtitate diſtincta. añs ꝓbat̃ ꝑ Auguſ. de fide ad petrū dicentē. ꝙ abſtinētia ſanctoꝝ eſt a cibo ⁊ potu nō q̄a aliq̄ creatura dei ſit mala: ſꝫ ꝑ ſola corꝑis caſtigatōe: ſed cōſtat ꝙ hͦ ꝑtinꝫ ad caſtitatē igr̃. Tercio. In moderatione veſtiū nō eſt ſpecialis v̓tus g̊ nec ī moderatōe cibi. cōña tenꝫ q̄a ſicut hō dꝫ eē ꝯtētus moderato cibo ita ⁊ moderata veſte ſecūdū illḡ. i. ad thi. vl. hn̄tes alimēta ⁊ quibꝰ tegamur iis cōtenti ſimus. Quarto. Abſtinētia nō eſt diſtincta a temꝑantia regulari igr̃ nō eſt ſpecialis v̓tus. Añs ꝓbat̃ tū p̓mo quia ſi ſic q̄lꝫ earū poſſꝫ eē ſine alia ⁊ ita tꝑantia rł̃aris ſine abſtinētia ⁊ eꝯ ⁊ ꝑ cōns poſſꝫ aliq̄s eſſe abſtinens q̄ nō eſſꝫ tꝑatus tꝑantia regulari. Tū ſcđo q̄a ſic ſe hꝫ medietas ad medietatē ita ⁊ ad v̓tutē v̓tꝰ ſꝫ medietas abſtinētie eſt ſub medietate tꝑantie regł̃aris g̊ ⁊ abſtinentia ſub tꝑantia regulari Tū 3ᵒ quia ōne dcāmen ꝑtinens ad abſtinentiā ꝑtinꝫ ad tꝑantiā regularē: ⁊ quicunqꝫ ſeruat mediū ad abſtinentiā ꝑtinēs ſeruat mediū ꝑtinens ad tꝑantiā regularē g̊ abſtinētia eſt temꝑantia regular̃. Quinto. mat̃ia nō facit differentiā ſpecificā in v̓tutibꝰ: ſꝫ abſtinētia non differt ab aliis niſi ꝑ materiā igr̃. Ad primaꝫ nego maiorē ⁊ dico ꝙ v̓tutes ordinate p̓ncipalit̃ ad actꝰ aliaꝝ v̓tutū aut ad expurgatōem vitioꝝ eis oppoſitoꝝ nō ſūt ex ſe laudabiles/ ſed laudē ⁊ ꝯmēdatōem ſuā ex v̓tutibꝰ ad q̄s p̓ncipalit̃ ordinant̃ ſuſcipiūt ⁊ hͦ ē ꝑ p̓ma cōcluſione

Ad ſcđam cōcedo añs hͦ addito ꝙ nō ſolum ad caſtitatē ſꝫ etiā ad alias multas v̓tutes aſſeq̄ndas q̄ īpediunt̃ ꝑ hͦ ꝙ corpꝰ non eſt ſufficient̃ maceratū ⁊ caſtigatū/ ⁊ nego cōnam q̄a enī abſtinētia mediāte actu ſuo exteriori ordinat̃ ad actū aliaꝝ v̓tutū ⁊ non caſtitas: iō abſtinētia a caſtitate diſtincta eſt. Ad t̃ciā dico ꝙ circa vſū veſtimētoꝝ ponit̃ ſpecialis v̓tꝰ ſic poſt patebit puta aliq̄ ſpēs modeſtie: nec valꝫ rō Tho. dicent̃ oppoſitū ex eo ꝙ vſus veſtimētoꝝ introductꝰ ē ab arte ⁊ vſꝰ ciboꝝ a natura hͦ enī nō cōcludit: alias circa cōgregatōem pecuniaꝝ et circa delcātōes appoſitas nō eſſēt ponēde ſpāles v̓tutes neqꝫ circ̄ edificia magna neqꝫ circ̄ ludos mł̃tos quoꝝ vſꝰ ab arte ītroductꝰ ē ponēda eſſꝫ ſpecialis v̓tꝰ Ad q̄rtā nego añs Ad p̓mā ꝓbatōnē cōcedo aſſūptū ſtricte vtēdo t̃mis ⁊ ꝯcedo ꝙ pōt eē aliq̄s abſtinēs q̄ nō ē tꝑatus nec actualiter nec hītualit̃ tꝑantia regulari lꝫ talis ſit tꝑatꝰ v̓tualit̃. ſit enī tota latitudo tꝑantie regularis ſiue medietat̃ ſue a b c: ſit latitudo abſtinētie a b: tūc dico ꝙ ille actꝰ interior vel habitus qui ꝑ obiecto hꝫ totam latitudinē a b c ita ꝙ itēdit nec deficere ab ea nec excedere eſt temperatus temꝑantia regulari ⁊ non eſt per hunc habituꝫ vel actum abſtinens: ille vero qui habꝫ latitudinem a b ꝓ obiecto ita ꝙ intendit actualit̃ vl̃ habitualit̃ nec deficere nec excedere ab ea eſt abſtinens ⁊ non eſt per eam temꝑatus temꝑantia regulari nec actualiter nec habitualit̃. ꝙ ſi imperetur actus comeſtionis mediante actu p̄mo habente ſcilꝫ ꝓ obiecto latitudinē a b c ſiue comeſtio ſe extendat per totam latitudinē ſiue ꝑ ꝑtem eius tunc erit actus temꝑantie regularis ſi vero imperet̃ comeſtio per actum ſecundum tunc non excedꝫ latitudinē a b quia alias nō eſſet ei cōformis et erit actus abſtinētie. Ex quo patꝫ ꝙ idem actus exterior poteſt eſſe ſucceſſiue actus temꝑantie regularit̃ ⁊ abſtinētie imo actus virtutis ⁊ vitii. Ad ſecundā ꝓbatōem concedo añcedens ſm ꝑticularem ſimilitudinē: ſicut enim medietas a b eſt pars medietatꝭ a b c ita et difficilius eſt moderari appetitū ſm hāc ꝑteꝫ latitudinis q̄ ſm totā quia difficiliꝰ eſt ſufferre patienter magnā ſubſtractōeꝫ cibi q̄ ꝑuā ita ē̄t difficilior eſt abſtinentia q̄ tꝑantia regularit̃ ⁊ q̄ hꝫ abſtinētiā facilit̃ hr̃e p̄t tꝑantiā relarem neq̄ tamen oportꝫ ꝙ ſint v̓tutes eiuſdem ſpeciei. Exemplū huius eſt cōceptus ſpecificus non ſeruat niſi ꝑtem eoꝝ que ſeruatur per conceptuꝫ genericū et tamē cōceptus ſpecificus eſt ſpecifice diſtinctus a cōceptu generico. Ad terciam ꝓbatōem nego aſſumptum q̇a dictamē p̄mum habꝫ totā latitudinē a b c ꝓ obiecto/ dcāmen vero ſcd̄m nō hꝫ niſi ꝑtem illius ꝓ obiecto ſcꝫ a b/ ⁊ cum dicit̃ ꝙ quicunq̄ ſeruat medium ⁊c̄. Dico ꝙ mediū poteſt ſeruari duplicit̃. Vno mō in actu interiori ⁊ tunc ſeruare mediuꝫ eſt actum illum habē hm̄oi latitudinē medii ꝓ obiecto ⁊ in hoc ſenſu nego añcedens. Alio modo in actu exteriori ⁊ ſic ego cōcedo/ ⁊ dico ꝙ licet vtriuſq̄ poteſt eſſe idem actus exterior qui cuꝫ imꝑatur a volitione abſtinentie dicit̃ actus abſtinentie cum imꝑat̃ a volitione temꝑantie regulariter dicit̃ actus temꝑantie regulariter nō oportꝫ tamē ꝙ vtraq̄ v̓tus ſit eiuſdē ſp̄ei. Rō añ oppoſitum ſoluta eſt ex dictis.

q Veritur ſecundo. Vtrum omnis abſtinentia in pane ⁊ aqua facienda ſit?

Arguit̃ ꝙ ſic quia panis ⁊ aqua ſufficiunt ad vitam hominis g̃ in his faciēda eſt abſtinentia. In oppoſitum Arguit̃ ſic q̇a multiplicit̃ aliter poteſt fieri ſubſtractio ciborum q̄ ſolo pane ⁊ aqua vtendo: igr̃ multiplicit̃ alit̃ poteſt fieri abſtinentia. Notandū ꝙ vt dictum eſt abſtinentia cōſiſtit in ſubſtractione ciboruꝫ non quid̨ nociuoꝝ bone habitudini anime vel corporis quia etiam in hac ſubſtractione conſiſtit temꝑantia regularis: ſed cōſiſtit in ſubſtractione ciborum nō nociuorū. Iſta auteꝫ ſubſtractio poteſt fieri multiplicit̃. Vno modo quo ad quantitatem ciboꝝ cum ſcilꝫ ſubſtrahit̃ de q̄ntitate alimenti. Secundo mō quo ad ſpēm puta cum quis abſtinet a cibis alicuius ſpeciei a q̄bus tamen nō tenet̃ abſtinere ſm regulā temꝑantie. Tercio mō ſcd̄m qualitatē aut preparatōem vel cōdimentum ciboꝝ vt cuꝫ quis vtēs pane abſtinet a tenero ⁊ non vtit̃ niſi duro/ aut vtens herbis abſtinet a coctis ⁊ nō vtit̃ niſi crudis/ aut cū quis abſtinꝫ ab elixatis aut a frixatis/ aut ab cōdimentis inuentꝭ ad excitandum appetitum/ aut reddendū cibos delicatiores et viſum delectabilioreꝫ. Quarto mō quo ad vices et numerum refectionū/ vt cum quis ſemel tantum in die vtitur cibis aut bis in tribus diebꝰ. cum autem ſemel in die hoc aliquando fit cum obſeruatione certe et diſtincte hore ab eccleſia inſtitute aut approbate ⁊ tunc eſt ieiunium: aliquando vero ſine hm̄oi obſeruatiōe certe hore ī refectione ſumenda ⁊ tunc eſt abſtinentia vtrū autem ſit ieiunium vel non videbit̃ poſtea. Ad abſtinentiā autem nō exigit̃ ꝙ fiat ſubſtractio q̄ ad oīa ſꝫ ſufficit q̄ ad vnū ſꝫ forte erit debilis et tenuis abſtinētia. Et iō in abſtinētia ponūt̃ m̄lti gradus ab inuicē multū differentes ſm ꝑfectionem. Contingit enim ſubſtrahere de quātitate plus et minus. de ſpeciebus ē̄t ciboꝝ cōtingit ſcd̄m plus ⁊ minus ſubſtrahere. Quidam enim abſtinent a carnibus tantum alii a carnibus ⁊ ab omni quod cum carne cognationē aliquam habet/ vt ſunt oua lacticinia/ alii a carnibus et piſcibus ſimiliter etiaꝫ eſt dicendum de aliis. Prima cōcluſio. Subſtractio ciborum que eſt notabilit̃ in detrimentum bone habitudinis anime non eſt abſtinentia cenſenda. Probatur. Abſtinentia que eſt in detrimentū puritatis mentis non eſt abſtinentia vt patꝫ ex p̄cedenti queſtione: ſed ſubſtractio ciborū que eſt notabilit̃ in detrimentū bone habitudinis anime eſt in detrimentum puritatis mentis igit̃.

Aduerte tamē ꝙ aliquid dicit̃ eſſe in detrimentum bone habitudinis anime dupliciter. Vno mō ſm quid ⁊ ꝓ pro tempore. Alioꝰ ſimplicit̃: ſm quid autem vt ſi quis propter conſuetudinē laute et delicate viuere triſtet̃ cum incipit ab ſtinē et etiam aliquo mō reddat̃ minus aptus ad bona opa cū vō habitū abſtinēdi frequēt̃ abſtinendo īduxerit hec ōnia detrimenta ceſſent aut cū hoc accidit ꝓpt̃ aliam cauſā ſepabilē tamen ab eo et de hac diſpoſitione non intelligit̃ cōcluſio hec enim nō eſt ratiōabilis cauſa tollēdi abſtinentiā. Simplicit̃ autem fit cū hoc detrimētū accidit ex indebita ꝓportione alimēti ad corpꝰ ſecūdū q̄litates aut nulloº aut non niſi difficilime a corpore auferibiles licꝫ etiam alio mō ꝓuenire poteſt vt dicet̃ Similit̃ etiā ꝯtingit aliquādo ꝙ q̄ fuerūt ītēperati ⁊ poſtea īcipiunt abſtinē vehemētiꝰ vrgēt̃ ſtimul' carnis qa vt dicit caſſianꝰ reſoluūt̃ humores ꝯcreti ī medull' q̄ excitāt libidinē in abſtinente ſed qa hoc malū freq̄nt̃ abſtinēdo ſupari poteſt ideo ꝓpter h̃ periculū nō ē ab abſtinētia ceſſandū ſed virilit̃ reſiſtēdū eſt impugnationi et abſtinētia frequentāda vt mali huius radix tādē auferat̃.

Scđa cōcluſio abſtinētia q̄ eſt notabiliter et ſimplicit̃ ī detrimētū bone valitudinis corpoꝝ nō eſt abſtinētia. Probat̃ quia oīs talis ē ī detrimentū bone habitudinis aīe quia (ſcđm caſſianū ⁊ ſuꝑiꝰ allegatū eſt) vtraqꝫ nimietas ſcꝫ abſtinētie et voracitatꝭ monachū eq̄li diſpēdio afficit nā ꝑ exceſſū abſtinēs ad illuꝫ ſtatū reuoluit̃ in quo verax quiſqꝫ ꝑ igluuiē detinet̃. et ſecūdū eū ibidē imoderata ꝯtinentia ꝑniciosiꝰ q̄ ſaturitas remiſſa ſupplantat. Adūte tamen ꝙ ſicut ſūt aliq̄ quoꝝ corpora niſi macerēt̃ ſēp aduerſus ſpiritū calcitrāt ita ſūt aliq̄ q̄ niſi moleſtia egritudinis caſtigēt̃ valitudo anime patiat̃ detrimentū et qa anima preſtat corpori et bona habitudo anime bone valitudini corpoꝝ preferenda eſt ideo rationabile ē ꝙ tales ꝑuā q̄uis etiā diutnā moleſtiā corporis patiant̃ vt habitudo anime ꝯueniēs ſit et operationibꝰ ſpiritalibus accōmoda quomodo autē exponēdū ſit ſimplicit̃ ſatꝭ pꝫ ex alia cōcluſione. Tercia cōcluſio Abſtinētie modus ſecūdū capacitatē viriū attēdēdꝰ eſt vt tantum cibi quiſqꝫ ſibi concedat nō q̄tū ſacietati ſed quātū corporis ſuſtētationi ſufficiat Hanc concluſionem ponit expſſe Caſſianꝰ collatione ſecūda quia vt dicit vtraqꝫ nimietate ſuſtinet̃ magnū detrimentū Nā ieiuniorum nimietas ventrē ꝯſtringit eſcarū nimietas diſtēdit Nam vt mens ianitate cibi laſſata perdit orationis vigorem ita nimietate voracitatis oppreſſa emittē ad deū preces puras non poteſt. Quarta concluſio q̄titas viriū nō ſolum ex ſe ſed etiam per comparationē ad laborem qui ex negocio īcūbit abſtinenti penſanda ē. Patet nā ad maiorem laborem ꝑferendū exigit̃ maior vīꝰ corporis et ad minorē minor ſed propt̃ abſtinentiā non eſt deſerēdū negociū g̊ nec ꝑ abſtinentiam debemꝰ tantū nos exinanire vt non ſufficiamus ad laborem quē exigit negotiū ad q̄ꝺ obligamur. Quinta concluſio ſicut arctiorem abſtinētiā propter ſatiſſaciendi debitū et impugnationis ſtimulū retūdendum ſuſcipimus ita et propter humanitatem aduenientibus fratribus aut amicis impendendam nōnūq̄ abſtinētie rigorē remittimꝰ. Prima pars probatur quia q̄ propter peccata ſua multa deo debent multū cōmode ieiunando et abſtinendo ꝓ debitꝭ ſatiſſaciūt Probatur ſecundo ꝑ illud bernardi in quodā ſermone Ieiuniū nō ſolum abolitio peccatorū ſed extirpatio vicioꝝ nō ſolū optinet veniā ſed meret̃ gratiam. nō ſolum delet preterita q̄ cōmiſeramus ſed etiā repellit futura q̄ cōmittē poteramus ex qua auctoritate Probat̃ ēt ſecūda pars. Tercio ꝓbatur eadem ſecūda ps ꝑ illud Criſoſtomi in quodam ſermone per ieiunia ceſſat pugna carnis aduerſus animā et anime aduerſus carnē nec vlt̄ ſurgit ancilla in dominam nec ſerua ſuꝑbit in liberā ſꝫ vniūſa ꝑlia ieiunioꝝ ꝑñtia cōqeſcūt. Tercia ps ꝓbat̃ ꝑ caſſianū collatōne ſecūda Nam ſcđm eū nos ex caritate aduenientibus fratribꝰ humanitatē īpēdē dēmꝰ g̊ cū (vt dicit) ſit abſurdū fratri imo criſto mēſā offerre ⁊ nō parit̃ cū eo cibū ſumē ſeq̄t̃ ꝙ abſtinētie rigor ꝓpt̃ fratres vl' amicos ſuꝑuenietes remitēdus eſt. Sexta cōcluſio q̄ vitā ī ꝑpetua abſtinentia ducē deſiderāt corpꝰ ſuū ſēp rationabili et eq̄li ꝑſimonia caſtigare debēt. ꝓbat hāc concluſionē caſſianus qa ſi aliq̄ñ ſuꝑhabūdātiam eſcaꝝ ſumant tūc cū quodā pruritu egeret̃ ⁊ expellet̃ nature lege illud q̄ꝺ erit ꝯcretū ī medull' eo ꝙ naťa nō patit̃ in ſe reſidē ſuꝑhabūdantiā ſuꝑflui humoꝝ et ita ex h̃ ſeq̄nt̃ pollutiones nocturne g̊ ſaltē vt rariꝰ hec patiantur corpus ſēp quātū poſſibile eſt eq̄li ꝑſimonia caſtigādū eſt

Septima cōcluſio tēꝑata ꝯtinētie eq̄litas ac mēſura ē vt cotidianā panis refectionē cotidiana comitet̃ eſuries. Probat̃ primo quia h̃ ē ꝓbatum obſeruatione abſtinentium patrum. Secundo quia hec animam et corpus ſemper ī vno et eodē ſtatu conſeruat nec permittit mentem fatigatione ieiunii deficere nec ſaturitate grauari (vt dicit Caſſianus) qui hanc ꝑſimoniam ſecuti ſunt tanta ſunt frugalitate freti vt int̃ dum poſt veſpā ſe nec ſentiant nec meminerint refeciſſe. Eſt tamen hec cōtinētie eq̄litas ad obſeruādū multū difficilis ꝯ quā errāt q̄ mallunt ieiunia ꝓtellare biduo et id qđ hodie ſumpturi erāt in craſtinū reſeruare dū° qn̄ reficiūtur optata ſatietate potiātur. Iſtas duas vltimas concluſiones nō ſolū intelligo de abſtinētia in hiis qui q̄ſi ꝑpetuam abſtinentiā ducunt:ſed etiam de temperantia regulari ī aliis ad optimā enī diſpoſitionē et corpoꝝ et anime multūvtile videturvt corpus ſemꝑ rationabili et eq̄li ꝑſimonia caſtigetur et ꝙ cothidianā refectionē cothidiana comitetur eſuries ita ꝙ nō accedat ad ſecundā refectionē niſi interuenerit fames ⁊ ſic ꝑce ſumat alimentū vt eo ſumpto nihilomin⁹ eadem die fames ſiue eſuries ſubſeq̄t ⁊ de iſtis iſte cōcluſiones magis ad temperantiā regularē q̄ ad abſtinentiā ꝑtinent. Si autem q̄rat aliq̄s quis ſitverus huius temperantie modus Reſpondet Caſ. collatione ſecūda ꝙ ſecundū patrū ſententiam refectio panis ē omnibus aliis ꝓpoſita cuius mod⁹ cōſiſtit in duobus paximaciis id eſt ꝑuulis panibusvix pondus librevni⁹ habentibus et licet iis qui cocti vtunt̄ hec mēſura magnavideatur tn̄ q̄ coctis abſtinent et reficiūtur crudis intelligūt(vt dicit)eſſe multū difficile in hac menſura refectionem ſumere: adeo ꝙ ſeniores hāc perſimoniam cum tanto labore tollerarunt/vt non ſine gemitu ac t̄ſticia ⁊ quodammodo inuiti hunc refectionis modum ſibi imponerent. Octaua concluſio. Et ſi in pane aqua ac oleribus excellentiſſimum genus abſtinentie poſitū ſit abſtinentias tn̄ publicas regularit̄ ita fieri nō expeditvbi per abſtinētias publicas eas intelligo q̄ a legiſlatore cōmunit̄ ōnib⁹ imponūt̄. Prima pars ꝓꝫ per ābroſiū in examerō libro tercio ſuper illud reſpicitevolatilia celi quoniā neꝫ ſerūt ⁊c̄ ita dicētē. Quoniam enim illa paſcuntur dei gratia nemo ſibi debet de ſua induſtria et virtute blandiri deinde docuit quia ſimplicemvictum et nturalem cibum olerum reliquis cibis debuit anteferre Hic enim ſobrietatis eſt reliqui deliciarum atꝙ luxurie hic communis omnibus animalib⁹ cibus illi paucorum. Secundo per illud eiuſdem ibidem exemplum frugalitatis magiſterium perſimonie eſt herbe ſimplicis victu oleris ꝙvilis aut pomi contentos eſſe omnes oportere queꝫ natura obtulit quemliberalitas dei prima donauit Tercio per illud eiuſdem ibidem Cibus olerum ſalubris ipſe idemvtilis cibus/qui morbos repellit/qui reſecet cupiditate nullo hominum operatus labore/ſed diuino effuſus munere. Neq̃ habet apparentiam quod dicunt aliqui ꝙ Ambroſius loquitur de ſtatu prime conditionis et de ſtatu terre et hominis ante diluuium ex hoc enim Ambroſius nō poteſt inferre ꝙ non debemus eſſe ſoliciti de prouiſione craſtini et ꝙ debemus eſſe contenti ſimplici cibo olerum ideo dico ꝙ Ambroſius dat ibi conſiliumviris perfectis et ad excellentiſſimos gradus abſtinentie diſpoſitis ſed non dat regulam quamvnuſquiſq̃ ſequi teneatur. Modum autem quo quis perfectus hunc excellentis abſtinentie gradum aſſequi poſſit aperit epicurus cum ait Sapores item ſimplices equā magnifico luxui ferrevoluptatem quādo qđ dolet per mediam ſublatum ſit. Et panis ergo cibarius et aqua ſummamvoluptatem afferrunt cum egens quis illa in cibum ſumit. Ex quib⁹ verbis apparent duo. Primum eſt ꝙ ſi quis nō accedat ad cibum niſi prius eſuriem patiat̄ pane et aqua delectabiliter vtet̄ ſecundum ꝙ epicurus falſe de voluptate criminatur neq̃ credēdum eum felicitatem in voluptatibus corporalibus poſuiſſe ad illum ſenſum quem ſibi auctores communiter imponunt et iō de hoc freq̄nter ſe excuſat et exponit quomodo involuptate felicitatem collocet. Secunda pars concluſionis Probatur quia abſtinentie publice hoc eſt que auctoritate legiſlatoris ſpiritualis communit̄ omnibus abſtinere rationabiliter potentibus regulariter imponuntur debent comparari ad communem facultatem hominum ita ꝙ debēt eſſe tales ꝙ eas hominesvt in pluribus tollerare poſſint alias non modo fruſtra imponerētur ſed etiam eas imponendo laqueus quidam aut precipitiū pararetur potius quam ſalutare remedium. Dixi autem regulariter propter eas abſtinentias que aliquo caſu raro contingente vrgente imponuntur hominibus ſicut īterdum vt liberemur ab īminente vel inundaiōtis vel bellicevaſtationis/vel peſtis/vel amicus alterius mali periculo imponitur abſtinentia ī pane et aqua:hoc etiam eſt dictum propter abſtinentias q̄ alicui in ſatiſfactionem pro delictis ī pane et aqua a xpriſti vicario imponuntur:ad tales enim eſt obligatus ſed nō eas dico publicas quia non ſunt communiter omnibus abſtinere potentibus impoſite. Nona cōcluſio nō omnis abſtinentia in pane ⁊ aqua facienda eſt Probatur primo ex precedenti concluſione.

Secundo omnis ex intentione ſubſtrahens de latitudine medietatis ad temperantiam regularē pertinentis ē abſtinens ſed non omnis talis ſubſtrahit vſqꝫ ad panem et aquā nec taliter ſubſtrahere tenetur igitur. Tercio abſtinentia aut eſt voluntaria aut non ſi ſic ergo in libtate abſtinentis eſt tantum vel tantum ſubſtrahere ſcilicet vel de quautitate vel de ſpecie vel de qualitate vel de tempore ⁊c̄ ſi non eſt voluntaria ſed inpoſita publice aut priuate tunc conſtat ꝙ non tenetur abſtinere niſi q̄tum inpoſitū eſt. ſed non omnis abſtinentia impoītur in pane ⁊ aqua vt patꝫ de ieiuniis quadrageſimalibus igitur. Quarto ſi ſic ſequeretur ꝙ vita religioſorum abſtinentie perpetue ſacrata eſſꝫ cōtinue culpabilis. patꝫ quia nulla religio ni vſu ſolius panis et aque inſtituta eſt ergo ſi ad hoc teneantur omnes abſtinentes ſequitur ꝙ continue peccant. Contra primā concluſionem arguitur ſic omnis ſubſtractio ciborum que ē ad mortificationem corporis vtilis eſt abſtinētia ſed omnis ſubſtractio ciborum eſt ad mortificationem corporis vtilis ergo omnis talis ē abſtinentia. Secundo meritum boni operis ⁊ p̄mium ſibi debitum eſt maius bonum q̄ ſit vita corporalis ergo propter periculum vite corporalis aut bone habitudinis non eſt deſerendū abſtinentie bonum. Ad primā dico ꝙ duplex eſt mortificatio corporis vna materialis q̄ corpus realiter viribus ſuis debilitatᷣ et de tali nego maiorem et concedo minorem Alia eſt ſpiritualis q̄ ſcꝫ corpus debilitatur quo ad vitā cōcupiſcentie et incipit nō obluctari ſeu non reſiſtere ſpiritui et hanc mortificationem ſeqᷣ etiā viuificatio ſpiritualis q̄ corpus viuere īcipit vita ſpirtus cui p̄us obluctatᷣ et renitebatur et de iſta cōcedo maiorē ⁊ nego minorē. Ad ſecūdā cōcedo cōſequēs et nego cōſequētiā quia abſtinetia q̄ fuit bona et meritoria ſublato p̄iculo vite aut bone habitudīs eo poſito deſinit eē bona et meritoria ⁊ ideo deſeritur abſtinentia poſito hmōi p̄iculo nō q̄a propť minus bonum deſeratur maiꝰ ſed quia illud quod futurū erat bonū ſublato p̄iculo minoris boni eo poſito nō eſt futurꝝ bonum. Contᷓ ſextam cōcluſionē arguitur ſic quia per quintam cōcluſionem abſtinētie rigor remittēdus eſt propter humanitatem impendendam fratribus aut amicis aduenientibus g̊ corpus non ſēp eſt caſtigādū equali perſimonia. Secundo homo nō eſt ſemper equaliter diſpoſitus ad ſumēdū cibum vel ad abſtinendum ergo nō ſemꝑ eq̄li p̄ſimonia caſtigandum eſt corpus anſ patꝫ tū p̄pter egritudines incidentes tū propť diſpoſitionē tempoꝝ. Tercio vt habet tercia concluſio abſtinentie modus ſecundū capacitatem viriū attendendꝰ ē ſed vires homīs nō ſemp ſūt eq̄les in diuerſis temporibus g̊ nec vtendum eſt ſemꝑ eq̄li p̄ſimonia. Ad p̄mā cōcedo anſ et nego cōſequentiā. dicit enī Caſ. et cōſulit et preſertim cenobitis et his de q̄bus loqᷣ ꝙ de alimento ſuo puta de paxmatiis duobus vnū hora nona cōmedāt et aliū r̄ſeruēt ī noctē: ⁊ ſi venerit frᷓ hoſpes cōedꝫ: ⁊ ſi nō venerit etiā cōedet illū et ita ꝑ hūc modū eq̄lē p̄ſimoniā ſeruabit ⁊ nihilominꝰ humanitatem ſuꝑuenientibus fratribꝰ impendet. Et ſi dicas ꝙ ꝑ hūc modū nō remititᷣ abſtinētie rigor. Reſpōdeo negando ꝯſeq̄ntiā quia maior ē abſtinētia cōmedē duos panes in die in eadē hora q̄ commedē ī diūſis hoꝝ ⁊ ita ꝑ hᷓ ꝙ cōedit diūſis hoꝝ p̄pť humanitatē īpēdēdā hoſpiti remittit rigorē abſtinētie. Ad ſcđam cōcedo anſ et nego cōſequētiā dico tū ꝙ ratioē egritudīs poteſt eſſe tāta īdiſpoſitio ꝙ variatio faciēda eſſet quia qđ eſſet rōnabile tp̄e ſanitatꝭ eſſet irratōnale tēpore egritudīs dico tū ꝙ ſi rōne cōplectōis aut alioꝰ varietas tēpoꝝ īducēt notabilitᷣ ſenſibilē varietatē ī viribus ꝙ hec equalitas eſſet equalitas p̄portionis ⁊ nō q̄titatis ⁊ ſecundū varietatē tēporū eſſet facienda varietas in ſubſtractione ciborū et hoc dico quia varietas temporuꝫ in aliquibus maiorē varietatē viriuꝫ inducit q̄ in aliis. Contᷓ ſeptimā ꝯcluſionē arguitur ſic ſicut ad abſtinētiā exigitᷣ determinatio alimēti ſecūdū quātitatē ita ⁊ determinatio temporiſ ad ſumendū refectionē ſed contigit frequentᷣ ꝙ illa hora nūdū īteruenit eſuries aut ergo ſumetur refectio et tūc non cotidianā refectionē cotidiana cōcomitata eſt eſuries aut nō ſumetur ⁊ tūc nō obſeruabitur determinatio tēporis p̄ refectione ſumenda. Ad hāc rōeꝫ ſecūdū caſſianum reſpōdeo ꝙ ſumetur refectio hora illa determinata ⁊ q̄nis nō inſit eſuries nā vt dicit ſic̄ timēdū eſt ne appetitu corporee voluptatis ſic in diſſolutionē dilabamur vt ante preſtitutum tempus cibo indigere vel modum excedere p̄ſumamꝰ ita refectio eſſe et ſompni hora legitima etiam ſi tunc faſtidiamus cibū īgerēda eſt quod p̄bat quia moderata ꝯtinētia p̄nicioſius ſupplātat q̄ ſaturitatꝭ remiſſa et hᷓ intelligo ita faciendum hiis q̄bus opera ardua incumbunt et ſtatim poſt cibum ſumptū nō ſunt ita diſpoſiti

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ad agendā ſicut ante ī aliis autē videreť meliꝰ eſſe ꝙ expectareť eſuries moderata ſicut epicurus et dyogenes obſeruaſſe videretur vt in pluribus tamē vtrumq̧ obſeruari poteſt. Cont̃ primam ꝑtē octaue cōcluſionis arguitur ſic ſine quacūq̧ preparatione artificioſa cibi ſufficiunt ad vitam hominis ergo excellentior abſtinentia eſt in herbis et fructibus et ī aqua q̄ in pane et in aqua. Antecedēs ꝓbatur ꝑ illud ꝙ habetur geneſis primo vidit deus cuncta q̄ fecerat et erant valde bona. Contra ſecundam ꝑtem arguitur ſic panis et aqua ſufficiunt ad vitam hominis ergo in hiis publica et cōmunis abſtinentia facienda eſt Añs ꝓbatur. tū ṕmo quia videmus multos ex hiis ſolis vixiſſe. tum ſecūdo quia ad nutrimentū ſufficit reſtaurans deperditum ad qđ ſufficit panis et vehiculum differēs alimētū ad qđ ſufficit aq̄. Ad ṕmā nego antecedens ad hunc ſenſum ꝙ ſufficiant ꝓ etate iſta ſic ſcꝫ ꝙ nō conſequatur homo ex his ſolis nutritus detrmentū notabiliter ſenſibile. Et ad ꝓbationem dico ꝙ vidit deꝰ cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona bonitate nature ſecūdum ſpeciē ſuā ſed non erant valde bona ſic in natura ſua manentia bonitate cibi et alimenti Ad ſecundā ſi añs itelligať vniūſaliť vniūſalitate vel ſimpliciť vł vt ī pluribus nego: nō enim ad vitam hominum vt in pluribus ſufficerent panis et aq̄ quī ymo ſi hiis ſolis nutriretur maior pars hominū detrimētū notabiliter ſenſibi cōſeq̄reť. Et ad ꝓbationem cōcedo añs et nego cōſequentiā q̄a tales fuerūt pauci numero que ratione cōplexionis aut adiutorii alicuius ſpecialis hūc viuēdi modū ferre potuerūt. Ad ſecundam ꝓbationē nego aſſumptū nō enī ſufficit indifferenť quodlibet reſtaurās ſed oportet ꝙ ſit cōſonū et cōforme cōplectioni ꝑ illā enim rationē ꝓbareť ꝙ ex quocunq̧ ſicco et humido mixtis poſſet homo ſufficienť nutriri Aliť tū reſpondeo et magis ad intētionē ꝯcluſionis nego cōſequētiā quia q̄uis ita eſſet ꝙ p̄dicta ſufficeēt tamē ī imponenda abſtinētia publica ſepe ⁊ regulariť obſeruāda non ſolum inſpiciendum eſt quid ſufficit ad vitā hominis ſed etiā id ad qđ homines īduci veriſimiliť poſſunt et q̄a nō eſt veriſſimile ꝙ homines ꝑ maiori ꝑte hanc abſtinentiā ſuſcipent ꝓpť moleſtiā ī ꝑferendo eā ideo non eſt taliť regulariť imponenda. Racio ante oppoſitum ſoluta eſt ex dictis.

q Veritur tercio Vtrū rigor abſtinentiē ita ſit aliq̄n ꝓbſeruādꝰ vt deſeri ꝓ extrema neceſſitate nō debeat Arguiť ꝙ ſic Machabei abſtinebant a carnibꝰ ſuillis nec hmōi abnentiā etiā ꝓ morte deſeruerunt et in hoc laudāť igiť. In oppoſitū arguiť q̄a ſi ſic ī caſu quis eſſet ſui ipſiꝰ homicida. Notandū ꝙ aliquis dat operā alicui ex multiplici ṕncipio. Vnoº ex lege diuina ad hoc ipſū obligante. Scđoº ex lege huāna poſitiua. Tercio ex ṕuato ꝓpoſito. Lex autē poſitiua ē duplex quedā eſt eccleſie. Alia eſt alicuiꝰ ꝑticularis congregationis quā ſpōte īgredimur de abſtinētia quā ex lege diuina facimꝰ nihil dicam ad preſēs niſi q̄tū ea que de aliis dicturi ſumꝰ regrent ne autē generalis ſermo nos ab explicotione lucida prepoſiti impediat ſpecificabimus aliquā certā abſtinētiaꝫ puta ab eſu carniū quā annexā habet ordo carthuſienſiū. Sit igiť Prima ꝯcluſio nō poteſt rationabiliť ab eccleſia ſeu vłi ſeu ꝓuīciali lex aliqua de nō eſu ꝑpetuo carniū inſtitui regulariť Probať lex illa nō poteſt rōnabiliť inſtitui que cont̃ ſalutē hoīm laqueos dampnationis inicit. ⁊ per quā multo plures perirēt q̄ ſalutē cōſequatur / ſed huiuſmodi lex ſi eſſet vłiter in eccleſia aut ꝑticulariter in ꝓuīcia vel etiā in dioceſi inſtituta inicerꝫ laqueos dampnationis. Et plures per eam perirēt tranſgrediendo q̄ ſalutē aſſequūť obediendo/ ⁊ ergo iſta lex nō poteſt rōnabiliter inſtitui. minor pꝫ quia multo plures inuenirēť tranſgreſſores q̄ obſeruatores- et de obſeruantibus multo plures obſeruare cum triſticia et moleſtia et murmuratione q̄ libere et ſponte: quia illa aſtringerꝫ omnes indifferēter cuiuſcūq̧ ꝯdicionis aut complectionis eſſent et hoc ſiue ſpontaneos ſiue īuitos quod non videť rōnabile preſertim cū talis abſtinētia multo videreť grauior q̄ ꝑuecūq̧ abſtinētia legis vete- in qua abſtinebať a carnibus ſuillinis quod tamen non eſſet rationabile cū lex euāgelica dicatur lax libertatis reſpectu legis veteris/ cuiꝰ onus in cōꝑatione ad euāgelicā ſemꝑ graue et moleſtū reputatū eſt/ Secūdo onus illud quod cōmuniter imponitur omnibus debet eſſe facile neq̧ debet excedere cōmunē facultatē hominū ſed ꝑpetua abſtinētia a carnibus eſt opꝰ difficillimū et cōmune hominū facultatē excedēs cū nō niſi a pauciſſimis obſeruari poſſit igitur Secunda concluſio poteſt in aliqua religione ꝑticulari lex huiuſmodi rationabiliter inſtitui Probatur omnis lex que alicui pau[illegible] multitudini eā voluntarie ſuſcipiēti vtilis eſt ad puritatē mētis/ poteſt rōnabiliter in aliq̄ religione iſtitui ſed huiuſmodi lex de abſtinētia ꝑpetua ab eſu carniū poteſt alicui multitudi cā ſponte ſuſcipiēti vtilis eſſe ad puritatē mētꝫ igit̃. Maior videt̃ nota ex hiis q̄ dicta ſūt ī p̄cedēti concluſione quia ſcꝫ hmōi abſtinētie et vigilie non ſūt bone ex ſe ſed īq̄tū ordinant̃ ⁊ valēt ad puritatem mentis. minor pꝫ nam in multꝫ h̊ ſponte ſuſcipiētibus ꝑ hāc abſtinētiā reddit̃ caro ſpūi obediētior īpetrat̃ gr̄a ⁊ ḡuiū peccatoꝝ debita exſoluūt̃: h̊ ēt ꝓbari pōt ꝑ abſtinētiā nā multi religioſi diu ſub obſeruatione huius abſtinētiā vixerūt ꝗ ḡdus excellētes religioſe ⁊ ſancte vite cōtigerunt quod nō eſſet ſi hec lex iniq̄ eſſet ⁊ irrationabilis. Scd̛o omnis lex in bonū finem ordinabilis poteſt ī aliq̄ coītate īſtitui niſi oſtendat̃ manifeſta rōne ꝙ ſit īiuſta aut irrōnabilis aut īpoſſibil̃ aut nimiū difficil̃ ſed hec nō poſſunt oſtēdi de iſta lege reſpectu alicuius ꝑticularis cōmunitatꝫ cā nō niſi voluītarie ⁊ modo debito ſuſcipiētꝫ g̊ hmōi lex poteſt rōnabiliter vt dictū eſt inſtitui. Tercia concluſio huiuſmodi lex nō poteſt rōnabilr̃ īſtitui niſi in religione in q̄ ꝓfeſſionē legitima ãcedit ꝓbatio Probat̃ nullus ad act⁹ heroicos ⁊ facultatē cōmunē humane nature excedentes aſtringend⁹ eſt niſi p̓us certitudinalit̃ certitudine morali ꝯgnoſcat ſe cū auxilio diuino qd̛ īmittē ſolet de⁹ faciētib⁹ ꝙ in ſe eſt ſufficiētē ⁊ potētē ad hmōi actus cōtinuādos ſed h̊ nō poteſt certitudinalit̃ cognoſcere niſi ꝑ ꝓbationē et experimentū de hac re ꝑ tempus legitimū et ſufficiens ſumēdo igit̃ et ideo ī talib⁹ religionibus cōmunit̃ īſtitutus ē annus ꝓfeſſionis vt religionē illā īgredi volens ꝓbet ſe ipſū ſi ad onera religionis ferenda ſufficiat. Quarta cōcluſio oīs talis lex humana ſi nō expreſſe excludat caſū neceſſitatꝫ cū eius ſecluſione ītelligenda eſt. Qninta cōcluſio omnis talis lex īiuſta ē ſi caſū extreme neceſſitatis īcludat ita ſcꝫ ꝙ aſtringat religioſos ad obſeruātiā ſui etiā vbi quis īcideret ī extremā neceſſitatē aq̄ naturalit̃ non poſſet liberari niſi contra regulā agendo. Iſte due cōcluſiones ꝓbant̃ Nulla lex humana poſſet rōnabilit̃ punire aliquē eo ꝙ vtit̃ carnibus pena mortꝫ ergo nulla lex pure humana poteſt aliquē rōnabiliter obligare ad nō eſū carniū etiā tēpore neceſſitatis extreme ita ꝙ ꝓpt̃ mortē nō deſerat legem illam conſequētia iſta videt̃ manifeſta ꝗ nulla lex videt̃ obligare ſub cōditione illi⁹ mali ad cuius penā non poteſt rōnabilit̃ legiſlator obligare trāſgreſſorē ⁊ ãñs pꝫ ꝗ oīs trāſgreſſio rōnabilit̃ punibilis pena mortis vl̃ ē de ſe execͣbil̃ malicia vel vehemēt̃ ꝑturbatia pacis ⁊ trāquillitatis toci⁹ coītatꝫ ſed eſus carniū nō eſt de ſe execͣbil̃ malicia nec eſt ꝑturbatiu⁹ trāq̄llitatis toti⁹ cōmunitatꝫ ꝗ ꝓ nūc ſupponit̃ ꝙ nullū ſcādalū notabilit̃ ꝑturbās ceťos īde oriatur. Secūdo nō eſus carniū nō eſt bon⁹ niſi ꝗ valet ad puritatē mētꝫ vt vult Caſ. de ieiunio et vigiliis ⁊ aliis abſtinētiis et ſilr̃ eſ⁹ carniū nō ē de ſe malū ſed tm̄ ē malū īq̄tū īpedit puritatē mētis ſed ꝑ eſū carniū in extrema neceſſitate ⁊ ad mortē vitādā q̄ vt ſupponit̃ alit̃ vitari nō poteſt nullo° īpedit̃ puritas mētꝫ neꝫ iuuat̃ ꝑ non eſū igit̃ maior ē Caſ. et ab eo ꝓbata multiplicit̃ et freq̄nt̃ repetita ⁊ minor ꝓbatur ꝗ ſi nō eſ⁹ carniū valēt ad puritatē mētis ī caſu p̄dicto tūc vl̃ h̊ eſſꝫ ꝗ retrudēt̃ ꝑ nō eſū ſtimulus carnis ſed h̊ non ꝗ vt videtur ī hmōi extrema neceſſitate ſatis retruſ⁹ ē aut ꝓpt̃ eleuationē mentis ī deuꝫ ſed h̊ nō ꝗ cū illa neceſſitas ſit dep̄ſſiua mētis illud qd̛ natū ē ponē hoīeꝫ ext̃ hmōi neceſſitatē ē poti⁹ eleuatiuū mētis ⁊ ita eſus carniū tp̄e tal̃ neceſſitatis magis iuuaret puritatē mentis q̄ nō eſ⁹ aut ad ſatiſfaciēdū ꝓ pctis ⁊ h̊ non ꝗ ꝓpt̃ nullū debitū pctōꝝ videtur peccator obligabil̃ ab hoīe ad aliq̄ penā q̄ habeat cōditionē libē mortis ãnexā Tercio ꝑuatio vite ē multo mai⁹ malū q̄ eſ⁹ carniū et cōſeruatio vite eſt mlt̃o magis bonū q̄ nō eſ⁹ carniū g̊ ſcd̛ꝫ dcāmē recte rōnis nō eſt dimittēda vita ne cōmedāt̃ carnes ſꝫ poti⁹ edēde ſūt carnes ne ꝑiclitetur vita ꝯſeq̄ntia iſta tenet ex Ariſ. 3° ethicoꝝ vbi dicit ī gñali ꝙ cū ꝓ ꝑuo malo fugiēdo ſuſtinem⁹ mai⁹ malū h̊ nō ē laudabile ſed ꝗ dubiū ē de aliqb⁹ mal̃ qd̛ eoꝝ ſit pei⁹ ⁊ de aliquib⁹ bonis qd̛ eoꝝ ſit meli⁹ ideo ſubiūgit ꝙ nō ē facile diffinire qd ꝓ q̄ ſit ſuſcipiēdū Cū autē ꝯſtat de his q̄ veniūt ī cōpatione qd̛ ſit deti⁹ vl̃ meli⁹ tūc ī ill̃ nō ē dubitādū qd ꝓ q̄ ſit ſuſcipiēdū. Et ſi dicas ꝙ eſ⁹ carniū nō ē ſcd̛m ſe magnū malū ſꝫ ē magnū malū ī eo q ē aſtrict⁹ lege nō edere carnes h̊ bñ placꝫ mihi ⁊ ideo ſecluſa extrema neceſſitate peccaret aſtrict⁹ hmōi lege edēdo carnes. Sꝫ dico ꝙ vbi lex ē mere humana ꝙ [illegible] legis nō eſt p̄ponēda vite ex ſe neꝫ trāſgreſſio legis ē magis vitāda q̄ ꝑuatio vite: [illegible] rōne act⁹ excellēt̃ boni q p̄cipitur vl̃ excellēt̃ mali q ꝓhibetur ꝑ legē ſꝫ act⁹ edēdi carnes q ꝑ hmōi legē ꝓhibetur nō ē ita excellēt̃ mal⁹ vt ꝓ eo vitādo deſerenda ſit vita g̊ neq̃ racione act⁹ neq̃ ratione trāſgreſſionis legis poſſet q̄s rōnabilit̃ q̄ui.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ꝓcurre ꝓuatione vite eſuri carniũ. Cõfirmatur qꝛ vl' de quolibꝫ nõ malo idifferẽter poteſt fieri hmõi lex ſub cõdicione extreme neceſſitatis aut nõ: ſi non ḡ nec de nõ eſu carniũ. nã ſi de nõ eſu carniũ poteſt fieri pluſq̃ de aliis non malis ſequeretur ꝙ hᷓ eſſet ꝓpter aliq̃ rationẽ boni quã hꝫ ⁊ alia nõ hñt aut ḡ illa rõ boni eſſet abſoluta ⁊ hᷓ nõ vt allegatũ ẽ ex caſſiano aut eſſꝫ relata ad aliud qꝛ licꝫ ẽ bonũ ad aliud ⁊ tunc ꝓ tpe ꝓ q̃ nõ hꝫ hmõi bonitatẽ nõ ẽ ſeruãdũ cũ ꝓuatione vite ſed tpe huiꝰ extreme neceſſitatis nõ hꝫ hmõi bonitatẽ igitur neqꝫ poteſt dici ꝙ poteſt fieri hmõi lex de quolibet nõ malo qꝛ tũc poſſꝫ fieri lex de nõ leuãda feſtuca aut de non ſalutãdo alienigẽaꝝ aut de ñ egritudo domũ vl' locũ aliquẽ ẽt ꝓ morte vitãda itaꝙ aliqs tali lege obligatꝰ ſi videret domũ icẽſã vndiqꝫ tenereť nõ igredi eadẽ eni ẽ rõ de nõ egrediẽdo locũ aliquẽ ſicut de nõ eſu carniũ. Quarto qcqd ſecũdũ verã caritatẽ licet facere ꝓ ſalute corporali vite ſue niſi ſit aliqd ſpeciale ꝓpter qđ illᷓ ſit licitũ de vno ⁊ nõ de alio ſed ſi ſint duo puta pater et filius in duabus domibus vicinis recluſi ea lege vt nũq̃ egrediant̃ cũ additione cõditionis extreme neceſſitatꝭ/ et domꝰ patris dormientis incẽdatur hᷓ vidẽte ſolo filio et nullũ ꝑ tunc habẽ poſſit q patri arſuro ſuccurrat / ꝯſtat ꝙ filius iudicatur impiꝰ ⁊ peccaſſe in patrẽ ḡuiter nec lex aliq̃ pure humana nec votũ nec ꝓmiſſio vlla põt eũ obligere cõtra ſuccurſũ queꝫ exhibere tenet̃ patri in hac extrema neceſſitate poſito ergo multo magis tenetur ſibi ꝑ egreſſũ vel fugã ſuccurrere ſi cella ſua ſimilit̃ arderꝫ Quĩto nl'la lex pure hũana abſoluere põt hoĩem a lege dĩna ſꝫ ex lege dĩna tenet̃ ſe extrĩſece eſurientẽ paſcẽ quia tenetur nec ſe nec aliũ occidẽ quod faceret ſi ꝑ defectũ paſcendi ipſe vel aliuſ cũ ſciret neceſſitatẽ et paſcere poſſet moreretur ḡ quecũqꝫ lex humana fiat ipã nõ excludit hãc legẽ diuinã/ et ſi fiat cũ expreſſa et virtuali excluſiõe ipã ẽ iiq̃ ⁊ irrõnalis/ maior pꝫ qꝛ nulliꝰ inferioris preceptũ ꝑiudicare poteſt preceptuꝫ ſupioꝝ ẽ autẽ legiſlator legis diuine ſimplicit̃ ſupior ad legiſlatorẽ legis humane. Sexto õnis lex humana q̃ militat ꝯ caritatẽ ẽ irrõnal' ſed hmõi lex ſi includat caſũ extreme neceſſitatis aut nõ exponat̃ cũ ſecluſione eiꝰ militat ꝯ caritatẽ igit̃ minor patet quia operãs ſecũdum eã nõ tantũ ſe diligit quãtũ ſe diligere tenet̃. Tum ſecũdo qꝛ plꝰ appreciat̃ humanũ legiſlatorẽ ꝓhibentẽ eſũ carniũ tpe neceſſitatis q̃ deũ ꝓhibẽtẽ et ſui et alioꝝ homicidiũ. Septimo quicqd lege humana licita ꝑcipit̃ vl' ꝓhibet̃ illud fieri vel nõ fieri poteſt licite ⁊ rõnabilit̃ nõ poſita illa lege ſed nõ aſtrictus tali lege poſitus ĩ extrema neceſſitate quã ñ poteſt effugere niſi ꝑ eſũ carniũ tenet̃ de neceſſitate ſalutꝭ comedẽ carnes ḡ nulla lex ⁊ nullũ votũ obligans eũ ad nõ eſũ carniũ ſub cõditione extreme neceſſitatis ẽ rationabil' maior videt̃ vniũſalit̃ vᷓa ⁊ ĩ nullo pati iſtãtiã õnẽ eni obſeruãtiã quã ego rõnabilit̃ poſſũ facẽ mediãte obligatione humana poſſũ facere ſine onũ tali obligatione nõ videt̃ eni ꝙ obligatio faciat de illicito licitũ. Octauo eadẽ rõne ſeqret̃ ꝙ aliqs poſſet ſe obligare ad tollerãtiã ieiunioꝝ ⁊ vbeꝝ ⁊ aliaꝝ penaꝝ cõmunẽ facultatẽ humanã excedentiũ etiã ſub cõditione extreme neceſſitatis q̃ oĩa videt̃ non ſolũ irrõnalia ſed etiã crudelia. Sexta cõcluſio ẽ ⁊ ſi poſſit aliqs ſe ex ꝓuato voto vl' iuramẽto ad nõ eſũ ꝑpetuũ carniũ obligare nõ tñ hᷓ facere poteſt cũ icluſione ſed cũ excluſione extreme neceſſitatis. Prima patꝫ qꝛ nõ hꝫ aliq̃ ratõ ꝓpt̃ q̃ ꝓpoſitũ illᷓ nõ ſit rõnale. Scđa ps patꝫ ꝑ õnes rõnes q̃ ad ꝑcedẽtes cõcluſiones adducte ſũt. huiꝰ ſẽtentie ẽ expꝛſſe Caſ. collatione xvii. q̃ ĩtitulat̃ de nihil diffiẽdo Ex cuiꝰ dictis iſta rõ ꝓmo format̃ de nõ eſu carniũ nihil ẽ ĩmobiliter ſtatuẽdũ ſiue diffiniẽdũ ſꝫ qcũꝫ vouet iurat ꝓmittit aut legẽ ſubit de non eſu ꝑpetuo carniũ cũ icluſione extreme neceſſitatis ille imobilit̃ diffinit et ſtatuit de nõ eſu carniũ ḡ talis male ſtatuit et diffinit minor ẽ certa qꝛ q ꝓmittit ſe ſeruaturũ aliq̃ legẽ ⁊ eã ꝑ morte corpali nõ eſſe dimiſſurũ ille circ̃ illã abſtinẽtiã imobilit̃ diffinit Maior vᷓo ꝓbat̃ auctoritate Caſ. xvii. col. vbi poſt multa declarat ꝙ licet in ꝓncipalibus mãdatis ſine qbꝰ nr̃a ſalꝰ nõ poteſt oĩno ſubſiſtere ſtatuẽdũ ſit ⁊ diffiniẽdũ ſcđm illᷓ Iuraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſticie tue: tñ ĩ excerciis corporalibꝰ nihil ẽ imobilit̃ diffiniendũ Et ex iſtis ĩfert ꝙ licꝫ ꝓ cuſtodia caritatꝭ ꝓ caſtimoĩe puritate ꝓ fide ꝓ ſobꝛetãe ac iuſticia ſtatuẽdũ ſit ⁊ iurãdũ tñ ſup rigore irremiſſo ieiunii/ vini/ l' olei/ abſtinẽtia ꝓgreſſu celle cohibet̃ delectõis aſſiduitate nihil ẽ imobilit̃ ſtatuẽdũ. Rõnẽ hoꝝ aſſiḡt qꝛ a ꝓmis etiã paululũ receſſiſſe dãpnabl'e ẽ ⁊ mortiferũ. Alia vᷓo ſine iactᷓa nr̃e ꝓfeſſiõis exerceri poſſũt ⁊ etiã irreprehenſibiliter pretermitti et hiis pretermiſſis poſſumus ad vtiliora tranſire. Apparet enim manifeſte ꝙ Caſſianus in hac determinatione

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

diffinit q̃ſtionē ſup̄ motā. Scḋa rō ex dcīs eꝰ ſuꝑta eſt. in ōni iuramēto voto vel ꝓmiſſo q̄ qs ſe aſtrīgit ad aliq̄d faciendū dꝫ intelligi iſta ꝯdicio niſi maius bonū illud dimittē cōpellat: hoc autē ītelligo de hiis q̄ nō cadūt ſub ꝑncipalibꝰ mādatis tenē enī pacta q̄ cū aliis fecimꝰ ad iuſticiā ꝑtinet h̄ ḡ ītelligo de corꝑalibꝰ exercitiis ſic dcm̄ eſt ḡ in nullo tali excludēda eſt ꝯditio maiorꝝ boni: ſꝫ ītēdū imo freq̄ntiſſime cōtingit ꝙ cōſeruatio vite eſt multo maiꝰ ⁊ excellētius bonū q̄ ꝑmanere in ꝓpoſito ⁊ ꝓmiſſione nr̄a igr̄ nō dꝫ in ꝓmiſſione quā de talibꝰ exercitiis corꝑalibꝰ facimꝰ includi caſꝰ extreme neceſſitatis ſꝫ potiꝰ ſemꝑ dꝫ excludi. Maior ꝓbaē ꝑ Caſ. eadē collatōe dicentē ꝙ ſi nos aliquo ſacm̄ento ad aliq̄d aſtrinxerimꝰ comꝑandū ē illud ad rem illā ad quā t̃nſire dubitamꝰ ⁊ vtriuſꝗ ꝑpēſa cauſa ⁊ ad eā ſine cūctatōe ⁊ mora t̃nſeūdū q̄ ſuꝑueniēte ſaniore cōſilio iuſtior fuerit iudicata. Exēplū hꝰ pōt eſſe ꝓpoſuit aliq̄s nunq̄ egredi cellā ſuā vidꝫ prēꝫ vel frēm in nccītate extrema poſitū ⁊ indubie ꝑiturū niſi cellaꝫ egrediaē et ei ſuccurrat tūc ſm Caſ. ſi iſte dubitat an debeat deſerē ꝓpoſitū ⁊ prī ſuccurrē debꝫ comꝑare nō egreſſū ſuū ad ſubuētōem prīs vł matris et videre qḋ iſtoꝝ eſt iuſtius ⁊ meliꝰ ⁊ nō obſtāte ꝓpoſito vel ſacramēto iā facto ad id t̃nſire qḋ fuerit viſū meliꝰ ſm rcām rōem: ita in ꝓpoſito ꝓpoſuit q̄s nunq̄ comedē carnes videt nihilominꝰ ſe in extrema nccītate poſitū ita ꝙ pōt comedēdo carnes ⁊ nō alio mō hāc neceſſitatē extremā vitare tūc ille dꝫ comꝑare nō eſū carniū ad cōſeruatōeꝫ vite ⁊ ſi rcā rō decreuerit eſſe meliꝰ cōſeruare vitā q̄ nō edē carnes debꝫ dimittere primū ⁊ t̃nſire ad ſcḋm. q̄a ḡ ita faciendū eſt et nō obſtāte quolꝫ ꝓpoſito vel ſacramēto ad id qḋ rcā rō iudicat meliꝰ t̃nſire tūc in ſacramēto ſuo nūq̄ dꝫ includi cōditio meliorꝝ boni ita etiam ꝙ ſic ītelligat: ego ſꝑ ieiunabo ēt nō obſtāte ꝙ deſerēdo ieiuniū ego poſſi t̃nſire ad meliꝰ et excellētiꝰ bonū. Exemplū hꝰ ꝓponit aliq̄s ſub voto vel iuramēto ꝙ ieiunabit ſinglis diebꝰ nō dominicis ⁊ certꝭ abſtinētiis ſe macerabit non obſtāte q̄cunꝗ nccītate vel ꝑiculo īteueniente eget fides neceſſario doctoribꝰ qui eā ⁊ publicēt et defendāt nec ſūt alii q̄ ſufficient docē ⁊ īſtruere poſſint hoīes in fide iſte nihilominꝰ ieiuniis ⁊ abſtinētiis ſuis ita debilitaē ꝙ nulloꝰ ſufficit ad laborē docēdi: tūc dico ꝙ iſte nō obſtāte quocunꝗ iuramēto vel ꝓmiſſo ſub q̄cunꝗ cōditōe debꝫ dimittere ieiunia ⁊ abſtinētias ⁊ t̃nſire ad docendū fidē. Et ſi incluſerit in iuramēto ſuo cōditōem extreme neceſſitatꝭ aut male ꝓmiſit aut dꝫ intelligere eā ſub iſta cōditōe niſi ꝓ tunc rcā rō dictꝫ meliꝰ eſſe ſe liberare a periculo talis extreme nccītatꝭ q̄ in re ꝓpoſita ꝑmanere.

Octaua cōcluſio. Si q̄ lege pure hūana vel aliquo ꝓmiſſionis ſacramēto ſe aſtrixit ad abſtinētiā aliq̄ ꝑꝑetuo ſeruandā puta ad nō eſū carniū cū incluſione extreme nccītatꝭ ita ſcꝫ ꝙ nec eā deſerꝫ etiā ꝓ morte vitāda meliꝰ ē extrema nccītate īteueniente deſerere ꝓmiſſuꝫ q̄ ſeruare ſi deſerēdo ꝓmiſſum v̓iſimilit̄ ſcit ſe ab hac extrema nccītate liberandū eſſe. Probatur q̄a vel illa ꝓmiſſio ē rōnalis vel non / ſi nō: ḡ melius eſt eā deſerere q̄ ſeruare: ſi ſic ḡ ītelligitur ſub hac cōditione niſi ſeruando ꝓmiſſū ⁊ ſubeūdo ꝑiculū extreme neceſſitatis ego cōtrauenīā legi diuine aut niſi ꝓ tp̄e tał extreme neceſſitatis rcā ratio dictet cōſeruatōem vite eſſe bonuꝫ excellentiꝰ q̄ ſit cōſeruatio ꝓmiſſionis vel legis humane ſed conſtat ꝙ ſi recta ratio dictꝫ ꝙ per eſum carnium aut dimiſſionē abſtinētie poteſt extreme illius neceſſitatis periculū effugē dictat ꝙ cōſeruatio vite eſt excellentius bonuꝫ q̄ nō edere carnes cum cōſeruata vita poſſit multis ⁊ magis operibꝰ meritoriis vacare quibꝰ carebit ea ablata: igitur. Secundo. melius eſt ſubire diſpendium nō implete ꝓmiſſionis q̄ in detrimentum ſpiritalis ꝑfectus incidere: ſed talis non cōſeruando vitā vt dcm̄ eſt aut in alio caſu non deſerendo ieiunia ſubit grauiſſima detrimēta ſpiritalis ꝑfectus q̄a non vacat populo docēdo qui tūc vt dcm̄ eſt eget doctrina ⁊ fruſtraē multis ⁊ magnis operibus meritoriis: igiē melius eſt non implere promiſſum ⁊ ſeruare vitaꝫ q̄ implere ⁊ eam negligere. Maior probaē auctoritate Caſ. eadē collatione. xvii. qui probat ꝙ quotienſcunꝗ de dampnis fit cōſultatio illḋ eſt appetendū quod lenioribus ſubiacꝫ detrimētis. Tum ſecundo quia in cauta ꝓmiſſio que ad ſalubriorem tranſit parteꝫ (vt vult idē Caſſianus) laudabiliter mutatur nec fit priuaricatio quando vitioſa promiſſio corrigiē ſed fit temeritatis emēdatio.

Ex hiis omnibus ſequitur concluſio reſponſiua ad queſtionem / non eſt rigor abſtinentie ex humana lege aut propoſito ſuſceptus ita obſeruandꝰ vt pro extrema neceſſitate deſeri non debeat cum probabiliter extimatur ꝙ deſerendo huiuſmodi rigorem a periculo illius extreme neceſſitatis liberabimur qḋ ideo dixi quia ſi hoc non eſſet v̓iſimile / neꝗ ꝯſtarꝫ ꝙ tn̄s ſubiiſſꝫ hm̄oi extremā nc̄citatem ꝓpter rigorē abſtinētie ⁊ ꝙ deſēndo eā viſiſſe elſet ꝙ liberaret̄ nō crederē hm̄oi rigorē eē facilit̄ deſerendū Cont̄ ꝑmā cōcluſionē Ar̄ rōnibꝰ ad ſcd̄am cōcluſionē adductꝫ. Ar̄ 3° qa lex de caſtitate nō eſt minꝰ difficil̄ q̄ lex de abſtinētia ab eſu carniū ⁊ tn̄ illa eſt inducta vl̄r in religione xp̄iana ⁊ lex de ꝑpetua cōtinentia q̄ mē hūana eſt in tota multudīe eoꝝ q diaconatū ſuſceperīt ⁊ h̄ ſine āno ꝓbatōis: igr̄ ⁊ alia lex iduci pōt in tota vna ꝓuincia vel dioceſi. Quarto arguet̄ qa Ligurgꝰ īduxit apud lacedemonios leges multo ḡuiores fecit eni apđ eos oīa cōia et īpetrauit vt oībꝰ nūciarēt vt nō vtēnt̄ niſi nūmo ferreo vt publice epularent̄ q̄ lex apđ eos qngētis ānis durauit Quito ar̄ de maco. qvl̄r iſtituit abſtinētiā a vino ⁊ a carnibꝰ porcinis Ad iſtas rōnes rn̄deo ꝙ cōcludūt ꝑ ſcd̄a cōcluſione et nō ꝑ ꝑma. Et iō ad ꝑmā dico ꝙ in caſu ꝑme cōcluſionis nō īponit̄ alicui pauce ſed multum magne multitudini nec īponit̄ multitudī eam ſpōte ſuſcipiēti ſꝫ vel ignorāti vel remurmuranti nec eſt vtilis ei ad puritatē mentꝫ qa cū actus ille ſit abſtinētia cōem facultatē hoīm excedēs fuiſſꝫ ſine ꝯpatōe multo maior numerꝰ trāſgreſſoꝝ q̄ obedientiū legi. Ad ſcd̄am dico ꝙ oñ dit̄ ꝓbabilit̄ ꝙ illa lex eſt tante mltitudī nimiū difficil̄ attentꝫ cōditōibus dcis qa ſi īponēt̄ vni toti ꝓuincie vel dioceſi nō ſuſciperet̄ ſpōte ⁊ voluntarie neq; ꝓmiſſo āno ꝓbatōis ſic̄ fit in aliqua religione in qua pauci ſpōte ac libē ꝓfitent̄.

Ad terciā dico ꝙ lex de caſtitate r̄ſpectu totiꝰ cōitatꝫ eſt multo rōnabilior q̄ de nō eſu carniū ꝓpt̄ multas vtilitates q̄ ex ea ſequunt̄ ⁊ grauiſſima detrīmēta q̄ oriunt̄ ex oppoſito eiꝰ neq; ē tā difficilis qa cuꝫ ea ſtat lex mr̄imonii ꝑ quā īpulſui nature ſuccurri pōt: de lege autē ꝑpetue cōtinētie eoꝝ q in maioribꝰ ordinibꝰ conſtituti ſūt. dico ꝙ ordo ille nō ſuſcipit̄ niſi ſpōte ⁊ voluntarie iō ſi cui videat̄ nīs difficile ꝯtinē ille non ſuſcipiat ordinē neq; exigit̄ annus ꝓbatiōis qa cū talis q ordines maiores ſuſcipit nō ſit vxoratꝰ ipſe tenet̄ ad cōtinentiā ⁊ ſupponit̄ ꝙ ſeruauit eā nō ſolū ꝑ annū ſꝫ ꝑ vitā nō ſic autē eſt de nō eſu carniū ⁊ aliis opibus ſupererogatōis.

Ad quartā dico ꝙ leges illas nō īduxit Ligurgꝰ ſup lacedemonios niſi ex cōſenſu eorum ad quas eos ḡuiſſimis iuramentꝫ aſtrixit ⁊ poſt q̄ ſuſcepte fuerūt eos ad obſeruantiā eaꝝ penis ⁊ mulctꝫ diligētiſſīe coegit ⁊ h̄ forte exigebat populi illiꝰ dura ceruix ⁊ ad libidinē ⁊ ad oēm cōcupiſcētiā ꝓmptꝫ mirabiliſq; glīe cupiditas per quā eos ad has duras leges illexit ſꝫ hec in religione xp̄iana q̄ lex eſt amoris et lib̄tatꝫ q̄ non exigit opus coactū ſꝫ ſpontaneū mīme cōgruerēt. Ad qntā dico ꝙ lex illa machometi videt̄ irrōnabilis ⁊ nō ꝓpter vtilitatē populi ſꝫ vt cōmunit̄ dicit̄ ad infirmitatē eiꝰ cōtegendā inducta ex cuiꝰ ſuſceptiōe gens ſua ſe vilē ⁊ ſeruā et lege lib̄tatis ac amoris indignā teſtat̄ Cōtra ſcd̄am cōcluſionē argui pōt rōnibꝰ ad ꝑmā inductꝫ ſꝫ ex hiis ſatis pꝫ qd ad eas ſit reſpōdēdū Cōtra q̄rtā ⁊ qntā cōcluſiones Ar̄ primo ſic q̄a ſi ſic ſequētur ꝙ eſſꝫ dabilis caſꝰ in q̄ frat̄ cartuſienſ etiā ꝓfeſſus obligaret̄ veſci carnibꝰ ⁊ alius ſibi miſtrare tenētur: ſꝫ ꝯn̄s vr̄ fl̄m ⁊ pꝫ cōſeq̄ntia in caſu neceſſitatꝫ extreme: ⁊ fl̄itas cōnꝫ ꝓbat̄ qa nullꝰ dabilis eſt caſꝰ in q̄ certuꝫ ſit ꝙ ſi comedat carnes euadet. 2° nullꝰ ꝓpter eſuꝫ carniū pt̄ deduci in extremā illā neceſſitatē a q̄ ſit liberandꝰ tm̄ ꝑ eſū carniū: igr̄. Añs ptꝫ qa ꝑ vitella ouoꝝ ſꝫ ꝑitos medicos pt̄ fieri ſufficiēs reſtauratio hūidi radicalis. Tercio. qa vl̄r cartuſienſ in q̄lꝫ nc̄citate extrema pōt vti carnibus vel nō: nō ſm̄ qa nō videt̄ maior rō vna vice q̄ alia: nec primū qa freq̄nt̄ cōtingit ꝙ ꝑ eſuꝫ carniū nō poſſꝫ ſubleuari ab illa extrema nc̄citate imo nec illā ꝑ eſū carniū incurrit Quarto Ar̄ exēplo machabeoꝝ q priꝰ elegerūt mortē horrendā ꝑpeti q̄ carnibꝰ vti ſuillinis: ſil̄r legit̄ de multꝫ q ſe ꝑmerūt ad exēpluꝫ v̄tutis aut ad vitandā dei iiuriā aut ꝑ caſtitate ſeruāda aut ī vltionē iimicoꝝ vt ſamſon Quito Ar̄ p̄ceptū eſt nō mechari ſed ꝓpt̄ nullā neceſſitatē q̄tūcunq; extremā lꝫ h̄ p̄ceptū p̄terire g° etiā neq; ꝓpter nc̄citatē extremā lꝫ p̄terire legē de nō eſu carniū. Sexto. Oīa vota ⁊ ōnes hūane cōſtitutiones fundant̄ in lege diuina puta in illis. redde altiſſimo vota tua ⁊ q vos audit me audit. Septio ſm̄ Hie. in antiqs p̄ribꝰ nō ſolū carnes ſed ēt coctū aliqd cōediſſe luxuria erat g° neq; ꝓpt̄ extremā nc̄citatē iſti q ꝑpetuā abſtinentiā ab hiis vouerūt carnibꝰ veſci dn̄t Octauo A[illegible] exēplo btē paule que in vltia egritudīe q̄ ob[illegible] induci nō potuit vt vino modico veſceret[illegible] Nono Ar̄ aucte Ber. omel. xxx. ſup cāt[illegible] diſcretores ciboꝝ loq̄ntis. Ad ꝑmā cō[illegible] cons. et ad īprobationē rn̄deo dicēdo ꝙ triplex eſt certitudo ſūma naturalis ⁊ moralis. Dico ꝙ licꝫ non ſit certū certitudīe ſūma ⁊ na[illegible]ali [illegible] tn̄ eē certū certitudīe morali. dico [illegible]d̄o ꝙ ad [illegible] teat̄ ita facē n̄ exigr̄ ꝯtitud[illegible] ſufficit [illegible] ꝓbabilis

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ex aucte eoꝝ q̃ exſtimaꝛ in tali re piti accepta

Ad ſcđam nego añs ⁊ ad ꝓbatõem añtis qͤ qd ſit de aſſũpto cõna tñ nõ valꝫ qa poſſibile eſt ꝙ eger ex cõditiõe ſua oĩmode faſtidiat vitella ouoꝝ aut ꝙ nõ repianꝛ aut forte egritudo ẽ talꝭ ꝯquã a totꝭ ꝓꝑetate opanꝛ certa gñа carniũ. Tũ ſcđo qa põt icidẽ in illã nccitatẽ a cauſa extrinſeca aut geſtꝫ nihil aliud in eſũ miſtraꝛ vt ſi eſſent in deſerto vel carcẽ in quo nihil aliud hꝛeꝛ aut iubereꝛ edẽ carnes ſub pena mortꝭ ⁊ ita mlti caſ⁹ h⁹ extreme nccitatis pñt icidẽ. Ad terciã dico ꝙ nõ in q̃lꝫ ſꝫ i ea tm̃ in quã icidit p ñ eſũ carniũ/ ⁊ viſibile ẽ ꝙ p eſũ carniũ libari poteſt et nõ aliꝛ mõ ſibi poſſibi ⁊ cognito ⁊ ita ptꝫ ꝙ ẽ maior rõ de vna nccitate q̃ de alia Ad q̃rtaꝫ dico ꝙ machabei nõ ex lege hũana tm̃ ſꝫ ex lege diuina ad nõ eſũ carniũ ſuilliuaꝝ erãt, obligati nec licebat eis etiã ꝑ nccitate extrema legẽ illã trãſgredi ⁊ maxĩe cũ iubebãꝛ tm̃ hͦ facẽ vt dei oĩpotentꝭ derogareꝛ legi. De aliis dico ꝙ nullis lꝫ ſe pimere ꝑ quocũq; ope neq; etiã ꝑ caſtitate ſeruãda niſi id ex ſpeciali reuelatõe dei q̃ eſt vite ac mortis pnceps hꝛeꝛ. Ad q̃ntã dico ꝙ p̃ceptũ de nõ mechãdo ẽ diuinũ ⁊ nõ hũanũ nec lꝫ etiã ꝑ morte vitãda p̃terire. Ad ſextã dico ꝙ aliqd dr̃ fũdari i lege diuina duplr̃ vno mõ totaliꝛ qñ ſcꝫ ex hiis q̃ p̃cepta ſũt in lege diuina vl' ꝓhibita iferri p bonã cõnam illud eẽ p̃ceptũ vl' ꝓhibitũ ⁊ hͦ eſt duplex/ qa qđdã eſt qđ ẽ cognitũ eẽ tale ⁊ de illo ꝯcedo ꝙ obligat ſicut lex diña. aliud ẽ qđ nõ eſt cognitũ eẽ tale ⁊ i tali ignorãtia alñ excuſat alñ vͦ nõ ſꝫm ꝙ ẽ vincibilis vl' iuincibil' ⁊ hͦ vel ſimplr̃ vel apud hunc Alia ſũt q̃ fundanꝛ in lege diña nõ totaliꝛ ſed mediãte actu hũano obligatorio lꝫ ei ſit ſcriptũ redde altiſſimo vota tua ad nullũ tñ votũ lũ obligat⁹ niſi mediãte actu q̃ voueo lꝫ ẽtiã ſcriptuꝫ ſit q vos audit me audit ⁊ iteruꝫ qđ dicũt facite ad nihil tñ ſũ obligat⁹ niſi interueniat hũana p̃ceptio. dixi aũt obligatorio qa lꝫ ad hͦ ꝙ ego ſi obligat⁹ ad reſtituendũ alienũ reqraꝛ act⁹ me⁹ quo ego alienũ retineo qa tñ iſte act⁹ nõ ẽ obligatori⁹ ſicͭ act⁹ vouẽdi ⁊ act⁹ cõdendi legẽ iõ illa reſtitutio alieni cenſeꝛ nõ hũana ſꝫ pure diuĩa Dico g̊ de iſtis ꝙ lꝫ orianꝛ ex lege diña mõ dicto nõ tñ tantã vim obligatoriã hñt ſicͭ lex diuina ⁊ nõ p̃t nos extrema nccitas excuſare ab obligatõe legis hũane imo cogꝛ ne ſꝫm eã agam⁹ qđ tñ nõ põt de lege diuina niſi vbi inenꝛ ꝯceſſũ lꝫ enĩ lex bailliui in lege regis fũdata ſit/ tñ cõſtat ꝙ lex regis eſt iuris ſtrictioꝛ q̃ bailliui

Ad ſeptimã dico ꝙ antiq illi p̃res abſtinẽtiã heroicã ſeq̄banꝛ ⁊ ob hͦ coctꝭ vti nollebant et exſtimabãt id eẽ luxuriã. i. itꝑantiã qa erat receſſ⁹ ab illo medio qđ ſibi p̃fixerat dico tñ ꝙ antiq illi p̃res vbi extrema nccitas coegiſſꝫ nõ ſolũ coctis ſꝫ etiã carnib⁹ vſi fuiſſẽt Ad octauã dico ꝙ btã paula ñ credebat viſibilr̃ ꝙ p vſũ vini ab illa nccitate libari potuiſſꝫ neq; forte i illã egritudinẽ ex defectu viui iciderat Ad nonã dico ꝙ beat⁹ Ber. loqtur ꝯ̃ indiſcretos diſcretores ciboꝝ ⁊ nõ ſolũ indiſcretos ſꝫ etiã voluptuoſos q fingebãt cauãs flãs ad vſũ cibos paꝝ delicatos credo tñ ꝙ ipſe beat⁹ Ber. ubi fratꝛ paſſ⁹ fuiſſꝫ eã neceſſitatẽ extremã quã dixim⁹ nõ ſolũ cõſuluiſſꝫ ſꝫ etiã miſtraſſꝫ cibos delicatiores et ita ipſe loqtur de ſanis ñ de hiis q ſũt extreã nccitate affecti. Rõ añ oppoſitũ ſoluta ẽ.

q Veriꝛ vtrꝝ rigor abſtinẽtie ſit ita obſeruand⁹ vt cũ ꝑ eã vita breuieꝛ deſeri non debeat? Ar̃ ꝙ ſic ieiunia eccl'e nõ obligãt egrotos g̊ nec abſtinẽtie religionũ aut ꝑſonaꝝ ꝑuataꝝ. In oppoſitũ vr̃ eẽ obſeruatio cõis religionũ q̃ nõ tempant abſtinẽtie rigoreꝫ ex eo ꝙ vita religioſoꝝ p hmõi abſtinẽtias breuiaꝛ. Notandũ ꝙ abbreuiatio vite iduciꝛ in aliquo p abſtinẽtias duplr̃. Vno mõ inſẽſibiliꝛ ita ſcꝫ ꝙ nõ eſt vtute hmõi rigide abſtinẽtie inducta in corpe abſtinẽtꝭ aliq̃ mala diſpoſitio notabiliꝛ ſẽſibilis. Alioͦ ſenſibiliꝛ vt cũ in menſe vel in medio alio iducta eſt aliq̃ g̃uis idiſpoſitio q̃ ſẽſibile augmẽtũ ſuſcipit ex ꝯtinuatõe abſtinẽtie. Iſto ſcđoͦ cõtingit duplr̃. Vnoͦ cũ contͣ hmõi idiſpõem nõ eſt remediũ niſi p relaxationẽ abſtinẽtie ita ꝙ nec ex cõſuetudĩe abſtinendi tolleꝛ neq; p auxiliũ aliud qđ ſit in ptãte ei⁹ q abſtinet. Alioͦ cũ põt tolli hmõi idiſpõ p p̃dictas cãs aut aliq̃ aliã cõſimilẽ. Tũc ſit pͥma cõcluſio. nõ ẽ abſtinẽtie rigor deſerend⁹ cũ p ea vita abbreuiaꝛ nõ notablr̃ tñ nec ſẽſibiliꝛ. probaꝛ ꝯcluſio lꝫ cã familie ſuſtẽtande vacare opib⁹ laborioſis ex qb⁹ ſatꝭ cõſtat vitaꝫ abbreuiari ſolẽ tpib⁹ etiã piculoſis vt in magno eſtu vl' gelu vt agricole terrã colẽ opilioni gregẽ paſcere/ colligere ſegetes falcare fenũ ⁊ maris ſe diſcrimib⁹ obicẽ inire miliciã tollerare eiuſq; g̃ues labores ⁊ picl'a merces p mare ⁊ p terrã trãſuehẽ. nã p hec oĩa rl'ariꝛ breuiaꝛ vita ſi paulo laborioſa aũt cura ⁊ ſollicitudine pleniora hñt/ g̊ mlto mg̃is p comođ ſpũalib⁹ lꝫ ea facẽ qb⁹ rl'ariꝛ breuiaꝛ vita lꝫ in ſẽſiblr̃. Zͦ ar̃ aucte ſctoꝝ patrũ qui in deſertis herbis ⁊ radicibus vitam ſuſtentarũt dixerũt noctes pene iſõnes ⁊ aliqñ ieiunia p tres aut q̃tuor dies ꝓtraxerũt vt pꝫ ex collatōib⁹ pr̄m ꝑpter q̄s res mult̄ laudib⁹ efferitur: cōſtat autē ꝙ p hec vita fit breuior q̄ ſi ſm regularē tꝑantiā viuēnt. Cōfirmat̄ ꝑ bonis tꝑalib⁹ cōſeq̄ndū aut malis fugiendū ſʒ ꝑferre multa dura difficilia ⁊ laborioſa ſuppoſita intētiōe boni finis: g̊ multo magis ſʒ talia ꝑferre ꝑ ſpūalib⁹ bonis cōſeq̄ndū aut malis fugiendū. Secūda ꝯcluſio ꝑ ſpiritualibus bonis ꝯſeq̄ndū aut malis fugiendū ſeruād⁹ eſt abſtinētie rigor paruā egritudinē inducēs dū tn̄ nec notabilit̄ ꝯ vitā militet nec abſtinentē ab hiis q̄ ſibi ſm ſtatū faciēda incūbūt notabilit̄ īpediat ptʒ qa hec ōnia exercitia corꝑalia puta ieiunia vigilie abſtinētie egritudo ⁊ reliq̄ hmōi valēt ad puritatē ment̄ g̊ qn̄ p hec ſeruat̄ ex intentōe aut aquiort̄ puritat̄ ment̄ laudabilia ſūt ⁊ āplectēda qn̄ autē īpedit̄ p hec puritas ment̄ ſūt fugiēda: ſʒ conſtat ꝙ egritudo talis q̄ deſcripta eſt valʒ ad puritatē ment̄ cū ſit afflictio quedā a reb⁹ neceſſariis nō īpediēs igr̄. 2° pʒ exēplo beati Gre. q ꝑ rigores abſtinentiaꝝ in hmōi egritudinē incidit nec p h̊ a doctorib⁹ ſacris reꝑhendit̄ ſʒ poti⁹ laudat̄. Minor p̄cedent̄ rōnis ꝑbat̄. de hac eni īfirmitate intelligit̄ illud carnis infirmitas robur ſpūale auget ⁊ ſubminiſtrat vires ⁊ fortitudo car̄is debilitatē ſpūs opat̄ vt ait Ber. ſuꝑ cātica. ſcd̄o pʒ eadē minor p illud Gre. in moralib⁹ li viii. remotis febrib⁹ ceſſantib⁹ dolorib⁹ ipſa nr̄a ſalus egritudo eſt cui curādi nc̄citas nū q̄ deeſt nā ocio tabeſcit ope deficiēs medea, deficiēs cito reficit̄ vt ſubſiſtat r̄fectōe laceſſēs abſtinentia releuat̄ vt vigeat aqua ꝑfundit̄ ne areſcat lītheis tegit̄ ne ipſa nimis ꝑfuſione liq̄fiat labore vegetat̄ ne q̄ete torpeat q̄ete refouet̄ ne laboris exercitudine ſuccūbat. 3° ꝑ illud Pau. libent̄ gloriabor in infirmitatib⁹ meis. 3° ꝑ illd̄ Ber. in cantic̄ ſermone. lxvi. Optāda īfirmitas q̄ Xp̄i v̓tute cōpenſat̄ nā v̓t⁹ in infirmitate ꝑficitur. Tercia cōcluſio. Cū abſtinētia ſenſibile nocumentū īducit qd̄ alio° abſtinēs p ſe vl̓ alios euitare pōt ſine remiſſione abſtinētie nō eſt abſtinēti h̊ cognoſcēti abſtinētia deſēnda ⁊ h̊ ſi ille mod⁹ poſſibil̓ nō ſit in mai⁹ aut eq̄le detr̄mentū puritat̄ mentis ſic̄ remiſſio abſtinentie. Iſta ꝯcl̓o ꝑbat̄ qa cū detrimentū illud ſine detr̄mēto abſtinētie ⁊ puritat̄ aī vitari poſſit puta p medicinalia aliq̄ facilia ⁊ h̊ cognoſcat abſtinēs ſeq̄tur ꝙ nō tenet̄ remittē abſtinētiā nec ſi ad eā obligat⁹ ſit lege poteſt eā deſerē. 2° exercitium corꝑale p ſe valēs ad puritatē mētis nō ē deſerendū niſi propter notabile detrimētū corpoꝝ vel bonoꝝ tꝑaliū vl̓ ſpūaliū: ſʒ hmōi abſtinētia per ſe valet ad puritatē mentis et ſeruādo eam nō dānificat̄ homo notabilit̄ in bōis tꝑalibus ſiue in extrinſecis ſiue intrinſecis/nec in bonis ſpūalib⁹ cū vt dictū eſt occurrēdo per medicinā poſſibilē ⁊ nō difficilē nō afferat̄ maius detrimentū puritati mētis igr̄. Dixi aūt ꝙ alio mō vitari poteſt qa ſi nullo alio mō vitari poſſʒ eēt aliter dicendum. Dixi per ſe aut per ſuos quia illd̄ poſſumus qd̄ per nos aut per illos q̄ nobis coopari pn̄t poſſum⁹: ibi aūt pōt nō accipit̄ mere logicalit̄ ſʒ magis ciuilit̄ ſm ꝙ dixim⁹ ꝙ illud poſſum⁹ qd̄ ſine notabili detr̄mēto vel ꝑſone uel ſubſtātie nr̄e poſſum⁹ aut ſi poſſum⁹ ꝑ alios tūc illd̄ poſſum⁹ qd̄ nob̄ rōnabilit̄ req̄rentib⁹ ipi ꝑ nob̄ facē volūt. dixi abſtinēti h̊ cognoſcēti qa q̄uis alit̄ poſſʒ occurrē morbo q̄ p remiſſionem abſtinētie ſi h̊ eēt ſibi ignotū ⁊ nō laboraret̄ ignorātia craſſa vl̓ affectata vr̄ ꝙ deberʒ remittē abſtinentiā. dixi ⁊ h̊ ſi ille mod⁹ poſſibil̓ ⁊c̄ qa ſi ille mod⁹ eēt vl̓ magis vel eq̄lit̄ in detr̄mētum puritat̄ tā ꝑ nūc q̄ ſipl̓r tūc poti⁹ vidēt̄ r̄mittēda abſtinētia q̄ ꝯtinuāda Quarta ꝯcl̓o. cū abſtinētia detr̄mētū ſēſibile ⁊ notbl̓r īducit qd̄ p ꝯſuetudinē abſtinētie vitari pt̄ nō ē deſēnda ſimpl̓r abſtinētia ⁊ h̊ maxīe ſi cōſuetudo abſtinēdi ſine notabili detr̄mēto puritat̄ mentis īduci pōt. pʒ iſta cōcluſio vt p̄cedēs. dixi aūt ſi cōſuetudo abſtinēdi ⁊c̄ qa ſi nō poſſʒ īduci ſine notbili detrimēto puritatis mētis Vidētur alit̄ agēdum ex eo ꝙ hec oīa exercitia p̄ncipalit̄ cā puritat̄ mētis ſuſcipiunt̄ Quita cōcluſio. Cū p rigorē abſtinētie ſēſibilis egritudo aut alia q̄uis īdiſpoſitio notabl̓r īducit̄ vitā notabilit̄ abbreuiās aut puritatē mētis ſēſibl̓r īpediēs cui nō pt̄ ſubueniri niſi p remiſſionē abſtinētie: rigor abſtinētie ſine lege pure hūana ſiue ex ꝓpoſito mentis ſuſcept⁹ ē r̄mittēd⁹. ꝑ hac cōcluſiōe militant oēs rōes ⁊ auc̄tes q̄ īducte ſūt cū agebat̄ de tēperātia in cōi ⁊ q̄ vt vr̄ ſm expōnē ſacroꝝ doctorū h̊ multū appent̄ cōcludūt in eo eni c⁹ officiuʒ ē orare nō multū differre vr̄ ꝙ ſit min⁹ apt⁹ ad orādū aut ꝑpt̓ intꝑantiā aut ꝑpt̓ īdiſcretū rigorē abſtinētie. nā vt hʒ Caſ. nimia laſſitudo ieiunii frāgit orōnis vigorē ⁊ cauēdū ē nob ne cum domare credim⁹ carnē eā eneruem⁹ adeo vt īpotēs ſit ad actōes bonas ⁊ hōeſtas. Preterea iubēt̄ religioſi ꝑpt̓ ſolaciū ſupueniētiū ſm remittere abſtinētiā g̊ multo magis h̊ facē dʒ ꝑpt̓ grauē egritudinē ⁊ notbilit̄ ſēſibilē ex hmōi abſtinētia cātā ⁊ n̄ niſi p r̄miſſioēʒ abſtinētie curabi[illegible] Tercio ſunt multe egritudines q̄ poſtq̄ radicate ſunt euelli nō pn̄t g̊ in illis ante extremā ne ceſſitatē faciendū eſt q̄cq̄d in aliis extrema neceſſitas cōſulit eſſe faciendū: ſed in aliis extrema neceſſitas cōſulit imo cogit relinquē abſtinentiā: g̊ in iſtis debʒ abſtinentia relinq̄ añ extremā neceſſitatē imo āteq̄ radicē egritudo acceperit. Conť q̄ntā cōcluſionē Aŕ multipliciter. Primo ſic ſi cōcluſio eſſʒ v̓a ſequereť ꝙ ī ordinatōe cartuſiēſiū de nō comēdēdo carnes debuit caſus iſte excipi g̊ cū nō excipiať ſeq̄tur ꝙ ꝓpter egritudinē noťbiliť ſenſibilē nō eſt ṙmittendus abſtinētie rigor Z° aŕ ōnibꝰ rōnibꝰ inductis ad p̄mā cōcluſionē q̄ eq̄liť videnť cōcludere in caſu huiꝰ p̄me cōcluſionis ſicut in caſu q̄nte Tercio ſi ſic ſeq̄reť ꝙ quilʒ teneť vacare ſtudio medicine aut medicorū cōſiliis ac regimībꝰ cōtinue vti cū ex ignorātia medicīe ⁊ medicinaꝝ p̄ſeruatiuarū ab īfirmitate egritudīes multas īcurramꝰ vitā notabiliť abbreuiātes

Quarto ſeq̄reť ꝙ diuites peccarēt in h̄ ꝙ delicatꝭ ac p̄cioſis alimentꝭ nō occurrūt morb̄ pauperū. Quīto ſeq̄reť ꝙ q̄lʒ tenētur vitare miliciā q̄a labores ī ea ſuſcepti ⁊ p̄icula vitā freq̄nť notabiliť abbreuiāt in eis enī ſūt multa īcomoda in ipſo ſcʒ belli apparatu ⁊ in hoſtili cōflictu

Sexto. oīs pena ⁊ afflictio pōt volūtate deuota ſuſcipi q̄ ꝑ iuſticiā forenſē uł penitentiā publicā pōt īponi delinq̄nti: ſed cōſtat ꝙ delinq̄ntibꝰ ꝑn̄tꝗ̄ īponi puntiōes vitā noťbiliť abbreuiantes vt ciliciū: v̓bera: exilia: carceres: peſtilētes: ⁊ fetulentes q̄ oīa crebro iniūgunť in foro penitēciali. Septīo. Oīs cōdempnatꝰ ad vltimū ſuppliciū pōt meritorie nō fugere cū pʒ ſibi exitus liber ꝑ negligentiā cuſtodis aut vltro pōt ſubire ſniam q̄ ſcit ſe ꝓ demeritꝭ dignū g̊ etiā p̄t ex voto ꝓprio ſubire penā oēm q̄ ſcit ſe dignū cū n̄ ſit īprobabile hoīem crimīoſū poſſe adiudicari vt ſe ꝑ ſeipſū puniat. cōña tʒ q̄a pctā quoꝝ ipſe ſibi cōſciꝰ nō ſolū demereať penā tꝑalē ſʒ etnā

Octauo. Nō ſolū licitū ſʒ etiā magne mercedis eſt ſuſtinē ſatiſfatōem in ꝓprio corꝑe ꝓ aliorū delictis ⁊ in h̄ exercitio vitā breuiare g̊ multo magis h̄ ꝓ ꝓpriis delictis facere licebit. añs ꝓbať tū p̄mo ex caritate ad ꝓximū. tū ſcd̄o ex caritate Xp̄i q̄ pctā noſtra tulit ⁊ lāgores nr̄os portauit. tū 3° exēplo paulini nolune vrbis ep̄i q̄ ꝓ filio vidue ſeruitutē barbaroꝝ ſubiit. Tū q̄rto exēplo honorabilis ſauculi q̄ ꝓ diacono morituro ſe obtulit mortꝭ diſcrimi. tū q̄nto q̄a ꝓpť hāc rōeʒ potiſſime ſūt religiōes inſtitute ad ſatiſfaciendū ſcʒ ꝓ pctis fundatorꝭ et oīm alioꝝ et ideo dn̄t eſſe in ſtatu plangentiū. tū ſexto exemplo impatoris illiꝰ q̄ vt in filio ſuo vnū oculum ſaluaret q̄ erat iudicatꝰ ad excecatōem alterius oculoꝝ ſuoꝝ iacturā paſſꝰ eſt. tū ſeptīo q̄a illoꝝ amicitia cōmēdať apꝺ̄ ph̄os quoꝝ alť ꝓ altero certabat occūbere quorū declamatōeʒ facit q̄ntī. ſimilē declamatōem facit Am. de q̄dā v̓gīe anthiochena ⁊ milite g̊ etiā laudanť cartuſiēſes ⁊ alii ſi ꝓ graui egritudine ⁊ notabiliť ſenſibili quā abſtinēdo incurrūt abſtinentiā nō deſerāt. Nono cōtingit intˀdū ꝙ deſerēdo rigorē abſtinētie ꝓpť egritudinē frať ſcandalizaꝛ: g̊ nō eſt deſerēdꝰ. cōña tʒ q̄a ꝓ vitādo ſcandalo nō ſolū egritudo ſʒ etiā nōnunq̄ ſubeunda ē mors. Nā catholicꝰ poſitꝰ in vltima famis neceſſitate ſi idolatre nō ꝑmittāt eūveſci aliis cibis q̄ carnibꝰ īmolaticiis ⁊ videat ꝑ h̄ ꝙ alii fideles ſcādalizanť p̄us dʒ ſubire mortē q̄ carnibꝰ illis vti Ad euitatōem etiā hm̄ōi ſcandali puſilloꝝ dicebat Pau. Caſtigo corpꝰ meū ⁊ in ſeruitutē redigo ne cū aliis p̄dicādo ipſe reprobus efficiar ac ſi dicēt nolo ꝙ dicāt auditores mei iſte plēo ventře de ieiuniis diſputat: frugalitatē cōmendat: ⁊ lib̄alitatē burſa plena auri: medicꝰ eſt primū curet ſeip̄m. Et ita ſimiliť ſi cartuſienſ poſitus ſit ī extrema neceſſitate a q̄ ꝑ cōſiliū ꝑitoꝝ medicoꝝ lib̄ari pōt ꝑ eſū carniū ⁊ nō aliť adūtit tm̄ ꝙ ꝑ hāc comeſtionē alii fr̄es tam p̄ntes q̄ abſētes ſcādalizabāť q̄a forte nō ſūt ſufficiēť informati de caſu extreme neceſſitatꝭ ⁊ tētabunť alii ꝑ h̄ aſſumere carnes in cibos etiā ex̄ caſuʒ extreme neceſſitatꝭ ⁊ forˀidabit ne rigor rł̄e paꝝ laxatꝰ tandē funditꝰ euaneſcat ſn̄ ṙmedio: ꝯſtat ꝙ t̄lis p̄t abſtinē a carnibꝰ ꝓpť ſcādalū vitandū imo ſm̄ plures teneť abſtinē ꝓ ſcādalo vitando Nā ꝓ ſalute frm̄ futuroꝝ dʒ ꝯtēpnere ꝑuas dilatōes vite. tū ſcd̄o q̄a miles ille nō eēt ſtrēnuꝰ q̄ cū p̄mū leſꝰ ē intēderʒ plagis curādis cū deordinatōe totiꝰ exercitꝰ. tū 3° q̄a beatꝰ Mar. in extrema nccītate poſitꝰ ſuaſꝰ a fr̄ibꝰ vt corpꝰ melioribꝰ ſtramētꝭ refouēt rn̄dit ſinite fr̄es ſinite ego ſi aliud exēplū vob̄ relinq̄ro ip̄e peccaui. Decio. ſi cōclō eēt v̓a ſeq̄reť ꝙ cartu. nō obligareť ſuare rł̄am ſuā nec alii ēt religioſi q̄a nō ꝑ eſū carniū ⁊ alias duras abſtinētias ḡues ⁊ noťbiľr ſēſibiles egritudīes vitā abbreuiātes īcurrūt

Vndecio. Cartu. nō teneť ꝓ dura egritudine imo nec ꝓ morte deſerē rł̄am ſuā a caſtitate nō fornicādo aut adulťando ſʒ vxorē ducēdo g̊ nec teneť deſerē ꝓ ſili cā rł̄am de nō eſu carnium aut abſtinētia alia. Cōña tʒ q̄a vtraqꝫ regula ē pure humana. Et añs declarat ponēdo caſū ꝙ ꝓpter violentiā tirāni aut ꝓpter habundantiaʒ obſceni hūoris quā medici n̄ poſſe dicūt curare niſi per concubitum ſuadeturvxorem ducẽ vel vt libẽtur ab egritudĩe vel ſatiſfaciat tirãno cõſtat ꝙ nõ debet ꝯſentire ſuaſioni ſed potius ꝗtũ licꝫ dura ⁊ grauia pati Duodecimo. In abſtinentia maxime attendendũ eſt ne ꝓpter nimietatem eius ſenſus efficiant᷑ ebetes ⁊ ſtolidi ⁊ ne iudicium rõnis eũtat᷑ aut vſus: ſed acucies ſenſus ⁊ vſus rõnis ſtant cuꝫ egritudine graui ⁊ notabiliter ſenſibile: g̊ ꝓpter hmõi egritudinẽ non eſt deſerendus abſtinentie rigor. Has rões omnes inducit Ioh̃es de gerſonno cui vidimus contradicere in vltima cõcluſione. Eſtimo tamẽ ꝙ ipſe non diſſenſiiſſet cõcluſioni ſm̃ eas limitatiões quas adiecimus. Ad iſtas rõnes reſpõdendum eſt per ordinem. Ad primam nego cõnam. In p̃dictis enim ordinationibus nullus caſus excipit᷑ nec iſte nec caſus extreme neceſſitatis nec oportuit excipi quia ſatis excipit eũ recta ratio/ſunt enim iſti de hiis caſibus q̃ niſi includant᷑ exp̃ſſe ſemꝑ cenſent᷑ excipiendi/ nec opus eſt eis exp̃ſſe excipere tum quia exceptio iſtorũ caſuuꝫ trahit᷑ ſufficient̃ a lege naturali ⁊ diuina. Tuꝫ quia in aliis legibus humanis de abſtinentiis inſtitut̃ cõmunit̃ excipiunt᷑. Pretẽa ꝗa ſi fiẽt exp̃ſſa exceptio multi figent᷑ de ſe cãus exceptos ita vt regula paulatim laxaretur et laxata eneruaret᷑ tandẽ. Ad ſecundã que cõtinet multas. Dico ꝙ ſi per ea que ibi recitãtur generarent᷑ ſenſibiliter egritudines notabil̃ grauitatis ⁊ impedientes notabilit̃ ab hiis quibus tenentur incumbere quibus nõ poſſit adhiberi remediũ niſi per remiſſionẽ abſtinẽtie aut negociationũ tenerent᷑ tales dimittere negociationes ⁊ remittere abſtinentias ⁊ talit̃ eſſe faciendꝫ dicendũ eſt ſm̃ doctrinã Ariſ. ⁊ ſacrorũ doctorum. Ad terciã nego cõnam. Aliud ẽ enim omittere aliqua que nocere ſenſibilit̃ cognoſcuntur ⁊ omittere ea quoꝝ nocumentũ eſt incognitũ: licꝫ enĩ tenear vitare aliqd poſtq̃ cognoſco ꝙ mihi nocet nõ tamen teneor de quolibet nociuo vel vtili cognoſcere ꝙ ipſum eſt tale Si tamẽ quis cognoſcat in ſe nocumentũ aliqd̃ graue ⁊ neſciat vnde ꝓueniat recta ratio dictat ꝙ debet peritos ⁊ ſapientiores conſulere ⁊ dabiles ſũt mlt̃i caſ⁹ in quib⁹ ſub pena peccati tenet᷑ cõſulere medicos aut alios ꝑitos et incomodis noſtris etiam corporalibus occurrẽ. Ad q̃rtam dico ꝙ in illo caſu in quo diues ſciens extremã neceſſitateꝫ pauꝑis tenet᷑ ſuccurrere ſibi et peccat ſi non ſuccurrat ita in eodeꝫ caſu ꝓbabile eſt ꝙ ſi ſciat ꝙ aliq̃ grauis ⁊ notabilis egritudo in paupere generat᷑ ꝓpter defectũ certi alimenti ipſe tenet᷑ ſibi ſuccurrere quia alias permitteret culpabilit̃ eum incidere in aliquã neceſſitatem a qua releuari nõ poſſet. Tum etiaꝫ quia diues vellet id ſibi fieri ab alio in caſu ſilĩ Sed quia hec raro nota ſunt ⁊ multi ſunt q̃ ſuccurrere poſſunt ideo non ſemꝑ peccat nõ ſuccurrendo. Ad quintam dico ꝙ labores milicie nõ abreuiant vitam ſenſibilit̃ ⁊ notabilit̃. P̃icula v̓o bellica nõ ſunt certa et ſũt cũ cõtrapugnatione q̃ qui vincitur freq̃nter ſꝑat vincere ⁊ fiunt pro ſalute reip. ꝓ qua ſanctius eſt ſolus perire q̃ cum ea perire ⁊ cui vitam noſtram debemus ideo talia rõnabiliter ſubire poſſum⁹ quo ad labores autẽ dico ꝙ ſi ĩducent᷑ egritudines notabilit̃ ſenſibiles/⁊ alii eſſent qui eos perferre poſſent tenent᷑ deſerẽ eos vbi autẽ non eſſent alii recta ratio dictaret ꝙ melius eſſet ſe exponẽ ꝑiclo hmõi egritudinũ q̃ omittẽdo ea q̃ facienda ſunt pro apparatu bellico perire cũ multitudine. Ad ſextã nego maiorẽ illa enim rõ equaliter ꝓbaret ꝙ pro extrema neceſſitate nõ deberemus abſtinentie rigorẽ r̃mittere cui⁹ oppoſitum hꝫ idem Ioh̃es de gerſonno. Ex iſta ratione poſſet etiam cõcludi ꝙ quis poſſet ſe ſuſpendere aut alio mõ interimere quia omnis talis pena poteſt eis infligi per forenſẽ iuſticiam

Ad ſeptimã oĩno eodem mõ reſpondeo ⁊ ſatis miror cũ vir tã acutus non viderit ꝙ per eaſdem rõnes poterat tam euident̃ ꝯ̃ ſe cõcludi

Ad octauã cõcedo añs de abbreuiatiõe nõ ſenſibili ⁊ incurſu nõ notabili egritudinũ corporaliũ de aliis nego. Ad primã ꝓbatõeꝫ dico ꝙ caritas ad ꝓximum ad primũ inclinat ⁊ non ad ſcd̃m. Ad ſcd̃am ꝓbationem dico ꝙ Xp̃s h̊ fecit obediẽdo patri ⁊ eo ſine corꝑali vita vixit vt pro nobis moriendo nos redimẽt ⁊ ita Xp̃s in hoc non legi humane ſed diuine obſecut⁹ eſt Ad ꝓbatõem terciã dico ꝙ paulinus nõ h̊ fecit p̃ciſe vt ſuccurrerꝫ filio vidue ꝗa nõ debite mutaſſet paſtoralẽ curam ⁊ liberatõem multoruꝫ a faucibus leonis rugientis in ſuccurſuꝫ vnius et liberatõem eius ab hoſtibus: ſed ꝓpter alios mirabiles effectus que inde ſecuti ſũt et il̊ diuina illuſtratione vt pie creditur admonitus

Ad quartam ꝓbationẽ ſimiliter. Ad quintam ꝓbatõem dico ꝙ religioſis licitum eſt et meritoriũ ſatiſfacere pro delictis alioꝝ ⁊ ꝓ aliis ſuſtinere abſtinere ⁊ affligere ſe modis expreſſis in cõcluſionibus. Ad ſextã ꝓbatõem dico ꝙ factum illius imꝑatoris eſt laudabile ꝗa duo ſcꝫ pater et filiꝰ ſi vni duo fuiſſent et alteri nulli et hoc maxīe ꝓpter coniunctionē patris et filii et ſucceſſionē vnius ad alterū. tū etiam quia hec egritudo nō īferebat vite periculū. Ad ſeptimā ꝓbationē dico ꝙ hͦ aliquādo laudabiliter fit cū piculū eſt incertū et melius ab vno ꝗ ab altero vitari poteſt vt cōtigit in illis quoꝝ declamationem facit Quintilianus. Tū ſecūdo quia cum vnus eorū multo plus poteſt ꝓdeſſe cōmunibꝰ utilitatibus ꝗ aliꝰ. Tū tercio quia cū vnus cauſa fuit piculi alterius: poſſūt ⁊ alie cauſe ſimiles aſſignari ſed ſi paſſim et ſine cauſa paſſim fiēt iudicaret̄ hͦ ſtultū et vicioſū et opus inſanie potius ꝗ amicitie: nō enī exigit vera amicicia vt id amicus ab amico recipiat. Ad nonā dico ꝙ ſecūdū legē diuinā cauendum eſt ſcandalum datū ſed difficile eſt euitare acceptū neꝫ ꝓpter eo euitanda ſunt ea ꝗ ratio iubet eſſe facienda Et dico preterea ꝙ ſine quocunqꝫ ſcandalo dato poteſt rigor abſtinentie remitti maxime cū id fiet pitorū iudicio et cum matura deliberatione et iudiciarie periculi hiis apud quos poſſet oriri ſcandalum / neqꝫ valet pͥma ꝓbatio quia in caſu illo talis potius pati debet mortē ꝗ ydolatrare tū etiā quia in tali caſu fideles alii non eſſent concii volūtatis eius neqꝫ neceſſitatꝭ ꝓpt̄ ꝗ facit ideo ibi eſſet ſcādalū datū. Ad ꝓbationem de milite dico ꝙ talis miles cōtra rectā rationē faceret ſi ꝑ receſſū ſuū deordinaret̄ exercitus ⁊ piculo exponet̄ qꝛ vt dcm̄ eſt magis debet eligere pire ſolꝰ ꝗ cū tota multitudine ſi tamē preſentia ſua nullā vtilitatē afferret quia forte factus eſt ībellis et impotens ad cōſulēdū nec abſentia ſua ad deordinationis afferret tūc recta rō dictaret ꝙ meliꝰ eſſet eū tūc plagis fouendū ⁊ curandū intendere ꝗ nihil cōmodi per preſentiā ſuā afferendo ſe diſcrimī mortis exponere hic aduerte tm̄ ꝙ in caſu militis eſt vitādum ſcādalū tam datū ꝗ acceptū eo ꝙ ꝓpt̄ vtrūque ſcādalum multitudo mouet̄ ad fugā ⁊ diſcrimī mortis exponit̄. Ad aliā ꝓbationē de beato martino dico ꝙ nō erat v̓iſimile neꝫ fuerat ei a pitꝭ ꝯſultū ꝙ meliora ſtramenta vitam eius ꝓlōgaſſēt et vt vr̄ iā certus erat de exitu.

Ad decimā nego cōſeqntiā Et ad ꝓbationem nego aſſūptū et dico ꝙ poſtꝗ īduxerūt cōſuetudinē abſtinentie ſi minus abſtinēt̄ viuēnt eorū vitā multo magis breuiarent ſicut aſſerūt qdē ex cartuſiēſis qꝛ vigilie vt dicūt ſolitude ⁊ ges ⁊ alia deuocionis excercicia digeſtionē īpediūt ⁊ cruditatē quādā ī ſtomacho relinquūt. Et idē ā quodā ſapiēte dictū eſt plures occidit gula ꝗ gladiꝰ / ⁊ p̄terea dico ꝙ ꝗuis facēn abreuiationē vite nō tm̄ notabilit̄ ſēſibilē. Ad xi ꝯcedo āntecedēs ⁊ nego cōſeqntiā Ad ꝓbationē antꝭ dico ꝙ ꝓpt̄ p̄dcās cauſas nō tenet̄ neqꝫ poteſt ducē vxorē neqꝫ alt̄i ꝯmiſceri ⁊ maxīe poſtꝗ ꝓmotꝰ ē ad ſacros ordines qꝛ oīs ꝯmixtio eiꝰ eſſet illicita eo ꝙ eccleſia iudicēdo caſtitatē cōſtitutꝭ ī ſacris fecit cōtractū oñē matrimonialē cū eis nullū nec dedit facultatē faciēdi verū ꝯt̄ctū aut diſpēdēdi niſi ī certꝭ caſibꝰ iō ꝗtūcūꝫ niteret̄ vxorē ducē nō tm̄ v̓e duceret ſꝫ abuteret̄ ſilato ꝯiugio ꝗre oīs ꝯmixtio eius eſſꝫ cū nō ſua ⁊ ita incideret legē dīnā ꝑ ꝗ legē ꝓpͣ ꝯtēpnē tenet̄.

Ad xii. cōcedo ꝙ illa maxīe cauēda ſūt ī abſtinētia ſꝫ p̄t̄ ea etiā alia cauēda ſūt ⁊ regl'a ad ꝗ vlr̄ attēdēdū ē puritas mētꝭ nā ꝗ diu abſtinētia ad puritatē mētꝭ vtil' ē ei poſſumꝰ inherē. Si autē ſit īpedimēto puritati mētꝭ tenemur eā deſerere cū īpediat̄ erectōes mētꝭ ī deū ⁊ alia deuotōis opa Et ita propter has remittendus eſt abſtinentie rigor.

c Irca mat̄iā de ieiunio q̄rit̄ Vtrū ieiunium ſit actꝰ abſtinētie Arguit̄ ꝙ nō Ieiunium nō ē actꝰ v̓tutꝭ ḡ nō ē actꝰ abſtinentie Añs pꝫ qꝛ ꝯuenit tā mal' ꝗ bonis In oppoitū ē yſidorꝰ dicēs ꝙ ieiuniū ē pſimonia victꝰ abſtinētia ꝙ ciboꝝ. Notādū ꝙ ſcd̄m Caſ. col. i. ⁊ etiā .xxi. ieiuniū nō eſt de natura ſua bonū qꝛ aliqñ ē bonū aliqñ ē malū neqꝫ ſcd̄m eū ieiuniū ē v̓tꝰ qꝛ vti cibo nō ē viciū Et addit multas alias ratōes de qbꝰ videbimꝰ ī argumētꝭ. Ideo ſicut diſtiximꝰ de abſtinētia ita diſtiguēdū videt̄ de ieiunio. Ieiuniū enī accipit̄ dupliciter vnoº ꝓ abſtinētia certoº facta et hͦ ſiue ꝯformit̄ ad rectā rationē ſiue difformit̄ difformit̄ qdē vt ſi quis die dominico tali mō abſtinere ītēdens ꝑ hͦ cōſtitutionē eccleſie de nō abſtinēdo die dnico irritā facere aut ſi qs ieiunaret ꝓpt̄ vanā gloriā de qbꝰ dicit dominꝰ ī euāgelio Recepūt mercedē ſuā Scd̄o accipit̄ nomē ieiuniū vt ſigt̄ hm̄oī abſtinētiā recta rōne regulatā ita ꝙ ieiuniū hͦ mō cognotat ꝯformitatē ad rectā rōnē ⁊ hͦ aliqñ ꝓ actu aliqñ ꝓ habitu accipi ſolet. Secūdo notādū ꝙ nomen v̓tutis accipit̄ t̄pliciter vnoº generaliter ꝓ ōni habitu electiuo ꝯformiter ad dictamē recte rōnis ⁊ hͦ ſiue oīs diſceſſus ab eo ſit viciū ſiue nō ſiue actꝰ eꝰ ſit ex nat̄a ſua bonꝰ ſiue tm̄ ſit bonꝰ ꝓpt̄ aliū actū ī quē ē ordinabil'. Scd̄o ꝓ oī habitu cōſiſtēte īmediate inter duas malicias electiuo cōformiter ad dictamē recte rõnis. Tercio ꝓ õni habitu cõſiſtēte īter duas malicias electiuo ꝯformiter ad dictamē recte rõnis bonitatē ex ſuo actu imediate hñte et nõ ꝑciſe ex alio actu ī quē actꝰ talꝭ habitꝰ ē ordinabilꝭ. Tercio° fortitudo nõ vr̃ v̓tꝰ qa nõ ſunt ſubeũda ꝑicula niſi gratia alicꝰ alteriꝰ qđ ī ſubeũdo ꝑiculo cũ ſeqꝛ ītēdimꝰ nec 3° nec ſecũdo° pauptas euãgelica ē actꝰ v̓tutis pꝫ qa nõ ſuſcipiꝛ pauptas euangelica rõnabiliꝛ niſi vt facilꝰ criſtũ mãdata ꝙ eiꝰ ſeq̃mur et ꝑ̃tea paupertas euãgelica nõ cõſiſtit īꝛ duas malicias imediate qa poſſidē diuicias nõ eſt ex ſe malũ. Prima cõcluſio accipiēdo ieiuniũ ſcđo° ⁊ v̓tutē 3°° ieiuniũ nõ ē ſpecies v̓tutꝭ ꝓbaꝛ iſta cõcluſio rõnibꝰ caſſiani omnis v̓tꝰ ē ex ſe bona ſed ieiuniũ nõ eſt ex ſe bonum g̃ ieiuniũ nõ eſt ſpecies v̓tutis minor ꝓbatur qa ieiuniũ eſt aliquãdo bonũ et aliquãdo malũ ſcđm ītētionē faciētꝭ ⁊ aliarꝫ circũſtãtiarꝫ cõcurrētiũ. Scđo ꝑceptio ciborꝫ appoſita ieiunio nõ ē ꝑ ſe mala qa tũc nũq̃ licēt vti carnibꝰ aut bis ī die comedē g̃ ieiuniũ nõ ē de ſe v̓tꝰ Añs ꝓbaꝛ qa ad ſolã ꝑceptionē eſce neminē legimꝰ dãpnatũ niſi forte aliqđ cõiũctũ fuerit aut ſecutũ ꝓpꝛ qđ ſeqꝛ cõdēpnatio. Cõfirmaꝛ qa ieiuniũ nõ cõdēpnat delictũ niſi forte ꝑ̃cepti trãſgreſſio potiꝰ puniaꝛ q̃ eſcarꝫ ꝑceptio. Tercio illa q̃ hñt certa tp̃a ſue obſ̃uatõnis nõ ſũt ex ſe bona qa ī talibꝰ nullũ ē tēpꝰ ī q̃ nob̃ liceat eſſe ſub oppoſitꝭ malꝭ ſꝫ ieiuniũ hꝫ certa tp̃a ſue obſ̃uationis nec ea īꝛmittē eſt malũ ⁊ licꝫ aliqñ nob̃ eſſe ſub oppoſito quomõ nõ licꝫ nob̃ eſſe ſub oppoſito tēpãtie aut caſtitatꝭ igiꝛ. Quarto nihil ē ex naꝛa ſua bonũ ⁊ v̓tuoſũ qđ nõ ꝑ ſe ſed ꝑ alia opa ſit deo placitũ ſꝫ ieiunia fiũt deo placita ſcꝫ ꝑ puritatē mētꝭ ꝓpter ſatiſfactionē ⁊ v̓tutũ acqſitionē igiꝛ. Scđa cõcluſio ieiuniũ acceptũ ꝓ actu exꝛiori non ē ꝑ ſe v̓tꝰ. Ad hãc ꝯcluſionē poteſt applicari q̃dam alia rõ quã facit idē caſſianꝰ hmõi ieiuniũ poteſt iepte agi vt ſi qs ī fr̃is aduentu auſteritatē ieiunii cuſtodit aut cuꝫ vires vt repareꝛ cibo īdigēt talꝭ enī ē homicida crudelꝭ ſui corporꝭ aut ſi tp̃e feſtiuitatꝭ hꝫ fecerit tũc enī potiꝰ ē īcõditus ⁊ irrõnalꝭ q̃ ꝛligioſꝰ ſiliꝛ ſi laudē hũanã ꝑ ieiuniũ aucupet tũc enī recipit mercedē ſuã de qbus õibꝰ ait dominꝰ ꝑ ꝓphetã Cũ ieiunauerit non exaudiaꝫ ꝑ̃ces eorꝫ Neꝫ vꝫ dicē ꝙ talia ieiunia nõ ſũt facta cõformiꝛ ad rectã rationē hꝫ nõ ipedit qa hꝫ loqꝛ de ieiunio exꝛiori. Cõſtat autē ꝙ idē ieiuniũ exꝛiꝰ poteſt ī īicio eſſe rõni cõforme ꝫ poteſt eſſe diſſorme poteſt veſtiri vna circũſtãtia ⁊ poſtea oppoſita g̃ nullũ tale ē ꝑ ſe actꝰ v̓tꝰ Tercia cõcluſio accipiēdo ieiuniũ ꝓ actu ītiore habēte ꝓ obiecto ieiuniũ exꝛius ⁊ õnes debitas circũſtãtias ⁊ rõnē rectã obligãtē ē actꝰ v̓tutis ſcđo° licꝫ nõ ꝛcio°: dixi autē hñtē rectã rõnē obligãte ꝓ obiecto qa ſi non haberet ꝓ obiecto niſi rõnē dictãtē de cõdecētia opis tũc oppoſita nolitio nõ eſſꝫ mala ⁊ nõ mediaret īꝛ duas malicias et ita tñ eſſet v̓tꝰ ꝑ̃mo° ⁊ nõ ſcđo° voco autē rõnē obligãtē rõnē illã q̃ dictat aliquē teneri ⁊ obligari ad taliꝛ abſtinendũ Item ꝙ hmõi ieiuniũ nõ ſit v̓tꝰ tercio° pꝫ qa actꝰ ille q̃m hꝫ ꝓ obiecto nõ hꝫ bonitatē a ſe ſꝫ ab alio bono ī qđ ordinaꝛ ꝙ ſit actꝰ v̓tutis ſcđo° pꝫ diſcurrendo ꝑ ſingulas clauſulas illiꝰ acceptõis poſite ſũt multe cõcluſiones de abſtinētia ī cõi q̃ õnes ītelliguꝛ etiã de ieiunio Iſte autē actꝰ ītior ieiunii ſꝑat actũ exꝛiorē abſtinēdi q̃ diu hꝫ ſufficiēꝛ et ſpõte ꝓ circũſtãtiis ea q̃ ieiuniũ īteriꝰ hꝫ ꝓ obiectis / ſcꝫ rectã rõeꝫ / locũ / tēpus / ⁊ ꝑſonã ⁊c̃. Dico g̃ ꝙ ieiuniũ ꝓ actu interiore eſt ꝑ ſe actus v̓tutꝭ / ꝓ actu añt exꝛiore nõ eſt ꝑ ſe actus v̓tutis ſed aliquod eſt actus v̓tutis illud ſcꝫ qđ impaꝛ a ieiunio interiore hñte circunſtantias ꝓ obiectis vt dictũ eſt / ⁊ aliqđ nõ / vt illud qđ impatur ab actu interiore hñte malã circũſtãciã ꝓ obiecto vt malũ finē / indebitũ tēpus / aut rõeꝫ nõ rectam Quarta ꝯcluſio Non omnis abſtinētia laudabilis eſt ieiuniũ lꝫ omne ieiuniũ laudabile ſit abſtinētia laudabilis / ꝙ omne ieiuniuꝫ ſit abſtinentia ꝓbaꝛ omnis ſubſtra° laudabilis ciborũ ſm aliq̃ certã ſpēm / ſm tēpus vices et q̃titatē eſt abſtinentia laudabilis / ſ omne ieiunium eſt ſubſtractio ciborũ ſecũdum aliq̃ certam ſpēm / quia ſit ſubſtractio carniũ et ſecundũ vices / quia nõ niſi ſemel in die / ⁊ ſecundũ tempus in ieiunio ſubſtrahũtur cibi omnibus horis ꝑ̃terq̃ hora ordinata ab eccleſia aut ꝯſuetudine loci introducta g̃ omne ieiuniũ eſt abſtinētia ꝙ nõ omnis abſtinētia ſit ieiuniuꝫ Patet quia ſubſtractio ꝑciſe ſm quãtitatũ aut ſecundũ ſpēꝫ aut ſm tēpꝰ / aut ſm vices nõ eſt ieiuniũ / quia ieiuniũ includit iſtas oms ſimꝉ puta ſi quis vtereꝛ carnibꝰ ſed ī multũ pua q̃titate aut aliis cibis ſed bis ī die / talis qdē abſtineret ſed nõ ieiunaret. Quīta ꝯcluſio abſtractio potꝰ nõ eſt de rõne ieiunii. Probaꝛ p° ex cõi obſeruatiõe eccl̃e q̃ ita obſeruat ieiuniũ vt lꝫ non liceat niſi ſemel ꝯmedere ī die ieiunii licet tñ pluries bibere ymo ⁊ ante prãdiũ et poſt et circa noctem. Patet ſecũdo iſta ꝯcluſio auctoritate yſodori di centis ꝙ ieiuniū ē ꝑſimonia victus abſtinētia ꝙ ciboꝝ. Ex q̄ diffitione apparet ꝙ ſcđm eum ad ieiuniū exigit̃ ſubſtractio ciborū ab eccleſia ordinata et nō reqrit̃ ſubſtractio potꝰ Iſta videtur itēcio ſācti thome q cū ponat abſtinētiā eē tm̄ circ̄ cibos ip̄e tn̄ ponit ieiuniū eē actū abſtinētie Iſta ē oppio du. dicēt̄ i q̄rto ꝙ t̄cio attēdēdū ē circ̄ ieiuniū ꝙ nō licet pluries eodē die cibūm ſumē nec aliqd cuiꝰ ꝑncipal̄ vſꝰ ordinet̃ ad comeſtionē potꝰ autē nō ē ꝓhibitꝰ nec an̄ p̄ndiū nec poſt idē ſentit aſteſ̃ ⁊ ad opinionē innocētiū ⁊ thomā iducit q dicit ar. vi. ꝙ eccl̄ia iſtituendo ieiuniū nō itendit it̄dicere potum q magis ſumit̃ ad alterationē corporū ⁊ ad digeſtionē ciboꝝ ſimptoꝝ q̄ ad nutritionē licet aliq̄do nutriat ⁊ ideo licet ieiunātibꝰ pluries bibē Idē ſentit iohānes lector i ſūma cōfeſſoꝝ. Albertꝰ aliter ſentit dicēs ꝙ omnis potus ⁊ guſtꝰ an̄ p̄ndiū ſoluit ieiuniū qa tūc nō idiget̃ iſuſione humi eo ꝙ digeſtio heſterni prandii iam celebrata eſt Poſt prādiū autē cibꝰ ꝯmaſſatꝰ ē i ſtomacho ⁊ ideo ſine detrimēto magno nature nō poſſet carē potu. Addit tn̄ ꝙ ſi fiat imoderate et p̄t neceſſitatē nature ſoluit ieiuniū etiā poſt prandiū. Hec oppio Alberti partim cōuenit cū Altiſiodorēſi et parti differt vult eni de vino ꝙ ſi ſumat̃ an̄ coēſtionē ſoluit ieiuniū ſi poſt ſuāt̃ nō ſoluit qa neceſſariū ē poſt comeſtionē bibē quoniā potꝰ eſt ſeq̄lla cibi ⁊ ducit cibum ad mēbra et iuuat digeſtionē et ideo ſuſtinet eccleſia bibere vinū poſt coēſtionē in die ieiunii Aqua autem ſiue an̄ ſumat̃ ſiue poſt nō ſoluit ieiuniū qa tm̄ potꝰ ē mihi autē it̃ has oppiniones magis placet ꝑma nō qdē qa potꝰ magis ſumatur ad alterationē corpis q̄ ad nut̃tionē cōſtat eni ꝙ ſiue nutriat ſiue nō qa tn̄ nō iuenit̃ expreſſe ꝓhibitū h̄ cenſēdū ē eſſe cōceſſū et qa non legit̃ ꝙ eccleſia ꝓhibūit potū nec ante coēſtionē nec poſt nec abſtinētia a potu ꝑ q̄cūq꜠ cōſuetudinē ieiunādi itroducta ē ideo potꝰ ſiue an̄ ſiue poſt intelligit̃ cōceſſꝰ ⁊ h̄ tam de potu vini q̄ de potu aq̄ Cōſiderauit ei. eccleſia ꝙ pauci ad modū poſſēt abſtinē a potu poſt coēſtionē ⁊ ideo noluit inicē laqos peccati ꝓhibēdo. cōſiderauit etiā ꝙ pauci ad modū poſſent vti potu an̄ coēſtionē ⁊ ſi h̄ qs faciat plꝰ ex neceſſitate facit q̄ ex voluptate iō oīno ſupfluū reputauit ꝓhibere potū an̄ coēſtionē et ideo multi doctores videt̃ mihi iutilit̄ fatigari iquirēdo rōnibꝰ ⁊ argumētationibꝰ ꝑ q̄ ieiunia ſoluāt̃ recurrēdū ē eni ad iſtitutionē eccleſie cōſuetudine laudabili ꝯfirmatā ⁊ ſcđm h̄ iudicādū ē de ſoluētibꝰ vl̄ nō ſoluētibꝰ ieiuniū de h̄ tn̄ dicetur poſtea diffuſius.

Cont̃ terciā cōcluſionē arguit̃ ſic actꝰ v̓tutis ē deo acceptꝰ ſed ieiuniū nō ſemꝑ ē deo acceptū ſecūdū illud iſaye. lviii. Quare ieiunamus ⁊ nō aſpexiſti igit̃. Scđo nullꝰ actꝰ v̓tutꝫ recedit a medio v̓tutꝫ ſed ieiuniū recedit a medio v̓tutꝫ cū ſubſtrahat aliqd de eo qđ ē nature neceſſariū igit̃. Tercio nihil qđ cōuenit tam bonis q̄ malis ē actꝰ v̓tutꝫ ſed ieiuniū ꝯuenit tam bonis q̄ mal̄ cū qlꝫ an̄q̄ coēdat ſit ieiuniꝰ g̊ ieiunium nō ē actꝰ v̓tutꝫ Poſſūt p̄tea ꝯ̄ hāc ꝯcluſionē ōnes rōnes iduci q circa ꝑmā ꝯcluſionē ex Caſ. iducte ſūt. Ad ꝑmā dico ꝙ ōnis actꝰ v̓tutꝫ q̄tū ē ex ſe ē acceptabil̄ ipedit̃ tn̄ aliqn̄ eiꝰ acceptatio ex viciis cōiūctꝫ ⁊ ita eſt i ꝓpoſito ieiuniū enim ext̄iꝰ ipatū a ieiunio it̄iori ⁊ a volitione ieiunii h̄ñte ꝑ obietis ōnes circūſtātias debitas ⁊ nullā idebitā ē de ſe acceptabl̄e deo qa tn̄ ꝯiūgūt̃ ſibi aliqn̄ aliq̄ vicia a qbꝰ maxime tūc abſtinēdū ē puta leticia iepta ira nociua fornicatō aut aliud hmōi ꝑ hec ipedit̃ ne a deo acceptetur et ideo ibidē iſayas ſubiūgit Ecce i diebꝰ ieiunii veſtri iuenit̃ volūtas vr̄a ꝑ q̄ gregoriꝰ leticiā intelligit in caſſū g̊ ꝑ abſtinētiā corpꝰ atteritur ſi iordinatꝫ motibꝰ dimiſſa mens viciis diſſipatur Et i eodē ſermone dicit Augus. ꝙ ieiuniū v̓boſitatem nō amat diuicias ſupfluitatem iudicat ſupbiā ſpnit humilitatē ꝯmēdat p̄ſtat homi ſeipſū itelligē qđ ē ifirmū et facile Ad ſecūdam cōcedo maiorē et nego minorē ꝑ ieiuniū enim nō ſubſtrahitur aliqd qđ ē nature neceſſarium qa ſcđm Hiero. nō differt vtrūꝫ magno vl̄ puo te it̄imas ⁊ de rapina holocauſtū offert q vel ciboꝝ nimia egeſtate vel mādūcādi vel ſōpni penuria imoderate corpꝰ affligit nec ꝑ ieiunium recta rōne regulatū tm̄ diſtrahitur vt homo reddatur ipotēs ad ea q̄ ſibi agēda icūbūt ſecundū illđ Hieronimi rōnalis hō dignitatē amittit q ieiuniū caritati vel vigilias ſenſus itegritati p̄fert ⁊ hec diffuſiꝰ ſuptractata ſūt. Ad terciā nego maiorē nō eni q̄libet v̓tꝰ cuilibet malicie repugnat ſed opponitur tantū ideo nō eſt icōuenieñs ꝙ bonꝰ vna bonitate ſit malꝰ malicia non oppoſita ꝓbacio tn̄ minorꝫ nō ꝓcedit niſi de ieiunio nature ⁊ nō de ieiunio eccleſie Contra quartam cōcluſionē ⁊ ſignāt̃ ꝯ̄ ſecundam ꝑtem arguitur ſic ieiuniū nō ē actus abſtinētie g̊ non omne ieiunium laudabile ē abſtinentia Añs ꝓbatur qa ieiunium actꝰ ē actꝰ ieiunii habitus, Scđo arguit̃ per hieronymū ſuꝑ illud Mathei

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

[illegible] genꝰ demonioꝝ vel ieiuniū eſt non ſolū abeſcis ſed a cunctꝭ illecebris abſtinere: ſʒ hꝭ ꝑtinet ad oñe ṽtutē igitur. Tercio dare decimas ē actꝰ religionis ſed ſcđm gregoriū i omeł ieiuniū qdrageſimale ē decima tociꝰ ãni gͦ ieiuniū ē actꝰ religionis. Quarto ieiuniū ē actꝰ fortitudis gͦ nō ē abſtinētia añs ꝓbaꝛ qa ad fortitudinē ꝑtinet tollerantia moleſtiaꝝ ſed hꝭ maxie vr̄ eſſe i ieiunio igiꝛ. Quīto aūt abſtinētia ⁊ ieiuniū hñt eādē latitudinē adeq̄te medii aut diſtā ſi eādē gͦ oīs abſtinētia ē ieiuniū qđ ē ꝯ ꝑmā ptē ſi diūſā gͦ nullū ieiuniū eſt abſtinētia.

Ad ꝑmā dico ꝙ maior poteſt ītelligi dupłr Vnoͦ ſic ꝙ abſtinētia ſit vnꝰ habitꝰ ex q̊ multi actꝰ pñt elici q̊rū actuū vnꝰ ē ieiuniū ⁊ ī iſto ſēſu nego maiorē q̄uis ad iſtū ſēſū videaꝛ eā cōcedē thomas. Alioͦ ſic ꝙ abſtinētia habitualis ſit vnū genꝰ cuiꝰ vna ſpēs ē hītꝰ ieiunādi et ex iſto habitu eliciꝛ actꝰ ieiunii ītior ⁊ īpaꝛ mediāte actu ītiori extior actꝰ ieiunii ⁊ ad hūc ſenſū cōcedo ꝙ ieiuniū ē actꝰ abſtinētie qa abſtinentia ſig̃t multos habitꝰ q̊ꝝ hītuū vnꝰ hʒ actuale ieiuniū ꝑ actu ſuo ⁊ ad ī ꝓbationē nego ꝯſeq̄ntiā ex añte eni ſeqꝛ oppoſitū ꝯñtꝭ ab īferiori ad ſupiꝰ. Ad ſcđā rñdet Thomas dupliciꝛ Vnoͦ ꝙ auctoritas ieronymi ē vera de ieiunio methaphiſice accepto Alioͦ ꝯcedo maiorē ſcʒ ꝙ ieiuniū etiā ꝓpe dictū ē abſtinētia ab oībꝰ illecebris qa ꝑ q̄lʒ vicia adiūcta deſinit eſſe actꝰ ṽtuoſꝰ. Sʒ ꝯ hāc ſcđam ſollutionē arꝛ ſic ieiuniū nō īcludit neg̃tōeʒ alioꝝ viciorū neʒ tāq̄ actus ꝑncipales neʒ tāq̄ circūſtātiā gͦ ieiuniū remotꝭ vel poſitꝭ aliis viciis ē veſtitū ōni circūſtātia debita gͦ ē actꝰ ṽtuoſus ſiue alia vicia ponāꝛ ſiue nō. Dico gͦ ꝙ ſicut ē aliq̄s actꝰ malꝰ q ꝓpꝛ ignorantiā īuincibilē aut ꝓpꝛ aliud bonū ꝯiūctū nō īputaꝛ ad penā (exēplū ꝑmi vt actꝰ flectēdꝭ genu a corā dyabolo quē īuincibiliꝛ c̄dit eſſe criſtū exēplū ſcđi vt mēdaciū obſtetricū) ita dico ꝙ ē aliq̄s actꝰ ṽtuoſus q ꝓpter aliquē actū vicioſū ſibi ꝯiūctū nō acceptaꝛ ad ꝑmū ſʒ a ꝑmo ſibi debito regulariꝛ īpediꝛ illecebre gͦ ꝯiūcte actui ieiunii rcā rōe r̄gulato nō faciūt vt nō ſit ieiuniū nec faciūt vt nō ſit ṽtuoſus actꝰ ſʒ faciūt vt nō accepteꝛ ad p̄miū ad qđ alias acceptareꝛ ibi gͦ loq̄tur Hieronymꝰ de ieiunio ad p̄miū ieiunii acceptato. Ad terciā rñdet Thomas ꝙ nihil ꝓhibet actū vniꝰ ṽtutꝭ ꝑtinē ad aliam ṽtutē ſcđm ꝙ ad finē eiꝰ ordinaꝛ ideo ieiuniū ꝑtinʒ ad religionē vł ad caſtitatē vł ad q̄cūqꝫ aliā ṽtutem ⁊ [illegible] īdubitāt ē vrū de actu extiori ieiunii qa pōt ſubordinari diūſis actibꝰ īterioribꝰ. Sʒ dico ꝙ duplex ē actꝰ ītior ieiunii vnꝰ ē q ē volicio actualis hñs circūſtātiā redditionis debiti decial vł legał ꝓ obiecto ⁊ tał volitio ē actꝰ religionis vł iuſticie legał ſicut ē iſte actus volo ieiunare qa debeo decimā tp̄is deo vł qa p̄ceptū ē ieiunare Queͦ tñ ē vtrū eliciꝛ īmediate ab actu ieiunii aut mediate actu elicito ipſiꝰ religionis. Alia ē volitio ieiunii q̄ hʒ actū extiorē ieiunii ꝯ rōnes debitas circūſtātias ꝑ obiectꝭ ſubordinata ſcilꝫ dictamī plene dictāti de ieiunio ⁊ ōnibꝰ circūſtātiis eiꝰ debitꝭ ⁊ tūc dico ꝙ dictamē tale ponderabile ptʒ ad dictaīa regulatiua abſtinentie et actꝰ hmōi ē actꝰ abſtinētie ſcʒ aut generatiꝰ alicꝰ habitꝰ abſtinētialis aut elicitꝰ ab aliq̄ hītu abſtinētiali. Ad quartā nego añs Ad ꝓbationē dico ꝙ ad fortitudinē ꝑtinet tollerātia moleſtiaꝝ nō q̄rūcūqꝫ ſedeaꝝ q̄ ſūt circa ꝑicula mortꝭ in bello q̄ moleſtie nō repiūꝛ i ieiunio

Conꝛ quītā ꝯcluſionē arꝛ ſic ieiuniū ordinaꝛ ad caſtitateʒ cōſeruādā ſed potꝰ vini īpedit caſtitatē ⁊ ad luxuriā ꝓuocat ſcđm illđ apłi nolite īebari vino ī q̄ ē luxuria / gͦ ſaltē de rōe ieiunii eſt ꝙ nō bibaꝛ vinū multociens ī die ieiunii. Scđo de rōne p̄ndii vel cene ē eq̄ bene potꝰ ſicut cibꝰ ſʒ ī ieiunio ꝓhibeꝛ certa ſpēs cibi gͦ debet ꝓhiberi certo ſpēs potꝰ ⁊ nō vr̄ q̄ ꝓhiberi poſſit niſi vinū igꝛ. Et p̄tea ꝓhibeꝛ iterata ſūptio cibi gͦ etiā ꝓhibeꝛ iterata ſūptio potꝰ. Ad ꝑmā ꝯcedo añs ⁊ nego cōſeq̄ntiā qa ieiuniū nō īportat ſubſtractionē oīm eoꝝ vł q̄ luxuriam ꝓuocāt ſʒ ab hiis quoꝝ ſubſtractio ab eccleſia īſtituta ē ſufficit autē eccłie vt nił ꝓhibeꝛ ꝙ cōeʒ facultatē hoīʒ excedēt puꝛ ſuffec eccłe ieiunātibꝰ ſubſtrahē carnes ⁊ płalitatē r̄fectionū lʒ ī ieiunio q̄drageſimali fiat ēt alioꝝ ſubſtractō Ad ſcđam nego cōſeq̄ntiā qa vnū ē de ꝓhibitōe eccleſie ⁊ nō aliud neʒ ī ieiuniis regularibꝰ eccła potuit rōnabiliꝛ aliꝛ p̄cipe vel ꝓhibē eo ꝙ [illegible] ꝓhibētur oīno vinū aut etiā iteratꝰ potꝰ ieiunium excedēt ꝯmunē facultatē hoīnū qđ nō fuit faciēdū ī hiis q̄ coīꝛ ⁊ regulariꝛ ōnibꝰ īponūꝛ Dixi autē regulariꝛ qa poſſʒ incidē caſ puꝛ euidens piclm totiꝰ ciuitatis ī q̄ ieiuniū arctiꝰ poſſʒ rationabiliꝛ oībꝰ īpoi. Racio ante oppoſitum ſoluta eſt ex dictis.

q Veritur ſcđo Vtrū ieiuniū ꝯñ diſtinguatur ieiuniū ē ꝑſimonia [illegible] abſtinētia ꝙ ciboꝝ. Arꝛ ꝙ nō qa ſi ſic ſeq̄retur ꝙ aliq̄s coēdēs bis ī die ieiunaret dū tñ multo ptiꝰ cibo vtētur q̄ aliis diebꝰ ſed ꝯñs ē falſū igitur. In

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

oppotu ē yſidorꝰ q ieiuniū ita diffinit. Notandū ꝙ n̄ oīs abſtinētia iūcta ab eccl̄a ē ieiuniū pꝫ nā iungit eccl̄a diebꝰ venerꝭ ⁊ ſabati abſtinētiā ⁊ ſilr̄ i diebꝰ rogationū iiūgit abſtinentiā ⁊ tn̄ nō iiūgit ieiuniū ⁊ añs pꝫ qa illꝭ diebꝰ iubet ſubſtractionem carniū Ideo ad bn̄ diffiendum ſeiuniū oꝫ iqrē quot ſūt de rōne ieiunii qbꝰ ſcꝫ poſitꝭ quis dr̄ ieiunās vno autē eoꝝ r̄moto nō dr̄ ieiunās. poteſt autē eſſe vna oppio ꝙ de rōe ieiunii n̄ ē niſi ꝙ ſit vnica coēſtio i die hora ab eccl̄a aut legitiā ꝯſuetudine itroducta. Et iſta oppio ꝯſeqnt̄ dicēt ꝙ lꝫ eccl̄a ꝯmuit̄ i die ieiunioꝝ faciat ſubſtractionē c̄toꝝ ciboꝝ h̄ tn̄ non ē qa hmōi ſubſtractio ſit de rōe ieiunii ſꝫ quia ē abſtinētia qdā q̄ coīt indicit eccl̄a cū ieiunio Et ad yſidoꝝ rn̄dēt ꝙ ipē i diffinitiōe ieiunii ponit abſtinētiā ciboꝝ nō tāq̄ ad rōnē ieiunii ptinētē ſed tāq̄ regularit̄ ieiuniū coītatem non qdē cōcomitātia q ſit ex natura reꝝ ſꝫ ex volūtate iſtituētꝭ ⁊ ordinātꝭ. et iſti ꝯſeqnt̄ dicēnt ꝙ ſi eccl̄a iſtitueret ꝙ aliq̄ certa die n̄ licēt pluries refectionē ſumē licēt tn̄ carnibꝰ veſci ꝙ illa abſtinētia eſſet ieiuniū q abſtinētia mlto eſſet g̃nior q̄ abſtinētia illa quā p̄cipit eccl̄a die veneris aut ſabbati qa tn̄ h̄ nō ſolet inſtituere eccl̄a ideo ita diceret videret̄ mlꝭ extneū. Iſta g̊ oppio dicit ꝙ de rōe ieiunii nō ē niſi qꝺ dictū ē ſed eccl̄a ſolet alias abſtinētias cū ieiunio ꝯiūgere ⁊ iñ ē ꝙ aliqn̄ maiorēs ⁊ aliqn̄ miōres. i ieiuniis eni q̄dragesimalibꝰ maiorēs abſtinētias iiūgit q̄ i ieiuniis q̄ttuor tēpoꝝ aut magnaꝝ ſolēnitatū. Alioꝝ oppio ē ꝙ ieiuniū nō dicit tm̄ abſtinētiā nūc dictā ſꝫ cū h̄ alias vult eni durādꝰ ꝙ de rōe ieiunii ſūt tria p̄mū ē abſtinētia a cibis ab eccl̄a ꝓhibitꝭ puta vl̄r a carnibꝰ i q̄dragesima autē a carnibꝰ ouis ⁊ lacticiniis. Secundum ē hora certa refectiōis q̄ nō ē notabilit̄ p̄ueniēda puta hora ix. vel veſptina. Terciū ſubſtractio pluriū refectionū ita ſcꝫ ꝙ nō licet eodē die pluries cibū ſumere nec aliqd cuiꝰ p̄ncipal vſus ordinat̄ ad refectionē nō dicit tn̄ explicite durādꝰ ꝙ h̄ tꝰa ſūt de rōe ieiunii ſꝫ ꝙ ſūt i quolꝫ ieiunio attēdēda ⁊ ſentire vr̄ ꝙ ſine his nō ē ieiuniū ꝙ vꝰū ē de ieiunio qꝺ de facto p̄cipit̄ ab eccleſia vꝰū tn̄ dicēt p̄ma oppio qꝺ poteſt p̄cipi aliqꝺ ieiuniū ab eccl̄a ad qꝺ nō eſſet neceſſe h̄ tria ꝯcurrere. Quia tn̄ iſta ſcꝺa opio eſt cōmunior ideo ſcꝺm eā de ieiunio loq̄mur. et ideo ſcꝺm hanc exponemꝰ diffitionē q̄ dat yſidorꝰ de ieiunio dicens ꝙ ieiuniū ē pſimonia victꝰ abſtinētia ꝗ ciboꝝ. Pro q̄ ē adūtēdū ꝙ duplicit̄ fit pſimonia victꝰ Vnoº cū nō tāto cibo vtimur quāto regalarit̄ vti ſolemꝰ etiā tēpate vtēdo. Alioº cū nō totiēs vtimur cibo quotiēs regularit̄ ext̄ ieiuniū vti ſolemꝰ regularit̄ eni vti ſolemꝰ etiaꝫ tēpate bis i die cibo i die autem ieiunii nō vtimur niſi ſemel Et credo ꝙ yſidorꝰ itellexit i primo ſenſu ⁊ voluit dicere ꝙ ad vꝰū ⁊ vꝰtuoſū ieiuniū exigit̄ ꝙ ieiunās nō tāto cibo vtat̄ quanto cibo ſolet nō ieiunās vti Scꝺm autē ſēſū itellexit p ſcꝺam pticulā. Intelligit̄ autē triplicit̄ abſtinētia ciboꝝ i ieiunio Vnoº p ſubſtractionē totalē ciboꝝ alicuiꝰ certe ſpēi ⁊ ſic i ieiuniis ōnibꝰ q regularit̄ ipoſita ſūt ab eccl̄a fit abſtinentia a carnibꝰ i q̄dragesimalibus autē ab onis et lacticiniis niſi ꝯſuetudo patrie habeat oppoſitum. Secūdoº per ſubſtractionē pluralitatꝭ refectionum licet enim i ieiuniis aliquibꝰ certis cibis vti ſed nō licet ex hiis pluries in die refici. Tercio modo per ſubſtractionem ciborum ad certum tempus ita ſcꝫ ꝙ in ieiunio ſubſtrahūtur cibi per totum tempus quod precedit horam duodecimam per tempus autē qꝺ ſequit̄ horam nonam vel veſptinam nō puto ꝙ fiat ex inſtitutione eccleſie ſubſtractio dum tn̄ non bis homo p hoc reficiatur nec refectionem ſuam vltra q̄ ſolet notabilit̄ ꝓtendat alias q in vigilia natiuitatis domini refectionē poſt veſperas differunt non ieiunarent quod falſum eſſe puto. Quia ergo ad ieiunium debet eſſe ſubſtractio cibi ſecundum quantitatem ideo dicitur parſimonia victꝰ Et quia debꝫ eſſe ſubſtractio quo ad numerum refectionum ⁊ ad certum tempus omnium ciborum et aliquorum totaliter puta carnium ideo dicitur abſtinentia ꝗ ciborum non quidem pro voluntate noſtra ſed ꝑ inſtitutione et conſuetudine legitima eccleſie. Ex quibus poteſt faciliter apparere q̄ et q̊t exiguntur ad ieiunium. Dixi autem non pro voluntate noſtra et cetera quia ſi quis vteret̄ minore cibo et abſtinentiam certam faceret vel a piſcibus vel ab onis et non eam quam eccleſia ordinauit non diceretur ieiunare. Exigit ergo ieiunium quadruplicem abſtinentiam ſcꝫ ſecundum ſpeciem aliquam ciborum quia exigit totalem ſubſtractionem carnium. ſecundū tempus quo ad omnes cibos quia exigit vt nō vtamur cibo ante duodecimam ſecundum mlꝭtitudinem refectionum quia exigit vt non niſi ſemel in die cibo reficiamur et ſecundum quātitatē cibi quia exigit vt minore cibo vtamur quam vteremur regulariter cum nō ieiunamꝰ

Et per oppoſitum ſatis patet ſoluentia ieiuniū

Pro quo Notandum ꝙ aliquid dicitur ſoluere ieiunium quadruplicit̄. Vnomodo quo ad ratione meriti quia ſcilicet ꝑ illud fit quod ieiuniū illud non ſit illoꝝ bonorum meritoriū quorum eſſet meritorium ſi illud non interueniret Secundoº quo ad rationem virtutis ita ꝙ per illud fit ꝙ ieiunium illud non ſit opus vͥtutiꝭ quod alias eſſet opus vͥtutiꝭ. Terciomodo quantum ad rationem de obligationis ſiue abſolutionis ab obligatione eccleſie quia ſcꝫ ꝑ illud fit vt quis non ſatiſfaciat precepto cui ſatiſfaceret ſi illud non īteueniſſet. Quartoº quantū ad rōnem ieiunii quia ſcꝫ ꝑ illud fit vt quis non vere ieiunet. Tunc fit prima cōcluſio diffinitio ieiunii modo ſupradicto expoſita eſt bona Patet quia omnis et ſola abſtinētia que dicta eſt ē ieiuniū vt patet ex dictis. Secūda cōcluſio multa vicia cōiūcta ieiunio diſſoluūt ieiuniū primoº Probaꝛ ꝑ illud yſa. vltimo Ecce in die ieiunii veſtri iueītur volūtas veſtra ⁊ debitores veſtros repetitiꝭ ecce ad lites et contētiones ieiuniatis et ꝑcutitis pugno impie vbi tangere videtur duo vitia ſcꝫ oblecationem ſui ⁊ afflictionē ꝓximi et ſtatim ſequiꝛ nūquid tale ē ieiunium qđ elegi nūqd iſtud vocaui ieiunium et diē acceptabilē domino Nōne hͦ ē magis ieiuniū qđ elegi diſſolue colligationes īpietatiꝭ ſolue faſciculos deṕmentes. Dimitte eos q cōfracti ſūt liberos ⁊ ōne onus diſrūpe/ frange/ eſuriēti panē tuū ⁊ egenos vagoſqꝫ induc in domū tuā cum videris nudū opi eū ⁊ carnē tuā ne deſpexeris ⁊c̄ Hunc paſſū īducit caſſianꝰ collatōe. xxi. et ex eo colligit ex qbus rebꝰ fiat ieiuniū inexaudibile. Scđo ꝓbaꝛ ꝑ illđ Au. ſup Io. ſmone. xvii. Ieiuniū magnū et generale ē abſtinē ab iniqtatibꝰ ⁊ illicitiꝭ ſeculi voluptatibꝰ qđ eſt ꝑfectum ieiuniū vt abnegantes īpietatē et ſecularia deſideria ſobrie iuſte et pie viuamꝰ ī hoc ſeculo. Tercio patet ꝑ illđ yſi. libro de ſummo bono ieiunia cū bonis opibus deo ſūt acceptabilia q autem a cibis abſtinent ⁊ praue agunt demones imitanꝛ qbus neqcia ſemꝑ adeſt ille gͦ bene abſtinet a cibis q et a malicie actibꝰ et mundi ieiunat ambitionibus. Quarto ꝑ illđ Criſoſtomi q peccat ⁊ ieiunat non ad gloriam dei ieiunat nec ſe humiliat ſed ſubſtantie ſue ꝑcit. Ad ſenſum huius ꝯcluſionis multe auctoritates ſanctoꝝ intelligende ſūt. Tercia concluſio circunſtantia mali finis aut carentia finis debiti diſſoluit ieiuniū ſecundoº Patet qa conſtat ſi quis ieiunet propter vanam gloriam ꝙ ieiuniū ſuum non eſt opus vͥtutis ſimiliter ſi quis ieiunet vt demacretur nō referendo illud in deum nec in preceptum eccleſie aut emēdationē vite non facit vͥtutis ſimiliter ſi quis ieiunaret vt diligentius negociis vacaret et non referret hunc finē ſuū in deū non eſſet ieiuniū illud opus vͥtutiꝭ Quarta concluſio nec vitia coniuncta ieiunio nec circunſtantia indebiti finis diſſoluunt Tercioº ieiunium. Patet qui ſic ieiunat non arguiꝛ tanq̄ tranſgreſſor precepti eccleſie et ſi liceret agē in foro exťiori ꝯ trāſgreſſores ieiunioꝝ iſte eſſet abſoluēdꝰ ꝓbato ꝙ ieiunaſſꝫ q̄uis circūſtātiā īdebiti finis ī ope ſuo poſuiſſꝫ aut aliud viciū die illo ꝑpetraſſꝫ. Exēplum huius eſt p̄cipit eccl'a ꝙ die dominica frequentet quiſqꝫ eccleſiam ſuam et intendit eccleſia ꝙ erigat mentem in deum frequentet aliqs ſed mens eius per multas et varias cogitationes euagatur ſatiſfacit ille eccleſie precepto licꝫ non ſatiſfaciat deo nec eum tanq̄ tranſgreſſorē huius precepti eccleſiā punit Quīta cōcluſio contrariti fini q̄ intendit eccleſia precipiēdo ieiunium non diſſoluit ieiuniū Tercioº ꝓbaꝛ q vtitur lauta et longa cena die antecedente ieiunium et in die ieiunii prandio lautiore quam ſi non ieiunaret vt non eſuriat ante prandium nec poſt ille ꝯnittitur fini quem intendit eccl'ia quia iſte intendit non eſurire et nō affligi et eccleſia intendit ꝙ eſuriat et affligatur et tamen ſatiſfacit precepto eccleſie igitur. Sexta concluſio Carentia refectionis per totum diem ieiunii non diſſoluit ieiunium nec tercio nec ſecūdo nec primo modis ſed quartomodo dū tamen non ſit notabiliter in detrimentum abſtinentis. Probatur primum quicunqꝫ obligatur ad minus ſatiſfacit ſoluendo maius ſed maioriꝭ abſtinentie eſt ducere totam diem ſine cibo q̄ ſemel tantum vti cibo ergo qui obligatur ad cōmēdū ſemel tm̄ ī die cibum ſatiſfacit trāſigēdo diē ſine cibo. Scđm pꝫ qa opꝰ illđ ē abſtinētia rctā rōe rgl'ata gͦ ē opꝰ vͥtutiꝭ. Terciū pꝫ qa ē maior abſtinētia q̄ ieiuniū ⁊ nō ē irrōabil' vt ſupponiꝛ gͦ cetis pibus ē maioriꝭ meriti Quarta pars ꝓbaꝛ oē ieiuniū ē pſimonia victꝰ ſiue pcꝰ ⁊ tenuis ſꝫ p̄dcā abſtinētia ñ ē pſimoia victꝰ qa cū ī ea n ſit victus neqꝫ vſus ciborum ibi non eſt pſimonia victꝰ gͦ tal' abſtinentia non eſt ieiuniū.

Cōcl'o. vii. rfectio horā. xii. notabl'r ꝑueniēs ex cā legitiā ñ diſſoluit ieiuniū 3º ꝓbaꝛ qa abſtinētia illa equalꝫ abſtinētie ieiunii gͦ ſi iſte ha bn̄it cāꝫ legittiāꝫ ꝑueniēdi horā.xii.ſatiſfacit ꝑcepto eccl'e. cā aūt legittia poteſt eē aut ex cōplexione ꝓpria quando ſcꝫ quis non poteſt ſine notabili detrimento ſui corpoꝝ ferre vſqꝫ ad duodecimā ſtomachū vacuum cibo poſt refectionē autem p̄maꝫ poteſt cōuenienter per temp⁹ reliquū abſtinere. Alia cauſa poteſt eſſe humanitas impedienda fratri aut ꝓximo abeunti aut venienti aut negociū aliquod grauis laboꝝ qꝺ faciendum īcumbit. Octaua cōcluſio. Hmōi refectō ſoluit ieiuniū quarto modo. Patet quia per hmōi refectōem notabilit' preuētā fit vt abſtinentia que alias fuiſſet ieiuniuꝫ non ſit ieiunium quia tal' abſtinentia non fit ſecundum ritum eccl'e qa non hora debita q̄uis ſit abſtinentia ieiunio equiualens Nona concluſio. Ientaculuꝫ qꝺ ſeq̄tur refectō ꝛ bīna refectio ſoluūt ieiunium p̄mo modo. Patꝫ qa cum nullo horū ſtat ꝙ abſtinentia ſit ieiunium. Per refectōem autē ītelligo cenam aut prandium. Ientaculuꝫ autē non dico refectōem ſed eſt q̄dam leuis ſūptio ꝛ quaſi guſtatio cibi facta ante prandiuꝫ vt ſine moleſtia prandii refectio exſpecteť. Idem etiam cenſendum eſt de poſt meridiana guſtatione cui etiam vulgarit' guſtandi v̄bum adoptant. Eſt autē duplex refectio ſcꝫ prandiū ꝛ cena quarū altera non fit gratia alterius expectāde. Decima ꝯcluſio nec potus nec electuaria ſūpta gratia medicandi ſeu ante prandiuꝫ ſeu poſt ſoluunt ieiuniū. De potu ꝓbatuꝫ eſt ſup̄ de electuariis. Ptꝫ quia ieiunās nec ex īſtitutiōe eccl'e nec ex cōſuetudine teneť ab iis abſtinere

Vndecima ꝯcluſio. Nec electuaria nec ſpēs ſiue cōfortant ſiue nō ſiue cibi mixti cū eis alterenť p ſpēs ſiue nō ſoluūt ieiuniū p̄mo° Pro quo eſt adūtēdū ꝙ ſm Prepo. ꝛ Altiſ. elc̄uaria ſumunť dupl'r Vno° cā medicine ꝛ talia ſoluūt ieiuniū q̄tū ad eſſentiā ſꝫ nō q̄tū ad meritū. Altiſſi. v̊o dicit ꝙ nō ſoluūt q̄tum ad meritū et'nū ſꝫ bn̄ ſoluut q̄tū ad meritū tpale qa ieiuniū illud ē min⁹ penale ꝛ min⁹ ſatiſfactoriū. mihi aūt ſalua corū reuerētia videť ꝙ nō ſoluūt ieiuniū nec q̄tū ad eſſentiā ieiunii nec q̄tū ad merituꝫ vite et'ne nec q̄tum ad meritū tpale. Primū pꝫ ōnis pſimonia vict⁹ abſtinētiaqꝫ ciboꝝ ſm inſtitutōem ꝛ cōſuetudinē eccl'e facta eſt ieiuniū: ſꝫ q ſolū in die hora debita refectōem ſumit moderatā ꝛ elc̄uariis hora ſerotia vtiť ēt cōfortātib⁹ ſeruat pſimoniā vict⁹ abſtinentiāqꝫ ciboꝝ eo mō quo īſtituit eccl'a ita ꝙ nō vtiť aliquo ꝓhibito p īſtitutōem ꝛ cōſuetudinē eccl'e ꝗ abſtinentia talis eſt v̄e ieiuniū. Scd̄o abſtinentia a ſup̄dictis nō eſt de rōne ieiunii ꝗ vſ⁹ p̄dictorū non ſoluit ieiuniū. Scd̄m ꝓbať ex cōceſſione dictoꝝ doctorū. Terciū ꝓbať qa q̄cq̄d ſoluit ieiuniuꝫ q̄ ad premiū tpale illꝺ facit vt ieiuniū nō ſit meritoriū alicui⁹ p̄mii tpalis ſed ſm eos vſ⁹ elc̄uariorū nō facit vt ieiuniū nō ſit alic⁹ p̄mii tpal' meritoriū lꝫ faciat ꝙ ſit min⁹ penale ꝛ minus ſatiſfactoriū non facit tn̄ vt nullo mō ſit penale nec vllo mō ſatiſfactoriū aliud eſt enim diminuē p̄miū ꝛ aliud eſt tollere. Eſt preterea aduertēdū ꝙ duplices ſūt ſpēs. quedā ſunt in quib⁹ miſcenť cibi. alie in quib⁹ nō miſcenť. Prime ſūt duplices quedā ſunt in quib⁹ cibi remanēt in ꝓpria forma vt dactili cōfecti aut amigdala ꝛ pinolatū. Alie ſunt in quib⁹ cibi alteranť nec in ꝓpria forma remanent Vult Du. ꝙ p̄mis non lꝫ vti tpibus ieiunorū/ ſcd̄is autē bene lꝫ ius rōnem videtur aſſignare quia vſus ſcd̄arū nō p̄ncipaliter ordinatur ad cibū ſed ad cibi alterationem vel digeſtionē. In hiis autem in quibus ē cibus in ꝓpria forma remanens eſt aliquid cuius p̄ncipalis vſus ordinatur ad comeſtionem.

Cont̄ hanc opinionem poſui predictā cōcluſionē. Pro ſecunda pte quaꝫ ꝓbo eodem modo ſicut et partem precedentem. Vſus enim et conſuetudo concedit vſum iſtarum ſpecieruꝫ ſicut et aliarum non refert autem ieiuniū ſi aliquid ſit comeſtibile naturalit' hoc eſt eo modo quo eſt a natura productum aut artificialiter/ conſtat enim ꝙ panis non eſt comeſtibile niſi artificiale/ accipio ergo ſpecies illas in quibus cibi alterantur. Et arguo ſic. Iſte ſpecies veniūt in vſum humanum per comeſtionem et earum vſus principaliter ordinatur ad comeſtionem/ ſed ex illarum vſu non ſoluitur ieiunium vt dicit ergo nec ex vſu aliarum. Quia ergo eccleſia equaliter concedit de iſtis ſicut de illis/ nec de iſtis nec de illis ꝓhibet ideo neutre ſpecies diſſoluunt ieiunium. ꝙ ſi ſit in hac reutendum ratione poteſt ſic probari concluſio illa que ſe habent equaliter quantum ad hoc quod eſt aſſumi ad refectionē quantum eſt ex vſu ſuo principali illa talia ſunt ꝙ ſi vnum ſoluit ieiunium ꝗ aliud et ſi vnum non ſoluit nec aliud/ ſed vtraqꝫ ſpecies in hoc conuenit ꝙ neutra earum ex vſu ſuo principali aſſumitur ad refectōem ꝛ ſpēs ſecunde nō ſoluunt ieiuniū ſecundū eum ꝗ nec p̄me/ quia ſi Duran. non ad comeſtionen ſed ad refectionem conſiderationem v̓tiſſet aliter forte ſentiſſet. Que autē dc̄a ſūt ꝛ poſt hac dicētur in h̄ fundata videnť ꝙ eccłia ī hiis penis q̄s rłať imponit omnibus nō voluit imponē aliquid ꝙ cōmunē facultatē hominū excederet quorū hoīꝫ aliqui per leuē abſtinentiā multo magis grauanť q̄ alii ꝑ abſtinētiā duriorē multo: iō ſi ſic ſtatuiſſꝫ eccleſia ꝙ illa ſola abſtinētia cenſereť ieiuniū in q̄ vnica rfectōe hora dētmiata ſūpta nihil ōnino plus ſumereť pauciſſimi de omib⁹ fuiſſent inuenti qui ieiunia ſub h̄ rigore extremo obſeruaſſent ⁊ ita inſtitutio ieiunorū nō ſatiſfactōem populo Xp̄i ſed laqueos tranſgreſſionis inieciſſet/⁊ cum pauciſſimi inuenti fuiſſēt in hoc obedientes p̄cepto eccleſie tandē inſtitutio ieiunioꝝ ōino viluiſſet ⁊ per nō vſū fuiſſꝫ abolita cum vero homines intelligunt ſibi in hiis ieiuniis aliquod ꝑuum ſolatiū ſiue aliquā paruam recreatōem eoꝝ maxime que non ſolēt aſſumi principaliť ad refectionē eſſe licitam non ita faciliter gule temtationi ſuccumbunt ſꝫ durant ⁊ ꝑferunt ieiunium hac recreatione factū leuius/⁊ ideo dico ꝙ hec ſi in cōſuetudinem venerunt non ſoluunt ieiuniū imo nec panis in ꝑua q̄titate ſūpt⁹ ſoluit ieiuniū in illis locis in q̄bus hmōi ſumptio per cōſuetudinem longā introducta eſt. Beatus aūt Tho. indifferenť dicit de electuariis ꝙ non ſoluunt ieiuniū quia non p̄ncipaliť aſſumūť ad nutrimentū: ſed ad digeſtionē ciborū niſi in fraudē ieiunii electuaria in magna q̄titate aſſumantur per moduꝫ cibi. Albertus vero dicit ꝙ electuaria niſi ſumanť cauſa neceſſitatis ſoluunt ieiuniū quod nō credo ꝓpter rōnes ſup̄dictas. Duodecima cōcluſio. Vſus carnium ſoluit ieiuniū. Probať quia eccleſia expreſſe ꝓhibet vſum carniū tempe ieiunii. Decimatcia cōcluſio. Vſus ouoꝝ ⁊ lacticinorū tempe ieiunii q̄drageſimał ſoluit ieiuniū niſi talis vſ⁹ ſit expſſa aucte ſupioris conceſſus. Patꝫ quia in hiis eſt expreſſa ꝓhibitio.

Decimaq̄rta concluſio. Menſa nimiū lauta aut notabiliť ꝑ temp⁹ diuturni⁹ ꝓtenſa ſoluit ieiuniū q̄rto mō. Pꝫ ōne ieiuniū ē ꝑſimonia vict⁹ ſꝫ hmōi mēſa n̄ eſt ꝑſimonia vict⁹ ſꝫ poti⁹ vict⁹ notabiliť intempatus. Cōtra primā cōcluſionē Ar̄. aut de rōe ieiunii eſt abſtinētia a lacticiniis aut nō ſi nō g̊ licebit eis vti in ieiuniis q̄drageſimalib⁹: ſi ſic g̊ nō licebit eis vti in ieiuniis q̄tuor tempoꝝ. Sc̄d̄o ille qui vtiť ꝑſimonia ⁊ abſtinet a piſcib⁹ hꝫ ꝑſimoniā vict⁹ ⁊ abſtinentiā ciboꝝ ⁊ tn̄ nō ieiunat igr̄. Tercio. oē ieiuniū qđ pōt iſtituē eccła eſt eiuſđ rōnis cuꝫ ieiunio qđ iā iſtitutū eſt ſꝫ pōt iſtituē ieiuniuꝫ in pane ⁊ aq̄ g̊ ōne ieiuniū iam inſtitutū ē eiuſdē rōnis g̊ ōne tale eſt inſtitutū in pane ⁊ aq̄/g̊ diffitio ieiunii expoſita ſič dc̄ꝫ ē n̄ eſt bona. Quarto oīs abſtinētia q̄ ē ieiuniū vno tpe q̄cūꝫ tempe facta eſt ieiuniū: ſed abſtinētia a ſoł carnibus in ieiunio ſeptimi aut decimi mēſis ē ieiuniū g̊ eadem abſtinētia in ieiunio q̄drageſime eſt ieiuniū: ſed h̄ eſt fłm̄ cuꝫ non fiat tūc abſtinentia ſm ordinē eccleſie igr̄ diffinitio ieiunii expoſita vt prius nō eſt bona. Maior pꝫ qa ōne ieiuniū eſt per ſe ⁊ eſſentialiť ieiuniū.

Ad primā dico ꝙ abſtinētia a lacticiniis n̄ ē de rōne ieiunii in cōi: ſed eſt de rōne vni⁹ ſpērum ſuaꝝ ſcꝫ de rōne ieiunii q̄drageſimał rgulariť. abſtinētia a lacticiniis n̄ ē de rōe ieiunii i cōi ſꝫ ſolū ieiunii. xl. dico aūt rłariť qa i caſu i q̄ cadēt diſpēſatō ſupoirł abſtinētia a lacticiniis nō eſſꝫ de rōne ei⁹ qa nō cōtinereť ſub h̄ cōi inſtituta vel ordinata ab eccła qđ eſt de rōe ieiunii in cōi ⁊ cuiuſlꝫ iſerioris ad ipſū. Ieiuniū g̊ ē ꝑſimonia vict⁹ abſtinētiaq̄ ciboꝝ ſm ꝯſuetudinē iſtitutōemq̄ eccłe ordinata. Ad ſecūdā dico ꝙ talis nō hꝫ abſtinētiā ciboꝝ ab eccleſia ordinatā. Hāc autē clauſulā iā diximus ꝑtinē ad diffinitiōeꝫ ieiunii Ad tciā ꝯcedo maiorē ⁊ miorē p̄mū ⁊ ꝯn̄s illatū ⁊ nego ſcđꝫ qa lꝫ nō oē ieiuniū ſit in pane ⁊ in aq̄ qđlibꝫ tn̄ eſt eiuſdē rōis gn̄ice cū ieiunio in pane ⁊ in aqua: qa qđlibꝫ ē ꝑſimonia vict⁹ abſtinētiaq̄ ciboꝝ talis q̄lis eſt ab eccłia iſtituta. oia eni ꝯueniūt in h̄ ꝙ ſūt abſtinētia ab eccłia iſtituta. Ad q̄rtā nego maiorē ⁊ ad ꝓbatōeꝫ dico ꝙ aſſūptū in ſēſu cōpoſito eſt vm̄ ſꝫ in ſenſu diuiſo eſt fłm̄ hec ei eſt per ſe ⁊ eēn̄alis oē ieiuniū eſt ieiuniū ſꝫ nō quelꝫ hmōi ē ꝑ ſe hoc ē ieiuniū illud ē ieiunium. Sed inſtabis de actu interiori ieiunii qui eſt ꝑ ſe ⁊ eſſentialiter ieiunium quia per ſe et eſſentialiter bonus ⁊ nō niſi bonitate ieiunii Dico ꝙ per ſe et eſſentialiter accipiunť. Vno modo naruraliter ſiue phiſice vt alii dicunt methaphiſice et ſic negatur antecedens. Alio modo moraliter et tunc per ſe eſſentialiter bonum dicitur ꝙ nec ipſum nec ſimile ſecundum ſpeciem elicitum a creatura rationali libere operante poteſt eſſe malum et hoc ſtante precepto. Dico ergo ꝙ licꝫ talis actus ſit ieiunium q̄ diu manet preceptum per mutationem tamen precepti/aut per mutationꝫ temporis in quo alia et alia precepta de ieiunio ſuccedunt poteſt nō eſſe ieiunium imo actus malus et vitioſus. Et ſi dicas ꝙ diffinitio ſemper p̄dicať de dif

finito q̄diu diffinitū3 ſaltē ſupponi pro aliquo
Dico ꝙ duplex eſt diffinitio quedam eſt q̄ da
tur per terminos abſolutos et de iſtis nihil ad
preſens alia eſt que datur per t̃mios conotati-
uos q alñ dicunt̃ de aliquo ⁊ aliquo nō ⁊ tūc di
co ꝙ duplex ē diffinitū vnū ē t̃min⁹ ꝯuertibilis
cū diffinitōe ꝑ diffinitōe3 q̄tū ad ſignificatōe3
et cōſigificatōem explicat⁹. Aliud ē res illa ꝑ
q̄ ſupponit tal' t̃min⁹ diffinit⁹ aut aliqs t̃min⁹ rē
illā abſolute aut nō talit̃ cōnotatiue ſigns q̄liter
eā cōnotatiue diffinitū ſigt. de ṗmo diffito con
cedit̃ añs. de ſcđo negat̃ ⁊ de iſto ꝓcedit rō ſcā
Cont̃ ſcđam cōcluſionē. ois act⁹ bon⁹ ⁊ v̓tuoſ⁹
ē meritori⁹ ṗmii etn̄i vl' tꝑalis: ſ3 ieiuniū ꝑ ꝯiū
ctōem alioꝝ vitiorū nō deſinit eē act⁹ v̓tuꝰ nec
deſinit eē bon⁹ ⁊ laudabil' cū alia vitia ꝑ accñs
ōnino ſe hēant ad ipſū nec ſint ꝓprie circūſtātie
e⁹ nec obiecta igr̃ tale ieiuniū eſt alicu⁹ meriti
meritori⁹ ⁊ a deo exaudibilis. Ad hāc rōe3
cōcedo maiorē ⁊ minorē ⁊ qđ infert̃ ē eni illud
ieiuniū exaudibile ne tñ exaudiat̃ ⁊ ne opanti
de facto tribuat̃ meritū opi ſuo debitū3 ipedit̃
ex eo ꝙ opans ieiunio ſuo alia vitia cōiūxit ñ
video eni ꝙ ieiuniū iteri⁹ hēat ꝓ obiecto caren
tiā alioꝝ vitioꝝ ⁊ exti⁹ eandē hēat ꝓ circūſtan
tia qa tūc ꝯiūctio taliū vitioꝝ nō ſolū ſoluēt ie
iuniū ṗmo° ſ3 ēt ſcđo° q tñ ita dicētcū difficulta
te ꝯuicerent̃. Cōt q̄rtā ⁊ q̄ntā cōclōes Ar̃ ſic
null⁹ q ꝯuenit aut ꝯ̄nitit̃ ꝑcepto ſatiſfacit ꝑcipi
enti ſ3 q ꝯ̄nitit̃ fini quē intēdit eccl'ia ꝑcipiēdo
ieiuniū ꝯ̄nitit̃ ꝑcepto g̊ t'lis nō ſatiſfacit: maior
ē nota ⁊ mior ꝓbat̃ ois ꝑcipiēs aliqd ꝓpt' finem
aliquē ꝑcipit ipſū finē g̊ q ꝯ̄nitit̃ fini ꝯ̄nitit̃ ꝑ-
cepto. 2° qa ꝓ illā actōem null⁹ ſatiſfacit ꝑce
ptocū q̄ ſtat ꝑceptū eē fruſtra totū ⁊ iutile ſed ſi
ſtet ꝙ qs ſatiſfaciēdo precepto ꝯ̄nitat̃ fini cum
actiōe ſua ſtabit preceptum eſſe fruſtra totum
quia ſtabit ꝙ precipiens non conſeq̄tur finem
quē intendit cōſequi g̊ nō ſtat ꝙ quis ꝯ̄nitatur
fini ⁊ ſatiſfacit precepto Ad ṗmā ꝯcedo ma
iorē ⁊ nego minorē/ ⁊ ad ꝓbatōe3 nego aſſūptū
Abbas eni precipiēs ſilentiū religioſis vt cōtē
platōi vacent non ꝓpter h° eis precipit op⁹ ꝯtem
platōis multa eni precipiunt̃ vt ꝑ ea qs diſpo-
nat̃ ad ardua opa cōſiliorū ⁊ tñ ꝓpter h° precipi
unt̃ eis opa cōſiliorū. nō ois precipiens aliqd ꝑ
pter finē precipit finē. Similit̃ architector mul
ta precipit manu artificibus ꝓpter fines aliq̊s
quos ipſi ignorāt ⁊ ad quos nō tenent̃. Ad
ſcđam nego maiorē vt poteſt declarari exēplis
manuartificū obedientiū architectorib⁹/ appli
cādo tñ ad ꝓpoſitū dico ꝙ q̄uis ꝯ̄nitat̃ fini pre-
cipientis ꝑ modū expreſſū in cōcluſione videl3
cum ſc3 ieiunat ſed impedit ne multū3 affligat̃
ꝑ ieiuniū non ꝓpter hoc preceptū eſt fruſtatori
um quia ⁊ ſi ieiunans nō tm̄ affligat̃: affligitur
tamē etiā aliquādo multo magis q̄ multi q nō
ꝯ̄nituntur fini huic. Et interdu3 hoc poteſt fieri
ſine peccato cum qs ſc3 ſe ſentit delicatū nimiū
et parū potentē ad ieiunia neq̧ potentem ferre
multā eſuriem non tamē vult tranſgredi prece
ptū cuius tamē t̃nſgreſſionis videt ſe in pericu
lo eminenti ideo ne tranſgrediat̃ illo remedio
vtitur quod in cōcluſione poſitū eſt. Cont̃ ſe
tundā cōcluſionē Ar̃ ṗmo ſic ōnis cōfortantiū
comeſtio ſoluit ieiuniū: ſed predicte ſpēs cōfor
cāt ⁊ roborāt: igr̃. mior ē nota ⁊ maior ꝓbat̃ qa
ieiuniū ordinatū ab eccleſia vt homo debilitet̃
et debilitatus affligat̃ g̊ omniū cōfortantiu3 et
roborantium vſus ſoluit ieiuniū. Secūdo q̄c-
quid ſoluit eſuriem ſumptū illa hora qua nō l3
refici ſoluit ieiunium: ſed omnia predicta ſol-
uunt eſuriem vt cōſtat: igit̃. Minor eſt nota. Et
maior probatur qa ieiuniū inſtitutū eſt vt eſu-
riendo affligat̃. Tercio. Cibi mixi ſpecieb⁹
et in ꝓpria forma remanentes ſumpti ſine ſpe-
ciebus ſoluunt ieiuniū g̊ et ſumpti cum ſpecie-
bus. Añcedens videt̃ notum cum ſpecieb⁹ illis
enim ponuntur amigdola interdū nuces inter
dum pira q̄ ſi per ſe ſumerent̃ ſoluerent ieiuni-
um. Et patet cōña quia ꝙ ſumantur cum aliis
rebus vel ſine illis nihil facit ad hoc ꝙ ſint ſolu
tiua ieiunii vel nō. Quarto predicta poſſunt
ſumi in exceſſiua q̄titate aut ergo ſoluunt ieiu
nium aut non: ſi ſic ſequitur ꝙ ſunt ſolutiua ie-
iunii: ſi non ſequitur ꝙ licebit bis refici in die
quia poſſunt ſumi in tanta q̄titate ꝙ ſufficient
ad refectionem. Quinto. Predictorū vſus nō
eſt cōceſſ⁹ niſi cauſa neceſſitatis ergo huiuſmo
di ſpecies ſoluunt ieiuniū in iis ſalte3 qui eas
ſine neceſſitate ſumunt. Ad primā nego ma
iorē et ad ꝓbationē concedo aſſumptū ⁊ ne con
ſequentiā lic3 enim eccleſia ita inſtituerit non
voluit tñ iponendo ieiunia imponere abſtinen
tiā excedentē cōmunem hoim facultatē et quā
veriſimile eſſet a paucis fore obſeruandam/
ideo conceſſit vſum aliquorum confortantium
parcum quid ⁊ tenuem non per modum refecti
onis ſed per modum cuiuſdam recreationis et
refocillationis. Etiā ieiunantibus conceſſit v-
ſum quorundam confortantium quod non per
modum refectionis ſed ꝑ modū c⁹dā recreatiōis

ꝫ refoiclationis. Ad ſcd̄am nego maiorem et ad ꝓbatōem cōcedo aſſumptū et nego cōſeqn̄tiā ꝑpter cauſā ꝑdictam non quicquid ſoluit eſuriem ſoluit ieiunium. Ad terciaꝫ cōcedo an̄s ſi horum vſus non ſit ex cōſuetudine eccl'e i qua degiť introductus qa ſi vſus nō refectiuꝰ ſꝫ recreatiuus ⁊ refocillatiuus eſſꝫ ex ꝯſuetudine eccl'e introductꝰ nō ſolueret ieiuniū ſicut cōtigit in illis locis in quibus introductus eſt vſus aliq̄tuli panis/ ⁊ nego cōnam/ ⁊ ad ꝓbatōem nego aſſumptū qa hmōi cibi nō mixti ſpeciebꝰ ſolēt aſſumi ad refectōem: ſed mixti ſpēbus nō ſolēt ad refectionē aſſumi. Dcm̄ eſt etiā ꝙ ab eccleſia cōceſſū eſt vti iis quoꝝ ꝑ̇ncipalis vſꝰ nō ė ad refectōem ordinatꝰ. Ad quartā cōcedo an̄s ⁊ dico cū ſi ſumāť i tāta q̄titate ꝙ vſꝰ eaꝝ equaleat r̄fcōi ſoluūt ieiuniū/ electuaria ſūpta in exceſſiua q̄titate ſoluūt ieiuniū: quia iam hō vtiť equiualenť duplici refectione. Si autē nō equaleat refectioni ſed notabiliť diſtꝫ a q̄titate cibi refectorii. Tunc dico ꝙ nō eſt ſolutio ieiunii lꝫ ſit error ⁊ exceſſus in vtendo cōceſſis Ad q̇ntam dico ꝙ an̄cedens habꝫ duplicē ſenſū Vnꝰ eſt ꝙ vſus predictoꝝ non eſt cōceſſus niſi hiis quibꝰ adeſt neceſſitas ⁊ iſte ſenſus eſt fallꝰ. aliꝰ eſt neceſſitas que poteſt ineſſe ieiunantibꝰ fuit cauſa cōcedendi ieiunantibus vt predictis poſſent vti/ ⁊ ſic cōcedo. Vidit enī eccleſia ꝙ ꝑpť ieiunia multi poterant in neceſſitatē cadere: ideo cōceſſit vſum ꝑdictorū nō per modū refectionis ſed per modū recreatōis/ ⁊ cā cōcedēdi fuit neceſſitas: ſed nō tm̄ ꝯceſſit neceſſitatē patientibꝰ quia miſiſſꝫ eos in infinitos ſcrupulos ꝯſciētie ſed indifferenť omnibꝰ eſt tamē ieiuniū maioꝝ meriti non vtentibus cū neceſſitas nō exigit q̄ vtentibꝰ qa vbi ė maior afflictio ſpōtaneo motu ſuſcepta: ibi ceteris paribus eſt maiꝰ meritū

Rō an̄ oppoſitū ſoluta eſt ex dc̄is

q Veritur tercio Vtrum de neceſſitate ieiunii ſit ꝙ nō ſumať r̄fectio niſi poſt veſpas? Ar̄ ꝙ ſic. qa in ieiunio abſtinēdum eſt vſqꝫ ad nature defectū: ſed h̄ nō fiet niſi differatur refectio vſqꝫ poſt veſpas: igiť. In oppoſitū eſt cōmunis cōſuetudo. Prima cōcluſio. Nō obligant ieiunia eccl'e catholicū vt quiuis vſqꝫ ad nature defectū ieiunet. Probať. Ad nullā circumſtantiā nō expreſſā in ꝑcepto eccl'e obligať catholicꝰ niſi illa ſit ōni precepto cōis/ ſꝫ differre refectōem vſqꝫ ad nature defcm̄ nō ė circūſtātia exꝑſſa in ieiunio eccl'e nec ė circumſtātia oībꝰ ꝑceptꝭ eccl'e cōis g̊ ad eā nō obligať catholicꝰ. 2° eccl'a nō obligat oēs regulariť ad ieiunia heroica ſiue ad actꝰ heroicos q̄ excedūt cōem facultatē hoim ſed ieiunare vſqꝫ ad nature defcm̄ ſi ſit licitū eſt actus heroicꝰ cōem hoīꝫ facultatē excedens g̊ nō obligaň hoīes ieiunare vſqꝫ ad nature defectū. Tercio ſubſtrahēs alimentū ſibi neceſſariū infert ſibi mortē: ſꝫ nemo teneť ſibiipſi inferre igr̄. Quarto ꝑ illď Apoſ. ad Ro. xii. exhibeatꝭ corda vr̄a hoſtiā viuentē ſcām deo placentē ⁊ rōnale ſit obſequiū veſtruꝫ ſed nulla ratio dictat abſtinēdū eſſe vſqꝫ ad nature defectū: igr̄. Item ſm̄ ſāctos ꝑ ieiuniū non debꝫ ꝑimi ciuis ⁊ amicus ſꝫ hoſtis. i. cōcupiſcētia debilitari: ſed qui ieiunāt vſqꝫ ad nature defectū ꝑimunt ciuē ⁊ amicū: ſcꝫ naturā corpeaꝫ igr̄ nō eſt vſqꝫ etc̄. Item Apoſ. nō ꝑcipit mēbra noſtra q̄ ꝑtes nature noſtre mortificāda eē: ſed mēbra noſtra q̄ ſunt fornicatio ⁊ cet'a.

Quinto ꝓbať auc̄te Hie. ⁊ recitať in decretꝭ de cōſecratione diſtinctōe q̇nta. Non mediocriť iquit errant qui bono magno ꝑferunt mediocre bonū. nōne rōnabiliť hō dignitatē amittit qui ieiuniū caritati aut vigilias ꝑfert ſenſus itegritati vt ꝑpter īmediatā atqꝫ indiſcretaꝫ pſalmorū aut officiorū decantatōem aut amencie aut triſticie notā incurrat ⁊ paulo poſt audiāt. itaqꝫ qui ea que neceſſario ſunt corpi ſubſtrahūt illď qď per ꝓphetā dn̄s loquiť. Ego dn̄s odio habēs rapinā holocanſtorū: de rapina vero holocauſtū offert qui tꝑalium bonoꝝ ſiue ciboꝝ nimia egeſtate, īmanducandi vel ſōpni penuria corpus ſuū īmoderate affligit videat itaqꝫ quid Apoſ. dicat carnis curā ne feceritis in cōcupiſcentiis etc̄. Sexto. ſi ſic hoc maxime eſſꝫ vt totaliť perireť hoſtis qui regnat in corpe noſtro ſꝫ hoc eſt fl̄m̄. Tum primo quia eſt ita nature noſtre ꝑmixtus ꝙ non pōt ſepari niſi natura ꝑimať. Tum ſcd̄o quia ſm̄ ſacros autores dn̄s noluit totaliť deſtruere iebuſeū qui ſignificat fomitē libidinis ſm̄ eos vt in eo erudireť iherl'm. Tuꝫ tercio quia fomes ſiue hoſtis nō erat totaliť deſtructus in Paulo qui erat vas electionis cū teſtimonio ſuo ipſe ſentiebat aliaꝫ legem in mēbris ſuis repugnantem legi mentis ſue ⁊ quanuis ille caſtigaret corpus ſuum ⁊ in captiuitatem redigeret/ non tamen potuit totaliter hoſtem ſuperare. Quarto ſi ſic ſequeretur ꝙ vnꝰ teneretur ieiunare vſqꝫ ad duodecimam tame aliꝰ vſqꝫ ad nonam alius poſt veſperas alius ꝑ totā diē ⁊ aliꝰ ꝑ plēs qa m̄lto citiꝰ deficit natura i vno q̄ i alio [illegible] eſt fl̄m̄ [illegible] cōem eſtimationeꝫ nullus enim eſtimat ſe ſoluiſſe ieiuniū ſi pranſꝰ ſit hora illa qua cōmuniter in die ieiunii prandent ceteri. Quinto quia hoc eſt expreſſe cōtra Caſ. cōſulentē ꝙ cum venit hora refectōis refectio ſumat̄ etiā ſi homo non eſuriat ⁊ ꝙ ꝑ illuʒ modū melius ⁊ comodius ſeruabit ꝑcimoniaʒ victus q̄ ſi exſpectaret ꝙ multuʒ eſuriret q̄a in magna eſurie cibi auidius ⁊ minꝰ tēꝑate ſumere. Scḋa cōcluſio. Nō obligant ieiunia eccleſie catholicū vt abſtineat a cibo vſq; poſt horā veſꝑtinā. ꝓbat̄ q̄a illa tam diuturna abſtinētia eſſʒ multū nimiū difficilis ⁊ cōem facultateʒ hoim videret̄ excellere. 2°. q̄a libertas noue legis exigit vt ea ad que obligant̄ cōiter catholici ſint minus laborioſa iis ad q̄ obligant̄ iudei tꝑe veteris legis: ḡ cū iudei obligabāt̄ abſtinere vſq; poſt veſꝑas catholici qui ſubſunt legi libertatis tm̄ obligantur abſtinere citra horam illā

Tercia cōcluſio. Ieiuniuʒ eccleſie obligat catholicū vt a cibo abſtineat vſq; ad horaʒ duodecimā quam Durandus horā ſextam vocat. Probatur ex cōmuni cōſuetudine quā regularit̄ obſeruant ieiunantes ⁊ ſecundū quā decreta eccleſiaſtica interpretant̄ ⁊ moderant̄: quicquid enī reperit̄ ſcriptū a ſummis pontificibus in hiis q̄ varianda ſunt ex ꝑticularibus circunſtātiis locorum omne illud moderatōem recipit ex conſuetudine ſecundū quā decreta cōmunia ibi recepta ſunt que cōſuetudo ⁊ cōmunis inſtitutionis moderatio rationabiliter ⁊ vtiliter introducta eſt ne ſcilʒ illi qui per moderationeʒ ⁊ inſtitutionem eccleſie debēt reddi meliores ꝓpt̄ nimiū onus ⁊ grauitatē legis fierent contēptores et tranſgreſſores ⁊ ꝑ cōns deteriores/ cum eniʒ in diuerſis regionibus ⁊ ꝓuinciis ſit alia et alia cōmunis hominum facultas. Dioceſanus vniꝰ cuiuſq; loci hanc maxime debʒ attendē ⁊ ꝑ eā cōmunia decreta moderari Beatus Tho. vero dicit ꝙ hora comedendi eſt hora nona quā vulgarit̄ ſcḋam dicimus. Cont̄ cꝰ opinionē eſt communis ieiunantiū cōſuetudo/ ⁊ rō quaʒ beatus Tho. inducit facit ꝓ nobis manifeſte. Arguit enī ſic. Ieiuniū ordinatur ad deletionē ⁊ cohibitōem culpe: ḡ oʒ ꝙ aliquid addat ſup cōem cōſuetudinē ita tamē ꝙ ꝑ h̄ nō mltū natura grauet̄ cōſuetudo comedēdi homībꝰ eſt hora ſexta ḡ vt ieiunans aliq̄ afflictōeʒ ſēciat dʒ exſpectareʒ vſq; ad horā nonā. Suppono ꝑ hac rōne ꝙ hora ſexta ſit hora duodecīa ⁊ nona ſit hora ſecunda. Et tūc retenta eadē maiore q̄ eſt multū rationalis ita ſubſumo: ſed ꝯſuetudo comedēdi hoībus eſt hora t̄cia ſeʒ hora decima ḡ vt ieiunās aliquā afflictōem ſentiat ⁊ nō multū natura eꝰ grauet̄ debʒ exſpectare horā ſextā. Scḋo q̄a rōnale eſt vt refectio differatur vſq; ad mediū diei artificialis: ſʒ illa eſt hora ſexta quā vulgariter duodecimā appellamus: igit̄. Añs pʒ q̄a q̄ tm̄ vnā refectōeʒ facturus eſt in die rōnabile ē vt diuidat diem ī duas ꝑtes eq̄les ⁊ ibi reficiatur. Huius ſententie eſt Duran. in q̄rto vbi vult ꝙ cōis cōſuetudo ieiunantiū ē comedē hora. vi et h̄mō obſeruant papa ⁊ cardinales. Quarta cōcluſio. Hmōi hora. xii. nō eſt accipiēda ſecundū extremū rigorē menſure: ſʒ ſcḋm groſſā eſtimatōem. ꝓbat̄ quia ſi attenderet̄ extremꝰ rigor tunc īiterent̄ varii ⁊ ꝑplexi ſcrupuli ieiunantibus. Tum ꝓpter carentiā horologii in locis in quibus non eſt. Tum ꝓpter erroreʒ horologii in locis in quibꝰ eſt ⁊ tenēnt̄ freq̄nter ieiunantes notabilit̄ poſtponere refectōem vt ī dubiis certius eligerent: ſed cōns eſt falſū et ꝯ̄ cōmunē ꝯſuetudinē ieiunantiū nō reprehenſā ab eccleſia ſed potius approbatā. Huiꝰ ſentētie eſt beatus Tho. ⁊ Ioh̄. lector in ſūma cōfeſſorū dicentes ꝙ hora refectōis accipiēda eſt ſm̄ groſſā eſtimatōem. Quīta cōcluſio. Inſtitutio ieiunii nō obligat catholicū vt refectōeʒ nō differat vſq; ad horā veſꝑtinā. Iſta ꝯcluſio ꝓbata ē in cōcluſione p̄cedenti ⁊ iterū in ꝑmitiua eccleſia et per longuʒ tempꝰ poſtea obſeruatū eſt ita fuit inſtitutū ieiuniū vt refectio differenda eſſʒ vſq; ad horā veſꝑtinam ⁊ poſtea cum creuit grex xp̄ianus ⁊ difficilimū fuit ſeruare tā longā abſtinentiā fecit differre vſq; ad horā nonam poſtea vō ꝓpter cōſimilem cām conceſſū eſt aut ꝑ cōſuetudinē introductū vt ſatis eſt differre vſq; ad horam ſextam ergo cum prima inſtitutō ſit de hora veſꝑtina ⁊ relique cōceſſiones facte ſint vt ſuccurreret̄ fragilitati cōmuni hoim ſequit̄ ꝙ poteſt vſq; ad horam illā veſꝑtinā refectō differri ⁊ maxīe ab hiis qui nō ꝑ hmōi dilationē notabilit̄ grauant̄. Si dicas ponat̄ caſꝰ ꝙ ſit aliq̄s q̄ diffēndo refectōem vſq; poſt horā veſꝑtinā minꝰ affligat̄ q̄ diffēndo vſq; ad horā. xii. ſicut enī repiunt̄ aliq̄ q̄bꝰ moleſtū eſt multū differre cōeſtionē vſʒ ad xii. ⁊ nō ē moleſtū eis differre a refectōe ſūpta vſʒ ad craſtinū ita ſūt etiā nōnulli q̄bꝰ nō ē multū moleſtū differre refectionem vſq; ad horaʒ veſpertinā ſi tamen reficerent̄ hora. xii. eēt eis mltū moleſtū differre eā a refectione vſq; ī craſtinū ergo cū talis nō differat vt magis ſed vt minus affligatur ſeq̄tur ꝙ non lꝫ ei differre rfectionē vſꝫ ad veſp̄tinā horā. Rñdeo ꝙ ſi talis affligatꝛ exceſſiue in detrimentum notabile corporis ſui non ſolum poteſt differre immo etiam cōſulendum eſt ſibi ꝙ differat ſicut cōtingit de aliquibus qui cum carēt refectione nocturna noctem in ſompnē et in dolore ducunt. Si autē afflictio non ſit eis exceſſiue moleſta tūc poſſūt quidem differre ſed tamen maioris meriti eſſet eis ieiuniū ſm cōmunem cōſuetudinē obſeruatū. Sexta cōcluſio. In refectione tempe ieiuniorū ſumenda: in abſtinentia ciborū ⁊ i obligtōe pſonaꝝ magis ad mores vtentium q̄ ad inſtitutas leges ſeruāda eſt cōſideratio ita ꝙ leges de iis nō obligant niſi ſcōꝫ ꝙ ſunt cōſuetudine ⁊ vtentium moribus approbate. Probatꝛ leges de iis rebus ꝓbatur concluſio auctē Auguſ. de vera religione. Leges non obligāt niſi cū fuerit iſtitute ⁊ ꝯfirmate in iſtis inq̄t tp̄alibus legibus q̄q̄ de hiis homīes iudicent cum eas inſtituunt tn̄ cū fuerint inſtitute ⁊ firmate n̄ licebit iudici de ipſis iudicare lꝫ ſm ipſas ſed leges inſtituuntꝛ cū pml̄gātꝛ: ferātꝛ, aūt cū moribꝰ vtētiū apꝓbātꝛ 2° cū moribꝰ vtētiū n̄nl̄le leges abrogate ſūt ⁊ infirmate g° moribus vtentꝛ leges firmantꝛ ⁊ approbantꝛ. Añcedens patꝫ de decreto Theleſori pape quo decreuit ieiunandū eſſe a q̄nquageſima vſq; ad diē paſche Statuimus inquit vt ſepteꝫ ebdomadas plenas ante ſāctum paſcha ōnes clerici ieiunent quia ſicut diſcreta debet eſſe vita clericoꝝ a laicorꝫ cōuerſatōe ita ⁊ in ieiunio debꝫ eſſe diſcretio ⁊ hoc thelephorū decreuiſſe. Probatꝛ auctē Ambro. in li. ſermonū diſtictōe. xl. ſex ſeptimanas habꝫ cui addidit theleforus pontifex ſeptimaꝫ ebdomadā ⁊ vocatū eſt hoc tempꝰ quīq̄geſima. Cōſtat autem ꝙ qui aliter agunt nō ſunt tranſgreſſores neq; peccant eo ꝙ hoc decretū non eſt moribus vtentiū approbtañ. Eandē inſtitutōeꝫ de q̄nquageſima fecit Gre. vt patꝫ ex epiſtola eiꝰ ad Au. angloꝝ epiſcopū in qua ſic habetur Deniq; ſacerdotes ⁊ diaconi et reliq̄ ōnes quos dignitas eccleſiaſtici gradus exornat a q̄nquageſima ꝓpoſitū ieiunandi ſuſcipiat quo ⁊ aliq̄d ad penſum ſancte inſtitutionis addiciat ⁊ eorū qui in laicali ordine cōſiſtunt obſeruantiā ſicut loco infra ⁊ religione p̄cella. Tercio decretū de nō comedendo carnes diebꝰ dominicis in q̄drageſima nunq̄ habuit vim legis quouſq; fuerit moribus vtentiū approbatū: igitꝛ. Añcedēs videtꝛ innui ex eo ꝙ Gre. epi. p̄dicta ſcribit ad Au. cuꝫ ait. De ipſa vero die dñica heſitamus quidnā dicendum ſit cum omnes laici ⁊ ſeculares illa die plus ſolito ceteris diebus accuratius cibos carniū appetunt et niſi noua quadam auiditate vſq; ad medias noctes ſe ingurgitant non alitꝛ ſe huius ſancti tp̄is obſeruatōem ſuſcipere putant q̄ꝺ vtiq; non rōni ſed voluptati imo cuidā mentis cecitati aſſcribendū eſt vnde nec a tali cōſuetudine auerti poſſunt ⁊ ideo cum venia ſuo īgenio relinq̄ndi ſūt ne forte peiores exiſtant ſi a tali cōſuetudine ꝓhibeantꝛ vt eniꝫ ait Salomon Qui multū emūgit elicit ſanguinem

Quarto. Ab eodem Gre. decretū eſt vt quotienſcunq; ieiunamus et a carnibꝰ animaliū abſtinemus: abſtineamus etiam ab ouis ⁊ lacticiniis ⁊ ꝙ talibus diebus piſcibus vtamur q̄ parciſſime ⁊ etiā ꝓhibemur p̄parare ſumptuoſa cōuiuia marinarū beluarum/ ⁊ ꝓhibemur etiam vinum bibere vſq; ad ebrietatē. Hec enī omnia legibus cōſtituta ſunt ⁊ tamē quia nō ſunt communi vſu approbata non ſunt cenſendi rei trāſgreſſionis qui hec non obſeruant igitꝛ. Minor patꝫ qui ſacris non obediunt canonibus ꝓprio priuantꝛ honore: ſed q̄ p̄dicta non obſeruāt nō ꝓpter hoc ꝓprio priuantꝛ honore: g° qui p̄dicta nō obſeruant non cenſentꝛ rei tranſgreſſionis. Maior ꝓbatur per illud q̄ꝺ ſup̄dicta epiſtola habetꝛ Par autē eſt vt nos qui hiis diebus a carnibus animaliū abſtinemꝰ ab omnibus q̊; que ſemētinā trahunt originē carnis ieiunemus a lacte videlꝫ caſeo ⁊ ouis. Et poſt pauca ceterū piſciū eſus ita xp̄iano relinquitꝛ vt hoc ei īfirmitatꝭ ſolacium non luxurie pariat incendium. Deniq; qui a carne abſtinēt nequaq̄ ſumptuoſiora marinaꝝ beluaꝝ cōuiuia p̄pararent vinū q̊; ita bibere ꝑmittimur vt ebrietateꝫ omnino fugiamꝰ alioquin reſtat vt omnia que corꝑibus libēt ſimiliter faciamus. Supradicte eniꝫ rationes cōcludunt ꝙ decreta non obligant niſi ſunt moribus vtentium ⁊ communi cōſuetudine firmata: niſi quis dicat ꝙ que dicta ſunt non ſūt dicta ꝑ modum decretorum ⁊ ſtatutorum ſed ꝑ modum exortationis inter que eſt differētia ꝙ decretum neceſſitatē imponit ⁊ obligat: exortatō vero excitat voluntatem liberam que ſcilicꝫ etiam ſi non faciat nō peccat. Hec ſumpta ſūt ex decreto diſtinctione quarta. Quinto. In hiis que varienda ſunt ſecundum circumſtantias locorum et in quibus licitum eſt vnamquāq; ꝓuīciā habundare ſuo ſenſu/ leges pontificales nō obligant niſi ſint moribus vtentium approbate ſed ieiuniorum obligationes ⁊ modi variande

ſūt ſecundū circūſtātias locoꝝ et ī hiis cōceſſū
eſt vnaquāꝫ ꝓuinciā h abūdanre ſuo ſenſu igiṫ
leges de iis nō obligāt niſi ſint moribꝰ vtentiū
ap ꝓbate maior vr̄ nota et minor ꝓbaṫ quia vt
habeṫ capitulo vtinā de hiis Iero. ad Lucinum
ait ſed vnaqꝫ ꝓuincia habundet ſuo ſenſu ⁊ p̄cepta
maioꝝ leges apl̄i eas arbitreṫ. Sed quia
de vi ꝯſuetudinis alibi t̄ctādū eſt ideo ꝓ nunc
hec ſufficiant Contra primā cōcluſionē argu
itur ſic inſtitutio ieiuniorū obligat ad magis
abſtinēdū q̄ ſit abſtinēdū ſecūdū r̄tarē tꝑantiā
ſꝫ ſꝫ r̄tarē tꝑātiā tn̄mur abſtinē ab iis q̄ īpedi
ūt ſanitatē ⁊ bonā habitudinē g̊ cū qcq̄d eſt ad
ſanitatē totū ſit neceſſariū ad ꝯſeruationē naṫe
ſeqṫ ꝙ ieiuniū ſatiſſactoriū obligat vt abſtinea
tur vſqꝫ ad defectū nature. Scd̊o ieiunans nō
d' peccato abſtinet a nō neceſſariis ad corporis
ſanitatem ſed ieiunās ꝓ peccatꝫ dꝫ āplius abſtinē
q̄ dꝫ abſtrahē ꝑtē neceſſarii ſꝫ ea ſubſtrac
ta deſſicit naṫa g̊ t̄lis debꝫ abſtinere vſqꝫ ad na
ture defectū. Tercio in leuitico vbi dominꝰ
p̄cipit ieiuniū ita habeṫ affligetꝫ animas veſtras
ſed anima nō affligiṫ niſi ex ſubſtractione neceſſarii
igiṫ. Quīto arguiṫ ꝑ Grego. ſup illō
Iob clamorem exactorꝫ nō exaudiuit exactor ē
īqt venṫ quē nō exaudiūt ſācti exigētē ſꝫ vēter
nō poteſt dici exactor niſi violēṫ q̄rat nō querit
aut violenṫ niſi neceſſariū g̊ cū ſancti laudēṫ ex
h̊ ꝙ n̄ exaudiūt vocē exactorꝫ ſequiṫ ꝙ debemꝰ
abſtinē vſqꝫ ad naṫe deffectū Quīto ꝓbaṫ ꝑ illō
bernardi in epl̄a ad cartuſieñ. Quid magnū eſt
ſi eſuriat venter vſqꝫ ad rugitū q ſepe repletꝰ eſt
vſqꝫ ad vomitū ſed nō rugit venṫ niſi ꝓ neceſſariis
g̊ vſqꝫ ad naṫe defectū abſtinēdū eſt. Sexta
ſubſtrahēdū ē cibū q̄ diu ſētiṫ hoſtis ſed hoſtis
ſentiṫ q̄ diu nō deſſicit natura igiṫ añs ꝓbatur
ꝑ illꝰ ꝙ r̄darguti ſūt filii iſrahel ꝙ pepꝑcerūt ga
baonitꝫ ⁊ dictū fuit eis ꝙ futuri eſſent eis ſicut
lācee in latibꝰ ⁊ ſudes in oculis ꝑ h̊ eni ſigṫ ꝙ
ꝑimēdi ſūt hoſtes aīe Cōfirmaṫ q̄a malū ē tota
liṫ eradicandū ſed q̄dquid ē ī nobis de malicia
hoſtis illō ē malū g̊ hoſtis ē totaliṫ ꝑimendus ⁊
deſtruēdꝰ. Cōfirmaṫ ſcd̊o ꝑ illō Ie. inouate vob
nouale ⁊ nolite ſedē ſup ſpinas ꝑ qd̊ ſigṫ ꝙ ꝯcu
pia et hoſtis nr̄ dꝫ totaliṫ extirpari. Cōfirmaṫ
tercio ꝑ illō ꝙ hꝫ gloſa ſup illō ꝑdā babilonis
nomē ⁊ reliq̄as ⁊ germē. Nomē ē actꝰ pcti reliq̄e
ſūt ꝓnitates relicte ad peccādū germē autē
ē hoſtis īſequens g̊ hoſtis dꝫ perdi et totaliṫ
intimi ꝑ ieiuniū ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns ieiunādū eſt vſqꝫ ad
defectum nature Ad p̄mam cōcedo maiorē
et minorē et nego conſeq̄ntiā q̄a lꝫ illō q̄d dictū
ē neceſſariū ad ſanitatē neceſſariū ſit nature vt
bene ſit tn̄ aliq̄d ēt notabiliṫ ſenſibile eſt nō im
peditiuū ſanitatꝫ qd̊ non ē neceſſariū nature vti
ſibi bene ſit et illa inṫ id qd̊ eſt īpeditiuū ſanita
tis et id qd̊ eſt neceſſariū ad ſanitatē ē magna
latitudo infra quam decurrit obligatio ieiunii
Ad ſecundam ꝯcedo maiorem et nego mino
rē niſi ſit ſpecialiṫ īiunctū et ad ꝓbationē nego
aſſumptum dꝫ enim facē qd̊ ſibi īiūctū eſt patꝫ
non teneṫ apl̄iꝰ facere ⁊ ita ſi nō plꝰ ſibi iniūgaṫ
q̄ regulariṫ obligat eccleſia ieiunādo nō teneṫ
amplius abſtinē. Et p̄terea dico ꝙ aliq̄d dicitur
neceſſariū dupliciter. Vno° id cuius vſus inter
dictus ꝓ ſemꝑ infert ſenſibile nocumentum na
ture vt vſus vini īcōſuetꝫ et tale poteſt interdici
ꝓ vna die aut duobꝰ. Alio modo id cuiꝰ vſꝰ inṫ
dictꝰ ꝓ ſemel aut ꝓ tempore ꝓ quo iniuncta eſt
abſtinētia infert g̃ue nocumentum nature ⁊ tn̄
dico ꝙ ſi aliq̄d ē tale ab eo non teneṫ ieiunans
ꝓ peccato abſtinere nec rōnale videṫ īponē tale
ieiunium penitenti in foro interiori ſecus ē
autem de foro exteriori. Ad terciam nego mi
norē et dico ꝙ aīa frequenṫ affligiṫ ex ſubſtrac
tione non neceſſarii et maxime īcōſuetis vt ꝑ
expientiā conſtat. Ad quartam concedo aucto
ritatem gregorii ſꝫ dico ꝙ venṫ violenṫ q̄rit nō
ſolū neceſſariū ſꝫ etiā id qd̊ nō ē neceſſariū ⁊ in
ſic violenter q̄rendo nō neceſſariū dr̄ exactor ꝓ
p̄e non autem in querendo neceſſariū q̄a h̊ tri
buitur ſibi ex neceſſitate iuſticie debitū et in h̊
laudatur ſancti ꝙ nō exaudiūt vocē hmōi exactoris.
Ad quintam dico ꝙ venter interdum
eſurit vſqꝫ ad rugitum cū nō deeſt ſibi aliq̄d ne
ceſſariū ſed etiam cū deeſt aliq̄d non neceſſari
um qd̊ tn̄ nō deeſſe cōſueuit. Ad ſextam nego
maiorem ſicut ꝓbatum eſt ſupra cōcluſione p̄ma
⁊ ad ꝓbationē p̄maꝫ nego cōſeq̄ntiā hoſtiū
eni viſibiliū ⁊ corꝑaliū ꝑemptio repſentat nob
ac figurat cohibitionē hoſtiū ſpiritualiū et in h̊
attendēdū eſt ſermonis illius figuratiui vitas
gabaonite enim nō erāt ꝯplātati filiis iſrahel
cōcupiſcentie vō noſtre ſunt nature noſtre com
plantate ⁊ ob h̊ non poſſunt ꝑimi niſi naṫa nr̄a
ꝑimiṫ poterāt autem ꝑimi gabaonite a filiis
iſrahel ipīs filiis iſrahel nō ꝑemptꝫ nō fuit ergo
ꝑimēdi hoſtes ſpirituales ſꝫ cohibēdi q̄a niſi co
hibeanṫ iugiṫ creſcunt et vigorē accipiūt ⁊ mul
tā honeſtis moribꝰ ꝑniciē inferūt. Aliṫ dicenduꝫ
ē ꝙ ꝑ gabaonitas ītelligūt hoſtes ſp̄ales
nō ex inclinatione nature originē habentes ſe

totaliter extnſecus iductos ꝛ tales poſſūt totalr pimi. Ad ſecūdā ꝓbationē cōcedo aн̄s de malo moꝝ ꝛ nego de malo pene ꝛ nego minorē de malo moris mala eni iclinatio ex pͥncipiis ꝯplexionātibꝰ aut ex q̄litatibꝰ corpalibus iducta nō ē malū moꝝ licet ad moralē maliciā iclinet Ad t'ciā ꝓbatōnē ꝯcedo auctoritatē ꝛ ꝯcedo etiā ꝙ malū moꝝ qd̄ ē peccatū actuale dꝫ totaliter extirpare ſꝫ nō ꝓpt' hō neceſſe ē ꝙ mala inclinatio totalit' extirpet' ſꝫ cohibēda ꝛ q̄tū rōnalit' poſſibile ē remittēda. Ad quartā ꝓbationē dico ꝙ illud ītelligēdū ē de ꝑditione i cōſummata vita ꝛ nō i hac ꝑegrinatione faciēda in pͥma eni nec peccatū nec iclinatio manebit nec hoſtis ab hiis liberatos āplıꝰ iſeqt'. Alit' dicēdū ꝙ ꝑdēdū ē nouū peccatū p penitētiā et ꝑdēde ſūt reliqe et ꝓnitates p cohibitionē ꝛ ꝑdēdū ē germē hoſtis īſeqns ꝑ victoriā. Cōt' ſcd̄az ꝯcluſionē arguit' ſic ī veti teſtamēto ieiuniū obligabat abſtinē a veſpe vſq; ad veſpā g' etiā i nouo dꝫ refectio vſꝫ ad veſpā differri cōn̄a tꝫ quia ſtatꝰ noui teſtamēti ē pfectior q̄ ſtatꝰ vetis ꝛ antecedēs ꝓbatur p illd̄ qd̄ hētur Lenitici. xxiii. ſabatū ē affligēs aīas veſtras ꝛ poſtea ſeqtur ꝛ veſpe vſq; ad veſpā celebrabit' ſabata vr̄a. Scd̄o ar' p illud cabilonen̄ ꝯſilii ꝛ recitatur in decret' de ꝯſecra. d. i. c°. ſolent. Solent p̄res q ſe ieiunare putāt in. xl. mox vt ſignū audierit ad horam nonā coēdē q nullatenus ieiunare credendi ſunt q̄ ante manducauerint ſi veſptinū celebret' officiū ꝯcurrēdū ē eni ad miſſas et auditis miſſaꝝ ſolēnibus et veſptinis officiis et largitis elemoſinis ad cibū accedēdū ē. Si v͛o aliquis neceſſitate conſtrictꝰ fuerit vt ad miſſā venire nō valeat eſtimata veſptina hora ꝯpleta oratōne ſua ieiuniū ſoluat. Et ſubiūgit idē de ieiuniis q̄tuor tpm̄ an in ieiuniis etiā q̄tuor temporum circa veſptinas horas i ſabato v͛o ſacto circ̄ noctis iniciū miſſaꝝ ſollēnia ſunt celebrāda ſꝫ ꝯſtat ꝙ nō eſt coēdēdū niſi poſt miſſaꝝ ſollemnia igitur. Tercio auctoritate yſi. libro ſecūdo de ſummo bona capitulo vltimo dicētis ſpnit' ieiunium quod in veſperū repletione reficitur Et iteꝝ ſpernit' ieiuniū quod in veſpū delitiis compenſat' neq; eni reputatanda eſt abſtinētia quam fuerit ventris ſacietas ſecuta ꝯſtat autē ꝙ hic Iſi. non loqtur de repletione p ſecūdā comeſtionem facta, ergo intelligit de repletione facta per pͥmam ergo ſecundum eū hora refectionis tempore ieiunii eſt hora veſptina.

Ad pͥmam concedo antecēdens et nego conſequentiam ad ꝓbationē dico ꝙ pfectio ſtatꝰ non facit vt magis vel diuciꝰ ieiunandum ſit immo opoſitum de ratione enim pfectionis ſtatꝰ ē libertas maior et de ratione maioꝝ libertatis eſt honeꝝ dīnutio. Dico pͭterea cum Thoma ꝙ ſtatꝰ veteris teſtamēti cōpatur nocti et ſtatus noui cōpat' diei ſecundū illd̄ apoſtoli ad ro. xiii. Nox preceſſit et dies ap ꝓpiquat In veteri teſtamēto ieiunabāt vſq; ad noctem non autē i nouo. Ad iſtas omnes auctoritates reſpondet durandꝰ ꝙ iſta ieiunans nō debꝫ coēdē vſq; ad veſpas aut ad horā veſptinā duplicit' poteſt intelligi. vno° ſic ꝙ intelligat' de hora diei veſptina q̄ eſt hora quarta et ſic nuſq̄ obſeruat' qa omnes ieiunantes vt dicit coēdūt. Sextus ſi autē intelligat' de hora veſptina q̄tum ad diuinum officiū ſicut v͛ba ſtatuti videt' ſonare videlicet ꝙ dictis veſpis coēdatur tūc hō melius ſeruatur a ieiunātibꝰ in q̄drageſima qa veſpe in. xl. dicuntur hora ſexta nec comedunt ꝯmuniter ieiunantes in q̄dragema niſi dictis veſpis hec ſolutio q̄tū ad pͥncipalem difficultatē eſt bona ſed non videt' mihi ꝙ illa ſit intentio ſtatuti cuius opoſitum dicit. Nam iudicio meo gracianus ibi incidēt aliter ītroducit auctoritates loquētes de ieiuīo et principaliter eas introducit ut oſtendat qn̄ miſſarū ſolemīa celebranda ſūt et expreſſe habetur ibi ꝙ in ieiuniis quatuor temporum miſſarū ſolēnia celebranda ſunt hora veſpertina vt patet ex textu allegato. Dico ergo ꝙ et ſi fuerit intentio ſtatuentium ꝙ abſtineretur a cibo vſq; ad horā veſpertinam quia tamen illud non eſt nūc moribus vtentium approbatum ideo non obligat videntes autem patres eccleſie nunc ꝙ iſta abſtinēcia eſſet nimium grauis et moleſta et cauſa tranſgreſſionis pro maiori parte vt decretum illud non eſſet omnino inutile voluerunt in quadrageſima ꝙ veſptinum officiū hora ſexta celebraretur et eo celebrato vnuſqſq; refectionem poteſt accipe ꝙ nunc obſeruatur vbiq;. Et p hoc reſponſū ē ſatis ad auctoritatē yſi. tempore eni ſuo obſeruabatur abſtinētia vſq; ad horam veſpertinam ſed hoc vtentiū moribus ſatis rōnabiliter mutatum eſt ne qd̄ inſtitutum eſt ad ſalutē vteretur in pniciem Contra terciam concluſionem arguitur primo ratione Thome allegata eſt deductione predicte concluſionis qua ꝓbat ꝙ ſumenda eſt refectio hora nona. Secundo refectionē ſumē hora nona ꝯueīt miſterio paſſionis criſti ſed cum quis per ieiunium carnem ſuam affligit ſe criſti paſſioni conformat igitur maior patet quia miſteriū paſſionis criſti hora nona completum fuit ergo et abſtinētia nr̄a et carentia cibi eadem hora complenda eſt. Et mior ꝓbat᷑ ꝑ illud Pau. ad gal. v. q xp̄i ſūt carnem ſuam crucifixerunt cum viciis et concupiſcentiis. Tercio arguitur auctoritate Caſſia. collatione ſecunda dicentis. Quod hora nona ē tempus aptum refectioni et ꝓbat qa recēs eſſe ꝑceptio non ſunt ſenſū leuem et tenuem inueniri tam in veſꝑtinis q̄ in nocturnis orationibus vt cū monachus nō ſolū in nocturnis vigiliis verum etiam in ipſis veſꝑtinis ſolemnitatibus leuis acvacuus digeſto iam cibo inueniri poſſit hora nona ſalubrit᷑ ad refectionem inſtituta eſt

Quarto arguitur ieiuniū eccleſiaſticum omnibus iponitur ſed non omnes poſſunt cognoſcere horam ſextam igitur. Quinto nulla v̓tꝰ moralis eodem modo accipit medium quo ad omnes ſed ieiuniū eſt actus v̓tutꝭ ergo non poteſt omnibus ieiunātibꝰ vna et eadem hora aſſignari maior pꝫ quia ꝙ vni eſt multum alteri eſt parum minor ꝓbat᷑ quia eſt ſpecies abſtinētie. Ad primam concedo p̓mum aṅs et primum conſeqn̄s ſed nego ꝙ conſuetudo comedēdi hominibꝰ ſit hora ſexta. i. xii. ſed eſt hora tertia ideſt decima vel ſaltem media hora inter terciam et ſextā. Et in hac ratione Thome forte fundate ſūt antiq̄ conſuetudines nā qbꝰ erat ꝯſuetudo ſumendi refectionem regularem hora nona illi die ieiunii debebāt differre vſqꝫ veſꝑtinam qbus v̓o conſuetudo fuit ſumē hora ſexta rationabilit᷑ diſtulerūt in die ieiunii vſqꝫ ad horam nonā et ex eadem radice q non ſolēt differre niſi vſqꝫ ad terciam in die ieiunii rationabiliter differunt vſqꝫ ad ſextam In iſtis autē nō fit diſtributio ꝑ ſingulis ꝓuinciaꝝ ſed potius ꝑ ꝓuinciis ſingulorum hͦ eſt nō eſt hͦ variandū ſecundum vnius cuiuſqꝫ indiuiduum ꝯſuetudinē ſed ſecundum ꝯmunē cōſuetudinē vnius ꝓuincie vel regionis. Ad ſecundam dico ꝙ argumenta iſta figuratiua non ꝓbant efficacit᷑ niſi id qđ inferūt ex alio paſſu deduci poſſit ⁊ apta diſſilitudo ē nam refectio noſtra in die ieiunii media eſt inter duas abſtinētias q̄rū poſterior multis eſt ḡuior p̓ore et nō ē companda morti criſti q̄ fuit poſtrema eius afflictio ſed potiꝰ crucifixioni que media fuit inter precedentes ⁊ ſequentes afflictiones hec autem crucifixio hora ſexta facta eſt ſecūdū illud Hora ſexta iheſus ē cruci ⁊c̄ qa gꝰ vt dicit miſteriū paſſiōis xp̄i ꝯpletum eſt hora nona ⁊ afflictio ieiunii nō ē in refectionis horā completa cum poſt eā ſupſit aliā abſtinentia et alia afflictio ideo hec hora non ita congruit miſterio paſſionis chriſti ſicut hora ſexta. Ad terciam dico ꝙ caſſianus loquitur de refectione regulari et nō de refectione ieiunii loquitur etiam de refctōne monachorum Et non vniuerſalit᷑ de refectione omniū et ſi loqueret᷑ de reſectione cōmuni omnibꝰ ⁊ in die ieiunii dico ꝙ ſententia eius non eſt moribus vtēcium ap ꝓbata ideo nō obligamur eam ſeq Eſt tamen mihi difficile videre de qua hora nona loquatur accipit᷑ enim hora nona aliqñ ꝑ vna xii. horarū q mediat inter octauam et decimā aliqñ vero accipit᷑ ꝑ altera ſepē horaꝝ q̄ mediat inter ſextam et veſꝑtinam horam. Si intelligat de hora nona ſecundoͦ q̄ eſt hora ſecunda poſt meridiem tunc ratio ſua defficit quia ſi reficiamur illa hora non erit facta digeſtio cibi hora veſꝑtina et ita tunc non habebimus ſēſū tenuē ⁊ leuē tam in orationibus veſꝑtinis q̄ matutīs ſi itelligat de hora nona p̓ͦͦ tūc hͦ videtur difficile cum ex ꝯſuetudine ſaltem q̄ nunc currit non fiūt miſſaꝝ ſolēnia celebrata etiam apud monachos ſed forte tunc illꝭ alia fuit conſuetudo q̄ in monachis ratōabilis videt᷑ propt᷑ matutinas horas quas media nocte decantant et forte poſt matutinas decātatas vigiliis ⁊ orationibus aut lectioni et nō ſōpno indulgebant

Ad quartam dico ꝙ licet non omnes cognoſcāt horam ſextam certitudinalit᷑ ⁊ īdiuiſibilit᷑ cognoſcūt tñ ōnes ꝯiecturaliter et ꝑ groſſā eſtimationem quod fit cum nō eſt diſtantia notabiliter ſenſibilis ab hora ſexta. Ad quintam dico ꝙ licet nulla virtus moralis eodemͦ accipiat medium quo ad omnes poteſt tamen aliquam circunſtantiā medii eodem modo accipere quo ad omnes ⁊ maxime cum circunſtantia talis eſt ꝙ non notabilit᷑ deficit reſpectu robuſtiorum nec notabiliter excedit reſpectu debiliorum quia ergo comunis hora ſumendi refectionem eſt hora decima ideo cum differatur tempore ieiunii vſqꝫ ad ſextam competenter aſſiguntur robuſti neqꝫ notabilit᷑ grauātur debiliores. Quod ſi aliquibus vel propter etatem vel propter infirmitatem in magnū grauamē cederet eſſet cum eis diſpenſandum de ieiunio vt dicit beatus thomas.

¶ Veritur quarto Vtrum omnes ad ieiunia eccleſie teneātur? Arguit᷑ ꝙ ſic precepta dei obligant omnes ergo ⁊ prece-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ꝑta ecclesie consequentia tenet ꝑ illō luce decimo qui vos audit me audit. In oppositū est ꝯis consuetudo. Notanduʒ ꝙ vt dictum est sup̄ ieiunium non habet ex se bonitatem sed tantū ratione puritatꝭ mentꝭ quam ecclesia intendit īducē mediante ieiunio Ieiunium enim et abstinentia non dicunt precise regularem temperantiam ad quam omnes teneꝛ sed aliqͩ regulari abstinentia arctius. Sit igiꝛ prima conclusio non omnes ad ecclesie ieiunia tenentur. ꝓbaꝛ Nullus cui obseruatio ieiunii quantū est ex conditione persone distractiua vel impeditiua est a puritate mentis ad ieiunium teneꝛ ſʒ multi sūt quibꝰ obseruatio ieiunii q̄tū est ex ꝯditione eoꝝ distractiua est vel īpeditiua a puritate mentis ergo tales non obligantur ad ieiunia ecclesie maior patet quia ieiunium non habet bonitatem nisi secūdū ꝙ ordinaꝛ ad puritatem mentis ita ꝙ in ipso ꝓprie non est puritas sed q̄dam ad ipsam puritatē vtilitas minor ꝓbatur nam infirmis non valet ieiuniū ad puritatem mentis sed nocet vires enim īfirmorum prostrate sūt ex īfirmitate quare si ad huc ieiuniis ꝓsternerenꝛ ita indisponēꝛ corpus/ vt eo anima vti non posset ad op̄a illa que exigit mētꝭ puritas. Scđo nullus obligatus ē ad ieiuniū quē ieiuniū ipsū natū est īpedire ab iis q̄ sibi de necessitate salutꝭ īcumbunt ſʒ multi sunt quos ieiuniū natum est impedire ab hiis q̄ sibi de necessitate salutꝭ facienda incūbūt igiꝛ tales nō obligāꝛ ad ieiuniū maior est manifesta qa cū lᵒ ꝙ qs omittit ea q̄ facē teneꝛ de necessitate salutꝭ non stat puritas mentis minor pʒ quia īfirmus ꝑ ieiuniū īpeditur a debita alimētione corꝑis sui Nā debita alimentio corꝑis infirmi exigit vt nō multum cibū simul assumat et frequentius sumat ꝓpť vires debilitatas que paꝝ possūt digerē et ad sic alimētādū corpus suum teneꝛ de necessitate salutꝭ alioquin essʒ homicida sui et maxime cū hoc ē sibi a peritꝭ indicatum infirmitas etiam est talis aliq̄n vt cogatur paciens preuenire horam consuetā refectionis ꝓpť parocismos egritudis q̄ aliq̄n vna hora aliq̄n alia accidunt. Tercio nullus obligaꝛ ad ieiuniū ecclesie in quo ꝓpť ꝯditiones vel circunstantias ꝑsone ieiunare ē opus heroicuʒ ꝯmunem hoim facultatē excedēs sed ita ē ꝙ i multꝭ ꝓpť ꝑsonaꝝ ꝯditiones et circunstātias ieiunare esset opus heroicū et ꝯmunē hominū facultatem excedens g̃ tales nō obligāꝛ ad ieiuniū maior patet quia ecclesia precipiēdo omnibus ieiunium et totiens in anno vt puta in quatuor anni temporibꝰ in q̄dragesima et vigiliis magnarum solemnitatū nūq̄ intendit precipe aliqͩ omnibus qͦd ꝯmunē hominium facultatē excedēt minor patet de multꝭ de q̄bus diceꝛ i ꝯclusionibus sequētibꝰ. ꝑ hanc autem ꝓbationē itēdo ꝙ vbi etiā ieiuniū nō essʒ puritati mentꝭ nocituꝝ si tñ ex conditione ꝑsone aut ꝑuata complexione esset ei tam difficile ieiunare ꝙ in eo excedēt cōmunē facultatem hominū nō credo ꝙ ecclesia eum ⁊ similes vnq̄ intēderit obligare ad ieiuniū. Scđa ꝯclusio Quicunqꝫ aut ex cōplexione aut ex accidēti aut nō multū cibuʒ et substētamētū debite sufficiens simul sumere aut nō diu carē cibo possūt ii nō obligāꝛ ad ecclesie ieiunia pʒ tū ꝑmo qa in talibꝰ ieiuniū potius nocet q̄ ꝓdest puritati mentis tū secūdo qa tales ꝑ ieiuniū īpediunꝛ ab iis q̄ de necessitate salutꝭ agēda icūbūt tū tercio quia vbi etiā nullum hoꝝ contingēt ieiuniū tñ in eis esset maxime in sanis heroicū ⁊ communem nature facultatem excedēt. Ex hac ꝯclusione īfero Quot egroti/ senes/ vehemenť colerici et quoꝝ naꝛa est notabiliť debilis nō teneꝛ ad ecclesiastica ieiunia de iis quoꝝ natura est debilis pʒ quia si sumerent vna vice q̄tū sufficeret ad alimentationem nature ꝑ spaciū .xxiiii. horaꝝ absorbereꝛ calor naturalis ⁊ mortis aut grauis īfirmitatꝭ periculo exponereꝛ De senibꝰ ptʒ quia in hiis est debilitata natura ⁊ calor multū exiguus De vehemēť colericis ptʒ quia tales sūt multi caloris ⁊ ꝑue humiditatꝭ et ideo non possunt diu carē cibo sine ꝑiculo egritudis. De egrotꝭ ē adūtēdū ꝙ q̄uis naꝛa nō sit ad huc debilitata ꝑ egritudinē vt tñ magis resistat egritudini ꝑseruanda est a debilitatione et ideo nuťenda est sufficienť nec tamē cibo oneranda est ꝑ dificile autem esset in ieiunio nutrire sufficienť egrotū nec tñ naturā onerare cibo. multa sunt ergo ꝓpť q̄ egroti ablati sūt ab ecclesiasticis ieiuniis. vnū nature debilitas cum scʒ iamvis morbi adeo ꝯ̄ naturam inualuit vt vires eius notabiliter diminuerit. secundū preseruatio contra huiusmodi debilitatē nature qͦd fit alimentando frequenter sed parum vice q̄libet. terciū prostratio appetitus ratione cuius cibi vlus sufficientꝭ ad sustētationē nature pro hic naturali esset nimis onerosus vna vice et g̃uamen notabiliť nature inferret. Quartum paroxismoꝝ et accessionum varietas et lōgitudo propter quam oportet nutrire naturam per certū tempus ante paroxiſmum vt melius reſiſtat. Quintum ſpeciale eſt in qbuſdã egritudinibus q̄ nõ euacuatione/ ſed repletione potius curande ſunt vt in febri q̄ cauſꝰ dicit̃ q̄ ſm ypocratē quarta p̄te anphoriſmoꝝ cauſat̃ ex eo ꝙ q̄dam venule ꝑ longum ieiuniũ aut fortem ſolem aut longam deambulationeꝫ aut diuturnam ſitim aut comeſtionē ſalſoꝝ euacuate bonis humoribꝰ malꝭ replent̃ ꝯ̄ quam egritudinē cõſulũt periti medici ꝙ eger nõ abſtineat ſed edat et bibat q̄tũ potīt quam febrem ego aliqñ paſſus mirabar ꝙ per abſtinentiã augebat̃ ſine v̓o abſtinētia minui videbat̃ alteriꝰ autē nature eſt febris quã cauſonē appellãtꝙ autē egritudo excuſet a ieiunio pꝫ ꝑ Grē. in regiſtro q patienti vomitũ ſanguis nõ ſolum relaxat ieiuniuꝫ ſed ꝓhibet ita marino epõ rauenne ſcribens venientes qdã rauannates hoīes g̃uiſſimo me merore percuſſerũt q fraťnitatē tuam retulerunt de ſanguinis vomitu egrotare. Ex quare et ſollicite et ſigillatī eos quos hic doctos lectione nouimus medicos fecimus requiri et quid ſinguli ſenſerint quid ve dictauerit ſanctitati veſtre ſcriptũ miſimus qui tamē qetũ et ſilentiũ ꝑ omnibus dictãt et infra propťea nec hortor nec admoneo ſed diſtricte ꝑcipio vt ieiunare mīme p̄ſumas quia dicũt me dici huic moleſtie valde eſſe ꝯ̄rium niſi forte ſi grãdis ſollēnitas exigit quinq̄ꝫ in anno vicibus concedo. Ex quo patet ꝙ nõ ſolum ieiuniũ ratione egritudis cadet in ꝑmiſſione ſed etiã ieiuniũ ipſum cadit aliquãdo in ꝓhibitione ⁊ aliqñ ĩ ꝑmiſſione nõ reputauerũt enim patres noſtri aliquid eſſe vtile ad puritateꝫ mētis ꝙ non niſi cum detrimento notabili corporis ꝑfici poteſt. Infero ſecũdo ꝙ nõ ſolum nature debilitas aut egritudo q̄ actualr̃ inē excuſat a ieiunio ſꝫ etiã illa q̄ v̓iſimilit̃ ineſſet et cauſaret̃ ꝑ ieiuniũ. Exemplum huius titius ē ſanus et validus nũc ſꝫ ſi ieiunaret efficeret̃ ĩfirmus vel debilitaretur notabiliter. Dico ꝙ talis excuſatus eſt a ieiunio ſi veriſſimile ſit expitoꝝ iudicio ſibi h̃ euēturꝝ. Probatur tale ieiunium notabiliter et ſenſibilit̃ nocet bone diſpoſitioni corporis ergo tale ieiunium eſt irrationabile cõſequentia ē nota et añs pꝫ ex caſu. Nã ſi legiſlator ieiuii eſſet preſens ipſe declararet nũq̄ ſe voluiſſe obligare tales. Secundo Quidquid in exiſtens excuſet a ieiunio illud ſi per ieiunium veriſimiliter ſit futurum excuſat a ieiunio igitur añs patet quia nullus tenetur propter legē de ieiunio ſubire condicionem per quam iudicio omnium ſit impotens ad opus illius legis conſtat eniꝫ ꝙ ſi ex complexione vel ex alia q̄uis qualitate ego ſim ſic diſpoſitus quia ſecundum iudicium peritorum medicorum aut per experientiam certam ego ſciam ꝙ per ieiunium ego ſum venturus in febrē difficilis curationis recta rõ dictat mihi ꝙ ego non debeo ieiunare eadē ratio eſt ſi ieiunãdo propter complexionem aut aliã q̄litatem ego incurrerē notabilē indiſpoſitionem puta notabilitatē moleſtiam vel inhabilitateꝫ ad cultũ diuinum et ad alia bona opera in talibus enim ieiunium non valet ad puritatē mentis imo potius eſt impuritatis operatiuum.

Tercio in omni tale ieiuniũ eſt heroicũ opꝰ ꝯ̄ē ſcꝫ nature facultatem excedens ſed eccleſia nõ intendit homines obligare ad ieiunia heroica quia talia cadunt tantum ſub conſilio igit̃.

Aduertendum tñ ꝙ ea que dificultãt hominē ad opus ieiunii ſunt in duplici differentia q̄dã ſunt q̄ ideo p̄ciſe difficultant quia inclinãt voluntatem vel appetitum ſenſitiuum ad oppoſitum ieiunii ſic tamen ꝙ in eis per ieiunium non inducuntur indiſpoſitiones alique corporales puta nec nature debilitas nec egritudo nec afflictio aliqua corporalis ſenſibilis ⁊ notabilis ſicut contingit in aſſuetis ad ingluuiem et ad opera ventris in talibus enim inducunt̃ ꝑ frequentes operationes habitꝰ mali et noxii mores et aliq̄ qualitates corporales inclinãtes vehement̃ ad oppoſitũ ieiunii et de talibus dico ꝙ nõ excuſant̃ a ieiunio. Alia ſunt que difficultant opus ieiunii ꝓpť malas diſpoſitiones quas nata ſũt facē in corpore et iſta ſunt duplicia quedã ſunt q̄ conſiſtunt in complexione naturali aut aliis q̄litatibꝰ corporalibus ſine culpa inductis alia ſũt q̄ conſiſtunt in qualitatibus vel in diſpoſitionibus culpabiliter inductis de primis videtur eſſe certa que dicimus de ſecundis etiam videtur mihi vera Nam egrotus aut nature debilis q̄uis debilitatē illã vel egritudinē ꝑ culpã ſuã ĩcurrerit puta ex nimio potu aut ex nimio coitu nihilominꝰ tñ excuſatur a ieiunio hmōi tñ q̄litates ſũt duplices q̄dã ſũt q̄ nõ ſũt auferibiles vľ ſimplicit̃ vľ niſi dificilime. alie ſunt q̄ ꝑ ꝯ̄ria cõſuetudinē aut ꝑ certos cibos ⁊ potꝰ aut per alr̃ opatõẽs oppoitas eis ĩťdũ ēt mľto faciliores q̄ ieiuniũ ſũt auferibľes ⁊ de talibꝰ dico ꝙ licꝫ nõ teneant̃ ad ieiunia cũ hmōi q̄litates ſũt videt̃ tñ teneri laborare et niti paulatĩ auferre hmōi q̄litates ſuppoſitoꝙ nullã indiſpõeꝫ aĩe l̄ corporis ſic aufferendo conſequant̃. Tercia cõcluſio quibuſcūꝗ vel ꝓpť penuriam alimentoꝝ vł ꝓpť ḡuitatem laboris q nō poteſt rōnabiliter nō ſalumi non ſufficit vna refectio ī die ſic ſcꝫ ꝙ vna tantū vice refici in die excedens in eis cōmunē hominū facultatē excuſāť a ieiunio patet quia vt freq̄nť dictum eſt eccleſia nō intendit ꝑ conſtitutionē ieiunii aliquos obligare ad opa cōmunē facultatē hominū excedentia. Que talia ſunt ſcꝫ ratione circunſtantiaꝝ ꝙ pauci ſuperarent et multi ſuparēť: ex iſta concluſione inferť ꝙ pauperes ꝓ dieb⁹ illis ꝓ qb⁹ nō habent hora ꝯpetēti ſufficientia alimēta ad eoꝝ ſuſtentationem nō tenentur ad ieiuniū ꝓ aliis vō tenētur qa nihil eſt qđ eos excuſet inferť ſecundo ꝙ peregrinantes q comode pegrinationē differre non poſſunt non tenentur ad ieiunia eccleſie. Patet qa pegrinatio eſt de laborib⁹ q dicti ſūt ⁊ maxime in hiis quos labor vehemēti⁹ affligit. infertur tercio ꝙ curſores et nūcii q hec rōne officii vel famulat⁹ et ſeruitii exercent excuſanť a ieiunio ꝓ tempore quo labori vie dant operā nō autem pro tempore quo in domibus ſuis vł dominoꝝ ſuoꝝ q̄eſcūt. infertur quarto ꝙ agricole et alii manualiter opātes ⁊ maxiē quoꝝ labor eſt ḡuis ḡuitate dicta excuſāť a ieiunio ⁊ hoc ē certū ſi ieiunādo nō poſſūt ſufficiēť laborare vt victū ſufficientē acq̄rant pro ſe et familia ſua. Si autem eſſent diuites aut cum minori labore poſſent ſe et familiam ſuā alere ſecūdū ꝯdecentiam ſui ſtatus tūc nō tenēť ad talē laborē et ꝑ ꝯſeq̄ns non eſſent excuſati a ieiunio intentio enim maioꝝ lucri nō excuſat et ideo q locāt opas alioꝝ et ſciūt qđ ieiunādo min⁹ laborant nō debēt eos inducē ad hͦ ꝙ ieiuniū frāgāt ſed poſſunt minori ꝓcio eoꝝ opas locare niſi forte vt dicit Thomas eſſet cauſa neceſſaria q̄ feſtinantiā opis ꝓ quo laboratur expoſcat nō credo tñ ꝙ illi peccēt q nolūt eos tanto precio locare quanto locarerēt ſi nō ieiunarēt et maxiē ī caſu dicto qa ſi velit ſentire vtilitatē ſui ieiunii hͦ dꝫ appetē cū detrimēto ſuo ⁊ nō cū īcomodo alieno. Infero quito ꝙ mercatores qb⁹ labor vie pro ꝯpādis mercib⁹ ē ḡuitate ſuꝑdicta ḡuis ſi eos ad iť tēporib⁹ ieiunioꝝ ſuſcipiēdū neceſſitas ſui ſtat⁹ īpellat excuſāť a ieiunio dixi ſi eos quia ſi tātūͦ ſuſcipent hmōi iter cauſa maioꝝ lucri ita qđ ſine hͦ poſſent ſufficienť alē familiā ſuā ſtatū mercantie ſine notabili dīnutiōe exercere / aliena reſtituere / et ſua repetē ſicut contingit ī nūdinis in qbus mercatores mercatoribus credita aliena ſoluūt tunc eū nō videť excuſari ſed ſi eſſet neceſſitas ſuꝑdicta excuſarenť. Infero ſexto ꝙ mulieres pregnantes ⁊ nuťces excuſantur a ieiunio. Patet qa ſi non reficiātur niſi vna vice tunc vel non recipient alimētū ſufficiens pro nutritione ſui et fet⁹ vel pueri vel ſi ſuſcipiāt alimentū ſufficiēs tūc ḡuamē ſue nature notabiliter inferūt. Eſt etiā ī ꝑgnātib⁹ ſpecialis rō ꝓpť ſubita inordinata ⁊ varia deſideria q̄ aliquādo ſunt ita intenſa ꝙ niſi ſatiſfaciāt appetitui eoꝝ īminet fetui ꝑiculū. Ex iſtis ptꝫ ꝙ penuria alimenti tales excuſat a ieiunio non qdē penuria q̄ careant alimentis quia ſtat qđ habeant ſꝫ penuria vtendum quia non poſſūt vna vice ſic refici vt ſufficiat nutricioni ſue et fetus aut pueri.

Quarta cōcluſio quibus ꝓpter grauitatē laboris ad notabilem vtilitatem publicā etiā voluntarie aſſūpti non ſufficit vna refectio in die ii excuſādi ſūt a ieinnuo. Patꝫ de ꝑdicatore vͥbi dei qui inťdū ꝓpť cōplexionē et laborem ſimul nō poteſt ſimul ieiunare ⁊ ꝑdicare nam quāuis ꝑdicatio ſit ab eo voluntarie ſumpta qa tamē nō eſt ſuſcepta ꝓpť vtilitatē priuatam ſed publicā ideo melius videtur eſſe ꝙ ſi non poſſit vtrunq̧ ferre ꝙ relaxeť ieiuniū ſibi q̄ ab officio ꝑdicationis deſiſtat imo ſi ꝑdicator ſuſcipet eā ꝓpť ꝑuatum commodum partialiter ita tamen ꝙ niſi ei incumberet non haberet vnde comode viueret vel tunc pro tempore illo pro quo pauperes ꝑdicatores ſibi ipſis ꝑdicando per quadrageſimam aut per aduentū prouidere ſolent etiā viderētur excuſari a ieiunio. Patet ſecundo qa predicando cum ſequitur predicator in ſe finē quem eccleſia vult fideles ieiunando conſequi Sed quid dices ſi labor ille ſit voluntarie aſſūptus et ad priuatam vtilitatem ſicut contingit de peregriatione voluntarie aſſumpta Reſpondeo ꝙ talis aſſumens peregrinationem huiuſmodi niſi interuenierit conſenſus ſuperioris non poteſt ſe eximere a ieiunio. Sed dico ꝙ ſuperior veriſimiliter cognoſcens peregrinationem illā ſuſcipi ex pia et honeſta cauſa poteſt commutare ieiunium in peregrinationem et per peregrinationem eum ab obligatione ieiunii abſoluere maxime quia peregrinatio et ieiuniū eodem modo in finem ab eccleſia ordinatum tendūt ſcilicet ī afflictionē perſone et edomatōnē carnis et ſcđm hͦ pōt expoī durandus q negat ꝑegrinatōnē volūtarie ſuſceptā excuſare a ieiunio Ex qb⁹ ptꝫ ꝙ ꝑdicatores vͥbi dei lectoꝛs publici q cū labore ꝑdicādi ⁊ legēdi hͦ abſtinētiā ferre non poſſunt excuſādi ſunt a ieiunio. Ideꝫ dico de regēte artiū c⁹labor eſt multū ǧuis. In iſtis autē eſt vna ſpecialis rō qa ſi ſumāt cibuꝫ vnavice paulo habūdātiorē ꝓpt varios fumos aſcendētes reddunt᷑ ōnino indiſpoſiti ⁊ ad ſtudium ⁊ ad opus docēdi q̃re nō poterūt laudabilit̄ ꝑficere ſuſceptū vel ꝑdicādi vel docendi op⁹

Quīta cōcluſio illi q nō poſſūt ratōne officii aut famulatus ſine int̄miſſione ſimul hora cetorū refectōem ſumere ⁊ ſi nō excuſant᷑ a ieiunio illa tn̄ īt̄miſſio facta ex neceſſitate ſeruicii: nec ī aliis ad h̄ ncītaꝗ cibi deguſtatio nō ſoluit ieiuniū. Pꝫ ꝑmū quia nō eſt labor mēſe taꝫ grauis vt a ieiunio excuſare ſufficiat. Scðm pꝫ qa niſi licerꝫ eis refectōem int̄mittere ⁊ iteꝝ inchoare ieiuniū magis grauaret eos ⁊ maiorē moleſtiam eis inferret ⁊ afflictōem quā regularit̄ intēdat ecclia īferre ꝑ īſtitutōeꝫ ieiunii: g̊ vel excuſādi ſunt a ieiunio vel int̄miſſione varianda eſt eoꝝ refectio: ſed ſcðm ē cōueniēti⁹ ꝑmo: igr̄ Vn̄ eis totū tps qȯ currit ab inchoatōe mēſe dn̄orū vſq̄ ad finē menſe ſeruitoꝝ currit eis ꝓ tpe refectōis eo ꝙ refectio eorū freq̄ntē int̄pollatōem habꝫ. Terciū patꝫ de cocis ⁊ ſcutiferis dn̄oruꝫ quib⁹ incūbit guſtatio cibi ꝓpter cautionē a veneno/ ⁊ volūt nōnulli ꝙ ſi cum dn̄is ꝓpt aliquaꝫ cauſā ſit de eſu carniū diſpēſatū ꝙ lꝫ eis guſtū carniū facē ſine ſolutōe ieiunii meli⁹ tn̄ eſſet ꝙ cū petit᷑ diſpēſatio ꝓ vno peteret᷑ etiam pro alio

Sexta concluſio cum per aliquam circunſtātiam excuſatio a ieiunio in coēm ꝯſuetudineꝫ ducta eſt non tenetur quis qui certus eſt ſe eadem circunſtantia circunſtantionatū ad ſuperiorem recurrere vt ſecum de ieiunio eccleſie diſpenſetur. Patet quia conſuetudo eſt optima interpretatrix legum et inſtitutionū eccleſiaſticarum. Secundo ſi eſſet ꝑcepto eccleſie de ieiunio addita exceptio illius circunſtantie non tenetur ſic circunſtantionatus recurrē ad ſuperiorem vt ſecum diſpenſaretur ſed cōſuetudo cum lege equiualet legi ſic limitate igr̄ nō tenet᷑ tenet᷑ igitur recurrere ad ſupiorem cum excuſatio per talem circunſtantiā nundū eſt inducta in ꝯſuetudinē vt ſi non eſſet cōſuetum ꝙ mulieres pregnantes abſoluerentur a ieiunio. Secundo tenētur recurrere ad ſuperiorem cū probabiliter dubitat quis an ſit illomodo circunſtantionatus et aperire coniecturas quas habꝫ et opinionem ſapientum. Probatur iterum concluſio auctoritate. Tho. dicentis ꝙ ſi cauſa ſit euidens non eget recurſu ad ſuperiorē ſi āt ſit dubia debet ad ſuperiorem recurrere ꝯſtat autem ꝙ cā non eſt euidens niſi certū ſit ꝙ perſona ſit circumſtantionata. et ꝙ excuſatio propt illam circunſtantiam iam in conſuetudinē adducta ſit ⁊ maxime ſi eſt de caſibus frequenter emergentibus. ꝙ ſi non eſſet de caſibus frequēter emergentibus et tamen certum eſſet eum ꝑ talem circunſtantiam excuſari non teneretur et maxīe vbi in pari aut minus excuſante circunſtantia eſſet excuſatio in conſuetudinē inducta. Omnis autē excuſandi ratio fundatur ī quatuor regulis generalib⁹. Pr̄ia eſt eccl'a īſtituēdo ieiunia non intēdit ꝙ per obſeruationē eorū afferatur corpori detrimentū. Scða eccl'a nō intēdit ꝙ obſeruatio ieiunii v̉tat᷑ ī detrimentum ſaluꝗ eterne. Tertia eccl'a non ītendit ꝙ ꝑ obſeruationem ieiuīoꝝ anima aliquā malam indiſpōem conſequatur quia que ad ſalutē tam aīe q̃ corporis inſtituta ſunt non debent ꝯ̃ ſalutem militare. Quarta eccl'a huiuſmodi ieiunia inſtituendo non intendit obligare aliquem ad aliquid quod cōem hominū facultatē excedit et ideo cum propter aliquam circunſtāciam ieiunium eſt tam difficile ꝙ in pluribus homīes ſic circūſtantionati trāſgrederēt᷑ ⁊ pauci adimplerent tūc opus ieiunii ī illo caſu debꝫ cōem facultatem hominū excedere. Sꝫ q̄rit᷑ de pueris quid dicēdū ſit. R̄n̄r ꝙ pueri ꝓpter neceſſitatē augmēti indigēt multo cibo qa et nutritiuo et auctiuo ꝓpter etiam fluxū nature in eis q eſt maior q̃ in viris ⁊ quia ꝓpter debilitatem caloris nō poſſūt totū illū cibū ſumere paterentur notabl'e det̄mētū ꝑ ieiuniū frequētatū ſunt tn̄ paulatī aſſuefaciēdi ad ieiuīa puta ī q̄drageſīa ieiunā° bis aut ter ſꝫ nō tenēt᷑ niſi p⁹ t̄tium ſeptenariū ānoꝝ. Hec ratio ſaꝗ bn̄ ꝯcludit de ieiunio quadrageſimali qȯ nimis eos lederet ſꝫ non concludit quin ſint obligati ad ieiunia q̄tuor temporum et maiorum ſolemnitatum. qȯ ꝓbatur ſecundum iſtos bonum eſt ꝙ aſſueſiant ad ieiunia ieiunando bis aut ter in quadrageſima ſed hoc non eſſet bonum nec ad hoc inducendi eſſent ſi ſic aſſueſcendo nature eoꝝ ǧuamen inferrēt g̊ binum aut trinum ieiuniū in q̄tuor aut q̄nq̄ ſeptimanis āni nō affert eis notabile detrimentū g̊ nulla cauſa eos excuſat a ieiuniis q̄tuor tēpoꝝ. Querit᷑ ꝓpt'ea de vxoribus an ꝓpt ꝓhibitōnē viroꝝ debeāt dimittē eccl'aſtica ieiunia. Reſpōdet᷑ ꝙ voluntaria ieiunia dn̄t dimittere ꝓpt ꝓhibitōnē viroꝝ ⁊ maxiē vbi nō dimittendo diſcordia oriretur inter eos que maxīē fugiēda ē de ieiuniis autē eccl'ie dico ꝙ l' ꝓhibitō viri fūdat᷑ in aliquo eoꝝ que excuſant.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

a ieiunio vt ſi mulier ſit p̄gnans aut nature debilis aut egrotet ⁊ tūc dico ꝙ ipſa teneť dimittere ieiuniū ꝓhibēte viro niſi de oppoſito ſibi cōſtꝫ manifeſte aut ꝓhibitio viri eſt mē volūtaria et ī nllo p̄dcōꝝ fūdata ⁊ tūc dico ꝙ nō dꝫ dimittē ſꝫ potius dꝫ obedire eccłe q̄ marito. Adūte tn̄ ꝙ in multis caſibꝰ teneť mulier dimittere ieiunia eccłiaſtica viro ꝓhibente in quibꝰ nō teneť viro nō ꝓhibēte. Vnꝰ eſt vt ſi mulier non pendat tm̄ famulatū viro cū ieiunat q̄ cū nō ieiunat. Alius ſi vir ꝓpter ieiunia vxoꝛ ſentiat eā nimis frigidā ⁊ minꝰ aptā ad venerea et videat ex hͦ occaſionē adultͥi ſibi oriri aut eꝯ ſi ipē velit cōtinentiꝰ viuere in .xl. ⁊ nihilominꝰ ꝑcipiat ꝙ vxor ꝑ ieiunia ſit ad luxuriā inflāmatior videť ꝙ mulier ꝓhibēte viro debeat dimittere eccleſiaſtica ieiunia: cōſulerē tn̄ ꝙ hͦ facerꝫ ꝑ cōſiliū prudentū ⁊ eoꝝ quibꝰ cōpetit in ieiuniis diſpenſatio. ꝙ autē debeat dimittere pꝫ qa vt dcm̄ eſt ieiuniū nō hꝫ bonitatē niſi ſm̄ qꝺ ordinatur ad puritatē mētis ſꝫ ī dcō caſu ieiunia ſūt ꝯ̄ria puritati mentis ⁊ in ſalutis diſpendiū vt cōſtat Ex eodē etiā ptꝫ ꝙ q regulariť ꝑ ieiunia ſe mlťo magis iclinatos ad grauia pctā ſentiūt ſic tn̄ ꝙ ieiuniū ſit cā hꝰ iclinatōis a ieiuniis eccłe ſūt excuſādi ſꝫ in hͦ multū cauenduꝫ eſt ne nō cā ꝑ cā ſumať. Vn̄ cōſiderandū eſt vtrū ieiuniuꝫ ſit cā totalis illiꝰ inclinatōis vel ꝑtialis ⁊ vtruꝫ qs ieiunādo poteſt faciliter obſiſtere inclinatōi et eam īpedire ⁊ eam deſtruere totaliť aut nō. vtrū preťea ſit notabiliť maior inclinatio cuꝫ ieiunio q̄ ſine ieiunio qa gͦ poteſt cōtingē ꝙ ieiuniuꝫ nō eſt cauſa illiꝰ inclinatōis: aut ſi ē cā nō eſt cā niſi ꝑtialis ⁊ cū ieiunio cōcurrit alia cauſa faciliť auferibilis pōt etiā cōtingere ꝙ inclinatio eſt multū remiſſa. Et ꝙ ieiuniuꝫ q̄uis ſit cā naturalis iclinatōis p̄t tn̄ eē cā meritoria oppoſite inclinatōis ideo nō debꝫ qs ex ꝓpria ſententia dimittere ieiunia ꝓpť hāc cāꝫ ſꝫ dꝫ hr̄e recurſū ad ſupiorē ⁊ expoſitis ōnibꝰ q̄ mouēt euꝫ ad dimittendū cōſilio ⁊ auctē eꝰ vti. Et ſi dicas ꝙ inclinatio nunq̄ eſt in diſpendiuꝫ ſalutis niſi cōſētiēte volūtate qui ꝯſenſꝰ eſt mere lib̄ ⁊ in poteſtate voluntatis gͦ hec iclinatio vehemēs ꝑ ieiuniū cāta ñ ē excuſatia a ieiunio. Ad hͦ rn̄deo negādo ꝯñam qa ieiunia nō ſolū inſtituta ſunt ab eccłia ad ſatiſfaciendū ꝓ peccatis ſꝫ pͥncipaliꝰ ad macerādū carnē vt reddať aptior ad obediendū aīe qꝺ totū ſit vt minuanť inclinatiōes ad pctā q nō ledūt animā niſi cōſentiente volūtate: ſi gͦ inueniať ꝙ ꝑ hmōi ieiunia augētia tales inclinatōes ꝓpter forte ꝑticularem cōplexionē alicuiꝰ aut alias circūſtātias videť eē rōnabile ꝙ prelatus cui cōſtabit de v̓itate huiꝰ abſoluat iſtū a ieiuniis eccłe. Nā ſi legiſlator ſciuiſſꝫ ꝙ r̄aritoēs paſſi fuiſſēt malaꝝ inclinatiōm augmentū cum vidiſſet ea eſſe nociua puritati mentis potiꝰ ꝓhibuiſſet ieiunare q̄ precepiſſet. Hec dico vbi nō eſſꝫ ſpes ꝙ ꝑ cōſuetudinē ieiunandi qs hmōi inclinatōes tollere poſſꝫ aut aliomō ideo prelatus hr̄et temtare circa ipſū anq̄ eum a ieiunio abſoluerꝫ. Sed querť de intemꝑatis q per longā ⁊ diuturnā intemꝑantiā acqſierūt in ſeipſis mores ⁊ hitus vehementiſſime in oppoſitū ieiunii iclinantes adeo ꝙ ieiunare eſt eis ſup̄ cōem facultatē hoim an tales ꝓpter hāc circūſtātiā excuſādi ſūt a ieiuniis eccłaſticis Videť ꝙ ñ qa hmōi icliatiōes ex culpa ſua acqſierūt: gͦ nō excuſāť tales alias qs ex culpa ſua r̄portarꝫ comodū. Pro declaratiōe dubii dico ꝓbabiliť ⁊ ſine aſſertione pͥmo ꝙ ſi illi qui inſtituerūt ieiunia ſciuiſſent ōnes hoies eſſe tā vehementť inclinatos in oppoſitū ieiunii ſiue iclinatio ex culpa ſiue ſine culpa fuiſſet inducta nō iſtituiſſent tantā multitudinē ieiuniorum. Patꝫ qa vt dcm̄ eſt eccleſia ꝑ ieiunia que regulariť iſtituit nō intendit obligare fideles ad opus heroicū qꝺ ſcꝫ cōem nature facultatē excedit. Ptꝫ ſcꝺo qa in tali caſu iſtituere ieiunia tā freq̄ntia nō ē aliud q̄ laqueū t̄nſgreſſiōis et dānatōis inicē. Dico ſcꝺo ꝙ eccłia nō itendit tłes ad ieiunia eccłaſtica ſic obligare qn ꝑ ſupiorem ꝓuideať eis mō ꝯpetēti. pꝫ qa non itendit obligare illos ad ieiunia q ſūt in illa cōditiōe in qua ſi ōnes eēnt neminē obligarꝫ. Dico t̄cio ꝙ tłes ꝑ ſupiorē abſoluēdi ſūt ab obligatiōe ieiunii ad tēpꝰ quouſq; ſcꝫ diminuta fuerit in eis hmōi vehemēs inclinatō. Sūt eī abſoluēdi ſi reꝑianť ligati: ſi aūt nō reꝑiantur ligati ſunt declarandi non eſſe ligati. Quarto dico ꝙ ſupior loco ieiunii debꝫ eis pͥmo īponere abſtinentiā aliquam facilem/deinde artare ad pauca ieiunia/deinde ad plura ⁊ pedetentim eos ad communem regulam reducere. Patet quia hic eſt modus reſipiſcendi a magnis ⁊ multum radicatis vitiis Quinto dico ꝙ talis cum ſupior diſpenſat de ieiunio tenetur aliquā facilē abſtinētiam ei a ſuperiore īpoſitam recipere. Quia tenentur affligi vt ceteri et tenentur ſe paulatim ab hac vehementi inclinatione pernicioſa eximere. Et ſi dicas ꝙ tales ieiunando non incurrunt detrimentū corꝑis nec diſpendiū ſa-

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

lutis et̃ne ⁊ demeruerūt grauit̃ acq̃rendo illos malos habit⁹ g̊ ſeq̃tur ꝙ cū eis nō eſt diſpenſādū ſꝫ relinq̃ndi ſunt illi graui pene ⁊ afflictōi ꝓpter culpas intemꝑantie ſue. Rñdetur cōcedendo añcedens ꝓ prima ꝑte ⁊ ꝓ tercia. ꝓ ſcd̃a autē dico ꝙ lꝫ ieiuniū nō ſit eis in detrimentū ſaluť eterne vt ſuppono obligatio tamē ad ieiunium ſi non diſpenſaret̃ cum eis foret eis v̓iſimilit̃ in detrimentū ſaluť eterne q̄a nō eſt veriſimile ꝙ tales ꝓpter preceptū eccleſie facerent opus excedens cōem hominū facultatē nō quidē ex natura opis ſed ex circunſtātia oꝑantis. Dico preterea ꝙ lꝫ añs eſſet verum ꝓ omni ꝑte: tñ eccleſia non voluit eos eſſe obligatos indiſpēſabilit̃ ad opus ieiunii quod rōne circunſtantie eſt tā difficile ꝙ excedit cōem hominū facultatē ⁊ ſatis eſt eccleſie ꝙ per hmōi ieiunia affligat̃ afflictōne quā cōiter homies ferunt ieiunando et mavult ouem ꝑditā in lenitate et patīa reducē ad ouile q̄ aſꝑitate flagellorꝶ in luporꝶ fauces impellere: t̃les eni quo ad bonos mores ſūt adhuc ſicut pueri: imo ſicut nūdū nati ⁊ iō ſuaui lacte non duro indigeſto pabulo nut̃endi. Et h̊ pōt ꝯfirmari per Tho. q̄ ſcd̃a ſcd̃e. q. cxlvii. ar. iiii. i rñſione ad quintū ait ex Criſo. ꝙ diſcipuli q̄ filii ſpōſi dicunt̃ adhuc ĩbecilli⁹ indiſpoſiti erant Vñ veſtimēto veteri compabāt̃ in pñtia corpali Xp̄i erāt magis fouēdi in quadā dulcedie q̄ in auſteritate ieiunii exercēdi. Et ĩfert ex hoc ꝙ magis cōuenit ꝙ diſpenſet̃ in ieiuniis cū iꝑfcis ⁊ nouiciis q̄ cū in ātiq̄orib⁹ morib⁹ ⁊ ꝑfecť

Septia cōcluſio. Innocētia ⁊ iuſticia nō ſunt cōditōes excuſantes a ieiuniis eccľiaſticis. ꝓbat̃ q̄cq̄d relinq̄t in hoīe ſubiectōem ad legiſlatorem proximum et immediatum relinquit in homine ſubiectionem ad legem eiuſdē legiſlatoris ſed ĩnocētia et iuſticia relinquit in hoīe ſubiectōem ad legiſlatorē ꝓximū ſcꝫ ad eccľiaꝫ vel ad ſūmū pontificē. Nā iuſtus cū ſit mēbruꝫ eccľie ⁊ nō ſit tota eccľia nec caput eccľie neceſſe eſt ꝙ ſit membrū ſub capite. Scd̃o iuſt⁹ deſinerꝫ eſſe iuſt⁹ ſi dimittēt ieiunia eccľie g̊ eſt ad ea obſeruāda obligat⁹ et nō p̄ciſe rōne iuſticie ſue q̄a poſita iuſticia ei⁹ ⁊ ceſſāte ĩſtitutōe eccľe nō eēt obligat⁹: g̊ ĩſtitutio eccľe obligat ipſū ad ieiuniū. Añs pꝫ q̄a iō dicit Apoſ. iuſto nō eſſe legē ĩpoſitā q̄a q̄d alii faciūt regēte lege iuſt⁹ facit ĩpellēte iuſticia: hec tñ q̄ſtio alibi habꝫ locū magis cōueniētē iō drñda eſt. Octaua cōcľo Cū circūſtātia aliq̄ excuſat a ieiunio cū q̄ſi detrimēto corpis vel aīe ⁊ ſine nimia difficultate nō p̄t aliq̄d abſtinētie fieri meli⁹ ē vt ꝑ ſuꝑiorē fiat diſpēſatio aut declaratio ꝙ tal̃ nō tenet̃ ad ieiuniū ⁊ h̊ niſi nimiū g̃uaret̃ ad ſuꝑiorē accedēdo. Pꝫ ꝯcľo q̄a in dubiis certior ꝑs ſemꝑ eſt eligēda. Tū ſcd̃o q̄a mľti ſūt in cā ſua nimis fauorabiles iudices. Tū 3° q̄a ſuꝑior relaxādo ieiuniū facilius eos ad aliq̄d abſtinentie: aut aliq̄d afflictionū hortabit̃ ⁊ p̄terea cōmonitos r̃ddet vt ipſi q̄bus pl⁹ cōcedit̃ q̄ aliis caueāt ne ſathane dolis pluſq̄ ceť illaq̄ent̃. Nona cōcľo Quib⁹ eſt de ieiunio relaxat⁹ rigor cauere dñt ne incauta comeſtione ſint ceť is in ruinā ac ſcādalū. Hac de re ſācti doctores fideles ĩfir̃os freq̄nter admonēt ⁊ ille ꝑfecto ſibi cōceſſo bñficio ĩprudent̃ abutit̃ q̄ grāꝫ ſibi fcām in ꝑniciē aliorū cōuertit ⁊ iō cauē debꝫ excuſat⁹ a ieiunio ne aliis cognoſcētib⁹ comedat niſi vbi cā excuſatōnis eſt tā euidens vt nullus dubitꝫ eū eſſe ꝓpter hmōi cām excuſatū. Cont̃ ꝑmā cōcluſionem Ar̃ ieiunia eccľe obligāt ſicē dei p̄cepta: ſꝫ oēs tenēt̃ ad p̄cepta d̄i ſeruāda: g̊ oēs tenent̃ ad ſeruāda eccľe ieiūia. Maior pꝫ ꝑ illō Lu. iiii. qui vos audit me audit. 2°. q̄cq̄d eſt ōnib⁹ p̄ceptū indrñter ōnes indrñt obligat ſꝫ eccľiaſtica ieiunia p̄cipiunt̃ ōnib⁹ indrñt g̊ ad ieiunia eccleſie ōnes indrñt obligant̃. Tercio. vbi nec Xp̄s nec eccľia excipit neminē lꝫ ibi excipe: ſꝫ ab obligatōe ieiuniorꝶ eccľiaſticorꝶ nec Xp̄us nec eccľia aliq̄s excepit ⁊ ſi excepit aliq̄s tm̄ videt̃ ĩfirmos excepiſſe g̊ nemi lꝫ alios excipere

Ad ꝑmā rñdet beat⁹ Tho. ꝙ p̄cepta dei ſūt p̄cepta iuř natural̃ q̄ ꝑꝫ ſe ſūt de nc̄citate ſaluť ſꝫ p̄cepta eccľe ſūt de iis q̄ ñ ſūt ꝑ ſe de nc̄citate ſaluť: ſꝫ ſolū ex ĩſtitutōe eccľe ⁊ iō pñt eē aliq̄ ĩpedimēta ꝓpt̃ q̄ aliq̄ nō tenent̃ ad hmōi p̄cepta Iſta ſolutio nō placꝫ mihi q̄tū ad primā ꝑtē ſcꝫ ꝙ p̄cepta dei ōnia ſūt p̄cepta iuris natural̃. naꝫ ſacramenta noue legis q̄ ſūt neceſſitť ſūt p̄cepta dei: ⁊ tñ nō ſunt p̄cepta legis naturalis. ſilit̃ accedē ad ſuā eſt de p̄ceptť dei ⁊ tñ nō eſt preceptū iuř natural̃: iō cōformit̃ ad ea q̄ ſuꝑ dcā ſūt Rñdeo ꝙ in p̄ceptť dei ꝑ ſe ⁊ ĩmediate cōſiſtit puritas mentť ⁊ in oppoſitis ĩpuritas: iō oēs obligant̃ ad p̄cepta dei ſꝫ in p̄ceptť eccľie ⁊ maxie de ieiunio ⁊ mľtis aliis nō ꝯſiſtit ꝑ ſe ⁊ ĩmediate puritas mentť ſꝫ tm̄ ꝯſiſtit in eis ſicꝫ cā l̃ diſpoſitiā vl̃ meritoria vl̃ remouēte ꝓhibes ⁊ q̄a aliquid eſt r̃gulariter cauſa puritatis ⁊ vt in pluribus quod propter circunſtantias ꝑticulares alic⁹ ē potius in eo cā ĩpuritatis q̄ puritatť iō a ieiūii eccľaſtici obligatōe p̄t q̄s ꝓpt ꝑticulares

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

circumſtantias abſolui. Et ad ꝓbationē dico ꝙ q̄ audit eccleſiā recte p̄cipiētē audit deū ſed q̄a deus non vult creaturā ratioālē obligari ad ieiuia vbi vteretur in detrimētū corporis vel aīe diſpēdiū aut eſſēt nimiū laborioſa iō nec eccleſia vult eā ſub talibꝰ circūſtātiis exn̄tē ab ipſa obligari   Ad ſecundā dico ꝙ aliqd dicit̄ eſſe p̄ceptū indrn̄ter ōnibꝰ dupliciter. vno° ſm formā et ſēſū litteralem p̄cepti ⁊ tūc ego nego maiorē q̄a obligatio nō ſuitur ex forā p̄cepti vbi ītētio p̄cipientis ab ea diſcordat. Alio° ſecūdū ītētōēꝫ p̄cipiēt̄ ⁊ ſic cōcedo maiorē et nego miorem. Eſt enim regula generalis in moralibꝰ p̄ceptis que variant̄ ſcōm ꝑticulares circunſtancias ꝙ lꝫ p̄ceptū nō excludat aliquos q̄tuꝫ ē ex forma p̄cepti ⁊ rigore littere excludit tamē mltos ex intentione p̄cipientis quia precipiens iponit formā p̄cepto ſcōm illud quod in pluribꝰ accidit/intendens tn̄ ꝙ politicus eximet a p̄cepto eos quos ipſe exemiſſet ſi ꝑticulares circūſtātie fuiſſēt ſibi note/ intentio autē p̄cipientis frequenter colligit̄ ex cauſa p̄cipiendi.   Ad terciā dico ꝙ duplicit̄ poteſt intelligi eccleſiaꝫ excipere. Vno mō ex forma p̄cepti. Alio mō ex intentione quā habꝫ precipiendo. Tūc dico ꝙ vbi eccleſia nec primo mō nec ſecūdo excipit ibi nō debemus excipere ſed dico ꝙ vbi excipit primo vel ſcōo mō ibi poſſumus excipere. Ad minorē autē dico ꝙ eccleſia excipit mltos ſcōꝫ formā quā hꝫ p̄cipiendo ⁊ ſcōm ſenſū quē intendit in precepto. Et licet aliqn̄ tn̄ explicet exceptionē de infirmis q̄tum eſt ex forma precepti/ex intentione tamē quā habꝫ precipiēdo que intendit ieiunia nulli debere afferre difficultatē excedentē cōem facultatē nulli etiā debere afferre diſpendiū corpis aut anime multos excipit/ ⁊ in hac itentōe eccleſie rōnabili fūdati ſunt doctores qui multos a ieiuniis eccleſiaſticis abſoluēdos cēſuerūt.   Contra ſcōam terciā ⁊ quartā ꝯcluſiones Arguit̄ ſic Obſeruatio ieiunii eſt maius bonū q̄ ſanitas vel alia quis bona diſpoſitio corpis g̊ nec ꝓpter indiſpoſitōem corpis nec ꝓpter grauitatē aut moleſtiaꝫ laboris excuſat̄ quis a ieiuniis eccleſiaſticis. An̄s ꝓbatur. Tum primo q̄a bona ſpiritualia preferēda ſūt corpalibꝰ. Tum ſcōo q̄a obſeruatio ieiunii eſt magis meritoria q̄ ſanitas vl' bona diſpoſitio corpis. Cōfirmat̄ q̄a de obſeruatōe ieiunii habet̄ preceptū eccleſie de cōſeruatione ſanitat̄ aut bone hitudinis nullū preceptū habet̄ igr̄.   2° opa corpalia ordinant̄ ad lucrū tpale: g̊ ꝓpter ea nō ſūt omittēda ieiunia q̄ ordinant̄ ad lucrū ſpūale.   Tertio. Ꝑegrinatio q̄tumcūq ordinet̄ ad ſpirituale bonū nō eſt tn̄ alicuiꝰ neceſſitat̄ ſed mere volūtarie ſuſcepta g̊ ꝓpter ipſā non eſt omittendū ieiuniū eccleſie

Quarto Arguit̄ de paupibus. Paupes freq̄nter ex neceſſitate ieiunant cū ſcꝫ patiunt̄ penuriā alimentoꝝ: g̊ multo magis ieiunare dn̄t voluntarie ⁊ ex ſtatuto eccleſie Cōna tenꝫ quia magis faciendū eſt aliquid ex volūtate q̄ ex neceſſitate.   Quinto Arguit̄ de hiis q̄ ſani ſunt per ieiuniū tn̄ egrotant tales nullā hn̄t circumſtantiā excuſantē a ieiunio igr̄ tenent̄ ad ieiuniū. An̄s ꝑtꝫ q̄a nec ſunt paupes nec pueri nec infirmi nec ſenes ⁊ ſic de aliis   Ad p̄mā cōcedo an̄s de obſuatōe ieiunii debiti ⁊ nego cōſeq̄ntiā. Et ad ꝓbatōēꝫ dico ꝙ bona ſpūalia ad q̊rum adeptōem tenemur cum detrimēto quorūlibꝫ bonorū corpaliū ſūt preferēda corpalibus ſed ſi talia ſint ꝙ nō teneamur ad adeptionem eorū cum detrimēto corpaliū. Tunc dico ꝙ talia non ſunt preferenda q̄a cum adipiſcunt̄ cuꝫ detrimento corpaliū iam non ſunt bona Ad ſecundā ꝓbatōem nego aſſumptū ⁊ dico ꝙ obſeruatio ſanitatis vel bone habitudinis eſt magis meritoria q̄ obſeruatio ieiunii cet̄is paribꝰ. Dico preťea ꝙ obſeruatio ieiunii cum det̄mento bonorū corpaliū nō eſt ſemp meritoria: ſed aln̄ vitupabilis vel etiam demeritoria.   Ad confirmatōem dico ꝙ de obſeruatōe ieiunii habetur preceptū eccleſie cum fit ſine detrimēto noťbili corpis aut anime aut ſine heroica difficultate. De cōſeruatione autē corpis ⁊ ſanitat̄ habet̄ preceptū legis nature et dcāmen rcē rōnis ſm cuius moderatōem moderandū eſt ōne preceptum eccleſie.   Ad ſcōam cōcedo an̄s ⁊ nego cōnam lꝫ enim lucrū ſpūale qḋ eſt ſimplicit̄ de neceſſitate ſalut̄ ſit preferēdū lucro tpali tn̄ lucrū ſpirituale qḋ ꝓuenit ex ope cōſilii non eſt preferēdū lucro tpali ad vitā neceſſario   Ad terciā nego an̄s. Ꝑegrinatio enim aliqn̄ ex voto aln̄ in penitētia ſuſcepta eſt: ⁊ tūc ſi nō poſſit ſine piculo differri cadit ſub neceſſitate ſicut ſi non poſſit fieri tpe hoſtilitat̄ ⁊ in .xl. ſunt treuge tūc videtur neceſſitatis. Et preterea dico ꝙ non eſſet neceſſitatis tamen ſi in ea eſſet ſpes magne ſalutis ſpiritualis de conſilio epiſcopi videt̄ rationabiliter poſſe ſuſcipi loco ieiuniorum quia vt dicit beatus Thomas non videtur fuiſſe intentio eccleſie ieiunia inſtituendi vt ꝑ h' ipediret alias magis pias ⁊ magis cōis. ꝙ aūt poſſit vnū in aliud rõnabilit᷑ cõmutari ptȝ qa pſona p pegrinatione erit couenient᷑ afflicta ⁊ cū h᷑ addit᷑ pietas opis ⁊ religio in viſitatõe locoꝝ ſacrorū et cultu alic⁹ ſacti. Iſta tñ vult Tho. intelligi cū īminet neceſſitas ſtatim pegrinãdi ⁊ magš dietas faciendū vel multū laborãdi aut ꝓpter neceſſitatem corpalē aut ꝓpter aliqd neceſſarium ad vitã ſpiritualeȝ. Mihi auteȝ videt᷑ ꝙ ſupior poteſt cõmutare ieiunia eccleſiaſtica in pegrinationē ſine tãta neceſſitate eo ꝙ in vtroqȝ ſaluatur intentio eccľie: ſed verum eſt ꝙ ſi faciēdo minores dietas pegrinãdo poſſȝ vtrunqȝ adimplere hoc eſſȝ melius ad ſalutē. Ad q̃rtã cõcedo añs ⁊ cõns qñ hñt vna vice vnde ſufficient᷑ refici poſſint: ſi autē nõ habeãt tunc nõ tenētur ad ieiunia quia nõ poſſent ieiunare ſine detrimento notabili corpis/ ⁊ cum dicit᷑ ꝙ magis ē faciendū aliquid ex voluntate q̃ ex neceſſitate. Dico ꝙ aliq̃ ex nccitate interdum tollerãt᷑ aut fiunt meritorie que ſi volūtarie ⁊ ſine neceſſitate fierent demeritoria eſſent: ſicut mors tolleratur ex neceſſitate que ſi voluntarie fiēt demeritoria eſſȝ. Ad quintam nego añcedēs/ et ad ꝓbatõem dico ꝙ hñt aliq̃s indiſpoſitiões corpales aliqñ notas/ aliqñ occultas ꝓpt᷑ q̃s ieiunium in eis eſt inductiuū egritudinis aut nimie afflictõis ⁊ non in aliis ⁊ iſta indiſpoſitio aut corpalis qualitas ſufficient᷑ a ieiunio excuſat. Contra illud quod dictum eſt de mercatorib⁹ in tercia cõcluſione Arguit᷑ primo ſic pono caſum ꝙ mercatori debeãt᷑ pecunie ſatis magne quarū ſolutio ꝓmiſſa eſt ſibi in ꝓximis nūdis in .xl. fiūt et ꝙ ſine illis pecuniis bñ poſſit viuē attñ his hitis potit magnū lucrū facē aut ēt pecunie ſue nõ erãt tute ⁊ emergȝ difficultas ſolutõis ſi nõ vadat ad illas nundinas cõſtat ꝙ p̄t ꝓpt᷑ hãc cãȝ dimittē ieiunia ⁊ tñ nulla neceſſitas ipſū ad hoc cogit cū ſine iſtis poſſit bene ⁊ hoēſte viuē igr̃ 2° volo ꝙ aliqs puo labore poſſit ſufficient᷑ alere familiã ſuã: ſȝ niſi g̃uiori labori īſudat nõ habeat vnde paupibus largiat᷑ et ꝙ ꝓponat totū elargiri paupib⁹ qcqd ex g̃ui labore ſupcreſſȝ tūc ſic talis poteſt int᷑mittē ieiunia ⁊ tñ ad h᷑ nulla neceſſitas cogit: igr̃. Añs pȝ qa melius eſt affligi ⁊ largiri paupib⁹ q̃ affligi tm̄ ſed talis tm̄ graui labore affligit᷑ q̃tuȝ affligeret᷑ p ieiuniū ⁊ cū hoc largit᷑ paupib⁹ igitur. Ad primã admitto caſū ⁊ dico ꝙ ex cõſilio ⁊ cõſenſu ſupioris ꝓpter hmõi cauſas poterit dimittere ieiunia maxīe attēto ꝙ labor vie eſt afflictiuus. Et ad ꝓbatõem dico pmo ꝙ ſaluatio bonoꝝ ſuoruȝ aut repoſitio in tuto eſt de hiis que cadunt ſub neceſſitate ciuili q̃tum eſt de maiori lucro dico ꝙ lucrū maius vel v̓iſimile eſt recupabile qñcunqȝ habebūt᷑ pecunie vel non: ſi ſic cõſulerē ꝙ obediret p̄cepto eccľe: ſi nõ puta ego video ꝙ ãnona carior ſit in dies aut vinum aut naues cum copia multorū bonorū applicabunt tali die q̃s non eſt v̓iſimile poſtea cū tanta copia applicare. Tunc dico ꝙ ex cõſenſu ſupioris poteſt omittere ieiunia ⁊ debȝ ſupior ea cõmutare in aliud pium opus Ad ſcđam admitto caſum ⁊ cõcedo quod infert᷑/ ſecurius tamen erit id facere ex conſenſu ſupioris in tali g̊ caſu poteſt ieiunium int᷑mitti/ qñcunqȝ enī operatio cui incumbitur includit bonū ieiunii virtualiter ⁊ cum hoc aliquid aliud aut in ea ē vtilitas tam magna ꝙ equipollet neceſſitati ſicut de p̄dicatõe verbi dei/ aut ſicut contingit in caſibus ſup̄dictis iuditio meo ſupior poteſt diſpenſare de ieiunio/ aut in aliud opus commutare. Rõ añ opoſitū ſoluta ē ex dc̄is.

q Veritur. Vtrum obligatus ad ieiuniū die ieiunii comedens plus q̃ ſemel totiens peccet mortaliter quotiens comedit plus q̃ ſemel? Arguitur ꝙ ſic. Vnice comeſtioni ita repugnat tercia ſicut ſecūda ergo peccat tantum tercio comedendo ſicut ſecundo.

In oppoſitum Arguitur facta ſecunda comeſtione ſolutus eſt ab obligatione ieiunii cū obligatio nõ ſit ad īpoſſile ergo tercio comedēdo non peccat. Circa hanc queſtionem ſunt variie opiniones. Vna eſt dicentium ꝙ talis qualibet vice qua comedit peccat mortaliter quam multis rationibus probant. Alia opinio eſt huic contraria. Sit prima concluſio. Obligatus ad ieiuniuȝ totius quadrageſime ſub pena peccati mortalis ⁊ prima die ſoluens ieiunium et ſimilit᷑ ſcđa ⁊ tercia ⁊ ſic de aliis ſolutione ſub ordinata volitõi cadenti preciſe ſuper vnuȝ diē quolȝ die peccat mortalit᷑ nouo pctõ nec formalit᷑ nec v̓tualit᷑ īcluſo ī pmo. ꝓbat᷑ iſta cõclõ qa talis p caſū volēdo omittē ieiuniū ꝓ pma die ñ vult omittē ꝓ ſcđa: nec volēdo omittē ꝓ ſcđa vult omittē ꝓ t̃cia qa vt dcm̄ ē in caſu volitio ſua nõ cadit niſi ſup vnã diē: ſȝ poſtq̃ ſoluit ieiuniū ꝓ pma die adhuc obligat⁹ ē ad ieiuniū ꝓ ſcđa ⁊ ꝓ t̃cia ⁊ ꝓ q̃rta: igr̃ q̃lȝ die q̃ ſoluit ieiuniū peccat. mortalr̃ Cõfirmat᷑ qcūȝ facit id qđ tñ ñ facē ſub pena peccati mortalis peccat mortalr̃: ſed talis facit id quod tenetur non facere ſub pena peccati mortal̄ g̊ tal̄ peccat mortalit᷑. maior ē cert

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Et minor ꝓbatur q̄a iſta ſecūda die reficit̃ pluries ⁊ tenetur tamē ſub pena peccati mortalis nō pluries refici. ꝙ autē h̄ peccatū ſit nouum pctm̄ patꝫ quia hoc peccatū nō ē incluſū in peccato prime diei cum volitio nō ieiunādi primo die habita nullo mō ceciderit per caſū ſup ſecūdam diem. 2° omnis qualꝫ die ieiunabili quadrageſime ieiunare obligatus qualꝫ die q̄ non ieiunat peccat: ſed obligatus ieiunare per totā quadrageſimā eſt obligatus ieiunare qualibꝫ die ieiunabili: g̃ talis q̄libꝫ die qua nō ieiunat peccat. Maior patet q̄a omnis talis omittit qđ facere tenet̃/aut facit qđ non facere tenet̃. Minor patꝫ quia hm̄ōi obligatio cadit ſup̄ quamlibꝫ diem ieiunabilē .xl. Tercio. Obligatus ad ieiunia q̄tuor tpm omittendo ieiunia veris peccat ⁊ omittendo ieiunia eſtatis etiam nouo peccato peccat/⁊ ſimilr̃ de ieiuniis autūpni ⁊ hyemis: g̃ etiam omittens ieiunia q̄drageſimalia qualꝫ die qua nō ieiunat peccat. Cōña tenꝫ q̄a ſicut ōnes dies quadrageſime vno precepto precipiunt̃ ita omnia ieiunia q̄tuor temporuꝫ vno p̄cepto precipiūt̃. Quarto quia ſi ſic ſequeret̃ ꝙ nulla die q̄drageſime ieiunans non plus peccaret q̄ omni die preter vltimū ieiunans: ſed cōſequens videtur manifeſte falſum ⁊ ſcandaloſum Et patꝫ cōña quia peccatū p̄mi quod p̄ma die cōmittit ⁊ peccatum ſecundi quod cōmittit vltima die ſunt equalia ſi cetera ſint paria: ſed primus non peccat niſi prima die ⁊ ſcđus niſi vltima ⁊ pono cetera paria. igr̃. Quito pono ꝙ ſint duo quorum primus nolit ieiunare prima die quadrageſime: ſed circa alios dies ſuſpēdat actuꝫ voluntatis: ſcđus nolit ieiunare prima die nec ſecunda nec tercia ⁊ ſic de aliis. Tunc Arguo ſic. Si cōcluſio non eſſet vera ſequeret̃ ꝙ p̄mus iſtorum tm̄ peccaret q̄ ſecundus: ſed cōns videt̃ eſſe omnino abſurdum ⁊ cont̃ bonos mores. Et patꝫ cōña ſecundus adequate tm̄ peccat q̄tum vnus nolens: ieiunare prima die vna nolitōe ⁊ alia nolitōe nolēs ieiunare ſcđa die ⁊ alia nolitōe nolēs ieiunare t̃cia die ⁊ ſic de ſingulis ita tamen ꝙ ſupra qualꝫ diem p̄ciſe cadat ſua nolitio: ſed primus per te tm̄ peccat q̄tuꝫ iſte t̃cius: g̃ etiam tm̄ peccat primus q̄tuꝫ ſecundus Cōña tenet quia quecunqꝫ vni et eidem t̃cio ſūt equalia illa inter ſe ſunt equalia. Sexto ſi ſic ſequeret̃ ꝙ nolens prima die .xl. ieiunare volens tamen ieiunare cet̃is: ⁊ volens nulla die ieiunare hm̄ōi volitionibus ⁊ nolitionibꝰ ſe cōformantes equaliter peccarent: ſed cōſequens videt̃ oīno abſurdum: igit̃.

Secūda cōcluſio. p̄ma die nolens ieiunare nolitōe cadente ſup̄ quālibꝫ diem ⁊ ſingulis diebus ſoluēs ieiunium nō peccat ſingulis diebꝰ nouo peccato/appello aūt nouum pctm̄: pctm̄ non quod eſt actus aliꝰ a primo ſed qđ ad aliquā penam obligat ad quā nō obligabat p̄mū Volo dicere ꝙ ſi quis p̄ma die q̄drageſime habeat actū hunc nolo aliq̄ die q̄drageſime ieiunare ⁊ vt executōi dei illū actuꝫ voluntatꝫ nolit illa prima die ieiunare ⁊ ſecunda die nolitōem habeat qua nolit illa die ieiunare ⁊ ſic de aliis. Dico ꝙ prima nolitio ſi erat efficax ⁊ impatiua formalr̃ vel equiualent̃ executionis obligat ad totam penā ad quā tenet̃ homo ex omiſſione totius ieiunii quadrageſimalis ⁊ vniuſcuiuſqꝫ ptis eiꝰ alie autem nolitiones que ſingulis diebus habent̃ formalr̃ illā executionē impant quā p̄ma nolitio v̓tualr̃ impabat que lꝫ ſint alii ⁊ noui actus non tamē ad nouam penam obligant: ſicut ſi quis habeat volitionem efficacem qua velit occidē decē homines quos apud ſe in vinculis tenet et poſtea exequendo hanc volionem circa vnūquēqꝫ hēat pticularem volitōeꝫ iſte lꝫ ſint noue volitiones non tamen ad nouā penam obligant: quia per primā volitionem obligabat̃ ad totam penam que debetur pro occiſione decem hoim. Et hoc ſuppoſito ꝙ circa poſteriores actus non int̃ueniat aliq̄ circūſtātia aut conditio vl̃ mutās ſpeciem vel augens peccatum volo enim ꝙ cetera ſint paria. Probatur concluſio. Nolle ieiunare hac die prima eſt aliquāte g̃uitatis: e nolle ieiunare p̄ma et ſecūda die eſt in duplo maioris g̃uitatis/et nolle ieiunare decem diebus eſt in decuplo maioris grauitatis: ergo quadraginta diebus nolle ieiunare eſt q̄drageſies maiorꝫ g̃uitatis g̊ nolle ieiunare vlla die q̄drageſime ē tante g̃uitatis q̄te grauitatis ſunt ſimul omnes nolitiones quarꝫ vna nolo ieiunare p̄ma die et alia nolo ieiunare ſcđa die ⁊ ſic de quadragita aliis. Secundo. Nullus actus impatus aut exterior addit bonitatem vel maliciam ſup actū interiorem impantem vt pro nunc ſuppono et alibi ꝓbabitur: ſed in illo qui in principio q̄drageſime ꝓponit ſe nulla die quadrageſime ieiunaturꝫ ⁊ exequendo hm̄ōi ꝓpoſitū in ſingulis diebus elicit nolitionem ieiunii circa aliqueꝫ diem pticularem ⁊ de facto omittit ieiuniuꝫ illius diei/in tali enim ipſa nolitio ieiunii ī hac die et omiſſio ieiunii nō ſunt niſi actus imp̄ati a prima nolitione igr̃ nō peccat ſingulis die

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

b⁹ nouo pc̄to. Tertia cõcl̓o Qui p̓ma die quadrageſime nolitioẽꝫ hꝫ in q̄ ꝓponit nl̄la die quadrageſiẽ ieiuãre et eã exequẽdo nl̄la die ieiũat multo ḡui⁹ peccat q̄ ille q p̓ma die non ieiunat nihil cogitãs de ſcd̓a et ſcd̓a die nõ ieiuãt nihil cogitãs de t̓tia ⁊ ſic de aliis ita ſcꝫ ꝙ i ſie q̄drageſiẽ p̓m⁹ eſt ml̄to ḡuior pc̄tor q̄ ſcd̓s et ad ḡuiorem penã obligatus. Probaṫ oĩs ꝯtinua° vel r̄noua° ml̄i act⁹ ẽ ml̄a ⁊ pene demeritoria ḡ deteriori act⁹ ꝯtinuatio vł r̄nouatio ẽ peior ⁊ maiori pene demeritoria q̄ ꝯtinuatio vł r̄nouatio act⁹ mi⁹ ml̄i ſꝫ nolitio q̄ ꝓpono nl̄la die q̄drageſiẽ ieiuãre ẽ detior q̄ nolitio q̄ ꝓpono vna die nõ ieiunare nihil cogitans de alia ḡ cũ ꝑ totã q̄drageſimã p⁹ p̓mã nolitionẽ ꝯtiẽt aut eã ſaltẽ r̄mouet ſcd̓s aũt nl̄laꝫ tã ml̄aꝫ hẽat ſeq̄ꝛ ꝙ p̓m⁹ multo ḡui⁹ peccat q̄ ſcd̓s maior patet capio actũ malũ ꝯtiñatũ ꝑ horã vniforit̓ tũc ſic. ſcd̓a medietas h⁹ act⁹ ẽ tã ml̄a ⁊ tam pene demeritoria q̄ mala ẽ p̓a medietas ḡ act⁹ ꝯtiñat⁹ ꝑ vnã horã ẽ in duplo deterior q̄ act⁹ ꝯtiñat⁹ per mediam horã et eodem° argueret de actu renouato. Hanc cõcluſionẽ intelligo ſuppoſita cõmuni opinioẽ de grauitate peccati ex parte cõtinuationis aut renouationis actus nam ſecundum multos ſi ego proponam nunc occidere cras ſortem ego magis peccabo ſi ego continuem propoſitum iſtud per diem integrũ aut ml̄totiens renouem propoſitum iſtud in die q̄ ſi ſubito ſine magna continuatione aut renouatione proponerem Alii vero dicunt ꝙ ḡuitas peccati nõ attenditur ex continuatione aut renouatione ſed ex intentione actus et qui ita diceret poſſet probabilit̓ defendere oppoſitum iſtius concluſionis tercie quomõ aũt cũ p̓ma opinione poſſit ſuſtineri ſecũda concluſio videbitur in argumentis. In iſtis trib⁹ concluſionib⁹ viſũ ẽ de peccato omittentiũ ieiunare per totã q̄drageſimã idem ẽ iudiciũ de tribus diebus quatuor tempoꝝ. Nunc magis accedendum eſt ad illud qđ q̄rebatur ꝓ quo ſit.

Quarta concluſio qui vouit hac tota die non bibere vinum totiens peccat ꝯ̃ votum quotiens hac die bibit vinum ꝓbatur qui vouet hac tota die nõ bibere vinũ ꝓ q̄lꝫ ꝑte diei ẽ obligatus non bibere vinum nec eo bibente vinũ ꝓ vna parte diei ceſſat obligatio pro altera ſed ſemper currit ſicut qui vouit nulla die ſeptimane bibere vinũ tranſgreſſo voto pro prima die non ceſſat obligatio ſꝫ adhuc currit pro ſcd̓a ⁊ in hac concluſione ſuppono ꝙ p̓ma vice q̄ talis bibit vinum nihil cogitet de aliis vicibus quib⁹ bibitur⁹ ẽ aut ſaltem nõ ꝓponꝫ qđ aũt tał ſit adhuc obligat⁹ ꝓ aliis ꝑtib⁹ diei nõ bibẽ vinũ ꝓbatur ſit aliqua aliaꝝ ꝑtiũ diei .b. arguiṫ ſic. q obligat ſe hac tota die non bibere vinũ ille obligꝫ ſe nõ bibẽ vinũ in .a. nec in .b nec in .c. pꝫ ſint ille tres ꝑtes diei tũc ſic talis manꝫ obligat⁹ tam diu q̄ diu in poteſtate ſua ẽ adiplẽ obligatõem ſꝫ tl̄is vouit tota die nõ bibere vinũ ḡ eſt obligat⁹ nõ bibere nec ī .a nec ī .b nec ī .c ſꝫ p⁹ q̄ bibit ī a. adhuc põt nõ bibere ī .b. ⁊ in .c. ḡ ex vi voti adhuc r̄manꝫ obligat⁹ nec ī .b. nec ī .c. bibere vinũ Secũdo. q vouit nõ bibere vinũ nec in .a. nec ī .b nec ī .c. ille bibẽdo in .a. ⁊ ī .b. ⁊ ī .c. ter tranſgrediṫ ſꝫ q vouit tota hac die nõ bibere vinũ vouit nec in .a. nec in .b. nec ī .c. bibere vinũ ḡ tał quotiẽs bibit totiẽs trãſgrediṫ poĩto caũ ꝙ pluries bibat ⁊ hec ẽ opĩo gaufridi de fõtib⁹ quolibeto quinto queſtione .xii. ita dicentis Ita etiam cum quis tenetur ex voto abſtinere per totaꝫ vnã diem a vino quotiens bibit vinũ tranſgreſſor eſt voti et ſunt plura peccata ſi ſũt plures actus et ꝯtemtus noui et diſticti ſicut enim quia nõ debeo tãgẽ nõ meã cũ p̓mo eã tãgo pecco hec iõ ſi ſcd̓o tãgo mi⁹ pecco quia ſũ iam trãſgreſſus p̄ceptum ita in propoſito caſu de non potando votum enim de non potando ita obligat ſicut preceptum negatiuum precepta autem negatiua obligant ſemper et ad ſemper et ideo quolibet actu nouo fit noua trãgreſſio

Quinta concluſio die ter aut quater cõedẽs non totiens peccat mortaliter quotiens pluſq̄ ſemel comedit. probatur concluſio talis poſtq̄ comedit ſecunda vice non eſt obligatus non comedere tertia nec quarta nec quinta ergo cõedendo tertia aut quarta aut quinta vice non peccat ex vi obligationis ieiunii quod ideo dico quia poſſet totiens comedere quod per intẽperantiam peccaret. antecedens probatur. talis vt ſuppono non eſt obligatus niſi obligatione ieiunii ſed poſtquam comedit ſecunda vice ceſſat obligatio ieiunii cum impoſſibile ſit eũ illa die ieiunare eo ꝙ iam ſcd̓a vice comedit Secundo preceptum obligans ad non tranſgrediendum limitem niſi vno paſſu non obligat niſi illos qui ſunt in limite vel infra illum limitem et non eos qui ſunt extra et inde ẽ ꝙ q ſũt infra limitem ſi tranſgrediantur limitem duobus paſſibus peccant ſed tamen non tot peccatis peccant quot paſſibus limitem tranſgrediuntur quamuis tamen videatur maior tranſgreſſio propter maiorem contemtum. Sed per ieiunii preceptum ponitur in refectione certus limes quia conceditur nobis vna refectio et ꝓhibemur illum limitem tranſgredi quia ꝓhibetur pluralitas refectionū g̊ illi ſoli obligāt᷑ obligatione ieiunii qui ſūt infra limitem aut in ipſo limite hoc eſt q̄ nūō plures refectioēs ſūpſert ⁊ non illi qui ſunt ex̄ hmōi limitem q̄les ſunt q̄ pluries refecti ſunt. Tercio null⁹ q̄tū eſt ex obligatione ieiunii abſtinere tenetur a comeſtione niſi q̄ vere ⁊ de facto ē ſolutiua ieiunii ſꝫ ꝯmeſtio tercia nō eſt vere ⁊ de facto ſolutiua ieiunii cū p̄ ſcđaꝫ ſit ieiuniū iā ſolutū g̊ nō eſt obligat⁹ q̄tū eſt ex obligatiōe ieiunii nō ꝯmedere p⁹ ſcđaꝫ cōeſt oné. Quarto oīs q̄ peccat ꝯ̄ oblig̃tiōeꝫ ieiunii ꝑlies cōedēdo frāgit ieiuniū ergo oīs q̄ p̄ dupli cē comeſtioné peccat ꝯ̄ obligatōné ieiunii frāgit duo ieiuia ſꝫ tlis etiā milleſies ꝯmedēdo in die nō frāgit duo ieiuia cū eađ die nō poſſit eē plura ieiuia eo° q̄ de ieiunio loq̄mur imo nec bis frāgit ieiuniū cū ſcđa ꝯmeſtiōe nō ſit integrū ſꝫ fractū igr̄ tal' nō bis peccat ꝑlies ꝯmeeēdo. Exēplū h⁹ de ꝓhibitiōe q̄ ꝓhibetur ne q̄s tam fortit' ꝑcutiat ſup̄ vitrum ꝙ frāgat ipſū ⁊ ꝑcutiat q̄s vna vice ⁊ frāgꝫ tūc q̄tūcūq̄ p⁹ea ꝑcutiat nō peccat nouit' ꝯ̄ ꝓhibitionem ita ꝙ ſi frāgēs vitrū debeat ſoluere ſcutū talis nō dēt ſolué tot ſcuta quot ꝑcuſſiōēs facit q̄rū q̄lꝫ ſufficit ex ſe frāgere vitrū Et hoc ē exēplū directum ꝯ̄ euaſioné alioꝝ q̄ dicunt ꝙ licꝫ nō frāgꝫ ieiuniū p̄ t̄tiam ꝯmeſtiōeꝫ tn̄ tertia ꝯmeſtio ſufficit ex ſe frāgē ieiuniū quia ſi repiret ipm̄ integrū frāgēt. Quinto ſtatuta penalia ꝯ̄itatē reſpicientia nō ſunt ita ampliāda vt ſit in laq̄ū dāpnatōis ſꝫ potı⁹ reſtringēda et maxime q̄n̄ ſunt de hiis q̄ alias bn̄ fieri pn̄t ſꝫ ſtatutum de ieiuío ita amplificatū eēt in magnum laq̄ū dānatiōis igit᷑ nō eſt ſic amplificād᷑. Addit vnā aliam rōeꝫ durād⁹ p̄ preceptū de ieiuío ꝯcedit᷑ vna comeſtio et pluralitas comeſtionū ꝓhibetur ſꝫ oīs pluralitas oppoīt᷑ vnitati eodē gn̄e oppōnis g̊ oīs pluralitas comeſtionū vna ꝓhibtiōe ꝓhibet᷑ et vna tranſgreſſione ꝑficit᷑ et nō plurib⁹. Ex hac rōe et q̄buſđā aliis ꝯcludēs dicit ꝙ ſi in die ieiunii aliq̄s ꝓponat de mane ꝙ nō ieiuābit illo die et in illo ꝓpoſito ꝑſeueret peccat vnico pctō licꝫ illa die ter vel q̄ter comedat quia p̄ preceptum de ieiuío ꝓhibet᷑ pluralitas comeſtionū q̄tín⁹ eſt tranſgreſſio legis hec cōcluſio cum ratione addiūcta mihi placet ſed principalis ratio fundata in opinione pluralitatis ad vnitatem non mihi placet quia eam eque bene cōcluderet ꝙ q̄ facit ſibi tres deos nō plus peccat q̄ q̄ facit ſibi duos ꝯcedit᷑ enim ymmo p̄cipitur nobis habere vnū deum ⁊ ꝓhibetur habere plures et tamē ꝯſtꝫ ꝙ q̄ facit ſibi ſecundum deum peccat vno peccato ⁊ ſi quis faciat tertium peccat ſcđo peccato et qui quartū tertio. Alie rōes poterūt inuı́ in ſoluendo rōes q̄ ꝯ̄ hanc ꝯclōeꝫ fient. Iſtā tn̄ ꝯcluſioné intelligi volo ſuppoſito ꝙ nō ſit nou⁹ ꝯtentus puta ſi quis tertia vice comedens ꝓponeret comedere et frāgere ieiuniū etiā ſi n̄ fregiſſꝫ nec ſcđa vice comediſſet ſꝫ volo ꝙ intentio voluntatis cadat p̄ciſe ſuper actum comedendi et alias circūſtātias ſup̄ quas ſolꝫ coīter cadere a non ꝯtemplabilib⁹ ⁊ hoc addit gaufrid⁹ de fōtib⁹. Cōtra p̄mam concluſioné arguitur ſic tlis ſcđa die nō eſt obligatus ad ieiunādū quadrageſiāꝫ g̊ ſcđa die nō ieiunādo nō peccat añs ꝓbatur q̄a ē ipoſſit⁹ ieiunare illā q̄drageſiāꝫ g̊ nō manet obligatus ad ieiunādū quadrageſiāꝫ ꝯn̄a tenet quia nullus obligat᷑ ad impoſſibile ⁊ p̄ncipalis ꝯn̄a ꝓbatur quia talis non eſt obligat⁹ ad ieiunādū ſcđam diem nec tertiam niſi quia obligatus eſt ad ieiunādū q̄drageſiāꝫ. Secundo non ieiunare ſecūda die non eſt ſolutiuū ieiunii q̄drageſime g̊ non ieiunare ſecunda die non eſt peccatū añs patꝫ quia in eo q̄ non ieiunauit p̄ma die ieiuniū q̄drageſime non ē integrū g̊ non ē ſolubile. Tercio arguit᷑ per quintam rationem quinte concluſionis. Quarto ſic ieiuniū toti⁹ q̄drageſime vno precepto precipitur ergo qui prima die non ieiunat totaliter tranſgreditur preceptum et per conſequens non ieiunando ſecunda die non nouiter tranſgreditur. Quinto ſi obligatus eſſem eccl'a per vnam horam certam diuerſis actibus et diſcontinuis voluntatis vellet non ſtare per illam totam horam licet eſſent diuerſa peccata ſecundum naturam q̄tum ad actum voluntatis non eſſet tamen niſi vnum q̄tū ad vnitatem obiecti ſm rē q̄a ſi vellet non ſtare vna volitōe cōtinuata per totam horam peccatū non eēt niſi vnū nec ex ꝑte act⁹ nec ex ꝑte obiecti g̊ etiā nō ieiūare p̄ia die q̄drageſié ⁊ nō ieiunare ſecunda non ſunt niſi vnum peccatum. Sexto volens hodie occidere petrum et cras etiam volens occidere eumdē petrum non peccat nouo peccato vt ſatis patet ex dictis in ſcđa concluſione g̊ hodie nolēs ieiunare quadrageſimā ⁊ cras nō peccat a° et a° pctō: ꝯn̄a tn̄ a vtrobiq̄ nō eſt niſi vnū obiectū. Septimo ſi peccat nouo peccato aut peccat pccō dn̄te ſm numerū aut ſm ſpem̄ ſi p̄mū g̊ non drn̄t velle non ieiunare primā diem ⁊ velle non ieiunare ſcðaꝫ dieꝫ niſi ſicut due volitiões qꝝ ql'ꝫ ego volo occidē petrū. ſꝫ ſcða nō dicit aliud peccatū a p̄ma g̊ nec non ieiunare p̄mā diem ē aliud peccatū a non ieiunare ſcðaꝫ diem. Ad p̄mā ꝯcedo añs dico tñ ꝙ ē obligatus ad ieiunādū ões dies ieiuābiles q̄drageſime q̄ reſtant et peccat die ſcða qa nō ieiunat diē ſcðaꝫ ad quā ieiunādā eſt obligatus Et cum dicis ꝙ nō ē obligatꝰ ad ieiunādū ſecūdā diē niſi qa eſt obligatꝰ ad ieiunādū q̄drageſimam. nego hoc et dico ꝙ obligatio ieiunii quadrageſimalis obligat ad ieiunaudum q̄drageſimā q̄ diu in poteſtate nr̄a eſt ⁊ obligat ad ieiunādū hāc diem et illā ⁊ q̄libꝫ aliā ſine q̄ nō ieiunaẗ q̄drageſima ⁊ lꝫ in p̄ma obligatōe cadat ſecūda nō tñ i q̄libꝫ parte ſcðe cadit p̄ma ⁊ ē ac manet obligatio ſecūda ꝑ multis ꝑtibus cum non manꝫ p̄ma dico g̊ ꝙ non iō aliqs ē obligatꝰ ad ieiunādū ſcðaꝫ diē q̄drageſiē quia eſt obligatꝰ ad ieiunādū q̄drageſiāꝫ ſꝫ qa ē vl' fuit obligatꝰ ad ieiuādū q̄drageſiāꝫ in q̄ obligatōe ꝯtiebatur obligatio ſcðe diei ⁊ tercie. Ad ſecūdā dico ꝙ lꝫ nō ieiunare ſcða die nō ſit ſolutiuū ieiunii q̄drageſiē ē tñ ſolutiuū ieiunii ſcðē diei q̄ dies ē vnꝰ de q̄draginta diebꝰ ieiunabl'ibꝰ ⁊ cuiꝰ obligatio ꝯtēta ē vl' fuit i obligatōe ieiunii q̄drageſiāl' Ad tertiā ꝯcedo maiorē ⁊ nego miorem hꝰ eiꝫ m'ltitudo ſtatutū nullomō āpliaẗ ſꝫ ivo i t'ctu ſuo expoīẗ Ad quartam ꝯcedo añs ⁊ nego ꝯñaꝫ qa illud p̄ceptū ꝯtiet multa ꝑticularia p̄cepta ſcꝫ p̄ceptum p̄me diei ⁊ p̄ceptum ſcðe diei ⁊ ſic de aliis circa quoꝝ vnū poteſt qs errare et peccare bene ſe habēdo circa aliud. Ad quitam q̄cqd ſit de añte nego ꝯñaꝫ qa primꝰ habꝫ idem obiectū diuerſarū volitionum ſuaꝝ ſcðs v̊o nō habꝫ idem obiectū qa per caſū p̄mꝰ non habet volitionem qua nō velit ieiunare q̄drageſimā ſꝫ volitio nō ieiunādi quā habꝫ prima die cadit ſup primā diē ⁊ alia ſup ſcðaꝫ diem ⁊ ita nō habet idem obiectum ſecus ſi prima et ſcða die et aliis ſemper haberet nolitionem ieiunādi quadrageſimam quia tunc enim caſus ſecūde concluſiōis et per hoc patet ſolutio Ad ſextā cuius conſequens eſt pro ſecunda concluſione ſꝫ cum illo conſequēte ſtat ꝙ non ieiunās p̄mā diem ⁊ pꝰea nō ieiunās ſcðaꝫ peccꝫ nouo peccato. Ad ſeptiaꝫ dico ꝙ drn̄t ſpē qa aliqd ē obiectū vniꝰ qð nō ē obcm̄ alt'iꝰ plus enī drn̄t nolle ieiunare p̄mā diē ⁊ nolle ieiuāre ſcðaꝫ q̄ due nolitōes qꝝ vtꝫ nolo ieiuāre p̄ā diē ſꝫ ꝯſtꝫ ꝙ ſcðe drn̄t nūo g̊ p̄me drn̄t ſpē ſicut velle ieiuāre q̄drageſimā proximā ⁊ nolle ieiuāre q̄drageſiāꝫ pꝰea futurā plꝰ drn̄t q̄ due nolitōes qꝝ vtꝫ ꝓximā q̄drageſiāꝫ nolo ieiunare. Conẗ ſcðaꝫ ꝯcl'ōeꝫ arguiẗ ſic ōis cōtiuatio vel renouatio actꝰ inducit nouū peccatū g̊ ōis talis ſcða die non ieiunās peccꝫ nouo peccato ꝯña tenꝫ qa ōis talis cōtiuat uel r̄nouat ſcða die actuꝫ malū quē p̄ma die habuit añs ꝓbaẗ quia nō ſit peccatū g̃uiꝰ ſine nouo actu peccati nā peccatū vl' ſit g̃uiꝰ itēſiue i eadē ſpē ⁊ tūc addiẗ g̊dꝰ nouꝰ pc̄ti q̄ g̊dꝰ eſt eꝰdē ſpēi vel extēſiue ⁊ tūc addiẗ nouꝰ actus cū actꝰ ꝯtiūatꝰ per horā i aliā ⁊ alia ꝑte hore habeat aliā ⁊ aliam ꝑtem ſui qð certū ē vbi renouatur actus alias idem nūo naturali actione rediret ſi aūt fiat g̃uiꝰ intēſiue ſcðꝫ aliā ſpēm tūc addiẗ nouꝰ actus ſcðꝫ ſpēm. Scðo ſic actui cōtinuato per mediā horā tm̄ non debeẗ tāta pena q̄ta debeẗ actui cōtiuato ꝑ vnā horā aut cōtinuato ꝑ vnā mediam ⁊ r̄nouato ꝑ aliā mediā ſed nl'la die q̄drageſiē ieiunās in p̄ncipio nolitōeꝫ hn̄s cadētem ſup totā q̄drageſimā ſingul' diebꝰ renouat actum malum ſuum g̊ ſingulis diebus peccꝫ nouo peccato cui noua pena debeẗ. Terꝰ q nulla die ieiunꝫ ⁊ in p̄nciꝰ ꝓpoīt nl'la die ieiunare g̃uiꝰ peccꝫ q̄ ille q nō ieiuāt p̄ā die nō cogitans de ſcða nec ſcdā ieiuāt die nil' cogitans de t'tia ⁊ ſic de aliis ſꝫ vt ꝓbatū ē nō peccꝫ g̃uius niſi ꝑ additōeꝫ noui pc̄ti ad nouā penā obligātꝭ igr̄. Quarto omnis hac die obligatꝰ ieiuāre et nō ieiunās pcāt ſꝫ iſte hac ſcða die q̄drag. ē obligatꝰ ieiuāre ⁊ nō ieiuāt g̊ peccꝫ ſed nō peccꝫ peccato p̄me diei qa noliꝰ p̄e diei q̄ deſiit eē reuerti nō p̄t igr̄ peccat nouo peccato Quinto ōe pctm̄ obligꝫ ad penā g̊ omne nouū peccatū obliat ad nouā penam ſed talis vt ꝓbatū eſt pc̄at nouo pc̄to g̊ talis per peccatū qð facit ſecūda die obligatur ad nouam penam quod eſt directe ꝯ̄ concluſionē in ſenſu in q̄ expoſita eſt. Sexto peccatum p̄me diei ſpecie differt a peccato ſecūde diei ⁊ peccatū ſecūde a pc̄tō t'tie g̊ talis ſingul' diebus peccat peccato ſipliciter noua ⁊ ad penā nouam obligante conſequentia tenet qa peccatꝭ alt'ius ⁊ alt'ius ſpeciei alia ⁊ alia pena correſpodet et antecedens probatur qa peccatum p̄me diei habꝫ primam diem quadrageſime ⁊ ōnes alios pro obiecto peccatū aūt ſecunde diei nō habꝫ primā diē ꝓ obiecto ſꝫ tātum ſecundā vel ſi habꝫ alios non habꝫ niſi ſecundam diem ⁊ ſequētes Septimo volens hodie occidere decem homines q exequēdo malam volitionē ſuā hodie occidit vnū ⁊ cras alium et ſic vſq; ad decem dies ſingul' diebꝰ peccat nouo peccato g̊ etiā ſingul' diebus q̄dragesime nō ieiunans nouo peccato peccat antecedēs ꝓbatur ꝗa talis ſingulis diebus facit cōt̄ p̄ceptum dinū qđ obligat ſēp ⁊ ad ſēp. Octauo nō ieiunās ꝑma die q̄dragesiē q̄cunq; volitōeȝ vel nolitōeȝ hēat manȝ obligatꝰ ad ieiunandū ſcđa ⁊ nō ieiunās ſcđa ad ieiunādū t̄tia ⁊ ſic de aliis g̊ t'lis ſingulis diebꝰ peccat nouo peccato cōſequētia tenȝ ꝗa cōtiue eſt alia ⁊ alia dies. Nono volo ꝙ qs nō ieiuēt ꝑma die ⁊ habeat nolitionē cadentem ſup totam q̄dragesimā vt dictū ē nec ſcđa ieiunȝ nec t̄tia ⁊ ſic de aliis vſq; ad primā dnicā q̄dragesime ꝯfiteatur ⁊ conteraꝛ vere volo pretea ꝙ ꝑma die ieiunabili itūm nō ieiuēt tunc ſic iſte nō peccȝ peccato ꝑme diei quia illud deletum eſt oīo ꝑ penitētiam g̊ peccat non nouo peccato ⁊ eadē rōe ſcđa die peccabit nouo pcc̄o ⁊ t̄tio ⁊ ſic de aliis. Decimo pōaꝛ ꝙ nō ieiunās ꝑma die q̄dragesime cum cogitet ſcđa die de ieiuīo illiꝰ diei ꝓponat nō ieiuāre illa ſcđa die nec aliq̄ alia die q̄dragesime nō ꝗa iā fregit q̄dragesiāȝ omittendo ieiuniū prime diei ſȝ etiā ſi non fregiſſȝ frangeret tal' habet actum cui ſimilē nō habuit pria die nec eum formalit' aut v'tualiter cōtinētem g̊ ſecūda die peccat peccato oīo nouo ſcȝ q̄tū ad actus et pene nouitatem. Pro ſolutione harum rationum aduertendū ꝙ ſm aliquos actus dicitur continuari nō ſm aliam ⁊ aliā ꝑtē ſȝ ꝗa idē oīo manens coexiſtit diūſis ꝑtibꝰ tēporis ſecūđ alios vero actus eſt res ſucceſſiua cꝰ ꝑs ſuccedit parti nec ſecūdū eos poſſibile eſt ꝙ vna ⁊ eadē pars pluribus partibus temporis coexiſtȝ ſcđȝ hāc opinionē ꝯtinuatio actꝰ firet ꝑ ꝯtinuā additōȝ partis ad partē ſcđm primā vero firet per ſolam coexiſtētiā actꝰ ad diuerſas ꝑtes tꝑis ⁊ eēt aliter ſcđȝ iſtas opiōēs ad rōes factas reſpōdēđ Secunda opinio habetur ꝯcedē vt videꝛ ꝙ eſſet aliq̄ res ſucceſſiua q̄ nō eēt ꝑmanēs cꝰ ꝯriū m'lti clari doctores defēdūt r̄nouatio aūt actꝰ ſēp fit ꝑ pōeȝ noui actus in creatura ſuppoſito ꝙ v'tute creature nō poſſit idem nūo redire dico g̊ ꝙ pcc̄m eē nouū ⁊ a pcc̄o ꝑori aliud pōt itelligi q̄druplicit' Vnoº ꝗa eſt alius actꝰ ſn̄ h' ꝙ alia pena ſibi corrn̄deat ⁊ h'º actꝰ ext'ior malꝰ nouit' in ſepoītꝰ ē pccȝ nouū ⁊ aliud a pcc̄o qđ ē actꝰ it'ior Secūdoº ꝗa ſibi alia pena ſipliciter corrn̄dȝ ⁊ h' mō actꝰ ext'ior nō eēt pctū aliud ab actu it'iori ſȝ ſcđȝ opinioēȝ ꝑmā actus ꝯtinuatꝰ ꝑ horā eſſȝ nouū pcc̄m i vltia medietate hore nō ꝗa eēt aliꝰ actꝰ ſȝ ꝗa alia pena ſibi corrn̄dȝ ⁊ h' poſito ꝙ ꝯtinuaꝰ agg̃uet. Terºº pōt itelligi ꝙ aliqs ſit actꝰ nouꝰ ꝗa ex ip̄o ⁊ alio nō ē natꝰ eē vnꝰ actꝰ ꝯtinuatus nec equalens vni actui cōtiuato ⁊ h'mō ſecūda medietas actꝰ cōtiuati nō cēſereꝛ nouꝰ actus ꝗa ex ip̄a ⁊ ꝑa ſcđȝ ſecūdā opiōnē fit vnꝰ actꝰ ꝯtinuatꝰ aut ſm ꝑmā opioēȝ equalent vni actui ꝯtinuato ꝑ aliquod c̄tū tp̄s. Sil'r actꝰ int'ior r̄nouatus an̄ poſitōeȝ actꝰ ext'ioris nō dicereꝛ nouꝰ actꝰ ꝗa ip̄e ⁊ actꝰ int'ior p̄cedēs equalēt vni actui cōtinuato ꝑ aliquod c̄tū tp̄s. Quarto mō aliquod pcc̄m diciꝛ aliud nō iō ꝗa ſit aliꝰ actꝰ aut ꝗa nō poſſit facē vni aut oīo cū alio equalē alicui vni ſȝ ꝗa cū ſit aliꝰ actꝰ ſibi debeꝛ aliq̄ pena q̄ nō debēꝛ ꝑmo actui nec cōtiuato nec r̄nouato huius exēplū ē clariſſimū nolitōni q̄ quis ꝑma die nō vult ieiuāre debeꝛ aliqua pena et cōſimili nolitio eadē die an̄ fractōnē ieiunii diu continuate aut renouate debetur aliq̄ pena ⁊ alia a p̄cedente ⁊ tamen illa nolitio r̄nouata aut cōtinuata ꝑ aliam medietatem hore nō diciꝛ nouum pcc̄m ad hūc quartū ſēſū ꝗa nō ē niſi actꝰ r̄nouatꝰ aut cōtiuatꝰ aut cū alia ꝑte vni actui oīno equalēs Si autem ſequenti die habeatur nolicio ieiunādi illa ſecunda die tūc diciꝛ nouum peccatum iſto quarto mō ꝗa pena debita iſti actui nō debereꝛ p̄ciſe propt' r̄nouatōem prioris actꝰ iō debereꝛ alia pena ꝗa ē aliꝰ et habȝ aliud obiectū q̄ prima dico ergo ꝙ ille qui prima die nolitionem habet qua nulla die q̄dragesime vult ieiunare ⁊ confirmādo ſe illi nō ieiunat illa prima die et pꝰea ſecūda die nō ieiunat nō peccȝ ſcđa die nouo peccato ad ſēſum quartum ꝗa q̄cunq; pena ei debeꝛ ex h' ꝙ ſcđa die nō vult ieiunare eadem debereꝛ ex r̄nouatione nolitionis hīte ꝑmo die ⁊ ita nō ē nouū peccatum nouitate oppoſita vnitati continuatōis ⁊ r̄nouatōis aliud ē aūt de nō ieiunāte ſcđa die in caſu ꝑme cōcl'ois

Ad ꝑmā cōcedo an̄cedens de nouitate ꝑmorum modorū ſed de nouitate quarti mōi nego ꝙ ad hūc ſēſum nō procedit probatio. Ad ſecundam ſimilit' vt priꝰ diſtingo de nouo peccato et etiā de noua pena. aliq̄ pena dr̄ noua vno modo q̄ ē alia ab ea q̄ priori actui fuit debita. alio mō ꝗa eſt pena q̄ nec debeꝛ priori actui nec debēꝛ etiam ſibi ſi ꝯtinuareꝛ vel renouareꝛ et ſic ego nego cōſequens. Ad terciam ꝯcedo maiorem ⁊ nego minorem aliq̄ enim qs g̃uius peccȝ non ꝗa addȝ aliqd ad peccatum p̄cedens ſȝ ꝗa pccȝ ſuum ſecūdū ſpeciem ſuam ē grauius alio ſicut homicida grauiꝰ peccȝ fornicatore. Ad quarta cõcedo primã deductioneꝫ ⁊ dico ꝙ peccat peccato prime diei vel cõtinuato vel renouato et hº ſufficit ad hº ꝙ non ſit nouũ peccatum Ad quartũ itellectũ ⁊ lꝫ nolitio p̄me diei q̄ deſinit eē non poſſit reuerti poteſt tamē r̄nouari et hoc ſufficit Ad quītam r̄ſpõdeo ꝑ diſtīctioem̄ de nouo peccato et noua pena ut dcm̄ eſt. Ad ſextã cõcedo añcedẽs ⁊ nego cõſeq̄nciẽã et ad ꝓbationē nego aſſũptũ de pccı̄s q̄ꝝ p̄mũ icludit ſecũdũ ⁊ ſecunduꝫ t̃ciũ ⁊ ſic de aliis ſicut ē ī ꝓpoſito ī talibus enī ſecũdo uõ debet̃ alia pena a p̄mo ad ſenſũ dcm̄.i. nl̄la pena debet̃ ſecũdo qui eadē debēt̃tur ꝓpt̃ r̄nouatõeꝫ p̄mi ⁊ ſilit̃ dicēt̃ de ſcđo ⁊ 3°.

Ad ſeptimã nego añs ad ꝓſũ quarti mēbri ⁊ ceteris parib⁹ ſuppoſitoſ cꝫ ꝙ quolbꝫ die illorũ x. dieꝝ occiſ⁹ ſit un⁹ de illis .x. q̄s prima die ꝓponebat occidē quia ꝓpt̃ ꝯcũſtãcias ꝑſonarũ poſſꝫ variari g̃uitas pccõꝝ ⁊ poteſt dici peccatũ ſcđe diei nouũ pctm̄ q̃rto mõ qa tunc volitio habita ſecũda die nõ fuiſſꝫ v̓tualit̃ icluſã in volitione prima die habita Ad octauã concedo añs et nego ꝯñam ad qiartum intellectum noitatis lꝫ bñ ad p̄mum vel ſecundũ intellectum ꝯcedēdũ ſit Ad nonã admitto caſũ et ī p̄dicto caſu non cenſet̃ renouatio peccati ꝓpter deletiõeꝫ fcãꝫ ꝑ ſacm̄ētũ penitētie ⁊ aliq̃ pena debet̃ que ſi nõ intuueniſſet penitentia nõ fuiſſꝫ debita ꝓpt̃ ingr̃titudinē recidiuãt̃ ⁊ iõ ꝯcedo q̄cquid infert̃ Ad decimã dico ꝙ tl̄is g̃ui⁹ peccatũ facit ꝓpt̃ nouũ cõtētuꝫ ⁊ ꝯcedo ꝙ hꝫ alium actũ et nõ ſolum renouatum aut ꝯtiatum et ideo nouo peccato peccat Cõtra t̃tiam ꝯcluſionē arguit̃ ſic q̄cunq̧ peccãt peccatis ſcđꝫ g̃uitatem equalentibus i lli eq̄lit̃ peccãt ſed primus et ſcđus peccant peccatis ſcđꝫ g̃uitatem equalentibus igit̃ eq̄lit̃ peccãt maior ē nota ⁊ mior ꝓbat̃ nã velle nl̄la die q̃drageſime ieiunare equalꝫ in g̃uitate q̃dragīta volitionibus q̃rũ qualꝫ vna die volo nõ ieiuãre ſic̄ lucrũ ſex ſoliđ hĩtũ vna die equalet lucr̃o ſex dierũ ⁊ quolꝫ quis vnũ ſolidũ q̃ruꝫ lucr̃tur Ad hanc rõnē nego maiorem quia licꝫ aliq̃ pcc̄a ſint equalia poſſibile ē tñ cũ hº ꝙ vnũ ſit magis ꝯtiuatũ q̄ aliud Et ad miorem dico p̄mo ꝙ nulla die q̃drageſime p̄cedēte vltimã v̓ũ ē dicē iſti peccauer̃t pc̄tis equalibus dico ſcđo ꝙ volitio p̄mi hĩta p̄ma die ē equalis ī g̃uitate q̃draginta volitõibus quas vltima die habuit ſcđs qa tñ p̓⁹ ſiugulis diebus renouauit volitionem ſuam aut ſaltem exequendo p̄mã habuit aliqnam g̃uiorē illa quã habuit ſcđs illa die iõ dicit̃ g̃ui⁹ peccaſſe p̄m⁹ q̄ ſcđs dixi aũt aut ſaltē ꝛc̄ qa ꝓprie ſcđa die nõ renouatur pria volitio qa pria habuit q̃draginta dies ꝓ obiecto ſcđa nõ nec t̃cia qa tñ ē v̓tualit̃ icluſa ⁊ t̃cia in ſcđa ⁊ ſic de aliis ſicut dies in diebus iõ nõ dicit̃ õnimode alia volitio. Cõtra quartã ꝯcluſiõēꝫ arguitur ſic tl̄is nl̄la vice facit ꝯ̄ votum g̊ tal̄ nl̄la vice peccat ꝯñ tꝫ qa vt ſuppoĩtur ñ peccat illa die niſi q̃ten⁹ agit ꝯ̄ votũ ⁊ añs ꝓbat̃ qa tal̄ nl̄la vice bibit tot̃ die vinũ ſꝫ votũ e⁹ ē ꝙ ñ bibꝫ tota die vinũ igr̃. Scđo ſic̄ ſe hꝫ ieiunãs ī q̃drageſiã ad ſigl̄os dies ita ſe hꝫ ille q̄ vouit hac tota die nõ bibere vinũ ad ſingulas ꝓtes hui⁹ diei ſꝫ prim⁹ nõ peccat ſiugulis dieb⁹ nouo peccato vt pꝫ ex ſcđa ꝯcluſione g̊ nec ſcđs nouo peccato peccꝫ quotiens bibit vinũ iſta die. Tercio qui vouit hac tota die nõ bibē vinũ ⁊ in pria pte diei bibit eſt ipoſſibilitat⁹ ad votũ implendũ igr̃ non plus manꝫ obligat⁹ voto illo g̊ p⁹ea bibēdo nõ peccat. multa alia argumēta adducta ꝯtra primã cõcluſionē poſſēt hic adduci. Ad primã nego añs ymmo dico ꝙ qualibꝫ vice facit ꝯ̄ votuꝫ et ad ꝓbationē concedo illam in qua negatio p̄ponitur ſigno diſtributiuo nã cum hec ſit falſa talis tota die bibit vinũ iſta eſt v̓a q̄ eſt ſua ꝯ̄tdictoria talis nõ tota die bibit vinũ ⁊ cum dicitur ꝙ votum ei⁹ eſt ꝛc̄ nego ſꝫ votum eius ē tota die nõ bibã vinũ pria ei equalꝫ huic nõ bibã omni pte dtei vinũ q̄ ꝓprie nõ cadit ſub voto ſcđa equalꝫ huic nulla pte diei bibam vinum quaꝫ itēdebat ille vouens qualēcũq̧ formã v̓borũ ex̃ꝓtulerit ignar⁹ forte ſigificatõis ꝓuenientis ex ꝯtextu ptiũ orõnis. Ad ſcđam ꝯcedo maiorem ceteris paribus et ad minorem concedo ī caſu ſcđe ꝯcluſionis et iõ dico ꝙ ille qui de mane ꝓponeret ſe bibiturũ vinum illa die ter aut quater aut haberet actum cõtinuum bibendi ꝑ totam diem nõ peccaret nouo peccato quotiens illa die biberet eodem modo multitudo ſicut de quadrageſima dictum eſt Ad tertiam dico ꝙ talis ad aliq̄d voti ē ipoſſibl̄itat⁹ ſꝫ nõ ad q̄dlibꝫ q̄đ ſub voto cadit nõ eiꝫ ē iã poſſibl̄e ꝙ nulla pte illi⁹ diei biberit vinũ ſꝫ adhuc ē poſſibl̄e ꝑ ptib⁹ ſeq̄ntib⁹ ꝙ ñ bibat ⁊ qa ille cadebãt ſub voto eoꝙ q̄lꝫ ps illi⁹ diei cadebat ſb̄ voto iõ ad abſtinēdũ a vīo ꝑ illis ptib⁹ ē obligat⁹. Cõt̃ quītã ꝯcl̄oeꝫ arguit̃ p̄mo ſic p̄ceptũ de ieiuio ē negatiꝫ g̊ quotiēſcũq̧ ſit ꝯ̄ ipm̄ peccat añs patꝫ qꝛ obligꝫ ad nõ cõedēdũ ſcit̃ in die ⁊ ꝯña tenꝫ qa p̄ceptũ negatiuũ obligat ſēp ⁊ ad ſēp Scđo q̄ ꝓmiſit ſeruare v̓gitatē totiens peccꝫ quotiēs alteri ꝯmiſcet̃ g̊ q̄ tenetur aliq̃ die ieiuare totiēs

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

peccat q̄tiēs pl⁹ q̄ ſemel cōedit. Tercio p̄ceptū obligat ſꝫ intētōeꝫ p̄cipiētꝭ ſꝫ ītētio eccl'e p̄cipientꝭ ieiuāre ēvt ſbiciat̃ corp⁹ ſp̄ui g̊ q̄ m̄gis huic ītētōi eccl'e obſiſtit magis peccat ſꝫ cōedēs ter aut quater magiſ ei obſiſtit ꝛ q̄to plurib⁹ vicib⁹ q̄s cōedit tāto magis obſiſtt cet̄is parib⁹ g̊ quotiēs pl⁹ q̄ ſemel ꝯedit totiēs peccat. Quarto celebrās ī die pl⁹ q̄ ſemel totiēs peccat mortalit̃ q̄tiēs pl⁹ q̄ ſemel in celebrat niſi caſibus de iure aut de conſuetudine conceſſit g̊ etiāꝫ ieiunās q̄ obligat̃ ad nō cōedēdū niſi ſemel totiēs peccat quotiēs pl⁹ q̄ ſemel cōedit. Quītovnice cōeſtōi tātū repugnat t̃cia q̄tū ſc̄ða g̊ p̄ t̃ciā cōeſtōnem ita bñ fit ꝯ̄ illud qḋ obligat⁹ ieiuāre facer̃ tenet̃ ſicut p̄ ſc̄ðaꝫ g̊ peccat t̃ciavice cōedēdo. Sexto ōis obligat⁹ ieiuāre hac die actualit̃ comedēs p⁹ q̄ ſemelcōedit peccꝫ ſꝫ iſte q̄ cōedit t̃cia vice cōedit p⁹ q̄ ſemel g̊ peccat. Septio ſi nō peccaret cū t̃ciavice cōedit h̊ iō eſſꝫ q̄a nō ē obligat⁹ ieiuāre ſꝫ h̊ ē f̄lm igr̄ et minor patꝫ q̄a null⁹ per actū culpabilem liberalit̃ ab obligatōe qua reliq̄ q̄ nō ſūt ſic culpabl'es oblgāt̃ ſꝫ ſc̄ða cōeſtio fuit in iſto culpabil' g̊ r̄manꝫ p⁹ea obligat⁹ ſicut p̄⁹ p̄ma p̄s aſſūpti ptꝫ q̄a al' reportarꝫ q̄s ꝯmoḋ ex ſua culpa. Cōfirātur q̄a ōes cāe req̄ſite ꝛ ſufficiētes obligare iſtū ad ieiunādū iuenint̃ ī iſto ita bñ p⁹ ſc̄ðaꝫ cōeſtiōeꝫ ſic ān ſꝫ ān obligabant ipſū igit̃ adhuc obligāt p̄ma p̄s āntꝭ p̄batur q̄a ē p̄ceptū eccl'e ſicut p̄⁹ ē ip̄e creatura rational' obligabilis ſicut p̄us ꝛ nō habꝫ aliq̄d excuſans a ieiunio ſicut nec p̄⁹ illa die habuit. Octauo ōis ieiunās obligat̃ nō cōedere t̃ciavice g̊ t̃ciavice ꝯedēdo peccat ān̄s pꝫ q̄a ōis t'lis obligat̃ nō cōmedē ſc̄ðavice g̊ ōis tal' obligat̃ nō cōedē t̃cia vice ꝯn̄a ān̄t p̄batur quia ōnes cōeſtioēs ſbordinate volitioībus eiuſdem ſpeciei et rationis ſunt tales ꝙ ſi vna ſit peccatum et alt̃a et ſivna ſit fractia ieiunii ꝛ altera ſꝫ ſc̄ða ꝛ t̃cia ꝯmeſtio ſub ordinant̃ volitōnib⁹ eiuſdē rōnis et illa eſt peccatum et fractiua ieiunii ergo tercio cōedēs peccat. Nono q̄ hac tota dievouit non biberevinum totiēs peccat nouo peccato quotiēs in die vinnm bibit p̄ quartam concluſionem et q̄ tenetur ieiunare q̄drageſimā ſingulis diebus quib⁹ non ieiunauit peccat nouo peccato ergo q̄ tenetur ieiunare et non cōedere pluries in die totiens peccat quotiens pluries cōedit conſequentia tenet quia non videtur maior ratio de vno q̄ de alio hoc ei eſſe nō pōt quiavnum ſit de precepto diuino et aliud non quia vtrūq̄ eſt de iure poſitiuo nā ſi preceptuꝫ de ieiunio eſſꝫ de iure diuino ſic fuit ī antiqua lege nō propter hoc quis totiens peccaret quotiēs ī die ieiunii pl⁹ q̄ ſemel cōederet et iō qui cauſam illam aſſignāt non cauſam pro cauſa ponunt.

Ad primam nego ꝯſequentiā dico enim ꝙ ſunt multa p̄cepta negatiua que non ſemper obligant ſicut preceptum de ieiunio nō obligat die domīca ꝛ idē diceretur de multis aliis preceptis iuris humani poſitiui que ſuut de actibus non ex ſe malis ꝛ qui non p̄hibentur niſi p̄ tempore certo aliud autem eſt de preceptis diuinis.

Ad ſecundā antecedens nō conceditur a doctorib⁹ niſi cum multis limitatōnibus(nam ſ̃m eos)qui vouit v̄ginitatem et poſtea ducit vxorem licet non poteſt petere debitum ſine peccato poteſt tamen reddere ſine peccato q̄cquid ſit de hoc tamen negatur conſequētia quia in prīo manꝫ obligatio voti q̄tum ad aliquid in ſecūdo non manet obligatio ieiunii poſt ſecūdam cōeſtionē.

Ad terciā dico ꝙ antecedens habꝫ duplicem ſenſū vnus eſt preceptū obligat ſecūdū intentionem id ē ad ſēſum et intellectum precipiētis et h̊mō concedo de rite precipiēte et maxime quando debitis ſignis intētio et ſenſ⁹ precipiētis explicatur ali⁹ ſenſus eſt ꝙ precepiū obligat ad intētionē precipiētis id ē ad finem intentum a precipiente ita ſcilꝫ ꝙ nō obligatur quis ſolum ſernare quod precipitur ſed etiam tenet̃ obſeruādo preceptum finē aſſequi quem precipiēs intēdit ita ꝙ etiam finis cadit ſub precepto. Et in h̊ ſenſu nego maiorem et ad hunc ſenſum procedit reliqua deductio ſi enim in aliquo ieiunando non ſubiceretur corpus ſpiritui ſed magis obiectaretur nullus diceret ꝙ peccaret.

Ad quartam concedo antecedens et nego conſequēciam quia qui celebrauit ſecunda vice non deobligatur a precepto non celebrandi et ita tertia vice celebrando facit contra preceptum cuius obligatione actualiter conſtrictus eſt ſed poſtq̄ quis comedit ſecunda vice eſt deobligatus a precepto ieiunii p̄ illa die ideo tertio aut quarto cōedendo non peccat.

Ad quītā concedo añcedens et nego ꝯſequētiā quia nō manet in eo q̄ iam ſecūdo cōedit obligatio ad ieiuniū puia ipoſſibile eſt ꝙ ſit ieiunās illa die nec manet obligatio ad nō cōedere t̃cio aut quarto

Ad ſextā cōcedo maiorē et minorē et negō ꝯn̄aꝫ q̄a licet t'lis illa die fuerit obligat⁹ ad ieiuniū poſtq̄ tamē ſc̄ðo cōedit nō eſt plus oblig⁹ ad ieiuiū.

Ad ſeptimā concedo primam p̄tē āntꝭ et nego ſecundā ꝛ ad probationem nego primam ptē assumpti ꝑ actū enim culpabilem ꝯtingit aliqñ ꝙ obligatio p̄cepti transeat in obligationem supplicii sicut cōtingit in ꝓposito q̄ enim ante secundam comestionē erat obligatꝰ ad ieiuniū post secundam comestionē quia inpossibile est eum ieiunare cessat obligatio precepti de ieiunio ⁊ contrahitur obligatio pene et supplicii de transgresso precepto nec reportat ꝯmodum quis de sua culpa quia longe deteriꝰ est esse obligatū ad penā q̄ ad actum laudabilem et eē delinquisse ⁊ esse in statu culpe q̄ habere potestatem non delinquendi. Ad cōfirmationē nego primā ptem antecedētis deficit enim ista conditio ꝙ actus cadens sub precepto scꝫ ieiunare nūc nō est in potestate huius et ꝑus erat in eius potestate est autem vna de cōditionibus actus cadentis sub p̄cepto ꝙ debet esse possibilis. Ad octauā cōcedo añs et nego ꝯsequentiā quia postq̄ comedit secunda vice non ē plus ieiunās ideo nō plus manet obligatus iste enim q̄ diu nō comedit pluries et est ieiunans obligatur non comedē pluribus vicibꝰ g̊ et obligatꝰ non comedē t̄ est argumentū validum ab inferiori ad sup̄ius sicut hoc est non aīmal g̊ nō homo sed postq̄ comedit secunda vice non manet obligatus obligatione ieiunii ideo non plus est obligatus non coēdere neqꝫ bis neqꝫ ter neqꝫ q̄ter. Ad probatiōem cōseq̄ntie cōcedo maiorem de subordinatione formali et int̄pretatiua et nego minorē q̄a secunda comestio subordinatur volitioni qua habet integritatem ieiunii ꝓ obiecto sed tertia subordinatur volitioni q̄ habet fractionem ieiunii pro obiecto ⁊ hoc intelligo de volitione quā talis habet vel de facto haberet si consideraret omnes circunstantias sui actus quas si velit ꝯsiderare ñ pt ig̊rare

Ad nonam concedo añs et nego consequentiam et ad ꝓbationem nego assumptum ⁊ ad ꝓbationem dico ꝙ argumentum bene concludit ꝙ causa non est quia vnum est de iure nat̄e aut diuino et aliud de iure positiuo sed hoc ideo est quia in primis post primam transgressionē stat adhuc obligatio ad non transgrediendum in ꝓposito autem post primam transgressionem nulla manet obligatio precepti obligatio enim voti in forma expressa cadit supra quamlibet partem diei et obligatio de ieiunio quadragesimali supra quamlibet diem quadraginta dierum et ideo facta transgressione pro vna pte diei aut pro vno die ad huc manet obligatio pro aliis. In proposito autem obligat̄ aliq̄s solū nō nisi semel in die coēdē ideo t̄nsgresso isto p̄cepto ꝑ secundā coēstionē t̄nsit oīno obligatio p̄cepti et iō tercio ⁊ quarto coēdēdo nō peccat q̄tū ē ex vi illiꝰ p̄cepti. Cū oībꝰ tñ p̄dictꝭ stat ꝙ licet obligatꝰ hac die ieiunare nō totiēs peccꝫ mortalit̄ q̄tiēs pluries coēdit tñ circūstātia tp̄is ē ꝯditio aggrauās pctm̄ ter aut q̄t aut q̄nq̄es coēdēdꝭ ñ tñ seq̄t̄ ꝙ peccꝫ q̄libꝫ vice mortalit̄ nec ꝙ peccꝫ t̄cia et q̄rta ⁊ q̄nta vicibꝰ q̄tū peccauit scd̄a ⁊ hoc q̄tū ē ex vi precepti de ieiunio Ratio ante oppositum soluta est ex dictis.

q Verit̄ Vtrū ecc̄liasticoꝝ ieiunioꝝ tp̄a sint ꝯueniēt̄ assignata? Arguit̄ ꝙ nō: non assignāt̄ eo mō q̄ assignabāt̄ ī veti lege g̊ nō sūt ꝯueniēt̄ assignata. In opositū Aꝛ̄ auctoritate ecclesie tempora ieiuniorum distinguentis. Primo videbimus de vtilitatibus ecclesiasticoꝝ ieiunioꝝ. Notandū ē ꝙ scd̄m altissiod̄ due sunt vtilitates ieiunioꝝ. Prima ē q̄a est satisfactorium ꝓ peccatis ieiunando enim ⁊ affligendo nos satisfacimꝰ ꝓ pctis. Scd̄a ē q̄a est mediciā ꝯ temptatōnes q̄ eni se macerāt minꝰ tēptatōnibꝰ carnis obediūt et ī eis magis caro spiritui seruit q̄ eꝯ ē etiā mediciā vt mēs libiꝰ eleuet̄ ad sublimia ꝯtēplāda ⁊ iñ est ꝙ sanctꝰ thomas tres vtilitates eius assignat Iste vtilitates nō mihi vident̄ sufficē ideo sit prima conclusio ieiuniū ē satisfactorium nō solum satisfactione penitentie sed etiam satisfactione retributōnis ꝑmū patet ꝑ illō ioel secundo Cōūtimi ad me ī toto corde vestro ī ieiunio et fletu et plāctu. hec cōclusio ꝓbari potest ꝑ multas historias sacre scripture nam postq̄ populus iudaicus aut aliq̄ de gēte illa dominū offēderāt aspis ⁊ durꝭ ieiuniis eū placasse legūt̄ voco autē satisfactionē penitētie illā q̄ ꝓ pctis ꝑpetꝭ suscipit̄ vt deꝰ offēsꝰ afflictōe nr̄a ꝯciliet̄ nob̄ Scd̄m ptꝫ nā scti p̄res pꝰ q̄ bñficia aliq̄ magna a deo suscepūt vt visitationē sp̄ualē aut aliq̄ mētalē delectatōeꝫ āt aliud bonum etiam temporale a deo suscepūt grās ei ieiunando exsoluisse legūt̄ ⁊ scd̄m hec ē ꝯuciēs distīctio ieiuīī ī ieiuīū meroꝝ ⁊ ieiuīū exultatōnis ieiuīū satisfactoriū ꝓ pctis medicatiuū ⁊ penitētiorium ē ieiunium meroꝝ ieiuīū vō r̄tbutiuū et solutiuū ꝓ bñficio suscepto ē ieiunii exultationis et ob hoc dicit altissiodorensis ꝙ ieiuniū exultatōnis est quando vir contemplatiuus ꝓ dulcedine contemplationis et a ciborum alimonia ieiunabat et ab amore mundi se penitꝰ alienat sicut ieiunabat sponsa in canticis dicēs nunciate dilecto meo quia amore langueo

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

quia pre dulcedie ꝯtēplationis lāguet ⁊ defficit oīs carnalitas appello g̊ ſatiſſactionem retributōis.i.q̄ ē retributio qdq̄d ī r̄cognitōnē bn̄ficiorū diuiorum fit ⁊ ieiunium qđ fit in huiuſmodi recognitionē appello ſatiſſactoriū hac ſatiſſactione Qđ autē aliq̄ ieiunia ſint hoc° ſatiſſactoria pꝫ ꝑ leonē ſmone ſcđo de ieiunio decimi menſ dicētē illđ ieiuniū īſtitutū eē vt aufferāꝛ deo gr̄iarꝝ actiones de ꝯſūmata ꝑceptione oīū fructuū vobis igr̄ dilectiſſimi p̄dicamꝰ deci mēſis celebrādū eſſe ieiuniū quo ꝑ ꝯſūmata ꝑceptione ōnium fructuū digniſſimo largitori eoꝝ deo ꝯtinētie liberā offerꝛ et ſermone quīto de eodē ieiunio ait in q̄ ſancti patres nr̄i dīnitꝰ iſpirati decī mēſis ſanxere ieiuniū vt oīū fructuū collectōe ꝯcluſa rōnabil' deo abſtinētia dicareꝛ et meminiſſꝫ qſꝙ vti ita abūdātia vt circa ſe abſtinētior ⁊ circ̄ paupes eſſꝫ effuſior idē r̄pit mltos ī aliis ſmoibꝰ. Scđa ꝯclō ieiuniū ē tam corꝑis q̄ aīe ſcđm duplicē potētiaꝫ eiꝰ ſcꝫ ītellectū ⁊ volūtatē medicatiuūꝙ fit medicatiuū tam aīe q̄ corporis pꝫ p̄° ꝑ illđ qđ canit eccleſia in collecta qđ aīs corꝑibꝰꝙ curandis ſalubriꝛ īſtitutū ē cū enī corpus r̄pletione ḡuatū ē alleuiaꝛ ieiunio ꝙ fit medicatiuū aīe q̄ ad volūtatē pꝫ ꝑ illud ſine cerē et bacho friget venus expꝑimur enī deſideria libidinis maxiē ſuſcitari ī nob̄ pꝰ epulas et fecūdos calices expꝑimur etiā nos ad alta ⁊ dificilia ꝯtēplāda eſſe aptiores cū ieiuniis ſuꝑabūdātiā r̄pletionis ſuſtulimꝰ Eſt igiꝛ ieiuniū mediciā ⁊ curatiua ⁊ reboratiua ⁊ ideo dicit leo ſmone quarto de ieiunio decimi menſis Curādis igiꝛ leſionibꝰ in quas ſepe incidūt q cū iuiſibili hoſte ꝯfligūt t̄n maxiē remedioꝝ ē abhibēda medicina ī orōnis īſtātia/ī caſtigatōe ieiunii/ī elemoſine largitate q̄ cū pariꝛ excerceꝛ/deꝰ ꝓpiciatur/culpa debeꝛ/tēptator elidiꝛ ⁊ paulopꝰ ī ōni enī tp̄e ī oīū ꝙ vita huiꝰ ſeculi ieiunia nos ꝯ̄ vicia faciūt fortiores ieiunia ꝯcupiſcētias vincūt tēptationes r̄pellūt ſuꝑbiā īclināt irā mitigāt ⁊ ōnes bone volūtatis affectꝰ ad maturitatē totiꝰ v̓tutꝫ enutrīt. Et ſermone octauo q̄tidiano enī dilectiſſi expꝑimēto ꝓbaꝛ potꝰ ſatietate aciē mētꝫ obtūdi ⁊ ciboꝝ nimietate vigorē cordis hebetari ita vt delectatio edēdi etiam corpoꝝ ꝯ̄ria ſit ſaluti niſi rō tēꝑātie obſiſtat illecebre ⁊ qđ futurū ē oneri ſubt̄hat voluptati. Et ſeqꝛ q̄uis enī ſine aīa nihil caro deſidēt ⁊ inde accipiat ſēſꝰ vn̄ ſuit et motꝰ eiuſdē t̄n ē aīe q̄dā ſibi ſubdite negare ſubſtātie ⁊ ītiori iudicio ab īꝯueiētibꝰ exeriora frenare vt a corporeis cupiditatibus ſepius liberari in aūla mētis poſſit diem vacare ſapientie vbi omni ſtrepitu ſilēte curaꝝ in meditationibus ſanctis et in delitiis letetur. et nis qđ ſi in hac vita dificile eſt continuari poteſt t̄n frequenter aſſumi et ſequitur huius obſeruātie vtilitas dilectiſſimi in eccleſiaſticis eſt p̄cipue conſtituta ieiuniis. Tercia cōcluſio ieiuniū aliqđ eſt petitorium ac meritorium duo enim ſunt que per ieiunium petimꝰ ac meremur ſcilicet liberatio a malis et ad bona promotio liberatio quidem a malis tam corporis vt eſt liratio ab egritudine ab hoſtibus viſibilibꝰ a dāpnis q̄ etiam anime vt eſt liberatio a temptationibus a peccatis quibus videmꝰ nos quadam promptione inclinātes ab erroribus et multis aliis eſt etiā ꝓmotio ad bona eterna et ad boā temporalia et h̊ tam ad bona corporis q̄ ad bona anime vt faciliꝛ oſtendi poteſt exemplis ieiunium enim reſpectu aliquoꝝ bonoꝝ ſe habꝫ cauſaliter actiue aut corrumpendo diſpōnes īpediētes bonas oꝑatōnes et ꝓmptionē facientes ad malas aut īducendo diſpoſitiones ꝓmptitudīes facientes ad laudabiles actiones et reſpectu taliū diciꝛ ieiunium medicatoriū reſpectu vero illoꝝ bonorum reſpectu quoꝝ non ſe hꝫ actiue nec diſpoſitiue diciꝛ meritorium vel petitorium reſpectu enī ꝑmoꝝ diciꝛ meritorium quia cauſa naturalis aliq̄n eſt debilis et indiget ſpeciali quodam concurſu cauſe prime adiuuari qđ auxilium ꝓmeremur per ieiunium iſtas poſtremas cauſas tetigit Gregorius in p̄fatione q̄drageſime Qui corporali ieiunio vicia comprimis mentem eleuas virtutem largiris et premia ſecundam cauſam de medicina etiam tetigit Leo papa ſermone primo de ieiuio penthecoſtes ita dicens Sed ꝯ̄ inſtantes impetus perſequentium contra minaces fremitus īpiorum nō corporis fortitudine nec carnis erat ſaturitate certandum cum hoc maxime hominis interiora corrumpat quod exteriora delectat et tanto fiat rationalis anima purgatur q̄to fuerit ſubſtātia carnis afflictior hi itaq̄ doctores qui exemplis et traditionidus ſuis ōnes eccleſie filios imbuerunt tyrocinium milicie xp̄iſtiane ſanctis inchoarunt ieiuniis vt cont̄ ſpiritales nequicias pugnaturi abſtinentia et arma raperent quibus incentiua viciorum truncarent inuiſibiles enim aduerſarii et incorporales hoſtes non erunt contra nos validi ſi nullis carnalibꝰ deſideriis fuerimꝰ implicati Cupiditas n̄ ꝑ nocēdi ī tētatore ꝑpetua ē ſꝫ iermis atꝫ in efficax erit ſi nihil in nobis vñ ꝯ̃ nos pugnet inuenerit. Et ſermone quarto non enĩ idẽ vigor cordis eſt ſub onere cibi q̲ ſub leuitate ieiunii nec eũdẽ ſenſũ poteſt ſatietas generare quẽ ꝑcitas.

Quarta cõcluſio ieiuniũ orõni et elemoſine ꝯiũctũ eſt ad omnia ſupᷓdicta multo efficatius Probaᷣ ꝑmo ꝑ illud leonis pape ſmone ꝑmo de ieiunio decimi mẽſis tavõ ſunt inqt que maxiẽ ad religioſas ꝑtinẽt actiones orõ ſcꝫ ieiunium ⁊ elemoſina ⁊ modicũ poſt ſubdit orõe enim dei ꝓpiciacio q̄riᷣ ieiunio concupiſcẽtia carnis extiguiᷣ elemoſina peccata redimũᷣ ſimul ꝙ ꝑ omnia dei in nobis ymago renouatur ſi et in laudem eius ſemꝑ ꝑati ⁊ ad purificationẽ noſtrã ſine ceſſatione ſolliciti ⁊ ad ſuſtẽtationẽ ꝓximi ĩdeſinẽť ſim⁹ ſẽp intẽti. Et paulopoſt in orõnibus ꝑmanet fides recta ĩ ieiunio inocens vita ĩ elemoſinis mens benigna. Scđo ꝑ illud eiuſdẽ ſmone q̲nto decĩ mẽſis q̲ poſtq̄ nonnulla dixit de ieiunio ⁊ elemoſina ꝯcludit volo eĩ ad dei aſcẽdit aures talib⁹ orõ eleuata ſuffragiis. Tercio ꝑ illđ eiuſdẽ ſermone quarto decĩ menſis ieiuniũ enĩ ſiue elemoſina nõ tam purgatio anime q̄ carnis afflictio eſt magis ꝙ ad auariciam q̄ ad cõtinẽtiã referendũ eſt quãdo aliq̄s ſic abſtinꝫ a cibo vt etiã a pietate abſtineat. nr̃a g̊ ieiunia habũdẽt fructib⁹ largitatꝭ ⁊ in paupes xp̄i benignis ſint fecũda munerib⁹ eãdem añt ſil'em ſentẽciã hꝫ fere quotiẽs de ieiunio loq̄ᷣ. Dicendũ eſt ꝯſeq̄nť de temporib⁹ ieiuniorꝝ ſit igiᷣ.

Quinta cõclo tria ſunt ieiunia eccleſiaſtica ſolẽnia et ſub ꝑcepto cadẽtia ſcꝫ q̄drageſimale/ ieiuniũ q̄ttuor tẽporum/ et vigilie maiorꝝ ſolẽnitatũ. Probaᷣ non reꝑiũᷣ niſi iſta tria de q̲bus ſint ꝯſtitutiones vniũſaliť obligãtes catholicos de ieiunio q̄drageſime habeᷣ de ꝯſecra. diſti. ter. c°. nõ oportet vbi ex ꝯſilio laodiceñ ita habeᷣ nõ oportet in q̄drageſima quita feria vltime ebdomade ieiuniũ diſſolui et totã q̄drageſimam inhonorari ſed per totos dies ieiunare et eſcis abſtinencie conueniẽtibus. i. aridioribus vti et ex cõſilio agatheñ c°. placuit ita hr̃ placuit vt oẽs eccl'e exceptꝭ dieb⁹ dñicis ĩ q̄drageſima ⁊ in die ſabati ſacerdotali orõe et diſcretionis ꝯmuĩone ieiunent. Quarto ꝓbatur ꝑ illđ qđ habeᷣ de cõſe. diſ. v. c. q̄dra. Quadrageſima (inquit Grego. papa in omelia) ſũma obſeruatõe ẽ obſuãda vt ieiunia in ea ꝑť dies dominicos q̲ de abſtinẽtia ſubſtracti ſũt niſi quẽ ĩfirmitas impedierit nullaten⁹ ſoluãᷣ quia ipſi dies decime ſunt anni ⁊ hec ẽ potiſſima cã inſtitutionis q̄drageſimal' ieiunii vt ſcꝫ vite nr̃e decimã deo in ieiuniorꝝ abſtinẽtia reddamus hec eadẽ cã aſſignaᷣ a Caſſiano col. xxi. ⁊ oñdit quo° q̄dra. dierꝝ ieiuia ſũt decima ãni ⁊ h° etiã oñdiᷣ in capitulo nũc allegato ꝯueniũt etiã oĩs ſacri doctores. Leo autẽ Papa alias cauſas aſſignat oñdẽs ꝙ in obſeruãtia q̄drageſime õnes negligẽtie nr̃e toti⁹ anni diluũᷣ accedimus ad diligentiorẽ ſeruitutẽ domini ꝓꝑamus ad pugnas temptationũ vt habet ſermone ꝑmo de ieiunio q̄drageſime ſermone autẽ q̄rto eiuſdem ieiuuii alias aſſignat cauſas. Prima eſt vt poſſimus aĩs et corꝑib⁹ purificatꝭ celebrare ſacramẽtũ paſſionis dominice q̲a enĩ paucorꝝ ẽ illa deuotio infracta ⁊ ꝯtinuata reuerentia vt tales ſemꝑ maneant ĩ cõſpectu dei q̄les nemo in ipſo paſchali feſto dignũ ẽ iueniri et ꝓpť carnis fragilitatẽ relaxaᷣ freq̄ť obſeruantia auſterior de mũdano puluẽ enĩ religioſa corda ſordeſcũt ꝓpter h° ſalubriť ꝓuiſũ eſt et ad repãdã mẽtiũ puritatẽ q̄dra. dierꝝ añ paſſionis celebritatẽ ĩſtituta ſunt ieiunia iſte rões mihi placẽt multo magis q̄ alie q̄dã miſtice q̄ parꝝ aut nihil ad ieiuniũ exhortatõnis ꝯtinẽ videᷣ placet et illa rõ q̄ dr̃ ꝙ ĩ h° ieiunio q̄tũ poſſibile eſt nob' repñtam⁹ ieiunium q̄draginta dierꝝ xp̄iſti. De ieiunio quattuor temporꝝ habeᷣ diſtinctione. lxxvi. capitulo ꝑmo ait enim Calixtus papa ieiuniũ qđ ter in anno apud nos celebrare didiciſti ꝯuenienti⁹ nũc ꝑ q̄tuor tp̄a fieri decreuim⁹ ⁊ cauſã aſſignat vt ſicut ann⁹ ꝑ q̄tuor voluiᷣ tp̄a ſic et nos q̄tnũ ſolẽne agam⁹ ieiuniũ ⁊ ĩ ꝯſilio magũtiẽſi h° ieiuiũ ĩ ꝑcepto poſitũ ẽ vt ibidẽ hr̃ c°. ꝯſtitui⁹ Cõſtituim⁹ vt q̄tuor tp̄a ãni ab oĩb⁹ hoĩb⁹ coĩ ieiuĩo obſuãᷣ. i. ĩ martio ebdoãda ꝑma/ ĩ ieiuĩo ſcđa/ ĩ ſeptẽbri ťcia/ ĩ decẽbri q̄rta Alia tñ ordinatio dierum facta fuit in conſilio ſaleguſte habito Aliam etiam fecit vrbanus vt habetur eadem diſtinctione capitulo ſtatuimus Statuim⁹ inquit vt ieiunia quatuor temporum hoc ordine celebrẽᷣ ꝑmum ĩ iĩcio. xl. ſcđm ĩ ebdoãda pẽthecoſtes ťciũ vo in ſeptembri q̄rtũ ĩ decẽbri more ſolito fiat quam ordinationem ſecutus ẽ Leo Papa vt patet eadem diſtinctione capitulo igitur hec autem ieiunia inſtituta ſunt vt ꝑ ſingula tempora anni que ſunt quattuor vernũ eſtiuale/ autumpnale/ et hyemale/ primicias deo ſolueremus.

De tercio ieiunio ſcilicet vigilie maiorum ſolemnitatum patet ex multis capitulis iuris quibus diuerſarum ſolemnitatũ ieiunia iſtituta eſſe ſignificant q̄ inſtitutio

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

facta eſt vt reuerētiꝰ eoꝝ ſolēnitates celebremꝰ et eos habeamus interceſſores apud deū in quorū honorē ac reuerentiā corpora noſtra ieiuniis affligimꝰ vt etiam magis euitamur ſeq eoꝝ vitam et geſta in quorū honorē corꝑa noſtra maceramus. Sexta cōcluſio non ſūt obſeruanda ſub pena peccati ſollēnitatū ieiunia niſi ea q̊rū inſtitutio laudabili ꝯſuetudine apꝓbata eſt pꝫ hec concluſio ex q̲buſdam ſup̄dictis de conſuetudine circa ieiunioꝝ obſeruantiā. Ex quo pꝫ ꝙ nō tenemur ſub pena peccati mortalis ad ōnium apoſtolorum vigilias ieiunandas pꝫ q̲a preceptū de hmōi ieiunio nō eſt ꝑ cōſuetudinē receptū ꝛ approbatum vt conſtat nec valet ratio aliquoꝝ dicētiū ꝙ ideo non ieiunamus vigiliā philippi et iacobi q̲a venit tēpore paſchali nec vigiliā iohannis euāgeliſte q̲a venit infra octauas natiuitatis domini q̲a nos ieiunamꝰ feria quarta poſt penthecoſtē q̄ tamen eſt inter octauas penthecoſtes ideo dico ꝙ in h̊ maxime reſpiciendum ē ad cōſuetudinē a q̄ iſte inſtitutiones oneroſe et non neceſſarie vt plurimū robur accipiūt et de hoc videbitur in argumentis.

Septima concluſio nō eſt die dominica ieiunādum. Probatur ꝓhibitū ē de dominica ieiunare g̊ non eſt die dominica ieiunādum Añs ꝓbatur ꝑ illud melchiadis pape de conſe. diſ. ter. capitulo ieiuniū vbi ait ieiuniū dominici diei et q̲nte ferie nemo celebrare debet vt inter ieiuniū xp̄ianoꝝ et gentiliū veracit̃ credentiū ꝛ hereticoꝝ vera et nō falſa diſcretio habeatur Ad h̊ reſponderi poteſt ꝙ nō ꝓhibef ſimpliciter ieiuniū fieri in die dominico ſed ꝓhibef nō fieri in contēptū dei vt ibi dicit gloſa. Cont̃ ieiunare in ꝯtemptum dei quocūq̧ die eēt peccatū mortale g̊ non plus ꝓhibendū eſt ieiunare ī cōtemptū dei die dominica et quinta feria q̄ diebꝰ aliis reſpōdēdū ē negādo ꝯſeq̄ntiā q̲a ieiunia iſtaꝝ dierū magis vḡgūt ī ꝯtēptū dei q̄ ieiūia aliorū dieꝝ q̲a iſtis duobꝰ diebꝰ deus fecit q̲dq̲d inſigne fecit fere q̲a reſurrexit et celos aſcēdit. Iſta euaſio gloſe non videf mihi rōnabil̃ et videf magis eſſe extorſi textus q̄ expō aut eniꝫ vult et intelligit ꝙ illis duobus diebus ꝓhibef potiſſime ieiunare q̲a ōnis q̲ illis diebꝰ ieiunat ꝯtempnit deū q̲ inſignia oꝑa maxiē illis diebꝰ fecit et tunc ſeq̲tur ꝙ ōnis qui illis diebus ieiunat peccat aut intelligit ꝙ q̲ ieiunat cū actuali contemptu de illis duobus diebꝰ peccat et tunc non magis peccat ꝯtempnendo deū illis duobꝰ diebus q̄ aliis ex quo ſequif ꝙ ꝓhibendum eſt vniu̾ſalit̃ ieiunare. Secundo q̲a ꝯ̄ hanc gloſam militat illud ꝯſilii ceſarei auguſtani qḋ hēf de conſe. diſtin. ter. ne q̲s ieiunet die dominica cā timoꝝ aut ꝑſuaſionis ecce vbi nō ſolū ꝓhibetur ieiunare die dominico in contēptū dei ſꝫ etiaꝫ ꝓhibetur ne fiat tale ieiuniū cā timoꝝ aut ſuaſionis ita ꝙ ſi q̲s incutēt timorē pene alt̄i niſi ieiunaret nō ꝓpt̄ h̊ ſibi licēt ieiunare. Tercio ꝓhibef in conſilio gangenſi ieiunare cā ꝯtinētie vt ſcꝫ ſi q̲s eſtimet ieiunia dominicalia ſibi ꝓdeſſe ad continētiā nihilominꝰ ieiunare ꝓhibitus eſt. Si q̲s inq̲t conſiliū ꝓpt̄ ꝯtinētiā q̄ admodū putat aut contumatiā ieiunat anathema ſit Eſt etiā aliud decretum eiuſdem cōſilii et recitatur diſtinctio. ter. ca. ſi q̲s tanq̄ in quo ita dicitur ſi quis tanq̄ h̊ continentie ꝯuenire īdicās die domiuico ieiunauerit in eiuſdē diei ꝯtēptū anathema ſit cuiꝰ ſēſꝰ in ſolutōe ad quartū argumētū ꝯ̄ hāc ꝯcluſionē dabif vbi cōſiliū ſeruare videf ꝙ nō omiſq̲ illa die ieiunat ꝯtēpnit q̲a ſi ieiunaret ex ꝯtemptu nō ieiunaret q̲a h̊ credit ꝯueire ꝯtinētie Huiꝰ ſnīe ē beatꝰ thomas ſcḋa ſcḋe. q. c. xlvii. ar. v. ī rn̄ſi. ad. vl. ar. nō ē iq̲t ī diebꝰ dominicis ieiunādū ī q̲bꝰ ſi q̲s ieiunaret ꝯ̄ ꝯſuetudinē populi xp̄iani q̊ vt Auguſ. dicit ē ꝓ lege hn̄da l̃ etiā ex aliquo errore ſicut maichei ieiunāt q̄ſi neceſſariū tale ieiuniū arbitrātes n̄ eſſꝫ a peccato iminēs q̄uis ipſū ieiunium ſcḋm ſe cōſideratū ſemꝑ ſit laudabile. Quarto eccl̃ia cauſa alicuius triſticie cōmemorāde et ſignificande poteſt nos ſub pena peccati obligare ad ieiuium puta ſexta feria vltime ebdomade q̄drageſime ita ꝙ q̄uis nulla alia ſubeſſet cauſa inſtitutionis illius ieiunii cōmemoratio tamē dominice paſſionis ꝛ triſticie ſeruande eſſet ſufficiēs cā inſtitutoinis illiꝰ ieiunii g̊ eccl̃ia cā leticie alicuiꝰ magne ꝛ excellētꝭ ſeruāde potuit aliq̄ certa die interdicē nobis ieiuniū ꝛ obligare nos vt nō ieiunādo cōmunē illā totiꝰ nr̄e r̃ligionis leticiā r̃pn̄temꝰ ꝛ h̊ ī rei v̓itate feciſſe vr̄ ꝓhibēdo ieiuiū dn̄ice diei. Octaua cōclō [illegible] ſi īt̃ paſcha ꝛ pēchecoſtē nō ſimis obligat[illegible] eſt ex p̄cepto eccleſie ad ieiunia non tamen tenemur illis diebus ſub pena peccati nō ieiunare Probaf ꝯclō p̊mo ꝑ illḋ Ambro. habef diſti. ſeptuageſimo ſexto Scire d3 [illegible]itas vr̄a per hos q̲nq̄ginta dies nob̄ eē iugis ꝛ ꝯtinuata feſtitas ita vt hoc omni tempore neque ad obſeruādū iudicamus ieiunia neq̧ ad exorandum dominum genibus ſuccedamus. Scḋo ꝓbatur per illḋ iſiḋ. qḋ eadē diſti. habef poſt paſcha autem vſqꝫ ad penthecoſtē licet traditio ecclaꝝ abſtinentie rigorem prandiis relaxauerit tñ ſi quis monachoꝝ vel clericoꝝ ieiunare cupit nō ſunt ꝓhibendi ꝗa et anthonius et paulus ⁊ ceteri patres antiq etiā his diebus in heremo legūť abſtinuiſſe neqꝫ ſoluiſſe abſtinētia niſi tm̄ die dominico. Vbi nota ꝙ nō habeť hic ꝙ anthoniꝰ et paulus die dominica ieiunauerit licet habeatur in ſequenti capitulo. Ex quibus ptꝫ ꝙ ſanctus Thomas vbi ſupra allegatꝰ debuit diſtinctionem ponere inter diē dominicū ⁊ quinq̄ginta dies inter paſcha et penthecoſtē quia in illis quinq̄ginta diebus datur nobis libertas nō ieiunandi nec tamē ieiunare obligamur diebus autem dominicis tenemur nō ieiunare. Contra tres p̓mas concluſiones? Arguiť ſic ꝗdꝗd ē predictis modis vtile illud poteſt omni tēpore fieri ſed ieiunia non poſſūt rōnabiliter omni tēpore fieri vt patet ꝑ ſeptimam concluſionē ergo ieiunia non ſunt predictis modis vtilia aňs ptꝫ quia omni tempore licet nobis ꝓcurare ea que ſunt vere vtilia. Secundo multi expiūť in ſe ꝙ ꝑ ieiunia excitanť i eis male cōcupiſcētie ⁊ vt habet leo papa ſermone p̓mo de ieiūio. xl. ꝗ̄to ſtudioſiores fuerimus ꝓ noſtra ſalute tāto nos ab aduerſariis itelligimus magis impetendos. Tercio nihil ſuſceptū ex cerimoniis veteris legis eſt nobis vtile ſed ieiunia ſuſcepta ſūt ex cerimoniis veteris legis igiť maior patet quia vetus lex ꝗ̄tū ad cerimonialia nunc eſt mortifera et minor patet per leonē ſermone ſexto de ieiunio decimi mēſis ita dicētem euāgelicis ſanctionibus dilectiſſi multū auctoritatꝭ ꝓbet doctͥna legalꝭ cū quodā de mādato veteri ad nouā obſeruanciā transferunť ⁊ paulopoſt. Ex his autē eſt decimi mēſis ſolēne ieiuniū Quarto. Arꝛ ſic ſacerdos iudeoꝝ oloferne oppugnāte bethuliā peccauit mortaliť iſtituēdo qnqꝫ dieꝝ ieiunia vt deus libaret populū ſuū de hoſtibꝰ ergo ieiuniū nō eſt petitoriū vel meritoriū boni alicuiꝰ Aňs ptꝫ ꝑ lꝛ ꝙ ait iudich ad ſacerdotes. Quid temptatꝭ dominū nō ē ille ſmo ꝗ miſericordiā ꝓuocet ſed potiꝰ ꝗ irā excitet. Ad p̓mā nego maiorē nā poteſt iťuenire p̄ceptū ꝓ aliq̄ tp̄e ne fiat ꝓpť aliquā ꝯmemorationē aut rep̄ntationē faciēdā rōe cuiꝰ p̄cepti ieiuniū tale nō erit vtile ſed potiꝰ nociuū poteſt etiā eſſe alia cā ꝓpť quā qđ vtile ē ſcđm ſe ē aliq̄ tp̄e iutile vt poteſt dari exēplū de medicamentꝭ et multis aliis. Ad ſecundā concedo aňs ſꝫ dico ꝙ regulariter ſine ꝯparatione plures iuuanť tam corporaliter ꝗ̄ ſpiritualiter ꝑ ieiunia moderata ꝗ̄ dāpnificentur p̄cepta autē iuris poſitiui ea q̄ vt in pluribus ſaluti hominū ꝯgruūt attendūt. Et ad auctoritatem leonis dico ꝙ īpetitio illa vt in pluribꝰ nō ſit ex ꝯditione et natura ieiunii ſꝫ ex ꝑuerſitate hoſtis noſtri ꝗ tāto nos vehemētiꝰ repellit a ſalute ꝗ̄to nos ad eam magis euiti cōſpexerit et ideo ex eadē auctoritate ꝯcludit nos debē dare opam ieiuniis quia vt habet ibidem Nulla ſūt ſine temptationū expimētis opera virtutis, nulla ſine perturbationibus fides vita hec noſtra ī media inſidiatorum eſt. Ad terciam minor negatur ſecundum enī eundem leonem ſermone quarto de ieiunio decimi menſis ieiunium non eſt de illis q̄ gerebāt figuras futuraꝝ reꝝ quia talia impleta ſunt et finita et ꝓpter hꝰ vt dicit ieiuniorū vtilitatem noui teſtamenti gratia non remouit qđ nō ideo (inquit) negligendū eſt ꝗa de obſeruancia veťis legis aſſūptū eſt tāꝗ̄ lꝛ ſit de illis q̄ inter diſcretiones ciborū ⁊c̄. Idē habet ſermone ſexto vbi p̄dictā obiectionē ſoluēs ait. Ceſſantibus enī ſignificationibꝰ ꝗbus ſaluatoris noſtri nūciabatur aduentus et pactis figuris quas abſtulit ipſa p̄ſentia veritatꝭ ea que vel ad regulas moꝝ vel ad ſimplicē dei cultum rō pietatis inſtituit ī eadem apud nos forma q̄ ſūt condita ꝑſeuerāt et q̄ vtriqꝫ teſtamēto erant ꝯgrua nulla ſunt ꝯmutatōe variata ex his aūt eſt etiā decimi menſis ſolēne ieiuniū ⁊c̄ Ideꝫ habet ſermone quarto de ieiūio ſeptimi mēſis ita dicēs Cū g̊ vos dilectiſſimi ad q̄dam q̄ in veteri teſtamento inſtituta ſunt cohortamur non iudaice vos inſtitutionis iugo ſubdimꝰ nec cōſuetudinē carnalis pp̄li vobis indicimꝰ excellit ſup illoꝝ ieiunia ꝯtinētia xp̄iana ⁊c̄. Poteſt tñ dici ꝙ ieiunia quantum ad actum abſtinentie ſunt moralia quantum vero ad determinationē diei ſunt cerimonalia. Ad quartam cōcedo antecedens non quidem quia ieiunium ſit malum aut inutile ſed propter circunſtantiā male intentionis ieiunium corrumpentis ꝓponebāt enim ꝙ ſi deus poſt hmōi ieiuniū nō eis auxiliaretur et liberaret eos a ꝑtāte olofernis ipſi redigerent ciuitatem in eiꝰ poteſtatem et in hꝰ faciendo temptabant deum quod eſt ōnino illicitum. Contra quartam concluſionem. Arguitur ſic primo xp̄us ieiunauit circa epiphaniam ꝗa ieiunauit ſtatim poſt baptiſmū quē ſuſcepit g̊ nos etiā circ̄ epiphaniā ieiunia nr̄a ichoare dēmꝰ. Scđo clerici tenēť ieiuāre a quinq̄. vſqꝫ ad paſcha g̊ non ſufficit ꝓ illa parte ieiuniū

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

q̄dragesimale an̄s patet ex multis decretis. Tercio non eſt ieiunādū quīta feria vltime ſeptimane ergo non eſt ieiunandum ꝑ totam quadrageſimā antecedēs patet tū p̄mo quia ꝓhibitum eſt ieiunare quinta feria vt habeť de conſecra. diſtin. ter. ieiuniū Ieiuniū dominice diei ⁊ quinte ferie nemo celebrare debet Tum ſecundo per illud Pau. ad gal. v. dicentis Mihi autē abſit gloriari niſi in cruce domini noſtri iheſu xpriſti g̊ gloriādum eſt in cruce domini g̊ non eſt in die crucis ieiunandum. Tū tercio q̄a paſſiones aliorꝝ ſanctorum vt petri et pauli cū gaudio celebramus ergo cū maiori gaudio paſſionē xpriſti celebrare debemus. Quarto dies dominici q̄drageſime vel ſūt de numero ieiuniorꝝ vel non: ſi non. ſeq̄tur ꝙ nō debemus abſtinere a carnibus: ſi ſic ſequitur ꝙ ieiunamus pluſq̄ q̄draginta dies. Contra illud quod dictum eſt ibi de ieiuniis quattuor temporū. ꝯ Arguiť ſic aliquādo fuit conſuetudo nō ieiunandi niſi ter puta in qualibet tercia parte anni g̊ nō eſt ieiunandū in q̄libet quarta. Secundo iudei ieiunabant quarto quīto ſeptimo et decimo menſe g̊ eiſdem ieiunare debemus g̊ nō ſunt apꝺ nos bene īſtituta. iiii. ieiuniorꝝ tēpora Probatur deinde ꝙ pť predicta ieiunia ſint multa alia tenemur ieiunare diebus rogationū ōni die ſabbati ōni quarta et ſexta feria ⁊ obligamur etiā ad ieiunia īpoſita a p̄laťꝭ noſtris obligamur etiam complere ieiunia nobis in penitentiā et ſatiſfactionem impoſita tēmur ēt ieiuāre oīꝫ aplo͛ꝝ vigiľas cuiꝰ ꝯriū dcꝫ eſt. An̄s ꝑ p̄ma pte patꝫ ꝑ illud cōſilii aureľ. qꝺ habeť de conſecratione diſtincti tercia caplo rogationes/rogationes. i. letanias an̄ aſcēſionē domini placuit celebrari ita vt premiſſū triduanū ieiuniū ī dominice aſcenſionis ſolēnitate ſoluatur ꝑ qꝺ triduū ſerui et ancille ab ope relaxēť quo magis plebs vniuerſa conueniat quo triduo omnes abſtineāt et etiam q̄drageſimalibus cibis vtantur de die ſabati patet ꝑ illud Innocentii pape qꝺ habeť loco eodē ca. ſabato. Sabato vero ieiunandū eſſe ratio euidētiſſima demonſtrat et ꝓbatur ratione eiuſdem decreti Nos in memoriā paſſionis ieiunamus q̄lꝫ ſexta feria ⁊ ꝓpť reſurrectionem domini quālibet dominicā diē celebrē et venerabilem habemus g̊ cum ſabati dies ſit inť ſextam feriam ⁊ dominicam diem ſeq̄ť ꝙ die ſabati ieiunare debemus Tū ſcꝺo q̄a apľi iſto biduo ſcꝫ die paſſionis ⁊ ſabato fuerūt ī merore ⁊ ꝓpť metū iudeorum ſe occultauerunt et in huiꝰ ſignificationē etiā iſto biduo ſacrā nō celebrať. Qꝺ ieiunādū ſit quarta et ſexta feria ꝓbať per illud apolonii ꝙ eadē di. habeť caplo ieiunia ſane vbi habetur dicitur ieiunia ſane legitima in quarta et ſexta feria nō ſunt ſoluēda niſi grādis aliq̄ neceſſitas fuerit q̄a quarta feria iudas traditionē domini cogitauit ſexta feria crucifixus eſt ſaluator Videbiť g̊ q̄ his diebus ſine neceſſitate ſoluerit ſtatuta ieiunia vel cū iuda ť dente tradē ſaluatorem vel cū crucifigētibꝰ crucifigē ex quo decreto ptꝫ et īſtitutū eſſe tale ieiuniū et inſtitutionis rō De ieiuniis a prelatis īpoſitis dicūt innocentius et alii expoſitores ꝙ ſunt ſeruāda de vigiliis ōniū aplo͛ꝝ habetur extra eo. ꝯſiliū. Ad p̄mā cōcedo an̄s et nego ꝯſequētiā Et ſi ꝓbeť q̄a debemus eſſe imitatorē xpriſti cōcedo ⁊ ideo tenemur ieiunare ſicut ipſe ieiunauit ſꝫ non eodem tempore quo ieiunauit q̄a nobis et ſibi fuit alia ieiunādū rō ⁊ maxime q̄a non ōnia ieiunia noſtra repreſentāt ieiuniū xpriſti ⁊ licet ieiuniū q̄drageſime rep̄ntet ieiuniū xpriſti q̄a tamen hec rep̄ntatio non fuit ſola cauſa inſtitutōnis ſed cū h̊ ꝯcurrit illa ratio vt poſſimꝰ purificaťꝭ mentibus digne ſac̄menta paſſionis ⁊ reſurrectionis xp̄i celebrare iō ꝯueiētiꝰ ante feſtū paſche īmediate celebrať illud q̄drageſimale ieiuniū q̄ circa epyphaniā. addito ꝙ eccleſia ſemper ꝓuidē voluit ne onus nimis g̃ue fidelibꝰ īponeret. Ad ſcꝺam nego an̄s ⁊ ad ꝓbationē ex decreto qꝺ habeť diſtītōne q̄rta ca. ſtatuimꝰ ⁊ c. deniq̄ rn̄deo ꝙ g̃tianus ibidem ſoluit q̄a decretum illud nō eſt ꝑ cōſuetudinem laudabilē receptū. Secūdo dico ꝙ decretum illud reuocatū eſt in cōſilio aureľ vt habetur de cōſecra. diſtin. ter. ca. de ſacerdotibus ſacerdotibus omnibus decretū ē vt ante paſche ſolemnitatem nō q̄nq̄geſima ſꝫ. xl. teneatur Ad terciam nego an̄s. Ad p̄mā ꝓbationē dico ꝙ ibi ꝓhibeť ieiuniū quinte ferie ea rōne celebrari q̄ a gentilibus et hereticis celebrabať et non ſimpliciter ideo ſubdiť ibidem vt inť ieiunium xpriſtianorꝝ et gentiliū veraciter credentiū et hereticorꝝ vā et non falſa diſcretio habeatur. Ad ſecundam ꝓbationem ꝯcedo ꝙ gloriandum eſt in cruce domini et gaudendum memoria tamen crucis eſt cum afflictione recolenda et q̄a ignorantia crucis ꝑ reſurrectionem ceſſauit ideo memoria reſurrectōis q̄ ſingulis dominicis diebus fit ē cū leticia ⁊ exultatione pagenda Et ideo diebus dominicis ex ſtatuto eccleſie nō eſt ieiunandum Secus eſt de die crucis ⁊ diebus aliis in quibus ſit memoria paſſiōis dié enim crucis xp̄us nec bibit nec cōedit ⁊ extͥmos labores ſuſtinuit ad aliā ꝓbatōeꝫ ꝯcedo añs ⁊ nego ꝯñaꝫ tum ṗmo quia illi paſſi ſunt ꝓ ſe ipſis xp̄us aūt pro nobis tū ſcḋo qa illi die paſſiōis nati ſūt ad regni celeſtis delicias nō aūt xp̄us. Ad q̄rtā dico ꝙ dies dominici nō ſunt de nūo q̄drageſime ſed ſunt inter nūm q̄drageſime ꝯtenti et dico ꝙ nō tenemur ad abſtinentiā in illis dieb⁹ p̄ciſe v̓tute inſtitutōnis ieiunii q̄drageſimal̓ et iñ ē ꝙ dieb⁹ domīcis q̄drageſime alñ ex ꝯſuetudie comedebātur carnes etiā p⁹iſtitutōem q̄drageſime ut habeť quarta di.c deniqꝫ ſed qa illis dib⁹ efiebat deordinata nimiū turgugitatio iō ſtatutū ē ꝙ fiét illa die abſtinētia a carnib⁹ ⁊ lacticiniis ſꝫ nō ieiuniū. Ad ṗmā rōem contra ieiuniū quatuor tporū cōcediť añcedēs et hoc habeť in decreto diſt.lxxvi.ſicut ſup ꝯclōne quīta allegatū ē ex q̄ allegatione ptꝫ noua inſti⁰ ex qua et ſequēte ꝯſuetudie noua ē obligatio. Ad ſcḋaꝫ concedo añcedens et nego cōſequētiā quia licet etiā ex iudeis retinuerim⁹ p̄ceptū ieiunādi non tñ dies ieiunii ex eis accepim⁹ quia nō propť eaſdē cauſas ieiunam⁹ ieiunabāt enim iudei quarto mēſe q apȯ latios vocať iuli⁹ die.xvii.eo ꝙ moyſes tūc deſcēdens de mōte tabulas legis abiecit et ꝯfregit et iuxta iheremiā muri ṗmū rupti ſūt ciuitatis ieiuābāt etiā quīto menſe qui apud nos appellať auguſtus cū ꝑ exploratores terre ſancte ſeditione orta in poplo iuſſi ſūt mōtem nō aſcendere :ſꝫ ꝑ q̄draginta ānos lōgi⁹ a terra ſctā circuire tātis diſpēdiis ut exceptꝗ duobus caleph et ieſue ōnes in ſolitudine caderēt in h⁹ mēſe a nabugodonoſor et mlta p⁹ ſcl̓a a tito ⁊ veſpaſiano tēplum iheroſolimis īcēſū ē atꝫ deſtructum capta vrbe bethel ad quā mlta milia ꝯfugerāt iudeoꝝ ieiunabāt etiā mēſe decimo qui apud nos ianuari⁹ diciť eo ꝙ ianua ſit āni atqꝫ priīipiū quo mēſe eʒheciel in captiuitate poſit⁹ ⁊ cūct⁹ popul⁹ captiuorū audiuit quinto mēſe tēplū eſſe ſubuerſū :mēſe etiā ſeptimo qui apud nos appellať october ieiuābant eo ꝙ ī eo occiſ⁹ eſt godolias et iude ṫbus ac ihrlm̄ reliqe diſſipate ſūt hec habet Hiero.ſup ʒachariam et recitať in decretis diſt.lxxvii.c⁰ ieiuniū quia g̊ nos nō ieiunam⁹ ꝓpť has cauſas ſꝫ ꝓpť illas q̄s ſupra recitauim⁹ iō. Ad q̄rtū q̊ mltiplr ꝓbať ꝙ ſunt alia ieiunia a ieiuniis toti eccleſie coībus et ad q̄ tenemur ex p̄cepto Ad ṗmū de rogationibus dico ꝙ ſi ſtatutū ſit nō eſt tamen in vſu receptū q̄tū ad ieiuniū ſꝫ bñ q̄tum ad aliquā abſtinētiā puta a carnibus .De ieiuio ſabbati dico ꝙ decretū illud nō eſt vſu cōformatū ⁊ videť abrogatū ꝑ gre.ſeptimū q ieiuniūin abſtinētiā a carnib⁹ ꝯmutauit vt habeť de ꝯſec. diſt.v.c⁰.quia dies ſabati vbi ſic habetur quia dies ſabbati apud ſanctos patres noſtros in abſtinētia celebris ē habitus nos eorūdē auctoritatem ſequētes ſalubriter admonem⁹ vt qcunꝫ ſe xp̄iane religionis ꝑticipem eē deſiderat ab eſu carniū eadē die niſi maiori feſttuitate intueniente vel īfirītate īpediente abſtineat. Qꝙ ſi quis dicat aliquis ꝙ hic nō ſit preceptum ſed admonitio admonem⁹ inqt reſpōdeo ꝙ ſiue p̄ceptum ſiue admonitio ſit quia tamē vſu approbatum ē iō nō poteſt ſine pctō omitti niſi nccītas īpellat. Ad rōes aūt īductas Ad primā dico negādo ꝯñaꝫ ſi ꝯcludat de debito p̄cepti qa ad hoc nō ſufficiūt ille ꝯgruēcie ſꝫ neceſſe ē ad id nos aliquo iure obligari et qa nulla eſt ad id obligatio iuris natural̓ aut diuini nec ꝯſuetudialis nec iuris poſitiui vſu ꝯfirmati iō non tenemur Ad ſcḋaꝫ ꝯcedo añs et nego ꝯſequētiā neqꝫ enī oportet ꝙ ieiuia apoſtoloꝝ aut ōes eorū moleſtias ieiuniis ꝑpetuis repſētem⁹ tūc enim nulla dies a ieiunio vacaret De ieiuīo vȯ q̄rte ⁊ ſexte ferie dico ꝙ decreta illa ñ cogūt qa non ſunt vſu ꝯfirmata et cū dicitur ꝙ qui non ieiunat xp̄m tradit cum nuda ⁊ crucifigit cum crucifigētibus nego ꝯſequētiā niſi ex mero et actuali ꝯtemptu nō ieiunaret quo ſcꝫ iō nollet ieiunare illis dieb⁹ quia ſibi placeret xp̄i traditio ⁊ crucifixio tl̓is enī ītderet ⁊ crucifigēt ꝑ cōplacentiā licꝫ nō ꝑ exhibitōeꝫ opis p̄teriti. De ieiuniis a p̄latis īpoſitis dico ꝙ talia alñ ꝓ vrgēte nccītte ad placādū dīnā irā aut ad ḡciā e⁹ īpetrādam inſtituūť et tūc ſuſcipiēda ſūt ⁊ tūc ſi ſūt vſu ꝯfirātia obligāt ſi nō nō videť obligare ſicut nec inſtituta a ſūmis pōtificibus . Et ſi q̄ras de ieiunio aduent⁹ dico ꝙ nō eſt in precepto ex coī ſtatuto eccl̓e licet ſit in cōſilio et ſi aliquid de hoc legatur inſtitutum dico ꝙ non eſt vſu et ꝯſuetudine cōprobatum. Cōtra ſeptimam ꝯeluſioeꝫ arguitur ſic primo auctoritate hieronimi ad lucinū et habetur diſt.lxxvi.c⁰. vtinam vtinā ōni tempore ieiuāre poſſem⁹ qȯ in actibus apoſtolorum diebus pēthecoſtes et die domico apoſtolum paulum ⁊ cū eo credentes feciſſe legimus .Ex qua auctoritate

Secundo ſic arguiť paul⁹ ⁊ alii apoſtoli die dominico ieiunauerunt g̊ nō eſt illicitum die domico ieiunare. Tercio ieiuniū diei domice nō ꝓhibetᷣ niſi ſicut ieiuniū ferie quite vt patȝ ex decreto melchiadis pape ſȝ nō ē illicitū ieiuāre feria quita ḡ nec die domica. Confirmatur quia nō eſt ꝓhibitū ieiuāre feria quita ſimpliciter ſȝ tm̄ ꝓhibitū ē ieiunare ea cauſa q̄ ieiunabant gētiles ⁊ hētici vt ptȝ ex decreto melchiadis ḡ nō eſt ſimplicitᷣ illicitū ieiuāre die domica. Quarto ieiuniū diei domice nō ē illicitum niſi qn̄ fit ex ꝯtemptu ḡ non eſt ſemꝑ illicitum añs ptȝ ꝑ gloſam ſuꝑ decretū illud melchiadis pȝ etiā ꝑ illud qᵒhētur diſt. tᷣcia . cᵒ. ſi quis tāq̄ vbi expreſſa fit mēſio de ꝯtēptu ut patȝ ſup̄ in ꝓbatōe ſeptime ꝯclōnis. Quinto ōis ꝯſtitutio humana ꝓptᷣ aliquā cauſam iuſtituta ceſſante cā non obligat ſȝ inſtitutio nō ieiunādi die domica inſtituta ē propter aliquā cauſā puta ad diſcernendū intᷣ ieiunia catholicorū ⁊ nō catholicorū et ad reꝓbandū ieiunia maicheorū ḡ q̄ deuotōe aut cā ſanitatꝪ aut ꝯtinētie ieiuāt illa die nō peccat. Ad ꝑmā ꝯcedo auctem Hieronimi ſȝ ex ea nullomō habetur ꝙ ieiuniū ſit ōni tēpore licitū ſi enim eiꝰ vᷣtutis eſſemꝰ ut omni tempore ieiunare poſſemꝰ ſine moleſtia et difficultate meliꝰ eſſet actum nobiſcū et hoc optat iheronimꝰ ſȝ cū hoc ſtaret ꝙ non eſſȝ licitū ieiunare die domica ꝑ idem enim ꝯcluderetur eodeȝ mō ꝙ licitū eſſet ieiunare in die reſurrectionis cuius oppoſitū legitur eſſe reuelatum cuidam ſancto patri cui dictum eſt hodie eſt dies reſurrectionis ieiunare non debes. Ad ſecūdam dico ꝙ tempore beati pauli non erat adhuc facta ꝓhibitio/ ideo licebat ei qu od nunc non licet. Ad terciā nego maiorem ē enim alia cauſa huius et illius et vrgentior de vno q̄ de alio Et ad ꝓbationē dico ꝙ preter illā cauſam cōmunē ſunt alie cauſe ꝑtiales puta quia rememoratio reſurrectiōis dn̄i eſt maioris neceſſitatis q̄ rememoratio aſcenſionis dominice. Ad cōfirmationem concedo añcedens ſȝ dico ꝙ alio modo ꝓhibitum eſt de die dominica ut patet in decretis allegatis ad ſeptimam concluſionem. Ad quartā nego añcedens et ad ꝑmā probationem dico ꝙ gloſa illa contradicit textui ut patuit in probatione cōcluſionis. Ad ſecūdam probationē dico ꝙ intᷣ cap. ꝯſilii gangrenſis non legitur in forma illa in qua allegat gracianus ſed in illa forma in qua allegatum eſt probatione tercia ſeptime concluſionis vbi non fit mēſio de cotemptu dico ſecūdo ꝙ ſi habeatur in illa forma dico ꝙ li. in eiuſdem diei cōtemptum nō conſtruitur cum hoc verbo ieiunauerit ſed ꝯſtruitᷣ poſt illud anathema ſit primo mō enim eſſet ſenſus ſi quis ieiunauerit in contemptū diei domice credens hoc ſcilicȝ ieiunare in ꝯtemptū diei domice ꝯucire .i. vtile eſſe ad conſequendum anathem a ſit. Secundo mō ſenſus eſt ſi quis ieiunauerit die dominica credens hoc vtile eſſe ad continētiā anathema ſit in contēptū illius diei. iqa illū diē ꝯtempſit in q̄ fit rememoratio dominice reſurectiōis et magis credo hūc fuiſſe ſenſum decreti ꝙ paulus ⁊ anthonius qui maxime ſtudebant ꝯtinētie diem dominicam nō ieiunādo honorabant quare qui ieiunant cōtempnare videntur. Ad quitam nego maiorem ſed bene vᷣm eſt ꝙ ceſſāte cauſa bene poteſt deſtitui ꝑ eū qui poteſtatē hȝ quod fuerat ꝯſtitutū et ad minorem dico ꝙ illa cā nō ceſſat ⁊ ꝙ ꝯtinue q̄ diu manēt catholici diſcretio illa facienda eſt dico preterea ꝙ multe ſunt alie cauſe illiꝰ inſtitutionis vt ſupra habitum ē que non ceſſāt nec ad hoc ꝙ cā ceſſare dicatur ſufficit ꝙ ego nō intendam illā cauſam quia q̄tumcūq̄ non intendā in ieiuio meo cauſā illā alius tamē potᷣit eam intendere i eodem ieiunio meo nec valȝ dicere ꝙ cā ſanitatꝪ ħc̄ quia ꝑ abſtinētiam debitam ſine ieiuio ita cōpetentᷣ potᷣit ſanitati ꝓuideri. Et ſi obiciatᷣ de multis paupibus qui proptᷣ ciborū penuriam ieiunare eciam die domico plerumq̄ coguntur quos nō eſt credendū peccare. Ad hoc dico ꝙ penuria ciborū bene neceſſitatᷣ ad nō cōedēdū ſȝ nō ad ieiunādū qa non ōnis carētia cōeſtionis pluſq̄ ſemel ē ieiunium ſed illa tm̄ que eſt ꝓpoſita ⁊ itēta ſi qs enī ꝓponens de mane prādere ⁊ tota die in ꝓpoſito ꝯtinuans cum eſſet cenandū careret cibis aut violenter detineretᷣ taliter ꝙ cenare nō poſſet non propter hoc ieiunare diceretur quia ceſſatio a cōeſtione nō ſequeretur ꝓpoſitū mētis nec eſſet voluntarie impata ſed ex neceſſitate concepta. Ratio ante oppoſitum ſoluta eſt ex dictis

c Oſequenter agendū eſt de vicio oppoſito abſtinencie ſcȝ de gula et q̄rit. Vtrum gula ſit peccatū mortle? Arguitᷣ ꝙ non gula nulli precepto decalogi ꝯtrariatur ḡ non ē peccatum mortle In oppoſitū ē ꝯīs opio gulam intᷣ pctā mortlia enumerās. Notandum ꝙ gula nō nomiat omnem appetitum guſtabilis quia cum opponatur abſtinentie que poſita eſt circa comeſtibilia gula proprie non dicit niſi appellati edendi non quemlibȝ ſed inordiatū tātum. Prima concluſio Oīs gula deliberata eſt pctm̄ ꝓbatur ōnis actus inordiatus ⁊ rc̄te rōi difformis ĩ ptāte nr̄a exiſtēs ē pctm̄ ſʒ ōis gula deliberata uel ōnisappetit⁹inordiat⁹ cibi ē act⁹recte rōni difformis in poteſtate nr̄a exiſtens g̊ ōnis tl'is eſt peccatū ꝙ ſit act⁹ iordiat⁹ ⁊c̄ ptʒ quia rectaratio dictat nō eſſe tātū appetendū aut dictaret ſi ineſſʒ ⁊ ꝯtra hanc rationē appetitur tātum Qđ ſit in ptāte nr̄a ptʒ qa volūtas nō neceſſitaꝛ appetē ꝯt̃ iudiciū rōis⁊ pōt reꝑmere ōnem actū appetit⁹ ꝑſitiui ꝯ̄ iudicium recte ratiōis appetētis dixi aūt gula deliberata ut intelligaꝛ act⁹appetēdi ꝓ tempe illo ꝓ quo ꝑ deliberatōeʒ rōnis poteſt ĩpediri quia de gula nō deliberata que ſcilicʒ p̄cedit ōnem deliberationem rōnis ⁊ ꝓ mora illa ꝓ qua nō pōt haberi deliberatio vel repreſſio ſpōtanea paſſiōis īſurgētꝗ dubiū ē an ſit peccatū qđ t'miari hʒ cū t'miabiꝛ queſtio de p'mis motib⁹ an ſint peccata ꝓbatur ſcđa ꝯclo ꝑ gregoriū.xx.mo. dicētē ꝙ ad ꝯflictū ſpiritualis agonis nō aſſurgitur ſi n̄ pri⁹ int̃ noſmetipos hoſtis poſitus gulevidelʒ appetit⁹edomatur ſʒ ōis intior hoſtis hominis qui eſt act⁹ uel hītus eſt peccatum cū g̊ gula ſit hui⁹moi hoſtis et ſit act⁹vel hītus ſequiꝛꝙ eſt peccatum dixi aūt hoſtis qui ē actusvel habit⁹ quia nō ōis hoſtis hois eſt pc̄catū diabol⁹⁊cī caro et mūd⁹ſunt hoſtes hois q̄ nō ſūt peccata ſilr̄ q̄litates corꝑales inclinātes ad peccata ſūt hoſtes hois ⁊ tñ nō ſunt peccata cū alñ inſint a natītate. Tercio qcquid ꝯ̃riatur v'tuti morali eſt viciū ſʒ gula ꝯ̃riaturv'tuti moraliputa tēꝑantie g̊ gula eſt viciū. Scđa ꝯclo gula nō hʒ ꝙ ſit peccatum rōe matie ſue abſolute qa matia gule poſſum⁹vti ꝯformit' ad rectam rōem cum illa eadeʒ ſit matia tēꝑantie igiꝛ. Scđo qcunqꝫ cib⁹ p̄t ſumi ſine pc̄to g̊vſus cibi nō hʒ ꝙ ſitpeccatum ex pte matie antecedēs pʒ ꝑ illđ apoſtoli i.ad thīo.quarto omnis creatura bona et nil' reiciendū ꝙ cum graciarum actione ſuſcipitur Secundo ꝓbatur ꝑ illud ſaluatoris mat.xv.nō omne quod ītrat in os coinquinat hominē hoc deducit diffuſe auguſti⁹'contra fauſtum et alios maīcheos qiu cenſebāt vſum animaliū eſſe vicioſum et culpabilem et ſolum viuebāt fructibus non audebant ipſi decerpere et colligere propter homicidium quia dicebant eis ieſſe partem anime rationalis et diuītatis ſubſtantiam. Tercia concluſio gula habet ꝙ ſitvicium a circumſtātiis velvtentis vel cibi ad vtētem ꝯpati patet ab hiis habet gula ꝙ ſit viciū a quibus habʒ qđ tēꝑantie repugnet ſʒ ab huiuſmodi circunſtantiis hʒ gula ꝙ tēꝑantie repugnet igiꝛ Secundo ab hiis habʒ gula ꝙ ſitviciū a qbus habet ꝙ nō ſit ei⁹ꝯueniens vl'⁹⁊ rōni ꝯformis ſʒ h̄ habʒ ab hui⁹modi circūſtātiis g̊ ab hiſdem habʒ gula ꝙ ſit viciū. Quarto ꝯtingit in cibo deſerere ordinem rōnis aliqñ ex eo ꝙvſus cibi repugnat bone habitudini tam anime q̄ corporis aliquandovero quia eſt contra honeſtatē. Tercio quia eſt ſupra ſubſtātiā ſed iſta tria proueniūt ex circunſtantiis vl' materievel vtentis igiꝛ maior patet qa iſtis mođ deſeritur regula temperantie ſuprapoſita cum de temperantia agebatur ſed ſcđm hanc ſumitur ordo rōis igitur. Mĩor probaꝛ qa ꝙ cibus repugnet bōe hītudī corꝑisvel aīe hoc contingit aut ex quātitate cibi quia ſcilicʒ eſt nimi⁹ aut ex q̄litate cibi puta qa vel eſt vētoſ⁹vl' fuōſus nimiū aut etiā exventis q̄litatib⁹ propt' q̄s cibus ſibi eſt nociu⁹qui aliis eſt conueniēs īmo reſpectu eiuſdē idem cibus eſt vno tempore cōueniens q alio tempe non eſt vtilis. Quod aūt cibus contra honeſtatem cōtingit triplicit' aut quiavſus diſconuenit toti ſpeciei ſicutveſci carībus huāis diſcōuenit toti ſpēi hūane ĩ tātū ꝙ illi qui carnibus humanisveſcunꝛ appellātur beſtiales et inhumani aut diſconuenit non toti ſpeciei ſedvni genti vel vni regioni vl' prouincie vtvti limacibus aut ſerpentibus aut aliis q̄ in abhominatiōem eſſēt preſentium. Tercio modo aliquid eſt contra honeſtatem quia ei⁹ vſus ē prohibitus aut ſimpliciter aut pro tēpore ſicutvti carnibus in quadrageſima aut diebus quibus nō licet v'ti propter prohibitionē eſſʒ contra honeſtatem. Quod vero cibus ſit ſupra ſubſtantiam contingit dupliciter vnomodo q̄a ſubſtātia vtentis notabl'o dīnuiꝛ pluſq̄ decʒ ex huiuſmodi vſu cibornm ſcđomodo quia ſecundum regularem modum viuendi hominū vſus cibi factus nō propter nimios ſumptus ſʒ voluptatis cauſa excedit condicionem vtentis vt ſi ruſtic⁹potēs⁊ diues cibis quos prīcipes et nobiles p̄cipuos hn̄t rl'arit'vtēꝛ.Qđ ſi cib⁹vorati⁹ſumaꝛ ptinʒ ad p'mū modum ⁊ ſcđm ⁊ꝓuenit ex circūſtātiavtētis. Ad p'mū quidē qa nocumētum infert corpi Ad ſcđm quia eſt ꝯ honeſtatem Si frequētius ſumatur h̄ etiā ē contr̃ honeſtatem ⁊ interdum ꝯ̄ diſpōcʒ corpoꝛ ⁊ aīe ſi locovl'tpe idebitꝗ ē etiā ꝯ̄ hōeſtatē qa illicitū Cōſtat āt ꝙ ĩ his obligatio puenit ex circunſtātiisvel vtentꝗ ul' materie. Quarta conclu ſio Nō habʒ gula ꝙ ſit viciū ex eo preciſe ꝙ vſꝰ cibi eſt delectabilis iſta ꝯcluſio manifeſte patʒ ex Ariſto. t̃cio ethichorū vbi ponit tempantiā ꝯſiſtē in moderata delectatione et ibi diffuſe ꝓbatū eſt ꝙ nō ōnis delectatio in cibo ⁊ potu ē illicita nec oīs appetitꝰ cibi ꝓpt̃ delcātōeʒ ē illicitꝰ Ex quo pʒ falſitas opīoīs eorū qui dicunt ꝙ lʒ indigens cibo et potu cū delectatione cōedat et aliqn̄ plus ⁊ aliqn̄ minꝰ ſcđm q̄litatem cibi et diſpoſitionem guſtus que delectatio non eſt mala eo ꝙ eſt naturalis ꝯplacentia tamen in cibo et potu ꝓpt̃ ipſam delectationem nō ꝓpt̃ ſuſtentationē ē vicium. Hec eni ꝑs ſcđa ē falſa quia delectatio ipſa non eſt de ſe mala ſʒ tātum qn̄ egreditur limites rōnis ſʒ non egreditur limites rōnis niſi ſit contra diſpōnē corporis et anime contra honeſtatem aut ſup̄ ſubſtantiam vt patet ex ariſtotile t̃cio ethicorum igit̃ non ōnis ꝯplacētia in cibo et potu propter delectationē eſt vicioſa.

Quīta cōcluſio non tantū ſunt quiqꝫ ſpecies gule ſcʒ debiti preuētō lauticies gaſtrimargia voracitas accuraº/p̄uētio cum ſcʒ preuenitur in edendo debituʒ tēpꝰ lauticies ideſt p̄cioſitas cibi gaſtrimargia idē ingluuies vel exceſſiua ſumptio voracitas cum cibus nimiū ardent̃ et ſine debita maſticatione ſumitur accuratio cum nimis ſtudioſe p̄paratur. Iſtas enim quiqꝫ ſpecies intra quas omnes alias contineri putant nonnulli doctores enumerant tanquā ſufficienter diuidentes totum genꝰ gule et iſtas ſpecies iſto verſu ſignāt pre/pro/pen/laute/nimis ardēter ſtudioſe iſta opinio nō videtur michi vera et arguitur ſic ꝗ vtitur cibo prohibito puta carne die veneꝝ peccat peccato gule et tamen ſecundā nullū iſtarū ſpērū peccat igit̃ maior eſt nota et minor probatur ꝗa nec precioſos cibos querit nec nimis accurate preparatos nec excedit in q̄titate nec preuenit debitum tempus cōedendi nec omittit debitū modum in edendo Secundo qui cōedit pluries q̄ debeat puta i die ieiunii vel q̄ honeſtum ſit licʒ etiam non faciat exceſſum in q̄titate talis peccato gule et tamen nullo predictorum modorum peccat. Tercio qui vtitur cibo contrario bone habitudini corporis ſui uel anime peccat peccato gule et tamen nullo predictorum modorum peccat vt probari poteſt inducendo. Et ſi dicas ꝙ nimis ardenter cibum cupit. Contra ſecundum thomam ille dicitur nimis ardenter vti cibo qui non obſeruat modum debitum in vtendo ſed talis obſeruat modum debitum et tamen peccat quia cibus non eſt ei conueniens igitur et q̄uis poſſent ita extendi iſte ſpecies ꝙ ꝯp̄henderent alias ōnes tamē vt expoſite ſūt a beato thoma et ab aliis cōiter loquentibus non complectuntur ōnes ſpecies gule ideo mihi melius videtur primo diuidere gulam in tria genera primū ē cum vtimur cibo contra bonam habitudinem anime uľ corporis Secundum cū vtitmur cibo contra honeſtatem Tercio cū vtimur cibo ſupra ſubſtantiam primū genus diuiditur in tres ſpecies ſcđʒ ꝙ nocumentum ex tribus proueuire poteſt vº modo ex ꝑte qualitatis cibi quia ſcilicʒ cibꝰ eſt diſconueīens. alio mō ex ꝑte q̄titatis cum ſcilʒ ſumitur in nimia quātitate tercio modo ex ꝑte modi ſumendvt cum nimis voraciter nec bene maſticat̃ q̄re nec bene digeritur et per ꝯn̄s nocet ſub iſto genere continetur etiam peccatū gule quod prouenit ex preuētione temporis cū ſcilicet preoccupatur tempus debite comeſtionis cum ſcilicʒ ſumitur cibus poſterior anteq̄ facta ſit prior digeſtio. Secundum genus diuiditur in duas ſpecies ſecundum ꝙ aliquid dicitur contra honeſtatem dupliciter vnomodo ratione precepti vel prohibitionis. aliomodo ratione iudicii rationis ceſſante ōni precepto. ꝓmomodo anteuenire horam quam preuenire ꝓhibituʒ ē eſt contra honeſtatem ſimiliter pluries refici in die cum prohibituʒ ė pluries refici eſt contra honeſtatem. Similiter vti lacticiniis aut carnibus cum hoc prohibitum eſt. eſt contra honeſtatem. Secūdomodo contra honeſtatem eſt veſci carnibus humanis aut aliis quorum vſus eſſet futurus in abhominationem. Similiter pluries refici q̄ decet in die puta quinqꝫ aut ſex vicibus contra honeſtatem eſſet. Similiter ex loco et tempore poteſt interdum eſſe vſus cibi contra honeſtatem vt ſi quis in eccleſia et tempore ſeruicii diuini vti vellet ꝯmeſſationibus. Tercium genꝰ diuiditur in duas ſpecies quia vnomodo aliquid eſt ſupra ſubſtantiam ꝗa excedit condecentiam ſtatus. aliomodo quia excedit prouentus et reditus ſicut ſupra declaratum. ex hiis patet ꝙ ſunt multo plures ſpecies gule q̄ quinqꝫ

Contra primā concluſionem Arguitur ſic. Omne peccatum coingnat hominem ſed gula nō coinquinat homnnem g̊ gula non eſt peccatum minor probatur per dictum xp̄i mathe.xv. quod intrat ī os non coinquinat hominem. Secundo nullus peccat in eo quod vitare non poteſt ſed immoderā tiam cibi que eſt gula homo vitare non poteſt ſucundum illud gregorii.xxx.moraliū quia p eſū voluptas neceſſitati miſcetur quid neceſſitas petat et quid voluptas ſuppetat ignoratur et auguſtinus.x.confeſſionū ait quis eſt domine qui aliq̄tulū extra methas neceſſitatis cibū non ſuit. Tercio in quolibet genere peccati primus motus eſt peccatū ſed priꝰ motus ſumendi cibū non eſt peccatū alioquin ſitis et fames eſſent peccata. Quarto nullus actus potentie vegetatiue eſt peccatū ſed vti cibo eſt actus potentie vegetatiue gͦ nullus vſus cibi eſt peccatum Quinto ſecundū ariſtotelem in tercio ethicorū in concupiſcentiis naturalibus nō eſt peccatū ſed appetitus cibi eſt concupiſcentia naturalis gͦ appetitus cibi non eſt peccatum. Sexto aliquis poteſt eſtimare cibum in aliqua certa quātitate que ſecundum veritatem ē nimia eſſe ſibi neceſſarium ſed in hoc eſt exceſſus ſecūdum quātitatem cibi et eſt gula et tn̄ non eſt peccatū gͦ non ōnis gula eſt peccatum. Ad primam concedo maiorem et minorem nego et ad ꝓbationem dico ꝙ licꝫ illud quod intrat in os non coinquinet hominē voluntas tamen inordinate mittēdi ī os coiquinat hominē ⁊ hecꝫ volūtas et nō ipſe cibus dicitur gula. Ad ſcd̕am nego miorem de imoderantia cibi notabiliter ſēſibilis et ad ꝓbationē dico ꝙ poteſt ꝯnoſci illꝗ quod uolūtas ſuper addi vult notabiliter ⁊ ſēſibiliter vltra id quod poteſt rōnabilit̄ ſumi per hoc quod tale notabiliter ḡuat naturam ſi autē id quod vltra ſumeretur non eſſet notabilit̄ ſēſibile tunc non faceret peccatum. neqꝫ placet ſolutio thome dicentis ſi quis excedat in q̄titate cibi nō propter cibi ꝯcupiſcentiā ſed eſtimans id ſibi neceſſariū eſſe non ꝑtinet hͦ ad gulam ſꝫ ad aliquam impericiā hoc enim mihi videtur dubium nam vnicuiqꝫ virtuti morali conueīt ſua prudentia que ſi deſit non dirigetur opus illius virtutis conformiter ad rectam rationem et ex defectu regl̕e quis dicetur peccare ꝯt̄ v̕tutē illā ſꝫ bn̄ verū eſt ꝙ cont̄ aliquā virtutem peccatur dupliciter vno modo q̄a volūntas incliatur cōt̄ iudiciū recte rōnis. alio modo ex errore exiſtēte in ratione cuiꝰ oppoſita noticia neceſſaria ē ad actū illius virtutis peccat enim contra iuſticiam non ſolum ille qui contra iudiciū recte ratōnis quā habet dat iniq̄ ſentenciam ſed etiam ille qui ex errore rōis queꝫ tunc nō hr̄e tenetur iniq̄ ſentenciā profert. Secundo actꝰ illiꝰ de quo arguitur eſt actus humanꝰ aut igit̄ eſt actꝰ v̕tutis moralis et hoc nō quia non eſt recte ratōni conforis aut eſt actus vicii moralis et cōſtat ꝙ non niſi gule igitur eſt actus gule nō quidē eſt mala ꝯcnpiſcentia ſꝫ ex peruerſo errore procedēs poſſibile ē tamē et aliquando ꝯtigit frequēter ꝙ mala ꝯcupiſcētia eſt erroris iniciū. Ad t̄ciam dico ꝙ maior eſt dubia ſꝫ de illa alias ⁊ ea cōceſſa nego ꝯſequēciam quia nō oīs primꝰ motꝰ ſumendi cibū eſt p̕mꝰ motꝰ gule: q̄a aliq̄s p̕mꝰ motꝰ ſumēdi cibū ē ordinatꝰ. Ad quartā nego maiorē lꝫ enī actꝰ potentie vegetatiue fctā applicatione actiuorū ad paſſiua ſit naturał et non in poteſtate noſtra ipſam tamē applicatūeꝫ precedit actus vol ūntatꝫ noſtre libere qui ē bonus aut malꝰ ordinatus aut inordinatus a qua omnes actus exteriores conſequentes dicuntur boni aut mali eſt tamen aduertendum ꝙ actꝰ potentie vegetatiue ſunt duplices q̄deꝫ ſunt cōſequentes actum liberum volūtatis circa quos eſt actus appetitus tanq̄ circa obiectū et de iſtis loquor alii ſunt precedentes ⁊ mere naturaliter cāti ſine actu aliq̄ volūtatꝫ p̄uio puta ſicut vł eſuries et tales non ſunt mali ſed interdum inclinant et incitant ad malos actus et tunc prohibendi ſunt non quidem ne inſint quia hoc non eſt in poteſtate noſtra ſed ne habeant effectum ſue motionis et impulſionis quem effectum habere non poſſunt ſine conſenſu libero voluntatis. Ad quintam nego maiorem hoc enī non habet ariſtotiles ſed bene habet ꝙ ſecundum concupiſcencias naturales tantum vno modo peccat̄ quod ſupra diffuſe expoſitū eſt. Ad ſextam concedo maiorem ⁊ nego ꝙ non ſit peccatum et de hoc dictum eſt in reſponſione ad ſecundā Contra terciam concluſionem arguit̄ ſic circumſtantie non faciunt actus quorum ſūt circunſtantie ſpecie differre ſed in gula reperiuntur multa peccata ſpecie differentia vt ſupra dictum eſt gͦ gula non habet ꝙ ſit peccatum a circunſtantiis maior patet quia differentia ſpecifica eſt eſſentialis circumſtantie aut non pertinent ad eſſentiam rei. Tum ſecuudo quia videmus ꝙ vnus actus ſecundum ſpeciem ſit p̄mo propter vnum finem et poſtea propter alium. Tum tercio quia ſi ſic ſequeretur ꝙ quando actus continuaretur per horam eſſet alius ſecundum ſpeciem in prima medietate hore et in ſecunda et de die et de nocte quia eſt alia et alia circunſtantia. Ad hanc rationem ꝯcedo maiorē ſed dico ꝙ q̄ ſunt circunſtantie reſpectu vnꝰ actꝰ puta extioris ſūt obiecta reſpectu alti us puta reſpectu intioris licȝ g̊ circūſtātie nō faciant drām ſpecificam in actibus extioribus quorū ſunt circūſtātie faciūt tñ drām ſpecificā in actibus intiorib⁹ quorum ſūt obiecta eomō quo obiectum eſt cauſa ſpecifice differentie in ipſo actu et ex hoc patet reſpōſio ad reliquas ꝓbationes que de extioribus actibus et non de intioribus habētibus ipſas circunſtantias pro obiectis procedunt nā actus intior qui habȝ ꝑ̓mā medietatem et nō ſcḋam hore pro obiecto eſt ſpē diſtinct⁹ ab eo qui habȝ ſcḋaȝ medietatē hore et non primā pro obiecto. Cont̄ quintam concluſionem arguiẗ auctoritate gregorii xxv. moraliū et recitatur de ꝯſecratione diſt. v dicentis quiꝙ modis nos gule viciū tēptat aliqñ nēpe īdigētie tēpus preueīt aliqñ lautiores cibos querit aliqñ que ſumenda ſunt preparari accuratius appetit aliquaudo in ipſa quantitate cibi ſumendi menſuram refectionis excedit aliqñ ipſo eſtu īmenſi deſiderii peccat q̄uis etiam quod deſiderat ſit abiectius g̊ tantū ſunt quinꝙ ſpecies gule. Secūdo arguitur per verſū illum magiſtralem vulgatū apud omnes: prepopere: laute: nimis ardenter: ſtudioſe in quo tātum quinꝙ gule ſpecies tangūturr Tercio omne peccatum gule importat inordinatam concupiſcentiā edēdi aut ergo inordinatio attenditur ex parte cibi aut ex parte ſūptionis ſi ex parte cibi aut ex parte quantitatis ⁊ tūc eſt vna ſpecies aut ex ꝑte ſubſtantie et ſic ē alia qua q̄rūẗ cibi nimis lauti et precioſi aut ex parte qualitatis vt cum nimis accurate preparantur ⁊ tūc eſt vna alia ſpecies. Si autem inordinatio proueniat ex ipſa ſumptione cibi hoc eſt dupliciter quia vel preuenit tempus comedendi et ſic eſt vna ſpecies aut non ſeruat debitum modū in edendo et ſic eſt alia ſpecies cum g̊ ſit hic tacta diuiſio ſufficiens et particio per menbra ſequitur ꝙ non ſunt plures ſpecies gule q̄ quinꝙ

Quarto ſecundum iſidorum non niſi quatuor ſunt ſpecies g̊ non ſunt plures q̄ quinꝙ antecedens patet per illud quod habet ꝙ guloſus excedit in cibo ſecundum quid q̄tum quomō ⁊ quando. Quinto in ſumptione cibi non prouenit aliqua deordinatio ex loco et tempore ergo ex parte iſtorum non ſumuntur alique ſpecies gule antecedēs patet quia in eis non inueītur aliquod differens motiuum pertinens ad vſum cibi Sexto quot ſunt motiua ad peccatum gule tot ſunt gule ſpecies ſed nō ſunt niſi quinꝙ motiua ad peccatum gule g̊ non ſunt niſi quinꝙ ſpecies gule maior pȝ quia in q̄buſcunꝙ viciis diuerſe circunſtātie habēt diuerſa motiua ibi ſolum ſcḋm diuerſitatē circunſtanciarū accipienda ē diuerſitas ſpērum. Ad primā concedo auctoritatē gregorii ſed v̓ba eius non ſunt excluſiua ōnibus enim illis modis peccatur ſed non negat quin aliis modis īterdū peccet. Ad ſcḋm dico ꝙ verſificator ille ſupponit gregorium verbis ſupra dictis voluiſſe diuidere gulā in ōnes ſpecies ſuas et in hoc errauit ideo verſus ille non eſt magne auctoritatis. Ad terciā que videtur eē ſufficientia dicte diſionis a beato thoma aſſignata cū diciẗ aut inordinatio ſumitur ex parte cibi ⁊c̄ diuiſionē illā admitto q̄uis tamē ſcḋm rigorem ſmōis ōne viciū gule ꝓueniat ex parte ſūptiōis cibi q̄a q̄tumcūꝙ cib⁹ eēt magn⁹ vel delicatus ſi non ſuēretur non eſſȝ viciū ratione cibi cātum et cū diciẗ ſi ex parte cibi aut ex ꝑte quātitatis aut ex ꝑte ſubſtantie aut ex ꝑte qualitatis ⁊c̄ dico ꝙ ſcḋȝ mēbrū diuiſibl̓e ē ⁊ tñ tanq̄ indiſibile ꝓponit et ſilr̓ tercium nā ꝙ ex ꝑte ſubſtātie ꝓueniat īordinatio ꝯtingit dupliciẗ vnomō q̄a cibus eſt nimis precioſus ⁊ tūc pertiēt ad t̓cium gen⁹ gule aliomō quia cibus ille nō ſolȝ venire in vſū et hoc dupliciter vnomō vniūſaliẗ aliomodo ꝓ tempe ſicut ſup̄dictū eſt ⁊ vtrūꝙ ꝑtinet ad ſecūdū gen⁹ gule Item ꝙ ex ꝑte q̄litatis ſit inordinatio ꝯtigit dupliciter vnomō q̄a q̄litas eſt nociua ⁊ diſcōueniens aliomō q̄a nimis accurate ꝓcuraẗ vt inſit cibo q̄litas oblectatiua guſtus ꝑ̓mū ꝑtinet ad ꝑ̓mū gen⁹ gule cū ſcȝ ꝓuenit inordinatio ex eo ꝙ cibus eſt inductiuus male diſpoſitionis anime uel corporis. Secundum eſt interdum contra ſecundum genus quia contra honeſtatem interdum contra tercium quando ſcilicet huiuſmodi preparatio eſt nimis ſumptuoſa. Cum vlterius dicitur ſi inordinatio prouenit ex parte ſumptionis ⁊c̄ dico ꝙ diuiſio non eſt ſufficiēs q̄a non ſolū illis duob⁹ modis ſit inordinata ſūptio et ſecundū menbrum etiam eſt diuiſibile ſit eni interdū ſumptio inordinata quia frequentius ſit q̄ oportet vt ſi quis ſine cauſa ſepties aut decies in die reficiatur interdum quia ſit cum eſt prohibita vt ſi in die ieiunii bis reficeretur interdum quia loco prohibito interdum quia propter finem malum vt ſi quis reficeret cauſa luxurie. Eſt etiam primū mēbrum diuiſibile nam quis aliquando dicitur preueniſſe temp⁹ ꝑ ꝯpationē ad exigentiam nature vt cum ṕore cibo nūdū digeſto poſterior cibus ſūit̃ interdū ꝑ ꝯpationē ad obligationem precepti vł laudabił cōſuetudīs vt ſi quis in die ieiunii ꝑueīret notabilit̃ horam prandii aut celebraturus ṕ⁹ comederet aut anteq̄ ſeruitiū diuinū dixiſſꝫ et ꝙ hec faciāt diūſas ſpecies ptꝫ qa ꝑtinent ad diūſa genera Nam ṕma preuentio pertinet ad primū genus ſecūda ad ſecūdū. Ad quartum concedo Aňs loquendo de ſpeciebus ſubalternis et nego conſequentiam quia ſub hoc quod eſt aliquid multas ſpecies yſidorus cōphēdit

Ad quintam nego aňs ad ꝓbationem nego cōſeq̄ntiā vt ſtatim videbit̃ Ad ſextam nego maiorem ſpecies enim et inordinationes ſpecifice in peccato gule non ſumuntur ſecundum differentiam motiuorum eadē enī concupiſcētia cibi fit vt hac die ieiunii in prandio ego excedā notabiliter in q̄titate cibi et tu bis aut ter comedas contra prohibitionē eccleſie Et tñ conſtat ꝙ non eſt eadem ſpecies peccati ſimilit̃ eadem cōcupiſcentia fit vt ego voraciter comedam et tu exceſſiue comedas et tñ cōſtat ꝙ ſūt diſticte ſpecies Dico ergo ꝙ nec q̄titas cibi mouet ad ſumendum cibū Nec voracitas mouet ad ſumendū nec accurata preparatio ṕmo mouet ad inordinationē ſūptionis ſed inordinata cōcupiſcētia mouet ad accuratā ꝑparationē ſimilit̃ licet locus et tempus nō habeant rōnem motiui quia tñ cōcupiſcētia cibi mouet ad ſumendū cibum loco et tēpore indebitis ideo eſt ī gula deordinatio null⁹ enī poteſt rationabilit̃ dicē ꝙ ꝑuētio tṗis ſe hꝫ vt motiuū reſpectu cibi ſumēdi ſꝫ iordinata cōcupiſcentia mouet et impellit vt preueniatur temp⁹ Ex q̂ patet ꝙ fūdamētū opinionis predicte ponenꝗ ſpecies gule diſtīgui ⁊ multiplicari ſecūdū diūſa motiua ē ōnino nullū Nec ē eidē opioi cōſonū cū ī mlꝗ ſpecieb⁹ quas enumerat illa opio idē motiuum reperiatur vt patuit.

Verit̃ Vtrū gula ſit peccatum mortale

q Arguit̃ ꝙ nō gula nō ꝯriat̃ ꝑcepto diuino g̊ gula nō eſt mortale pctm̄. In oppoſitū ē cōis doctoꝝ opio. Notādū ꝙ circa hāc q̄ſtionē opinio Thome cōſiſtit ī duob⁹ pūctꝗ primū ē Cōcupiſcētia gule ſic diuertēs hominē a a fine vltimo ꝙ ꝓpt̃ eam explēdā paratus ē facere contra ꝑceptū diuinū ē peccatū mortale. Scōm ꝯcupiſcētia gule auērtēs hoieꝫ tātū ab his q̄ ſūt ad finē ſic ſcꝫ ꝙ nō eſſꝫ ꝓpt̃ eā explēdā parat⁹ deſerē ꝑcepta diuina nō eſt pctm̄ mortale ſed veniale tantum Iſta opinio iudicio meo nō oſtēdit ſufficienter gulā eſſe pctm̄ mortale. Sit igit̃ ṕma Cōclo gula non preciſe eſt peccatum mortale qa directe auertit a fine vltimo et preceptꝗ dīnis ꝓbat̃ qa vł h̃ intelligit̃ de ꝑcepto dīno qꝺ eſt de actu ipſi⁹ gule quo ſcꝫ ꝓhibet̃ iordinatus vſ⁹ cibi ⁊ h̃ nō qa ſecundum eūdē doctorē ī rñſione ad ṕmū argumētū illi⁹ articuli nullū eſt tale preceptū Aut intelligit de precepto diuino qꝺ eſt de aliis actib⁹ puta de eo q̂ ꝓhibetur furtū vel adulteriū et tunc gula nō eſſet alio mō pctm̄ mortale q̄ dare elemoſinā vł orare vel ſtudere quia licet iſta nō ſint ſecundū ſe peccata mortalia ſi tñ tantum eſſet eorū deſiderium vt parat⁹ eſſet quis furari vel adulterari vł peierare vt daret elemoſinā vel vt ſtudēt tunc eodē° omnino iſta eſſent peccata mortalia ſicut gula Secūdo velle furari ad explendā concupiſcētiā gule ſiue ita iordinate cōcupiſcē cibum vt velit furari vt expleat ꝯcupiſcētiam: aut eſt peccatū mortale a quacunq; volitione furti diſtinctū aut non ſi nō g̊ cū illō pctm̄ ſit furtū et nulla gula ſit furtū ſeq̄t̃ qꝺ gula nō ē peccatum mortale ſi ſit peccatū mortale diſtinctū a volitione furti ita ꝙ ille qui ſic concupiſcit cibū ad explendā ꝯcupiſcentiam velit furari peccꝫ duplici pctō mortali vno qa vult furari alio qa tā iordinate concupiſcit cibum vt velit ad explendam concupiſcentiam furari et ſibi debeatur duplex pena eterna. vna pro peccato furti. alia ꝑ peccato gule ſi primum ſequitur ꝙ ſupra illatū eſt in prima ratione nec poteſt dici ſecundum quia vbi vnum propter alterum ibi vnum tantum eſt ſed gula hic tantum eſt peccatuꝫ mortale propt̃ volitionem furti ergo ibi tantum eſt vnum peccatum mortale et tantū vna obligatio ad penā eternam. Tercio volicio furti propt̃ cōcupiſcentiam gule explendā eſt peccatum mortale ſed non eſt mortale peccatum quia eſt concupiſcentia gule qa tunc omnis concupiſcentia gule eſſet peccatum mortale ergo preciſe eſt peccatum mortale quia eſt volitio furti Nec poteſt dici ꝙ eſt peccatum mortale quia eſt tam inordinata vt ꝓpt̃ eā velit furari. Pro quo probādo ſit quarta ratio volo ꝙ ſint duo quorum vnus habeat ita inordinatam concupiſcentiam gule vt ſi ſciret ꝙ furando ipſe poteſt eam explere ipſe furaretur nihil tamen cogitet nec vnquam cogitauerat de furto faciendo ad concupiſcētiam explēdā ali⁹ vō habeat eq̄lē ꝯcupiſcētiam gule et de facto velt furari vt eaꝫ expleat tunc ſic aut qlibet iſtoꝝ peccat mortalit̃ pctō gule aut non non poteſt dici ꝙ non quia concupiſcentia gule in eis eſt equal̃ et eq̃liter inordinata vt ſupponitur ex caſu ergo ſi vnus peccat mortaliter peccato gule et alius ſi ſic. Tunc Arguit̃ ſic. Iſte peccat mortaliter peccato gule et non quia velit furari aut aliud preceptū diuinū tranſgredi vt concupiſcentiam gule expleat q̃a p caſum nullam volitionem furti habet ymmo nec cogitat nec vnq̃ cogitauit de furto vt per ipſum concupiſcētiam explicet Nec poteſt dici ꝙ peccat quia paratus eſt ſic velle licet non habeat actualem volitionem quia ſi ſic ſequeret̃ ꝙ omnis habens habitum vicioſum mortaliter ſecundum gradum intemperātie ſiue malicie ſp nouo pctō peccaret mortaliter ptꝫ conſequentia quia pte ad hoc ꝙ aliquis dicatur paratus peccare non exigitur actualis volitio ſed ſufficit habitus ad ita volendum diſponens ſed qui habet habitum vicioſum mortaliter ſecundum gradū intemperantie habet habitum malum maxīē diſponentem g̃ talis eſt maxime paratus g̃ continue nouo peccato peccat. Quinto volo ꝙ ſit duo quorum vnus velit furari vt det elemoſinaꝫ ita ꝙ voluntas dandi elemoſinam ſit in eo tam inordinata vt velit furari gratia exequendi eaꝫ alius vero velit furari vt expleat concupiſcentiā gule et ſit in eis voluntas furandi equalis et cetere circunſtantie pares preter circunſtantiam finis vt dictum eſt tunc ſic conſtat ꝙ vterqꝫ hoꝝ peccat mortaliter quia quilibet vult facere contͣ preceptum diuinum aut ergo peccant mortalit̃ equaliter aut in equaliter ſi ineq̃liter ergo circunſtantia gule per modum finis agg̃uat peccatum mortalit̃ ⁊ per conſequens de ſe eſt mortalis ſi equaliter tunc Arguit̃ ſic iſte habꝫ ita īordinatam concupiſcentiam gule ꝙ propter eā explendam vult furari et tamen huiuſmodi circunſtantie poſitiuo non agg̃uat peccatum furti mortaliter ergo inordinata concupiſcentia gule propter quam quis paratus eſt facere contra preceptum diuinum non eſt peccatum mortale

Sexto inordinata concupiſcentia gule p quā q̃s ſine contēptu paratꝰ ē facere ꝯ p̄ceptuꝫ eccľie obligans ad peccatū mortale eſt peccatū mortale vt inordinata concupiſcentia qua quis ex fragilitate vult pluries eadē die .xl. comedē ſed conſtat ꝙ nō oīs tal̃ eſt q̄ q̃s ſit paratus facē ꝯ p̄ceptū dei immo multi ſunt ſi ſcirēt ieiuniū .xl. eſſe ex p̄cepto diuino ieiunarēt q̃ tū nō ieiunāt q̃a ſciūt eſſe ex p̄cepto eccľie igr̃ maior videt̃ ēē beati Thome poſitis eccleſiā poſſe obligare ad peccatū mortale et minor eſt nota. Septimo concupiſcētia gule inducens aliquē voluptatis et non neceſſitat̃ cā adveſcendum carnibus humanis eſt peccatū mortale ſed talis cōcupiſcētia non inducit neqꝫ reddit hominem paratum ad faciendum contra preceptum diuinum cum nullo diuino precepto ħ ſit ꝓhibitum igit̃ maior ꝓbat̃ q̃a talis ꝯcupiſcētia ē beſtialitas et ē gula ꝯ naturam comō q̄ ſodomia eſt luxuria ꝯ naturam Hec concluſio per ꝯn̄s magis apparebit. Sed quia diſcutere q̄ concupiſcentia gule ſit peccatū mortale et q̄ue veniale depēdet ex diſtinctione peccati mortalis a veniali ideo multa remittenda ſunt ad materiam illam ſed aliq̃ dicentur de ſpeciebus gule priꝰ enumeratis.

Octauo ſi ſic ſequeretur ꝙ concupiſcentia gule in aliq̄ eſſꝫ peccatū mortale q̄ maior eiuſdē ſpeciei in alio exiſtens non eſſꝫ pctm̄ mortale ꝯn̄s videtur omnino abſurdū et patet conſequentia volo ꝙ Iohannes facilius in triplo inducibilis ſit ad faciendum contra preceptum diuinū q̄ petrus et ꝙ in petro ſit cōcupiſcentia gule in duplo maior q̄ in Iohāne cōcupiſcentia tamen iohannis reddat eum paratum ad faciendum ꝯt̃ p̄ceptū diuinū ſꝫ ꝯcupiſcentia petri nō ſic petrū paratum reddat tunc ſic cōcupiſcētia gule iohānis ē pctm̄ mortale et ꝯcupiſcētia petri non eſt pctm̄ mortale et tn̄ ꝯcupiſcētia petri eſt in duplo maior igit̃ ſit igitur. Scđa cōcluſio aliq̄s vſus cibi quo quis perturbat bonam diſpōnem corporis vel anime nō eſt peccatū mortale aliquis eſt peccatum veniale et aliq̄s eſt peccatuꝫ mortale. Primū patet q̃a aliq̄s procedit ex errore īmercibili et aliq̄n ex cōcilio coꝝ quibꝰ regularit̃ credēdū ē ꝯſtat autē ꝙ licꝫ tal̃ actꝰ ſit iordinatꝰ error tn̄ excuſat ne iputet̃ ad penam eo ꝙ eſt īmercibilis. Scđo aliq̄s talis vſꝰ cibi etiam ſcienter factꝰ eſt laudabilis g̃ aliq̄s talis nō ē pctm̄ iputabile. Añs ptꝫ de vſu cibi q̄ pro tpē puo pturbat bonā habitudinē vt p ħ excitata natura ſeſe a ſuperfluis exhoneret vt tandē melior habitudo et anime et corporis recupet̃ Secunda pars probatur quia aliquis talis vſus cibi ē q̄ nocumentū infert puū ⁊ ꝓ puo tpē qui neqꝫ ſit cū notabiliter exceſſiua voluptate neqꝫ cum magna deliberatione. Tercia ꝓbat̃ q̃a ē aliq̄s vſꝰ cibi q̄ vtēti infert nocumentum notabiliter ſenſibile q̄ ſit etiam ꝯt̃ ꝯſiliū prudētū et ſapiētū quibꝰ tenentur in tali caſu credere ymo vtens hꝫ cõſciẽtiã dictantem ſibi ꝙ tenetur nõ vti igitur vſus talis ē peccatum mortale. Sc̃do aliqs eſt huiuſmodi vſus cibi ex concupiſcẽtia factus qui talis eſt ꝙ inducit vehementiſſime vtentem ad aliquod graue peccatum et ſcit certitudinaliter vtens per experientiam ꝙ poſt ꝯſilē vſũ ipſe icidit i pctm̃ ꝯſile ſꝫ cõſtat ꝙ quicũꝫ exponi ſe periculo peccati mortalis non ſolum circundanti ſed inuoluenti peccat mortalit̃ igitur hoc autem gule genus vt dictum eſt contingit multipliciter. Vno modo cum exceditur in quantitate et de hiis ſcribitur illud pſalmiſte. Manducauerunt et ſaturati ſunt nimis. ⁊ hi exceſſus in q̃titate non ſolum fit in cibis delicatis ſed etiam in cibis groſſis et vilibus et potu vili ſecundum illud Ezechie. xvi. Hec fuit iiquitas ſororis tue ſodome ſaturitas panis et aque Nã ex ſuperfluo eſu panis et potu aque poteſt grauamen notabile natura conſequi poteſt etiam fieri ad luxuriam et ad alia quidem vicia vehemens ĩpulſio et ꝙ in exceſſiuo vſu panis et aq̃ h̃ viciũ cõtingat hꝫ caſſianus libro quinto de vitiis aliquãdo cõtingit cũ peccatur in qualitate puta cum cibus quem concupiſcimus ē nature noſtre diſcõueniens. Tercio cum p̄uenitur hora vt puta cum crudum apponitur crudo ⁊ in digeſto appõne noſtre diſconuenienti. Quarto cum nimiũ ardenter et nimis voraciter comedimus ita ꝙ cibus non bene maſticatus mittitur ad ſtomacum Ex quo vicio multa diſcrimina nature contingunt Ex ꝑte autem qualitatis contingit tripliciter Vno modo ex parte qualitatis conſequentis cibum a tota ſpecie et h̃ eſſẽtiali vel accidentali. eſſentiali vt ſi alicui vſus eſſet notabiliter nociu⁹ aliqñ a ſpecie accidentali vt ſi alicui mutones bituricivel lemonici nocui eſſent. Sc̃do° ex ꝑte qualitatis conſeq̃ntis tranſmutationem aliquã ratione cuius ſit diſconueniens humano corꝑi vt qui vtitur carne iam corrupta et iam male olente. Tercio° ex ꝑte p̄parationis inepte vt ſi quis vteretur carnibus aut piſcib⁹ male coct̃. i. nõ q̃tum ꝯplexio exigit. In his autẽ nec in ſequentibus debet eſſe abſoluta ꝯſideratio ſed cõpatiua Nam qđ eſt nimium homini debili ē nimis parum homini fortis caloris ⁊ bone digeſtionis et qđ ſanũ eſt vni alteri eſt diſconueniens et quod non ſatis ē coctum iſti nimis eſt coctum illi. Iſta habẽt ab Ariſto. ſecũdo ethicoꝝ vbi exemplificat de milone Habet̃ etiã Mathei. xi. vbi dicit̃ venit Iohannes baptiſta non manducans neqꝫ bibẽs et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens et dicunt ecce homo vorax ⁊ potator vini ⁊ iuſtificata ē ſapiẽtia ab õnibus filiis qđ exponens Auguſtinus ait oſtẽdit filios ſapientie intelligẽ/nec in abſtinendo nec in manducando eſſe iuſtitiam ſed in eq̃nimitate tollerandi inopiam et temperandi abũdantiam et non ſe corrumpendi. Qđ autẽ exceſſus iſte ſit aliqñ peccatum mortale Habet gloſa ſup illud Grego. qđ habetur quarta diſti. ca° deniqꝫ. deniqꝫ ſacerdotes et diaconi ⁊c̃ Et paulo poſt de ipſa vero die dominica heſitam⁹ qđ nã dicendũ ſit cũ omnes laici et ſeculares illa die plus ſolito et ceteris dieb⁹ accuratius cibos carniũ appetant et niſi noua quadã auiditate vſqꝫ ad medias noctes ſe ingurgitẽt: nõ aliter ſe huius ſancti temporis obſeruationem ſuſcipẽ putant quod vtiqꝫ non ratõi ſed voluptati ymo cuidam mentis cecitati aſcribendũ eſt. Vnde nec tali conſuetudini auerti poſſunt et ideo cum venia inditio ſuo relinquendi ſunt vbi gloſa cum venia ſcilicet temporalis preſentionis ſed non iehẽnalis ex quib⁹ verbis gloſe apparet qđ peccant mortaliter quod verum puto vbi exceſſ⁹ eſt notabiliter in detrimentum bone diſpoſitionis tam anime q̃ corporis Nec eos excuſat erroneum iudicium cui eos relinquendos dicit Gregorius quia illud iudicium eſt totaliter vincibile et confutabile Dominus autem florentin⁹ vult illa Gregorii verba de die carniſpriuii intelligi et commutat aliq̃tulum textum. puto eĩ magis intelligi debere de diebus dominicis q̃drageſime. Contra preuenientes horam ſcribitur eccleſiaſtice quarto. Ve tibi terra cuius rex puer eſt et cuius principes mane comedũt. Et yſaye quarto ve qui ſurgitis mane ad ebrietatem ſectandam. Tercia concluſio vſus cibi contra honeſtatem aliquando non eſt peccatuꝫ imputabili aliqñ eſt pctm̃ veniale et aliquando mortale. Prima pars probatur quia aliquãdo eſt error immercibilis ꝙ ſit contra honeſtatem aliquando eſt neceſſitas cogit ita facere et tunc quod alias fuit contra honeſtatem interueniente neceſſitate deſunt eſſe contra honeſtateꝫ vt comedere carnes in q̃drageſima aut vti carnib⁹ huãnis vbi nõ ſub ē aliđ edẽdũ Sc̃da ps ptꝫ vt ſi qs iactaret̃ i die ieiunii aut qa neſciũt ext

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ieiunium aut quia propter alias occupationes non conſiderauit. Tercia probatur vt ſi quis ſine neceſſitate ſed ſola concupiſcentia et delectatione oppoſita: veſcentur carnibus humanis aut omitteretur ieiunium quadrageſime aut ī quadrageſima veſcentur carnibus et lactitiniis talis enim peccaret mortaliter ſuppoſito ꝙ eccleſia obliget ad predicta ſub pena peccati mortalis de quo alibi videbitur. Contra autem honeſtatem eſſe dico que propter horrorem aut ꝓpter preceptum aut propter inſuetudinem habentur tanq̃ illicita. i. voratius comedere freq̃tius quam oportet comedere nimium notabili diutius q̃ decet accubare menſe ſecundum ꝙ ī decentia ſunt contra honeſtatem et pertinēt ad ſecundum genus ſecundum ꝙ grauantia naturam ad primum genus pertinent. Quarta ꝯcluſio aliquis vſus cibi que eſt ſupra ſubſtantiā aliquando non eſt peccatum imputabile ſed actus laudabilis aliquando eſt peccatum veniale et aliquando peccatum mortale. Prima pars patet quia aliquando neceſſitas malevalitudinis hoc exigit pro tempore et fit ita peritorū medicorū cōſilio qbus non obedire peccatuꝫ eſt cum recta conſcientia dictet ſalutem corporis eſſe bonis exterius preponendam et neceſſitati nullam eſſe legem impoſitam in tali igitur caſu licet alicui vti pro tempore cibis quorum vſus ſupra ſtatum ſuum eſt poſitus et etiam ꝓ quorum impenſis licet notabiliter de bonis fortune exponere quod extra neceſſitatem facere non liceret quia vnuſquiſque ſe plus obligatur ſuſtentare quam familiam et ſe nunc ⁊ pro tempore preſenti quam ſibi ipſi pro tempore futuro preuidere cum prouiſio pro tempore futuro ſit inanis ſi ante tempus illud alenda ſubſtātia depereat Secunda pars patꝫ quia contingit aliqñ ꝙ propter concupiſcētiā īplendam nō ſit det̃ctio ſbñeq̃ certū ſit ei qui facit eam eſſe notabiliter ſupra ſubſtantiam aut notabiliter excedere facultates qui error nō ꝓuenit aliqñ niſi ex negligentia aut inconſideratione venialiter culpabili Item ꝯtiugit aliqñ ꝙ non ſit continuatio huiuſmodi impenſaꝝ. Tercia ꝓbaꝛ quia contingit aliqñ ꝓpt̄ ſūpt⁹ ꝯtinuatos ſupra exigētiā ſtat⁹ ſui proxim⁹ ꝙ damnabiliter ſcandaliſatur Contingit etiam ꝙ propter ſumptus facultates excedentes familia non poteſt diu ſuſtentari et patre familias ad inopiam redacto neq̧ liberi vt decet alūꝛ neq̧ filie nuptui traduntur neque hereditates a patribus ſuſcepte integre ſeruantur' ſed vel alienantur vł notabilit̄ deteriorantꝛ per hunc enim modum cōmunitas domus ⁊ bona eius contra rectum rōnis dictamen male reguntur diſtrahuntur ſeu alienantur adeo vt hoſtes ſeuiendo non tanta mala rapinis et incendiis inferāt quanta mala iſte qui debet eſſe tutor et auctor familie paſcendo ac curando ventrem inferre cognoſciꝛ. Diximus autem ſupra duos modos qbus ſumptus diciꝛ eſſe ſupra ſubſtātiā vnus eſt cū eſt maior q̃ ſtatus exigat ſecūdus cum eſt maior q̃ facultas et redditus ferre poſſint aliqñ aliqd eſt ſupra ſubſtātiā primo° ⁊ non ſecundo vt ſi mercator potens et diues vteretur apparatu nobiliū aliqñ etiam aliquid eſt ſup̄ ſubſtātiā ſecūdo° ⁊ nō ꝑmo° vt ſi nobilis depauꝑatus vtereꝛ apparatu quo vtebatur cum erat opulentus fit preterea tam in cibis precioſis q̃ in apparatu ſumptuoſo fit etiā ī exceſſiua q̃titate vt patet de mult̄ qui licet non excedāt ſubſtantiam in precioſitate ciboꝝ ī q̃titate tñ excedunt nec ſufficē poſſunt ſumptibus. fit p̄t'ea in menſa nimiū ꝓtrahenda ac etiā preparāda in his maxime quos vite gratia laborare et negotiari oportet hi enim licet non faciant ſūptus ſupra ſubſtātiā et facultates qñ dant operā labori quia tñ propter nimiā protractionē menſe non poſſunt intendē laborib⁹ ideo ex gula fit vt nimium diminuatur eoꝝ ſubſtātia et facultas per hoc ꝙ tempus qđ debent impartiri labori gule explende impendunt ex hiis omnibus pꝫ Reſponſio ad queſtionem. Contra primaꝫ cōcluſionem. Arguiꝛ ſic velle facere ꝯ̄ preceptū diuinū vt ſatiſfiat gule aut ē pc̄tm mortale aut ñ Non poteſt dici ꝙ non quia omnis volitio cont̄ preceptum diuinū eſt peccatū mortale ſi ſic aut in ſic volēte ſunt duo peccata mortalia formalr̄ vel equiualenter aut vnum tantum ſi primum habetur intentum ſcꝫ ꝙ gula q̄ auertit a precepto eſt peccatum mortale etiam aliud a peccato qđ eſt directe contra preceptum diuinum ſi nō eſt niſi vnum mortale tam formaliter q̃ equaliter ſequitur ꝙ qui furatur propter concupiſcentiam gule non plus peccat mortaliter q̃ q furatur propter elemoſinam dandam. Secundo predicta volitio eſt peccatū mortale predicta volitio eſt peccatū gule diuertens a preceptis diuinis ergo quoddam peccatum gule diuertens a preceptis diuinis eſt peccatū mortale et ſicut ħ probatum eſt de vno ita poteſt probari de quolibet ergo qđlibet peccatū gule diuertens a preceptis diuinis eſt peccatū mortale. Multe alie rationes poſſūt induci ſed ille magis ꝑtinēt ad materiam de diſtinctione mortalis a veniali

Ad primam dicoꝙ illudvelle eſt peccatum mortale et cum vlterius dicit̄ aut in ſic volente ⁊c̄ Dico ꝙ aliqñ in ſic volente ſunt duo mortalia peccata ꝑ equalentiam cū ſcȝ concupiſcētia gule que diuertit a precepto diuino eſt peccatū mortale aliqñ vō ī ſicvolēte non ē niſi vnū pctm̄ mortale ſed illudvenialiter et non mortalit̄ aggrauatur per circunſtantiam cōcupiſcētie gule cum ſcȝ cōcupiſcentia illa gule non ē niſivenialiter mala et cū infertur g̊ q furatur propter cōcupiſcentiam gule ⁊c̄. Reſpōdeo duplicit̄. vnoᵒ concedo ſecundum aliquos ꝙ primus licȝ magis peccet q̄ ſecundus non tamen magis peccat mortaliter h̊ eſt peccatū ſuum non eſt grauius mortalit̄ qa vt dictum eſt per circunſtantiā concupiſcentie gule venialiter malam non aggrauatur peccatum furti mortaliter ſed tm̄ venialiter. Rn̄deo ſcd̄o negādo conſequentiā quia peccatū ſecundi propter circunſtantiam elemoſine tanq̄ finis excuſat̄ ⁊ alleuiat̄ ne ipſū ſit tā malum mortaliter peccatū autē primi non habet circunſtantiam alleuiantem ſȝ habet circunſtātiam venialiter aggrauantē. Ad ſecundam concedo an̄s et conſequens illud enim peccatū gule non quidem ſecundum ꝙ gule ſed ſecūdū ꝙ contra preceptum diuinum puta ſecūdum ꝙ eſtvolitio furti vel adulterii eſt peccatum mortale et cum dicis ꝙ ſimiliter probaretur de ōnibus aliis nego quia non q̊libet aliud peccatum gule diuertens a precepto diuino idemtificatur cum peccato quod eſt directe contra p̄ceptum diuinum licet enim ſit eadem volitio furti et gule cum volo furari propter gulam ñ tñ ōnis volitio gule q̄ eſt actualis cauſa volitionis furti eſtvolitio furti patet etiam in actibus exterioribus differentia manifeſta qa q̄tūcūq; ſit eademvolitio furti ⁊ gule modo dicto tamen nō eſt idē actꝰ furādi et cōmeſſandi ꝑ hanc enī rationem probaret̄ manifeſte ꝙ velle dare elemoſinam in eo q furareturvt daret elemoſinaȝ eſſet peccatum mortale. Dico pret̄ea ꝙ ſi qs cōcederet q̊ infert̄ ſcȝ ꝙq̊libet peccatū gule diuertens a preceptꝭ diuinis eſſet peccatū mortale nō tamen haberetur intētum. tū primo qa h̊ non eſſet inq̄tū eſſet peccatum diuertens a preceptis diuinis ſed quia idētificatur volitio in q̄ volo facē q̊ a deo prohibitum eſt fieri aut non facē q̊ a deo p̄ceptum eſt fieri. tū ſecūdo qa licet ōnis talis cōcupiſcētia gule eſſet peccatum mortale multe tñ alie concupiſcentie non ſunt peccata mortalia ſicut ꝓbatum eſt ſup̄. Cont̄ alias concluſiones et maxime q̄tū ad illam ꝑtem que ponit aliquā cōcupiſcentiam gule eſſe peccatū mortale. Arguit̄ p̊mo ſic ōne peccatuȝ mortale eſt contra p̄ceptū diuinū: gula nō ē cōt̄ p̄ceptum diuinū vt patet inducēdo ꝑ ſingula p̄cepta igitur nulla concupiſcentia gule ē peccatū mortale. Secūdo ōne peccatū mortale cōt̄riatur caritati ſed nulla concupiſcentia gule cōtrariatur caritati g̊ nulla cōcupiſcētia gule eſt pctm̄ mort̄le mīor pȝ qa gula nō ꝯ̄riat̄ caritati q̄tū ad dilectionē dei neȝ q̄tū ad dilcōeȝ ꝓximi.

Tercio gula nūerat̄ ab Au. iter peccata minuta g̊ gula nō eſt peccatū mortale ſedveniale An̄s ptȝ ꝑ illō eiuſdem in ſermone de purgatorio quotiens aliqs ī cibo aut potu plus accipit q̄ neceſſe eſt ad minuta peccata nouerit ꝑtinē.

Ad primam nego maiorē nō ieiunare enīȝ in q̄drageſima eſt peccatū mortale et tamen nō eſt contra preceptum diuinum nō enim oportȝ vt dicit Thomas omne peccatum mortale eſſe directe contra preceptum diuinum addoꝙ nec oportet ꝙ ſit contra preceptum eccleſie. nec placet mihi q̊ dicit ſanctus Thomas ꝙ concupiſcentia gule que eſt mortalis eſt cont̄ preceptū de ſanctificatione ſabati q̊ precipitur qes in finevltimo tunc enim omne peccatū mortale ēet ꝯ̄ ſanctificationem ſabati qa quolibet peccato mortali ſecunduȝ thomam auertitur qs a fine vltimo. Ad ſecundam dico ꝙ gula omnis q̊ eſt peccatum mortale oppōitur caritati aliqua enim opponitur caritati ad proximum coniūctum puta illa tercii generis qua fit ſumptꝰ ſupra facultates maxime ſi talis ſit habens familiam non enī prouidet familie et nunc et in poſterum ſi autem ſit ſumptus ſup̄ condecentiam ſtatus tunc etiam eſt contra caritatē ad ꝓximū qa nō differt maioribꝰ r̄uerētiā q̄ ſuꝰ ſtatꝰ exigit ſed vſurpat aliqd de eorum ſtatu gula q̄ ꝑtinet ad ſecundū genus ſi ſit cont̄ p̄ceptū eſt cont̄ caritatē ad proximū ſupiorē alia autē q̄ nō eſt ꝯ̄ p̄ceptum ē contra caritatē ad vniūſū genꝰ humanū aut ad homines certe regionis ⁊ loci gula que eſt de p̊mo genē et generalit̄ q̄libet alia ſiue ſecūdi ſiue tercii generis eſt contra caritatē ad ſe ipſū ꝑ gulā enī p̊mi generꝭ ꝓcurat quis ſibiipſi malū corꝑis vl̄ aīe ꝑ gulā ſecūdi gn̄is procurat quis ſibi dedecus ⁊ īfamiā ꝑ gulā tercii generis ſtultam bonorum ſuorum diſſipationem quod multo grauius redditur ſibi ſi bo na que diſſipat nō ſua ſunt ſed aliena ſi tantum ſibi conceſſa ſint q̄tū ad adminiſtrationem ꝛ legittimumvſum nō q̄tum ad abuſuꝫ. Ad terciam dico ꝙ Auguſtinus loqᷓ de exceſſu gule cauſavoluptat̄ facto qui non eſt notabiliter ita extra regulam temperantie vt poſſit conſtituē mortale ita q̄ꝺ in tali bene notaturvoluptas exceſſiua ſed non notaᷓ apte ꝛ manifeſte nocumētum aliqꝺ predictoꝝ illatum. Contra ſupradictas concluſiones inq̄tum tangant diſtīctionem ſpecieꝝ gule de qua actum eſt in precedēti q̄ſtione Arguiᷓ ſic idem actus gule non ꝑtinet ad diuerſas ſpecies ſed idē actꝰ gule eſt ſupra ſubſtantiam contra honeſtatem et contra bonā habitudinem corpoꝝ et anime g̊ ex ꝑte predictorum trium non cōueiēter diſtinguūᷓ ſpecies gule maior videᷓ not̄ et minor probaᷓ capio lautiora ꝯuiuia bis aut ter ī die in quadrageſima facta in q̄bus fit tanta ciboꝝ ꝯſūptio vt bona habitudo et corpoꝝ et anime notabiliter deterioretur ꝯſtat ꝙ iſte actus ſimul pertinet ad tria p̄dicta genera. Secundo capio volitionē q̄ q̄s vult vti cibis non obſtante ꝙ vſus talis vel tantus ſit cont̄ bonā diſpōnē vt dictū eſt cōt̄ honeſtatem ꝛ ſupra ſubſtantiā tunc ſic aut iſte actus interior hab ens hec tria pro obiectis ꝑtinet ad vnuꝫ genus tantum/aut ad omnia/aut ad nullum: non ad vnum q̄a q̄ ratione ꝑtinet ad primum genꝰ eadem ratione pertinet ad ſecundum et ad tercium nec ad omnia quia nullus actus interior per ſe malus ꝑtinet ſimul ad diuerſa genera. ſi tercium ergo pret̄ predicta tria genera ſūt alia et ꝑ conſequens nō ſunt ſufficienter enumerata genera gule Ad primā nego maiorē de actu exteriori de quo procedit rō ad ꝓbationem minoris adducta. Ad ſecundam dico ꝙ illa volitio ad nullū genus gule formaliter ꝑtinet. ſed pertinet per equiualentiam ad omnia et ad īprobationem hꝰ. dico ꝙ preter tria genera predictā nullum reperitur genus ſimplex vel ſpēs ſimplex que non contineatur ſub aliquo predictorum ſed dico ꝙ bene reperiūᷓ ſpecies mixte includentes ſcꝫ plures rationes quaꝝ quelibet ſufficit cauſare difformitatem in gula et tūc tales ſpēs non pertinēt eſſētialit̄ ad aliqꝺ predictorum geneꝝ ſed ꝑtinꝫ ꝑ eq̄ualentiam ad duo aut tria geuera ſecūdum ꝙ duas vel tres rationes deformitatis formaliter vel eq̄ualenter īcludunt et ita cum diximus tria eſſe genera gule volumus dicere ꝙ ſunt tres rationes generales cauſantes difformitatem in gulā a quibꝰ habet omnis actꝰ gule ꝙ ſit difformis et ſi dicas ꝙ h̄ mō dicēdo ꝯdiciᷓ ꝯmuniſſie et vbiq̄ꝫ diuulgate doctrine et fere ōnibus ſacris doctoribus qui ī ſūmis quas de viciis ediderunt hanc velut ab ōnibus ꝯfeſſam doctrinam ſecuti ſunt. Ad h̄ reſpondeo ꝙ in h̄ ego ſecutus ſum Ariſtoteleꝫ in tertio ethicorum cuius doctrina et veriſſima eſt et artificioſiſſima ꝛ in cuiꝰ dict̄ ē maius pōdus auctoritat̄ q̄ in centum aliis q̄ꝝ vnꝰ dicta ſua traxit ex dict̄ alterius.

Veritur. Vtrum gula ſit viciū capitale

p Arguitur ꝙ non quia ſunt multa vicia non capitalia q̄ grauiora ſunt q̄ gula ergo gula non eſt vicium capitale. In opoſituꝫ eſt Gregorius. xxxi. moralium gula inter vicia capitalia numerans. Notandum ꝙ opinio ſancti Thome ē ꝙ vicium capitale diciᷓ ex q̊ alia vicia oriuntur ſecūdum rationem cauſe finalis inq̄tū ſcꝫ habet finem multum appetitualē ex cuius appetitu homines prouocantur et īducuntur multipliciter ad peccandū ꝛ q̄a finis gule eſt delectatio tactꝰ/ꝓpter quā cōſequendā multipliciter ꝓuocantur guloſi ad peccandum ideo gula eſt peccatum capitale et in ſequēti argumento ponit quinq̄ꝫ filias gule que oriuntur et naſcuntur ab ea. Iſta opinio q̄tū ad fundamentum eius non mihi placet et eius impugnatio patebit ex concluſionibus. Prima concluſio ex gula multa vicia oriunᷓ ſecūdum rationem cauſe finalis ita ſcꝫ ꝙ actus viciorꝝ ab ea exortorum ordināᷓ ad actum gule tanq̄ ad finem. Probatur concluſio q̄a ꝑ hūc modum ex gula oriuntur prodigalitas vana ſollicitudo et auaricia ſecundum multas eius ſpecies puta furtum/rapina/fraus/ꝛ dolus ī re pecuniaria/ira/et triſticia. De prodigalitate ꝑꝫ q̄a gaſtrimargꝰ multa exponit īutilit̄ ꝛ vbi nō opꝫ ꝛ quō nō oꝫ vt delectationem tactus et guſtus aſſequaᷓ. De ſollicitudine vana patet quia gaſtrimargus eſt exceſſiue ſollicitus de cib̄ cōquerendis et preparandis. De auaricia ꝑꝫ q̄a enim conſumit vbi et quando non oportet vt inaniter delecteᷓ neceſſe eſt cum conſumpta ſunt que habet vt vnde non oportet accipiat non enī repugnat aliquem prodigum eſſe in dando ꝛ ꝯſumendo et illiberalē eſſe in accipiendo vt vult Ariſtoteles quarto ethicorum. De auaricia etiā ꝓbatur auctoritate Caſſiani collatione quinta qui expreſſe ponit auariciam connexi eſſe gaſtrimargie et ex ea oriri ſic ſcꝫ ꝙ exuberantia gaſtrimargie eſt inicium auaricie. Confirmaᷓ q̄a ſecundū eū ibidē gaſtrimargia ſiue gula ē radix fornicatōis ⁊ fornicatio radix auaricie ſed arbor oritur ex radice igiť. De ira ptꝫ ꝑ eundē caſſianū nā qui appetitu inordiato cibi agitur iraſcitur hiis q̧ aſſecutōeꝫ aut vſū eiꝰ impediūt et interdū huiꝰmōi ira fit vt ceſſēt ab impedimento et talis ordinat actū ire ad actū gule

Secunda ꝯcluſio luxuria triſticia et accidia oriūtur ex gula non ſecundū ratōnē cauſe finał ſꝫ ſcđꝫ diriuationē cꝰdā naturalis ꝓpagationis ꝙ oriātur predicta ex gula ptꝫ per caſſianū eadē quita collatōe ꝙ non ſcđm rōnem cauſe finalis patꝫ quia non fit regłariter vt quis ordinet actum luxurie in actū gule nec regulariť ordinať actꝰtriſticie nec eciā actꝰ accidie in actum gule ꝙ aūt oriātur ꝑ modū cuiuſdā ꝓpagatiōis naturalis ꝓbatur expimur enī ꝙ poſt cererem et bachū īcendiť in nobis renitētibus venerī deſideriū quod ex q̄ cauſa ꝯtingat alibi declarabitur hocmō etiā ex eadē oriť triſticia triſtamur enī cū deſideratis ardentibus cibis careꝰ cū vētre pleno noſtra ſtulte ꝯſumi cogitaꝰ cum nos ad bona opa ineptos et ad multa flagicia ꝓpter gule deſiderium explēdū incēſos cogitamꝰ. Generať etiā accidia que ſcđm eūđ caſſianū ē tediū mētis ex magitudie triſticie ī quā ꝑ gulā deueniꝰ. Generať etiā ex gula accidia q̄a ꝑ gulā reddimur torpidi reſpectu bonarū ⁊ honeſtarū actionū. Aduēte tamē ꝙ ſcđm caſſianū iſta quiqꝫ luxuria auaricia ira triſticia accidia oriuntur ex gula non īmediate ſed vnum mediante alio itaqꝫ īmediate ex gula oriť luxuria et mediante luxuria oritur auaricia ⁊ mediante auaricia oritur ira et mediante ira oriť triſticia et mediante triſticia oritur accidia q̄a vt dicit in iſtis ſex exvb̄antia prioris eſt poſterioris inicium et licet ita regulariter fiat contingit tamen aliquado ꝙ ex gula ſiue luxuria et auaricia generatur accidia et ideo predicta ſexvicia in has coniugationes ꝯbinať gula luxuria auaricia ira triſticia accidia.

Tercia ꝯcluſio inepta leticia ſcurrilitas imundicia młti loquꝫ ⁊ ebetudo ſenſꝰque a grego. dicūtur quiqꝫ filie gule non oriūtur a gula ſecundum rationē cauſe finalis ſed ſecundum diriuationem propagationis naturalis. Prima pars probať q̄a nemo appetit actus iſtorum quinqꝫ propter actū gule neqꝫdelectationē in iſtis ꝓpter delectationem guſtus quis enim appetit hebetationem mentis vt delectetur cibis et potibus. Secundū ꝓbatur ſcꝫ ꝙ oriātur ex ea ſcđm diriuationē ꝓpagationis naturalis et ꝑmo de ineptā leticia eſt aūt leticia inepta delectatio q̄dā ex diſſolutione affectꝰ ꝓcedēs ad nullū honeſtū finē regulariter ordinata vt ſunt choree laſciui cantꝰ ſoni lire et buccinarū ſcđm illud iob. xxx. tenent tipanū et lirā ⁊ gaudent ad ſonitū buccine ⁊ in pūcto ⁊ ad īferna deſcēdunt per h̄ quod diciť delectatio differt ab aliis filiabus quarum ratio nō eſt in delectatione poſita per hoc qđ dicitur ex diſſolutiōe affectus ꝓcedens differt a leticia et delectatōe quā habituatꝰi aliquo pctō hꝫ faciendo opationes illius peccati talis enim licꝫ ex habitu malo ꝓcedat nō tamē procedit ex diſſolutione appetitꝰ dicitur ad nullum honeſtum finē ⁊c̄ delectatio enim choree laſciui cantus ⁊ multorū ſimiliū vt nugarū inutiliū eſt ſibi ipſi finis nec ordinatur ad aliquem finem honeſtū ⁊ licꝫ aliq̄n delectatio huiꝰmoī ordinetur ad ſanitatē vel honeſtam recreationem cōuiuarū vt ꝯtingit in nuptiis hoc tamē non eſt regulariter neqꝫ huiꝰmodi coreas aut leticias ad honeſtū finem ordintas gula generat ſed honeſtas et cōdecentia q̄dā aut priuata vt cū h̄ exigit ſanitas alicuiꝰ ꝑſone aut publica vt in nuptiis ⁊ q̄buſdā aliis ſolemnibꝰ rebꝰ ꝑ hanc aūt vltimā ꝑticulam differt a ſcurrilitate que nō ſolum caret honeſto fine ſed etiā ꝑuū finē habet ſcilicꝫ infamiā ꝓximi cū g̊ dico ad nullum honeſtū ⁊c̄ hoc intelligo cnm excluſione ita ꝙ ſi actus iocūdus ordinaretur ad perūſum finem ſicut ſcurrilitas áut ſi ipſa chorea ordinaretur ad furtum vel homicidium vel adulterium illa non diceretur inepta leticia et potius diceretur filia viciorum ad quorum actus ordinareť qđ aūt hꝰmoī inepta licētia ex gula genereť pꝫ quia ex gula generať accidia que eſt tediū quoddā ⁊ torpor circa bona ſpiritualia: ſꝫ cū affectus nō delectať ī bonis ſpiritualibꝰ neceſſe ē ꝙ delecteť ī aliis que vel mala ſūt vł ſaltē nō hn̄t rationē veri boni q̄a vero vicia ꝑ gradus creſcūt ideo et minꝰ malū eſt delectari in hiis que nō ſūt ꝑuerſa ⁊ nociua q̄ in hiis que nociua ſūt ideo affectus cui bona ſpiritualia tedio ſunt et oneri ſtatim defluit ad ea in quibus letitia et delectatio eſt inanis et inepta· hec autem inepta leticia conſiſtit ī dictis in quibus conſiſtit inepta leticia vt in confabulationibꝰ inutilibꝰ: in factis vt ī choreis cātibus et aliis huiuſmodi in viſu et auditu horū et aliorum que delectationem ad nihil vtilem pariunt: in olfactu precioſorum odorum ad delectationem tantum inutilem ordinato: in hiis

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

etiam que circa corpus ſuntvt inveſtibus precioſisvt forma exꝗſita ꝯpoſitis de ꝗbus oĩbus ſuo loco diceť.hoꝝ enĩ omniũ deſideriũ atqꝫ cõplacẽtiã in hiis generatvẽtris ingluuies non ex preſtitutione voluntatis ordinãtis predicta ad delectationẽ gule ſꝫ propagatione naturali Per ſcurilitatẽ aũt intelligovolũtatẽ dicẽdivel audiendivel faciendi ridicula ⁊ maxime que ſũt in deriſionẽ alteriꝰ ⁊ hec ſpẽs deterior ẽ priore eo ꝙinpriore nõverſať detrimentũvel iniuria proximi.per ſcurilitatẽvero fit iniuria proximo cui irrideť dictovel facto:hec autẽ ſcurilitas aliquãdo recte fit aliquãdo oblique et figurate:recte cũ de aliquo aperte dicũť eavel fiunt que ſũt in irriſionẽ proximi:obliquevero ⁊ figurate cũ ea alicuiꝰfigure colore tegũťvtputa per ironiam et ad id aptatur figura illa ac ſpẽs ironie quã ſimulationem quintinꝰ appellat cũ ſcꝫ irriſionis cauſa dictavel facta alteriꝰrecẽſendo ſimulamꝰ:nõ eſt tamẽ oĩsſcurilitas in irriſionẽ alterius ſed ſcurrilitas eſt ſi quis ex hiis que ꝑ ſe indecẽtia ſunt riſum mouere conetervt ſi ꝗs pendendo vel eructuando vel vt vulgariť aiũt rotando riſum captare temptetvel pudẽda oſtẽdendo que quia indecentia ſunt quantum eſt ex ſe aſtantes nata ſunt offendere. Tercia filia eſt immundicia per quam intelligo primo omnem eiectionem indecẽtem ſuperfluitatis vt vomitum polutionem nocťnã vrinationem egeſtionem que aliquando repletis cibo ⁊ potu contra voluntatem eorum contingunt ſecundum illḋ iſa.xxviii.omnes menſe replete ſunt vomitu ſordium intellgo etiam eructationes bombos et ſimilia cum contra voluntatem fiant pruritum ac ſcabieꝫ corporis fetorem oris vel naſi cũ ex repletiõe cibi non ex naturali ꝯplexione oriuntur. Comedere manibus ſordidis et ore inuncto pinguedinevel alio modo ſe habendo ꝗ̃ exigit menſe honeſtas licet autem multa horum non ſint peccata eo ꝙ cauſantur naturaliter oriuntur tamen ex cauſa que peccatum eſt que cauſa licet aliunde non eſſet peccatum ex hoc tamen rationem peccati haberet ꝙ ex ea tam feda et tam inhoneſta procedunt vtrum autem polutio nocturna ſit peccatum loco ſuo dictum eſt de aliis autẽ locis ſuis diceť Per multiloquium intelligo non ſolum loquacitatem ſed multa etiã alia puta verba detractoria verba turpiaverba ſtultã et uerba incauta quicunqꝫ enim dicit que tacenda ſũt ille multiloquio peccat.loquax eſt qui frequentior eſt ⁊ profuſior in ſermone ꝗ̃ oportet.Detractor quicunqꝫ intentione nocẽdi oblogtur.Contra quos dicebat auguſtinus ſi quis amat dictis abſentum rodere vitam hanc menſam vetitam nouerit eſſe ſibi. Turpiloquus eſt qui turpia et feda auditu ſignificat et hoc ſiue turpibnsverbis de quo ſunt exempla multa aut nõ turpibus vt illud iam incipiunt agitata tumeſcere menbra Stultiloquus eſt qui cum grauiter loqui putat leniter et cum ſapienter inſenſate loquitur.Incaute loquitur ille qui cum putat dicere que ꝓſunt aut ſaltem non obſunt ſibi vel proximo ea dicit qui plurimum nocent hiis enim modis õnibus fit multiloquium Hebetudo ſenſus non ſolum eſt obtuſitas intelligentie vtvolunt multi ſed etiam eſt obtuſitas ſenſuum ad quam obtuſitas intelligentie ſequitur ꝯſtat enim ſenſus hominis ꝗ̃tumcunqꝫ acuti ſint ingluuie ventris deprauari et reddi imbecilles ac obtuſos ꝗa per exceſſum in cibo et potu organa ſenſuũ debitam a riuoviam perdunt que quanto magis diminuitur tanto ſenſus in ſenciendo fit obtuſior et minus diſcernit ac iudicat debilitatio ergo ſenſuum ad hebetudinem pertinet. Ex hac proficiſcitur obtuſitas mentis per quam fit vt acumen ingenii non ſit tam acutum in rerum cognitione nec penetrare poteſt ad ea que intima ſunt et natura ſua obſcura ſed manet propť obtuſitatem inſuperficie rei hoc eſt in hiis que ſunt quaſi euidentia obtuſitas autem mentis non ſolum procedit ex hebetudine ſenſuum ſꝫ etiam ex elongatione a rebus diuinis et ſpiritalibus que fit per ingluuiem procedit etiam ex hoc ꝙ cõtinuata voluptas iudicium peruertit voluptas quidem ciborum et potuum vſqꝫ ad hebetudinem voluptas autem luxurie vſqꝫ ad cecitatem mentis ex hiis patet ꝙ iſta quinqꝫ oriunť ex gula nõ ex preſtitutiõe voluntatũ et ita non ſecundum rationẽ cauſe finalis ſꝫ ꝑ deriuationem naturalis originis ita ꝙ cibus ⁊ potus inordinate ſuſceptus eſt cauſa naturalis mediata vel immediata iſtarum quinqꝫ filiarum. Quarta concluſio non ſolum ſunt quinqꝫ filie gule patet ex tribus concluſionibus precedentibus ex quibus etiam patet ꝙ. nõ ſolum ille dicuntur filie gule que oriuntur ex gula ſecundum rationem cauſe finalis quia omnis talis ortus preſupponit preſtitutionem voluntatis ordinantis illud quod oritur ad id ex quo oritũr tanꝗ̃ ad finem. Quinta concluſio gula ẽ vicium capitale probatur omnevicium ex quo regulariſ multa alia vicia genere ab eo differentia oriūtur eſt viciū capitale ſꝫ gula ē huiꝰmodi igiſ eſt viciū capitale maior eſt nota et mīor ꝓbaſ ex hiis q̄ i ꝯclusionibꝰ dcā ſūt. Cōt p̓mā cōcluſiōeꝫ arguiſ ſic ſollicitudo vana oriſ ex luxuria ⁊ ſupbia ex iuidia ⁊ ſimiliſ ex ira ġ ſollicitudo vana nō oriſ ex gula añcedēs ptꝫ qa luxurioſi ſupbi irati iuidi inaniſ ſolliciti ſūt de adeptōe libidinis eſtimatōis nocumēti ꝓximi ⁊ vltionis. Secūdo arguiſ de auaricia quia ipſa eſt viciū capitale ġ nō oriſ ex aliis viciis capitalibꝰ ꝯña tenet qa ſicut repugnat generaliſſīꝫ eē ſub gñaliſſīo alio ita repugāt capitale viciū ex alio capitali oriri. Ad p̓mā ꝯcedo añſ ⁊ nego ꝯñaꝫ qa nō repugāt vicia eiuſdē ſpeciei ex diuerſis viciis capitalibꝰ oriri. Dico tamen ꝙ actꝰ intīor cui ſubordinaſ ſollicitudo vana cāta a gula diſtīguiſ ſpecie ab actu intīori cui ſubordinaſ ſollicitudo vana orta ab ira vl' luxuria ⁊ ſic de aliis qa cū orianſ ab huiꝰmodi viciis ſollicitudo vana ſecūdū rōnem cauſe fiālis ⁊ ſecūdū preſtitutōeꝫ voluntatis actꝰ ille intīor habꝫ vſū ciborū et potuū ꝓ obiecto actꝰ v°o interior cui ſubordinaſ ſollicitudo luxurioſa habꝫ opus libidinoſū ꝓ obiecto in iuidia nocumētū in ira vīdictā in ſupbia eſtimatōeꝫ vel aliquid tale ſecꝰ ē ī hiis q̄ oriūtur naturali ꝓpagatione ⁊ nō ex preſtitutōe voluntatꝫ. Ad ſecūdā cōcedo añcedēs ⁊ nego ꝯñaꝫ ſicut enī nō repugāt aliqd cāre aliud ⁊ tñ aliud ſimile p̓mo ſcd̄m ſpeciē cauſari ab alio ſimili ſcd̄m ſpeciē ſcd̄o nec nec repugnat etiā aliqd cauſari ab aliquo ⁊ tñ aliud eiuſdē ſpeciei cāri ab alio diſtīcto ſpecie ita nō repugnat aliq̄ eiuſdē ſpēi ex diuerſis viciis oriri nec repugnat aliqd ex quo m̄lta oriūſ aut nata ſūt oriri intēdū oriri ex alio et ideo bñ dicit tho. queſt. c.xlix. articl'o vi. in rñſione ad t̄ciū argumētū de ſcurrilitate ꝙ nō ꝓcedit ex actu luxurie ſed ex eius volūtate iō ad vtrū ꝙ viciū ꝑtinere poteſt nec valet ꝓbatio īducta qa generaliſſim dicit negatōem inferioritatis ad aliud ſed capitale nō dicit negatōem originis ex alio. Contra ſecūdā cōcluſiōeꝫ arguiſ ſic actꝰ gule ſcilicꝫ vſus cibi et potus ordinaſ in luxuriā et nō ecōtra ġ gula potius eſt filia luxurie q̄ ecōtra. ſcd̄o bene ſeqtur gula oritur ex luxuria ġ gula ē filia luxurie. Similiſ ſequitur luxuria oriſ ex gula ġ luxuria eſt filia gule ſꝫ iſta duo ꝯſequētia ſūt iꝯpoſſiblia igiſ mīor ꝓbaſ quia īpoſſible eſt ꝙ gula ſit filia et parens luxurie quod ptꝫ qa bene ſeqtur gula eſt parēs luxurie ġ gula eſt parens filie luxurie ſꝫ gula eſt filia luxurie ex p̓ma ꝯſequētia ġ gula ē parens gule et eodēmō cōcluderetſ ꝙ gula eēt filia gule et luxuria eēt filia et parens luxurie. Tercio ſi ſic ſequereſ ꝙ luxuria habitual' eadē nūo eſſet filia et parēs gule ſed hoc eſt impoſſibile ſicut ꝙ deem ſit generās ⁊ genitū igitur Et ꝓbatur ꝯſequētia volo ꝙ ex actibꝰ luxurie orte ex gula generetur aliqs habitꝰ et deiñ ex actibꝰ luxurie originātis gulā augeaſ ille habitus tūc ſic iſta q̄litas hitualis eſt filia gule et eadē eſt parens gule igiſ eadē q̄litas hitualis eſt filia et parēs gule. Ad p̓mā cōcedo añcedēs et ꝯſequēs de origīe ex preſtitutōe volūtatis et ſecūdū rationē cauſe finalis ſꝫ nō de origine q̄ ſit ꝑ deriuatōem naturalis actōis. Ad ſecūdā ꝯcedo ābas ꝯſequētias et nego ꝙ ꝯſequētia earū ſint iꝯpoſſibilia ſicut iſta nō ſūt iꝯpoſſibilia homo genitꝰ ē filiꝰ homis generātis et homo generās eſt filiꝰ homis geniti et p̄terea ex alia cauſa qa ſūt due ī diffinite q̄ reddūtur vere ꝑ diuerſis ſuppoſitis aliq̄ enī luxuria eſt filia gule illa ſcꝫ ad quā quis ꝑ igluuiē vētris ſtimulatur ⁊ aliq̄ gula eſt filia luxurie illa ſcilicet ad quā quis īducitur vt ad vſū libidinoſū ſit magis idoneus. Et ad ꝓbatiōem poſſet aliquis rñdere negādo ꝯſequētiā vltimā que ſcilicet deducitur ꝑ duas p̓ores conſequentias eo ꝙ licꝫ gula ſit parēs alicuiꝰ filie luxurie non tamen eſt parēs cꝰlibꝫ filie luxurie. Quod exigi videtur ad hoc ꝙ vltima ꝯñtia valeat. cōcederet tamē ꝙ extēdēdo parētē vt in p̓mo añte extēditur ad parentē mediatū ꝙ gula eſt filia gule. Nā ſi quis ex ingluuie ſtimuleſ ad luxuriā et ille idem ordinet actū gule ad vſū luxurie tūc gula erit parēs gule. Diceret p̄terea ꝙ eadē luxuria numero eſt vl' eſſe poteſt parēs luxurie volo enī ꝙ quis ordinet vſū inordinatū cibi ad luxuriā et ꝑ eūdē cibum ſtimuleſ ad actū libidinoſū tūc iſte actꝰ libidinoſꝰ ſcd̄m rōnē cauſe fiālis eſt parens gule et ſecundū rōnē cauſe efficiētis iſta gula eadē eſt parēs luxurie. Sed iſta nō poſſūt bene ſaluari. Nā ſi luxuria eadē eſt filia luxurie vl' hoc erit in genere cauſe finalis et hoc nō quia luxuria nō eſt finis luxurie aut hoc eſſꝫ i genere cauſe efficiētis et hoc nō qa de hac cauſalitate nulla res eſt ſibi cauſa vt ſit. Et ideo aliſ rñdetur negādo iſtā ꝯſequētiā gula ē parēs luxurie ġ gula ē parēs filie luxurie ſꝫ oportet addere in antecedente et luxuria habꝫ filiā cuiꝰ ē eodē mō cā vl' parēs quo° gula ē cā luxurie ſicut nō ſeqtur beatitudo ē cauſa homīs et homo eſt cā homicidii ġ beatitudo ē cā hoīcidii qa beatitu do eſt cā hoīs ī genere caē finał: hōvo ē cā hoīcidii ī genere caē efficiētꝗ ꝛ igitur cū añs verificeť ꝑ diūſis cauſalitatib⁹ ꝛ ꝯñs nō poſſitverificari niſi ꝑvna nōvꝫ ꝯña.

Ad tertiā pōt reſpōderi ꝙ iſta paternitas ꝛ filia° trāſuptiue accepta nō ꝯuenit niſi actib⁹ vitoꝝ ꝛ nō habitib⁹ ſecūdo dr̄ ꝯcedē° ꝯñs qa ille hīt⁹ habet diūſas ptes ꝛ ſecūdūvnā ꝯueīt ſibivnū ꝛ ſecūdū aliā ꝯueīt ſibi aliud. tertio pōt dici negādo ꝯñaꝫ qa verificāť ptes añcedētꝗ ꝑ diūſis cauſalitatib⁹ ꝛ iō ex illo nō pōt īferri ꝯñs illō ꝙ nō pōtverificari niſi ꝑvna ꝛ eadē cālitate: ſi qs tūvellet defēdē ſecūdā ſolutiōē deceret ꝙ ſbm̄ ꝯñtꝗ ſuppōit ꝑ mltitudine ptiū hñte iō dictio cālitatē īportās pōt ꝑ diūſis cālitatib⁹ accipi q̄ꝝvna ꝯueit vni pti ꝛ alťa alteri.

Coť tertiā ꝯcłonē īepta leticia ē oī pctō ꝯīs ꝛ ſilr hebetudo mētis g̊ ñ deñt poī filie gule. pma ps añtꝗ pꝫ ꝑ illō ꝓūbio. xiiii. errāt q opāť malū ſcōo imūdicia nō ē pc̄tꝫ ſꝫ ē peā pctivłaliqdvtile ſb ꝯſilio cadēs g̊ nō dꝫ poni filia gule añs pꝫ ꝑ illō eccle. xxxi. ſi coactus fueris ī edēdo mltū ſurge e me° ꝛ vome ꝛ r̄frigerabit te. Ad pmā nego pmā ptē añtꝗ accipiēdo īeptā leticiā vt ſup̄ dctm̄ ē ꝛ ſilr ne° ſcōam Ad ꝓbatōeꝫ ſcōe dico ꝙ duplex ē errorv⁹ē ptꝗ īdicatīe q̊ ſlꝫ ꝑ vō iudicať ꝛ de i° ñ loq̄ť auc̄tas Ali⁹ē error ptꝗ appetitīe ꝛ executīe ꝛ de i° errore loqť auc̄tas.

Ad ſcōaꝫ dico ꝙ lꝫ imūdicia de q̄ ī argue° tāgr̄ ñ ſit pctm̄ ē tñ ſignū pcti p̄cedētꝗ qa vicioſū ēvt dicit tho. ꝙaliqs ſe huic neceſſitati ſbdat ꝑ īmodeſtiā cibi ꝛ pot⁹. Etad ꝓbatōeꝫ dico ꝙvoit⁹ex delibatōe r̄cte rōis fact⁹ēvtił ꝛ ſalubsꝛ cadit ſb ꝯſilio nc ē imūdicia ſꝫ voit⁹ñ delibat⁹ſꝫ q̊dā nature faſtidio ꝛ onē fact⁹ē imūdicia q ꝛ q̄uis ñ ſit forālit pctm̄ ſꝫ tñ tłi neceſſitati ſubdē ſe ē pctm̄ ꝛvicioſū Nāvolitio q̄ qsvultvſū ſupfluū cibi ꝛ pot⁹excitātē ī covoitū eructatōes ꝛ alias imūdicias ē alia ſpē a volitōe q̄ p̄ciſe hꝫ ꝑ obic̄tovſū īmoderatū cibi ꝛ pot⁹.

Coť quartā ꝯclōeꝫ arguiť auc̄te gregorii. xxxi. mora. p̄dc̄tas quiqꝫ filias tm̄ enuērātꝗ Ad h̊ r̄ñdeo ꝙ gregori⁹bñvult p̄dictas eē filias gule ſꝫ ñ negat qui ſint multe alie q̄ ab aliis auctorib⁹enuērať nꝫ gregori⁹ tēptauit ibi totā ꝓgeiē gule nuāre.

Conira quitā ꝯclōeꝫ gula fꝫ ge⁹ſuū ē mīmū pctoꝝ ſꝫviciū capitale p̄ncipalitatē hꝫ ī rōe pcti ſup aliavicia g̊ gula nō ēviciū capitale. Z° cib⁹ ñ ē de maxie deſiderabilib⁹g̊ a gula ñ oriūť alia pctā ꝼm rōeꝫ cāe fialis añs pꝫ qa cib⁹ñ ē deſiderabił ꝑpť ſe ſꝫ ꝑpť nuťtōeꝫ corpis. Tercio luxuria ēviciū capitale circa delectatōes g̊ ñ gula añs eſt c̄tū ꝛ ꝯña ꝓbať qa c̄ca delectatōes ē tm̄vnūviciū capitale qō pꝫ ſic c̄ca vtile ē tm̄vnūviciū capitale g̊ c̄ca delectabile ē tm̄vnū viciū capitale ꝯña tꝫ qa ōne pctm̄ cōtigit ex h̊ ꝙ aliqs recedit ab hoēſto ꝑpť vtilevel delectabile pñs.

Ad pmā nego miorē ex aliq̊ eni ñ mltū g̃ui pñt oriri aliamulto g̃uiora.

Ad ſcōaꝫ ne° añs in q̊cūqꝫ eiꝫ ꝑpť defectū cibi cāť eſuries ī eo cib⁹ē maxie deſiderabilis ꝛ iō ꝼm ariſto. li. de aīalib⁹ ꝑpter ťa aīalia pugnāt cibū coitū ꝛ fetū ꝛ h̊ etiā patꝫ ex i° eccle. vi. Oīs labor hoīs ī ore ei⁹ñ ne° tñ q̊ſdā eē q magis q̄rūt delectatōeꝫ ī cibis q̄ ſaturitatē qa illi ñ patiūť expientiā faīs ñ oportꝫ tñ vt dictū eſt adviciū capitale ꝙ filie ei⁹oriātur ab eo ꝼm rōeꝫ cāe fialis.

Ad ťciā cōcedo añcedēs ꝛ negā° coñaꝫ. ꝛ ad ꝓbatōeꝫ ne° aſſūptū ꝛ coñaꝫ Et ad ꝓbatōeꝫ nego aſſūptum oppoſitū eiꝫ ptꝫ de pctō ex errorevīcibili et nego etiam coñaꝫ q̄uis eiꝫ oē pctm̄ ſumereť ex eo ꝙ aliqs ꝑpťvtilevel delectabile recedit ab hōeſto quia tñ ſūt de fctō plures rōesvtiliū ꝛ delectabilium ñ obſtāte ꝙ ñ ſint plures rōes vtiliū iō pñt eſſe plura pctā ſūpta abvtili ꝛ plura ſūpta a delectabili ꝛ pñt etiā plura ſuī abvno q̄ ab alio. hoc tñ argumētū fūdať ī illa falſa imagiatōe ꝙ pctm̄ capitale eſt a q̊ pluravicia ꝼm rōeꝫ cāe finalis nata ſunt oriri

q Veriť Vtrū gula ſit oīꝫ pctōꝝ maxiꝫ Arguiť ꝙ ſic qa ꝑpť gulā maxia peā īfligiť igr̄. In oppoſitū arguiť eſtviciū carnale ſꝫ ꝼm gre. vicia carnalia ſunt mioꝝ culpe igr̄.

Notādū ꝙ pctm̄ aliqō dr̄ g̃ue ťplr Vno° ītēſiue ſcōo° extēſiue ťcio° origiatīe. Intēſiue dupliciťvno° ītētōe ſpecifica q̄ quodlibꝫ mortłe q̊libꝫveīali dr̄ ēe g̃ui⁹ꝛvnū mortłetalia Scōo° ītētōne nuērali q̄ etiāvnū eadē ſpē dr̄ eſſe a° g̃ui⁹. Illud aūt dr̄ extenſīe g̃ui⁹ qō r̄gulariť plures īficit. Origiatiue aūt illud dr̄ g̃uius qō r̄gulariť eſt cā ꝛ origo pluriū ꝛ g̃uioꝝ malorū. g̃uitas ītenſiua pcti aliqñ attēdiť ex mātia aliqñ ex fie aliqñ ex mō ā alia g̃uis cūſtātia aggnāte dū tñ ipā ſit obctm̄volitōisvel nolitiōis ītioꝝ. Neqꝫplacꝫ mihi opio tho. dicentis ꝙ p̄ncipaliť g̃uitas attēdiť ꝼm magis q̄ qs peccat ꝼm quod pctā q̄ ſunt ꝯ̃ res diuias ſūt maxia qa ſi ſic nullū pctm̄ niſi c̄ca res diuias eſſꝫ maximū et eſſꝫ ſiplicit deťi⁹ et g̃ui⁹ñ colere deū die dominica q̄ hoīcidiū aut adulteriū cōmitťe. Pma cōcłō pctm̄ gule ñ ē oīū maximū p̊°° pꝫ quia pctō gule deťi⁹ eſt adulteriū homicidiū ſacrilegiū ydolatria īfidelitas īmo loquēdo de hac g̃uitate pctm̄ gulevr̄ eē leui⁹ quod ptꝫ ōne pc̄tꝫ

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

eſt ſpūale aut carāle ſꝫ ſpūalia ſūt ĝuiora carālibꝰ vt alibi ꝓbabiꝭ ⁊ int̃ carnalia q̄ ſūt duo luxuria ē multo maiorꝶ ĝuitatis itēſiue ⁊ ſpecifice q̄ gula tū qa luxuria ſm mltas ſpēs ē ī det̃mē tū ꝓximi n̄ aūt gula. Tū ſcd̓o qa luxuria nō hꝫ nccītatē excitātē gula aūt nccītatē excitātē hꝫ tū qa difficile ē diſcnere vſq ad quē t̃im ſit nccītati obtēꝑādū ⁊ multū difficile eſt diſcnere qn̄ nccītas vel voluptas exigat cibū vt ptꝫ ex aug. ſm ꝙ allegatū ē ſup̄ ⁊ ꝓpt̃ iſtas cās vr̄ ꝓbabile ꝙ pctm̄ gule ſcd̓m geꝰ ſuū ē mīmū int̃ pctā ceteris pibꝰ ita ſcꝫ ꝙ ſi ōes ccūſtātie ſint pares q̄tū poſſibile ē eē ita ꝙ vnū n̄ reddaꝭ ꝓpt̃ ccūſtātias ĝuiꝰ q̄ aliud ſēꝑ repireꝭ pctm̄ gule miorꝶ eē ĝuitatis.

Secūda ꝯclo pctm̄ gule ē maxim pctm̄ extēſiue ptꝫ qa pauciſſi r̄ꝑiūꝭ q n̄ excedāt debitā tꝑātie r̄gulā vt pꝫ ꝑ expiētiā imo h̓ pcō ino. xp̄s nōtꝰ lꝫ falſiſſie ⁊ iuidioſe a iudeis eē voracē ⁊ potatorē vini vocātibꝰ qa eni vſꝰ cibi ē vite hominis ꝯſeruāde neceſſariꝰ ⁊ difficile ē ꝯgſcere ſub q̄ q̄titate ⁊ ſe in locū neceſſitatis voluptas freqnter igerit iō difficile ē h̓ gule pctm̄ vitare ⁊ ꝓpt̃ h̓ ortū ē ꝓūbiū illd̓ plures occidit gula q̄ gladiꝰ Scd̓o pctm̄ cꝰ ꝯcupiſcētia n̄ pōt ꝓ tꝑe hꝰ vite totalr̄ extigui ē extēſiue maxim ſed ꝯcupia gule n̄ pōt ꝓ tꝑe hꝰ vite mortl̓is extigui ḡ pctm̄ gule ē extēſiue maxim maior ē certa ⁊ mior ꝓbata eſt ſupiꝰ

Tercia ꝯclo gula ē multū mḡm̄ ⁊ ĝue pctm̄ origiatiue ꝓbaꝭ illud viciū ꝯ̄ qd̓ pᵒ ieiūdū ē ctamē ⁊ q̄ nō deuicto ⁊ ſupato cet̓a cū difficultate ſupari pn̄t ē multū mḡm̄ origiatiē. Sꝫ gula ē huiuſmoi igiꝭ maior ptꝫ qa ſi alia nō origiareꝭ ab eo tūc poſſꝫ eo nō ſupato ꝯ̄ alia iiri certamē. tū ſecūdo qa oē tale ſe habꝫ vt radix aut vt fōs ex quo cet̓a pullulāt aut fluūt minor ꝓbaꝭ ꝑmo ꝑ illd̓ caſſiai qnto libro de iſtitutis moācoꝝ cᵒ 3ᵒ Itaꝫ ꝑmū nob̄ ieiūdū ē ctamē ad ūſꝰ gaſtrimargiā q̄ dixiꝰ gule eē ꝯcupiāꝫ. Et cᵒ xi. Nūc v̓o ꝓpoſitū nob̄ ē de gaſtrimargia id ē de gule ꝯcupiā ꝯ̄ quā nob̄ ꝑmꝰ ꝯflictꝰ eſt diſputare ⁊ ſeqꝭ igr̄ nūq̄ poterit ardētes ꝯcupie ſtiulos ihibere qſqs deſidia gule refreāre nequiuerit Interiorꝶ hōis caſtitas v̓tutꝶ eiꝰ ꝯſūmatōe diſcnīꝭ Et ſegtur Nūq̄ eiꝫ robuſtioribꝰ eūlis colluctari poſſe ꝯfidas eū quē i leuiore ꝯflictu ꝯſpexeris ab iferioribꝰ puiſq ſupari. Et cᵒ xiii. ipoſſibile nāq ē ſaturū vētrē pugās itioris hōis expiri nec bellis robuſtioribꝰ attēptari vt tū habeatur intētio caſſiai itendit caſſianꝰ oñdere ꝙ ꝑma colluctaᵒ noſtra ⁊ ꝑmꝰ ꝯflictꝰ noſter in ſpirituali ctamiē dꝫ eſſe ꝯ̄ gulā. Tū qa preſidēs in hꝰmōi certaīe iudicabit velut ſeruos ⁊ ignobiles ⁊ turpi reſꝑſos iſaiā eſſe ac ꝑ idigōs q ad hꝰmōi ctamē r̄cipiamur ſi nos huic gule ꝯcupie ſubdideriꝰ ⁊ ab ea vici ꝑmiſiꝰ tū ꝓpt̃ icliatiōeꝫ ⁊ diſpōeꝫ quā facit gula i nob̄ ad alia vicia ĝuiora qd̓ itendit i aucte hic allegata. Impoſſibile ē ſaturū vētrē ⁊c Tū 3ᵒ qa q vīciꝭ i puis nō eſt v̓iſil̓e ꝙ victurꝰ ſit in robuſtioribꝰ. Et ca. xv hec eſt eiꝫ nob̄ ꝑma ꝯtēᵒ hec noſtra velut i olipiacis ctaibꝰ. ꝑma ꝓbatio gule vētriſq cōcupiſcētiā deſiderio ꝑfc̄tōis extiguē eādē ſupioribꝰ ſniaꝫ r̄petit ca. xvi.

Quarta cōclo Nō eſt ſꝑ ex ꝑte peccātꝶ pctm̄ gule ceterꝶ leiꝰ ꝓbaꝭ qa cōtigit aliqn̄ ꝙ in peccāte ſūt aliq̄ ccūſtātie agĝuātes pctm̄ gule ⁊ aliq̄ aleuiātes alia pctā vt ſi alicui iſint ex cōplexōe aut aliomō q̄litates r̄thentes a pctō gule ⁊ alie vl̓ eeꝶ ipellētes ad peccatū ire vel iuidie tūc ſi talꝭ igurgiteꝭ vel iebrieꝭ ⁊ ſilr̄ motu iuidie agiteꝭ excuſaꝭ aliq̄tulū pctm̄ eꝰ iuidie ⁊ agĝuaꝭ peccatū gule ꝓpt̃ cōplexōeꝫ diſſhētē aut etiā ꝓpt̃ alias cās q̄ ꝑticlr̄ hn̄t ab exceſſu gule dimouere dn̄t. qd̓ etiā agĝueꝭ peccatū iſtud ex ccūſtātia peccātis pꝫ volo ꝙ ſit duo ſilr̄ excedētes i pctō gule q̄ꝝ vꝰ ſit liberꝶ orbatꝰ aliꝰ hꝫ filios ⁊ filias i copia ⁊ vtq peccꝫ ſcd̓ꝫ t̃ciū genꝰ ſcꝫ exponēᵒ ſup̄ ſbām cōſtat ꝙ ſꝰ magis peccat cū n̄ ſolū ſibi ſꝫ faīlie ſue detrimētū afferat. dādo vētri id qd̓ erat i eruditōe filiorū in filiaꝝ nuptiis ⁊ faīlia ſuſtētāda cōſūpturꝰ. Eſt aūt Adūtendū ꝙ ex ꝑte peccātis ſūt duplices ccūſtātie q̄dā cōes q̄ iſūt toti generi hūano ſcꝫ naturalis īdigentia et nccītas cibi ⁊ igōrātia certe ⁊ deteriate q̄titatis aut q̄litatis i cibis vſq ad quā icluſiue vel excluſiue ſn̄ culpa ꝓgredi poſſit ⁊ naturalis delectatio i vſu cibi ⁊ potꝰ ⁊ de iſtis circūſtātiis puto tho. fuiſſe locutū cū dicit ꝙ pctm̄ gule magis alleuiaꝭ ex ꝑte peccātis q̄ agĝuaꝭ. Alie ſūt circūſtātie ꝑticulares ⁊ ꝑuate q̄ r̄ꝑiūꝭ i aliqbꝰ lꝫ n̄ i oībꝰ ⁊ ꝑ aliq̄s taliū peccatū gule agĝuaꝭ ꝑ alias v̓o alleuiaꝭ.

Quinta cōclo gula eſt peccatū multū mḡnū ⁊ deteſtabile eneruatōe bonoꝝ tā corꝑis q̄ aīe tā int̃iorū q̄ exteriorū tā honeſtorū q̄ vtiliū ⁊ delectabiliū Nā propter c̄pulā multi pierūt vt habeꝭ eccle. xxxv ⁊ iō ait criſoſtomꝰ exceſſꝰ ciborū cōſuit et cōputreſcere facit corpꝰ huānū ⁊ macerat egritudine diuꝭna ⁊ tūc eū morte crudeliori cōſuit Et vult hieroimꝰ ipocras i āphoriſmis hꝫ craſſa ⁊ obeſa corꝑa q̄ creſcēdi mēſurā ipleuerūt niſi cito ablatōe ſāguis minuāꝭ i paliſis ⁊ peſſia morborū genera erūpe vt r̄citaꝭ de colectōe d. v. c. vt tales ad h̓ faċ exēplū podagrici epiſcopi ⁊ de paupatꝰ ita vt gule vacare nō poſſet ſanatus eſt

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

Ad hͦ etiā ē exēplū abbatꝭ q p̄ nimia ſagīa appetuꝫ ꝑdiderat is captꝰ ⁊ ad tenuē vitā reductꝰ curatꝰ ē Et iō bñ dr̄ eccle.xxxiii.i multꝭ eſcis erit īfiritas et ſeica ait voluptates ñ tm̄ voluptuoſos execāt ſꝫ etiā īpotētes ⁊ ꝯ̄tctos ⁊ leproſos r̄ddūt īducit etiā gula pauꝑtatē ſm illud q diligit voluptates in egeſtate erit ꝓū.xxxi. Et vt hēt luce xv. ꝓdigꝰ filiꝰ ꝯſūpta ſbā ī gula ⁊ luxuria egere cepit. Ꝑ gulā etiā eneruat̄ ōis v̓tꝰ. In hꝰ figura legr̄ ꝙ nabuzardā p̓nceps coq̊ꝝ deſtruxit muros citatis ihrl̄m vbi nabuzardā vētrē cui coci fuiūt ⁊ muri ihrl̄m edificia v̓tutū ſigificāt. aufert v̓ū cultū dei ſm illō p̓mo cori.iiii. ſedit populꝰ māducare et bibere ⁊ ſurrexerūt ludē id ē vel feſtinauerūt ī veneratōeꝫ vituli aurei declinātes ad idolatriā carent ſpe q gloriā ⁊ vniūſū deſideriū ponūt ī cura vētris ſm illō ad philip. 3° ⁊ glīa ī ꝯfuſiōe eoꝝ q t̄rena ſapiūt guloſꝰ eiꝫ de cog̃na tēplū facit ⁊ de mēſa altare et oīs eiꝰ de cibis ⁊ vinis locutio q̄ſi nl̄lā aliā pꝰ hanc vitā ſperēt. Caritate carēt guloſi vt ptꝫ de dīte q epulabat̄ cotidie ſplēdide nec de micis de mēſa cadētibꝰ qcq̄ laſaro mendico ⁊ vlceroſo largiebat̄ q eni habuerit ſbām huiꝰ mūdi ⁊ viderit fratrē ſuū egē ⁊ ñ dederit ei caritas ieo ñ ē Io.3°. prudēciā ⁊ ītelligētiā reꝝ ꝓſterit gula tū ꝗa vt dictū ē cāt hebetudīeꝫ ⁊ ſēſꝰ ⁊ ītellectꝰ tū ꝗa vt dicit hieroiꝰ piguis vēt̓ craſſū ſēſū generat. Profligat gula iuſticiā nā vt dc̄tꝫ ē auariciā generat qs eni tā iīuſtꝰ ē aut tā auarꝰ iq̄t ābro. q̄ q multorū alimēta nō ſuū vſū ſꝫ hn̄dāciā ⁊ delicias facit fortitudīeꝫ diſſipat gula vt patuit ī oloferr ptꝫ etiā nā q c̄tat ī agone ab oībꝰ ſe abſtinet. iō a g̃uaīe ciborū ⁊ potuū p̓ma cori. nono. Aufert tēpātiā ꝓpt̓ ꝯ̄rietatē ad eā. Aufert caſtitatē ſꝫ illud hiero. vēt̓ mero eſtuās facile deſpuāt ī libidinē. Septē dona ſpūs ſctī p gulā ruūt qđ ſigificatū ē ī ſeptē filiis iob vt vult gre. īducit p̄t̓ea et̓nū ſuppliciū ſm apꝰ ad roˡ xiiii. q ꝯmeſſatōes int̓ opa tenebrarū nuērat et ſaluator ait attēdite ne g̃uet̄ corda veſtra c̄pula ⁊ eb̓etate ⁊ ſupueiat in vos repētina dies. Sexta ꝯcl̓o gula ñ eſt oīm pctōꝝ maxim ptꝫ ex dictꝭ ſit eiꝫ miꝰ g̃ue ꝓpt̓ cās ſup̄ dictas. Cōt̓ vltiāꝫ ꝯclōeꝫ arguitur p̓mo ſic pctm̄ gule ī ſac̈ ſcriptura legit̄ fuiſſe puitū g̃ſſia pena igr̄ eſt g̃ſſiꝫ ꝯ̄ña tenꝫ quia mḡitudo pctī ex mḡitudīe pene ꝯſiđat̄ ⁊ aňs ꝓbat̄ ꝑ criſoſt. dicētē adā ī ꝯtinētia vētris expulit a paďiſo ⁊ diluiū qđ fuit tp̄e noe ip̄a fecit ſm illō ezechielis xvi. hec fuit iīq̄tas ſodome ſororꝭ tue ſaturitas panis Z° gula ē cā ⁊ origo oīꝫ alioꝝ pctōꝝ g̊ ē oīm maīm aňs x ptꝫ p gloſā ſup illō pſal. q ꝑcuſſit egiptū ī p̓mogeītꝭ eoꝝ dicit gloſa luxuria ꝯcupia ſuꝑbia ſūt ea q̄ vēt̓ generat. Tercio ꝑ gulā hō ſibi ipī nocumētū infert g̊ gula ſaltē eſt g̃uiꝰ pctm̄ illis pctīs q̄ ſūt ꝯ̄ ꝓximū ꝯ̄ña tꝫ ꝗa ſic magis tenemur diligē nos q̄ ꝓxim ita magis peccamꝰ cū ꝯ̄ caritatē ad nos peccaꝰ q̄ cū peccaꝰ ꝯ̄ caritatē ad ꝓximū. Quarto pctm̄ qđ maxīe facit hōes beſtiales eſt maius peccatum ceteris aliis non id facientibus ſed gula facit homines beſtiales vt patet per ariſt. 3° ethi. igr̄ maior ptꝫ ꝗa tale pctm̄ maxīe deiicit hōeꝫ a ſua digītate. Ad p̓mā dico p̓° ꝙ īꝯtinētia ade ñ expulit eū de paďiſo ſm ꝙ īꝯtinētia gule ſꝫ ſm ꝙ fuit ſuꝑba ⁊ ꝯtumax diuini p̄cepti t̓nſgreſſio dico vlt̓iꝰ ꝙ peā ſupplicii et̓ni q̄ dat̄ ꝓ aliis pctīs ac̄bior q̄ ꝓ pctō gule eſt g̃uior q̄ expulſio e paďiſo. Ad ſcđaꝫ cōcedo ꝙ gula ē mltorū pctōrū origo Vtrū aūt aliud pctm̄ ſit pluriū ⁊ det̓ioꝝ origo dubiū eē poſſet Et vr̄ ꝙ ſuꝑbia ⁊ iuidia ſit pluriū ⁊ peioꝝ origo nec ꝓbatio ꝓbꝫ ꝙ ſit oīꝫ origo h̊ aūt ſi ꝯcedēt̄ ñ īfert gulaꝫ eē ītēſīe det̓iorē ſꝫ tm̄ origīatīe. nec opꝫ ꝙ pctm̄ origīatōis ſit det̓iꝰ q̄ origīata lꝫ eni rō cāe ſit potior rōe effectꝰ ñ opꝫ tū ꝙ ī malis ⁊ bonis illō cui att̓buit̄ rō cāe ſit meliꝰ aut det̓iꝰ q̄ illud cui att̓buit̄ rō effectꝰ. Ad t̓ciā ꝯcedo aňs ⁊ ne° ꝯ̄ñaꝫ Et ad ꝓbatōeꝫ dico ꝙ cōt̄ nos ⁊ ꝓximū poſſuꝰ peccar̄ mltiplr̄ Vno° affectōe nocēdi ⁊ ſic cet̓is pibꝰ pctm̄ ꝯ̄ nos ē g̃uiꝰ alioꝰ affectōe ꝯplacēdi vt ſi qs ſeip̄m ⁊ ꝓximū iuitaret īſtāter ad opꝰ igluuiei t̓cio° ī ſe affctōe ꝯplacēdi ⁊ ī ꝓximū affectōe nocēdi q̄rto° e ꝯ̄ ī ſe affctōne nocēdi ⁊ ī ꝓximū affectōe ꝯplacēdi ſcđo° ē dubiū vr̄ tū ꝙ cet̓is pibꝰ pctm̄ ī ſe ē g̃uiꝰ. t̓cio° pc̄tꝫ ī ꝓximū ē g̃uiꝰ. q̄rto° pctm̄ ī ſe ē g̃uiꝰ guloſꝰ aūt ꝯ̄ ſe peccat ñ affectōe nocēdi ſꝫ cōplacēdi deſiderio neꝫ placꝫ mihi ſolutō tho. ꝙ nocum̄tū corpis qđ ſeq̄t̄ ñ ſe hꝫ niſi p accidēs iō ñ directe ꝑtinꝫ ad g̃uitatē gule ꝗa vt viſū ē ſup̄ p̓mū genꝰ gule ſuit̄ ex eo ꝙ vlꝰ cibi ē ī nocum̄tū vtētꝭ ⁊ h̄ p ſe cōſtituit ſpēꝫ ſubalt̓nā ſub gn̄e gule ī° plꝰ peccat qs p h̊ ꝙ nocum̄tū īfert ſibi ipī qđ tū ñ ītēdit q̄ ꝗa delectat̄ ī cibo ꝙ ītēdit Ad q̄rtā ne° maiorē ſꝫ bñ vū ē ꝙ illō pc̄tꝫ ē ex ꝓbrabliꝰ ⁊ ex ilꝰ pricipio ꝯcludit ar̄. ꝙ pctm̄ intꝑantie ē exprobrabiliꝰ ſꝫ ñ cōcludit ꝙ ſit g̃uiꝰ q̄uis tū oē pc̄tꝫ r̄ddat hoīeꝫ beſtialē ꝗa īſecutiuū paſſionū beſtiarū more q̄re aūt a cōcupiā gule ⁊ luxurie magis dicat̄ beſtial̄ alibi dcm̄ eſt.

q uerit̄. vtrū ī hac vita mortl̄i poſſit ī aliq̊ totalr̄ gaſtrimargia extinguī. Ar̄ ꝙ ſic ꝗa alias ſeq̄ret̄ ꝙ ñ poſſit hēri vtꝰ abſtinētie ſcđꝫ g̃dū tꝑantie cōis ē falſū cū ī oī v̓tute repiat̄ tres g̃dꝰ In oppoſitū arḡ auctoritate caſſi. col. v. Prima cōcl̓o ponit̄ catholice cōcupiāꝫ gule viriliter certādo ſuꝑare ꝓbat̄ p̓mo auctorita te caſſi. libro de īſtitutōe moᷓcoꝝ dicenđ itaqꝫ vētris ⁊ gule cōcupiā h̾ ītuitu ſupata nec ſerui caruis nc̄ īfames vicioꝝ nota iudicabimur 2° ſecundum eundem vt multiplicit̾ allegatū ē p̄cedēti q̄ſtioē nl̾lꝰ care ꝓpa ñ deuicta legitie decertare potit̾ ꝯ̄ alia vicia ꝫ mlt̾i legitie contra alia vicia dectare pn̄t ⁊ dectāt mlt̾i ⁊ dectauer̾t vt ptꝫ legētibꝰ hiſtorias ſctōꝝ igr̄ mlt̾i gule cōcupiāꝫ vicerūt ac ſupauerūt. Tercio ꝓbat̾ ꝑ rōeꝫ añ oppoſitū q h̾ mihi ꝯcludē vr̄ nāq cūꝫ ita ꝯtriuit ꝯcupiāꝫ gule vt q̄uis īſurgat ñ tñ notabilit̾ ꝑt̾bat ille gule ꝯcupiāꝫ ⁊ ſupauit ⁊ deuicit ꝫ q cūꝫ hꝫ abſtinētiā aut r̄glarē tp̄antiā ſ̄m ḡduꝫ tēpātie ille ita hmōi ꝯtriuit ꝯcupiāꝫ vt ñ notabilit̾ ꝑturbet cū g̊ potꝫ hēri abſtinētia ⁊ etiā regularꝺ tp̄antia ſ̄m ḡdū tp̄antie ſeq̄t̾ ꝙ ꝯcupiſcētia gule virilit̾ certādo ſupari potꝫ. Scd̾a cōcluſio gule cōcupiāꝫ nō vicimꝰ totlit̾ extirpādo eā ꝫ deſerēdo hec tota conclo ē caſ. col. v. ⁊ p̾ma eiꝰ ps rōibꝰ ſuis ꝓbata ē q̄ſtioē ſcd̾a de caſtitate cōcl̾oe q̄rta. Scd̾a ps ꝓbat̾ gaſtrimargia ſiue gule ꝯcupiā ſupari potꝫ vt hꝫ p̾ma ꝯcl̾o ⁊ nō totlit̾ extirpādo eā g̊ deſerēdo. Dico eni ꝙ vicia ſupāt̾ duplr̄. Vno° extirpādo ea cū ſcꝫ ipa ꝯcupiā totlit̾ cōſuit̾ aut malꝰ hitꝰ aut alia q̄uis mala q̄litas ī actū vicii īclinās tollit̾ ⁊ tl̾e viciū dr̄ vici ꝑ extirpationē. Alio° deſēdo cū ſēp aliqd ꝯcupiē r̄manꝫ ꝫ ita ꝓmpti faciles ⁊ hituati ſumꝰ motui ⁊ īpulſioī hmōi ꝯcupiē ñ obedire aut r̄pugnare vt ñ notabilit̾ ꝑturbemur ꝓpter hmōi īpulſionē ⁊ tc̄ dicimur deſerē viciū ſiue viciſſe deſerēdo, cū ad h̾ g̊ ꝑueīmꝰ hēmꝰ v̾tutē oppoſitā huic vicio ſcꝫ ḡdū tp̄antie nūq̄ eiꝫ totlit̾ libati ſumꝰ a deſiderio cibi imo q̄tūcūꝫ militauīmꝰ ī certamine tp̄antie nūq̄ ſumꝰ penitꝰ abſoluti ab hac ꝯcupiā cū nos nat̾a ad h̾ deſideriuꝫ ſtimulet ꝫ poſſumꝰ ꝓmptitudinē ⁊ facilitatē acq̄rē q̄ motionē paſſionis declinabimꝰ. Qui aūt ñ poſſit totlit̾ extirpari ꝫ bñ declinari gule cōcupiā ꝯtigit ex eo ꝙ neceſſitati ſe īꝑceptibilit̾ īmiſcet voluptas neꝫ bñ poſſumꝰ diſcernē qñ ſatiſfactū ſit nature ⁊ vſqꝫ ad quē t̾minū ꝓcedēdū ſit

Tercia cōcl̾o decē maxiē rebꝰ gule cōcupiāꝫ ſupamꝰ ſacre ſcript̾e ardēti ſtudio ītegritatꝺ ac excellētie deſiꝺio moꝺata occupatōe elōgatōe ab hiis q̄ hmōi cōcupiāꝫ excitāt orōe ⁊ ſinglari cōfidētia ī dño cōſiꝺatōe et̾ne vite vigiliis, ieiuniis, ac amara corꝺ cōpūctōe ſtudiū ſacre ſcript̾e cōſiſtit ī legēdo aut audiēdo ⁊ ī eoꝝ q̄ lecta ſūt l̾ audita meditatōe qꝺ aūt ſit vtile ꝯ̄ gulā pꝫ ex v̾bo xp̄i qm̄ tēptatꝰ de gula r̄ndit. Non ī ſolo pane viuit hō ꝫ ī oī eo qꝺ ꝓcedit de ore dei. In meditatōe eiꝫ ſecretoꝝ q̄ ī ſacris lr̄is cōtēta ſūt tāta ē oblectatō vt faciat nos obliuiſci mēſe corporal̾. De ſcꝺo ꝓbat̾ nā q mlt̾ū appetit ⁊ deſiꝺat ītegritatē vite ⁊ excellāꝫ l̾ ī moribꝰ l̾ ī ſapiāl̾ ī arte aliq̄ vel ī negotio hoēſto ille odio hꝫ oē viciū exꝓbrabile ⁊ beſtiale ⁊ cū q̂ nulla ꝑfectio ⁊ excellētia hēri potꝫ ꝫ cōcupiā gule ē maxiē exꝓbrabilis ⁊ facit hoies beſtiales ⁊ p̾uat eos oī excellētia igr̄. Scꝺo q cūꝫ ē talis ille iudicat r̄fectōnē ēē ſibi ex nec̄citate nat̾e ad honus ⁊ ñ delectatōeꝫ īpoſitā ⁊ ītelligit ꝙ ꝑ eā diſt̾hr̄ a ꝓſecutōne reꝝ excellētiū ꝫ vnū qꝺqꝫ viciuꝫ facile ſupat̾ cū opi eiꝰ cū moleſtia icūbimꝰ ita ꝙ mlt̾o malemꝰ ñ icūbē igr̄. De t̾cio ptꝫ ꝑ illꝺ ꝓū. xxi. deſiꝺia occidūt pigrū noluerūt q̄dq̄ oꝑari manꝰ eiꝰ tota die ꝯcupiſcit ⁊ deſiꝺat patit̾ eiꝫ ocioſꝰ famē vniūſalē oculi eiꝰ deſiꝺāt vidē vaītatē, aur̄s ruōrs, olofactꝰ odor̄s, gula cibos quā fam̄ ñ hꝫ occupatꝰ ⁊ iō moꝺata occupatō r̄mediū ē ꝯ̄ oē viciū. De q̄rto ꝓbat̾ ꝑ illꝺ meliꝰ ē ire ad domū luctꝰ q̄ ad domū ꝯuiuii eccle. v. ⁊ ideo cōcupiāꝫ hanc fugē cupiēti neceſſe ē vitare ſocietates guloſorū fugē cōuiuia ianes leticias de qbꝰ dcm̄ ē ſup̄ ſmones p̄t̾ea de īgluuie h̄ eiꝫ oīa occaſionē p̄ſtāt ⁊ cōcupiāꝫ excitāt. De quīto ptꝫ qa ſcꝺꝫ omnes doctor̄s cōfidētia ī victoria ꝯ̄tāis ſpūalis nō eſt collocāda ī īduſtria nr̄a ꝫ ī auxilio dio ex cuiꝰ munē veīt ꝙ vicimꝰ g̊ multū magis ī eo ſituāda ē ſpes nr̄a ī eo vicō qꝺ nob ē q̄ maxiē ītimū ⁊ cōnat̾ale ſic̄ ē gula ꝫ h̾ alibi t̾ctāꝺ ē ⁊ iſtꝺ oñdit ⁊ deducit caſ. ī mulꝺ collatōibꝰ ⁊ ī libro de inſtitutꝺ moᷓcoꝝ. Sextū ptꝫ ex q̄nto qa ſi ſit ī deo cōfidētia huiꝰ victorie ponēda fūdēde ſūt aſſidue ad eū preces vt ſuo auxilio muīti hꝰ vicii concupiāꝫ ſupare valeamꝰ etiō dicit pſal ⁊ orat de neceſſitatibꝰ meis erue me dñe coēdē eiꝫ ⁊ bibere neceſſitatꝺ ſūt cui ſe freq̄nter cōcupiē voluptas īmiſcet. hꝰ figurā hēmꝰ ī euāge. cū dr̄ ꝙ ſocrꝰ ſymonis magnis febbꝰ tēta orātibꝰ aplis libata ē lu. iiii vbi magne febres vehemētes cōcupiās gule ſignt. Septimū pꝫ qa eſuries ꝯ̄ne et̾ne ſat̾itatē īducit qa bti q eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā ⁊ apoc. xix. bti q ad cenā agni nuptiaꝝ vocati ſūt h̾ itēdebat caſ. libro v. de īſtitutꝺ moᷓcoꝝ cū dicebat Et ita q ſ velꝺ caduca deſpiciet vniūſa p̄ntia cū ad ea q̄ īmobilia ſūt ⁊ et̾na īſeꝑabilit̾ defixerit mētꝺ ītuitū ad huc ī carne poſitꝰ fut̾e coēmorātis btītudinē iā corde cōtemplās ⁊ declarat h̾ ꝑ exēplū vt patē potꝫ ītuēti. h̾ documtū ꝯ̄ gulā certādi ⁊ eā ſupādi ꝑ mag̾ ꝑte poit q̄nto libro de īſti. moᷓcoꝝ ita dicēs p̾ma eiꝫ nob ē calcāda gule cōcupiā ⁊ eouſqꝫ extenuāda mēs ñ ſolū ieiuniis ꝫ etiā vigiliis lcōe q̄qꝫ ⁊ crebra cōpūctōe corꝺ ī gebꝰ ſe forſitā vel illuſam vel victam reminiſcitur

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſgemiſcēs nūc horrore viciorꝝ nūc deſiderio p-
fectōis ⁊ ītegritatꝭ accēſa donec eiuſmoi curꝭ ac
meditatōnibꝰ occupata pariter ac poſſeſſa ipſiꝰ
cibi r̄fectōꝫ n̄ tā iocūditati cōceſſā ꝗ̄ onerꝭ vice
ſibi īpoſitā r̄cognoſcat magisꝫ eā neceſſariā cor
pori quā deſiderabilem aīe ſentiat attributam
Et capitulo ſeq̄nti ob qꝺ ciborꝝ n̄ ſolū ſupfluꝰ ap
petitꝰ v̓tutū ꝯtēplatōe ē caſtigādꝰ ſꝫ etiā īpī na
t̄e neceſſariꝰ tāꝗ̄ caſtitati ꝯ̄riꝰ n̄ ſīn cordis āxi
etate ſumēdꝰ ē ⁊ ita demū vite nr̄e īſtituēdꝰ eſt
curſꝰ vt nll̄ū magis ſit tēpꝰ q̊ ſētiamꝰ nos a ſpiri
talibꝰ ſtudiis r̄uocari ꝗ̄ cū deſcēdē ad neceſſari
am corpis curā ꝯpellimur. Cūqꝫ ad hāc neceſſi
tatē ſubmittimur vſui potiꝰ vite ꝗ̄ m̄tꝭ deſiderio
ſamlātes ꝗ̄ totiꝰ ab ea velut a ſalutaribꝰ nos ſtu
diis r̄tnēte ſubſt̄hi feſtinemꝰ neq̄ꝗ̄ eiꝫ potimus
eſcarꝝ p̄ntiū ſpnē voluptates niſi mēs ꝯtēplatō
ni diuiē defixa v̓tutū potiꝰ ⁊ pulcritudiē celeſtiū
delectet̄ ex qbꝰ ptꝫ cet̄orꝝ ꝓbatio. Cōt̄ ſcōaꝫ
ꝯclōnē arguit̄ ſic ꝯcupiā gule pōt dīnui ḡ poꝫ
totlit̄ extirpari an̄s ċtū ē ⁊ ꝯn̄a ꝓbat̄ ſic qa ſi p
aliquē actū aliqd eiꝰ dīnuat̄ p ſil̄eꝫ aliqd aliud
dīnuet̄ ḡ potit tm̄ r̄ſui ille actꝰ ꝙ totalit̄ auffēt̄
⁊ extirpabit̄. Scōo aliorꝝ viciorꝝ cōcupiē pn̄t
totalit̄ extīgui ḡ ⁊ ꝯcupiā gule ꝯn̄a teꝫ qa i oī-
bꝰ vr̄ ſilis rō. Ad ṕmā ꝯcedo an̄s ⁊ neº ꝯn̄aꝫ
⁊ ad ꝓbat. ꝯcedo aſſūptū ⁊ neº ꝯn̄aꝫ qa ꝯcupia
gule ꝓpt̄ neceſſitatē nat̄e ꝯtinue reuiuiſcit Ad
ſcōaꝫ ꝯcedo an̄s ⁊ neº ꝯn̄aꝫ ⁊ ad ꝓbatōeꝫ dico ꝙ
n̄ ē ſil̄e qa ꝯcupiā gule ex nat̄a neceſſitate orit̄
n̄ autē alie. Cōt̄ t̄ciā ꝯclōnē arguit̄ ſic diffi-
ciliꝰ ē facē illa decē ꝗ victoriā ꝯ̄ gule concupiāꝫ
obtinē ḡ documēta illa ſūt iutilia Zº ad vicē
dū ꝯcupiāꝫ gule ſufficit cōtinuare actꝰ abſtinē
tie l̄ tēpātie r̄glarꝭ ḡ n̄ exigūt̄ p̄dcā decē an̄s pꝫ
qa i oī v̓tute ex actibꝰ freq̄ntatꝭ gn̄at̄ hītꝰ. Ter
cio ꝯpūctio corꝺ ē ītinēs ċtami ꝯcupiē igr̄ ipa
n̄ exigr̄. Ad ṕmā neº an̄s ⁊ h̄ itelligēdo coīt̄
⁊ r̄glarit̄ ꝗuis rōe alicuiꝰ ṕuate circūſtātie h̄ ſit
ī aliq̊ vl̄ i aliqbꝰ paucis facilꝰ. Ad ſcōaꝫ cō-
cedo an̄s de cōtinuatione tāta ⁊ tali ꝗ̄ta ⁊ q̄l ſuf
ficit ad gn̄atione hītꝰ ⁊ neº cōſeq̄ntiā qa ad ha-
bendā hmōi cōtinuatōeꝫ hec oīa exigūt̄ coīt̄ et
r̄glarit̄. Ad t̄ciā neº an̄s p h̄ eiꝫ ꝙ qs corde
cōpūgit̄ deteſtat̄ pctā ſua ꝓ qbꝰ iducit̄ ſatiſſa-
cē abſtinēdo cognoſcit p̄t̄ea ꝙ ex gula oīa l̄ mlt̄
ta eorꝝ fluxerūt iō īducit̄ p hmōi cōpūctōeꝫ vin
cere eorꝝ originē ſcꝫ gule cōcupiāꝫ. Rō an̄ op-
poſitū ſoluta ē ex dictis.

c Onſeq̄nter agēdū ē de ſobetate ⁊ ebetate
ſibi oppoſita. Et q̄rit̄ ṕº Vtrū ſobetas ſit
v̓tꝰ ſpāl. Arguit̄ ꝙ n̄ circ̄ cibos n̄ ē aliq̄
ſpāl v̓tꝰ ḡ n̄c circ̄ potꝰ ē aliq̄ ſpāl v̓tꝰ ḡ ſobetas n̄ ē
v̓tꝰ ſpāl In oppoſitū ē Macro. auctoritas ponēs
ſobetatē ēe ſpālē v̓tutē. Notādū ē ꝙ ba men
ſura vinaria ē ide dr̄ ebꝰ ⁊ dr̄ ille q mēſurā i bi
bēdo n̄ r̄uat ſobꝰ autē q eā ſeqt̄ aut ſociā hꝫ vt
vult hugu. qꝺ mihi magis placꝫ ꝗ̄ ꝙ ait Iuni.
ſobū dici q̄ſi ab ebrio ſepatū cū ſobꝰ n̄ dicat̄ ab
ebo ſic nec ebꝰ a ſobo ſꝫ vtrūqꝫ a ba p ſobetatem
autē poſſumꝰ tria itelligē. Vnoº ōnē vſū vini
vl̄ alteriꝰ potꝰ r̄glatū ⁊ tp̄atū ⁊ hºº ſobetas n̄ oppoi
tur ebetati directe ⁊ imediate. Alioº dr̄ ſob
etas oīs vſꝰ vini q ē r̄gulatꝰ ⁊ tēpatꝰ aut ſaltē nō
taliter cadit a r̄gl̄a tp̄antie ꝙ r̄ddat vtētē ipotē
m̄tꝭ ⁊ hºº ſobetas ꝓp̄e oppoit̄ ebetati ita ſcꝫ ꝙ vſꝰ
vini ita excedēs vā r̄gulā tēpātie ꝙ vtētē facit
ipotē mētꝭ dr̄ ebetas aliꝰ aūt oīs dr̄ ſobetas ſiue
etiā cadat a rgl̄a tp̄antie ſiue n̄. Tercioº ac-
cipit̄ ſobetas ꝓ oī vſu cibi vl̄ potꝰ mēſurato ⁊ r̄gu
lato iſtis modis r̄pit̄ ſobetatꝭ nom̄ apꝺ auctor̄s
vſitatū. Sūt eiꝫ mlt̄i q nom̄ illꝺ extēdūt tā ad ci
bos ꝗ̄ ad potꝰ. Sūt etꝫ aliq q volūt p ipꝫ ſig̃ri tm̄
actꝰ r̄gl̄atos ⁊ tp̄atos ⁊ iō freq̄nt̄ i talibꝰ ē diſpu-
tatio ad nomē. Notādū p̄terea ꝙ ponētiū ſo
betatē v̓tutē ēe diſtictā ab illa ſpē tēpātie q̄ eſt
ċca cibos poteſt ēe triplex opio. Vna dicētiū ꝙ
abſtinētia ē ċca cibos ⁊ ſobetas ċca potꝰ directi
ua ⁊ r̄gulatiua ⁊ iſtā opiōnē vr̄ ſequutꝰ tho. ſcōa
ſcōe q. c.xlvi. vbi illoº diſtiguit iter abſtinētiā
⁊ ſobetatē. Alia opio ē dicētiū ſobetatē n̄ ēe ċca
potū tāꝗ̄ ċca obiectū adeq̄tū ſꝫ ċca potū iebriā
tē n̄ qdē ponēdo ⁊ voleº ipꝫ ſꝫ nolēdo ⁊ r̄monēdo
⁊ iſtā opionē videt̄ ſequutꝰ idē tho. eoꝺ libro q.
c.xlix. ar. ſcōo ita dicēs ⁊ iō vbi iueitur ſpāle i-
pedimētū rōis ibi neceſſe ē ſpālē v̓tutē ad illud
r̄mouēꝺ poni potꝰ autē iebriās hꝫ ſpālē rōnē i-
pediēdi rōis vſū iq̄tū ſcꝫ pturbat cerebrū ſua fu
moſitate ⁊ iō ad r̄mouēꝺ h̄ ipedimētū rōis r̄q-
ritur ſpālis v̓tꝰ q̄ ē ſobrietas Tercia opiō poteſt
ēe ꝙ ſic ebrietas n̄ ſig̃t quēlꝫ exceſſū vini ſꝫ il-
lū q pturbat et ipedit vſū rōis ita ſobrietas non
ſig̃t quēlꝫ vſū vini vel potꝰ tp̄atū ſꝫ eū tm̄ q hꝫ tē
pamētū excellēs ita ꝙ ſobrietas ſe hēat i potu
ſic abſtinētia i cibis ⁊ hºº iter ſobrietatē ⁊ ebrie
tatē ē maḡ latitudo ſicut eiꝫ abſtinētia mediū
hꝫ ifra latitudinē tēpātie r̄gularꝭ ciborꝝ clauſū
ita ⁊ ſobrietas mediū ſuū clauſū hꝫ ifra tēpātie
latitudinē r̄gularꝭ potuū ⁊ iſta vꝫ mihi v̓ior op-
pinio ⁊ ſētētiis ſacrorꝝ doctorꝝ cōformior. ſcōꝫ
ꝗ̄ acceptionem ſobriꝰ dr̄ q ſub bria eſt id eſt ſub
menſura ſiue infra menſuram temperantie r̄-
gularis potus regulantis. Prima concluſio
Sobrietas primo mō ē virtus ſpālis ptꝫ quia

tēpātia circ̄ cibos ē vt⁹ ſpecialꝭ ḡ ⁊ tp̄antia circ̄ pot⁹ ḡ ⁊ ſobetas. Scđa ꝯclō licꝫ ſobetas ſcđo° ſit vt⁹ ſpecialꝭ ip̄a tñ ē multuꝫ ip̄fecta ⁊ cū ea ſtat ītēpātia circ̄ potus. Prima ps ptꝫ qa nolitio pot⁹ vlꝫ ad pſbatōeꝫ rōis ē act⁹ recte rōni cōformis nullā malā circūſtātiā icludēs ſicut nolitō adulťii nullā malā circūſtātiā icludit. Suppō ḡ ꝙ ppť debitū finē fiat ⁊ h̊ etiā pbat rō tho. i r̄citādo opionē ei⁹ adducta. Scđa ps ptꝫ qa illa vt⁹ tāto ē ip̄fectior q̄to pluravicia ſecuꝫ pmittit circ̄ eādē maťiā ſꝫ ſobetas ſcđo° accepta multa vicia pmittit circ̄ potū igr̄ maior ptꝫ p ſimile i caſtitate ſit caſta nolitō q̄ qs nolit cuicūꝫ ꝯ r̄gulā ve caſtitatꝫ ꝯmiſceri ſit alia nolitō caſta q̄ nolit aduťari ſit ťcia q̄ qs nolit adulťari iceſtuoſe ꝯſtat ꝙ pma icludit ſcđaꝫ ⁊ ťciā / ⁊ ſcđa ťciā / ⁊ ñ eꝯ ⁊ q hꝫ hītū exeūdi facilr ⁊ pmpte i pmas nolitōes hꝫ hītū exeūdi i ſcđas ⁊ ťcias. Nā q vult nł li illicite cōiſcēi ñ vult adulťari ⁊ q ñ vult adulťari ñ vult adulťari iceſtuoſe it̄ ēt q vult manē i vſu pot⁹ noťbiliť ifra limites medii ñ vult egredi mediū ⁊ ñ eꝯ ⁊ q vult ñ egredi mediū vult ñ ita egredi vt p h̊ turbeť ei⁹ mēs tñ ñ eꝯ mlťi ſūt q volūt ñ egredi mediū i tm̄ vt turbeť eoꝝ mēs q tñ volūt egredi mediū qa ñ ois egreſſus ē turbatiu⁹ mētꝫ ⁊ mlťi ſūt q volūt ñ egredi mediū notabiliť q tñ nō volūt manē notabiliť ifra latitudinē medii ⁊ iō pma volitio ē pfectior q̄ ſcđa et ſcđa q̄ ťcia. Cōfirmať qa ſtat aliqm nolle excedē i potu i tm̄ vt ťbeť mēs ei⁹ ⁊ tñ velle excedē i diſpēdiū boē hītudis corpis vel aīe aut ꝯ honeſtatē aut ſup̄ ſubſtātiā. Tercia ꝯclō. Sobetas accepta mō declarato i ťcia opione ē vt⁹ ſpecialis multū pfecta Qđ ſit vt⁹ ptꝫ qa ē hīt⁹ electiu⁹ i medietate ꝯſiſtēs inť ſcꝫ iſēſibilitatē ⁊ itēpātiā potuū ſub q̄ itēpātia ꝯtieť ebetas deťminata r̄cta rōe ſcđꝫ iudiciū ſapiētꝫ. Vbi eni poteſt qs excedē ⁊ deficē ibi neceſſe aut mediū a rōe deťiāri. Qđ ſit ſpecialis ptꝫ qa ē circ̄ ſpecialē maťiā ſcꝫ circ̄ potū vt ſtati patebit. Qđ ſit multū pfecta ptꝫ qa ſicut ſe hꝫ abſtinētia i cib̄ ita ſe hꝫ ſobetas i potib⁹ ſꝫ abſtinētia ē circ̄ cibos pfecta tēpātia ḡ ⁊ ſobetas c̄ca pot⁹ p̄nt p̄tea forāri alie rōes ex fūdamēto rōnū p̄cedētꝫ ꝯclōis. Quarta ꝯcluſio ſobetas ex pma iſtitutōe nois ē c̄ca potū vini ⁊ nō p appropatōeꝫ eiuſdē nois vt vr̄ ſētire tho. ptꝫ qa ſob⁹ vt dictū ē dr̄ a b̄a bria aūt ñ nomē c⁹ſcūꝫ mēſure ſꝫ ſigt mēſurā vinariā vt vult donat⁹ ſup̄ terē. ḡ ſobetas ex iſtitutōe nois ē c̄ca potū vini. Pro ſcđa pte adūtēdū ꝙ beat⁹ tho. ⁊ nōnulli alii eū ſequuti opināť ꝙ bria ſit nomē mēſure ſū vini ſiue alťi⁹ rei dr̄ eni vt vult ſob⁹ q̄ bria. i. mēſurā ſuās ⁊ qa vtutes q ab aliq̄ gnāli ꝯditōe vtutꝫ noiānť illā maťiā ſpecialē ſibi vēdicāt i q̄ dificilimū ⁊ optimū ē hmōi ꝯdcōnē obſeruare ſicut fortitudo picła mortꝫ ⁊ tp̄antia delectationis tact⁹ iō illā maťiā ſobetas ſibi ſpecialiť aſcribit i q̄ maxiē laudabłe ē hmōi mēſurā ſeruari hmōi āt ē vinū iebare valēs qa ei⁹ vſ⁹ mođat⁹ mlťū ꝯfert ⁊ pu⁹ exceſſ⁹ mlťū ledit iō ſobetas ſpēalr attēdiť c̄ca potū nō q̄mlibꝫ ſꝫ eū q ſua fumoſitate nat⁹ ē capđ turbare ſic vinū ⁊ oia qđ iebare poteſt hec rō tho. deficit mlťipliciť pmo qa vt oñſū ē b̄a ē mēſura vinaria. tū ſecūdo qa ñ ē vūvlr̄ ꝙ vtutes q ab aliq̄ gnāli cōditioē vtutꝫ noianť illā mēſurā ſpālē ſibi vēdicēt i q̄ difficilimū ⁊ optimū ē hmōi ꝯdicōeꝫ ſuar̄ ſeq̄reť eiꝫ ꝙ tp̄antia ſibi vinū p maťia vendicaret aut ꝯcubitū. ſeq̄reť ēt ꝙ iuſticia ſibi aliq̄ ſpāleꝫ maťiā vēdicaret ⁊ ſiliť prudētia. Dico 3° ꝙ ad hmōi appꝓpatōeꝫ vł vēdicatōeꝫ ñ ſufficit ꝙ optiꝫ vel dificilimū ſit ſe habē i tali maťia ſꝫ exigiť loq̄ntiū vſ⁹. cū eiꝫ ꝯtigit ꝙ vtuti exñti c̄ca aliq̄ ſpālē maťiā ſub eođ gñe tñ ē ſpāle nom̄ ipoſitū ⁊ ñ ē nom̄ ppū ipoſitū illi ſpei vtutꝫ q ē c̄c maťiam iſtā tc̄ ei nom̄ ꝯē appropam⁹ iō q̄uis b̄a ēet nomē mēſurā gñaliť ſigns ñ tñ ſufficiētē ppter h̊ cāꝫ hui⁹ appropatōis. s. tho tetigit. Dico igr̄ cōformiť ad pmā ptē ꝯcluſiois ꝙ ſobetas taliter ſigt ex ip̄a nois ipoē ⁊ ſi ad aliā materiā vſi ſūt auctorēs h̊ ē p extēſionē nois vł̄ ppā ſigtōneꝫ.

Quīta ꝯcluſio ſobetas ē extriſece vt⁹ multū excellēs vbi p excellētiā extriſecā itelligo excellētiā effectuū q̊s hñt mediāte actu ppo elicito ſibi aūt coiť ťbuūť q̄tuor excellētes effect⁹ ē eiꝫ itellectualis luis ꝯſuatiā carnał cūcupie r̄pſſiā multoꝝ ⁊ magnoꝝ maloꝝ excluſiua et ſenilis etatis decoratiā. Primū pbať qa vinū mođate ſūptū cor a q̊ pcedūt oms opatōes tā naťales q̄ aiales coufortat ſpūs ſtabiles ⁊ ſubtiles gñat cerebrū i puritate ſua teꝫ ⁊ oms aīe vires i ppīs opatioib⁹ pficit ⁊ vigorat ⁊ iō ſcribr̄. eccl .xxxi. ſaītas ē aīe ⁊ corpis ſob⁹ pot⁹ ex qb⁹ ſeqť opatio itellect⁹ puriſſiā ⁊ clariſſiā ⁊ ſubtilitas mag̃ itellect⁹ q̄ deſtruit ebetas q vim itellectiuā hebetat ⁊ obtenebrat ſcđꝫ illđ oſee q̄rto vinū ⁊ ebetas. i. vſqꝫ ad ebetatē ſūptū aufert cor et mētē q nihil ē i hoie p̄ſtāti⁹ ſupaddit auctor c⁹ hec vba ſūt ad ppoſiti ſui cōfirmatōeꝫ ꝙ btūs dnīc⁹ ordīs p̄dicatoꝝ iſtitutor vt meli⁹ aīꝫ ťnſferret ad ſapiāꝫ vinū p decēniū ñ bibit quo exēplo multū male pbaſ ꝙ vinū mođate ſūptū tot notabiles effect⁹ facit. Scđꝫ probatur p illud Ieronimi venter mero eſtuuans facile ſpumat in luxuriam in huiꝰ figura noe ebrius nudauit femora ſua et ꝓũbi. xx. hr̄ luxurioſa r̄s ē vinū qa ſcꝫ ꝓuocat ad luxuriā Et Iero. ad fabiolā v̓gineꝫ ait. O filia ſi apl̄us caſtigauit corpus ſuū et i ſ̄uitutē redegit ne cū aliis p̄dicaſſꝫ r̄probꝰ efficeret quō iuuēcula ad huc i feruore iuuētutꝭ poſita dapibꝰ ⁊ vino plena de caſtitate erit ſecura. Terciuꝫ patet qa ſob̄etas oppoiᷣ eb̄etati g̊ ip̄edit ⁊ excludit a nobis oīa mala q̄ p eb̄etatē īducūᷣ qd̄ intelligo de iis q̄ ꝓp̄e ab eb̄etate nata ſūt īduci De qbꝰ vi debiᷣ cū ageᷣ de eb̄etate. Quartuꝫ ptꝫ ex p̊ ſcd̄o ⁊ 3° qa ꝯiꝰ ſenectꝰ ē vigoroſior decētior cultior ⁊ purior q̄ a iuuētute eā v̓tutē ſuſcepit q̄ bone diſpōnes tā aīe q̄ corpoꝝ maxiē īducūᷣ ⁊ ꝯſuaᷣ ⁊ p quā p̄ſeruaᷣ ab his q̄ maxiē effemināt animū ⁊ corpis robur ⁊ decorē deſtruunt ſed p ſob̄etatē vt declaratū ē oīa hec fiūt igr̄ ⁊ iō i ſenibꝰ q̄ ſob̄etatē ſp ſeruauerūt ſēſꝰ tā itioꝛ̄s q̄ extͥores vegeti ſūt ⁊ maior ē puritas corpis cū ſit minꝰ i eo feciū. Scd̄o eb̄etas maxiē ſenē dedecꝫ g̊ ſob̄etas p quā tolliᷣ eb̄etas eſt ſenil' etatꝭ decoratiā an̄s ptꝫ qa i canis et ſenibꝰ maxiē vigē debet mēs g̊ illd̄ ē eis idecētiſſimū qd̄ ab eis mētē extorquet h̊ autē ē eb̄etas. Sexta ꝯcluſio ⁊ ſi ſob̄etas ſit oībꝰ ad bn̄viuēd̄ mltū vtil' ē tn̄ iiſqbꝰ opꝰ publicū icūbit maxiē neceſſaria. Prima ps ptꝫ nā ſob̄etas i oībꝰ ip̄edit ⁊ excludit ⁊ r̄frenat cōcupiſcētias ⁊ q̄tū ad h̊ ē magis neceſſaria iis q̄ ſūt ad ꝯcupias ꝓniores vt iuueībꝰ ⁊ mulieribꝰ ⁊ iō vt refert valeri. (apd̄ ro. ātiqtꝰ) mulieres ꝓhibebāᷣ vinū bibē ⁊ h̊ ē qa i eis n̄ ē ſufficiēs robur mētꝭ ad h̊ ꝙ ꝯcupiīs r̄ſiſtāt i iuuenibꝰ autē ē exceſſiuꝰ feruor ſāguīs ⁊ vehemēs cōcupiſcētie motꝰ. In qbuſdaꝫ autē expellit ea q̄ ſūt ip̄editiā actuū ⁊ opationū eis ptinētiū ⁊ diſponit eā hn̄tes ad taliū opationū excercitiū ebrietas eni q̄ ſobrietati oppoiᷣ mltos ipedit a debitꝭ ⁊ rectis opationibꝰ. puta doctoꝛ̄s ab eruditione p̄dicatores a v̓bis dei ꝓmlgatōe iudices a rectꝭ iuditiis r̄ligioſos a votoꝝ ⁊ ſtatutoꝝ obſeruatione ep̄os a p̄latōe ⁊ ꝯ̄ ſob̄etas ad hec oīa diſponit. Scd̄a ps ptꝫ qa ſine ſob̄etate ii q̄ ſūt i officiis publicis ꝯſtituti n̄ pn̄t actꝰ officioꝝ ſuorū vel dignitatū legitiē excercē ⁊ p̄tea defectus quos ꝯmittūt p p̄n̄tiā ꝯ̄rii n̄ ſolū ſūt i detrimētuꝫ publicū ſꝫ etiā i notā ⁊ ꝓbrū qd̄ latē n̄ poteſt iō i talibꝰ eb̄etas ſob̄etati ꝯ̄ria ē mltū exprobrabil' Ex q̄ ſic arguiᷣ illud ē maxiē neceſſariū alicui cuiꝰ oppoſitū ē maxiē exprobrabile ſꝫ eb̄etas i talibꝰ ē maxiē exprobrabil' cū eos q̄ maxiē egēt icoluītate mētis a mēte alienet g̊ talibꝰ ſob̄ietas ē maxiē neceſſaria ⁊ hec ꝯcluſio p experiētiā nota ē oībꝰ nihil ē eni qd̄ tā exprobreᷣ i talibꝰ ſicut ebrietas ⁊ maxiē i his quoꝝ nō ē ābitione aut auaricia dep̄uata volūtas. Cōt p̄dictas cōcluſiones arguitur. Et p̊mo ꝯ̄ p̊mā cōcluſionē ⁊ ſcd̄aꝫ circ̄ cibos nō ē aliq̄ ſpecialis v̓tus g̊ nec circa potꝰ. Scd̄o tēp̄ātia ē circa cibos ⁊ potꝰ iq̄tū i nutritionē veniūt ſꝫ eadē rō nutritionis ē i cibis ⁊ potibꝰ aut ſi ſit alia rō illa tn̄ nllā differētiā facit circa rōnē boni ⁊ honeſti igr̄ nō ē ibi alia ⁊ alia v̓tꝰ. Tercio ſicut ē differētia potꝰ a cibo ita ē int̄ potꝰ diūſitas ⁊ ſilr̄ it̄ cibos g̊ ſi circa potꝰ ſit alia v̓tꝰ a v̓tute q̄ ē circa cibos ita etiā circ̄ alios ⁊ alios potꝰ erit alia ⁊ alia v̓tꝰ. Quarto nlla nolitō v̓tuoſa icludiᷣ i volitōe vicioſa ſꝫ nolitio vini vt iebriātꝭ poteſt icludi i volitione vini ſup̄ facltatē aut ꝯ̄ bonā hītudinē corpis l' aīe g̊ nolitio vini ſcd̄ꝫ ꝙ iebriās n̄ ē v̓tuoſa. Maior ꝓbaᷣ qa alias idē actꝰ ſiml' eſſet bonꝰ ⁊ malꝰ v̓tuoſꝰ ⁊ vicioſꝰ. Ad p̊mā iq̄tū ꝓcedit ꝯ̄ p̊mā ꝯclōnē nego ꝯſeq̄ntiā qdq̄d ſit de an̄cedēte ⁊ dico ꝙ potꝰ ſcd̄ꝫ ꝙ iebriās hꝫ vnā ſpecialē rōnē fugibil' ⁊ vitupabil' q̄ nō hꝫ cibꝰ qa ei n̄ ꝯueīt iebriare ⁊ iō circa potū ſcd̄ꝫ rōnē iebriātꝭ ē ponēda ſpecial' v̓tus iq̄tū autē militare vr̄ ꝯ̄ p̊mā ptē ſcd̄e ꝯcluſionis nego an̄s dico eni ꝙ p̄ſimonia circa cibos ē abſtinētia p̄ſimoīa autem circa potꝰ ē ſobrietas. Ad ſcd̄aꝫ nego maiorem ſꝫ eſt circa eos iq̄tū circa vſū eoꝝ aut non vſuꝫ ē delectatio aut t̄ſtitia p q̄ delectatōne q̄s poteſt iduci ad vſū ſup̄fluū ⁊ qa ciboꝝ ⁊ potuūꝫ alie ⁊ alie ſūt delectationes iō alia ē ⁊ alia v̓tꝰ

Ad terciā ꝯcedo ꝙ it̄ potꝰ ē varietas ⁊ ſilr̄ inter cibos ⁊ ꝯcedo ꝙ ſub v̓tute q̄ ē circa potꝰ pn̄t ēe diūſe ſpēs virtutū ſcd̄ꝫ ꝙ ab vno potu poteſt vnū nocumētū ⁊ ab alio aliud iferri puta a vino ſup̄fluo ebrietas ⁊ ab aq̄ ſup̄flua frigiditas aceruiſſia exceſſiſſiē ſūpta aliud nocumētū ⁊ ſilr̄ de cibis oībꝰ tn̄ ē vna coīs et generica rō. Ad q̄rtā cōcedo maiorē ⁊ miōrē ꝯclōeꝫ ꝑticlarē q̄ i iferᷣ ſcꝫ ꝙ aliq̄ nolitio vini ſcd̄ꝫ ꝙ iebriātꝭ nō ē v̓tuoſa cū q̄ ſtat ꝙ aliq̄ nolitō vi ſꝫ ꝙ iebriātꝭ ē v̓tuoſa Eſt eni aliq̄ tal' nolitio q̄ nllā malā circūſtātiā hꝫ ꝓ obiecto ⁊ q̄libꝫ debitā icludit ⁊ talis ē boā ⁊ ē actꝰ ꝓpꝰ ſobrietatꝭ illo excepto alia ē q̄ aliq̄ malā circūſtātiā icludit vꝫ iſta volo ſumē vinū ad ſaturitatē ſꝫ nō vſq̄ ad iebriatōē et tal' ſi ſit vnꝰ actꝰ ē mala ꝓpt malā circūſtātiā volitā. dicerēt tn̄ alii ꝙ ibi ſūt duo actꝰ q̄ꝝ vnꝰ ē nolitio v̓tuoſa aliꝰ ē vicioſa volitio hec tn̄ ſcd̄a ſolutio n̄ euadit dificltatē qa poteſt dari alia nolitio q̄ n̄ eēt niſi vnꝰ actꝰ Cōt ſcd̄a eiuſdē ſcd̄e ꝯcloniſ ptē arguiᷣ p̊ oīs v̓tꝰ ē diſpō perfecti ad opti m̄u ğ oīs v̓t⁹ ė pſcā ğ r̃pugnat ꝙ ſobetas ſit v̓tus ⁊ tn̄ ꝙ ſit īpfecta. Sc̈o° vti vino p̄ciſe q̄tum neceſſitas exigit ē op⁹ tēpātie excellēs ⁊ pfectū et nō niſi ſobrietatꝭ igiẗ. Tercio nulla v̓t⁹ cōpatiẗ viciū circa eādē maťiā ſʒ ītēpātia circ̄ potū ė circ̄ illā maťiā circa q̄nā ē ſobetas ſc̈o° ğ ſobrietas ſc̈o° nō ꝯpatiẗ intēpātiā circ̄ potū.

Quarto ſobetas ſc̈o° hʒ mediū aut illō mediū egrediẗ latitudinē medii tēpātie regularꝭ circa pot⁹ aut nō ſi ſic ğ nō ė v̓t⁹ qa nō hʒ mediū recta rōe deťminatū ſi nō ğ cū ea nō ſtat viciū ītēpātie circ̄ potū cū p oė tale viciū qs egrediaẗ limites tēpātie reglařꝭ. Quīto ſic qdqd mediat iť duo extrema oppoſita alicui v̓tuti ptinet ad illā v̓tutē ſʒ vinū cruditatē generans aut ſup̄ facľtatē ė mediū inť inſenſibilitatē ⁊ vſū vini vt iebātꝭ ğ ad ſobetatem ptinebit vti vino nociuo et cruditatē aut aliā īdiſpōnē faciēte ſʒ hͦ ė falſuʒ igiẗ. Ad p̄mā dico ꝙ aliqd op⁹ diciẗ pfectū dupľr. Vno° qa ė ītegrū ⁊ nō viciatū. Sc̈o° qa circ̄ maťiā ſuā excellētiā hʒ ſup mľta alia opa Primo° cōcediẗ maior. ſc̈o° negaẗ. Ad ſecūdā nego ſecūdā ptē de ſobetate ſc̈o° dcā.

Ad ťciā negaẗ maior et ſi pbes qa oīs v̓t⁹ ⁊ viciū circa eādē maťiā ſūt oppoſita iſta negatur nolle enī detinē pecuniā alienā ſēp īuito dn̄o ē bon⁹ act⁹ ⁊ tn̄ velle eā detinē ad tēp⁹ ė viciū circa maťiā eādē alťi actui ꝯpoſſibile ita nolle iebriari ꝯpatiẗ ſecū velle egredi mediū circa potus q̄ ė mal⁹ act⁹ ⁊ ītēpātie. Ad quartā dico ꝙ ppū ė ſobetati illo° accepte nolle vinū ſc̈ōm ꝙ inebrians et dico ꝙ iſta nolitio nō egrediẗ formaliť ⁊ actualiť mediū tēpātie r̃gularꝭ quia nō hʒ p obiecto aliquā ptē latitudīs trāſcēdētē mediū dico ğ ꝙ nō egrediẗ ſʒ qa nō deťhat ſibi aliquā certā q̄titatē circa potū q̄ vtendū ē infra mediū latitudīs tēpātie regularis ideo ſtat cū actu egrediēte mediū ⁊ ppť hͦ dixim⁹ ſobetateʒ ſic acceptā ė e virtutē īpfectā ſiľe hui⁹ ė nolle occidē hoieʒ ė act⁹ caritatꝭ cū q̄ actu caritatis ſtat velle vulnerare eū dep̄dari ⁊ multꝭ aliis modis dāpnificare. Ad q̄ntā dico ꝙ ſobetas hͦ° accepta mediat inť iſēſibilitatē circa potū et vſuʒ pot⁹ vt iebātꝭ nec tn̄ oportʒ ꝙ oē illō ſit act⁹ ſobetatꝭ qō ė ꝯtētū ītra hec duo extrema Nam vſ⁹ vini cruditatē generātꝭ vľ ſup̄ ſubſtātiā ⁊ facľtatē nec ė iſēſibľitas circ̄ potū nec ė vſ⁹ vini vt iebātꝭ ⁊ tn̄ nō ė act⁹ ſobetatis qa volitio vini ſc̈ōm aliqd ꝯtētū īfra hec duo exťma ė p tēpātiā regularē phibita ⁊ ei ꝯ̄ria n̄ autē ė ꝯ̄ria ſobrietati

Cōť quartā ꝯcluſionē arguiẗ p̄mo p illō ad ro. xii. nō pl⁹ ſapē q̄ oportʒ ſʒ ſapē ad ſobetatē ğ ſobetas ė circ̄ ſapiētiā ⁊ nō circ̄ potū. Sc̈o p illō Sap. viii. ſobetatē ⁊ prudētiā docet iuſticiā ⁊ v̓tutē vbi ſobetas poiẗ p tp̄antia ſʒ conſtat qō tēpantia n̄ ė ſolū circ̄ potū igiẗ nec ſobetas. Ter° p illō ad titū ſc̈o. ſobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuam⁹ ⁊ p̄° ad Thi. ii mulieřs ī hītu ornato cū v̓ecūdia ⁊ ſobetate ornātes ſe ex qb⁹ pʒ ꝙ ſobetas nō ſolū ptinet ad vſū pot⁹ ſʒ etiā ad ornatū exťiorē ⁊ ad mľta alia. Quarto ſic vſ⁹ vini ė illicit⁹ ğ circ̄ potum vini nō ė ponēda ſobetas aňs patet tn̄ p̄mo qa vſ⁹ vini ipedit ſapiētiā ẛʒ illō Ec. ſc̈o Cogitaui abſtrahē carnē meā a vino vt ťnſferrē aiām meā ad ſapiām. Tn̄ ſc̈o p illō aplī ad ro. xiiii. bonū ė nō mādūcare carnē ⁊ nō bibē vinū neʒ ī q̄ fr̄ tu⁹ offēdiẗ aut ſcādalizaẗ aū infirmaẗ ğ bibē vinū nō ė op⁹ v̓tutꝭ coña tenʒ qa ceſſare a bono v̓tutꝭ n̄ ė bonū. Tn̄ 3° p illō Iero. vinū p⁹ diluuiū ė dedicatū. xp̄s aūt venit ī fine ſcľoꝝ ⁊ extrēitatē reťxit ad p̄ncipiū ğ tp̄e xpriſtiane legis vio uti ė ilicitū Ad p̄mā dico ꝙ apľus accepit ibi nomē ſobetatꝭ ťnſſūptiue ⁊ nō ppe ad ſapiāʒ enī ſignādā ťnſſuiẗ nomē ſobetatꝭ qa ſapiā iebat. i. vehemēť delectādo allicit ſc̈oʒ illō pſa. calix tu⁹ iebās q̄ p̄clar⁹ ė hͦ dcm̄ ė ẛʒ ſētētiā Thoē cui⁹ p̄ncipaľ ſolutio placʒ tn̄ expō n̄ vr̄ ꝯueiēs dcō aplī calix enī ſapiē iebās ė p̄clar⁹ ⁊ tn̄ ſapē nō ad ſobetatē n̄ ė p̄claꝝ ſʒ viciosū. Dico ğ ꝙ ſicut ꝯtigit vti vino iebāte ⁊ n̄ ſobe ⁊ ꝯtingit vti ſobe ita etiā ꝯtigit ſapē ad ſobetatē ⁊ n̄ ad ſobetatē nā q nitūẗ iq̄rē q̄ ſūt ſup̄ facľtatē huāʒ ā ſup̄ ſtat⁹ ſui ꝯditōeʒ hi ſapiūt n̄ ſobe ⁊ ab aplo r̃pheſi ſūt qa ğ ī aſſecutōe ſapiē ebetas ė laudabiľ iō n̄ vr̄ ꝯueiēť aptata p tho. ſiľitudo. Ad ſc̈ā dico ꝙ ibi accipiẗ ſobetas ťcio°. Ad ťtiā dico ꝙ ī illᷓ v̓bis extēdr̄ ſig̃atio ſobetatꝭ vľť p p̄āacceptōnē q̄n aūt ad ornatū applicaẗ ťnſſūptiue vr̄ ſui. Ad q̄rtā nego aňs. Ad p̄mā pbatōeʒ nego aſſūptū de vſu moďato vini. Et ad auctoritatē dr̄ ꝙ aliq̄n vt fugiam⁹ vſū ītēpatuʒ rei totaliť r̃ici⁹ n̄ qa vſ⁹ moďat⁹ ſit nociu⁹ ſʒ qa q nľlo mōvtiẗ n̄ ita faciliẗ cadit ī abuſū ſicut q pce et moďate vtiẗ ſicut q nľlo° iurat nō tā cito cadit ī piuriū ſicut q v̓ū iurare ꝯſueſcit vt vult auguſ. ꝯ̄ fauſtū Neʒ placʒ mihi opiō tho. dicētꝭ ꝙ licʒ ad acq̄rēō ſapiāʒ q̄tū ſufficit ad ſalutē n̄ exigaẗ oī no abſtinē a vino ad acq̄rēō tn̄ eā ſc̈oʒ q̄dā pfectōis ğdū r̃q̄riẗ ī aliqb⁹ ꝙ oīno abſtineat niſi velit ſaluare p hͦ ꝙ adiūgit ſc̈oʒ ꝯditoēs q̄rūdē p ſoāꝝ ⁊ locoꝝ qa n̄ vr̄ mihi ꝙ vſ⁹ ſobri vini nocʒ acq̄ſitioni excellentis ſapientie niſi propter certam conditionem perſone et loci raro forte et ī paucioribus cōtingentē Ad ſc̈ā pbationē cōcedo auctoritatē apl̄i ⁊ nego cōſeq̄ntiā q̄a nō dicit apl̄us vſum vini nō eſſe bonū ſimpliciť ſꝫ cū ſcādaliſať ꝓximꝰ. Ad terciā ꝓbationē dico ꝙ nō legi ī aliq̄ paſſu noue legis ī q̄ vſꝰ vini ſit a xp̄o ꝓhibitꝰ neꝫ tāq̄ illicitꝰ neꝫ tāq̄ ꝑfectōis īpeditiuꝰ cū etiā ip̄e legať hmōi vſū habuiſſe dico ğ ꝙ ſecundū ieronimum dr̄ xpriſtus reduxiſſe extremitatē ad ṗncipiū non ꝓhibēdo vſum vini ſed magis moderādo et etiam multos vſꝰ vini declarando ⁊t docendo eſſe illicitos q̄ poſt diluuium nō reputabantur illiciti Conť ſextā cōcluſionem Arguiť ſic ſcd̄m apoſtolum ſenes ſunt maxime ad ſobrietatem exhortādi ſecundum illud ad Titū ſcd̄o ſenes vt ſobrii ſint et tamen multis talibus nō incūbit opus publicum agē igiť. Ad hı̄ dico ꝙ ſenibus cōpetit aliorum eruditio et in his exprobrabilis ē multū ītempātia eo ꝙ omnes huiuſmoi motus debēt eſſe in eis iam caſtigati et emendati ⁊ ideo aliqua v̓tus poteſt dici alicui magis neceſſaria ťpliciter. Vno° q̄a oppoſitum viciū magis incitat ad vicia etati alicui aut ſtatui ꝯpetentia. Secundo° q̄a magis impedit ab actibus ſtatui aut cōditioni illi competentibus. Tercio q̄a vicium illud eſt ī tali ſtatu aut cōditōe magis exprobrabile et ſecundum hoc poſſunt ſolui varie auctes ſcōruꝫ nnnc in iſtis nunc in illis ſobrietatē ꝯmendantium.

c Onſequenter agendū eſt de vicio ſobrietate oppoſito ſcilicet de ebrietate. Et q̄ queritur. Vtrum ebrietas ſit peccatū mortale? Arguitur ꝙ nō vltima potatio et ṗma vel ſecūda ſunt eiuſdem rationis ṗma nō ē peccatum ergo nec ſecunda. In opoſitum arguiť ꝑ illud apl̄i ad romanos.xiii. Non in cōmeſſationibus et ebrietatibꝰ. Notandū ꝙ ſicut dictū eſt ſupra bria ſignificat menſurā viuariā et itā eſt ꝙ gloſa ad ro.xiii. ait ꝙ bria ſignificat calicē debita potationis Inde autem deriuať ebrietas cum tam notabiliť hmōi mēſuraꝫ potando quis excedit vt deſinat ēe ꝯpos mentꝭ. Accipiť tn̄ ebrietas aliq̄n ꝓ ipſo defectu ſiue alienatōne mentis ex nimio potu vini ꝓueniēte aliq̄n vero accipiť ꝓ ipſo exceſſiuo potu vini hmōi alienationē mētꝭ cauſante. Primo° ſiğt vt dictū eſt alienationē mentis et cognotat potum vini aut alterius inebriantis tāq̄ cauſā et inde eſt ꝙ ſi ex alio contingeret alienatio ipſa non diceret ebrietas. Secundo modo ſignificat ṗncipaliť ipſū exceſſiuū potū et cognotat alienationē mētis inde conſequentē et inde ē ꝙ q̄ntūcūq; qs potando excedat ſi non ꝯſeq̄ť alienatio mentis nō dicitur ebrius q̄ tn̄ alienatio aliq̄n magis aliquando minus ꝯſeq̄ť. Cōtingit autē aliq̄n ꝙ ex tali exceſſiuo potu ſeq̄ť alienatō mentꝭ q̄drupliciter. Vno° ſic ꝙ neſciat nec pro tunc ſcire teneatur potū illū eſſe exceſſiuū et in ebrietate potantē vt cū inebriatio ꝯtingit ex nimia fortitudine vini q̄ aliq̄n eſt inꝑceptibilis. Et hı̄ contingit dupliciter. Vno° cū eſt ignorantia ſecundum genus ſicut in Noe q̄ ignorabat vinuꝫ eſſe inebriatiuū. Alio° cū ē ignorātia ſcd̄m ſpeciem aut ſecūdū q̄titatē aut ſcd̄m vehemētiā actōis vt ſi qs ignorarꝫ vinum dulce aut muſtū eſſe inebriatiuū aut in tanta q̄titate eſſe inebriatiuū aut vinum vnius patrie citius īebriare q̄ vinum alterius multꝭ enim modis contingit ꝙ quis inebriatur a vino et tamen neſcit hmōi potum eſſe īmoderatū aut inebriare potentē Hoc etiam contingit frequenter ex diſpoſitōne bibētis q̄ talis eſſe poteſt ꝙ mens citius ex potu vini alienatur q̄ ꝑtes corꝑis percipiant detrimētum. Secundo° contigit ꝙ talis ſciat potum eſſe īmoderatū ſed neſciat ipſū inebriare potētem vt cum ſentit actualiť aliq̄ detrimēta ⁊ nocumenta in ꝑtibus corporꝝ ant poſt tale vinū in tāta q̄titate potatū cū fuerunt ꝑ certum tempus poſtea ſentire huiuſmodi detrimenta. Tercio mō cum hec quis neſcit ſed tamē ſcire tenetur ita ꝙ hoc ipſū ꝙ neſcit ꝓueniat ex ignorantia craſſa vel affectata. Quarto modo cū qs ſcit potum eſſe īmoderatū et inebriare potēteꝫ et nihilominus vult bibē tale et tantum magis eligēs bibē tale et tantū inebriari q̄ abſtinere a tali et tanto et nō inebriari. Prima ꝯcluſio Ebrietas ſcd̄o° accepta ſcꝫ ꝓ potu exceſſiuo quē tn̄ ebrius neſciebat nec ſcire tenebať eſſe exceſſiuū et inebriantē eſt peccatū ſed non imputabile. ꝙ ſit peccatū patet q̄a ſi habereť recta prudentia directiua in potu vini hmōi vſꝰ vini eſſet ei difformis ğ malus moraliť. Scd̄a ps patꝫ q̄a actus cōformis errori quem qs cū agit vicē non teneť nō ē imputabilis ad penam ſꝫ hmōi vſus vini ē cōformis errori quē tūc vicē nō tenetur vtens quia ꝑ caſum nō teneť ſcire potum illū eſſe exceſſiuū et inebriantem ğ ille vſus non eſt imputabilis. Scd̄a ꝯcluſio ebrietas eodē° accepta cū tn̄ qs neſcit ſꝫ ſcire teneť vſū vini ēe exceſſiuū ⁊ īebriantem eſt peccatū imputabile ꝙ ſit peccatū patet vt in precedēti ꝙ ſit imputabile patꝫ quia ignorantia eius eſt craſſa aut affectata ğ non excuſat et ꝑ ꝯñs actus ē imputabilis. Tercia ꝯclusio ebetas eodē mō accepta eſt peccatū iputabile cū quis ſcit potū illū eē exceſſiuū ſʒ nō ſcit nec ſcire tenet̃ ipm̄ eſſe iebātē patʒ quia ōis ītēperantia nullomō excuſata eſt peccatū iputabile ſʒ huiꝰmoi ebetas ē intēperātia cū ſit vſꝰ potus ꝯt̃ rectā rōem nullomō excuſata cū nec ignorātia nec aliq̃ alia circūſtantia excuſet igit̃. Quarta ꝯclusio ebetas eodē mō accepta eſt peccatū ebetatis iputabile cū qs ſit potū ēe exceſſiuū ⁊ inebantē Qꝺ ſit peccatū ptʒ ex p̄cedētibꝰ qꝺ ſit pctm̄ ebetatꝭ qa talis volitio habʒ formalit̃ vel equalēter q̃ p̄ponit potū iebātē potui moderato ita ꝙ volitio quam habʒ iſte differt ſpecie a volitōe quā habʒ precedēs ⁊ habʒ aliqꝺ obiectū ꝑtiale ſcʒ iebatōeʒ qꝺ nō habʒ p̄cedens volitio Et hec videt̃ eſſe opīo tho. q ponēs tres mōs qbus ꝯtingit vti imoderate vino ita dicit terciomō poteſt ꝯtigere ꝙ aliqs bene aduertat potuʒ eſſe īmoderatū et iebriantē tm̄ magis vult ebetateʒ incurrere q̃ a potu abſtinere et talis proprie dicit̃ ebrius qui moralia recipiūt ſpeciē nō ab hiis q̃ ꝑ accidēs eueniūt et preter intētōeʒ ſʒ ab eo quod pſe ē ītētū ex quo īfero cōt̃ cōem opīonē ꝙ ad hoc ꝙ circūſtantia faciat ſpeciē ī actu bono vel malo nō ſufficit ꝙ ſit circūſtantia ſʒ exigit̃ ꝙ ipſa ſit intēta volita ſcʒ vel nolita alias ꝑ accidēs ſe habebit et pret̃ intētōem. Sed q̃rens qd ſi ſciat potū eſſe imoderatū nō tamē ſcit actualit̃ ſʒ ſcire tenet̃ ipſū eſſe iebriātem. Quarto ꝙ talis nō hʒ volitōem aliquā ꝑtinentē forālit̃ ad peccatū ebrietatis habʒ tamē vnā volitōem et vnā omiſſionē q̃ equalent peccato ebrietatis quo ad iputabilitatē et hꝰ maxiē cum ignorātia eſt graſſa vel affectata

Quīta cōclusio nō ōnis vſus vini iebriātis q̃ ſcitur eſſe talis eſt peccatū ptʒ nō ois talis vſus ē imoꝺatꝰ ⁊ exceſſiuꝰ g̊ n̄ ōis ē peccatū aīs ꝓbo de vſu vini iebriante q ideo p̄ciſe fit vt ꝑ hoc natura ꝓuocetur ad voītū et purget̃ ⁊ ꝙ iſte vſꝰ nō ſit īmoderatꝰ ꝓbatur ratōe tho. cibꝰ enī inqt et potus eſt moderādꝰ ſecundū ꝙ ꝯpetit cerporis valitudini ⁊ ideo ſicut qn̄qʒ cōtingit ꝙ cibꝰ qui eſt moderatꝰ ſano ē īmoderatꝰ infirmo ita etiā poteſt cōtingere ꝙ ille q eſt ſupfluꝰ ſano ſit moderatꝰ infirmo et hmō cū aliqs multū cōedit vl̃ bibit ſecūdū cōſiliū medicine ad vomitū ꝓuocādū nō eſt reputandus ſupfluꝰ cibus vel potus hec tho. poſſʒ ꝓbari ꝑ ſimile de cibo vel potu ſupra facultatem aliquis enī potꝰ in ſano eſt ſup̄ facultatē qui in egro nō eſt ſup̄ facultatē. Nec valet quod ſupaddit tho. ꝙ ſcilicʒ nō req̄rit̃ ad ſanitatem ꝙ ſit potꝰ inebrians quia etiā potus aque tepide vomitū cauſat et ideo vt dicit ꝓpter hanc cauſā nō excuſaret̃ aliquis ab ebrietate hec opinio nō videt̃ ſibi ꝯſona et cōt̃ eā ſic arguitur ois ebrietas eſt potus īmoderatꝰ et ſupfluꝰ ſʒ huiꝰmōi vſus vini nō eſt potus imoderatus g̊ huiuſmōi potus nō ē ebrietas maior videt̃ c̄ta et minor eſt ipſiꝰ tho. ſcꝺo qa licet potus aque tepide ꝓuocet vomitū nō tamē in ōnibus ⁊ vniūſaliter et ꝯſtat ꝙ ī aliqbus ebrietas ꝓuocat vomitū in qbꝰ potꝰ aq̃ tepide nō ꝓuocaret ſicut et ꝯt̃ vti vino vſqʒ ad iebriatōem qn̄qʒ v̓tuꝺ eſt actus et ēt ꝯſtat ꝙ ꝑ vomitū ab alia ⁊ alia cā ꝓuocatū alie et alie ſupfluitates emittūtur ⁊ inde eſt ꝙ ſecundū diuerſitatē hūorum medici alias et alias medicinas adaptāt g̊ ſi ex cōſilio medici habeatur ꝙ potus vini vſqʒ ad iebriatōem eſt huic ad vomitū ꝯueniētiſſimꝰ videt̃ ꝙ vſꝰ vini vſqʒ ad ebrietatē erit recte rōi ꝯforis ⁊ ita erit opꝰ v̓tuꝺ ⁊ nō vicii. Sexta ꝯclō vſus vini nō habʒ ſecūdū ꝙ alienatiuꝰ mētis ꝙ ſit peccatū mortl̃e ptʒ nō ōis vſus vini alienās mētē ē peccatū mortale g̊ nec vſus vini ſecūdū ꝙ alienatiuꝰ mentis ē peccatū mortale aīcedens habet̃ ex p̄cedēti cōclusione ⁊ ꝯn̄a tenet quia ex oppoſito ꝯn̄tis ſeqt̃ oppoſitū aīntis vt ptʒ logicis regulas exponibiliū ſcientibꝰ ſcꝺo nulla cōdicio q̄ poteſt ſeruari tā in actu v̓tuoſo q̃ vicioſo facit ex ſe et ſufficenter actū mortalit̃ culpabilem ſʒ hec cōditio q̄ ē alienare mentē eſt repibilis tā in vſu vini moderato ⁊ v̓tuoſo q̃ in vſu imoderato ⁊ vicioſo g̊ hꝰmoi cōdicio nō facit ſufficient̃ actū eſſe mortalit̃ culpabilem mīor certa ē ex precedēti ꝯclōe et maior ꝓbatur quia ōis actus eſt mortalit̃ culpabil̃ in quo repiet̃ cōdicio ſufficient̃ faciēs actū illū eſſe mortalit̃ culpabilem Tercio nullꝰ actus ex genere mortalit̃ culpabilis pōt ꝑ quācūqʒ circūſtantiā fieri bonꝰ ⁊ laudabilis ſʒ vſus vini mētē alienans ꝑ aliquā circūſtantiā ſit virtuoſus ⁊ laudabilis etiā in ſēſu ſuppoſito g̊ hꝰ totū non includit in ſe aliquid mortalit̃ culpabile. Quarto ſi hec cōdicio eſſʒ mortalit̃ culpabilis hoc eſſet aut quia eſſet cōtra caritatē in deum aut in ꝓximū aut in ſe ipſū non in deum quia hꝰmōi vſꝰ nō eſt cont̃ aliquod p̄ceptū diuinū nec ī ꝓximū vt de ſe ptʒ nec cont̃ caritatem in ſeipſum cum int̃dum vt dictum eſt hoc poſſit fieri ex caritate ad ſeipſum cum ſcʒ per huiuſmodi vſum ꝓcurat̃ ſanitas et bona habitudo corporis quā recta ratio dictat per hoc medium poſſe rationabiliter ꝓcurari vnicuiqʒ enim vt ratiōe poteti ꝯſtat

.y.i.

ꝙ ẽ ſimplicit̃ meli⁹ per vſum vini aliquo paruo tẽpore mentẽ alienari ꝗ̃ infirmitatẽ grauẽ diuturnã et periculoſam incurrere. Ꝑquã etiã mẽs vocatur in piculũ diuturne alienatõis Neq; video ꝙ h̃ cõdicio debeat ĩportare culpabilitatẽ mortalẽ quia alias propt̃ ꝗ̃cũq; ſanitatẽ corpis nõ firet licita ⁊ nõ culpabilis ſicut ſecundũ eundẽ doctorẽ propt̃ q̊cunq; piculũ corpis vitandũ aut q̊cũq; bonũ conſequẽdum non liceret foricari ex eo fornicacio ex genere ẽ peccatũ mortale.

Septĩa concluſio Si ebrietas eſt peccatũ mortale hoc magis ſibi cõuenit ẜm ꝙ vſus voluntari⁹ vini ẽ ĩmoderat⁹ aliq̃ certo° iordiãtõis ꝗ̃ ẜm ꝙ mentem alienans. patʒ hec cõcluſio ex dictis Dixi antẽ aliquo certo mõ ĩordinatõnis quia non quelibet inordinatio in vſum vini eſt peccatũ mortale. Et ſi dicas ꝙ aliqs potus vini iõ preciſe eſt ĩmoderatus quia alienãs mentẽ g° ſi eſſe ĩmoderatũ ſit ꝯdicio mortalit̃ culpabilis alienare mẽtem erit cõdicio mortalit̃ culpabilis añcedens ꝓbat᷑ volo ꝙ ſit aliquis cui ex complexione vinũ ꝑus capiti et menti noceat cauſãdo alienationeʒ ꝗ̃ faciat ꝗ̃tũcunq; aliã malam diſpoſitionã ita ꝙ ad ꝑue ꝗ̃titatis vſum ſtatim alienatur mens ei⁹ tali vinũ ĩ parua ꝗ̃titate eſt multũ ĩmoderatũ ⁊ non niſi quia alienat mẽtẽ g° aliqs pot⁹ vini iõ eſt ĩmoderat⁹ quia alienat mentẽ. Ad hoc reſpõdeo negãdo ãñs ex eo enĩ ſeqtur ex vi r̃duplicatõis ꝙ oĩs vſus vini mentẽ alienãs eſt ĩmoderat⁹ cui⁹ oppoſitũ dictũ eſt Dico aũt pro caſu argumenti et cõcedo ꝙ aliquis pot⁹ vini non eſt ĩmoderatus qa ſñ notabili et rãtionabili vtilitate mentẽ alienat et ex iſta reduplicatiua ſeqtur vna vniũſalis vã videlʒ iſta oĩs vſus vini ſñ notabili ⁊ rationabili vtilitate mentẽ alienãs eſt ĩmoderat⁹ Sʒ quia hec cõcl̃o ꝯdicõalis eſt ideo ad ingrẽdũ de v̓itate añd recurre ad illud q̊ ſup̃ dictũ ẽ de peccato gule ꝓ quo ſit.

Octaua cõcl̃o aliqua ebrietas eſt peccatum mortale lʒ non oĩs. Prĩa ps põt ꝓbari ꝑ ea que dicta ſũt ſup̃ cũ de gula agebatur. Scõa patet de eo qui ex ꝯplexione ſua ex potu vini p̓us ſuſcipit alienationẽ mentis leuẽ tñ ⁊ ñ vehementẽ ꝗ̃ aliã ĩdiſpoſitõem et maxime cũ durãte ebrietate vel ſõpnolentiã tãtum currit vł ſolito letior efficit᷑ et non mouetur ad actus pernicioſos et nociuos non ad cõiuria non ad iurgia et lites non ad luxuriã ſecunduʒ enim conditiones quas quis cognoſcit habere ſe tempore ebrietatis ipſe magis vel minus eam vitare tenetur. Nam qui ſentiunt ſe eſſe paratos ad vltiones homicidia rixas ſtupra et alia huiuſmodi cum vino alienata eſt mens illi magis vitare tenẽtur ebrietatẽ.

Cont̃ terciã ⁊ quartã cõcluſiones arguit᷑ ſic õne peccatũ ſecũdũ exceſſũ habʒ aliud peccatũ ſecundũ defectum ſibi oppoſitũ ſʒ ebrietati nihil opponitur ſecundũ defectum nec ipſa eſt pecccatum ſecundũ defectũ g° ipſa non eſt peccatum. Scõo õne peccatũ ẽ voluntariũ ſʒ ebrietas non eſt voluntaria igit᷑ nõ eſt peccatvm maior eſt auguſtini et minor ꝓbatur tũ p̓mo quia ipſa naturalit̃ cãtur ex potu vini tũ ſcõo quia nullus eſt qui velit ebrius eſſe ⁊ vſu ratõis priuari. Tercio ſi ſic ſequeret᷑ ꝙ illi qui inuitant alios ad potũ quo inebriãtur peccarent ſʒ ꝯſequens eſt falſũ igitur et pʒ ꝯſequẽtia quia quicunʒ eſt alt̓i cauſa peccãdi peccat Quarto õnibus peccatis correctio debetur ſed ebriis non adhibet᷑ correctio Nã ſecundũ gregoriũ cũ venia ſunt ingenio ſuo relinquendi ne deteriores fiãt ſi a tali ebrietate auallãt᷑. Quinto ſi ebrietas eſſet peccatũ h° maxime eſſet ꝓpt̃ alienationem rationis ſed hoc non quia huiuſmodi alienatio mẽtis frequẽter cõtingit ſñ peccato vt in maniacis ⁊ non nullis febricitãtibus ⁊ patet etiam in dormientib⁹. Sexto ſi ſic ſequeretur ꝙ aliqui ex cõplexione ſua tenerẽtur nõ vti vino ſed cõſequẽs eſt igitur conſequentia tenet quia aliqui ſunt qui vino ꝗ̃tumcũq; ꝑuo ſũpto alienantur mente. Falſitas autem conſequẽtis patet quia abſtinere a vino eſt opus ſuperrogationis. Tũ ſcõo quia poteſt eſſe cõplexio talis ꝙ ex alio potu notabilius ⁊ ꝗ̃uius detrimẽtum cõſequentur.

Ad primam concede maiorem et nego minorem pro prima parte opponitur enim ebrietati ſecundũ defectum vicium illud quo quis ita aſpnaretur vinũ ⁊ a ſe vſũ ei⁹ reiceret ꝙ nature ſue ꝓpter defectũ vſus in vi notabile detrimẽtũ inferret quod viciũ non habʒ nomẽ ſicut nec alie inſẽſibilitatis ſpẽs ex eo ꝙ raro ꝯtingũt vt dicit ar̃l. tercio ethicorũ. Ad ſecũdã rñdʒ beat⁹ tho. ꝙ obiect illaõ ꝓcedit de defectu ꝯñte qui ẽ inuoluntari⁹ ſʒ ĩmoderatus vſus vini voluntari⁹ eſt in quo cõſiſtit ratio peccati Hec ſolutio non videtur cõſentire cũ eo quod idẽ doctor dicit articulo ſequẽti ĩ corelario q̃ſtionis vti habʒ ꝙ ſi quis aduerteret vinum eſſe inmoderacũ ſʒ non aduerteret ipſũ inebriare potens talis non dicẽtur prope ebrius Si aũt vtrũ ꝙ aduerteret magis tamẽ vellet inebrietatẽ incurrẽ ꝗ̃ a potu abſtinere talis prope dicit᷑ ebrius Ex qb⁹ ſic arguit᷑ oĩs qui magis vult ebriari potuvini q̄ a potu vini abſtinere vult inebriari ſed ōnis proprie ebrius magis vult inebriari potuvini q̄ a potuvini abſtinēg̊ ōnis ꝓprie ebꝰ vult iebrīari Et ꝯcludit hec ratio de eo q̄ denomīatur ebriꝰ forāliter a volitiōe mere poſitiua ſcd̄o aut ratio peccati ebrietatis ꝯſiſtit preciſe ī volitōe potꝰ īmoderati aut ꝯſiſtit ī volitōe potꝰ īmoderati ⁊ īebriantis ſciti eſſe talis. Nō ṗmū quia tūc ōnis ſcientʳ etvolūtarievtens potu īmoderato eſſꝫ ebriꝰ quod falſū eſt tū ex tho. tūetiā qa nō ois talis alienatʳ mēte tū tercio quia tūc vinū vt iebrians nō eſſet matʾia ebrietatis cuiꝰ oppoſitū detʾminat idē tho. vbi agit de ſobrietate. Si ſcd̄m g̊ ad ebrietatē forālitʳ et ꝓprie dictā exigitur ꝙ potus ſm ꝙ iebrians ſiue mentem alienans ſit volitꝰ. Ideo aliter reſpōdeo et dico ꝙ ſm arī. tercio ethi. aliquid diciturvolitū dupliciter Vnomō ſimplr̄. Aliomō ꝓpter hoc dico ergo ꝙ alienatio mētis nō eſtvolitavolitiōe ſimpliciter dicta ſed eſt volita volitōne propter hoc non eſt quidēvolita volitiōe ſimplicitʳ dicta quia ſi ſola preſentareturvoluntati volūtas non vellet regulariter ſed ēvolitavolitiōe proptʳ hoc quia preſentatovolūtati potu exceſſiuo et alienatōe mētis et cum hoc oſtenſo ꝙ ſecundū ꝯcomitatʳ ṗmū tūc ne deſerat primūvult ſcd̄ꝫ ſimō dicit ibidem arī. ꝙ ꝓiectio mercīū eſt volita nō volitone ſimpliciter dicta ſꝫvolitione ꝓpter hoc ſcꝫ ꝓptervitatōeꝫ ꝑiculi imīnētis. quid aūt appelletʳ volitio ſimplicitʳ alibi declaraui et ıō nego minorē p̄dicte rōnis. et ad primā ꝓbationē nego ꝯſequētiam quia licꝫilla cauſa poſita naturalitʳ ponat effectū poſitio tamē illiꝰ cauſe eſt merevolūtaria ⁊ mauultvoluntas effectū ponere q̄ cauſam nō ponere. Ad ſecudā ꝓbatōeꝫ patet ſolutio ꝑ diſtinctōeꝫ poſitā. Ad terciā cōcedo ꝯſequēs ſi iuitās ſciatvel ꝓbabilitʳ credat potū illū eſſe iebriātem reſpectu illiꝰ quem iuitat et hoc eſt quod dicit tho. ꝙ ſi ignorantia deſit neuter excuſatur a peccato. Addo etiā ipſū pec ſi neſciat nec ꝓbabiliter credat ſed ſcire aut ꝓbabiliter opinari vel credere vel dubitare teneatʳ nā ſi aliquis potus vini ſꝫ q̄titatē ⁊ ſpeciē ⁊ freq̄ntiā bibēdi vt ī plıbꝰ inebriet dꝫ iuitās ꝓbabiliter dubitare vel credere ꝙ ſimilis potus cōſimilibꝰ ꝯditionibꝰ iſtum inebriabit quē inuitat frequēter tamē fit iuitatio frequens nō ſub ītētione q̄cunq͛ mala aut nociua ſed ſolum gracia recreādi feſtinādi ⁊ excitādi ad honeſtā leticiam ꝯuiuā vel ꝯuiuas quos viros bonos et prudentes ⁊ ſobrios credimꝰ quos etiam putamus nec avino nec ab amicis iuitatosvelle tēperātie regulam excedere et in tali caſu nōvidetur eſſe huiꝰmodi inuitatio peccati. Inuitatio itaq͛ huiꝰmodi poteſt fieri ꝓpter multas cauſas ṗmo ꝓpter cauſam nūc dictā et illa potiꝰ eſt laudabilis ad honeſtā ꝯicationē ꝑtinens poteſt tamen aliq̄n depūuari vt ſi iuitans ſignis aliquibꝰ ꝑcipiat iuitatū de cuiꝰ ſobrietate ꝯfidebat excedere etviamvere tēꝑantie deſerere et in tꝉi caū tenetur ceſſare ab iuitatōe huiꝰmodi et honeſtis modis ⁊ ꝯgruentibus retraherevel impedire a pluri potatione. aliq̄n fit cauſa iebriandi iuitatū et hoc ꝯtingit duplicitʳ vno° ī dāpnū et iīuriā ipſiꝰ iebriandi vt ſi per hocvleimuscognoſcere aliqua de ſecretis ſuis aut eū ī marcatura decipere aliomō ad dāpnū ⁊ iniuriamvitandā quā ꝓbabilitʳ timemꝰ ab eo nobis iniq̄ ꝯtra ius īferendā eſſevt ſi quis inſidiatorēviarū in taberā reptum inebriare temptetvt factus ebriꝰ ab īſidiis et nocumentis aut invita aut in bonis deſiſtat et hocvidetur eſſe ſinevicio ſi cetʾa recte ſe habeāt aliq̄n v̍o fit cū ītentione inebriandi ibi p̄ciſe ſtando quia ſcꝫvictorioſū putāt inebriantes potuiſſe eum ebriū reddere aliq̄nvero ꝓpter delectatıonē audiendisvel videndis ridiculꝭ tā ſmonibus q̄ factis q̄ ille tēꝑe ebrietatis dicerevel facere ꝯſueuit et iſtis modis inebriare peccatū eſt et eſt peccatū ad iīuſticiam ꝑtinēs nam ebrietas vnū et idem peccatū exiſtens denominat eum in quo eſt ītēꝑatū ⁊ ebriū eum v̍o cuiꝰ ꝯſiliovel ſuaſuvel inductōe ac etiam nō ꝓhibentē qui et q̄n ꝓhibetur tenetur denoīat iniuſtū. Ad quartā ꝯcedo maiorē in foro intʾiorivel extʾiori ſūt tamē multa q̄ leges et decreta noluerūt ꝑ forū extʾius punire quedā ſm genꝰ ſuumvt eſt loquacitas illiberalitas q̄ tū nulli nocetur aliquis exceſſus in cibo et potu quo bona hītudo corꝑis ⁊ aīe diſpēdiū aliq̊d patitʳ non enī iura quēlibꝫ exceſſū talem puniendū ī foro extʾiori decreuerūt q̄damv̍o ratione circūſtātie vt quia ſūt occulta q̄damv̍o rōe ꝯmuitatꝭ qa ſcꝫ illud pctm̄ eſt valde multis cōe ē autem apud ꝯītatem mitiꝰ agēdum q̄ potius eſt ſuaſionibus q̄ ſuppliciis ducenda q̄dam v̍o ratiōe ꝑiculi cū ꝑ punitionē maiꝰ ꝑiculū īminet q̄ ꝑ impunitate vt in peccatis principū aut magnatū et propter iſtam cauſam etiam peccata eorū quibus ꝯicāt ſunt impunita relinquenda et de huiuſmodi ebrietate multis cōi et que certis diebus fiebat loquitur gregoriꝰ vbi allegatur vt patꝫ in decretis diſt. iiii. c°. deniq͛ etiam dicit auguſt. ad au reliū epiſcopum de ꝯmeſſationibus et ebrietatibus loquens non aſpere q̄tum eſtimo nō dure non imperioſe iſta tolluntur ſed magis docendo quam iubendo magis monendo q̄ minando ſic enī agendū eſt cū multitudine peccantiū ſeueritas aūt exercēda eſt in peccato paucorum.

Ad quintam dics ꝙ alienatio mentis et priuatio vſus ratōis aliqn̄ eſt ꝯt̄ rectam rationem volita aliqn̄ non quotiens autem eſt ꝯt̄ rectam rationem volita tunc actus quo eſt volita ē peccatum ebrietas aūt vt eſt peccati nomen nominat ipſam alienationem mentis cōtra rectā rōnē volitā ideo alienatio mētꝭ vel p̉uatio vſus rationis nō eſt p̄ciſa cā ꝙ ebrietas ſit peccatū nec huiuſmodi alienatio aut p̉uatio vſus ratiōis eſt mala ex gn̄e alias dormitio oīs eēt peccatū ſed cauſa preciſa eſt alienatio vel p̉uatio vſus rationis contra rectā rationē volita ī ſe ſcilicꝫ vel ī ſua cauſa ad ſenſnm ſatis ſupra expreſſum priuatio enim vſus rōis eſt volita non volitōe ſimplici ſꝫ volitōe propt̄ hoc vt dictum eſt aliqd autē eſt ꝓpter quod ſm̄ rectam rationē poteſt etiā eſſe volita vt ꝓpter quietem corporis aut ꝓpt̄ ſanitatem alipuid vō eſt ꝓpter qd̄ nō poteſt ſm̄ rectam ratōnem eſſe volita imo recta ratio dictat ꝙ ad eaꝫ fugiendā illud aliud ex quo poteſt cāri eſt aūt in toto aut in parte deſerendū vt ſecūdum rectam rationē deſerendus eſt exceſſiuus potus vini ne alienatio mētis ſubſequat̄ et qn̄ ꝯtra eſt ī nobis tanta et tam vehemēs cōcupiſcentia vini vt ꝯtēpnamus huiuſmodi alienationis īcurſū et magis velimꝰ iebriari q̄ potū exceſſiuū deſerē tunc alienatio mētis dicitur eſſe cōtra rectam rōnem volita Ad ſextam cōcedo ꝯſequens. et ad p̉mam ꝓbatōem dico ꝙ regulariter abſtiēre a vino eſt ſuperrogatōis reſpectu tamen alicuius et in caſu alicuius certe complexionis eſt neceſſitatis. Ad ſecūdam improbationē dico ꝙ ſi complexio eſſet t̄lis ex duobus malis fugiendū eſſet maiꝰ et magis fugienda eſſꝫ vehemēs et diuturā egritudo q̄ breuis mentis alienatio tāti tamē ſecundū exigētiam ſue cōplexiōis eēt ꝯſulēdū et eſſꝫ cōparāda q̄litas ebrietatis ad q̄litatā egritudinis et ꝑ regulas magis et minus eligibiliū ⁊ fugibiliū ī ꝯſilio dādo ꝓcedendū. Cōtra ſextam concluſionē arguitur ſic qcunqꝫ volens et ſciens priuat ſe actu rōnis q̊ ſm̄ v͛tutem oꝑatur et peccata declinat peccat mortaliter ſꝫ quicunqꝫ ſe inebriat volens et ſciens priuat ſe vſu rationis quo peccata declinat et ſm̄ v͛tutem oꝑatur g̊ omnis talis peccat mortaliter maior patet quia quicūqꝫ volens et ſciens īcurrit det̄mētū corꝑale peccat mortaliter g̊ qcunqꝫ volens et ſciens incurrit p̉uatiōem vſus rōnis q̄ eſt detrimētū anime peccat mortaliter Scd̄o qcunqꝫ exponit ſe ꝑiculo peccati mortalis peccat mortaliter ſed qcūqꝫ volens et ſciens p̉uat ſe vſu rationis q̊ pecccata declinat exponit ſe ꝑiculo peccati mortalis g̊ omnis talis peccat mortalit̄ minor patet tum p̉mo quia ꝑdito vſu rōnis facilit̄ in peccatū īcidimꝰ tū ſcd̄o ꝑ ambro. libro 3° de patriarchis vitandā dicimꝰ ebrietatem ꝑ quam crimīa cauē nō poſſumꝰ. Nā q̄ ſobrii cauemꝰ ꝑ ebrietatē inocētes cōmittimus Tercio ſi minus eſt peccatum mortale et maius ſed īmoderatus vſus vini eſt peccatum mortale et ē minꝰ q̄ vſus vini inebrians g̊ vſus vini iebrians ſecundū ꝙ huiuſmodi eſt peccatū mortale minor patet quia regulariter omnis vſus vini inebrians eſt īmoderatꝰ ⁊ ñ eꝯ. Quarto omnis vſus vini inebriās ſm̄ ꝙ huiuſmodi aut eſt ordinatꝰ aut deordinatꝰ nō ordinatꝰ quia tunc nullus talis eſſꝫ deordīatꝰ qd̄ ē falſū ſi deordinatꝰ aut venialit̄ et hoc non quia tunc nullus talis vſus eſſꝫ deordinatꝰ mortalit̄ ſi mortalit̄ habet̄ intētum. Quīto arguit̄ ꝑ illd̄ quod in canonibus apoſtolorū legit̄ epiſcopus aut preſbit̄ aut diaconꝰ alie aūt ebrietati deſeruiens aut deſinat aut deponatur ſubdiaconus aut lector aut cantor ſimilia faciens aut deſiāt aut cōione priuetur ſimilit̄ et laicus: ſed tales pene nō īfligunt̄ niſi ꝓ mortali peccato g̊ ebrietas eſt mortale peccatum. Sexto omnis p̉uatio vſus rationis ex concupiſcentia vini orta eſt peccatū mortale oīs ebrietas ē priuatō vſus rōnis ex ꝯcupiſcentia vini orta g̊ oīs ebrietas eſt peccatum mortale maior probatur quia omīs talis eſt contra regulas temperantie regularit̄ ab ariſtotile poſitas cum omnis talis ſit contra honeſtatem et corrumpat bonam habitudiēm tam anime q̄ corporis. Ad primam nego maiorem. Nam qui preparat ſe ad ſomnū ſciens et volens priuat ſe vſu rationis et tamē talis neqꝫ tūc neqꝫ cum dormit peccat mortaliter ſimiliter qui ex vſu vini patitur alienationem mentis propter aliquam rationalem cauſam ſicut dictum eſt ſupra puta aut ad excitandum vomitum aut ad euitandum ſeuiciem tirāni vł infidelis vt poſſet dari caſus non videtur q̄ talis peccaret mortaliter. Ad probationem maſoris negatur prima pars aſſumpti poteſt eni quis incurrere detrimentum corporale aliquãdo ex rationabili cauſa puta vł propter maius bonum corporis vel propter bonum aliq̊d ſpirituale multo excellentius et nego conſequentiam. Ad ſecundam que militat equaliter contra concluſionem et ad probationem maioris precedentis argumenti reſpõdeo ꝙ duplex eſt periculum peccati mortalis quoddam ĩuoluens aliud circundans de primo concedo maiorem de ſecundo nego et nego minorem nam qui vadit dormitum non ſe exponit huiuſmodi periculo ſimiliter non quilibꝫ qui ex rationabili cauſa vino vtitur vſqꝫ ad inebriationem mentis ſe huiuſmodi periculo exponit tum qa multi ſunt poſt vinum ſic ſumptum non ꝑtunt niſi dormire aut aliqua ridicula nulli nociua facere ꝙ ſi ſit eis alia ex complexiõe condicio ⁊ aliqua ratioãbilis cauſa compellit eos ad vſum vini alienantem mentem tunc iſta prouidere debent per eos qui cum eis ꝯuerſantur vt tẽpore alienationis huius nihil nocumenti proximis inferant nihil etiam a ſe ipſis patiantur et ita periculum illud peccati non ſemper eſt inuoluens imo nec quandoqꝫ circundans. Ad ſecundam probatonem dico ꝙ ambroſi. loquit̄ de ebrietate que regulariter fit et quam ex exceſſiua ꝯcupiſcentia vini incurrimus et que ĩmoderata eſt regulariter et adhuc non vniuerſaliter in omnibus ſed in aliquibus certe complexionis qui ad actus pernicõſos vel lubricos poſt ebrietatem ĩclinantur quia enim per ebrietatem tollitur et vſus rationis qui ad reprimẽdum inſurgentem paſſionem requiritur tollitur etiam cognitio multorum ad rectam operationem requiſitorum ideo ĩ multis ebrietas cauſa eſt ꝙ in peccata ĩcidant que ſemota ebrietate vitarent non eſt tamen hoc vniuerſaliter verũ propter cauſas ſup̃ allegatas. Ad tertiam nego minorem vniuerſaliter intellectam aliquis enim vſus vini ĩmoderatus eſt peccatum veniale tantum. Et ad ſecundam partem minoris nego eam vniuerſalitur dico enim ꝙ licet ceteris paribus vſus vini qui eſt ĩmoderatus tantum ſit minus q̃ vſus vini qui eſt ĩmoderatus et cum hoc inebrians ſuppoſita equali ĩmoderatione vtrobiqꝫ niſi ꝙ vnus inebriat et alius non tamen aliquis eſt vſus vini ĩmoderatus non inebrians aliquo vſu vini inebriante deterior eo ſcilicet qui non eſt ĩmoderatus ſed ex rationabili aut multum veniabili cauſa fit Et ad ꝓbationem dico ꝙ licet regularit̄ ita ſit cõtigit tñ aliter in certis caſibus dico preterea ꝙ aliquis vſus vini dicitur inebrians duplicit̄ Vno mõ p̃ciſe quia mentem alienat et ad hũc ſenſum currit ſolutio dicta. Aliomõ quia culpabiliter alienat mentem et tunc maiorẽ apparentiam habet argumẽtum illud quod tamẽ ñ cõcludit niſi minor ſit vniũſalis. Ad quartã dico ꝙ nec õnis ſecundum ꝙ huiuſmodi eſt ordinatus nec õnis deordinatus quia ſicut ſupra dictũ eſt alienare mentem non eſt ratio ſufficiens ad hoc ꝙ reddatur inordinatus que aũt ſit ratio preciſa dictum eſt ſupra. Ad quintam dico ꝙ loquitur de aſſuetis in quibus peruerſa ꝯcupiſcẽtia aucta eſt non ſolum ſecundum gradus eiuſdẽ ſpeciei ſed etiam ſm̄ gradus ſpecificos in quibus frequenter contingit ebrietatem eſſe peccatum mortale et ꝙ hoc modo accipiatur patet per illud quod dicitur ibi deſeruiens ille enim dicitur deſeruire ebrietati vel pecuñe quem harum concupiſcentia ad ſe ita rapit vt is potiſſime et q̃ ſuper omnia intendat et ideo dicit gloſa ibi deſeruiens. i. valde ſeruiens ibi enim vt dicit de auget licet aliquãdo priuet vt ibi deprecor Dico vltra ꝙ huiuſmodi pene iuris non ſolum infliguntur ꝓ peccato mortali ĩᵒ aliqñ ꝓ veniali ⁊ aliqñ ſine culpa lꝫ ex cã aliqñ vᵒ grauis punitio peccato ĩfligitur non ꝓpt̄ g̃uitatem culpe ſed ꝓpter indecentiã ⁊ exprobratõnẽ cuiꝰmodi ẽ ebrietas que eſt valde exprobrabilis turpis et ĩhoneſta ⁊ tãto magis q̃to pſona q̃ in eam incidit eſt altiori ⁊ euidẽtiori inſignita gradu. Ad ſextam dico ꝙ maior patitur multas inſtantias vna eſt in eo q̃ vim vini ignorat nec eam ſcire tenet̄ ſcd̃o in eo qui ex ꝯplexione ad exigui vini potũ ſtati alienatur mente et tamẽ ad vitandũ g̃ues egritudines tenet̄ vino vti ſed diceretur ꝙ ille non agit ex cõcupiſcentia vini iõ addo ꝙ ad hoc ꝑtim cauſa ſanitatis parti a concupiſcentia moueatur et ad minorẽ dico ꝙ vt dictũ eſt ebrietas aliqñ accipit̄ ꝓ priuatione vſus rationis ex potu vini et ſic negat̄ minor aliomõ ꝓ priuatione vſus rõnis ex potu vini ĩmoderato et culpabili et tunc ad hũc rationale eſt ꝙ aliq̃ talis ẽ tãtũ venialiter culpabilis q̊d p̃tẽdit octaua cõcluſio ꝓ ſcd̃a pte. Cõt p̃mã ꝑtem octaue cõcl'onis argũ ebrietas nõ est ex genere suo peccatū mortle nec ex assiduitate ḡ nullomō est peccatū mortale añs patet ꝑ prima parte per augustinū in sermone de purgatorio dicentem ebrietatem esse peccatū mortale si sit assidua ex quo infertur argumēto iuris ḡ si nō sit assidua nō est peccatū mortale pro secūda vō pte ptꝫ assiduitas nō potest iinfinitum agḡuare vt de veniali fiat mortale quia īportat circūstantiā q̄ nō trahit in aliā speciē ḡ si ebrietag nō sit ex se peccatū mortale nec etiam fiet peccatū mortale ꝑpter assiduitatē. scđo arguit̄ p eūdē loco eodē dicentē ꝙ q̄tiēs aliqnis de cibo aut potu pl⁹ accipit q̄ necesse est ad minuta peccata nouerit ptinere sed ōne ad peccata ptiest peccatū veīale igit̄ ebetas nō ē peccatū mortale. Tercio ōne peccatū mortale est cōt̄ aliqđ p̄ceptū diuinū sed ebrietas.ꝯ nullū p̄ceptū est vt ptꝫ discurrendo p singula igit̄. Quarto ōe peccatū mortale est ꝯ caritatem sed ebrietas n̄ est ꝯcaritatē igr̄ nō est peccatū mortale. Ad p̉mā cōcedo p̉mā ptē añtis q̄uis tñ ꝓbatio non sufficiēter hoc cōcludat nec valet illud argumētū iuris sed frequēt̄ iuriste p illud decipiūt̄ per hui⁹moī eni ātiqui patres nō semp distictionē faciūt int̄ verū et nō verū sed aliqñ int̄ c̄tū ⁊ inc̄tū vt p hanc locutōem nisi veneris dabo tibi decē facio te certū ꝙ si nō veneris non habebis decem sed adhuc īcertitudo est an decē sis habitur⁹ si veneris ita in ꝓposito certū est ꝙ regulariter nō est ebrietas nō assidua peccatū mortale vtrū autē assiduatio peccatū sit mortale in dubio r̄linq̄tur. Ad īprobationē scđe partis dico ꝙ lꝫ assiduitas vel assuefactio n̄ sufficiat ex se tq̄ causa totalis ita agḡuare vt ex veīali fiat mortale ex assuefactione tñ causātur aliq̄ que hoc mō sufficiūt agḡuare nā f̄m Tho. ex assuefactiōe fit vt homo sciens et volēs ebrietatē īcurrat et ita qđ pri⁹ faciebat homo ex passiōe ꝯcupiscētie nūc facit ex electione sicut ꝯtingit in ītempato per assuefactōeꝫ fit etiā vt homo ignorare nō possit vim vini et debilitatē aut quātitatē sue ꝯplexionis et ita peccata q̄ añ assuefactōem excusabātur in toto aut in parte p assuefactōem reddūtur inexcusabilia et p̄ret̄a sicut ex īꝯtinenti fit p assuefactionē intēpatus nec cum de vno ḡdu in aliū ascenditur reperit̄ ibi sola iteratio act⁹ imo ⁊ actus ītempantie assuefactionem et alia concomitantia sequētes specie distat ab actib⁹ īcontinentie vt sepe supra ostensū est ita etiam in ebrietate transit quis per assuefactionem de ebrietate secundū gradum incontinētie inebrietatem f̄m gradū intempantie ī qb⁹ sunt alia et alia obiecta et p ꝯsequens alii ⁊ alii act⁹ f̄m speciem Solutio vero Tho. ad hanc ratōem videt̄ mihi reliquere multa in dubio dicit enim ꝙ assiduitas facit ebrietatem esse peccatū mortele non propter solam reiterationem act⁹ sed quia non potest esse ꝙ homo assidue inebrietur quin sciens et volens ebrietatem incurrat dum multotiens experitur fortitudinem vini et habilitatē suam ad ebrietatem nam quero de eo qui primo ⁊ secūdo se inebriando hec cognoscit vtrum tercia ebrietas sit in eo peccatum mortale si sic sequitur ꝙ ebrietas non assidua est peccatum mortale si non sequitur ꝙ aliquis ex cōcupiscentia vini sciens et volens ebrietatem incurrens non peccat mortaliter cui⁹ oppositum sentit tho. itē ponatur casus ꝙ aliquis fact⁹ sit assiduus in ebrietate ⁊ per hoc cognoscat fortitudinem vini et abilitatem suam ad ebrietatē tunc peniteat ille et reuocet se ab ebrietate itātum ꝙ totaliteo destruatur habitus ex assuefactione genitus remanentib⁹ tamen cognitionibus de se et fortitudine vini quibus stantib⁹ ex concupiscentia nimia vini ebrietatem incurrat tunc sic aut ille peccat mortaliter aut non si sic ḡ aliquis non assiduus se inebriando peccat mortaliter si non ḡ aliquis volens et sciens se īebriando ex concupiscentia vini nō peccat mortaliter quod videtur esse coutra thomam. Ideo videtur dicendum vt prius ꝙ non est de intentione augustini ꝙ nulla ebrietas sit peccatum mortale nisi sit assidua sed augustinus loquitur vt mihi videtur contra eos qui sentiebant omnem ebrietatem esse peccatum mortale cōt̄ quos posita est secunda pars octaue conclusionis et vult dicere august. ꝙ certum est non omnem ebrietatem esse pecccatum mortale nisi sit assidua hoc est nō est certū oēm ebrietatē assiduā nō eē peccatū mortale et hoc tenēdo ꝙ ibi sit discretio int̄ certū et incertū sꝫ si firet discretio int̄ v̉ū et falsū tunc sensus esset ōis ebrietas assidua est peccatnm mortale sꝫ non ōis ebrietas est peccatū mortale. Ad scđa͡z r̄ndet tho. ꝙ pl⁹ sumē in cibo et potu q̄ necesse sit ptiet ad viciūgule q̄ nō est sp peccatū mortale qđ aug⁹. innuit x. confessionū cum ait ebrietas longe est a me misereberis ne appinquat mihi crapula autem non nunq̄ ſubrepſit ſeruo tuo. Hec ſolutio non videt̄ euacuare vim autoritatꝫ augꝰ.

Arguitur enim ſic cum ſumitur potus vſq; ad ebrietatem hoc non pertinet ad minuta peccata ſed cum ſumitur potus vſq; ad ebrietatem ſumitur aliquid in potu pluſq̄ neceſſe ſit g̊ non quotiens ſumitur aliq̄d in cibo ⁊ potu pluſq̄ neceſſe eſt nō ꝑtinet ad minuta peccata maior eſt Tho. ⁊ minor eſt certa et tn̄ g̊ cū tradit auctoritati Auguſ. vt clare ptꝫ. iō dico ꝙ verba auguſ. reſcribēda ſūt ad eā ſūptōnē q̄ nō eſt nob̄biliter ꝯ̄ honeſtatē aut ſupᷓ ſbām nec etiā ꝯ̄ bonā habitudinē corporis vł aīe ebrietas autē ī multꝫ caſibus iis oībꝰ eſt aduerſa. Ad terciā nego maiorē. ad quartā nego minorē aliq̄n enī ebetas ē ꝯ̄ caritatē ad ꝓximū aliq̄n autē ꝯ̄ caritatem ad ſe ipſū ꝓpt̄ infamiā ⁊ piclitationē vt̓uꝫ q̄ ebetatem regularit̄ cōſeq̄t̄. Cont̄ ſcđam ꝑtē octaue cōcluſionis. Arguit̄ p̄mo ꝑ illꝺ Auguſ. q̄rto confeſſionum ebrietas lōge ē ame miſeberꝫ ne appinquet mihi crapula autē nonnūq̄ ſubrepſit ſeruo tuo quibus verbis videtur innuē Auguſ. nō ōnem crapulam eſſe peccatum mortł̓e ſꝫ omnē ebetatem ēe pctm̄ mortale. Scđo quicq̄d iclinat ad peccatū mortale eſt peccatū mortł̓e ſꝫ ōnis. ebrietas inclinat ad peccatū mortł̓e g̊ ōnis ebrietas eſt peccatū mortale minor patet ꝑ illꝺ ꝓuerbiorum ſecūdo luxurioſa res ē ebꝛtas. Secundo per illud ieronimi venter mero eſtuans de facili deſpumat ī libidinē. Tercio ōne viciū maxime demoni amicū ē peccatū mortł̓e ſꝫ ōnis ebetas eſt maxime demoni amica vt ptꝫ ꝑ illꝺ Criſoſto. nihil ē tā demoni amicū ſicut ebetas ⁊ laſciuia q̄ eſt mat̄ ōniū viciorū. Quarto q̄cq̄d corrūpit ſobetatem eſt peccatum mortale ſꝫ omnis ebetas corrumpit ſobrietatē g̊ omnis ebrietas eſt peccatum mortł̓e maior ptꝫ Tū p̄mo quia q̄cquid corrūpit iuſtitiā ē mortł̓e et q̄cq̄d corrumpit pietatatē ē mortł̓e. Tū ſcđo quia q̄cq̄d eſt contrarium virtuti ē mortł̓e g̊ quicq̄d ē contrarium ſobrietati ē mortale ſed ebrietas eſt contraria ſobrietati cum ſobrietas excludat omnem ebrietatem igit̄. Quinto ōnis delcātio moroſa ad coitum vel tactum pertinens eſt peccatum mortale ergo omnis delectatio moroſa in motu illicito ad guſtum ꝑtinens eſt peccatum mortale ſed ebetas eſt delectatio moroſa in motu illicito ad guſtum pertinens igitur.

Sexto omnis conſenſꝰ ī motu luxurie ē mortale peccatū ergo omnis conſenſus in motu gule eſt peccatum mortale ſed ī omni ebrietate ē huiuſmodi cōſēſꝰ. Septimo omnis ebrietas aſſidua eſt peccatum mortale ergo prima ebetas et ſecunda et tercia eſt mortale peccatum et per conſequens omnis ebrietas ē peccatū mortale peccatum conſequentia tenet quia cum dicitur ꝙ aſſiduitas inebrietate eſt peccatū mortale non accipitur ibi aſſiduitas ꝓ diſpoſitione quia illa non eſt peccatum nec mortale nec veniale g̊ accipitur ꝓ actu ponatur ergo ꝙ quarta vel quinta ebrietas ſit peccatum mortale tunc ſic in prima ebrietate eſt maior ſcientia et cognitio quam in quarta ergo cum ſcientia et cognitio augeat culpam ſequit̄ ꝙ ebrietas prima magis eſt peccatum mortale q̄ quarta. Octaua quicunq; coit cum ſua pret̄ cauſam neceſſariam ſcilicet aut preter bonum pro vel aut ad refrenationem libidinis aut preter cauſam debiti reddendi peccat mortaliter. quia tunc eſt vehementior amator vxoris proprie ⁊ ita adulter ergo quicunq; comedit aut bibit preter cauſam neceſſariam peccat mortaliter. Nono ebrietas eſt ſuperfluitas ſobrietatem corrumpens et nulla ignorantia excuſat eam ne ſit peccatum mortale ergo omnis ebrietas eſt peccatū mortale minor patet quia illa ignorantia aut eſſet inuincibilis et tunc excuſaret a toto et illa nec eſſet mortale peccatum nec veniale aut eſſet vincibilis et tunc licet faceret mortale minus non tamen excuſaret ne eſſet mortale. Quod autem illa ignorantia ſit vincibilis patet quia eam vincunt illi qui nunquam ſuperflue comedunt aut bibunt. Decimo arguitur alimenta non ſunt ſumenda niſi quando eſt fames aut ſitis ergo ōnis ſumptio preter famen et ſitim eſt peccatum mortł̓e anñs ptꝫ q̄a ſcđm auguſ. alimēta ſumēda ſūt ſic̄ medicamēta ſꝫ medicamēta n̄ ſumunt̄ niſi qn̄ iē morbꝰ g̊ nc̄ alimēta niſi qn̄ iē fames vł ſitꝫ

Vndecimo quicunq; carnis curam facit in deſideriis peccat mortaliter quia cont̄ illud apoſtoli carnis ouam in deſideriis ne feceritꝫ ſed omnis ebrius carnis curā facit in deſideriis cū ex concupiſcentia nimia vini et voluptuoſo deſiderio ſe inebriet igitur. Confirmatur qui [illegible] ſe inebriat culpabiliter vadit poſt concupiſcencias ſuas et contra rationem concupiſcit contra illud eccle. poſt concupiſcentias tuas non eas [illegible] contra illud exodi non concupiſces. Duodecimo anima ſe inebriantis ſecundum Auguſtinum dicitur ifelix ergo miſera eſt miſeria mortali Antecedens patet per Auguſtinū vbi oſtēdit quomodo aliquando voluptas ſe neceſſitati imiſcet et quomodo incertum eſt vtrum neceſſitas ſubſidium petat an cupidiens fallere iſtituat. Et ſequitur ad hoc incertum hilareſcit infelix anima gaudens plus appetere q̄ ſat̄ ſit moderationi valitudinis. Confirmatur quicūq̄ venit ad ſtatum illum in quo icertus eſt an appetitus fiat ex neceſſitate an a voluptate teneť ceſſare ⁊ vitare motum anteq̄ ſit mortalis alias ſe committeret diſcrimini peccati mortalis ſed nullus ebrius in hoc ſtatu ceſſat ergo omnis ebrius peccat mortaliter. Ad primam reſpōdeo ꝙ auctoritas illa non concludit omnem ebrietatem eſſe peccatum mortale ſed concludit omnem ebrietatem eſſe magis exprobrandā q̄ crapulam ſimplicem et etiam grauiorem quia inť venialia ſunt gradus. Ad ſecundā nego maiorem apprehenſio enim delectabilis prohibiti inclinat ad peccatum mortale ⁊ tamen non eſt peccatum mortale. Similiter etiam multa peccata venialia iclinant ad mortalia immo et aliqui actus virtutum ad mortale inclinant vt caſtitas ad ſuperbiam et ſimiliter fortitudo/iuſticia/prudētia/et multa talia. Ad terciam poteſt intelligi tripliciter ebrietateꝫ eſſe maxime demoni amicam. Vnomodo propter grauitatem culpe et ſic non intelligit Criſoſtomus Seeundo modo propter maiorem eius frequentiaꝫ et ſic dicit thomas eſſe itelligendum quod non reputo verum cum ſint multa vicia magis communia q̄ ebtietas immo qui ſe iebriāt pauci ſunt in comparatione ad alios. Tercio ꝓpť ignorantiam inductam per ebrietatem ⁊ priuationem vſus rationis qua priuatur homo omni bono opere et facilis efficitur ad multa grauia peccata et hoc modo intelligit Criſoſtomus.

Ad quartam reſpondeo ſecundum altiſſio. ꝙ ſobrietas accipitur dupliciter. Vnomodo pro omnimoda abſtinentia a cibo et potu et ſic negatur maior et conceditur minor. Secūdo modo accipctur pro abſtinentia a cibo et potu quando quomodo et vbi quis tenetur abſtinere et hoc modo conceditur maior ⁊ negatur minor ſtat eniꝫ aliquem incurrere ebrietatem ex potu vini et tamen non perdere ſobrietatem qa tunc non tenetur abſtinere ſed in hac ſolutione non conſentirent illi qui dicerent ꝙ qui peccāt venialiter faciunt aliquid quod tenentur nō facere aut obmittunt aliquid quod facere tenenť non quidem de neceſſitate ſalutis ſed ſub obligatione alicuius pene temporalis quomodo dicendo omnes iſte ſūt falſe quicquid corrumpit ſobrietatem eſt peccatuꝫ mortale quicquid eſt contrarium virtuti eſt peccatum mortale et cū dicitur quicquid eſt contrariū iuſticie eſt peccatum mortale ergo quicquid eſt contrariū ſobrietati et cetera nego antecedens et conſequētiam antecedens quidem quia ſunt aliqua opa iuſticie ad que quis non obligatur de neceſſitate ſalutis ſicut religioſus non obligatur ad omnes conſtitutiones ſue regule de neceſſitate ſalutis et tamen obmittendo facit iniuſtitiam legalem ita diceretur de operibus pietatis quorꝫ multa ſūt opa ſuperrogationis conſequentia etiam ſimiliter negatur ex eo ꝙ ſi quis ad ōnia opera iuſticie de neceſſitate ſaluti obligetur nō oportet ꝓpter hoc ꝙ de neceſſitate ſalutis obligetur ſemper ad opera ſobrietatis. Ad quitam nego antecedens de delectatione que eſt citra conſenſum nulla enim delectatio vt dicit altiſſiodorenſ eſt moroſa citra conſenſum quoniam ſola circunſtantia temporis non poteſt facē de veniali mortale. Ad ſextam nego antecedens et conſequentiam. Antecedens quidā qa vt dictū eſt ſupra ſunt multi conſenſus in motū luxurie qui non ſunt culpe mortales vt patꝫ inť coniugatos coñaꝫ vero quia non ita cadit ſub ꝓhibitione conſenſus in motum gule illicitum ſicut in motum luxurie illicitū. Ad ſeptimaꝫ dico ꝙ ſi per aſſiduitatem intelligatur preciſa frequentatio actuum tunc ebrietas ex aſſiduitate ſola nō fit mortalis ſed per aſſiduitatem fit vt quod amatur prius citra deum iam ametur non citra deum ideo per aſſiduitatem fit de veniali mortale qa alia et alia eſt volitio cui reſpondet prima ebrietas ⁊ cui reſpondet decima aut viceſima poſt aſſiduitatem genita ꝙ ſi velis volitiones eſſe pares tunc ſi prima non eſt mortalis nec centeſima: neq̄ ſufficit mihi maioritas delectationis ſecundum gradus eiuſdem racionis ſed exigitur maioritas alterius ſpeciei ⁊ grauitatis. Et ad probationem dico ꝙ maior ſciencia ceteris paribus magis aggrauat ſꝫ nō vbi ceťis ipib⁹. Ad octauā nego aīs cū Altiſ. nā vt dicit g cognoſcit ſuā ꝓpť ſolam delcātionē

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

quam tamē nō eſſet cognitꝰ niſi eſſet ſua non peccat mortalit̄ ſed venialiter tantuꝫ ꝗa delcāt̄ ī ea cit̄ deū nc̄ (vt dicit) dr̄ vehemēs amator vxoꝛ niſi delectet̄ ī ea plꝰ q̄ ī deo. Ad nonā ꝯcedo prrmam partem antecedentis et ſecundam et nego conſequentiam ſed argumentum tantum procedit de ea que ex ſe eſſet mortalis a qua tamen excuſaretur per ignorantiam aliquam dicimus autem aliquā eſſe que non eſt ex ſe mortalis. ꝙ ſi de ea que ex ſe eſt mortalis adhuc ñ cōcludit ratio pico eni ꝙ ignorātia ſiue vicibilis ſiue īuicibil' facit vt m̄ſte ēcūſtātie ñ ſit obiecta actus interioris que eſſet obiecta actus interioris ſi haberetur perfecta cognitio quare actꝰ exterior tempore ignorantie alteri volitioni et actui interiori reſpondet et alteri tempore cognitionis vt cognoſcens non ſuam quam credit ēe ſuam non habet alienam pro obiecto quam tamen haberet ſi non erraret nec puto ꝙ talis peccet mortaliter peccato ſcilicet qȯ talis actualit̄ imputatur ad penam eternam ſi ignorantia eiꝰ nec ſit craſſa nec affectata q̄uis tamen ignorātia eius ſit vincibilis et multum faciliter dico g̊ ꝙ ſe inebrians non culpabilit̄ mortaliter interdum cognoſcit ꝙ ad potum tanti vini inebriat̄ aliquando non et hoc aliquando vincibiliter ꝑtunc aliquando inuincibiliter: inuincibiliter q̄dem ſecundum cognitionem licet non inuincibiliter ſecundum operationē quia multi ſancti patres per operationes ſobrietatis comedēdo citra ſufficiētiaꝫ hanc ignorantiam vincunt et ſuperant quia tamen concupiſcentia et delectatio in potu eſt citra deum ideo non eſt mortalis. Ad decimam negatur antecedēs. Et ad ꝓbationem reſponſum eſt alibi et nunc adhuc poteſt dici ꝙ ſicut medicina et maxime conſeruatiua ſanitatis ſumitur quando morbꝰ nō ineſt non quidam ad expellendum morbum qui ineſt / ſed ad impediendum ne inſit ita et alimenta ſumi poſſunt non ad tollendum famen que ineſt aut etiam ſitim ſed ad inpediendum ne inſit. Conceſſis tamen maiore et minore nō poteſt ex hiis cōcludi quotiēs ſumūt̄ alimēta cum neceſſitas non requirit peccent mortaliter ꝙ ſunt quedam deſideria cūre carnis citra deum et illa non ꝓhibentur ſub pena peccati mortalis: alia ſunt ſup̄ deum: ⁊ illa prohibentur ſub pena peccati mortalis eodem modo ad confirmationem. Ad vndecimam dico ꝙ Auguſ. non vocat in illo loco animam infelicem et miſeram miſeria mortalis culpe ſed miſeria q̄ eſt ſīfirmitas et fragilitas ignorantie. dicitur enī infelix non quia tunc mortaliter peccet ſed ꝗa iignorat quod tunc ſibi cognoſcere multum expediret. Ad confirmationem negatur ꝑma pars antecedentis et dico ꝙ ſi ita eſſet ꝙ peccaret tunc ſiue ceſſaret ſiue non ſe diſcrimini mortalis peccati exponeret. Nam ſi non ſatiſfaceret neceſſitati peccaret per inſenſibilitatem Si autem ſatiſfaceret voluptati tunc etiā peccaret ſecundum opinionem illam. Et ideo dico ꝙ cum quis inter duo mala ſic agit̄ vt probabiliter dubitet ꝙ agendo incidit in vnum: non agendo incidit in aliud et ignorantia non ſit craſſa vel affectata. vtrum ius facienda non peccat mortaliter. Dico preterea ꝙ ille qui incurrit ebrietatē non hoc modo dubitat ſed probabiliter iudicat ꝙ continuando potum ebrietatem incurret ꝗa tamen diligit vinum citra deū vt dictum eſt aut nō ita diligit vt ipſum caritati preferat idcirco non dicitur peccare mortaliter. Aliter ſoluit altiſſiodorēſis dicens ꝙ non ſequitur iſte tenetur reprimere motum delectationis anteq̄ ſit morlis et non reprimit g̊ omittit quia vt dicit in nl̄lo inſtanti determinato tenetur reprimere vt feratur determinatio ad hoc verbū reprimē ſed de hoc patebit cum agetur de omiſſione videt̄ tamen ꝙ per hoc non ſoluitur difficultas quia q̄uis conſequentia illa non ſit bona. iſta tamē videtur bona poſt inebriationem iſte tenebat̄ reprimere: et non repreſſit ergo omiſit.

De ebrietate.

q Veritur ſecundo Vtrum ebrietas ſit g̃uiſſimum omnium peccatorum. Arguitur ꝙ ſic quia eſt maxime amica demoni ergo eſt omnium peccatorum grauiſſimum

In oppoſitum arguitur quia ebrietas eſt vicium carnale ergo non eſt maximū. Conſequētia tenet quia vicia ſpiritualia ſecundum Gregorium grauiora ſunt carnalibus. Notandū ꝙ aliquod vicium dicitur alio grauius multipliciter. Vno modo grauitate culpe. Secundo modo grauitate extenſionis ⁊ coītatis quia ſcꝫ ī pluribꝰ reperit̄ Tercio° g̃uitate īclinatōnis naŧal ꝗa ſcꝫ hoīes naturalit̄ maxīe ad ipſū inclinantur. Quarto modo grauitate ſeq̄le quia

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſcilicet plnra et deteriora regulariter ex ipſo ſequuntur q̃ ex aliis. Prima cōcluſio ebrietas non eſt grauiſſimum peccatum grauitate intētionis patet per racionem poſt oppoſitum factā et probata eſt concluſio ſimilis ſupra de gula ⁊ de luxuria. Secunda concluſio ebrietas non eſt grauiſſimum peccatum grauitate extenſionis patet quia qui inebriantur pauci ſūt in cōpatione eorum qui non inebriantur. Tum ſecūdo quia crapula eſt mlͭo cōmunior quā ebetas immo et luxuria et multa alia peccata. Tercia cōcl̄o ebrietas non eſt grauiſſimum peccatum g̃uitate inclinationis natural̄ ptȝ qa crapula hocº ē g̃uius et ſimilit̄ luxuria immo pauci ſunt quos natura ad ebrietaiem inclinat per cōperationem ad alios. Quarta concluſio licet ebrietas non ſit grauiſſimum peccatum grauitate ſequele eſt tamen hac grauitate multum g̃ue. Prima pars patet quia ſuperbia ex q̃ omnia vicia oriuntur eſt hac grauitate peccatum granius. Tum ſecundo quia in ebrio non eſt tā efficaxvolitio nec tam efficaciter imperatia executionis nec taȝ efficax executio malicie ſicut in ſuperbo aut in eo in quo per intemperātiam gradum peruertitur ratio. Secunda pars probatur primo quia ebrietas eſt carnalis cōcupiſcentie excitatiua qđ patet tū per illud ieronimi venter mero eſtuans facile diſpumat in libidinem. Tum per illud ephe. quintoNolite inebriarivino in quo eſt luxuria. Tum per illud prouerbiorum. xx. luxurioſa res eſt vinum. Tum quia in huius rei figuram noe inebriatꝰ nudauit femora. Tum per illud prouerbiorum octauo venite inebriemurvberrimis et fruamur cupitis amplexibus. Tum per Senecam libro de ira de vino loquens et platonem allegans ex lī (inquit)faciliter periclitatur caſtitas. Tnm per illud Ieronimi ad fabiolamvirginem O filia ſi apoſtolus caſtigauit corpus ſuum et in ſeruitutem redegit ne cum aliis predicaſſet reprobꝰ efficeretur quomodo iuuencula adhuc in feruore iuuentutis poſita dapibus etvino plena de caſtitate erit ſecura. Tum quia in lege de conſecratione naȝareorum precepit dominus ꝙ a vino et ab omniꝙ inebriari poteſt ſe debeant abſtinerevt ſcȝvitatis luxurie ſordibus que exceſſiuumvini potum ſequuntur puriꝰcoram deo ſtare poſſent qđ ſeruauitIohannes baptiſta luce. i. dicente angelo de ipſovinum et ciceram non bibet. Secundo ebrietas eſt humane pacis perturbatiua. Nam vinum exceſſiue potatum excitat iras/odio concitat/ ſeminat diſcordias/iniquicia prorumpit/et per ebrietatem omnia aguntur que pacem et concordiam hominū perturbant. Et ideo pronerbiorū. xx. luxurioſa res eſtvinū ⁊ tumultuoſa ebrietas quicunqꝫ hiis delectatur non erit ſapiens. Tercio ebrietas in omnem motum et paſſionem ad quā homo aut ex cōplexioē aut ex conſuetudiē aut cā ex alia inclinatur laxat habenas quia per eam tollitur et auffertur gubernaculumEt quaſi recinaculū ommium harum paſſionnm ſcilicet vſus rationis. Qnarto ebrietas auffert ab homine rationis vſum per quam ablationem priuatur homovi regitiua qua invirtutis opera excitetur ⁊ dirigatur Et contra malos paſſionum motꝰ decertet per quam etiam multis cognitionibus ꝓuatur que et ad agenda bona et ad mala cauēda neceſſarie ſunt. Quinto ebrietas hominē precipitat in omnem imprudentiam quia tollitvſum rationis ſine quo nullum eſt prudentie opus inde noe inebriatꝰ femora nudauit. Et oloſernes inebriatus capite truncatus eſt nec cauit tendicula que aduerſꝰ eum parabat iudich inde fit vt neſciamus diſcernere inter tacenda et dicenda et frequenter contra nos ⁊ contra amicos noſtros multa dicimus que nunq̃ alias fuiſſemus dicturi ſecreta pandimus ⁊ aperimꝰ in perniciem noſtram et noſtrorū. Sexto eb̄etas ita hominemvincitvt eumviribꝰ tam anime quam corporis deſtituat. Et ideo alexādro cum multa regnaviciſſet et circa vinum intemperatus eſſet dictū eſt O alexander qui omnia regnaviciſti a ſolovinovinceris. Et puerbioruȝ xxiii. dicitur eris ſicut dormiens in medio mari et quaſi ſopitus gubernator amiſſo clauo Et dicesverberauerunt me et non dolui. traxerūt me et non ſenſi quando euigilabo et rurſum vina repenam. Septimo dehoneſtatvitam hominis et omnem dignitatem eius deturpat et nihil ſit tam exprobrabile ſicut ebrietas ita ꝙ ex nulla dignitate tantum honoris quis conſequitur:qnantum ex ebrietate et maxime aſſueta ſuſcipit dedecorꝰ. Octauo debilitat corpꝰ et ſenectutē hominis dedecorat non quidē tantum quia turpis ſit ſenibus ebrietas ſed qa per eā fitvt hō citius ſeneſcat debilitatisviribus et cum ſeneſcit minus roboris minus ſenſuū qu dentie ⁊ intelligentie habeat. Nono inducit ſolicitudinem miſerabilem corporalem penaꝫ diſſolutionem animi diuinoruꝫ obliuionē captiuitatem ſtoliditatem hebetudinem egeſtateꝫ ſolicitudinem quidam invino querendo et ī excitando ac irritando appetitum vini corporalē penam in cruditate et eſtuatione corporis et ī aliis ſordibus turpibus et inhoneſtis diſſolutōnem animi in letitiis ineptis et in coreis cantibus et aliis rebus laſciuia plenis diuinorū obliuioneꝫ cum cult⁹ diuin⁹ ꝑ hanc negligaꝷ captiuitateꝫ ex eo ꝙ impotens fit eb⁹ r̄ſiſtē aduerſariis et ideo faciliter ab hiis captiuatur et vincitur ſtoliditatē ꝓpter carētiā cōcluſionis hebetudinē ꝓpt̄ īdiſpōnē ꝯ̄riā ad cōcluſionē ⁊ cōſiderationē rerū egeſtatem ꝓpt̄ bona cauſa ebꝛetatis conſumpta Et propter hec yſa. quinto dr̄ ve qui conſurgitis mane ad ebrietatem ſectandam et potandum vſꝗ; ad veſperam vt vino eſtuetis cithara/et lira/et timpanū/et tibia/et vinū in conuiuiis veſtris et opus dn̄i nō reſpicitꝭ nec opera manuū eius conſideratis et ſeqtur ꝓptea deiectus eſt populus meus captiuus qa non habuit ſcientiam ⁊ nobiles eius interierunt fame Et multitudo eius ſiti exaruit. Sup̄dictoꝝ autē malorum quedam ſūt in deū quedā in ꝓximuꝫ et quedā in ſe ipſum. Ebrietas autem quorūdā ē immediata cauſa alioꝝ autē mediata. Quinta concluſio ebrietati tam naturali neceſſitate quam ex humana lege magna pena tribuitur. Patet p̄mū qa ebrietati neceſſitate naꝷali tribuitur ōnis pena que eā naturaliter conſeq ſolet ſed ita ē ꝙ multe et graues pene eam naturaliter conſequūꝷ ſcꝫ debilitas virium/diminutio ſenſuū/tormentū q̂ddā corpis/inmundicies hebetudo/p̄uatio/vſus rationis et multa alia q̄ dicta ſūt. De iure humano patet quia vt habeꝷ ter. quin. diſti. c°. ep̄us. epiſcop⁹ preſbiter et dyaconus deſeruientes ebrietati qui āmoniti non deſiſtunt deponendi ſunt ſubdyaconus autē lector et alii et ſimiliter laici cōmunione priuantur ſed hec pena iuris non eſt niſi contra deſeruientes ebrietati ⁊ aſſuetos perſeuerantes in ea et non pro qualibet ebrietate infligenda eſt habet etiam de iure hūmano conſuetudinali ortū habente in hac parte ex iure naturali penā exprobrationis et vituperii. Nec placet mihi opinio quorundam aſſignantiuꝫ ebrietati alias penas ex iure diuino puta ſeruitutem ad hoc autem inducunt auctoritatem Ambroſii in quodam ſermone ita dicentis In principio generis humani ignorabatur vinum Primus noe vineam plantauit/dedit naturam/ignorauit pomā Itaꝗ; vinum nec ſuo pepercit auctori ſed ebrietas illius nobis ſuadꝫ ſobrietatem ſemel inebꝛtus eſt noe at vbi malum ebrietatꝭ agnouit immentum ſuum id eſt corpus ad remedium contemperauit non effudit ad vicium. antequam vinum inueneretur manebat omnibus in concuſſa libertas neſciebat homo a conſorte naꝷe ſue obſequia ſeruitutis exigere non eſſet hodie ſeruitus ſi ebrietas non fuiſſet manebat omnibus in concuſſa libertas obrepſerat quedam ſuperne prelationis inuidia manebat tamen adhuc paterna reuerentia leſa eſt pietas cum irrideretur ebrietas addit ꝙ in loth ebrietas fuit origō inceſtus cum ſcilicet cauſa inceſtus a filiabus ſuis loth inebriatus eſt ſed ſalua reuerentia iſtorum ſeruitus non fuit pena ebrietatis ſed irreuerentie neꝗ; maledictum ſeruitutis incurrerunt filii noe ex ebrietate noe tāquam ex cauſa demeritoria quia illa ebrietas noe non fuit culpabilis cum eſſet ipſi noe ignorantia ꝓ tunc immercibilis; cum per ſolam experientiam vinci poſſet ſed incurrerunt ſeruitutem propter irreuerentie et irriſionis malum non proceſſit g° hec ſeruitus ex ebrietate tanquam ex cauſa demeritoria quia tūc maxime fuiſſet puniendus noe licet bene tāquam ex cauſa occaſionali qa ebrietas patris preſtitit filiis occaſionem irriſionis. Et hāc ſolutiouem dat ſanctus Thomas queſtione de ebrietate articulo tercio in reſpōſionem ad tercium ita dicens. Seruitus eſt conſecut⁹ ex eb̄tate occaſionalit̄ in quantuꝫ cham maledictionem ſeruitutis in ſua poſteritate accepit propter hoc ꝙ irriſit patrem inebriatum non autem ſeruitus fuit directe in penam ebrietatis. Sexta concluſio loth ebrietas fuit culpabilis. Hec concluſio poſita eſt ſecundum intētionem Auguſtini qui contra fauſtuꝫ oſtendit nullam cauſam rationabilem fuiſſe propt̄ quā loth factus ſit ebrius pro qua concluſione deducenda ſentit Auguſtinus loth non fuiſſe inebriatū ex eo ꝙ filie ſue aliqua arte ſophiſtica paucis poculis eum inebriauerint. Tum primo qa non eſt veriſimile ꝙ ſcriptura ſacra hoc tacuiſſet. Tum ſecundo quia non eſt veriſimile ꝙ deus ſineret hoc modo ſeruum ſuum decipi ſine aliquo vicio volūtatꝭ ſue ſed fuit ſecundū eū inebriatus loth per hoc ꝙ filie ſue crebro ſibi vina miſcebāt aut ſibi vina nō mixta crebro porrigebant et ſimulādo ſe tm̄ bibere ac arte aliq̄ agēdo ne tantū biberent eum ad crebro bibenduꝫ inuitabāt qđ loth libentius facē videbaẗ vt cōſolationem aliquā filiabus ſuis triſtibus afferret Sed vt dicit Auguſ. hec cā nō fuit rationabilis quia non oportuit ipſū conſentire filiabus ſuis ad exceſſiuū potum excitantibus nec ꝑ exceſſiuū potum tēptare eis conſolationem afferre ꝙ ſi ꝗs diceret filias loth aliꝗd inebrians in vinū patris miſcuiſſe quo eum paucis poculis inebriarent poſſet ebrietatem loth ab omni culpa excuſare. Et ad rationes Auguſ. reſpondere ꝙ non omnes geſtorum circumſtantias ſcriptura ſemꝑ explicat yº eq̄ faciliter diceretur ꝙ ſi filie loth eum inebriaſſent crebro pocula porrigēdo non ē veriſſimile ꝙ ſcriptura ſacra hoc tacuiſſꝫ

Ad aliam eius rationem reſpōdeẗ dupliciter Vno modo ꝙ deus frequenẗ relinꝗd hoīem cauſis naturalibꝰ ⁊ volūtariis per quas ſine vicio voluntatis nōnūq̄ decipiẗ vt patet per mltas hiſtorias diceretur. Secūdo ꝙ forte ſint in eo īordinata affectio cōplacendi filiabꝰ ſuis ꝓpt quam īordinatam affectionē ſimulatio filiaꝝ q̄ ſe tantundem bibē ſimulabant occultata eſt in hoc enī hꝫ Auguſ. confiteari loth fuiſſe deceptū et hmōi deceptionē nō poteſt reducere niſi in īordinatam affectionē patris q̄ filiabus ſuis cōplacere voluit. Et ſi queras quod eſt textui ſacre ſcripture cōformius. Quarto ꝙ ex forma loquendi textus videtur innui ꝙ fuit inebriatus non ꝑ freq̄tem et exceſſiuam reiẗationē potationum nē ꝑ cōmiſcionem alicuius inebriāẗ ſed per ſimplicem hauſtum vini quia q̄uis primo dixerit maior ad mīorē veni inebriemꝰ cū vino poſtea tamen ſecundo eadē ad eādē dicit demus ei bibere vinū nec aliud in ſcriptura expreſſum inuenitur ac ſi temꝑe illo eſſet tāta vis vino vt vinū ſimpliciter potatū īebriaret aut ꝙ ipſi loth fuiſſet tanta debilitas ex complexione ſua in reſiſtēdo vino ꝙ conſuetus ſit ad ꝓuū poculum inebriari aut quia ſciebant ipſū amaſſe vinū et ebrietati aſſuetum Certū eſt autē hanc inebriationē loth ab auguſ. origine ieronimo ⁊ pene omnibꝰ ſibi tribui culpe ⁊ origenes magis excuſat filiaꝝ inceſtū quam ebrietatē loth beatus autem Thomas loꝗtur dubie de ebrietatis eius culpabilitate ar. x. cū ait loquēs de ebrietate ſine culpa ebrii ſubſecuta ſic forte accidit de loth quia tn̄ multis hoc nō videẗ multū ꝓbabile īō varii varios modos excogitant huiꝰ inebriationis alii dicendo aliquid inebriationuꝫ vino ꝯmixtū. Alii eū fuiſſe ad frequentē potationē a filiabus ſuis quas conſolari volebat inuitatū poteſt etiaꝫ dici ꝙ potum vini ſolebat loth tēperare aq̄ filie autem in vaſe aq̄rio vinū album poſuerunt vt vinum maneret nō tēperatuꝫ ꝙ loth credebat eſſe aqua ſufficienter temperatū ad cuius conſiderationē dolor loth de ꝑditione vxoris et conflag̃tōne ciuitatū nō ſinebat eū conuerti p̄mus modus et tercia idem vicii habere videntur. Secūdꝰ vr̄ excuſare inebriationē eius totaliter a culpa ⁊ ſimiliter quartꝰ ad huc tn̄ magis ſecundꝰ q̄ quartꝰ et ideo de culpa ebētatis loth. Secundum diūſitatem cauſe diuerſa dicere hn̄t auctores. Vtrum autem eius inceſtus fuerit culpandus in ſequenti concluſione dicetur. Contra primam concluſionē arguiẗ p̄mo ſic omne peccatū bonū rationis excludit g̃ ꝗdꝗd maxiē bonū rōnis excludit illud ē g̃uiſſimū peccatū: ſꝫ ebrietas maxiē bonū rōnis excludit g̃ ebrietas eſt g̃uiſſimū peccatum g̃uitate culpe. Scđo ebrietas ē maxiē punita g̃ eſt culpa g̃uiſſima. Añs patet ꝗa eſt punita pena ſeruitutis ꝗa ſcđm Ambro. non eſſet ſeruitus ſi non fuiſſet ebrietas. Ad p̄mam rñdet beatꝰ Thomas ꝙ bonum rōnis impeditur dupliciter

Vno modo ꝑ illud ꝙ ē ꝯriū rationi ſicut cū bona virtutū tolluntur ꝑ ea que virtuti cōtrariāẗur. Alioº ꝑ illud ꝙ auffert vſū rōis vſꝰ eiꝫ rōnis q̄ tolliẗ ꝑ ebrietatē poteſt eſſe bonꝰ et malꝰ ſꝫ oꝑa virtutū q̄ tollūtur ꝑ oꝑa contraria ſemꝑ ſunt bona. Hec ſolutio nō ſatiſfacit qđ ꝓbaẗ ōne peccatū bonū rationis ꝑ illđ qđ ē cōtrarium rōni excludit g̃ ꝙ maxime hocº excludit bonum rationis ē maximū peccatum ſed ebrietas culpabilis de q̄ loquitur excludit bonū rationis ꝑ illud ꝙ eſt contrariū rationi ꝗa ꝑ potationē culpabilem et hoc maxiē facit ꝗa totaliter abicit vſum rōnis g̃ ebrietas eſt g̃uiſſimū peccatum. Poteſt tamē ad hanc rōnem reſponderi concedēdo añs et negando conſeq̄ntiā ibi enim ſunt duo ſcꝫ excludere bonum rationis ⁊ excludere ipſū ꝑ aliqđ contrariū rōni non debet g̃ ex illo antecedēte inferri g̃ ꝗdq̄t maxime excludit bonū rōnis ē maximū peccatū ſꝫ debet inferri cōcluſio omne excludens bonum rōnis ꝑ illud ꝗa ē maxime contrarium rōni maximū eſt peccatū licet g̃ ebētas etiā culpabił maxime excludat bonum rationis non tn̄ excludit ipſum per aliquid maxime contrarium rōni. Vtrū autē ſit ꝓparatio peccati excludere bonū rationis ē queſtio ſꝫ h̃ de alias quo ſuppoſito ad intellectū tamē ad quem debet ītelligi ſufficiat p̄dicta ſolutio. Ad ſecundā negatur antecedēs ⁊ ad ꝓbationē negat᷑ aſſumptū ſicut ſupra dictum eſt

q Veritur vtrn u peccata tēpore ebrietatis cōmiſſa ebrio ad culpam imputāda ſint? Arguitur ꝙ nō quia fiunt ꝑ igōrantiam g̊ totaliter excuſant᷑ a culpa In oppoſitū eſt illud ariſ. tercio ethicorum ebriis debentur duplices īcrepatiōes Circa materiā iſtā ſunt varie opiniōes opinio tho. ꝯſiſtit in tribus ꝓpoſitionibus prima ē q̄ ebrietas cauſata vel cāſatur ratiōe defectus ꝯſequentis in quo ligatur vſus rōnis habet excuſare peccatū ꝓbat᷑ quia īuolūtariū ꝑ ignorantiā Scd̾a ebrietas ex actu nō culpabili ſnbſecuta nō totaliter excuſat peccatū a culpa ſicut forte cōtingit de loth Tercia ebrietas ex actu culpabili ſubſecuta nō totalit̾ excuſat a peccato qȯ ꝓbat quia licꝫ actus ſeq̄ns nō ſit in ſe volūtarius eſt tamē volūtariꝰ ī actu illo p̄cedēte ex quo ſubſecuta ē ebrietas. Opīo vero ade ⁊ multorum aliorū et ſignant̾ doctorū iuris eſt ꝙ actus ebrii deordinatꝰ nō eſt ad penā imputādꝰ. Notandū ꝙ vt dicit tho. ebriorū quidā ſūt ebrii ꝑ actū ſuū culpabilē alii ſine actu ſuo culpabili. Notandū p̄terea ꝙ ebrii in ebrietate licēt multa ignorēt multa cū hoc etiā cognoſcunt et diſcernūt diſcernūt enī int̾ patrē et filiū vxorē et alienā amicū et inimicū licet quādoq̧ etiā tanta ſit vis ebrietatis vt inter hec diſcernere neſciāt hoc eſt verū ꝙ ebriꝰ nō incurrit eegulariter ignorātiā oīm ſicut facit dormiēs qui vi ſōpni inter nulla diſcernit. Notādum etiā ꝙ in ebriis tēpore ebrietatis ſunt motꝰ vehemētes paſſionū q̄litatū ꝯſuetudinū et habituū tam bonoꝝ q̄ maloꝝ qui motus aliq̄n iuuāt᷑ per cauſā inebriātem aliq̄n v̓o īpediūtur qualitates enī corꝑales īpetū faciūt ad diuerſos actꝰ appetitus ſēſitiui iō q̄n huiꝰmoī q̄litates cōformit̾ mouēt ad habitꝰ vel alias q̄litates p̄exiſtētes adiuuāt q̄n ꝯ̄rio mō impediūt Sit. Pria ꝯcluſio aliq̄ peccata ebriorū q̄ ſine culpa ſua ebrietatē incurrūt ſūt eis īputabilia ad peccatū ꝓbatur cōcl̾o ſūt aliq̄ que ebrii ſine culpa ſua inebriti nec ꝑ ignorātiam nec ignorantes faciūt ignorātia quidē q̄ ſit circa actū ſuum aut circa aliquā circūſtātiam eius ſed p̄ciſe faciūt ex motu paſſionis īſurgētis g̊ e peccatō taliū eſt ad penā imputabile añs ꝓbo de aſſueto ire ad lupanar et ibi fornicari qui factus ebriꝰ ſtati apꝓhēſo lupanari mouet᷑ ſcd̾m motū libidinoſe paſſiōis talis enī ſcit hanc eſſe meretricē et nō eē ſuam nec ignorat aliquid eorū q̄ ſufficiūt ad reddendū actū culpabilē Idē poſſꝫ argui de eo qui aſſuetꝰ verberare ꝓpter leue verbū fratrem vl̾ amicū cognitū eſſe talem ꝑcuteret. Scd̾o nullꝰ ꝓpter ebrietatē aut ignorantiā ex ebrietate ꝯſecutā excuſat᷑ a culpa quā etiā remota ignorantia et ceteris aliis poſitis ipē eſſꝫ facturꝰ ſꝫ aliqua ſūt peccata in ebrietate cōmiſſa que ebriꝰ ſine culpa ſua remota ebrietate eſſꝫ facturꝰ vt patꝫ ī caſibus p̄dictis g̊ talia ſūt ad penam īputabilia Tercio ōne illud peccatum ē ebrio īputabile ⁊ ab eo volūtarie factū cuiꝰ remota ebrietate non ſolū non penitet eū ſed etiā gaudet ipē feciſſe ſꝫ aliqua ſūt talia peccata cōmiſſa ab eo qui ebrietatē ſine culpa ſua incurrit igit᷑ tali ebrio aliq̄ peccata ſūt īputabilia. Secūda cōcluſio ebrio ex culpa ſua ſūt aliqua peccata tēpore ebrietatꝭ facta īputabilia iſta cōcl̾o ptꝫ ex precedenti q̄a aliq̄ peccata ſūt īputabilia ebrio ſīn culpa g̊ mlto magis cōſimilia ſūt īputabilia ebrio ex culpa ſua. Tercia cōcl̾o ebrio ſine culpa aliqua peccata nō ſūt īputabilia ꝓbatur quia ebrius ꝑ ebrietatē īcurrit ignorātiā aut errorē circa aliqua qua ignorātia poſita facit actū ꝓhibitum ⁊ qua remota nō facēt g̊ cū ipē nō ſit cauſa huius ignorātie vel erroris ſequit᷑ ꝙ actꝰ ſequēs nō ē ſibi ad penā īputādus añs patet exēplo lōth de quo ē veriſil̾e ꝙ ſi ipē tc ꝯſideraſſꝫ ſe carere vxore et eam que ſecū accubabat fuiſſe ſibi filiam ipſe nō exercuiſſꝫ opus libidioſū ſed ſe ab ea ꝯtinuiſſꝫ Similit̾ ꝑ ebrietatē int̾dū ſit vt ebriꝰ et maxīe nocte nō diſcernet int̾ ſuam et nō ſuam ideo ſi nō ſua ſubiceret ſe ad locū nō ſue non videtur ꝙ peccatum illud ſibi īputādū eſſꝫ ad penā eodē mō arguit᷑ de ebrio qui occidit patrē credens occidē hoſtem quia credit ꝙ ſit hoſtis Scd̾o pono ebriū aliquē qui extra ebrietatē fuit frequēter temptatꝰ de fornicatōe cū aliq̄ muliere quā tēptatiōem ſēper vicerit et ſupauerit tādē illa arte aliq̄ īebriet eū ſine tñ culpa ipſiꝰ ī ebriati quo facto nitatur illa inducere in ꝯcubitū cōſtat ꝙ ipſe nō erit tam potēs reſiſtere tēptationi q̄ potēs erat ante inebriationē pono g̊ ꝙ ſuccūbat tēptationi et fornicetur cū iſta tunc ſic iſte p̄ciſe ꝑ impotētiā quā incurrit ex ebrietate ſuccūbit tēpatōni ita ꝙ alias nō ſuccubuiſſet vt ſuppono ſꝫ iſtam impotētiā reſiſtēdi paſſioni reprimēdi eā nō incurrit ex culpa ſua quia īcurrit eā ex ebetatei quā ꝑ caſū ſīn culpa ſua ē inductꝰ g̊ talis nō peccat peccato ſibi ad penā ignorantiã opari ſed ꝓpter aliquid eorum que dc̄a ſũt. Ex ſup̄ dict̄ apparꝫ q̄ mala opa i ebrietate facta ſint ĩputabilia ⁊ q̄ nõ. Rõ terciaq̄ eſt dei gr̃atia ex neggligẽtia cauſata et operibus malis factis ab ignorãtibꝰ tali ignorãtia multã mihi fidẽ facit. Pro cuiꝰ maiori declaratõne volo ꝙ ſit aliquis qui ꝑ negligentiam ſuã ignoret fornicatõem eſſe peccatũ mortale alius hoc ignoret pro nũc ꝑ ebrietatem culpabilẽ ⁊ vterq̧ fornicetur ita tñ ꝙ ſi ſciret nõ fornicaret̃ cõſtat ꝙ fornicatio primi eſt peccatũ mortale alicuiꝰ certe grauitatis et cum ſcd̄s nihil penitꝰ habeat alleuiãs vel excuſans quod nõ habeat primꝰ et vt ſuppono cetera ſunt paria videtur ꝙ ſcd̄s fornicãdo peccat inputabilit̃ ſicut primꝰ eodem mõ poteſt argui de duobus qui tẽpore obſidionis cuſtodiũt muros ciuitatis quorũ vnꝰ ig̊rat vocẽ noct̄ ꝑ negligẽtiã ⁊ aliꝰ ꝑ ebr̃etatẽ culpabilẽ ↄſtat ꝙ pari pena affligendi ſunt. Quita ↄcluſio ebrietas ĩputabilis alñ nõ ſolũ nõ excuſat peccatũ nec in toto nec in parte immo etiã aliqñ auget inputabilitatẽ eius Pro iſta concluſione ſuppono ꝙ actus ext̃ior nõ habꝫ ex ſe ꝓpriam bonitatem aut maliciã: ſed tantũ rõe actus int̃ioris ita ꝙ actus exterior eſt tantum ĩputabilis q̄tuꝫ imutabilis eſt actꝰ int̃ior ĩpatiuꝰ eius pono ergo caſũ qui faciliter cõtigere poteſt ꝙ ebrius extra ebrbrietatẽ cõſuetudinẽ habuerit ↄmiſcẽdo cũ q̄dã ſoluta que a paucis diebus matrimonio copulata eſt etiã eo ſciente ⁊ a quo tpe refugit cũ ea cõmiſceri quia ſemper fugere voluit adulteriũ tunc fiat ebrius et videat eam in loco in quo conſueuit cõmiſceri, cum ea et ꝑ ebrietatem ignoret vel nõ recordet̃ eã eſſe cõiugatã ſꝫ potiꝰ credat eam eſſe ſolutam ⁊ ſm conſuetudinem eius velit fornicari cum ea ĩmo etiam volo ꝙ tunc ſicut poſſibile eſt habeat apud ſe actualem deteſtationẽ adulterii tũc ſic actus exterior ſeques non eſt imꝑatus niſi a volitione ſimplicis fornicationis g̊ non eſt imputabilis niſi q̄tũ ſimplex fornicatio niſi aliqđ aliud augeat ĩputabilitatẽ alias ĩ actu ext̃iori eſſꝫ ꝓpria bonitas aut malicia ſꝫ ↄſtat ꝙ actus iſte eſt magis ĩputabil̃ q̄ ſimplex fornicatio cũ de ſcõ actꝰ iſte ſit ↄmixtio cũ ligata ⁊ ↄiugatã ⁊ nihil ẽ ꝙ augeat ĩputabl̃itatẽ eiꝰ niſi c̄cũſtãtia ꝑ ignorantiã poſita in huiꝰmoi actu ext̃iore g̊ ebrietas culpabilis et ignorãtia inde ſecuta nõ mõ nõ excuſant totalit̃ aut in parte ſed etiã interdũ augent ĩputabilitatem Scd̄o aliquis actꝰ ebrii deordinatus et ĩputabilis poteſt eſſe imꝑatus a volitione bona et nõ culpabili ſed t̃lis vt cõſtat nõ habet deordinatõem et ĩputabilitatẽ ab actu int̃iori a quo ĩmediate ĩperatur g̊ habꝫ eã ab alio et nõ niſi a circũſtantia poſita mediãte ignorãtia cauſata ab ebrietate culpabili g̊ huiuſmoi ebrietas auget ĩputabilitatẽ actꝰ exterioris. Prima pars antecedẽtis ꝓbatur ⁊ gracia exẽpli volo ꝙ ebrietas loth fuerit ex culpa ſua cauſata Et ꝙ ex huius ebrietate oblitus ſit loth cõuerſionis vxoris ſue in effigiẽ ſalis et ꝙ inuenit̃ alt̃am de filiabus ſuis ꝓpe ſe iacẽtem excitãtem ipſũ ad opus libidinoſũ et crediderit ꝙ fuerit vxor ſua debitũ petẽs et ꝙ ſola redditione debiti ⁊ generãde ꝓlis voluerit ↄmixtionẽ et de facto voluntas eius eam imperauerit hec eni õnia ſunt poſſibilia et vtrũ vera ſint incertũ eſt hoc ſuppoſito cõſtat ꝙ volitio loth non fuit deordinata nec libidinoſa. Et tamẽ actus exterior fuit deordinatꝰ et imputabilis. Hec ratio nõ cõcludit et ſoluit̃ arguẽdo cõtra decimã cõcluſionẽ poſſꝫ tamẽ dici ꝙ ſm rei veritatem volitio loth fuiſſet deordinata et dictamĩ erroneo cõformis huic ſcilꝫ reddẽdũ eſt nec debituꝫ vxori petenti quia nõ erat ſibi ſecũdũ veritatẽ vxor. Hec tamẽ ſolutio nõ ſatiſfacit quia lꝫ ita ſit quia tñ poſſet dari caſus in quo eſſet alicui vxor debitũ petens et tamẽ ꝑ aliq̄ ignorantiã poneretur in oꝑe exteriori aliq̄ circũſtantia q̄ nõ fuiſſꝫ obiectũ actus int̃ioris ꝓpter quã eſſet aliq̄ deordinatio in actu exteriori quã nõ haberet ꝑ̄ciſe ex actu interiori ſꝫ haberet eã ab igõrantia culpabili. Sexta cõcluſio õnis ebrietas culpabil̃ ſic excuſat actũ malũ ꝙhmõi actꝰ nõ eſt tam imputabilis q̄ ĩputabilis eſſet ſi idẽ fieret ab eodẽ nõ ebrio ſciẽte et volẽte ipſũ ſm õnem circũſtantiã impãte et nullã aliam cauſã excuſantẽ habẽte verbi gracia dico ꝙ ſi inceſtus loth ebrii fuiſſꝫ factꝰ ab eodẽ loth nõ ebo et nullã aliã cauſã excuſantẽ habente puta nõ furioſo aut nõ decepto circa circũſtantias actꝰ ſui aut nõ alia quauis ex cauſa facto i mpotẽte ad reſiſtendũ paſſionibꝰ talis inceſtꝰ fuiſſꝫ multo g̃uiorq̄ de facto fuit ꝓbatur quia huiꝰmoi inceſtus fuiſſꝫ imꝑatus a volitõe ĩceſtuoſa et fuiſſꝫ denoĩatus ĩceſtus ab huiꝰmoi ĩceſtuoſa voluntate ita ꝙ fuiſſꝫ ꝑfectus et ↄpletus ĩceſtus ſed ĩceſtus loth nõ fuit de facto talis nec tam g̃uis vt culpãdus fuerit tanq̄ inceſtus igr̃ mior ꝑ auctoritate auguſtini cõtra fauſtum vbi expſſe auguſtinꝰ oſtendit ꝙ lꝫ factũ loth et filiarũ ſuarũ ſit reprehenſibile nõ tamẽ tantũ Auguſtinꝰ ꝗ fauſtꝰ ipſū reprehendit nec hoc factū eiꝰ vt dicit ē tāta indignatione dignū ac ſi ipſe loth ī filias ſuas nepharia libidīe exarſiſſʒ vt earū iceſtato corpē fruēt᷑ et ſtati poſt ⁊ ideo inqt pater culpandꝰ eſt nō ꝗtum inceſtus ſʒ quātū ebrietas meretur in quibꝰ verbis Aug. apparet expreſſe illud quod per hanc cōcluſionē intēdimꝰ Iſta eſt opinio origēis omelia quīta ſup gene. ita dicētis poſt hec iam refertur illa famoſiſſīa fabula ī qua dicit᷑ filias loth arte furatas cōcubitū patris in quo neſcio ſi quis poteſt excuſare loth vt eū imunē faciat a peccato nec rurſum ita eū accuſandū puto vt tam ꝗuis inceſti fieri debeat reꝰ nō eni iuenio eū īſidiatū fuiſſe aut violenter eripuiſſe pudiciciā filiarū ſʒ magis inſidias paſſim et arte circūuentuʒ et ſtatim poſt videtur mihi in parte culpabilis et ī parte exculabilis iueniri excuſari nēpe poteſt quia a ꝯcupiſcētie et voluptatis crimīe liber eſt et quia neq̄ ipſe voluiſſe arguitur nec volentibꝰ ꝯſēſiſſe ex quibus verbis apparet qđ diximꝰ ſcilʒ facta ebriorū nō eſſe tā culpabilia ꝗ culpabilia eſſēt ſi fierent ab eiſdē nō ebriis eadē opera ſm ōnē circūſtantiā ſuā imperātibꝰ propt᷑ aliā et aliam volitiōem qn̄ fiūt ꝑ ignorantiā alicuiꝰ circūſtātie que quidē circūſtantia eſſʒ obiectū volitionis quā haberet nō ebriꝰ eūdē actū ſecūdū ōnē circūſtātiam ſuam īperās et tamē ipſa non eſt obiectū actus illiꝰ intiorū quē habet ebriꝰ qui ꝑ ebrietatē talē circūſtātiā ignorat. Scđo ꝓbatur ꝯcluſio actibꝰ quos facit ebrius quia īpotēs eſt reſiſtere paſſioni aut malis habitibꝰ eū ad opꝰ malū inclinātibus non habʒ obmurmurātem ratōem quia talis ſi nō eēt ebriꝰ haberet remurmurātem rationē quā ꝯ̄ faciēdo ꝯtēpneret ebꝰ v̇o nō hʒ obmurmurātē ſed potius ꝯſopitā ⁊ ligatā rationē et ideo eā nō ꝯtempſit et ꝑ ꝯſeq̄ns peccatū nō ebrii ceteris paribꝰ eſt grauiꝰ ⁊ imputabiliꝰ. Et ſi dicas ꝙ iſta rō nō ꝯcludēt de itempantia gradu qa talis nō habʒ obmurmurātē rōem Rn̄det᷑ ꝙ aliqs caret remurmurāte rōe duplicit᷑ vnoº ꝓpter deꝑuatōeʒ rōis ꝑ ꝯſuetudinē peccādi in ductā ſcđo mō ꝓpter ligatōeʒ ſēſuū ⁊ organorū miſterialit᷑ ad opꝰ rōiſ deſuiētiū p̓mū repitur ī intēperato ſcđʒ in ebrio p̓mū nō ineſt niſi ex freq̄nti ꝯtemptu rationis qa ḡdū itempantie ꝑcedit ḡdus icōtinētie ſcđʒ vero bene ineſt ſine ꝯtemptu rōnis aut ſaltē ſine frequētatōne actuū ꝯtēptiuorū rōnis Dico ḡ ꝙ lʒ itempatus nō habeat obmurmurātē rōeʒ habʒ tamē rōnē deꝑuatā ebrius aūt nec obmurmurātē nec deꝑuatā habʒ ſʒ cōſopitam ⁊ ligatam Ex ſupra dictis īfero ꝙ iceſtus loth cū filiabus ſuis nō fuit multū culpabilis nec ex ꝑte patris nec ex te filiarū quod nō ex ꝑte patris iā ꝓbatū eſt ſed ꝙ nec ex ꝑte filiarū pʒ prio auctoritate auguſtini contra fauſtū dicētis ꝙ ī illis femīs erat humanꝰ et naturalis affectꝰ qua querebāt prolem ad ꝯſeruatōem generiſ humani nec credebāt ſe poſſe alios viros quibꝰ miſcerētur iuenire ac ſi exuſtus eſſʒ illa ꝯflagītiōe orbis terrarū quia nō poterāt cognoſcē vſq̄ quā ꝑteignis ille ſeuierit ideo voluerūt ſe miſcere patri ꝗuis etiā potius debuerūt velle nūq̄ fieri matres ꝗ cū patre miſceri verūtn̄ multuʒ differt ꝙ ea cauſa vſe ſūt patre ꝗ ſi fuiſſent vſe ꝓpter cōcupiſcētiā et funeſtā voluptatē Sʒ quia ſentiebāt patrē ita aborrere ab illo opere vt nō crederēt ſe id ipleturas niſi ꝓcurarēt eius ignorātiā iebriauerūt eū et ſe ſibi neſciēti miſcuerūt idē ſentit origenes eaſdē multū excuſans omelia quīta ſup Gene. vbi facta narratione ꝙ filie ille credebāt omīa ardore illo decoquenda eſſe ſe q̄ ſolas ad reparandū mortaliū poſteritatem cum patre ſeruatas ita dicit recupandi ḡ humani generis deſiderio ſumūt atq̄ inſtaurandi ſeculi ex ſe dādū opinātur exordiū et quāuis eis grande crimen videret᷑ furari cōcubitū patris ḡuior tamē eis videbatur īpietas ſi humane vt putabāt poſteritatis ſpeciem ſeruata caſtitate delerēt. Et ſeq̄t᷑ propt᷑ hoc ḡ ꝯſilium ineūt mīore tamē arbitror culpa ſpe tamē argumētoq̄ maiore patris meſticiā vino moliūt et reſoluūt ſingule ſingl̄is ingreſſe noctibꝰ ſuſcipiūt ab ignorāte cōceptū vlt̄ nō repetūt nec requirūt et ſequitur vbi hic libidinis culpa vbi inceſti crimē arguit᷑ quomodo dabitur invicio ꝙ nō reiteratur in facto vereor proloqui ꝙ ſentio vereor inq̄ ne caſtior fuerit harū inceſtus quā pudicicia multarū iſte enim que argui videntur inceſti vt adepte ſūt ꝯceptū vltra nō accedūt ad concubitū viri vbi tamen ſatis miror quomō potuerunt paulo añ v̓gines cognouiſſe ꝙ ex illo cōcubitu ꝯceperāt ꝗquid tamē ſit vt apparʒ ex verbis recitatis origenes multū huiꝰmoi earū inceſtū ī facto tamē earū duo dubitanda referūtur vnū ꝙ credebāt maioris īpietatis eſſe delere ſpeciē humane poſteritatis quam furari cōcubitū patris in quo ſentit aug. eas fuiſſe deceptas origenes aūt tacet alterū eſt errore earū quo putabant ōnes homines illa conflagratione preter ſe et patre abſūptos eſſe et ſe cū patre ad reſtaurādū genus humanum

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſeruatas ꝙ ſi ħ ignorātia illis fuerit pro tūc invincibilis vel pro tunc nō tenebātur eam vincere ita ꝙ nec craſſa nec affectata fuerit nō videť factū eorū iputabile licꝫ enī auguſ. putet ꝙ deterius eſt furari patris concubitū quā delere ſpē humane poſteritatꝭ error tamē ille ſi error eſt eſſꝫ venialis et ſignāter in femis cui⁹ intellectus nō vr̃ tātū eleuatus imo credo ꝙ ſi hodie gen⁹ hominū in ꝯſimilē neceſſitatē relaberetur ita ſcilicꝫ ꝙ eſſent ōnes cōſūpti preter duodeci quorū duo eſſent pater et filia et decē eſſētviri doctiſſimi impōtētes tamēaut ꝑ naturā aut ratione alicui⁹ accidentis generare et haberetur inter eos hec queſtio de reſtauratōe mūdi credo ꝙ multūvrgentes ratōes pro altera ꝑte reperirentur maxīe quia eſt expreſſū p̄ceptū diuinū de multiplicatiōe generꝭ humani qḋ maxie vrgeret et obligaret tēpore tāte neceſſitatꝭ nulla aūt eſſꝫ expreſſa ꝓhibitō diuina de cohabitatione patris et filie aut filii et matris que ſi eſſꝫ cūvtrūqꝫ nō poſſet ſimul obligare videreť mltis ꝙ ꝓhibitō de cohabitatōe eſſꝫ inťpretāda ꝑ preceptū de mltiplicatōe hocmō ſcꝫ niſi neceſſitas mltiplicādi generis humani ad hoc cogat poi⁹ q̄ ecōtra et ideo ſi q̄ ſit culpa in filiab⁹ loth magisvidetur exeo orta ꝙ nō ſufficiētē diligētiā adhibuerūt ut ſcirēt ſi ſuꝑeſſēt aliiviri ex quibus prolē ſuſcipere poſſēt imo poſſꝫ dici ꝙ Augu. dicēdo poti⁹ debuerūt velle nūq̄ eē matres q̄ ſic miſceri patri nōvoluit diffinire ꝙ ſimpliciť fuit deterius filias miſceri patri q̄ gen⁹ humanū hocmō intimere ſedvoluit dicere ꝙ deteri⁹ erat filias miſceri patri ante diligētiā exactā ſi quis ali⁹ vir a patre ſuꝑeſſꝫ ex quo ſuſcipere prolem poſſēt q̄ eas fieri matres ad reſtāratōem humani generis. Cōntra promā ⁊ ſecūdā cōcluſiones arguitur primo ſic null⁹ carēs vſu rationis occidēdo vel aliter nocendo nouiť peccat pluſq̄ brutū ſed ebrius caretvſu rationis igiť nullomō peccat añcedens ꝓbatur prīo per illud auguſtini ꝑuulis quidē qui nec dū ꝓpria voluntate credere nec penitentiā ꝓ facto quod originaliť trahūt agere poſſūt ſacramentū fidei quod eſt ſacramentū baptiſmi q̄diu ratōis eorū etas capax eſſe non poteſt ſufficit ad ſalutē ex q̄ auctoritate cōcluditur in decreto ꝙ nulli poſt baptiſmū peccata iputātur niſi ſit rationis capax Confirmatur ꝑ illud quod habeť in ca°. merito ſane ſūt qdā q iiuriā facē ñpoſſūt ſed ſolū pativt furioſus Et pubes vbi appatus qui ōnino neſcit quid facitvt puer ebrius Et furioſ⁹ nō peccat ſcḋo arguiť ꝑ gloſā diſti. vi. ca. i. vbi tractatur de pollutiōe nocturna que poſtq̄ recitauit opinionē que ex illo textu elicitur ꝙ aliquis peccat in dormitione et in furia infert ⁊ ꝑ ꝯſequēs aliquis neſcienť peccatvenialiť ⁊ mortaliť oꝑatur bonū et meretur vitā eternā ꝙ nō eſtverūvt dicit gloſa imo nullomodo peccat Et reſpondēdo ad textū vbi fūdatur opinio illa dicit poluti mēs i dormiēdo nec rea eſt in ſōpno nec rea eſt poſt ſōpnū ſed tunc fit rea qñ ſe ingurgitat g° ſimiliť eſt de ebrio. Scḋo furioſus in furia ſua occidens aliquē non peccat iputabiliť igiť nec ebrius añs ptꝫ quia non ſibi penitētia iponitur non quia deliquitvtvult Io. andree ſꝫ ad cautelā ne deſeratur ⁊ diſciplina eccleſie ſicut cōtigit de eo q caſu homicidiū fecit cui ſecūdū canones ſeptēnisvel quīquēnis penitētia iponiť tamē brixeñ. in appatu tenet cōtrariū de furioſo dicens ꝙ nō eſt ſibi iponēda penitētia quia ſatis ipſo furore puniť. Tercio ebrius iiuriā faciēs proximo puniť non ꝑ iiuria illata ſed ꝑ ebrietate ipſa g° tota culpa eius cōſiſtit in vicio ebrietatis añs patꝫ per illud xv. q. i. ſane vitandam dicim⁹ ebrietatē ꝑ quam crimīa cauere non poſſum⁹ nam q̄ ſobrii cauem⁹ ꝑ ebrietatē ignorantes cōmittim⁹ neſciūt quid loquāť quivino nimio indulgēt iacent ſepulti ideo ſi q̄ ꝑvinū delinquāt apud ſapientes iudicesvenia quidē facto donať ſed leuitatis dāpnātur auctores vbi appatus leuitatis dāpnantur auctores quia ſūt nimis faciles ad inebriandū ſe ⁊ ſequitur alii intelligūt ꝙ nō puniūtur ꝑ eo ꝙ ebrius fecit ſed tātū ꝑ eo ꝙ ei⁹ erat ad inebriandū ſe Tum ſecūdo quia ſm Auguſt. ꝯ fauſtum loth culpand⁹ erat nō tamen q̄tum inceſtus ſed q̄tū ebrietas merebať g° peccās ex ebrietate nō punitur ꝑ ſolapctō cōmiſſo ſed ꝑ ebrietate. Quarto cecus q̄tūcūqꝫ ex culpa vel ſine culpa cecitatem incurrerit ſi credens miſceri ſue miſceatur aliene non peccat peccato imputabli nec fit re⁹ adulterii g° ebrius ſi credēs occidere hoſtem in bello occidat patrem aut miſceri ſue miſceatur aliene non peccat aut ſi credēs licitū fornicari fornicetur nō peccat peccato iputabili hoc volo ꝙ ſeruus ſēp recipitet in foueā a qua exire nō poſſit ꝑ puod fit impotens debitū ſeruiciū reddere domino tūc ſi talis factus eſt ꝑ culpā ſuā vt ſuppono impotens ne domio ſuo debitū ſeruiciū reddat ſed cōſtat ꝙ ꝑ hanc ipotētiā excuſatur et tēpore impotentie omiſſiones ſint noua peccata et maxime ſi illo tempe non volun tarie ſed diſplicenter quis omittat igiť nec que ab ebriis ꝯmittūtur ſūt noua peccata iputabilia mior patet quia alias ad ātotiens peccaſſet quotiens non feci quod premitur facere potuiſſet et debuiſſꝫ ſequereť etiā ꝙ nō habens graciam totiens peccaret quotiēs ex gratia aliq̄d facere tenereť Sexto motus primi vt ꝓ nūc ſupponiť nō iputatur ad peccatū ſed opatōes ebriorū etiā excitate paſſionibꝰ aut malis habitibꝰ habēt ratōem p̓morū motuū g̊ nō iputātur ad penā minor ꝓbatur quia motus excitatꝰ a paſſione dicitur eſſe primꝰ pro illa mēſura pro qua ratio nō poteſt ipſū repellere quia nec ꝓ illa tenetur cū nullꝰ obligetur ad ipoſſibile ſed ꝓ tota mēſura ebrietatis nō poteſt ratio motū illū reprimere vt patet ex rationibꝰ ſupra frequenter adductis et maxie cū dictū ſit ꝙ ebrius ꝑ ebrietatē icurrit nō ſolū ignorātiam ſed etiā duplicem impotētiam igitur.

Ad primam nego maiorem nam ex ſupradictis ſatis patet ꝙ in aliquibus caſibus carens vſu rationis peccat peccato imputabili et vltra ad minorem dico ꝙ ebrii non carent omnimode vſu rationis cū inter multa diſcernant et ratiocineť Et etiam ſibi in multis caueant que in hominibꝰ non fiunt ſine vſu rationis Et ad probationem maioris concedo auctoritatem concedo etiam quod ex ea in decreto infertur ſed dico ꝙ licet nulli poſt baptiſmū peccata imputentur vſq ad etatem in qua eſt rationis capax pro aliqua tamē mēſura ſibi imputātur pro qua caret vſu rationis Et hoc ratione peccati vel peccatorū que cōmiſit poſtq̄ poſt baptiſmū factꝰ ē ꝑ etatem rationis capax. Ad confirmationem concedo ꝙ ex caº. illo allegatur. Et ad appatū dico eiꝰ auctoritas auctoritati Arī. poſtponēda eſt et rationi morali p̓mū ptꝫ ex variis auctoritatibꝰ Arī. ſupra allegatis ſcd̄m patꝫ q̄a ꝑ illā ratōem ſeq̄retur ꝙ intēpatus intēpantia gradu nō peccaret q̄a neſcit q̄d facit cū in eo ratio deprauata ſit etiam circa principia agibiliū dico p̄terea ꝙ ebrius non eſt de illis q̄ neſciūt ōnino q̄d faciūt q̄a ebrius ſcit ſe fornicari ſe ꝑcutē gladio diſcēnit ſuam a nō ſua et patrē a filio ideo auctor appatꝰ nimiū leuiter enūciauit dico tamē pro reuerētia eiꝰ ꝙ ebrius ſine culpa ſua ignorātiā ꝯhēs faciēs aliquod malū qꝺ alias nō eſſꝫ facturꝰ nō peccat ſicut declaratū eſt i tcia ꝯclōe. Ad ſcd̄ꝫ ꝯfirātōeꝫ cōcedo q̄cq̄d allegať ibi de pollutōe dormiētis et do hoc dictū ē diffuſe ſupra ſꝫ cū infertť de ebrio nego ꝯñam vt patꝫ ſatis ex his q̄ dicta ſūt ſup̄ de pollutiōe nocturā Ad ſecūdam q̄cq̄d ſit de añte nego ꝯñam ꝓ cuiꝰ declaratione dico ꝙ aliq̄s icurrit furiā duplr̄ vnoº ꝑ actꝰ culpabl̄es alioº ꝑ actꝰ ñ cl̄pables ſcd̄oº añs rōis ē verū p̓moº cōtigit duplr̄ vnoº ſic ꝙ preſcierit illos actus culpabiles eſſe inductiuo furie ita ꝙ fuit forte āmonitꝰ vel a medicis vel ab aliis peritis ꝙ deſiſteret alias furiā icurrēt maluit tñ ſe ꝑiculo vehemēti furie exponere q̄ deſiſtē ⁊ in iſto caſu eſſꝫ multū ꝓbabile ꝙ opa mala facta tēpore furie ſic cōtracte eſſēt iputabilia ⁊ maxime cū fiūt anteq̄ illi actus culpabiles ſint emēdati ꝑ condignā penitētiā ſecus eſſet ſi furioſus haberet lucida interualla et tunc peniteret de huiuſmodi actibus tūc bene concederē ꝙ actꝰ facti tempore furie poſtq̄ tamen ſic emendata eſt non ſunt imputabiles. Quod ſi quis tamen in hoc caſu vellet defendere oppoſitum et vniūſaliter dicere nullos actus furioſi eſſe imputabiles tunc diceret ꝙ furia eſt multo grauior pena q̄ ebrietas et grauitate acerbitatis et grauitate alienatōis mētis et grauitate duratōis ⁊ g̃uitate iſepaarbilitatis furia eni vehemētiꝰ agitat quā ebrietas magis alieāt mētē magis durat ⁊ difficilius ſeparatur etiā ſine cōparatione ideo cōmittens actus culpabiles ex quibꝰ furiā incurrit ſatis ipō furore pnitur nec oꝫ ꝙ i penā huiꝰ actus ſequentes ſibi iputentur ad penam Aliomodo contingit furiā per actus culpabiles icurrere ſic tamē ꝙ neſciebat ille ꝙ illi actꝰ eſſēt iductiui furie imo ſi ſciuiſſet multo magis voluiſſꝫ deſiſtere q̄ perſeuerando furiam incurrere et tunc dico ꝙ actus facti tempore furie cōtracte per tales actus non ſunt iputabiles imo etiā actꝰ mali facti tēpore eb̄etať ꝑ ſimilē modū cōtracte nō eſſēt iputabiles quod itelligo de actibus quos nō eſſet aliter facturꝰ Ex iſtis ptꝫ ꝙ nō eſt eadē ratō de furia et de eb̄etate tū ꝓpť g̃uitatē furie tū etiā q̄a regulariť ebrietas contracta per actꝰ culpabiles ſic contrahiť ꝙ malū imꝰ inebari ꝑſeuerādo q̄ ceſſādo a potatiōe opotes mētē ꝑmanere ⁊ ꝑ hº poſſūt ſolui ꝓbatōes adducte.

Ad tciā nego añcedēs ⁊ ad ꝓbatiōem dico ꝙ puitur ꝑ vtroq ſm Arī. nec auctoritas Io. andree ꝯ Arī recipi dꝫ maxie cū nihil ꝓbare ſed tm̄ aſſerē auctor ille videať et iō glo. ſup illo textu. veia datur aitveia. i. minor pena q̄ ſi ex certa ſcientia feciſſent apparet etiā ꝙ apparatus nō loq̄tur niſi recitādo opiniones. Ad

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſcðaꝫ ꝓbationē dico ꝙ factum loth ſm̄ Auguſ. fuit r̄ꝑhēſibile ⁊ tn̄ nō fuit reꝑhēſibile tāta reꝑhenſione quāta reꝑhenditur īceſtus fuit tamen loth ex eb̄etate et facto ſuo plus reprehenſibilis quam ex eb̄etate tātū ideo dico ꝙ iſta ꝓpoſitio loth culpandus erat quantū eb̄etas merebatur habet duplicē ſenſum vnus eſt loth fuit culpādꝰ ob ſolam culpam eb̄etatis ⁊ iſte ſenſus eſt falſꝰ et cōt̄ Auguſ. in eodē loco dicentem ꝙ factum loth et filiaꝝ ſuaꝝ ſint ſimul et ꝓphetia et flagitium licet non ſit tanta reprehenſione dignum quāta in eo fauſtꝰ īimicꝰ et cecꝰ euomuit ⁊ hec ꝓbat multiplicit̄. Scðus ſenſꝰ ē ꝙ loth fuit culpādus tā ob eb̄etatē ꝗ̄ ob inceſtū ⁊ tn̄ nō fuit tātū cl̄pādꝰ quātū fuiſſꝫ ſi ſciēs et volēs īceſtaſſet eas ſꝫ quantū eb̄etas exigebat ꝗa ignorantia ꝑ eb̄etatē contracta aliq̄d diſtrahebat de reꝑhēſitate et excuſabat ī ꝑte ad ſēſū ſuꝑ̄ expoſitū Et h̄ voluit dicē Auguſ. vt apparet intuenti textū eius

Ad q̄rtā cōcedo an̄s q̄uis tn̄ poſſꝫ dici de incurſu cecitatꝭ ſic de īcurſu furie et forte cōſeq̄nt̄ alit̄ ⁊ alit̄ dicēdū videreẜ et nego conſeq̄ntiā tū ꝓpt̄ pene cecitatꝭ ꝗuitatē. tū ꝗa nl̄lꝰ regularit̄ īcurrit cecitatē ꝑ actꝰ culpabiles quos ſciat eſſe inductiuos cecitatꝭ. tū 3° ꝗa eb̄etas eſt magis apta ad dandū locū flagiciis et peccatꝭ quā cecitas ⁊ iō homines eb̄i r̄lārit̄ mlt̄a turpia opāẜ a qbꝰ extra eb̄etatē cauēt ꝯriū autē ē de cecis mltis eiꝫ delictꝭ indulgebāt an̄ cecitatē a qbꝰ ꝯcta cecitate deſiſtūt ꝓpt̄ iſtas g̊ cauſas mala ꝑ eb̄etatē culpabilē facta ſūt īputāda ⁊ nō mala ꝑ cecitatē culpabilē ꝑpet̄ta qbꝰ addi potꝫ ꝙ actꝰ culpabiles q eb̄etatē īduxerūt nō pn̄t r̄lārit̄ emendari durāte eb̄etate ꝑ penitētiā ſꝫ actꝰ culpabiles cecitatē īducētes pn̄t durāte cecitate ꝑ penitētiā emēdari q ſi fuerit emēdati ꝯſtabit actꝰ ſeq̄ntes ꝑ eā factos nō eē īputabiles. Ad q̄ntā admitto caſū ꝙ ſi faciat h̄ ille fuꝰ vt faciat ſe īpotentē ad vnū ſeruitiū debitū ⁊ ꝑ tp̄e ꝓ q̄ ibi detineẜ īmineāt tria aūt q̄tuor alia ſeruitia ⁊ cet̄a ſint paria dico ꝙ ſit reꝰ oīū ⁊ nouit̄ omittit qð ītelligēs adā ne ſolutio ſua videaẜ calūpniabilis addit maxiē ſi illo tp̄e nō volūtarie ſꝫ diſplicenter omittat qð potꝫ ītelligi dupl̄r. Vno° diſplicētia p̄ciſe cadēte ſuꝑ omiſſioībꝰ ſeq̄ntibꝰ ⁊ n̄ ſuꝑ actu culpabl̄i ꝑ quē ſe īpotentē fecit qð cōtigeret ſi ad fugiēdū aliqð ſeruiciū qð nolebat facere ſe p̄cipitaſſet ſperans poſtea exh̄i et poſſe exhibē alia ſeruitia et tunc dico ꝙ ſit in q̄libet omiſſione nouit̄ reꝰ licet diſplicent̄ omittat non tamē ſit tantū reꝰ quantū fieret ſi cōtinue omitteret cōplacēt̄ ꝗa actus cupabil̄ ꝑ iſtā diſplicentiā nō emendaẜ. Alio° diſplicētia cadēte ſuꝑ actu culpabl̄i ꝑ quem ſe p̄cipitauit ne debita ſeruicia redderet ⁊ tūc dico ꝙ in foro cōſcientie nō tenetur erga deū ī q̄libꝫ omiſſione noua obligatione ꝗa actus culpabilis ꝑ quē ſe īpotentē fecit et ꝑ penitētiā emēdatꝰ dixi autē erga deū ꝗa non obſtante quacūꝗ diſplicentia teneẜ domino ad penam tēpalē et iō adam in q̄ſtione quā de hac mat̄ia facit nō loq̄ẜ niſi de pena et̄na et ad ꝓbationē nego cōſeq̄ntiā ꝗa adam actū ſuū vt veriſil̄r crediẜ ꝑ cōdignam penitētiam emendauit. Ad ſcðaꝫ ꝓbationē concedo an̄s maxiē ſuppoſito qð aliq̄d ex gratia facē teneaẜ ſi autē nihil facē teneaẜ hoc° ꝯn̄a non valēt ꝓpt̄ falſum p̄ſuppoſitū vel implicationē. Ad ſextam nego minorē et ad ꝓbationē dico ꝙ motū exitatum a paſſione non poſſe repelli pro menſura aliqua poteſt intelligi dupliciter. Vno modo preciſe quia menſura illa non ſufficit ad perceptionē illius motus ⁊ deliberationem ad eum expellendū h̄ndam. Alio modo ꝗa licꝫ menſura illa ſufficiat ex ſe tamen ratio non eſt potens deliberare et rep̄mere. Primo modo concedo primam partem aſſumpti. Secundo modo nego et maxime ſi impotentia illa proueniat ex culpa ſua mō dicto aut motus etiam ille ex culpa ſua exitetur vt in caſu prime concluſionis et dico ꝙ hec impotentia non excuſat eum ne teneatur et cum dicitur ꝙ nullus obligatur ad impoſſibile. Dico ꝙ aliquid dicitur impoſſibile dupliciter. Vno modo quia ſimpliciter. Alio modo actu noſtro iam poſito. Dico ꝙ licet nullus obligetur ad impoſſibile ſimpliciter aliquis tamen bene obligatur ad id ꝙ eſt nobis factum in poſſibile propter actus noſtros iam poſitos. Nam ſecundum multos peccator obligatur ad penam infinitam intenſiue licet non poſſit eam ſoluere. Et ſimiliter obligatur aliquis aliquando ad centum et impoſſibile eſſet ſibi ſoluere decem. Similiter conſtat ꝙ in potentia illa quam ex peccato originali cōtrahimus et ea que per hanc impotentiam omittimus nobis imputantur ad peccatum.

Contra terciam concluſionem arguitur primo ſic ebrius ſine culpa ſua occidēs hominem quē alias non eſſet occiſurus plus tenetur dolere de morte hominis occiſi quam de quocūꝗ veniali ſed omne pro quo ego teneor dolere et penitere

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

magis quam ꝓveniali eſt culpabile mortalit̄ g̊ talis occiſio ē mortalit̄ impuabilis Secundo quicūq; ex facto ſuo penā aliquā legalē incurrit peccat īputabiliter ſꝫ hmōi ebꝰ ex fcō ſuo penam aliquā legalem īcurrit magis peccat iputabilit̄ minor ptꝫ ꝗa furioſꝰ occidens īnocētem penā legalē incurrit g̊ ⁊ ebꝰs Aſſumptum ꝓbatur ꝑ illō ꝙ habef.xv.q.i.Sicut g̊ ꝗ ꝓpt̄ diſciplinā caſu homicidiū facit quātū ad legē reus eſt quantū ad graciā inocēs ē ſic iſte ſacerdos ꝗ furore homicidiū fecit quātū ad c̄lpā īnocēs ē quātū ad ſuſcepti muneꝝ executionē reꝰ ꝓbaf ex q̄ textu ptꝫ ꝙ ſuſpendif tal̄ ab executione ſacerdotii ſuſcepti. Scd̄o ꝓbaf ꝑ illō ꝙ habetur in penitentiali theologali. Si ꝗs inſaniēs aliquem occiderit ſi ad ſanam mentem redierit ei leuior penitentia īponenda erit g̊ tali īponēda ē penitentia ꝓ homicidio. Tū 3° auc̄te Iero. dicēꝭ ſi ꝗs non iratꝰ ſꝫ ꝓpt̄ diſciplinā aliquē v̓berauerit vel palmā alicui dederit et caſu occiderit ſicut fieri ſolꝫ quātū ad gratiā inocēs ē ꝗa volūtateꝫ nō opꝰ r̄ꝗrit quātū autē ad legē reꝰ eſt ꝗa opera lex q̄rit. Tū q̄rto ꝗa v̓go oppreſſa ī ꝑſecutōne lege repellif nec poteſt īt̄ v̓gines conſecrari q̄uis ſit omnino īnocēs ſcd̄ꝫ volūtatē g̊ multo magis furioſꝰ occidens aliquē ſcd̄ꝫ legē reꝰ ē an̄s ꝓbaf ꝑ illō ꝙ habef ibidē ſi in ꝑſecutione v̓go fuerit oppreſſa repellif lege ꝗa opꝰ inſpicit nō volūtatē in gratia autē q̄ſi v̓go ſuſcipif ꝗa nō opa q̄rit ſꝫ volūtatē. Tercio quoꝝ facta venia donātur id eſt minore pena peccāt iputabilit̄ ſꝫ ebrioꝝ hmōi facta venia donanf.i.minore pena igitur tales peccāt īputabilit̄ maior ē certa nā ſcm̄ eorū īputaf eis ad illā penā que rōne tal̄ facti eis inſligitur ⁊ minor ptꝫ ꝑ Ambro. libro de patͣrchis ⁊ allegaf.xv.q.i.ſane vbi de ebꝭis loquens ait iōq; ſi ꝗ ꝑ vinū deliq̄rūt apᵈ ſapēites iudices venia ꝗdē facta donantur ſꝫ leuitatꝭ dāpnantur auctores vbi gloſa venia id ē minore pena quā ſi ex certa ſcientia feciſſent. Quarto pecus ꝗ cū muliere coit iubef ſm̄ legē puniri Et reū decernit ipſū lex g̊ multo magis facta eboꝝ q̄rūcūq; iputaf ad culpā an̄s ptꝫ ꝑ illō ꝙ habetur i leuitico mulier ꝗ acceſſerit ad oē pecꝰ ⁊ vult aſcēdi ab eo intficieꝭ mulierē ⁊ pecus morte mouerat rei eni ſūt. Quinto ōne peccatū ē ad penā iputabile ſꝫ actꝰ taliū ſūt pctā g̊ ſūt ad penā imputabilia maior ptꝫ ꝗa omni peccato mortali debetur pena eterna ⁊ omni veniali pena tēporalis ſed omne peccatū ē mortale aut veniale igitur oi pctō debetur pena. Sexto ṗma cōcluſio hꝫ expſſe ꝙ ebus ſine culpa ſua peccat īputabiliter g̊ hec tercia cōcl̄o q̄ oppoſitū aſſerit ē falſa.

Ad ṗmam dicoꝙ duplex eſt dolor ſcꝫ caſtigationis et emendationis et de iſto dolore nego maiorē ꝗa in veniali ē aliꝗd emēdādū et caſtigandū in facto autē ebi modo dicto accidente nihil ē caſtigandū ꝗa factū illō nō eſt īputabile vt dictū eſt. alius ē dolor cōpaſſionis quo pacienti ꝓximo ex caritate cōpati tenemur. Et multo magis adhuc cū ſnimus cā ꝙ taliter pateretur et de iſto cōcedo ꝙ talis ebus dꝫ dolere de morte hominis ab eo occiſi vtrum autē plꝰ vel minus non vr̄ ad ꝓpoſitum ꝗa dolꝫ ebriꝰ de morte hominis occiſi dolore cōpatōnis dolet vero de peccato veniali dolore caſtigationis et emendationis Et ideo quantūcunq; primus eſſet maior quā ſecundꝰ h̊ tū nō īfert ꝙ ſit ꝓpt̄ea opꝰ culpabilius et imputabiliꝰ ſicut q̄uis magis tenear dolere dolore compaſſionis de morte patris mei quam dolere de leui verbo dolore caſtigatorio et emēdatorio: tū leue v̓bū mihi īputatur ad penā ⁊ non mors patris.

Ad ſecundā diſtinguo maiorē vl̄ ſi incurrat penā illā legalē ex facto ſuo demeritorie ⁊ ſic conceditur maior et negatur minor vl̄ occaſionalit̄ et ſic negatur maior et cōceditur minor factū eni illiꝰ bene ē occaſio ꝙ īfligatur ei pena legis ſꝫ nō ē cā demeritoria illiꝰ pene Et ad ṗmā ꝓbatōnē dico ꝙ in facto ſacerdotis ꝗ per diſciplinā caſu occidit vnū certū ē ſcꝫ homicidiū ꝯ legē et eſt vnū īcertū ſcꝫ ꝙ defuerit volūtas occidēdi ⁊ ꝙ etiā non exceſſerit caſtigādo quā diu hoc ſcd̄ꝫ manꝫ iunctum vr̄ ꝙ de certo agēdū ſit ſecundum legem q̄uis tū vehementes preſumptiones habeāt diminuē de ſeueritate legis ſed ſi poſtremuꝫ fiat iudicialiter certū ſcꝫ ꝙ defuerit volūtas ⁊ nulla alia cauſa ſubſit īfligendi penā legis: dico ꝙ n̄ ē i talē pena legis inferēda. De furioſo dico ꝙ de illo furioſo forte ꝯſtat ꝙ ſine culpa ſua infuriam īciderit. Dico ſecūdo ꝙ q̄uis de h̊ conſtet tū ſuſpendendus eſt ab excuſatione ordinis nō ꝗa occidit ſed quia furit Tum tercio quia occiſio illa eſt argumētum efficax furioſi illū non poſſe recte adiplere miniſterium ſuſceptum nā non eſt veriſimile ꝙ is digne ī miniſterio ſacerdotii perſeueret quem furia in homicidium agitat.

Ad ſecundam ꝓbationem dico ꝙ illud intelligendum eſt de eo qui ex culpa ſua in furiam incidit aut qui nō ē certus ſe ſine culpa ſua īcidiſſe īfuriā aut de eo ꝗ cū eſſꝫ ſane mētis freq̄nt̄ rixando ⁊ litigādo ⁊ [illegible] puerſum

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

habitū ad cōſimiles act⁹ īclinātē acq̄ſiuit. Qꝺ ſi vl̄r de omnib⁹ intelligatur tūc dico ꝙ gloſa textū illū reprehendit etiā intellectū de eo qui ex culpa ſua in furorē incidit quia vt dicit ſatꝫ ipſo furore punitur. Dico p̄t̄ea ꝙ ſi ſic vl̄r ītelligatur nō imponitur penitētia ꝑ facto tanq̄ ꝑ cauſa demeritoria illi⁹ pene ſꝫ tāq̄ ꝑ cauſa occaſionali. factū eiꝫ illꝺ ē cā occaſional̄ vt dictū ē ꝙ ſibi penitentia īponatur leuis ne vl̄ diſciplina eccl̄ie deſerta videaẜ vl̄ ꝑpt̄ aliā cauſā rōnaleꝫ. Ad terciā ꝓbationē ſatꝫ rn̄ſū eſt. Ad q̄rtam dico ꝙ v̄go in ꝑſecutōe opreſſa q̄ quātū exigit ratio oppreſſioni ſue r̄ſiſtit nō repelliẜ ꝑ hāc oppreſſionē tanq̄ ꝑ cauſam demeritoriā ſꝫ tm̄ ꝑ cauſaꝫ occaſionalē qa enī ꝯſtat ꝙ oppreſſa ſit ⁊ nō cōſtat ꝙ defuerit ei corrupta volūtas nec cōſtat ꝙ ſufficiēt̄ reluctata ſit ⁊ dubitari poteſt ꝙ potius ꝑmiſerit ſe corrūpi vt bona pat̄na cōſeruaret ſibi aut vt dampna euitaret q̄ ꝑpt̄ violētiā allatā ideo corruptio illa occaſio ē ꝙ nō poſſit cōſecrari Pret̄ea dato ꝙ de integerrima volūtate eius cōſtet ſufficienter qa tn̄ lex nō modo volūtarie ſꝫ etiā īuolūtarie corruptas repellit iō ſine q̄cunq̄ culpa et ſine quocūq̄ demerito repelliẜ a cōſec̄tōne nō qa qcq̄ demeruerit ſꝫ qa ꝑ hāc violationē ꝑuata ē ꝯditōne q̄ ex lege ineſſe debꝫ cōſecrandis et hec ſolutio cōformior ē ſentētie Iero.

Ad terciā diſtīguo maiorē vl̄ ſi pena illa corrn̄deat factꝫ tanq̄ cauſe demeritorie ⁊ ſic ꝯcedo maiorē ⁊ nego minorē vl̄r ītellectā qa patiẜ inſtātiā de iis q ſine culpa ſua inebetatē ⁊ in factū illꝺ īciderūt. Si v̄o pena rn̄deat factꝫ tāq̄ cauſe occaſionali nego maiorē ⁊ ꝯcedo miōrē etiā de iis q īciderūt ſine culpa ſua in vtrūq̄ et h̄ ꝑpt̄ īcertitudinē ⁊ dubitatōeꝫ q̄ hr̄ de h̄ an ſcꝫ iebetatē ⁊ in factū illꝺ ſine culpa ſua p̄cedēte inciderit ſicut dictū ē i ꝑ́ma ꝯcl̄oe de ītp̄atꝫ. Ad q̄rtā dico ꝙ pec⁹ a lege diſc̄ni reū potꝫ ītelligi dupliciẗ. Vno° tanq̄ dignū pena ꝑpt̄ demeritū ipſi⁹ ⁊ ſic negaẜ an̄s. Scꝺo° tāq̄ pena afficiēdū ꝑpt̄ publicā honeſtatē ⁊ ſic ꝯcediẜ ⁊ negaẜ ꝯn̄a. et ad ꝓbatōnē dico ꝙ lex n̄ vocat ibi reū q ex demerito pena dign⁹ ē ſꝫ reū vocat oē qꝺ vl̄ ex demerito vl̄ ex cā etiā rōabl̄i ē pene obnoxiū ⁊ h̄ ē intentio Auguſ. ibidē ita dicētꝫ Queriẜ quo° ſit reum pec⁹ cū ſit irrōnabile nec vllo° capax legis ⁊ leḡ itē pecora iū credēꝺ ē iuſſa īt̄fici qa tl̄i flagitio cōtamīa īdignā r̄fricāt facti memoriā ⁊ ita n̄ qa qcq̄ demeruit pecus ſꝫ ad abolēdā huius turpitudī facti memoriā iubet lex pec⁹ īt̄fici. Ad q̄ntā dico ꝙ pctm̄ accipiẜ dupl̄r Vno mō ꝑ oī actu deordinato ⁊ ſic negaẜ maior. Secūdo° poteſt accipi ꝑ oī actu deordiāto demerito° pene ⁊ ſic ꝯcediẜ maior. Et ad minorē dico ꝙ actus illoꝝ ē pctm̄ ꝑ́mo° ⁊ nō ſcꝺo° et ad ꝓbationē maiorꝫ nego minorē ⁊ dico ꝙ aliq̄s eſt act⁹ deordinat⁹ cui nec tp̄al̄ nec et̄na pena debetur vt act⁹ malus fact⁹ ꝑ ignorātiā īuicibilē.

Ad ſextam dico ꝙ due cōcluſiones ille nō repugnāt ſꝫ ſe admoꝺ ſub ꝯ̄triaꝝ habent: iō ſimul ſtant in veritate. Ex ſup̄dictis auctoritatib⁹ arguēdo ꝯ̄ terciā ꝯcl̄onē īductꝫ vult Adam ꝙ pctā furioſoꝝ ⁊ ebrioꝝ īputēẗ ad penā tp̄alē ⁊ legis ſꝫ nō ad penā et̄ne vltōis mihi aūt vr̄ ꝙ ad nl̄lā penā i caſu t̄tie cōcl̄onis īputāda ſunt tāq̄ cāe demeritorie licꝫ bene tāq̄ cauſe occaſionales ſtat autē aliq̄d eē cauſam occaſionalē pene ⁊ tn̄ nō eſſe imputabile. Cont̄ quartā cōcl̄onē arguiẜ ꝑ́mo ſic apparat⁹ .xv. q. i. ca. merito recitat diſtīctionē illam de alienatis mente ex ſua culpa et ſine culpa ⁊ dicit ꝙ hāc diſtī. nō admittit igr̄ cōcl̄o q̄ in hmōi diſti. fundaẜ ē falſa. Secūdo contra dictam concluſionem ꝑ ꝑ́ma ꝑte poſſunt adduci multa capitl̄a poſita .xv. q. i. ca. ſcꝫ ꝙ autem merito illud relatū ē firmiſſime tene multipliciter aliquos illa cauēda ſunt ſane Si cōcupiſcentia inebriauerūt nō ē nec is in q̄bus vr̄ ꝙ nihil ōnino īputāꝺ ē ad pctm̄ ꝙ ſit a furioſis vl̄ eb̄is. Tercio q̄cūq̄ act⁹ īt̄iores ſūt ſpē ſimiles ſi vnus eoꝝ ē peccatū ⁊ alius ⁊ ſi act⁹ ext̄ior ab vno īpat⁹ ſit pctm̄ ⁊ act⁹ ext̄ior alt̄i ſubordinat⁹ ſꝫ in eb̄o ſine culpa ⁊ in eb̄o ex culpa pn̄t eē act⁹ īt̄iorꝭ eiuſdē rōis ⁊ ſpēi et tal̄ in eb̄o ſine culpa nō ē peccatū g̊ nec in eb̄o ex culpa nec etiā act⁹ ext̄ior huic īteriori ſubordinat⁹ erit peccatū maior pꝫ qa act⁹ īterior ꝑ ſe ⁊ eēntialiter ē pctm̄ g̊ oīs act⁹ ſibi ſ̄m ſpeciē ſil̄is ē pctm̄. Quarto nolentiū nl̄la ſūt pctā niſi q̄ ſūt pene peccati ſed huiuſmodi facta eb̄oꝝ n̄ ſūt pena pcti g̊ nō ſūt peccata an̄s pꝫ ꝑ Auguſ. ꝑ́° libro ret̄ctionū vſq̄ adeo peccatū volūtariū malū ē vt nl̄lo mō peccatū ſit ſi nō ſit volūtariū Quīto nl̄l⁹ opās ꝑ ignorantiam peccat ſꝫ tales ꝑ ignorātiā opantur g̊ non peccant maior patet quia cū ignorantia non ſtat voluntarium. Sexto nullus peccat faciendo illud ꝓpter quod cum cognoſcit quale ē dolet et triſtatur ſed ebrius ex culpa occidens patrem cum credit occidere hoſtem cum cognoſcit ſe occidiſſe patrem dolꝫ et triſtatur ergo non peccauit maior pꝫ null⁹ opans īuoluntarie peccat ſed qui poſt occiſionem patris cognitam ſtatim dolet et triſtaẜ operaẜ īuolūtarie

BIBLIOTEKA PUBLIKE “MARIN BARLETI” SHKODER (2018)

et non ſolum volūtarie vt habꝫ Ariſ. in 3° ethi. ḡ talis nō peccat. Septimo ſi talis peccat ⁊ reus ſit homicidii aut h̃ eſt cū ſi ingurgitat ⁊ hoc non qa tunc nō occidebat aut cū occidit ⁊ h̃ nō quia ignoranter ⁊ iuolūtarie operabaẛ. Octauo ſi ſic ſequeretur ꝙ actus malus et iputabil' ad penā eſſet inpatus ab actu v̓tuoſo ⁊ laude ac p̄mio digno ſꝫ ꝯñs eſt falſum igiẛ et ptꝫ ꝯña qa volo ꝙ ebrius ex culpa ſua habuerit cum eſſet ſane mēt̄ actus frequentes circa occiſionē hoſtiū fidei ꝑ tp̄e ꝓ quo licebat ⁊ v̓tuoſū erat eos occidere adeo ꝙ ex illis actib⁹ genit⁹ ſit habitus virtuoſus m̄ltū intēſ⁹ tunc fiat iſte ꝑ culpā ſuā ebrius et paulop⁹ credēs ſe vidē inimicū fidei eliciat ex habitu v̓tuoſo quē hꝫ actū volēdi occidere īimicū fidei mediante quo opeẛ op⁹ ext̃i⁹ et ꝑ errorē cuius cauſa ē eb̃etas credens occidē hoſtē fidei occidat patrē tunc ſic actus int̃ior ē bon⁹ et v̓tuoſus ḡ ſi actus iſte exterior ſit malus et iputabilis ex actu interiore bono et virtuoſo imperabiẛ actus exterior malus ⁊ imputabilis falſitas autē conſequēt̄ ꝓbaẛ qa iſte actus ext̃ior ſi ē malus q̃ro aut eſt malus ex ſe et ꝑ ſe aut ꝑ aliū actum non ex ſe qa ī actu ext̃iori vt ſupponiẛ nō ē ꝑ ſe malicia Si ꝑ aliū aut ꝑ aliū malū et h̃ nō qa nullus eſt alius niſi ille interior q̄ dictus eſt bonus aut ꝑ alium bonū ſꝫ h̃ implicat inplicat eni ꝙ act⁹ īt̃ior denomineẛ a ſe bonus et denominet actū ext̃iorē malū tū etiā qa aliqd tunc eſſet malū ſine malicia. Ad p̓mā dico ꝙ auctoritas Ariſ. ⁊ m̃ltoꝝ alioꝝ auctoꝝ p̄pōderat auctoritati apparat⁹. Dico ſc̓o ꝙ apparat⁹ ꝓbabiliẗ loqẛ ī furioſis ⁊ aliis q̃ꝝ peā culpe diut̃na ē et ḡuis. Dico 3° ꝙ verū dicit vbi culpa emēdata ē ꝑ penit̃ētiā. Dico q̃rto ꝙ verum dicit vbi qs opatur ignorās et nō per ignorantiā vbi ſcꝫ opaẛ ex īpulſione male paſſionis aut ꝑuerſoꝝ habituū ⁊ maxiē in iis q̄ alias ip̄e eſſet factur⁹ ī hiis eiꝫ etiā ignorātia ſine culpa ꝯ̄cta nō excuſat a pctō Ad ſecūdā rn̄deo ꝙ ex ſupiorib⁹ patē poteſt quo° hm̄ōi capitula ſūt exponenda. Ad terciā ſi maior ītelligatur de pctō iputabili nego eā ſi autē p̄ciſe de actu deordinato ad h̃ patitur īſtantiā vbi reſpectu vni⁹ opāt̄ ſtaret p̄ceptū ⁊ nō reſpectu alteri⁹. ſed dicit ꝙ act⁹ nō eſſent oīno ſil̃es qa vn⁹ eoꝝ haberet circūſtantiā p̄cepti ꝓ obiecto ⁊ nō alius qđ ſit de h̃ alio loco tractabiẛ ſi eni vnus eorū eſſet a deo ⁊ ali⁹ a creatura difficile euaderetur cōſtat tū ꝙ falſa ē de actu iputabili. Ad q̃rtā nego ꝯñam qa dato ꝙ nō eſſēt volētes tū non ſūt nolentes qđ erat aſſumēdū ⁊ ſi dicas ꝙ ſcđꝫ Auguſ. ad hec ꝙ aliqd ſit pctm̄ exigiẛ ꝙ ſit volūtariū ḡ ſi nō ē volūtariū nō ē peccatū. Rn̄deo ꝙ aliqd dr̄ ē volūtariū dupliciẗ. Vno° in ſe alio° in cauſa ſua dico igr̄ ꝙ facta ebrioꝝ fuerīt p̓mo volūtaria ī actib⁹ ill' ex q̇bus geniti ſūt mali hīt⁹ inclinantes ad hec mala q̄ in eb̃etate faciunt. Dico ſc̓o ꝙ fuerūt volūtaria qa ignorātia q̄ eſt in eis cauſa peccādi inducta ē ꝑ actū libū et culpabilē. Ad q̄ntā nego maiorē vt ptꝫ de ignorātia c̄ſſa ⁊ affectata ī eo q̄ p̓ncipia iur̄ ſcitu facilia ignorat ignorātia autē eb̃ii affect̃te ē ſil̃is qa eb⁹ malluit vino ſe īgurgitare ignorantiā īcurrēdo quā ignorantia carē moꝺate bibēdo. Et ad minorē dico ꝙ vl̃r ītellecta ipſa nō eſt vera vt hꝫ expreſſe Ariſ. 3° ethi. cū ait aliꝺ autē vr̄ ꝓpẗ ignorantiam opari ab eo ꝙ ignorātē facē eb̃us enim vel q̄ iraſciẛ nō vr̄ ꝓpẗ ignorantiā opari ſꝫ ꝓpẗ aliqd eoꝝ q̄ dcā ſunt nō ſciens autē ſꝫ ignorās facit. Et ad ꝓbationē maioris dico ꝙ cū ignorātia ſtat volūtariū vl' in ſe vl' in cā ſua.

Ad ſextam nego maiorē et ad ꝓbationē dico ꝙ aliqd dr̄ īuolūtariū dupliciẗ Vnomodo qa circ̄ illō volūtas hꝫ actualiẗ nolitionē. Alio mō qa circa ipſū volūtas hꝫ nolitionē vere vl' īt̃pretatiue ita ꝙ ſi cognoſceret ōnē circūſtātiam ſui actus de facto nolet p̓mo° carēdo iuolūtarium ꝯcedo maiorē ſc̓o° nego ſic̄ eni ē poſſibile aliqd ſcire ī ptic̄lari ⁊ ignorare ī vniu̓ſali aut ſcire ī vniu̓ſali ⁊ ignorare ī ptic̄lari ita etiā de velle et nolle poſſibile ē enim ꝙ ꝑ ignorātiā occidens patrem noluerit occidē patrē et tamē velit occidē hūc demōſtrato eo q̄ de ſcō ē pat̃ iō poſſibile eſt ꝙ iuolūtari⁹ ſit circa vnā circūſtantiam occiſionis quam tamen neſcit eſſe circunſtantiā ⁊ volūtari⁹ circa ipſā actionē qa ḡ hꝫ actio cognita ſm̄ ōnē circunſtantiā diſplicet nob ⁊ volūtas eius penitꝫ ac dolet iō dicēda ē iuolūtaria ſaltē int̃p̄tatiue ſm̄ illō Ariſ. 3° ethi. iuolūtariū autē ꝙ triſte ē ⁊ ī penitudiē. Diceẛ etiā ꝙ illō licet ſit in ſe iuolūtariū ſaltē īt̃prectatiue ē tū in cauſa ſua volūtariū. Qđ ſi qs rigorē ſermonis velit ſeq̄ ille aut concedē hꝫ ꝙ ebrii aliqd volūtarie faciūt aut ꝙ nihil iuolūtarie ꝑ illā eni rōeꝫ eq̄ ꝓbaretur ꝙ null⁹ ignorans aliquid operando peccaret ꝙ falſum eſt de ignorante ignorantia craſſa ⁊ affectata. Ad ſeptimam dico ꝙ reus ſit homicidii cum occidit ⁊ dico ꝙ licet tunc non agat mere voluntarie hoc tamen dependet ptialiter ab aliquo qđ fuit mere volūtariū ſcꝫ ab ebetate ⁊ ignorātia per ebrietatem contracta et ad non ſic agendum tenetur et obligaꝛ nec actio eius ſic eſt nō volūtaria ſicut eſſet actio bruti ſed expimur ebrios et velle et nolle et ſcire aliqua et int̓ multa diſcernē. Ad octauam nego conſequentiam et ad ꝓbationē admitto caſum vſqꝫ ibi mediāte quo opeꝛ exteriꝰ Dico enim ꝙ iſte habet duplex iudiciū vnum vniuerſale īimicus ſiue hoſtis fidei eſt occidendus aliud ſingulare ꝙ Ariſ. vocat ſententiā q̄ ē concl'o ſillogiſmi p̄ctici iſte ē occidēdꝰ primum eſt rectum ſecundum erroneū qa minor ſillogiſmi ꝑ quem concludiꝛ eſt falſa ſcilicet iſte ē hoſtis fidei. Et conformiter ad hec iudicia habent duas volitiones vnā conformē p̓mo iudicio ſcꝫ volo occidere hoſtem fidei ⁊ iſta eſt virtuoſa ſꝫ nō eſt īperatiua executionis eo ꝙ executio circ̄ ſingularia fit ſecūda ē vicioſa quia nō recta prudentia regulata ſcꝫ volo occidē iſtū et iſta eſt q̄ eſt impatiua executionis et ideo actus ext̓ior imperatur īmediate ab actu interiore vicioſo ⁊ non virtuoſo. Sed dicies volo ꝙ nō erret in ſententia ſiue ī iudicio ꝑticl'ari dicēdo hūc eſſe occidēdū qa pono ꝙ demonſtret eū q̄ eſt vere hoſtis fidei et tamē in exequēdo erret ⁊ aliū ꝑ iſto occidat iſte actus ſubordinaꝛ alicui actui int̓iori ⁊ nō malo g̊ bono ⁊ tamē iſte actus ext̓ior eſt malus et deordinatꝰ igiꝛ. Ad h̓ rn̄deo ꝙ iſte exterior nō eſt impatus ab illo actu v̓tuoſo ymo a nullo actu int̓iori in t'li caſu ē impatꝰ qa ex caſu conſtat ꝙ ab illo actu int̓iori impabaꝛ vnus alius actus exterior ſꝫ bene crediꝛ per errorem eſſe īpatus ab eo ⁊ ideo ſicut nō eſt vere īpatus ab interiori v̓tuoſo ſꝫ crediꝛ eſſe īpatus ita nec eſt vere bonus licꝫ credaꝛ a faciente eſſe bonus

c Onſeq̄nter agenduꝫ de manſuetudine q̄ tempātie cardinal' virtutꝫ ſpecies eſt. Et q̄ritur p̓mo Vtrū manſuetudo ſit virtus

Arguiꝛ ꝙ nō qa ſi ſic vl' eſſet eadē clemētie vel diſticta nō ſcḿ qa nō apparet aliq̄ rō diſtictiua int̓ eas nec p̓mū qa apꝰ m'ltos ſumꝰ māſueti apud quos non ſumus clemētes. Notandū eſt circ̄ diſtictōnē māſuetudīs ⁊ clementie ꝙ opio Tho. ē ꝙ clemētia ⁊ māſuetudo nō ſūt penitus idē qa māſuetudo ꝓp̓e ē circ̄ refrenationē ire a q̄ qs incitaꝛ ad īferendū penā alteri ſꝫ clementia ꝓp̓e eſt circa diminutionē hmōi penaꝝ ita ꝙ ſcḿ eū duo ibi ſūt cōſideranda ſcꝫ paſſio ire q̄ eſt appetitus q̄dē vltionis ⁊ vindicte ⁊ vīdicta ipſa appetita ſiue pena aut ſuppliciū q̄ pena ſe hꝫ vt effectus ⁊ opatio paſſionis māſuetudo ē moderatiua paſſionis Et clementia eſt moderatiā opationis Et h̓ declarat ꝑ ſimile nam ꝑ īmoðatam cupiditatē pecunie inclinaꝛ quis ad furtū et tamen non eſt eadem v̓tus circa vtrūqꝫ nā liberalitas moderat cupiditatē pecunie iuſticia autē iubet abſtinē a furto. hec opio nō mihi vr̄ vera p̓mo qa circa actū interiorē ⁊ ext̓iorē ſibi ſubordinatū ⁊ ab eo impatū nō ſūt ponēde diſtincte v̓tutes ſed appetē vindictā ⁊ inferre penā ſe habent ſicut actus īt̓ior et exterior ab illo īteriore inpatus nam qui efficaciter appetit vīdictā et poteſt īferre infert g̊ circa hec duo nō ſunt ponende diſtincte v̓tutes maior ptꝫ qa actꝰ int̓ior et exterior eadem prudētia numero dirigūtur et regulanꝛ. Scðo° ſi ſic ſeq̄retur ꝙ clemētia omnino ſupflueret ſꝫ ꝯñs eſt falſū igiꝛ et patet conſeq̄ntia qa vl' moðata paſſione et ea ad regulā rōnis plene redacta aut moðata eſt ſufficienter opatio ſcꝫ illatio pene aut ſupplicii aut nō ſi ſic cū primū ſufficienter fiat ꝑ manſuetudinē ſequitur ꝙ clemētia omnino ſupfluit. Nec poteſt dici ꝙ nō qa illatio ſupplicii īultōnē iniurie vl' paruipēſionis qualiter ſolū pertinet ad clementiam nunq̄ fit niſi ex īpulſu paſſionis ire g̊ vbi huiuſmodi paſſio ire eſt totaliter moderata ibi non reperitur operatio eius rationi cont̄ria.

Tercio ſi ſic ſeq̄ꝛ ꝙ ſtaret aliquē eē ſimꝉ clemētiſſimū ⁊ iracūdiſſimū ⁊ ſiliť ſtaret aliquē eē māſuetiſſimū ⁊ eē crudeliſſimū ſꝫ h̄ nō videt̄ poſſibilia niſi ponēdo ꝙ clemētia ⁊ māſuetudo ſūt circa alias et alias ꝑſoās igr̄ Et ptꝫ ꝯña volo ꝙ in aliquo ꝑ actus clementie frequētatos gn̄atus ſit excellētiſſimꝰ hītꝰ clemētie quoquidē habitu inclineꝛ ad abſtinēdū a penis ⁊ vltōnibꝰ īferēdū ⁊ nihilominꝰ tn̄ n̄ ſit aliq̄s hītꝰ genitꝰ r̄pſſiuꝰ paſſionis ſcꝫ ipiꝰ appetitꝰ vīdicte ſꝫ potiꝰ ſit genitꝰ habitꝰ augm̄tatiꝰ huiꝰ paſſiōis tc̄ ꝯſtat ꝙ dabiꝛ aliq̄s q̄ erit ſimꝉ clem̄tiſſimꝰ ⁊ iracūdiſſimꝰ Siliť ꝯ̄riū caſū ponēdo dabiꝛ aliq̄s ī q̊ erit geitꝰ hītꝰ excellētiſſimꝰ māſuetudīs ī q̊ tn̄ ꝑ ꝯtinuas irrogatōes peāꝝ erit etiā hītꝰ ītenſiuꝰ crudelitatis ex hiis ptꝫ ꝙ n̄ ē ponēda vna v̓tꝰ circ̄ paſſioēs ⁊ alia circa ꝯpationes et huiꝰ opionis ē Burida. q̄rto ethicoꝝ. xiiii. queſ. ita dicens recitata predicta opinione ego autem puto ꝙ omnis virtus moralis ſit circa operationes exteriores ſicut ex predictis apparuit et apparebit quinto huius. Nā ꝓpt̓ r'lares opatōes oportꝫ moderare paſſiones non enim indigemus virtute niſi ad tollendum rebellionem appetitus ad rationem vl' difficultatem q̄ eſt ī uſequendo īdiciū rationis hec autē rebellio vel difficultas ortum non habet niſi ab obiectis circa q̄ debemus opari ſecunduꝫ ꝙ innata ſunt inferre paſſiones appetitui inclinātes ipſum preter vł cōtra iudiciū rōnis ⁊ loquor large de paſſionibus et appetitu prout ſe extendunt ad ipſā volūtatē hꝫ Buridanus. Prima concluſio non differt clemētia a māſuetudine ꝑ hͦ ꝙ clementia eſt directiua opationū et māſuetudo eſt moderatiua paſſionū iſta concluſio ptꝫ rationibus ſupradictis Et cum ageꝛ de iuſticia diffuſius ſi opꝰ ſit ꝓbabiꝛ. Secunda concluſio clemētia a manſuetudine differt in hͦ ꝙ clemētia eſt moderatiua ire et punitionis ſupioꝝ aduerſus inferiores māſuetudo autē moderatiua eſt eorūdē vniūſaliter apud omnes. Iſta conclō et differentia videꝛ eſſe poſita a Seneca et allegat eius auctoritatē beatꝰ Thomas vbi agit de clementia vbi dicit. Seneca ꝙ clemētia eſt lenitas ſuperioris aduerſus inferiorem māſuetudo autē eſt non ſolum ſupioris ad inferiorē ſed cuiuſlibet ad quemlibet. Adūte tñ ꝙ a Seneca clemētia diffiniꝛ multipliciť. Primo ſic clemētia ē temperantia aīe in poteſtate vlciſcēdi. Secundo ſic eſt lenitas ſupioris adūſus inferiorē Tercio ſic eſt inclinatio animi ad leuitudinē ī pena exigenda. Et ſtatim ſubiungit id qꝺ videꝛ eſſe fundamentum in omnibus iſtis diffinitioībus. di. at qui omnes intelligunt clemētiā eſſe que ſe flectit aduerſus id ꝙ merito cōſtitui poſſet hoc eſt tunc ſolum clementia dicenda eſt cū aliquid remittiꝛ de pena iuſte debita rōne offēſe. Et ideo conformiť adhuc ſic exponitur ṗma diffiītō clemētia ē tēpātia animi ī ptāte vlciſcendi. i. in poteſtate habentis tam de iure q̄ de facto inferendi penam ꝓ iniuriā debitā Qui eiꝫ in tali pena temperatum ſe gerit ⁊ minus pene exigit quā ſecūdū ordinē iuſticie fuerat debitū hoc tamē facit conformiter ad rectam rationeꝫ dictantem honeſtū ⁊ bonū eſſe diminuē penam talis dicitur clemens et iſte ſenſꝰ apte explicaꝛ ꝑ ſecundam diffinitionē et per terciam ſimiliť cum ꝓpē non ſit exigenda pena niſi ex ſupiore ⁊ ꝓpť offenſam ſiue. delictū pena eni ꝑ cōpationē ad delictum dicitur. Ex iſtis apparet qꝺ ꝓpū opus clementie non conſiſtit in hoc ꝙ eſt nō punire pluſq̄ oportet vel nō excedē modū quē exigit rigor iuſticie in puniendo: ſed cōſiſtit in hoc ꝙ eſt punire citᷓ debitū iuſticie cum id faciēdū hortaꝛ ratio. Ex quo patet ꝙ clemētie opus nō excercetur niſi ad inferiorem ei ſcꝫ q eſt cuſtos iuſti et equi quid autem ſit manſuetudo petetur poſtea. Tercia cōclō nō omnis datio venie q̄ ſcꝫ ſupioꝛ abſoluiť inferiorē a pena debita ſecūdū leges ꝓ delicto eſt clemētia Patet nō omnis talis eſt conformis recte rōni ḡ non omnis tłes eſt clementia añs patet. tñ ṗmo quia interdum ex datione venie ille cui remittitur offenſa efficitur deterior et ad peccandū ꝓmptior iterdum vero res publica ḡuia detrimēta patiꝛ ꝓpť dationē venie interdū vero daꝛ venia ī offenſa aliena ⁊ remittiꝛ ſatiſfactio debita pti qꝺ ad iniuſticiam ptinet qꝺ reprobans Seneca dicit ꝙ in iniuriis alienis facile indulgemus in noſtris ſumus inplacabiles. Hocͦ enim faciendo et abſoluendo vnum a pena alter afficitur pena et iniuria. Secūda datio venie facta ab illo ſupiore in cuius poteſtate nō ſunt leges conſtitute ſꝫ ſibi competit tantum agē ſecundū leges ſibi traditas non eſt clementia quia non ē facta ab eo qui poteſtatem habent abſoluendi reum ab obligatione legis igiꝛ. Tercio quia datio venie facta a ṗncipe habente poteſtatē diminuendi vł auferendi penam inſtitutam a lege ꝓ illa portione q̄ ſibi competit non tāq̄ ṗncipi et iuris ac legū cuſtodi ſed tāq̄ perſone pticłaꝛ leſe ⁊ offēſe non eſt clementia ſed magis eſt māſuetudinis opus quia talis datio venie non fit a ſupiori ſecundū ꝙ ſupior ſed fit potius a ſupiori ſecundū ꝙ eſt pſ ꝑticulariť leſa. Quarta cōcluſio datio venie ſiue remiſſio pene a ſupiore poteſtateꝫ habente ſecūdū qꝫ ē auctor legum et iuris ac eq̄ conſeruator conformiter ad dictamē recte ratōis facta eſt opus clemētie ſtricte accepte. Pro iſta concluſione eſt adūtendum ꝙ omnis qui cōmittit cauſam in ꝓximū qꝺ ſecundū legem eſt puniendū duplici tenetur pena vna qdē ad ꝓximum cui nocumentum intulit ꝑ quā fit vt lucrū ⁊ dāpnū ex ꝑte ꝑſonarum ledentes ⁊ leſe reducantur ad equalitatē ſic ſcꝫ ꝙ quantū ꝑſona ledens accepit de lucro ꝑ ſuppliciū penā multā aut emēdam ipſa accipiat de dampno et quātū perſona leſa accepit de dampno tantū accipiat ꝑ cōdignē ſatiſfactionē ledētis de lucro ⁊ reſpectu iſtꝰ pene non conſiſtit clementia. alia vero ad cuſtodem legis q offenſus eſt per hmōi legis trāſgreſſionem et hec pena a criminoſis ſolet etiam repeti et ꝓpē clementia eſt in remiſſione totali vł ꝑtiali hmōi pene et ē opus clementie cū hec remiſſio fit conformiter ad dictamē recte ratōnis Contingit tamen aliquando ꝙ in iniuria facta contra principem ṗnceps gerit vicem duarū ꝑſonarum et debetur pena duplex vna debetur ſibi tāq̄ ꝑſone ꝑticulariter leſe altera tanquā cuſ todiis iuris leſo et offenſo et in tali caſu locum habēt ī eadē ꝑſona diſtīctio māſuetudīs a clemētia aliq̄n vero non ſic diſtingūtur pene portiones nec in principe leſo ſic due rationes offenſe diſtiguūť ⁊ tūc remiſſio pene ī tali caſu totaliter ꝑtinet ad clemētiā dixi autē ſtricte accepta quia ꝓpter vnitatē ꝑſone et īmanifeſtā diſtictionē harū portionū pene cōtigit aliq̄n ꝙ noīe clementie vtrāq; remiſſionē pene ſignificamꝰ. Et ſi obicias ꝑ illud therentii q̄ iuſta ⁊ clemēs tua mihi fuerit ſeruitus ſcis vbi non videť accipere clementiā mō ſuꝑdicto ſed ꝓ beneficentia q̄ dā. Reſpondeo ꝙ auctores non ſemꝑ vtūtur vocibus in ſua ſtricta ſignificatione acceptis ſʒ interdū earū ſignificationē extendūt interdū vtūtur eis tranſlatiue et figuraliter acceptis et inde naſcūtur varii colores v̓borum dico tamē ꝙ in illo loco therētii poteſt nomē clemēꝗ ſtricte accipi pater enim familias eſt velud princeps cōmunitatis iconomice ſiue domeſtice ⁊ ad eū ꝑtinet cōdonatio erratorū iconomicā cōitatem tātū tangentiū et ideo dici poteſt fuiſſe clemēs ſeruo cū negligēti aut offendēti ſeruo veniā dedit ⁊ peuā aut ſuppliciū inde debitum remiſit.

Quinta cōcluſio māſuetudo ē medietas laudabilis circa iras q̄ ſm̄ ꝙ ratio dictat vel iraſcimur vel irā deſtituimꝰ. Iſta cōcluſio eſt Ari. quarto ethicorū qui dicit hoc contigere q̄a medietas circa iras eſt innoīata ⁊ ob hoc ferimus nomē māſuetudinis ad huiuſmoī mediū quod accidit ad effectū circa iras quod extremū ē innoiatum māſuetudo autem inquit ē quedā medietas circ̄ iras īnomīato aūt exiſtēte medio fere autē et extremis ad mediā māſuetudinem ferimꝰ ad effectū declinantem innoiatū exiſtētem vbi videtur ſignificare Ari. ꝙ nomē manſuetudinis īpoſitū ē primo ad ſigificandum defectum circa iras puta ōnē diſtrctionē ire et pꝰ ea trāſūptū ad ſigificandū medietatē c̄ca iras q̄ eſt diſtinctio ſine moderatō ire ꝯformiter ad rectā rationē huiuſmoī aūt defectū nūc dicit innomiatū quia nomē māſuetudinis quod aū huiuſmoi tranſlatōem et attꝛ̄butōem erat ꝓprium defectui ire ꝑ huiuſmoī trnnſlatōem eſt ſibi et medietati circa iras cōe aut ſic fctā eſt tranſlatio ꝙ huiuſmodi defectus deſinit appellari nomine māſuetudinis quo nomine appellata eſt ſolū illa medietas ꝙ aūt ſit medietas laudabilis ꝓbatur rōne eiuſdē Ari. ōnis habitꝰ quo q̄s iraſciť vbi q̄n quibus et ꝓ quibus et q̄tum ⁊ ſecūdū ꝙ oportet eſt medietas laudabilis ſʒ māſuetudo eſt huiuſmodi igiť minor patet quia ille dicitur māſuetus qui ꝑ habitū manſuetudis quē habʒ vult et cupit eſſe q̄etꝰ nec duci a paſſione ire ſed in quibus et quātum et quo mō ratio p̄cipit iraſci vult enī īquit Ari. māſuetus īꝑturbatus eſſe et non duci a paſſione ſed ſecūdū ꝙ ratio ordinabit ita et in hiis ⁊ in tantum tempus iraſci. Subiūgit ꝙ māſuetus magis videtur peccare ad defectū quia non eſt punitiuꝰ ſed magis cōdonatiuꝰ .i. remiſſiuus iniurie qꝺ exponi poteſt dupliciť vno mō de māſueto ſm̄ primā īpoſitionē nomīs ſecūdū quā dictū ē ꝙ māſuetudo ſignificat defectū in ira ſi autē intelligas de māſueto virtuoſo qui ſecūdū rei veritatē nō peccat tunc intellige ſic māſuetꝰ videtur idē apparʒ ſecūdū opinionē multorū magis peccare ad defectū vel deficiendo in punitione quia enī frequēter cōdonat īiuriā ideo mulꝗ vr̄ ꝙ peccet ſecūdū defectū qꝺ tamē non eſt verum aliter ſic māſuetus videtur peccare ſecūdū defectū quia ſi māſuetus aliq̄n rationabiľr pubitʒ an offenſa punienda ſit an condonanda et ſint ꝓ vtraq; ꝑte eque fortes rationes magis decliabit in illo caſu dubietatis ad cōdonādum q̄ ad puniendū. Sexta cōcluſio contingit aliq̄n in ira deficere vituperabiliter ꝓbatur quicūq; ita deficit ī ira vt videať ſtupidus et inſipiens nec ſentiens damna ſibi illata ꝓpť h̓ dolēs ⁊ triſtatus ille vituperabiliter deficit in ira ſed cōtingit aliq̄n ita ita deficē ī ira vt videamur eſſe tales g̊ cōtingit aliq̄n in ira deficere. Secūdo q̄cūq; ita deficit ī ira vt n̄ reſiſtat nocētibꝰ ꝑferat īiuriantem et fāiliares ſuos deſpiciat et negligat et hoc nulliꝰ boni honeſti gratia ille vitupabiliter deficit in ira ſʒ cōtingit aliq̄n ita deficere in ira vt nullius boni honeſti gratia non reſiſtamus nocentibꝰ ꝑferamꝰ iniuriantis et familiares noſtros deſpiciamꝰ ac negligamꝰ igiť cōtingit vitupabiliť in ira deficere. Tercio ꝓbať cōcluſio ꝑ illud criſoſto. ſup Mat. qui cū cātiuo non iraſcitur peccat patientia eni irrationabilis vicia ſeminat negligētiam nutrit et non ſolū malos ſʒ etiā bonos inuitat ad malū. Quarto ꝑ illud eiuſdē iracūdia que cū cauſa eſt non eſt iracundia ſed iudiciū. Contra ſextā con arguitur ſic nihil eſt viciū ꝑ quod homo deo aſſimulatur ſʒ ꝑ eſſe ōnino ſine ira homo deo aſſimulatur igiť non eſt vicioſū ōnino ira carē. Secūdo ira ad nihil eſt vtilis g̊ defectus eiꝰ non eſt vicioſus aūs eſt ſene. libro de ira. Tercio malū hominis eſt preť rationē [illegible] ſed ſubſtracta

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

omni ira ab homine adhuc remanet ſecūdū rationē eſſe cū adhuc remaneat integrū iudiciū rationis igiť. Quarto ꝙ licꝫ agere ex paſſione eſt vitupabile ſed agere ex ira eſt agere in cōmotione paſſionis cū ira ſit paſſionis cōmotio igiť. Quinto carere ōni motu appetitus ſenſitiui et ōni corpali trāſmutatione non eſt viciū ſꝫ ira eſt motus appetit⁹ ſenſitiui cū trāſmutatiōe corporali ḡ ōnino carere ira non eſt viciū antecedēs patet quia ſecundū ſtoicos in hoc ꝯſiſtebat ſūma anime quies. Ad primā nego minorē quia talis non punit nec caſtigat ex iudicio ſicut deus Ad ſecūdam nego añcedēs vtilis eſt enī ad hoc ꝙ homo ꝓmtius exequať id quod recta ratio dictat imo ira moderata eſt tēpore met actus virtutis māſuetudinis. Ad terciaꝫ nego minorē in caſu in quo ſm iudiciū rationis caſtiganda eſt iniquitasEt ad probationē dico ꝙ in tali caſu vel iudiciū rōnis non manet integrū vel ei non obtempatur ſicut obtempandū eſt. Ad quartā nego maiorē ē enī agere aliquid ex paſſione moderata et illud non eſt vitupabľe et ad minorē reſpondēdū eſt ꝙ ira ſecūdū Tho. aliqñ accipitur ꝓ motu volūtatis et tūc ſecūdū eū agere ex ira nō eſt agere ex paſſione ſed ex iudicio. Aliomō accipiť ira pro motu appetitus ſenſitiui et tunc ſm eū agere ex ira eſt agere ex paſſione. Ad quitā nego maiorem in caſu quia in caſu huiuſmodi carentia huiuſmodi motus infert carentiā vel debilitatem boni motus in volūtate quia mot⁹ in appetitu ſēſitiuo naturaliter ſequitur ad motū ſimplicē voluntatis niſi ſit aliquid repugnās vel īpediēs Septima cōcluſio non ſolū in bello ſꝫ etiā in aliis iniuriis et paruipēſionibus ira virtuoſe aſſumi poteſt ꝓbatur ſi ira non poſſꝫ virtuoſe aſſumi hoc ideo eſſet aut propter triſticiā quam īportat aut propter appetitū vindicte nō propter triſticiā quia v͛tuoſū eſt triſtari de malis et paruipēſionibus et īiuriis deo aut nobis aut noſtris illatis cū virtuoſū ſit eā nolle euenire Et poſtq̄ euenerunt non placere eorum euentum nec propter appetitū vindicte quod patet Tum ꝑ illud vindica domīe ſanguīeꝫ noſtrū qui effuſus eſt in terra. Tum ꝑ illud mihi vindicta et ego retribuā. Tuꝫ ťcio quia ōnis irat⁹ poteſt iuſte et rationabiliter deſiderare ꝙ iniuria illata a malis et īiuſtis repare et emendetur et de ea digne ſatiſfiat et ad equalitatē iuſticie reducatur igitur tam ex parte triſticie q̄ ex ꝑte vindicte ira poteſt vtiliť aſſumi mihi autem videtur ꝙ multi ātiqui negātes iraſci eſſe licitum decepti ſūt ex ſignificatōne termini putant enim ꝙ in diffinitione ire vindicta accipiatur diſtincte a caſtigatione emendatione aut ſatiſfactione quod non eſt verū ſed accipitur cōmuniter ad vindictā ſtricte acceptā et ad emēdationem et ideo qui appetit reparationē pro iniuria quocūqꝫ modo licito vel illicito ille peccat qui autē appetit eomō quo recta ratio dictat appetendū ille virtuoſe iraſcitur nec peccat poſſent adhuc adduci rationes ariſtotelis facte ad precedentē ꝯcluſionem que concludūt ꝙ cōtingit deficere in ira vicioſe non ſolum in bello ſed etiam extra bellum. Secundo ōne quod poteſt virtute regi poteſt vtilitter aſſumi ſed ira ⁊ furor poſſūt virtute regi nō ſolū in bello ſꝫ etiā extra bellū igitur maior patet quia ꝗcquid eſt rectū gubernatum ⁊ directum virtute illud eſt laudabile minor patet ꝑ illō homeri ꝙ allegat Arī. tercio ethicorum virtuteꝫ immitte furori nam ſtulte cōprecareť virtutē īmitti furori niſi furor v͛tute regi poſſꝫ q̄ ratione aūt poteſt furor regi virtute in bello eadē ratione et in ceteris rebus in quibus paruipēſio ⁊ īiuria emēdāda eſt. Tercio ōne quod erigit concitat et impellit virtuoſum ad exerciciū et executionem operis virtutis poteſt vtiliter aſſumi et lᵒ maxime ſi nulla in eo ſit ratio culpe ſed ira eſt huiuſmodi igitur minor patet ꝑ illud homeri et virtutem ꝑ furorem erige ratio enim aliqñ dictat eſſe aliquid faciendum vel impediendū ſꝫ intˀdū vel ꝑ timorem vel ꝑ deſidiam aut alia ex cā torpem⁹ in executione opis virtuoſi ſi aūt acceſſerit ira ꝑ quam et triſtamur de iniuria ⁊ eam emendari volumus erigitur et cōcitatur virtus noſtra et prompto animo ferimur in id quod a ratiōe dictatum fuerat. Quod ſi accipiatur ira pro alteratione ipſa corporea aut pro ſignis aliquibus corporeis puta pro ebulitione ſanguinis ſecudum illud Homeri et ebuliuit ſanguis aut pro omiſſione ſpume per nares ſecūdum illud eiuſdem ⁊ auſteram per ſingulas nares virtutem monſtrauit tūc dico adhuc ꝙ hec omnia poſſunt virtuoſe aſſumi ſed cum aſſumuntur prouidendum eſt ne per hec excedamus deliberationem rationis ſed aptemus ea ad executionē eorum tantum que per rationeꝫ dictata ſunt ꝑ hec eniꝫ ſit vt labor operis non ſit nobis tā moleſtus nec tā ſenſibilis per hec excutitur torpor excutitur timor et vis quedā ac promtitudo ad exequendum quod dictatum tribuitur verbi gratia aliquis eſt naturaliter timidus eſt tam̃ prudens etiam in rebus bellicis et bene ſcit deliberare quando quomõ vbi et qualiter hoſtes inuadendi ſunt et ꝑ habitum prudentie ꝑtinentis ad fortitudinẽ bene deliberat de bello ſuſcipiendo quia tamen eſt timidus non audet exequi ideo vtile eſt ſibi aſſumere iram que reddit hominẽ pugnacem quia ꝑ eam excutit̃ timor et robur viribus addicitur ita etiam in aliis negotiis vt in correctione malorũ et in aliis operibus iuſticie punitiue aut reſiſtitiue iniurie.

Octaua concluſio manſuetudo eſt virtus probatur omnis mediocritas circa id circa qḋ cõtingit ſuperhabundare ⁊ deficere eſt virtus ſed manſuetudo eſt mediocritas circa iras circ̃ q̃s contingit ſuꝑhabundare et deficere ğ manſuetudo eſt virtus minor pro prima parte patet ex quinta concluſiõe pro ſecũda ꝙ ſcilicꝫ circ̃ iras contingit ſuꝑhabundare nota eſt pro tercia pꝫ ex ſexta ⁊ ſeptiã cõcluſione. Cont̃ ſeptimã concluſionem arguitur ſic rationibꝰ q̃ ſunt ſene. aſſerentis nullomodo iram eſſe aſſumẽdam a virtuoſo nihil eorũ eſt bonum que ſunt contra naturam ſꝫ ira eſt contra hominũ naturã ğ ira nl'la eſt laudabilis minorem probat ſene. nihil eſt homine ſecũdum naturam ſuã mitiꝰ ira aũt nihil eſt crudelius tũ ſecũdo quia homo genitꝰ eſt in adiutoriũ hominũ ira in ext'miniũ homo ex natura ſua congregari cupit ira hominẽ diſcedere et ſeparari iubꝫ homo prodeſſe petit ira nocere ira auida eſt pene homo beneficentie vita conſtat concordia non terrore ira autem ad terrorem ẽ nõ ad concordiam Scḋo vir bonꝰ nl'lius pena gaudet imo cũ cõdẽpnat ipiũ ab impietate ſua irreuocabilẽ hoc non eſt quia delectetur in eius pena procul enĩ eſt a ſapiente tã inhumana feritas ſed hoc facit ad documentũ et eruditõnẽ aliorũ ſꝫ ira eſt appetitiua pene ⁊ eo gaudet igitur. Tercio nullus appetitꝰ vindicte eſt laudabilis ſed ira eſt appetitus vindicte ğ ira nõ eſt laudabilis mĩor eſt certa et maior ꝓbatur qui[illegible] ſecundũ Arĩ. caſtigatio eſt pacientis cã vt ſcilicꝫ emendetur ſed vindicatõ et punitio ſunt cauſa punientis vt ſcilicꝫ ſatiet̃ ſed ꝯſtat ꝙ inferre penam alt'i gratia delectatõnis quam quis habꝫ in pena illiꝰ eſt vituꝑabile igr̃

Confirãtur quia ratõ ſufficient' decernit q̃ta pena et qualis ſit exigenda pro delicto ğ ira ſi ĩmiſceatur aut omnino ſuꝑfluit aut ꝑ eã ſit punitio ſuꝑ cõdignũ quod crudelitatꝭ eſt. Quarto nihil quod regi ratione nõ poteſt virtuoſe poteſt aſſumi ſed ira ratione regi non poteſt ğ ira non poteſt v'tuoſe aſſumi minor patet quia accẽdit ſanguinem ad quam accenſionem ſequitur inordinatus motus ſpirituum ex quo cauſatur turbatio ſenſuum et fantaſie ſine quorum ſtatu non habemus liberũ vſũ rationis vt apparet in ebriis et egrotantibus non nullis ğ ſicut bonũ eſt totaliter excludere ebrietatem quia eſt perturbatiua ſenſuũ ita et iram. Quinto melius eſt totalit̃ excludere ꝑnicioſa que nõ niſi difficillime regi poſſunt q̃ ea ſuſcipere vt regantur ⁊ moderentur ſed ira eſt huiuſmoi igit̃ maior pꝫ quia talia potentiora ſunt rectore et non patiut̃ ſe minui. Sexto virtus vicio nũq̃ adiuuanda eſt ſed eius ãmixtione potius eſt contẽpta nec cum impetu opus eſt iraſcendũ eſt ſꝫ exſurgendũ et nũq̃ ratio aſſumet in adiutorium ſuũ impetus prouidos et violentos apud quos ip̃a nihil auctoritatꝭ habaet ğ ira nõ poteſt v'tuoſe aſſumi. Septimo quod nocet virtuoſe operãti nõ poteſt virtuoſe aſſumi ſed ira eſt huiuſmoi igr̃ minor patet in gladiatoribus qui arte tegũtur ⁊ ira denudantur vt pateant ictibus. Octauo quia cum virtuoſus penam exigit aut eam exigit quia pene auidus ⁊ tunc peccat aut q̄a oportet ita fieri Et tunc talis non eſt adnumerandꝰ iratis. Nono ſi ira eſt vtilis hoc maxime eſt quia per eam mali terrentur et effigitur cõtẽptus ſed ira non eſt vtilis propt̃ primũ quia periculoſius eſt timeri quã deſpici nam neceſſe ẽ timere multos eum qui timetur a multis Nec propter ſecũdum tum quia ſi vir ſapiens vires habuerit tunc abſq̃ ira ſolo recte rationie iudicio repellet malos punict et terrebit ſi autẽ careat viribus tunc magis patebit iraſcendo contemptui ⁊ deriſioni. Ex iſtis ratõibꝰ dicit Buridanus bene cõcludit ꝙ ira tantũ in bello aſſumenda eſt cum propter triſticiam ſenſus vires corꝑis diminuũtur videt̃ aũt mihi ꝙ etiam in multis caſibus extra bellum v'tuoſe poſſit aſſumi. Decimo arguitur ſic õne illud cuius nulla cauſa iuſta poteſt eſſe vt fiat ſemꝑ eſt peccatum ſꝫ nulla cã potꝫ eſſe propter quam aliquis iraſcatur ğ omnis ira eſt peccatũ minor patet per caſſianum octauo libro de iſtitutione nouitiorũ vbi loquit̃ contra eos qui illi textui euãgelii qui iraſcitur fratri ſuo addunt ſine cauſa ꝫ dicit ꝙ hͨ ē adiectū ab illis qui propoſitū ſcripture non ītellexerunt volentes nos fomitem iracundie omnimode āputare nullamqꝫ īdigātionis occaſiōeꝫ penitꝰ reſeruare. Vndecio argr̄ auctoritate eiuſdͦ Caſſi. li. coꝫ. caͦ. v. dicētis ꝙ omnis ad perfctōem tendens ⁊ agonē ſpiritualem legitime decertare cupiens ab omni ire furoriſqꝫ vicio alienus exiſtat. Et hoc probat ꝑ apoſtolū dicentem ōnis ira et indignatio et clamor et blaſfēia tollatur avobis imo ibidem ex intentione ꝓbat ꝙ non ſit vtilis ad ſanandū delinquentē fratrem. Delinquentem inquit fratrem ſi neceſſe eſt ita curare feſtinetvt dum medelam leuiori forte febricula laboranti ꝓcurat inferre non ſemetipſum iratus morbo cecitatis inuoluat et ſecundo ca. eiuſdem libri reprobat opinioneꝫ dicentium non eſſe noxium ſi delinquentibus fratribus iraſcamur. Duodecimo omne illud eſtvituperabile et fugiendum quod turbationem inſipientiam imprudentiam iniuſticiam inhoneſtatem precipitationem rixā et peccatorum originem affert. Sed ira eſt huiuſmodi igitur minor patet pro prima parte ꝑ illud turbatus eſt pre ira oculus meꝰ Sc̄da ꝑ illud ira ī ſinu inſipientiū requieſcit. Tercia per illud ira perdit etiam prudentes Quarta per illud iraviri iuſticiam dei non operatur Quinta per illud vir iracundus inhoneſtus eſt Sexta ꝑ illud vir iracundus agit ſine conſilio Septima per illud vir animoſus parit rixas vir aūt iracundus effodit peccata Et ideo reſpondendum eſt ad rationes iſtas ſenece nec omnino eodem modo ſicut reſpondet Buri. Adprimam nego minorem vniuerſalitͤ ītellectam ad primā ꝓbationē cōcedo pͥmā partem aſſumpti ⁊ nego ſecundam de ira moderata imo ira moderata eſt mititudo ſiue manſuetudis actus. Ad ſecūdam probationem nego etiam ſecūdam ꝑtem aſſumpti de ira moderata talis enim nō petit exterminiū ſed emendationē non petit nocere ſed ꝓdeſſe et ꝑ eā ꝓcuraꝛ cōcordia cū nihil ſit tā diſcorsvite hūane ⁊ paci ꝯtrariū ꝗ ꝑuitas hoīm īpuita. Ad ſcd̄aꝫ dico ꝙ vͭtuoſus non gaudꝫ in punitione malorū abſolute et per ſe ſed gaudet in ea aut quia per eam ſit emendatio punitivel aliorum aut quia per eā ſit ſatiſfactio pro culpa et ſeruatur legū et iuriū auctoritas et nego minorē vniuerſaliter intellectam irā enim virtuoſus ita moderatur vt punitionē que per iram appetitur ordinet ī bona que ſupra dictā ſunt. Ad terciam concedo maiorem de vindicta diſtincta a caſtigatione ⁊ nego minorem vniūſaliter ītellectam imo ꝗuis ira ſibi relicta tenderet ī uindicationē hocmodo acceptam recta tamē rationis conſilio in caſtigationem dirigitur ⁊ ordinatur et habet pro fine id quod ſibi a ratione preſtituiꝛ. Ad confirmatōem cōcedo antecedens et nego conſequentiā quia ira non ideo dicitur īmiſceri rationi quia ſit alius actus vel alia qualitas ab actu per rationem directo maiorem penam expetens ꝗ ratō dictꝫ ſed ira moderata magis importat deſiderium puniendi id quod recta ratio dictat eſſe puniendum eo modo vbi et quando recta ratio dictat illud eſſe puniendum imo ira eſt actus elicitꝰ velvoluntatisvel appetitus ſenſitiui que moderata dicitur cum id eodē modo appetimꝰ quod et quomodo ratio decernit eſſe appetendum

Ad quartam negatur minor Ad probationem dico ꝙ licet ira ſibi derelicta et cui per rationem et imperiumvoluntatis non occurritur facit omnia predicta ſed cum eſt ratione regulata tunc non ſequūtur iſta et quod dicitur de ebriis et egrotantibus reſpondeo ꝙ licet potatio vini ſit in poteſtate noſtra tamen non eſt in poteſtate noſtra nevinū potatum perturbet ſenſum et ſimiliter de humoribus maniacorum in potſteate autem noſtra eſt ne apprehenſio paruipenſionis cauſet huiuſmodi motū inordinatum ſpirituū notabilis durationis neqꝫ irati ſūt comparandi ebriis ſed magis vtentibus vino iracundi autem ebriis magis comparandivideantur. Ad quintā nego maiorem nāvbi ſine hiis difficillimis depitvſꝰ vͭtuꝛ ad ſalutem neceſſarius tunc neceſſe eſt talia aſſumere ⁊ eniti ꝗtum poſſibile eſtvt regantur nec minor ē eſtvera licet enī ira ſit ad regendum difficilis multa tamen ſunt ea difficiliora et ad probationē maioris nego aſſūptum quia vt dicitum ē motus eius ſubeſt libero arbitrio. Ad ſextā concedo antecedens et dico ꝙ ira moderata non eſt viciū ſed actusvirtutis elicitus vel īperatus dico preterea ꝙ in ōnes tales impetus virtuoſꝰ auctoritatē habet. Ad ſeptimā nego minorē et ad probationē dico ꝙ gladiatorꝭ teguntur arte et nudātur ira īmoderata ſed ira moderata tecti excitantur acuūtur et fiunt ad inuadendū hoſtē promtiores. Ad octauam dico ſecūdū et nego ꝙ talis n̄ ſit annūerandꝰ iratis quia cum hoc quod expetit alteri penam eo ꝙ oportet ita fieri ſtat ꝙ triſtetur de iniuria et ꝙ appetit vindictam ad ſenſum datū imo etiā ſtat accenſio ſanguinis circa cor. Ad nonā dico ꝙ eſt vtilis quia eſt opus virtutis et actus māſuetudinis Et ad primā probationē dico ꝙ duplex eſt timor illatus alteri vnus eſt iuſticie recta ratione regulatus alius eſt temerariꝰ. de primo nego aſſumptū de ſecundo concedo tutius enim eſt deſpici q̄ timeri tiore temerarie illato et contra rationē quo inferūtur pene in vindictam et non in emendationē Et ad īprobationē ſecundi nego aſſumptū nam ſi abſit ira tūc non erit appetitus emēdationis ⁊ ideo mali nō punient̄ ſed eis ōnia īpune licebunt dico preterea ꝙ freq̄nter vir virtuoſus vires hꝫ ſed ſopitas et torpentes et ideo ad eas excitādas opꝰ ē ira Multe rationes contra Ar̄ opinionē videntur fundate in hoc ꝙ ira ſit quedā motio non virtuoſa ſiue perturbatio que in hominē incidit et h° ſiue ſit motio appetitus ſenſitiui ſiue corporea et tunc queritur Vtrū hec motio poſſit aſſumi a virtuoſo? Quātū eſt de motione corporea illa forte non eſt in poteſtate volentis niſi ratōe cauſarū ſuarum q̄tum aūt ad motioneꝫ appetitus ſenſitiui dico ꝙ talis poteſt regi et dirigi mediante īperio voluntatꝭ ſicut ⁊ aliarū rerum appetitus licet alii ſint aliis difficiliores dico tamē ꝙ preter hec in voluntate eſt aliquis actus iraſcendi recta ratione regulatus qui ab Ar̄. vocatur manſuetudo et idē etiam eſt actus ire ſꝫ nō eſt iracundia quia iracundia deordinationem importat vtrū autē paſſiones virtuoſe aſſumi poſſint et que ſit paſſionis ratio alibi dicetur.

Ad decimā reſpondeo dupliciṫ vnomodo ꝙ caſſianus ibi loquitur contra eos qui videbātur aſſerē quodlibet iraſci ex cauſa iuſta eſſe iuſtū qđ falſū ēē tū qa nullꝰ iraſcit̄ q nō dicat ſe iuſtā cāꝫ habē tū ſcđo [illegible] liceꝫ qs hēat iuſtā cāꝫ ire tū cū h° ſtat ꝙ excedat ī iraſcēdo ⁊ īiuſtā vltōnē appetat aut modo iniuſto. ſecūdo dico ꝙ caſſianꝰ ibidem loquitur de ira que eſt indignatio contra ꝓximum et dicit eam omnem eſſe amputādam nō qa quelibet ſit mala ſed quia quelibet vel eſt mala vł occaſionē ad irā īiuſtā prebꝫ et hanc ſolutionem tangit caſſianꝰ eodem loco cū ait ꝙ ſecundum ſcripturam ſacram nullam indignationis occaſionem reſeruare debemus nedium iubemur iraſci cum cauſa etiam ſine cauſa iraſcendi nobis intromittatur occaſio et ſubdit finis enim patiētie nō iraſcendo iuſte ſꝫ penitus non iraſcendo conſiſtit ex quibus verbis apparet ꝙ aliquando iuſte iraſci nos contingit vbi conſiderandū eſt ꝙ loquitur monachis quibus non eſt cōmiſſa aliorum cura. Ad vndecimam dico ꝙ duplex eſt ira ſcilicet perturbās precipitans et execans ⁊ iſta eſt ira viciosa que proprie iracundia dicitur ⁊ quam idem auctor dicit eſſe eiciēdā a nobis Alia eſt ira excitās et erigens qua contra malorum iniquitates accendimur et iſtam non precipit eſſe eiciendam a nobis ꝙ autem aliqua ira ſit erigens et excitās ⁊ nō precipitans nec excecans patet quia idē auctor ſeptiō capit. vult ꝙ aliqđ ire miniſterium poteſt a nobis comode aſſumi ac ſalubriter cum ſcilicꝫ contra laſciuiētes cordis noſtri motus indignantes īfrenimus etc̄ et hoc ꝓbat exemplo dauid tunc arguitur ſic aut loquit̄ hic caſſianus de miniſterio ire excecantis et precipitātis aut de miſterio ire erigentis tantum ſi ſecundum habeo intētum non primū quia nullum miniſterium talis ire eſt nobis ſalubre ꝙ autem caſſianus tantū loquatur in quito et ſexto capit. de ira precipitante et excecante patꝫ p̄mo per auctoritatem arguendo allegatam. Secundo per illud quod poſt immediate ſubdit q̄libet ex cauſa iracundie motus efferuens cecat oculos cordis et acumen viſuū exicialem validioris morbi īgerens trabem ſolē iuſticie non ſinit intueri et ſequitur nihil intereſt vtrum aurea lamina plumbea ve ſeu cuiuſlibet metalli oculorum obtuitibus impotatur differentiam cecitatis non facit precioſitas metallorum.

Ad duodecimam reſpondeo ꝙ omnes ille auctoritates intelliguntur de ira precipitante ⁊ excecante nō de erigente et excitante. Contᷓ vltimam concluſionē Arguitur ſic nihil cuius ratio conſiſtit in diminutione et defectu eſt virtus ſed ratio manſuetudinis conſiſtit in diminutione ⁊ defectu ḡ manſuetudo non eſt virtus maior probatur quia omnis virtus corrumpitur per ſuperfluum et diminutum minor patet tum primo quia manſuetudo eſt diminutiua ire tū ſecundo per illud Ariſtotelis in quarto ethicorum Ad medium manſuetudinem ſerimus ad defectum declinantem tum tercio per illud eiuſdem non enim punitiuus eſt manſue tus ſed magis condonatiuus. Secundo nullum peccatũ eſtvirtus ſed mauſuetudo eſt peccatum ergo manſuetudo non eſt virtus minor patet per illud Ariſtotelis loqueutis de manſuetudine peccare enim videtur magis ad defectum. Tercir nihil contrarium paſſõni eſt virtus ſed manſuetudo eſt contraria paſſioni g̃ manſuetudo non eſtvirtus maior patꝫ ga nihil contrarium paſſioni eſt per ſe bonum cum nulla paſſio ſit ꝑ ſemala et minor probatur quia ſecundum Ariſtotelẽ ſecundo rethorice ira que contrariatur manſuetudini. Quarto circa illam paſſionem que ſecundum ſe totam eſt praua non eſt aliquavirtus ſed ira ſecundam ſe totam eſt praua igitur circa iras non eſt aliqua virtus et pér conſequens cũ manſuetudo ſit circa iras ſequiẗ ꝙ ipſa non eſtvirtus minor patꝫ tum primo quia ipſa vniuerſaliter eſt in parte irrationabili que nata eſt aduerſari et obuiare rationi. Tum ſecnndo quia irati minus preuident primo elenchorum et Chato ira impedit animũ nõ poſſit cernere verum ⁊ ſeptĩo ethicorum dicit Ariſtoteles ꝙ ira ⁊ alie paſſiones ligant mentem vt non poſſit in actum rationis inde eſt ꝙ Ariſtote. paſſionatum aſſimulatvio lento vel infamiam patienti Tum tercio quia ira inquietat animam que non ſit ſapiẽs ⁊ prudens niſi quieſcendo ſeptimo phiſicorum Tum quarto quia ira mouet ad vindictam et non ex ʒelo iuſticie ergo eſt mala conſequentia tenet quia omnis motus advindictam et non ex ʒeln iuſticie eſt malus. Quinto quia ſi eſſꝫ virtus aut eſſet generalis aut ſpecialis non generalis vt conſtat nec ſpecialis Tum primo quia ira circa quam eſt manſuetndo non eſt ſpecialis paſſio quia ipſa et concupiſcentia denominant totum appetitum ſenſitiuum cum appetitus ſufficienter diuidatur in iraſcibilem ⁊ concupiſclbilem Tum ſecundo quia ira claudit in ſe delectationem et triſticiam vt habetur ſecũdo rethorice delectatio autem et triſticia ſunt maxime generales paſſõnes Tum tercio quia omnis paſſio ſpetialis habet aliquam paſſionẽ ſibi contrariam vt amor habet odium delectatio triſticiam ſed ira nullam habet paſſionem ſibi contrariam igitur. Ad primam concedo maiorem de diminutione et defectu oppoſito mediocritati et nego minorem. Ad primaꝫ probationem concedo ꝙ manſuetudo eſt diminutiua ire ſordinate eomõ q̃ mediocritas diminuit ſuperhabundantiam. Ad ſecundam probationem dico primo ꝙ manſuetudo bene declinat ad defectum per acceſſum ſed non declinat ad ipſum tanq̃ ad id in quo conſiſtit ei⁹ ratio aut tanq̃ ad obiectum Ariſtotiles auteꝫ vult per illa verba per declinationem huiuſmodi acceſſum ſignificare ſecundum quem modũ vnaqueꝙ virtus magis accedit advnum extremum q̃ ad aliud autvult dicere ꝙ nomen manſuetudinis aliquãdo attributum eſt medio aliquando vero attribuitur extremo declinãti ad defectum ſed hoc eſt equiuoce et in prima ſignificatione eſt virtus et non in ſecunda. Ad terciam concedo ꝙ manſuetus non eſt punitiuus accipiendo punitionem provindicta etvt diſtĩguitur contra caſtigationẽ ĩmo citius condonaret offenſam q̃ hocmõ puniret. Ad ſecndã concedo maiorem et nego minorẽ et ad probationẽ dicoꝙ ex textu illo non habetur ꝙ manſuetus peccat ſed ꝙvidetur et creditur ab ĩperitis peccare cum minus punit q̃ illi forte mala affectione ducti puniendumvelint. Ei preterea cum habet rationes equeꝓbabiles provna parte et pro alia nec poteſt cognoſci ab eo quid magis faciendũ ſit magis declinat ad non puniendũ aut ad minus puniẽdum q̃ ad oppoſitũ ideo videtur in hoc peccare. Contra hoc ſic arguitur quia vel tunc peccat vel non ſi peccat habetur intentum nec poteſt dici ꝙ non quia agit ꝯformiter ad conſcientiam erroneam quia agit conformiter ad iſtam conſcientiam iſte non eſt puniendus. Ad hoc reſpondeo ꝙ in caſu illo in quo ignorantia eſt inuincibilis nec craſſa nec affectata talis non peccat. Et ad probationem nego ꝙ agat cõformiter ad conſcientiam erroneam immo agit conformiter ad conſcientiam rectam. Et ad probationem dico ꝙ iſta propoſitio iſte nõ eſt puniendus habꝫ duplicẽ ſenſũ vn⁹ eſt iſte non ẽ dign⁹ pena et iſta conſcia eſt erronea nec agit conforiter ad iſtã alius eſt iſte non eſt condempnandus adpenam a me q ſum neſcius et ignarus ſui criminis q̃ diu ſum huiuſmodi criminis ſui ignarus et iſti dictamĩ quod eſt rectum et prudentiale ſe conformat et ideo actus ille condonationis vel abſolutionis eſt conforis non errori ſed prudẽtie. Ad 4ᵐ etiã facit ꝙvbi ſecũdũ rei veritatem eſſet dign⁹ pena et cognoſceretur eſſe talis: tamẽ in caſu dict licitum et virtuoſum ei penã remittere et ideo cum eſt dubium de eo quod expedit ſine peccato declinare poteſt ĩ partem initiorem. Ad terciam concedo maiorem ⁊ nego minorem accepto nomine manſuetudinis pro mediocritate Ariſtoteles autẽ ſecũdo rethorice accepit mãſuetudinem vt eſt nomen detractus ab illa mediocritate et iram non proprie vt eſt nomen paſſionis ſed acccepit eam pro iracũdia. Ad q̃rtam nego minorem. Ad primam probationeꝫ nego conſequentiam quia ſicut pars illa nata ẽ aduerſari rationi ita et obedire. Ad ſecundam probationem concedo antecedens de iratis ira perturbatiua non de iratis ira ordinata ira enim perturbatiua eſt illa que impedit animum a cognitione vnitatis/ ligat mentem et eam violentam reddit ⁊ inquietam. Ad aliã probationem dico ꝙ licet ira non habeat ex ſe ꝙ moueat ex zelo iuſticie habet tamen hoc ex ratione et ex actu voluntatis elicito conformiter ad rationem qui actus habent zelũ iuſticie pro obiecto et conſequenter actus appetitus ſenſitiui immo et actꝰ exteriores caſtigationis habent illum zelum iuſticie pro cauſa motiua et impulſiua autẽ etiam pro cauſa finali. Ad quintam dico ꝙ eſt virtus ſpecialis. Ad primam ĩprobationem nego ꝙ ira nõ ſit ſpecialis paſſio et ad probationem nego aſſumptum qa in diminutione illa non dicitur appetitus concupiſcibilis a concupiſcentia paſſione ſpeciali: ſed magis ab actu cupiendi et deſiderandi nec dicitur iraſcibile ab ira paſſione ſed magis a contranitentia. Ad aliam probationem dico ꝙ delectatio ⁊ triſticia ſunt paſſiones ſpeciales dico preterea ꝙ conſequentia nõ valet quia generale bene includitur in ſpeciali ſicut genꝰ ĩ ſpecie. Ad aliam probationem dico ꝙ ire contrariatur manſuetudo accipiendo iram pro iracundia et manſuetndinem pro defectu Dico preterea ꝙ poteſt ſaluari alterum cõtrariari alteri accipiendo pro paſſionibus vt ſcilicet vtrũꝫ accipitur pro diſpoſitione quadam ad motꝰ ſubitos iram ſcilicet ad motum vindicte et manſuetudinem ad motum inſenſibilitatis. Ratio ante oppoſitum ſoluta eſt ex dictis.

Veritur Vtrum manſuetudo ſit potiſſi-
q mavirtus ad temperantiam pertinens.

Arguit̃ ꝙ ſic qa mãſuetudo maxiẽ valet ad cognitionem dei in qua conſiſtit beatitudo igitur Antecedens patet per illud Iac. primo in manſuetudine ſuſcipite inſitum verbum. In oppoſitum arguitur quia difficilius eſt pugnare contra concupiſcentiam quam contra irã

Notandum ꝙ opinio Thome eſt ꝙ quia ratio temperantie conſiſtit in refrenatione vehementiſſimarum concupiſcentiarum et delectationum ideo manſuetudo cui idem actus conuenit circa aliam materiam ſcilicet circa iras (habet enim refrenare iras) eſt virtus adiuncta temperantie tanq̃ principali virtuti quia partes minus principales aſſignãtur virtutibꝰ principalibus ſecundum ꝙ imitantur ipſas in aliquibus materiis ſecũdariis. Sed hec opinio poteſt reprobari faciliter ex multis ſuperius dictis. Tum ſecundo quia per eandem rationem ſequeretur ꝙ omnis virtus eſſet adiuncta temperantie cum nulla ſit virtus cui non conueniat actus refrenandi paſſiones circa aliquam materiam nam liberalitas refrenat cupiditatem pecunie et fortitudo paſſiones timoris et audatie et iuſticia refrenat omnem paſſioneꝫ ne per eam ad iniuriam alterius feramus. Tum tercio quia ira nullo modo eſt materia ſecũdaria reſpectu concupiſcentiarum tactus immo ſunt materie totaliter diſperate et nullo modo ad ſe inuicem ordinate. Dico ergo aliter pro quo ſit. Prima concluſio manſuetudo non pertinet ad temperantiam ſtricte acceptam que ſcilicet eſt moderatiua concupiſcentiarũ tactus et guſtꝰ. Patet quia huiuſmodi temperantia habet mat̃iaꝫ diſtinctam a materia manſuetudinis quarum vna non eſt ſecundaria nec ſubordinata alteri igit̃ Ptꝫ ſecũdo auctoritate Ariſ. qui nõ ſolum manſuetudinem a temperãtia diſtĩxit ĩmo nec alteram alteri in det̃minãdo cõiũxit qđ feciſſet ſi vna earũ fuiſſet adiuncta alteri. Scđa cõclõ mãſuetudo ſe habet ad temperantiam cardinalem v̓tutẽ et coĩt̃ acceptam ſicut ſpecies ad genus Probat̃ qa ꝑ tꝑantiã hocº acceptam ſeruat̃ oĩs v̓tꝰ moderatiua delectationum et triſticiaꝝ nõ arduaꝝ ſcđꝫ rõnẽ ſpẽi ſue ⁊ coĩt̃ õnibꝰ hoĩbꝰ ĩnexiſtẽtiũ manſuetudo vero ẽ moderatiua aliquaꝝ huiuſmodi triſticiarũ et delectationum et non omnium quia eſt moderatiua delectationum et triſtitiarum que ſunt in ira ḡ manſuetudo eſt ſpecies temperantie. Secũdo omnis mãſuetudo ẽ tẽpantia ⁊ nõ eꝯ et ñ ẽ aliq̃ ꝯnotatio in altero eoꝝ rõne cuius impediat̃ ꝯmunꝰ eſſe genus ad alterum igitur p̄ma et ſecūda ps antecedentis note ſunt ex eoꝝ diffinitionibus.

Tercio probatur auctoritate Senece ſecundo ſle clemētia dicēt̄ clemētiā tp̄ātia eē. Quarto auctoritate Tulii ponēt̄ clemētiā ptē eē tēpantie. Tercia concluſio accepto noīe tēpantie collectiue vt ſigt̄ omnes habitus ſecundū q̄s homo reddit̄ tempatus ſecundū totum viuereſ̄ eſt integre et pfecte omniū ſcꝫ tempantia requiſita et ſufficiente ad vitam hominis honeſte t̃nſigendā tūc mãſuetudo ē ps integ̃lis tempantie Patet qa ſicut miles ē ps toci⁹ excercitus et habitus vni⁹ cōcluſionis logice eſt ps totius logice ita et mãſuetudo hoc mō eſt ps toti⁹ tp̄antie ē enim vna tempantia pt̄ quā ſūt multe alie Nec repugnat aliq̄d idem eſſe ptē ſubiectiuam tēperantie non collectiue accepte et ptem integralē tp̄antie collectiue accepte. Quarta cōcluſio temperantia ſtricte accepta eſt hominibus mediocris ſtatus potior: quam manſuetudo. Probatur qa per hmōi temperantiam refrenat̄ paſſio turpior et exprobrabilior et ad ſupādū difficilior (vt alibi pbatū eſt et h̄ pbat Ariſ. ſatis diffuſe in ſeptimo ethicoꝝ. Secūdo qa materia tēperantie freq̄nti⁹ incidit hominibus q̄ manſuetudinis g̊ melius eſt circa eam ſe laudabiliter habere aīs patet qa cibi et potus vſus frequentior eſt in hominibus quam ira aut punitio. Dixi autem in hominibus mediocris ſtat⁹ quia in regibus et principibus et aliis in auctoritate conſtitutis aliter eſſet dicendum vt apparebit cum agetur de clementia. Contra primam concluſionem arguit̄ ratione Thome poſita in notabili. Secundo arguit̄ auctoritate Senece et Tulii ponētiū manſuetudinē partem eſſe temperantie. Ad p̄mā cōcedo ātecedēs et nego conſequentiam qa nec ire ſunt materie ſubordinate concupiſcētiis guſtus ⁊ tactus nec actu manſuetudinis ſunt ordinati ad actus tēperantie ſtricte accepte. Ad ſecundam dico ꝙ accipiunt temperantiam communiter ⁊ non ſtricte. Contra ſecundam concluſionem arguitur manſuetudo pertinet ad epikeiam ergo nō eſt ſpecies temperantie aīcedens patꝫ quia ōnis virtus diminutiua penarum pertinet ad epikeiam vt vult Ariſtoteles quinto ethicorum.

Secundo omnis temperantia eſt circa concupiſcentias ſed manſuetudo non eſt circa concupiſcentias ſed circa iras et vindictas igitur manſuetudo non eſt temperātia. Tercio mãſuetudo pertinet ad prudētiam ergo nō eſt ſpecies temperantie Antecedens patet quia inſania opponitur prudentie ſed inſania opponitur manſuetudini ergo mãſuetudo pertinet ad prudentiam. Quarto ſi manſuetudo eſſet ſpecies temperantie ſequeretur ꝙ omnis perfecte manſuetus eſſet perfecte temperatus ſed conſequēs eſt falſum igitur ⁊ patet conſequentia quia qcquid eſt perfecte homo eſt pfecte animal et qcquid eſt perfecte albus eſt perfecte coloratus et ptꝫ falſitas conſequentis quia perfecte manſueto poſſunt deficere multe temperantie. Ad primam nego antecedens. Ad probationē reſpōdet Beatus Thomas ꝙ epikeia diminuit penas que ſecundum intentionem legiſlatoris ſūt diminuende licet non ſint diminuende ſecundum verba legis clementia autem diminuit penas ſecundum quandam moderationem affectus faciendo ꝙ homo in inflictione penarum non vtatur ſua poteſtate. Hec ſolutio non placꝫ mihi quia non ſoluit de manſuetudine que (vt dictum eſt ſupra) etiam eſt penarum diminutiua et non ſolum moderatiua irarum Tum etiam quia clementia nō ſolum facit ꝙ homo nō vtatur poteſtate ſua immo etiam ꝙ non abutatur poteſtāte ſua cum oppoātur crudelitati qua quis poteſtate abutitur cuiuſquidem crudelitatis opus habet impedire. Dico ergo ꝙ duplex eſt penarum inflictio quedam eſt a lege male intellecta et aliter quidem quam eam intelligendam eſſe voluerit legiſlator ⁊ huiuſmodi penas diminuit epikeia. Alia a paſſione ire ſiue ab iracundia et tales penas diminuit manſuetudo facit enim ꝙ he pene non infligātur quas ire paſſio procurat infligendas actu vel aptitudine. Aliter reſpondeo ꝙ diminutio penarum contingit dupliciter. Vno modo ex debito iuſticie Et hoc modo eas diminuit iuſticia et epikeia. Alio modo ex hūanitate et amore ordinato ad homines et hoc modo eas diminuit manſuetudo et clementia. Ad ſecundam nego maiorem capiendo tempantiam communiter et concupiſcētiam proprie vt paſſio eſt ab ira et aliis paſſionibus diſtincta ſi autem accipietur temperantia ſtricte concedo maiorē ſed nihil contra concluſionem. Ad terciam dico ꝙ inſaniam accipitur dupliciter. Vno modo vt eſt carentia et corruptio vſus rationis et ſic opponitur prudentie. Alio modo accipiť vt eſt carentia et corruptio humani affectus q̃ homo ſecundum diſpoſitionem ſpeciei humane homini afficitur et hocmodo opponitur manſuetudini. Ad quartam dico ꝙ aliquis dicitur eſſe perfecte temperatus dupliciť. Vno modo quia eſt temperatus aliqua perfecta temperantia et in hoc ſenſu concedo conſequens. Alio modo quia eſt temperatus omni temperantia ſibi decenti et congrua ⁊ hocmodo nego conſequentiam verbi gratia homo non dicitur perfecte logicus quia eſt perfectus in vno habitu logicali ſed quia habet omnes habitus logicales ſcientificos aut ſaltem omnes qui poſſūt communiter haberi ab hominibus ſtudio logice incumbentibus. Contra quartam concluſionem arguitur ſic manſuetudo maxime ordinat ad beatitudinē g̊ hoiēꝫ ipſa eſt perfectiua v́tus Conſequentia tenet quia laus virtutis precipue conſiſtit in hoc ꝙ ordinat hominem ad beatitudinem et antecedens patet primo per illd̄ Iacobi primo in manſuetudine ſuſcipite inſitū verbum et Eccle. quinto Eſto manſuetus ad audiendum verbū dei et Dyoniſius in epiſtola ad Demophilum dicit moiſem propter multā manſuetudinem dei apparitione dignum habitum

Secundo manſuetudo maxime eſt acceptata deo ergo eſt potiſſima virtus antecedens patet per illud Eccle. primo Bene placatum eſt deo fides et manſuetudo et inde eſt ꝙ crhiuſts iuitat nos ad inuitationem ſue manſuetudinis Diſcite a me (inquit) quia mitis ſum et humilis corde et Hilarius ait ꝙ per manſuetudinem mentꝭ noſtre habitat xpriſtus in nobis. Eſt etiā maxime accepta hominibus nam Eccle. tercio. Fili in manſuetudine perfice opera tua et ſuper hominum gloria diligeris et prouerbiorum .xx. habetur ꝙ clemētia thronus regius roboratur

Tercio ſecundum Auguſtinum in ſermone domini in monte mites ſunt qui cedunt improbitatibus et non reſiſtunt malo ſed vincunt malum in bono ſed hoc pertinet ad miſericordiam vel pietatem que eſt potiſſima virtutum igitur et māſuetudo ꝙ pietas ſit potiſſima v́tutū ptꝫ ꝑ gloſā Ambro. ſuper illud pietas ad omnia vtilis eſt omnis ſumma religionis chriſtiane in pietate et miſericordia conſiſtit. Ad ṗmā diſtinguo antecedens vel per modum meriti ⁊ ſic negatur vel ꝑ modū ſublationis īpedimenti et ſic cōceditur manſuetudo enī aufert irā inordinatam q̃ impedit cognitionē veritatis et per quā freq̄nť contradicimus verbis veritatis quibus forte vicia noſtra tanguntur aliquando etiā aufertur huiuſmodi impedimentum per humilitatem per quā tollitur ſuperbia et per magnanimitatem per quā tollitur inanis gloria q̄ volumus videri preſtātiores ī ſacris litteris exponendū q̃ ceteri et ideo dicit Auguſ. ſc̄do de doctrina xpriſtiana ꝙ miteſcere eſt non contradicere ſacre ſcripture ſiue ītelligē ſi aliq̄ vicia noſtra ꝑcutit ſiue non intelligē q̄ſi nos melius ⁊ verius ſapē et ꝑcipere poſſemus qd̄ poſtremū aliq̄n ex ſublatione īuidie ꝯtingit q̃ ꝑtinet ad māſuetudinē. Ad ſecundā cōcedo ꝙ manſuetudo ē accepta deo ſed ex auctoritatibus īductis arguendo nō habeť ꝙ ſit maxime accepta credo tn̄ ꝙ in regibus et ṗncipibus habeat excellētē acceptabilitatē. Ad t̄ciā dico ꝙ argumētū v̄r petē differētiā int̄ pietatē et miſericordiā de q̄ poſtea videbiť Ratio ante oppoſitum ſoluta eſt ex dictis.

q Veriť tercio Vtrū manſuetudo ſit tātū circ̄ iras Arguiť ꝙ nō q̄a māſuetudo eſt circ̄ oē ꝙ eſt inflictiuū pene ſed odiū et iuidia ſunt inflictiua pene g̊ manſuetudo eſt circ̄ odiū et iuidiam g̊ non eſt tm̄ circa iras. In oppoſitū arguiť auctoritate Ariſ. iiii. ethi. auctoritate etiā omniū auctoꝝ q̄ de māſuetudine locuti ſūt. Notandū ꝙ natura ingenuit hominibus quādā humanitatē ad hoīes q̃ q̄tū fieri poteſt non abeſſe ⁊ ꝓdeſſe hō homini cupiat adq̄ȝ ex debito moralis honeſtatꝭ cōſtringiť Hec autem ad homines humanitas minuitur interdū per cupiditatem cum ſcꝫ ita cupiditate pecuniarꝝ agimur vt nolimus hominibus ꝓdeſſe liberaliť ita ꝙ vl̄ nihil expēdē ꝑ ſubleuatōne hominū velim⁹ aut id etiā nolīm⁹ niſi inde vtilitatē ꝯſeq̄mur ꝯ quā cupiditatē poiť liberalitas īterdum paſſionibus aliis nos perturbantibus et nos ipſos in malum alioꝝ irritātibus humanitas iſta diminuitur eiuſq; impediuntur officia verbi gratia odium concitat nos vt ei quem odim⁹ male eē cupiam⁹ ⁊ ꝓcurem⁹ iuidia ſiľr ira etiam vt penam ei iſligamus et hec faciunt vt huiuſmodi contra humanitatem non modo nō proſimus ſed etiam noceamus. Notandum ſecundo ꝙ ira accipitur dupliciter. Vno modo ſtricte vt eſt paſſio diſtincta ab odio inuidia ſecundo ꝙ ira accipitur dupliciter. Vno modo ſtricte vt eſt paſſio diſtincta ab odio inuidia ʒelo/nemeſi/et aliis hmōi paſſionibus. Secūdo modo accipitur ira pro omni nolitione boni aut volitione mali alteri et hoc° odiuʒ/inuidia nemeſis/continentur ſub ira tunc ſit prima cōcluſio odium et inuidia ſunt vicia manſuetudini cōtraria. Probatur omne vicium morale alicui v̓tuti morali ꝯ̃riatur ſed odiū et inuidia ſūt vicia moralia g̊ odium et inuidia alicui virtuti morali contrariantur ſed non contrariantur iuſticie nec fortitudini vt̄ conſtat g̊ contrariantur temꝑantie et non videt᷑ cui ꝑti temꝑantie contrientur niſi manſuetudini vt patet diſcurrēdo ꝑ ſingulas ſpecies temperātie coīt̓ accepte igit᷑.

Secundo odiū et inuidia ſunt ꝯ̃ria alicui ſpeciei temꝑantie virtutꝭ cardinalis et non niſi māſuetudini igitur. Maior patet quia ſunt in ordinationes eaꝝ paſſionum quaꝝ moderatio non eſt ardua nec in paucioribꝰ contingens. Tercio volo ꝙ ludouicus teneatur odio caroli ꝗ carolus propter commiſſum crimen ſit adiudicatus morti petatur tamen venia et remiſſio pene a ludouico cui per multas rationes ſuadet᷑ honeſtum eſſe īꝑtiri veniam carolo et nihilominꝰ tamen remittat᷑ et retrahat᷑ vehementer ludouicus propter odiū in carolum aut etiā ꝓpt̓ īuidiā vincat tamen tandē in ludouico ratio et īꝑtiat᷑ veniam tunc ſic actus ludouici in carolū eſt actꝰ māſuetudīs vel clemētie vt cōſtat ſʒ per hunc actū nō ē ſuꝑata iracūdia accipiēdo iracūdiā ꝑ p̓e ſed ſuperatū eſt odium ⁊ inuidia nec huic actui repugnabat ludouicus per iracundiam ſʒ per odium aut īuidiam ergo odium et inuidia contrariantur manſuetudini. Quarto omnis ira inordinata eſt contraria manſuetudini ſed odium eſt ira inordinata igitur Maior eſt certa et Minor ꝓbatur ꝑ illud Auguſtini ſuꝑ pſal. li. ira inueterata odium eſt/ira turbat oculum odium extinguit/ira feſtuca eſt/odium trabes ex quibus verbis apparet ꝙ odium eſt ira inueterata et per conſequens eſt ira inordinata.

Quinto omne viciū ſe habens ad crudelitatem ſicut iracundia ad vindictam eſt oppoſitum māſuetudini cū crudelitas non minus opponatur manſuetudini ꝗ̃ vindicta ſʒ odium ſe habet ad crudelitatem ſicut vindicta vel punitio ad iracūdiam igitur. minor patet ex Auguſ. ſcʒ de verbis domini cum ait multum diſtat inter peccatum iraſcentis et crudelitatem odio habentis.

Sexto omne perturbans mentē perturbatione oppoſita et repugnante manſuetudini eſt vicium oppoſitum manſuetudini ſʒ odium ⁊ inuidia perturbant mētē perturbatione oppoſita manſuetudini igit᷑. maior patet ꝗa per Ariſto. ꝗ̃rto ethicoꝝ manſuetus vult īꝑturbatus eſſe g̊ vicium qꝺ perturbat mentem pertubatione oppoſita manſuetudini eſt manſuetudini oppoſitū minor probatur quia odium ⁊ inuidia ꝑturbāt mētē ꝑ̓batōe oppoſita alicui v̓tuti morali cū ſint̓ vicia mala moraliter et non alteri ꝗ̃ manſuetudini vt poteſt per ſingulas induci igitur. Nec valet dicere ꝙ opponuntur caritati ꝗa caritas non eſt virtus moralis ſed theologica.

Septimo omne vicium in punitione ⁊ pena per ſe excedens eſt contrarium manſuetudini ſed odium eſt vicium per ſe in punitione et pena ſe excedens ergo odium eſt contrarium manſuetudini maior videtur manifeſta quia li per ſe et non ratione alterius excedat in pena videtur directe contrariari manſuetudini. Dixi autem per ſe quia aliqnando propter cupiditatem ſit exceſſus in punitione ſed talis exceſſus ſit ratione alterius ſcilicet cupiditatis implende. minor patet per Senecam in multis locis. Et ſignant in tragedia thieſtis vbi acreus preparās grauem vltionem in thieſtem indifferenter ire et odii nominibus vtitur iam inquit tuto in loco verſantur odia animis odia dominata excidant. Dico ergo ꝙ ſicut iracundia eſt appetitus inordinatus pene ei cui iraſcimur ita et ꝑ odium et per inuidiam penam ei cupimus quē odimus vel cui inuidemus per manſuetudineʒ autem ſit vt neꝗ odio neque inuidia perturbemur vt neque per hec penam vel nocumentum inferamus immo vt ceſſemus odire vel īuidere nec peuam inferamus niſi quam et quomodo recta ratio dictat inferendam. Secunda concluſio et ſi manſuetudo ſit tantum circa iram ꝯmuniter acceptam non eſt tamen tantum circa iram ſtricte acceptam Patet quia eſt circa odiū et inuidiā vt d̓batū eſt ſʒ odiū et īuidia diſtingunt᷑ ab ira ſtricte accepta igitur manſuetudo non eſt tantum circ̄ iram ſtricte acceptam hec concluſio probat᷑ per valeriū libro. v. qui de clementia antonii in brutum eques oſtendit per eam depoſitum eſſe odium anthonii in brutum iacentem(inquit)non hoſtem ſed ciuem depoüidia ageť et ad argumēta queſtionis rñdebiť

De manſuetudine

q

Veritur quarto Vtrum clemētia ſit ſpecies manſuetudinis aut eidem eadem conuertibiliter. Arguitur ꝙ non ſit ſpecies manſuetudinis quia omnes indifferenter vtuntur nominibus mãſuetudis et clementie.

Inoppoſitum eſt. Seneca libro de clementia

Notandum quod circa diſtinctionem manſuetudinis et clementie opinio Thome ⁊ cetere vt habetur in primo notabili prime concluſionis de manſuetudine. Secundo Notanduꝫ ꝙ poſſumus habere cauſam impulſiuam veram vel apparentem appetendi penam aut punitionem in tria genera perſonarum ſcilicet in perſonas nobis ſanguine vel affinitate aut aliqua equiualenti neceſſitudine coniunctas ⁊ reſpectu talium moderatio ire vel odii aut diminutio punitionis conformis recte rationi diciť pietas Secundo° in pſonas inferiores i quas poſſumus ex auctoritate noſtra penas et puniciones legum et conſuetudinum temperare ⁊ huiuſmodi moderatio appellatur ꝓprie clementia

Tercio modo in perſonas neutram habitudinem ad nos habentes et moderatio reſpectu talium appellatur mititudo ad quam aliquãdo appropriatur nomen manſuetudinis nomẽ tamen manſuetudinis ex proprietate ſue ſignificationis has omnes moderationes ſignificat et eſt genus ad clementiam pietatẽ ⁊ manſuetudinem apropriate acceptam. Prima cõclõ nõ differt clementia ⁊c̃. Secunda cõcluſio clementia a manſuetudine differt in hoc et cetera

Tercia concluſio. Quarta conclõ vt habetur in illa prima queſtione. Quinta concluſio pietas remiſſiua clementia ⁊ mititas ſũt ſpecies manſuetudinis. Probatur omnis virtus q̃ ſit imediate deſtitutio ire vel odii et penarum diminutio vel remiſſio eſt manſuetudo ſed per quamlibet harum fit immediate deſtitutio ire vel odii et diminutio penarum ergo quelibꝫ talis eſt manſuetudo ⁊ conſtat ꝙ nulla earum eſt manſuetudo conuertibiliter nec videtur ꝙ mãſuetudo reſpectu earum ſit accidens proprium aut differentia ergo eſt genus cũ iſta ſpecie differant. Et ſi dicatur de pietate ꝙ per eam nõ fit imediate deſtitutio ire ſed mediante actu ſuo elicito pietas enim primo inclinat ad bene nolendum alicui et mediante illo actu ad nolendum ei malum val penam. Contra probo ꝙ aliqua pietas inclinet immediate ad non male volendum alicui. Pono ꝙ petrus indigneťur guillermo conſanguineo ſuo adeo ꝙ nullomodo bene velit ei temporaliter non tamen male velit poſt ea adhuc offendat eum guillermus adeo ꝙ ira exeſtuet Petrus in eum et incipiat ei malevelle et expetere vindictam tandem deliberet ratio et conſideret eum eſſe de conſanguineitate ſua ⁊ concludat finaliter nullam vindictam inferre et quieteť ira eius ⁊ deſtituatur ſine hoc tamen ꝙ bene velit ei quo cum tercio immo primum eius propoſitum firmum maneat tunc ſic in petro per pietatem remiſſiuam fit ire deſtitutio immediate igitur Antecedens patet quia fit ire deſtitutio vt conſtat ex caſu et non mediante quocunq; actu quo bene velit iſti immo primus actus quem habet eſt nolle ei infligere penam qui a conſanguineus eſt que cauſa etiam poteſt eſſe rationabilis igitur iſta pietas remiſſiua pertinet ad maſuetudinem. Dico ergo ꝙ duplex eſt pietas benefica et remiſſiua. Benefica inclinat immediate ad actum beneuolendi alicui et mediate ad actum male nolendi remiſſiua ſiue cõdonatiua inclinat immediate ad actum nolendi male ſiue nolendi penam vel vindictam inferri conſanguineo vel ꝓpinquo offendenti et ideo huiuſmodi pietas pertinet ad manſuetudinem. Hec autem remiſſiua inclinat ad actum pietatis benefice non poſitiue ſicut benefica ad actum remiſſiue ſed per ablationem impedimẽti ira enim impedimẽtum preſtat ne conſãguineis noſtris cum adeſt oportunitas beneſciamus per pietatem remiſſiuam tollitur huiuſmodi ira et relinquitur voluntas non agitata nec perturbata aliquo impellente eam contra iudicium rationis ideo ex libertate ſua remoto illo impedimento per pietatem remiſſiuam ex iis in primum actum pietatis benefactiue. Sexta concluſio clementia pietas remiſſiua mititas et vniuerſaliť omnis manſuetudo ex humanitate ad homines recta ratione regulata oritur Pro qua concluſione aduerte ꝙ quidam dicunt ꝙ humanitas eſt eruditio ac inſtitutio quam in bonas artes didicimus et eos huãniſſimos dicũt qui eas artes ſinceriter cupiunt ſed iſti cum nituntur docere elegantiam ⁊ proprietatem timorum ſe de verborum ꝓpetatibus parꝫ cognoſcẽ oſtẽdũt. Eſt enĩ huãnitas ꝓpẽſa ⁊ bñfica volũtas in hões q̃ eos ⁊ ab icomodis ſubleuare ⁊ beneficiis cumulare proponimus et quia in hanc beneficam voluntatem optimaꝝ artium institutionibus incendimur ex effectu ī causam diriuata ē huius nominis significatio ē igiꝭ humanitas cōis queđ in homines delectio q̄ res eoꝝ ac salutem curamus ac diligimus ꝓpulsamus incomoda et comoda ꝓcuramus. Ex hac enim affectione descēdunt clementia mititas pietas et omnis mansuetudo descēdūt misericordia ḡtia ac liberalitas omnis ac benificentia eadem magnū momentum habet ad iusticiam cū ītelligit vir humanus magna detrimenta parari hominibus cū postergata iusticia non ꝓ lege sed ꝓ arbitrio viuiꝭ hanc humanitatē et ortū predictaꝝ v̓tutū ab ea videꝭ tetigisse beatus Thomas secūda scđe q̄stione.c.lvii.ar.ter.in responsione ad tercium argumentū qđ ē de insanis vbi ita dicit vel etiam inq̄t insania scđm animā accipitur per h̓ ꝙ humana anima recedit a debita dispositione speciei humane qđ q̄dē cōtingit et secundū rationem puta cum aliq̄s vsum rationis amittit ⁊ q̄tum ad vim appetitiuam puta cum aliquis amittit affectum humanum secundum quem hō naturaliter ē omni homini amicus vt dicitur ī octauo ethicorum ⁊ secundū hunc modū vult ꝙ delectari in penis hominum sit insitiua q̄a per h̓ videꝭ homo p̓uatus affectu humano quem vt ait seq̄ꝭ clementia. Septima cōclō clemētia p̓ncipis in ciues ē ceteraꝝ bonaꝝ affectionum misericordie/gratie/ fortitudinis/⁊ iusticie nō falsum iudicium. Probaꝭ q̄a princeps q ꝓpter salutem ciuiū iniurias ꝓp̓as negligit ꝓpt eādē videtur neglecturus opes concupiscentias et vitā nam ira ī impugnando hominē ē multo violentior ⁊ impetuosior q̄ cōcupiscētia et videmꝰ multos magis mori cupientes q̄ offensores suos impunitos relinquē. Confirmaꝭ ira ē ipatiens dilationis vindicte ē in supplitiis īsatiabilis q̄ etiam in eos qui aliqua necessitudine ꝯiūcti sunt parat supplicia excogitatiua nouarum et manditarum penaꝝ facit existimare penas illas q̄ ḡuissiē sūt puas eē et nō seuire ac de⁊ bachari p grauia tormētoꝝ genera vult iratꝰ sibi ad clementiā reputari g̊ qui hanc ꝑturbationē vincit multum ꝓbabile argumentum dat se facile ꝓpt amorē populi sui reliq̄s affectōnes malas superatnꝝ tristitiā de dilatione vindicte significabat vero cum dicebat O leuta nimiū militis nostri manus et ira patiens post tm̄ nephas mea. Quid nō cruor ciuilis accensas faces extiguit in nos cede nec populi madet īsatiabilitatem et in eos qui sanguinem sibi coniūcti sunt expressit cum ait Sed iam morte puniri parū ē ḡuiora meruit impium plebis scelus et illa cui me ciuium subiecit furor suspecta ꝯiūx et soror semp mihi tādem dolori spiritum reddat meo nouorum suppliciorum excogitationē addit ac celeritatē mox tecta flāmis concidāt vrbis meis ignes ruine noxiū populū premant turpis ꝙ egestas seua cum luctu fames estimationē ig̃titudinis populi et clementie sue in populū subiecit. Exultat ingens seculi nostri bonis corrupta turba nec capit clementiam ingrata nostrā ferre nec pacem poest malis domanda ē et ḡui semp iugo p̄menda. Tercio p̓nceps ē multū magis obligatus tueri ciues per opa iustitie et fortitudinis q̄ per opera clementie:g̊ si per opa clementie tueaꝭ et subleuet eos dabit argumētū ꝓbabile ꝙ eos per iustitiā et fortitudinē et ꝑ alias affectiones tuebitur. Octaua conclusio clementia p̓ncipis ē ciuium in amorem eiꝰ vehementer inflammatiua. Probatur omnis illā virtus q̄ princeps salutem ciuiū anteponit volūtati sue accense et concitate ī vltionē et vindictā inflammat vehementer ciues ī amorē p̓ncipis sed clementia principis in ciues est huiusmodi igitur maior supponitur nota ⁊ minor. Probaꝭ quia cum princeps paruipensus et offensus mēte sit paccatus ⁊ condonat ac remittit suppliciū per clementiā ostendit salutem ciuium esse sibi q̄ carissimam. Nona conclusio in clemētia maius est et firmius regni stabilitatū q̄ in tirannide et in metu suppliciorꝝ. Probatur illud ē maius et firmiꝰ stabilitatū principis qđ magis firmat in eum ciuium volūtates sed clemētia magis firmat volūtates ciuiū ī p̓ncipē q̄ supplicii metus igitur maior patet q̄a ciues qui firmatā et promptam volūtatē hn̄t in principem querūt ꝓdesse et non tm̄ volūt videri ꝓdesse q̄runt ꝓcurare p̓ncipi ea que vere bona sunt et non tātum q̄ bona videtur iis nō ē satis videri conari imo nec satis ē conari ꝓ conseruanda maiestate p̓ncipis qui etiam cupiunt omnia facere sine quibus maiestas principis tuta non est. m[illegible]ptꝫ q̄a omnis metus tristitiā habet et maxime seruilis q scilicet ē timor supplicii qua tristicia nemo est qui non velit carere cum p[illegible]it. Confirmatur hec cōclusio auctoritate Senece cui cū vere diceret ferrum tuetur principem acsi presidium regni sui in tirannide poneret:docte respondit melius fides sibi iterū dicenti decet timeri cesarem respondit at plus amari idē antē

Seneca in edipo ita ait ſub noīe cremotis qui ſceptra duro ſeuus īperio regit timet timentes metus in auctorē reddit et hiisverbis reſpondꝫ edipo dicenti odia qui nimium timet regnare neſcitregna cuſtodit metꝰ. Secundo quicquid eſt amabile et deſiderabile ciuibus eſt maius preſidiū principisq̄ illud quod eſt graue moleſtū et odioſū ſed opera clemētie ſūt ciuibꝰamabilia timorvero et meꝰ eſt grauis moleſtus et odioſus eis igiť maior eſt certa et maxime cū cetera ſint paria minor probatur p illud quod i eadem tragedia habetur neroni enī dicenti metuāt neceſſe ēſcilicꝫ ciues principem reſpondet Sene.q̄ſi trahens ex hiisv́bis argumentū qcq̄d experimur graue eſt ex quibus verbis ſic argť qcquid perviolentiam ſit cōpreſſionis et opp̄ſſionis inciuibus illud eſt eis graue ⁊ moleſtū ſꝫ metus ciuiū ſit perviolentiā oppreſſioīs qđ ſignificauit Sene.p illud qcquid expimur probatur ſecundo illud idem per hoc quod ibidē reſpōdꝫ neroni dicenti calcat iacentēvulgus iacentē qdē.i. quietū et manſuetū aut forte ſegnē ſegnicie oppoſita iracundie reſpondꝫ Sene.iuiſū opp̄mit vt autē deterius eſt opprimi q̄ calcari ita et deterior affectio oritur in ciuibus ex metu ⁊ odio eorum in principē q̄ ex ſegnicie et ī iraſcibilitate ꝓbatur tercio auctoritate Falaridis tiranni viri docti et diſerti qui cum ciuium quos tirānide oppreſſerat beniuolētiā promereri nō poſſet ad alterū remediū con fugit ſcilꝫ adviolētiam ⁊ confeſſus eſt eſſe in eo debilius tutamētū regni ex hoc ꝙ in multis epiſtolis ſuis dicit ſe intirānidis neceſſitatem cōpulſū ex hiis apꝫ q̄tum ſit in clemētia et generaliť in omni beneficentia regni preſidium. Contra quintā concluſionē Argť de pietate remiſſiua ⁊ probatur ꝙ non ſit ſpecies manſuetudis pietas benefica remiſſiua ſūt eiuſdē generis ſꝫ pietas benefica non eſt manſuetudinis ſpecies ergo nec pietas remiſſiua minor eſt certa quia pertīet ad libalitatē vel ad iuſticiā maior ꝓbať qa pietasvniuoce dicitur de pietate remiſſiua et benefica ſꝫ hoc non eſſet poſſibile niſi genusvirtutis qđ dicitur de benefica pietate dicatur etiā de remiſſiua igitur. Secundo pietas eſt ſub aliquo genere virtutis puta ſub iuſticia ſecundū Tulliū in rethorica aut ſub liberalitate ſecundū alios g̃ quelibet eius ſpecies eſt ſub eodē genere alias ſpecies pertineret advnum genus et genꝰad aliud ſed pietas in cōmuni ħ eſt hoc genus pietas non pertinet tanq̄ ſpecies ad manſuetudinē g̃ nec pietas remiſſiua ad māſuetudinē ptinet. Tercio ſuppliciū et beneficium in ratione obiecti non ſufficienter diſtingūt actus aut habitus ſm genera virtutum ſed benefica pietas et remiſſiua pietas habent ōnia obiecta paria et eadem preter beneficium et ſupplicium ergo non pertinēt ad diuerſa genera virtutum maior probatur quia ſicut ad liberalitatem ptinet afficere hominem beneficiis ita et a ſuppliciis hominē liberare quod non contingeret ſi oīs actus habens malū et ſuppliciū ꝓ obiecto eſſet alterꝰ gn̄is ab actu hn̄te bn̄ficiū ꝓ obiecto et ſimiliter ad idem genus iuſticie pertinet afficere malos ſuppliciis ⁊ bonos premiis. Ad primam cōcedo maiorē quia vtraq; eſt ſpecies huius generis virtus et cōcedo minorē et nego conſequentiā ſicut non ſequitur albedo et ſcientia ſunt eiuſdē generis ſed albedo non eſt ſpecies habitus ergo nec ſcientia ꝙ ſi intelligas maiorem de generibus contētis ſub hoc cōmuī generevirtus moralis nego eā et maxie de eis que ſunt genera ſecūdū dimiūtionē poſitam ab Ariſtotele et cōiter receptam ſi tamen teneretur ſicut forte tenebitur poſtea ꝙ pietas benefica pertinet ad liberalitatē et liberalitas ad tēperantiā cardinalemvirtutem concedenda eſſꝫ maior et diceretur ꝙ licet pertineant ad idem genus virtutis remotum ſcilicet ad temperantiam non tamē ad idē genus ꝓximū Et ad probationem maioris concedo ꝙ aliquod genꝰ qđ dicitur de pietate benefica dicitur de pietate ꝯdonatiua vel remiſſiua ſed non quodlibet et cū dicitur ꝙ pietas vniuoce dicitur ⁊c̄ dico ꝙ illđ dicitur vniuoce de aliquibus quod diciť de illis ſecundum idem nomē et eādem eiuſdē nominis rationē aut ergo intelligitur ꝙ nomē pietatis et diffinitio eius data per genera et differentias illorum generū vniuoce dicatur de pietate beneficaet condonatiua et ſic ego nego aut intelligitur ꝙ nom̄ pietatꝭ et ratio qđ nois ſiue deſcriptiua viuoce de eis dicatur et ſic cōcedo ita enī arguētes videntur imagiari ꝙ ſuppoſito ꝙ tempantia diuidať ī v́tutem moderātem delectationes et triſticias tactus et moderantē cupiditatē et moderātē irā ⁊c̄ moderās autem cupiditatēque eſt liberalitas diuidatur in gratiam miſericordiam et pietatem et pietas ī beneficam et remiſſiuam offēſe hoc enim mō diuidendo non poteſt euitari quin remiſſiua pietas ſub liberalitate contineret ſed dico ꝙ aliť diuiditur liberalitas liberalitatū alia eſt ſubleuatiua miſerie alia eſt impenſiua beneficii ⁊ q̄libet harū diuiditur quia alia eſt in ꝓpiquos et illa dicitur pietas alia eſt in alienos ⁊ ita pꝫ ꝙ in genere liberalitatꝭ eſt duplex gen⁹ pietatꝭ ſcilicꝫ ſubleuatiā et benefica virtus aūt moderās iras diuiditur in clementiā et mititudinē et pietatē ſecūdū ꝙ aliq̄ talis vt⁹ moderaꝛ irā ſuperiorū aduerſus inferiores aliqua homīs ad ꝓpinquos et aliqua hominis ad alienos huius exemplū poteſt dari hoc cōmune animal mortale vniuoce dicitur de aīmali mortali intellectiuo et de animali mortali non intellectiuo et tamē hoc cōe aīal mortale non eſt gen⁹ ꝑtinens ad genus ſubſtantie ſnb quo hec duo contineāꝛ īmo aīal mortale non intellectiuū idem eſt animali irrationali aīmal vero mortale intellectiuū eſt ſpecies animalis rationalis ſecundū opinionē Por. ſimiliter corpus de gn̄e ſubſtantie et corpus de genere q̄titatis vniuocanꝛ in hoc cōmuni corpus quod abſtrahit tā a ſubſtantia q̄ a q̄titate et diffinitur ꝑ hoc cōplexū dimēſionatum tribus dimenſionibus et tamen conſtat ꝙ licet corpus de genere ſubſtantie contineatur ſub aliquo genere predicamentali et ſimiliter corpus de genere q̄titatis contineaꝛ ſub aliquo genere p̄dicamētali nō ꝯtinenꝛ tamē ābo ſub eo dē genere p̄dicamētali ſed vnū ſub ſubſtantia et aliud ſub q̄titate. Ad ſecundā nego antecedēs vt patet ex deductione ſed dico ꝙ ſub pietate ꝯtinētur duo īferiora quorū vnū ꝑtinet ad vnū gen⁹ et aliud ad aliud ſicut ſub iſto cōmuni ꝯtinētur duo īferiora quorū vnū eſt de genere ſubſtantie et aliud de genere q̄titatis.

Ad terciā concedo maiorē et nego miorem q̄a condonatiā ſiue remiſſiua pietas habꝫ offēſā pro obiecto habꝫ int̃dū iram etiā vel odiū q̄ per eā moderātur ſed benefica pietas nō habet iſta pro obiectis diffuſius aūt de pietate tractabiꝛ cū agetur de liberalitate. Cōtra ſextam concluſionē Arguiꝛ p̄mo ſic huiuſmoī hūanitas ad homines aut eſt virtus aut non nō poteſt dici ꝙ nō q̄a eſt mediocritas quedā ext̃mū in exceſſu et extremū in defectu habēs nā contingit ſe habere ad homiues humani⁹ q̄ oportꝫ et etiā minus humane q̄ oportꝫ g̊ huiuſmodi mediocritas eſt virtus ſi dicaꝛ ꝙ ſit virt⁹ tūc q̄ritur ſub qua virtute ꝯtineꝛ non ſub iuſticia nec ſub fortitudine nec ſub prudētia vt conſtat nec ſub tēꝑantia quia nō ſub liberalitate vt patꝫ īducēdo per ſingulas eius ſpecies nec ſub manſuetudine quia tūc gracia ⁊ miſericordia ſub mā ſuetudine continereꝛ cū ꝯtineanꝛ ſub humanitatē igiꝛ. Secūdo īpoſſibile eſt v̓tutes gn̄e differētes ſnb eodē genere v̓tutis ꝯtineri ſed gracia ⁊ miſericordia ꝯtinētur ſub hūanitate g̊ clementia que genē differt ab illis nō cōtineꝛ ſub hūanitate. Ad primā dico ꝙ hūanitas ad homines eſt virtus et cōtineꝛ ꝑtī ſub liberalitate ꝑtī ſub manſuetudine nā habitus diligēdi homīes et eis bn̄ faciēdi genit⁹ ex actib⁹ ꝗ habuerūt immediate vl̓ mediate cupiditatē repugnātē ꝑ obiecto ꝑtinet ad liberalitatē hītus vero ꝯſimilis genit⁹ ex actibus qui mediate vl̓ īmediate habuerūt irā retrahētē ꝑ obiecto ꝑtinꝫ ad mā ſuetudinē dico tamē ꝙ preter iſtos actus ⁊ habit⁹ repiūtur alii qui videnꝛ priores iſtis et ſūt abſoluti ab huiuſmoī paſſionib⁹ geniti ex actib⁹ beniuolēdi et bn̄faciēdi homib⁹ nullomō ꝑ tales paſſiōes īpugnatis nec mediate nec īmediate et ex talib⁹ habitib⁹ dixi fluere et oriri liberalitatē et mā ſuetudinē qui actus licꝫ ſint laudabiles et virtuoſi et ſimilit̃ habitus inde geītī tn̄ nos ꝑtinent ad aliquā ſpecialē virtutem nō ad iuſticiā quia ſuppono ꝙ ſunt tales actus bn̄faciendi ad quos ex debito tantū moralis honeſtatis et non ex debito iuſticie tenemur nec ad liberalitatē quia non ſūt plus moderatī cupiditatis q̄ ire nec ad manſuetudinē quia non ſunt plus moderati ire q̄ cupiditatis. Exemplū hui⁹ eſt volitio qua quis vult iuſte viuere neminem ledendo ꝑtinet ad iuſticiam et ſimilit̃ hītus ex multis talib⁹ volitionib⁹ genitus et tn̄ ad nullā ſpeciem iuſticie ꝑtinꝫ quia nō ad iuſticiā legalē nec ad iuſticiā diſtributiuā nec ad iuſticiā ꝯmutatiuā cū equalit̃ in actus iſti⁹ et illi⁹ virtutis inclinet ſimiliter volitiōes quib⁹ volo vniūſaliter tēperate viuere ad nullam ſpeciēꝫ temꝑātie ꝑtinet cū habitus inde genitus nō plus inclinet ad actus vni⁹ ſpeciei q̄ alterius Iſti aūt habitus dicuntur eſſe cōmunes non quidē ꝑ inexiſtentiā nec ꝑ predicationem ſed ꝑ inclinationē quam faciūt nō īmediate ſed mediantib⁹ actib⁹ ſuis illicitꝭ habens enī habitū quo benefacere velit hominibus et ſuperueniēte cupiditate impellente ad oppoſitum elicit ꝑ habitū quē habet actum volēdi benefacere et mediāte iſto actu et recto iudicio rationis dictātis non eſſe deſereudā beneficētiam propt̃ cupiditatē elicit actum refrenatiuū cupiditatis quo mauult benefacere hominibus q̄ cupiditati inſeruire ⁊ iſte actus et habitus ex eo et ꝯſimilib⁹ actib⁹ genitus ad liberalitatem ꝑtinet eodē modo dice retur etiã de actu ꝑtinente ad manſuetudinem Ariſtoteles autē non enumerauit huiuſmodi v̓tutes cōmunes ſed tantū enumerauit eas quibus contra cupiditates decertamur et illas ad quas ex debito iuſticie tenemur. Ad ſecundā dico ꝙ virtutes aliquas contineri ſub hūanitate poteſt intelligi dupliciter vnomō ſicut ſpēs ſub genere et ſic ego nego minorē ⁊ maxime loquendo de humanitate eiuſdē rationis Alioꝰ ſicut actus ſub principio incliatiuo mediate vel īmediate et ſic ego nego maiorē et cōcedo minorem dico ergo ꝙ habꝫ habitus ille humanitatis a paſſionibꝰ abſolutꝰ cōtineat ꝑ inclinationem liberalitatē et manſuetudinē non tamē ꝯtinet illomō quo genus cōtinet ſpecies ſuas ſcꝫ ꝑ predicationē. Dico vlteriꝰ ꝙ humaītas ſpecialis habens cupiditatē ꝓ obiecto ⁊ cōtēta ſub liberalitate ſicut ſub genere eſt alterius ratōis ab ea que habꝫ iram ꝓ obiecto et contīetur ſub māſuetudiē. Cōť ſeptimā ꝯclōnē arguiť ſic iſte virtutes non ſūt adīuicē de neceſſitate connexe clemētie cum nulla earum ſit cauſa alterius nec ex eadē cauſa neceſſario dependeant igiť vna non eſt verum iudiciū aliarū. Secūdo experimur multos eſſe clementes qui non ſūt fortes neqꝫ bellicoſi ergo clementia non eſt iudiciū verum aliarū affectionū. Ad primam concedo antecedens et nego conſequentiā quia licet aliqñ ſeparenť tamē vt in pluribus coniūguntur ⁊ hocmō dicitur clementia verum iudicium aliarū non propter neceſſariam ꝯnexiōeꝫ ſed propter frequētiorem coniūctionē et cū dicitur in probatione maioris ꝙ vna non eſt cauſa alterius concedo dico tamē ꝙ omnis iſte ex eadē cauſa oriūtur frequentur ſcilꝫ ex humanitate ſiue affectu ac dilectione ad homines que affectio cū poteſt tēperare irā habꝫ magnā impulſionem ad alias affectiones inducendas nō tamē neceſſario inducit eas qa nō niſi mediante actu libero voluntatis. Ad ſecundā nego antecedens ſi enī exꝑiamur clementiā ſine fortitudine hoc tamē eſt raro et in paucis licꝫ ī mltis forte exꝑiamur clemētiā ſine bellicoſitate per quam ego intelligo vim corporis et pugnādi induſtriam et econť Dico preterea ꝙ licꝫ experiamur aliquid ſimile clementie ſine fortitudine nō tñ exꝑimur freqnť ⁊ ī pluribꝰ v̓ā clemētiā ſīn fortitudiē ꝑ v̓ā clemētiā ego ītelligo venie dationē in eo qui auctoritatem et poteſtatē habet puniendi quomodo quando quibus et pro quibus recta ratio dictat eſſe faciendū q̄ cōmuniter fit ex vero amore ciuium propť quē iniurias ſuas princeps poſtponit et negligit ꝑ ſimile autem vere clementie intelligo indiſcretam venie dationem quam multi clemētiam appellant vt puta cum fit huiuſmodi datio venie aut quibus non oportet aut pro quibus non oportet aut non gratia cuius oportet puta nō gracia honeſtatis ſed gratia humane laudis aut cupiditatis alicuius iſta enim falſa clementia non cōiungit ſibi nec ſemper nec vt in pluribus alias affectiones. Contra nonam cōcluſionem Arguitur exemplis que inducit Nero cōtra Senecam in tragedia que Octauia inſcribitur Primum de bruto qui armauit manus contra ducem a quo ſalutem fuerat cōſecutus. Secūdū de ceſare qui erat multum clemens et tamē occiſus fuit a ciuibus romanis in quos clementie opera exercebat. Tercium de auguſto qui fuit virtuoſiſſimus et monarcha orbis qui proſcriptionibus ciuiū ⁊ interitu nobilium tam iuuenum q̄ ſenum imperium ſuum firmauit et ad timorem maiorem incutiendum expoſuit capita ceſorum roſtris et prohibuit ne quis ſuos deflerē īmo etiam philippi corpus inſepultum relinqui iuſſit auibus et feris paſcendum nec prius eiꝰ enſis quieuit q̄ per cruenta vulnera et graues mortes tantus error et metus omnes inuaſit vt nullus imperium eius perturbaret et ita imperium eius tutum fuit metu armis et fide militum et nihilominus ille tanq̄ deus apud eos cōſecratus eſt ⁊ tēplis traditus. Poſſent alia multa adduci ſꝫ hec pro nūc ſufficiant. Ad iſtas rationes reſpondeo ꝙ non omnia facta per ſupra memoratos viros ſunt tanq̄ laudabilia defendenda dico preterea ꝙ vera clementia in ſubditos obedientes et in hoſtes victos excercenda eſt pro bono et vtilitate publica ideo de bruto dici poteſt ꝙ non obſtāte ꝙ ſeruatus fuerit a duce illo nihilominus quia videbat eum ſumpſiſſe arma contra vtilitatem rei publice ideo contra eum manus armauit. De Ceſare dico vnomodo ꝙ ipſe contra legem romanorum ſibi vſurpabat imperium et ob hoc multi defendunt eum iuſte ceſum Aliomodo dicitur ꝙ ciues romani fuerunt in eum impii et iniuſti et ingrati ꝙ ſi vſus fuiſſet in eos violentia ad maius tempus forte protraxiſſent imperium ſed illud fuiſſet plenum trepidatione et tumultu et ſumptibus ac impenſis quod non diutius duraſſet q̄ violentie ⁊ tirannidts furor et ideo ceſar ſimpliciter eligebat viam meliorem ad firmandum imperium quam tamen inualidam fecit non clemencie ad eam rem imperfecto ſꝫ prauitas romanorum ⁊ odia in ceſarem latentia De Auguſto dico ꝙ due ſunt ducum et impratorum excellentiſſime virtutes quas tangit virgilius cum ait parcere ſubiectis et debellare ſuperbos ideo auguſtus vſus eſt ſecunda in rebelles et hoſtes prima autem in eos qui vere ſubditi erant aut victi tam corpore q̄ animo q̄uis non videat᷑ mihi excuſandus totaliter cū ipſe conſenſerit proſcriptōni eorum qui ſemper ꝑtes ſuas fouerant imo quos patres appellare ſolebat ad petitionem enim anthonii aduerſarii ſui conſenſit proſcriptiui ciceronis in qua re ōnium auctorum ſentētia idem auguſtus dāpnatur Ad rationem ante oppoſitum negat᷑ antecedens.

De zelo

q Veritur quinto Vtrum zelus ſit ſpecies manſuetudinis? Arguitur ꝙ non manſuetudo eſt ire deſtitutio ſed zelus non eſt ire deſtitutio ſed potiꝰ excitatio igitur.

In ppoſitum arguitur omnis appetitus punitionis recte rationi conformis eſt manſuetudo ſed zelus eſt appetitus punitionis recte rationi conformis ergo zelus eſt manſuetudo. Notādum ꝙ ſecundum Ariſtotelem ⁊ omnes auctores manſuetudo ſecundum ꝙ eſt nomen virtutis mediat inter iracundiam et in iraſcibilitatem et ideo vbi eſſet iracundia iram tenere aut punire per manſuetudinem fit ire deſtitutio ſi nullomodo puniendum ſit aut moderatio ſi aliquanta pena exigenda ſit vbi vero deſtitutio ire eſſet iniraſcibilitas per māſuetudinem inducimur iram retinere ſi habeatur aut excitare ſi nō habeatur aut forte ſi ſit minus remiſſa et ex hoc patet q̄ docte Ariſtotiles locutus eſt cum ait ꝙ nomine manſuetudinis vtimur ad extremum in defectum cum ait etiam ꝙ manſuetus magis videtur peccare ad defectum et ꝙ manſuetus non eſt punitiuus ſed condonatiuꝰ et ꝑpter hanc ſignificationem nominis multis videdetur ſatis extraneum dicere ꝙ vindicatio aut zelus ad manſuetudinem pertineant quod ſecūdum veritatem non eſſet extraneum ſi conſiderarent non ipſam ſignificationem nominis ſed illud ad quod ſignificandum ex vſu auctorum ſumptum eſt ſignificat enim omnis habitꝰ moderationis ire quibꝰ inclinamur ad puniendū aut ad puniendum ſecundum dictamen recte rationis. Secundo Notandum ꝙ huiuſmodi actuum manſuetudinis quidam ſunt deſtitutiui ire quidam ſunt remiſſiui ire quidam ſūt retentiui ire alii ſunt excitatiui Deſtitutiui ire ſunt illi quibꝰ fit totalis condonatio offenſe ita ꝙ nihil pene repoſcitur. Remiſſiui ſunt quibꝰ pars pene offenſe debite condonatur et pars infligitur Ad hoc tamen ſupponitur ꝙ ira fuerit maioris appetitus vindicte q̄ ſit vindicta que ſecundum rationem offenſe tribuitur et vt dictū eſt hec totalis vel partialis offenſe condonatio ſi fiat in ſubditos ab eo in cuiꝰ poteſtate eſt penam infligere vel donare dicitur clementia ſi fiat in propinquos dicitur pietas condonatiua vel remiſſiua ſi in alienos dicitur mititudo. retentiui ſunt quibus volumus punire q̄tum punire appetimus quia de facto ita eſt ꝙ recta ratio dictat et conſulit tanta pena eſſe puniendū. Exitatiui ſunt quibus volumus plus punire q̄ de facto punire appetebamus quia recta ratio dictat plus eſſe puniendum et iſti actus cōmuniter ſignificantur nomine zeli aut vindicationis. Notandum preterea ꝙ zelus accipitur multipliciter vno modo pro feruore quo quis q̄tum poteſt ſtudet auferre iniquitates a ciuitate et ab eccleſia et eas maxime que ſtatum et honeſtatem totius ciuitatis aut eccleſie perturbant ex quo feruore naſcitur appetitus ⁊ deſiderium vindicte harum iniquitatum qui proprie ſignificatur nomine ire a pſalmiſta cum ait pſalmo .lxxvii. vſqꝫquo iraſceris in finem accendetur velud ignis zelus tuus vbi auguſtinus ait nomine ire vindicta iniquitatis ſignificata eſt nomine vero zeli exactio caſtitatis ne ſcilicet anima pretereūdo mandata diuina fornicetur vindicatur igitur iniquitas vt anima caſta ſit hoc eſt vt in mandatis diuinis permaneat et ita videmus ibi eſſe tria exacta procuratio integritatis/ legis/ et mandatorum qua nitimur ea non tantum implere a nobis ſed etiam a ceteris vt ſit ſtatus ciuitatis aut eccleſie glorioſus et laudabilis. Secundo odium iniq̄tatum huiuſmodi ſtatum et honeſtatem pollicie perturbantium. Tercium eſtvindicta etvltio iniquitatisvt ea caſtigata ſtatus policie aut eccleſie integritatem ſuam recuperet et ita hoc quod eſt exactio caſtitatis ſignificat principaliter procurationem feruentem huiuſmodi integritatis legis et mandatorum et cognotat odium iniquitatis eam perturbantis et vindictam eiuſdem que vindicatio ſignificata eſt vt dicit auguſtinus nomine ire nomen autem exactionis iportat ꝙ nō quelibet procuratio integritatis legis et mandatorum eſt nomine ʒeli digna ſed ea que eſt vehemens et ſtudioſa per quam ſit vehemens applicatiō aut ad tollendum ea que huiuſmodi integritatem et ſtatum perturbant et ad huc non quelibet talis eſt ʒelꝰ ſed ea que fit per vindictaꝫ iniquitatuꝫ aut triſticiaꝫ cum emendari non poſſunt. Et hecōnia nomine ʒeli iportari ſatis ſignificat auguſtinꝰ ſuper illud pſal.lxviii.quoniam ʒelus domus tue comedit me hoc eſt inquit quia perſecutus ſumin illis iniquitates quia non patienter tuli quos ſic corripui quia queſiui gloriam tuaꝫ in domo tua quia flagellaui i templo male verſātes hinc alienus hinc hoſpes hinc neſciunt vnde ſim etc̄ et gloſa ſuper pſalmum xviii.ait ʒelus eſt duplex liuoris qui eſt ʒelus malus et amoris qui eſt ʒelus bonus et gloſa Iohānis xi.ait ʒelus bonus eſt feruor animi quo mēs abiecto humano timore pro defēſione vitatis accendiť ìtavt mala quevideat corrigē ſatagat ꝙ ſi neſcit gͦ tollat ac gemit Iſtis auctorita tibus ſatis apparet ʒeli dicta ſignificatio Secundo modo accipitur pro huiuſmodi odio iniquitatis policiam perturbantis Terciomedo provindicatione iniquitatis Quartomodo accipitur ʒelꝰ pro triſticia de bonis alteri contingentibus que poterat conſequi non quidem quia illi alteri inſūt ſed quia ſibi non inſunt vt cum duo aliqua dignitate dignì contendunt de ea tunc ille qui nō accipit triſtatur non quia alteri ſed quia non ſibi ineſt et hocmodo accepit ʒelum Ariſtoteles ſecundo rethorice capitu.de ʒelo cum ait ſi enim eſt ʒelus triſticia quedam ſuper apparenti preſentia bonorum honorabilium ⁊ contingentium ſibi accipere preter ſimiles nata non quia alii ſed quia non etiā ſibi ſunt ꝛc̄. Prima concluſio ʒelus quarto mō acceptus non eſt ſpecies māſuetudinis patet quia bona honorābilia que dolemus aliis ineſſe et non nobis vel ſunt magna et ardua et tunc ʒelus pertinet ad magnanimitatem vel ſunt non ardua et tunc ꝑtinet ad modeſtiam quemadmodum et mediocres honores per ʒelum enim hoc modo acceptum videtur mihi ꝙ Ariſtoteles intellexit ꝯtentionem quandam de re honorabili inter pares aut ſimiles qua quilibet eorum aut extiatur dignus et poteſt eam adipiſci poteſt quidā non potentia remota tantum ſed potentia propinqua que conſiſtit in fauore vľ gratia eorum ad quos pertinet huiuſmodi rei honorabilis diſtributio in omni enim tali contentione eſt triſticia quedam ex timore non adipiſcendi et cū alter adipiſcitur eſt etiam triſticia ex eo ꝙ alius adeptus eſt non quia ſibi nolit bene eſſe quia tunc eſſet ĩuidia ſed quia ipſe malet eam habere a ʒelo hocmodo accepto videtur venire ʒelotipia in ſignificatione in qua nō nulli deſcribunt eam cum dicunt ꝙ ʒelotipia eſt egritudo ꝙ alteri aſſit quod tibi deſitvtrū auteꝫ bene deſcripta ſit ʒelotipia non diſcutio cōſtat tamen ꝙ non bene deſcribitur ſecundum cōmunem ſignificationem eius ſꝫ ʒelotipiam appellamus egritudinem ꝙ alteri aſſit aut adeſſe formidamus quod nobis ſolis adeſſe volumꝰ aut ſpecialius eſt egritudo qua triſtamur alios vel alias amari ab eovel ab ea a quovel a qua nos ſoli volumus amari,de ʒelo tamen quartomodo accepto agemus cum tractabimus de modeſtia. Secunda concluſio ʒelus acceptus primo modo et ſi manſuetudine egeat non eſt tamen ſpecies manſuetudinis ſed iuſticie quod ĩtelligo non ſolum in eo cui cōmiſſa eſt conſeruande legis et policie auctoritas ſed etiam in eo cui huiuſmodi auctoritas non eſt cōmiſſa ꝙ indigeat manſuetudine probatur quicquid indiget moderatione ire indiget manſuetudine ſed huiuſmodi ʒelus indiget moderatione ire ergo huiuſmodi ʒelus indiget manſuetudine minor patet quicquid coniunctam habet iram illud indiget moderatione ſed vt dictum eſt huiuſmodi ʒelus habet iram et vindictam iniquitatis coniunctam ſibi igitur ꝙ autem nō ſit ſpecies manſuetudinis probatur quia hmōi ʒelꝰ non eſt formaliter ipſa vindicatio ſed eſt volitio et deſiderium procurandi integritatem legis et mandatorum ad quod faciendum aliq mitvindictā ⁊ punitionem iniquitatū Secundo omnis amor legis et policie eſt opus iuſticie ⁊ non māſuetudinis ſed huiꝰmoi ʒelus eſt amor legis et policie gͦ huiuſmoi ʒelus eſt opꝰ iuſticie Sed hic eſt queſtio devindicatione et ire moderatione quas ānectit ſibi ʒelus vtrū ſint actꝰ iuſticievel māſuetudinis ꝙ non ſint actus māſuetudinis patet quia huiuſmodi vindicatio ordiatur ad integritatē legis et mandatorū gͦ pertīet ad iuſticiā ⁊ nō ad māſuetudinē ſicut fornicatō illius qui propť auariciā fornicatur pertinet ad illiberalitatē et non ad intēperantiā. Preterea illa ſola ira que eſt triſticia de ꝓpria ꝑuipenſione ſiue de propriis iniuriis ꝑtinet ad manſuetudinē ſed ira ʒelātis nō eſt de propriis iiuriis ſed de alienis nec eſt ad reſtitutionē ꝓprie glorie ſed aliene ſcilꝫ vel dei vel policie gͦ huiuſmodi ira non pertinet ad māſuetudinē. In oppoſitū tamē arguiť ꝗa ōnis medietas inter exceſſū et defectum ire eſt māſuetudo ſꝫ ira moderata ʒelātis eſt medietas inter exceſſū et defectū ire gͦ oīs taliseſt māſuetudo ſcđo ſic ſe habꝫ clemētia ad iracundiā ita ſe habꝫ ira moderata ʒelātis ad iniraſcibilitatē quia ſicut ꝑ clementiā refrenatur ira ne tēdat ad iracundiā ita ꝑ ʒelum excitatur ira ʒelantis ne decidat ad iniraſcibilitatem ſed clementia ꝑtinet ad manſuetudinē gͦ ad eandē ꝑtinet ira ʒelantis. Tercio omnis qui iraſcitur de iniquitatibus ꝑturbantibus legē dei et mādata eius poteſt excedere in ira et in vindicta etiā non puniendo vltra quā lex exigit ⁊ quilibet talis poteſt deficere in ira et vindicatione non puniendo q̄tum recta ratio dictat eſſe puniendū gͦ poteſt iraſci q̄tum iraſcēdū eſt ſecundū rectā rationē ⁊ punire q̄tum puniēdū eſt ſecundū rectā rationē ſed conſtat ꝙ hoc ꝑtinet ad māſuetudinē et non ad iuſticiā cū nō puniat per caſū q̄tū leges exigūt igiť maior patet quia aliquādo recta ratio dictat ꝙ puniēdo iniquitates q̄tum lex iubet eas puniri minꝰ ꝓcurabiť decꝰ domus dei aut policie et minus diſſipabūť iiqnitates q̄ puniēdo ciť legē Quarto pono caſū ꝙ aliquis diffametur ab alio ꝓpť quā diffamationē diffamatꝰ triſtatur et iraſciť et vt reſtituatur ſibi fama procurat diffamationē diffamātis tūc ſic non obſtāte ꝙ iſte ordinet hāc punitionē ad reꝑationē fame ſue tñ moderatio ire ex huiuſmoi diffamatione et peruipenſione cāte ꝑtinet ad māſuetudinē gͦ etiā nō obſtante ꝙ ʒelans moderationē ire ſue et puninitionis iniquitatū ordinet ad integritatē legū et policie et decorē et gloriam domus dei tam̄ moderatio huiuſmoi eſt actus māſuetudinis ⁊ ita ſit hec. Tercia concluſio ira et vindicatio ʒelātis ſunt actus māſuetudinis. Quarta cōcluſio vindicatio de propriis iniuriis eſt ſpecies māſuetudinis patꝫ ōnis actus moderate ire eſt actus māſuetudinis ſed huiuſmoi vindicatō eſt actus moderate ire ergo eſt actꝰ māſuetudīs minor ptꝫ quia contingit vindictā appetitā per iram excedere et eſſe maiorē q̄ dictet ratio contingit etiā eam eſſe minorē et deficere gͦ vindicatio que eſt exactio pene tante q̄te dictat rc̄ta ratio eſt actus ire moderate. Quinta concło ex ʒelo primomō accepto oritur nemeſis que ē indignatio de proſperitate alicuius qua ip̄e eſt indignus et eo ꝙ ſit tali proſperitate indignus de qua nemeſi loquitur Ariſto. ſecundo r̄thorice patꝫ quia ille cupit decorē policiꝫ vel domus dei et integritatē legū ſuarū dolet et triſtať malos et īdignos extolli et ad dignitates potentatus et principatus euehi aut bonis tēporalibus diuitiis/gloria et/principū fauoribꝰ florē quia ꝑ hec ōnia dīnuiť decor domus dei apiť via iiquitatibus et trāſgreſſoribꝰ legis et policie corruptoribꝰ ergo q̄to quis ſtudioſiꝰ procurat decorē policie ⁊ odit iniquitates eā maculātes tāto magis triſtať cū videt malos indignis fauoribꝰ et promotionibꝰ extolli Probať ſecūdo iſta concluſio quia ſicut ſe habꝫ v̓tuoſus amator ꝓprii honoris ad nemeſiſādū contra eos qui cum ſint indigni huiuſmoi honoribus nituť ad eos adipiſcēdos ſurripiūt et vſurpant ita ſe habꝫ ʒelator domus dei ad nemeſiſādū contra eos qui indigni exiſtentes rebꝰ honorabilibꝰ eccľie vel policie eas vſurpāt ⁊ ſurripiūt bonis ⁊ honeſtis viris repulſis ſꝫ bonꝰ et v̓tuoſꝰ vir ꝑ amorē v̓tuoſū ꝓprii honoris inducitur ad nemeſiſandū contra indignos q tales honores vſurpāt ergo etiā ʒelator eccľie et legis dei vel policie ꝑ huiꝰmoi ʒelū īduciť ad nemeſiſād ꝯ mľos occupātes digītates ⁊ res honorabľes bōis debitas mior et Arꝭ. ſcđo r̄thorice vbi oñdit q ſūt neme[illegible] etſi iquit amatores honorū ⁊ appetētes actōes aliq̄ſſi ēca hec amatorꝭ honorū ſit q alii īdigni exñtes obtinēt. Sexta concluſio ex ʒelo inťdū oritur actus miſericordie q̊ bonorū et v̓tuoſorū virorꝫ erūpnis et calaitatibꝰ īdigne affectorū miſeremur ptꝫ qa lꝫ ʒelus i[illegible]liet tāq̄ ī a[illegible]ū ꝓpriū ⁊ elicitū ad ꝓcurād decorē domꝰ dei ꝑ vīdictā iiq̄tatū qa tñ ꝯriū decori domꝰ dei eſt bonos miſe affici iō ꝑ ʒelū icl[illegible]amur ad eis ꝯpatiēd ꝙ [illegible] ꝑ iiqta tē opp̄matᷣ boni ꝑ ʒelū imediate ĭcliamur ad emēdatōeʒ tł̄is ĭiqtatꝫ ⁊ ꝯn̄ᷣ ad ſubleuationem huiuſmodi bonorum virorum indigne oppreſſorum quicūq; etiam diligit et exacta diligentia ꝓcurat decorē domꝰ dei ille nō ſolū triſtatᷣ malos ꝓſꝑitatibꝰ affluē ſed etiam dolet bonos indigne affici. quia vero ʒelꝰ magis ad iuſticiā ꝑtinet q̄ ad māſuetudinē ideo de ʒelo agēdū eſt in parte illa q̄ ē de iuſticia. Contᷣ ſcḋam cōcluſionē arguitᷣ ſic ʒelꝰ ē formaliter appetitꝰ vidicādi ĭiqtates g̊ ʒelꝰ ē formaliter māſuetudo Añs ꝓbatᷣ q̄a ʒelare formalitᷣ ē velle ꝓcurare integritatē ⁊ decorē ciuitatꝫ dei ꝑ vīdictā ĭiqtatis ſed ōne tł̄e velle ē volitio vīdicte ĭiqtatꝫ ſic̄ velle ſanitatē ꝑ hanc potionē nō ſolum eſt velle ſanitatem ſed etiam ex velle hanc potionē igitᷣ. Secundo ʒelus interduʒ eget moderatione ſed conſtat ꝙ non moderatur per prudentiam quia prudentia non eſt virtus moralis nec per fortitudinē quia cuiuſlibʒ ʒeli moderatio eſt ardua nec ꝑ iuſticiā q̄a tūc nō fieret moderatio niſi ſecundum leges punitiās qḋ falſum ē g̊ ſecunduʒ tēꝑantiā ſʒ nō eſt aliq̄ tēꝑantia ꝑ quā moderari poſſit niſi māſuetudo igr̄ ʒelus ꝑtinʒ ad manſuetudinē. Ad primā videtᷣ eſſe negāḋ Añs ſecundū intētionē Auguſ. ſupra allegatā ſecūdum enī eum vindicta ĭiqtatꝫ ꝑtinet ad irā et exacta ꝓcuratio caſtitatis ad ʒelum et ad ꝓbationem rn̄derēt multi ꝙ non eſt idem actus quo volo caſtitatem eccleſie et q̄ volo vindictaʒ ĭiqtatis ſicut ſecūdū eos nō eſt idē actꝰ quo volo ſanitatē et quo volo potionē amarā hoc̊ enim diceret Gre. de arimino ſuppoſito tn̄ ꝙ ſit vnꝰ et idē actꝰ tn̄ ille actus nō ē ʒelꝰ ſcḋʒ ꝙ ē appetitꝰ vindicte imo eſt ira ſʒ ē ʒelꝰ ſcḋʒ ꝙ ē appetitus vel volitio ītegritatꝫ ciuitatis dei itaꝙ ſi ꝑ poſſibile vł̄ ĭpoſſibile eſſēt diſtīcti actꝰ tūc volitio caſtitatis vł̄ ītegritatis cui coexiſtit appetitꝰ vīdicte ĭiqtatis eſſet ʒelꝰ ⁊ appetitꝰ vīdicte cui coexiſteret appetitꝰ ītegritatis nō eſſet ʒelꝰ ⁊ ideo ex illo añte nō poteſt concludi ꝙ ʒelꝰ inq̄tū ʒelꝰ ꝑtineat ad māſuetudinē ſʒ bn̄ ꝯcluditᷣ ꝙ aliqḋ qḋ ſecūdū veritatē ē ʒelꝰ ꝑtinet ad māſuetudinē nō qdē īq̄tū ʒelꝰ ſʒ īq̄tū ira vł̄ vindicta. Ad ſecūdā dico ꝙ ʒelus et inq̄tū ʒelus et inq̄tū ira eget moderatione ⁊ moderatᷣ ꝑ iuſticiā inq̄tū eſt exactio caſtitatis q̄a ē amor legū ⁊ domꝰ dei moderatᷣ autē ꝑ māſuetudinē īq̄tū eſt ira vel appetitus vindicte et hᷓ dico ſuppoſito ꝙ idem ſit actus q̄ eſt exactio caſtitatis ⁊ appetitus vindicte ſeu amor decoris domus dei ⁊ ira ſiue triſticia de ĭiquitatibus huiuſmodi decorem perturbātibus. Contra terciam concluſionem arguitᷣ ſic omnis manſuetudo eſt condonatiua ſed ira ʒelantis non eſt condonatiua g̊ ira ʒelantis nō eſt manſuetudo. Maior eſt Ariſtotelis et minor probatur quia ira ʒelātis eſt punitionis exactiua. Secundo ira ʒelantis nec eſt clementia nec pietas nec mititudo ergo non eſt manſuetudo Conſequentia tenet quia non videtur eſſe plures ſpecies manſuetudinis q̄ iſte tres ad idem poteſt argui rationibus ad dubium poſitis. Ad primam concedo maiorem et nego minorem licet enī nomen ʒeli vel ire vel vindicte magis importet punitionem q̄ condonationem ex habitu tamen illo inclinamur condonare ĭiquitatem quotiens recta ratio dictat expedire eam non punire pro integritate et caſtitate domus dei. Ad ſecundam dico ꝙ aliq̄ ira ʒelantis eſt clementia aliqua pietas et aliqua mititudo quia ʒelans aliquando ʒelat ad ſubditos/ aliquando ad propinquos/ aliquando ad alienos ſed bene verum eſt licet ꝙ iſta nomina ſignificent eoſdem habitus cum ira et vindicta magis tamen ſignificant eos ſecundum ꝙ ſunt condonatiui ira et vindicatio ſecundum ꝙ ſunt punitiui. Ad primam rationem dubii negatur conſequentia. Et ad probationem dico ꝙ ſicut adulterium illius qui adulteratur ꝓpter cupiditatē ē adultīū cū ſit alieni thori violatio ille tn̄ magis dicēdꝰ ē auarꝰ q̄ adultᷣ q̄ſi oporteret hec ſepari iſte relinqueret adulteriū et cupiditatē retineret ita etiā dico ꝙ q̄ punit ꝓptᷣ amorē domꝰ dei ſm̄ rei vītatē iraſcitᷣ ⁊ punit et māſuete agit q̄a tn̄ ordinat irā et māſuetudinē ī caſtitatē eccł̄ie iō magis dicēdꝰ ē amator domꝰ dei q̄ māſuetꝰ ꝓptᷣ ꝯſileʒ rōeʒ q̄a ſcʒ vbi vtilitas eccł̄ie expoſceret rliq̄ret irā ⁊ puītionē ⁊ ſn̄ illᷓ decorē domꝰ dei ꝓcuraret. Ad ſcḋaʒ nego maiorē ſic̄ ſatis oſtēſū ē ꝑ exēplū de r̄patōe faē

q Veritᷣ ſexto Vtrū ʒelꝰ ſit vtꝰ ad tuitionē rligionis chriſtiane neceſſaria? Ar̄ ꝙ n̄ ĭiqtas n̄ ē neceſſaria ī xp̄iana rligione g̊ nec ʒelꝰ ꝯn̄a teʒ q̄a vbi nō ē ĭiqtas ibi nō ē neceſſariꝰ ʒelꝰ. In oppoſitū ar̄ q̄a n̄ p̄nt reſcidīque nietᷣ ĭiqtates ītegritatē domꝰ dei corrūpētes ſn̄ ʒelo ſʒ necce ē hmōi ĭiqtates rſcidī g̊ neceſſariꝰ ē ī eccł̄ia dei ʒelꝰ: Notāḋ ꝙ vt ptʒ ex q̄ſtiōe p̄cēdēte noiē ʒeli nō tm̄ ſig̊tur feruor honeſtus ſed interdū ſignificatᷣ etiā feruor ihoneſtꝰ malus et

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

hoc probant auctoritates ille quibus ʒelum in bonum et malum diuiditur hoc etiam probat̃ auctoritate Ambroſii in expoſitioneillius. Tabeſcere me fecit ʒelus meusvbi ex intẽtione ꝓbat aliquem ʒelum eſſe bonum et laudabilẽ et aliquem eſſe culpabilem et hãc ſecundam ptẽ probatPrimo per illud propheteZelam in peccatoribus pacem. Secundo per illud eccleſiaſtici non ʒeles mulierem ſinus tui ne oſtendat ſuper te maliciam doctrine neq̄. Deciõ tercio quia mulier ʒelotipa iure reprehendit̃. Sed aduerte ꝙ hec differentia ʒeli boni a malo prouenit ex equiuocatione huius nominis ʒelus preter enim ſupra poſitos ʒelus accipitur multipliciter. Notandum ſecundo ꝙ ſecundum ꝙ eſt nomen virtutis et feruorum honeſti Non diuiditur in bonum et malum quia omnis ʒelus hoc modo eſt bonus et laudabilis ſed beneveꝝ eſt ꝙ non omnis feruor procurandi integritatẽ et decorem domus dei per punitionem iniquitatum eſt ʒelus aliquando eſt furor exvariis iĩquitatis radicibus procedens pro quo ſit.

Prima concluſio ʒelus eſt feruens deſiderium quo ʒelans ea cupit emendare que illi rei quã ʒelat aduerſa ſunt iſta deſcriptio ſatis patet ex iis que dicta ſunt de ʒelo. Patet etiam ex illis verbis Auguſtini ʒelus eſt exactio caſtitatis quorum expoſitio ſatis patuit. Secunda concluſio opus emendatiuum ʒelantis debet initi veritati iudicii pro iſta concluſione aduerte ꝙ ille qui dicit ſe operari ex ʒelo aliquando errat contingit autem eum errare. Vno modo circa mala quevult tollere credẽdo de bonoꝙ maluꝫ ſit et deveritate ꝙ ſit error aut de vtili ꝙ ſit inutile aut pernitioſumvt quivellent dampnare aliquas doctrinas tanq̄ malas aut inutiles q̄ ſecundum reiveritatem eſſent bone etvtiles ſicut hiis diebus contingit tunc feruor iſtoꝝ nõ eſſet ʒelꝰ q̄a nõ inititurvitati. Secundo circa ipſam emendationem cum putat ꝙvtilꝰ ſit iniquitatem punire q̄ penam condonare et tamen interdum contingit opoſitum ſcilicet melius eẽ condonare q̄ punire ſeuiore. Tercio contingit errare circ̃ perſonam vt cum cõſtat hoc eſſe prauum ſed tamen falſe iudicatur hanc perſonam eſſe tali prauitate infectam omnis enim actus ʒelantis debet eſſe conformis ſententie ſiue concluſioni ſilogiſmi prudentialis et aliquando contingit errare circa maiorem et aliquando errare circa minorem aliquando vero contingit errare circa concluſionem etiam premiſſis veris exiſtentibus aut quia deductio fallit aut quia concluſiovera quidem eſt ſed non concluditur ſecundun illas circunſtantias ſecundũ quas ſit executio operisverbi gratia omnis doctrina pernitioſa eſt reſecanda ſed hec doctrina eſt pernitioſa ergo hec doctrina eſt reſecãda dato ꝙ premiſſe ſintvere et concluſio vera tamen procedendo nunc ad opus reſecationis poteſt ꝯtingere error quia licet de facto ſit reſecanda tamen forte non nunc cum habet potẽtiſſimos defenſores qui contranitendo plus nocumenti eccleſie afferent q̄ huiuſmodi male doctrine permiſſio et maxime ſi probabile ſit tempus prope affuturum in quo comodius reſecabitur et ſi via pateat per quam permiſſio nõ ſit grauia detrimenta allatura. Quod ſi ſillogiſmus ita fieret omnis doctrina pernitioſa eſt omni tempore et ſine dilatione reſecanda ſed hec doctrina eſt pernitioſa ergo eſt omni tempore et ſine dilatione reſecanda:conſtat ꝙ maior eſt erronea et ideo non mirum eſt ſi concluſio ſit erronea.

Tercio ſic poteſt ſillogiſari omnis doctrina pernitioſa eſt tunc reſecanda cum ſine graui detrimento fidei et integritatis religionis reſecari poteſt ſed hec doctrina eſt pernitioſa et nunc poteſt reſecari ſine graui detrimẽto fidei et religionis igitur hec doctrina nunc eſt reſecanda Minor huiuſmodi ſillogiſmi poteſt continere duplicem errorem. Vnum ſi hec doctrina non eſt pernitioſa. Alium ſi nunc non poteſt reſecari niſi cum graui detrimentochriſtiane religionis. Tercia concluſio aberrans ʒelus pernitioſiſſimus eſt quem neque honeſti finis preſtitutio neque ignorantia ſi non ſit iuincibilis excuſat ſi per eum non caſtiganda caſtigentur. Quod ſit periculoſiſſimus. Probatur per talem (non dico ʒelum) ſed furorem tolluntur que cõſeruanda ſunt corripiuntur que laudanda ſunt reiiciuntur que amplectanda ſunt et hec ſunt de iis que pertinent ad ſalutem animarum/ad regimen policie/aut ad integritatem chriſtiane religionis ergo talis ʒelus eſt periculoſiſſimus. Secundo huiuſmodi ʒelus vehementiã habet magnam et inde appellatur feruor gerit ſpeciẽ iuſticie et caritatis in chriſtianã religionem ſʒ hec ſũt ad nocẽdũ efficaciſſima q̄a ex vehementia illa hʒ ipetum et granitatem correctionis ꝫ ex ſpecie iuſticie que pretēditur, fit vt ſupplicia merito et iuſte videantur illata fit etiam vt oēs exiſtimant illa que puniunt᷑ dānabilia eē et ꝑnicoſa religioni criſtiane qđ falſū eſt ex caſū cū ille q dicit ſe ʒelū habere aberret turpiter

Tercio ʒelus aberrās tollit a criſtiana religione ea que ꝑtinent ad ei⁹ decorē et āpliationē infert in criſtianā religionem ea que ſunt ī dedecus ꝯfuſionem et ꝑniciem eius et optime meritos de criſtiana religione ſuppliciis afficit oprobriis ac infamia ergo ʒelus aberrans eſt ꝑnitioſiſſim⁹ añs pro duab⁹ primis partib⁹ patet quia tollēdo veritates catolicas inducit hereſes aut tollendo ea que congrua ſunt cultui diuino aut ſaluti animarum aut vniuerſaliter criſtiane religioni infert contraria ꝓ tertia parte patet quia viri fideles per huiuſmodi aberrantem ʒeluʒ habentur tanquam heretici amatores pacis tanꝗ̄ ſciſmatici: cultores virtutis et honeſtatis tanquā iniqui et pernitioſi. Quarto probatur quia quicunqꝫ allidit ad lapidem pedem ſuum tanto grauius corruit quanto currit concitatius ergo cum in ʒelo aberrante ſit magna concitatio propter feruorem et ad lapidem alliſio propter errorem ſequitur quod eſt periculoſiſſimus Quinto demonium meridianum nos tunc grauiſſimis detrimentis afficit et pernitioſius offendit cum ſe in angelum lucis tranſfigurat ergo aberrans ʒelus ſpeciem viri ʒeli et iuſticie ſibi aſſumens eſt ī criſtiana religione pernitioſiſſim⁹. Secunda pars ꝯcluſionis probat᷑ quia iudei offendentes xp̄m non ſunt excuſati ex hoc ꝙ preſtituebant ſibi defenſionem legis ſue quam putabant ſubuerti per criſtum. ſecundo quia illi qui inſurrexerūt in primatum romane ſedis in dotationes eccleſiarum: in obſeruantiam r̄ligioſoꝝ ī dominiū tꝑale pctōꝝ dicentes ꝙ nullus extra caritatem quicquam iuſte poſſidet tales enim videntur ſibi honeſtum finem preſtituiſſe ſcilicꝫ emendationem morum in omnibus predictis et tñ ꝯſtat ꝙ nō fuerint excuſati immo rationabiliter dampnati ꝑ eccleſiam igitur. ꝙ ignorantia etiā niſi ſit īuincibilis eos non excuſet probat᷑ quia quociens tenemur et poſſumus ignorantiam vincere et eam non vincimus ipſa et omnia culpabilia que ſequuntur ex ea imputantur nobis ad culpā. ſed ī propoſito illa ſola ignorātia ē īuincibilꝭ quā tūc vl̄ nō poſſum⁹ vl̄ nō tenemur vincere. puta quia forte tunc non eſt rōcinandi et inquirendi locus ſicut contingit de merore que filium in acie contra ſe ſtantē occidit nō quia non erat poſſibile ſibi naturalit̄ cognoſcere an eſſet filius ſuus ſed quia tunc cum oportebat ferire vel feriri occidere vel occidi non tenebatur inquirere ideo ignorantia eius dicta eſt inuincibilis. Quarta concluſio nulla ignorātia facti aut doctrine quam quis vincere poteſt aberrantem ʒelum excuſat. Probatur quia talis error eſt vincibilis. Exemplum primi eſt vt ſi alicui auctori falſo imponatur hereſis hic error facti vinci poteſt ex librorum illius inſpectione aut per teſtes aut alio modo ſicut contingit de multis erroribus Guillermo okam impoſitis. Exemplum ſecundi quia ſi error aſſit doctrine nulla ratio adducta facit ſufficientem certitudinem cum omnis talis vana ſit ac ſophiſtica. Contingit tamen eſſe aliquas cauſas propt̄ quas error ille vinci non poſſit Vna eſt cum error ille ſententia publica puta vel ſummi pontificis vel conſiliū generalis approbatus ē ⁊ nulla pari ſententia reprobatuſ tunc enim ſi nō habetur certitudo de veritate cōtraria magis ſtādum eſt pro ſententia ſuperioris quam pro parte contraria. Secunda cauſa eſt ſimplicitas et ineruditio, vt ſi prelatus rudibus populis errorem predicet tunc quia non habent ſcientiam diſcernendi inter argumentationes veras et ſophiſticas excuſarentur ꝗuis tamen ſi videant doctos viros in numero competenti firmiter repugnare tenentur deſiſtere a perſecutione illi⁹ rei de qua propter opiniones contrarias probabiliter dubitant an pernitioſa ſit an non. Quod ſi ſollicitentur de perſequendo debent et tenent᷑ diligenter inſiſtere vt primo fiat veritatis inquiſitio deinde perſecutio prauitatis et erroris Ex his omnibus apparet ꝙ ʒelus debet inniti veritati. Quinta concluſio verus ʒelus debet eſſe a paſſionibus odii et amoris inordinati totaliter ſegregatus. Probatur quia quod ex ratione ſua eſt tantum perſecutiuum errorum et iniquitatum debet eſſe ſequeſtratum ab iis paſſionibus que nos impellunt equaliter contra bona ſicut contra mala et contra veritatem ſicut contra errorem ſed odium et amor inordinati nos ita ꝯ̄ bona ſicut ꝯ̄ mala ⁊ ꝯ̄ veritatem ſicut errores accēdūt igit᷑. Minor pꝫ nā ꝗcūqꝫ odio alicui⁹ doctrīe aut auctorum illius tenetur ille non ſolum contra falſitates illius ſed etiam cōtra doctrinam inflammatur ſimiliter qui nimium afficitur alicui auctori aut alicui doctrine ille indifferenter omnia que ſunt in ea contenta tamvera quam falſa defēderevult et impugnare omnia contria Ex iſtis enim contingit ꝙ multi in quibus ſopitum eſt rationis iudicium et qui cum zelare debent/odiunt/dicunt zelum eſſe qui furor eſt/iuſticiam eſſe que crudelitas eſt correctionem que diffamatio eſt prudentiā que caliditas eſt et(protholor)paucos hiis diebus videmusvero zelo accenſos ſed mlti inflāmati odio et cupiditate glorie zelum religionis ementiuntur cum hic autem nomino: odiū et amorem ſub his inuidiam et cupiditatem ⁊ ambitionem et alias malas affectiones intelligo que ſe frequenter pro zelo ingerunt. Tercio odio et inuidia fitvt potius deteſtemur perſonas quam earum vicia ſed per verum zelum non debemus perſequi perſonas ſed inperſonis iniquitatem ſecundum ꝙ allegatū eſt ex Auguſtino ſuper expoſitione illius quoniam zelus domus tue comedit me et poſtea ꝓbabitur igiẗ

Sexta concluſio corrupti mala affectione zeli certum ſignum eſt cum quis perſonas non ꝑſonarum iniquitates perſequitur Iſta concluſio eſt de intentione omnium ſacrorum doctorum Ait enim Ambroſius ſuper illud iniquos odio habui ꝙ ſic iniqui odiendi ſuntvt iniquitas nō vt homo qui iniquitatem facit odio habeatur ⁊ ꝓbat multipliciter vt poſtea videbitur ⁊ Auguſ. ſuper illud quoniam zelus domus tue comedit me quoniam inquit in eis iniquitates perſecutus ſum et cetera. Et in hoc aperit officium zeli vt ibi aparet et non dicit quoniam eos perſecutus ſum. Tercio illđ de neceſſitate ſalutis eſt ſeruandum et non aufferendum neq̧ perſequendum quo ſaluo eque bene tolli poteſt iniquitas que per zelum aufferenda eſt ergo iniq tas et non homo ipſe eſt a zelante perſequendꝰ

Septima concluſio adverum zelum non ſufficit veritas ſed exigitur veritatis cognitio certa et hoc intelligo de certitudine non ſumma ſipliciter neq̧ ſumma naturaliter ſed de certitudine morali et intelligo etiam de zelo q̃ ad opꝰ perſecutionis et punitionis actualis nam ſicut officium iudicis aliquando eſt inquirere aliqn̄ ſententiam ferre ita et zelantis aliquando eſt iquiſitio aliquandovero premiſſa inquiſitione ꝑſecutio et emendatio iniquitatis. Dico ergo ꝙ quo ad ſecundum zelus non ſolum debet initi veritati ymmo etiam certitudini. Probatur ꝑſecutio zelantis non minus certitudinem cognitionis exigit ꝗ iudicium iudicātis ſed iudiciū iudicantis certitudinem exigit cum non liceat per ſolas coniecturas et ſuſpiciones ferre ſentētiam et in hoc concordantvna voce ōnes auctores igitur Maior patet quia perſecutio zelantis non eſt actio inquiſitiua ſicut eſſet forte patrocinium aduocati aut accuſatio ſed eſt actio inflictiua pene que ſi male infligitur conſtat ꝙ per eam nocens temerarie dampnatur imovt plurimum opus zeli eſt opus eius cui commiſſa ē auctoritas iuſticie qui etiam punitiones infert exequendo auctoritatem iuſticie ſibi commiſſam. Dico etiam cum hoc ꝙ in aliis qui vel cōſulendo vel aliomodo adiuuando zelant debet eſſe certitudo et ſunt rei omnium penarum illatarum ſi non ſunt ſufficienter certi de omnibus que ad executionem zeli videntur requiſita. Hanc concluſionem de certitudine veritatis iuuiſſevidetur apoſtolus ad Ro. decimo cū reprehendit eos qui emulationem ſiue zelum habebant ſed non ſecundū ſcientiam: ſcientia enī certitudinem cognitionis importat. Octaua concluſio zelus debet habere conſtantiam Per conſtantiam autem hec intelligo conſonantia voluntatis ad rationem rectam et executionis advolūtatem ita ꝙ prima ratio recte dictet de eo qđ deliberatur eſſe perſequendum ſecundū omnem eius circunſtantiam. Secundo ꝙ volūtas conformiter velit. Tercio ꝙ rationi recte et volicioni ſit executio conformis. Patet quia ſi incōſtantes eſſemus in executione potius preberemus iter iniquitatibus ꝗ clauderemus et per huiuſmodi inconſtantiam deturparemꝰ ciuitatem dei potius ꝗ mōdaremus. Nona cōcluſio verus zelus magnanimitatem ſibi exigit et manſuetudinem. Probatur quia opus zeli eſt frequenter arduum plenum laboribus et periculorum ſed inter hec non durat animus ſine magnanimitate. Non enim ſine mag̃ magnanimitate phinees iudeum cum muliere madianita contra legem concumbentem occidit vt habetur numerum viceſimo quinto neque Mathathias Machabeus iudeum ſacrificantem interemitvt habetur primo Machabeorum. ob hoc Pſalmiſta in perſona chriſti cum queritur

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ſe propter ʒelum domꝰ dei comeſtum id eſt enectum opprobriis et iniuriis variis affectum et Auguſtinus ſuper illo tabeſcere me fecit ʒelus tuus quoniam inquit ʒelabat eos tamvehementer et ardentervt corde tabefactum ſe diceret illi autem ob hoc in ipſum inimicicias excercebant. De manſuetudine patet quia aliq̄n contingit ꝙ condonata iniquitas perveniā magis extirpatur q̃ punita ſed condonatio iniquitates debite imō etiam interdumvindicatio ipſa vt dictum eſt pertinet ad mãſuetudinem igitur. Confirmatur per hoc qđ ſupradictum eſtꝙ ira etvindicatio que ſunt in ʒelo ad manſuetudinem pertinēt. Vndecima concluſio ʒelus humanitatem facultatem et diſcretionem exigit. Probatur per humanitatem ſit vt diſperdēdo iniquitates homines q̃tū fieri poteſt ſaluet et minus ſupplicii q̃ fieri poſſit ſecundū rōneʒ rectam inferat per facultatemvim intelligo et poteſtatem caſtigandi et emendandi ſiue qua ʒelans fruſtra nititur et homines ad ſtudium iniquitatis incendit per facultatem etiam intelligovim illam ſcientie per quam ʒelans mōſtrare poteſt de iniquitate ꝙ eſt iniquitas et generaliter prauitatem omniū eorū oſtēdere ꝑ que domus dei deturpat᷑ non eſt enim qs dignus ʒelare niſivtraqꝫ poteſtate preſtet et ideo ſicut de iudice ita de ʒelante dictum eſt uoli fieri iudex niſivirtutevaleas diſrumpere ōnes iiquitates per diſcretionem autem non intelligo vim illam qua vtilia ab inutilibus aut pernitioſa a bonis vel hoēſta ab īhoneſtis ſecernūt᷑ hec enimvis magis ad veritatē pertinet ſʒ diſcretio magis attenditur ſecundū ꝑticulares circunſtantias executionē reſpicientes vt put᷑ poſito ꝙ conſtet hoc eſſe iniquitatem deturpantē domum dei tamenvtrum expediat nunc corrigerevel expectare oportunius tempus diſcretionis eſſe videt᷑ etiamvtrū melius extirpabitur hoc° vel illo diſcretionis eſt. Ex quibus patetꝙ ʒelusverus et bonus debet eſſe his omnibꝰ comitibus coniunctus veritati/certitudini(quas duas ego poſſum nomine ſcientie comprehendere)conſtantie magnanimitati/ humanitati/ hūanitati/facultati/diſcretioni. Vndeciā ꝯcluſio aberrans ʒelus cum pertinatia eſt multo ꝑiculoſior q̃ ʒelus cū incōſtantia. Probat᷑ ille in quo eſt inconſtantia executionis ſcandala tantum tollerataut ſubſtinet quivero errat et ē in exequendo pertinax ille ſcandala in religionem infert ac ingeritſed multo deterius ē ingē ſcandala quam tollerare igitur. Secūdo melius eſt ceteris paribus nocentem impunitum relinquere q̃ pena afficere innocentem ſed per pertinatiam ʒeli ab errantis pena afficiuntur innocentes per inconſtantiam vero ʒeli nocens impunitus relinquitur igitur. Duodecima ꝯcluſio verus ʒelus eſt in eccleſia dei et generaliter in omni policia ad integritatem legis ſeruandam et decorem domus dei amplificandū efficaciſſimus. Probatur amor domus dei tantus ꝙ propter eum quis contempnat iniurias oprobria dāpna et omnes alias perſecutiones recta ratione et diſcreretionis norma regulatꝰ eſt efficaciſſimus ad ſeruandum et ꝓcurãduʒ integritatē⁊ decor domꝰ dei ſʒ verꝰ ʒelꝰ eſt hꝰmodi vt ſatis ex dictis patet igitur. Secundo ꝓbo de ʒelo quem habuit phinees cum iudeum et madianitam mulierem occidit hoc enim ʒelo finem impoſuit interdicte cōſuetudini ⁊ luxurie que prohibita erat per legem dei. Tercio probatur de ʒelovero quem quis contra hereticos ſuſcipit ſi omnes virtutes quas ſuꝑdiximus comites habeat/fidei integritatem et diuine ſapientie auctoritatem ſanam conſeruabit Namvt dicit Ambroſius ſuper illud tabeſcere me fecit ʒelus tuus hereticorum perfidia velud nutrix feralis per mltos populos irrepit et publico funere totum populum mulctat quēadmodū et illa madianita meretrix ʒelus igit᷑ ille eſt non ſolum laudabilis ſed etiam ad tutādam fidem efficaciſſimus quo gladius v̄bi dei aduerſus hanc perfidiam arripitur. vulua ꝙ īpietatis percutitur ne partus formetur infelix ne adulterina conceptio diffundat ſeminariuʒ preuaricationis ⁊ ſceleris hec fere ambio. quia in re maxime cauendum eſtvtverus et diſcretus ſit ʒelus quia alas dum adulterinam conceptionem interimere conabimur concipiemꝰ eam et fouebimus hoc eſt dum credemus hereſes extirpare hereſes faciemꝰ ſecūdum ꝙ Gregorius in regiſtro quoſdam reprehendit q quēdam velut hereticum et doctrinam eius tanq̄ pernitioſam dampnauerant. Hoc eni(inquid) non eſt hereſes tollere ſed facere. Quarto ꝓbatur de ʒelo quem habuit Mathathias contra ſacrilegia anthiochi quo totam plebē iudaicaʒ partim ad ſacrilegia declinare incipientem ꝯ hmōi ſacrilegia excitauit. Quinto vtꝰ illa que qs habens putat ōnes ſibi eē inimicos qui ſunt hoſtes dei eſt ad integritatem legis ſeruandaꝫ efficaciſſima. Sꝫ vt vult ambroſi⁹ loco iam allegato eſt aliquis zelus quem q̷ habent putant omnes eſſe ſibi inimicos qui ſūt hoſtes dei igiť Maior patet quia non videtur eſſe aliqd efficacius ad ſeruandum integritatem legis dei q̃ in hoſtes huiuſmodi legis diſcreta et magnanimā hoſtilitas. Sexto virtus illa q̃ vendicať ihrlm miſtica in libertatem ſuam/eccleſia congregatur/fides acqritur/ꝛ pudicitia poſſidetur eſt ad integritatem legis et decorem domus dei efficaciſſima. Sed vt vult Ambroſius loco ſupra memorato. Zelo vendicatur iheruſalē/zelo eccleſia congregať/zelo fides acqritur/zelo pudicitia poſſideť. igitur. Decimatercia concluſio zelantis opus multum magni meriti eſt apud deū et ſibi multum acceptum. Probatur Nam per zelum phinees indignatio domini in populum mitigata eſt Qua tamen pena tendebat in omnes vt dicit Ambroſius et ꝑ quā iam iacebāt. xxiiii milia populoꝝ. Per quē etiam zelū phinees ſacerdotium in ſempiternū conſecutus eſt. Hic zelus phinees ei⁹ q̃ retributio cōmemorať a ꝓpheta dauid. Cum ait et ſtetit phinees et placauit et ceſſauit ceſſatio et reputatū eſt ei ad iuſticiam in generatione et generationem vſq; in ſempiternum. Hiſtoria habetur innumeris .xxv. ca. Secundo poteſt probari ſpecialiter de zelo catholicoꝝ ꝯ hereticos.

Tercio ꝓbať qa ſecūdū Ambro. vbi ſupra populus gentium zelo fidei acqſiuit ſibi vitam eternam quam populus iudeoꝝ negligentia ac deſidia amiſit ſecundum illud zelus apprehendit populum ineruditum. Quia enim populus qui erat ineruditus in lege nullum fidei habebat ardorem contulit ſe zelus ad gentes cuius tanta eſt gratia vt electionis prerogatiuam vicerit et eruditionis induſtriam et populum ieruditum fecerit meliorem. Per hunc eniꝫ zelū vt ait factum eſt in populo nationū vt hereditatem domini mereretur ꝛ dominus ex his eccleſiam ſibi copularet. Quarto ꝓbatur ꝑ hoc ꝙ dominus vehementer obiurgat prelatos eccľie zelo carentes In apocalipſi enī tercio ait angelo laodicie eccleſie. Scio opera tua qa neq; frigidus es neq; calidus vtinam frigidus eſſes vľ calidus ꝛc̃. Et ſtatim poſt dicis ꝙ diues ſum et ditatus et nullius egeo et neſcis quia es miſer et miſerabilis et mendicus et nudus et cecus.

Quinto ꝓbať opus arduum ꝛ difficile ex ſeruēti amore dei ꝓcedens et ad magnam vtilitatem eccleſie dei et legis eius immediate ordinatuꝫ eſt deo multum carum et acceptum ſed zelus ē huiuſmodi vt ex ſupradictis patet igiť. Decima q̃rta ꝯcľo zel⁹ domus dei nō ex noſtris viribus ſed ex diuino munere expectandus eſt. Probatur primo per illud Ambroſii zelus gratia dei eſt q̷ exquirit qui ſupuenit q̷ ſe iuſtoruꝫ infundit pectoribus gratia dei ſcꝫ qa g̃tis data que exquirit .i. qua dolemus q̃ triſtamur cum videmus legē dei malorum iniquitatibus oppugnari Vbi eiꝫ habem⁹ tabeſcē me fecit zel⁹ tuus habet alia tranſlatio quam exponit Ambroſius Exquiſiuit me zelus domus tue. Exponit autem Auguſtinus tabeſcē .i. dolē vel anxiari cum ait de viro iuſto. Non ingr̃tus enim g̃tie dei per quam fuerat ex inimico reconciliatus deo etiam ipſe ſuos diligebat iimicos ꝛ eos zelabat deo dolens et tabeſcens ꝙ eſſent verborum eius obliti. Exqrit g̊ nos cum nos dolere facit et triſtari propter iniquitates quas in domo dei videmus ſuperuenit cum nos deſiderare facit eaꝝ emendationem et caſtigationeꝫ et ſe iuſtoꝝ infundit pectoribus cum executionē huius ſancti deſiderii actualiť iperat. Hec eniꝫ tria per ordinem ſe habent. Primum enī dolendum eſt nobis ob neglectam et ſpretam legem. Scđo deſiderare debem⁹ ꝑſecutionē iniquitatum decorem domus dei ꝑturbantiuꝫ. Et finaliť matura deliberatione de caſtigāda iiq̃tate et diligenter circūſpectis omnibus executionem imperare debemus non obſtantib⁹ laboribus et periculis. Primum per exqrē ſignificatum eſt. Secūdū ꝑ ſupuenire. Tercium per infundi pectoribus noſtris tunc enim deſcēdit ſeſe dicitur zelus in pectus cū reiecto timore mūdano officiū eius diſcrete et magnanimiter exequimur. Secundo ꝓbať ꝯcľo virtus que ē vita dei et per quam quis viuificatur in criſto eſt ex munē diuino. Sꝫ zelus vt vult Ambroſi⁹ eſt vita dei q̃ quis ſibi ipſi viuere deſinit vt xp̄o viuat zelando eius legem. Zelans enim decorem domus dei non ſibi ipſi zelat ſed deo zelat vt vult Auguſ. Et propter h̊ dicit ipſe nihil differt in ſententia ſi legatur tabeſcere me fecit zelus tuus aut tabeſcere me fecit zelus meus. nā zelus meus eſt zelus quo zelo et zelus tuus eſt zel⁹ quo tibi zelo. Qđ ſignificauit vt dicit apl'us cum ait emulor vos dei emulatione. zelo dei ſecundum aplm etiam zelant non qui ſuas iuſticias ſed qui iuſticias dei zelant et ideo non zelo dei zelant qui cum hereſes ſe ꝑſequi ſimulāt doctrinas ſuas et traditiones et opiniones promulgare et in precio haberi laborāt cupiditate glorie nō ʒelo vitaď īcēſi in hiis enī non eſt idē ʒelus eorū et dei neq̄ poſſūt deo dicere tabeſcere me fecit ʒelus tuus non etiam poſſunt dicere cum Apoſto. emulor vos dei emulatiōe qḋ cum turpe ſit ⁊ periculoſū in ōnibus eſt tamen in ſacrarū litterarū doctoribus turpiſſimū ⁊ periculoſiſſimū Sicut enī ſponſus ʒelat ſibi ſpōſā ſuam et amicus ſponſi eandē ʒelat ſpōſo ſuo nō ſibi ita Xpriſtus ʒelat ſibi ipſi eccleſiā que eſt ſponſa eius nos aūt tanq̄ amici vel ſerui Xpriſti ſponſi debemus Xpriſto ʒelare eccleſiā ſuā legem eius et mandata et non traditiones noſtras pro quibus nō eſt ʒelandū inq̄tum noſtre ſunt Sed vt eas conprobem⁹ et manifeſtas facamus inſudandū Tercio probatur cōcluſio p illud Apocali. tercio conſulo tibi ꝙ emas a me aurum vbi ſecundū Ambro. per aurum intelligitur dei ʒelus qui eſt fidei vapor feruor deuotōis qui nos velut ſuauē cibū in Xpriſto remollit et format Sed hec ōnia ſunt ex munere dīno qḋ pʒ qḋ p lr̄ ſtatī Ambro. ſubiūgit nob̄ mḡna gratia eſt ſi nos dn̄s in ſuo ore ꝯſtituat et q̄ldā meritorū noſtrorum epuletur dapes ſi noſtri cibi ſuauitatibus delectetur nam beatus quem ſapientia deuorauerit virtus ex hauſerit iuſticia receperit quia in eo culpa portionē habere non poteſt quē abſorbuerit remiſſio peccatorū Conſtat autē ꝙ hec omnia que vel antecedunt vel ſequūtur ʒelum ex munere dei ſunt Ego autem ītelligo ʒelum ex munere eſſe non quia ſēper ſit virtus infuſa poteſt enim ʒelus ex actib⁹ frequenter elicitis generari ſed quia ad hoc ꝙ ipſum habeamus oportet vel ꝙ infundatur nobis vel ꝙ ſpeciali concurſu nobiſcū de⁹ ad actus quibus generandus eſt concurrat nō quia non concurrat ſpecialiter ad ceteros actus bonos ſed per appropriationem quādam quia ad hunc habendum magis indigemus auxilio diuino propter difficultatem eius. Difficultatem autem hanc ſignificat Ambroſius cum ait beatum illum eſſe qui ſcit ʒelare inimicos dei inimici enim dei ſunt ʒelandi ſed in eis ʒelandis eſt quedam menſura et diſciplina hoc eſt quedam mediocritas inter exceſſum et defectum Igitur antecedens probatur quia inimici dei ſalutem propriam deſerunt et errores ſibi fraude aſſiſciūt Tum ſecundo quia ſecundum prophetales obliti ſunt verborum dei. De ʒelo autem animarum dicit Ambroſius ꝙ eſt multū laudabilis quia per eum ſit vt mens noſtra non ſit domus negotiationis cum ſcilicet non inhiam⁹ emolumētis pecunie ſit etiam vt non ſit ſpelūca latronum cum non inuadimus alienas poſſeſſiones et ita per talem ʒelum a domo dei ecimus fures direptores et caupones vt mundū ſit cor noſtrum.

De viciis māſuetudi oppoſitꝭ

dIcēdum eſt cōſequenter de viciis māſuetudini oppoſitis et p̄mo de iracundia et iraſcibilitate. Et p̄mo Querit̄ Vtrū iracundia ſit peccatū mortale? Arguit̄ ꝙ ſic per illud Iob v. virum ſtultū occidit iracundia ſʒ quicquid interficit ſpiritualit̄ eſt peccatum mortale g̊ omnis iracundia eſt peccatum mortale. In oppoſitū eſt gloſa ſup̄ illud pſal. iraſcimini et nolite peccare venialis inquit eſt ira que non perducitur ad effectū. Notādum ꝙ iracundia nominat exceſſum ire hic autē exceſſus ſit per hoc ꝙ in ira peruertit̄ ordo rationis ꝑuertitur autē ordo rationis in appetitu vindicte multipliciter vno modō cum appetitur vindicta de re de qua non eſt appetenda vindicta vt puta cum appetitur vindicta de opere virtutis ſicut iudei de operibus virtuoſis Xpriſti vindictam appetebant ⁊ de hoc modo vindicte dicit Quintilianus in declamatione pro milite mariano ⁊ licʒ reo ſit īpunita vt⁹ ſua plures tamē imitabuntur tribunūq̄ militem. Secundo contingit appetere vindictam contra ordinem rationis ratione circunſtantie perſone quia licet factum ſit punibile tamen punitio non eſt appetenda a tali perſona vt non eſt appetenda filio vindicta de offenſa paterna Tercio ratione finis vt cum non propt̄ illud propter quod appetenda eſt vindicta appetitur vt ſi appetatur vindicta ad vltionē non ad emēdationem et caſtigationem. Quarto quia non eomodo appetitur quo appetenda eſt vt ſi appetenda ſit auctoritate iuſticie et ab eo cui cōmiſſa eſt talis auctoritas et tamen quis velit a ſe ipſo vindictam fieri vt cum percuſſus percutit. Quinto modo cū exceditur in ira aut ſecundum appetitū vindicte maioris aut ſecūdum exceſſum triſticie ex paruipenſione cōtingentis interdum enim appetitur maior pena q̄ debita ſit interdum vero non appetitur maior vindicta ſed iratus pre ni

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

mia triſticia tabeſcit et anxiatur totus in ſe ipſo Poteſt etiam fieri exceſſus ſecuñeum circunſtantias loci et temporis certis enim temporibus puta tempe paſſionis Xpriſti aut alicuius magne ſolempnitatis non preſtare veniam petentibus et hoc cum venia ſine detrimēto magno dari poteſt eſt eſſe imoderatum in ira Ita dici poteſt de loco ſuperhabundanciā ira ſcꝫ omnes predictas circunſtātias fieri appar̄t ex Ariſtotile quarto ethi. cum ait ſuperhabūdantia igt ſecundū omnia fit et enī quibus non oportet et in quibus nō oportet et magis q̄ oportet et velotius ⁊ pluri tempore vbi per veloti⁹ intelligit appetitum vindicte anteq̄ facta ſit certitudo de offenſa puta ad leuem relationem alicuius aut pervelocius intelligit vehemētius ſic habet alia tranſlatio per pluri tempore intelligit exceſſiuam durationem triſticie que eſt in ira vt apparet ex eo quod poſtea dicit de amaris punitio enim quietat impetum in delectationem pro triſticia faciens ſi autem debeat intelligi de appetitu vindicte videbitur. Prima concluſio nemo eſt qui poſſit iraſci ſimul ſecundum omnem circunſtantiam ſcilicet intenſiſſime et diutiſſime hoc probat. Ariſ. quia malum ire deſtruit ſe ipſum quia propter triſticiam deſtruit ſuum ſubiectum propter malas alterationes antecedentes et conſequentes et ſi integrum ſit id eſt ſi ſit malum ire ſecundū omnem circunſtantiam eſt importabile id eſt non poteſt diu ferri. Tunc probatur ꝙ nullus poſſit iraſci omnibus intenſiſſime ⁊ diutiſſime tunc ſic ſi quis iraſcitur intenſiſſime vel ſtatim ceſſabit ira vel propter vehementiam ire deſtruetur iratus ſed ſiue ſic ſiue ſic nō diu durabit ira ergo non eſt poſſibile ꝙ quis intenſiſſime et omnibus et diutiſſime iraſcatur. Secunda ꝯcluſio ire ſuperhabundantis ſunt tres ſpecies ſcilicet acuties amaritudo acerbitas eorum enim qui ſuperhabundamur vt exceſſiue iraſcimur quidam ſunt acuti alii amari alii acerbi ſiue difficiles. Acuti ſunt qui velociter iraſcūtur quibus et in quibus non oportet et magis q̄ oportet ſed nō retinent diu iram ſed ſtatim deſiſtunt et hoc quod eſt in eis optimum contingit quia non retinent id eſt non comprimunt nec occultāt irā ſuā et ire cauſas ſed propalant et manifeſtant propter acuitatem eorum et deinde requieſcunt et tales dicuntur acrocoli id ē acuti et vehemētes in ira et communiter tales ſunt complexionis colerice Alii ſunt quorum ira cum difficultate ſoluitur ſed tamen ſoluitur aliquando ſine punitione occultant enim iram intra ſe nec eam manifeſtant a quia non diſcedunt quouſq̄ retribuerint id eſt punierint punitione autem facta quietatur eorum ira eo ꝙ ꝓ triſticia delectationem facit punitio q̄ diu autem non eſt facta punitio tunc graues ſunt ac moleſti ſibi ipſis et amicis ſuis quia enim occultant eam ideo nullus mitigat eos aut ſuadet quod honeſtum Cum ergo ira que non digeritur per extrinſeca mitigantia ſed per ſe ipſam magno tempore indigeat adhuc ꝙ digeſta ſit ideo tales diu perſeuerant in ira et tales appellamus amaros Alii ſunt exceſſiui in ira quorum ira non ſoluitur ſine punitione et cruciatu et tales dicimus acerbos ſiue difficiles. Dico ergo ꝙ quidam ſunt qui cito iraſcuntur et cito miteſcunt. Alii vero non cito miteſcūt ſed diu iram retinent Et iſti ſunt duplices Quidam ſunt quorum ira eſt tempore digeribilis qui ſcilicet ticet diu retineant iram tamen placantur ſine punitione. Alii ſunt quorū ira non eſt tempore digeribilis nec vnq̄ placantur ſine punitione vel ſupplicio. Acerbi ſiue difficiles differūt ab acutis quia diu ꝑmanēt in ira Acuti autem cito quieſcunt. Differunt autem ab amaris quia acerbi non quieſcunt ſine punitione Amari autem bene quieſcunt ſine punitione ſed ad hoc multo tempore indigent. Tercia concluſio et ſi ad actus diuerſarum ſpecierum iracundie qualitates corporales inclinant ſine tn̄ huiuſmodi q̄litatibus per ſolos habitus ex actibus frequenter elicitis genitos. Poteſt quis ad huiuſmodi diuerſos actus inclinari Prima pars probatur per experientiam videmus enim homines ſecundum diuerſas complexiones facile inclinari ad diuerſas iracundie. ſpēs Scḋa pars patet quia conſtat ꝙ complexio non neceſſitat ad actus iracundie quia tunc non eēt imputabiles g̊ non obſtante quacunq̄ complexione poteſt quis ex libertate voluntatis iracundia talis vel talis ſpeciei moueri et elicere actum ſed conſtat ꝙ poſt frequentem elicionem huiuſmodi actuum experietur ſe inclinatum ad conſimiles actus et ad eos nō inclinatur per qualitates corporales complexionantes cum ergo per habitus ex illis actibus genitos. Quarta concluſio omnis iracundia eſt peccatum probatur omnis actusvoluntarius contra iudiciū recte rationis eſt peccatum ōnis iracundia eſt acctusvoluntarius contra indicium recte rationis ergo omnis iracundiaē peccatum Minor eſt nota ex dictis. Quinta concluſio non omnis iracundiaeſt peccatū mortale probatur quia eſt aliqua iracundia que excercetur non per inflixtōnem pene iniuſte ſed preciſe per ſubſtractionem beneficii qnod ſine quacunqꝫ iniuria poſſunt non impendere ſed ꝯſtat ꝙ talis ſubſtractio non eſt peccatum mortale. Secundo eſt aliqua iracundia qua non do veniam de iniuria mihi facta cum tamen recta ratio dictat dandam eſſeveniam ſed egovolo proſequi reparationem iniurie meeviis tamen ⁊ modis iuſtis conſtat autē ꝙ hoc nullam habet rationem peccati mortalis. Sexta concluſio non omnis iracundia ex parte vindicte appetibilis eſt ex genere ſuo peccatū mortale. Probatur quia non per omnem iracundiam appetiť iiuſtavīdicta ſicut rex q̧ piracūdiā non dat veniam criminoſo ſedvult eum ſecundum rigorem iuſticie puniri non appetit vindictam iniuſtam ſed tota iracundia ſua in hoc poſita eſt ꝙ non impartitur beneficium remiſſionis tunc cum ſecundum dictamen recte rationis deberet impartiri. Secundo Quicquid eſt ex genere peccatum mortale illud vniuerſaliter eſt peccatum mortale ſed non omnis iracūdia qua appetitur vindicta non appetenda eſt peccatum mortale ergo talis non eſt ex genere peccatum mortale. Maior patet quia quicquid habꝫ in ſe rationem ſufficientem ad conſtituendum aliquid in genere peccati mortalis illud eſt peccatum mortale ſed omne quod eſt peccatum mortale ex genere habet rationem ſufficientem huiuſmodi igitur. Confirmatur quia vel huiuſmodi ratio eſt ſufficiens ad faciendum aliquid eſſe peccatum mortale vel non ſi ſic ergo quodlibet eſt peccatum mortale in quo reperitur talis ratio ſi nō ergo cum ex cauſa inſufficiente non ſequatur effectus ſequitur ꝙ ꝑpťea nō debꝫ dici peccatum mortale ex genere Secundo quicquid eſt peccatum mortale exvna circunſtantia per nullam aliam circunſtantiam poteſt fieri nō mortale ſed genus vel obiectnm deordinans actum non minus deordinat q̄ circunſtantia ergo quicquid eſt peccatum mortale ex genere ꝑ nihil poteſt fieri nō īmortale. Maior patet quia ſi vna circunſtantia ſit mortalis qualeſcunqꝫ ſint alie actus erit mortalis. Tercio eſt aliquis actus iracundie voluntarius non mortalis quo appetitur iniuſta vindicta ergo iniuſta vindicta non reddit actum appetitus ex genere mortalem. Antecedens patet de illo quo appetitur vindicta in aliquo paruo vel modico et non multum reputando vt parum trahere pueros per capillos hic enim appetitus non eſt peccatum mortale et patet conſequentia quia tam in appetitu medice vindicte q̄ magne vindicte ſaluatur ratio huiꝰ appetibilis ꝙ eſt iniuſta vindicta et variatur tamen circunſtantia quantitatis quia ſcilicet vna vindicta appetita eſt parua et alia magna ergo cum denominationes iſte mortale et non mortale varientur ad variationem quantitatis vindicte iniuſte appetite et non maneant ſeidem vbicunqꝫ manet eadem ratio generis equitur ꝙ appetitus vindicte iniuſte non eſt peccatum mortale ex genere ſed ex circunſtantia quantitatis vindicte appetite in iſta tamen ratione proceſſi ex conceſſis a Thoma qui concedit ꝙ appetitus iiuſte vindicte paruus tamē non eſt peccatum mortale ſed veniale eſt tamē vt dicit mortale ex genere ſit tamē ꝙ illud qđ ex ſe eſt mortale ex genere non ſit mortale aliquando vt dicit propter imperfectionem actus ex parte appetentis quādo ſcilicet preuenit iudicium rationis aliquando vero ex parte appetibili vt cū vindicta appetita eſt modica. Tercioquicquid eſt mortale ex genere et non habꝫ aliquid infinite alleuians remanet ſimpliciter mortale ſed paruitasvindicte appetite non alleuiat infinite cum finite diſtet a vindicta cuiꝰ appetitus eſt ſimpliciter mortalis ergo appetitustalis parue vindicte iniuſte non eſt mortalis exgenere. Probatur maior quia omne mortale ininfinitum exceditveniale ergo quicquid alleuiat actum mortalem ex genere vt non ſit ſimpliciter mortalis alleuiat infinite. Septima concluſio non omnis iracundiaex parte modi appetendi vīdictā eſt mortale pctm̄. Probatur primo quia aliqua eſt que ſtat cum caritate dei et proximiputa iracundia illa qua qs alteri appetit vindictam quam demeruit et eo modo quo iuſtum eſt eam ſibi infligi ardentius tamē ac vehemētins appetit quā oportet aut vehementiustriſtatur ex paruipenſione q̄ oportet. Octaua concluſio aliqua iracundia eſt peccatum mortale. Probatur primo de illa q̄ quis iraſcitur efficaciter contra eos quibus pro tunc ex precepto diuino teneturvenerationē iferre aut vlciſcitur in eos per ablationem alicuiꝰrei q̄ tuncex precepto diuino tenetur tribuere vt ſi epiſcopus celebrās pro populo ſubſtraheret per iram ſuffragia orationum ab aliquibus qui regulariter includuntur in numero eorum pro quibus preces publice funduntur. Secundo probatur de iracundia qua quis ita iraſcitur. de opere bono vt bene operantem ſupplicio graui afficiat. Tercio ſi afficiat eum per irā multo grauiori ſupplicio q̄ demeruit. Quarto ſivlciſcatur priuata poteſtate nōpublica auctoritate. Quinto ſi ſit ita contumax in appetitu vltionisvt ſe obfirmet contra illam orationē dominicamet dimitte nobis debita noſtra ſicut et nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is. Sexto ſi p iram nimiam ita in ſe contabeſcatvt deſerat ea agere ad que de neceſſitate ſalutis tenet̄ .Iſte tamen rationes non probant efficaciter iracundiam eſſe peccatum mortale ſed bene probant ꝙ per iracundiā frequenter impellimur in peccata mortalia Auctoritatibus probatur cōcluſio et primo probatur auctoritate auguſtī.in omelia de igne purgatorio ſi longo tempore teneatur iracundia et ebrietas ſi aſſidua eſt ī numero capitalium criminum computantur Secundo per eundem in quadam epiſtola ſicut acetum corrumpitvas ſi diutius ibi fuerit ſic ira corrumpit cor ſi in alium diu durauerit. Tercio per illud criſoſtomi qui iraſcitur inferiꝰſuppliciis dignꝰvoluntarie ſe ipſū ī baratrum perditionis ferens et ante futuram iehennam hic vindictam ſoluens. Quarto per illud Xpriſti qui iraſcitur et dixit fr̄i ſuo fatue;reꝰ erit iehēne ignis. Contra primam concluſionem arguitur ſic primo in iracundo acerbo eſt iracundia ſecundum omnes circunſtantias igitur Antecedens patet quia iracundus acerbus iraſcitur vehementiſſime et diutiſſime retinet iram et in omnes igitur. Secundo iracundia ſecundum vnam circunſtantiam non repugnat iracundie ſecundum aliam circunſtantiam ergo poſſibile eſt iracundiam eſſe ſimul i aliquo ſecundum omnē circunſtantiā. Ad primam negatur antecedens Ad probationeꝫ dicitur ꝙ non iraſcitur velociter nec in omnes nec pro quibuſcunqꝫ rebus. Ad ſecundam conceditur antecedens de repugnantia formali ſed dico ꝙ repugnāt cauſaliter quia iraſci cito etvehementiſſime et pro omnibus et in omnes infert corruptionem et deſitionem irati et perconſequens repugnat cauſaliter diuturneire que exigit longam permanentiā irati. Cōtra ſecundam concluſionem arguitur ſic primo ſecundum omnem circunſtantiam poteſt accipi aliqua ſpeties ire Sed ſunt plures circunſtātie q̄ tres ergo ſūt plures ſpeties ire q̄ tres

Antecedens patet quia ſecundum circunſtantiam tēporis ſumitur ſpecies amarorū ſed non minus ſumitur ſpecies ireſecundum alias circunſtantias q̄ ſecundum circunſtantiam tēporis igitur. Secnndotota ratio difficilium ſiue acerborum conſiſtit in hoc ꝙ non quieſcit ira ſine cruciatu vel punitione ſed hoc conuenit etiam amaris ergo amaritudo et acerbitas non ſunt diuerſe ſpecies ire. Tercio irarum alia eſt qua quis iraſcitur fratri ſuo alia eſt q̄ quis dicit fr̄i ſuo racha ⁊ alia eſt quaquis dicit fr̄i ſuo fatue ſꝫ iſte tres ſpecies non reducuntur ad tres priores quas ponit Ariſtoteles igitur.

Quarto ſecundum gregorium nicenū iraſcibilitatum alia eſt fellea alia eſt inſania et alia furor ſed iſte ſpecies non ſunt eedem cum illis que ſupra poſite ſūt igr̄. Et confirmatur p Damaſcenum qui eandem diuiſionem ire libro ſecundo ponit. Ad primam cōcedo maiorem poteſt enim ſumi ſpecies aliqua ex parte finis aliqua ex parte eorum quibus iraſcitur et aliqua ex parteperſone que raſcitur Et iſte differūt ſpecie q̄tum ad actus interioresvoluntatis quia aliud eſt obiectum vnius quod n̄ eſt obiectum alterius Et vltra concedo minorem et nego conſequentiam ſi intelligatur de ſpeciebus a ſuperioribus condiuiſis quia quecunqꝫ ſumerentur ſecundum alias circunſtantias ſub aliqua iſtarum continerentur puta quicunqꝫ iraſcitur propteryutile talis aut eſt acutus in ira aut amarus aut acerbus verbi gratia licet ſint plures ſpecies corporis q̄ due quia talle omnes continentur ſub corpore animatovł ſub corpore inanimato ideo cum hoc ſtat ꝙ diuiſio corporis in animatum et in inanimatum ſit bona. Ad ſecundam concedo maiorem et nego minorem imo dico ꝙ in hoc differunt ab amaris qui licet diuturnitatem et firmitatem ire habeant tamen ira eorum tempore digeritur licet longo et quieſcit ſiue ceſſat aliquādo ſine cruciatu aut punitione nō ſic autem acerbi ⁊ hoc ītellige regulariter quia in caſu raro forte contingēte acerbi quieſcunt ſine cruciatu.

Ad terciam reſpondet beatus Thomas ꝙ gradus ire quos dominus poſuit non pertinent ad diuerſas ſpecies ire ſed accipiuntur ſecundum proceſſum humani actus in quo primo aliquid in corde accipitur et q̄tum ad hoc dicit qui iraſcitur fratri ſuoSecundum eſt cum per aliqua ſigna exteriora manifeſtatur exterius etiā añq̄ ꝓrumpat in effectum et quantum ad hoc dicit ꝗ dixerit fratri racha. Terciū quādo nocumentum alterius conceptum ad effectum perducitur nocumentum autem minimū eſt ꝙ fit ſolo verbo et ideo quātum ad hoc dicit qui dixerit fratri ſuo fatue. Ideoq; ſingulis eorum ponuntur aliqua correſpondentia pertinētia ad dampuationem. In primo ponitur iudicium quod minus eſt ceteris quia in iudicio adhuc eſt defenſionis locus. In ſecundo ponitur conſilium in quo iudices interſe conferūt quo ſupplicio dampnari oporteat. In tercio ponitur iehenna ignis qne eſt certa damnatio. Hec dicta pulcra ſunt ſed tamen nō nihil difficultatē hn̄t. Primo quia vel ī iſtis tribus eſt idē preciſe et adeqnate actus interioris cui in primo gradu nihil exterius reſpondet. In ſecundo reſpondet aliquod ſignum. In tercio reſpondet nocumentum exterius aut non ſi ſic ergo cum ſolus actus interior habeat rationem meriti vł demeriti et nihil addat meriti vel demeriti actus exterior ſupra interiorem ſequitur ꝙ ſi tercius gradus facit reum iehenne ignis ꝙ et primus et ſecundus hoc etiam faciunt ſi non ergo non bene diſtinguitur a Thoma ſed debuit diſtinguere primo per actus interiores. Secundo quia vel primus gradus habet nocumentū exterius pro obiecto vel non ſi ſic ergo facit dignum iehenna ſi non ergo ſpecie diſtinguntur a tercio gradu cuius actus interior habet nocumentum pro obiecto cum ab irato nocumentum ſponte ſcilicet et voluntarie inferatur ei cui iraſcitur. Tercio quia quod dicit reus erit iudicio etc̄ aut intelligit de iudicio humano vł diuino ſi de humano aut hoc in foro vel exteriori vel interiori non exteriori quia in primo nihil exterius apparet nec ſignum ſcilicet nec nocumentum nec interiori quia in interiori foro non debemus nos defendere ſed potius accuſare nec poteſt intelligi de iudicio diuino quia ibi nullus eſt defenſionis locus cum in tali iudicio nihil accuſetur niſi culpabilis. Ideo poteſt dici aliter Et primo ꝙ in illo paſſu non loquitur Xpriſtus niſi de ira immoderata que digna eſt pena. Aliqua autem eſt ira que non eſt imperatiua nec vindicte nec alicuius ſigni exterioris paruipenſiui aut ſi ex ſe ſit imperatiua eſt tamen ibi recta voluntas huiuſmodi actionem exteriorem cohibens vel imperium ne homo ducatur ſecundum huiuſmodi ire impetum eſt tamen ibi de facto motio ire immoderata Et iſta facit hominem reum iudicio id eſt pena nō quidem eterna ſed temporali. Nec in foro exteriori ſed tantum interiori. Alia eſt ira que eſt īpatiua ſignorū extiorꝝ q̄bus ſignis iratus manifeſtat commotionem ſuam in eum contra quem iraſcitur nullum tamen ei notabile nocumentum inferendo. Et iſta ira eſt ſpecie diſtincta ab ira que non eſt formaliter et actualiter imperatiua executiōis quia habet ſignum illud contemptiuum et paruipenſiuum pro obiecto imperato actualiter et formaliter et non prima. Et iſta facit hominem reum concilio id eſt reconciliatione ad proximum nam qui ſigno vel nutu vel voce fratrem paruipendit etiam nullum notabile detrimentum inferendo tenetur ad reconſiliationem cum eo ad quam non tenetur ille qui prima ſpecie ireiraſcitur. Tercia eſt ira que eſt formaliter et actualiter imperatiua nocumenti notabilis ꝓximi aut conuiciando aut alio quouis modo ledendo et iſta ſpecie differt a prioribꝰ quia habet nocumentum notabile actualiter imperatum pro obiecto quod non habent alie. Et iſta facit hominem reum non tantum pena temporali nec reconſiliatione ſed etiam pena iehenne ignis. Et iſti gradus ſic ſunt ſubordinati ꝙ in tercio reperiuntur ſecundus et primus et in pena eius pena aliorum. In ſecundo autem reperitur primus. Et in pena huius pena illius. Cum autem dico habent gradum reperiri in illo non dico formaliter ſed ꝑ equalentiam. Alio modo exponi poteſt ſic qui iraſcitur etc̄ reus eſt iudicio id eſt diſcutione et examine conſciētie quo ſcilicet inquiritur ſi ira illa appetebatur vindicta aut paruipendebatur frater licet nec vindicta nec paruipenſionis ſiguum imperabatur Aliqua enim volitio eſt qua volumus paruipenſionem et vindictam licet ea nec pauipenſionem nec vindictam imperabamus .Et ideo ira et commotio noſtra in proximum de qua nihil exterius manifeſtamus exigit iudicium conſcientie noſtre qua diligenti inquiſitione et perſcrutatione facta cognoſcamus ſi quid contra proximum iraſcendo appetebamus et ad hanc diſcutionem tenetur talis alias omittet culpabiliter talis tñ ñ tenetur ad reconſiliationem quia nec ſigno nec nec facto proximum leſit Alia mẽbra ꝫ exponãtur ſicut prius. Ad argumẽtũ aũt reſpondetur concedendo maiorem Et dico ꝙ omnia iſta continentur ſub menbris prime diuiſionis immo quodlibet menbrum prime diſionis poteſt in hec tria diuidi. Acutorum enim quidam iraſcuntur fratri. Alii dicunt racha. Alii dicunt fatue. Similiter amarorum et aceorborum. Ad quartam cõcedo auctoritatem Gregorii niceni et dico ꝙ ſecundũ Thomam diuiſio illa coincidit cum diuiſione Ariſtotelis Nam per iram felleam intelligit acutiem Per inſaniam intelligit amaritudinem Et per furorem intelligit acerbitatem ire. Iram enim felleam a ppellat que habet principiũ et deſitionem. Inſaniam appellatiram que in vetuſtatem deuenit. Furorẽ autẽdici t irã que obſeruat tempus in ſupplicium. Secundum autem Ciceronem tercio tuſculorum queſtionum inſania ſignificat mentem ſanitate vacantem cum qua poteſt eẽ aliqua mediocritas officiorum ad communem et vſitatum vite cultum pertinens. Euror autem dicit mentis ad omnia cecitatem. Illa ergo ira dicitur iſania qua ita mẽs perturbatur etiam diuvt non ſit compos ſui neq; ſane exiſtimetur illa vero dicitur furor qua quis tanta cecitate affectus eſt vt in ſuppliciis et cruciatibus inferendum ita ſeuiat ac debacetur vt ſatiari non poſſit. Contra quartam concluſionem Argurtur ſic nulla ira eſt peccatum ergo iracnndia nõ eſt peccatum conſequẽtia eſt nota et antecedens probatur quia nulla paſſio eſt peccatum cum paſſionibus non demereamur neq; vituperemur vt vult Ariſtoteles ſecundo ethichorum. Tum ſecundo q̃a omni peccato conuertimur ad aliquod commutabile bonum Sed per iram quis non conuertitur ad aliquod bonum commutabile ſed tantum ad malum proximi igitur. Tum tercio quia iram homo vitare non poteſt ſecundum ꝙ vult gloſa ſuper illud irſacimini et nolite peccare cum ait ꝙ motus ire non eſt in poteſtate noſtra et ſeptimo ethicorum ait Ariſtotiles ꝙ iratus cum triſticia operatur triſticia autem contrariatur volũtati. Tum quarto quia omne peccatum eſt contra naturã ſed ira non eſt contra naturam cum ſit actus naturalis potentie iraſcibilis Et tamen Hieronimus in quadam epiſtola ait ꝙ iraſci eſt hominis. Alia argumenta ad idem ſupra poſita ſunt. Ad hanc rationem nego antecedẽs Ad primam probationem dicit Thomas ꝙ paſſio poteſt eſſe regulata ratione et poteſt non eſſe regulata ratione. Ideo abſolute non importat rationem meriti vel demeriti nec laudis nec vituperii ſecundum tamen ꝙ eſt regulata ratione poteſt habere rationem meriti et laudabilis Et econtrario ſecundum ꝙ non eſt regulata recta ratione habet rationem vituperabilis et demeriti. Ex iſta ſolutioue ſequitur ꝙ paſſio non dicit actum moralem diſtinctum ab actu bono vel malo Patet quia omnis actꝰ regulatus vel non regulatus ratione eſt actus bonus vel malus ſed omnis paſſio eſt actus regulatus vel non regulatus ratione cum ſit actꝰ moralis ergo omnis paſſio eſt actus bonus vel malus. Et hec concluſio eſt concedenda ſecundum hanc ſolutionem. Omnis enim paſſio eſt actus bonus vel malus licet huiuſmodi actus non ſit bonus vel malus inquantum paſſio ſed eſt bonus inquantum conformis rationi et malus inquantum deformis. Aliter poteſt dici ꝙ accipiendo paſſionem ſtrictiſſime pro motu ſubito non deliberato pro tempore pro quo non eſt in poteſtate noſtra ſecũdnm multos et maxime ſecundum Ariſtolem eã ñ laudamur neq; vituperamur conſtat autem ꝙ aliqua ira hoc modo eſt paſſio ſed non omnis.

Ad ſecundam negatur minor quia de maiore alias inquiretur. Et adprobationem dico ꝙ illud quod eſt malum ⁊ pena proximo eſt irato vindicta et bonum delectabile ideo cõuertẽdo ſe ad malũ ꝑximi cõuertit ſe ad bonũ ſuũ

Ad terciam dico ꝙ licet non ſit in poteſtate noſtra ꝙ ira non inſurgat quia primi motus non ſunt in poteſtate noſtra. In poteſtate tamē noſtra eſt cohibere inſurgentem ac moderare et ita in poteſtate noſtra eſt ne ipſa ſit iracundia aut vt ſit ratione regulata Ex illa autem auctoritate gloſe cum textu quem exponit ſcilicet. Iraſcimini et nolite peccare trahitur argumentum multum probabile ad probandum ꝙ primus motus ire non eſt peccatum. Ad quartam dico ꝙ omne peccatum eſt contra naturam hominis id eſt contra rationis humane ordinem et dictamen. Dico vltra quod aliqua ira hoc modo eſt contra naturam hominis puta illa que eſt iracundia :licet non omnis quia non illa que eſt primus motus nec illa que ratione moderata eſt. Contra quintam concluſionem Arguitur ſic omnis appetitus iniuſticie eſt peccatum mortale ſed omnis iracundia eſt appetitus iniuſticie cum ſit appetitus iniuſte vindicte igitur. Secundo quicqnid interficit mentem eſt peccatum mortale ſed iracundia eſt huiuſmodi ſecundum illud Iob quīto. Virum ſtultum interficit iracundia igitur.

Tercio quicquid meretur dampnationem eſt peccatum mortale ſed omnis iracundia meretur dampnationem igitur. Minor patet per gloſam ſuper illud Mathei quinto. Omnis qui iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio dicentem. per iudicium conſilium et iehennā diuerſe māſiones pro dampnatione noſtri peccati ſingulariter exprimuntur. Quarto omnis iracundia per ſe contrariatur caritati ergo omnis iracundia eſt peccatum mortale. Antecedens patet per gloſam Hieronimi Mathei quinto Qui iraſcitur fratri ſuo etiam dicentem ꝙ hoc eſt ꝯ̄ proximi dilectionem. Ad primam nego maiorem non enim omnis iniuſticia eſt peccatum mortale. alias quilibet in trāſgreſſione cuiuſcunq; legis peccaret mortaliter Similiter nego minorem Et ad probationem nego aſſumptum aliquando enim eſt iracundia quia appetitur vindicta iuſta non tamē eo fine quo eſt appetenda quia ſcilicet non ad emendationē offerentis ſed ad delectationem vindicantis aut gloriam aut quia auidius appetitur q̃ oportet aut non oīo eo modo quo oportet. Ad ſecūdā dico ꝙ aliquid interficit mentem dupliciter Vno modo per ſe ipſum et ſic concedo maiorem. Alio modo per alterum cuius eſt cauſa vel occaſio et ſic ego nego. Et ad minorē cōcedo eam particulariter intellectam etiam ꝑ ſe: ſi autem intelligatur vniuerſaliter et de interfectione actuali ſiue per ſe ſiue per alium ad hec negatur. Si autem intelligatur de interfectione potentiali et aptitudinali et hoc vel per ſe vel per alterum ſic conceditur. Et hoc conſonat ſatis cum Thoma dicente ꝙ ſtulte per iracundiam occiduntur inq̃tum non refrenando motum ire in alia peccata mortalia puta in blaſphemiā dei dilabūt. Aduerte tamē ꝙ iſta propoſitio virum ſtultum interficiet iracundia poteſt vno modo exponi de morte corporali. Alio modo de morte ſpirituali. Primo modo dupliciter. Vno modo de iracundia aliena. Secundo modo de propria ſide iracundia aliena tunc admouemur non commouere indiſcrete eum quem ſcimus iracundum quia contingit per hoc vt iracundus aliquando interficiat eum qui indiſcrete ad iram excitat: Si de iracundia propria tunc hoc contingit aliquando quia iracundus prenimia triſticia egritudinem et mortem incurrit. Aliquando vero contingit ꝙ ipſe iſte alterum occidens ſiue ex īntenſione ſiue preter intentionem mortis ſententiam incurrat. Si de morte ſpirituali intelligatur tunc contingit multipliciter. Vno modo quia per triſticiam iracundie omittit multa ad que de neceſſitate ſalutis tenetur. Secūdo quia per iracundiam committit multa ſine inclinatione ſiue alio modo que non committē de neceſſitate ſalutis tenetur. Ad terciam conceditur maior et negatur minor et ad probationem reſpondet Beatus Thomas ꝙ dominus ibi loquitur de motu ire quo quis appetit occiſionem proximi aut quamcunq; grauem leſionem cui ſi aſſenſus rationis ſuperueniat indubitanter erit peccatum mortale. Hec opinio non videtur mihi vera cum in toto textu illo n̄ loquatur de occiſione niſi quantum pertinet ad legem veterem quam ibi recitat et non in illo quod ad nouam legem ſpectat. Ideo dico ꝙ dampnatio dupliciter capitur. Vno modo pro pena ad quam quis obligatus eſt ex culpa. Secundo modo ſtrictius pro pena eterna ad quam quis ex peccato mortali tenet̄. Dico ergo ꝙ gloſā accipit dampnationem primo modo et non ſecundo. Ad quartam nego maiorem et ad probationem dico ꝙ aliqua iracundia eſt contra proximi dilectionem ſed non ōnis et hoc modo dicendum eſt ſecundum Thomam. Aliter tamen poteſt dici ꝙ dupliciter poteſt intelligi iracundiam eſſe contra proximi dilectionem. Vno modo quia quilibꝫ actus iracundie eſt alicui actui dilectionis proximi contrarius et in illo ſenſu ego concedo.

Alio modo quia quilibet actus iracundie eſt alicui actui dilectionis proximi contrarius ad quem quis tunc tenetur de neceſſitate ſalutis ⁊ ſic ego nego. Dico preterea ꝙ iracundiam eſſe contrariam caritati Poteſt intelligi tripliciter

Vno modo quia omni actu iracundie poſito remouetur et deſtruitur caritas. Secundo modo quia eſt contraria alicui actui caritatis ad quem de neceſſitate ſalutꝭ tenemur. Tercio modo quia omnis talis eſt contraria alicui actui caritatis ſiue ad ipſum teneamur de neceſſitate ſalutis ſiue non et ſic primo et ſecundo nego omnem iracundiam eſſe contrariam caritati. Tercio vero modo concedo ſed hoc non infert eam eſſe peccatummortale cum ſint multi actus caritatis qui ſunt opera ſupererrogationis. rationes ſolute ſunt ex dictꝭ

De iracundia.

Veritur Secundo. Vtrum iracundia ſit grauiſſimum peccatum? Arguitur ꝙ ſic per Criſoſtomum dicentem ꝙ nihil eſt turpius viſu furentis. In oppoſitum arguitur quia ira comparatur ad odium ſicut feſtuca ad trabem. Notandum ꝙ grauitas in peccato poteſt attēdi multipliciter. Vno modo ex parte malicie actus. Alio modo ex ꝑte diſpendiorum per iram illatorum Tercio modo ex parte extenſionis huiuſmodi peccati

Prima concluſio non omnis ira eſt quolibet peccato (quo appetitur malum proximi) min⁹ grauis ex parte mali appetiti. Pro probatione ſupponitur cum Thoma ꝙ tria ſunt peccata, q̄bus appetitur malum proximi odium/inuidia et ira: tunc Arguo ſic ſtat ꝙ per inuidiam non appetatur dānuꝫ proximi niſi ī paruis bonis puta in diuitiis aut officio aut beneficio et per iram appetatur mors proximi inocentis: tunc ſic Appetitus mortis proximi inocentis eſt deterior et grauior appetitu dampni eius in bonis exterius ita ſcilicet ꝙ iratus occidens per iram proximū ſiue nocentem ſiue innocentem et maxime ceſſante commotione paſſionis pro tempore pro quo excecat ſicut contingit in furentibus grauius punietur tam in foro exteriori quam interiori tam corporaliter quam eternaliter inuido dampnificante proximum in decem ſolidos ergo non quelibet ira eſt qualibꝫ inuidia minus grauis. Secundo quia ſi non hoc ideo eſſet vt dicit Thomas quia ira appetit malū pene alicuius ſub ratione boni qḋ eſt vindicta Per odium autem appetitur malum proximi ſub ratione mali abſolute inquantum ſcilicet eſt malum huius. Inuidus autem appetit maluꝫ proximi propter appetitumvane glorie quod eſt deterius ꝗ appetere malum alterius ſub ratione iuſte vindicte. His ſuppoſitis argno ſic. Hoc quod eſt ſub ratione iuſtevindicte aut eſt infinite minus malum ꝗ appetere ſub ratione vane glorie aut finite: non infinite quia tunc ſequeretur ꝙ omnis inuidia eſſet deterior in infinitum iracundia etiam mortali: Si finite ergo cum poſſit dari malum appetitum proximo per iram quod tūc excedat aliquod malum appetitum eidem per inuidiam ſicut appetere ſub ratione vane glorie excedit appetere ſub ratione iuſte vindicte et aliquod aliud quod magis excedit et cum cetera etiam poſſint eſſe paria ſequitur ꝙ eſt dabilis aliqua iracundia que erit aliqua inuidia deterior.

Tercio quia ratio illa fundatur ſuper falſo licꝫ enim iratus appetat malum proximi aliquando ſub rationevindicte non tamen appetit ſemper ſub ratione iuſtevindicte immo ſcit frequēter iratus ꝙvindictam quam appetit eſt īiuſta Ex hoc ſic arguitur deterius eſt appetere malū proximo ſub ratione iniuſtevindicte ꝗ ſub rationevane glorie ſed inuidus appetit ſub rationevane glorie per eum ⁊ iratus appetit aliquādo ſub ratione vindicte iniuſte et iniurie ita ꝙ de factovult iniuriam inferre alteri ſicut alius intulit ei īiuriā igr̄. Cōfirmat̄ vbi nō ē vera offēſio etiā ſcꝫ eſtimatione offēſ ibi nō ē appetit⁹ mali ꝑximi ſub rōe iuſte vindicte ſed aliquā iratus ſecūdū veritatem non fuitvere offenſus et h̄ſcit et cognoſcitvt puť ſi qs te regratvt facias ꝓ eo qđ ſalua conſcientia tibi facē nō liceꝫ qđ etiam ſcit ille ꝗ requirit non faciendo illud qđ petit aliqñ iraſciť ⁊ tñ ſecundū rei veritatē nec etiā ſecundū eſtimationē ſuā fuitvere offenſus g̊ talis appetēdo malū tibi nō appetit illud ſub rōne iuſtevindicte ſꝫ ſub rōevltionis iiuſte aut potiꝰ ſub rōne iiurie. Et ſi q̄ras quomō eſt ibi ira cum non ſit ibi ꝑuipenſio nec ſecundū veritatē nec ſm̄ eſtimationē irati. Secūdo rñdeo ꝙ poteſt ibi eſſe ira eſto ꝙ nō ſit ibi vera ꝑuipenſio. Eſto etiā ꝙ eſtimet qui iraſcitur ibi nō eſſe verā ꝑuipenſionem ſed q̄a forte eſtimat ꝙ aliī putant ſe ab illo ꝑuipenſum fuiſſe ob h̊ enī indignatur aduerſꝰ eum. Et huius ſignum eſt ꝙ ꝗ hocͦ iraſcuntur his autē ſimilibus verbis vtūť q̄d dicēt hoīes quid eſtimabūt de obediētia tua ad me. Scđa ꝯclō nō omnis iracūdia etiā ſuppoſita eq̄litate appetibilis ē q̄libꝫ inuidia minꝰ mala. Probať ṗmo pono inuidū ꝗ ꝓſeq̄ť ꝑ inuidiam mortem hominis ꝗ mori demeruit et pono iratum qui mortem inocentis per iram proſequitur: tunc ſic Iſte iratus grauius peccat q̄ ille inuidus cum peccatum eius ſit tam apud deum q̄ apud homines grauius puniendum igitur. Secundo quia ſuppoſita eq̄litate appetibilis poteſt eſſe diuerſitas ex parte aliaꝝ circunſtantiarum ergo cum ratio illa ſecundum quam inuidus malum proximi appetit non faciatexceſſum infinitum ſupra rationem ſecundum quam iratus eidem malū appetit ſequitur ꝙ per exceſſum in aliis circūſtātiis poterit adeq̄ri peccatum ire peccato inuidie ⁊ etiam hoc ab illo excedi. Tercia cōcluſio ira non eſt ex parte appetibilis minus mala q̄ inuidia ſuppoſita equalitate ipſius appetibilis et ceteris aliis paribus. Quam concluſionem pono ſuppoſito ꝙ inuidus appetat malum proximi finaliter propter vanam gloriam de q̊ anverum ſit diſcutietur cum agetur de inuidia. Concluſio probaturvindicta eſt magis fugibilis quamvana gloria ſecluſa vtrobiq̄ ratione inſticie g̊ appetere malū alteri propter vindictam eſt ceteris paribus deterius quam appetere malum alteri propter gloriam. Antecedens patet quia vindicta eſt appetibilis propť gloriam finaliter ⁊ non econtra. Tum ſecundo quia vindicta nunq̄ eſt bonum vniꝰ quin ſit malum alterius gloria autem eſt alicui bonuꝫ ſine hoc quod ſit alteri malum. Tum tercio quia gloria ſic eſt bonaꝙ non eſt mala niſi ꝓpť aliquam circunſtantiam vindicta autem nūq̄ eſt bona niſi ratione alicuius circunſtantie. Si quis autem diceret ꝙ inuidus appetit malum et nocumentum alteri non finaliter propter gloriamvanam ſedvt alteri male ſit aliť eſſet forte dicendum. Sed concluſio predicta poſita eſt contra Thomam qui per ſuppoſitum illud nititur probare oppoſitum huius concluſionis.

Quarta concluſio iracundia regulariter eſt minus graue peccatum odio et inuidia ceteris paribus. Hanc concluſionem ſic intelligo ꝙ regulariter iratus eſt offenſus verevel ſecundum eſtimationem ab eo cui iraſcitur. Et ꝙ huiuſmodi iracundia nata eſt in eo cauſare quemdam vehementem impetum et quemdam alerationem tam in anima quam in corpore per quam cauſatur perturbatio grauis in mente impediens iudicium rationis et deliberationem ita ꝙ iratus et maxime cum fortis eſt iracundie paſſio habet duo que diminuunt rationem culpe per iracundiam perpetrate. Vnum eſt eſtimatio offenſionis ac paruipenſionis. Aliud eſt obtenebratio mentis que duo non habet inuidus nec odioſus. Ex his ſic Arguitur Tanto peccatum ceteris paribus eſt grauius quanto in peccante plus eſt de cognitione quia tunc peccatū tanto magis fit contra conſcientiam ſed in inuido eſt plus de cognitione quam in irato quia vt dictum eſt in irato eſt magis obſcurata ratio. igitur ceteris paribꝰ peccatum irati eſt minus graue q̄ inuidi vel odientis. Confirmatur iratus nocet aperte Inuidus vero inſidioſe et fraudulenter ſed hoc non eſt niſi quia iratus plus habet de impetu et minus de cognitione Inuidus autem econtra plus habet de cognitione et minus de impetu igitur. Dixi autē dū eſt vehementia perturbationis et maxime pro tēpore pro quo paruipenſio primo venit ad noticiā irati ꝓpť amaros et acerbos ꝗ diu ſuāt irā et ſollicite exq̄rūt oportunitatē vlciſcendi quia in talibꝰ poſtq̄ ſedata eſt ꝑturbatio et cōmotio cum noceret non nocent perturbati nec ex impetu ſed magis inſidioſe nec ī eis minus eſt de cognitione q̄ in aliis et tales non videntur habere ſupra innudos aliquid excuſans niſi offēſionem et paruipenſionem quam non habēt iuidi.Ex iſtis ergo mihi videtur ꝙ peccata iratorum ceteris paribus minora ſunt q̃ inuidoꝝ Dixi autem ceteris paribus.Nam peccata neronis quibus vrbem incendit /matrem necauit nobilium ac ignobilium crnorē fudit q̃uis ex ira fierent Quod patet pro magna parte ī Octauia vbi nero oſtēdit ire ſue cauſas multa maiora fuerunt q̃ nonnulla peccata inuidorum

.Si tamen quis non paruipenſus eadem nocumenta intuliſſet per inuidiam multo grauius peccaſſet quam peccauerit nero quia ꝑuipenſio precedens videtur diminuere grauitatem peccati in ira.Ex hac concluſione infero ꝯ̃ beatum Thomam ꝙ non habet ira excellentiam grauitatis ex ꝑte modi iraſcendi propter vehementiam et velocitatem ſui motus. Probatur quia non habet ira excellentiam grauitatis ex eo ex quo diminuitur eius grauitas ſed ex huiuſmodi vehementia et velocitate peccati ire diminuitur grauitas igitur.Maior eſt certa et minor probata eſt.Et iterum probatur pono duos acerbos vel difficiles quorum vterꝗ offendatur et omnia ſint paria niſi quia vnus cum primo innoteſcit ſibi paruipenſor vindicat ſe ipſum occidendo paruipendentem. Alius vero differt et per medium annum poſt occidit.Conſtat ꝙ primus eſt excuſatior q̃ ſecundꝰ et non niſi quia occidit cum inerat huiuſmodi vehementia et velocitas igitur. Secundo quicquid cauſatur naturaliter et ipſum reprimere eſt difficile laborioſum et virtuoſum:illō̃ non repreſſum diminuit peccatum et non agg̃uat:ſed vehementia et velocitas immo et ꝑturbatio cauſantur naturaliter et difficile laborioſū imo et virtuoſum eſt illud reprimere ergo ſi non reprimantur diminuunt peccatum qđ inde conſequitur Ideo dico ꝙ ira ex ꝑte iſtoꝝ nō habet excellentiam g̃uitatis culpe ſed magis diminutionē licꝫ ex iſtis bene habeat ꝙ ſit maioris nocumenti illatiua ſecundū illud ꝓuerbioꝝ.xxvii.ira non hꝫ miſericordiā nec erūpēs furor et impetum concitati ſpūs ferre quis poterit. Tercio q̃cūꝗ naturalit̄ cauſata inducunt ignorantiā et obſcurationē mētis illa diminuūt pctm̄ ſꝫ vehemētia ⁊ velocitas nat̄alit̄ cāns cū ꝑtineāt ad ꝑ̄mos motus et inducunt ignorantiam ⁊ obſcurationem mētꝭ igr̄. Minor patet per illud Gregorii.v.moraliū ire ſue ſtimulis accēſū cor palpitat/corpus tremit/lingua ſe ꝑ̄pedit/facies igneſcit/exāſpāt̄ ocƚi/⁊ neq̃q̃ recognoſcūtur notiorē q̃dem clamorem format:ſed ſenſus quid locatur ignorat.Ex q̃ auctoritate duplicit̄ apparet ꝓpoſitum. Primo per illud nequaq̃ recognoſcit et cetera et per illud ſenſus q̃d loq̄t̄ ignorat. Scđo q̃a ille mutationes ī corpe ſūt alterationes naturalit̄ cauſate neq; eas cauſari poſſibile eſt ſine magna ꝑturbatione et obſcuratione mentis. Aduerte tamen ꝙ Thomas bene habet ꝙ ira ſecundum modū iraſcendi bene habet quandam excellentiam ſed non dicit ꝙ habet excellentiam grauitatis quia tamen videt̄ ex precedentibus ꝙ ita debeat ītelligi ex eo ſcilicet ꝙ queſtio eſt de grauitate ire ⁊ ꝙ in precedenti ꝑte eiuſdem articuli comꝑando iram ad inuidiam et odium locutus eſt de maioritate ⁊ minoritate grauitatꝭ ideo ex ſerie textus videtur ꝙ cum hic facit mentionem de excellentia ꝙ intelligat de excellentia grauitatis Si quis tamen velit hoc ſolū intelligi de excellentia nocumenti non contradico. Quinta ꝯcluſio non eſt ira omnis ex parte boni appetiti minus grauis peccato concupiſcentie.Pro qua concluſione Aduerte ꝙ ſecundum Thomā ira tendit in aliqđ malū ſub rōne alicuiꝰ boni appetit enī vt dicit malū ꝓximi iq̃tū eſt vindicta ⁊ ſecūdū ꝙ hꝫ rōnem boni iuſticie. Tūc ꝓbat̄ cōcluſio iracundus appetit bonū vindicte nō ſcđꝫ rationē iuſticie ſꝫ ſecūdū ꝙ eſt bonum ꝓpū delectabile iracūdi ex malo alteriꝰ ꝓueniēs tunc ſic Delectatio in malo alteriꝰ cet̄is ꝑibus eſt g̃uior q̃ delectatio in ꝓpo delectabili:ſꝫ delectatio irati invīdicta ē delectatio ī malo alt̄iꝰ.delectatio autē ꝯcupiſcēt̄ ē delectatio ī bono ꝓpo ſcđꝫ ꝑ̄ciſe ꝙ hᵒ eſt delectāti bonū et nō ſecūduꝫ ꝙ eſt malū cuicūꝗ alt̄i igit̄ Añs ptꝫ q̃a iracūdus occidēs ꝑ leui v̓bo ſcit occiſionē illā eē ōnino īiuſtā nec appetit eam q̃uiſmō vt ē bonū iuſticie cū ſciat eā carē oī rectitudiē iuſticie ſꝫ appetit eā ſecūdū ꝙ vindicta ⁊ vltio ſiue ſm ꝙ eſt malū alt̄iꝰ q̃ offēderat eū.Scđo volo ꝙ ſit aliqs qui per concupiſcentiam carnalem ſollicitet berthā vxorē lini et ea potiat̄ ſit aliꝰ quē linus offēdit q̃ eādē berthā ſollicitet nō propter cōcupiſcentiam ſed vt per adulterium berthe tanq̃ per quoddam nocumentum vindicet ſe de lino et tandem cōſenſiat et potiatur aut eam adulterandam tradat alteri de conſenſu ſuo et cetera ſint paria:tunc quero quis iſtorum grauius pec t̃at an primusvel ſecnndus. Si ſecundus ſeqtur ꝙ ex parte boni appetiti non eſt ira minus g̃uis quam concupiſcentia ſed econtra. Nec poteſt dici ꝙ primus quia eſt in abvtroq; idē appetitum ſcilicet concubitus cum bertha et appetitur a concupiſcenti ſecundum ꝙ eſt bonuꝫ concupiſcentis a liuovero appetitur ſecundum ꝙ malum berthe et ſecundum ꝙ malum liuo. Ex quibus reſultat delectatio invlciſcente. Tū ſecundo quia grauius eſt delectari in malo alterius quam in bono proprio ſed concupiſcens delectatur in bono proprio iracundus in malo alterius Terciovolo ꝙ quis concupiſcat bertham meretricem ſolutam quidem et non coniugatam. Aliusvero ſit contra eam iratus primus petat delectationem ſuam per concubitū eius. Secundus vindictam per occiſionēetvter ꝙ aſſequatur quod cupit tunc ſic conſtat apud omnes ꝙ delectatio iracundi eſt deterior et g̃uior q̃ delectatio concupiſcentisſed iſte delectationes ſunt bona illa que concupiſcens et iracundus appetunt igitur. Ideo dico ꝙ ſi peccatū iracundi non diminuatur propter offēſam aut propter obſcurationem mentis aut propter aliam circunſtantiam et cetera ſint paria ſcilicet ꝙ vterq; committat in legemvel preceptum paris auctoritatis tunc iracundus plus peccabit ei grauius quam concupiſcens: ſed ea que dixi frequenter multum diminuunt de peccato iracundi et ideo de peccato iracundorum ſemper inquirendum eſt quando perpetratum eſt vtrū cum ira eſſet recens et cum apparebant ille alterationes tam in corpore q̃ in anima de quib⁹ dictum eſt aut poſtq̃ ira refriguit et alterationes ille quieuerunt quod contingit in amaris et acerbis qui multo tempore poſt retribuunt offendentibus. Sexta concluſio iracundia nō eſt grauiſſimum peccatum grauitate extentionis licet ſit odio hoc modo g̃uior Prima ꝑs ꝓbatur quia cōcupiſcētia regulariter in pluribus repit̃ q̃ iracūdia igitur. Antecedens patet per experientiam. Secunda ꝓbatur qa odiū eſt ira inueterata g̃ pluribus ē communis ira q̃ odiū. Septima ꝯcluſio iracundia non eſt g̃uiſſimum peccatum ex ꝑte diſpendiorum illatorūvel deſideratoꝝ ꝓximo. Patet qa odium h̃ mō eſt g̃uius qa ſecundum Ariſ. q odit deſiderat eū non eſſe quem odit. Tū etiam ſecūdo qa odiēs nō deſiderat malū ꝓximi qa ſit ipſi odiēti bonū ſed qa eſt malū odito iracūd⁹ autē deſiderat malū ꝓximi inq̃tū ꝑ hoc aſſeqtur vindictam etvltionē licet autē iracūd⁹ aliq̃n tantum malum optet ꝓximo ſicut odiens: nō tamen tā regulariter nec ſub tam mala rōne Tū 3° quia iracundus optat malum et dampnum vni ꝑſoē ſingulari vel duabus odiens autem alicui toti genere aliq̃n qđ declarabit̃ cum aget̃ de odio

Octaua ꝯcluſio iracūdia nō ē g̃uiſſimū peccatum ex ꝑte malorum culpe q̄ ex ea nata ſunt oriri Probatur concluſio quia ſuperbia eſt hoc mō g̃uius peccatum cum ſanctis dicatur eſſe ōniū vitioꝝ parens. Nona concluſio iracundia eſt hac grauitate mltum grauis: Probatur primo per gloſam prouerbiorum. xxix. Ianua omniumviciorum eſt iracundia qua clauſavirtutibus intriſec⁹ dotabimur qua aperta ad omne facinus armabimur. Ex qua auctoritate ſic arguitur omnevicium a quo nata ſunt diriuari omnia vicia eſt grauitate inclinationis ⁊ originationis multum graue ſed ira eſt huiuſmodi igitur Minor patet ex dicta auctoritate . Tum ſecundo quia per iram qui aliquando inducitur ad omittendum ea facere que tenetur facere de neceſſitate ſalutis et ea committere que non committere tenetur de neceſſitate ſalutis per iram enim omittunt irati omne genus beneficentie et committunt contra proximum omnem iniuriam per modum ſcꝫ vltionis etvindicte Ex iracundia enī ꝓcedūt conuitia rixe contentiones blaſphemie/rapine violationes/et homicidia/et quicquid generatur ad contentionemvindicte que pertinet iracundia/triſticia eſt ex qua torpor ſegnities et omne accidie genus manat. De ira oriuntur murmuratōes ſcādala/maledictōes/cōtūelie/bella/iuocationes demonūvt q ex ſevindictaꝫ habere non poſſunt eam auxilio demonis conſequentur. Ex quibus omnibus apparet iram eſſe peccatum hac granitate inclinationis multum graue. Decima concluſio ira eſt peccatum multum graue grauitate diſpendiorum ꝑ eam irato illatorum vel inferendorum. Probatur Nam iram acquirit oculus mentis diſpendium obſcurationis et cecitatis memorie tenacitas beneficiorū acceptorum obliuionem. Et ipſa hoīsvolūtas īnate humanitatis affectionē depdit. Primū ꝓbatur per illō ira īpedit aīm ne poſſit cernē verum. Probatur etiam variis auctoritatibus Caſſiani et aliorum auctorū ſupradictorum. Ex quo primo fit vt perdatur ſapientia ⁊ ſtulticia inducatur ſecundnm illud ira ĩ ſinu ſtulti requieſcit. fit ſecūdo vt ꝑdaꝛ prudentia ſecūduꝫ illud ira perdit prudētes et hͦ tā ex cecitate q̄ ex precipitatione quas inducit. fit terciovt iniquū tāq̄ iuſtum frequēter oꝑetur ſecundum illud dum ꝑturbatur mens iudicium ſue rationis exaſperat omne ꝙ furor ſuggerit rectum putat. fit quartovt nō ſit conſilii ꝑticeps ſecundum illudvir iracundus agit ſine conſilio Quod ira turbat memoriam beneficiorum ſuſceptorum patet exemplo Saul qui turbatus ꝯt̄ Dauid quia puelle cantabāt Saul percuſſit mille etDauid decim milia oblitus eſt oīm beneficioꝝ q̄ a dauid ſuſcepat et omnis amicicie et cōmunicationis et q̄rebat eum occidere. Patꝫ etiam exēplo Alexandri q ira ſuccenſ⁹ militem ſibi cariſſimū occidit. Qđ volūtas irati perdat affectionem humanitatis innatePtꝫ ꝑ illđ ꝓuerbioꝝ. xxv. Ira miſericordiam non habet neq̃ erūpens furor Ex quo fitvt non curet iratus turbare cōmunicationē hominū rixas/cōtentiones /et diſcordias excitet q̄ ꝓueniūt ex defectu huiuſmodi humanitatis ſecundū illudvir animoſus parit rixas et vir iracundus effodit peccata cum ſcilicet malos quos ad diſcordiaꝫ ꝓuocat peiores facit. fit ſecūdo vt ad amiciciaꝫ hominū et cōuerſationem fit ineptus. Ptꝫ quia hec omnia perturbantur ꝑ rixas et diſcordias fit tercio per hec omniavt ab eo gratia ſeptiformis ſpiritus ſancti excludatur ſcđꝫ illud ſuper quē requieſcet ſpiritus meus niſi ſuꝑ humanitatem ⁊ quiet ſuntū enim huiuſmodi gratiarū q̄dā q̄ exigūt acuciē mētis aliq̄ tenacitatē memorie et aliq̄ humanitatem ad ꝓximos et ideo cum ira nos his tribus deſtituat ideo nos huiuſmodi ſancti ſpiritus gratiis p̓uat. Secūdo ꝑ iracundiam excidit quis ab honeſta geſtuuꝫ et motuum corporalium moderatione. Qđ ptꝫ p̓mo ꝑ illudGre. v. moralium iratus ad apertā mox inſaniā ducitur et vſq̃ ad ſuꝑficiē ſcꝫ corporalis diſpoſitionis ab intimo cogitationū fūdamento diſſipatur nam ire ſue ſtimulis accēſū cor palpitat/corpus tremat/lingua ſe p̄pedit facies igneſcit ⁊c̄ vt ſupra allegatum eſt et ꝑſꝑ libro qui dicitur vita regia iratusvndiq̃ iracūdie ſtimulis agitatur/corp⁹ tremit/lingua balbucit/vultus igneſcit/cor palpitans tremulat/⁊ oculi turbati caligant. Et ideo iratus recte figuraꝛ per illum demoniacū q veſtimentis ſuis dilacerat⁹ nndue incedebat homines vexabat et ĩ monumentis manebat Mathei. ix. Tercio iratus frequēter eſt ſibi cauſa mulierū egritudinū vt mortis ſibi diſpendium affert ſecūdū illud Eccle. ter. ʒelus et iracundia minuent dies. Qđ contingit tripliciter Vno ex triſtitia iracundi que triſticia p̓mo cauſatur experuipēſione vera vel eſtimata. Secūdo cauſatur ex vindicte dilatione aut ĩpotentia ad cuius augmentum concurrit retentio ire apud ſe. Cū enī quis peruipenſum et iniuriatum ſe putat etvidet ſe non audere vel ñ poſſe ōnino vel nō poſſe ſatis cito vindicare eſtuat et furit apud ſe ipſū ita ꝙ conuertit quaſi in ſe furorem quem eſſet in eum cui iraſcitur impenſurus ex quo tabeſcit per triſticiam iratus inducūtur in eo egritudines ⁊ aliquando mors hui⁹ ſignum eſt ꝙ animalia iracunda ſunt breuisvite. Et refert Auguſtinus de ciuitate dei de ſilla romanorū duce ꝙ preira cum turbulentiſſimus eſſet fracta ē ſibivena ſanguinis in corpore et mortuus eſt ſicut autem hec fractio vene contingit ita et multe male alterationes letales contingere poſſūt per iram. Secundo contingit mors aut detrimentum corporis per iram in excecutione ipſius vindicte contingit enim frequentervt q vult vulnerare aut occidere vulneratur aut occidiꝛ aut aliud detrimentum patitur. Tercio contingit cum hec detrimenta corporis redduntur tanq̄ pene aut ſupplicia pro iniuriis per iram illatis occidenti enim mors ſecundum iuſticiā redditur et vulneranti aut iniuriāti pene a iudice iſligitur. Quarto quia per irā reiicitur quis a cōmunicatione hominum nemo eſt enī qui non formidet conuerſari cum iracundis et ideo Gregorius . v. moralium ait per iram ḡtia vite ſocialis amittitur ſic̄ ſcriptū eſt Noli eſſe aſſiduus cum homine iracundo ne diſcas ſemitas eius et ſumaſ ſcandalum aīe tueQuia q ſe ex humana rōne non temperat neceſſe eſt vt beſtialiter ſolus viuat immo nec ſecum quiete habitare poteſt ſolus vt poteſt ꝓbare per exemplū illius q cum ꝯuiuere cum hominibus non poteſt ſolus vixit. Cum autem his aquam quā deportabat fudiſſet iracundia motus vas confregit. Quinto quia iracundia per cecitatem mentis et alia mala que inducit reddit nos ydoneos ad temptationes diaboliCum enī videmō nos iam aduerſus aliquem cōmotos ⁊ ꝑturbatione mentis pene excitatos facile ſuggit nobis omnia que vtuntur ad ledendū iniuriaꝫ accõmoda et ideo Apoſto. ad epheſios quarto cum dixiſſet ſol non occidat ſuper iracũdiã veſtrã ſubiũxit nolite locũ dare diabolo ꝑ hⁱſigñs ꝙ cũ ꝑ irã excecati ſum⁹ ⁊ luce rõis deſtituti facile tẽptatioĩ demonũ ſuccũbim⁹. Ex hiis õnibus infertur vndecĩa concluſio et ad queſitũ reſponſiua iracũdia non eſt grauiſſimũ peccatum patet ex dictis. Cõtra hãc vltiãȝ concluſiõeȝ arguit ſic ſecundũ Criſoſt. nihil eſt turpius viſu ſurẽtis g̊ ira eſt grauiſſimũ peccatũ. Secũdo iracũdia maxĩe nocet g̊ iracũdia ẽ grauiſſimũ peccatũ ꝯñtia tenet quia q̃to peccatũ eſt magis nociuũ tanto eſt graui⁹ añcedẽs patet quia ira aufert ratiõnẽ ꝑ quã homo eſt domin⁹ ſui ipſius dicit enĩ Criſoſto. ꝙ ire et inſanie nihil eſt mediũ. Tercio effect⁹ ire eſt grauiſſimũ peccatũ g̊ ⁊ ira ꝯñtia tenet quia interiores motus diiudicãt ſecũdũ extiores effect⁹ et añcedẽs ꝓbatur quia homicidiũ quod eſt grauiſſimũ peccatũ eſt effectus ire. Ad primam dico ꝙ duplex eſt turpitudo vna oppoſita morali virtuti et de iſta non loquit Criſoſto. Alia eſt oppoſita cõdecentie geſtuũ et motuũ corporaliũ et de iſta loquit. Ad ſecundã nego conſequẽtiam et ad ꝓbationẽ nego añcedens iiuſticia enĩ per errorẽ et iiuſticia cont ꝯſcientiã equaliter nocent ceteris parib⁹ et aliqñ iiuſticia ꝑ errorem magis nocet et tamẽ non eſt mai⁹ peccatũ nec equale non enĩ attẽditur g̃uitas peccati ex nocumẽto illato ſed ex multis aliis ad actũ ꝯcurrentib⁹ neq; eſt verũ ꝙ aſſumitur ꝓ añte iiuſticia enĩ et odiũ et iuidia magis nocẽt q̃ ira Et ſimilit ſupbia magis nocet q̃ ira et ſimilit ãbicio et auaricia a quib⁹ ſecũdũ Saluſtiũ õnis rerũ publicarũ ꝑnicies originẽ accepit Si autẽ argumẽtũ ꝓcederet de nocumẽto pene que debet actui tanq̃ ſuppliciũ demerito negãda eſſȝ minor Et ad ꝓbationẽ añtis concedo ꝙ ira aufert rationẽ Sed dico ꝙ deterius eſt ꝯtẽpnere rationẽ agendo cont eam q̃ auferre eam non admittẽdo ipſã ad conciliũ agendorũ. Ad terciam nego antecedẽs et ad ꝓbationẽ dico ꝙ homicidiũ aliquod eſt effectus odii aliqđ iuidie aliqđ iiuſticie et aliquod ire illud autẽ quod eſt effectus ire eſt minus graue peccatũ illo quod eſt effect⁹ odii ⁊ illo qđ ẽ effect⁹ iuidie aut iiuſticie ꝓpter ignorãtiã impetũ et p̄cipitationẽ q̃ ꝑ irã non motu ſpõtaneo ſȝ naẗali iducimur. Contra quitã conclõeȝ ꝓ nũc non arguit niſi auctoritate Arĩ. in. v. ethico. dicẽtis ꝙ icontinentia concupiſcẽtie eſt turpior q̃ icõtinentia ire cu⁹ int multas ratiões vnã aſſigãt quia ira magis apte operat ꝯcupiſcentia autẽ magis doloſe et fraudulẽter. Reſpondet p̃mo ꝙ ſñia Arĩ. nõ eſt contra conclõeȝ poſitã q̃a concluſio nõ dicit ꝙ vniũſalit ira non eſt min⁹ grauis vel turpis q̃ ꝯcupiſcẽtie ſed ꝙ non eſt min⁹ grauis ex parte boni appetiti cũ quo ſtat ꝙ ex ꝑte multorũ aliorũ ſit min⁹ graue ſciliȝ ex parte obſcuratiõis et vehemẽtie ſiue p̄cipitatiõis dico p̄terea ꝙ aliquid dicit turpi⁹ dupliciter vno mõ quia vitõſi⁹ et hⁱ modo non accipit Arĩ. alio mõ aliq̄d dicit turpi⁹ quia exprobrabili⁹ et hⁱ mõ accipit peccata enĩ carnalia ſũt exprobrabiliora ſpiritualib⁹ et tam̃ non ſunt g̃uiora. Et ad rõnẽ adductã dico ꝙ non ꝓbat aliud niſi ꝙ in cõcupiſcẽte eſt plus devſu rõnis q̃ in irato et iõ ex parte illius g̃uitatẽ habet cõcupiſcẽtia ſup irã. Ex obiecto tam̃ appetito poteſt ira maiorẽ g̃uitatẽ habere q̃ ꝯcupiſcentia habeat ex obiecto volito ceteris ꝑibus. Cont alias conclões non arguit quia ratões que ꝯ eas fieri poſſũt faci ſolute ſũt ĩ declaratõe illarũ.

q Verit t̃cio vtrũ ira ſit viciũ capitle. Arguit ꝙ non quia ira naſcit ex triſticia q̃ eſt viciũ capitale g̊ ira non eſt viciũ capitale. In oppoſitũ eſt Grego. xxx. moraliũ

Prima ꝯcluſio ex ira oriũt idignatio/ et tumor mẽtꝭ ꝓbat p̃mo auctoritate Grego. xxxxi mora. Secũdo exꝑimur q iraſcit ꝯ aliquẽ ñ ei infert ſigna veneratõis q̃ añ irã inferre ſolebat ſed poti⁹ infert ſigna idigĩficatõis qua eũ mioꝛ ꝑcii facit q̃ prius et idigĩficat et ita idigĩficatõ ſiue idignatio eſt vna de filiabus ire Tho. autẽ videt alit dicere dicit enĩ ꝙ ꝑ idignationẽ ſignificat eſtiatio qua irat⁹ eſtiat eũ qui iiuriã ſibi fecit idignũ eſſe q ei iiuriã faceret et ita eſt defect⁹ in mltis aliqñ aũt cõtingit ꝙ iratus nihil cõſiderat aliqñ vo ꝯtingit ꝙ irat⁹ ſcit ſe demeruiſſe apud eũ q ledit vt ab eo lederet et nihilomin⁹ tñ iraſcit cõmui⁹ tñ accidit qđ p̃mo dictũ eſt ſcȝ idigĩficatio offẽdẽtꝭ vel ꝑ idignatõeȝ poſſum⁹ itelligẽ ꝯq̃ſtionẽ q̃ nũc apud vnũ nunc apud aliũ irat⁹ ꝯq̃rit de iuidia ab offẽdẽte accepta ſed ſi hⁱ mõ intelligit tũc nõ orit regulariter idigãtio niſi ex ira p̃me ſpẽi ſcȝ ex acutie q̃ ẽ ꝓpalatia ⁊ maĩfeſtatia ſui ⁊ nõ ex amaritudine aut acbitate p̃ma tñ expoſitio mihi magis placȝ Caſſi. ſup pſal. xxiiii. int irã ⁊ idigãtiõeȝ hⁱ mõ diſtiguit ira iquit ad vltiõeȝ ꝑtinȝ idignatio ad motũ aĩ mediocr ꝑ tumorẽ mẽtꝭ itelligit Tho. excogitatõeȝ diuiatũ vſarũ vĩdicãdi

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

et nocendi qbus replꝫ mēte iratus et ob hᷓ dicit̄ mēte tuēſcere mihi aūt videt̄ ꝙ ꝑ tūorē mētis ītelligūt auctores elationē quādā irati et appciationē ſui indebitā aut horū extiora ſigā. Et ꝑterea cōtemptū legis et pceptorū eorū maxīe ꝯ que agit īferēdo vindictā ſolēt enī irati cū offēſi ſūt vel puipēſi ſtatī in multis cōpare ſe parui pēdētibus ſcꝫ aut in genere aut ī potētia aut in ſciētia aut in bonis fortune aut in boīs nature et in ꝯſiđatiōe horū tuēſcere mēte. Excogitatio aūt diūſarū viarū nocēdi nō ꝑtinꝫ ad filias ire ſicut nec vindicta ꝑtinꝫ ad filias ire ſed ptinet ad ꝯſiliū vindicte īferēde qui enī vīdicare ſe ꝯſtituit ſtatī excogitat qua via facilꝰ et cōmodius ſe vīdicare poterit et iſti duo ḡdus ſcꝫ īdignatio et tumor m̄tis ſatis ſibi īuicē ꝯſentiunt nā qui puipēdentē digīficare deſiit et appciari neceſſe eſt vt ſtatī ſe ſibi in aliquo ꝑponat aut ī eo in quo debꝫ non ſe ſubiciat qđ eſt m̄te tūeſcere ꝓbatur ꝑterea ꝙ indigātio hᷓmō accepta ſicut accepit Tho. nō ſit filia ire quia ōnis actꝰ vl' habitꝰ quē aſſignat Grego. ꝓ filia ire eſt vitioſus ſed nō ōnis īdigātio q̄ quis eſtiat iſtū eſſe īdignū tāla l' tāla īferre ē vitioſa ḡo īdigātio accepta pro huiꝰmodi eſtiatōne nō eſt filia illa ire quā īdigātionē Grego. appellat ſi tam̄ quis vellꝫ dicere īdigātionē accipi cōiter ad hec ōnia ſatis ꝓbabiliter loq̄ret̄ quia nō eſt dubiū ꝙ iratꝰ eſtiationē q̄ dicit Tho. habꝫ etiā īdigīficationē et cōtēptū quēdā offendētis et ex huiꝰmōi actibus īdigīficādi et contēpnēdi maxīe iudicamꝰ hūc eſſe cont̄ illū īdigātū ideo ſatis videt̄ ꝓbabile ꝙ ꝑ īdignatōeꝫ vtrūqꝫ ītelligeret̄. Secūda cōcluſio clamor ꝯtūelia et rixa ſūt filie ire Porbat̄ cōclo iſta. Adūte ꝙ beatꝰ Tho. ꝑ clamorē dicit ītelligēdā eſſe iordiatā ꝛ ꝯfuſā locutōeꝫ in quo vt mihi videt̄ r̄ligt qđ eſt de ratōne clamoris vocal' expſſit q̄ ad eꝰ rōnē n̄ ꝑtinēt maxime ſi ꝑ iordiatā locutionē ītelligat eā q̄ eſt iordiata q̄o ad ꝓlatōeꝫ et nō quo ad ordiatōeꝫ honeſtatis moralis dico ḡo ꝙ clamor irati eſt alta ꝛ indebita vocis ꝓnūtiatio q̄ iratus vl' iniuriā cū queritur vl' beneficia ſua in offenētē exprobrat vel eū idignū qui offenderet vel īdigīficationis ſue aut ꝯtēptꝰ maīfeſtatōeꝫ aut aliquid huiuſmōi ſigt aut huiꝰmōi ꝓnūtiatōis excogitationē tacitā. Dixi aūt ꝓnūtiatio vocis et nō locutō qa clamor iſte aliqñ fit ſine locutōe ꝑ ſolā ꝓnūtiatōeꝫ ītiectōnū irā ꝛ īdigātōeꝫ ſigīficātiū. aliqñ v'o fit ꝑ locutōeꝫ eſt aūt ꝓnūriatō irati īdebita mltiplicit' vno mō ex iordiatōe morali qa cū locus et tēpus aut ꝑſonarū ꝑñtiū r̄uerētia ſilētiū aut ſmonē modatūt expetū ī claōrē altū ꝓrūpit Et hec inordiatō ſēp reperit̄ in claōre iracundi aliō ex iordiatōe ꝓnūtiatōis irati eiꝫ pꝰteriora ꝑoribꝰ clamādo ꝑferūt ꝛ ordieꝫ locutōis ꝑūtut contingit etiam inordinatio in ipſa pronuntiatione dictionum et ſillabarū. Tercio ꝯtigit etiam inordinatio in cōfuſione ſmois qa freq̄nter ita īpetuoſe ꝑcipitāt' ꝛ ꝯfuſe loquūt̄ vt nil' ꝑticularit' exꝑmāt ꝑ quod poſſit eorū mens plene accipi quēadmodū apud therētiū legiꝰ de geta qui mlta clamādo et īdignādo ꝯq̄ſtꝰ eſt ꝑulſū illata īiuria poſſꝫ ꝯcipi v'bis ſuis ꝛ bñ v'ū ē ꝙ clamor ille quē diffīt Tho. ex ira orit̄ Sꝫ claōr illō diffītꝰ n̄ ē ſatꝫ generl'e nom̄ ad cōphēdēđ oīa q̄ ꝑ claōrē ire filiā auctoꝛs ītellexerūt ꝑ rixā ſecūdū Tho. ītelligūt̄ oīa nocumēta q̄ de facto per irā proxīs īferūt̄ Iſta opinio nō mihi videt̄ v'a qa auctores cū enūerāt filias alicuiꝰ peccati nū q̄ int' eas reponūt actꝰ ꝓꝑos ſiue ītioꝛs ſūi extioꝛs illiꝰ peccati alias ōne peccatū eſſꝫ viciū capitale ſꝫ īferre nocumētū ꝓxīo ledēti eſt actꝰ extior ꝓꝑꝰ irati directe corrñs appetitui vindicte ḡo rixa hᷓmō accepta nō eſt filia ire iō dico ꝙ per rixā aūt orꝛs ītellexerūt lites / iurgia et / ꝯtētiones v'bales vel m̄tales q̄ irati habēt ꝯ offēdētes aut cōt̄ alios q fouere videt̄ ꝑtes offēdētiū. pꝰ q̄ enī exiit iratꝰ ī claōrē ſiue ꝑ ſe ſiue cū alio ſupeſt vt vel cū offēdente vel cum aliis litiget / iurget̄ et rixet̄ et int'dū hec ōnia apud ſeipſū facit hec aut rixa aliqñ fit ꝑ ſolā ꝯtētionē ſine ꝯuitiis et v'bis īiurioſis ſed fit ꝯtētio aut ꝑ exprobrationē beneficiorū aut cū oñdit̄ īdigitas iniurie aut cū mine īferūt̄ aut alio q̄uis mō et tūc ꝓꝑe dicit̄ rixa aliqñ fit cum v'bis īiurioſis et tūc aſcēdit ad ḡdum ꝯtūelie cōtūelia aūt poteſt fieri ſine rixa fit enī aliqñ ꝑ ꝯqueſtionē aliqñ ꝑ clamorē aliqñ ꝑ rixā eius tñ ꝓꝑa ratio in hoc conſiſtit ꝙ ſit in v'ba īiurioſa ꝓruptio aut hmōi v'borū tacita excogitatio Aduerte tamē ꝙ ſi vindcā quā appetit iratꝰ eſſꝫ cōuiciari ledēti ꝯ cōuitiaret̄ ſibi tūc actꝰ ꝯuitii ſiue cōtūelie eſſꝫ ꝓꝑꝰ actus exterior ire et nō eſſet filia ire Sꝫ dico ꝙ ꝯuitiū vel cōtūelia in quā ꝓrūpit iratꝰ q̄ nō eſt illata ab eo per modū vindicte ſed magis ex īpetu ꝛ vehemētia ire expſſa ē filia ire ꝛ differētia ē īt' iſtā ꝛ illā qa poſita ꝑma cōtūelia quā ſcilicꝫ iratꝰ ſtatuit ꝑ vindicta quieſcit ira ꝯverū eſt cū ſtatuit ea ꝑ vindicta totali non ꝑ evi dicte poſita autē ſecūda nō quieſcit ira maxie in amaris et acbis in ſultis aūt cōtingit ꝙ q-

eſcit non quia ſit actꝰ exťior ire ſed quia in eis
facile quieſcit ira ꝑ ꝓpalatōneꝫ vt habꝫ Arꝭ. in
quarto ethico. vt dictū eſt tamē ſi ꝯtumeliā ira-
tꝰ iferat ꝑ modū vīdicte tūc ꝯtūelia huiꝰ mōi nō
eſt filia ire ſed actꝰ exťior ire appetitui vīdicte
correſpōdēs. Tercia ꝯcluſio blaſpheīa eſt fi-
lia ire ꝓbať qa exꝑimur in mltis ꝙ in vehemē
tia et īpetu ire iratꝰ ꝓrūpit in v̓ba et facta ꝯtūe
lioſa nō ſolū in ꝓximū ꝯť quē iraſciť ſꝫ etiā i de
ūm tāꝗ in eū qui cū ꝓhibuere potuit iiuriā non
ꝓhibuit aut in eū cuiꝰ īpulſione iiuria illata eſt
aut qa nō habet in quē effūdat īpetū ire in deū
admiſtratorē rerū oīum effūdit Inde eſt ꝙ ira-
ti etiā īpetū ire ſue nō nūꝗ in ſuos effūdūt blaſ-
pheia autē nō ſolū v̓bis ſed etiā factis cōmittiť
vt ſi iratꝰ imaginē crucifixi ꝯfrīgeret blaſphe-
maret nō v̓bo ſed facto nō enī ſola v̓ba ſūt ſigna
iiurioſa cont̄ deū ſed etiā facta Et eodē mō di-
cendū eſt de ꝯtūelia quod nō ſolū ꝑficiť v̓bis ſꝫ
etiā factis vt ſi ſtatutū fuerit i ciuitate ꝙ an̄ do
mos meŕtricū ponať aliqđ certū ſignū ⁊ bertha
ſignū illđ ponat ſcienť an̄ domū vicine ſue tātā
ꝯtūeliā hoc facto ei ītulit ꝗtā ītuliſſꝫ ſi eā me-
retricē appellaſſꝫ imo tāto maiorē ꝗto fcm̄ ē vo
ce ꝑmanētiꝰ. Ex quibꝰ patet ꝙ Tho. nō bn̄ diſtī
uit cōtumeliā et blaſphemiā cū ait ꝙ ſūt inor-
dīationes quibꝰ irati ꝓrūpunt in v̓ba iiurioſa q̄
ſi ſint in ꝓximū dicitur ꝯtumelia ſi ſint in deuꝫ
diciť blaſphemia cū autē ſit ꝓceſſus ad factum
tunc diciť rixa horū enī exprobratio ſatis patꝫ
ex dictis. Arguo enī ſic cū īpetꝰ ire ꝓrūpit vſqꝫ
ad deſtructionē imagīs crucifixi aut vſqꝫ ad fa
ctū aliqđ qđ ē ſignū cōtumelioſū tamē mō ſup-
dicto ꝑtinent actus illi ad filias aliquas ire ſꝫ
nō ad īdignationē aut tumorē quia egrediūť
mentē irati nec ꝑtinent ad rixā cum nō ſit ibi
altcatio nec ꝯtētio pluriū nec ad clamorē cū n̄
ſit ibi vocis īdebita ꝓnūtiatio ꝗ ad blaſphemiā ⁊
ꝯtūeliā. Quarta ꝯcl'o triſticia eſt filia ire ꝓ
batur iſta concluſio auctoritate Caſſia. enume-
rātis octo vitia prīcipalia hoc ordīe caſtrimar
giā fornicationē philargireā ſiue auariciā irā
triſticiā accidiā cenodoxiā ſiue iactātiā et ſup
biā et de ſex ꝑmis dicit ꝙ īcremētū ꝑorū ſꝑ eſt
poſteriorū exordiū qđ ꝓbat īducēdo ꝑ ſigl'a vbi
expſſe habet ꝙ exuberātia ire eſt origo triſti-
cie Secūdo ſm̄ enī ſi volumꝰ ſupare triſticiā opor
tet extīguē irā ſed h̄ nō eſt niſi qa triſticia naſ-
ciť ex ira igiť. Aduēte tn̄ ꝙ in irato t̄plex repiť
triſticia vna q̄ eſt ex ꝑuīpēſione et offenſiōe Se
cūda q̄ eſt ex nocumēto Tercia q̄ eſt ex eo ꝙ de
eſt nobis vlciſcēdi facultas prima triſticia ſe-
cūdꝫ Arꝭ. eſt formālit̄ ira vt ptꝫ ex ſcđo r̄tho. et nō
eſt filia ire Secūda eſt filia ire ſm̄ Caſſia. et ſi
milit̄ t̄cia ipē eiꝫ collatōe quīta dicit ꝙ duo ſūt
triſticie gn̄a vnū qđ de illato dāpno deſiderio ve
ꝑpedito etiā iracūdia deſinēte gn̄atur aliud qđ
irrationali mētis āxietate ſeu deſpatiōe deſcē-
dit. Ex quibꝰ v̓bis apparet ꝙ ꝑter triſticiā illā
q̄ ē ira adhuc in irato repitur duplex triſticia
vna q̄ eſt de illato dāpno vel deſiderio noſtro i
pedito q̄ manꝫ etiā qeſcēte ira ita ſcꝫ ꝙ ꝑmo ꝗ
qs ceſſat triſtari eo ꝙ offēſus eſt vel ꝯtēptꝰ ceſ-
ſat etiā appetere vīdictā ita ꝙ totalit̄ in eo qeſ
cit ira et adhuc r̄manꝫ ibi vna triſticia de dāpi
ficatōe ſuū de dāpno illato q̄ ſtat etiā cū aīcicia
adeū qui ītulit dāpnū et ꝙ iſte triſticie ſūt diſtī
cte ptꝫ quia aliqn̄ eſt ꝑma ſine ſecūda vt cū iraſ
cimur aduerſus eū qui conatꝰ eſt īferre dāpnū
et nō potuit aliqn̄ v̓o eſt ſcđa ſine ꝑma vt cū tri-
ſtamur de dāpno nob̄ ab amico noſtro neſcienť
illato et maxīe cū de hac eius igōrantia c̄ti ſu
mꝰ Tercia t̄ſticia ē illa ꝗ caſſia. dicit ex deſpe
ratōe ꝓuenire cū enī deſpamꝰ nos vlciſci poſſe
tūc noua anxietas naſciť. Similit̄ etiā cū quis
deſpat dāpna illata r̄ſarciri poſſe gn̄atur noua
anxietas ex triſticia licꝫ hoc mlti ponerēt ꝑti-
nere ad triſticiā de nocumēto qa hoc quod eſt
nō poſſe facilit̄ r̄ſarciri vel r̄ſtitui qđ ablatū eſt
ꝑ nocumētū eſt circūſtātia nocumēti qđ ſi pona-
mꝰ h̄ ꝑtiere ad aliā ſpeciē triſticie tunc ponemꝰ
ibi quatuor triſticias in irato q̄rū ꝑma eſt ira
alie ex ira naſcūť triſticia tn̄ ex deſpatione vī-
dicte magis ꝓprie dicēda eſt filia ire īulte ꝗ ire
qa nō naſciť niſi ex ira q̄ vltōeꝫ aſſeq nō poteſt
niſi cū difficultate. Quīta conclo ex ira qnqꝫ
naſcūť odiū ⁊ īuidia de odio ptꝫ qa ſm̄ Augꝰ.
pſal. li. ira īueterata odiū ē ⁊ ꝯꝑať ira ad odiū
ſicut feſtuca ad trabē vt dicit Caſſi. li. de īſtitu
tōe mōchorū cauēdū ne feſtuca tua fiat trabes
id eſt ne ira fiat odiū ſꝫ ira n̄ ſit odiū ꝑ h̄ quod
aliqn̄ factū ſit vt h̄ ſic illđ ꝗ ira ſit odiū ꝑ hoc ꝙ
naſciť ex illo et h̄ nato illđ deſiūt mīor ptꝫ ꝑ di
ſtictōeꝫ quā ponūt oēs auctores int̄ irā et odiū
de q̄pꝰ diceť. Secūdo ptꝫ ꝑ Augꝰ. ī r̄gula dicē-
tē ꝙ odiū naſciť ex ira. Tercio ptꝫ ꝑ Grego. v.
moral'. dicētē nō nūꝗ dū acceſſus aīmꝰ ꝑ irā cō-
ſueta locutōe r̄ſtrīgiť ꝑ acceſſū tēpis ꝑeūtꝰ a di-
lectōe ꝓximi ſeparať et acrioꝛs ſimili ad mentē
veniūt cauſeqꝫ q̄ ꝗuius exaſꝑat oriūť ⁊ ira in
odiū v̓titur. Cōtiratur ex h̄ ꝙ eſt velle nocumētū
alteri ꝑ modū vīdicte oꝛť h̄ quod eſt velle abſolu

tū nocūmētū alteri vt ſibi male ſit Sꝫ ꝓmū ꝑtīꝫ ad irā ſecundū vero ad odiū ꝓmū vero īportat ꝙ illud nocumētū ſit appens ita ſcꝫ ꝙ īnoteſcat hominibus nocumētū illatū eſſe tale et a tali et in vltionē īiurie hec enī īportat᷑ nomīe vīdicte lꝫ a vindicāte ꝑpter metū pene iuſte occultet᷑ intēdū appetit tamē hec maifeſtari q̄tū fieri poteſt ſine dāno ſuo et hec patēt per diffinitōes ire et odii quas ponit Arī·ſc̄do r̄tho. Et ꝓma ꝑs an̄tis ꝓbatur qa ex ꝯſuetudīe appetēdi nocumētū maifeſtū inducimur ad appetēdū quomōcunq̄ nocumētū Similit᷑ ex hoc appetitu et īpotentia aut deſꝑatione vīdicte iratꝰ appetit ei cui iraſcit᷑ male eſſe et qa non audet apte ſecrete ꝓcurat malū eiꝰ ex q̄bus naſcit᷑ in iraſcēte odiū de īuidia ꝑꝫ quia vt dictū eſt de ira naſcit᷑ īdignatio et tumor mētis.i. appc̄iatio ſui ſuꝑ offendētē et īdigificatio offendētis ſed ex hoc tumore mētis que eſt ſuꝑbia quedā naſcit᷑ īuidia igit᷑ et ex ira naſcit᷑ īuidia iratus enī ꝑ tūorē mētis appetit ꝓcellere ei in quē iraſcit᷑ ꝯqat aūt ꝙ appetitꝰ iſti excellentie īducit īuidiā. Et ſi dicat᷑ ꝙ ira īducit et inclinat ad dolēdū de bono illiꝰ cui iraſcimur ḡ ex ira īmediate gn̄at᷑ īuidia et nō ſolū mediāte tūore mētis. Ad primā reſpondꝫ beatꝰ Tho. ꝙ dolere de bono alicꝰ ꝯtigit duplicit᷑ vno mō propter deſideriū nocumēti ſui aut qa ꝑ hoc quod ꝓmonet᷑ ad bonū poteſtas vīdicādi in irato dīmuit᷑ et ſic cōcederet et negaret ꝯſequētiā quia iſta triſticia nō ꝑtinꝫ ad īuidiā Alio mō fit dolor de bono altꝰ finalit᷑ ꝑpt᷑ gloriā et exaltatōem noſtrā et hoc mō negaret an̄cedens ⁊ iſte dolor pertinꝫ ad īuidiā vt dicit Tho. Sexta conclo non tantū ſunt q̄nq̄ filie ire vt ꝑꝫ ex dict̄ Sc̄do ꝑꝫ auctoritate Ambro. li. de ꝑadiſo dicētis ōnia vitia ex cupiditate et ira oriri incētiuū inq̄t peccādi eſt ira vel cupiditas vel plerūq̄ ſorido licꝫ ex ſoridine oriat᷑ cupiditas dū vnꝰ q̄ſq̄ vult vitare quod metuit vn̄ r̄cte iracūdia et cupiditas oñdūt᷑ īcentiua reliq̄ꝝ. Septīa conclo ſola ꝓdicta naſcunt᷑ ex ira regularit᷑ totalit᷑ et ſubito et nō in gn̄e cauſe fiālis. Ꝑ hoc quod dicit᷑ ſubito ſecludit᷑ odiū quod nō naſcit᷑ niſi ex ira īueterata. Ꝑ hoc quod dixi totalit᷑ ſecludo triſticiā q̄ non naſcit᷑ ex ira niſi vl ꝑoſito nocumēto vl' poſita deſꝑatiōe vindicte vel aliquo alio ext᷑nſeco Ꝑ hoc q̄d dixi regulariter ſecludo ōnia alia q̄ naſcūt᷑ aliq̄n ab ira licꝫ raro et in paucioribꝰ vt iratus ad hoc ꝙ ꝯmodiꝰ ſe poſſit vīdicare ābit magiſtratū aut officiū vl' autoritatē iudicis aut altius digītatis et ita ambicio aliq̄n naſcit᷑ ex irā ſed nō regularit᷑. dixi aūt non in gn̄e cauſe finalis propter q̄ naſcunt᷑ ex ira in gn̄e cauſe finalis vt magiſtratꝰ ambitio/auaricia/diſſimulatio/affabilitas quia i iſtis eſt dabile aliq̄d quod aliq̄n eſt ꝓpter vindictā volitū vel nolitū Quod aūt iſta q̄nq̄ ſola hoc modo naſcant᷑ ex ira ꝑꝫ quia iratus ex īpetu ire aut fert᷑ in ꝓximū aut ī deū ſi in deū ſic eſt blaſphemia ſiue ſit m̄tis ſiue vocis ſiue oꝑis ſi ī ꝓximū cont᷑ quē iraſcit᷑ aut in aliquē ſuorū aut ꝯſiſtit in ꝯtēptu et in remotōe ſignorū veneratōis vl' aīcicie et tūc eſt indigātio aut in ꝯꝑatōne ſui ſm̄ exceſſū ad eū qui offēdit et tūc eſt tumor mētis aut ꝯſiſtit in accuſatōe et defenſione et hoc mētali vel vocali et tūc eſt rixa aut ꝯſiſtit in q̄rimonia eſtuāte et vehemēti ſeu intꝰ excogitata ſeu ext᷑ius clamoſa et indebita voce ꝓlata et ſic eſt clamor aut fertur in ꝓximū per opprobria et cōuitia et hoc ſiue mētaliter ſiue vocalit᷑ et tūc eſt cōtumelia Quod autē cōtumelia clamor blaſphemia non ſolū cōſiſtant in factis et in verbis ſed etiā in cogitatiōe m̄tis ꝑꝫ ꝑ Grego. li. v. morali. plerūq̄ ira inq̄t ꝑ ſilentiū clauſa int᷑ mēteꝫ vehemētiꝰ eſtuat et clamoſas tacita voces forāt ecce de clamore mētali q̄ nō eſt aliud q̄ excogitatio īmo et forātio ſmonis clamoroſi ſine clamore tamē quod ꝑtinet ad terciū genuſ mētaliū de quibus loquit᷑ Augꝰ. et recitat Grego. de aremino ꝓma queſtione primi Et ſeq̄tur, obicit et quaſi int᷑ examen poſita diutius exaſꝑata reſpondꝫ et hoc eſt quo ad rixam mentalē. Ex q̄bus concludit ſicq̄ fit vt ꝑturbatus animus moiorē ſtrepitū ſui ſilentii ſentiat eoq̄ grauiꝰ clauſa ire flāma ꝯſumat Et ſubdit et ideo dicit cogitationes iracūdi vipere gn̄ationes ſunt et mēteꝫ ꝯmedūt matrā ſuā quod ſi ſit clamor et rixa mētalis nulli dubiū quin etiā ſit contumelia mētalis ſicut autē rixa ꝯtumelia et tumor ſunt operis vocis ⁊ mētis ita ⁊ blaſphemia ⁊ īdignatio et tumor mētis blaſphemꝰ enī haꝫ cogitationes deordinatas in deū ſimilit᷑ iratuſ habet ꝑ indigātionē ſiḡ cōceptus et inueneratiōnis ⁊ ſeparationis amicicie et hoc tam in v̄bis vt dicēdo racha q̄ in opere vt cum eſt aſpectus toruus aut alius motus vel geſtus ad indigātionē ꝑtinēs ſimilit᷑ iratus per tumorē mētis exhibꝫ aliq̄n ſigna ꝓſtantie ſue ſuꝑ offendētē aut ſuos tē ſic iſta ext᷑iora naſcunt᷑ extra vt cōſtat ⁊ nō ꝑtinēt ad blaſphemiā nec ad clamorē nec ad rixā nec ad cōtumeliā vt cōſtat ex diffinitōnibus q̄ ꝑtinēt ad indigatione aut tumorē mētis. Tū ſecūdo quia ſūt actus exteriores correſpondentes actibꝰ ītiorioribꝰ īdignatōis ⁊ tūoris m̄tis ſimilit̄ accipiāt̄ cogitatōes ille blaſphemie cōtumelioſe clamoroſe ⁊ rixoſe iſte naſcunt̄ ex ira et non ꝑtinent ad īdignationē nec ad tumorē mētis g̊ ꝑtinēt ad alias filias ire. Octaua conclō ira eſt viciū capitale Probatur cōcluſio ex dictis patꝫ ſecūdo quia ira ratione īpetꝰ ſui et vehemētie habꝫ ꝙ ex ea m̄lta alia vitia oriātur vt ex ſup̄ dictis patuit nō placꝫ mihi tamen ꝙ ait beatꝰ Tho. ꝙ ira ex ꝑte obiecti ſui ſcꝫ vindicte que multū appetibilitatis habꝫ īg̃tū appetit̄ ſub ratōe iuſti et honeſti habꝫ ꝙ mala vitia ex ea naſcunt̄ quia de ſex filiabꝰ quas enūerat nulla naſcit̄ ex vindicte appetitu ſed ex īpetu et vehemētia ire q̄uis vt dictū eſt t̄ſticia naſcat̄ ex appetitu vindicte deſꝑate et odiū et īuidia ſimilit̄ ex appetitu vīdicte ſed iſta nō enūerat Tho. int̄ filias ire. Cont̄ primā cōclōeꝫ arg̃ prio īdig̃tio naſcit̄ ex īuidia g̊ īdignatō n̄ naſcit̄ ex ira an̄cedens ptꝫ qa poſtq̄ qs īuidere īcipit alteri nō plus ei exhibꝫ ſigā veneratōnis q̄ exhibere ſolebat et ſimilit̄ poſſꝫ argui de tūore mētis. Secūdo tumor m̄tis eſt ſpēs ſupbie ſed ſupbia nō naſcit̄ ex ira cū ipſa ſit origo ōniū viciorū igr̃. Tercio arguit̄ cont̄ ea q̄ de idignatōne dicta ſūt prio ꝑ illud quod habet̄ Lu. xv. de fratre filii ꝓdigi qui cū audiuit fratrē ſuū a patre cū tanto gaudio r̄ceptū fuiſſe īdig̃tꝰ eſt et nolebat ītrare Tū ſcdo ꝑ illud quod Mat. ſecūdo legit̄ de decē apoſt. ꝙ cū audiſſent ꝙ duo apoſt. Ihōes ⁊ Ia. fratres petiiſſēt ſedere vnꝰ ad dextrā aliꝰ ad ſiniſtrā īdignati ſūt. Quarto īdignatio cauſat̄ ex eo ꝙ mali florēt in mūdo ⁊ boni mala patiunt̄ g̊ non naſcitur ex ira an̄cedens patꝫ per illud Ambro. fratres nō īdignemini ſi mali florēt in mūdo et vos mala patimini non enīꝫ eſt chriſtiane digitatis in talibꝰ exaltari ſed deprimi illi nihil habēt in celo ⁊ vos in mūdo et ideo q̄cquid vobis mali cōtigat vos potiꝰ gaudere debetis Tū ſecundo ꝑ illd̄ Criſo. nemo vidēs malignos ꝓſperitatē habere turbetur non eſt hic retributio v̓tutis et vitii ſed veluti quidā guſtus vt recitatur de penitētia diſta. Tū tercio ꝑ illud Augꝰ. ſup pſalte. ſi felicitatē huius ſeculi promiſit tibi Xpriſtus murmura adu̓ſus illuꝫ qn̄ vides īfidelē felicē quid tibi ꝓmiſit felicitatis niſi in reſurrecctōe mortuoꝝ quid autē in hac vita nīl ipſe ꝓmiſit an dedigāris ſue et diſcipule quod dominꝰ ⁊ magiſter nō dedignatur nōne ab ipſo audis nō eſt ſeruꝰ maior domino ſuo non eſt diſcipulꝰ ſup̄ magiſtruꝫ ille ꝑ te dolores flagella crucē mortē et opprobria portauit et quid horū iuſto debebat̄ quod tibi peccatori non debebat̄ ſed ꝯſtat ꝙ in iſtis auctoritatibꝰ nō accipit̄ īdignatio mō ſup̄dicto igr̃. Ad ꝑ̄mā ꝯcedo an̄cēdens et nego ꝯn̄aꝫ qa nihil repug̃t idē vitiū ex diu̓ſis vitiis oriri ſecūdū enī ꝙ ꝯtēptus et indigificatio ordināt̄ ad deꝑ̄mendū gloriā alteriꝰ oriūtur ex īuidia ſm̄ vero ꝙ in hec ꝓrūpit ire īpetꝰ oriūtur ex ira.

Ad ſecūdā ꝯcedo an̄s ꝓ ꝑ̄ma parte et nego ſecūdā dico enī ꝙ ſupbia orit̄ ex variis et diu̓ſis vitiis ſecūdū ꝙ oſtenſū eſt cuꝫ agebat̄ de ſuperbia et cū hoc ſtat ꝙ ipſa mater ōniuꝫ vitiorū ē

Ad terciā et Quartā dico ꝙ indignatio aliquādo capit̄ ꝑ triſticia que triſticia aliq̄n ē triſticia ire aliq̄n eſt triſticia impatiētie aliq̄n eſt triſticia nemeſis aliq̄n triſticia zeli aliq̄n triſticia īuidie aliq̄n odii ꝯſtat aūt ꝙ ſic in p̄dictis auctoritatibꝰ non capit̄ indignatio eo mō quo diximꝰ ita nec capit̄ eo mō quo dicit Tho. quia hiis modis triſticia non eſt filia ire Ad ꝑ̄maꝫ g̊ ꝓbationeꝫ de fratre filii ꝓdigi dico ꝙ facit ꝑ me nā nolle intrare patre gaudēte ſignū eſt īueneratōnis et cuiuſdā diſſolutionis neceſſitudīs filialis Et conſtat ꝙ nō poteſt capi ꝑ eſtiatiōe de qua loq̄tur Tho. Ad ſecundam ꝓbatōeꝫ de indignatōe decē apoſto. dico ꝙ illa indignatio non erat ad triſticiā ꝑtinens ſed potiꝰ ad nemeſim ſi fuerit recte circūſtantionata ſi aūt defecerit aliqua circumſtantia tūc ꝑtinebat ad aliquid ſimile nemeſi indig̃tio autē ad nemeſim ꝑtinens eſt qua indig̃mur alicui ineſſe aut ꝓcurari aliqd̄ bonuꝫ quo ipſe indignꝰ eſt et quia decē apoſto. ſciebant Io. et Iaco. tanto bono indign̄os et ob hoc dictū eſſet eis a xpriſto neſcit̄ qd̄ petatis iō ſi non fuerit aliunde vitium indigātio eorū fuit nemeſica ſi autem ob hoc triſtati fuiſſent ꝙ malebant bonum illud ineſſe eis fuiſſet indigātio zeli accepto nomine zeli ſicut accipit Ariſto. ſecundo rethorice conſtat autem ꝙ non fuit indignatio ad iram proprie dictā ꝑtinens nec fuit illa eſtimatio de qua loquitur Tho. Ad quartā dico ꝙ indignatō illa qua indignamur malos florere ſi ſit recte circūſtātionata eſt indignatio nemeſica quia eſtimamus eos indignos tanta bonorum affluentia Propheta autem et alii auctores cum debēt nō eſſe ob hoc indignandum nituntur ſuadere nō vt nullomodo indignemur ſed vt indignationeꝫ perturbantem que retrahit ab operibus bōis et cultu diuino fugiamus et ad hoc īducit auctoritates Ambroſii Criſo. et Aug⁹. poſſent etiā p̄dicta exponi de indignatione ī patiē et maxime qn̄ indignatio ex hoc orit̄ ꝙ carem⁹ bōis q̄bus illi habundāt. Cont̄ ſecundā t̄ciā ⁊ quartā concluſionez arguit̄ ſic ſi p̄dicta oriūt̄ ex ira aut īmediate aut mediate nō īmediate qa tūc eſſēt actus eliciti ire et nō eſſēt int̄ filias numerāda ſi mediāte actu elicito ire tūc vel eſſēt ſine quibus non poſſet haberi exterior actus ire qđ eſt falſū de rixa blaſphemia et clamore et cōtumelia vocalib⁹ in amaris et difficilib⁹ qui interius irā retinent aut eſſent vtilia ad huiuſmodi actū exteriorē et hoc° nō cū p hec reddat̄ ille ꝯ quē quis iraſcit̄ cautior ad cauēduȝ nocumētū aut eſſent remotiua īpedimēti act⁹ ext̄ioris ⁊ hoc non vt cōſtat igr̄ non oriūt̄ ex p̄dictis. Ad hāc rationē reſpondeo ꝙ mediāte actu elicito mediāte ſcȝ actuali triſticia ꝑturbāte habȝ eiȝ ira īmoderata hītualis duos actus ſcilicȝ triſticiā perturbantē et īpetuoſaȝ et appetitū vīdicte. Et ad ꝓbationem nego conſequentiam pro tribus ꝑtibus et dico ꝙ aliquid oritur ex alio dupliciter vno mō in generē cauſe finalis q̊mō illib̄alitas capiēdi vn̄ oȝ orit̄ ī gn̄e cāe fiāl ex ꝓdegalitate et furtum aut rapiā ex auaricia et gula interdū ex luxuria ideo enī nō nulli gula abutūtur vt luxurientur Alio modo aliquid oritur ex aliquo effectiue aut exitatiue quomō luxuria oritur ex gula et hoc modo predicta oriuntur ex ira quia triſticia illa irati eſtuans vt dicit Gregorius excitat īmo impellit iratum vt in ōnia ſupradicta prorumpat et per hanc diſtinctionem poteſt facile reſponderi ad omnes partes argumēti quia argumentuȝ procedit de originatōe in gn̄e cauſe finalis concluſiones autē de origīē ī genere cauſe efficientis uel excitantis vl̄ īclinātꝫ. Aduerte tamen ꝙ cum aliquid oritur ex alio in genere cauſe finalis ex aliis et aliis actibus q̄ cum oritur ex eo in genere cauſe efficientis. Nam p̊ modo contingit mediante actu interiori quo voluntas vult et fugit aliquid propter aliud aſſequendum vel fugiendum vt cum quis vult vti forti vino vt luxurietur et cum quis diſſimulat inimiciciam vt facilius vlciſcatur vel noceat aut cum quis vult accipere quod non oportet vt conſumat in eo quod non oportet. Hec autem cauſatio vel originatio non dicitur eſſe in genere cauſe finalis per ſecluſionem cauſe efficientis. Volitio enim qua tu vis ſcortari cum iudicio quo iudicas vinum forte eſſe aptum ad libidinem ē cauſa efficiens volitionis qua tu vis forte vinum bibere. In ſecundo autem aliquando ⁊ communi⁹ cauſalitas eſt ab actu exteriori verbi gratia in predicto exēplo bibere forte vinuȝ eſt cauſa efficiens ſcortationis excitans ſcilicet et inclinans mediantibus certis qualitatibus corporalibus per forte vinum genitis aliquando etiam hec cauſalitas contingit in actu interiori verbi gracia ſecundum Caſſianum ira orit̄ ex auaricia non in gn̄e cauſe fiālis quia nō ideo quis vult vindicari vt acquirat Sed in genere cauſe efficientis quia cupiditas exceſſiua habendi cum iudicio quo quis iudicat damnum in bōis illatum eſſe a tali eſt cauſa ꝙ aduerſus illum iraſcatur ⁊ ideo dans operam ſcientie morali multum debet notare hos diuerſos modos originationis. Quantum autem ad propoſitum pertinet dico ꝙ nulla de ſex filiab⁹ ire aſſignatis a Gregorio oritur ex ira in genere cauſe finalis. Quod patet quia vel iratus indignatur contumeliatur blaſphemat et ſic de aliis per modum vindicte et in vl̄tionem iniurie et tunc ſunt actus ire et non filie: Vel non facit hec ex propoſito vindicte ſine cauſa vlciſcendi et tunc non vult hoc propter hoc et per conſequens non eſt originatio in genere cauſe finalis. Secundo cum eſt originatio in genere cauſe finalis tunc non eſt originatio mere naturalis ſed volūtaria quia preſtituitur a voluntate hoc tanq̄ finis illius Sed originatio predictarum ſex filiarum ex ira eſt mere naturalis et non preſupponit quamcunq̄ preſtitutionem voluntatis nec ordinationem etiam qua voluntas ordinet hoc ad illud ergo non eſt originatio in genere cauſe finalis. Similiter etiam odium ⁊ inuidia naſcuntur ex ira non in genere cauſe finalis Sed in genere cauſe efficientis et eſt aliquo modo ſimile cautioni qua ex virgula fit trabes et ex puero fit vir ſȝ non totalit̄ ꝓpter differentiam ſpecificaȝ īt̄ irā ⁊ odiū. Contra illud qđ dcm̄ ē in ſeptiā ꝯclōne de clamore arguitur ſic nulla formatio alte vocis ē tacita et cū ſilētio oīs clamor eſt alte vocis formatio g̊ null⁹ clamor eſt tacitus ⁊ cū ſilētio. Scđo oīs clamor ē vox null⁹ ꝯcept⁹ mētis ē vox g̊ null⁹ ꝯcept⁹ mētis de clamor. Eodē° argui poteſt de rixa ⁊ cōtumelia. Hec argumēta non fiunt niſi ad declarandum intētionē Gregorii

Ad p̄mā dico ꝙ vox dr̄ formari dupliciter.

Vno° iſe cũ ſc3 ipſa mediãtib⁹ iſtrumẽtꝭ naturali⁹ ꝑducit̃ et ſic ꝯcedo maiorẽ accipiẽdo ſilẽtiũ ꝑ ꝑuatõe vocis. Alio° vox dicit̃ formari i ſigno ſuo ſicut faciũt illi q̧ tacẽtes loquũt̃ q̧ formãt i ſe ꝯcept⁹ mẽtales ñ imediate repñtãtes res: ſ3 repñtãtes imediate voces ipſas ⁊ hoc° ĩtelligit Gre. voces clamoſas a mẽte tacita formari q̧a ſc3 mẽs ipſa irati format ꝯcept⁹ mẽtales q̧ ſũt naturales ſimilitudines vocũ altarũ et clamoroſarꝝ imo aliq̃ñ talia cogitãdo et mente formãdo ita cõmouet̃ aio vt etiã nõnũllos motus et geſt⁹ corporꝭ ꝯformes hẽat. Ad ſecũdã dico ꝙ clamor accipit̃ dupliciter. Vno° ꝓpe pro voce alta et ſic concedo maiorem. Alio° cõmuniter pro huiuſmodi voce aut ꝑ ſigno mẽtali talis vocis nõ ſolũ repñtãte eã ſecundũ ꝙ vox ſed ſecundum ꝙ alta et ſic nego maiorem Et ad minorem dico ꝙ duplex eſt cõceptus q̧dam eſt naturalit̃ repñtatiu⁹ rerũ quas ſignificat et de tali concedo minorem. Alius ẽ r̃pñtatiu⁹ ad placitũ et per ſubordinationem ad vocem et de tali nego minorẽ accepto vocis noĩe ſecundo modo diſtinctio iſta de conceptu non eſt noua ſed ab Auguſtino in multis locis poſita. Contra octauam concluſionem arguitur ſic ira ex triſticia naſcitur ſed triſticia eſt vicium capitale cum eadem ſit accidie ergo ira nõ eſt vicium capitale. Secũdo odiũm eſt grauius peccatum q̃ ira ſed odium nõ eſt vicium capitale ergo nec ira. Tercio nullum viciu3 capitale eſt principium omnium peccatorum ſed aliquorum determinate ſed ira eſt omniu3 peccatorum principinm igitur. Minor patet ꝑ gloſam ſuper illud prouerbiorum. xxix. vir iracundus prouocat rixas dicentem ianua eſt omniũ viciorum iracundia qua clauſa intrinſecus virtutibus dabitur quies aperta ad oĩm facin⁹ armabitur animus. Ad primam reſpondet beatus Thomas ꝙ illa triſticia ex qua oritur ira vt plurimum nõ eſt accidie vicium ſed paſſio triſticie que conſequitur ex iniuria illata. Hec ſolutio non mihi placet q̧a huiuſmodi triſticia de iniuria illata ſecundum Ariſtotelem ſecundo rethorice eſt ira ipſa ideo licet ex iſta triſticia oriantur appetitus vindicte non tamẽ ex ea oritur ira concedo tñ cum Thoma ꝙ triſtitia illa ex qua oritur hmõi appetitus vindicte non eſt triſticia accidie ſ3 eſt triſticia ex damno illato Ad argumentum ego nego maiorem et cõſequentiam: maiorẽ q̧dem quia ira non oritur regulariter ex triſticia ſed ſecundũ Caſſi. oritur ex auaricia et generat triſticiam ſi eni3 quis non eſſ3 affectus ad bona temporalia non iraſceretur contra rationem de dãnificatione ĩ eis non nego tñ qui ex multis aliis oriri poſſit nego etiam minorẽ imo ſecũdũ Caſſianũ triſticia et accidia ſunt duo de octo viciis ꝓncipalibus et ponit alias et alias ſpecies hui⁹ et illius vt ibi clare patet et iſta triſticia vt dicit Caſſia. nõ generat iram ſ3 ex ira generatur et h̃ declaratum eſt ſup̃. Et tercio nego cõſequentiã q̧ vt patet in eodẽ loco vicia principalia ex aliis principalibus viciis generãtur vt ex gaſtrimargia luxuria/ ex luxuria auaricia/ ex auaricia ira/ ex ira triſticia/ ex triſticia accidia/ ex iactantia ſuperbia. Ad ſecundam reſpondet beat⁹ Thomas ꝙ de rõne vicii capitalis eſt ꝙ habeat finem multum appetibilem et quia odium non habet finem tam appetibilem ſicut ira iõ et cetera. Hec ſolutio non mihi placet quia ſolum habet locum vbi eſt originatio in genere cauſe finalis quod nõ contingit de iis que Thomas ponit ex ira generari. Tum ſecundo quia oditor tantũm appetit finem ſuum quantum ĩuidus licet non habeat ex ſe ꝙ ſit tantum appetibilis. Dico ergo vt prius ꝙ ira comprehẽdit ſub ſe odiũ vt dcm̃ eſt ⁊ ẽ odiũ ſpẽs ire et ex odio naſcuntur multẽ de filiabus ire lic3 nõ cũ tanto impetu oditor in hec ꝓrũpat ſicut irat⁹ nec ꝙ ponitur odiũ viciũ capitale diſtictũ ab ira eo qd̓ cũ ſit ſpẽs ei⁹ eedẽ filie ex eo ſicut ex ira naſcunt̃ neq̧ oportet vicia capitalia eſſe g̃uiora nõ capitalib⁹. Ad terciam concedo maiorẽ de principio in genere cauſe efficientis proprie et per ſe et in genere cauſe finalis de principio tamen per accidens in genere cauſe efficiẽtis remouentis prohibens nego maiorem et concedo minorem quia enim ira impedit iudicium rationis ideo viam aperit ad omnia vicia. Hoc tamen intelligendum volo diſtinguendo vicium capitale a parẽte viciorꝝ ſm̃ vſũ ſacrorꝝ auctorũ Hoc° enĩ viciũ capitale ĩcludit ĩ ſua diffinitõne qd noĩs h̃ ꝯplex ñ eſſe ex quo omnia vicia oriũt̃ q̧a h̃ ẽ ꝓpriũ vicii qd̓ dr̃ eẽ oĩm viciorꝝ parẽs aliter dico ⁊ meli⁹ ꝙ ira bñ ẽ ianua oĩ3 viciorꝝ ſ3 ñ ẽ ꝓncipiũ oĩ3 viciorꝝ ẽ ei3 ianua q̄ apoſita ira reõtũ eſt id qd̓ obſtabat viciorum ingreſſui ſed non ẽ ꝓncipiũ originatiuũ vt dictũ ẽ cũ neq̧ omnium viciorum obiecta ſint volita vel volibilia ꝓpter obiectum ire nec ira naturalit̃ excitet ad omnia vicia nec iō ſubſtrahatur iudiciū rōnis vt pateat aditꝰ ad alia vicia qđ ē nolle hꝰ ppť illud volitū ī quo caſu viciū remouēs ꝓhibens eſt originatū a vicio qđ remoto ꝓhibēte inducitur neqꝫ alia vicia ſunt volita vt ſubſtrahať iudiciū rationis in quo caſu remouēs ꝓhibēs originaret aliud viciū in gn̄e cauſe finalis et ꝑ ſe qa ex ītentione ſicut ex intentione frangēs trabem vt lapis deſcēdat eſt cauſa per ſe deſcenſꝰ lapidis: nō naturalis ſed voluntaria.

q Veritur q̃rto Vtrū paſſio ire ſit ꝓ ſtatu huiꝰ vite totaliť extinguibilis Arguitur ꝙ nō quia paſſio ire eſt a natura mĺtis inſita ğ in eis non eſt totaliter extīguibilis

In oppoſitum arguiť auctoritate Caſſi. dicēť oīa vicia pť gaſtrimargiā totaliť ī hac vita extingui poſſe. Notandū eſt ꝙ iracūdie motus aliqn̄ īſeqť q̄litates corꝑales et īde ē ꝙ videmꝰ hoīēs vniꝰ ꝯplexionis naturaliť magis īclinatos ad iracūdiā q̄ hoīēs altꝰ et eoſdē hoīēs vno tēpore magis q̄ alio tēpore Aliqn̄ vero iracundie motus conſeqť mores ⁊ hitus corruptos ex actibus iracundie genitos Iſtis autē q̄litatibus aut habitis ad iracundiā īclinantibus in nobis poſitis nō eſt ſemꝑ in poteſtate noſtra qui ſeq̄ť hmōi motꝰ ad apꝑhenſionē paruipenſionis ab alio illate ſȝ in nr̄a poteſtate eſt ſuperueniente iudicio rationis hmōi motū cohibē. Et iō iracūdie motus poteſt multis et variis modis extīgui. Primo ꝓcurādo in nobis q̄litates corꝑales ꝯueīentes māſuetudini et ꝯ̄rias q̄litatibꝰ corꝑalibꝰ ad iracūdiā īclinātibꝰ. Scđo ꝑ ꝓpalationē ⁊ manifeſtationē cāꝝ ex qbꝰ qſ ad iracūdiā ꝓuocať ⁊ dīnutionē caꝝ. Tercio ꝑ ꝯſ̄ionē ad ꝯ̄riū ire ſcȝ ad īraſcibilitatē. Quarto per amorem iuſticie ⁊ odiū īiurie aliene. Quīto ꝑ ꝑ̄ciſionē vicioꝝ ex qbꝰ oriri ſolȝ ira. Sexto ꝯſiderationē magnoꝝ diſpēdioꝝ q̄ ex ira īmoderata ꝯtigē pn̄t et ꝓue vtilitatū q̄ ex vīdicta reportať. Septimo ex ꝯſiđatione magnoꝝ virorū q iracūdiā cohibēdo laudē āpliſſimā ꝯſecuti ſūt. Octauo ex cōſideratione eoꝝ q ꝑ oꝑa iracūdie ⁊ crudelitatū nō ſolū vituꝑiū et īfamiā ſed etiā bona aut honeſtatē vite aut vitā ipſā ꝑdiderūt. Nono ex amore xp̄i et deſiđio imitādi facta ſua et ea maxime ī qbꝰ mititas ⁊ clemētia ſua apparuit. Deciō ex magnitudīē p̄mii qđ xp̄m imitātibꝰ et miteſcētibꝰ ꝓmiſſū eſt

Vndeciō ex auctoritatibꝰ tū ſacre ſcripture tū ſacroꝝ doctoꝝ. tū phōꝝ moraliū ad fugam iracūdie ſuadētibꝰ. Duodeciō ex ꝑcogitatōe ꝑuipēſionū nobis ꝯtigē poſſibiliū ⁊ ꝑfirmatiue aī ꝯ̄ eas. Decioťcio ex ꝯſideratione offēſionū q̄ in deū et ꝓximū cōmiſimus. Decioq̄rto ex leuioris pene inflictōe. Decioq̄nto ex collocutione honeſta et rōnabili et declaratōe beniuolentie noſtre ī eū q ſe offēſū dicit. Deciō ſexto ex fuga occaſionū ire. Pro quoꝝ declaratione ſit. Prima ꝯclō ꝑ mutationē q̄litatum corporaliū ꝓpalationē et manifeſtationē īiurie ⁊ diminutionē eiꝰ diminuiť ire motꝰ Prima ps ꝓbať ex qbuſcūqꝫ cauſis motꝰ aliqs excitať ex caꝝ oppoſitū natꝰ ē motꝰ ille dīnui ⁊ ceſſar̄ ſȝ motus ire ꝑ aliq̄s q̄litates et diſpōnes corꝑales excitatur in nobis Nā ſm̄ Alber. q irā tenēt ſicco diſponūť aduſto ⁊ frigido qa aūt velotiꝰ iraſcunť diſponūtur calido velociť mouente ⁊ ſicco acuto ī motu obediēte ğ ex q̄litatibꝰ corporalibꝰ diminuitur iracūdia Maior ptȝ qa ex qbuſcunqꝫ cauſis res aliqua fit ex ꝯ̄riis diſſoluitur. Cōfirmatur ſūt aliq a natura īclinati ad oꝑa māſuetudīs aut īraſcibilitatū rōe ꝯplexionātiū q̄litatū ſȝ hmōi q̄litates poſſunt minui ⁊ augeri licꝫ poteſt ſubiectū earū ſcȝ hūor vľ fluaticꝰ vľ ſāguineꝰ ğ etiā alie q̄litates ꝯ̄rie poterūt minui ⁊ augeri ⁊ ꝑ ꝯn̄s potiť qs per hmōi q̄litates fieri minꝰ iracūdꝰ vbi ğtia calidū ⁊ ſiccū qbus diſponitur velociter iraſcens poteſt ꝑ ſubſtractionē et dīnutionē hmōi humoꝝ calorem et ſiccitatē ſubiectantium minui aut ꝑ alimenta frigida ⁊ humida. Similiť etiā dicēdum de ſicco aduſto et frigido q̄bꝰ diſponitur ille q tenet iram diucius in quo viget melancolia ex colera aduſta Difficiles autem qui ſunt et velocis ire et tenacis vt vult Albertus habent melancoliam aduſtam que eſt ex ſāguine aduſto ex ſāguine enī accedunt ad leuitatem colere ex aduſto et tenacitatem melancolie conſtat enim ꝙ per bonū regimen et cōuenientia alimenta aut etiā medicamina hi humores diminui poterunt itaqꝫ non habebunt tantam vim in inclinando. Eſt tamen in hoc remedio cauēdum. Primo ne pereclitetur ſanitas et bona valitudo corporis

Secundo ne bona diſpoſitio anime depereat ne ſcilicet per huiuſmodi regimen et alimenta fieret inclinatio ad vicia deteriora ad que forte ex aliis q̄litatibꝰ aliquantulū eſt inclinatus.

Secunda pars concluſionis probatur auctoritate Ariſ. quarto ethicorū q cauſam aſſignās ꝓpť quā iracundi acuti cito quieſcunt dicit ꝙ hoc eſt qm̄ non retinent iram ſed reddūt vel manifeſti ſunt. Hoc et amicis ſuis cauſas ire

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

apperiunt et notificant. De amaris autẽ dicit ꝙ diu et longuo tẽpe iraſcuntur quia retinent irã nec cauſas ire ſue manifeſtãt ſꝫ occultas tenent g̃ ex oppoſito ſcꝫ ex manifeſtatione cauſaꝝ ire quieſcit ira Secundo q ire cauſas manifeſtãt ſuadenẗ ad tollerantiã et ad mãſuetudineꝫ ab iis qbus manifeſtant ſꝫ ꝑ hmõi ſuaſiones nata eſt ira quieſcẽ igitur Hanc rõnẽ innuit Ariſto. cum ait hꝰ autẽ nõ effecto q̃ue hñt ꝓpt non manifeſtũ enim eſſe et neqꝫ ſuadebit ipſis aliquis. Videtur enim mihi ꝙ colloqndo et appariẽdo ac manifeſtãdo ire cauſas iratus digerit ⁊ ꝯſumit humores illos in qbus ſũt male q̃litates inclinãtes ad iracundiã aut facit ꝙ hmõi humores q erant cõmoti et inflammati qeſcunt ſicut enim tempore digeritur ira ſecũdũ Ariſ. ita et manifeſtatione ac ꝓpalatione. Cõfirmaẗ qa quando qs apit ire ſue cauſas amicis bonis et prudentibus tũc ipſi oſtẽdũt ei vl' iĩuriã nõ eſſe tantam quantam eſſe putat vel eam nõ eſſe factam ex maliuolẽtia autẽ eũ dediſſe ꝑmo aliis cauſã et occaſionem aut eã negligendã eẽ aut alio quouiſmõ cauſas ire ſue minores oſtendũt Sꝫ ꝑ tales ſuaſiones diminuitur ira igitur.

Secũda cõclo ira diminuiẗ ꝑ ꝯuerſionem ad ĩiraſcibilitatem et amorem iuſticie et odiũ ĩiurie. Prima ps ptꝫ ꝑ Ariſ. ſecundo ethicoruꝫ vbi ponit documenta adipiſcẽdi mediũ virtutis dicens ꝙ qa ſũt ꝓni ad vnũ viciorꝝ oppoſitorum tunc ſe flectẽ et ꝯuertẽ debẽt ad oppoſitũ g̃ qui ſũt ꝓni ad iracundiam debent ſe flectẽ ad ĩiraſcibilitatẽ. P hꝰ enim ꝙ lõge et multum recedũt ab extremo ad qd ſũt ꝓniores tandẽ venient ad mediũ virtutis qd ẽ int hec extrema poſitũ. et hꝰ fit exemplo illoꝝ q lingua tortuoſa volũt recta facere tales enim nõ ſolum flectũt vſqꝫ ad medium rectitudinis ſꝫ obliquãt ⁊ ꝯtortãt vſqꝫ in ptẽ oppoſitã. Secunda ps ptꝫ qa q amat iuſticiã et odit iĩuriã neqꝫ plꝰ de vindicta expetit q̃ debeẗ neqꝫ modo quo nõ debeẗ ſcꝫ ꝯ̃ iuris ordineꝫ q̃a vl' plus appetẽdo de vindicta vl' ꝯ̃ iuris ordinẽ appetẽdo nec odiret ĩiuriã nec amaret iuſticiã

Tercia cõcluſio diminuiẗ ira ꝑ ꝑciſionẽ viciorũ ex qbꝰ nata ẽ oriri cõſiderationẽ magnorũ diſpẽdioꝝ q̃ ex ira ĩmoderata ꝯtingẽ pñt et cõſiderationẽ ꝑue vtilitatis ex vindicta et vltione ꝯtingentis. Prima ps ꝓbatur ꝑ Caſſi. collatione q̃nta dicẽtẽ ꝙ a ꝑcedẽtibꝰ viciis ad ſeqntia oportet nos inire certamẽ vt ſi velimꝰ accidiã vicẽ oportet ſupare triſticiã ſi triſticia ſupanda ẽ oportꝫ extiguẽ irã ſi ira extiguẽda eſt calcãda eſt auaricia ſcdꝫ ipſũ autẽ ex auaricia oriẗ ira et ꝓbat idẽ Caſſi. qa cuiuſlibꝫ arboris noxia latitudo ac ꝓceritas facilꝰ emarceſcet ſi prius eiꝰ radices fuerit ſucciſe ſꝫ ꝑora ſũt radices poſteriorũ igr̃. Secũdo ꝓbat idẽ dicẽs ꝙ infeſtãtes humores aq̃ꝝ ꝯtinuo exſiccãtur ſi fõs ac ꝓfluẽtes vene fuerit obturate ſꝫ ꝑora ſe hñt vt fontes et vene ex qbus poſteriora ꝓfluũt igr̃. Adũtẽ tamẽ ꝙ q̃uis dicat Caſſianus ꝙ ira naſcitur ex auaricia tamẽ hꝰ nõ eſt ĩtelligendũ ꝙ ſolum ex ea naſcaẗ imo naſciẗ etiã ſatis freq̃nter ex iactancia et ſupbia cauſaẗ enĩ ira ex ꝑuipẽſione g̃ naſcitur ex inordinato amorẽ õniũ eoꝝ ĩ qbus poteſt ꝯtingẽ ꝑuipẽſio aũt iniuria nr̃a ꝑuipenſio autẽ et ĩiuria nõ ſolũ nobis affertur ꝑ nocumẽtũ ĩ diuitiis ⁊ aliis bonis q̃ ꝑ auariciã amãẗ ſꝫ etiam ĩ bonis glorie eſtimationis bone fame et hmõi q̃ inordinate amantur ꝑ iactanciam ꝯſiſtit etiam ꝑuipenſio in contemptu qui oditur inordinate per ſupbiam ideo ex omnibus iſtis naſcitur ira ideo debꝫ vnuſqſqꝫ volens certare ꝯ̃ iram cõſiderare ex quo vicio ĩ ſeipſo oriaẗ ira et illud vicium quantum poteſt preſcindere.

Secunda pars pꝫ qa qui diligenter conſiderat magna diſpendia que ex ira contigunt puẗ vulnerationes mortes/inimicicias magnorum virorum/iram dei/et alia multa talis retrahitur ab appetitu vindicte et maxime cum in vindicta non conſiſtat magna vtilitas imo ipſe actus vindicandi frequenter plus habꝫ periculi triſticie et detrimenti q̃ delectationis nam omnibꝰ deliberãtibus cõmune eſt ꝑ damna et incõmoda reuocari ab iis q̃ delectabilia videntur.

Tercia ps ptꝫ qa vindicta ſolũ hꝫ rationem boni delectabilis delectãtur enĩ irati vt vult Ariſ. cum retribuunt. Quarta concluſio per conſiderationem magnorum virorum qui parcẽdo laudem conſecuti ſunt aut eorum qui vlciſcendo vituperium et infamiam et grauia detrimẽta ſuſceperunt diminuitur iracundia. Patet qa magnorum virorum exempla nos multum ꝓuocant et incitant ad hoc ꝙ ſequamur ea ratione quorum laudem promeruerunt et ea fugiamus pro quibus ſunt conſecuti vituperium et diſpendium. Dauid pepercit ſibi conuiciantibus et noluit occidere ſaulem ipſum perſequentem cum poteſt. Sara filia raguelis grauem ab ancilla contumeliam patienter tulit neqꝫ quicquã ei reſpondit ſed ſe ſtatim ad rationem conuertit Thobie Tercio. Huiuſmodi exẽpla tam manſuetorum q̃ crudelium maxime qñ opera manſuetudinis ſecuta eſt honeſtas aut comoditas opa aūt iracūdie diſpēdiū valēt ad cohibēdum iracundiā. Quīta ꝯclō ꝑ cōſideratiōnē operꝝ xpriſti qbus veniā īiuriātibus et calūpniātibus dedit et deſideriū feruens īuitādi iracundia cohibetur. Probat᷑ auctoritate Gre. dicentis ꝙ rememorando ea q̄ xpriſt⁹ ꝑ nobis ſuſtinuit cū oī paciētia ⁊ māſuetudine debem⁹ velle eū imitari et ſine turbatione velle ſuſtinere īiurias. Scđo ꝑ illđ qđ habet᷑ .i. petri ſcđo xp̄s paſſ⁹ ē ꝑ nobis vobis relinquēs exēplū vt ſeq̄mini veſtigia ei⁹ q cū maledicētur n̄ maledicebat cū pateret᷑ nō cōminabat᷑. Tercio exēplo Hiere. q cū tractaretur de morte eius ad dn̄m loq̄bat᷑ dicēs ego nō ſū turbat⁹ te paſtorem ſeq̄ns de q̄ in ꝑſona eius loq̄ns ait Ego q̄ſi agnus māſuet⁹ q portat᷑ ad victimā Iere. iiii. Quarto ꝑ illud Gre. Si paſſio xpriſti ad memoriā reuocet᷑ nihil eſt adeo aduerſū qđ equo animo nō tolleret᷑ ōnia eni q̄ pn̄t animū excitare ad irā et appetitū vindicte fuerūt facta circ̄ eū ab iis qb⁹ maxima beneficia ꝯtulat et tn̄ idē ꝑ eos moriēs clamabat Pater ignoſce eis qa neſciūt qđ faciunt

Quīto xp̄s habuit vehemētiſſimas cauſas ire contra eos q ꝑſeq̄bāt᷑ eū et tn̄ non iratus eſt, ſed māſuetiſſime ſe habuit erga eos g̈ ex deſiderio imitandi xp̄m et ꝯſideratione ſue manſuetudinis maxīe īduci poſſum⁹ ad cohibēdū irā.

Sexto ea q̄ xp̄s paciebat᷑ nō debebātur peccatis ſuis ſed noſtris q̄cūq; autē patimur vt in pluribus ex demeritꝭ noſtris patimur g̊ ſi ipſe cū tāta māſuetudine īiurias et opꝓbria ſuſtulit nos multo magis talia māſuete ferre tenemur.

Sexta cōclō ex magnitudine p̄mii cohibētibus iracundiā ꝓmiſſi ⁊ auctoribus tā ſacrarꝝ q̄ moraliū lr̄arꝝ et rōnibus ad idē ꝑtinētib⁹ diminuitur in nobis ira. Prima ps ptʒ quia merces et p̄miū nata ſūt īducere ad opera illa pro quibus hmōi merces promiſſa eſt. Inde eſt enim ꝙ vt habʒ Ariſ. in quīto ethicorꝝ leges īſtituerunt ſupplicia cōtra demerētes et p̄mia ꝓ bene et virtuoſe opantibus vt ꝑ ſupplicia deterrerētur a malis et ꝑ p̄mia ad virtuoſa opa aliceret᷑

Secūda ps patet qa ſacrarꝝ litterarū et moralis doctrine auctoritas vim magnam habʒ ī nobis ad hoc ꝙ ſeq̄mur id qđ ꝑ huiuſmodi auctoritatem conſulitur eſſe faciendum et fugiamus id qđ ꝑ eam ꝯſulitur eſſe fugiēdū nā ſi nude ſint et ſine rōe tūc īpellūt ex ipſa auctoritate dicentis ſi autē non ſint nude ſʒ rōnē adiunctā habeant tunc ineſt eis duplex efficacia.

Tercia ps patet qa nihil eſt in nobis quod voluntatem contra paſſionum impetū hortari et allicere poſſit tā efficacit᷑ ſicut ratio: ſed rōnib⁹ ⁊ argumentis ꝯ̄ iracūdiā inductis maxime firmat᷑ rō igitur. Hmōi autē rationes et argumēta ex omnibus ſupradictis colligi poſſunt. Septiā cōcluſio ex ꝓuiſione ꝑuipenſionū nobis contingere poſſibilium et cōſideratione ꝑuipēſionum qb⁹ et deū et ꝓximū freq̄nt᷑ ꝑuipēdim⁹ cohibetur in nobis iracūdia. Primū ptʒ qa ſi qs incepturus aliq̄d ex quo poteſt naſci et oriri cōtra eū malicia iniuriarꝝ et ꝑuipenſionū preconſideret oēs iniurias et cōtumelias que inde poſſūt ſibi īferri et ex tūc anteq̄ inferantur ꝓponat oēs tollerare tunc anim⁹ eius erit mirabilit᷑ p̄paratus ad tollerātiā eq̄nimē earꝝ ⁊ ad hoc ꝙ inter eas impturbatus maneat ſicut ꝯtīgit de mercatoribus et aliis cum preconſiderant dampna q̄ poſſunt eis accidere tunc cum accidunt equanimus ferunt. Secundum patet qa quicunq; diligenter conſiderat ſe offendiſſe deum et ꝓximum et tamen optare veniam ſibi offenſionuʒ ſuarum et a deo et a proximo dari ille multum eſt diſpoſitus ad hoc vt offendenti veniam det. Nam vnuſquiſq; apud ſe īiquū eſſe credit ⁊ cogitat ſi nolit alteri condonare offenſā ille qui petit offenſam ſuam ſibi cōdonari. Probatur etiam auctoritate gregorii quinto moralium oportet inquit vt cum alienos exceſſus aſpicimus noſtra in quibus in aliis exceſſimus delicta cogitemus conſiderata enim īfirmitas propria mala excuſat nobis aliena: pacienter quippe illam iniuriam tollerat qui pie meminit quod fortaſſe adhuc habeat tollerari. erubeſcit enim peccata aliis non parcere q vel deo vł ꝓximo recolit ꝑcendo peccaſſe. Tercio per illud Eccleſiaſtici xxviii. homini homo ſeruat irā ⁊ a deo querit medelam q. d. ꝯ̄. dictamen rōnis eſt vt velit ſibi ignoſci a deo et in magnis offenſis et ipſe nō velit ꝑcē ꝓximo ī puis. Quarto qa ꝑ parabolā xp̄i ſeruus ille t̄ditus eſt a dño tortorib⁹ cruciādus cui cū fuiſſʒ a dño dimiſſuʒ debitū decē miliū talētorꝝ cōſeruū ſuū ꝓ cētum denariis tenebat in carcere Mathei. xviii. Quīto ꝑ illđ qđ ī oratōe dnīca dicitur petim⁹ Et dimitte nobis debita noſtra ſicut et nos dimittimus debitorib⁹ noſtris. Octaua concluſio iracundia tollitur per ſublationem et ſubſtractionem cauſarum et occaſionum que nate ſūt iram vł excitare vel excitatam inflammare. Pro quo eſt aduertendum quod excitantia irā ſūt ꝯtētiones litigia/ v̓ba/ ⁊ facta q̄ ſūt ſigna ꝑuipēſionis ꝯuicia/ opꝓbria/ īiurie/ blaſphemie/ dure rn̄ſiones/ opa ꝑpia ⁊ īhoneſta et, ideo q̇ ſentit ſe inclinatum ad iracundiā debet fugē ſocietatem hoīm īclinatoꝝ ad p̄dicta ne aliquid predictoꝝ videndo vł audiēdo irritetur ad iracūdiā. Si qs igr̄ cognoſcat ꝙ non bn̄ poteſt reſiſtē iis et aliis ſilib⁹ q̄ irā excitāt debꝫ fugere eas occaſiones ꝑ q̄s fit ſibi pn̄tia hmōi excitantiū ⁊ ob hoc de ſermone duro dicit ſapiens ꝓuerbiorū. v. reſpōſio mollis frangit iram et ſermo dur⁹ ſuſcitat furorē ꝑ q̄ v̓ba īſtruimur vti ſermone molli ad iracundos ne ad iracundiam ſuſcitentur et cū ſum⁹ iracūdi fugere eos q̇ reſponſionib⁹ duris vtūť ne ad iracūdiā ꝓuocemur. Nona concluſio iracūdia locutione ⁊ cōferentia honeſta et rōnabili diminuitur. quā concluſionem intelligo tam de iracūdia noſtra in aliū q̄ de aliena iracūdia ī nobis. Probať ꝯcluſio ex q̄buſcūq; cauſis augeť iracundia ex ꝯtrariis eadē diminuitur ſꝫ ex taciturnitate nr̄a aut locutione dura et irrōnabili augetur iracūdia tam in nobis q̄ in aliis q̄a hec ſigna ſūt indignationis ⁊ tumorꝭ g̊ ex ꝯ̄riis cauſis diminuitur iracūdia. Minor eſt Grego. et ſatis appaȓt q̄a per ſilentium aut v̓ba dura ira v̓titur in odium vt patuit ſup̄ ſed ira non v̓titur in odiū niſi quia angetur formaliter vel equiualēter igitur Et ideo laudabile eſt ꝙ ſi iracundia aduerſus alium īflāmemur et alius aduerſ⁹ nos ꝙ ſtatī temptemus verba ſecum habere oportunitate tamen captata ⁊ modeſtius q̄ poſſimus vel cauſas propter quas leſi videmur vel propter quas nihil leſimus aut minus aut neceſſario aut imprudenter aut caſu exponamus v̓bis et ſignis ⁊ geſtibus oſtendendo animū beniuolum in aliū

Decima concluſio iracundia aliquando leuiore vindicta vincenda eſt Si enim quis ſit amicus alicuius iracundi difficili cuius ſcilicet ira non quieſcit ſine punitione et velit diminuere iracundiam quam concepit contra quempiam alium. Si videt ꝙ priora remedia non proſint debet conſulere aliquam leuem vindictam et oſtendere eam eſſe magnam ⁊ hoc ne grauiorē et importabiliorem inferat et q̄tum poteſt oſtēdere et demonſtrare vindictam illam eſſe magnam et grauem et tunc vel quieſcet ira eius vel omnino vel ita minuetur et cum prioribus remediis faciliter quieſcet. Aduerte tamen ꝙ iracundorum complexio ac natura varia eſt et apud alios et alios aliis et aliis remediis ē vtēdum. Vndecia ꝯcluſio iracundia non ſolum diminui poteſt ſed etiam pro tempore hui⁹ ꝑegrinationis totaliter a nobis expelli. Patet p̄ma concluſio quia iracūdia habꝫ mł̄tas et magnas cauſas ſue diminutionis ergo etiam poteſt totaliter eradicari. Secūdo probatur auctoritate Caſſiani collatione quinta dicentis Omnia vicia preter gulam poſſe totaliť expelli vult enim ꝙ ſeptem vicia omnino extingui poſſunť vſq; ad internitionem gaſtrimargia vero deſeri poteſt non extingui. Ad rationem ante oppoſitum reſpondeo negando antecedens non enim paſſio ire eſt inſita a natura ſed a natura bene ſūt inſite alique qualitates corporales ad iram inclinantes que qualitates poſſunt minui et corrumpi et dato ꝙ nec minui nec corrumpi poſſint earum tamen inclinatio poteſt per modos ſupradictos impediri et etiam per habitus et conſuetudines contrario modo inclinantes.

Contra primam partem ſecunde concluſionis arguitur ſic trāſire ad īiraſcibilitatē peccare eſt ſed habere habitum iracundie non ē peccare ergo non eſt tranſeundum ad inīraſcibilitatem vt corrumpatur habitus iracundie.

Secundo non eſt faciendum minus malum vt vitetur maius niſi in caſu in quo hoc vel illud facere eſt neceſſe ſꝫ nō eſt neceſſe ꝙ ꝑuipenſus peccet ſecūdū iracūdiā aut ſecūdū īiraſcibilitatem q̄a poteſt medio° ſe habē g̊ nō eſt tranſeūdum ad inīraſcibilitatem vt ꝑdamus iracundiam. Iſte rationes directe ſūt contra preceptum Ariſtotelis recitatum ex ſecundo ethicoꝝ. ⁊ ꝯſimiles rationes fieri pn̄t cōť preceptum deuin dicta leuiore quarū fundamentū cōſiſtit ī h̊ ꝙ nūq̄ doctor theolog⁹ vł moralis phūs debꝫ docē aliq̄d eē faciēdū q̇ꝺ faciēdo peccať. Ad primā g̊ rn̄deo p̊° q̄tū ꝑtinꝫ ad materiā ire diſtinguo maiorem q̄a aliq̄s poteſt trāſire ad inīraſcibilitatē dupliciter. Vno° vt in ea ꝑmaneat ⁊ n̄ caſtiget q̇ꝺ recta rō dictat eē caſtigādū ⁊ ſic ego ꝯcedo. Alio° vt obuiet ⁊ occurrat īpetui ⁊ ꝑ̃bationi iracūdie ⁊ ſic ego nego q̄a poſtq̄ huic īpetui obuiatū ē ⁊ rō manet īpturbata poteſt certi⁹ ⁊ meli⁹ cognoſcere q̄d ⁊ quo° caſtigandū ē. 2° rn̄deo negādo ꝯn̄aꝫ q̄a n̄ peccať peccato īiraſcibilitatꝭ vltiāte ſiālr̄ vt dꝑdať hitū iracūdie ſꝫ ne ꝑ iracūdiā q̇ꝺ ē g̊ui⁹ peccet. Ad ſc̄dā dico ꝙ aliq̄d dr̄ nccꝫ dupłr. Vno° neceſſitate naťali ⁊ īeuitabilitatꝭ ⁊ de illa nego maiorē alio° neccitate morali q̄ vt ī plurib⁹ accidit licꝫ voluntarie tn̄ ⁊ de illa ꝯcedo maiorē ⁊ nego minorē in caſu. Et ad aliam probatione̅ dico ꝙ philo. moralis bene doce̅ poteſt vitare act⁹ magis malos ꝑ actus min⁹ malos ideo ſimplicit̃ nego aſſumptū eodem modo dici poteſt de leuiore vindicta.

De crudelitate

c Onſequenter dicendū eſt de crudelitate que eſt ſpecies ire de qua q̄ritur Vtrum crudelitas ſit viciū clementie oppoſitum

Arguitur ꝙ nō ꝗa crudelitas opponitur ſeueritati ḡ non clementie. In oppoſitum arguitur auctoritate Senece libro ſecūdo de clementia dicentis ꝙ opponitur clemētie crudelitas q̄ nihil aliud ē q̄ atrocitas aī in exigendis penis.

Notandum ꝙ hec quatuor vindicta/crudelitas/ſeuicia/et feritas ſign̄t act⁹ iracūdie. Vindicta enim ꝓprie ſignificat omnem penam inordinate retributam ꝓ ꝑuipenſione ſiue illa vł alia ſimilis maior aut minor debita ſit ꝓ ꝑuipēſione ſiue non ſiue ſit conſanguine ſiue non ſiue ſit per ſubſtractionem beneficiorum ſiue ꝑ inflictionem penarum. Crudelitas vero proprie ſignificat penam ſanguinis modum humanum non excedētē ex cauſa inflictam. Dixi ex cauſa inflictam ꝙ intelligo de cauſa vel ſecūdū veritatem vel ſecundum eſtimationem. Pro quo aduerte ꝙ beatus Thomas vult ꝙ crudelitas ſignificatas penam inflictam ex culpa: ⁊ fūdat ſe in dicto Senece ſecundo de clementia dicentis ꝙ ille qui non eſt leſus nec peccatori iraſcitur nō dicit̃ crudelis ſed ferus ſiue ſeuus. Sed hec opinio non mihi videtur cōformis Valerio qui exempla multa crudelitatis ponit in quib⁹ non infligitur pena ex culpa ſed bene ex cauſa Nec valet dicere ꝙ Valerius vt patet ex textu ſuo comprehendit feritatem ſub crudelitate ꝗa licet hoc veꝝ ſit tamen diſtinguit ipſe crudelitatem ab ira et in omni exēplo qđ ponit de ira videtur ſemꝑ exprimere ꝑuipenſionem vel culpam aliquam in eo qui punitur aut ſi non exp̄mat reputat eā notā vt in exēplo de ira alexandri qua tres duces Liſimachum Clitum et Caliſtenem morti tradidit. Nec eſt opinio iſta cōformis Senece eo libro quem allegat Thomas quia Seneca non vtitur nomine culpe ſed noīe cauſe Patet vbi ponit differentiam inter tirannum et regem Quid enim inquit intereſt inter regem et tirannum. Species enim ipſa fortune par eſt niſi ꝙ tiranni in volūtate ſeuiunt: reges non niſi ex cauſa et neceſſitate. Et cum diffinit crudeles diffinit per cauſam nō ꝑ culpā vel īiuriam. crudeles inq̄t vocabo q̄ puniendi cauſam habent modum non habent non enim culpa vł ꝑuipenſio puniti vł ſolaciū punientis ꝯ iniuriā ſuſceptam ſola eſt cauſa crudelitatis ſed etiam euitatio periculoꝝ ſiue ſecuritas qđ paulo ante expreſſit Se. dicens. Vltio duas res prāre ſolꝫ aut ſolatiū affert ei qui accepit iniuriam aut ī reliquū ſecuritatem. neqꝫ legi in illo libro quod allegatur a Thoma ꝙ ſi alicui legatur ſic exponendum eſt ꝙ q̄ cruciat eum a quo nec leſus eſt nec ledi timet dicitur ſeuus ⁊ non crudelis. Quod ad huc vtrū vniūſaliter verum ſit colligi poterit ex dicendis. Hec opinio videtur conformis Valerio recitāti crudelitatē arthaxerſis q̄ ocioſam ſororem eandem et ſocrū viuam capite defodit et patruum cum centum et amplius filiis ac nepotibus iaculis confixit et ſeq̄t̃ nulla īiuria acceſſitus ſed ꝗa ī his maximam apđ ꝑſonas ꝓbitatis et fortitudinis laudem conſiſtē videbat. Silit̃ cū athenienſes eginēſiū iuueib⁹ polices abſciderūt li° non ex culpa eginēſiū ſed vt tuti eſſent athenīēſes fecerūt Valerio cauſā reddente vt inquit claſſe potens populus in certamen maritimarum viriū ſecum deſcendē nequiret ſed dicentur hec ad feritatem poti⁹ q̄ ad crudelitatem ꝑtinē. Dixi penā ſanguinis. Nā crudelitas dicitur a cruore quia crudelitas ī effuſione ſanguinis ꝓpe peragitur Vult aūt Tho. ꝙ crudelitas dicitur a cruditate ꝗa ſicut ea que decocta et digeſta hn̄t ſuauem et dulcē ſaporeꝫ ita illa q̄ ſūt cruda habent horribilem ⁊ aſperū ſaporem. mihi autem videtur vel ꝙ crudelitas immediate dr̄ a cruore vel ſi dicatur a cruditate hoc nō eſt ꝗa q̄ ſunt cruda hn̄t aſꝑū ſaporē ſꝫ quia in aliquibus crudis puta in carnibus cruor habundat qui per decoctionē euaporat̃ alias enim omne opus iracundie eſſet crudelitas quia in omni tali eſt indigeſtio et ſapor aſper. Ideo ſi crudelitas a cruditate vel crudo dicatur li° eſt rōne cruoris a quo dicitur cruditas. Dixi autem ꝓ q̄ debetur pena ꝗa ſecundum Senecā eſt crudelitas cum maior pena exigitur q̄ debeatur clemencia autem cū re pena debita qcq̄ diminuitur. dixi ab eo illata [illegible] ꝗa ſi ab alio inferretur pena non ꝓpe diceretur crudelitas ſꝫ vel nomine cōmuni vindicta vel vltio appellaretur Quāuis iſta ſit ꝓprior huius nominis acceptio nihilominus tn̄ crudelitas aliqn̄ ſignificat penam ſine ſanguine vt conbuſtio vrbis a nerone facta crudelitas dicta eſt. Crudelitas autem deſcridit Valeri. cum ait crudelitatis vero horridus habitus truculēta ſpecies violenti ſpiritꝰ vox terribil̄ minis/et cruētis imperiis referta cui ſilentiū donare crementū eſt adducere vbi Valerius crudelitatē ꝓ feritate accepiſſe videtur quia in ōnibus exēplis ſuis pena modū humanū excedit vt de lucio ſilla qui ōnes italie ꝑtes ciuilis ſanguinis flumibus inundauit ⁊ quatuor legiones partes ſuas ſecutas obtrūcauit et quinq; milia preneſtinorū quibꝰ per Publium cethegū data fuerat ſpes ſalutis int̄ficienda ⁊ ꝑ agros diſꝑgenda curauit non nulla etiā poſuit in quibus non fuit effuſio ſanguis vt cū. C. marii cineres in amnis alueū ſparſit et cum Caiꝰ marius caput. Marci anthonii abſciſſum ſuis manibus inter epulas cum ſūma inſolentia animi ac verboruʒ diu tenuit. Et ſi queras q̄ ſit progria ratio iracundie crudelitatis et feritatis viſo ꝙ Valerius aliud et aliud capitulum de crudelitate et iracundia facit. Reſpōdeo ꝙ licʒ Valeri. non diſtinguat inter feritateʒ et crudelitatē hoc modo tamen tria predicta diſtingui poſſunt Nā quotiens quis infligit penā etiā ſāguis ꝓpt̄ paruipāſioneʒ priuatā que tamē nec ex natura ſua nec ex aliqua circunſtantia excedit moduʒ humanū dicitur peccare ex iracundia accipiendo iracundiā diſtincte a ſupradictis ꝙ auteʒ iracundia ſe extendat ad penaʒ ſanguis patʒ per Valeri. qui in capittulo de iracundia refert exempluʒ de Alexan. qui tres illos duces clariſſimos mori fecit quotiens vō pena ſanguis aut ei equipollēs notabilit̄ imoderata tribuitur propt̄ cauſā que non eſt priuata paruipenſio ſed eſt vel vtilitas vel ſecuritas et illa pena nec ex nat̄a ſua nec ex circūſtātia modū humanū excedit tunc dicit̄ peccatuʒ ex crudelitate Quotiens vero pena excedit modū humanū ſiue ex paruipenſione priuata ſiue ex cā ſiue ex culpa īfligatur tunc dicit̄ feritas eſt auteʒ feritas cū cruciātꝰ aut ex natura ſua aut ex aliqua circunſtantia ita horrori et abhominationi eſt ōnibus hominibus vt iuſitatus ſit ita ꝙ qui tales cruciatus irrogant ōnem humanitatē exuiſſe et ferarū beſtialitatem accepiſſe videantur Dixi auteʒ ex natura cruciatꝰ vt cū cartaginenſes Marcuʒ regulū ſectis p̄mo palpebris machina in qua pacuti ſtimuli eminebant cōtinuo tractu doloris necauerunt Cū etiā idem carthaginēſes milites romanos in ſuaʒ poteſtatē redactos ſuppoſuerunt nauibus vt earum carinis et pōdere velut iuſitata ratōe mortis necati barbarā vt dicit Valeri. feritatē ſatiarēt quod factum idem Valeri. crudelitateʒ appellat eodē loco eadeʒ inq̄t crudelitate vſi ſūt in milites noſtros etc̈ Nomine autē ſeuitie idē ſignificare videtur cū recitat de Anibale ꝙ de militibus romanis pontē fecit ad excercitū ſuū traducēdum et de captiuis ꝙ eos reliquebat oneribus et itinere feſſos abſciſa prima parte pedis Idem crudelitatis feritatis ⁊ ſeuicie nomina confundit in hiſtoria de diogiride filia r̄gis tracie cuius tam admiranda crudelitas fuit et tanta ſeuicie rabies vt et viuos homines per mediū ſecaret nec liberorū veſci corporibus nefas crederet idem crudelitatem precipuam ⁊ teterrimam vocat factū illud quod ptholomeus rex egipti menephiten filiū ſuum quem ex cleopatra ſuſtulerat in conſpectu ſuo occidi iuſſit ac caput pedes et manus eius in ciſtam incluſos clamideq; opertos cleopatre matri ī modū muneris miſit licʒ aūt Val. crudelitatē pro feritate accipiat tamē proprie crudelitas conſiſtit in īmoderata pena ſanguinis modū tamen humanū non excedēte ab eo irrogata qui cauſā hʒ Feritas aūt in pena conſiſtit que tā īmoderata ē vt modū hūanū excedat Excedit̄ aūt modus humanꝰ Vnomō cū fit laniatio vel laceratio vel obtruncatio menbrorū ex certa intentione etc̄ vt in multis exmplis prius tactis in hoc enim imitātur feras et beſtias que necando lnaiant Secūdo cum in huiuſmodi pena delectamur hoc enim ferinuʒ eſt et humanitati contrariū ferarū enim eſt nulla habita ratione vtilitatis delectari in huiuſmodi effuſione ſecus eſt ſi hec delectatio ratione vtilitatꝭ alicꝰ fieret puta cum cauſa rapinē vel dep̄datōis humanus ſanguis fundit̄ tūc non prop̄e diceret̄ feritas niſi aliq̄ incideret ratōe hꝰ opa illa ad feritatō ꝑtinent quibus vel capud mortui in ſpiculo oſtentatōis gracia differunt̄ vel effuſi ſanguinis veſtigia gloriandi gracia oſtendūt̄ nullus enī ſine feritate et ōnimoda deſtitutōe humanitatꝭ gloriari poteſt in homicidio. Tercio cum in occiſi corpus vlcio procedit vt cū occiſorū corporibꝰ negatur ſepultura aut ea auibꝰ et feris lanianda exponūtur et maxie ſi hec fiant ſolaratione vindicte. Quarto cū his ad vindictā luctū et meroreʒ alteriꝰ obutimur vt Tholo. qui capud manus et pedes filii abſciſſos cleopatre loco muneris miſit ſicut etiā de atreo q Thieſti fratri filios edendos parauit et prandio facto eorum capita afferri iuſſit hec enim.

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ad feritatē ꝑtinnet que nihil alud eſt ꝗ̃ inhumana crudelitas A d hunc quartum modum pertinet etruſcorum illa feritas qua viuorū corpora cadaueribus alligabant ita ut ſingule ꝑtes ſingulis eſſent accōmodate et eas ſic tabeſcere patiebanť de quibꝰ dicit Vale. ꝓerāt amari tortores vite pariter et mortis. i. viuorū et mortuorū. Quinto cum ſine neceſſitate ſit excogitatio ſuppliciorū nouorū acerbiſſimorū vt inuētor enei tauri et barbari qui homīes ponebant infra pecudes mactatas ita vt tantū capita coꝝ apparerent et ſic nutriebant eos donec a vˀmibꝰ que in cadaueribꝰ generanť ꝯſūpti eſſēt. Sexto excediť modus humanus ratōe multitudīs cū eius ſanguis ſine cauſa vrgente funditur vt patʒ in exemplis ſuprapoſitis de legionibꝰ interemptis et aliis ſimilibus. Ex iſtis patʒ ꝙ non ideo nom̄ feritatis a ſimilitudīe ferarū accipiť quia huiuſmodi animalia nocent homībꝰ vt ex eorū corporibꝰ paſcanť nō ex aliqua iuſticie cā quia tunc ōnis crudelitas predonū hoſtium et generaliter eorū quibus non eſt cōmiſſa auctoritas iuſticie eſſet feritas quod falſū ē qa cū nō ōnis talis ſit beſtialitas Secundo patet ꝙ ſeuicia vel feritas nō bene diffinitur a Thoma cuʒ ait ꝙ eſt ſecundum quam aliquis in penis īferendis non conſiderat aliquā culpam eius qui punitur ſed ſolum hoc ꝙ delectať in hominuʒ cruciatu. Tum p̄mo quia qui punit aliū propť offenſam et cum hoc delectatur in eius cruciatu eſt ferus. Tum ſecundo quia ille qui non cōſiderat culpam eius qui punitur ſed conſiderat vtilitatē ſuam puta vel manutenētiā domini vel aliquid ſimile nec tamē delectatur in hominū cruciatu eos tamē vt terreanť māditis ſuppliciis afficit eſt ferus ſic̄ phalaris qui teſtatur in epiſtolis ſe in neceſſitatē tiranidis īpulſum gͦ male diffīta eſt feritas. Confirātur ex dictis eiuſdeʒ doctoris quia ſecūđ Tho. crudelitas differt a feritate ſiue ſeuicia ſic̄ malicia hūana a beſtialitate ita ꝙ ōnis effuſio ſāguinis inhūana ⁊ beſtialis ſecundū Tho. eſt feritas ſed conſtat ꝙ cum quis vel propť culpā alterius vel ꝑpter vtilitateʒ ſuā etiam ſine delectatione ſuppliciis iꝯſuetis et horrorē cuilibʒ cognoſcenti īcucientibꝰ afficeet aliquē ille īhumane et beſtialiť cruciat igr̄. Notanduʒ preterea ꝙ ſecundū Tho. ſeuicia et feritas ſūt t̄mini ſinonomi vt ptʒ ex his que habʒ ſcđa ſcđe. q. clix. arti. ii. vbi indiſtincte oīo de feritate et ſeuicia loquiť Hugutio tū̄ et multi alii videntur eſſe altius opinionis dicūt eni ꝙ ſeuicia a crudelitate differt in hꝰ ꝙ crudelitas eſt in ſāguine ſeuicia in ira que vˀba ſūt ſatis ꝯfuſa maxīe cuʒ crudelitas ad iram ꝑtineat Pro declaratōe tū̄ horū eſt adūtendū ꝙ ira vt eſt nom̄ vitii lʒ c ōe ſit ad ōneʒ vindictā tam̄ appropˀatur freq̄nť ad vindictā que eſt ſine ſanguīe vindictarū eni alia eſt cuʒ ſanguīe et illa ꝑprie diciť crudelitas alia ſine ſanguīe et ad eam ſignificandā appropriať nomē ire vel iracundīe et ꝙ ita ſit apparet ex nono libro Vale. in quo vnū capitulū facit de crudelitate ⁊ aliuđ de ira ⁊ odio ⁊ ī capitulo de crudelitate tm̄ ea ponit exempla q̄ ſūt formaliť vel equiualēť cū ſanguīs effuſione in ca. de ira ea tantū ponit que ſunt ſine ſanguīs effuſione vindictarū autē que ſunt ſine ſanguīe alie ſunt humane alie inhumane hūane ſicut ille qui repulſus a conſolatu cū veniſſent ad eum poſtero die multi conſilii habēdi cā remiſit eos ſine conſilio et dixit eis ōnes ꝯſulere ſciđ ꝯſulē facē neſcitis vindicta eiʒ hec hūna erat quia fiebat ꝑ ſuſtractōem ſolā bn̄ficiorū vindicta etiā nobiliuʒ romanorū humana fuit qui cū vidiſſent Gaiū flauium huilime ſortis hominē ꝑturaʒ adeptū aūlos aureos ex digitis ⁊ phaleras ex equis detraxerūt ⁊ abiecerūt. Inhūana vt iracūdia metelli qui iam pene vtrāq; hiſpaniaʒ ſubegerat qui cum cognouiſſʒ Qnītū pon. iimi cū ſuū ſucceſſorē ſibi mitti dimiſit ōnes qui miliciā ſuā finiri voluerunt ꝯmeatꝰ ōnibꝰ petentibꝰ dedit horrea cuſtodibꝰ remotđ oportūa rapie p̄buit arcꝰ et ſagittas crethēſiū fregit ⁊ in amnē abici iuſſit elephantis cibaria dari vetuit. Inhumana etiā eſſʒ vindicta ſi quis pre iracūdia alterū fame vſq; ad ext̄mā neceſſitatē excluſiue affligeret. Dico gͦ ꝙ ſicut feritas ſe habʒ ad crudelitatē in ſuppliciis que ſunt cum ſanguīe ita et ſeuicia ſe habʒ ad iracundiā in ſuppliciis q̄ ſūt ſine ſanguīe quia eſt ſuppliciū ſine ſanguīe īhūanū aut ex natura ſupplicii aut ex aliq̃ circūſtantia: Aut aliť dictū illud vulgatū exp[illegible]ne one ꝙ crudelitas eſt in ſanguīe vel cū alteꝝ pena ſanguis qua īdignꝰ eſt afficimꝰ ſed ſeuicia ē in ira cū ſcʒ p̄ īdignatōe nimia mḡa pars ſupplicii ī nos redūdat aut ꝑ merorē et triſticiā qbꝰ graues egritudīes īcurrimꝰ aut priuādo nos mḡnis bonis vt metellꝰ priuauit ſe gloria reruʒ mḡifice geſtarū dicēte Vale. quibꝰ factis vt cupiditati ſue īdulſit ita mḡnifice geſtarū rerū glāʒ corrupit meritūq; honorē tūphi hoſtiū q̄ ire victor forcior amiſit aut īdignatione ⁊ ꝯcitatōe nimia animi vel vehemētiore claōre ſicut lucius ſilla qui animi ꝯcitatione nimia et imoderate vocis īpetu cōuulſo pectore ſpiritū vt dicit Val. cruore ac minis mixtū euomuit ⁊ ita poteſt exponi nomē ſeuicie vt ſignificꝫ iram quis ꝓ nimia īdignatōne aut cōcitatiōe animi aut deſiderio nocēdi ſibi vehemēs et notabile nocumētū affert Val. tñ noīe ſeuicie vtiť cū de crudelitate ⁊ ferite agit ſꝫ hec dcā ſūt ꝓpť vulgatū illō dcm̄ crudelitas in ſanguie ſeuicia in ira. Ex ſupdictis apparet ꝙ crudelitas a cruore dicta accipiť aliqñ ſtricte et ſecūdū hāc acceptōeꝫ deſcripta eſt in principio Secūdo mō gñaliſſime et tunc ꝯtinet ſub ſe feritatē quia cōphendit ōnem irrogationem pene cū ſāguie ſiue pro cauſa irrogeť ſiue ñ Tercio° accipiť ꝑ irrogatiōe pene hūane ⁊ vſitate ſatis cōiter apud hōies ſiue irrogeť ꝓpter cauſā ſiue ñ. Quarto poteſt accipi ſtrictiſſime vt eſt inflictio pene imoderate ꝓ culpa ab eo qui huiuſmodi penā infligere poteſt. Prima concl'o Crudelitas prio ⁊ ťcio moꝺ ſe habꝫ ad feritatē nō vt ſpecies deſpata ad ſpēm ſed vt ḡdus vitii ad gradū ptꝫ quia vt dictū eſt crudelitas eſt vindicta moꝺ hūanū nō excedens feritas vero eſt vīdicta vel irrogatō ſupplicii īhūana et beſtialis ſed cōſtat ꝙ vitiū hūanū ſe habꝫ vt ḡdus ad viciū īhūanū quādo ꝑtinēt ad eandē materiā et eidē virtuti opponūtur igř Iracundia enī diuiſione ḡduali diuidi poteſt in hūanā et nō hūanāꝫ hūana in icōtinētiaꝫ et ī tēpātiaꝫ nō hūana aūt eſt beſtialitas et appellatur feritas dixi aūt tanꝗ ſpecies deſpata quia ſecūdū vītateꝫ gradus iſti ſpecie differūt ſed tñ nō ſūt ſpecies deſpate propter ſubordinatōeꝫ ḡdus ad gradum que non repitur in ſpēbus omnino deſpatis. Secūda cōcuſio crudelitas ťcio mō accepta nō oppoiť adequate et ꝑ ſe clementie patꝫ qnia crndelitas talis aliqñ excerceť ab eo cui non eſt ꝯmiſſa publica auctoritas aliqñ nō propter culpā ſed ꝓpter vtilitatē igiť. Secūdo ſi eſſet oppoſita clemētie adequate tūc quotienſcūqꝫ quis crudeliter agit poſſet reliquis eodem mō ſtantibꝰ clemēter agere ſed conſtat ꝙ priuatus homo crudelitatē excercens nō poteſt reliquis ſtantibꝰ clemēť agere cum non ſit in eo publica auctoritas igř. Tercio crudelitas ħ modo capta pro aliqua parte eius opponiť mititati pro aliqua vō pte pietati cōdonatie :ḡ nō opponitur adequate clementie. Quarto ſtat aliquē eē totaliter clemēteꝫ et crudelē hac crudelitate igř Añcedens patꝫ quia ſtat aliquem prompte ⁊ faciliter remittere offēſas q̄ ſūt contē eum vt eſt publica ꝑſona et hoc conſoňť ad iudiciū recte rationis et tamē excedere notabiliť in pena ſanguis pro offēſis priuatis in eum in quo caſu talis erit clemēs et crudelis. Tercia couclusio crudelitas quarto mō accepta opponiť adequate clemētie patꝫ quia huiꝰmodi crudelitas eſt exceſſiua et īmoderata grauium penarū exactio pro offenſiōe que eſt aut timeť ab eo qui poteſtatē habet clemētia vero eſt huiuſmodi penarū diminutio dixi pro offenſione que eſt vt cum pena pro ex acta culpa vel offenſione infligitur dixi aūt timeť vt cum princeps ꝓbabiliter timet ne populꝰ vel milites in eū inſurgant poteſt etiā cum penis eorū ſe facere tutū et in his penis cadit clemētia ſi diminuatur citē ꝗ rigor legis exigit cadit etiā crudelitas ſi augeanť dixi ab eo qui poteſtatē habꝫ etc̄ qđ intelligo de poteſtate vera vel vſurpata alias nullꝰ tirānꝰ dñiū vel principatū vſurpans eſſꝫ crudelis. Quarta concluſio aliqua feritas opponitur clemētie probať ꝗcunqꝫ ſic ſe habēt ꝙ vnuꝫ continꝫ alterū ꝑ equiualētiā cuicūqꝫ opponitur ꝯtentū eidē opponiť ꝯtinēs quia ꝗtacūqꝫ īꝯpoſſibilitas eſt inť illud et ꝯtentū tanta icōpoſſibilitas eſt inť illud et ꝯtinens ſed aliqua eſt feritas que ꝯtinet crudelitatē ꝑ equiualentiā puta cū quis cauſā habēs puiendi pena ſanguis modū humanū in pnniēdo excedit dato etiā ꝙ illa cauſa ſit culpa puniēti puta ſi tirānꝰ ꝓlem cōuitio iuberet cōuiciantē mēbris diſcerpi et feris ac auibus exponi cōſtat ꝙ eſſet feritas in ſe crudelitatē ꝑ equiualentiā cōtinens ſicut pena ſanguis modū humanū excedēs cōtinet ꝑ equiualentiā penā ſanguinis modū hūanū non excedentem imo cōtinꝫ eam eo modo quo totum integrale cōtinet partes ſuas Secūdo retēto eodē exemplo de cōuitio leui tirāni conſtat ꝙ talis poteſt eſſe clemēs indulgēdo poteſt eſſe crudelis plus exigendo pene ꝗ debeať inť tamē limites humani modiꝰ poteſt ēt eſſe ferus exigēdo plus pene ꝗ debeatur ⁊ egrediēdo lites mōi humani ſed conſtat ꝙ terciū nō minꝰ repuḡtōmo ꝗ ſcōm igiť. Tercio ōnia vitia que ſic ſe habent ꝙ actus vniꝰ habitꝰ ſunt icōpoſſibiles actibꝰ alterius et diminuūt ac corrūpūt habitū ipſū ſunt oppoſita ſed in predicto caſu actꝰ feritatꝭ ſūt icōpoſſibiles actibus clemētie circa eādē ꝑticularem materiam et huiuſmodi actus diminuūt habitū clemētie ſi quis ſit in eo circa eādeꝫ materiā et tandē corrūpunt ipſū ſi continuatio ſufficiens fiat igi᷑ dixi autē aliquã et non dixi ōnis quia feritas illa qua quis puīt beſtialiter ſine cauſa nō opponi᷑ formalit᷑ clemētie cū ōnis clemēs cauſaʒ habeat puīendi incliat tamē ad feritatē illaʒ que formalit᷑ opponi᷑ clemētie imo per ꝯñam bonã vt in pluribus eam infert quia ꝗ beſtialit᷑ punit ſine cauſa cū ſubeſt cauſa etiã beſtialiꝰ puīt licʒ tamē hec ſeparipoſſent etiã ꝑ cauſã naturalē quia poſſʒ quis in priuatis iiuriis beſtialit᷑ punire ex habitu feritatis et tam̄ in publicis ex habitu clemētie clemēter agere licʒ raro cōtingat Quīta concluſio ſeuicia accepta diſticte a feritate vt dcm̄ ē et h᷑ſiue ṗmoꝰ ſine ſcḃo mō nō opponi᷑ clemētie ꝓbatur de primo mō quia quicunqꝫ punit alterū ꝑ ſeuiciã punit vt priuatus ſed ōnis clemēs agit vt perſona publica gͦ clemētia et ſeuicia nō opponū᷑. Confirātur ōnis clemētia eſt dīnutiua penarū maieſtati publice debitaꝝ ſed ſeuus nō excedit in huiuſmodi penis cū rōne priuate pūipēſiois puniat igi᷑ De ſecundo patʒ quia ōnis clementia eſt ad alteruʒ ſed ſeuicia ſecundo mō nō eſt ad alterum ſed ad ſe vt declaratuʒ eſt de exemplo ſille igi᷑ ſeuicia non opponi᷑ clem̄tie· Sexta cōcluſio ſeueritas accepta ꝑ rigore legis qui ſñ culpa poteſt ceteris pēlatis remitti ⁊ nō r̄mitti opponi᷑ clemētie ptʒ quia non r̄mittere rigorē legis qui poteſt ſine culpa remitti et nō remitti et remittē rigorē qui poteſt ſine culpa r̄mitti ⁊ nō remitti opponū᷑ cū vnū ſit negatio altius ſʒ ꝑ ſeueritatē iportatur ṗmū et ꝑ clemētiã ſecundū gͦ ſeueritas et clemētia opponū᷑ Secūdo q̊rūcūqꝫ habituū actꝰ ſūt iꝯpoſſibiles et actꝰ vniꝰ corrūpunt aliū hītū illi habitꝰ ſūt oppoſiti ſʒ nō remittere rigorē ⁊c̄ et remittere ſūt actus icōpoſſibiles et actꝰ nō remittēdi corrūpunt habitū clemētie cū frequēt᷑ nō remittēdo iclinemur et ꝓmptiores reddamur ad nō r̄mittēdū ⁊ r̄mittendo incliemur et ꝓmptiores reddamur ad remittēdū et minꝰ ꝓmpti ad non remittēdū igi᷑.

Contra t᷑ciã concl'oeʒ arg᷑ ſic crudelitas contraria᷑ iuſticie gͦ nō clemētie ꝯña tenet q̄a clemētia nō eſt ꝑs iuſticie et añdens ptʒ ꝑ Sene. li. ſecundo de clemētia dicentē ꝙ illi voca᷑ crudeles qui moḋ excedūt ī puniendo. Scḃo crudelitas opponi᷑ miſericordie gͦ nō clemētie cōſequētia tenʒ quia clemētia et miſicordia ſunt diſtincte v̓tutes ⁊ añs ꝓbatur ꝑ illō hiere. ſexto crudelis eſt et nō miſebi᷑. Tercio clemētia eſt inflictōe penarū ſʒ crudelitas aliqñ cōſiſtit in ſubſtractōe bñficiorū ſm illud ꝓūbi. xi. crudelis eſt qui ꝓpinquos abicit igitur. Quarto clemētia conſiſtit in diminutōe penarum que ſecundum rigorē legis infligi poſſunt ab eo in quo auctoritas legis poſita eſt ſʒ crudelitas reperitur in priuatis ꝑſonis et pro his rebus factꝭ quibus nulla pena debita eſt igitur. Ad primã reſpōdeo ꝙ crudelitas et iiuria eſt et vltio vt iniuria eſt contraria᷑ iuſticie vt vltio contraria᷑ clem̄tie. Alit᷑ rñdet Tho. ꝙ ſic̄ dimiūtio penarum que ſecuudum rationem eſt ꝑtinʒ ad epikeiam ſed ipſa dulcedo affectus ex qua hō iclinatur ad hoc pertinet ad clementiaʒ ita etiã ſuper exceſſus penarum quãtum ad hoc ꝙ exterius agitur pertinet ad iniuſticiam ſed auſteritas animi per quam aliquis fit ꝓmptꝰ ad penas agendas pertinʒ ad crudelitatem. Contra hanc ſolutionem ſic arguitur quia per dulcedinem et auſteritatem intelligit habitus ipſos clementie et crudelitatis aut aliquas diſpoſitiones naturales ad actus ſi ſecūdum nihil ad propoſitum quia hic agimus de ipſis habitibus Si primum tunc arguitur ſic omnis habitus et actus ſuus proprius ad eandem virtuteʒ pertinēt ſed iſta habitualis dulcedo nō pertinʒ ad iuſticiam nec habitualis auſteritas ad iniuſticiam ergo habent aliquos actus qui nec ad iuſticiam nec ad iniuſticiam pertinēt. Ideo dico ꝙ clementie reſpondet aliquis actus qui nō pertinet ad iuſticiam et crudelitati correſpondet aliquis aliquis actus qui non ꝑtinet ad iniuſticiam formaliter quia non habet legeʒ pro obiecto puta actus ille quo quis offenſus vl᷑ cauſam aliam habens vult tantum punire actꝰ autem iniuſticie in eo eſſet ſi vellet tantum punire eſto ꝙ ex lege non debeat tantum puniri ṗmus eſt formaliter actus crudelitatis Secundus eſt formaliter actus iniuſticie actum crudelitatis equiualenter continens actus autem exterior idem eſt reſpectu vtriuſqꝫ actus interioris neqꝫ eſt inconueniens eundē actum exteriorem ad diuerſas virtutes pertinere. Ad ſecundam nego antecedens clemētia enim conſiſtit in diminutione penarum que poſſunt ſecundum rationē exigi miſericordia aut conſiſtit ꝓprie in ſubleuatiōe aliene miſerie que eſt dignus que aliquando fit ꝑ collationem beneficiorum que ſibi neceſſaria ſunt ad ſubleuandaʒ miſeriam nec conſiſtit miſicordie in omni collatione beneficiorum miſericordiã diſtinguat Ari. a gracia ſed de his poſterius et ad ꝓbationē dico ꝙ qui crudelis eſt nō miſebitur nō q̄a crudelitas ſit in miſericordia ſed quia crudelitas mediante actu ſuo elicito inclĩat ad nõ miſerendũ quia õnis habitus inclinans ad imoderatas penas irrogãdum inclinat ad non miſerendũ. Ad terciam concedo maioreꝫ et minorem quando ſubſtractiones ille beneficiorꝫ ſunt pene legis tunc eni plus ſubſtrahere q̃ lex iubeat crudelitatis eſt et maxie qñ ſubſtractiones ille notabile nocumentum habẽt ad vitaꝫ vt ſubſtractio ciuitatis aut lib̃tatꝭ Et ad ꝓbationem reſpondet᷑ vt prius ꝙ qui crudelis eſt ꝓpinquos abicit per hoc ꝙ crudelitas inclĩat ad inmiſericordiam vt dictum eſt quia crudeles raro ſuntbenefici et ſi benefaciant ad hoc non ex pietate ſed ex aliq̃ vtilitate ſua moue᷑. Ad quartam reſpondeo per diſtinctionem ſuprapoſitam. Contra quartam concluſionẽ arguitur ſic omnisclemeutia eſt animi leuitas vel dulcedo per quam aliquis eſt diminutiuꝰ penarũ ſed feritas non importat auſteritatem animi contrariam ſed crudelitas g̊ nulla feritas opponi᷑ clementie. Secundo omnis clemens in puniendo reſpicit ad culpam ſed ferus in puniendo non reſpicit ad culpam igi᷑ nulla feritas eſt oppoſita clementie maior eſt nota. Tercio oĩs clementia eſt virtus humana ſed feritas nõ eſt vicium humanũ g̊ feritas non opponitur clemẽtie ꝯña iſta tenet quia virtuti humane tantum opponi᷑ vitium humanũ et vitium inhumanũ opponitur heroice virtuti. Ad primã concedo maiorem et nego minorẽ illa eniꝫ feritas q̃ quis punit inhũane ea que ſunt puniẽda eſt auſteritas animi p̄dicte leuitati contraria et cum dicis ꝙ crudelitas eam importat dico ꝙ huiuſmodi auſteritas contraria tali leuitati eſt duplex vna qua quis inclinatur imoderate punire humane tamẽ Alia qua inclinatur imoderate punire ⁊ inhumane prima importatur per crudelitateꝫ ſecunda per feritateꝫ non quãlibet tamẽ quia aliqua eſt feritas qua etiã nõ modo nõ punienda ſed etiam ipſa virtutũ opera inhumane puniuntur ſecundum illud Quintilia. in milite mariano et licet reo impunita ſit virtus ſua etc̃. Ad ſecundã concedo maioreꝫ et nego minorem vniũſalit᷑ intellectam aliquis eni ferus in puniendo reſpicit ad culpam vt dictuꝫ eſt ſꝫ lites hũani mõi in puniẽdo culpã excedit ſi aũt accipia᷑ ꝑticularit᷑ vt iacꝫ ꝯña non valet.

Ad t̃ciã dico ꝙ in clemẽtia ſicut iu cet̃is v̓tutibꝰ ſũt tres gradꝰ eſt eniꝫ aliq̃ clemẽtia ſm̃ g̃dum ꝯtinẽtie et aliqua ſm̃ g̃dum teꝑantie ⁊ aliqua ſecũd̄ g̃dum heroicum nã aliq̃s circa diminutõem penarum debitarũ poteſt vno modo ſe habere qualit᷑ raro et pauci ſe habere poſſũt ita ꝙ talis actus parcendi excedit cõem facultatẽ hoĩnũ ſicut poſſꝫ cõtigere in multis caſibꝰ puta clemẽtia regis in eũ quẽ in nũeris beneficiis affecit qui tamẽ die ⁊ nocte laborabat ad necẽ vel interituꝫ regis nulla penitꝰ vtilitate ꝓpoſita in ꝑcendo imo potiꝰ cum ꝑiculo alicuiꝰ nocumẽti aliqñ v̓o ſe habꝫ in ꝑcendo q̃liter plurimi ſe habere poſſũt et tunc vel habꝫ paſſiões retrahẽtes notabilit᷑ ab oꝑe clemẽtie ⁊ ſic dicitur clemẽtia ſcd̃m ꝯtinẽtiaꝫ aut iã vincit oẽs paſſiones ita ꝙ cum eſt venia dãda nulle iam paſſi notabilit᷑ inſurgũt et tunc dici᷑ clemẽtia ſecũd̄ teꝑantiã g̃dum duo g̃dꝰ pꝰteriores dicun᷑ clemẽtia hũana pꝰ dici᷑ heroica cui in g̃dibꝰ malicie r̃ſpondꝫ feritas q̃ eſt beſtialitas q̃dã ꝗcquid ſit tamen ꝯña nõ valꝫ Et ad ꝓbatõeꝫ nego aſſũptũ viciũ eniꝫ cont̃ naturã quod ad beſtialitatẽ ꝑtiꝫ nõ ſolũ repug̃t caſtitati heroice ſed etiã caſtitati humane et luxuria ſecũdũ itemperantiã nõ ſolum opponi᷑ caſtitati ſecundũ tẽꝑãtiã ſed etiaꝫ ſcd̃m ꝯtinẽtiã ipoſſibile eſt eni aliquẽ eſſe intẽꝑatũ in luxuria et caſtũ ſcd̃m ꝯtinẽtiã g̃dum. Cont̃ illđ quod in eadẽ concluſiõe dictũ eſt ꝙ non q̃libꝫ feritas clemẽtie opponi᷑ argui᷑ ſic crudelitas et feritas ſiue ſeuicia idẽ ſũt ſed õnis crudelitas clemẽtie opponi᷑ g̊ et q̃libꝫ feritas clemẽtie opponi᷑ maior patꝫ quia vni v̓tuti tm̃ vnũ viciũ ex vna ꝑte opponi᷑ ſed ſeuicia et crudelitas et feritas oppoĩ᷑ clem̃tie g̊ iſta ſũt vnũ et idẽ viciũ Scd̃o õnis habitꝰ excludens remiſſionẽ penarũ in iudiciis eſt crudelitas ſꝫ ſeuicia excludit remiſſõeꝫ penarũ i iudiciis igi᷑ minor ꝑꝫ quia ſecũduꝫ Iſido. ſeuerꝰ dici᷑ quaſi ſeuus et verus quia ſine pietate tenet iuſticiaꝫ

Tercio idem vicium ad defectũ pertinẽs opponi᷑ crudelitati et feritati ergo crudelitas ⁊ feritas ſunt idẽ vitiũ añcedẽs patꝫ quia vtriqꝫ opponi᷑ remiſſio ſiue diſſolutio dicit eniꝫ Grego. xxxi. morali. ſit amor ſed nõ emolliẽs ſit rigor ſed ñ exaſperãs ſit zelus ſed uon imoderate ſeuiens ſit pietas ſed non pluſq̃ expedit parcens

Ad primaꝫ nego maiorẽ Et ad ꝓbationem dico ꝙ vni virtuti tantũ opponi᷑ ex vna ꝑte vnũ vitium ſecundũ genꝰ ſub illo tamẽ genẽ multa vitia ſpecie diſticta opponi poſſũt Hec eniꝫ oĩa vitia crudelitas feritas ſeuicia cõtinẽ᷑ ſub hoc cõmuni genere iracũdia. Ad ſecũdaꝫ nego maiorẽ tunc eniꝫ ſeueritas eſſet crudelitas nec

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

eſtverũ ꝙ õnevitiũ excludens ĩcĩſit crudelitas ſed oportet addere mõ hũano punitiuũ feritas aũt nõ puĩt mõ hũano et idẽ dico de ſeuicia accepta ꝑ feritate ſi aũt accipiaꝛ diſtincte a feritate tũcvel nõ eſt punitĩa offendẽtis vel mõ ĩhũano punit et ad ꝓbatõeʒ ex iſido.ſuptã dico ꝙ ſeuerꝰ ñ ẽ ſeuꝰ ſimpliciꝛ nec ſeqturvt dicit Tho.ẽ ſeuus circaveritatẽ gº eſt ſeuus Alii dicũt ꝙ ſeuerus dicitur quaſiveritate ſequax in punitionibꝰ que ſm legẽ faciendi ſunt. Ad terciã rſpõdet beatꝰ Tho. ꝙ remiſſio punitõis directe opponiꝛ crudelitati et nõ ſeuicie quia remiſſio in puniẽdo nõ eſtvitiũ niſi inq̃tũ ꝑmittiꝛ ordo iuſticie Iſta ſolutio nõ ſufficit quia vel cuilibʒ vicio ſecũdũ ſpẽʒ in exceſſu correſpõdʒ aliq̃d vitiũ ſm ſpẽm in defectu et diſtinctũ diſticta vl ñ ſi ſic tũc cũ ſeuicie ſiue feritati que eſtvitiũ ĩ exceſſu nõ opponiꝛ remiſſio in puiendo quero q̃d eſt illudvitiũ in defectu quod ſibi opponiꝛ hoc eni potiſſime q̃rere videꝛ argumẽtũ ſi nõ tũc hº apte fueratdicẽdũ et nõ ꝑtmittendũ Ideo ꝓ ſolutiõe dico ꝙ nl̃lũ ẽviciũ ĩ defectu adequate oppoſitũ feritati in feritate eni ſũt duo ſcʒ plus punire et puire mõ inhũano ratõe ꝑmi ꝯuẽit cuʒ crudelitate et ſibi opponiꝛindebita remiſſio ſʒ rõe ſecũdi nihilvideꝛ ſibi oppõi cũ nl̃la r̃miſſio videatur fieri mõ inhũano Et ſi dicas ꝙ illa relmiſſio ad quã ſeq̃retnr ꝓbabiliꝛ deſtructio poicie et regni mors totiꝰmilicie ſeruitꝰciuiũ ⁊c̃ eſſʒ remiſſio beſtialis oppoſita feritati ad hº dicereꝛ ꝙ dabilis eſſetvnã ſpeties feritatis q̃ nullũviciũ in defectu ſibi adeq̃te oppoſitũ haberet puta feritas illa qua quis ſine cauſa ſed tm̃ ex delectatõe quã habʒ in ſuppliciis hominũ punir̃t niſi dicereꝛ ꝙ ſibi opponereꝛ r̃miſſio q̃ qs ſñ cauſa ſed tm̃ ex odio ſuppliciorũ hominũveniã daret delinquẽti in re grauiſſima et cuiꝰpuĩtio ad ſalutẽ ciuiũregnivel policie neceſſariavidẽtnr tunc eni remiſſio eſſʒ beſtialis ad auctoritateʒ Grego.reſpondeꝛ ꝙ eſt ꝓ ſolutõe data et quicq̃d ſit nihil facit penitꝰcont̃ dicta Secũduʒ iſta gº dicoꝙ crudelitati et feritati alia et alia r̃miſſio reſpondet crudelitati remiſſio humana reſpondet feritati inhũana. Cont̃ ſextã concluſiõeʒ argr̃ prio auctoritate Sene.li.v.declemẽtiavbi de clemẽtia loquẽs ait huic imperiti ꝯriã putãt ſeueritatẽ ſed nl̃lav̓tus v̓tuti ꝯria ẽ

Secũdo argr̃ ratõe eiuſdẽ Senece nulla v̓tus vituti cõtraria eſt ſed clemẽtia eſtvirtꝰ ⁊ ſimiliter ſeueritas gº clemẽtie non ꝯtrariaꝛ ſeueritas maior ꝓbatur quia ſecunduʒ Ariſto.in ſecũdo piarme.malũ bñ cõtrariaꝛ malo ſed bonũ nũq̃ ꝯriatũr bono gº necvirtꝰv̓tuti ꝯria eſt. Tercio ꝯria poſita ſũt ſub eodẽ gñe ſed clemẽtia et ſeueritas nõ ꝑtinẽt ad idẽ geuꝰ cũ clemẽtia ꝑtineat ad mãſuetudinẽ et ſeueritas ad iuſticiã gº non ꝯrianꝛ. Ad primã reſpõdeo ꝙ ſeueritas accipiꝛ t̓pliciꝛvnomõ ꝓ habitu puĩtiuo offẽſe q̃tum ſecũdum rectã rationẽ debet puniri et teneꝛ etiã eũ puire ille cui auctoritas legis ꝯmiſſa eſt et huic nulla clemẽtia oppoſita eſt imo ſi remittaꝛ aliq̃d de punitõeviciose et nõ clemẽt fiet Secũdomõ accipiꝛ ꝓ habitu punitio offẽſe q̃tum poteſt puniri ſcðm rectã ratõem et hec ſeueritas quia nõ habʒ legem ꝓ obiecto neq; medietatẽ dãpni et lucri nõ videꝛ ꝑtinere ad iuſticiã ſʒ ad mãſuetudinẽ Terciomõ accipiꝛ ſeueritas ꝓ habitu dãpni et lucri adeq̃tiuo ſcðʒ rigorẽ legis poſtq̃ ſcilicʒ q̃tum ex legali inſtitutiõe nec apud offendẽteʒlucrũ nec apud offenſũ dãpnũ remaneat ita ꝙ offendes tãtũ accipiat per punitiõem de dãpno q̃tun accepat pet offenſaʒ delucro et offenſus tantum accipit per punitionem oſſendentis de lucro quantum acceperat per offenſam de dampno. Prima ſeueritas nllam habet clementiam oppoſitam ſicnt dictum eſt. Secunda clemẽtta hʒ oppoſitãquia licʒ iſte offendens ſecundum rectam rationem poſſit tantumvel tantum puniri tamen etiã ꝑt ſecuudam rectam rationem minus puniri. Tercia ſeueritas habet clementiam ſibi oppoſitaʒ ſed illa clementia videtur pertinere ad iuſticiam non tanquã actus adequatiuus dampni et lucri nec tanq̃ actus emendatiuus legis in caſu particulari ſicut epikeia ſed tanq̃ actus condonatiuus pene legis vbi recta ratio dictatvel meliuseſſe vel eque bonum condonare eam in toto vel in parte q̃ non condonare. Dico preterea ꝙ aliqua dicuntur contraria dupliciꝛvno modo contrarietate forme quia ſcilicet ſunt forme eiuſdem generis ſe mutuo ab eodem ſuſceptibili expellẽtes cuiviciſſĩ ineẽ poſſũt alioº cõtrarietate mor̄ q̃ ſit aũt cout̃rietas mor̄ declarat Ar̄.ii.thopi.cũ ſcʒvnũ eorũ ẽ ſpnenð ⁊ mali mor̄ et altũ eligẽð ⁊ boni moris aut ſi vtrũq; ẽ mor̄ ſpnẽdivnũ ẽ ſpnẽdũ ꝓpter ſuphabũdãtiã et altũ ſpnẽð ꝓpt̓ defectũ Dico gº ꝙ clementia ⁊ ſeueritas nõ ꝯrianꝛ ꝯrietate mor̄ ſʒ ꝯriãꝛ ꝯrietate forẽ. Ad ſcðaʒ ſilr̃ rñdeo et ad ꝓbatõnem Ar̄.dico ꝙ loqꝛ de ꝯrietate moris et nõ de ꝯrietate forẽ Ad t̓ciam dico ꝙ ſeueritas aliqua pertinet ad manſuetudinem et ſibi opponitur clementia ad manſuetudineʒ pertinẽs illa ſcilicʒ qua quis vult minus punire q̃ fieri poterit ſecundum rectam rationem aliqua etiam ſeueritas pertinet ad iuſticiam et ei opponitur clementia ad iuſticiam mō ſup̄ dicto ꝑtinens.

De odio

c Oonſequenter agendum de odio. Et primo queritur de diſtinctione odii et ire.

Vtrum odium ſit ab ira diſtinctū

Arguitur ꝙ nō qa odium eſt appetitus vindcē propter ꝑuipenſionem gͦ non dicitur ab ira.

In oppoſitum eſt Ariſtoteles ſecundo rethorice

Notādū eſt ꝙ ſecundū Ariſ. ira eſt appetitꝰ cū triſticia ꝑuitionis apparētꝭ ꝓpꝫ apparentem ꝑuipēſionem eoꝝ que in ipſum vel in ipſius aliqua Ex qua diffinitione patet ꝙ de rōne ire ſūt iſta ꝑuipenſio apparens in eum qui iraſcit̄ aut in aliquem ſuorum. Secundū triſticia de huiuſmodi ꝑuipenſione. Tercium appetitꝰ punitionis apparentꝭ. Ex quo infert Ariſ. ꝙ ira eſt circa aliquem particularem ita ꝙ volitio q̄ eſt actus ire habet pro obiecto aliquem ꝑticularē. Patet quia omnis qui iraſcit̄ iraſcit̄ contra ꝑuipendentē, et eſtimat ſe ꝑuipēſum eſſe. Secundo infert ꝙ ad omnem iram ſequitur delectatio Patet qa omnis ſperans aſſeq quod appetit delectatur ſed omnis qui iraſcitur ſperat aſſequi vindictam quam appetit qa vt dicit Ariſtoteles nullus appetit ea que apparēt ſibi et ideo propter hanc delectationem benedictum eſt de ira ꝙ multo dulcior melle ſtillante in pectoribus virorum creſcit. Sequitur tercio ꝙ omnis q iraſcitur paſſus eſt ſecundū veritatem vel ſecundum eſtimationem in ſe vel in ſuis paſſione ſibi nota et apparenti. Sequitur quarto ꝙ ira eſt ſanabilis quia facta vindicta quam appetit iratus quieſcit ira. Sequitur quinto ꝙ qui iraſcitur appetit contriſtare eum cōtra quē iraſcitur ſenſibiliter ſentiri enim vt dicit Ariſtoteles vult iratus. Sequitur ſexto ꝙ iratus magis appetit eum contra quem iraſcit̄ pati quā non eſſe ita ꝙ non optat ipſum nō eſſe nihil patiendo. Patet quia vt dictum eſt appetit contriſtare. In hiis autem omnibus differt ira ab odio. Conueniunt enim ira et odium in hoc ꝙ vterqꝫ vult male eſſe et cui iraſcitur vel quē odit Sed differunt primo quia odium aliquando ſit ſine ꝑuipenſione apparēti vt ſepe odimꝰ furem aut adulterum q naturā nobis iniuriā intulit.

Secundo quia omnis ira eſt cum triſticia odiū autem non ſemꝑ cū triſticiā vt qui odit furē non triſtatur cū nihil ab eo ablatum eſt et hͦ habet Ariſ. cum dicit iratus qdem igit̄ triſtat̄ odiens autem non. Tercio qa omnis ira eſt cum appetito punitionis appentis odiū autem non qa qui iraſcitur appetit contriſtare et ſentiri odiens autē non ſed magis nocere neqꝫ curat ſi nocumentum qͦd infert ſentiatur ſiue non. Et inde eſt ꝙ odiens nocet ſecundum ea que maxime mala ſunt que ſunt minime ſenſibilia.

Quarto omnis ira eſt circa aliquē ꝑticularem puta calliā vel ſocratem odiū autem aliquādo eſt circa ꝑtiiularē aliqn̄ circa genera. furē eniꝫ odit vnuſqſqꝫ et calumpniatorem vbi intellige ꝙ odium non dicitur eſſe ab Ariſtotele circ̄ genera realia .i. circa res q̄ nō ſunt ſigna pluribus rebus ſpē differentibus cōmunes qa nulle ſunt tales ſed dicitur eſſe circa genera quia eſt circa multa ſecuudum aliquem conceptum genericū vel ſpecificū eis coēm. Et ſi dicas ponatur caſꝰ ꝙ aliquis occulte ꝑuipendit alterum puta vel deſpiciendo vel conuiciando vel alio modo et referatur paruipenſo ꝙ paruipenſus eſt non notificando tamen ſibi perſonam paruipendentis tunc iſte triſtatur de paruipenſione et iraſcitur et non contra aliquē ꝑticularē quia neſcit quis fuit ꝑuipendens igitur ira non ſemꝑ eſt circa ſingularia Secundo volo ꝙ multi paruipendant aliquem quos ignorat tamen tunc conſtat ꝙ talis iraſcitur multis ſecundū cōceptū cōem ꝑuipenſorꝫ cognitꝭ et appetit vindicari de eis.

Ad iſtas rationes reſpondeo ꝙ in caſu primi argumēti ira eſt circa aliq̄d ſingulare ſcilicet circa eum qui ꝑuipendit licet ignotum ſit irato circ̄ ꝙ ſingulare eſt ira ſua. In caſu etiam ſecundi argumenti ira eſt circa aliquod ſingulare ſcilicet circa offendentes quia multi illi offendentes faciunt vnum offendentem licet ignotum ſit ſibi qui ſunt illi multi qui faciunt vnnm offendentem et hoc intelligo quando illi multi ad vnam totalem offenſionem concurrūt quia ſi ad diuerſas offenſiones nullam vnam facientes concurrerent tunc eſſet caſus primi argumenti multiplicatus et eſſent multe ire quarum vna eſſet contra offēdentem eum in hac re et alia contra offendētē in illa re et ſic de aliis.

Non ſic autem eſt in odio quia nec multi fures qui odiuntur vno odio faciunt ſemper vnum furem nec odium ſemper eſt circ̄ aliquod detrimentum notum vel ignotum.

Dico preterea ꝙ ira ſemper habet rem aliquā ſing ularem diſtinctam et cognitam pro obiecto ſcilicet ipſum iratum qui eſt obiectum parnipenſionis non ſic autem odium Et ideo ſi veli male eē puipēſoribꝰ hoc eſt per odiū ſi autē veli male eſſe paruipenſoribus meis hoc eſt per irā

In quo tamen ad huc vna eſt differentia

Paruipenſores enim noſtros ſi ignoremus nos eſſe puipenſos odimꝰ ſicut fures odimꝰ licʒ neſciamus a nobis qcq̄ ſuſtuliſſe ſʒ nūq̄ iraſcimur puipenſoribus nr̄is niſi ſciamꝰ uel eſtimemus nos eſſe puipēſos. Quīto differūt quia ad omnem iram ſeqꝉ delectatio ꝓpt̄ ſpecie ulciſcendi ſʒ non ad omne odiū delectatio ſeqtur ut patet de eo qui furē in cōmuni odit nec aliquod genus pene determinate appetit. Sexto qa oīs ira ſeqꝉ puipēſionē irati in ſe vel in ſuis ſʒ nō ōne odiū ſeqtur puipenſionē vel nocumentum odiētꝭ in ſe vel in ſuis nā multi odiūt fures et ſtup̄tores q nec a furibꝰ nec a ſtup̄toribus in ſe vel ī ſuis qcq̄ paſſi ſūt Et hāc differētiā ponit Ar̄ſ. ſcđo retho. ſub his v̓bis ira qdem igitur ē ex ipſis puipenſionibꝰ ſupplitiis vł nocumentis q̄ ad ſe ipſū īimicicia aūt ⁊ (ꝓ etiam) eſt ſine his. Ex quo īnuit Ar̄ſ. ꝙ etiā aliqñ īimicicia ſiue odiū ex hmōi puipēſioibꝰ cāꝉ de quo poſtea patebit et ſeqtur ſi eni putemꝰ eē tale puta vł furē vel ſtup̄torē etiā ſi nihil nobis nocuerit nec alicui noſtrū odimus ipm̄. Septimo differunt qa ira eſt ſanabilis vt dcm̄ eſt odium autē īſanabile ħ eſt qa iraſciꝉ illata vīdicta poteſt māſueſcē ſʒ q odit nō niſi cū difficultate p̄t amare qa nō appetit vindictā nec ꝯtriſtationeʒ eius quē odit ſʒ nocumētū et nō eſſe ipſiꝰ nō accipit tamen īſanabile ꝓ eo ꝙ nulloͦ ſanari poteſt qa tunc peccans mortalit̄ ꝑ odiū eſſʒ ī ſtatu obſtiationis ſʒ ꝓ eo qꝺ cum difficultate ſanari poteſt. Octauo qa ꝑ irā appetitur cōtriſtatio ſenſibilis eius in quē iraſcimur ꝑ odiū aūt non ſʒ magis appetitur nocumentū verū ipſius. Pro cuius declaratione do duas penas quaruʒ vna eſt cōtriſtatiua ſed nō vere nociua Alia eſt vere nociua ſed non contriſtatiua tunc ꝑ iram appetetur p̄ma a ⁊ non ſecūda ꝑ odium vero appetetur ſecūda et non p̄ma et ita dato ꝙ aliqua pena ſimul ſit nociua ⁊ cōtriſtatiua tunc appetitur ꝑ iram vt ꝯtriſtatiua ꝑ odiū autem vt nociua ⁊ hoc eſt ꝙ vult dicere Ariſtoteles cum ait Et hoc quidem contriſtare appetit hoc autem nocere magis. Nono quia iratus poteſt interuentionibus exhortationibns et ſupplicationibus amicorum aut etiam ſubmiſſione offendntis et petitione venie ſuaderi vt miſeatur odiens autem per nihil poteſt dimoueri quod ītelligi niſi cum difficultate. Quod intelligi poteſt dupliciter. Vno modo ꝙ per hec omnia poteſt ira deponi et in hoc ſenſu licet verum ſit tamen non videtur ſic intelligi quia tunc hec differentia non differret a ſexta Hoc enim non eſt niſi ſanare iram. Secundo modo poteſt intelligi ꝙ etiam iratus manente ira et appetitu vindicte poteſt ita ſuaderi vt miſereatur ita ꝙ q̄uis appetat vindictam in hunc tamen nunc miſeretur et ſuccurrit et vindictam differt non ſic autem de odiente qui vere nocē appetit hanc autē differentiam ponit Ariſtoteles ſub his verbis Et hic quidem multa ſi fiant opportuna ſcilicet ad miſerationem miſerebitur hic autem pro nīlo. Decimo differunt quia itatus vult eū cui iraſcitur contrapati. odiens autem vult eū quē odit non eſſe ita ꝙ ſi darentur due pene vna ꝑ quam quis contra patētur et non deſinent eſſe altera per quam deſineret eſſe ſed non cōpatēt tunc per iram appetētur potius prima q̄ ſecunda et per odium ſecunda potius quam prima. Si autem eadem pena eſſet per quam quis cōtrapateretur et eſſe deſineret: tunc per iram appeteretur ſecundum ꝙ eſt contra paſſio per odium autem ſecundum ꝙ eſt deſiderio et corruptio oditi. Notandum ſecundo ꝙ ſecundum Ariſtotelem vbi ſupra ira ex paruipenſione apparenti cauſatur Sunt autem tres ſpecies puipenſionis / deſpectus / epireaſmus / et cōtumeliatio. Deſpectus eſt cum alterum nullo dignū eſtimamus Hoc autem eſt paruipendere quia putare alterum nullo dignum paruipenſio eſt

Epireaſmꝰ eſt cum repugnamus et impedimentum afferimus voluntati alterius non vt aliquid boni ſibi inſit ſed vt bonum illud non īſit illi contra quem epireſiʒat qui enim hoc modo repugnat neq̄ eſtimat alterum ſibi nocere poſſe quia tunc timeret eum neq̄ prodeſſe poſſe qa tunc cnraret vt ei amicus fieret et ita paruipendit. Contumeliatio eſt cum nocemus alteri et eum triſtamus in his in quibus eſt confuſio pacienti hoc eſt in quibus pati eſt cauſa confuſionis et ignominie non vt inde aliquid fiat cōtumelianti ſed vt delectetur hoc eſt propter delectationē quā accipit in nocēdo et contriſtādo ī talibꝰ delectaꝉ aūt ꝯtūeliātes ī ꝯtūeliatōe qa putant ꝙ in contūeliādo magis excellant propter ꝙ iuuenes et diuites vt dicit cōtūelioſi ſūt quia putant ſe excellere inferendo contumeliā vnde dehonoratio ad cōtumeliam ꝑtinet et ió q dehonorat ꝑuipendit. Crescit autem ꝓpt̄ huiusmodi causas ira ex q̄litate ꝑsonaꝝ cū scilicʒ ꝑsona ꝑuipēsa ē maior et ꝑuipēdēs minor aut secundū genꝰ aut secundū potentiam aut secundū v́tutem et generaliter in omni eo in quo mł'tum excedūt diuites enī estimāt se magnipendi debere a pauperibus. et orator a n̄ potēte loqui ⁊ ꝑncipās a subdito et dignꝰ ꝑncipari ab eo q dignus est subiici Crescit etiā cū ꝑsona ꝑuipēsa estimat ꝑsonā ꝑuipēdētē teneri ad beniuolētiā ⁊ bn̄ficētiā ad eam vt si benefecit ꝑuipēdēti aut ꝑ se/aut ꝑ amicos suos/aut si nūc bn̄faciat ei/aut velit/aut aliq̄n voluerit bn̄facē. Notādū ꝑt̄ea ꝙ odium cāt̄ ex ira epireasmo et, crimiatōne factiua aūt (inq̄t Ar̄.) imicicie ira epireasmus et crimīatio ꝑ irā fit odiū cū ira reddit̄ iuet̄atior ẜm illđ qđ odiū ē ira inuet̄ata nā ex volitōe q̄ volo hūc ꝯtristare orit̄ volitio q̄ volo hūc nō eē et ex volitione q̄ volo huic male eē vt vlciscar de eo nascit̄ volitio q̄ volo siplr̄ huic male eēlta enī ꝑ ḡdꝰ cōscēdit hoīʒ malitia. Ex epireasmo etiā causatur odiū ꝙ contigit duplr̄.

Vnoº qa coiter odimꝰ eos quos estimamus epireasiʒare. i. nocē aliis nocumēti ḡra ꝯsuetos

Secūdo potest itelligi ꝙ odiū cāt̄ ex epireasmo qa illos coiter odimus quos estimamꝰ paratos ad epireasiʒādū aduersus nos et hoc est verū ivtroꝙ sēsu. Tercio nascit̄ odiū ex crimiatione qa cū estimamꝰ aliquē criminosū eē et viciis ac scelerībꝰ deditum et infectū eū odimꝰ est autē criminatio oratio q̄ aliū rep̄hēsibilem et viciosū ostendimꝰ ex his enim oībꝰ coīt̄ oritur odiū. Prima ꝯclō odiū siue odire ē velle alicui q̄ putat mala et ꝓ posse actiuū esse horꝝ non vt aliq̄d nobis insit sʒ vt male sit illi Qđ hec diffinitio sit bona ptʒ nam amare et odire ꝯ̄riātur sed ẜm Ar̄. secūdo rethorice amare ē velle alicui q̄ putat bona illius ḡra et non sui et ꝓ posse actiuū esse horꝝ ḡͦ odire est velle alicui ⁊c̄. Dicitur aūt velle alicui q̄ putat illi mala sub quo includitur nolle alicui q̄ putat illi bona ad differentiam amicicie ꝑ quam volumus amicis q̄ putamus illis bona ad differentiā etiā ire per quam volumus alicui que mala sūt non secundū ꝙ mala estimantur sed secundū ꝙ contristatiua ꝑ odium volumus eis ea secundū ꝙ mala sunt et nociua Exemplum huius est sint duo iuuenes dediti ludo in vnum odium in alterū irā habeas volens ludum vni illi scilicet queʒ odis quia secundum rei veritatem est ei malus ⁊ nociuus alteri vero volēs cessationem a ludo quiā est contristatiā eius Dicitur et pro posse actiuū esse horum quia odium et amicitia important voluntatem que pro posse operatiua est eorum que sunt volita Dicitur non vt aliquid nobis et cetera ad differentiam ire inuidie et ʒeli q̄bus volumus alicui mala aut nolimus bona vt aliquid nobis insit. Ira quidem vt insit nobis delectatio ex vindicta et vltione. Inuidia vt sit nobis gloria ex depressione alterius. Zelus vt nobis insit bonum illud quod alteri nolumus aut vt reddatur impotentior ad consequendnm bonum quod ipsi cupimus. Secunda conclusio odium distinguitur ab ira. Patet conclusio ex dictis. Ad rōnē an̄ oppositū negat̄ antecedēs.

De odio dei

q Veritur secundo. Vtrum odium dei sit grauissimum peccatorum? Arguitur ꝙ non quia odium dei non est possibile igitur odium dei non est grauissimū peccatorum. In oppositum arguitur dilectō dei est optima virtus ergo odium dei est grauissimum vicium. Prima conclusio deus apprehensus vt vltor peccatorum et penarū afflictor potest a viatore odio haberi. Probatur ōne app̄hensum a viatore sub condicione displicibili et nolita potest a viatore odio haberi sed deus apprehensus vt vltor malorum est apprehensꝰ sub condicione displicibili et nolita ergo potest odio haberi. Maior patet quia voluntas viatoris ex libertate sua potest nolle et odire omne apparens sibi malum et displicibile ergo quicquid apprehēditur a rōne vt displicibile potest esse a volūtate nolitū ⁊ odiū. Secūdo quecūꝙ possunt apprehendi sub equalibus cōdicionibꝰ odibilibꝰ si vnū odiri p̄t a viatore ⁊ aliđ sʒ deꝰ et creatura pn̄t app̄hēdi sub eq̄libus cōditionibꝰ odibilibus puta sub cōdicionibꝰ irascentis furētis et ꝑsequētis sicut creatura immo sub cōdicionibus que multis viatoribus possunt apparere magis odibiles q̄ creatura put̄ sub ratione punientis eternaliter pro actu temporali igit̄.

Tercio deliberata execratio et detestatio diuini nominis est odium dei sed oīs delibata detestatio dīni noīs est possibilꝛ viatori ḡͦ odiū dei ē viatori possiblꝛ. Quarto possiblꝛ ē ꝙ viator odio hēat ōnē affligētē eum pro peccato et ꝙ cognoscat certitudiālit qđ deꝰ affligit eū ꝓ pctō ḡͦ possiblꝛ ē ꝙ viator odiat deū ꝯ̄ña tenʒ qa ex

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

odio cuiuſlibʒ affligẽtis me pro peccato ⁊ ꝯgnitione certa ꝙ iſte affligit me ꝑ peccato cāt̄ neceſſario in volũtate viatorꝝ act⁹ odiẽdi deũ. Maior ptʒ quia poſſibile eſt ꝙ viator velit q̃tũ eſt ĩ ſe omnem affligentem eum ꝓ peccato non eſſe

Quinto voluntas viatoris poteſt ſe ꝯformare cuilibʒ dictamini recto vel erroneo maxime vbi conformatio nõ ĩfert difformationẽ (q̃d dico ꝓpt̄ aliquos caſus q̄ poni ſolent de q̄b⁹ alias) ſed rõ erronea dictaẽ poteſt deũ eſſe odiendum a viatore aſſẽſiendo huic ſillogiſmo oĩs affligẽs pena et̃na ꝓ peccato mometãneo ẽ odiẽdus ſed deus affligit pena et̃na ꝓ peccato mometãneo g̊ de⁹ eſt odiend⁹ g̊ cuʒ ꝯformatio in h̊ dictamiẽ nõ inferat difformationẽ ſequitur ꝙ poteſt voluntas viatoris ſe huic dictamĩ cõformare ſed non conformat ſe niſi odiẽdo deũ igit̄. Secũda cõcluſio de⁹ app̄hẽſus a viatore vt auctor eſſẽdi viuendi et intelligendi poteſt odio haberi.

Probat̄ poteſt alicui diſplicẽ ꝙ intelligat ꝙ viuat et ꝙ ſit vt patet de iis q̄ ſe ipſos ĩterimunt g̊ poteſt ei diſplicẽ auctor vite eius conſeq̄ntia iſta videtur manifeſta. Secundo poteſt deus aliquem miſeriis circũdatũ nolẽtẽ viuere ꝓpter miſerias q̄bus circundatus eſt et q̃tũ ĩ ſe eſt nitentem ſe int̄ficẽ manutenere ineſſe ꝯ̄ volũtatẽ eius et h̊ poteſt eſſe tali viatori cognitũ g̊ talis poteſt odire deũ ſecundũ ꝙ eſt auctor vite eius. Cõña tenet q̄a odibilia ſũt omnia q̄ ſunt factia rerꝝ odibiliũ ſicut amabilia ſunt ſcḋʒ Ariſ. que ſũt rerꝝ amabilium effectiua. Tercio bonuʒ fuiſſʒ iude vt dicit Xpriſt⁹ ſi nũq̄ nat⁹ fuiſſʒ non quidem apparẽs bonũ tm̄ ſed etiam verum bonũ q̄a alias nũq̄ Xp̄s aſfuiſſet ſimpliciter illud fuiſſe bonum ei g̊ iudas potuit aliq̄n velle etiã recte volẽdo ꝙ nũq̄ nat⁹ fuiſſʒ vbi gratia cũ viuens erat laq̄o letifero iuexus g̊ potuit ſiue recte ſiue vicioſe odire quẽcũq; auctorẽ ſue naſcẽtie ſiue natiuitatis et ꝑ ꝯn̄s potuit odire deum vt auctorem ſue natiuitatis. Quarto ꝓbatur exẽplo mitridatꝭ qui cum fuiſſet a romanis militibus captus et carceribus dat⁹ niſ⁹ eſt venẽo quod in ſtapulo ſui enſis incluſerat ne ad triũphũ ſeruaret̄ ſe necare quod non potuit propter vſũ freqnentẽ Mitridati et tunc venenũ deteſtatus imperauit ſeruo qui ſecum erat vt enſe euʒ int̄imeret conſtat enim ꝙ talis detinebatur in vita violenter et ſi fuiſſet aliquis vtens ratione contra quem nõ potuiſſet ꝑualere ſicut non poterat cõtra venenũ odio habuiſſʒ eũ g̊ poteſt q̄s odire detinentẽ eum in vita contra voluntatem eius quomodo forte dampnati deum odiunt q̄ cum ſumme triſtentur propt̄ miſerias ſuas auctorem eorum iugi odio execrantur. In prima concluſione Thomam ſequimur dicentem ſecunda ſecunde queſtione.xxiiii.arti.primo. Sunt autẽ q̄dam effectus dei q̄ repugnant ĩordinate volũtati ſicut inflictõ pene et etiam cohibitio peccatorum ꝑ legem diuinam que repugnant voluntati deprauate per peccata et ſecundum conſiderationem talium effectuuʒ ab aliquibus deus odio haberi poteſt. Sed in ſecũda contradicimus ei dicit enim ſic eodem loco parum ante ſed effectus eius aliqui ſunt q̄ nullo modo poſſunt eſſe contrarii voluntati humane quia eſſe viuere et intelligere eſt amabile õnibus qui ſunt quidam effectus dei Vnde ſecũdum ꝙ deus apprehenditur vt auctor horꝝ effectuum non poteſt odio haberi Conſtat enĩ ꝙ hec ratio Thome nihil concludit quia vel Tho. intelligit de volũtate ordinata et tunc nihil concludit quia multa poſſumus velle et nolle q̄ non poſſumus voluntate ordinata vel ĩtelligit de voluntate communiter ordinata aut ĩordinata et tunc conſtat ꝙ eſſe viuere et ĩtelligẽ repugnant volũtati ĩordinate g̊ cũ apprehẽdit̄ ſecũdũ p̄ta voluntati inordinate dampnatorum. Tercia concluſio deus apprehenſus a viatore ſecundum predicata perfectionalia poteſt odio h̄ri a ſic apprehendẽte. Probatur quia deus poteſt ſimul apprehendi ſecundum huiuſmodi predicata perfectionabilia ⁊ ſecundum alia predicata que dicta ſunt puta vt vltor malorum ſed quãdocunq; apprehendit̄ ſecũdũ talia p̄ta poteſt odio h̄ri g̊ cũ app̄hẽdit̄ ſm̄ p̄ta pſcõabilia p̄t odio haberi añs ptʒ q̄a viator poteſt h̄re de deo iſtud p̄tum complexum bonus omnipotẽs iuſtus vltor malorum ſed conſtat ꝙ apprehendendo hec omnia apprehendit aliquid diſplicibile et nolibile ſeu recte ſeu vicioſe igitur. Quarta concluſio poſſibile eſt ꝙ deus apprehenſus ſecundũ ſola p̄dicata pſectionalia odio habeat̄ a creatura Hic autem ꝑ p̄ta perfectionalia intelligo conceptus attributales et generaliter omnia que perfectionem dei important qualia ſũt multa que iam tetigimus in predictis concluſionibus. Probatur omnis viator efficaciter q̃tum in ſe eſt volens ſe eſſe ſummum et potentiſſimum apprehendens deum vt ſummum triſtatur et apprehendit in deo conditionẽ ſibi diſplicibilẽ ⁊ poſſibile ab eo odiri ⁊ poſſibile ẽ aliquẽ viatorem velle ſe eſſe ſummuʒ et potentiſſimum g̃ apprehēdēdo in deo cōditionē oīpotentie vel ſūme iuſticie vel ſumme ſapientie apprehendit cōditionem in eo diſplicibilem et odibilē non quidem ex natura ꝯditionis ſꝫ ex malicia app̄hēſibilitatis. Scd̄o poſſibile eſt creaturā rōnabilē viatricē ſiue humanam ſiue angelicam velle ſe eē ſileꝫ altiſſiō et eadē manēte volūtate cognoſcē deū eſſe oī creatura pfectiorē ſapientiorē et iuſtiorē et ad apphētionē hmōi triſtari et dolere et moueri in odiū illiꝰ quē eſtimat eſſe ita pfectum ꝙ non poſſit pfectionē eiꝰ attigere Quinta cōclō odium dei eſt creature viatrici poſſibile. Probata eſt iſta cōclō ſufficiēt p ꝯclōnes ſuprapoſitas. Et iterum ꝓbaſ primo p illō Pſal. ſuperbia eorum q te oderunt aſcēdit ſemp. Secundo ꝓbatur qa iudei oderūt xp̄m g̃ oderunt deum Conſequentia tenet ab iſeriori ad ſupiꝰ. Tercio reſpectu cuiuſcūꝙ̄ cadere poteſt inuidia reſpectu eius cadere poteſt et odiū ſꝫ viator poteſt iuidē deo cū de facto xp̄o iudei inuiderint ⁊ p iuidiā eū morti t̃diderit igr̄

Quarto ī quocūꝙ̄ ſūt rōnes diligibilitatꝫ ⁊ odibilitatis ⁊ rō diligibilitatꝫ nō neceſſitat ad diligēdū illud poteſt odio hrī ſꝫ in deo ſūt rōnes diligibilitatis ⁊ odibilitatꝫ vt ſup ꝓbatum eſt (etiā vocando odibile qcq̄d poteſt eē obiectū formale odii ſiue recti ſiue vicioſi) et rō diligibilitatis nō neceſſitat ad diligēdū eū aľ deus neceſſario diligeſ a creatura g̃ poteſt deus odiri. Maior patet qa ſi rō diligibilitatis nō nccitat ad diligendū nihil erit neceſſario īpediēs ne p rōneꝫ odibilitatis odio habeaſ. Quinto ꝓbaſ p gloſam ad Ro.xxv. ſup illo v̄bo oderūt me gratis dicētē gratꝫ odit odit q nullū ex comodū querit vel comodū fugit ſicut īpii oderūt xp̄m. Sexto pono ꝙ aliq̄s iudeoꝝ de facto ex ſcriptnris et miraculis cognouerit xp̄m eē deū tūc ſic cognitio hec nō neceſſitat talem ad diligendū deū vt conſtat neꝙ̄ alicit infinite ad diligendū ipꝫ ſꝫ finite tantum tunc volo ꝙ contra illum xp̄s p̄dicauerit ſicut cont̃ alios iudeos cōſtat ꝙ hec p̄dicatio allectiua ē eius ad odium xp̄i aut ergo tantum alicit ad odium q̄tū cognitio p̄dicta ad dilectionē aut magis aut minus ſi eq̄liť aut magis tunc conſtat ꝙ̄ in libertate iſtius erit odire xp̄m cognitum eſſe deum ſi minus et non infinite ſꝫ finite ergo cum huiuſmodi allectiuū ad odium poſſit tātum augeri q̄tū de facto cognitio magis allicit immo etiam plus ſequitur ꝙ cum illa cognitione ſtabit ꝙ iſte odiat xp̄m

Septimo probatur cōcluſio per gloſam ſuper Luc. xxiii. Pater dimitte illis quia neſciūt q̄d faciunt dicentem ꝙ illa petitio nō erat pro eis qui pro inuidia et ſuperbia eum quem filium dei intellexerant negabant et crucifigebant ſꝫ pro illis qui ʒelum dei habentes ſed non ſecundum ſcientiam neſcierunt quid fecerunt. Ex q̄bus verbis apparet ꝙ iudeorum odientium pſequentium et crucifigentium xpriſtum aliqui fuerunt qui ſciuerunt eum eſſe deum et ita illi ſcienter deum odio habuerunt et ex odio crucifixerunt. Octauo quotienſcūꝙ̄ due dilectiones ſic ſe habent ꝙ ſtantibus eiſdem cognitionibus q̄libꝫ poteſt diminuere alteram reddere ieſſicacem et totaliter corrumpere ſi vna poſſit eſſe cauſa odii contrarii alteri aut ſtare cum eo ſtantibus ſemper eiuſdem apprehenſionibus et altera ſed poſitis apprehenſionibus dei ſecundum predicata pfectionalia ⁊ pulcritudis mulieris dilectō dei ſequens apprehenſionem illam eſt diminutiua dilectionis mulieris ⁊ nata eſt reddere eam ineſſicacem et ecōtra etiā et ſtantibus eiſdem apprehenſionibus dilectio dei nata eſt cauſare odiū mulieris aut ſaltem ſtare cum eo ergo econtra etiam ſtantibus eiſdem apprehenſionibns dilectio mulieris nata eſt cauſare odium dei aut ſalteꝫ ſtare poteſt cū eo. Nono dilectio dei et odium dei contrariantur ſed ſecundum Ariſtotelem ſecundō celi et mundi contrariorum ſi vnum eſt poſſibile et alterū igitur cum dilectio dei ſit poſſibilis odium dei erit poſſibile. Sed queſtio eſt vtrum de preciſe cognitum ſecundum rationem excellētie et amabilis qui poſſit odio habere. Ad hoc reſpondent quidam ꝙ ſic propter libertatē voluntatis dicunt enim ꝙ voluntas eſt tam libera ꝙ circa quodcunꝙ̄ volibile poteſt experiri nolitionem et circa q̄cunꝙ̄ nolibile volitionem ſed hunc modum dicendi differo quouſꝙ̄ agatur de libertate voluntatis Ideo pro nūc ſuppoſita communiori opinione (de cuius veritate alibi inueſtigatur) ſcilicet ꝙ voluntas non poteſt aliquid nolle vel odire niſi appareat maluꝫ Dico ꝙ ſi deus apprehenſus eſſet a viatore ſecundum rationem excellentie et amabilis et boni tm̄ et nullam aliā cognitionē neꝙ̄ dei neꝙ̄ creature tunc haberet viator tunc non odiret eum ſed vel diligenter vel actum ſuſpenderet.

Si tamen cum illa apprehenſione haberet cognitionem creature puta ſui et apprehenderet ſe carere illa perfectione et excellentia tuuc dico quod viator ſic apprehendens poſſet odire ipſum et triſtari poſſꝫ ꝙ illa tanta excellentia ineſſet deo et non ſibi ꝗa apprehendendo excellentiam illam ī exn̄tē deo et non ſibi comprehenderet aliꝗd ſibi per male affectā voluntatem diſplicibile ſicut licet excellentia v̓tuꝗ ſit aliquid amabile tn̄ diſplicet tibi ꝙ emulus tuus eam habꝫ et tu non habes et ideo ap̄p̄hendēdo tuum emulum ſub illa excellentia inuides et odis immo ſi tantum habeas diſplicet tibi ꝙ in virtutis excellētia ſit tibi eq̄lis et per h̄ inuides et odis. Sexta concluſio in viatore poteſt eſſe odium finis vltimi ap̄p̄henſi in vl̄i. Probatur et ſuppono ꝙ ratio finis vltimi ſit per quē optime eſt hoim. Tunc arguo ſic cum quacunꝗ apprehenſione ſtat cauſa totalis odii finis vlti cum illa ſtat odiū finis vltī ſed cū huiuſmodi apprehenſione ſtat cauſa totalis odii finis vltimi igitur. Maior eſt certa ꝗa cum quocunꝗ ſtat antecedens cum eodem ſtat conſequens et minor ꝓbatur ꝗa cum apprehenſione iſta finis vltimus eſt per quem optime ē creature rōnali ſtat nolitio efficax laborū et penarum ꝑ quos ad hunc finem deueniendum ē et ſtat etiam huius cognitio nullus ꝑtingit ad hoc ꝙ ſibi optime ſit niſi per varios duros et ḡues labores aut niſi ambulando ꝑ ſemitā auguſtam et laborioſam: ſed iſta nolitio cū cognitione dicta et volūtate ſūt cā totalis et ſufficiēs odii finis vltimi igitur. Secundo ꝗcꝗd eſt incompoſſibile odio vltimi finis et nō eſt ſibi oppoſitum formaliter illud neceſſitat ad aliꝗd tali odio incōpoſſibili ſꝫ apprehenſio vltimi finis in vl̄i nō opponitur formaliter odio vltī finis cū vnum ſit in intellectu et aliud in voluntate nec neceſſitat ad dilectionem vltimi finis ſic apprehenſi oppoſitam tali odio igitur nec talis ap̄p̄henſio ē incōpoſſibil̓ odio vltī finis. Minor p̄tꝫ ꝗcꝗd nccītat̓ ad volēdū aliꝗd nccītat ad volēdū oē illud ſine quo nō poteſt haberi ſcitum eſſe tale ſed ſciens ꝙ vltimus finis eſt quo nobis maxiē bene eſt ⁊ cognoſcens ꝙ ſine duris operibus v̓tutum non poteſt nobis maxime bene eſſe non neceſſitat̓ ad volendum efficacit̓ hmōi dura et laborioſa opa v̓tutum ḡ apprehenſio illa vltimi finis in vl̄i non neceſſitat ad dilectionē ſui.

Septima concluſio odium dei eſt grauiſſimum peccatorum. Probatur actus diligendi deum eſt actus maxime neceſſitatis ad ſalutē ḡ actus odiendi deum eſt act⁹ maxime repugnans ſaluti cōña tenet quia ſi oppoſitnm in oppoſito et ꝓpoſitum in ꝓpoſito Antecedens patet quia in dilectione dei et ꝓximi pendet tota lex et ꝓphē ſed actus diligendi deum eſt magis neceſſarius ad ſalutem q̄ actus diligendi ꝓximuꝫ cum dilectō ꝓximi non ſit vtilis ad ſalutem niſi dilectione dei poſita igitur. Secundo peccatum in deum directe et per ſe eſt grauı⁹ ceteꝛ paribus peccato in proximum puta ſuperbia ī deū eſt ḡuior ſupbia ī ꝓximū et ipietas ī deū ē ḡuior q̄ ipietas ī ꝓximū ḡ ḡuiſſimū pctm̄ in deum eſt grauiſſimum peccatum ſimpliciter ſed odium dei eſt grauiſſimum peccatum in deuꝫ quod patet ꝗa grauius omni peccato in deum quod eſt dilectō dei puta peccato quo vteremur deo et diligeremus eum finaliter propter nos. eſt etiam grauius omni peccato in deum quod eſt nolitio dei cum odium ſit ḡuius ira et inuidia et aliis affectionibus ꝗbus male eſſe volumus alt̄i igitur. Confirmatur ꝗa deus ē īfinite magis diligibilis a creatura ratōali q̄ creatura ergo odium dei eſt infinite deterius quā odium creature et hoc ſi ab odio creature ſecludatur odium dei et contemptus formale et v̓tuale cōña iſta videtur nota ꝗa ſi alicuius creature odium ſic eq̄ malum ſicut odium dei tunc dilecto illi⁹ creature eſt eque bona ſicut dilectio dei et ſi odium dei non excedat niſi finite in ḡuitate odium creature tūc dabilis erit aliqua creatura per potētiam diuinam cuius odium erit tam malum quam malum eſt odium dei.

Confirmatur quia diligere deū et odire creaturam eſt eligibilius q̄ odire deum et diligē creaturam ḡ odire deum eſt fugibilius q̄ odire creaturam Añs eſt notum et cōña ꝓbat̄ per regulam de eligibilitate ⁊ fuga poſitā ab Ariſ. ſcđo prioꝝ et patet rōne ſua nā da oppoſitū ꝯſequentis ſcꝫ ꝙ odire deum non eſt fugibilius ḡ vel eſt minus fugibile vel equaliter et tunc odire deum et creaturam erit cōpoſitum ex duob⁹ quorum vnuꝫ erit equaliter vel minus fugibile et aliud erit minus diligibile q̄ ea ex quib⁹ aliud componitur ſcꝫ diligere deū et odire creaturam. Et ſi dicas ꝙ Ariſtoteles loquit̄ de oppoſitis contradictorie. Reſpondeo ꝙ ex h̄ ego magis habeo ītentum ex eo ꝙ odire deū tanto eſt deterius q̄ odire creaturam q̄to non diligē deum eſt deterius q̄ non diligē creaturam. Et ſi dicas primo ꝙ in nullo peccato eſt grauitas infinita igitur nullū peccatū eſt infinite graue. Cōſequentia tenet omnis actus grauis eſt ētitas aliqua ergo ōnis actus infinite eſt grauis īfiīita ētitas ſed n̄l actus creature rationalis eſt infinita ētitas gͦ nullꝰ talis eſt infinite g̃uis

Secūdo quia dato ꝙ peccata mortalia ſint infinite g̃uitatis tamē cū vnū infinitū nō poſſit infinite excedere aliud cuiꝰ non eſt pars ſequiꝛ ꝙ vnū nō poteſt eſſe infīite g̃uius alio. Ad p̄mā dico ꝙ in peccato repiꝛ triplex g̃uitas ſcilꝫ cōpōis et ētitatīa obligatōis ⁊ deordīatōis g̃uitas cōpoſitōis et entitia eſt que reſultat ex additōe ptis ad ptem ſiue g̃dus ad g̃dum et iſta eſt finita g̃uitas obligatōis menſuraꝛ ſm menſuram pene ad quā fit obligatio que ſi ſit finita obligatio eſt finita ſi ſit īfinita obligatō eſt infinita g̃uitas deordīatōis eſt tanta q̄tum actꝰ eſt deordīatꝰ et loquēdo de iſta ⁊ precedēte īfinita g̃uitas nō īfert infītā entitateꝫ quia nō hꝫ ꝙ ſit magis deordiātꝰ ex eo ꝙ eſt maior entitas ſed ex eo quod magis īdebitū vł magis cōtriuꝫ ratōi exponēdo ad bonu ſenſū quod dico ꝓpt aliq̄s ſophiſticas īportnītates et ideo dico ꝙ ſic n̄ ſequiꝛ ōnis actꝰ deordinatꝰ eſt ētitas gͦ ois actꝰ magis deordīatꝰ eſt maior entitas ita non ſeqꝛ ōnis actus deordīatꝰ eſt ētitas gͦ ōnis actus infīte deordinatꝰ eſt infīta ētitas. Ad ſcd̄am dico ꝙ de īfinitꝭ infinite ꝯpoſitōis et entitatiua vnū nō eſt maiꝰ alio quod non eſt pars eius dico tam̄ de infinitis infītate deordinatōis et de infinitis infinite pfectōis eſſētialis ſi per potētiā diuinā eſſēt plura talia tunc vnū poſſꝫ eē infinities g̃uiꝰ vel pfectiꝰ alio tercio ꝓbatur cōclō ōne peccatū tm̄ eſt graue g̃uitate deordiatōnis q̄tum eſt auerſiuū a deo formaliꝛ aut v̓tualiter ſed multo deordīatiꝰ eſt eſſe auerſiuū a deo formaliꝛ q̄ v̓tualiꝛ gͦ ōne peccatū quod eſt formaliꝛ auerſio a deo eſt g̃uiꝰ peccato quod non eſt formaliꝛ auerſio a deo ſed odiū dei eſt formaliꝛ auerſio a deo et inꝛ omnia que ſunt forāliꝛ auerſio a deo multo deordīatius eſt auerti odiendo q̄ vł nonvolendo vel ſimpliciꝛ nolendo deum ſecūd̄ illos qui dixerūt ꝙ non omnis nolitio eſt odiū vel quocūq̄ aliomodo q̄ odiendo ſe auertēdo gͦ odiū dei eſt g̃uiſſimuꝫ paccatū Hanc ratōnem ſnuit Tho. ſcd̄e. q. xxxiiii. arti. ſcd̄o cū ait ratio culpe conſiſtit in volūtaria auerſione a deo hec autē volūtaria auerſio a deo p ſe importatur in odio dei in aliis aūt peccatis quaſi pticipatiue et ſecund̄ aliud quod exponere videtur Guil. in quarto quia inquit omnis peccās facit conꝛ preceptū dei et ſeqtur ſicut enim voluntas p ſe inheret ei quod amat ita ſecund̄ ſe refugit id quod odit vnde quādo aliquis odit deū volūtas eiꝰ ſecūdū ſe a deo auertiꝛ ſed in aliis peccatis puta cum fornicaꝛ nō auertiꝛ a deo ſecūd̄ ſe ſed ſm aliud inq̄tuꝫ ſcꝫ appetit inordīatā delectatōem que habꝫ ānexam auerſiōeꝫ a deo ſemp auteꝫ illud quod eſt p ſe eſt potiꝰ eo quod eſt ſecūduꝫ aliud vnde odiū dei inꝛ alia peccata eſt g̃uius hec Tho. Contra primā cōcluſiōeꝫ arguitur ſic quia ſi ſic ſequereꝛ ꝙ deus ſimul poſſꝫ diligi et odiri ſed ꝯn̄s eſt impoſſibile et patet ꝯſequētia quia deus app̄hendiꝛ vt vltor et vt penarū inflictor poteſt ſimul app̄hendi vt ſūmū bonū ſed ratō prima eſt ratio diligibilꝭ et non odibilis. Ratio ſcd̄a eſt ratio odibilis gͦ ſimul deus poterit diligi ⁊ odiri Secūdo ratio dei vt ſūmi bōi īfīties magis mouꝫ q̄ rō dei vt vltoris et īflictorꝫ penarū gͦ cum non apprehēdaꝛ deus ſub ratōe punitoris niſi ſimul apprehendēꝛ ſub ratōe ſūmi boni aliꝛ nō app̄hendētur deus ſeqtur ꝙ n̄ poteſt odiri. Ad primā ꝯcedit ꝯn̄s adā quia enī ſimul app̄hendi poteſt ſub ratōe diligibilis et odibilis iō vt dicit ſimul poteſt odiri ⁊ diligi Aliꝛ rn̄deo ꝙ ſi intelligaꝛ de diligi et odiri actu et in pticulari et de dilectōe et odio efficaci nego ꝯſequetiaꝫ ꝙ eiꝫ hocmō diligiꝛ appetitur eſſe quod vero hocmō oditur appetitur nō eſſe īpoſſibile aūt eſt ſimul appetē aliq̄d idē eſſe et non eſſe et ſi dicas ſtat velle aliquem eē omnipotentē et nolle ipſū eſſe punitorē maloꝝ ergo ſtat diligere deum ſecundū ꝙ eſt omnipotēs vel bonꝰ et odire deū ſecūdū ꝙ eſt vltor ſcelerū dico ꝙ iſta ꝓpoſitio odio deum ſecundū ꝙ eſt punitor ſcelerū duplicē habꝫ ſenſū. Primus ſenſus odio deuꝫ et cauſa ꝓpter quaꝫ odio deum eſt quia punitor eſt ſceleruꝫ et ſic dico ꝙ iſta non ſtat cum p̓ma imo iſta et prima inferūt duas ꝓpoſitiones ſibi contradicentes. Secūdus ſenſꝰ diſplicet mihi ꝙ deꝰ eſt punitor ſcelerum et ſi poſſem impedireꝫ ne eſſet puitor ſcelerū et ad iſtum ſenſū concedo antecedēs ⁊ credo ꝙ adam ſic intellexit Et ad ꝓbationem primi antecedētis concedo aſſūptuꝫ ꝓ vtraq̄ parte et nego conſequētiam quia voluntas eiꝰ in quo ſunt ille due apprehenſiones eſt libera ſic ꝙ ſecundum vnam apprehenſionem moueri poteſt vel ſecundum aliam vt ſibi placebit ſed dico ꝙ ſi moueatur ſecundum vnam non mouebiꝛ ſecundum aliam ꝓpter repugnantiam illarū duarum motionū Ad ſecundam nego antecedens dico enī ꝙ illa ratio non mouet niſi finite neq̄ etiam app̄henſio dei ſecūdum rationē aliā mouet niſi finite et nego conſeqnētiam ad id autē quod in ꝯpoſite īplicatur dico ꝙ falſū eſt apti.

prehendere enim deum ſub ratione punitoris non eſt aliud q̄ ꝯceptū cōmunē punitoris affirmari cognoſcere de ente ꝑticularit̄ ſūpto ōnis eni cognoſcens ꝙ aliqs eſt punitor et n⁹ ſcelerū apphendit deū ſub ratōe punitoris. Cont̄ ſecundā concl'oem argr̄ ſic effect⁹ dei vt auctor et dator gratie nūq̄ ſūt ꝯtrarii volūtati humane g̊ ſecūduʒ huiuſmodi deus odiri nō poteſt antecedēs ptʒ quia eſſe viuere et ītellegire eſt appetibile et amabile ōnib⁹. Secūdo eſſe et viuere nō eſt odibile niſi quia eſſe miſerū eſt odibile ſed eſt alia ratio hui⁹ quod eſt eſſe miſerū et eē g̊ cū ꝙ ꝙ eſſe miſerū odit̄ ſtat eē ſimplicit̄ diligi. Ad primā diſtingo aṅs vel volūtati r̄cte et ordiate et ſic concedo vl' inordiate et ſic nego Et ad ꝓbatōem dico ꝙ eſſe et viuere ſūt ōnib⁹ amabilia ſed cū hoc ꝙ aliquid ē amabile ſtat ꝙ ſit oditū et ꝑ ꝯn̄s ſtat ꝙ ſit odibile ⁊ eꝯ. Ad ſecundā cōcedo aṅs de eſſe miſero vel ſcđm veritatē vel ſecunđ eſtiationē et hoc tenēdo pteʒ illā ꝙ volūtas nil' poteſt nolle niſi in quo appar̄t aliqua ratio mali et cōcedo minorē et nego cōſequētiā quia licʒ ratio hui⁹ ſit alia a ratōe alt̄ius quia tn̄ aliquādo eſſe miſ'rū eſt ita cōnexū rei que eſt ꝙ nō poteſt cito aut facilit̄ ſepari ſecunđ eſtiationeʒ illi⁹ ideo vt fugiat eē miſerum fugit q̄tum in ſe eſt eē aliqn̄ vero q̄uis nō ſit tāta cōnexio vult tam̄ ſimplicit̄ fugere illud eſſe miſerū nec manere in tali miſ'ia etiā ꝑ breue temp⁹ et quia ꝑ illo tempe eſt huiuſmōi cōnexio ideo odiēdo eſſe miſ'um odit eſſe ſimpliciter Et ſi dicas talis ſi poteſt eſſe et nō eſſe miſ' vellʒ eſſe g̊ ſimplicit̄ diligit eſſe ⁊ nō odit r̄ndetur ꝙ duplex eſt dilectio ſcʒ ſimplicit̄ et ꝓpt̄ hoc et ſimilit̄ duplex odiū de dilectōe ꝓpt̄ hoc dico ꝙ n̄ diligit ſed odit eſſe dilectō iterū ſimplicit̄ capit̄ duplicit̄ vno mō ꝓ dilectōe actuali et abſoluta qua volo actualit̄ et abſolute aliqd et ſic adhuc dico ꝙ tal' nō diligit eē tali dilectōe alio° capit̄ dilctō ſimplicit̄ ꝓ dilctōe nō que inē ſed q̄ ieſſʒ ſi c̄cūſtantie ꝓpt̄ quas odit nō ieēnt ⁊ tūc ꝯcedo iſtā tal' diligit eſſe dilectōe ſimplicit̄ h̊ ſed nō ſeqt̄ g̊ diligit eē qa diligē h̊ ſiplicit̄ n̄ eſt niſi dilec° ꝯdoāta nec ē actual' delectō inexn̄s cum nil' aliđ dicat q̄ ſi illđ ieſſʒ dilecturū eſſe h̊ ⁊ ita accipit velle ſimpl'r. iii. ethi. Ar̄. dilectō aūt ad hoc ſm eū īportat duo ſcʒ diligi ad h̊ aſſeqndū vel fugienđ ⁊ nō diligi niſi ad h̊ fugienđ vl' aſſequēđ alit̄ r̄ndet̄ ad argumētū ꝙ tal' diligit eſſe dilectōe ꝯdoāta ſʒ odit ipſū dilectōe actuali ⁊ n̄ ꝯdonata Iſta eſt ſolutio m'tū ꝯis et alibi vl⁹ ſū ea mihi tn̄ min⁹ i ꝓp'a locutio videt̄ qa in caū illo miſer nō hʒ hūc actū diligo ſi nō ſim miſer n̄ ꝑicio merces ſi n̄ ſit tēpeſtas ſʒ hūc diligerē eē ſi nō adeēt miſeria ꝑ quod nō ſigifico aliq̄ dulcedieʒ neq̄ abſolute neq̄ ſub ꝯditōe iexn̄te ſed ſigifico futura vl' fuiſſe p̄ſentē ſi nō ad eſſʒ ꝯdi° miſerie ſic ille q dicit veiſſeʒ ſi ille nō veiſſʒ nō ſigt̄ ꝙ venerit nec abſolute nec ſub ꝯditione ſed tm̄ ſigt̄ ſe fuiſſe vēturū ſi ille non veiſſʒ iđ videt̄ ꝙ mo⁹ dicēdi Ar̄. ſit mḡis ꝓpri⁹ ſi tn̄ doctor̄s illū vſū faciāt t̄iorū n̄ꝯdico dū tn̄ itelligat̄ qd itēdāt. Cont̄ q̄rtaʒ concl'ōeʒ argr̄ de⁹ apphēſus ſcđʒ ſola p̄dicata ꝑfcōalia puta ſub rōe optimi pulc̄ri ⁊ oipotēt ſub n'la rōe diſplicibili apphēdat̄ g̊ n̄ eſt p⁹ſibl'e ꝙ ſic apphēſ⁹ odiat̄. Scđo in aīali bruto apphēſo delcābli nc̄rio ſeqt̄ delcātio ⁊ appetitō g̊ ſil'r in hoīe ꝯn̄a ꝓbat̄ qa ī aīali bruto non ſequitur delectatio vel appetitio niſi ex ꝯueīentia nat̄ali illi⁹ qđ apphendit̄ g̊ cū in hoīe ſil'is ratō maneat ſeqt̄ ꝙ ſil'r erit ī hoīe. Tertio volūtas nō p̄t deū ſic apphenſū n̄ velle g̊ nec poteſt ipſū odire aṅs ptʒ qa ſi poſſʒ ipſū nō velle ſtāte tali cogitōe vel hoc erit qa vult aliđ ⁊ h̊ nō qa p̄t vtrūq velle ſil' tū etiā qa ponat̄ ꝙ nō velit aliud et tunc ſi deſinit velle p̄mū aut volēs aut nolens ſi volens g̊ vult aliud a p̄mo ꝯ caſū ſi nolēs deſinit velle tūc volūtas nō facit hoc ꝑ ſe argumētū ꝓbat Anſel. ī de caſu diaboli ca. xiiii. ꝙ iſte q ſolū accipit velle beatitudieʒ nō pōt eam nō velle. Quarto qa ſi ſic tūc aliqs poſſʒ diligere deū ſub miori c̄cūſtantia boītat ſcient̄ et libere nō diligēdo ipſū ſub ratōe vel c̄cūſtātia meliori ſed ꝯn̄s eſt falſū vt ptʒ ꝑ Anſel. vbi p⁹ dicētē q ſolū vellʒ beatitudieʒ nc̄rio vellet eaʒ q̄to meliorē ipſā intelligēt ſi eiʒ inqt nō tanto magis velit beatitudinē q̄to maiorē aut meliorē tūc nollʒ eā ſʒ dixim⁹ ꝙ vult igr̄ ⁊c̄. Ad primā r̄ndeo dupl'r vno° negā° ꝯn̄aʒ ꝓpter lib̄tateʒ volūtat q̄m expiri hʒ ī p̄tate ſua plene vt dicūt volē° nō volēdo ⁊ nolē° Alit̄ r̄ndeo ⁊ ꝯforit̄ ad ꝓbatōes ꝯcl'ois negā° aṅs quia lʒ illa ꝯdi° optimi ſimpl'r nō ſit ꝯditō diſplicibil' eā tū velle deo et nō ieē c̄aturē ſic apphendēti ē ꝯditio diſplicibl'is volūtati male affecte ad excellētiā ſui

Ad ſcđaʒ nego aṅs imo aīal in bruto ad talē apphēſiōeʒ ſeqt̄ triſticia puta cū pōt potiri illo delectabl'i aut ꝓpt̄ aliquā circūſtātiā diſplicibilē ꝯiūctā dico ſcđo ꝙ ꝯn̄a nō valet qa in hoīe ē lib̄tas arbitri q̄ nō eſt in bruto. Ad t̄ciā nego aṅs et ad ꝓbatōeʒ dico vno mō ꝙ vult aliud ſcʒ ſe excellē ōe ens in ꝑfctōe aut eqparī ꝑfcti[illegible] enti ſcđm illud aſcēdā ī celū et ero ſiſis altiſſio alit' dico ꝙ etiā hoc pōt nōvolēdo aliud ꝓpt' libtatē ſuā ⁊ cū dr̄ ponat' ꝙ ñ velit aliđ aditto caſū et cū vltius dicit' ſi deſinit velle ⁊c̄ dico ꝙ deſit volēs ⁊ cū infert' g̊ vult aliud nego ꝯñaꝫ qa ſimplicit' ceſſare pōt ab actu volendi nec eſt ſimile de āglo q quia ꝯfirāt⁹ eſt in beatitudīe non pōt actū ei⁹ ſuſpēdere. Ad q̄rtā cōcedo ꝯñs ſicut ego diligo petrū ſ̄m ꝙ diues eſt ⁊ nō diligo eū ſ̄m ꝙ ſciēs ē imo forte ſibi īuideo et h̊ ē qa nō diſplicꝫ mihi circūſtantiā min⁹ bonam ineē petro et tamē diſplicꝫ mihi circūſtantiā m̄gis bonā ſibi in eſſe hic aūt dicit adā ꝙ ſi apphendēt' amabl'e aliqđ ſub duplici c̄cunſtātia meliori et min⁹ bona cet'is pib⁹ nō pōt ſine cā et ſine aliq̄ motiuo cur ipſū velle ſub c̄cūſtātia mi⁹ bona ñ volēdo ipſū ſub c̄cūſtātia meliori eque delectabli vl' delectāti ſꝫ hītovt dicit aliq̄ cur bñ poſſet puta qa vult expiri libtatē ſuā vl' qa ꝯditō melior hꝫ aliqđ diſplicibl'e ānexū qđ ñ hꝫ c̄cūſtātia mi⁹ boā nō ſum⁹ tñ vt dicit in caū Anſel. qa loq̄t' de ꝯfirād in grā. Cōt' q̄ntā cōcl'oēꝫ argr̄ p⁹ ſic ſ̄m Dioni. q̄rto ca. de di. nōib⁹ oib⁹ amabl'e ē et diligibl'e p̄mū bonū ⁊ pulcrū g̊ cū de⁹ ſit ipa bonitas ⁊ ipa pulc̄tudo ſeq̄t' ꝙ a nl'lo pōt odiri Secūdo ī apocrif. Eſdre dicit' ꝙ oīa bona īuocāt vitatē et benignāt' opib⁹ eius ſedde⁹ eſt p̄ma vitas vt habet' Io. xiiii. g̊ null⁹ deum odio habē pōt Tercio odiū eſt auerſio q̄dā ſed de⁹ oīa ad ſe ꝯūtit g̊ de⁹ a nl'lo odio haberi pōt q̄rto de⁹ nō p̄t eē cā odii ſui g̊ de⁹ a nl'lo odiri pōt ꝯña tꝫ qa ētitas illa a nullo ē cābil' q̄ a deo cāri nō pōt et āñs ꝓbat' tñ p̄mo qa deo auctore nemo ſit eius oditor tñ ſcđo qa nulla c̄atura facit vt alia c̄atura eā odiat imo īpedit q̄tum pōt g̊ nec de⁹ tñ t'cio qa de⁹ nō eſt cā odii ſui niſi velit odiri a c̄atura ſꝫ de⁹ nō vult odiri a creatura ſꝫ amari et diligi igr̄ q̄nto argr̄ p illđ qđ hēt' in glo. Io. xv. q me odit et patrē meū odit et eſt Aug⁹. que° hic nō diſſiūlanda naſcit' quomō p̄nt odir̄ q̄ neſciūt ſi eñ ī nō deū ſed neſcio quid aliud qđ ipſi ſuſpicāt' eſſe et credunt oderūt itaq₃ nō ipꝫ oderūt ſed ꝙ ſua ſuſpitōe mendaci vel vana crudelitate ꝯcipiūt Sexto p illđ eiſudē glo. ſup illud Mat. vi. nemo pōt duob⁹ dnīs ſuire dicend neꝙ eñ apte aliqs odio ſe huīt ſꝫ oēs hoīeſ ſe ipoſ amare fatēt' et diaboli nom̄ execrāt' q̄uis vitio ſi q̄uis tiranni ſup ſe ſuſtineāt dñari deū nāq₃ odio nō hñt ſꝫ ꝯtēpnūt victi a ꝯcupiſcētia ſua. Septio p glo. ſup illđ Lu. vx. nemo pōt deo ſeruire et māmone nl'l⁹ ingt deū cuꝫ ſciā odit' pōt ſꝫ ꝯtēpnit dū minas ei⁹ ſuis cupiditatib⁹ p⁹poſt

Octauo ſi qs pōt aut potuiſſꝫ odire Xprſtuꝫ deū tūc potuiſſꝫ aliqs ſciēt' velle occidē Xprſtū ſꝫ ſcđm anſel. cur de⁹ homo nl'l⁹ potuiſſꝫ ſciēt' velle occidere Xpriſt. qa peccatū illud fuiſſꝫ tātuꝫ ꝙ nō potuiſſꝫ eſſe factū. Nono de⁹ nō minori neceſſitad eſt in alliciēdo ad ſui dilectōnem q̄ mat'ia ⁊ for̄a approximate ad cāndū intriſece ꝯpoſitū ſꝫ mat'ia et forā ſibi īuicē vnite nccr̄io ꝯſtituūt vnū ꝯpoſitū g̊ et de⁹ cognit⁹ nccr̄io diligit'. Decio ōnis res neceſſario et nat'alit' tendit in deū cū de⁹ ſit finis ōniū imēſe bon⁹ g̊ o is res nat'alit' et nccr̄io diligit deū et p ꝯñs nulla res pōt ipſū odire. Vndecio argr̄ auctoritate Boe. dicēd qđ eſt nobis nat'alit' inſerta ſūmi boni cupiditas. Ad p̄mā cōcedo āñs ꝓ vtraꝙ pte et nego ꝯñaꝫ qa cū hoc quod aliqd eſt āmabl'e oib⁹ ſtat ꝙ ab aliquo non amet' imo et odiat'. Ad ſecūdā dico ꝙ in illo loco illđ dicit' ab ōnib⁹ fieri qđ p maiori pte ſine ꝯpatiōe fit ita ꝙ illa ꝓpoſitō dēt intelligi ſcđm vniūſalitatē moralē et nō ſcđm vniūſalitatē logicā que aūt ſit vniūſalitas moral' hēs ex Ariſ. p̄mo ethi.

Ad t'ciā concedo p̄mā ptē āñtis et ad ſecundā dico ꝙ ſi intelligr̄ de ꝯuerſiōe actuali et efficaci ſic ego ne° ſi aūt de ꝯūſiōe illectiā ſic ego conced o deus enī ōnem creaturā rationalē vti potentē ratōe mouet ⁊ allicit q̄tuꝫ ſufficit vt in cum poſſit ꝯuerti non tamē oportꝫ ꝙ in eū quālibꝫ creaturam rationalē efficacit' cōuertat.

Ad quartam nego āñs et ad primam probat omneꝫ dico ꝙ poteſt intelligi dupliciter deum eſſe auctorē hui⁹ ꝙ quis euꝫ odiat vno mō quia eſt cauſa entitad odii et ſic nō habeo p inꝯueniēti alio mō qa ſtiūlat ⁊ icitat vt c̄atura odiat eū et ſic nō eſt auctor ꝙ qs eū odiat et ſic itelligūt ſacri doctores ꝙ deo auctore nemo ſit deterior et ad hūc ſenſū ꝓcedit ſcđa ꝓbatio cui⁹ āñs videt' falſū Ad t'ciā ꝓbatōeꝫ ne° maiorē de volūtate ſigi de volūtate aūt bñplaciti maiorē appētiāhꝫ vñ verū ē ꝙ de⁹ vult odiri a creatura volūtate bñplaciti ſꝫ ñ volūtate ſigi ⁊ p̄cepti. Ad q̄tā dico ꝙ ſiue Aug⁹. vbi eū gloſa recitat loquat' alſertiue ſeu diſputatiue. Dico tñ ꝙ Auguſ. loq̄t' de perſequentib⁹ Xp̄m ignorantib⁹ tñ eum eſſe deū et vult dicere ꝙ tales ignorantes ipſū eſſe deum ſed ſuſpiciētes eum eſſe vel falſū ꝓphetaꝫ vel aliū quēpiam nō oderunt deū. ꝯquo ſtat qui ſciētes eū eſſe deū pſequebant' eū odiebant deū. Ad ſextā deco ꝙ glo. loq̄t' de eo quod in plurib⁹ accedit int' peccatores iut' [illegible]ones

D iii

deū ꝯtēpnūt pauci tamē ſūt ꝗ odiūt. Ad ſeptimā dico ꝙ in ꝓpoſitōe illa que eſt Aug⁹. aug⁹. addidit fere ad ſigificādū ꝙ nō itēdat ꝙ ꝓpoſitio ſua accipeť ſcd̄ʒ vniūſalitatē logicā ſʒ tm̄ ſcd̄ʒ vniūſalitatē. moralē. Ad octauā ne° miorem ⁊ ad ꝓbatōeʒ ꝑ Anſel. dico ꝙ Anſel. dicit illḋ fieri nō potuiſſe qḋ raro potuit ꝯtīgē Et ad ꝓbatōeʒ ſilr̄ diſtigo ꝙ peccatū fuiſſʒ tm̄ ꝙ ñ potuiſſʒ eē factū nō quidē ꝓpter ipoſſibilitatē ſed propť raritatē et difficultatē et repugnātiā ei⁹ ad affectōes bonas ꝗ ꝯīter in oīb⁹ hoīb⁹ repiūť

Ad nonā nego añs qa cauſalitas matīe et forē eſt naťalis cauſalitas aūt dei eſt volūtaria et pt̄ea ꝯcurſ⁹ volūtarꝰ cū deo allicitāte ad actū dilectōis eſt volūtari⁹. Ad decimā concedo añs de tendētia nō delibata et aptitudiali ⁊ nego ꝯñaʒ quia hui⁹ mōi tendētia ñ delibata pōt ipediri ꝑ delibatā ſicut tendētia lapidis deorſū poteſt ipediri a ꝓhibēte aut detinēte. Ad vndecimā ſilr̄ rñdeo ꝙ illa cupiditas nob naturaliť inſerta poteſt ipediri et reddi iefficax per cupiditatē tendētē in ꝯ̄riū. Contra ſextā cōcluſiōeʒ argr̄ ſic nō eſt nec̄c ꝙ quicūqȝ vult añs velit ꝯñs ſcitū eſſe ꝯñs g̊ nec ꝯclō nec rōnes ad ꝯclōem que videť in hoc pricipio fūdate ſūt vē añs ptʒ qa ſortes vult eē in luto cū cētū ſcutis et tamē nō vult eē in luto et tñ ꝑmū eſt añs ad ſecunḋ tū ſcd̄o quiū de⁹ vult volūtate efficaci actū deformē eꝫ tñ nō vult deforitatē ipſā cū tñ ſequatur act⁹ deforis eſt g̊ deformis eſt Tū t̄cio quia aliqs vult pſeuerare in peccato mortali qui nō vult dānari cū tñ ſequať ipſe pſeuerabit in peccato mortali g̊ dānabiť Tū quarto quia ſcd̄m Ma. ꝑmo ſniarū. d. vltīa ca. iii. voluit de⁹ crucifixōem a iudeis illatā et tñ nō volebat ꝙ iudei inťficerēt ipſū ꝗuis ꝑmū inferat ſcd̄m Tuʒ qntoqa bñ ſeqtur dilectio eſt g̊ cognitō eſt ⁊ tñ nō oportʒ ꝙ ſi volo ꝑmū ꝙ veli ſcd̄m alias vna re volita nec̄c cēt me velle infinitas qḋ ptʒ qa ſi volo cognitōeʒ meā volo me ſed ſi volo me volo oēs ptes meas ille aūt ſūt infinite igr̄ Scd̄o efficaciť velle vltimū finē aut eſt velle vltimū fineʒ ⁊ qcqd r̄qriť ad hñdū eū et tūc hec volitō ñ ſolū cadit ſup vltiʒ finē ſʒ etiā ſup media et tūc nihil ad ꝓpoſitū aut ꝑ velle efficaciť vltimū finē itelligis velle abſolute habē eū ⁊ tūc nō ſequiť ex h̄ ꝙ velit ordiata ad eū hñdum. Ad ꝑmā ꝯcedo añs vt diffuſe ſatis declaratū eſt in vltīa qſtione de fortitudie v̄tute ſpēali et dictuʒ eſt ibi ꝙ illḋ añs patiť inſtātiaʒ qñ volitio āñtis eſt cauſata a nolitōe alicui⁹ alťi⁹ cui⁹ diſiūctiui ad añs ipſū ꝯñs natum eſt eē cā vbi grā iſta ꝯña ē ꝓ picio merces in mare ꝓpť tēpeſtatē g̊ tēpeſtas eſt et añs eſt ante volitū et nō ꝯñs et hoc eſt iō quia tēpeſtatem eſſe natum eſt eſſe cā alterius duorū ſcʒ ꝓiectōnis merciū vel ꝑiclitatiōis vite ⁊ quia nolo ꝑire iō volo ꝓicere merces in mare hoc idē aliis exēplis ibidē declarať quia tamē nō ōnes ꝓbatōes adducte hoc ꝯcludūt iō rñdēdū eſt ad ꝑmā ꝓbatōeʒ Ad priaʒ ꝓbatōeʒ dico ꝙ ſi Sor. hʒ actualē volitōeʒ q̈ velit eſſe in luto cū cētū ſcutis habʒ volitōeʒ qua vult eſſe in luto illā aūt volitōeʒ non habʒ cū hoc mō optat vtinā eſſe in luto cum centuʒ ſcutis quia h̄ nō equalʒ niſi huic ſi mihi darētur cētū ſcuta vt eſſē i luto vellē eſſe in luto vel facerē ꝙ eſſē i luto mťtē eni drñt vellē eē in luto cuʒ cētū ſcutis et volo eſſe in luto cū cētū ſcutis ſic multū drñt vellē ꝓicere merces in mare ſi orta eſſʒ valida tēpeſtas et volo ꝓicere merces in mare ꝓpť validaʒ tēpeſtatē ortā. Ad ſcd̄aʒ dico ꝙ ꝑ difforitatē nō intelligo aliud niſi actū deformē et iō dico ꝙ q̈cunqȝ volūtate de⁹ actū deformē vult eſſe eadē volūtate deforitatē vult eē ñ tñ vult difforiter qa tñ ex ꝯmūi mō loquēdi iſta ꝓpoſitio iſte vult difforitatē iportat ꝙ iſte vult difforitre iō iſta cōiť a mltꝭ doctorib⁹ negať de⁹ vult difforitatē peccati et in iſto ſenſu accipiendo ꝯñs dico ꝙ nō bñ arr̄ ꝑ r̄gulā illā quia regula dicit tm̄ ꝙ ſi añs eſt volitū ꝙ ꝯñs eſt volitū hic aūt ñ ſolū cōcludiť ꝯñs eſſe volitū ſed eſſe aliq̄liť volitū qualiť nō erat volitū añs ſcʒ difforiter quia hec ꝓpoſitio de⁹ vult difforitatē equiualʒ huic difforitatē de⁹ vult difforiter. Ad t̄ciā ꝓbatōeʒ dico ꝙ bñ ſeqtur iſte pſeuerabit i peccato mortali vſqȝ in finē g̊ dānabiť et dico ꝙ iſte ſi vult abſolute pſeuerare in peccato mortali vſqȝ in finē vel neſcit certitudialiť peccatū ſuū eſſe mortale vel non credit firmiť et actualiť ꝙ pſeuerādo in peccato mortali vſqȝ in finē ipſe dānabitur. Ad quartā cōcedo ꝙ ꝑmū eſt añs r̄ſpectu ſcd̄i et ꝙ deus voluit vtrūqȝ volūtate bñplaciti quia cōcurrit et coegit iudeis crucifigētib⁹ ſʒ ꝑmū voluit uolūtate p̄cepti qnia ſcʒ Xpriſt⁹ in hoc ad ipleuit mādatū pris et obediēs fact⁹ eſt vſqȝ ad mortē Xpriſt. ſcd̄m aūt nō uoluit uolūtate p̄cepti qa ñ p̄cepit iudeis ut crucifigerēt imo poti⁹ ꝓhibuit cū ꝓhibuit occiſiōeʒ innocētꝭ Ad qntā dico ꝙ ñ vʒ ꝯña multotiēs enī cogitio eſt cū nō eſt aliq̄ uolitio actualis ut [illegible] expiť et dato ꝙ ꝯña ſit bona dico ꝙ qui vult ꝑmū vult ſcd̄m adſenſū r̄gule et ad ꝓbatōeʒ ꝯce do ꝯn̄s ꝙ volendo aliq̄d volo infinita facientia vnū ꝯtinuū vna volitiōe nō infinitā aut ſi nō vel' ꝓcedere ꝙ velis infinita ꝓcedēdū eſt tam̄ ꝙ vel' aliquid quod eſt infinite ꝑtes. Ad ſcd̄aꝫ diꝙ velle efficacit' ultimū finē eſt ſic velle ipſū ꝙ ſi ceſſꝫ ōne īpedimētū qđ a nobis amoueri non poſſit adhibebiꝰ conatū nobis poſſibilē ut habeamus et iō ſi volumꝰ efficacit' vltimū finē et iudicemꝰ ꝙ ſine oꝑibꝰ duris et laborioſis v'tutū ñ poſſit haberi volemꝰ hꝰ mōi oꝑa ita ꝙ duo p̄ma cū volūtate ſūt cā nccr̄ia et ſufficiēs t'cii. Rationes aūt hic adducte nullomō ꝓcedūt ꝯ̄ ꝓbatōes ſuppoſitas quia in eis nō eſt adductū illud principiū quicūq₃ vult añs alicꝰ ꝯñie quā ſcit eſſe bonā vult ꝯñs illiꝰ ꝯñie ſꝫ fūdate ſūt in iſto principio ꝙ iſſe due cauſe nccr̄io cauſāt volitōeꝫ ſecūdā. Conť ſeptimā ꝯclōeꝫ argr̄ ſic pc̄ta ī ſpiritū ſāctū ſūt ḡuiſſia ſꝫ odiū dei nō eſt pcc̄tꝫ ī ſpiritū ſāctū ḡ odiū dei nō eſt ḡuiſſimū peccatum maior ptꝫ qa vt hēť Mat. xii. illa nō remitteť neq₃ in h' ſeclo neq₃ in futuro. Scd̄o īfidelitas eſt maiꝰ pc̄tꝫ q̄ odiū dei igiť añs ptꝫ qa ḡuitas peccati ꝯſiſtit in elongatōe a deo ſꝫ magis elōgat a deo infidelitas q̄ odiū cum in odiēte maneat cognitio dei q̄ caret infidel' igr̄. Tercio odire penā nō eſt ḡuiſſim peccatū ſꝫ deꝰ maxīe odio habeť ꝑpť penas quas peccatoribꝰ inſligit ḡ odire deū nō eſt ḡuiſſim peccatū. Quarto blaſpheia ē ḡuiꝰ pc̄tꝫ q̄ odiū dei igiť odiū dei ñ eſt ḡuiſſim pcc̄tm añs ptꝫ p illō Iſai. xviii. ad populū t'ribl'eꝫ ⁊c̄ dicit glo. oē pcc̄tm blaſpheie cōpatū leuiꝰ eſt. Quito hoīcidiū eſt ḡuiꝰ pc̄tꝫ q̄ odiū dei igr̄ añs ptꝫ qa p hoīcidiū plus nocumēti afferť ꝓxīo q̄ p odiū dei deo. Ad p̄mā reſpōdꝫ beatꝰ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxiiii. ar. ii. ī ſolutiōe ad p̄mū dicēs ꝙ odiū dei ē pc̄tm ī ſp̄m ſāctuꝫ ſcd̄m ꝙ pc̄tm in ſpiritū ſāctū noīat aliqđ genꝰ ſp̄ale peccati qa odiū dei īueniť ḡnalit' in ōni ſp̄ē peccati in ſpiritū ſāctū ⁊ hoc ꝓbat Tho. qa odiū dei eſt peccatū ex delibatōe ḡ eſt pc̄tꝫ in ſpiritū ſāctū añs ꝓbat p Grego. xxv. mora. dicēteꝫ ꝙ aliud eſt bona nō facere et aliud bonorū ōnium odiiſſe largitorē ſic aliud eſt ex p̄cipitatōe aliud eſt ex delibatōe peccare Iſta ſolutio nō ſoluit quia argumētū ꝓcedit de pc̄to ī ſpiritū ſāctū irremiſcibil' ſolutō aūt ꝓcedit de peccato in ſpiritū ſāctū remiſcibil' iō alit' rn̄deo ꝙ h' ꝯplexū pc̄tm in ſpiritū ſcm̄ nō dicit qđ ſꝫ q̄lequid dicit enī peccatū mortale de quo hēť finalis in penitētia ideo dico ꝙ peccatū in ſpirituꝫ ſāctū ſēp eſt nociuꝰ cet'is ꝑibꝰ puta fornicari in ſpiritū ſāctū. i. cū finali inpenitētia ſemp eſt nōciuꝰ q̄ fornicari et nō in ſp̄m ſāctū et odire deū in ſpiritū ſāctū vel ꝯfūdi in penitētia ſēp eſt nociuꝰ q̄ odire deū nō in ſpiritū ſāctū. Ad for'am tñ rſpōdeť negādo maiorē ꝙ enīꝫ pc̄tꝫ nō ſit remiſſibile nō ꝓueīt ex maiori ḡuitate eiꝰ ſꝫ ꝓuenit ex circūſtantia fīalis impenitētie q̄ nō poīt in eo maiorē ḡuitatē ſꝫ nocumētū maiꝰ. Et ſi dicas ꝙ pc̄tm in ſp̄m ſāctū noīat peccatuꝫ et ꝯnotat circūſtātiā fīalis īpenitētie ſꝫ hoc facit differētiā ſpecificā ⁊ ḡuitatē in peccato igr̄. Ad hoc reſpōdeť ꝙ iſta cognotatio ſiue ſit de rōe pc̄ti ī ſp̄m ſāctū ſiue nō de quo diceť cū de hac mat'ia ageť dico tñ ꝙ nō ſufficit ad pc̄tm in ſp̄m ſāctū ꝙ a Xpriſt. dictū eſt irremiſſibl'e qa poſito q̄cūq₃ pcc̄to cum t'li ꝓpoſito ego cras et de peccato ⁊ de ꝓpoſito fīalis īpenitētie penitē poſſū qa ꝓmiſit doīnꝰ miſeri peccatorū q̄tienſcūq₃ īgemuerit ⁊ dico ꝙ p̄ter hoc reqriť ꝙ ſit de facto fīalis īpenitētia ideo ꝑ nulla mēſura vite peccatoris iſta ē nccr̄ia hoc pcc̄tm eſt vl' fuit in ſp̄m ſāctū Vltra dico ꝙ dato ꝙ pc̄tm in ſp̄m ſāctuꝫ eſſꝫ quolibet pcc̄to qđ non eſt in ſp̄m ſāctū ḡuiꝰ hoc tñ nō cōcluderet ꝙ eſt ḡuiꝰ odio dei cū aliqđ odiuꝫ dei ſit peccatum in ſpiritū ſāctū puta illud quod eſt cū finali īpenitētia delibata. Ad ſcūdā rſpondet Tho. ꝙ odiū dei eſt ḡuius q̄ infidelitas quia infidelitas nō hꝫ rōem culpe niſi ſit volūtaria non habet aūt ꝙ ſit volūtaria niſi ex odio dei et iō ſic̄ cā eſt potior effectu ita odiū dei ḡuius eſt infidelitate. Hec ſolutio deficit primo in h' ꝙ dicit ꝙ infidelitas que eſt culpa ſēp cāť ex odio dei hoc enim conſtat eſſe falſū non credere enī deū eſſe trinū et vnū nō ꝓcedit in m'l'tis paganis ex odio dei infideliatē enīꝫ ſufficient' cauſare poſſūt amor inordiatꝰ bonorū tempalium diſtractio ad alia negocia vel negligentia ī inquiſitōe eorū que ad ſalutē ꝑtinent. Scd̄o deficit in hoc ꝙ īnuit ꝙ peccatū quod eſt cā ſemꝑ eſt ḡuius peccato qđ ab eo cauſaťnā odiuꝫ oriť freq̄nť ex ira et tñ odiū eſt ira ḡuius cauſať etiā ſecūdū Tho. ex īuidia ⁊ tñ eſt ḡuiꝰ inuidia ſimilit' luxuria oriť ex viſione mulierū pulcre et tñ eſt deterior huiꝰ mōi viſiōe aut deſiderio videndi et dictū eſt freq̄nť ſuꝑ quod m'l'ta pc̄ta mortalia oriūtur ex venialibꝰ imo hec opinio nō cōſonat dictis eiuſdē Tho. ar. quīto eiuſdē queſtionis vbi ꝓbādo ꝙ odiū non eſt vitiū capitale aſſumit hoc pricipiū in hiis que cōtra naturā ſūt cuiuſmodi ſūt oīa vitia paulatī ⁊ nō ſubito illo quod eſt cōt' naturaꝫ corrūpiť et ex hoc ꝓbat ꝙ odiū nō eſt vitiū capitale ex quo videtur inferri duo p̄mū eſt ꝙ ex odio dei nō orit̄ īfidelitas ſecūdū ē ꝙ ex h̄ ꝙ odiū dei ē cā īfidelitatꝭ nō pōt īferri ꝙ odiū dei ſit infidelitate ḡuiꝰ iō dico alr̄ negādo an̄s et ad ꝓbatōez dico ꝙ duplex eſt elōgatō a deo q̄dā eſt oppoſita vniōi amorꝭ et dilctōis et de iſta ꝯcedo ꝙ q̄to eſt maior tāto peccatuz eſt grauiꝰ maxīa aūt elongatō huiuſmōi eſt per odiuz dei ꝑ quod non ſolum elongat̄ qs nō diligēdo neqꝫ ꝯtēpnēdo ſed etiam aduerſando et m̄leuolendo alia eſt elōgatio oppoſita actui cognitionis et de iſta non oportꝫ ꝙ q̄to eſt maior tāto peccatū ſit g̃uius infidelitas aūt facit ſecūdā elongatōnē odiū aūt facit p̄mā. Ad terciā ꝯcedo p̄mā ꝑtē antecedētis ⁊ dico ꝙ deꝰ multis aliis modis odiri pōt q̄ ꝓpter penas dico p̄terea cū Tho. ꝙ nō quilibꝫ qui odit penas odit deum penarū auctorez patet de iis qui penas de facto odiūt et tamē eas patient̄ ferūt aliud enim eſt odire penas ⁊ ꝓpter penas oditas odire deuz vbi enī p̄mū eſſꝫ malū tamē ſecundū eſt multo grauiꝰ q̄ p̄muz et iō dicit Grego. xxv. morali. ſicut nō nūq̄ grauiꝰ eſt peccatū diligere q̄ perpetrare ita nequiꝰ eſt odiiſſe iuſticiā q̄ nō feciſſe nō dico tamē ꝙ debeamꝰ amar̄ penas huiuſmodi nā ſecundū Aug. x. cōfeſſionū mala penalia deꝰ tollerare iubꝫ nō amare dico ergo ꝙ ꝓpter penas ꝓrumpere in odium dei eſt multo grauius peccatum q̄ odire penas.

Ad quartā nego antecedēs quia blaſpheia aliqua eſt odiū dei et ad ꝓbationez concedo aſſūptū et nego ꝯſequentiā. Ad quītā nego an̄s et ad ꝓbationē cōcedo aſſūptū et nego ꝯn̄az qa g̃uitas peccati nō attendit̄ ex maiori nocumēto qḋ peccādo infert̄ ſed magis ex maiori et deteſtabiliori auerſione a deo ⁊ quia in deo dei eſt deteſtabiliſſia a deo auerſio iō eſt g̃uiſſiꝫ pc̄tm

De odio ꝓximi

Verit̄ vtrū ōne odiū ꝓximi ſit peccatuz.

q Argr̄ ꝙ nō quia mat̄ ⁊ pat̄ p̄cipiūt̄ odiri g̊ non ōne odiū ꝓximi eſt pc̄tm. In oppoſitū argr̄ ōne odiū ꝓximi aut eſt amici aut īimici ſed quodlibꝫ horū eſt peccatū igr̄. Notādū eſt ꝙ odiorum aliud eſt in deū aliud in creaturā odiorū in creaturā aliḋ eſt in ꝓximū aliud eſt in res vel actōes ꝓximi et iſtud ē duplex quia quoddā eſt odiū in res aut actōnes ꝓximi laudabiles bonas aut honeſtas ⁊ aliḋ eſt in res aut actōes turpes ⁊ īhoneſtas vt cū odimꝰ ignorantiā aut errores p̄latorū aut aliorū aut viciā et iniquitates ipſorū Odiū aūt in res aut actiones ꝓximi eſt duplex quoddā eſt quod ꝯſiſtit ī huiuſmodi rebꝰ aut actōnibꝰ aliud ē qḋ ab ipſis rebus vel actōnibꝰ erūpit in ꝑſonas vt cuz quis ex odio maleuite ꝓximi ꝓrumpit in odiū ipſiꝰ ꝓximi. Prima concluſio odiu rerū laudabiliū ꝓximi eſt peccatū puta qui odit veritatē ꝓximi bonitatē ſciētiā et v̓tutes eius tā morales q̄ intellectuales ꝓbatur quia huiꝰmodi res proximi laudabiles aut odiūtur ſecunḋ ſe aut odiūt̄ eo ꝙ tali inſūt Si primū ꝯſtat ꝙ odiuz earū eſt vituꝑabile patꝫ quia res et actōes laubiles vniuſcꝰ ꝙꝫ ſūt amabiles et non odibiles ſecunḋ iudiciū recte rationis et per cōſequens peccat Si autē odiat eas ſecūduz ꝙ inſunt tali vel tali tunc odium earum videtur procedere ex odio proximi quod de ſe eſt malum. Secundo ſicut ſe habent iniquitates proximi ad diligi ita res laudabiles ad odiri ſed non poſſumus ſine peccadiligere iniquitatē ꝓximi g̊ non poſſumus ſine peccato odire res laudabiles ꝓximi. Aduerte tn̄ ꝙ iſta ratio in duobꝰ deficē videt̄ primo qa licꝫ v̓tus ꝓximi eodem modo ſe habeat ad odiri ſicut iniquitas eius ad diligi non tamen omnes res laudabiles proximi eodez modo ſe habent ad odiri ſicut iniquitas ad diligi quia pret̄ virtutes ſunt multe alie res laudabiles que nō ſunt diligibiles quantum odibilis eſt iniquitas. Secundo quia iiniquitatis non poteſt eſſe bonus vſus. Rerum autem laudabilium proximi poteſt eſſe malus vſus ideo licet iniquitas non poſſit diligi res tamen laudabiles proximi propter malum vſum poſſunt odiri. Tum tercio quia dato ex īīq̄tate proximi bonum aliquod poſſit prouenire puta ex adulatione eius ex proditione ex mendatio vel homicidio ⁊ ex rebus laudabilibus poſſint mala contingere tamen non eſt diligendum malum vt inde eueniat bonum poteſt tamen rationabiliter odire bonum ne inde eueniat malum verbi gratia ſi quis vir magne reputationis in ſanctitate ſit hereticꝰ ⁊ propter famam ſue ſanctitatis peruertat multos videtur ꝙ ego poſſim odire famam laudabilem eius ne per eam fides detrimentuz patiatur. Dico ergo ꝙ ita eſt ꝙ non omnes res laudabiles proximi ſunt tam amabiles q̄ odibilis eſt iniquitas quia multe ſunt que ſunt de bonis mediis. Dico preterea ꝙ ſi aliqua res laudabilis ſit cuius ſit malus vſus in aliquo puta ſcientia vel ars licet vl' mal⁹ odio hñd⁹ ſit ñ tñ ꝓpter hͦ res illa odio hñda eſt ſicut licȝ homo ſit malus nõ tñ debȝ ꝓrumpe odium a malicia et iniquitate ĩ hoieȝ. Dico tercio ꝙ ſi ex illͥ laudabilib⁹ reb⁹ malũ viſilit' ꝓuenturũ ſit gͦ poſſum rõnabilit' velle eas non eſſe ne inde malũ illud eueniat et hͦ ſi nõ poſſit euitari malũ illõ niſi ꝑ non eſſe illaꝝ reꝝ laudabiliũ ñ tñ ꝓpter hͦ odio eas ꝓꝑe qa vt dictum eſt ſupͣ odire aliqd eſt velle q̄ putantur ei mala vt ſibi male ſit Qð ſi extẽdatur nomen odii ad velle malũ alicui ñ cauſa glorie noſtre aut vindicte tũc alit' eſſet dicẽdũ.

Secunda concluſio Odiũ reꝝ ⁊ actionũ ꝓximi turpium et ĩhoneſtaꝝ nõ ẽ peccatũ. Probat' qcqd non ẽ rõnabiliter diligibile illõ rõnabilit' poteſt odiri ſed actiones turpes et ĩhoneſte ꝓximi et ſimilit' habit⁹ turpes et vicioſi nõ pñt rõnabilit' diligi gͦ pñt rõnabiliter odiri. Maior ptȝ qa qcqd eſt habet rõnẽ vere diligibilis aut vere odibilis Et qcqd habet rõnem vere diligibilis ẽ vere diligibile et qcqd hȝ rõnem vere odibilis eſt vere odibile gͦ cum hmõi habitus et actus mali non ſint vere diligibiles ſequitur ꝙ ſũt vere odibiles gͦ eas odire non eſt peccatum Iſta cõcluſio poſſit ꝓbari ꝑ' infinitas auctoritates ſacre ſcripture et magis ꝓbabit' ex ſequentibus. Eſt tamẽ aduertendũ ꝙ res aliq̄ dicuntur turpes dupliciter· Vno° turpitudine culpe ⁊ ſimilit' male malicia culpe et de talibus cõcluſionem intelligim⁹. Scðo° turpitudine ĩdecẽcie et male malicia pẽ ⁊ hoc° cecitas ĩcarcẽtõ gibboſitas ſtulticia et hmõi dicũt' res turpes ⁊ male et de reb⁹ iſto mõ turpibus et malis p⁹ea videbit'. Scðo ꝓbat' ꝯclõ qcqd ẽ vere nociuũ ꝓximo et aduerſum ſeu ꝯ̃riũ ſaluti ei⁹ illõ pt rõnabilit' odiri a nobis ſed iniqtas eſt vere nociua ꝓximo et ꝯ̃ria ſaluti eius ergo pt rõnabilit' odiri. Tercia ꝯclõ Odium ꝓximi in qð ex odio iniqtatis ꝓrumpit' ẽ peccatũ. Probat' iſta ꝯclõ odium ꝓximi eſt ꝓhibitũ a deo cũ dilectio ꝓximi cadat' ſub precepto gͦ ꝓpter nullã circunſtantiam ꝓximi ꝓximus eſt odio hñdus. Coña tenet qa illõ quod abſolute cadit ſub ꝓhibitõne ꝑ nullam circũſtãtiã nõ exceptã a ꝓhibitõne pt tolli et remoueri ab hmõi ꝓhibitõne ſȝ nõ legit' aliqs paſſ⁹ in q̄ fiat hmõi exceptio igit'. Confirmat' dilectio ꝓximi ẽ de nccitate ſalutis gͦ odiũ ꝓximi eſt ꝯ̃riũ ſaluti. Tercio volo ꝙ qs ex odio ĩiqtatis ꝓrũpat ĩ odiũ ꝓximi aut ille odiendo ꝓximum vult ꝓximo ea q̄ ſibi putat eẽ mala ſimplicit' et ſecundum veritatem et vt ſibi male ſit et tunc conſtat ſecũdũ doctrinã oñiũ ſanctoꝝ ꝙ peccat pu' ſi velit eum ſemꝑ manẽ in culpa et in iniqtate ſua aut ꝑpetuo damnari et reliq̄ hmõi aut vult ea ſibi que non poſſunt ſibi mala ſimpliciter puta penas et ſupplicia ad emendationẽ eius aut ad timorem alioꝝ et coertionẽ malicie ⁊ tunc nõ odit ipſũ vt ptȝ ꝑ diffinitionẽ odii qa nõ vult ea ei q̄ putat ſibi mala nec vult ea vt male ſit ſibi ſed poti⁹ ne ſibi aut aliis male ſit gͦ nõ odit Coña tenet ꝑ diffinitionẽ odii ſupra poſitã ſȝ dices ꝙ q vult talia ſibi vult etiam eũ egrotare mori ⁊c̄ Dico ꝙ vult ea vt ſibi male non abſolute et vltimate finalit' ſed vt per hͦ ſibi male eſt bene ſit bonis et iuſtis aut aliis amicis eius et tunc conſtat per diffinitionem ſupra poſitam ꝙ nõ odit quia non ſui gratia vult ſibi male eſſe. Quarto ꝓbat' per illõ Caſſiani ſuꝑ pſalmi.xxxviii. Perfecto odio oderaȝ illos Perfectũ eſt odium homines diligere et eorum vicia ſemper horrere. Quinto per illud Hugonis ſuper Eccle. Odium ſanctum eſt quo crimina odiuntur non homines. Sexto ꝑ illud Auguſtini libro.xxii.de ciuitate dei qui ſecunduȝ deũ viuit debet habere perfectuȝ odium ad mala vt nec ꝓpter vicium oderit hominem et licet oderit vicium amet hominem. Septimo per illud eiuſdem ad Maceđ. epiſtola ꝓ̄ma facile eſt malos odiſſe quia videlicet mali ſunt rarum autem ⁊ pium eos diligere quia homines ſunt vt in vno ſimul et culpam improbes et naturaȝ probes ac propterea culpam iuſtius oderis ꝙ ea ſedatur natura quam ſedam diligis.

Octauo per illud eiuſdem ſuper Iohannem omelia .xxxiiii. exponẽđ illõ qui diligit iniquitatem odit animam ſuam quod dictum eſt in reprehentionem peccatorum odit inquit in ſe naturam diligit vicium odit ꝙ factus eſt ꝑ dei bonitatem diligit ꝙ in eo factum eſt per liberã hominis voluntatem. Ex hiis patet ꝙ iniquitatis odium non debet tranſire vſq; ad perſonam Nono quicunq; odit rationabiliter iniquitateȝ proximi diligit proximum ſed nullus ex eadẽ cauſa ex qua rationabiliter diligit rationabiliter odire poteſt igitur non debet odium iniquitatis tranſire in odium perſone. Antecedẽs patet quia odiendo iniquitatem proximi vult ꝓximo que ſunt ei ſimpliciter bona quia vult eum carere iniquitate. Tum ſecundo quia talis vult proximo ea que tenetur ſibi ipſi velle ſed nihil tenemur nobis ipſis velle niſi q rõnabilit'

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

diligendo volumus igitur.

Decimo odiū ꝑſone ꝓximi ē magis malum q̄ dilectio iniquitatis ſit mala vt poſtea probabitur ſed dilectio iniquitatis eſt tā mala ꝙ ꝓpter dilectionē ꝓximi non eſt dilgenda iniquitas ergo odiū ꝑſone ꝓximi ē tam malum ꝙ ꝓpt̄ odium iniquitatis nō ē odiēda ꝑſona ꝓximi Iſta ꝯclō ē beati Thome ſcđa ſcđe. q. xxxiiii. ar. ter. Et iō igt̄ licꝫ habere odio peccatuꝫ in frē et ōne illud qđ ꝑtinet ad defectū diuīe iuſticie ſꝫ ipſā naturā ⁊ gratiā fratris non pt̄ habē aliqs odio ſine pctō Et ſeqẗ hͦ aūt ipſū qđ in fratre odimꝰ culpā et defectum boni ꝑtinet ad amorem fratris eiuſdem enim rationis eſt ꝙ velimus bonum alicuiꝰ et ꝙ odiamus malū ipſius vnde ſimpliciẗ accipiēdo odium fratris ſemꝑ eſt peccatū.

Quarta ꝯcluſio Ex odio iīqtatis proximi non eſt neceſſe ꝓrūpe in odiū bonoꝝ ſuoꝝ q̄ ſunt ſibi cauſa iniqtatis pnta odiens iniqtatem ꝓximi et cognoſcens ꝙ pecunie vel amicicie magnatū vel ſcientia aut aliquid eiuſmōi eſt ſibi cauſa iniqtatis et peccati non ꝓpter hͦ teneẗ ꝓrumpē in odium hmōi reꝝ laudabilium. Probatur iſta ꝯ̄cluſio cum odio iniquitatis ꝓximi ſtat dilectio v̓tuoſa predictorum bonoꝝ q̄ ſunt cauſa iniqtatis ſue puẗ poſito ꝙ pecunie et magne poſſeſſiones ſint cā iniquitatis ſue ego tamen poſſum rōnabiliter velle qđ hmōi pecunie eſſent pauperum et aliorum qui bene et virtuoſe eis vti poſſēt vl̓ ꝙ eſſēt in mea poſſeſſione vera et legitima ſed hoc eſt eas diligere et non odire igitur.

Secundo ſi iſte odiens iniqtatem ꝓximi haberet vim adnichilatiuam bonoꝝ que ſunt ſibi cauſa iniquitatis et etiā tranſlatiuā recta rō odientis hmōi iniquitatē dictaret melius eſſe tranſferre ea de poſſeſſore in poſſeſſorē q̄ adnichilare iō ſimpliciter non tenetur odire ea Aūs ptꝫ qa adnichilando nullus eorum vſus bonus ſupeſſꝫ tranſferendo vero in eos qui bene poſſēt vti ſupeſſꝫ bonus vſus eorum.

Adūte tū ꝙ hmōi bona ſūt duplicia qđ ſunt q̄ pn̄t tranſferi de vno in aliud vt diuicie ⁊ hmōi. Alia ſūt q̄ nō pn̄t ſic trāſferri imo earū ablatio a ſubiecto eſt corruptio vt ſcia ars induſtria/prudētia/robur/ pulcritudo et de iſtis dico ꝙ odiēs iiqtatē ꝓximi ⁊ ſciēs ꝙ ſcia quam hꝫ ē cā illiꝰ iiqtatis ⁊ ꝙ ea ſtante nō eſt veriſiĺe eū liberari ab iiqtate teneẗ ex caritate velle nō eē hmōi ſciētie nec tū ꝓpt̄ hͦ teneẗ odire ſciētiā qa n̄ qđlibꝫ velle n̄ eē alicuiꝰ rei ꝓpe ē odiū ſed velle nō eē alicuiꝰ rei vt eidem rei male ſit ſiue vt ei n̄ bn̄ ſit ē odiū ꝓpe ſicut legiẗ de qbuſꝗ ſcis puẗ de ſancto clemente ꝙ cū mittebaẗ in exiliū impator dixit ei cū lachris deꝰ quē colis te in hac relegatōe adiuuet ex qbus v̓bis apparet ꝙ q̄uis relegaret eum a patria tū diligebat eum ita ēt q̄uis nolimus ſciētiā ineē huic immo et velimꝰ eā ſimpliciẗ nō eſſe tamē non ꝓpt̄ hͦ odimꝰ eā cū vellemus eam ineſſe nobis ſi poſſibile eſſet nec ideo velimus eam non eſſe vt ipſi ſciētie male ſit ſed ne per eam male ſit habenti. Ideo nō odimus eam ꝓprie licet eiꝫ nolitio iniquitatis et cognitio quod illa ſciētia exn̄te non deſinet huius iniquitas ſit cauſa neceſſaria volitionis q̄ iſte vult ſcientiam huiꝰ non eſſe tamen odium iniquitatis cum eadē cognitione non eſt cauſa odii ſcientie immo eſt fallacia ꝯn̄tis quia non omnis nolitio eſt odiū nec omnis volitio q̄ volo aliquid non eſſe eſt odium ſed oportet ꝙ velim hͦ ne rei quam volo non eē bene ſit.

Quinta ꝯ̄cluſio Odium malorū pene ꝓximi ſecundum genus eſt peccatuꝫ Ptꝫ qa odire hoc mō huiuſmodi mala pene non eſt aliud q̄ nolle huiuſmodi mala pene eſſe qđ eſt ꝯ̄ iuſticiam diuā q̄ ordinauit ea ad emendatōeꝫ malorū ſicut eni lex illa iniq̄ eſſet qua ſtatueneẗ nulla mala culpe eſſe punienda ita etiaꝫ ſtatu hominū ſtante vt nunc ſtat volitio illa vl̓ nolitio eſſet mala q̄ odirentur hmōi mala ſecundū totū genus ſuum.

Vtrum autem poſſimus ea odire vt huic inſunt. Dico ꝓ̄mo ꝙ poteſt nobis rōnabiliter diſplicē ꝙ inſunt huic patet qa interdum videmus ꝙ nō ſunt ei cauſa emendatiōis nec ſunt in remediū ſibi culparum ſuaꝝ ſꝫ ſunt occaſio impatiētie. Tum etiaꝫ qa cū hͦ videmꝰ ꝙ ſunt afflictiua eius et in nullo ꝓſunt aut ſaltem nō tantū ꝓſūt q̄tū nocent g͛ nobis rōnabiliẗ diſplicere poteſt ꝙ ei inſūt et poſſumꝰ nolle ea ineſſe. Dico ſecūdo ꝙ non tenemur etiam in dicto caſu ea odire Ptꝫ qa q̄ huiuſmodi nolitionē ſufficienter ſatiſfacimus omnium ꝑ̄cepto de dilectione proximi ſed huiuſmodi nolicio hoꝝ malorum nec odium eſt nec de neceſſitate cauſat actum odiendi reſpectu eorumdem quia cū hͦ ꝙ nolo hoc huic ineſſe ex eo ꝙ eſt [illegible] afflictiuum eius ſtat ꝙ nolim hoc malum ineſſe huic homini vt male ſit illi malo aut vt non ſibi bene ſit eomodo quo in [illegible] naturis reperitur bene eſſe et male eſſe ſed vt dictum eſt odium non ſolū ſignificat huiuſmōi volitionē vl̓ nolitionē ſꝫ etiā cognotat ꝙ [illegible] velimus vt non bene ſit illi rei quam odimꝰ. Que autem bona tenemur velle ꝓximo ⁊ q̄ poſſumus ei nō velle.

Dicēđ erit in maťia de caritate. Sexta cōcluſiōne odiū delibatū in ꝓximū ē peccatū ꝓbaṯ ōne odiū in ꝓximum aut eſt ꝓpter iniquitatem aut nō ſi ꝑmum iam ꝓbatū ē ꝙ eſt peccatū Si ſecūdū g° ad huc multo magis ē peccatū qa ſi quod magis videṯ ineſſe nō ieſt nec ilđ qđ minꝰ.

Ad hâc ꝯcluſionē pñt iduci omnes rōnes q̄ ad terciā cōcluſionē adducte ſunt et hec dicta ſint accepto noīe odii ſtricte et ꝓꝑeſic ſupra diffinitum eſt quomō autem aliter accipi poſſit videbitur in ſolutionibus argumentoꝝ. Ex iſta ſexta concluſione Infero primo ꝙ peccant qui proximuꝫ eo ꝙ eis mala pene iuſte vel iniuſte infert odiunt. Probatur Correlarium quia nullomodo proximus eſt odiendus Hoc mō enim Abſalon odiebat amon fratrem ꝓpť oppreſſionē ſororis ſue thamar ⁊ diſſimulauit diſplicētiā quouſq; fratre occiſo vindicaret iniuriam ſecundi regū.xiii. Sic eſau fratrē ſuum odiuit Iacob et minabaṯ ei mortē: eo ꝙ ius primogeniture ⁊ paternā benedictōeꝫ abſtulerat Gene.xxxv. i iſtis tamē exemplis eſt potius ira q̄ odiuꝫ niſi ira propť vetuſtatē in odiū mutata ſit. Infero ſecundo ꝙ peccant qui ꝓximum ex eo ꝙ eis occaſionem vel impulſionem ad mala culpe dederit odiunt. Infero tercio ꝙ peccant qui proximum cauſa v̓tutis et bonitatis odiūt Nā geñ.xxxv. reprehenduntur fratres Ioſeph ex eo ꝙ oderant eum nec poťāt ei q̄cq̄ pacifice loqui ꝓpter bonitatem eius q̄uis ibi magis ſit inuidia q̄ odium neq; tam videbantur odiiſſe bonitatē eius q̄ bonā famam et ꝙ plus ceťis amabatur a patre. qa tamē ſunt aliq tam ꝑuerſi ꝙ non ſolū inuident bonis ſed etiā eos ꝑſequūṯ et odiūt et iuidia ſicut ira iueteraſcit in odium ideo ſi qui ſūt tales illi grauiter peccant. Infero quarto ꝙ illi peccant qui proximum odiūt ex eo ꝙ verax ſit nec veritatem ſubticeat vbi dicenda eſt. Sunt enim nonnulli qui odio habent diligentes ſe et diligunt eos a quibus veracum odiunṯ qui.ſ. vere nocent ſibi nec cauent averis eorum malis ſed eos potius ad malum inducunt ecōť autē retrahentes eos a malis fugiunt ꝑſequūṯ et odiunt et hoc falſo obiectum eſt Dauid ſecūdi regum.xix. cum ſibi dicebatur diligis odiētes te et odio habes diligentes te et inde The. ait Veritas odium parit non quidem ex culpa veritatis ſed ex ipſius audientis prauitate Huius ſmā fuit Achab rex q de michea ꝓpheta dicebat Odi eum qa non ꝓphetabat mihi bonū ſed tantum malum tercii regum.xxii. Huiꝰ autem origo eſt prauitas et male operandi volūtas ſecundum illud ſaluatoꝝ Io.xiii. Omnis qui male agit odit lucem ſcilicet veritatis tales etiam reprehendit Amos propheta tercio capitulo odio habuerunt in porta corripientem vel ſapientem. Sapientes ſeu iudices antiquitus ſtabant in porta ad iudicandum qui debebant ōnibus dicere veritatem. Contra primam cōcluſionem Arguitur ſic poteſt quis neſcire res laudabiles proximi eſſe laudabiles et credere eas eſſe vituperabiles ergo in tali caſu non tētur eas non odire ergo odiendo non peccat. Secundo contingit aliquādo ꝙ res laudabilis proximi ē ſibi cauſa ruine et peccati ergo in tali caſuꝰ teneor nolle ſibi rem illam ergo rem illam odire non eſt peccatum. Tercio ſecundum Auguſtinum ſuper illo verſu pſalmi Omnem viam iniquam odio habui Si diligam aurum odio habeo quicquid mihi poteſt illud auferre ergo ſi diligo innocentiam proximi odio habere debeo quicquid ab eo hmōi innocentiā aufert ſed per caſum ſcientia diuicie potentatꝰ et huiuſmodi alia auferunt ab eo innocentiam ergo teneor hec omnia odire. Ad primam concedo antecedens tam de ignorantia vincibili q̄ inuincibili et nego conſequentiam. Et dico ꝙ ſi ignorarē ignorantia vincibili peccatuꝫ eſt imputabile. Si ignorarem ignorantia inuincibili peccatum eſt ſed non imputabile. Ad ſecundam concedo añcedens et conſequens ſi ea manente non poſſit veriſimiliter fieri ꝙ non ſit ſibi cauſa ruine et nego ſecundam conſequētiam quia multa vt dictum eſt poſſum rationabiliter nolle que non poſſum rationabiliter odire. Ad terciam dico dupliciṯ. Primo ꝙ Auguſtinus accipit ibi odium pro nolitione repugnantia et contranitentia. Dico ſecūdo ꝙ rem illam que poteſt mihi aufferre odio modo dicto ſed ablationem ipſam odio accipiendo odium proprie nam quia dilectio innocētie proximi iuſta eſt ablatio īnocentie eſt iniqua et eam odio ſicut iniquitatem rem vero q̄ eſt cauſa huius ablationis nolo ei ineſſe et renitor quantum in me eſt ne a proximo innocētiam auferat. Contra ſecundam concluſionē Arguitur ſic omnis entitas diligenda eſt ergo nulla eſt odienda ſed omnis iniquitas eſt entitas ergo nulla iniquitas eſt odienda. Minor eſt vera ſaltem de iniquitate que eſt commiſſio. Secūdo in q̄cunq; repit̄ nãra ⁊ viciū in eo reperitur ratio diligibilitatis ſed in iniquitate repit᷑ natura etvicium g̊ in iniq̄tate reperitur rō diligibilitatꝫ g̊ ĩiq̄tas eſt diligibilis. Tercio q̇cq̇d eſt nolitū ne male ſit ei cui adeſt illud non eſt oditum iniq̄tas eſt nolita ne male ſit ei cui adeſt g̊ iniq̄tas non eſt ꝓpe odita. Ad ṗmam dicit᷑ ꝙ iniq̄tas eſt actꝰ quidem ꝯ̄ rectaꝫ rōnē aut ꝯ̄ preceptum diuinū rōe ṗmi eſt entitas ſꝫ non eſt entitas rōne ſcđi et eſt odienda vt ꝯ̄ rectam rōnem ſꝫ non eſt odienda vt entitas queꝺ mihi autē vr̄ ꝙ nulloº eſt diligenda a creatura rōnali necvt actꝰ necvt ꝯ̄ rectam rōnē. Si enī eſſet diligēda a creatura rōnali tūc creatura rōnalis poſſit recte volēdo habē actū aliquē volēdi circa eſſe eiuſmōi entitatꝫ aut g̊ haberet actū volendi abſolutū put̄ quo vellet homicidium eſſe/adulterium eſſe/ydolatriā eſſe ⁊ ſic de aliis et cōſtat ꝙ hoc eſt falſum ꝓpter deordinationem neceſſario tali actui cōiūctā aut habēt actum volēdi condōnatum q̄ ſi vellet illam entitatē ſi non eſſet illicita aut ꝓhibita aut contra rectam rōnē h̊ etiā eſt falſū qs enī p̄t rōnabiliť velle homicidiū petri ſi illꝺ homicidiū non eſſꝫ ꝯ̄ rectam rōnē nullus etiā ē q̇ velle poteſt rōnabiliter ydolatriam et cultū demonū ſi non eſſet ꝯ̄ rectam rōnē nec damnū et iniuriā ꝓximi ſi n̄ eſſꝫ ꝯ̄ rectā rōnem q̄a g̊ creatura rationalis nō poteſt habere circa entitates iniq̄tatū actū volēdi nō videtur mihi ꝙ tales diligēde ſint a creatura rōali etiā ſecūdū ꝙ ētitates ⁊ loquor ibi de entitatibus ĩiq̄tatū eaꝝ q̄ non p̄nt eſſe volūtate deliberata niſi ſint ꝯt̄ rectam rōneꝫ immo etiam nō debeo nec poſſū rōnabiliť velle ꝙ homicidium petri ſiat nō delibate a ſorte et h̊ ſecūdū curſum ꝯis legis Dixi autē a creatura rōnali q̄a videtur ꝙ entitates tales ſint adeo q̄ eſt dn̄s totius nature diligibilis et ꝙ habeat deus circa eaꝝ eſſe volitionē aliquam qꝺ p̄tꝫ q̄a cāt ꝓductionē p quam exiſtūt et nō inuite neqꝫ naturaliter g̊ volūtarie g̊ vult eas eſſe nō tn̄ cauſat deordinationē in eis q̄a cauſare deordinationē in actu nō eſt cauſare rem aliquā poſitiuā vł ṗuatiuā in actu nec eſt cauſare aliq̄d poſitiuū vł ṗuatiuū ſed eſt cauſare aliq̄liť. ſ. cauſare actum ꝯ̄ rectā rōnē et ideo ab illo ſolo cauſatur deordinatio in actu q̇ actum facit ꝯ̄ rectam rationē ⁊ q̄a deꝰ actū illū non facit ꝯ̄ rectā rōnē creatura aūt ꝯ̄ rectā rationē elicit ipſum iō ſola creatura cauſat deordinationem in actu. Et ſi dicas deus cauſat hūc actū. a. ſꝫ huius actus deordinatio eſt. a. g̊ deus cauſat deordinationē. negat᷑ conſequentia et dicēnt logici ꝙ eſt falſa figure dictōis q̄a licꝫ deordinatio ipſa ſit. a. ꝯnotat tn̄ eſſe ꝯ̄ rectam rōnē et ſiūe de v̓tute ſermonis ſiue de vſu loq̄ntiū hec ꝓpō deus cauſat deordinationem equalet huic deus cauſat deordinate actū deordinatū ideo cum in maiore cauſalitas cadat ſup q̄d cōcluditur tn̄ non q̄d ſꝫ q̄le ſiue aliq̄liter. Sꝫ hec aliis locis ť̄ctanda ſūt. Ideo dico ꝙ oīs entitas diligenda eſt adeo vł a creatura rōnali ſꝫ non oportet omnem ētitatē diligi a creatura rōnabili et maxiē eā a q̄ non p̄t p potentiā creature rationalis ſepari iniquitas.

Ad ſecundam dico ꝙ dupliciter poteſt intelligi ꝙ in aliquo repiatur natura et vicium quia vel ītelligis de natura etvicio tanquā de rebus diſtinctis q̄ꝝ vna eſt ſubiectiua vł effectiā r̄ſpectu alterius vt in voluntate hominis repit᷑ naturaliter etvicium et ad hunc ſenſū ꝯcedo maiorē et nego minorē vel p naturā ⁊ viciū ītelligis naturā vel entitatē q̄ ē deordinatio vel q̄ eſt per ſe deordinata et in illo ſenſu nego maiorē et cōcedo minorē. Doctores aūt ſacri cū loquuntur de natura et vicio loquuntur ad primum ſenſum. Ad terciam nego maiorē ſꝫ addēdū ſit p̄ciſe aut aliq̄d tale in quo ſenſu minor eſt falſa iniq̄nitas enim non eſt preciſe nolita quia per eam male ſit ei qui facit iniquitatem ſed q̄a eſt ꝑuerſitas ſecundum ſe odibilis et non diligibilis a creatura rationali. Et ſi dicas iniq̄tas inquantum iniquitas eſt qua male eſt facienti vt videtur deducere Auguſtinus. xii. de ciuitate dei ſed iniq̄tas odit᷑ p̄ciſe iq̄tū ĩiq̄tas g̊ iniq̄tas odit᷑ inq̄tū p eam male ē facienti. Ad h̊ reſpōdeo nego maiorē nec hꝫ h̊ ibiꝺ Auguſ. de ĩiq̄tate ſꝫ de malo ĩiq̄tas enī licet ſit malū aliqꝺ tamen ſub alia ratione dicitur iniquitas ⁊ ſub alia ratione dicitur malum dicitur eniꝫ maluꝫ inq̄tū p eā male eſt alicui. Contra terciā cōcluſionē arguit᷑ ṗmo p illꝺ Pſal. ĩiquos odio habui vbi Pſal. nō ſolū gloriat᷑ ꝙ ĩiq̄tatē odiuit ſꝫ etiā ꝙ ipſos iniquos odio habuit. Scđo arguit᷑ p illud eiuſdē odiui eccl̄iaꝫ malignātiū qꝺ nō ſig̃t᷑ odiū malignitatis ſꝫ etiā pſonaꝝ malignātiū. tercio p Auguſ. ſup illo v̓bo ĩiq̄s odio habui dicētē ꝙ n̄ dixit ĩiq̄tatē odio habui ſꝫ ĩiquos odio habui. Quarto per Ambroſium ſuper eos paſſu dicentem ꝙ vir iuſtus etſi inimicos ſuos amare debeat iniquos tamen ideſt dei inimicos odire debet. Quinto quia Xpriſtus precepit nobis odium inimicorum ſuorum etiam ſi ſint nobis vel parentes vel fratres vł ſorores vel ꝯiuges Aīs p̄tꝫ p illud Luc.

xiiii. ſi ꝗs venit ad me et nō odit patrē et matrē nō poteſt meꝰ eſſe diſcipulus. Sexto ĩiquꝰ odiendus eſt ſecundum ꝙ ĩiquꝰ g̊ iniquꝰ odiendus ē ꝯña tenꝫ a reduplicatiua affirātiā ad ſuā p̄iacētē. Cōfirmatur paťeſt odiēdꝰ ſecundū ꝙ retrahit nos a preceptis diuinis g̊ pater eſt odiendꝰ Añs patet ꝑ Ambro. loco eodem dicētē ꝙ parentes odire debemꝰ in his in qbꝰ Xpriſto ꝯ̃dictū Septimo in quocūqꝫ repitur ratio vere et rationabilis odibilitatis illud ē recte et rōnabiliť odibile ſꝫ ĩ iniqs repitur rō vere et recte odibilitatis ſcꝫ ĩiqtas g̊ iniq rōnabiliter odiri pñt

Octauo omne illud eſt rōnabiliť odibile cuius opa et conatus poſſumus rōnabiliť impedire ſꝫ opa et conatus ĩiquoꝝ poſſumus rōnabiliter ĩpedire g̊ iniquos poſſumus rōnabiliter odire. Nono inimicus erat odiendus in lege veteri g̊ pſona ĩiq poťat rōnabiliť odiri Añs patet ꝑ illō Mat. v. Audiſtis quia dictū eſt antiquis diliges amicum tuum et odioꝫ habebis inimicum. Decimo bñ ſeqtur ſecundū Ariſ. amicꝰ eſt diligendus g̊ inimicus ē odiendꝰ ſicut bene ſequitur amicis eſt benefaciendū g̊ ĩimicis eſt male faciendum et idem dicit ꝙ inimicis male facere eſt boni moꝝ ſicē amicis bñfacē. Ad primam dico ꝙ Pſal. ꝑ illud Iniq̊s odio habui nō ĩtelligit aliud niſi ꝙ odio habuit ĩiqtatē et non voluit dicē ꝙ odio habuit pſonas ĩiq̄s. Ad ſecūdā ſimiliť dico ꝙ Pſal. per eccleſiā malignātiū ĩtelligit malignitatē eorū q eccleſiā ĩtegrāt et hāc malignitatē et nō pſonas ſe odiuiſſe dicit. Ad tʼtiā dico ꝙ ĩ eodeꝫ loco Auguſ. eſt ꝓ nobis qꝺ patet ꝑ id qñ in mediate ſeqtur. Sed cū dixiſſꝫ inquit iniquos odio habui expoſuit q̄re addendo et legē tuā dilexi vt demonſtraret nō ſe in hominibꝰ ĩiqs odiiſſe naturā qua homines ſūt ſꝫ iniqiatē q̄ legi quā diligit inimici ſunt ꝙ g̊ dicit Pſal. dixiſſe iniquos et non iniquitatem odio habui nō ĩōʰ dicit quia ſētiat iniquos odiēdos eſſe ſꝫ quia hac locutione ꝯueñtiꝰ Pſal. expoſuit quid ĩ ĩiquis ſenceret odiēdū. Ad q̄rtā dico ꝙ Ambroſiꝰ ĩiquos ibi accipit ꝓ ĩiqtate et iniquos dei ꝓ inimicicia ad deū qꝺ patet ꝑ illud qꝺ ſup eoꝺ vʼſu ait ꝙ ſic iniq odiendi ſūt vt iniquitas nō vt hō q iniquitatē facit odio habeať. Sed ꝯť hanc ſolutionē ſic Arguiť vult Ambro. ꝑ illa vʼba ꝙ eoꝺꝰ odiamꝰ inimicos dei quomō diligē debemꝰ ĩimicos noſtros ſꝫ nos nō debemus ſic diligē ĩimicos nr̄os ꝙ diligamꝰ ĩimicicīā et nō naturā ergo etiaꝫ non debemus ſic odire inimicos dei ꝙ odiamus iniquitatem et diligamus naturā

Cōfirmatur tam in ĩimicis dei q̄ noſtris debemus odire et inimicicīā et iniquitatem ergo cum Ambro. immo Xpriſtus p̄cipiat dilectionem inimicorum noſtrorum et odium ſuorum ſequitur ꝙ vult perſonas inimicorum noſtrorū eſſe diligendas et perſonas inimicorum ſuorū eſſe odiendas. Reſpōdeo ꝙ ſi argumēta iſta debeant aliquid concludere oportet ꝙ ꝓcedant de inimicis noſtris preciſiue qui ſcꝫ ſic ſunt ĩimici noſtri ꝙ non dei Et dico ꝙ Ambroſiꝰ vult dare differentiam inter iſtos et illos quia in ĩimicis dei eſt aliquid odiendum ſcilicet iniquitas in inimicis vero noſtris non tamen inimicis dei eſt aliquid diligendum ſed nihil eſt odiendum quia non eſt in eis iniquitas. Dicit ergo inimicos dei eſſe odiendos quia licet habeāt aliquid diligibile tamen etiam habent aliquid quod ſecundum rectam rationē odiri poteſt et ideo inimici dei ideſt inimicicia ad deum ſiue iniquitas eſt odienda ſed ĩimici noſtri non habent ſecundum ꝙ huiuſmodi aliquid odibile ideo ſimpliciter precipit eos eſſe diligendos. Dico ergo ꝙ cum dicit inimicos noſtros eſſe diligendos loquitur de natura et perſona et non de inimicicia ipſa quam tamen aliquando oportet diligere aliquando oportet paciencť ferre Quādo vero dicit inimicos dei eſſe odiendos loquitur de iniquitate et nō de pſona neqꝫ oportet ꝙ loq̄tur vtrobiqꝫ cōformiter ſꝫ ſufficit ꝙ in hac locutione difformi ĩtelligatur aliqd eē ĩ ĩimicis dei odiendum et nihil eē in inimicis noſtris ⁊ nō dei odiendū Ex quo ptꝫ ꝙ illꝺ qꝺ aſſumitur ĩ ꝯfirmatione nō ē verum. ſ. ꝙ ĩimicicia ĩimicoꝝ nr̄oꝝ ē a nobis odiēda. Ad quītā dico ſimiliť ꝙ Xp̄s p̄cepit nobis odiū oīm p̄dictoꝝ non ꝙ pſonas odiremꝰ ſꝫ ꝙ actōes malas ⁊ iniq̄s quibꝰ nos retrahunt a lege xp̄i odio haberemus et hʼ vel actu ſi tales eſſent vel ſecundū preparationē aīi ſi tales nō eſſēt. Ad ſextam dico ꝙ iſta ꝓpoſitio iniquꝰ odiendus eſt ſcd̄m ꝙ ĩiquꝰ diſtinguēda ē q̄ aut ē reduplicatiua vel ſpecificatiua ſi reduplicatiua tūc ē falſa ⁊ ꝯña ē bona ⁊ ſigt̄ ꝙ iniquus ē odiendus et cā ꝓpter quā odiendus eſt ē iniqtas ſit ſit ſpecificatiua tunc eſt vera et ſpecificat id quod in iniquo eſt odiendum et tunc iſta iniquus ſecunduꝫ ꝙ iniquꝰ eſt odiendus equiualet huic iniqui odienda ē iniquitas et tunc conſequentia non valet. Et ſi dicas ꝙ a ſpecificatiua ſiue a reduplicatiua ad ſuam preiacētem eſt bona conſequentia. Sicut bñ ſeqtur ens inq̄trũ ens eſt ſubiectũ methaphiſice g̊ ens ē ſubiectũ methaphiſice. Ad hͦ reſpondeo ꝙ duplices ſunt ꝓpoſitiones ſpecificatiue. Quedam ſunt que ſpecificant rationeꝫ ſecũđ quam predicatum dicitur de ſubiecto ſiue reſ ſignificata per predicatũ ineſt rei ſignificate per ſubiectum et de talibus ſpecificatiuis concedo ſed in dicta propoſitione non eſt talis ſpecificatio. Alie ſũt que ſpecificant in ſubiecto aliquid enim ineſt vel circa quod eſt id quod ĩpertatur ꝑ p̄tum ſicut iſta Xpriſtus ſecundum naturam humnam eſt ꝯpoſitus ex corꝑe et aīa rationali non eſt ſpecificatiua ṗmo ſꝫ ſecundo mō qa ſpecificat aliq̄d in Xpriſto ſed naturam hūanam cui ꝯueit eē ꝯpoſitũ ex corpore et aīa rōnali. Ad cōfirmationem reſpondētur omnino ſimilit̄. Ad ſeptimam nego maiorem ſed bene verũ eſt ꝙ in quocunqꝫ reꝑitur ratio vere odibilitatis illud eſt rōnabiliter odibile vel habet aliquid rationabiliter odibile et ita eſt licet enim homo iniquus nō ſit rōnabiliter odibilis habet tamen aliq̄d in ſe quod eſt rōnabiliter odibile. Si autem ratio illa eſt ratio eius ĩ quo reꝑitur aut ad rationē eius ꝑtineret ꝑ ſe ſicut deordinatio eſt de rōne iniq̄tatis aliud eſt dicendum. Ad octauam nego maiorem tm̄ enim illa oꝑa iniquoꝝ rōnabiliter impedimus ex odio q̄bus legi dei adũſantur iniq̄ ꝙ g̊ talia impedimus hͦ non eſt ex perſonaꝝ odio ſed ex odio iniq̄tatis et amore legis dei. Si auteꝫ alia oꝑa iniquoꝝ rōnabiliter impedimus hͦ eſt forte qa illis operibus rōnabilit̄ aſſeq̄ aliq̄ conãt̄ q̄ nos etiā aſſeq̄ rōnabilit̄ cupimus ac nitimur qđ ſit per zelum ſecundum moð. Ariſ. et nō ꝑ odium. Ad nonam negatur añs et ad ꝓbationē dico ꝙ illud dictũ eſt ſic exponēdũ. i. dictũ eſſe creditis ſic enim exponebant iudei āte xp̄ꝫ p̄ceptum de dilectione ꝙ ex dilectione amici inferebant ꝑ malā ꝯſeq̄ntiā odiũ inimici cui errori occurrens Xpriſtus p̄cepit vt diligeret̄ inimicus non q̄dem nouum p̄ceptũ faciendo ſed vetꝰ exponendo et hec eſt ſentēcia Auguſ. libro cōt̄ fauſtum. Ad decimam dico ꝙ ꝯña illa ariſtote l' nō valet neqꝫ poſſꝫ reduci ad quācũqꝫ bonam ꝯñam logicam ſicut non valet ꝯña ꝓdigalitas eſt odienda g̊ illiberalitas eſt amāda qñ enim ambo extrema vnius ꝯ̄rietatis cōtinent̄ ſub vno extremo alteriꝰ ꝯ̄rietatis tũc hmōi ꝯñe non valent et ad aliam ꝯñam ſimiliter dicitur. Ad Arꝭ. autē dico ꝙ ipſe non cognouit p̄cepta diuina q̄ ſi cognouiſſet aliter ſenſiſſet et iō non eſt mirum ſi in hͦ errauerit cũ etiam iudei qui legem diuinā habebant circa idem ipſum errarēt. Aduerte tamen ꝙ odire iniquos habet multiplicem ſenſũ vnũ odiēde ſunt ꝑſone ĩiquorũ et ille eſt falſus ſecũdũ ĩiquꝰ ſcđꝫ ꝙ iniquꝰ eſt odiēdꝰ ⁊ ille ſenſus iā diſtinctus eſt in ſenſũ reduplicatiuũ et ſpecificatiuũ et ſpecificatiuꝰ ĩ duos. Tercium iniquus. i. iniq̄tas eſt odienda et ille eſt verus. Quartum odiendi ſunt iniq. i. odiendum eſt ⁊ pro viribus ĩpediendum ꝙ iniqui ſunt iniqui et ſecundum veritatē hͦ eſt odire ĩiq̄tatem et diligē ꝑſonas quia odiēdo ꝙ ſunt iniqui diſplicet nobis ꝙ eis male eſt ſed hͦ eſt amare ꝑſonas iniquorum odire tamen aliqñ accipitur ꝓ contempnere non app̄ciari ſic qui odit animam ſuam. i. qui contēpnit negligit ꝑuipendit vitam ſuam ĩ vitam eternā cuſtodit eam Contra ſextam conluſionem arguit̄ ſic odiendo ꝓximum ĩiquũ deũ imitamur ergo odiendo proximum non peccamus. Añs patet ꝑ illud apl'i ad Ro. ṗmo detractores deo odibiles Secundo Nihil naturalium eſt peccatum ſecundum Arꝭ. ſecundo ethicoꝝ ſed naturale ē vnicuiqꝫ odire id qđ eſt ſibi contrarium et niti ad eius corruptionem igitur non eſt peccatum odire inimicum. Ad primam nego antecedens ſi intelligatur de ꝑſona ſi autem intelligatur de vicio et culpa concedo et ad ꝓbationē dico ꝙ detractores. i. detractiones ſunt deo odibiles. Hec ſolutio videtur eſſe Thome dicentis ꝙ deus in detractoribus odit culpam nō naturā. Hec ſolutio ſi nomen odii ſtricte accipiatur poteſt ſuſtineri ſi tm̄ accipetur ꝓ inimicicia cōſtat ꝙ non ſolum deus odit detractionem ſꝫ etiam detractionem hoc eſt. eſt ſibi inimicus nec vult ſibi ſalutem ſed potius eternam damnationem et tamen nos in hoc non debemus deum imitari nolendo ei ſalutem et volendo ſibi eternam damnationem nec in hoc debemus cōformare voluntateꝫ noſtram diuine voluntati. Tũ qa mlta ſcit deꝰ de iſto ⁊ iniq̄tate eius q̄ ſcrutatur corda et renes q̄ nos neſcimus tum quia tenemur precepto de dilectione ꝓximi quo precepto deus non obligatur tum qa non conſtat nobis ꝙ deus velit nos illud velle neqꝫ omnis actio noſtra bona eſt qua imitamur deum cum ipſe dicat mihi vindictam et ego retribuam licet enim ſibi vlciſci offenſas ſuas et noſtras nō tamen hoc licet nobis licet ſibi interp̄tari facta ꝓximorum in deteriorem ꝑtem ⁊ tamen hoc ñ licet nobis et ideo ꝯña argumenti nō valet qa imitando deū in eo inq̄ prohibet ſe imitari peccamus. Ad ſcđam reſpōdet beatus Thom. ꝙ homīes nō ſūt nobis cōtrarii ẜm id quod habent a deo ſed ſūt ſcđꝫ id qđ hn̄t a diabolo ſcilꝫ ẜm id quod contra nos inimicicias excercēt et q̄tum ad eorum culpā ⁊ ẜm hoc ſunt odio habēdi et ſic exponit hoc in eis debemꝰ habere odio ꝙ ſunt nobis inimici hec ſolutō non mihi videtur ſufficere quia non ſolū naturale eſt vnicuiqꝫ odire eos qui iniuſta cauſa iimicantur ei ſed ōnes vniūſaliter qui inimici ſunt ſiue iiuſte ſiue iuſte. Et ideo ꝓ ſolutione recrurendū eſt ad diſtictōnē quā alio loco de naẜa poſuimꝰ ⁊ ꝙ loqẜ argumētū de naturali vnicuiqꝫ Ideo nūc dico ꝙ ꝙ duplex eſt naturalis inclinatio vnicuiqꝫ ꝯueniēs ſaltēꝫ vt in pluribꝰ. q̄dā eſt que inſequitur ꝑtem optimā hoīs ſcꝫ intellectiuā. Alia eſt inclinatio ſequēs ꝑtem ſenſitiuam et de tali nego maiorē vtrū aūt de prima inclinatōe maior ſit vera an nō dubiū eſt cum appetitꝰ excellentie ſit naturalis ꝑmo mō et tamen aliq̄n ſit peccatū qua incliatione videẜ peccaſſe primꝰ angelꝰ Dico preťea ꝙ licꝫ naturale ſit vnicuiqꝫ reſiſtē iimicis nō tamē naturale eſt vnicuiqꝫ odire iimicos. Dico ťcio ꝙ ſi naturale eſt vnicuiqꝫ odirẜ iimicū magis naturale eſt odire ꝑſonaꝫ iimici q̄ culpā cum multi hac inclinatione īpulſi ꝑſonā odiant etiā ceſſāte culpa imo ſiplices ꝑ hāc īpulſionē magis ferunẜ in ꝑſonā q̄ in culpam et ad ꝓbationē dico ꝙ huiuſmōi incliatio aptitudialis que a natura ineſt nō eſt pc̄tm ſꝫ actꝰ delibatus huic inclinatōi cōſoris eſt pctm̄ qa eſt actus volūtarius et nō naturaľ actꝰ etiā talis inclinatōis nō coercitꝰ ꝑ rationeꝫ eſt volūtarius ſaltē inťpretatiue et nō cenſēdꝰ ē mere naturaľ Et ſi dicas ꝙ ōne peccatū eſt receſſus ab eo qđ ineſt ẜm naturā vt dicit Damaſſenꝰ. ii. li. dico ꝙ ōne peccatū eſt receſſꝰ ab eo ꝙ ineſt ẜm naturā rationalē . rationabl'it oꝑantem.

Veriẜ q̄rto vtrū odiū ꝓximi ſit inť pc̄ta q que ſūt in ꝓximū ḡuiſſimū pc̄tm Arguitur ꝙ n̄ quia ꝑ odiū maxīe nocet odiens ꝓximo cū plus noceat ꝑ hoīcidiū igẜ homicidiū eſt ḡuius. In oppoſitum arguitur qa illđ eſt peſſimū ⁊ ḡuiſſimū quod opponiẜ optio ſed optimū eorū que ꝓxiō exhibemus eſt amor ad quem ōnia alia referunẜ cui odiū opponitur g̊ inť peccata que ſunt in ꝓximū odiū eſt peſſimū et ḡuiſſimū. Notandū ꝙ Tho. reſpōdet ad hāc queſtionē ſub duabꝰ ꝓpoſitionibꝰ Pria eſt ſi ḡuitas peccati attendaẜ ex deordinatōne eius qui peccat odiū eſt magis peccatū homicidio et reliquis exťioribus actibꝰ qui ſunt i ꝓximi nocumētuꝫ quod ꝓbat quia ꝑ odiū deordiatur volūtas homīs que eſt potiſſimū in homine ex qua eſt radix peccati. Scđa propoſitio ſi attendaẜ ḡuitas ex parte nocumenti quod inferẜ ꝓximo exťiora peccata ſunt peiora q̄ interius odiū Hec reponſio n̄ mihi placꝫ ꝓ cuiꝰ reprobatōe ſuppono cū eodē doctore Tho. ꝙ exťiores actus mali nō addunt maliciā aliquā ſup maliciā actuū interiorū imo ab eodē denominaẜ actus interiores mali ꝑ ſe et intrinſece et exťiores extrinſece et hoc licꝫ ſit in multis locis aſſertū a Tho. tn̄ ꝓbaẜ ex q̄buſdā verbis que ar. in quo hanc queſtionē terminat ponit ait eniꝫ ꝓbans ꝙ voluntas eſt radix peccati vnde etiaꝫ inquit ſi exťiores actus inordiāti eſſent abſqꝫ inordinatione voluntatis non eſſent peccata puta cum aliquis ignoranť vel ʒelo iuſticie hominē occidit et ſequiẜ et ſignum culpe eſt in exťioribꝰ peccatis que contra ꝓximū cōmittūẜ totū eſt ex inťiori odio. Prima concluſio inter ōnia peccata interiora in ꝓximū odiū eſt ḡuiſſimū ꝓbatur ōne peccatum interius in ꝓximum eſt vel ira vel iuidia vel odiū vel ſuperbia ſꝫ his omnibꝰ odiū ceteris ꝑibus eſt grauiꝰ grauitate culpe eſt enim grauiꝰ ira vt patet ex differentiis ire et odii ſupra poſitis eſt enim grauiꝰ inuidia qa per iuidiam ſit nobꝭ nocumētū ꝓximo vt bene ſit vt ſcꝫ aſſeqnamur facilꝰ gloriaꝫ aut alia bona que cupimus per odium vero nocumētū inferẜ ꝓximo vt ſibi male ſit eſt etiā grauius ſuperbia ptꝫ quia per ſuperbiam cōtempnimꝰ ꝓximū per odiū v͛o ei nocemꝰ. Scđo quia ſuperbia hꝫ excellētiā ſupbi ꝓ fine odiū aūt hꝫ male eſſe eius qui oditur ꝓ fine ꝯſtat aūt ꝙ deterius eſt velle alteri inordiate male eē vt ei mľe ſit q̄ velle ei male eē vt excellere videamur. Tercio odiū ꝓximi magis directe contrariaẜ caritati i ꝓximū q̄ ſupbia igiẜ Añs ptꝫ quia actꝰ odii ꝑ ſe ꝯriatur actui caritatis i ꝓximū actus ſupbie v͛o nō ꝑ ſe cum ꝯtempnere ꝓximū ſtēt cuꝫ ōni actu caritatis q̄tum eſt ex natura rei quod ſic n̄ cōtingit de actu odiendi ꝓximū ꝙ ſi in auctoritatibꝰ et dictis ſanctorū repiaẜ ſupbiā eē deteriꝰ peccatū et grauiꝰ ḡuitate culpe hoc nō eſt ratōe offenſiōis in ꝓximū ſed ratōe imoderati amoris ſuiipſius ſi eniꝫ ſupbus tam imoderate amat vt amor ſui ſit ceterorū ꝯtēptiuꝰ. Scđo ꝓbatur cōcluſio odiū magis indurat cor odientis in proximū q̄ aliquod aliorū ſꝫ huiꝰmōi indu-

E.i.

ratio culpā multo grauiorem reddit igr̄ maior pꝫ quia ira ſꝫm Ar̄. ſcđo rethorice quieſcit cruciatu īuidia ſilr̄ quieſcit et ꝑ aſſecutōem glorie concupite et per depreſſioneꝫ ac miſiam īnpuenientē ei cui īuidebatur odiū aūt nec per cruciatū eius qui odiẜ ceſſat vt vult Ar̄. nec aſſecutione glorie aut bone fortune neqꝫ miſeria aut felicitate eiꝰ quē odimꝰ et ob hoc dicit Ar̄. ſecundo retho. odiuꝫ eſſe inſanabile et incurabile minor pꝫ per conditōes indurati cordis quas ponit Bernardus li. de cōſideratōe di. Cor duruꝫ eſt quod contricione nō ſcindiẜ pietate n̄ emolliẜ precibꝰ nō flectiẜ minis nō cedit flagellis obduraẜ cor enī odientꝭ nō poteſt cōteri quare nec recte cōſiteri nec abſolui nec veniā cōſequi nec emolliẜ pietate cū non ꝯpatiaẜ aduerſatio miſeriis circūcincto vt pꝫ exemplo iudaice obduratōis in Xhriſt. nec flectiť precibꝰ nec eiꝰ quē odit nec amicorū ſuorū ſed inť hec omnia imo tamen manet flagellis obduraẜ nā cuꝫ ſepe flagellet oditorē deus infortuniis ſuorū egritudinibꝰ aut mortibꝰ tamen hiis nō ſanaẜ odiēs ſꝫ magis odiēdo inſanit. Secūda ꝯcl'oe nullꝰ actꝰ extior ꝓximo nociuꝰ eſt odio in ꝓximū culpabilior ꝓbatur quia vel aliquid culpe habꝫ actus exterior quod non hahet interior vel nihil ſi nihil cum illa culpa denominet actum intiorē intrinſece culpabilē et extiorē extrīſece tantū ſequiẜ ꝙ actus exterior nō eſt quolꝫ actu īteriore g̃uior ſed nullus eſt actus interior in ꝓximū g̃uior odio gͦ nec aliquis actꝰ extior in ꝓximū eſt g̃uior odio nec poteſt dici ꝙ habeat aliquid grauitatis quod non habꝫ ab actu intiori quia vel ſꝫm illud ſubordinaẜ actui intiori malo vel non ſi non gͦ ſecundū illꝺ non eſt culpabilis ſi ſic gͦ in actu intiori eſt aliquid g̃uitatꝭ corrūdens illi pti que dicebatur nō haberi ab actu intiori Ad hanc rationē ⁊ ſil̄es poteſt dici ꝙ cum Tho. dicit ꝙ peccatū in ꝓximū habꝫ vnoͦ rationem mali ex parte nocumēti ꝓximo illati ꝙ ibi non accipit malū ꝓ culpa ſed malū ꝓ nociuo et vltra cum dicit ꝙ actus extior malꝰ eſt g̃uius peccatū nō vult dicere niſi ꝙ eſt peccatū magis nocens. Contra hanc ſolutōeꝫ arguiẜ dupliciť pͥmo ſic ex nullo quod ē cōmune tam bonis actibꝰ ꝗ malis attendiẜ g̃uitas pc̄ti ſꝫ nocere ꝓximo eſt ꝯē tā bonis actibꝰ ꝗ malis vt pꝫ de eo qui inťficit ex odio et quoniā inťficit autoritate iuſticie ſcđs enī nocumētū infert ꝓximo ſicut pͥmꝰ ideo eniꝫ inťficiẜ per opus iuſticie vt qui in delinquēdo lucrū ſuſcepit in patiēdo dānum equale recipiat eſt etiā ꝯē tam actibus imputabilibꝰ ꝗ non imputabilibꝰ vt pꝫ de eo qui ignorāter ōnino occidit igiẜ Scđo quia ſecundͦ te g̃uitas mali attendiẜ ex nocumēto qđ infertur aut gͦ ex nocumēto quod inferẜ ꝓximo et tūc homicidiū ſui non eſſꝫ hac g̃uitate graue aut ex nocumēto quod infertur ſiue ꝓximo ſiue ſibiipſi et tūc vel in hac cōpatōne compas actū interiorē et exteriorē ſimul ad actū intiorē tm̄ et ſic nihil ad ꝓpoſitum aut compas actum exteriorē ad actū intiorem cui ſubordiatur ⁊ tūc ſic arguiẜ actus intior volendi occidere ꝓximū ex odio plus nocꝫ ſic volenti ꝗ homicidiū ꝓximo noceat gͦ ꝗtum eſt ex pte nocumēti actus interior eſt grauior ꝗ extior. Antecedens pꝫ qa mors ſpiritualis et eterna eſt deterior et ꝑiculoſior morte corporali ita ꝙ cuicunqꝫ proponetur condicio et neceſſitas eligendi vnam' vel aliam ſi rationabiliter eligat magis eliget fugere mortem ſpiritualem ꝗ corporalem ſecundū illud Xpriſt. nolite timere eos qui corpꝰ occidere poſſunt ſed eos timete qui animā et corpurmittere poſſunt in iehēnā ignis Tercio qa cū auctorēs cōpāt peccata ſecūdū g̃uitatē in cōpatione ipſa actū intiorem et extiorē ſēp ꝓ vno peccato accipiunt et raro iueniunẜ cōpaſſe actū intiorem ad extorē niſi de hoc habeaẜ ſpetialis queſtio. Tercia cōcl'o odiū eſt ōni peccato in ꝓximū g̃uius ꝓbaẜ quia eſt g̃uius omni peccato intiore in ꝓximū vt pꝫ ꝑ primā cōcl'ōꝫ eſt etiam g̃uius ōni peccato extiore in ꝓximū vt pꝫ ꝑ ſcđaꝫ igr̄ tū ſcđo odiuꝫ eſt grauiꝰ omni peccato in ꝓximū g̃uitate deordiatōis ⁊ eſt grauiꝰ g̃uitate nocumēti igr̄ ſimpl'r eſt g̃uiꝰ prima ꝑs anťꝭ ē certa et ſcđa ꝓbaẜ ꝗto qa g̃uitas ē deordinatior culpabl'iť tāto eſt magis nociua peccāti ſed ōnis g̃uitas mortalis eſt nociuior peccāti ꝗ actus exterior ſit nociuiꝰ ꝓxio gͦ cū odiū ſit grauiꝰ g̃uitate deordiātionis ſequiť ꝙ eſt ēt g̃uiꝰ g̃uitate nocumēti ſcđo illud eſt g̃uiſſimuꝫ quod opponiẜ optimo ſed odiū opponiẜ optimo bono in ꝓximū gͦ odiū eſt grauiſſimū peccatū in ꝓximū maior ēſt Ar̄. ii. ꝑoꝝ minor ꝓbaẜ qa odiū opponiẜ amori et dilectōni in ꝓximū quia nihil ē eoꝝ ꝗ ſūt ad ꝓximū melius. Quarta concluſio inť ōnia pecccata intiora in ꝓximuꝫ odiū eſt grauius g̃uitate nocumēti illati impāti vl' ꝓximo ꝓbatur quia nullū eſt genꝰ dāni qđ impari poteſt per irā īuidiā aut ſupbiā qđ ēt impetur vel impari poteſt ꝓ odiū et cuꝫ hoc vt dictū eſt odiū habꝫ inſanabilitatē et implacabilitatē quā nō habent alia igr̄ añs patꝫ quia ꝑ odiū aliqñ impatur dānū in ſubſtātia et facultatibꝰ ſpoliando oditū his aliqñ in fama detrahendo odito aliqñ in familia nocumētū ei inferendo in libtate redigēdo in ſeruitutē vel carcerē vel exiliū ꝓcurando aliqñ in ꝓpria ꝑſona ꝓcurando egritudines mutilatōes vulneratōnes mortē et alia huiuſmōi et inde deſcendūt hoīcidia calūniatōes falſe accuſatōes ⁊ multa huiꝰmodi aliqñ etiā impat opa crudelitatis vt cum Caim abel occidit vt etiā ipauerūt egiptii ī hebreos ꝑmo affligendo eos opprobiis et ſeruitutibꝰ multis et deinde iuſſit Pharao vt oēs mares hebreorū qui naſcerent mergerētur herodes ꝑ odiū crudelitatē exercuit ī infātulos īnocētes vtrū aūt a predictis huiꝰmōi opa crudelitatis ex ira aut īuidia aut odio facta ſint nō diſcutio ſed dico ꝙ ſiue ſic ſiue nō ſilia tn̄ et maiora ex odio fieri potuerūt.

Quīta concl'o odii viciū eſt prorſus irrationale patꝫ quia vel odiꝰ bonos vel malos nō bonos qa hoc eſt oīo ſtultū nec malos quia eis potius ꝯpati ꝓpter malicie egritudinē ꝗ eos odire debemꝰ et iō Boeti. in li. de philoſophica conſolatōe ait apud ſapiētes nullus locꝰ odio prorſus relinquit nā bonos qs niſi ſtultiſſimꝰ oderit malos vero odiiſſe ratōne caret ſcd̄o ꝓbatur quia ſcd̄m Sene. in quadā epiſtola ridiculū eſt odio nocentis inocētiā ꝑdere ſed qui odit aliū ꝓpter nocumētū ille odio nocentis inocentiā ꝑdit quia nullus odiens alterū eſt inocens Tercio qui putat ſe iiuriā recepiſſe ab inimico ille non eſt mḡnanimꝰ neq; prudēs ſed qui odit aliū ꝓpter nocumētū illatū ille putat ſe iiuriā recepiſſe ab iimico ḡ qui odit aliū ꝓpt nocumētū nec prudēs eſt nec mḡnanimꝰ añs ptꝫ tn̄ ꝑmo quia nemo pōt vere ledi aut dānificari niſi a ſeipſo tn̄ ſcd̄o ꝑ Sene. in ꝗdā epiſtolā dicētē ſi mḡnanimꝰ fueris nūq̄ dices tibi iiuriā fieri de iimico dicēs nō nocuit mihi ſed animū nocēdi habuit et ſequit et cum ipſū in tua poteſtate videris vindictā putabis te vidicare potuiſſe Hec ille. Sed dubitari ſolꝫ vtrū odienti ꝓximū denegari debeat cōmuīo ſacm̄ti altaris Rn̄dent aliqui ꝙ ex illatōe iiurie ꝗtuor oriri ſolēt ꝑmū eſt odiū in corde ſcd̄ꝫ effectꝰ odii in ope tciū ſignū odii in corde ꝗrtū eſt actō iiurie dicūt ḡ ꝙ ꝑmū tenet dimittē quia nec debꝫ dolere de ꝓſperitate iimici nec gaudere de malo ſuo niſi in aliq bus caſibꝰ ꝑmꝰ eſt ſi eēt iimicꝰ eccl'ie vt ē hereticꝰ vel tirānꝰ ꝑſequēs ſcd̄s eſt ſi eēt iimicꝰ rei publice vt publicꝰ latro ꝗto eni tales plus ꝓſperant tāto res publica vel eccl'a magis ledit ⁊ iō debꝫ vir iuſtus dolere de ꝓſperitate taliuꝫ et iō ait Grego. xxxii. moraliū ſicut noxiū ſolet eſſe ſi vnitas deſit bonis ita ꝑnicioſū ſolꝫ eſſe ſi n̄ deſit malis ꝑuerſos quippe vnitas corroborat duꝫ concordant et inde eſt ꝙ Paulꝰ fregit vnitatem cont̄ ſe ipſū a phariſeis et ſaduceis ad ipſū occidēdū Si aūt quis dolꝫ de bono tempali inimici aut gaudet de malo aut talis dolor et gaudiū rōi placꝫ aut diſplicꝫ Si placꝫ ita ꝙ gaudiū iā eſt ſcd̄m ratōem delibatam et ꝑſiſtit in eo nec penitet eū eius tn̄ nō debꝫ cōmuicari ei ſacramētū niſi forte malū quod optat ſit multum paruū vt ꝑ hoc inducatur ad recognoſcendū offēſā ſuā vl' niſi optet malū illud quia putat expedire odito vel rei publice vel eccl'e ſicut Helias occidit duos qnquagenarios cum ſuis ꝗrti regū prio vel ꝓpter bonū ꝑſone vt peccatū minuatur quod viuēdo augmētatur vl' ꝓpter bonū rei publice vt viuētibꝰ vtilis motus incuteret ad vitādū idolatriā vt dicit Aug. et recitat xxiii. q. iiii. ſed vt obicitur vel etiam cum timet veriſimiliter ne ex proſperitate ſua ille ſibi noceat iniuſte ⁊ ideo dolet de ipſa ſcd̄m Tho. Si aūt dolor et gaudiū rōni diſplicꝫ ꝗuis ſenſibilitati placeat tūc poteſt cōicari Effectꝰ odii in ope conſiſtit in duobꝰ ſcꝫ in ſubſtractōe boni et in illatōe mali Si primū aut ergo ſubſtrahit illicite bonū ſpirituale aut tempale Si ſpirituale puta quia excludit eū ab orōe gn̄ali cū ſcꝫ orat ꝓ ōnibus aut quia nō vult corā eo predicare et tūc non debet cōicari ꝗ diu habꝫ hanc volūtatem Si ſuſtrahit bonū tempale aut neceſſariū aut non neceſſarium Si neceſſarium tūc peccat mortalit vt ſi inimicū non paſcit in arti. mortis tūc enīꝫ vificat illud Ambro. qđ recitat. lxxxvi. d. Si non paviſti occidiſti Si nō neceſſariū tūc nō peccat niſi venialit ꝙ intelligat ſi indigeat eo ꝗuis n̄ abſolute effectꝰ aūt odii in illatiōe mali cōſiſtens aut eſt cont̄ ordinē iuris illatū aut ſcd̄ꝫ ordinē iuris Si cont̄ ordinē iuris peccat mortl'it quia ait dominꝰ mihi vīdictā ⁊ ego retribuā ⁊ aug. qui diuini bn̄ficii oblitꝰ ſuas vult vindicare iiurias nō ſolū de ſuis peccatis veniā nō meretur etc̄. vt allegat de penitentia. d. iiii. Si ſcd̄ꝫ ordinē iuris ſic poteſt cōmuicari odio tamen a corde remoto vt qñ facit hoc ex ſententia iudicis vel ex ꝑmiſſione iuris ex ſentētia iudicis vt ſi malefactor ad mandatum iudicis nō vult ſatiſfacere leſo etiā leſus poteſt ipſū ex mandato iudicis appetere bello et qcquid rapit ab hoſte vel adiutorib⁹ eius totum ſuum eſt quouſqꝫ ſit ſibi plene ſatiſſactū de ōni dāno dato et de expēſis vltra aūt hec nō debꝫ aliquid accipe niſi ꝓpter ĩmanitatē vicii meruerit ōnibus bonis ſpoliari vt ꝓpter hereſim vel ꝯſimile vitiū Similit᷑ cōicari poteſt quādo hoc facit ex ꝑmiſſione iuris licꝫ eniꝫ regulariter vūm ſit ꝙ nemo ſe ipſuꝫ pōt vindicare vel ſibi vel ſuis ius dicere tamē ius lᷓ ꝑmittit in caſib⁹ ciuilib⁹ vi vim repellere cū moderamīe ĩculpate tutele ł etiā ſocios defēdē xxiii.q.iiii.fortitudo. Tercio ex illatōe ĩiurie orit᷑ ſignū rancoris et odii in ore aut ḡ ĩiuriator exhibꝫ cōdignā ſatiſſactōem aut non ſi primū tūc ĩiuriatus tenetur eum ad amiciciā recipere et ei loqui quod ptꝫ ꝑ illud Aug. memento cito ignoſcere ſi quis in te peccauerit et a te veniam poſtulauerit Si aūt nō exhibꝫ nō tenetur ei loqui qn̄ ſcꝫ ſatiſſacere aut nō ōnino non vult aut ſemiplene quod intelligēdū ē niſi actō ĩiuriarū abolita ſit diſſiūlatōe vel remiſſōe puta qn̄ leſus reīttit ĩiuriā xxiii.q.iiii.Si illic diſſiūlatōe remittit᷑ vt riſerit luſerit vel comederit cū eo poſt ĩiuriam factam iuſti de ĩiuriis §.Si Quarto ex illatōe ĩiurie orit᷑ actio iniuriarum hanc null⁹ tenet᷑ remittere imo qn̄qꝫ leſus dimittere nō poteſt vt ſi ĩiuria illata eſt monacho vel ſeruo vel filio fāilias vel vxori quia ſi monacho cōpetit actio ĩiuriarū monaſterio nō monacho niſi forte longe ab eſſꝫ a monaſterio et de licētia abbatis ſeu alteri⁹ ſui ſupioris tunc eni pōt agere actōe ĩiuriarū.ff.de ĩiuriis L.ſi vnus et ſi monachus r̄mittit ĩiuriā nihilomin⁹ agere poteſt monaſteriū ſed ſi abbas vel alius ſupior remittit ĩiuriā monachus agere nō poteſt ſecus ſi in eccleſia ſeculari ꝗ nō poteſt remittere ĩiuriā clerico factā itē ſi ĩiuria eſt ſeruo facta domin⁹ remittere poteſt non ſeruus Similit᷑ ĩiuriā factā filio familias poteſt remittere pater ⁊ pro ea agere nō filius niſi qui ĩiuriatus fuerit putꝫ eū patreꝫ familias ff.de de ĩiuriis L.i.S.i.et.S.ſi adeo. Item ſi iniuria facta eſt vxori viro competit iniuriam vxoris remittere aut agere pro hmoi iniuria et non econtra ſit ḡ nō eſt neceſſe volenti cōmunicari vt dimittat actōem iniuriarū ledenti ſed odiū. Nota preterea ꝙ qui remittit actionē iniuriarū in arti. mortis in manu preſbiteri ſi hoc facit cauſa mortis pōt poſt ea agere contra iniuriantem ſi cōualeſcat ſec⁹ auteꝫ ſi ſimplicit᷑ remiſit S.ad fill᷑.L.ſi et notat hoſtieñ ꝙ actio ĩiuriarū abolet᷑ diſſimulatiē .i. ſi os qui iniuriā accepit non iraſcit᷑ nec monet᷑ ſi inde motus fuerit et ĩiuriam ſtatiꝫ ad aīmuꝫ reuocauerit et ĩiuriātem citari fecerit nō tollit᷑ diſſimulatōe nec ꝑ ſalutationē nec ꝑ oſculū pacis datū in eccleſia niſi expreſſe remittatur vel pacificetur Hec Durādus minor que mihi pro magna parte videntur confuſa et indigeſta et parum ad queſtioneꝫ de qua cōmunit᷑ queri ſolet accōmodata non enim queſtio eſt vtrum habens odium contra proximū poſſit ſine peccato recipere ſacramentum quia cum odium ſit peccatum mortale conſtat ꝙ non Sed queſtio eſt vtrum habenti odium contra proximū poſſit r̄futari publice cōmunicatio ſacramēti iſta queſtio magis mouetur de odio ꝗ de aliis peccatis quia alia peccata ſunt magis latentia eo ꝙ odium ſemper aliquibus ſignis exterioribus ſe manifeſtat hoc enim cōmune eſt omni peccato ꝙ ſi habeatur actualis voluntas peccati mortalis nō poteſt cōmunicari niſi indigne et ſi illa voluntas apparet per aliqua ſigna exteriora que ſint ſufficiens teſtimonium eius tunc ei poteſt publice refutari ſacramentum. Dico igitur incipiendo a nouiſſimis ꝙ propter actionem iniuriarum non debet miniſter eccleſie refutare ſibi euchariſtiam. Patet quia actio iniurie non eſt ſufficiens teſtimonium odii et ſtat cum amore caritatiuo. Dico ſecundo ꝙ ſi odiens quo tempore cōmunicandū ē aut multum propinquo in verba prorumpat contra eū quem odit publice et notorie que ſint ſigna ſufficienter teſtificatiua odii ita ꝙ omnes ea audientes iudicent eum tēri odio illius non poteſt ſine ſcandalo communicari cum multitudo aſtantium iudicet eum eſſe in peccato mortali nō quidam interpretando facta dubia in deteriorem partem ſed interpretādo facta in partem illam cuius ſunt regulariter et ſunt ſemꝑ certa ſigna. Tercio dico ꝙ ſi odiens eodem tēpore inferat damna ei quem odit publice et notorie contra ordinem iuris notum et vulgatum etiam apud ſimplices tunc illa illatio damni et nocumenti eſt regulariter ſufficiens odii teſtimonium. Ideo dico ꝙ in tali caſu non debet ei publice dari hoſtia. Si auteꝫ inferat ei damnū ſecūdū ordinē iuris puta ex ſētētia vel ꝑmiſſiōe iudicis ſicut ordo ille iuris eſt notus ei vulgatus etiam ſimplicibus ⁊ tunc non debꝫ negari ſibi ſacramentū aut n̄ eſt not⁹, dictomō et tunc admonēdus eſt vt differat ꝙ ſi cauſaꝫ habet non differendi aut non vult tunc inſtruendi ſūt ſimplices ne ſcandaliſent̄ et paucis oſtendenduꝫ eſt quo modo hoc quod facit n̄ ex odio ſed ex iuris ordine facit. ꝙ ſi curatus aut vicarius eius intelligere non poſſit quomodo id ad iuris ordinē pertineat nec id poſſit exponere aut declarare populo tūc hortandus eſt ille qui damnū infert vt cōmunionē differat ad vitandū ſcandalū etiam ꝓpter reuerentiā ſac̄menti quia licet huiuſmodi damni illatio non ſit ex ſe ſufficiens teſtimoniuꝫ odii reſidētis in corde eſt tamen efficax teſtimoniuꝫ propt̄ ſimplicitatem eorum quibus fit teſtimoniū et credo ꝙ talis non debꝫ cōmunicare niſi prius cōteſtatōe facta coram iis qui ſcandalizari poſſūt ꝙ que facit non ex odio facit ſed ex iuris ordine et diſpoſitione. Quarto dico ꝙ ſi odiens pro ſigno odii exhibeat ſubſtractōnē boni ſiue temporalis ſiue ſpiritualis vel ſubſtrahit notorie et publice bonum quod tenetur de neceſſitate ſalutis nō ſubſtrahere vt alimentū ad vitā neceſſariuꝫ aut precem publicaꝫ cum ſacra publica facit et tunc ſibi debꝫ denegari publice petēti cum hoc ſignum ſit ſufficiens odii iudicium. Si autem ſubſtrahat huiuſmoi bona occulte et ſecrete ita ꝙ curatus nihil ſcit niſi ex confeſſione odientis tunc non debet ſibi denegari publice qa licet ſit in peccato mortali nec poſſit cōmuicari niſi periculo anime quia tam̄ hoc igōtum eſt et occultum nihil ſibi denegari poteſt per quod peccatum ſuuꝫ fiat publicum et manifeſtum ſed quantuꝫ poſſibile eſt cōmouendus ⁊ terrefaciendus auctoritabꝰ ⁊ exēplis et ſuaſioībus Si auteꝫ ſuſtrahat ea bona que nō tenetur impendere de neceſſitate ſalutis et maxime cū ſciuntur eſſe talia tunc huiuſmōi ſubſtractio n̄ eſt ſufficiens teſtimoniū vel indiciū odii exiſtētis in corde ꝙ ſi mltitudo ſiue ꝑ errogatōeꝫ ſiue aliomō exiſtimet talia bona nō poſſe ſubſtrahi niſi cum ꝑiculo ſalutis ſubſtrahētis tūc aliqđ cōdonandū eſt infirmitati et ignorantie multitudis et erudiēda eſt ac inſtruēda de vitate reruꝫ aut ſecrete admonēdꝰ eſt ſubſtrahēs vt ꝯioneꝫ differat qcqd aūt dcm̄ eſt de odio ītelligo ēt de ira et īuidia quia ꝑ hec ōnia detrimentū infert̄ ꝓximo. Si queras vtrū ōnis ī quē peccauit frater teneatur de neceſſitate ſalutis an̄ ꝯmuionē ire ad fratrē offendentē et ſibi reconſiliari reſpōdeo ꝙ ōnis in quē peccabit frater quē multi aſſiſtentes probabiliter eſtimāt male motum contra fratrē offendenteꝫ nec poſt ea fuiſſe fratri recōſiliatū q̄uis etiā nihil rancoris maneat in corde tenetur de neceſſitate ſalutis ante cōmunionem reconſiliari fratri ſuo ſi eius copiaꝫ poſſit habere. Dixi autem quem multi aſſiſtētes etc̄. quia ſi nulli exiſtimarent euꝫ male motum contra fratrem tunc nulluꝫ ſcandaluꝫ inde generaretur ſed ſi habuerit odium tenet̄ dimittere ad hoc ꝙ digne odicet. Contingit auteꝫ ꝙ nulli exiſtiment eum motuꝫ contra fratrem ſi offenſa eſt occulta. Secundo ſi offenſus eſt vir magne v̓tutis aut ſi non eſt vir note impatiētie Dixi nec poſtea fuiſſe reconſiliatū quia ſi conſtaret eum fuiſſe reconſiliatuꝫ fratri et nullum teſtimonium odii poſtea interueneri non oportet ꝙ tunc reconſilietur fratri ſuo. Dico preterea ꝙ in caſu ſic qualificato poteſt et debꝫ negari ſibi cōmunio ſi non reconſilietur fratri ſuo qui peccauit in eum maxime vbi cōſuetudo eſt de reconſiliatione odientium poſt confeſſionē et ante cōmunionem. Patꝫ quia vt ſuppoitur data ſunt ſufficientia teſtimonia odii in proximum et iſte qui eſtimatur odire non ſatiſfacit con ſuetudini de reconſiliatione ergo multitudo adhuc exiſtimat eos diſcordes eſſe et vnum gerere odium contra alterum et cum hoc videt ꝙ cōmunicat g̊ ſcancaliſatur multitudo. Sed huic ſcandalo multitudinis pater eiuſdē multitudinis obuiare tenetur igit̄. ꝙ ſi non ſit talis conſuetudo dico ꝙ confeſſio magis purgare debet apud bonos et probos ſuſpitionē odii q̄ ſigna illa prius habita eam cauſent debet enim quiſꝙ eſtimare ꝙ nullus eſt ſue ſalutꝭ īmemor nec debemus eſtimare in ſacramento confeſſionis et aliis aliquid ficte fieri niſi ad id non ſolū ꝓbabiles verū etiā vehemētes ſuſpitōes habeamꝰ ⁊ iō mihi videt̄ cuꝫ ſuſpicio odii ſufficient̄ purgata videat̄ ꝑ ꝯfeſſionē que multis ītuētibꝰ fit ꝙ non debeat refutari cōmunio tali ſi nō recōſiliauerit ſibi eū q offēdit ipꝫ iudicio meo reſolutō ſnp̄ r̄citata contiet multa īptinētia q̄ſtioni qa vl̄ q̄rit̄ vtrū odiēs ꝓxīm poſſit ꝯicari manifeſte odio ſine ꝑiculo ſalutꝭ cōſtat clariſſīe ꝙ nō ſm̄ ꝯiorē ſententiā dicētē ōne odiuꝫ ꝓximi eſſe peccatū mortl̄e vl̄ q̄ritur vtrū odiēti ꝓximū r̄futari debeat a prelato cōmunio. Et ſic videt̄ ꝙ ſi mltitudini ꝯſtet ċtis iudiciis q̄ r̄gularit̄ et vt ī plꝰibꝰ v̓a ſint ꝙ iſte hꝫ odiū ī ꝓxīꝫ tūc niſi ꝑ r̄cōſilief ꝓxīo debꝫ ſibi refutari cōmuīo ſi v̓o nō ꝯſtet hꝰmōi ċtis iudiciis nō debꝫ refutari ⁊ eo dēº vt dictū ē dicēdū eēt de q̄libꝫ aº pctō mortli.

Contra ſecundā et terciā conclōem argr̄ rōe Tho. malū dicit̄ quia nocet ſecūduꝫ Aug. in euchindion ſꝫ plus aliqs nocet ꝓximo ꝑ alia pc̄ta puta ꝑ furtuꝫ adulteriū ⁊ homicidiū q̄ per odiū igit̄. Secūdo argr̄ ꝑ Criſoſto. ſuꝑ illō Ma. quito qui ſoluerit vnū de mandatis iſtis minimis dicentē mandata moiſi non occides nō adulterabis in remuneratōe modica ſunt in pc̄to aūt magna mādata aūt Xriſt. ſi n̄ iraſcar nō ꝯcupiſcas in remuneratione magna ſunt in pc̄to aūt mīma odiū aūt ꝑtīꝫ ad int̄iorem motum ſicut et ira et concupiſcentia ḡo odiuꝫ ꝓximi eſt minꝰ peccatum q̄ homicidiuꝫ. Tercio homicidiuꝫ eſt grauiſſimuꝫ peccatum in ꝓximum ḡo non odium. Antecedēs patet quia per homicidiuꝫ voluntarium et deliberatuꝫ occidens nocet et ſibi et ꝓximo plus q̄ quodcunq̄ aliud peccatum in ꝓximum propter duas primas rationes Thomas coactus eſt reſpondere per diſtinctionem ſupra poſitam et tamen directe concludunt oppoſitum niſi aliter exponantur ⁊ potiſſime ſecunda quod patet Quāto aliqua ſunt maiora in peccato tanto ſunt magis deordinata et grauioris culpe ſed ſecundū auctoritatem allegatam adulterium et homicidium ſunt maiora in peccato q̄ ira concupiſcentia et odium ergo ſunt ḡuiora in deordīatōne et culpa. Ad primā ergo reſpondeo primo ſuppoſito cū Tho. ꝙ odiū ſignificet actū int̄iorem tantum concedo maiorem et minorē et negādo conſequentiam quia licꝫ per homicidiuꝫ plus noceat̄ proximo q̄ per odium tamen per odiū plus nocꝫ odiens ſimplicit̄ q̄ ꝑ adulteriū quia nocumentū illatū ſibi ipſi per odium eſt maius q̄ nocumentum illatū ꝓximo per homicidiū Augꝰ. autem non ponit ratiōem mali in hoc conſiſtere quod eſt nocere alteri ſed in hoc quod eſt nocere imo videtur ponere in hoc quod eſt nocere facienti ꝙ patet per eum. xii. de ciuitate dei ca. vii. ita dicentem de malo hoc mō quero inquit vtrum in aliqua natura fuit ſi eniꝫ in nulla fuit ōnino non fuit ſi autem in aliq̄ viciabat eam et corrūpebat eratq̄ illi noxia ac per hoc bono priuabat ⁊ ideo in mala natura volūtas mala eſſe nō poterat ſed in bona mutabili tū cui viciuꝫ h̄o poſſit nocere ſi eniꝫ non nocuit non vtiq̄ viciuꝫ fuit et ſequit̄ porro ſi nocuit bonū auferendo vel minuendo vtiq̄ nocuit nō igit̄ potuit eſſe ſempit̄na voluntas mala in ea in qua bonum natura ꝓceſſerat qđ mala vlūtas nocēdo poſſꝫ adimere ecce quo mō Aug. aſſerit aliqd dici viciū quia nocet nature in qua recipit̄ adimēdo vel minuēdo bonū in eo exiſtēs. Ad ſecūdā dico ꝙ nomina vitiorū ſūt duplicia q̄dā ſūt q̄ ex īpoſitōe ſua ſi ꝓncipalit̄ īportāt actꝰ ext̄iors vt furtū adulteriū homicidiū Alia ſūt q̄ principalit̄ īportāt actus int̄iores vt iraſci ꝯcupiſcere odire īuidere diligere dico p̄terea ꝙ in vſu auctorū ⁊ maxime ſcolaſticorū ꝓora noīa īportāt tam actꝰ interiores q̄ ext̄iores vt cum moral' phūs dicit adultariū ꝑtinere ad ītēpantiaꝫ non ſolū loquit̄ de actu ext̄iori ſꝫ ēt īt̄iori ſcꝫ de volūtate adult̄ādi ſilit̄ poſteriora īportāt actus ext̄iores ſic̄ int̄iores ſicuꝫ cuꝫ dicūt odiū eſſe peccatū non ſolum loquūt̄ de voluntate qua malo volumꝰ alt̄i ſꝫ etiā de ope nocendi a tali mala volūtate īperato ⁊ hoc modo vſus eſt Io. in canonica ſua cuꝫ ait ōnis qui odit fratrē ſuum homicida eſt fratris n̄ ſolum opere ſed volūtate dico tercio ꝙ adulterium vt dictum eſt importat actum exteriorē cōcūbendi cum illa que eſt alterius et actum interiorem imperatiuum formaliter huius concubitus et furtum actum interiorem imperatiuū formaliter de tentionis rei aliene hoc enim intelligunt omnes cum dicunt aliquem feciſſe furtum vel adulterium et cetera. Dico quarto ꝙ iraſci concupiſcere odire etc̄. non ſic important ex ſua prima impoſitōne actus exteriores nec ſolos actus interiores īperatiuos formaliter executionis. Ex quibus patet ꝙ adulterium dicit concupiſcentiam vxoris aliene ī imperatiuam formaliter executōnis et homicidium importat iraſci vel odire vel inuidere imperatiuuꝫ formaliter executōnis et ideo quando adulterium et furtum comparantur ad concupiſcere tunc vel comparatio eſt indebita vel concupiſcere accipitur ꝓ actu interiori non īperatiuo formalit̄ executionis tunc dico Criſoſt. cum ait adulterium et furtū et homicidiū eſſe ḡuiora q̄ iraſci ꝯcupiſcē ⁊ odire nō ꝯpat ibi actꝰ ext̄iores ad actꝰ int̄iores ſꝫ ꝯpat actū int̄iorē ꝯcupiſcendi īpatiuū formalit̄ executōis ad actū ꝯcupiſcēdi nō impatiuū foŕalit̄ executōis ⁊ dicit ꝙ p̄mꝰ q ſigt̄ ꝑ adulteriū eſt ḡuior ī pc̄to q̄ ſcōs ſilr ꝯpat actū iraſcēdi īpatiuū foŕalit̄ executōis qui ſigt̄ ꝑ noīa nocumītū īportātia vt homicidiū ꝯuiciū detractio ad actū iraſcendi n̄ īperatiuū foŕalit̄ executōis actꝰ ēꝫ odii īpatiuꝰ formalit̄ nocumīti eſt multo culpabilior q̄ actꝰ odii nllꝰ nocumīti foŕalit̄ īpatiuꝰ ⁊ iō de illibꝰ nō poſſ dici ꝙ ſint mḡis deordīati iō ſolūto Tho. nllꝰ ſatiſfacit Ad terciā dico ꝙ hōicidiū aliq̄ acci piť vt dictū eſt ꝑ actu extˀiori ⁊ ſic aliqñ ē actus extˀior ire aliqñ iuidie aliqñ odii ⁊ tc̄ negať antecedens imo dico ꝙ actus interior cui reſpondei eſt culpabilior non quia ſit maiori culpabilitate culpabiľe ſed quia primo ⁊ ꝑ ſe actꝰ intˀior eſt culpabilis et extrinſece tantū et per alteruꝫ actus exterior eſt culpabilis aliquādo vero homicidiū ſiḡt volitionē impatiuā formaliť executionis et tunc dico ꝙ illa volicio vel ē ira vel īuidia vľ odium et illa que eſt odium ſemꝑ ceteris ꝑibus eſt grauior et ideo quomodocunqꝫ iſta accipiatur homicidiū eſt grauius odio ipa eſt falſa niſi odiū accipetur ꝑ actu interiori nō impatiuo executionis cū quo ſtat ꝙ aliqͦd odiū ſit ita graue ſicut homicidiū aut etiā ḡuius mō dicto puť odium formaliter īpatiuū executōis Ad iſta autē duo vltima breuiꝰ rn̄deo etiā ſupposito ꝙ homicidiū/furtum et adulterium accipiantur ꝑ actibus exterioribus et dico ꝙ adulterium aliq̄ ꝯcupiſcentia eſt ḡuius ſed non eſt q̄libet concupiſcentia vxoꝝ aliene ḡuius ſimiliť homicidiuꝫ aliquo odio eſt grauius ſꝫ nō q̄libꝫ adulterium enim eſt graue grauitate concupiſcentie vxoris aliene imperatiue formaliť executionis et ſimiliter homicidium eſt graue grauitate odii imperatini formaliter executionis et ideo adulterium eſt grauius concupiſcentia ſimplici et homicidium grauius odio ſimplici que ſcꝫ nō ſunt impatiua executionis formaliť ſed tamen homicidiū nō eſt quolibꝫ odio ḡuiꝰ qa non eſt grauius odio a quo imperať nec adulterium eſt qualibet concupiſcentia ḡuius qa nō eſt grauius ꝯcupiſcētia a qua impatur ⁊ ob hͦ dicit Criſoſtomus Cōcupiſcē et iraſci ſimplcia ſcilicet nō impatiua executionis cōꝑādo ea ad actus exteriores qui habent ḡuitatem ꝯcupiſcentie et odii impatiuoꝝ executionis. Et ſi dicas ꝙ actus concupiſcendi non redditur deterior nec grauior ꝑ hͦ ꝙ habet actum exteriorem ſibi cōiunctū Dico ꝙ ſi non eſſet in volūtate niſi actus ſimplex concupiſcētie et ſibi cōiūgeretur actus exterior nō ꝑ hoc redditur ḡuior qa actꝰ interior non habet grauitatem ab exteriore ſꝫ econū ſꝫ actus interior ꝯcupiſcētie ꝗ hꝫ actū exteriorem ꝑ obiecto impato ꝗ ſcꝫ eſt impatiuus formaliter ille eſt grauior q̄ actus ſimplicis cōcupiſcentie non quia habet actum exteriorem ſibi coniunctum ſꝫ qa eſt īpatiuus eiꝰ formaliť et non alius et habet ipſum pro obiecto nō aūt alius Qͦd autem habeť in Io. tercio Omnis ꝗ odit fratem ſuum homicida eſt ītelligiť de odio impatiuo forāliť vel equalenter executionis et maxiē ſi ītelligať ꝙ ē homicida fratris. Si aūt intelligatur ꝙ ē homicida ſui ipſius tunc intelligitur tam de odio ſimplici q̄ de odio impatio executionis qa cum vtrumqꝫ ſit peccatum mortale vtrūqꝫ habentē occidit ſpiritualiť talis autē non diceretur homicida fratris ꝑ actū impatiuū licet forte ꝑ quādā diſpōnē aī ad actum īpatiuū. Et ideo aliqs dicitur tripliciter homicida

Vno modo ꝑ diſpoſitionem animi. Secūdo mō ꝑ actum formaliter vel equalenter ipatiuum executionis. Tercio mō ꝑ exhibitionem actus exterioris. Tercio mō occidēs actualiter diciť homicida. Secundo mō volens occidē et eo ſolo nō occidens qa deeſt ei facultas occidendi dicitur homicida. Tercio mō omnis odiens dicitur homicida.

De Odio.

q Veritur Vtrum odium ſit vicium capitale? Arguitur ꝙ ſic qa ex odio oritur homicidiū ḡͦ odium eſt vicium capitale. In oppoſitum auguiť auctoritate Gregorii xxxi. moralium ꝗ odium non enumerat inter vicia capitalia. Notandum ꝙ opinio Tho. eſt ꝙ odium non eſt vicium capitale. cuiꝰ rōnem aſſignat quia omne vicium eſt cōtra naturam hoīs inq̄tū eſt animal rōnale in iis autē q̄ ꝯ̄ naturā hūt paulatim id qͦd ē nature corrūpitur et iō oportet ꝙ primo recedať ab eo qͦd eſt minus ſecundum naturam et vltio ab eo qͦd eſt maxie ſecūdū naturam qa id qͦd eſt primum in conſtitutione eſt vltimum in reſolutione id aūt quod eſt maximum et primo naturale homini eſt quod diligat bonū et ꝑcipue bonum diuinū et bonum proximi et ideo odium ꝙ huic dilectioni opponitur non eſt primum in deſtructōe v̉tutis que ſit ꝑ vicia ſꝫ vltimum ⁊ ob hoc odiū non eſt vicium capitale. Quicq̄d ſit de ꝯcľoe rō tñ eius multipliciter deficit. Primo qa ñ conſonat aliis opinionibus huius doctoꝝ quod patet Omne vicium eſt capitale qͦd hꝫ finē nullū appetitum et deſideratum ſic ꝙ ad eius aſſequutionem multa vicia ordinari poſſint regulariť ſed cum hoc ꝙ aliqͦd vicium eſt maximū in grauitate ſtat ꝙ habeat finem de facto multuꝫ deſideratū ad cuius aſſequutionē multa vicia minora ordinari poſſint regulariter ḡͦ ex grauitate odii non p̄t ſufficienter ꝯcludi ꝙ odium non ſit viciū capitale. Secundo qa aut viciū. [illegible] g̃ue poteſt oriri exvicio g̃uiorivel nō:ſi ſic ergo nl̃la rō cogit qm̄ ſimul ſtet odium eſſe g̃uiſſimū peccatum et eſſe capitale. Nec poteſt dici ꝙ nō Tum ex ſupbia fere ōnia vicia oriantur et ex ira oriatur indignatio q̄ eſt minus g̃uis quam ira. Tum ſecūdo qa nihil ꝓhibet vicium minus valē ad aſſecutionē ſiis grauioris g̊ nihil ꝓhibꝫ vicium minus oriri ex grauiore. Tū tercio qa odiū dei eſt graui⁹ peccatum q̄ odium ꝓximi g̊ ꝑ illam rōnē non poteſt ꝯcludi ꝙ odiū ꝓximi nō ſitviciuꝫ capitale. Quarto qa ex odio dei qđ eſt grauiſſimum peccatū oriri pt̄ idolatria cōtemptus ꝓximi furtū/ſacrilegiuꝫ/et reliq̄ hmōi peccata in ꝓximū. Prima cōcluſio Ex odio ſiue in deum ſiue in ꝓximū multa vicia interduꝫ oriri pn̄t Probat̄ qa ex eo vicio mł̄ta oriri pn̄t ad cuius finem aſſeq̄ndū multa vicia ordinari pn̄t ſꝫ ad aſſeq̄ndum finē odii multa vicia alia ab odio ordinari pn̄t igit̄. Secundo ex illo vicio alia vicia oriri pn̄t cuius augmētatio aliis viciis dat inicium vt ptꝫ ꝑ Caſſianū vbi agit de origine viciorum ſꝫ multa vicia iniciū ſumunt ex augmētatione odii vt ex odio in deū vł̄ in ꝓximū iiciū ſumit ipacientia/irrelegio/impietas et multa hmōi igitur. Secūda cōcluſio odiuꝫ non eſt inter vicia capitalia numerādū Probat̄ illđ ſolū ē numerādū int̄ vicia capitalia ex quo ſic aliq̄ vicia regularit̄ oriuntur ꝙ ex nullo alio vicio eadem tam freq̄nter et tā regularit̄ oriūt̄ ſed vicia que dicta ſunt oriri ex odio regulari⁹ ex aliis viciis oriuntur vt patē poſſet īducendo ꝑ ſingula ergo odium non eſt inter vicia capitalia numerādū. Secūdo ꝓbat̄ auctoritate Gre. auctoritate etiā Caſſi. q odiū int̄ vicia capitalia nō enumerant. Tercia cōcluſio Ex ira et iuidia oritur odium. Probat̄ ex omni vicio quod vel eſt triſticia de bono ꝓximi vel habet hmōi triſticiā annexā oritur odiū ſꝫ inuidia ē triſticia de bono ꝓximi et ira triſticiā hmōi regłariter annexam hꝫ g̊ ex ira et innidia orit̄ odiū Maior patet qa ſicut mouemur ad diligenduꝫ ea que nos delectant ita mouemur ad odiendū ea q̄ nos contriſtant vt vult Tho. Minor ptꝫ qa omnis iratus triſtatur de bono illius de quo vīdictam cupit et omnis īuidia triſticia eſt de bono eius cui iuidemus. Secundo ex ōni vicio qđ eſt gaudiū et delectatio de malo alieno aut huiuſmodi gaudiū annexū hꝫ iratū eſt oriri odium ſed ira et inuidia gaudiū de malo alieno annexum habent ira qdē ꝓpt̄ vindictā inuidia propter gloriam et minor ē certa ⁊ maior ꝓbat̄ quia omnis qui odit gaudet de malo alieno qa ſibi vult male eſſe. Vnde velle malū alicui ꝓpt̄ vindictam et velle malū eidē vt mihi bene ſit et velle malū eidē ipſi vt ſibi male ſit ſūt ſibi iuicē ꝓxima et cū duo ṕma nō oriāt̄ regularit̄ ex 3° oportet ꝙ tercium oriat̄ ex ipſis. Quarta cōcluſio Odiū regularius ex inuidia q̄ ex ira naſcitur. Probatur qa inuidia eſt formalit̄ triſticia de bono alterius aut gaudiū de malo ſꝫ ira nō eſt formaliter hmōi triſticia de bono alteri⁹ licet eā ānexam habeat igit̄. Secūdo odium non naſcitur regulariter ex ira niſi iueterata ſit maxime ſecundū eos q dicunt ꝙ odiū eſt ira īueterata ſed ex inuidia ſiue inueterata ſit ſiue non naſcitur odiū g̊ regularius ex iuidia naſcitur odium q̄ ex ira. Tercio ꝓbatur ꝑ gregoriū q.xxxi. mora. dicit ꝙ de iuidia naſcit̄ odium nō qa non naſcatur de ira aut ſuperbia ſed qa regulari⁹ naſcitur de iuidia. Quīta cōcł̄o odium interdum oritur ex ſupbia. Probat̄ qa omnis contemptus alicui⁹ rei via eſt ad odium eius ſꝫ ꝑ ſupbiam contempnim⁹ proximū g̊ ex ſuperbia interdū oritur odiū ꝓximi. Maior patet qa ille q firmatus eſt in cōtemptu alicuius cum videt eum factis et opib⁹ laudabilē et glorioſum odire incipit et cupit male eſſe ei quem non ſine opprobrio contēpnē poteſt. Secundo ſicut ſe habet velle male eſſe iſti vt mihi ſit gloria ad velle male eſſe vt ſibi male ſit ita ſe habꝫ velle male eſſe iſti vt contemptibilis habeatur ad velle male eſſe vt ſibi male ſit ſꝫ ꝓpter primā habitudinem ex inuidia oritur odiū g̊ ꝓpter ſecūdam ex ſupbia oritur odium. Sexta cōcło ex inuidia regularius oritur odiū q̄ ex ſupbia Ptꝫ qa ex inuidia oritur odiū quotiens credimus ꝙ bene eſſe eius quem odimus nocet irreperabilit̄ glorie noſtre ex ſupbia autem quādo credimus ꝙ nocet excēllētie noſtre ſed frequētius et regularius ṕmum cadit in eſtimatione noſtra q̄ ſecundū g̊ frequēti⁹ et regularius ex īuidia naſcitur odiuꝫ q̄ ex ſupbia. Maior patet qa ſuperbus multo magis errat ī iudicio de excellētia ſua et contemptibilitate ꝓximi q̄ mūd⁹ erret in iudicio de gloria ſua et ꝓximi g̊ frequētius indicat iuid⁹ bona ꝓximi nocē glorie ſue q̄ ſupbus iudicet excellentiam diminui et excellentiam ꝓximi augeri. Contra ea q̄ dicta ſunt in ṕmo notabili. Arguitur ꝑ rōnē Thome ibidē factā. Secundo q̄ poſteriora ſūt generatione illa ṕora ſūt pfectōe ſꝫ omne vicium ortū ex alio eſt eo generatione poſterius g̊ ōne vicium ortū ex alio eſt eo ꝑfectiꝰ ⁊ grauius.

Ad primā concedo ꝙ regulariter ita eſt ꝙ ab aliquo qđ eſt minus ſecundum naturaꝫ ṕmo recedit̄ ſed nō oportet ꝙ a quolibꝫ qđ eſt minꝰ ſecundum naturam primo recedatur ꝗ ad vltimū ꝑueniat̄ et iō dico ꝙ qui ex īuidia trāſit ad odiū ab aliquo recedit ꝑ īuidiā qđ eſt minꝰ ſecundū naturam ꝗ id a quo recedit ꝑ odiū ſꝫ habito odio nihil īpedit ꝙ poſtea ab aliquo recedat quod ē minꝰ ſecūdū naturā ꝗ erat id a quo receſſit ꝑ odiū. Dicit̄ ꝑterea qđ ſi ītelligat̄ ꝙ ōnis ꝗ via viciorum ſeꝗtur neccē ē vt ṕmo ab aliquo qđ ē minꝰ ſꝫm naturā recedat ꝗ ab eo quod eſt magis ſecūdū naturā falſū ē ꝗa tunc nullus poſſꝫ laborare aliquo vicio niſi ṕus laboraſſꝫ ōnibꝰ viciis minoribꝰ et ita nullꝰ poſſꝫ eſſe illibaꝛ niſi prius fuiſſet ꝓdigus et nullus fur niſi fuiſſet puſillanimꝰ et nullus ſodomita niſi fuiſſꝫ adult̄ et nullus adulter niſi fuiſſet fornicator ꝗ omnia ſunt abſurda. Alie ſolutiones poſite ſūt in eodē notabili. Ad ſecūdā dicit̄ ꝙ duplex ē gn̄atō ſcꝫ naturalis et liƀa de ſecunda negatur maior in hac eni nō attēdit̄ ṕoritas ꝑfectōis ſcđꝫ poſterioritatē tēpis. Contra ſecundā cōclōnem Arguit̄ auctoritate Decla. dicētꝭ ꝙ nemo a ſūmo incipit. Secūdo homicidiū non oritur ex odio gͦ nec aliqđ viciū orit̄ ex odio Añs ptꝫ ꝗa homicidiū ſe hꝫ ad odiū ſicut actus exterior ad interiorē. Tercio riuꝰ eſt maior fonte ſed nl̄lum viciū eſt maiꝰ odio gͦ nulluꝫ vicium orit̄ ex odio. Ad ṕmā concedo ꝙ regularit̄ nemo a ſummo incipit et nego ꝯſeꝗntiā ꝗa licet odiuꝫ ſit maximū vicium ex quo etiā alia oriant̄ nō ꝓpt̄ hͦ tn̄ ab eo īcipit̄ cū ponat̄ eſſe ortū ex alio ſcꝫ ex ira inuidia vel ſuꝑbia. Ad ſecūdā cōcedo añs homicidium enim eſt actus imꝑatus ab odio ſed non eſt vicium ex eo ortū ꝗa ſup̄ dictū eſt ꝙ viciū originās et viciū originatuꝫ debent ſecundū actus interiores ſpecie differre.

Ad terciam dico ꝙ ſi per fontem intelligat̄ omne id ex quo oritur riuꝰ maior ē falſa nā ex ſecana multi riui oriuntur ſecana ſine comꝑatione minores. Contra ſecundā cōcluſionem Arguitur ṕmo ſic Caritas eſt principaliſſima virtutum et mater aliaꝝ gͦ odium eſt maxime vicium capitale et principium omnium alioꝝ. Conſequentia tenet quia odium opponitur caritati. Secundo peccata oriuntur in nobis ſecundum inclinationem paſſionum ſecundū illud ad romanos ſecundo Paſſiones pctōꝝ operabantur in membris veſtris vt fructificarēt morti ſed in paſſionibꝰ animē ex amore et odio vniuerſaliter omnes alie ſeꝗ gͦ odium poni debet inter vicia capitalia. Tercio vicium ē malum morale ſꝫ odium principalius reſpicit malum ꝗ alia paſſio igitur. Ad primā rn̄dꝫ beatus Thomas ꝙ in virtutibꝰ illud eſt primuꝫ et principale qđ eſt primū et principale ſecunđ ordinē nature ꝗa virtus vniuſcuiuſꝙ ꝯſiſtit in hͦ ꝙ ſit bene diſpoſita ſecūdū naturā et ꝓpter hͦ caritas eſt prima in ordine v̉tutum et eadē rōe vt dicit odium nō poteſt eſſe ṕmū ī viciis. Iſta ſolutio non mihi placet Tū ṕmo ꝗa ſecundum Ariſ. in predicamētis ꝗ vult redire a viciis ad v̉tutes paulatim recedē debet ⁊ ſecundū gradꝰ v̉tutum aſcendere. Tum ſecundo ꝗa ſecundum doctrinam omniū ſanctorum in virtutibus primo gradum incipientium deinde ꝑficientium et tercio perfectorum attigimus. Tū tercio ꝗa vel loꝗtur hic Tho. de caritate infuſa vel acquiſita ſi de acquiſita illa non eſt perfectiſſima virtꝰ ſi de infuſa tunc conſtat ꝙ multe virtutes ſine ea frequenter acꝗruntur. Ideo aliter rn̄detur et Primo caritate acꝗſita Secūdo de caritate infuſa. Dico ergo de caritate acquiſita. Primo ꝙ ipſa non eſt virtus ſpecialis. Dicitur ſecundo ꝙ aliqua virtus dicitur principaliſſima virtutum dupliciter. Vno modo principalitate perfectionis et ſic ego nego in ōni enim virtute que eſt ad proximum includitur huiuſmōi caritas ad ꝓximum et cum hoc aliquid aliud. Secundo modo principalitate cōmunitatis et originationis et ſic ego concedo hec eſt caritas cōitateꝫ quādam habet originationis ſecundo omnis v̉tus acquiſite. Et ſi dicas ꝙ ſecundum hāc habetur intentum ſic enim. Arguitur Caritas acꝗſita eſt principaliſſima virtutum principalitate originationis ergo oppoſitum eius eſt principale vicium principale originationis. Ad hoc reſpondetur negando conſequentiam quia oppoſitum eius ſcilicet odium tam rerum ē in hoībꝰ ꝗ cōmunis eſt in ipſis caritas ſed bene dico ꝙ excidē ab hmōi caritate ſeu nō habere huiuſmōi caritatē ē ōni vicio cōiūctum ꝗa autē odiū hmōi non eſt tam frequens in hominibus ſicut caritas acquiſita ideo ex eo non generantur cetera vicia ſicut ex caritate cetere virtutes niſi ad ſenſum ſtatim dicendum.

De caritate autem infuſa dico ꝙ ipſa non eſt de facto mater omnium virtutum quo ſcilicet ad generationem caꝝ et acꝗſitionē cum multe ſine ea frequēt̄ generentur licꝫ ſit maꝰ ōniū ꝗtū

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

ad eſſe meriti ꝗa nulliꝰ actꝰ hʒ ſe ꝙ ſit meritorius niſi ſit caritati ꝯiūctꝰ. Dico tamen ꝙ aliqua v̓tus dicitur mater omniū viciorꝝ dupliciť.

Vnomodo ꝗa oīs v̓tutes mediāte eā generāt̄ et hoc° ptʒ ꝗd dicēdū ſit. Secūdo° ꝗa ipā mediāte actu ſuo elicito nata ē in actꝰ omnū v̓tutū īclinare et hoc° ipſa eſt mater omniū v̓tutum.

Iſta etiā aliqđ viciū dicitur parēs ōniū viciorū tripliciter. Vno° ꝗa de facto ōnia vicia mediāte eo generant̄. Scđo° ꝗa mediāte actu ſuo elicito inclinat in ōnia vicia et h̊ dupliciter.

Vnomō ꝗa h̊ regulariť fit. Aliomō ꝗa licʒ h̊ non fiat regulariť tn̄ ſi actus ſuꝰ exigeret actū alterius vicii ita fortis ē inclinatio eius ꝙ inclinaret in ipſū potius q̄ deſiſteret ab actu ſuo.

Tercio mō ꝗa ꝑ ipſum remouet̄ diſpoſitio ad ōniū viciorū oppoſitos actus inducēs. Primo mō odiū nō eſt parēs ōniū viciorꝝ nec ṗmo mō ſecūdi mōi ſʒ ſecūdo mō ſecundi modi ꝓpť vehementē motū odii et etiā ťcio mō ꝗa ꝑ odiū aufertur caritas et amor ad ꝓximū nō ſolū ꝗdā caritas infuſa ſʒ acꝗſita ꝑ quā ad oīs virtutes et maxie q̄ ſūt ad ꝓximū ptʒ ingreſſus ꝗ aūt odiū habet in ꝓximum nō hʒ illud inclinās qđ iclinat ad opa v̓tutū circa illud ꝓximū. Ad ſecūdam rn̄det beatus Tho. ꝙ duplex eſt odiū ſcʒ mali qđ ꝯ̄riatur bono naturali et vt dicit tale ē ṗmū inter paſſiones anime ſicut et amor naturalis boni. Aliud ē odiū generalis boni et tale nō p̄t eſſe ṗmū ſed habet rōnē vltimi ꝗa tale odiū acteſtat̄ corruptioni noſtre iam facte ſicut ⁊ amor ext̄nei boni. Hec ſolutio iudicio meo nō ſufficit ꝗa vt ptʒ ex maiore argumētū ꝓcedit de paſſionibus malā inclinationē hn̄tibꝰ odiū aūt mali oppoſiti bono naturali nō habet malā iclinationē ſic̄ enī bonū morꝉ eſt amore bonū cōnaturale ita et odire malū oppoſitū ⁊ maxie malū culpe. Ideo aliť dico ꝙ accipiēdo amorē ⁊ odiū ꝓṗe vt diffinit Ariſ. ſcđo retho. amorē ſcʒ ꝓ velle alicui ea q̄ ſūt ſibi bona gr̄a ſui ⁊ odiū ꝓ nolle et talia et velle q̄ ſūt ſibi mala et gr̄a ſui ſic ego nego minorē ſi aūt accipiant̄ amor et odiū ꝯiť ꝓ velle et nolle ſic concedit̄ minor ſʒ nō ſic loqmur de odio. Ad terciā rn̄det Tho. ꝙ duplex ē malū ſcʒ v̓ū ꝙ repug̃t naturali bono Aliđ ē malū apparēs qđ ſcʒ eſt verꝝ et naturale bonū eſtimatur tn̄ malū ſʒ hec ſolutio nō ſufficit ꝗa odiū vł ē reſpectu mali veri vł reſpectu mali apparētis tn̄ ſi reſpectu mali veri g̊ cū vicium morale de quo maior argumēti aſſumit ſit malū v̓ū ſeq̄t ꝙ argumētū ꝯcludit ſi reſpectu mali apparentꝭ tūc ſeq̄t ꝙ ꝑ odiū appetit̄ odito id qđ ſcđʒ veritatē ē bonum licʒ ab odiēte eſtimet̄ malūʒ qđ falſū eſt ꝓbat̄ ſecūdū Tho. ibidē odiū Ideo dicit̄ ꝙ argumētū iſtud nō peccat i maťia ſʒ i forma tn̄ niſi tamē ꝙ nullam habʒ apparētiā bone forme ꝑ ſimile enī argumētū ꝓbaretur ꝙ caritas et amor eſſet potiſſimū viciorꝝ caritas ad ꝓximū maxie reſpicit verꝝ malum ꝓximi ꝙ intelligo nō volēdo ſʒ nolendo ſʒ viciū morale eſt verū malū g̊ caritas ad ꝓximū ē origo ōniū viciorꝝ Ideo rn̄deo negando cōſeq̄ntiā nec reddēda ē cauſa vbi nulla eſt forme bone apparentia

Cōtra q̄rtam ꝯcluſionē Arguit̄ ſic inuidia ē triſticia de alienis bonis ſʒ odium nō oritur ex triſticia imo potiꝰ triſticiaʒ generat triſtamur enī de p̄ntia malorꝝ q̄ odimꝰ g̊ odiū nō orit̄ ex inuidia. Secūdo odiū dei nō cātur ex iuidia dei g̊ nec odiū ꝓximi ex iuidia ꝓximi Aňs ptʒ ꝗa nō inuidemus iis q̄ maxie a nobis diſtāt et ꝯn̄a tenʒ ꝗa odiū dilectioni oppoitur ſʒ dilectō ꝓxī refertur ad dilectionē dei g̊ et odiū ꝓxi ad odiū dei. Tercio odiū oritur ex ira g̊ nō ex iuidia ꝯn̄a tenet ꝗa vniꝰ effectꝰ tn̄ ē vna cauſa et aňs ꝓbat̄ ꝑ Auguſ. i regula dicētē ꝙ ira creſcit i odiū. Ad ṗmā negat̄ minor ex triſticia eiʒ bn̄ orit̄ odiū ex h̊ enī ꝙ bn̄ eē huiꝰ me cōtriſtat opto ſibi male eē imo ipſū oino nō eē volo nec ē iꝯueniēs ꝙ ex ťſticia cauſet̄ odiū et ex odio ťſticia ſicut ex triſticia puipēſionis cāt̄ appetitꝰ vindicte et ex appetitu vindicte quā ꝯſeq̄ nō poſſumꝰ cātur triſticia ſimiliter ex delectatione cauſatur triſticia penitentie et ex triſticia penitēcie cātur delectatio dicit autem Tho. ꝙ h̊ ideo ꝯtingit ꝗa vis appetitiua reflectit̄ ſup̄ ſe ex ťſticia g̊ cātur odiū mō dicto ⁊ ex odio cātur triſticia ꝗa cū volo efficaciť alicui male eē et ſibi bene eē triſtor. Ad ſecūdā negatur ꝯn̄a Et ad ꝓbationē ꝯcedo ſecundam ꝑtem aſſūpti ad hunc ſenſū ꝙ dilectio recta ⁊ rōnabilis ꝑ ṗus eſt dei q̄ ꝓximi ꝗa bonū qđ eſt obiectum dilectionis a deo in creturas diriuat̄ vt dicit Thomas quia tamen malum non diriuatur a deo in creaturas ideo odium dilectioni oppoſitum primo eſt ad proximum et poſtea a proximo in deū. qui tamen defenderet ꝙ in ſola dilectione creature poteſt conſiſtere virtus moralis non concederet ꝙ omnis dilectio ordinata prius eſſet dei q̄ creature ꝗa licet bonitas diriuetur a deo i creaturas poteſt tamē amare voluntas bonitatem in creat̄a n̄ amādo bonitatē i deo imo hmōi diriuatōeʒ ignorādo. Ad ťciā negt̄ ꝯn̄a ꝗa vt ſup̄ dictum eſt idem vicium poteſt ex diuerſis cauſis oriri vt ſupᷓ ſatis oſtenſum eſt. et ad ꝓbatõeʒ dico ꝙ aliqñ aliud et aliud ẽ odiũ ex ira et ex inuidia ortum Aliqñ vero idem vt cum eidem iraſcor et inuideo tũc poteſt odiũ gñari et oriri ex vtroqʒ et tunc ira et inuidia habebunt rõnem vnius cauſe totalis ex pluribus ꝑtialibus cauſ cõſtitute quo° aũt ex ira gñeꝛ odiũ et quo° ex inuidia dictum eſt ſatis. Dicit tñ Tho. ꝙ directiꝰ generaꝛ odiũ ex inuidia q̃ ex ira ego aũt ſupᷓ non dixi directiꝰ ſed regulariꝰ ꝓpt̉ cauſã ſupᷓ aſſignatã et vt dicit Tho. ꝗ ꝑ iram appetit maluʒ ꝓximi ſecũdũ quãdã mẽſurã continuando iraʒ appetit malũ ꝓximi abſolute qᵭ ꝑtinʒ ad rõnẽ odii Nõ placʒ tñ mihi qᵭ ait ꝙ ex inuidia gñaꝛ odiũ formaliter ſecũdũ rõnẽ obiecti ex ira aũt diſpoſitiue tñ̃ qa ſecunduʒ ipſũ malũ alterius abſolute eſt obiectũ odii ſʒ inuidus appetit malũ alterius ꝓpt̉ appetitũ ꝓp̃e glorie et ita ſi malũ illud nõ eſſet ordinatũ ad ꝓp̃aʒ gloriam non appeteretur ab inuido ſicut nec ab irato appeteretur ſi nõ eſſʒ ordinatum ad vĩdictã.

De inuidia.

Irca peccatũ inuidie. Queriꝛ p̃mo.
c Vtrũ inuidia ſit ꝑ ſe et directe circa bonũ? Arguiꝛ ꝙ nõ inuidia eſt triſticia g° nõ ẽ circ̃ boni. In oppoſitũ ẽ Ariſ. ſecundo rethorice. Notãdũ ꝙ opinio Tho. eſt ꝙ triſticia de bono alteriꝰ inq̃tũ iminet ſibi ꝑ h̊ ꝑiculuʒ alicuiꝰ nocumẽti nõ ẽ inuidia ſed triſticia de bono alterius inq̃tum eſt diminutiuũ proprie glorie vel excellencie eſt inuidia. Iſta opinio ñ videtur mihi vera et eius ĩprobatio ex ſequentibus concluſionibus apparebit. Prima concluſio inuidia eſt triſticia. Probatur per Ariſ. ſecundo retho. ꝗ miſericordiã nemeſim zelum ⁊ inuidiã dicit in h̊ conuenire ꝙ qᵭlibet eoꝝ ẽ triſticia. Secũdo ꝑ illud eiuſdẽ ibidẽ triſticia eiʒ ꝯturbãs inuidia ẽ ad bonã actionẽ. Tercio ꝑ Damaſ. ſecũdo libro ponẽtẽ inuidiã ſpẽʒ triſticie tũ ꝑ Gre. dicẽtẽ ꝙ inuidũ torquet aliena felicitas Tum ꝑ illud vulgatũ dictum inuidꝰ altiꝰ rebus marceſſit opimis. Secũda ꝯcluſio non omnis triſticia de bono altiꝰ inuidia eſt. Probaꝛ qa aliq̃ ẽ triſticia de bono altiꝰ ex eo ꝙ ille eſt tali bono idignꝰ quã Ariſ. vocat nemeſim et aliq̃ triſticia ẽ de bono alteriꝰ ex eo qᵭ illᵭ mallemus nobis ineſſe quã Ariſ. vocat zelũ ⁊ aliq̃ eſt triſticia de bono altiꝰ qa timemꝰ male noƀ fore ex eo ꝙ illi bñ ẽ quã Ariſ. vocat timorẽ g° non oĩs triſticia de bono altiꝰ ẽ inuidia. Cõſeq̃ntia tenet qa ſcᵭʒ Ariſ. nec nemeſis nec zelꝰ nec timor inuidia eſt. Tercia ꝯclõ inuidia ẽ triſticia cõturbãs de bono alterius ſimilis vel eq̃lis gr̃a eius cui inuidemꝰ qa ſcʒ nolumꝰ ei bñ eſſe. Ptʒ hec concluſio auctoritate Ariſ. vbi ſupᷓ ita inuidiã diffiniẽtis Triſticia enĩ aliqd cõturbãs ad bonã actionẽ inuidia eſt ſʒ nõ idigni ſʒ eq̃lis et ſimilis h̊ autẽ nõ qa eueniet ipſi inquit alteꝝ ſʒ ꝓpt̉ ipm̃ ꝓximũ õnibꝰ ſimiliter oportet ineſſe. Et ſeqꝛ ꝓbatio nõ eniʒ ad hec eſſet h̊ qdẽ inuidia h̊ aũt nemeſis ſʒ timor ſi propt̉ h̊ triſticia exiſtit ⁊ turbatio qa ipſi aliqᵭ erat malũ ab illo bona actione Vbi vult dicẽ Ariſ. ꝙ ſi qs turbareꝛ de bono alteriꝰ ex eo ꝙ eſtimat bonũ illᵭ poſſe faciliter eſſe ſibi cauſam mali ⁊ nocumenti tunc turbatio talis eſt timor et nõ inuidia. Quarta concluſio Nulla triſticia de bono alterius inq̃tũ eſt diminutiuũ glorie et excellẽtie nr̃e ẽ inuidia ptʒ nlla triſticia de bono alteriꝰ inq̃tum ꝑ h̊ nobis iminet ꝑiculũ alicuiꝰ nocumenti ẽ inuidia ſʒ oĩs triſticia de bono alterius inq̃tũ eſt diminutiuum glorie et excellẽtie noſtre eſt triſticia de bono altiꝰ inq̃tũ ꝑ hoc nobis iminet ꝑiculũ alicuius nocumẽti g° nulla talis triſticia ẽ inuidia. Maior nota eſt ex imediate dictis Minor aũt ptʒ qa õnis diminutio glorie eſt nocumẽtũ imo maiꝰ q̃ dĩnutio opuʒ et diuiciaꝝ g° ꝑ omne illud ꝑ qᵭ imminet noƀ ꝑiculũ diminutõis gl̃e imminet etiã nobis ꝑiculũ alicuiꝰ nocumẽti. Secũdo nullus timor ẽ inuidia ſʒ õnis triſticia de bono alteriꝰ inq̃tũ ẽ diminutiuũ gl̃e ⁊ excellẽtie nr̃e ẽ timor g° nulla ta talis triſticia ẽ inuidia. Maior ẽ Ariſ. ſcᵭo retho. et Tho. ar. eodeʒ in q̊ hanc ꝯclõnẽ t̉minat ⁊ minor ꝓbaꝛ õnis triſticia vl̉ turbatio ex appᵽhẽſione futuri mali aut corruptim au contriſtatim de ꝓpe apparẽtis ẽ timor vt ptʒ ꝑ Ariſ. ſecũdo retho. diffiniẽteʒ timorem cũ ait Sit itaqʒ timor triſticia vel turbatio ex fantaſia futuri mali aut corruptim aut ꝯtriſtati et paulopoſt et h̊ ſi nõ lõge ſʒ ꝓpe videãt vt i ꝓximo futura Et h̊ declarat dicẽs q̃ enĩ lõge valde ſũt non timentur ſciũt enim õnes ꝙ morientur ſed qa nõ ꝓpe nihil curãt ſʒ ita eſt ꝙ diminutio glorie eſt malum corruptiuum vl̉ contriſtatiuũ quod aliquando de ꝓpe videtur futurum g° turbatio de bono alteriꝰ inq̃tũ eſt huiuſmodi glorie noſtre diminutiuuʒ eſt timor. Tercio qcquid facit triſticiã de bono alteriꝰ ñ eẽ ꝓpt̉ ipſũ proximum de cuiꝰ bono t̉ſtamur ſʒ propter eum qui triſtatur facit triſticiam nõ eẽ inuidiam ſʒ triſticiam eſſe de bono ꝓximi inq̃

tū eſt dimitiuū glorie nr̄e facit triſticiā nō eſſe ꝓpter ipſū de cuius bono triſtamur et eam eſſe ꝓpter nos q triſtamur gͦ hͦ ſufficient̄ facit ꝙ triſticia talis non ſit inuidia. Maior ptꝫ ꝑ diffinitionē inuidie ſupra poſitam ⁊ minor ꝓbatur Tū qa facit triſticiam hmōi eſſe ꝓpter nos. Tū ſecūdo qa triſticiam eſſe de bono alterius ne īde aliqđ nocumētū nobis accidat facit eam nō eē ḡtia ꝓximi gͦ etiam triſticiam eſſe de bono alterius ne inde diminuaꝛ gloria noſtra facit eā nō eſſe grā ꝓximi Neqꝫ valet dicē ꝙ licet diminutio glorie ſit malum non eſt tamen nocumētū qa omnis ꝓuatio boni nocumentū eſt. Tum ſecūdo qa Ariſto. ī illo paſſu vbi diffinit inuidiam non vtitur nomine nocumēti ſꝫ nomine mali Non erit inqt inuidia ſed timor ſi ꝓpter hͦ triſticia exiſtit et turbatio qa ipſi aliqđ erit malū ab ipſa bona actione Ex his ptꝫ ꝙ opinio Tho. cōtradicit Ariſ. ⁊ ſibi ipſi tū ſecūda ꝑs iterat ꝯ̄dictoriū ꝑme. Quarto poſſibile ē ꝙ aliqs triſtetur de bono ꝓximi ꝓpt̄ ipſū ꝓximum qa ſcꝫ n̄ vult ſibi bene eſſe et nō inq̄tū eſt diminutiuum glorie ſue et poſſibile eſt etiā ꝙ qs triſtetur de bono ꝓximi iq̄tū eſt diminutiuū glorie ſue et n̄ ꝓpter ipſum ꝓximū ſꝫ in tali caſu ꝑmū ē inuidia et nō ſecundū igiꝛ. Quinta cōcluſio aliq̄ inuidia ē gaudiū et delectatio de malo alicuiꝰ Probatur ponaꝛ caſus ꝙ iuidꝰ hodie triſteꝛ de bono ſortis et cras bonum illud ab eo auferaꝛ tunc conſtat ꝙ inuidus ille gaudebit et non per iram nec per odium nec per nemeſi nec per zelum nec ꝑ timorē qa pono ꝙ non habeat aliaꝫ paſſionem ab inuidia et ꝙ non gaudeat de ablatione illius boni neqꝫ qa vīdictā petit neqꝫ qa odit neqꝫ qa eā putat īdignū neqꝫ qa mallet habere neqꝫ quia timebat ne ꝑ illud bonum eueniret ſibi aliud malum gͦ ꝑ inuidiā gaudet. Et ꝑ ꝯn̄s gaudiū illud eſt inuidia cū nō ſit actꝰ cuiuſcūqꝫ alteriꝰ paſſionis. Sexta cōclō nō qđlibet gaudium de malo eſt inuidia ſꝫ gaudium de malo qđ eſt carentia boni qđ nolebamus ī eē ꝓximo ꝓpter ſe ipſum. Probaꝛ ꝑmo qa fere ōnia q̄ enumerata ſunt in ſupra dicta ꝯclōe ſunt gaudium de malo et tamen nullum predictoꝝ eſt inuidia. Secundo ꝓbatur expreſſa auctoritate Ariſ. ſecundo retho. ita dicentis Contraria autem ꝯ̄rii idem enim q gaudet de malo ⁊ īuidus eſt de quo enim quis triſtaꝛ facto ⁊ exiſtente neceſſariū hn̄s de ꝓuatōe huius et corruptione gaudē vbi vult dicere Ariſ. ꝙ omnis nuidus q triſtatur de bono inexn̄te ei cui inuidet gaudet de ꝓuatione illius boni hͦ ē ſi illo bono ꝓuetur gaudet Non gͦ intelligit ꝙ circa qđlibet malum ꝓximi eſt iuidia ſꝫ circa malū qđ ē carentia illius boni ꝓpt̄ qđ triſtabatur cū iexiſtebat. Septima cōcluſio Omnis inuidia eſt circ̄ bonū ꝓxi. Probaꝛ qa oīs īuidia ſiue ſit triſticia ſiue ſit gaudium eſt nolitio boni ꝓximi. Sed oīs nolitio boni proximi eſt circa bonum proximi gͦ ōnis inuidia eſt circa bonum ꝓximi Maior ꝓbaꝛ oīs inuidia ē triſticia vel gaudiū ſi ſit triſticia tunc eſt nolitio boni ꝓximi iexn̄tis ſi ſit gaudium tunc eſt nolitio boni ꝓximi corrupti vel ablati vel non inexn̄tis qđ inde exiſtimabatur de ꝓpe futurū. Secūdo Oīs inuidia q̄ eſt gaudiū de malo ꝓximi ē circ̄ bonū ꝓximi gͦ omnis inuidia ē circa bonum ꝓximi ꝯn̄a tenet qa omnis alia inuidia ab iſta eſt circa bonum ꝓximi Et an̄s patet qa inuidia nō eſt gaudiū de malo vt dictū ē niſi qa eſt gaudiū de carētia boni ſed omne gaudiū de carētia boni alicuius eſt nolitio illius boni gͦ omnis inuidia q̄ ē circa malum ꝓximi eſt circa bonum eiuſdem. Pro quo aduerte ꝙ idem actꝰ volūtatis cū vna apprehēſione ē triſticia vel cauſa triſticie et cū alia apprehentōe ē cauſa gaudii et delectatōis v̄bi gratia Nolitio boni ꝓximi cū apphentione inexiſtentie talis boni ē triſticia cū apphēſione vero carente eiuſdem eſt gaudiū. Tercio Omnis inuidia eſt triſticia de bono ꝓximi vel gaudium de malo non qa ſibi velit male eē abſolute qa tunc eſſet odiū ſꝫ qa nō vult ſibi bene eſſe ſꝫ omnis nolitio circa bene eſſe alicuiꝰ circ̄ bonū illius inuidia ē circa bonū ꝓximi igiꝛ. Octaua ꝯcluſio iter ſimiles et ꝓpe eq̄les iuidia eſt. ptꝫ auctoritate Ariſ. ſecūdo rethorice dicētis triſticia quidē eni ꝯturbans et inuidia ē ad bonā actionē ſed nō indigni hͦ eſt non quia illo bono ſit indignus ſꝫ eq̄lis et ſimil' et duobꝰ capitulis int̄poſitis ait. Si qdem eſt inuidia triſticia quedā ſup bon accione apparente dictoruꝫ bonoꝝ et circ̄ ſimiles. Cuiuſmōi autē ſimiles ītelligāꝛ declarat declaratōe. Siles aūt d[illegible] ſcꝫ genus ſecūdū cognationem ſecūdū ſtaturā ſecūdū habitum ſm opinionē ſecūdū ea q̄ exiſtant Et ſeqtur etiā qlibꝫ inmodico de[illegible] ꝙ nō ōnia exiſtunt vbi vult Ariſtoteles ꝙ ōn̄s quibꝰ inſūt aliq̄ laudabilia eiuſdem ſpeciei aut equaliter aut fere equaliter ita ꝙ bonum vnius non multum excedit bonum alterius inclinatur ad īuidendum ſibi ipſis. Nona concluſio omnes cupientes credi ⁊ opinari excellē in aliq̄ bono inclĩati ſũt ĩuidere eis q ĩ modico excellũt eos aut deficiũt ab eis in tali bono iſta ꝯclõ ꝓbatur auctoritate Arĩ. ita dicẽtꝭ de qb⁹ aũt ĩuidẽt bona dctã ſũt ĩqb⁹ enĩꝫ amãt eẽ in opĩone et amãtes hõrari in opĩb⁹ et appetũt opĩoeꝫ ⁊ q̃cũqꝫ eufortuẽa ſũt fere circa õnia ĩuidia eſt Ex q̃ ĩfert ꝙ mg̃na tractãtes ꝯĩt ĩnident iis q mg̃na tractãt ptꝫ cupiũt hõrari in mg̃narũ rerũ geſtõne Seqtur ſcðo ꝙ oẽs q honorãt ſingl'r in aliquo ⁊ maxĩe in ſapĩa ⁊ felicitate ĩuidẽt ꝯĩt iis q in eiſdẽ honorãtur Seqtur tcĩo ꝙ oẽs amatorẽs hõrꝭ et oẽs opĩati ſapĩẽtes et vl'it amatorẽs fame circ̃ aliqd ĩuidi ſũt circ̃ h̾ et ẽt puſilaĩmes ſũt circa illð ṗmũ ꝓbat vt pri⁹ qa oẽs tales cupiũt bonuꝫ nomẽ et laubabl'eꝫ opĩonẽ circa h̾ ⁊ iõ cũ dico ⁊ oẽs opĩati ſapĩẽtes intelligo de iis qb⁹ h⁹modi opĩo ſapĩe cure eſt et deſidero ꝙ aũt õnes t'les ſũt puſilaĩmes circ̃ illð bonũ inq̊ hõrari cupiũt ꝓbat rõe Arĩ. qa talib⁹ oĩa mg̃a videt vbi ĩtẽdit Arĩ. hãc rõeꝫ oĩs ille ẽ puſillanĩs circ̃ aliqd ĩq̊ oĩa ſibi mg̃na videt aut difficl'ia ſꝫ cupĩẽtib⁹ hõrari ĩ ſapĩa aut felicitate oĩa opa ſapĩe et felicitatꝭ ex qbus hõrẽ aſſeq ⁊ hr̃e ĩ opĩõe pñt ſibi videt mg̃na ⁊ difficl'ia igr̃ ſeqt q̃rto ꝙ bñ fortũati ⁊ eufortunĩis q̃ ipĩ appetũt aut oportẽ ſe hr̃e putãt ĩuidẽt ꝯĩter iis q eis in ſil'ib⁹ eufortuĩs fere ſil'es ſũt ita ꝙ parũ excellũt eos vl' deficiunt ab eis ptꝫ ex dictꝭ.

Decia ꝯclõ et ſi ĩuidia ex appetitu gl'ie ⁊ ꝓximi⁹ adhuc ex tĩore naſcat ñ tñ ĩpã ꝑ fine gloriã vl' hõrẽ hꝫ ṗma ps ꝓbat ex nona ꝯcl'oe ⁊ corl'ariis ĩñ illatꝭ ex qb⁹ pꝫ ꝙ illi ſoli ſũt ĩuidi q cupiũt opĩoeꝫ excellẽtie in aliq̊ qð nõ eẽt niſi ĩuidia ex h⁹mõi appetitu hõrꝭ naſceret et in h̾ mltũ apdẽter fũdauit opĩonẽ ſuã beat⁹ Tho. q̃ ſẽtit ꝙ ĩuid⁹o dit bonũ ꝓximi ĩq̃tũ ẽ dĩnutĩuũ gl'ie ⁊ excellẽtie ſue mihi aũt videtur ꝙ ibi ſũt q̃tuor ꝑ ordinẽ ṗmũ ẽ appetit⁹ gl'ie et opĩonis circ̃ aliqd puta circ̃ ſapĩẽtiã aut forãꝫ aut ĩduſtriã aut aliqd aliud et iſte appetit⁹ ñ ẽ ĩuidia vt ꝯſtat ſcðm eſt nolle bonũ ꝯſil'e ineẽ alteri ne ꝑ hoc dĩnuat gl'ia ei⁹ et h̾ nolle non eſt ĩuidia ſꝫ ptiꝫ ad tĩorẽ ſi viſil'e ſit ꝙ ſit ĩfuturũ tcĩũ eſt triſticia de bono t'li inexñte ꝓxio ĩq̃tũ ẽ dĩnutiuũ boni noſtri et hec triſticia ſm Arĩ. ẽ tĩor ⁊ ñ ĩuidia q̃rtũ eſt triſticia de bono tali in exñte ꝓxio qa nolum⁹ ſibi bñ eẽ et hec triſticia ẽ ĩuidia ſicut eiꝫ ex inuet'ata ira q̃ appeto huic malũ ꝑ modũ vĩdicte orit odiũ quo ſibi volo ſipl'r male eẽ ita dico ꝙ ex tĩore dĩnutõis glorie noſtre et triſticia bonorũ ꝓximi ĩq̃tũ dĩnutiua ſũt glorie noſtre ĩuet'ata orit ĩuidia q̃ ſimpl'r et abſolute nolum⁹ ꝓxio cui ĩuidem⁹ bñ eẽ Arĩ. g̊ dixit eos ĩuidere qui cupiũt hõrari in aliq̊ ⁊ bonã ac laudabilẽ opĩonẽ aſſeq nõ qa ĩuidia ꝑfic ſuo appetitũ hõrꝭ et glorie habeat ſꝫ qa mediãte ex appetitu glorie et ꝓximi⁹ ex tĩore dĩnutionis ei⁹ orit ⁊ naſcit ex hiis ĩfero ꝯ̃ Tho. ꝙ ex puſillanimitate nõ ſeqtur ĩuidia ſꝫ poti⁹ eꝯ̃ ex ĩuidia ſeqtur puſillanimitas ad ſẽſũ dicẽdũ Tho. aũt ĩponit Arĩ. dixiſſe ꝙ puſillanĩes ſũt ĩuidi ⁊ applicat ad h̾ ꝓbãdũ rõeꝫ Arĩ. qa oĩa eis mg̃ã vident hec opinio Tho nõ bñ cõcordat cũ hiis q̃ eodẽ loco dixit et iõ argr̃ ſic null⁹ ĩuidꝫ in his in quib⁹ ſe mltũ putat deficẽ ſed puſillaĩm⁹ oĩa reputat mg̃na et ſibi difficilia vt dicit Arĩ. ⁊ approbat Tho. g̊ puſillaĩm⁹ ex puſillanimitate ſua poti⁹ r̃trahit ab ĩuidia q̃ ad eã inducat maior eſt Arĩ. ⁊ Tho. in eodẽ loco ſcꝫ ſcða ii. q. xxxvi. ar. i. in rñſione ad tcium argumẽtũ dicẽtꝭ ꝙ null⁹ conat ad ea in qb⁹ eſt mltũ deficiẽs et ideo cũ aliqs in h̾ eũ mltuꝫ excedat ñ ĩuidꝫ ſꝫ ſi modicũ deficiat conſirat null⁹ ĩuidꝫ ei a quo putat ſe in mg̃no ſupatũ eẽ vt pꝫ ex nũc allegatꝭ ſꝫ puſillaĩmes qcqd boni alicui accidat ſe r̃putãt in mg̃no ſupatos eẽ g̊ puſillaĩmes non inclinãt ꝑ puſillaĩmitatẽ ſuã ad ĩuidiã maior ⁊ mĩor ſũt Tho. in ſolutõe allegata dico g̊ ꝙ ĩuidia ñ oritur ex puſillaĩmitate ſed eꝯ̃ puſillanimitas ex cauſis ĩuidie poti⁹ orit õnib⁹ enĩ amatorib⁹ hõrꝭ et fame ea vident magna et difficl'ia ꝑ que pat honor et fama ſed aliqd videri mg̃nũ eſt cã puſillaĩmitatꝭ ne videam⁹ conari aggredi. illud ex eo ꝙ nob' videt magnum iõ huiuſmõi appetit⁹ hõrꝭ ⁊ fame facit hoĩeꝫ puſillanimẽ neqꝫ hꝫ Arĩ. ꝙ ĩuidi ſũt puſillaĩmes ſꝫ hꝫ ſic ꝯvl'r amatores fame circ̃ aliqd ĩuidioſi circ̃ h̾ et puſillaĩmes q̃ ꝓpoſitio hꝫ duplicẽ ſenſũ vnũ ĩ ꝓpꝛium amatores fame ſũt ĩuidi et puſillaĩmes ſũt ĩuidi et in iſto ſenſu accepit litterã Arĩ. Tho. aliũ ſenſum hꝫ ꝓpꝛiũ et nõ extortũ amatores fame ſũt inuidi circ̃ id circ̃ quod famã amãt et idẽ amatorẽs fame circ̃ aliqd ſũt puſillaĩmes circa illð ex quo textu nõ hẽtur nec ꝙ ĩuidi ſit puſillanimes nec eꝯ̃ ſed ꝙ ex vna ⁊ eadẽ cauſa orit ĩuidia et puſillanimitas et ad ſenſũ dictũ habet Iob v. paruulũ occidit ĩuidia pruulũ h̾ eſt puſillaĩmẽ nõ quidẽ quia puſillaĩmitas cauſat ĩuidiã ſed quia quãdo hec cõiũgũtur in eodẽ ſcꝫ appetit⁹ fame puſillanimitas ⁊ ĩuidia tãta inde vis triſticie oritur vt frequent ſeq̃tur mors nã cũ famã appeto nolo bñ eſſe huic ꝑ ĩuidiã ⁊ nolo aggredi aliqð opus egregiũ ꝑ puſillanimitatẽ quod aggreditur ille cui ego inuideo et ſi hꝰ ſepe fiat tāta triſticia ſeqꝫ vt mortē nonnūq̄ inferat Et ſi dicas bñ ſeqtur amatorꝭ s fame ſūt iuidi et puſillanimes g° puſillaīmes ſūt iuidi Scđo illa triſticia vltio cāta eſt iuidia cū ſit triſticia de bono ꝓximi et cāta eſt ex puſillaīmitate g° puſillaīmitas ē cā triſticie. Ad p̄mū rñdeo cōcedēdo ꝯñs ī ſenſu dialetico hoc eſt accipiēdo ipꝫ vt eſt ꝓpō chategorica ſꝫ nego ipꝫ vt eſt ꝓpō cālis ſm moꝺ loq̄ndi Ariſ. i pͦ phiſi. i q̄ ſenſu non tm̄ ſigꝭ hꝰ eē hꝰ ſed ꝙ res que īportat̄ p ſbiectū ſit cā rei īportate p p̄dicatū cā quidē p ſe. Ad ſcđꝫ dico ꝙ amor fame et puſillaīmitas drn̄t cānt iuidiā qa amor fame cāt iuidiā p ſe etiā vbi nō eſt cōiūctus puſillaīmitati puſillaīmitas aūt nō ſic p ſe cauſat iuidiā niſi ſit cōiūcta amori fame ⁊ hōris qa g° puſillaīmitas aliqñ ꝯiūcta eſt amori ⁊ aliqñ nō cū multi ſint puſillaīmes q nō multum curāt de fama et hōre iō aliqñ cāt iuidiā puſillanimitas ⁊ aliqñ nō ſꝫ amor fame ſiue ꝯiūcta ſit puſillaīmitas ſiue nō eā r̄gulari cāt ⁊ p hūc modū pōt defendi opīo Tho. et ꝯcordari cū ea quā ſequuti videmur. Vndecia ꝯclo in eos regulari hēt iuidia q nobiſcū de hōre ꝯtēdūt. ꝓbat̄ auctoritate Ariſ. ſcđo r̄tho. ita dicētis maīfeſtū eſt aūt et quibꝰ iuident ⁊ paulo poſt et ad quos ſūt in amorꝭ hōris vbi alia t̄nſlatō hꝫ ⁊ qbꝰ de hōre ꝯtendūt ex quo infert ꝙ iuidemꝰ iis qui ſunt nob̄ ꝓpinqui tēpe loco etate ⁊ gl̄ia ſiue opīone fame dixi tp̄e qa nullꝰ iis iuidꝫ qui ante .m. ānū fuerūt neqꝫ futuris neqꝫ mortuis dixi loco quia non iuidemꝰ iis q apud hercul' calūnas habitāt dixi gl̄a qa nullꝰ iuidet iis q̄s ſcit multo maiores gl̄ie aut multo mīores ꝓbat̄ correlariū qa nos cont̄ oēs ſic nob̄ ꝓpinquos de honorꝭ cōtendimꝰ Tū ſcđo p illꝺ ꝓuerbiū cōe cognatū iuidere ſit vbi alia t̄nſlatō ꝓpinq̄tas iuidere ſolꝫ Scđo ſeqtur ꝙ inuidemꝰ ꝯiter adūſariis nr̄is et vl' iis que eadē nobiſcū cupiūt ꝓbat̄ p̄mo qa tales nobiſcū de hōre ꝯtēdūt Tū ſcđo p illꝺ ꝯē dictū figulꝰ figulo iuidet faberqꝫ fabro Tercio ſeqtur ꝙ illi q conati ad aliqd honorificū ñ optinuerūt illud aut cū difficultate aut cuꝫ multo ſūptu optinuerūt illud ꝯiter iuident iis q cito ⁊ facilit' ⁊ cū ꝑuo ſūptu illꝺ optinuerūt pꝫ qa ex iis cāis dīnutio hōris facta eē eſtiatur ex qua triſticia infert̄ et excitat̄ iuidia Quarto ſeqtur ꝙ iis ꝯiter iuidemꝰ q ea bona poſſidēt q̄ decuit et oportuit nos poſſidē l q̄ aliqñ poſſidemꝰ qa oēs tales vident̄ nobiſcū de hōre cōtendē et iñ ē ꝙ ſeniores iuidēt iuiorībꝰ et hꝰ per expientiā cognoſcimꝰ in doctrina ⁊ excercicio litterario ſenes carētes eloquētia aut artibꝰ qbꝰ eos icūbē decuit iuidēt iunioribꝰ eiſdē rebꝰ inūdātibꝰ qnto ſeqtur ꝙ ōnibꝰ iis iuidemꝰ ꝯiter qui aliquid poſſidēt qꝺ eos poſſidere nob̄ opꝓbum eſt et p hoc correlariū reddit̄ cā et ratō p̄cedentis opprobriū eſt eni ſenibꝰ ſi iuuenes optinēt ea q̄ aut ipſi nūq̄ optinuerūt aut iā nō optinēt cū tñ deceat et decuerit eos talia optinere. Cont̄ p̄mā ꝯclōeꝫ argr̄ iuidie obiectū nō eſt malū ſꝫ bonū ſꝫ triſticie obiectū ē malū g° triſticia ñ ē iuidia maior pꝫ p Gre. qnto mo. dicētē iuido tabeſcētem m̄tē ſua pena faciet q̄ felicitas torq̄t aliena ⁊ mīor vr̄ certa. Scđo triſticia ex aliq̄ defectu cātur et iñ eſt ꝙ illi q ſūt in mḡno defectu ſunt ad triſticiā ꝓni ſꝫ iuidia nō cāt ex defectu g° iuidia nō eſt triſticia minor ptꝫ qa ſm Ariſ. ii. retho. illi qui ſūt i modico defectu et q ſūt amatores hōris et qui reputāt̄ ſapiētes ſūt iuidi.

Ad p̄mā cōcedo maiorē de p̄mario obiecto et nego mīorē et dico ꝙ triſticia eſt de ōni qꝺ nolētibꝰ nobis accidit ⁊ qa bonū aliqñ accidit ꝓximo nolētibꝰ nobis ideo triſticia eſt circa bonū dico ſcđo ꝙ malū accipit̄ dupliciꝰ vno° p r̄pi vl' nociuo alio mō p diſplicibili ſicut bonū p eo qꝺ placꝫ dico g° ꝙ triſticia eſt circa illꝺ qꝺ eſt malū nobis nob̄ vl' diſplicens ſꝫ illud idē eſt bonū ꝓxio. Ad ſcđaꝫ diſtingo maiorē vl' ꝙ triſticia caētur ex aliq̄ defectu. i. ex eo ꝙ aliq̄ res et ꝑfectio nob̄ deficiat et ſi ſic intelligat̄ vl' de ōni triſticia nego vl' ꝙ triſticia caētur ex aliquo defectu. i. ex eo ꝙ nolitōes l' volitiōes nr̄e deficiūt et ſuo effectu fruſtrāt̄ et ſic ꝯcedo quia vt dictū eſt triſticia ē cū nolētibus nobis aliqd accidit et ad mīorē dicit̄ ꝙ illa habꝫ duplicē ſenſū vnꝰ ē ꝙ illi q ſūt i modico defectu vl' qbꝰ modicū deē de ꝑfectione iuident et hoc nō habet Ariſ. alius ſenſus eſt ꝙ homīes iuident iis ꝯiter quibꝰ ſūt multū ſiles ita ꝙ vel modicū deficiūt ab eis vel modicū excellūt eos et hoc eſt verū qa cū hꝰ ſtat ꝙ eis nolentibꝰ aliud bonū ꝓxio cui iuidet eueniat. Cont̄ q̄rtā conclōeꝫ argr̄ ſic nulli ſūt inuidi niſi appetāt hōrē ⁊ opīonē bonā circ aliqd g° iuidia eſt triſticia de bono ꝓximi inq̄tū eſt diminutiuū gl̄ie eius aūs ptꝫ p nonā et vndecimā ꝯclōes et oīa correlaria ibidē poſita. Secūdo de null' bonis iuidemꝰ niſi de iis in qbꝰ appetiꝰ gloriari igr̄. Tercio argr̄ p Grego. dicētē in vi. mora. iuidē nō poſſumꝰ niſi eis quos in aliq̄ nob̄ meliores putamꝰ. Quarto ſm Grego. iuidū felicitas torquet aliena ⁊ nō qa iuidꝰ vult male eſſe ei cui iuidet ꝗa tūc odiret neq̄ ꝗa per bona ꝓximi tiet nocumētū ſibi in bonis ſuis naturalibꝰ aut in poſſeſſionibꝰ inferri ꝗa tūc potiꝰ timeret ꝗ iuideret g̊ iō torq̄tur ꝗa bonū ꝓximi dīnutiuū eſt gl'ie eiꝰ. Ad iſtas rōnes ſatꝭ reſpōſū eſt ex dictꝭ. Ad p̄mā ꝯcedo maiorē et nego ꝯñaꝫ ꝗa hoc nō ꝯtingit ex eo ꝙ iuidia ſit triſticia de bono ꝓximi inq̄tū eſt dīnutiuū gl'ie noſtre ſed ꝗa iuidia nō cātur ſine appetitu gl'ie vel hōris vl' fame vl' aliarū rerū circ̄ q̄s pōt eē ꝯagruiſatio. Ad ſc̄daꝫ ſiľr. Ad t̄ciā Ariſt. diceret ꝙ ad iuidere alicui ſufficit eſtiare nos in modico excellere eū et n̄ req̄rit ſēp ꝙ eſtiemꝰ nos ab eo excelli ꝑ ꝯcordia tñ Grego. ⁊ Ar̄. dicit ꝙ aliq̄ pñt ꝯpari ī aliq̄ ꝑfectōe dupl'r vno mō ſm talem perfectōeꝫ in gñe et abſolute puta cū ꝯparant aliq̄ in eloq̄ntia vel in dialetica vel in teologia et de tali ꝯparatōne loq̄tur Ar̄. ſc̄do° pñt aliq̄ ꝯpari ſm ꝯdicōes illiꝰ ꝑfectōis aut operū eiꝰ vt cū dicimꝰ iſtū citiꝰ ⁊ miori ſūptu acq̄ſiuiſſe ꝑfectōeꝫ q̄ ille aut in oꝑando ſm eā feliciꝰ iſti q̄ illi ꝯtigiſſe aut maiora bōa ex ea huic q̄ illi ꝓuētura eē aut aliq̄ aliomō ſiľr ⁊ ita videt ītellexiſſe Grego. ſiue tñ intelligat p̄mo° vel ſecūdo° nō ꝯcludit aliud niſi ꝙ iuidia cāt exhꝰmōi appetitu gl'ie. Ad q̄rtā ꝯcedo p̄mā ꝑtē añtꝭ et ſc̄daꝫ et t̄ciā et nego ꝯñaꝫ ꝗa reliq̄t vnū mēbrū torquet enī iuidū felicitas aliena ꝗa nō vult bñ eē ei cui iuidꝫ et ꝯcedo ꝙ volitō ⁊ appetitꝰ glorie ꝑtialit' cāuit mediate vel immediate iſtā nolitōeꝫ mō dictā in decia ꝯclōe. Cont̄ q̄ntā ꝯclōeꝫ arḡr ſic oīs iuidia eſt triſticia g̊ nl'la iuidia eſt gaudiū ꝯña tenꝫ ꝗa nullū gaudiū eſt triſticia. Sc̄do ꝗa vel eſſꝫ gaudiū de aliq̄ malo vel de quolibꝫ nō de aliquo ꝗa nō eſt maior ratō de vno q̄ de alio nō de quolibꝫ tū p̄mo ꝗa nō q̊libꝫ malū ꝓximi eſt augmētatiuū gl'ie noſtre tū ſc̄do ꝗa vt videt ex rōe Ar̄. iuidia nō eſt gaudiū niſi de malis illis q̄ ſūt carentia bonorū q̄ nolumꝰ ineē ꝓximo. Ad p̄maꝫ rñdeo negā° maiorē eadē enī nolitio mediāte appͤhēſiōe īexñtie boni noliti dicit triſticia ⁊ mediāte appͤhēſiōe carētie eiꝰ dē boni dicit gaudiū ſꝫ ꝗa nō ſimul bonū illꝭ ineſt ⁊ nō ineſt iō illa nolitio nō ſimul dicit triſticia ⁊ gaudiū ſꝫ ſucceſſiue iō q̄uis iſte nō ſūt ꝯcedēde oīs iuidia ē triſticia ⁊ iuidia q̄ eſt triſticia ē iuidia q̄ eſt gaudiū tñ n̄ ꝓpt' h̊ ſeq̄tur ꝙ iuidia q̄ eſt triſticia ſit alia r̄s ab iuidia q̄ eſt ⁊ erit gaudiū eo ꝙ eadē inuidia eſt nūc triſticia et pꝰea gaudiū ⁊ eꝯ̄ ſi tñ ſiľ aliq̄ inuidia eēt triſticia ⁊ aliq̄ gaudiū iſta eēt ꝯcedēda oīs iuidia q̄ eſt triſticia eſt alia res ab iuidia q̄ eſt gaudiū et iſta dicta ſint non ponēdo triſticiā ⁊ gaudiū res diſtictas a volitōnibꝰ ⁊ nolitōnibꝰ ꝙ ſi ponerēt eē res diſticte vt videt Guil. occā. tūc ex nolitōne cū vna appͤhēſiōe cāret triſticia ⁊ ex eadē nolitōe cū alia appͤhēſiōe cāret gaudiū qđ eēt aliđ a triſticia ⁊ tc̄ iuidia q̄ eſt triſticia nec eēt nec fort̄ iuidia q̄ eſt aut erit gaudiū alr̄ rñdeo ꝙ aliq̄d dicit iuidia dupliciť vnomō ꝑ ſe p̄mo alio° ꝑ alt'ū exēplū p̄mi vt nolitio q̄ hꝫ bonū ꝓximi ſm ꝙ ī eis exñs ꝓ obiecto ⁊ nolitō q̄ hꝫ carētiā hꝰmōi boni pro obiecto q̄libꝫ enī harū eſt iuidia ꝑ ſe p̄mo et p̄ma eſt triſticia ⁊ ſc̄da gaudiū et p̄t'ea p̄ma non ſolū nūo ſꝫ etiā ſpē diſtiguit a ſc̄da ꝓpt' diſtictōnē obiectorū aliomō aliq̄d dicit iuidia ꝑ altū ſcꝫ rōe eiꝰ qđ eſt iuidia ꝑ ſe vt eſt nolitō boni cū vna appͤhenſiōe id g̊ qđ eſt iuidia ꝑ ſe nō p̄t eē ſucceſſiue triſticia ⁊ gaudiū id v̍o quod eſt iuidia ꝑ alt'ū pōt eē ſucceſſie triſticia ⁊ gaudiū inmo ⁊ pōt n̄ eē iuidia ⁊ pōt n̄ eē t̄ſticia ⁊ pōt n̄ eē gaudiū for̄alit' pꝫ ſi cū tali nolitōe nulla ponat appͤhēſio boni inexñtꝭ nec carentie eius. Ad ſc̄daꝫ dicit ꝙ iuidia nō eſt gaudiū de quolibet malo alias vidēt ꝙ oē odiū eēt iuidia ſꝫ eſt p̄mo gaudiū vt dictum eſt de carētia boni qđ ꝑ iuidiā nolumꝰ ei ineē cui iuidemꝰ ꝙ ſi ꝓgrediat vlt' tunc eſt gaudiū de malo ꝓximi ꝗa ſibi bñ eſſe nolumꝰ qđ ſi ꝓgrediat iuidꝰ vlt' vt gaudeat de malo ꝓximi et de q̄cūq̄ indrñter ⁊ h̄ ꝗa vult ſibi male eē tc̄ iā iuidia ꝑpit odiū ꝑ qđ ⁊ n̄ ꝑ iuidiā volumꝰ male eē ꝓxīo ⁊ gaudemꝰ de malo ꝗa nolumꝰ ſibi male eſſe Ex hoc pꝫ ꝙ eſt maior rō ꝙ iuidia ſit de vno malo ꝓximi q̄ de alio

Cont̄ ſeptimā ꝯclōeꝫ arḡr ſic aliq̄ iuidia eſt circa malū ꝓximi g̊ nō ōnis iuidia eſt circ̄ bonū ꝓximi ꝯña tenꝫ ꝗa idē actꝰ volūtatꝭ eſt circa bonū et malū. Sc̄do oīs iuidia aut eſt volitio circ̄ ꝓximū aut nolitio ſi volitō cū nō ſit volitio bonorū ꝓxi ſeq̄t ꝙ eſt volitio malorū et ꝑ ꝯñs eſt circ̄ malū ⁊ nō circ̄ bonū ſi nolilio cū nō nolitio malorū ꝓximi ſed bonorū ſeq̄tur ꝙ eſt circa bonū et nō circa malū igr̄. Ad p̄mā ꝯcedo maiorē ⁊ nego ꝯñam ꝗa idē actꝰ volūtatꝭ eſt circ̄ bonū ⁊ malū cū enī ego gaudeo ꝙ cares ſapiētia ꝗa nolo tibi bñ eē actꝰ volūtatꝭ mee ē circa carētiā ſapiētie quā tibi volo ⁊ ſic ē circ̄ malū ⁊ eſt circ̄ bñ eē tuū nolēdo ipſū tibi ⁊ ita circa bonū et ad ꝓbatōeꝫ negat aſſūptū. Ad ſecūdā ſm aliq̄s dicēt ꝙ iuidia dicit duos actus puta vel duas nolitōes vel vnā volitōeꝫ ⁊ vnā no litōez quorū actuū null⁹ eſt iuidia ſed ambo ſil' ſūt iuidia ſcđo alios āt rn̄deo ꝙ iuidia aliq̄ ſil' ē volitō ⁊ nolitō volitō ſcz carentie boni noliti in eē ⁊ nolitio bn̄eſſe ꝓximi ſic act⁹ q̊ volo peccare ꝓpter deū ſil' eſt nolitō peccati ⁊ amor dei nec h' apud multos eſt iꝯueniēs. Cont' octauā ꝯclonē argr' ſic ſilitudo nō eſt cā triſticie ſed vt dictū eſt iuidia eſt triſticia g° int' ſiles non eſt iuidia maior pz qa ſilitudo eſt cā delectatōis. Scđo argr' ſeniorū ad iuniores eſt iuidia vt hz Ar̄. ſz tales nō ſūt ſiles g° nō ē int' ſiles iuidia. Tercio multi ſūt ſiles int' quos nō eſt iuidia g° ſilitudo nō ē cā iuidie. Ad p̄mā nego ans̄ et ad ꝓbatōez nego ꝯn̄az ſilitudo eni cū appetitu glīe ⁊ tiore pditōis h⁹mōi glie cāt triſticiā et iuidiā ipſa aūt ſn̄ h⁹mōi appetitu glīe et tiore pditōnis cāt ꝯcordiā et delectatiouē nihil eiz vt ſepe dcm̄ eſt ꝓhibz aliqd cū vna cā cāre vnū⁊ ipz pie aut cū alia cā cāre oppoſitū. Ad ſcđaz ꝯcedo ans̄ ꝓ vtraq; pte et nego ꝯn̄az tū p̄mo qa n̄ ſola ſilitudo eſt cā iuidie ſz multe alie cāē cā inducūt puta cū opprobriū eſt ſeniorib⁹ eos carē bonis illis q̄ iuuenes poſſidēt tū ſcđo qa nō tantū ſilitudo iexn̄s ē cā iuidie ſz etiā ea quā decuit vel oportuit ineē licz g° ſeres fuit iuueib⁹ diſſimiles etate qa tn̄ decuit eos eē ſiles aut multū excellere in ſapientia et tn̄ multū ab eis ī il bono deficiūt et nō ſūt ſiles iō iuidēt iuniorib⁹ etate ſilitudo g° et aliqn̄ diſſimilitudo eſt cā iuidie circ̄ eos quos decuit ⁊ oportuit excellere ꝙ aūt diſſimilitudo ſit aliqn̄ cā iuidie pz p gloſaz ad ro. i. ita dicētē iuid⁹ dicit' q altius felicitate torquet' et ſic inducit' in duplicē paſſiōez cū aut ꝙ ipē eſt aliū eē nō vult aut aliū vidēs meliorē dolz ſe nō eſſe ꝯſimilē ē eſt tn̄ ibi aliq̄ ſimilitudo puta ꝯſimilis ſtudii ꝓfeſſio ⁊ h' ſufficit ꝑ itētiōe Ar̄. vbi tn̄ eſt ꝑ maiori pte paritas ſimilitudinis cū appetitu glorie i vtroq; eſt cā mutue iuidie vbi aūt in aliquo alio diſpitas aut ī plurib⁹ nec ſimilitudo nec diſpitas in bono de quo eſt īuidia et cū appetitu glorie nō eſt cā mutue iuidie ſz ē tm̄ cā iuidie i illo q ꝓpt' hmōi diſpitatē nō excellit' vel nō eq̄tur ab alio niſi cū opprobo ſuo vbi gr̄a int' iuuenē ⁊ ſenē eſt diſpitas etatꝭ iō ſi iuueis eq̄tur ſeni aut eū notabilit' excedat in ſapia iuueis nō ob h' iuidz ſeniori ſz eꝯ.

Ad t'ciā ꝯcedo ꝙ ſimilitudo nō eſt cā adeq̄ta ⁊ totalis iuidie ſed cū ea ꝯcurrit appetit⁹ glīe ⁊ timor pditōis ei⁹. Cont' decimā ꝯclōez argr' ſic nolitō boni ꝓximi hn̄s ꝑ fine gloriā noſtraz h' ē inq̄tū eſt dinutiuū glorie noſtre nō ptinet ad ſuꝑbiā nec ad irā nec ad accidiā nec ad gulā nec ad luxuriā nec ap auariciā g° ꝑtinz ad iuidiaz ꝯn̄a tz qa ſcđz auctorꝭ ſacros oīa pc̄ta ſub aliq̊ iſtorū ſeptē pc̄torū ꝯtinet' Ad hāc ratōez ꝯcedo ꝙ nō ꝯtiet' ſub aliquo p̄dictorū pc̄torū ſed r'ducit' ad iuidiā nō qa ſit iuidia ꝓprie et ſtricte accepta ſed qa eſt cā ꝓxima iuidie nō ꝯtēta ſb aliquo p̄dictorū pc̄torū eſt eni act⁹ ille ꝓprie act⁹ tioris ſed qa tior nō eſt nom̄ pc̄ti eo ꝙ aliqs tior eſt ordinatus et aliqs iordiat⁹ iō cū nullū gen⁹ pc̄ti nomie tioris ſigificet' act⁹ ille q ꝓp̄e ē tior reducit' ad pc̄tm iuidie nō qa ſit iuidia ꝓprie ſz qa eſt cā ꝓxia iuidie ſub nullo alio gn̄e pc̄ti ꝯtenta. Cont' id qđ dictū ē i. iiii. corr'lario ſcđe ꝯclōis ſcz ꝙ ſeniorꝭ iuidēt iuueib⁹ ⁊c̄. Ar' p̄mo ſic memoria bonorꝝ hitorū eſt cā delectationis ergo non eſt cauſa triſticie ergo non eſt cauſa iuidie g° nō iuident ſenioreſ iuniorib⁹ ꝓpt' cāz dictā. Scđo hz Ar̄. ii. r'thorice ꝙ int' ſiles etate eſt iuidia ſz iuuenes ⁊ ſenes nō ſunt etate ſimiles g° int' eos nō eſt iuidia. Ad p̄mā ꝯcedo ans̄ et nego ꝯn̄az ſz eiz me°ria bonorū hitorū p ſe ſit cā delectatōis tū me°ria bonorū hito cū apphenſiōe ꝙ iuuenes hn̄t bona ꝯſimilia vel maiora eſt cā triſticie iq̄tū vt dictū eſt h' ē ſenib⁹ opprobōſū ⁊ vituꝑabile et dinutiuū ſue fame hec aūt triſticia eſt cā triſticie q̄ eſt iuidia.

Ad ſcđaz ꝯcedo ans̄ ſz cū h' ſtat ꝙ int' nō ſimiles etate etiā eſt iuidia ſz nō tā frequēt' mutua et hoc ꝓpter cām dictā vt eni dictū eſt diſſimilitudo et ſimilitudo eſt cā iuidie in eo cui opprobōſū eſt nō excedere alterū notabilit'. Ratō ans̄ oppoſitū ſoluta eſt ex dictꝭ

q Verit'. ii. vtrū iuidia ſit pc̄tz mortale Ar' ꝙ n̄ iuidia nlli v'tuti ꝯriat' cū ꝯriet' tm̄ nē ſi q̄ eſt pal° ⁊ n̄ v't⁹ g° iuidia n̄ ē pc̄tz mortale. In oppoſitū Ar' p illđ ad Gal. v. n̄ efficiamur ianis glorie cupidi iuicē ꝓuocātes iuicē iuidētes. Notāđ ꝙ ſic ſup̄ dictū ē poſſū⁹ nolle bonū ꝓximi multiplicit' vno° p mođ vidicte. ſcđ° qa ꝓxi⁹ ē tali bono idign⁹ ⁊ act⁹ talis ꝓp̄e vocat' nemeſis t'cio° qa mallem⁹ illđ nob' ieē ⁊ iſte actus ꝓp̄e ē zel⁹. q̄rto° qa tiēm⁹ ne ſi ꝓxio bn̄ ſit nob' male ſit ſiue ī bonis corpis ſiue ī bonis fame et glorie ſiue ī bois fortūe vl qbuſcūq; aliis ⁊ iſte act⁹ ē act⁹ tior̄. qnto° qa nolum⁹ bn̄ eē ꝓxio ⁊ vt ditū ē h' ē ꝓp̄e iuidia. Pria ꝯcluſio aliqđ triſtari de bono alti⁹ iq̄tū ex eo nob' ꝓuenire ꝓt ad nocumētū mō ſup̄dicto ē pc̄tz ⁊ aliqđ n̄. Pria pꝫ pz qa triſticia de ꝓmotione viri docti ⁊ boni et iuſti ad epiſcopatum quo eſt dignus quia ſcilicz timem⁹ ne cum promotus erit ipſe caſtiget et

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

corripiat iniq̄tates nr̄as ē pc̄tꝫ igr̄. Scđo t̄ſtari de ꝑfectu alicuius in ſapia tiemus ne qa ille ꝑficit i ſapiētia dīnuaṫ fama ⁊ glr̄ia nr̄a ē malū igr̄ Añs ptꝫ qa hꝰ t̄ſtari ē q̄tū i nob̄ ē ipedire ne t̄lis cōleq̄tur ſapiētiā cui diligēt̄ icūbit ne etiā ꝯſeq̄ṫ gloriā i ſapiētia q ipſe ē dignꝰ ſꝫ cōſtat ꝙ hr̄ ē peccatū igiṫ. Scđa ps ptꝫ auctoritate Gre. xxii. mora. dicētis euenire plurimum ſolꝫ vt nō amiſſa caritate iimici nos ruina letificet ⁊ rurſū gloria eius ſine iuidie culpa nos ꝯtriſtet cū et ruēte eo quoſdā bn̄ erigi credimꝰ ⁊ ꝑficiēte illo pleroſqꝫ iniuſte opp̄mi formidamꝰ.

Scđo iubemur odire patrē ⁊ matrē fr̄es ⁊ ſorores cū retrahūt nos a p̄ceptis et mādatis xp̄i gͦ poſſumꝰ rōabilit̄ t̄ſtari de ꝓmotōe ⁊ erectōe eoꝝ a qbꝰ i iuſtā opp̄ſſionē timemꝰ imo ēt poſſumꝰ rōnabilit̄ ꝓmotōeꝫ eoꝝ ipedire ſi eſtimatō nr̄a ſit multū viſilis. Dico gͦ ꝙ t̄ſticia illa q̄ vi ſimilr̄ ꝓ bn̄ eē ꝓximi timemꝰ iiuſte opp̄mi vl̄ detrimentū i aliquo pati ē rōnabil̄ ⁊ ſine pc̄to. Si autem nō timeṫ iiuſta paſſio nocumēti tūc nō videṫ excuſari a pc̄to. Scđa ꝯclo t̄ſticia de bono ꝓximi ex eo ꝙ mallemꝰ nobis bonū illud iēē nō ē pc̄tꝫ. Pro quo ſuppono ꝙ hmōi bonū ſit tale ꝙ ego ⁊ ꝓximꝰ illđ bonū rōnabilit̄ ⁊ ſn̄ vicio poſſidē poſſumꝰ vt bn̄ficiū vl̄ officiuꝫ vterqꝫ eſt dignꝰ ⁊ iſta t̄ſticia vocaṫ zelꝰ ſm Ariſ. aut ſm aliam t̄nſlatōeꝫ emulatō ſm ꝙ emulatio dolor ē qdā qm̄ bona ⁊ hōrabilia q̄ ipſe quoqꝫ aſſeq poſſꝫ natura ſilibꝰ adeē videaṫ nō qm̄ aliis aſſūt ſꝫ qm̄ n̄ ipi. Hec ꝯclo ꝓbaṫ auctoritate Ariſ. dicēt ibiđ iōqꝫ ⁊ ꝓbū ē emulatio ⁊ ꝓboꝝ Tho. vͦ dicit ꝙ ſi iſte zelꝰ ſit de bonis honeſtis ē laudabil̄ ſecūdū illđ Apoſ. p̄ma ad coꝛ. xiiii. Emulamī ſp̄ūalia Si aūt ſit de bonis tp̄alibꝰ p̄t eē cū pc̄to ⁊ ſn̄ pc̄to hec opīo videṫ mihi ꝯdicē Ariſ. q vl̄r ponit zelū eē boni morꝭ ⁊ tn̄ iṫ bona zelabilia ſiue emulabilia n̄ ſolū ponit vͭtutes ſꝫ ēt bona tp̄alia ita dicēs ſi aūt ſūt zelabilia hōrabilia bona neceē vͭtutes eē t̄les ⁊ qcūqꝫ aliis ꝓficua ⁊ bn̄factiua. i. ad bn̄faciēđ apta honorāt eiꝫ bn̄ficos ⁊ bonos ⁊ ſeqṫ Et eoꝝ bonoꝝ fruitio ē ꝓximꝰ velut diuitie ⁊ pulcritudo magne ſanitate. Ex his apparet ꝙ Ariſ. enumerat bona tp̄alia iṫ bona zelabilia ⁊ tn̄ dicit vl̄r zelū eē boni morꝭ. Ad apoſ. āt r̄ndeo ꝙ ipſe ꝯſulit bona ſp̄ualia emulādā eē n̄ qa bonoꝝ ſp̄ualiū zelꝰ ſit pctm̄ ſꝫ cōe zelꝰ ſp̄ualiū tāto ē melior q̄to ſp̄ualia meliora ſūt tp̄alibꝰ Tercia cōclo t̄ſticia de bono alterꝰ ex eo ꝙ ille ſit tali bono idignꝰ n̄ ē pctm̄ hec aūt triſticia, ſcđꝫ Ariſ. vocaṫ nemeſis quā nouꝰ t̄nſlator vocat idignatōeꝫ. Probaṫ hec ꝯcluſio auctē Ariſ. q nemeſi dicit eē boni morꝭ ſcđo eniꝫ retho. dicit ꝙ t̄ſtari de malo eoꝝ q ſūt indigni tali malo quā t̄ſticia appellat miaꝫ ⁊ t̄ſtari de ꝓſꝑitate eoꝝ q idigni ſūt ābo ſūt boni morꝭ Et vt dicit Ariſ. n̄ ē nemeſis ſiue idignatio de bonis vͭtutuꝫ qa nullꝰ idignaṫ ſine nemeſi hꝫ ꝯ ꝓximū ſi iuſtꝰ ē aut fortis aut vͭtutē aliq̄ hꝫ ſicut nec de ꝯriis malis eſt miſericordia ſed nemeſis ē de diuitiis potētia et talibꝰ q̄ digne ⁊ idigne poſſideri pn̄t. Scđo ꝓbaṫ rōe Ariſ. t̄ſticia de malo ꝓxi quo ē idignꝰ ē laudabilis qđ ēt ꝯfirmāt om̄s ſacri auctoꝛs gͦ t̄ſticia de bonis ꝓxi qbꝰ ipſe ē idignꝰ ē laudabilis. Tercio nemo ē q nō rōabilit̄ t̄ſtari poſſit de eo qđ ſi i facultate ſua eēt ipedire poſſet rōabilit̄ ſꝫ ſi i facultate viri boni ⁊ iuſti eſſꝫ ipedire talē idignū a talis boni aſſecutōe ipe rōnabilit̄ eū ipedire poſſꝫ imo vt vr̄ ſi coopaṙṫ peccaṙt ſic p̄latꝰ peccat ꝯferēdo bn̄ficiū ⁊ quē ſcit idignꝰ igr̄

Quarto vir bonꝰ ⁊ iuſtꝰ ſcit ꝙ affluētia hmōi bonoꝝ ꝯiṫ facit idignos de idignis idignioꝛs gͦ rōabilit̄ p̄t t̄ſtari cū vidꝫ hmōi bōa idigis adeē Et iō ſatꝭ miror opīoeꝫ Tho. in hac ꝑte ſatꝭ apte reprehēdētꝭ Ariſ. q vt dicit ꝯſiđauit tm̄ iſta bōa tp̄alia ſm ſe ꝑut ſcꝫ pn̄t magꝭ videri n̄ r̄ſpiciēdo ad et̄na. Et addit Tho. hāc t̄ſticiā eē i ſac̄ ſcripf̄a ꝓhibitā qđ n̄ r̄puto vͦū vt lacꝰ patebit r̄ndēdo ad ea qbꝰ hr̄ ipſū ꝓbaṙ conaṫ. Quarta ꝯcluſio n̄ oīs t̄ſticia q̄ qs t̄ſtatur de bonis ꝓxi ex eo ꝙ ꝓximꝰ excedit eū i bōis ē pctm̄ ꝓbatur ꝯcluſio ponēdo ꝙ ſit duo vnꝰ verꝰ theologꝰ ⁊ alṫ hēticꝰ qꝝ vtqꝫ nititur iducēt m̄ltitudinē ad ſibi credēdū ⁊ ille q ē hēticꝰ excedat aliū i fama licꝫ n̄ i vͣa ſcia ⁊ qa excedit eū i fama multos t̄hit in hēſi ſuā ⁊ r̄thit a via vitatꝭ tūc theologꝰ vͥꝰ iuſte ⁊ rōnabilit̄ dolꝫ ꝙ aliꝰ excedit eū i fama. Scđo vir paꝝ doctꝰ ⁊ garruculꝰ aln̄ excedit i fama et noīe doctiorē vt ſatꝭ iquit Qui. i iſtitutōibꝰ vbiq̄ rīt q̄re ieruditi freqn̄ṫ iudicaṫ igenioſioꝛs eruditis vbi i ſbn̄a r̄ndꝫ hr̄ ꝯtigē qa tales dicūt tā ꝑtinētia ꝓpoſito q̄ iptinētia eruditꝰ āt qa ſola ꝑtinētia loqṫ iō pauca dicit ſꝫ iſte exceſſꝰ n̄ ſit ſn̄ iiuria viri docti cū gͦ qs poſſit t̄ſtari de oī iiuria ſibi illata n̄ qđ t̄ſticia abſorbēte ⁊ iuoluēte ſed potiꝰ excitāte ſeqṫ ꝙ licitū ē triſtari aln̄ ꝙ ꝓximꝰ excedit nos i bōis Eodēͦ p̄t argui de fama ⁊ ꝓſꝑitate ypocrite de quo vir bonꝰ ⁊ iuſtꝰ p̄t t̄ſtari rationabiliter ꝙ exceditur ab eo in talibus Neqꝫ huiuſmodi triſticia inuidia eſt vt ſatꝭ patet ex dc̄is i precedēti q̄ſtione. Quita ꝯcluſio triſticia de bonis proximi ex eo preciſe ꝙ ſibi nolimus bn̄ eē ſemp ē peccatū. Probaṫ ꝑ Ariſ. ſecūdo retho. q i multis locis dicit iuidiā ſꝫ eē mali moꝝ ſꝫ hmōi tͥſticia ē inuidia vt pꝫ ex dictꝭ ī ꝑcedēti qſtione. Scdo oīs ꝗ nō vult bñ eē ꝓximo nō ꝗa idignꝰ ſit neqꝫ ꝗa nocumētū inde timet ſꝫ ḡtia eius tm̄ peccat ſꝫ oīs ꝗ tͥſtat̄ de bonis ꝓxi mō dicto vult non bñ eē ꝓxio gratia eiꝰ ḡͦ ōnis talis peccat Maior pꝫ ꝗa talis nō diligit ꝓximū eoͦ quo ex ꝑcepto dīo tenet̄ eū diligere quia ex precepto diuino ſic tenemur diligere ꝓximū ꝗa velimꝰ ſibi bñ eē. Sexta ꝯclō Oīs inuidia ē pc̄tꝫ pꝫ ex ꝑcedēti ꝯclōne. Septima ꝯclō oīs inuidia ē pc̄tꝫ mortale. Probatur ōne illud ē peccatū mortale quo nō volumꝰ ꝓximo id qđ tenemur ſibi velle ex ꝑcepto caritatis ſꝫ ꝑ inuidiā nolumꝰ ꝓxio id qđ tenemur ſibi velle ex precepto caritatis cū nolimꝰ ſibi bñ ēē ſimpliciter et abſolute et gr̄a ſui igit̄ oīs inuidia eſt peccatū mortale Neqꝫ rō quā ad hanc cōcluſionē iducit Tho. ſufficit arguit eni ſic inuidia cōtrariat̄ caritati ꝑ quā ē vita anime ſpiritual' ſecundū illō. i. Io. 3ͦ nos ſcimus quoniā tranſlati ſumus de morte ad vitā qm̄ diligimꝰ fratres vtriuſqꝫ eni ſcꝫ caritatꝭ et inuidie obiectū ē bonuꝫ ꝓximi ſꝫ ſecūduꝫ ꝯriū motū nā caritas gaudet de bono ꝓximi inuidia aūt de eodē triſtat̄ ḡͦ inuidia ex ſuo gñe eit peccatū mortl'e. Iſta rō nlloͦ cōcludit ꝑ eā eiꝫ ꝓbaret̄ tam facilit̄ ꝙ nemeſis et zelus ſūt peccata mortalia et ꝯriant̄ caritati ꝗa nemeſicꝰ ⁊ zelator triſtāt̄ de bono ꝓxi et nemeſis et zelus habēt idē obiectū cū caritate ſecūdū ꝯriū motū ex eo ꝙ caritas gaudet de bono ꝓximi et nemeſis ⁊ zelꝰ triſtant̄ de eodē. Tū ſecūdo ꝗa ñ ꝗcꝗd ꝯriat̄ opi caritatis eſt peccatū mortl'e ſūt eni aliq̄ opa caritatis ad q̄ nō tenemur de neceſſitate ꝑcepti ſicut oſculū leproſi paſſio eiuſdē ꝓpriis manibꝰ et alia opa ſupererogationis et opa talibꝰ ꝯria non ſūt pc̄ta mortalia iō ex vi illius añcedētꝭ non potuit ꝯcludē Tho. inuidiā eē peccatū mortale. Secūdo ꝓbat̄ ꝯclō ꝑ illud Iob. v. puulū occidit inuidia qđ exponit Gre. de inuido et morte ſp̄uali ſꝫ mors ſpiritualis ē peccatū mortl'e igit̄ ꝗuis tm̄ dicta auctoritas expoſita ſit etiaꝫ de morte tp̄ali.

Cōt̄ terciā ꝯcluſionē arguit̄ rōibꝰ Tho. pͥmo ſic tēpalia bona ꝯparata etn̄is ꝑua ſunt ḡͦ nō debet vir iuſtꝰ triſtari ex eo ꝙ iſūt ꝑuis et idigis

Secūdo bona tp̄alia ꝑueniūt ad indignos ex iuſta dei ordinatōe diſponētꝭ ea ad corruptōeꝫ vl' ad dānationē eoꝝ ſꝫ vir iuſtꝰ gaudere debꝫ ꝙ ipleat̄ dei ordinatio ⁊ nō tͥſtari igit̄. Tercio arguit̄ ꝑ illō Pſal. noli emulari i malignātibꝰ neqꝫ zelaūis faciētes iniqtatē. Quarto per illō eiuſdē pene effuſi ſūt greſſꝰ mei ꝗa zelaui ſuper iiquos pacē pc̄toꝝ vidēs. Quīto ſic ſe hñt etn̄a bona ad tp̄alia ita ſe hñt iuſti ⁊ digi ad idignos ḡͦ ꝑ locū a traſmutat iiuſtos ⁊ a ꝓportōe ſic ſe hñt etn̄a bona ad iuſtos ita et tp̄alia ad iniuſtos ſꝫ iuſtꝰ dignus ē etn̄is ḡͦ iniuſtꝰ dignꝰ eſt tp̄alibꝰ ⁊ ꝑ ꝯñs nō ē triſtādū ſi bona tēpalia in dignis iſunt. Sexto arguit̄ ꝑ Criſoſ. ſup epiſtolā ad ebreos omel' quīta dicētē Nemo vidēs malignoꝝ ꝓſpitatē turbet̄ non ē hic retributio malignitatꝭ ⁊ v'tutis qñ itaqꝫ videmꝰ malignum florere nō ſubruamur ⁊ qñ videmus bonū mala pati nō turbemur. Septimo nō debꝫ vir iuſtꝰ triſtari ꝙ malꝰ de paucis bonis q̄ fecit oportet paucis bonis retributōnē accipiat ſꝫ cū idignꝰ ꝓſpitate affluit accipit retributionem de paucis illis bonis q̄ fecit igit̄ Minor pꝫ ꝑ illō eiuſdē Criſoſ. i eodē loco dicētꝭ Eſt ⁊ alia rō ꝗa nō pt malus i ōnibꝰ eē malꝰ ſꝫ hꝫ aliq̄ bona neqꝫ bonꝰ i omnibꝰ eē bonꝰ pt ſꝫ habet aliq̄ pc̄ta Quando ḡͦ ꝓſpitatē habet malus ꝓ illis paucis bonis retributionē hic accipit malo capitis ſui ꝗa illic plenius puniet̄ bonꝰ aūt iō hic punit̄ vt oībus expiatis delictis ꝓbatus et purgatꝰ hinc exeat.

Ad pͥmā ꝯcedo añs ⁊ nego ꝯñaꝫ ꝗa licꝫ ſint ꝑua his tm̄ ꝑui ſūt indigni ⁊ boni digni. Et vl't dr̄ ꝙ licꝫ tͥſtari de iis q̄ ꝑua ſūt i ꝯpatōe ad maiora ⁊ meliora q̄ tm̄ ſūt abſolute magna. Ad ſecundam cōcedo añs ⁊ nego ꝯñaꝫ ꝑ intellectu tamē diſtiguo ꝯſeqn̄s et dico ꝙ duplex ē tͥſticia q̄dam eſt abſorbens et inuoluens et de illa cōcedo ꝯſeqn̄s alia ē triſticia excitās ad iuſte ⁊ rōnabilit̄ ipediendum illud de quo triſtamur et de hac triſticia ego nego et cū dr̄ ꝙ vir iuſtꝰ gaudere debꝫ ꝙ ipleatur dei ordinatio dr̄ ꝙ licet vir iuſtus teneat̄ non reſiſtere ordinationi quam ſit eſſe ordinatōeꝫ dei ꝑtinacit̄ nō tenet̄ tamē gaudere de ordinatōe dei imo tenetur aliqñ ꝯniti v'bi gr̄a ordinauit deus petrū eſſe dānandū ego tamen teneor niti vt petrus iuſte ⁊ religioſe viuat ⁊ ſic viuēdo dānatōeꝫ euitet. Ex ordinatōe etiam dei eſt ꝙ iſte ſit paup et indigeat et multa idigne paciatur ⁊ tamē cōſtat ꝙ de hͦ ego nō debeo gaudere ſꝫ potius triſtari et miſereri ſui Aduerte preterea ꝙ aliquem triſtari de ordinatione dei poteſt intelligi multiplicit̄. Vno modo ſic ꝙ quis triſtetur et moleſte habeat ꝙ deus ſic ordinauit et tunc dico ꝙ eorum que ordinat quedam ſunt que ordinat per modum legis preceptiue prohibitiue retributiue vl' ꝓmiſſiue et hic verū ē ꝙ ordiatōes

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

dei n̄ dn̄t nobis eſſe moleſte aut diſplicētes ſic nulli ſin̄ pc̄to diſplicē pt ꝙ deus offendentibus eum mortalit̄ etnā damnationē retribuat alia ſūt q̄ ordinat in ꝑticulari et nō ꝑ modū legis vt dānationē iſtiꝰ hoīs vł illiꝰ erectōeꝫ iſtiꝰ vł illiꝰ et iſta ſine peccato diſplicē pn̄t qa multa talia ſic ordinat deꝰ ꝙ n̄ vult ea nobis placē ſꝫ vult ꝙ nobis nō diſpliceāt diſplicētia abſorbēte ꝛ īuoluēte multa eni ſūt volita a deo q̄ ſufficit nos eq̈nimit̄ ferre nec oportet ꝙ cū gaudio et ſine ōni triſticia ea feramꝰ ꝑ hec eni argumēta oīno eo deͦ ꝓbaref ꝙ neq; miſericordia neq; ʒelꝰ ſūt bōi mor̄ qa ea de qbꝰ t̄ſtamur ꝑ miſericordiā et ʒelū ſūt ex ordinatōe dei Similit̄ ꝓbaref ꝙ oīs timor eſſet peccatū. Ad terciā et q̄rtā rn̄deo ꝙ Pſal. accipit ʒelare ꝓ imitari ac ſi dicēt neq; ʒelaueris .i. imiteris faciētes iīqtatē ꝛ ʒelaui ſup iniquos idē eſt ac ſi dicēt volui imitari iīquos ex eo qꝺ ego videbā eos viuē in pace et oi ꝓſpitate florere et ideo Auguſ. in expoſitione illius pſalmi ſuadēs eos nō eē imitādos ꝓpter h̄ ita ait videamꝰ iſtos cū felices ſūt fugiamꝰ cū felices ſūt nō imitemur nec a dño deo nr̄o t̄lia nobis ꝓ magno optemꝰ q̄lia accipe meruerūt q illi nō fuiunt. Ex qbꝰ pꝫ ꝙ ꝓpheta in illis verbis ait ſe pene erraſſe ꝛ lapſū eē qa voluit imitari īiquos ex eo ꝙ in h̄ mūdo florebāt ꝛ nō qa t̄ſtabaf de ꝓſpitate eorū. ꝙ ſi qs putꝫ h̄ mō exponēdū: tūc exponendū eſt de triſticia abſorbēte et īuoluēte ac ſi diceret pene effuſi ſūt greſſus mei qa ego vidēs pacē et ꝓſpitatē pc̄toꝝ Zelaui ſup īiquos .i. ita triſtatꝰ ſū vt triſticia me ꝓrſus abſorberet et me īpelleret relīqre viā et mandata dñi et ſemitā peccatoꝝ ſeq vt ſili ꝓſpitate affluerē. Ad q̄ntā nego aīs in bonis eni ſeu tp̄alibꝰ ſeu eternis ſecūdū ꝙ bona ſūt aliqd ē bonitatis in īdignis aūt nihil ſm̄ ꝙ hmōi meriti et dignitatis et iō iuſti ſe hn̄t ad īiuſtos nō ſicut eterna bona ad tempalia ſed ſicut bona ad mala nec ad hec valet p̄ma ꝯña et dato ꝙ valeat n̄ valet ſecūda qa nō eſt ibi ſimilitudo vniūſalis et ōnimoda ſed ꝑticularis tantum. Ad ſextam dico ꝙ Criſoſtomus non accipit ibi turbari vniuerſaliter ꝓ triſtrare ſed ꝓ triſtari triſticia inuoluente et abſorbente que fit cum vel deſeruntur bona ꝓpter eam que alias feciſſemus vel cōmittuntur mala que alias cauiſſemus et hanc acceptionem ſigt Criſoſtomꝰ cū addit qn̄ itaq; videmꝰ malignū florere nō ſubruamur. Ad ſeptimā ꝯcedo ātecedēs de triſticia abſorbēte de triſticia vō excitāte nego qa licꝫ de facto ita ſit ꝙ malus habet aliqua bona ꝓ qbꝰ remuneraf iſta tamē et nobis et multis aliis ſūt occulta bona autē iuſtoꝝ manifeſta ſūt Et iō bene poſſumus triſtari ſꝫ nō decꝫ nos t̄ſticia abſorbente īuolui et ꝑterea debemꝰ t̄ſtari propter eos ſi credamꝰ ꝙ h̄ fit vt eoꝝ dānatio ſit aſpior. Cōtra ſextā ꝯclōnē arguif ſic p̄mo auctoritate Hiero. ad quādā de inſtructōe filie dicētis habeat ſocias cū qbus addiſcat qbus inuidiat q̄ꝝ laudibꝰ mordeaf ergo non omnis inuidia ē peccatū.

Secūdo n̄ ōnis triſticia de alienis bonis ē pc̄tꝫ ſꝫ inuidia ōnis ē triſticia de alienis bonis gͦ n̄ ōnis inuidia eſt peccatū. Maior pꝫ ꝑ illud ꝓūbioꝝ .xxix. cū impii ſuſpſerint p̄ncipatū gemet populꝰ. Tercio aliqs ʒelus eſt bonꝰ ſed ōnis inuidia ē ʒelus quidā igitur aliqua inuidia eſt bona. Maior pꝫ ꝑ illud Pſal. Zelus domꝰ tue cōmedit me. Quarto inuidia ē pena gͦ inuidia nō ē culpa ꝯña tenꝫ qa pena diuidif ꝯ̄ culpā et aīs ꝓbaf per grego. quinto moraliū dicēte Cū deuictū cor liuoris putredo corrupit ipſa quoq; exteriora iudicant ꝙ grauis aiꝫ veſania inſtigat color qppe pallore afficitur oculi deprimuntur mens accēdif mēbra frigeſcūt fit in cogitatione rabies / fit in dentibus ſtridor etc̄.

Ad primā reſpondet Thomas ꝙ ibi accipitur inuidia ꝓ ʒelo quo quis dicitur īcitari ad ꝑficiēdū cū melioribꝰ. Iſta ſolutio nō ſufficit vt credo imo ꝑ hanc auctoritatē Hieronimi directe ꝓbatur q̄rta ꝯclō quā ſup̄ ꝯ̄ Tho. poſuimꝰ quo vt oſtēdam do illḋ qꝺ ait Quin. p̄mo libro oratoriarū īſtitutionū de diſcēdo puerorꝝ igenio mihi īqt ille vr̄ puer quē laus excitet / quē gl̄ia iuuet / q v̇tꝰ fleat / hic erit alendꝰ ābitu / hunc mordebit obiurgatio / hūc honor excitabit / qbꝰ v̇bis deſiðat Quīti. i puero amorē glorie ꝛ honoꝝ. Arguo ſic gͦ vult Hiero. ꝙ filia illa mordeaf laudibꝰ aliarū et Qui. ꝙ puer victꝰ fleat tūc ſic nullus flet qa victꝰ niſi t̄ſtef ꝙ ab alio in aliquo bono excedif nullꝰ etiaꝫ mordef laudibꝰ alioꝝ niſi triſtef ꝙ alius excedit eum in aliquo bono laudabili ſꝫ vir bonus et iuſtus deſiderat ꝙ puer erudiendus victus fleat et ꝙ aliorum laudibus mordeatur ergo vir bonus deſiderat ꝙ huiuſmodi puer triſtetur ꝙ excedif ab aliis in bono aliquo quod eſt contra Thomam vt patuit in quarta ꝯcluſione. Ideo dicitur ꝙ Hieronimus accipit ibi inuidere pro triſtari de eo ꝙ alius magis ꝑficiat in diſciplina et eruditōe modo dictoꝝ nō accipit iuidē vt ē nomē vicii. Ad ſecūdā dico ꝙ argumētū peccat ī forma nec aliꝰ defectꝰ i eo ꝗrendus ē aſſumit enī maiorē ꝑticłarē. Ad t̃ciā ōnino ſiſit rn̄deo ad minorē tn̄ dr̄ ꝙ accepto noīe zeli ꝓpē ipā ē falſa Ad quartā nego ꝯn̄az ⁊ ad ꝓbatōnē nego ꝯn̄az n̄ enī cōdiuidiť pena culpe qa nihil idē ſit pena ⁊ culpa ſed qa alia ē rō pene ⁊ alia culpe idem enī ſecūduz ꝙ afflictiuū ē penaꝝ ſecūdū ꝙ deordinatū ē culpa

Contra ſeptimā ꝯcłonē arguiť ꝑmo ſic nihil qđ eſt paſſio appetitus ſenſitiui ē peccatū mortale ſꝫ inuidia aliq̄ ē paſſio appetitꝰ ſēſitiui g̊ aliq̄ inuidia nō ē peccatū mortłe. Maior ptꝫ qa ī ſēſualitate nō eſt peccatū mortłe ſꝫ ſolū in rōe

Secūdo ī īfātibꝰ nō ē peccatū mortale ſꝫ iinfātibꝰ ē inuidia g̊ aliq̄ iuidia nō ē pc̄tꝫ mortale minor ptꝫ p Auguſ. i li. ꝯfeſ. vidi ego et exptꝰ ſū zelātē pueꝝ nūdū loq̄bať et ītuebāť pallidꝰ amaro aſpectu collaitaneū ſuūz. Tercio ōne peccatū mortłe ꝯ̄riať alicui p̄cepto dīo ſꝫ inuidia nulli p̄cepto dīo ꝯ̄riať vt ptꝫ diſcurrēdo p ſigula igiť. Quarto ōne pc̄tꝫ mortłe alicui v̓tuti ꝯ̄riať ſꝫ inuidia nulli v̓tuti ꝯ̄riať g̊ iuidia nō eſt peccatū mortale Minor ptꝫ qa iuidia ꝯ̄riať nemeſi q̄ nō ē v̓tꝰ ſed paſſio. Quinto młti t̄ſtātur de bono ꝓximi qa nolūt ſibi bene eſſe q non peccāt mortaliť g̊ non ōnis iuidia ē peccatum mortale āñs ptꝫ de his i qbꝰ ſubito ad app̄hēſionē aliquā ꝯſurgit hec t̄ſticia. Sexto ſi ōnis iuidia ē peccatū mortłe vł h̊ eſſet ex gn̄e vł circūſtātia ſi ex circūſtātia g̊ cū alicui inuidie poſſit deeſſe tł̄is circūſtātia ſeqť ꝙ nō ōis iuidia erit peccatū mortale ſi ex gn̄e ⁊ obiecto g̊ cū i ꝑmis motibꝰ ſit idē genꝰ ⁊ obiectū ſeqť ꝙ ꝑmi motus ad iuidiā erūt pc̄ta mortalia. Ad ꝑmā dr̄ ꝙ aliqd dr̄ pc̄tꝫ mortłe dupliciť. Vno° p ſe et ītrīſece et ſic ꝯcedo maiorē. Alio° extrīſece et ſic ego nego maiorē et ad minorē dico ꝙ aliq̄ iuidia ē paſſio appetitꝰ ſēſiti ⁊ aliq̄ ē actus volūtatꝭ a q̄ ꝑma denominať extrīſece pc̄tꝫ mortale.
Ad ſcd̄az nego minorē licꝫ enī aliq actꝰ īfātibꝰ ſint ſiłes iuidie nō tn̄ ſūt iuidia qa nō ſūt actus delibati ſꝫ ꝓcedūt ex qbuſđ īcliatōibꝰ naťalibꝰ q̄litates corpales ſeq̄ntibꝰ. Ad t̃ciā dico ꝙ iuidia ꝯ̄riatur p̄cepto dīo de dilectōe ꝓximi qa iuidꝰ nō exhibꝫ ꝓxio eā dilectōez q̄ teneť de neceſſitate p̄cepti ſibi exhibē. Ad q̄rtā dr̄ ꝙ iuidia oppoiť caritati ⁊ māſuetudī extēdēdo nomen māſuetudis et cū dicis ꝙ oppoiť nemeſi q̄ ē paſſio. Dico ꝙ actꝰ nemeſ delibatꝰ ē actꝰ v̓tutꝭ ſicut actus miſericordie delibatꝰ ē actꝰ v̓tutꝭ ⁊ cū dicis ꝙ ē paſſio rn̄deo ꝙ accepto noīeꝗ paſſiōis vno° nō ſeqť ē paſſio g̊ nō ē virtꝰ vel actꝰ v̓tutis acceptō v̓o noīe paſſionis. Alio° bn̄ ſeqť ſꝫ hocꝰ nō dicit Ariſ. nemeſim eē paſſionē de his acceptionibꝰ paſſionis tāgit guillus in q̊libetꝭ et ał videbiť ⁊ forte addēť alii ſatꝭ rōnabiliť. Solutō aūt quā poīt Tho. dicēs ꝙ iuidia ex pte obiecti ꝑncipał oppoiť miſericordie qa obiectū miſericordie ē malū et obiectū iuidie ē bonuz ex ꝑte v̓o illiꝰ de cuiꝰ bono triſtať oppoiť nemeſi quia nemeſi cꝰ triſtať ee bono eiꝰ q ē idignꝰ iuidꝰ v̓o vt dicit de bono eius q ē dignꝰ nō ſatiſfacit ſiue enī h̊ ſit bn̄dictū ſiue nō tn̄ argumētū ſp manet ī vigore qa ſiue oppoiť miſicordie ſiue nemeſi ſm tn̄ Ariſ. tā miſericordia q̄ nemeſis ſūt pa°ēs vt ptꝫ ſcd̄o retho Ad q̄ntā dico ꝙ qđ ē t̄ſticia nō delibata ⁊ de tł̄i ꝯcedo āñs et nego ꝯn̄az qa tł̄is nō ē iuidia. Alia ē t̄ſticia delibata ⁊ de tł̄i nego āñs ōis enī tł̄is ē iuidia et q ſic triſtāť peccāt mortaliť. Ad ſextā dico ꝙ btūs Tho. dicit ꝙ iuidia ē pc̄tꝫ mortłe ex gn̄e ſuo qa ex rōe obiecti ſui ꝯ̄riatur caritati ſꝫ h̊ nō puā difficultatē hꝫ ex eo ꝙ nemeſis zelꝰ ⁊ iuidia ſūt circ̄ idē obiectū ⁊ tn̄ vt dictū ē nemeſis et zelꝰ n̄ ſūt pc̄ta iō dico ꝙ iuidia ex eo peccatū ē mortale p qđ a nemeſi et zelo differt et nō p id p qđ cū eis ꝯueit. Cōueīt aūt h̊ ꝙ ē ī t̄ſticia de bono ꝓxi ⁊ iō nō p̄t defēdi ꝙ ex h̊ p̄ciſe ſit peccatū mortłe qa ē t̄ſticia de bono ꝓxi vt etiā ptꝫ ex ſolutōe p̄cedētꝭ argumēti. Differt aūt ꝙ ē triſticia deliberata q̄ aliqs triſtatur de bono ꝓximi qa vult illi male eē Et ex eo ē pctm̄ mortłe atq̄ h̊ ad ōnē iuidiā req̄ritur vt ptꝫ quare ⁊c̄. Et de h̊ tactū eſt i ipā ſeptima concluſione. Hanc vltimā ſolutionez tametſi auctor nō ꝑfecit: ſꝫ reliq̄t vbi ait ꝙ ex h̊ videtur tn̄ nō iprobabiłiť ſic vti ſcripta eſt cōpleri potuiſſe: Cetera legētiū iudicio relinquimus nihil noſtrum afferentes.

[redacted]

Vt morū ſapias: pulcherrima ſenſa bonoꝝ.
  Perlege martini ſcripta ꝓbata mei.
Quid ſcis placeat: cicero qd ſēſerit auctor.
  Quicq̄d Ariſtoteles: hic didiciſſe q̄as.

Impreſſū in celeberrima vrbe pariſienſi ī vico ſancti Iacobi apud ſanctum Benedictum ad īterſigniū Sancti Georgii aut gallice a treſſeau p Vuolfgangum hopyl almanū. Anno domini. M.CCCC.XC. die decima menſis octobris.

DEO GRATIAS

BIBLIOTEKA PUBLIKE "MARIN BARLETI" SHKODER (2018)

BIBLIOTEKA SHTETNORE - SHKODER